Ashab-i Kiram'in Ornek Hayati

Emegi gecenlerden Allah razi olsun Siteye gitmek icin tiklayin

Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olma
www.mescere.net

Eshabı-ı Kiramın Örnek Hayatı

Eshabı-ı Kiramın Örnek Hayatı

İÇİNDEKİLER

ASHAB-I KİRAM'IN ÖRNEK HAYATI-1 | ASHAB-I KİRAM - 2|

- Tek başına hicret eden sahâbî: EBÛ SELEME
- Resulullahın fedâisi: EBÛ TALHÂ
- Gıfarî kâbilsenin reisî: EBÛ ZER GIFÂRÎ
- Kâdılık yapan sahâbîlerden: EBÜDDERDÂ
- Resûlullahın hizmetçisi: ENES BİN MÂLİK
- Evi ilk vakıf olan sahâbî: ERKAM BİN EBİ'L ERKAM
- Câhiliye devrinde de tek bir Allaha inanan sahâbî: ES'AD BİN ZÜRÂRE
- Yemenli sahâbîlerden: FEYRÛZ BİN DEYLEMÎ
- İlk Müslüman sahâbîlerden: HABBÂB BİN ERET
- İlk Müslüman olan sahâbîlerden: HÂLİD BİN SA'ÎD BİN ÂS
- Meleklerin yıkadığı sahâbî: HANZALA BİN EBÛ ÂMİR
- Darağacında ilk namaz kılan sahâbî: HUBEYB BİN ADİY
- Sevgili Peygamberimizin sırdaşı: HUZEYFE BİN YEMÂN
- Şehîdlerin efendisi: Hz. HAMZA
- Peygamber efendimizin şâirlerinden: KÂ'B BİN MÂLİK
- Resûlullahın süvârilerinden: MİKDÂD BİN ESVED
- Resûlullah efendimizin fedâîlerinden: MUHAMMED BİN MESLEME
- İslâmda ilk öğretmen: MUS'AB BİN UMEYR
- Helâl ve harâmı iyi bilen sahâbî: MU'ÂZ BİN CEBEL
- Hâşimoğullarının en yaşlısı: NEVFEL BİN HÂRİS
- Eshâb-ı kirâmın meşhûr kumandanlarından: NU'MÂN BİN MUKARRİN
- Medîne'de ilk vefât eden muhâcir sahâbî: OSMAN BİN MAZ'ÛN
- Kâbe'nin hizmetinde olan sahâbî: OSMAN BİN TALHÂ
- Peygamber efendimizin hatîblerinden: SÂBİT BİN KAYS
- Ensârın en hayırlılarından: SA'D BİN MU'ÂZ
- Şehîd olurken nasîhat eden sahâbî: SA'D BİN REBİ
- Hz. Ömer'e benzeyen vâli: SAİD BİN ÂMİR
- Kur'ân-ı kerîmi en iyi okuyanlardan: SÂLİM MEVLÂ EBÛ HUZEYFE
- Eshâb-ı kirâmın okçularından: SEHL BİN HANİF
- Medîne'de en son vefât eden sahâbî: SEHL BİN SA'D
- Piyâdelerin en hayırlısı: SELEME BİN EKVÂ
- Kardeşlerinin işkence ettiği sahâbî: SELEME BİN HİŞÂM
- Ehl-i beytten sayılan İranlı sahâbî: SELMÂN-I FÂRİSİ
- Resûlullahın hizmetçisi: SEVBÂN
- Allah yolunda malını mülkünü terkeden sahâbî: SÜHEYB-İ RUMİ
- Yemâme kabîlesi reisi: SÜMÂME BİN ÜSÂL
- Işık Saçan Sahâbî: TUFEYL BİN AMR
- Akabe bî'atlerinde kavminin temsilcisi olan sahâbî: UBÂDE BİN SÂMİT
- Eshâb-ı suffadan: UKBE BİN ÂMİR
- Kırâati ile meşhûr sahâbî: ÜBEYY BİN KÂ'B
- Resûlullahın çok sevdiği sahâbîlerden: ÜSÂME BİN ZEYD
- Eshâb-ı kirâmın sancaktarlarından: ÜSEYD BİN HUDAYR
- Kardeşleri tarafından işkence gören sahâbî: VELÎD BİN VELÎD

| BAŞA DÖN |

| BAŞA DÖN |

Peygamberlerden sonra insanların en üstünü: Hz. EBÛ BEKR-İ SIDDÎK

Hz. Ebû Bekir, daha Müslüman olmamıştı. Çok te'sîrinde kaldığı bir rü'yâ gördü. Gökten dolunay inip, Kâ'be-i muazzamaya gelmiş ve sonra parça parça olmuş, parçalar Mekke'deki her evin üzerine düşmüş, sonra da tekrar bir araya gelip göğe yükselmişti. Fakat, kendi evine düşen ay parçası evde kalmış tekrar göğe yükselmemişti. Hz. Ebû Bekir, evin kapısını kapayarak, ay parçasının çıkmasına mâni olmuştu.

Kavminden Peygamber gelecek

Sabahleyin heyecanla uyanan Hz. Ebû Bekir, hemen bir Yahûdî âlimine gidip, rü'yâsını anlattı. O da dedi ki:

- Bu rü'yâ karışık rü'yâlardan biridir. Bunun ta'bîri yapılamaz.

Fakat bu söz O'nu tatmin etmemişti. Devamlı bu rü'yânın ta'bîrini düşünüyordu.

Bir zaman sonra ticâret maksadıyla gittiği yerde, râhip Bahîra'ya rü'yâsını anlattı. Rü'yâ Bahîra'nın çok dikkatini çekti. Bunun için Hz. Ebû Bekir'e sordu:

- Sen nerelisin?

- Kureyş'tenim.

- Tamam. Şimdi rü'yânı ta'bîr edeyim. Mekke'de, bu kavimden bir peygamber gelecek, O'nun hidâyet nûru her yere yayılacak. Sen, O hayatta iken O'nun vezîri, vefâtından sonra da Halîfesi olacaksın!..

Hz. Ebû Bekir ne yapacağını şaşırmış hâldeyken, râhip Bahîra sözlerine şöyle devam etti:

- Şimdi sen hemen memleketine dön! O'na ulaş! O'na vahiy gelmeye başladığında, git herkesten önce O'na îmân et!

Hz. Ebû Bekir bu ta'bîri kimseye anlatmadı. Peygamber efendimiz, peygamberliğini teblîğe başlayınca sordu:

- Peygamberlerin, peygamber olduklarına dâir delîlleri vardır. Senin delîlin nedir?

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Peygamberliğime delîl, o rü'yâdır ki, bir Yahûdî âliminden ta'bîrini istedin. O âlim, "Karışık bir rü'yâdır, i'tibâr edilmez" dedi. Sonra râhib Bahîra, doğru ta'bîr etti. Yâ Ebâ Bekr, seni Allahü teâlâya ve Resûlüne îmân etmeğe da'vet ederim.

Bunun üzerine, Hz. Ebû Bekir, kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu. Zaten bir gece önce şöyle düşünmüştü:

Aklıma yatmıyor

"Baba ve dedelerimizin seçtiği din, hiç aklıma yatmıyor. Zîrâ hiçbir zarar ve fayda vermeye kâdir olmayan bir heykele tapınmak, ibâdet etmek akıllıca bir iş değildir. Bu kadar muazzam bir kâinâtın bir yaratıcısı olması lâzımdır. Fakat bunu kendi aklım ile bulmam mümkün değildir. Yarın gidip durumu Muhammed aleyhisselâma anlatayım. Bu durumu ancak O'na arz edebilirim. Zîrâ, olgun ve akıllı, doğru görüşlü, hiç yalan söylemiyen bir kimsedir. Herkes O'ndan Muhammed-ül emîn diye bahsetmektedir. O, ne yapmamı isterse ona göre hareket ederim."

Resûlullah efendimiz de, aynı gece, Hz. Ebû Bekir'i İslâm'a da'veti düşünmüştü. Sabah olunca her ikisi de aynı düşünce ile birbirlerinin evine gitmek üzere evlerinden çıktılar. Yolda karşılaştıklarında, "Sözleşmeden birleştik" dediler.

Hz. Ebû Bekir, Peygamber efendimizin huzurlarında Müslüman olur olmaz, hemen yakın arkadaşları hatırına geldi:

- Yâ Resûlallah, müsâade ederseniz, yakın arkadaşlarımı da huzûrunuza getirip, onların da Müslüman olmalarını arzû ediyorum. Onların da ebedî saâdete kavuşmalarını istiyorum, diyerek arkadaşlarına koştu.

Arkadaşlarım dediği, Hz. Osman, Hz. Talhâ bin Ubeydullah, Hz. Zübeyr, Hz. Abdurrahmân bin Avf, Hz. Sa'd bin Ebî Vakkâs ve Hz. Ebû Ubeyde bin Cerrâh gibi, ileride Eshâb-ı kirâmın ileri gelenlerinden ve Cennetle müjdelenenlerden olacak kimselerdi.

Gelin îmân edin

Hz. Ebû Bekir, yeni Müslüman olmasının aşk ve şevkiyle, Mescid-i Harâma vardığında, dayanamayıp, müşrikler tarafına dönerek seslendi:

- **Bütün kâinâtın yaratıcısı olan Allahü teâlâyı bırakıp, niçin gidip, bu âciz putlara tapıyor, onlara yüz sürüyorsunuz. Gelin, Allaha ve O'nun resûlü Muhammed aleyhisselâma îmân edin!**

Bunun üzerine müşrikler, hep birlikte üzerine yürüdüler. Kendisini çok fecî şekilde dövdüler. Kabîlesinden gelen ba'zı kimseler, kendisini baygın bir hâlde evine götürdüler.

Hz. Ebû Bekir, uzun bir süre kendisine gelemedi. Ayılması için yapılan bütün gayretlerden bir netîce alınamıyordu. Artık, ümitsiz bir şekilde başında beklemeye başladılar. Nihâyet akşam üstü biraz kendine gelir gibi oldu. Gözünü açar açmaz, ağzından çıkan ilk kelâm şu oldu:

- Resûlullah, ne yapıyor, O ne hâldedir? O'na birşey oldu mu?

Annesi Ümmülhayr sevinç içinde dedi ki:

- Yavrum, bir şey arzû eder misin, yiyip içmek ister misin?

- Anneciğim, ben Resûlullaha birşey oldu mu diye soruyorum. O'nun hakkında bana bilgi getirmediğin takdîrde, ne bir lokma yerim, ne de birşey içerim.

- Evlâdım, vallahi, O'nun hakkında bir bilgim yok. Onun için sana cevap veremiyorum. Sen biraz ye, kendine gel. Sonra O'nun durumunu öğrenirsin.

- Hayır anne!.. Sen Ümm-i Cemil'e git ve de ki: Oğlum Ebû Bekir, senden Resûlullahı soruyor. Acaba ne hâldedir?

Annesi de îmân etti

Annesi hemen gidip, Ümm-i Cemil'e durumu anlattı.

Daha sonra, annesi ve Ümm-i Cemil'in yardımıyla, yavaş yavaş Hz. Erkam'ın evine vardı. Peygamber efendimizi sağ sâlim görünce çok sevindi, Resûlullaha sarıldı. Artık bütün ağrılarını unutmuştu. Peygamber efendimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bu benim annem Selmâ'dır. Ona duâ etmenizi istiyorum. O da hidâyete kavuşsun!

Peygamber efendimiz duâ buyurdu. Böylece annesi de, îmân ile şereflendi ve ilk Müslümanlardan oldu.

Resûlullah efendimiz Mi’râca çıktıktan sonra, ertesi gün, Kâ’be yanında mi’râcını anlatınca, işiten müşrikler, inkâr edip, alay etmeye başladılar. Müslüman olmaya niyetli olanlar da vazgeçtiler.

Müşrikler, “Tamam, bu defa bir koz yakaladık” diyerek Hz. Ebû Bekir’e gidip sordular:

- Ey Ebâ Bekr! Sen çok defa Kudüs’e gidip geldin. İyi bilirsin. Mekke’den Kudüs’e gidip gelmek, ne kadar zaman sürer?

- İyi biliyorum. Bir aydan fazla.

Mi'râcınız mübârek olsun!

Kâfirler bu söze sevindi. “Akıllı, tecrübeli adamın sözü böyle olur” dediler. Gülerek, alay ederek ve Hz. Ebû Bekir’in de kendi kafalarında olduğuna sevinerek, “Senin efendin, Kudüs’e bir gecede gidip geldiğini söylüyor” diyerek, Ebû Bekir’e sevgi, saygı gösterdiler.

Hz. Ebû Bekir, Resûlullahın mübârek adını işitince;

- Eğer O söyledi ise, inandım. Bir anda gidip gelmiştir, deyip içeri girdi.

Kâfirler neye uğradıklarını anlıyamadı. Önlerine bakıp gidiyorlar ve bir taraftan da diyorlardı ki:

- Vay canına, Muhammed ne yaman büyücü imiş. Ebû Bekir’e de sihir yapmış.

Hz. Ebû Bekir hemen giyinip, Resûlullahın yanına geldi. Büyük kalabalık arasında, yüksek sesle dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Mi’râcınız mübârek olsun! Allahü teâlâya sonsuz şükürler ederim ki, bizleri, senin gibi büyük Peygambere, hizmetçi yapmakla şereflendirdi. Parlıyan yüzünü görmekle ve kalbleri alan, rûhları çeken tatlı sözlerini işitmekle ni’metlendirdi. Yâ Resûlallah! Senin her sözün doğrudur. İnandım. Canım sana fedâ olsun!

Böylece Hz. Ebû Bekir, o gün tereddüde düşen Müslümanların tereddütlerini giderdi, diğerlerinin ma’nevîyatlarını güçlendirdi. Böyle tereddütsüz îmân etmesinden dolayı Resûlullah, o gün Hz. Ebû Bekir’e Sıddîk dedi. Bu adı almakla, bir kat daha yükseldi.

Beraber hicret ederiz

Mekke’de müşriklerin, Müslümanlara yaptıkları baskılar ve işkenceler üzerine, Müslümanların çoğu, Resûlullah efendimizin izniyle Medîne’ye hicret etti. Hz. Ebû Bekir de hicret için izin istediğinde, Resûl-i ekrem buyurdu ki:

- Sabreyle. Ümîdim odur ki; Allahü teâlâ bana da izin verir. Beraber hicret ederiz.

- Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Böyle ihtimâl var mıdır?

- Evet vardır.

Peygamber efendimizin bu cevapları, Hz. Ebû Bekir’i sevindirmişti.Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir hazırlıklara başladı. Hicret için iki deve satın aldı ve o günü beklemeye başladı. Artık Mekke’de sadece; sevgili Peygamberimiz ile Hz. Ebû Bekir, Hz. Ali, fakîrler, hastalar, ihtiyârlar ve müşriklerin hapse attığı mü’minler kalmıştı.

Diğer taraftan Medîneli Müslümanlar, ya’nî Ensâr, hicret eden Mekkelileri ya’nî Muhâcirleri çok iyi karşılayıp, misâfir ettiler. Aralarında kuvvetli bir birlik meydana geldi.

Resûlullah efendimiz, hicret gecesi, Allahü teâlânın emriyle evinde Hz. Ali’yi bırakıp,

müşriklerin üzerine toprak saçarak uzaklaşıp, Hz. Ebû Bekir'in evine gitti. Hz. Ebû Bekir'e buyurdu ki:

- Hicret etmeme izin verildi.

Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk heyecanla sordu:

- Mübârek ayağınızın tozuna yüzümü süreyim yâ Resûlallah! Ben de beraber miyim?

Efendimiz cevap verdiler:

- Evet...

Anam-babam fedâ olsun

Hz. Ebû Bekir sevincinden ağladı. Gözyaşları arasında dedi ki:

- Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Develer hazır. Hangisini murâd ederseniz, onu kabûl buyurunuz.

- Benim olmayan deveye binmem. Ancak bedeliyle alırım.

Bu kesin emir karşısında mecbur kalan Hz. Ebû Bekir, devenin bedelini söyledi.

Hz. Ebû Bekir, Abdullah bin Üreykıt isminde, kılavuzluğu ile meşhûr olan zâtı çağırıp, yol göstermesi için ücretle tuttu ve develeri üç gün sonra Sevr dağındaki mağaraya getirmesini emretti.

Safer ayının 27'si perşembe günü, Peygamber efendimiz ve Ebû Bekr-i Sıddîk, yanlarına bir miktar yiyecek alarak yola çıktılar. İzleri belli olmasın diye parmaklarına basarak gidiyorlardı. Hz. Ebû Bekir, Resûlullahın çevresinde, ba'zan sola, ba'zan sağa, öne, arkaya gidiyordu. Peygamberimiz, niçin böyle yaptığını sorunca dedi ki:

- Etraftan gelecek bir tehlikeyi önlemek için. Eğer bir zarar gelirse önce bana gelsin. Canım yüksek zâtınıza fedâ olsun yâ Resûlallah!

- **Yâ Ebâ Bekr! Başıma gelecek bir musîbetin, benim yerime, senin başına gelmiş olmasını ister misin?**

- Evet yâ Resûlallah! Seni hak dinle, hak peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, gelecek bir musîbetin, senin yerine, benim başıma gelmesini isterim.

Mağara kapısı önüne geldiklerinde, Hz. Ebû Bekir dedi ki:

- Allah için yâ Resûlallah, içeri girmeyin! Ben gireyim, orada zararlı bir şey varsa, bana gelsin, mübârek zâtınıza bir keder, bir elem değmesin.

Ayağını yılan soktu

Sonra içeri girip, süpürüp temizledi. Sağında, solunda irili ufaklı birçok delikler vardı. Hırkasını parçalayıp, delikleri kapadı, fakat biri açık kaldı. Onu da ökçesi ile kapayıp, Resûlullahı içeri da'vet eyledi.

Peygamber efendimiz içeri girdi ve mübârek başını Hz. Ebû Bekir'in kucağına koyup uyudu. O zaman, Hz. Sıddîk'ın ayağını yılan soktu. Resûlullahın uyanmaması için sabredip, hiç hareket etmedi. Fakat gözyaşı Resûlullahın mübârek yüzüne damlayınca buyurdu ki:

- Ne oldu yâ Ebâ Bekr?

- Ayağım ile kapattığım delikten, bir yılan ayağımı soktu.

Resûlullah efendimiz, Ebû Bekir'in yarasına, iyi olması için mübârek ağzının yaşından sürünce, acısı hemen dindi, şifâ buldu.

Resûlullah efendimiz ve Ebû Bekr-i Sıddîk içerde iken, müşrikler, iz takip ederek mağaranın önüne geldiler. Mağaranın ağzının bir örümcek tarafından örüldüğünü ve iki güvercinin de yuva yaptığını gördüler. İz sürücü Kürz bin Alkama dedi ki:

- İşte burada iz kesildi.

Müşrikler dediler ki:

- Eğer, onlar buraya girmiş olsalardı, kapının üzerindeki örümcek ağının yırtılmış olması lâzım gelirdi. Bu örümcek, ağını, Muhammed doğmadan önce örmüştür.

İçeri bakmadan geri döndüler

Müşrikler kapı önünde münâkaşa ederken, içeride Hz. Ebû Bekir endişeye kapıldı. Kâinâtın sultânı efendimiz buyurdu ki:

- Yâ Ebâ Bekir! Üzülme! Şüphesiz Allahü teâlâ bizimledir.

Müşrikler içeri bakmadan geri döndüler.

Mağarada üç gece kalıp, pazartesi gecesi yola çıktılar. Eylül ayının 20 ve Rebî'ul-evvelin 8. pazartesi günü Medîne'de Kubâ köyüne geldiler. O gün, Müslümanların Hicrî şemsî sene başlangıcı oldu.

Hz. Ebû Bekir, hazerde ve seferde Resûlullahtan hiç ayrılmadı. Ona her zaman arkadaşlık etti. Her zaman, malını, canını fedâ etmeye hazır hâlde yanında beklerdi.

Bedir savaşında bir ara, İslâm askeri zorlanmaya başladı. Bunun üzerine, Peygamber efendimiz, Sa'd ve Sa'îd hazretlerini gönderdi. Sonra Hz. Ebû Zer'i gönderdi. Daha sonra da Hz. Ömer'i gönderdi. Bir saat geçtiği hâlde, zorlanma devam ediyordu. Bunu gören, Hz. Ebû Bekir, kılıcını çekip atına binmek isteyince, Peygamber efendimiz elinden tutup buyurdu:

- Yanımdan ayrılma yâ Ebâ Bekr! Bedenime ve kalbime gelen her sıkıntı, senin mübârek yüzünü görmekle hafifliyor. Seninle kalbim kuvvetleniyor.

Peygamber efendimiz, Hz. Ebû Bekir'i ağlarken görünce buyurdu ki:

- Yâ Ebâ Bekir, ağlama! Arkadaşlığı ve malı, bana, senden daha bereketli olanı yoktur.

Hz. Ebû Bekir'in îmânı

Hz. Ebû Bekir, diline hâkim olmak, lüzûmsuz hiçbir şey konuşmamak için mübârek ağzına taş koyardı. Mecbûr kalmadıkça aslâ dünya kelâmı konuşmazdı. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Ebû Bekir'in îmânı, bütün mü'minlerin îmânı ile tartılsa, Ebû Bekir'in îmânı ağır gelir.)

Peygamber efendimizin ilk halîfesi ve peygamberlerden sonra insanların en üstünü olmak fazîleti, üstünlüğü, sadece Hz. Ebû Bekir'e nasîb olmuştur. O, dîni kuvvetlendirmek, Peygamber efendimizi memnûn etmek için malını vermekte, düşmana karşı cihâd etmekte, hep önde olmuştur.

Hadîd sûresinde meâlen buyuruldu ki:

(Mekke-i mükerremenin fethinden önce, malını veren ve cihâd eden kimseye, fetihten sonra malını dağıtan ve cihâd edenden daha büyük derece vardır. Allahü teâlâ hepsine Cenneti va'detti.)

Bu âyet-i kerîmenin, Hz. Ebû Bekir'in fazîletini ve derecesinin yüksekliğini gösterdiğini âlimlerimiz söz birliği ile bildirmişlerdir.

Tevbe sûresinde de, önce îmâna gelenlerden, her fazîlette öne geçenlerden, Allahü teâlânın râzı olduğu bildirilmiştir.

Tebük gazâsında, Resûlullah, herkesin yardım yapmasını emir buyurunca, herkes malının bir kısmını getirip verdi. Hz. Ömer, her zaman en çok yardımı yapan Hz. Ebû Bekir'i, bu defa geçeyim diye, malının yarısını alıp getirdi. Sonra Hz. Ebû Bekir de malını getirip teslîm etti. Peygamber efendimiz sordu:

- Yâ Ömer, evine ne kadar mal bıraktın?

- Yâ Resûlallah, bu kadar da eve bıraktım.

Allah ve Resulünü bıraktım

Sonra Hz. Ebû Bekir'e dönüp sordu:

- Yâ Ebâ Bekr, sen evine ne bıraktın?

- Yâ Resûlallah, evime birşey bırakmadım. Tamamını buraya getirdim. Onlara Allah ve Resûlünü bıraktım.

Resûlullah efendimiz Hz. Ömer'e dönerek buyurdu ki:

- İkinizin arasındaki fark, cevaplarınız arasındaki fark kadardır.

Hz. Ebû Bekir'in, Peygamber efendimizin vefâtından sonra da çok büyük hizmetleri oldu. Zîrâ Peygamber efendimiz vefât edince, Eshâb-ı kirâmın aklı başından gitti. Mescidde ağlaşmaya başladılar. Hiç kimsenin inanası gelmiyordu.

Hele Hz. Ömer tamamen kendinden geçmiş bir hâlde idi. Peygamber efendimizin mübârek yüzüne bakıp diyordu ki:

- Resûlullah bayılmış, fakat baygınlığı çok ağır.

Ölüm sözünü ağzına almadığı gibi, kimsenin de söylemesini istemiyordu. Dışarı çıkıp dedi ki:

- Kim "Resûlullah öldü" derse, kılıcımla boynunu vururum!

Resûlullah da vefât edecektir

Hz. Ebû Bekir ile Hz. Abbâs'ın Eshâb-ı kirâm arasında bir ağırlığı vardı. Eshâb-ı kirâmı ancak bunlar teskin edebilirdi. Bunun için beraber mescide gittiler. Hz. Ebû Bekir buyurdu ki:
- Ey insanlar! Resûlullahın, "Ben vefât etmiyeceğim" dediğini içinizde duyan var mı?

- Hayır, böyle bir söz duymadık.

Sonra Hz. Ömer'e dönüp sordu:

- Yâ Ömer, bu husûsta sen birşey duydun mu?

- Hayır duymadım.

Sonra Eshâb-ı kirâma dönüp buyurdu ki:

- Hiç kimse, Resûlullahın vefât etmiyeceğini söyliyemez. Cenâb-ı Hakka yemîn ederim ki, Resûlullah ölümü tatmış bulunmaktadır. Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde, **"Muhakkak, sen de öleceksin, onlar da ölecektir"** buyurmaktadır. Resûlullah, İslâmiyetin bütün hükümleri tamamlandıktan sonra, aramızdan ayrıldı. Artık kendimize gelip, defin işlerini tamamlayalım.

Sonra, Hz. Abbâs da buna benzer konuşmalar yaptı. Böylece Eshâb-ı kirâmın aklı başlarına geldi.

Sevgili Peygamberimiz bir gün Eshâb-ı kirâm ile sohbet ederken, "Şehîdliğin fazîletlerini" anlatıyorlardı. Şehîdlerin şefâ'ati hakkında buyurdu ki:

- Kıyâmet gününde şehîdler, mahşer yerine gelirlerken, orada bulunan Peygamberler ayağa kalkarlar. Onlar, çocukları, akrabâları ve dostlarından 70 bin kişiye şefâ'at ederler.

Gazânız mübârek olsun

Bu sözleri işiten Hz. Nevfel, Resûlullah efendimizden, şehîd olmak için duâ istedi. Resûlullah efendimiz de duâ ettiler.

Bir müddet sonra, muhârebeye çıkıldı. Peygamber efendimiz de aralarında bulunuyordu. Bu muhârebe Hz. Nevfel'in duâsından sonraki ilk muhârebe idi. Ve bu muhârebede Hz. Nevfel şehîd düşerek, arzûsuna kavuştu.

Peygamber efendimiz ve Eshâbı, muhârebeden dönüyorlardı. Karşılamaya gelenler arasında, Hz. Nevfel'in hanımı, çocukları ve yaşlı annesi vardı.

Yaşlı annesi, "Gazânız mübârek olsun" dedikten sonra Resûlullaha, oğlunu sordu. Peygamber efendimizin gözleri nemlendi. Oğlunun şehîdlik haberini vermeye mübârek kalbi dayanamadı. Elleriyle arkayı işâret edip, yoluna devam etti.

Hz. Nevfel'in annesi, Peygamber efendimizin hemen arkasından gelen, Allahın arslanı Hz. Ali'ye de aynı şekilde oğlunu sordu. O da şehîdlik haberini veremeyip, arkayı işâret etti.

Yaşlı kadın daha sonra, Hz. Ömer'e ve Hz. Osman'a rastladı. Onlara da oğlunun durumunu sordu. Onlar da cevap veremeyip Resûlullahın yaptığı gibi arkayı işâret ettiler.

En son gelen Hz. Ebû Bekir idi. Kadıncağız büyük bir ümitle sevgili Peygamberimizin azîz arkadaşına yaklaşarak aynı şeyleri sordu.

Hz. Ebû Bekir kendi kendine düşündü:

"Yâ Rabbî! Ne kadar zor bir durumdayım. Eğer doğruyu söylersem, mahzûn kalbleri üzmüş olacağım. Bunu yapmaktan sevgili Peygamberimiz çekindi. O'na nasıl aykırı davranabilirim. Sen bana öyle bir şey ilhâm et ki, bu gariplerin yüreği daha fazla yanmasın Allahım!"

Yâ Allah!.. Yâ Nevfel!..

Daha sonra, Hz. Ebû Bekir, bütün kalbiyle:

- Yâ Allah!.. Yâ Nevfel!.. diye bağırdı.

İşte o sırada, yaydan fırlamış ok gibi bir atlı, yıldırım hızıyla yanlarına yetişerek dedi ki:

- Buyur yâ Sıddîk, beni mi çağırdın?

Bu atlı, Hz. Nevfel'den başkası değildi.

Sonra, Cebrâil aleyhisselâm gelip, Peygamber efendimize şunları söyledi:

- Yâ Resûlallah! Hak teâlânın selâmı var. "Eğer Peygamberin mağara arkadaşı Sıddîk, bir kere daha (ALLAH) deseydi, yüceliğim hakkı için, bütün şehîdleri diriltirdim. Çünkü, Ebû Bekir, câhiliyye devrinde bile yalan söylememiştir" buyurdu.

Bu hâdiseden sonra, Hz. Nevfel senelerce yaşadı. Nihâyet, "Yemâme" cenginde tekrar şehîdlik şerbetini içti.

| BAŞA DÖN |

Adâletin timsâli ikinci büyük halîfe: Hz. ÖMER

Hz. Hamza'nın Müslüman olması üzerine, Mekkeli müşriklerin telâş ve endîşeleri had safhaya varmıştı. Çünkü parmakla gösterilen kahramanlardan biri de Müslüman olmuş, Resûlullahın saflarında yer almıştı. Bu beklenmedik hâdise, müşrikleri, büsbütün çileden çıkardı.

Hz. Ömer bu sırada daha Müslüman olmamıştı. Bir gün, Resûlullah efendimizi, gördüğü yerde öldürmek niyetiyle evinden çıktı. Sevgili Peygamberimizi Mescid-i Harâm'da namaz kılarken buldu ve namazın bitmesini isteyerek, dinlemeye başladı. Habîb-i ekrem efendimiz, El-Hâkka sûre-i şerîfini okuyordu.

Kalbim meyletti

Hattâboğlu Ömer, Peygamber efendimizin okuduklarını hayranlıkla dinliyordu. Ömründe böyle güzel sözler duymamıştı. Bunu kendisi, sonradan şöyle anlatır:

"Dinlediğim bu sözlerin belâgatına, düzgünlüğüne, derli topluluğuna hayrân olmuş, niçin geldiğimi unutmuştum. Bu hâdiseden sonra, kalbimde İslâma karşı bir istek hâsıl oldu."

Bu hâdisenin, Hz. Ömer'in Müslüman olmasında mühim te'sîri olmuştur. Çünkü kalbini yumuşatmış, Müslüman olmasına zemin hazırlamıştır.

Hz. Hamza'nın Müslüman olmasından üç gün sonra, Ebû Cehil, müşrikleri toplayıp dedi ki:

- Ey Kureyş! Muhammed, putlarımıza dil uzattı. Bizden önce gelen atalarımızın Cehennemde azâb gördüklerini, bizim de oraya gideceğimizi söyledi! Onu öldürmekten başka çâre yoktur! Onu öldürecek kişiye, yüz kızıl deve ve sayısız altın vereceğim!

Bir anda Hattâboğlu Ömer'in kalbinden, İslâma olan istek kayboldu ve yerinden fırlayarak dedi ki:

- Bu işi Hattâboğlundan başka yapacak yoktur.

- Haydi Hattâboğlu! Görelim seni! Bu işi senden başka yapabilecek kimse yoktur.

Hattâboğlu Ömer, kılıcını kuşanarak yola düştü. Giderken Nu'aym bin Abdullah'a rastladı.

Yolda Nuaym bin Abdullah kendisine sordu:

- Yâ Ömer, böyle şiddet ve hiddetle nereye gidiyorsun?

- Milletin arasına nifâk sokan, kardeşi kardeşe düşüren bir kimseyi öldürmeye gidiyorum.

- Yâ Ömer, güç bir işe gidiyorsun. Onun Eshâbı çevresinde pervane gibi dönmektedir. Ona birşey olmasın diye titremektedirler. Onun yanına yaklaşıp, zarar veremezsin!

Yakınlarınla uğraş

Bu söze çok hiddetlenen Hz. Ömer kılıcına sarıldı:

- Yoksa sen de mi onlardansın? Önce senin işini bitireyim.

Nuaym bin Abdullah cevap verdi:

- Sen benimle uğraşacağına, kardeşin Fâtıma ile enişten Saîd'in yanına git! Onlar, çoktan Müslüman oldular. Sen önce kendi yakınların ile uğraş!

- Hayır, onlar Müslüman olamazlar.

- Bana inanmazsan, git evlerine, kendilerine sor!

Bunun üzerine Hz. Ömer, kardeşini merak edip, öfkeyle hemen evlerine gitti. O sıralarda Tâhâ sûresi yeni nâzil olmuş, eniştesi Saîd ile kızkardeşi Fâtıma bunu yazdırıp, Hz. Habbâb bin Eret adındaki sahâbîyi evlerine getirmiş, okuyorlardı.

Hattâboğlu Ömer, kapıdan bunların sesini duydu. Kapıyı çok sert çaldı. Onu, kılıcı belinde kızgın görünce, yazıyı saklayıp, Hz. Habbâb'ı gizlediler. Sonra kapıyı açtılar. İçeri girince sordu:

- Ne okuyordunuz?

- Bir şey okumuyorduk.

- Hayır, okuyordunuz. İşittiğim doğru imiş. Siz de O'nun sihrine aldanmışsınız!

Niçin utanmazsın?

Hz. Sa'îd'i yakasından tutup, yere attı. Kardeşi, efendisini kurtarayım derken, onun yüzüne de öfkeli bir tokat indirdi. Yüzünden kan akmaya başladığını görünce, kardeşine acıdı. Fâtıma'nın canı yanmış, kana boyanmış idi. Fakat îmân kuvveti, kendisini harekete getirip, Allahü teâlâya sığınarak dedi ki:

- Yâ Ömer! Niçin Allahtan utanmaz, âyetler ve mu'cizeler ile gönderdiği Peygamberine inanmazsın? İşte ben ve zevcim, Müslüman olmakla şereflendik. Başımızı kessen de bundan dönmeyiz.

Sonra Kelime-i şehâdeti okudu. Hattâboğlu Ömer, kızkardeşinin bu îmânı karşısında birden yumuşadı ve yere oturdu. Yumuşak sesle dedi ki:

- Hele şu okuduğunuz kitabı çıkarın.

- Sen temizlenmedikçe, onu sana vermem.

Ömer bin Hattâb gusül abdesti aldı. Ondan sonra Fâtıma, âyet-i kerîme yazılı sahifeyi getirdi. Ömer bin Hattâb güzel okurdu. Tâhâ sûresini okumaya başladı. Kur'ân-ı kerîmin fesâhatı, belâgatı, ma'nâları ve üstünlükleri kalbini gitgide yumuşattı.

(Göklerde ve yeryüzünde ve bunların arasında ve yedi kat toprağın altındaki şeyler

hep O’nundur) [Tâhâ: 6] meâlindeki âyet-i kerîmeyi okuyunca, derin derin düşünceye daldı. Dedi ki:

- Yâ Fâtıma! Bu bitmez tükenmez varlıklar, hep sizin taptığınız Allahın mıdır?

- Evet, öyle ya! Şüphe mi var?

- Yâ Fâtıma! Bizim binbeşyüz kadar altından, gümüşten, tunçtan, taştan oymalı, süslü heykellerimiz var. Hiçbirinin, yeryüzünde bir şeyi yok.Şaşkınlığı büsbütün artmıştı. Biraz daha okudu.

(Allahü teâlâdan başka ibâdet edilecek, tapılacak hak bir ilâh, bir ma’bûd yoktur. En güzel isimler O’nundur) [Tâhâ: 8] meâlindeki âyet-i kerîmeyi düşündü. Sonra dedi ki:

- Hakîkaten, ne kadar doğru.

Ömer ile kuvvetlendir

Habbâb bu sözü işitince, gizlendiği yerden fırladı ve tekbîr getirdikten sonra müjdeyi verdi:

- Müjde yâ Ömer! Resûlullah efendimiz Allahü teâlâya duâ ederek, **“Yâ Rabbî! Bu dîni, Ebû Cehil yahut Ömer ile kuvvetlendir**, buyurdu. İşte bu devlet, bu saâdet sana nasîb oldu.

Bu âyet-i kerîme ve bu duâ, Hattâboğlu Ömer’in kalbindeki düşmanlığı sildi, süpürdü. Hemen;

- Resûlullah nerede? Beni, Resûlullaha götürür müsünüz? dedi. Zîrâ kalbi, Resûlullaha tutulmuştu.

Ömer bin Hattâb’ın Resûlullahı görmek için yola çıktığı sırada, Resûl-i ekrem, Hz. Erkâm’ın evinde Eshâbına nasîhat veriyordu. Hattâboğlu Ömer’in geldiği, Erkâm’ın evinden görüldü. Kılıcı da yanında idi. Heybetli, kuvvetli olduğundan, Eshâb-ı kirâm, Resûlullahın etrafını sardı. Hz. Hamza dedi ki:

- Ömer’den çekinecek ne var, iyilik ile geldi ise, hoş geldi. Yoksa o kılıcını çekmeden başını uçururum.

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Yol verin, içeri gelsin!

Îmâna gel yâ Ömer!

Cebrâil aleyhisselâm, daha önce, Ömer bin Hattâb’ın îmân etmek için geldiğini ve yolda olduğunu haber vermişti. Resûlullah efendimiz, onu, tebessüm buyurarak karşıladı. Ömer bin Hattâb, Resûlullahın önünde diz çöktü. Resûlullah efendimiz, onu, kolundan tutup buyurdu ki:

- Îmâna gel, yâ Ömer!

O da temiz kalb ile Kelime-i şehâdeti söyledi. Eshâb-ı kirâmın, sevinçten söyledikleri tekbîr sesleri göğe yükseldi.

Hz. Ömer, Müslüman olduktan sonraki hâlini şöyle anlattı:

“Müslüman olduğum zaman, Eshâb-ı kirâm, müşriklerden gizlenir ve ibâdetlerini gizli yaparlardı. Bu duruma çok üzüldüm ve Resûlullaha suâl ettim:

- Yâ Resûlallah! Biz hak üzere değil miyiz?

- Evet. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, ister ölü ister diri olunuz, muhakkak hak üzerindesiniz.

- Yâ Resûlallah! Mâdem ki biz hak üzerinde, müşrikler de bâtıl yoldadırlar, o hâlde ne diye dînimizi gizliyoruz? Vallahi biz, dîn-i İslâmı, küfre karşı açıklamaya daha haklı ve daha lâyıkız. Allahü teâlânın dîni, Mekke'de, hiç şüphesiz üstün gelecektir. Kavmimiz bize karşı insaflı davranırlarsa ne âlâ, yok taşkınlık etmek isterlerse, kendileriyle çarpışırız.

Yâ Resûlallah! Seni hak Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, hiç çekinmeden ve korkmadan, oturup İslâmı anlatmadığım bir müşrik topluluğu kalmayacaktır. Artık ortaya çıkalım.

Kabûl buyurulunca, iki saf hâlinde dışarı çıkıp, Harem-i şerîfe doğru yürüdük. Safların birinin başında Hamza, diğerinin başında da ben vardım. Sert adımlarla, toprağı un edercesine, Mescid-i harâma girdik. Kureyşli müşrikler, bir bana, bir Hz. Hamza'ya bakıyorlardı."

Beni bilen bilir

Hz. Ömer'in bu gelişi üzerine, Ebû Cehil ileri çıkıp, "Yâ Ömer! Bu ne hâldir?" deyince, Hz. Ömer hiç aldırış etmeden Kelime-i sehâdet getirdi:

- Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh!

Ebû Cehil ne diyeceğini şaşırdı. Donup kaldı. Hz. Ömer bu müşrik gürûhuna dönerek dedi ki:

- Ey Kureyş! Beni, bilen bilir! Bilmeyen bilsin ki, ben Hattâboğlu Ömer'im. Karısını dul, çocuklarını yetim bırakmak isteyen yerinden kıpırdasın! Kımıldayanı, kılıcımla doğrayıp yere sererim!

Bunun üzerine Kureyşli müşrikler, bir anda dağılıp, oradan uzaklaştılar.

Böylece, ilk defa Harem-i şerîfte açıktan namaz kılındı.

Hz. Ömer, haksızlık karşısında çok hiddetli olduğu gibi, adâletin yerine getirilmesinde de o kadar şefkâtli idi. Bu yüzden adâleti ile meşhûr olmuştur.

Bir gün at satın almak istedi. Atı tecrübe etmek niyetiyle biniciye verdi. Ata binen kimse, koştururken, at tökezleyip kazâya uğradı. Hz. Ömer atı satıcısına geri vermek istediğinde, satıcı almadı. Sonunda durum, Kâdî Şüreyh hazretlerine intikal etti. Kâdî sordu:

- At, sahibinin izniyle mi koşturuldu?

Hz. Ömer dedi ki:

- Hayır, ben denemek için koşturdum.

Atı almak macbûriyetindesiniz

Bunun üzerine, kâdî şu hükmü verdi:

- Şâyet at sahibinin rızâsı ile tecrübe edilseydi, sahibine iâde edilebilirdi. Fakat, siz sahibinden izin almadığınız için geri veremezsiniz, atı almak mecbûriyetindesiniz.

Hz. Ömer;

- Hak ve adâlet husûsunda boynumuz kıldan incedir, deyip atın bedelini verdi.

Hz. Ömer, sonu pişmanlık olan iş yapmazdı.

Onun zamanında, Müslümanlar İslâmiyeti İran içlerine kadar yaydılar. İranlı meşhûr kumandan Hürmizân, teslîm olmamak için çok direndi, fakat hayatının tehlikeye girdiğini görünce teslîm oldu. Hz. Ömer, huzûruna çıkartılan Hürmizân'a sordu:

- Bize söyliyeceğin bir şey var mıdır?

- Var! Fakat önce ölecek miyim, kalacak mıyım bunu bilmem lâzımdır.

- Konuş, sana zarar gelmiyecektir.

- Ey büyük halîfe, önceleri biz İranlılar siz Arabları öldürüyor, zorla mallarınızı ellerinizden alıyorduk. Ne zaman ki, Allah size peygamber gönderdi. Ondan sonra bizim üstünlüğümüz sona erdi. Siz azîz, biz zelîl olduk.

Söz vermiştiniz

Hz. Ömer, Enes bin Mâlik'e sordu:

- Ne yapalım bunu?

- Öldürmeyelim! Çünkü arkasında büyük bir kalabalık vardır. Belki onlar, ileride Müslüman olabilirler.

- Fakat o, Resûlullahın kıymetli arkadaşlarını şehîd etti. Onu sağ bırakmamız uygun olur mu?

- Yâ Ömer bunu öldürmememiz lâzımdır. Çünkü, "Konuş sana benden zarar gelmez" diye söz de vermiştin.

Hz. Ömer, kim tarafından söylenirse söylensin, doğru sözü hemen kabûl ederdi. Enes bin Mâlik hazretlerinin bu sözleri üzerine, onu öldürmekten vazgeçti. Birçok sahâbînin şehîd olmasına sebep Hürmizân'ın hayatını bağışladı.

Bir müddet sonra da, Hürmizân Müslüman oldu. Ayrıca onun vesîlesi ile birçok kimse îmâna geldi. Hz. Ömer eski can düşmanını bile maaşa bağladı. Çünkü adâlet bunu gerektiriyordu. Adâlet, şahsî fikrin, hissiyâtın üzerinde idi.

Hz. Ömer Şam'ı ziyâret ettiğinde, ordusunun kumandanı Ebû Ubeyde bin Cerrâh hazretleri büyük bir kalabalıkla karşıladı.

Hz. Ömer ile kölesi beraberlerindeki tek deveye nöbetleşe biniyorlardı. Şehre girişte, sıra köleye gelince, Halîfe devesinden indi. Yerine kölesini bindirdi. Devenin yularından tuttu. Ayakkabılarını çıkarıp dereden geçti.

Hakîr bir kavimdik

Uzaktan bakan; deveye binmiş köleyi halîfe, devenin yularını çeken Hz. Ömer'i de köle zannediyordu. Bunu gören Ebû Ubeyde bin Cerrâh dedi ki:

- Efendim, bütün Şamlılar, bilhassa Rumlar, Müslümanların halîfesini görmek için toplandılar. Size bakıyorlar. Bu yaptığınızı nasıl îzâh edebilirsiniz? Sizi köle zannedecekler, küçümseyecekler.

Hz. Ömer buyurdu ki:

- **Yâ Ebâ Ubeyde! Senin bu sözünü işitenler, insanın şerefini, vâsıtaya binerek gitmekte ve süslü elbise giymekte sanacaklar. Biz daha önce zelîl ve hakîr bir**

kavimdik. Allahü teâlâ, bizleri Müslümanlıkla şereflendirdi. Bundan başka şeref ararsak, Allahü teâlâ bizi zelîl eder, herşeyden aşağı eder.

Bu şekilde şehre girdiler. Gerçekten bu hareketi, onun şerefini küçültmedi, aksine büyüttü. Biz bile 1400 sene sonra, burada, örnek bir hareket diye anlatıyoruz. Eğer tersi olsaydı, o zaman orada unutulup gidecekti.

Halîfe Hz. Ömer, Şam'a gidiyordu. Şam'da vebâ hastalığı olduğu işitildi.Yanında

bulunanların ba'zısı;

- Şam'a girmiyelim, dedi. Bir kısmı da;

- Allahü teâlânın kaderinden kaçmıyalım, dedi. Halîfe de buyurdu ki:

- Allahü teâlânın kaderinden, yine O'nun kaderine kaçalım, şehre girmiyelim. Birinizin bir çayırı ile, bir çıplak kayalığı olsa, sürüsünü hangisine gönderirse, Allahü teâlânın takdîri ile göndermiş olur.

İlk karantina

Sonra Abdürrahmân bin Avf hazretlerini çağırıp sordu:

- Sen ne dersin?

- Resûlullahtan işittim. **"Vebâ olan yere girmeyiniz ve vebâ olan bir yerden, başka yerlere gitmeyiniz, oradan kaçmayınız!"** buyurmuştu.

Halîfe de;

- Elhamdülillah, benim sözüm, hadîs-i şerîfe uygun oldu, deyip, Şam'a girmediler.

Böylece ilk defa karantina uygulaması yapıldı. Vebâ bulunan yerden dışarı çıkmanın yasak edilmesine sebep, sağlam olanlar çıkınca, hastalara bakacak kimse kalmaz, helâk olurlar. Vebâlı yerde, kirli hava ya'nî mikroplu hava, vebâ basilleri, herkesin içine yerleşince, kaçanlar, hastalıktan kurtulamaz ve hastalığı başka yerlere götürmüş, bulaştırmış olurlar.

Hz. Ömer, devlet başkanı seçildiğinde, Hz. Ebû Bekir'e ta'yîn edilen maaş kadar ücret alıyordu.

Bu şekilde bir müddet devam edildi. Daha sonra, Hz. Ömer, geçim sıkıntısına düştü.

Bu durumu gören, Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden ba'zıları toplanıp, bu durumu görüştüler. Zübeyr bin Avvâm hazretleri şöyle bir teklifte bulundu:

- Kendisine söyliyerek maaşını artıralım.

Teklifi bildirelim

Toplantıda bulunan Hz. Ali buyurdu ki:

- Bu teklifi kabûl edeceğini zannetmiyorum. İnşâallah kabûl eder. Gidip teklifi bildirelim.

Bu arada, Hz. Osman söz alıp buyurdu ki:

- Ömer'in hak ve adâlette ne kadar ta'vîzsiz olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu teklifimizi bizzat kendimiz değil, kendisini kıramıyacağı birine söyletelim. Bunu, kızı Hafsa'ya anlatalım, o teklif etsin!

Hz. Osman'ın bu teklifi uygun görülerek, beraberce Hz. Hafsa'nın huzûruna vardılar. Aralarındaki konuşmaları anlattılar. İsim vermeden, yapılan teklifleri Hz. Ömer'e bildirmesini istediler.

Hz. Hafsa babasının yanına varıp dedi ki:

- Eshâbdan ba'zıları, senin maaşını az bulmuşlar. Bunun için maaşını artırmayı teklif ediyorlar.

Hz. Ömer, bu teklife celâllenip sordu:

- Kimdir onlar?

- Fikrini öğrenmeden kim olduklarını söylemem.

- Eğer kim olduklarını öğrenseydim, onlara gereken cezâyı verirdim. Allahü teâlâya duâ etsinler ki, arada sen varsın.

Sonra kızı Hz. Hafsa'ya sordu:

- Sen Resûlullahın evinde iken, Allahın Resûlünün giydiği en kıymetli elbise neydi?

- İki tane renkli elbisesi vardı. Elçileri onlarla karşılar, cum'a hutbelerini bunlarla okurdu.

- Peki yediği en iyi yemek neydi?

- Yediğimiz ekmek, arpa ekmeği idi.

- Senin yanında kaldığı zamanlar, yerde yaygı olarak kullandığınız en geniş, en rahat yaygı neydi?

- Kaba kumaştan yapılmış bir örtümüz vardı. Yazın dörde katlar, altımıza yayardık. Kış gelince de, yarısını altımıza yayar, yarısını da üstümüze örterdik.

Artanı muhtâçlara vereceğim

Daha sonra Hz. Ömer buyurdu ki:

- Yâ Hafsa, benim tarafımdan, seni gönderenlere söyle! Resûlullah efendimiz kendisine yetecek miktarını tespit eder, fazlasını ihtiyâç sahiplerine verirdi. Kalanı ile yetinirdi. Vallahi ben de kendime yetecek olanını tespit ettim. Artanını ihtiyâç sahiplerine vereceğim. Ve bununla yetineceğim.

Resûlullah efendimiz, ben ve Hz. Ebû Bekir, bir yol takip eden üç kişi gibiyiz. Onlardan ilki nasîbini aldı ve yolun sonuna vardı. Diğeri de aynı yolu tâkip etti ve O'na kavuştu. Sonra üçüncüsü yola koyuldu. Eğer O da öncekilerin takip ettiği yolu takip eder, onlar gibi yaşarsa, onlara kavuşur ve onlarla beraber olur. Eğer öncekilerin yolunu takip etmezse, başka yoldan giderse, onlarla buluşamaz.

Müslümanlar, bulundukları yerlerde oturan gayri müslim halkı korumaları altına aldıkları gibi, turist olarak gelen veya ticârî maksatla gelmiş olan gayri müslimleri de sınırları dâhilinde koruma altına alırlardı. Onların zarar görmemesi için, her türlü tedbiri alırlardı. Bunun geçmişte sayısız örnekleri vardır.

Bize sığınmışlar

Meselâ, Halîfe Hz. Ömer zamanında, bir ticâret kervanı gelip, gece Medîne'nin dışına konakladı. Yorgunluktan hemen uyudular.

Bu sırada, herkes uyurken, Halîfe Hz. Ömer, şehri dolaşıyordu. Dolaşma esnasında

bunları gördü.

Hz. Ömer, Abdurrahmân bin Avf'ın evine gelip, yatağından kaldırarak buyurdu ki:

- Bu gece bir kervan gelmiş. Hepsi kâfirdir. Fakat, bize sığınmışlar. Eşyâları çoktur ve kıymetlidir. Yabancıların, yolcuların bunları soymasından korkuyorum. Gel, bunları koruyalım.

Abdurrahmân bir Avf cevap verdi:

- Çok iyi olur, çok güzel düşünmüşsün, hemen geliyorum.

Sabaha kadar nöbetleşe, bu kervanı beklediler. Sabah namazında mescide gittiler. Kervanda bulunan bir genç, o sırada uyanmıştı. Bunları takip edip, arkalarından gitti.

Soruşturup, kendilerine bekçilik eden şahsın Halîfe Hz. Ömer ile arkadaşı olduğunu öğrendi. Gelip, arkadaşlarına şöyle anlattı:

- Arkadaşlar! Sabaha kadar iki Müslümanın bizi bekleyip, eşyalarımızın çalınmasına mâni olduğundan haberiniz var mı?

- Müslümanların başka işi yok da, bizi mi koruyacaklar? Üstelik bizim Hıristiyan olduğumuzu biliyorlar.

- Hem de kim korudu biliyor musunuz?

- Kimmiş?

- Müslümanların Halîfesi Ömer.

- Sen yanlış görmüşsündür. Halîfenin, gecenin bu vaktinde burada işi ne? O sarayında kuş tüyü yatağında yatıyordur.

- Sizin gibi önce ben de inanamadım.

- Sonra nasıl inandın?

- Sabah olup ortalık aydınlanınca, buradan ayrıldılar. Ben de merak edip arkalarından gittim. Câmiye girdiler. Yolda karşılaştığım birisine, "Bu kim" diye sordum. "Halîfemiz Ömer" diye cevap verdi.

Daha ne duruyoruz?

Bu konuşmaları dikkatle dinleyen kâfile halkı, derin bir sessizliğe büründü. Kimsenin konuşacak, birşey söyliyecek hâli kalmamıştı.

Uzun süren bir sessizlikten sonra, içlerinden biri sessizliği bozdu:

- Daha ne duruyoruz? Bu hâl İslâmiyetin gerçek din olduğuna delil olarak yetmez mi?

Diğerleri de bu söze katıldılar. Roma ve İran ordularını perişan eden, adâleti ile meşhûr yüce Halîfenin, bu merhamet ve şefkatini görerek, İslâmiyetin hak din olduğunu anladılar ve seve seve hepsi Müslüman oldular.

| BAŞA DÖN |

Meleklerin bile hayâ ettiği halîfe: Hz. OSMAN

Hz. Osman, Müslüman olmadan önce ticâretle uğraşırdı. Zengin bir tüccârdı. Cemiyette, sevilen, sayılan bir kimseydi. İ'tibârı yüksek idi. Hz. Ebû Bekir'in de arkadaşı, yakın dostu idi. Önemli işlerinde ona danışır, onun fikrini alırdı. Câhiliye devrinin pisliklerine bulaşmadı.

Peygamber kızı olsa gerek

Müslüman olmasını şöyle anlatır:

Benim firâset sahibi olan bir teyzem vardı. Hastalandığında ziyâretine gitmiştim. Bana dedi ki:

- Yâ Osman! Sen öyle biri ile evleneceksin ki, ne o senden önce bir erkek görmüş olacak, ne de sen ondan önce bir kadın görmüş olacaksın. Bu kız çok güzel olup, sâliha biridir. Ayrıca bu kız, Peygamber kızı olsa gerek.

Ben teyzemin bu sözüne çok hayret ettim. Çünkü, peygamber olarak bildiğim kimse yoktu. Hiç ortada böyle bir şey yok iken, teyzem bunları nereden çıkartmıştı. Şunu da biliyordum ki, teyzem pek çok lâf etmezdi. Benim hayretler içinde kendisine baktığımı görünce konuşmasına şöyle devam etti:

- Merak etme, O kimseye cenâb-ı Haktan vahiy gelmeye başladı. Sen O'nu bulmakta güçlük çekmiyeceksin!

- Ey teyzem, hep sır olan şeyler söylüyorsun. Beni meraklandırıyorsun. Sözlerini biraz açarak beni meraktan kurtar.

- Muhammed bin Abdullah'a peygamberliği bildirildi. Artık halkı hak dîne da'vete başladı. Çok zaman geçmez ki, sen O'nun dînine girer kurtulursun. O'nun dîni, bütün âlemi aydınlatacaktır.

Bu mes'ele benim zihnimi çok meşgûl etmeye başladı. Her önemli mes'elede fikrini aldığım, Hz. Ebû Bekir'e koştum. Teyzemin söylediklerini kendisine aynen bildirdim. Bana dedi ki:

- Teyzen doğru söylemiş. Yâ Osman, sen akıllı adamsın. Hiç görmiyen, işitmiyen, fayda veya zarar veremiyen şeye nasıl tapınılır? O nasıl ilâh olarak kabûl edilir?

- Yâ Ebâ Bekir, doğru söylüyorsun. Ben de bu mantıksızlığın farkındayım. Fakat çâre bulamamıştım.

- Merak etme, artık bize hak yolu gösteren zât geldi. Ben kendisinin peygamber olduğuna inandım, îmân ettim. Gel seni de huzûruna götüreyim, sen de îmân et!

Cennete da'vet eder

Beraberce Resûlullahın huzûruna vardık. Bana buyurdu ki:

- Yâ Osman, Hak teâlâ seni Cennete misâfirliğe da'vet eder. Sen de bu da'veti kabûl et! Ben bütün insanlara hidâyet rehberi olarak gönderildim.

Resûlullahın, güleryüzle gâyet samîmî bir şekilde yaptığı bu da'vet üzerine, hemen büyük bir şevkle kelime-i şehâdet getirip, Müslüman oldum.

Daha sonra Resûlullaha, Şam'a gittiğimde gördüğüm rü'yâyı anlattım. Rü'yâmda, "Ey insanlar, uyanın! Ahmed Mekke'de zuhûr etti" diye nidâ işitmiştim. Sonra da Mekke'ye gelince de, teyzem bana Resûlullah efendimizden haber vermişti.

Hz. Osman, çok cömert idi. İyilik yapmayı, muhtaç kimselerin ihtiyaçlarını görmeyi çok

severdi. Güzel hâllerinden dolayı, Resûlullah efendimiz kendisini çok severdi.

Peygamber efendimiz, Eshâbının ileri gelenlerinden çoğunun bulunduğu bir toplantıda, sohbet buyururken:

- Herkes dostunun yanına varsın, buyurdu.

Sen benim sevdiğimsin

Herkes sevdiği arkadaşının yanına gitti. Peygamber efendimiz de, Hz. Osman'ı yanına alıp buyurdu ki:

- Sen, dünyada ve âhırette benim sevdiğimsin.

Hz. Âişe anlatır:

Resûlullah efendimiz, bir gün istirahat ediyordu. Bu sırada Hz. Ebû Bekir içeri girmek için izin istedi.

İzin verilip içeri girdi. Resûlullah hiç hâlini değiştirmedi. Sonra, Hz. Ömer izin alıp içeri girdi. Yine hâlini değiştirmedi. Uzanmış vaziyette iken onlarla sohbet ettiler.

Daha sonra, Hz. Osman kapıya gelip içeri girmek için izin istedi. Peygamber efendimiz oturdular. Hz. Osman'ı bu şekilde kabûl ettiler.

Hepsi gittikten sonra sordum:

- Babam Ebû Bekir ve Hz. Ömer içeri girdiklerinde hiç hâlinizi bozmadınız. Fakat Hz. Osman içeri girince, oturdunuz. Bunun sebebi nedir?

- Meleklerin hayâ ettikleri bir kimseden ben nasıl hayâ etmem.

İbni Mes'ûd hazretleri anlatır:

Bir gün gazâda, Resûlullah ile beraberdim. Yiyecek bitti, asker sıkıntı içerisindeydi. Resûl-i ekrem bu hâle vâkıf olunca buyurdu ki:

- Allahü teâlâ size, güneş batmadan rızık gönderecektir.

Hz. Osman bu sözü işitince, "Resûl-i ekremin her sözü muhakkak doğru çıkar" diye düşünüp, yiyecek bulmaya çalıştı. Bu rızkın gelmesine sebep olmak ve Resûlullahı memnûn etmek istiyordu.

Bunlar nedir?

Bir yerde dört deve yükü yiyecek buldu. Bunu yüksek fiyatla satın alıp, Resûlullahın huzûruna getirdi. Peygamber efendimiz Hz. Osman'a sordu:

- Yâ Osman! Bunlar, nedir?

- Osman'dan Allahü teâlânın Resûlüne hediyedir.

Seyyid-i Kâinatın buyurdukları, gecikmeden yerine gelince, mü'minler sevindiler, münâfıklar mahzûn oldular. Server-i âlem hazretleri mübârek ellerini açıp, şöyle duâ ettiler:

- Yâ Rabbî! Osman'a çok ecir ver.

Hz. Osman muhtaç olanlara bol bol yemek yedirirdi. Fakat kendisi evde sirke ve zeytinyağı yerdi. Yola giderken, devesinin arkasına kölesini de alırdı. Peygamber

efendimiz şöyle duâ buyurmuştur:

- Yâ Rabbî! Osman'ın geçmiş ve gelecek gizli, âşikâr bütün günâhlarını affet.

Müslümanlar, Medîne'ye hicret ettikleri zaman, su sıkıntısı vardı. Rûme kuyusundan başka içilecek su yoktu. Bu kuyu da bir Yahûdîye âit idi.

Yahûdî, Müslümanları zor durumda bırakmak için, kuyudan her zaman su vermiyordu. Verdiği günlerde de çok yüksek fiyatla sattığı için herkes alamıyor, fakir Müslümanlar çok sıkıntı çekiyorlardı.

Cenneti müjdeliyordu

Peygamber efendimiz, bu durumu gördükçe üzülüyordu. Kuyuyu satın alıp, Müslümanlara sebil edecek kimsenin, Cennette karşılığını kat kat alacağını müjdeliyor, açıkça Cenneti va'dediyorlardı. Bu müjdeyi işiten Hz. Osman, hemen Yahûdînin yanına varıp, pazarlığa başladı.

Yahûdî, Müslümanların mecbûren bu kuyuyu satın alacaklarını bildiği için, ödenmesi mümkün olmayan bir fiyat istedi. Bu duruma Hz. Osman çok üzüldü. Fakat ne yapıp yapıp bu kuyuyu satın alarak Resûlullahı memnun etmek istiyordu. Yahûdîye dedi ki:

- Senin dediğin fiyatla bu kuyuyu ben satın alamam. Sana bir teklîfim var. Gel seninle beraber ortaklaşa bu kuyuyu işletelim. Böylece kuyu elinden çıkmamış olur. Kuyunun yarı hissesini bana sat. Birgün sen, birgün ben kuyuyu işletelim.

Yahûdî, işin neticesinin nereye varacağını anlayamadı. Teklîf çok hoşuna gitti. On iki bin dirheme kuyunun yarı hissesini verdi. Kuyunun başında bir gün Yahûdî, diğer gün Hz. Osman durup, su veriyorlardı. Yahûdî yine yüksek fiyatla suyu satıyor, Hz. Osman ise bedava olarak veriyordu. Müslümanlar, sıra Hz. Osman'a geldiği vakit, o günün ihtiyaçlarını aldıkları gibi, ertesi günün ihtiyaçlarını da doldurup gidiyorlardı.

Dolayısıyla ertesi gün Yahûdîye gelen olmuyordu.Yahûdî oyuna geldiğini anladı. Fakat iş işten geçmiş oldu. Sonra gelip, kuyunun diğer yarısını da aynı fiyatla Hz. Osman'a satmak istedi. Fakat Hz. Osman kabûl etmedi. Bir müddet sonra tekrar gelip, daha aşağı bir fiyat teklîf etti. Hz. Osman yine kabûl etmedi. Biliyordu ki, Yahûdî mecbûren bu kuyuyu satacaktı. Çünkü başka çâresi yoktu. Daha sonra Yahûdinin ısrârına dayanamıyarak, ucuz bir fiyatla diğer yarısını da satın aldı. Böylece kuyunun tamamı Müslümanların ihtiyaçları için sebil edildi. Peygamber efendimiz, bu habere çok sevinip Hz. Osman'a hayır duâ ettiler.

Her adımına bir köle

Hz. Osman, her fırsatta, Peygamber efendimizi memnûn etmek, O'nun mübârek duâsına mazhâr olmak için fırsat kollardı.

Bir gün Hz. Osman, Resûlullah efendimizi evine da'vet etti. Resûlullah buyurdu ki:

- Yalnız beni mi da'vet ediyorsun?

- Eshâb-ı kirâm da da'vetlidir.

Peygamber efendimiz, Bilâl-i Habeşî hazretlerini, bütün Eshâbına haber vermesi için yolladı. Kendisi de Hz. Ali ile, Hz. Osman'ın evine doğru yürümeye başladı.

Hz. Osman geriden, Peygamber efendimizin adımlarını sayıyordu. Resûlullah bunu fark edip, sebebini sorduğunda, şu cevâbı verdi:

- Yâ Resûlallah! Her adımınıza bir köle azâd edeceğim.

Da’vetten sonra da, saydığı adım kadar köle azâd etti.

Hz. Ömer’den sonra üstünlük sırası, Hz. Osman-ı Zinnûreyn’e gelir. Bunun hilâfeti de ümmetin icmâ’ı ile sâbittir.

Müslüman olduktan sonra, Peygamberimizin kızı Rukayye ile evlendi. Peygamberimizin kızları Rukayye ve Ümmü Gülsüm daha önce Ebû Leheb’in oğulları Utbe ve Uteybe ile nişanlanmışlardı. Peygamberimiz, insanları Müslüman olmaya da’vete başlayınca, Ebû Leheb düşmanlık etmeye başladı. Oğulları da düşmanlık edip, Resûlullahın kızlarını almaktan vazgeçtiler. Böylece Resûlullahı sıkıntıya düşürmek istediler.

Osman'a verirdim

Bunun üzerine vahiy gelerek Rukayye Hz. Osman’a nikâh edildi. Rukayye, Bedir savaşından sonra vefât edince, Peygamberimizin diğer kızı Ümmü Gülsüm de Hz. Osman’a nikâh edildi. Bu bakımdan ona, Peygamberimizin iki kızıyla evlenme ni’metine kavuşmuş olduğu için, iki nûr sahibi ma’nâsına “Zinnûreyn” denilmiştir.

Resûlullah efendimiz, ona, birbiri ardınca, iki kızını vermiştir. İkinci kızı vefât edince;

- Bir kızım daha olsaydı, onu da Osman’a verirdim, buyurmuştur.

İkinci kızını verdiğinde, Hz. Osman’ı gâyet medhetmişti. Düğünden sonra kızı dedi ki:

- Ey benim gözümün nûru babam! Hz. Osman’ı gâyet medheylediniz. Buyurduğunuz kadar değil.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz kızına buyurdu ki:

- Ey benim kızım! Osman’dan gökteki melekler hayâ ederler. Ey canım kızım, Osman’a çok saygı göster. Çünkü, Eshâbım arasında, ahlâkı bana en çok benzeyen odur.

Başka bir zaman da:

- Ben Allahü teâlânın huzûrunda, Osman’ın düşmanlarının hasmıyım, onlara karşıyım, buyurdu.

Bir başka zaman da:

- Bütün peygamberler, hayatlarında bir kimse ile iftihâr etmiştir. Ben de Osman bin Affân ile iftihar ederim, buyurdu.

Resûlullah, Hz. Osman’a buğzeden bir kimsenin cenâze namazını kılmamıştır.

Hakkında âyet nâzil oldu

İslâmiyet yayılmaya başlayınca, her taraftan Müslümanlar çoğalıp Medîne’ye geliyordu. Peygamberimizin mescidi dar gelmeye başlamıştı. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Bizim mescidimizi bir zrâ genişleten Cennete gider.

Hz. Osman dedi ki:

- Yâ Resûlallah, malım mülküm sana fedâ olsun! Mescidi genişletme işini üzerime alıyorum.

Mescidi 40 zrâ ya’nî 20 metre genişletti ve bütün masraflarını karşıladı. Bunun üzerine, **“Allahın mescidlerini ancak, Allaha, âhiret gününe inanan, namaz kılan,**

zekât veren ve yalnız Allahtan korkan kimseler ta'mîr eder. İşte hidâyet üzere bulunanlardan oldukları umulanlar bunlardır"meâlindeki Tevbe sûresi 18. âyeti nâzil oldu.

Hz. Osman, Peygamber efendimizin vahiy kâtiplerinden idi. Güzel yazar, güzel konuşurdu. Hitâbeti kuvvetli idi. Kur'ân-ı kerîmi çok okurdu. Ezberi çok ileri derecede idi. Namazda, bir rek'atte bütün Kur'ân-ı kerîmi okuyan dört kişiden biri de Hz. Osman'dır. Çok okuduğu için elinde iki mushaf eskimiştir.

12 sene hilâfet makâmında kalan Hz. Osman, çok cesûr idi. Hiçbir felâket karşısında sarsılmamıştı. Bunun için halîfeliği çok başarılı geçmiştir. Bilhassa halîfeliğinin ilk yılları, İslâm târihinin altın yılları olmuştur. Devrinde birçok yerler fethedilmiştir. Horasan, Hindistan, Mâverâünnehir, Kafkasya, Kıbrıs adası ve Kuzey Afrika'nın birçok yerleri, O'nun devrinde İslâm topraklarına katılmıştır.

Resûlullah efendimiz haber verdi

Hz. Osman, herkese lâyık olduğu vazîfeyi verirdi. Onun ta'yîn ettiği vâliler, askerlikte ve memleketleri fethetmekte, en seçme kimselerdi. İslâm memleketleri batıda İspanya'ya, doğuda, Kâbil ve Belh'e kadar genişledi.

Birgün Resûlullah efendimiz, Eshâb-ı kirâma, meydana gelecek fitneleri zikrediyordu. O sırada kendini örtmüş bir kişi geçiyordu. Server-i âlem buyurdu ki:

- O fitne günü bu şahıs, hidâyet üzere olacaktır.

Kalkıp o şahsa baktılar. Osman bin Affân idi.

O şahsı Resûl-i ekreme göstererek dediler ki:

- Yâ Resûlallah. Bu mudur?

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Evet.

Yine aynı husûsta Hz. Âişe-i Sıddîka'dan rivâyet edilen hadîs-i şerîfte buyurulmuştur ki:

(Yâ Osman! Allahü teâlâ sana hilâfet denen bir gömlek giydirecek. Eğer münâfıklar onu soymak isterlerse, bana kavuşuncaya kadar sakın onu çıkarma!)

Bu hadîs-i şerîf sebebiyle Hz. Osman, muhâsara edildiği zaman halîfelikten çekilmemiştir.

Halîfeliği sırasında adâlet ile davranmaya çok dikkat ederdi. Birgün bir gencin kulağını çekti. Gencin kulağı acıyıp şöyle dedi:

- Efendim, herkesin birbirinden hakkını alacağı kıyâmet gününü düşününüz.

Benim kulağımı çek

Bu söz Hz. Osman'a çok te'sîr etti. Buyurdu ki:

- Ey genç, sen de benim kulağımı çek, ödeşelim.

Genç, Hz. Osman'ın kulağını çekti. Hz. Osman;

- Biraz daha çek, buyurunca, genç dedi ki:

- Siz Kıyâmet gününü düşünerek korktunuz. Ben de o günkü hesaptan korkuyorum.

Hz. Osman buyurdu ki:

- On şey çok zâyi olmuştur: Suâl sorulmayan âlim, amel edilmeyen ilim, kabûl edilmeyen doğru görüş, kullanılmayan silâh, içinde namaz kılınmayan mescid, okunmayan mushaf, Allah yolunda dağıtılmayan mal, binilmeyen vâsıta, dünyayı isteyenin içindeki zühd ilmi, içinde âhiret yolculuğu için azık edinilmeyen uzun ömür.

Hz. Osman zamanında İslâm dünyası çok genişledi. Bütün Arabistan, Afrika'nın büyük bir kısmı, Irak, Hindistan, Çin, Buhara, Türkistan, İran İslâmın idâresi altına girdi. İslâm sancağı İstanbul surları önüne kadar götürüldü.

Fethedilen yerlerdeki halk seve seve Müslüman oluyordu. Böylece Müslümanların sayısı milyonları buldu. Müslümanların bu kadar çoğalması, her milletten insanın bulunması sebebiyle, karışıklıklar da baş göstermeye başladı. Münâfıklar, Müslümanların arasına fitne tohumları ekmeye başladılar.

İbni Sebe yapıyordu

Yahûdîler ve diğer İslâm düşmanları, Müslümanları birbirine düşürmek için el birliği ederek gece gündüz çalışıyordu. Bunların elebaşılığını da Yemenli bir Yahûdî olan, Abdullah bin Sebe yapıyordu.

Mısır'da fitneci kimseleri başına topladı. Kurduğu bir teşkilâtla, câhil ve başıboş Mısır kıptîlerini dünyalık şeylerle kandırarak, çapulcu alayı meydana getirdi.

Onüç bin kişilik bu çapulcu takımı, Medîne'ye kadar yürüyüp Halîfeyi indirmek istediler. Hz. Osman'ın evini kuşattılar. Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Hz. Talhâ, Hz. Osman'ın kapısında nöbet tutuyorlardı.

Hz. Osman, evini saran âsîlere seslenip dedi ki:

- Elebaşlarınızdan iki kişi benim yanıma gelsin!

İstediği iki kişi gelince onlara sordu:

- Resûl-i ekrem efendimiz, Medîne'ye teşrîf ettiği vakit, Müslümanlar susuzluktan kırılıyordu. Peygamber efendimiz, Rûme kuyusunu satın alıp, Müslümanlara bedava su veren kimseye Cenneti va'detti. Bu va'd üzerine kuyuyu satın alıp, Müslümanlara vakfeden ben değil miyim?

- Evet sen idin?

- Darda kalan, İslâm ordusunun tamamını donatan, ben değil miyim?

- Evet sendin?

- Mescid dar geldiği vakit, Resûl-i ekrem efendimiz, **"Cennette daha hayırlısını almak üzere, falancanın arsasını kim alıp mescide ilâve eder"**buyurduğu vakit onu satın alıp, mescide katan ben değil miyim?

- Evet sensin.

- Resûl-i ekrem, Ebû Bekir ve Ömer ve ben, Sebir dağında otururken, dağ sallanmaya başladığında, **"Ey Sebir dağı dur! Zîrâ senin üzerinde bir Peygamber, bir sıddîk ve iki şehîdden başka kimse yoktur!"** buyurmadı mı?

- Vallahi doğru söylüyorsun. Aynen öyle oldu.

Fitneden koru

Hz. Osman, “Allahü ekber” diye tekbîr aldı. Sonra:

- Şâhid olun ki, ben şehîdim, buyurdu.

Bu sırada, âsîler duvarı atlayarak içeri girdiler. Hz. Osman Kur’ân-ı kerîm okurken, saldırıp şehîd ettiler. Son nefesini verirken şöyle duâ etti:

- Yâ Rabbî, Ümmet-i Muhammedi, tefrikadan, fitneden koru!

Bunu üç defa tekrarladı.

Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden Abdullah bin Selâm hazretleri anlatır:

“Muhâsara esnâsında, Hz. Osman’ın yanına gittim. Bana şunu anlattı:

Bu gece rü’yâmda, şu pencereden Resûl-i ekrem efendimizi gördüm. Aramızda şu konuşma geçti:

- Osman seni muhâsara ettiler öyle mi?

- Evet yâ Resûlallah!

- Seni susuz bıraktılar öyle mi?

- Evet yâ Resûlallah!

İftârı bizimle yap

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz bana bir bardak su verdi. Ve ben bu suyu içtim. Göğsümde soğukluğunu hâlâ duyuyorum. Bana buyurdu ki:

- İstersen seni onlara galip getirelim veya istersen iftârı bizim yanımızda yap!

- Yâ Resûlallah, ben sizin yanınızda iftâr etmeyi tercîh ederim.”

Abdullah bin Selâm hazretleri, Hz. Osman’ın yanından çıktıktan sonra isyâncılara dedi ki:

- Tarihte öldürülen her peygamber için yetmiş bin asker öldürülmüştür. Öldürülen her halîfe için de onbeş bin kişi öldürülmüştür. Gelin bu işten vazgeçin! Yoksa âhirette bunun cezâsını çok şiddetli olarak çekeceksiniz! Ayrıca Hz. Osman’ın üzerinizde çok hakkı vardır.

Fakat âsîler sözünü dinlemediler, ayrıca kendisine hakâret ettiler.

Hz. Osman, bir çocuğu doğduğu zaman, onu yedinci günü kucağına alırdı.

Kendisine bunun sebebi sorulduğunda şu cevabı verdi.

- Kalbime onun sevgisinin düşmesini istiyorum. Eğer ölürse göstereceğim sabır ve metânetten dolayı alacağım sevâb daha büyük olur.

Bire yediyüz verene verdik

Bir defasında Medîne’de kıtlık vardı. O sırada Hz. Osman’ın Şam’dan yüz deve yükü buğday kervanı gelmişti. Eshâb-ı kirâm satın almak için yanına gittiler. Hz. Osman dedi ki:

- Sizden daha iyi alıcım var ve sizden daha fazla veren var, ona vereceğim.

Eshâb-ı kirâm durumu Hz. Ebû Bekir'e bildirip dediler ki:

- Kıtlık zamanında böyle yapması uygun olur mu?

Hz. Ebû Bekir buyurdu ki:

- Hz. Osman Resûlullahın dâmâdı olmakla şeref kazanmıştır ve Cennette onun arkadaşıdır. Siz onun sözünü yanlış anladınız, beraber gidelim.

Hz. Ebû Bekir, Hz. Osman'ın yanına gidip durumu anlatarak buyurdu ki:

- Yâ Osman, Eshâb-ı kirâm senin bir sözüne üzülmüşler.

Hz. Osman şu cevabı verdi:

- Evet ey Resûlullahın halîfesi, onlardan iyi alıcı olan, bire yediyüz veriyor. Onlar bire yedi veriyor. Biz bu buğdayı bire yediyüz verip alana verdik.

Bundan sonra yüz deve yükü buğdayı Medîne'de bulunan fakîrlere, Eshâb-ı kirâma bedava dağıttı. Yüz deveyi de kesip fakîrlere yedirdi. Hz. Ebû Bekir bu işe çok sevinip, Hz. Osman'ın alnından öptü.

| BAŞA DÖN |

Allahın arslanı ve Resûlullahın dâmâdı: Hz. ALİ BİN EBÎ TÂLİB

Hz. Ali Resûlullah efendimizin amcasının oğludur. Hâne-i saâdette büyüdü. 10-12 yaşlarında iken, birgün Resûlullah ile Hz. Hatice'nin beraber namaz kıldığını gördü. Namazdan sonra Resûlullaha sordu:

- Bu nedir?

- Bu Allahü teâlânın dînidir. Seni bu dîne da'vet ederim. Allahü teâlâ birdir, ortağı yoktur. Lat ve Uzza isimli putları terketmeni emrederim.

- Önce babama bir danışayım.

- İslâma gelmezsen, bu sırrı kimseye söyleme!

Hz. Ali ertesi sabah, Resûlullahın huzuruna gelerek dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bana İslâmı bildir.

Bunun için göremiyorum

Böylece Müslüman oldu. Müslüman olanların üçüncüsü, çocuklardan ise birincisidir.

Peygamberimiz, bazen kuşluk vaktinde, Mekke vâdilerine doğru çıkıp gider, Hz. Ali de, babası Ebû Tâlib'den, bütün akrabâlarından ve halktan gizli olarak Peygamberimizle birlikte gider, namazlarını oralarda kılarlar, akşamleyin de, dönerlerdi.

Birgün, Hz. Ali'nin annesi Fâtıma hâtun, kocası Ebû Tâlib'e dedi ki:

- Ali'nin, Muhammed'in yanına devam ettiğini görüyorum. Senin başına, Muhammed tarafından, oğlun hakkında, güç yetiremiyeceğin bir iş gelmesinden korkuyorum!

- Demek, oğlumu bunun için göremiyorum?

Hemen, Peygamberimizle Hz. Ali’nin ardına düştü. Onlara, Batn-ı Nahle vâdisinde, namaz kıldıkları sırada, rastladı. Peygamberimize sordu:

- Ey kardeşimin oğlu! Edindiğini gördüğüm bu din, ne dînidir?

- Ey Amca! Bu, Allahın dînidir. Allahın meleklerinin dînidir. Allahın peygamberlerinin dînidir. Babamız İbrâhim’in dînidir ki, Allahü teâlâ, beni, Peygamber olarak bununla, bütün kullara gönderdi.

Ey Amca! Doğru yola çağıracağım kimselerden, buna, en çok sen lâyıksın! Bu yoldaki da’vetimi kabûl etmeye ve bana yardımcı olmaya, sen, herkesten daha lâyıksın!

Peygamberimiz, amcasını, İslâmiyete, tevhîde, Allahın birliğine inanmaya ve putlara tapmaktan vazgeçmeye da’vet etti. Ebû Tâlib dedi ki:

- Vallahi, yaptığınız veya söyledikleriniz şeylerde bir mahzûr yoktur. Ey kardeşimin oğlu! Ben, atalarımın dîninden ve ona bağlılıktan ayrılmaya güç yetiremiyeceğim. Fakat, sen, gönderildiğin şey üzerinde dur!

Ben sağ oldukça

Ebû Tâlib şöyle devam etti:

- Vallahi, ben sağ oldukça, yapmak istediğini tamamlayıncaya kadar, sana, hoşlanmıyacağın bir şey erişmeyecektir!

Hz. Ali’ye de, hoşlanmayacağı bir şey söylemedi. Ona sordu:

- Ey oğulcuğum! Üzerinde bulunduğun bu din, nedir?

- Babacığım! Ben, Allaha, Allahın Resûlüne îmân ve onun, Allah tarafından getirdiklerini de, tasdîk ettim. O’na tâbi oldum!

- O, seni, ancak, hayır ve iyiliğe da’vet eder. Sen, onun yolunu tutmakta devam et! Yavrum! Amcanın oğlunun da’vet ettiği şeye, senin de, istiyerek girmen, yaraşır.

Sevgili Peygamberimiz Allahü teâlânın emriyle Mekke’den Medîne’ye hicret ederken Hz. Ali’ye kendi yatağında yatmasını, bıraktığı emânetleri sahiplerine vermesini söyliyerek buyurdu ki:

- Bu gece yatağımda yat, uyu! Şu hırkamı da üzerine ört! Korkma, sana hiçbir zarar gelmez!

Hz. Ali, Peygamber efendimizin emrettiği şekilde yattı. Habîbullahın yerine, hiç korkmadan, kendi nefsini fedâ etmeye hazırdı.

Burada ne bekliyorsun?

Hicret gecesi müşrikler, Resûlullah efendimizin saâdethânelerinin etrafını sarmışlardı. Peygamber efendimiz, evlerinden çıktılar. Yâsîn-i şerîf sûresinin başından on âyet-i kerîmeyi okudular ve bir avuç toprak alıp kâfirlerin başına saçtılar. Resûlullah efendimiz sıhhat ve selâmetle aralarından geçip, Hz. Ebû Bekir’in evine ulaştı. Müşriklerden hiçbiri onu görememişti.

Bir müddet sonra müşriklerin yanına biri gelip sordu:

- Burada ne bekliyorsunuz?

- Evden çıkmasını bekliyoruz.

- Yemîn ederim ki, Muhammed aranızdan geçip gitti, başınıza da toprak saçtı.Müşrikler, ellerini başlarına götürdüler. Hakîkaten, başlarında toprak buldular. Derhal kapıya hücum edip içeri girdiler.

Hz. Ali'yi, Resûl aleyhisselâmın yatağında görünce, Resûl-i ekremin nerede olduğunu sordular. Hz. Ali cevap verdi:

- Bilmem! Beni, onun muhâfazasına me'mur mu ettiniz?

Bunun üzerine Hz. Ali'yi tartakladılar. Kâ'be'nin yanında bir müddet hapsettikten sonra bıraktılar. Hz. Ali, Resûlullah efendimizin Kâ'be-i şerîfte devamlı bulundukları makâma oturdu. "Resûl-i ekremde kimin nesi var ise, gelsin alsın!" diye nidâ ettirdi. Herkes gelip, nişânını söyleyerek emânetini aldı. Böylece emânetler sâhiplerine teslim edildi.

Mekke-i mükerremede kalan Eshâb-ı güzîn, Hz. Ali'nin kanadı altına sığındılar. Resûlullahın saâdethâneleri Mekke'de olduğu müddetçe, Hz. Ali de orada kaldı. Allahın arslanı Hz. Ali, Kureyş kâfirlerinin toplandıkları yere giderek dedi ki:

- İnşâallahü teâlâ yarın Medîne-i münevvereye gidiyorum. Bir diyeceğiniz var mı? Ben burada iken söyleyin!

Nihâyet Ali'de hicret etti

Hepsi başlarını eğip, hiçbir şey söylemediler. Sabah olunca, Hz. Ali, Resûl-i ekrem efendimizin eşyâlarını toplayıp, Resûlullah efendimizin Ehl-i Beyti ve kendi akrabâları ile berâber yola koyuldu. Resûlullah efendimize, şişmiş olan ayaklarından kanlar akar vaziyette, Kubâ'da yetişti.

Gündüzleri saklanıp, geceleri yaya olarak yürüdüğü bu yolculuğun sonunda, Peygamberimizin huzûruna gidemiyecek bir hâle gelmişti. Resûl-i ekrem efendimiz bunu haber alınca, bizzat kendisi teşrif etmiş, Hz. Ali'yi görünce hâline acımış, Onu kucaklamış, mübârek elleriyle nârin, nâzik ayaklarını okşamış, kendisine âfiyeti için duâ buyurmuştu. Bunun üzerine; **(İnsanlardan öyleleri vardır ki, Allahü teâlânın rızâsı için nefsini fedâ eder)** [Bekara 207] meâlindeki âyet-i celîlesi nâzil oldu.

Peygamber efendimiz, bir gece eve vardıklarında buyurdu ki:

- Yâ Âişe! Hiç yemeğin var mıdır?

Sözleri biter bitmez kapı çalındı. Kapı açıldığında, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Ali'nin gelmiş olduğunu gördüler. Peygamber efendimiz sordu:

- Bu vakitte gelmenizin sebebi nedir?

- Yâ Resûlallah! Üç gündür birşey yemedik. Çok acıktık. Mübârek yüzünüzü görerek açlığımızı unutmak için geldik.

Hasan ile Hüseyin de açtır

Hz. Ali ayrıca dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Hz. Fâtıma ile Hasan ve Hüseyin de üç gündür açlar.

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Üç gündür ben de birşey yemedim.

Sonra Hz. Ali dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Dün yoldan geçerken Mu'âz bin Cebel'in avlusundaki hurma ağacında, hurmalar gördüm.

Peygamber efendimiz:

- Kalkınız, Mu'âz'ın evine gidelim. Bizi hurma ile misâfir etsin, buyurdu.

Resûlullah efendimiz ve üç büyük Eshâbı, Hz. Mu'âz'ın kapısına vardılar. Hz. Ebû Bekir:

- Yâ Mu'âz devlet kuşu başına kondu. Allahın Resûlü evine teşrif etti, diye seslendi.

Fakat, evde bu sesi kimse duymadı. Yalnız Mu'âz hazretlerinin küçük kızı duymuştu. Annesine, Hz. Ebû Bekir'in kapıya geldiğini söyledi. Annesi inanmadı ve dedi ki:

- Kızım, bu vakitte Hz. Ebû Bekir'in kapımızda işi ne?

Tekrar yattılar. Sonra Hz. Ömer ve Hz. Ali seslendi. Kız çocuğu tekrar annesine gitti ise de annesini inandıramadı. Yine yatıp uyudular. Daha sonra Peygamber efendimiz, **"Yâ Mu'âz!"** diye seslenince, kızcağız, bu sefer, babasına gidip seslendi:

- Babacığım, ne duruyorsun, başımıza devlet kuşu kondu. Allahü teâlânın Resûlü ve üç Eshâbı kapıya gelmişler, seni çağırıyorlar.

Hurmalar hiç eksilmedi

Mu'âz hazretleri hemen kapıya koştu. Misâfirlerini içeri aldı. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Yâ Mu'âz! Üç gündür ben ve Eshâbım hiç yemek yememişiz. Dün Ali yoldan geçerken sizin avludaki hurma ağacında hurmalar görmüş. Geldik ki bizi hurma ile misâfir edesin!

Hz. Mu'âz çok üzülerek cevap verdi:

- Yâ Resûlallah! Bugün hurmaları toplayıp bir kısmını yedik, geri kalanını da fakîrlere dağıttık. Hiç hurmamız kalmadı.

Bunun üzerine Peygamber efendimiz, evde gördüğü büyük bir sepeti Hz. Ali'ye vererek buyurdu:

- Yâ Ali, bu sepeti eline al! Hurma ağacının yanına var! Benden selâm söyle, Resûlullah senden hurma istiyor diye söyle!

Hz. Ali emredildiği şekilde gidip, Resûlullahın selâmını söyleyince, ağaç hurma ile doldu. Sepeti doldurup getirdi. Herkes yediği hâlde hurmalardan hiç eksilme olmadı.

Muhtaç olduğu hâlinden belli olan fakîr biri, Hz. Ali'nin huzûruna gelip oturdu. Hz. Ali kendisine sordu:

- Benden bir isteğin mi var?

Adam utancından, söz ile cevap veremeyip işâret ile muhtaç olduğunu bildirdi. Hz. Ali yanında bulunan, giyecek ve yiyecekleri verdi.

Muhtaç kimse çok sevindi, sonra da çok güzel bir beyit okudu. Okuduğu beyitten hoşlanan Hz. Ali, çocukları için ayırdığı üç altını da verdi.

Değeri yaptığıyla ölçülür

Fakîr, sevincinden ne yapacağını şaşırdı. Hz. Ali, Peygamber efendimizden işittiği şu hadîs-i şerîfi ona nakletti:

(Herkesin değeri, söylediği güzel sözlere, yaptığı iyi işlere göre ölçülür.)

Harbin birinde, Hz. Ali'nin ayağına bir ok saplandı. Ok, kemiğe girdiği için çıkarılamadı. Sonra doktor çağırdılar. Doktor dedi ki:

- Bu oku çıkartabilirim. Fakat, çok ağrı yaptığı için tahammül edilemez. Onun için bayıltmam lâzım.

Hz. Ali şöyle cevap verdi:

- Bayıltmana lüzûm yok. Biraz bekleyin, namaz vakti girince namaza duracağım. O zaman ayağımdaki oku çıkartırsınız.

Dediği gibi yaptılar. Namaza durunca ayağını yarıp oku çıkardılar, hiçbir şeyi hissetmedi.

İşte büyüklerimiz böyle namaz kılarlardı.

Hz. Ali buyurdu ki:

- Müslümanlar, âhırete inanıyor. Kitapsız kâfirler, inkâr ediyor. Tekrar dirilmek olmasaydı, inanmıyanlar birşey kazanmaz, müslümanlar da, zarar etmezdi.

Fakat, kâfirlerin dediği olmayınca, sonsuz azâb çekeceklerdir.

Peygamber aleyhisselâm, birgün kızı Hz. Fâtıma'nın evine teşrif etmişti. Hz. Ali'yi evde bulamayınca kızına sordu:

- Amcamın oğlu nerededir?

- Babacığım, aramızda küçük birşey olmuştu da, dışarı çıktı.

Ali nerededir?

Resûl-i ekrem efendimiz, Hz. Ali'yi aramaya çıktı. Yolda rastladığı Hz. Sehl'e sordu:

- Ali nerededir, gördün mü?

Hz. Sehl arayıp, mescidde olduğunu haber verdi.

Resûlullah Hz. Ali'nin yanına geldi. Hz. Ali, toprağın üzerine yatmış, hırkası omuzundan düşmüş, vücudu toz-toprak içinde kalmıştı.

Resûl-i ekrem bir taraftan toprakları silkeliyor, bir taraftan da:

- Kum, yâ Ebâ Türâb! Ya'ni kalk, ey toprağın babası, diyordu.

Fahr-i kâinat efendimiz, Hz. Ali ile birlikte evlerine gittiler.. Hz. Ali kendisine, Ebû Türâb denilmesinden çok hoşlanırdı.

Çünkü bu lakâb, ona, Allah Resûlünün verdiği ma'nevî bir taltif idi.

Bir gün Hz. Ali'nin annesi Fâtıma hâtun, Ebû Tâlib'e sordu:

- Oğlun nerede?

- Ne yapacaksın onu?

- Âzâdlı kadın kölem, Ecyad'da, onu, Muhammed'le birlikte namaz kılarken gördüğünü, bana haber verdi.

Sonra da Ebû Tâlib'e, "Sen, oğlunun dînini değiştirmesini uygun görüyor musun?!" diye çıkışınca, Ebû Tâlib şu cevâbı verdi:

Üstünlük sırası

- Sus! Amcasının oğluna arka ve yardımcı olmak, elbet, herkesten çok, ona düşer! Eğer, nefsim, Abdülmuttalib'in dînini bırakmak husûsunda bana boyun eğmiş olsaydı, ben de, muhakkak, Muhammed'e tâbi olurdum! Çünkü, o, halîmdir, emîndir, tâhirdir!

Bu cevap üzerine, Fâtıma hâtun da, sustu.

Osman-ı Zinnûreyn'den sonra üstünlük sırası Hz. Ali'dedir. Hilâfeti, ümmetin icmâ'ı ile sâbittir. Resûlullah, kızı Hz. Fâtıma'yı ona nikâh etmiştir. Daha önceleri de putlara saygı göstermediği için, "kerremallahü vecheh" lakâbı verilmiştir. Allahın, kerîm, şerefli, mübârek kıldığı yüz, ma'nâsındadır.

Hz. Ali buyurdu ki:

Ben, Resûlullah efendimizden işittim, şöyle buyurdu:

(Akıllı insana yaraşan; geçim husûslarının, âhıreti ilgilendiren hâllerin ve âilevî mes'elelerin dışında, konuşmamaktır. Aklı başında olana yaraşan, hâline bakmak, dilini ve karnını faydasız şeylerden ve harâmdan korumaktır.)

Hz. Ali bir kalabalığı eğlence içinde görüp, böyle eğlenip neş'elenmelerinin sebebini sorduğunda, onlar dediler ki:

- Bugün bayramımızdır.

Bunun üzerine Hazret-i Ali de buyurdu ki:

- Günâh işlemediğimiz günler de bizim bayramımızdır.

Hz. Ali buyurdu ki:

- Amellerin en fazîletlisi, iyiliği emredip kötülükten vazgeçirmek ve günâh işliyeni sevmemektir. Kim ki iyiliği emrederse, mü'minin sırtını muhkemleştirmiş, sağlamlaştırmış olur. Kim de kötülüğü men eder ve ondan vazgeçirirse, münâfığın burnunu yere sürtmüş olur.

Hz. Ali Hendek savaşında, bir düşman askerini altedip, yere yatırdı. Kılıcını çekti. Tam vuracağı zaman, düşman askeri Hz. Ali'nin yüzüne tükürdü.

Niçin öldürmedin?

Hz. Ali kılıcını kınına koydu. Onunla savaşmaktan vazgeçti. Ölümünü bekleyen kimse, bu işten bir şey anlamadı. Hayretle kendisine sordu:

- Kılıcını çekmiştin. Beni öldürmene hiçbir engel yokken neden vazgeçtin? Öfken birden yatıştı.

Hz. Ali şöyle cevap verdi:

- Ben kılıcımı Allah için vuruyordum. Ben Allahın arslanıyım. Nefsin esîri değilim. Sen, benim şahsıma karşı yaptığın hareketten sonra seni öldürseydim, nefsim için öldürmüş olabilirdim. Hâlbuki her yaptığımı Allah için yapmam lâzımdır.

Hz. Ali, hayvanlarını kuyudan su çekerek sulayan bir bedevî ile anlaştı. Kuyudan çekeceği her kova su için, bedevîden bir avuç hurma alacaktı. Hz. Ali su çekmeye başladı. Son kovayı çekerken, kovanın ipi kopup, kova, derin kuyunun içine düştü.

Bedevî, kızgınlıkla Hz. Ali'nin mübârek yüzüne bir tokat vurup ücreti olan hurmayı da verdi. Hz. Ali kovayı kuyudan çıkardı. Bedevîye verip oradan uzaklaştı.

Onun dîni haktır

Bedevî, Hz. Ali'nin, derin kuyudan kovayı çıkarmasına hayret edip, kendi kendine, "Eğer onun dîni hak olmasaydı, bu derin kuyudan kovayı çıkaramazdı. Küstahlık yapan el bana lâzım değil" diyerek elini kesip Hz. Ali'nin evine gitti.

Hz. Ali kapıyı açıp Bedevîyi görünce, içeride bulunan Resûlullaha haber verdi. Peygamber efendimiz, Bedevîye, niçin böyle hatâ ettiğini sordu. Bedevî, ağlayarak yaptığı küstahlıktan özür dileyip îmâna geldi. Resûlullah, kesik eli yerine koyup duâ buyurdu. Hak teâlânın izni ile eli sapasağlam oldu.

Hz. Ali, şehîd edileceği gün sabah namazına giderken yolda şu beyiti okuyordu:

Ölüme hazır ol ki, ölüm elbet gecikmez,

Ölüm gelince artık feryâd fayda vermez.

Ramazan-ı şerîfin 17. Cum'a günü sabah namazına giderken, İbni Mülcem tarafından kılıçla alnına vurularak şehîd edildi. Kûfe'de, ya'nî Necef denilen yerde medfûndur. Diğer üç halîfe gibi Cennetle müjdelenenlerdendir.

Hz. Ali'nin kızı ve aynı zamanda Hz. Ömer'in hanımı olan Ümmü Gülsüm, hâdiseyi duyunca dedi ki:

- Babam da, kocam Ömer gibi sabah namazında suikaste uğradı.

Hz. Ali, vefât etmek üzere iken buyurdu ki:

- Yemînle söylüyorum ki, umduğuma kavuştum.

Sonra Kelime-i şehâdet getirerek vefât etti.

Altı nasîhat

Peygamber efendimiz Hz. Ali'ye buyurdu ki:

- Yâ Ali! Altıyüz bin koyun mu istersin, yahut altıyüz bin altın mı veya altıyüz bin nasîhat mı istersin?

- Altıyüz bin nasîhat isterim.

Peygamber aleyhisselâm buyurdu ki:

- Şu altı nasîhata uyarsan, altıyüz bin nasîhata uymuş olursun.

1. Herkes nâfilelerle meşgul olurken, sen farzları îfa et. Ya'nî farzlardaki rükünleri, vacibleri, sünnetleri, müstehabları îfa et!

2. Herkes dünya ile meşgul olurken, sen Allahü teâlâyı hatırla! Ya'nî din ile meşgul ol, dîne uygun yaşa, dîne uygun kazan, dîne uygun harca!

3. Herkes birbirinin ayıbını araştırırken, sen kendi ayıplarını ara! Kendi ayıplarınla meşgul ol!

4. Herkes, dünyayı imar ederken, sen dînini imar et, zînetlendir!

5. Herkes halka yaklaşmak için vâsıta ararken, halkın rızâsını gözetirken, sen Hakkın rızâsını gözet! Hakka yaklaştırıcı sebep ve vâsıtaları ara!

6. Herkes çok amel işlerken, sen amelinin çok olmasına değil, ihlâslı olmasına dikkat et!

Hz. Ali, Hendek savaşında müşriklerin en azılıları ile savaştı. Savaşın iyice şiddetlendiği 22. gün, Amr bin Abdûd adlı müşriklerin en azılılarından biri, Hendek kenarlarına gelip meydana er istedi. Müslümanlardan kimse Amr'ın da'vetine cevap vermedi. Çünkü Resûlullahtan emir bekliyorlardı. Amr'ın meydan okuması yedi kere devam etti.Yedincide Resûlullah efendimiz, Hz. Ali'yi çağırıp huzûruna oturttu ve buyurdu ki:

- Yâ Ali! Benim atıma bin, kılıcımı al, Amr bin Abdûd'un önüne yiğitçe, cesâretle var! Onun heybetinden, uzun boyundan endîşe etme! Ben, Hak teâlâdan sana yardım etmesi için, senin elinle Müslümanların, bunun şerrinden kurtulmaları için duâ ediyorum.

Avını gözetliyen arslan

Hz. Ali kılıcını kuşandı. Atına bindi. Avını gözetliyerek giden bir arslan gibi, Amr'ın önüne varıp dedi ki:

- Yâ Amr! Duydum ki sen Kâ'be'nin karşısında ahdetmişsin ki, Kureyşten bir kişi senden iki şey istese, birini yaparmışsın.

- Evet öyle söz verdim.

- Biliyorsun ben Kureyş'tenim. Senden iki şey isteyeceğim. Hiç olmazsa birini kabûl et! Birinci isteğim, Allahın birliğini ve Muhammed aleyhisselâmın O'nun Resûlü olduğunu kabûl ve tasdîk etmendir.

- Bunu kabûl etmiyorum, başka ne istiyorsun?

- İkinci isteğim, bu iki kuvveti hâllerine bırakıp, Mekke-i mükerreme'ye gitmendir.

- Bunu kabûl ettim, yalnız Ebû Bekir, Ömer ve Osman'ın başlarını keserim.

- Ey ahmak! Benim başımı kesmeden onların başını nasıl kesersin?

- Yâ Ali! Sen henüz gençsin, dünyanın tadını almamışsın, ben senin başını kesmek istemem.

- Ben Allahü teâlânın yardımı ve Resûlünün duâsı ile senin başını kesmek isterim.

Hz. Ali'nin bu sözü üzerine Amr, atından inip Hz. Ali'ye doğru yürüdü. Hz. Ali de atından indi. Birbirlerine hamle ettiler. Hz. Ali bir fırsatını bulup, Amr'ın uyluğunu, bir kılıç darbesiyle kopardı. Artık işi bitti, diyerek geriye dönmüş gelirken, Amr, kendi kopmuş bacağını Hz. Ali'ye fırlattı. Hz. Ali de hemen geri dönüp Amr'ı öldürdü.

Resûlullah efendimiz tekbîr getirip buyurdu ki:

- Ali'nin Amr bin Abdûd ile bir kere karşılaşması, ümmetimin kıyâmete kadar olan ibâdetinden hayırlıdır.

Dünya aldatır

Hz. Ali'nin hikmetli sözleri çoktur. Bunlardan ba'zıları şunlardır:

Affetmek fazîlettir. Kararlı olmak metâ'dır, sahip olunan maldır. Kararsız olmak ise zâyi olmaktır. Yalancılık hıyânettir. İnsâf rahatlık, şer küstahlıktır. Güleryüzlülük ihsândandır. Doğruluk kurtarır, yalan felâkete sürükler. Kanâat insanı zengin yapar, yerinde kullanılmayan zenginlik azdırır. Dünya aldatır, şehvet kandırır. Hased yıpratır, nefret çökertir.

Akıllı kimse, günâhlarını tevbe ile örtendir. Cömert, kötülük yapana iyilikle karşılık verendir.

Âlim; sözü, işine uygun olandır. Âlim ilme doymaz.

Hz. Ali, Hayber kalesinin fethinde, kalenin kapısını koparıp, kalkan olarak kullanmıştır. Bu savaşta Hz. Ali'nin gözleri ağrıyordu. Resûlullah efendimiz onu çağırtarak gözlerine üfledi ve şifa bulması için Allahü teâlâya duâ etti. Hz. Ali'nin gözlerinde bir ağrı sızı kalmadı.

Bu savaşta, yahudilerin meşhur pehlivanı Merhab:

-Hayber halkı iyi bilir ki: ben, gelip çatan harplerin tutuştuğu, kızıştığı zamanlarda, tepeden tırnağa kadar silâhlanmış, cesaret ve kahramanlığı denenmiş Merhab'ımdır. Ben, kükreyerek geldikleri zaman aslanları bile kâh mızrakla, kâh kılıçla vurup yere sermişimdir, diyerek Müslümanlardan er diledi. Bunun üzerine Hz. Ali:

-Ben oyum ki: anam bana Haydar, Arslan adını takmıştır! Ben, ormanların heybetli görünüşlü arslanı gibiyimdir. Sizi, geniş ölçüde ve çarçabuk tepeleyici bir er kişiyimdir, diye şiir söyleyerek Merhab'ın karşısına dikildi.

Bu şiir Merhab'a o gece gördüğü rüyâyı hatırlattı. Rüyâsında kendisini bir arslanın parçaladığını görmüştü. Hz. Ali, Merhab'la karşı karşıya geldiğinde, Merhab'ın tepesine öyle bir kılıç indirdi ki, kılıç, Merhab'ın siperlendiği kalkanını ve demirden miğferini kesti. Başını, ikiye ayırdı. Merhab'ın başına inen kılıncın çıkardığı ses o kadar fazla idi ki, Hayber karargâhında bulunan Ümm-i Seleme:

-Merhab'ın dişlerine kadar inen kılıcın sesini ben de işittim, demiştir.

Hz. Ali, o gün yahudilerin en namlı kişilerinden sekizini öldürmüştür.

Hayber gazâsından dönen Hz. Ali'ye Peygamber efendimiz:

-Yâ Ali, eğer halk, Îsâ'ya söylediklerini söylemiyecek olsalardı, senin hakkında çok sözler söylerdim. O zaman herkes, bereketlenmek için, ayağının tozunu alır, abdest suyunu şifâ için hastalarına verirlerdi. Seni şehid ederler. Âhirette havzımın üzerinde halîfemsin. Cennete en önce sen girersin. Seni sevenler nurdan minberler üzerinde olur, buyurunca, Hz. Ali şükür secdesi yaptı.

Hz. Ali bir müfreze gönderdiği vakit başına tâyin ettiği kimseye şöyle derdi:

-Sana Allahtan korkmanı tavsiye ederim. O, hem dünyaya, hem de âhirete mâliktir. Vazîfene sarıl. Seni Allaha yaklaştıracak olana yapış. Çünkü dünyada yapıp da bıraktıklarını, yarın karşında hazır bulacaksın.

Sakif'ten bir zat anlatır:

Hz. Ali, beni vâli tâyin etti ve şehrin halkının yanında bana şöyle dedi:

-Vergiyi tam olarak al! Bu işte sakın sende bir zaaf görmesinler.

Daha sonra bana şöyle dedi:

-O sözü onların yanında söylememin sebebi, onlar hîlekâr bir kavimdir. Onlara âit bir

elbiseyi, yedikleri bir şeyi, taşıt olarak kullandıkları bir hayvanı alıp satma. Para yüzünden onları kırbaçlama ve ayakta da bekletme. Vergi olarak aldıklarından, onlara bir mal satma! Eğer bu sözlere muhâlefet edersen Allah benim yerime seni yakalar. Emre muhâlif bir hareketini duyarsam seni azlederim.

Hz. Ali, İslamiyeti kabul ettikten sonra, bütün Mekke devrini teşkil eden on üç sene Peygamber efendimizin yanında, O'nun huzur ve hizmetlerinde bulundu. Peygamber efendimizin sevgi ve iltifatlarına kavuştu. Mekkeli müşriklerin bütün eza ve cefalarına katlanarak Peygamber efendimizin en yakın yardımcılarından oldu.

Mescid-i Nebevi'nin inşaatında çok gayret gösterdi. Bedr, Uhud, Hendek ve diğer bütün gazalarda bulundu ve fevkalade gayret ve kahramanlık gösterdi. Yalnız Uhud Gazasında on altı yerinden yara aldı. Pekçok gazada Resulallah sallallahü aleyhi ve sellem sancağı Hz. Ali'ye teslim etmiştir.

Vâhiy kâtipliği yaptı

Hz. Ali, Hudeybiye Antlaşmasında sulh şartlarının yazılmasında vazife aldı. Hayber Gazasında bulunup, büyük kahramanlıklar gösterdi. Bu savaşta, ağır bir demir kapıyı kalkan olarak kullanmıştır. Huneyn Gazasında da büyük kahramanlıklar gösteren Hz. Ali, Tebük Gazasında, Resulullah efendimiz tarafından vazifeli olarak Medine'de bırakıldığı için bulunamadı. Daha sonra Yemen Muharebesinde ordu kumandanı olarak vazifelendirildi. Mekke-i mükerreme feth edilince, Kabe'deki putları imha vazifesi ona verildi.

Peygamber efendimiz vefat edince, o yıkayıp kefenledi. Bu son mübarek vazife, ona ve Hz. Abbas, Üsame bin Zeyd, Fadl ve Kusem'e nasib oldu. Definden sonra halife seçilen Ebu Bekr'e biat edip onun devlet işlerini yürütmede istişare ettiği zatlardan oldu ve kadılık (hakimlik) görevlerinde bulundu. Hz. Ömer'in halifeliğine de biat edip, halifenin danışmanı ve hakimliğini yaptı. Hz. Osman'ın da halifeliğine biat edip, hilafet işlerinde onun vezirliğini yaptı.

Hz. Osman'ın şehit edilmesinden sonra 656 Zilhicce ayında halife oldu. Hz. Osman'ı şehit edenlerin cezalandırılmaları hususunda çıkan ictihad ayrılıklarından dolayı karşı karşıya gelen iki ordu arasında tam anlaşma olmuştu ki, Abdullah bin Sebe' ismindeki Yahudi, gece karanlığında grubu ile birlikte Basralıların üzerine saldırdı. Gece karanlığında kimse ne olduğunu anlayamadı. Üç gün savaş devam etti. Cemel (Deve) Vak'ası olarak bilinen bu hadisede Aişe-i Sıddika esir alınınca, Hz. Ali hürmet ve ikram edip kendi askerleri arasında bulunan kardeşi Muhammed bin Ebu Bekr ile Medine'ye gönderdi. Bir sene sonra Sıffin denilen yerde Hz. Muaviye'nin ordusu ile yüz günde doksan meydan muharebesi yaptı. Askerlerinden yirmi beş bin, karşı taraftan kırk beş bin kişi şehid oldu. Karşı taraftan gelen sulh teklifi ile antlaşma olunca, ordusundan yedi bin kişi ayrıldı. Bunlara harici denildi.

660 senesinde Ramazan-ı şerif ayının on yedinci Cuma günü sabah namazına giderken İbn-i Mülcem adlı bir harici tarafından başına kılıçla vurularak şehit edildi. Kabirleri Necef denilen yerdedir.

Halifeliği devrinde zuhur eden fesatçılarla mücadele ettiğinden, sükun ve huzur bulamamıştır. Hükumet idaresinde Hz. Ömer'in yolunu tutmuştur. Her işin emniyet ve istikamet dairesinde yapılmasına çalışır, halka şefkat gösterirdi. Her tarafta askeri birer merkez vücude getirmişti.

Hakkında bir kaç ayet-i kerime nazil olup, pek çok hadis-i şerifle medhedildi. Ehl-i sünnetin gözbebeği, evliyanın reisi, kerametler hazinesidir. Adalet, ilim, cömertlik, merhamet ve diğer yüksek faziletleri kendisinde toplamıştır. Peygamber efendimiz Hz. Ali'ye cömertlerin sultanı manasına Sultan-ül-eshiya buyurmuşlardır.

Buğday benizli, orta boylu, uzun gerdanlı, güler yüzlü, iri siyah gözlü, geniş göğüslü, iri yapılı ve sık sakallı görünüşe sahib olan Hz. Ali, ilim ve amel bakımından en yüksek

derecede idi. Allah korkusundan devamlı ağlardı. Namaza durunca, alem alt-üst olsa, haberi olmazdı.

Hz. Ali'nin Hz. Fatıma'dan Hasan, Hüseyin ve Muhsin adında 3 erkek, Zeyneb ve Ümmü Gülsüm adında iki kızı olmuştur. Hz. Fatıma'dan sonra evlendiği hanımlarından 15 erkek, 16 kız çocuğu olmuştur.

Hz. Ali, fevkalade beliğ ve fasih konuşurdu. Peygamber efendimizden sonra, onun derecesinde beliğ hutbe okuyacak bir başkası yok idi. Arap lisanının ilk kaidelerini koyan odur. Bu sebeple Kur'an-ı kerimin lisanına herkesten çok aşina idi. Devamlı Peygamber efendimizin yanında bulunması ve onun feyizli nurlarına ilk kavuşanlardan olması sebebiyle Kur'an'ın hükümlerini en iyi bilen o idi. Tefsire dair birçok rivayetler bildirmiştir. Bilhassa ayetlerin iniş sebepleri konusunda birçok rivayetleri vardı. Bu konuda buyuruyor ki:

-**Sorunuz, bana ne sorarsanız, size cevabını veririm. Allahın kitabını bana sorunuz. Vallahi bir ayet yoktur ki, ben onun gecede mi, gündüzde mi, kırda mı, dağda mı nazil olduğunu bilmiyeyim.**

Bu sebeplerden dolayı, hakkında birçok rivayet olup, anlaşılması güç meselelerde, onun rivayeti tercih edilmiştir. Hacc-ı Ekber'in kurban bayramı olduğuna dair olan rivayeti gibi.

Hz. Ali, Ehl-i beytten olması sebebiyle, Peygamber efendimizin sünnetine herkesten daha fazla vakıftı. Bu hususta herkesin müracaat kapısıydı. Bizzat Resulullah efendimizden duyarak yazdığı bir hadis sahifesi vardı. Bu sahife, Sahifetü Ali bin Ebi Talib adıyla 1986'da yayınlanmıştır. Kendisinden 586 hadis-i şerif bildirilmiştir. Bunlardan 20 tanesi hem Buhari'de, hem de Müslim'de bulunur. Bundan başka 9 hadis-i şerif Buhari'de, 15 hadis Müslim'de, tamamı da Ahmed bin Hanbel'in Müsned adlı kitabında vardır.

Hz. Ali, Eshab-ı kiramın en büyük fıkıh alimlerindendi. Halledilemeyen mevzular ona havale edilirdi. Hatta Hz. Ömer buyurur ki:

-Şayet Hz. Ali olmasaydı, Ömer helak olurdu.

Fıkha dair bildirdiği hükümler, Mevsûatü Fıkhı Ali bin Ebi Talib adıyla yayınlanmıştır.

Hz. Ali'nin hikmetli sözleri birçok kitaplarda toplanmıştır. Bunlardan Emsalü İmam Ali, Gurer-ül-Hikem ve Dürer-ül-Kilem adlı eserler basılmıştır. Bu kitaplardaki sözlerinde Hz. Ali buyuruyor ki:

Affetmek fazîlettir. Kararlı olmak metâ'dır, sahip olunan maldır. Kararsız olmak ise zâyi olmaktır. Doğruluk emânet, yalancılık hıyânettir. İnsâf rahatlık, şer küstahlıktır. Emânete hıyânet etmemek, îmândandır, güler yüzlülük ihsândandır. Doğruluk kurtarır, yalan felâkete sürükler. Kanâat insanı zengin yapar, yerinde kullanılmayan zenginlik azdırır. Dünya aldatır, şehvet kandırır. Lezzet oyalar, nefsin arzuları alçaltır. Hased yıpratır, nefret çökertir.

Akıllı kimse, günâhlarını tövbe ile örtendir. Cömert, kötülük yapana iyilikle karşılık verendir.

İlim; güzel bir mîrâs, genel bir ni'mettir. İnsaf, ihtilâfı giderir, ülfeti getirir.

Adâlet; îmânın başıdır, ihsânın birleştiği noktadır ve îmânın en yüksek mertebesidir.

Âlim; sözü, işine uygun olandır. Âlim ilme doymaz.

Hikmet; akıllıların bahçesi, ermişlerin mesîresidir, gezinti yeridir.

Akıllı; şehvetten uzaklaşan, âhireti dünya ile değişmeyendir. Akıllı, yalnız ihtiyâcı kadar ve delille konuşur, sâdece âhiretinin ıslâhı için çalışır. Akıllı, günâhlardan sakınır, ayıplardan

uzak durur. Cömertlik günâhları siler, kalblere sevgi eker.

Câhil; dayakla uslanmaz, nasîhatlerden payını almaz.

İlim; insanı akla götürür, kim ilim öğrenirse akıllanır. İlim; rûhu ihyâ eder, diriltir. Aklı aydınlatır, cehâleti öldürür.

Zulüm; ayakların kaymasına, ni'metin yok olmasına, milletlerin helâkine sebep olur.

Gerçek mü'minin sevgisi, kızması, birşeyi alması, yapması ve terki, hep Allah için olur.

Kâmil mü'min gizli şükür eder, belâya karşı sabır eder, ümîd hâlinde iken bile korkar.

Akıllı kimse, ibâdetle, nefsin arzusuna karşı gelendir. Câhil kimse, günâh işleyerek nefsin arzusuna uyandır.

Allaha kavuşmak, kötü insanlardan uzak durmakla olur.

İhtiraslı kimse, bütünüyle dünyaya mâlik olsa bile yine fakîrdir.

Doğruluk, İslâmın direği, îmânın desteğidir.

Allahın azâbından korkmak, müttekîlerin, takvâ sahiplerinin nişânıdır.

Dînin esâsı, emâneti yerine vermek, sözünde durmaktır.

Hased eden dâimâ hastadır, cimri insan, dâimâ fakîrdir.

Başa kakan, nefret ateşini körükler.

Kanâatkâr olmak, boyun eğme zilletinden daha hayırlıdır.

Olgunluk üç şeyde gereklidir: Musîbetlere sabır, isteklerde aşırıya kaçmamak ve istiyene vermektir.

Yumuşaklık, durulmayı çabuk sağlar ve zor olan şeyleri kolaylaştırır.

Âlim, câhili hemen tanır, çünkü daha önce o da câhildi. Câhil âlimi tanımaz, çünkü daha önce âlim değildi.

Akıl ve ilim, birbirinden ayrılmayan ve zıt olmayan iki kardeş gibidir.

Îmân ve hayâ, birbirinden kopmayan bir bütündür.

Îmân ve ilim, ikiz kardeş ve birbirinden ayrılmayan arkadaş gibidir.

Öfke, tutuşturulmuş bir ateş gibidir. Her kim ki öfkesine hâkim olursa, onu söndürür ve her kim onu salıverirse, ilk yanan kendisi olur.

Ahmaklık, dermânı bulunmayan bir dert, şifâsı olmayan bir hastalıktır.

Allah için kardeş olanların sevgisi, sebebi dâim olduğu için devam eder. Dünya için kardeş olanların sevgisi, sebebi devam etmediği için, kısa sürer, bir an gelir son bulur.

Akıllı, sustuğu vakit tefekkür, konuştuğu vakit zikir eder, baktığı vakit de ibret alır.

Kendisi amel etmeksizin Allah yoluna çağıran kişi, oksuz yaya benzer.

Sükût, sana vakar kazandırır ve seni özür dileme zahmetinden kurtarır.

İhtiras, gâfillerin kalbinde şeytanların sultânıdır.

Hasedcilerin en ehveni, hased ettiği kişinin elindeki ni'metlerin yok olmasını ister.

İlim, insanı Allahın emrettiği şeylere götürür, zühd ise o şeylere erişilmesini kolaylaştırır.

Korkaklık, ihtiras ve cimrilik, Allaha karşı kötü zannın bir araya getirdiği kötü arkadaşlardır.

Mal, harcandığı kadar sâhibine ikrâmda bulunur. Kişinin yaptığı cimrilik kadar ona ihânet eder.

Fakîh öyle biridir ki, insanları Allahın rahmetinden ümitsizliğe düşürmez ve onları Allahın rahmetinden yüz çevirtmez.

Mal ve çocuklar, dünya hayâtının zînetidirler. Sâlih amel de, dünyadan âhırete götürülen mahsûldür.

Allah için seven bir kardeş, en yakından daha yakın, anne ve babalardan daha merhametlidir.

Amel eden câhil kişi, yoldan başka yerde yürüyen gibidir. Bu yürüyüşü ona, ihtiyâcından uzaklaşmaktan başka birşey kazandırmaz.

İnsan, sözü ile tartılır veya işi ile değerlendirilir. Seni zînet yönünden ağır getirecek şeyi söyle ve kıymetini artıracak şeyi yap.

Yalancı, sözünde suçludur, isterse delîli kuvvetli ve ağzı lâf yapan biri olsun.

İstişâre, danışma sana rahatlık, başkasına yorgunluktur.

Dünya mü'minin hapishânesi, ölüm hediyesi, Cennet de varacağı yerdir.

Dünya kâfirin Cenneti, ölüm korkulu rü'yâsı, Cehennem de varacağı son duraktır.

Allaha tâatle uğraşmak en kârlı iş, doğru konuşan dil ise, en güzelidir.

Gaddarlık, herkes için kötü bir şeydir. Şan, şeref sâhibi ve büyük zâtlar için daha çirkindir.

Takvâ, dîni ıslâh, nefsi muhâfaza eder ve mürüvveti süsler.

Akıllı; alçak dünyadan el çeken, Cennet-i a'lâya göz dikendir.

Sabır en güzel huy, ilim en şerefli süs eşyasıdır.

Kalblerin gafletine, gözlerin uyanık olması fayda vermez.

Sıkıntıya düşmeden önce emniyet tedbirini alan kimse, ayağını sağlam yere basmış olur.

Sabır, insanın başına gelene katlanması demektir. Onu kızdırana karşı da kendisine hâkim olmaktır.

Korku kaderi değiştirmez, yalnız sevâbın yok olmasına sebep olur.

İhtiras, rızkı artırmaz.

Kârlı olan, dünyayı âhıretle değiştirendir.

Cimri, dünyada kendi nefsine cömert davranmaz, bütün malını mîrâsçılara vermeye râzı olur.

Mal, sâhibini dünyada yükseltir, âhırette alçaltır.

Hased, bir dert ve hastalık olup, hased eden veya olunan helâk olmadıkça çâresi bulunmaz.

Günâhlar birer dert olup, devâsı istigfârdır.

Sabır iki kısımdır: Sevmediğin şeye sabretmek ve sevdiğin şeye sabretmek.

Sabır, en güzel îmân kisvesi ve insanların en şerefli ahlâkıdır.

Şek ,şüphe, yakîni bozar, îmânı yok eder.

Mürüvvet; insanın, kendisini lekeleyecek şeylerden kaçınması ve güzellik kazandıracak şeylere yaklaşmasıdır.

Cömertlik ve cesâret, şerefli maksatlar olup, Allahü teâlâ bunları sevdiği ve denediği kişilere ihsân eder.

Sıkıntıya karşı sabır etmek, bolluk ânındaki âfiyetten daha efdaldir.

Akıllı, iyiliklerini canlandıran, kötülüklerini öldürendir.

Tûl-i emel, fazla yaşama arzusu, serâb gibidir, bunu gören su sanıp aldanır.

İyiliği tamamlamak, yeniden başlamaktan daha hayırlıdır.

Kendi nefsinden râzı olan, aldanmıştır. Ona güvenen, mağrûr ve yolunu şaşırmıştır.

Gerçek dost, ayıbını görüp nasîhat eden, gıyâbında seni koruyan ve seni kendisine tercîh edendir.

Ahmaklık; herşeyi fuzûliymiş gibi hiçe saymak ve câhil insanlarla arkadaşlık kurmaktır.

Allah için dost olan, kişiye doğru yolu gösteren, fesattan uzaklaştıran ve ibâdetlerinde yardımcı olandır.

İlim, maldan daha hayırlıdır. İlim seni, sen de malı korursun.

Fazîlet; çok mal ve büyük işlerle değil, güzel kemâliyet ve hayırlı işlerle olur.

İslâmiyet, teslimiyettir. Teslimiyet, yakîndir. Yakîn, tasdîktir. Tasdîk, ikrârdır. İkrâr, edâdır, yerine getirmektir. Edâ ise ameldir.

Fazîlet, en iyi maldır. Cömertlik, en güzel mücevherdir. Akıl, en güzel zînettir. İlim, en şerefli meziyettir.

Adâlet, halkın dirliği ve düzeni, idârecilerin süsü ve güzelliğidir.

Akıllı kimse; dilini kötü söz ve gıybetten koruyan, mü'min; kalbini şek ve şüpheden temizleyendir.

İyilikle emretmek, insanların en fazîletli amelleridir.

İffet; nefsin koruyucusu ve kinlerden paklayıcıdır.

Sabır iki kısımdır; belâya sabır iyi ve güzeldir. Bundan daha güzeli, harâmlara karşı sabırdır.

Harâmlardan çekinmek, akıllıların şânı, şereflilerin tabiatındandır.

Allah korkusundan dolayı göz yaşı dökmek, kalbi nûrlandırır. Tekrar günâh işlemekten insanı korur.

Yaptığı günâh bir işle öğünmek, o günâhı yapmaktan daha kötüdür.

Ârifin, yüzü nûr ve tebessüm, kalbi korku ve hüzün doludur.

Dünya; güzel, aldatıcı ve geçici bir serâb, çabuk yıkılan bir dayanaktır.

Sevgi, kalblerin birbirine yakınlaşması ve rûhların ünsiyetidir.

Yumuşaklık, öfke ateşini söndürür. Hiddet ise öfke ateşini körükler.

Mü'min, baktığında ibret alır. Bir şey verilirse, şükür eder. Musîbet ve belâya uğrayacak olursa, sabır eder. Konuşacak olursa, Allahü teâlâyı hatırlatır.

Akıl, mü'minin dostu; ilim, vezîri, sabır, askerlerinin komutanı ve amel ise silâhıdır.

Îmân ile amel, ikiz kardeş olup, birbirinden ayrılmazlar.

Hased edenin sevgisi sözlerinde görülür. Kinini işlerinde gizler. Adı dost, fiili düşmancadır.

Yumuşak başlı olanlar; en sabırlı, derhal affedici ve en güzel huylu olan kimselerdir.

Allahü teâlâdan hayâ etmek, insanı Cehennem azâbından korur.

Gaflet, insana gurûr getirir, helâke yaklaştırır.

Mü'min, dünyaya ibret gözü ile bakar. İhtiyâcı için karnını doyurur. Dünyadan konuşulduğu vakit, nefret ve tenkid kulağı ile dinler.

Fazîlet, gücü yettiğinde affetmektir.

Hayâ ve cömertlik, ahlâkların en efdalidir.

Kötü insan, hiç kimseye iyi zan beslemez. Çünkü o, herkesi kendisi gibi görür.

Kâmil olan kimse, aklı, arzu ve isteklerine galip gelendir.

Söz ilâç gibidir. Azı faydalı, çoğu zararlıdır.

| BAŞA DÖN |

Cennetle müjdelenen on sahâbîden biri: ABDURRAHMAN BİN AVF

Abdurrahman bin Avf, ticâretle meşgul olurdu. Bu sebeple çeşitli yerlere ticâret için giderdi. Şöyle anlatır:

Peygamber efendimize peygamberlik emri bildirilmeden bir yıl önce, ticâret için Yemen'e gittiğim zaman, Askelân bin Avâkir-ül-Himyerî'ye misâfir olmuştum. O zât, çok yaşlı idi ve ona her varışımda ona konuk olurdum. O da bana Mekke'den haber sorarak derdi ki:

- İçinizde kendisi hakkında haber ve zikir bulunan zât zuhûr etti mi? Dîniniz hakkında size karşı olan bir kimse var mı?

Ben de hep, "hayır, yoktur" derdim.

O'na kitap indirdi

Nihâyet, Resûlullah efendimize peygamberlik bildirilip, İslâm dînini insanlara gizlice tebliğ etmeye başladığı sene idi. Yemen'e yine gidip aynı zâta misâfir olduğumda bana dedi ki:

- Ben seni ticâretten daha hayırlı bir müjde ile müjdeleyeyim mi?

- Evet, müjdele.

- Hiç şüphesiz, Allah senin kavminden, kendisinden râzı olduğu, seçtiği bir peygamber gönderdi ve O'na Kitab da indirdi. O, insanları putlara tapmaktan men edecek ve İslâmiyete da'vet edecek. Hakkı buyuracak ve işleyecek, bâtılı da men ve iptâl edecektir. O, Hâşimoğullarındandır. Siz O'nun dayılarısınızdır. Dönüşünü çabuklaştır! Gidip O'na yardımcı ol! Kendisini tasdîk et ve şu beytleri de Ona götür!

Yemenli ihtiyârın söylediği beytleri ezberleyip, Mekke-i mükerremeye döndüm ve Hz. Ebû Bekir ile buluştum. Ona, Yemenli ihtiyârın söylediklerini haber verdim. Ebû Bekir dedi ki:

- O kimse, Abdullah'ın oğlu Muhammed aleyhisselâmdır. Allahü teâlâ, Onu insanlara peygamber olarak gönderdi. Hemen Ona gidip îmân et!

Hemen Resûlullahın evine gittim. Resûlullah efendimizin beni görünce gülümsedi ve sordu:

- Arkanda ne haber var, ey Abdurrahman?

- Yâ Muhammed, bu ne demek?

- Bana tevdî edilmek üzere o kimsenin seninle gönderdiğini getir, ver. Hiç şüphesiz onu bana gönderen Hımyeroğulları mü'minlerinin üstünlerindendir.

Gerçek kardeşlerimdir

Resûlullah efendimizin bu sözlerini işitince hemen Kelime-i şehâdet getirerek Müslüman olma şerefine kavuştum ve Yemenli ihtiyârın söylediği beytleri okuyarak, onun anlattıklarını anlattım. Bunun üzerine sevgili Peygamberimiz buyurdu ki:

- Zaman zaman öyle mü'minler bulunacak ki, onlar beni görmeden bana inanacak ve beni tasdik edeceklerdir. İşte, bunlar, benim gerçek kardeşlerimdir.

Hz. Abdurrahman İslâmiyeti kabûl edince diğer Müslümanlar gibi eziyet ve işkencelere mâruz kaldı. Böylece vatanını terketmek suretiyle hicrete mecbur oldu. Habeşistan'a hicret eden müslümanlarla beraber bu memlekete gitti. Çok geçmeden Peygamber efendimiz Medine-i münevvereye hicretinden sonra Medîne'ye gelerek Resûlullaha katıldı.

Hz. Abdurrahman bütün harplerde bulundu. Bedir'de kahramanlıkları çok oldu. Abdurrahman bin Avf hazretleri, Bedir muhârebesinde şâhit olduğu bir hâdiseyi şöyle anlatır:

Savaş esnâsında yanımda ensârdan iki genç belirdi. Gençlerin gayreti hoşuma gitti. Kendilerine muhabbetle baktım. Gençlerden birisi yanıma yaklaşarak dedi ki:

- Biz, islâm düşmanı Ebû Cehil'i öldürmeye azmettik. Fakat kendisini tanımıyoruz. Onu bize gösterir misin?

- Peki siz bu işi başarabilecek misiniz?

- Resûlullaha ve İslâm dînine hakâret eden kimse sağ olduğu müddetçe, bizim sağ kalmamızın bir önemi yoktur. Allaha yemin ederiz ki, onu gördüğümüzde, kanımızın son damlasına kadar, onu öldürmek için çalışacağız.

Hanginiz öldürdü?

Gençlerin bu kararlı hâline gıpta ettim. Bu arada Ebû Cehil karşıdan geçiyordu. Gençlere dedim ki:

- İşte aradığınız, şu karşıdan geçmekte olan kimsedir.

Ebû Cehil'i gören gençler, Ebû Cehil'in askerlerinin çokluğuna bile bakmadan, kılıçlarını çektikleri gibi, üzerine atıldılar.

Ebû Cehil'in askerleri hiç beklemedikleri böyle bir durum karşısında donakaldılar. Onların şaşkınlıkları geçmeden, gençler, Ebû Cehil'i öldürünceye kadar kılıç darbesine tuttular.

Sonra dönüp Resûlullahın huzuruna geldiler. Ve hâdiseyi arz ettiler. Peygamber efendimiz çok memnûn olarak, gençlere sordu:

- Bunu hanginiz öldürdü?

İkisi de birden dediler ki:

- Ben öldürdüm.

Bunun üzerine, gençlerin kılıçlarını muâyene ettikten sonra;

- İkiniz öldürmüşsünüz, buyurdu.

Abdurrahman bin Avf hazretleri, Uhud savaşında yirmi yerinden yaralandı. 12 dişi kırıldı. Peygamber efendimiz, Medîne'de kendisini Saîd bin Rebii hazretleri ile kardeş yaptı. Kardeşi, malına ve servetine onu da ortak yapmak istediğinde şöyle dedi:

- Aziz kardeşim, Allah sana ve çoluk çocuğuna bereket ihsân etsin, malını çoğaltsın! Sen bana çarşının yolunu göster, ben orada ticâret yapar ihtiyâçlarımı karşılarım.

Bu serveti nasıl kazandın?

Bu sözü Peygamber efendimize bildirilince, çok sevindi. Kendisine hayır duâ etti. Bu duâdan sonra yaptığı ticâret sebebiyle kısa zamanda çok zengin oldu. Buyururdu ki:

- Taşa uzansam, o taşın altında ya altına veya gümüşe rast gelirdim.

Abdurrahman bin Avf hazretlerine sordular:

- Bu büyük serveti nasıl kazandın?

- Çok az kâra râzı oldum. Hiçbir müşteriyi boş çevirmedim.

Abdurrahman bin Avf, Resûlullahın sağlığında Allah yolunda çok mal harcadı. Üç kere malının yarısını verdi. Birinci defa 4000 dirhem, ikincide 40.000 dirhem ve üçüncüde de 40.000 altın sadaka olarak Allah yolunda dağıttı.

Uhud savaşı esirlerinden 30 tanesini azâd ettirdi ve her birine 1000 altın dağıttı. Tebük seferi için 500 at ve 500 yüklü deve verdi.

Birgün buğday, un ve çeşitli zahire yüklü 700 devesi ile Medîne'ye girdiğinde, Hz. ^Aişe, Resûlullah efendimizin;

- Abdurrahman bin Avf, Cennete emekliyerek girer, buyurduğunu bildirince, Abdurrahman bin Avf, develerin hepsini yükleriyle birlikte Allah yolunda dağıtacağını söz verip, onu şâhit tutmuştur.

Resûlullaha imâm oldu

Bedir harbinde bulunup da sağ kalanların herbirine, kendi malından 400 dirhem altın para verilmesini vasiyet etti. Vasiyeti hemen yerine getirildi.

Tebük harbi dönüşünde, Peygamber efendimiz gecikince, namaz geçmesin diye, Abdurrahman bin Avf hazretleri imâm yapıldı. İkinci rek'atte iken Peygamber efendimiz yetişip kendisine uydu. Namazdan sonra;

- Bir peygamber sâlih bir kimsenin arkasında namaz kılmadıkça rûhu kabzolmaz, buyurdu.

Abdurrahman bin Avf hazretleri nakleder:

Bir gün Peygamber efendimiz yalnız olarak, yola çıktı. Ben de geriden tâkip ediyordum.

Hurmalık bir yere vardı. Yere kapandı. Secde o kadar uzadı ki, kendi kendime, "Aman yâ Rabbî, acaba Resûlullaha birşey mi oldu?" diyerek büyük bir korku ile yanına yaklaştım ve oturdum.

Resûlullah, secdeden başını kaldırıp sordu:

- Sen kimsin?

- Ben Abdurrahman'ım.

- Bir şey mi oldu?

- Hayır yâ Resûlallah, secdeniz o kadar uzadı ki, size bir hâl olmasından endişe ettim.

- Yâ Abdurrahman! Cebrâil aleyhisselâm şunu müjdeledi: "Yâ Resûlallah, kim ki, sana salât ve selâm getirirse, Cenâb-ı Hakkın magfiret ve selâmına nâil olur." Ben de bu müjde sebebiyle şükür secdesinde bulundum.

Seni ağlatan nedir

Abdurrahman bin Avf hazretleri, Resûlullahın âhırete teşrîfinden sonra, Onunla geçirdiği günleri hatırlıyarak dâimâ ağlardı. Onun sohbetlerinden mahrûm olduktan sonra, kendisi için dünyanın hiçbir kıymeti kalmadığını söylerdi.

Nevfel bin İyas hazretleri anlatır:

Abdurrahman bin Avf hazretleri, bizi bir gün evine götürdü. Bize tepsi içinde leziz yemekler ikrâm etti. Yemeği önümüze koyunca, ağlamaya başladı. O ağlayınca biz de ağlamaya başladık. Fakat niçin ağladığımızı bilmiyorduk. Sordum:

- Ey Abdurrahman, seni bu kadar ağlatan nedir?

- Biz bu kadar ni'metler içerisindeyiz. Resûlullah vefât etti. Fakat kendisi ve ehli arpa ekmeğinden bile bir defa olsun doyasıya yemedi. Biz bu yediklerimizin şükrünü nasıl yapacağız? Bunun için ağlarım.

Abdurrahman bin Avf, Hicretin 6. senesinde, Resûlullah efendimiz tarafından Kelb kabîlesini İslâma da'vet etmek için Dûmet-ül-Cendel'e gönderilen 700 kişilik orduya, kumandan tâyin edildi. Dûmet-ül-Cendel, Tebük şehrinin yakınında olup, büyük bir

panayır ve ticâret merkezi idi.

Resûlullah efendimiz, Abdurrahman bin Avf'ı yanına çağırıp buyurdu ki:

- Hazırlan! Seni bugün veya yarın sabah inşâallah askerî birliğin başında göreceğim.

Yolculuk elbisem üzerimdedir

Sabah namazını mescidde kıldıktan sonra, Peygamber efendimiz onun Dûmet-ül-Cendel'e hareket etmesini ve oranın halkını İslâmiyete da'vet etmesini emir buyurdu. Dûmet-ül-Cendel'e gidecek ordu, seher vakti Medîne dışındaki Cürüf denilen mevkîde toplandı. Peygamber efendimiz, Abdurrahman bin Avf'ın geride kaldığını görünce buyurdu ki:

- Arkadaşlarından niçin geri kaldın?

- Yâ Resûlallah! En son görüşmemin ve konuşmamın sizinle olmasını istedim. Yolculuk elbisem üzerimdedir.

Abdurrahman bin Avf, başına, siyah pamuklu ve kalın bezden, gelişi güzel bir bez sarmıştı. Peygamber efendimiz, onun sarığını eliyle çözüp, sarığın ucunu iki omuzunun ortasından sarkıtarak bağladı ve, **"Ey İbni Avf! İşte sarığını böyle sar"** buyurdu. Daha sonra eline bir sancak vererek devam etti:

- Ey İbni Avf! Allahü teâlânın adıyla, O'nun yolunda cihâd et ve Allahı inkâr edenlerle çarpış. Zulüm ve taşkınlık yapma. Allahın emri dâiresinde hareket et. Çocukları öldürme. Eğer o belde ahâlisi senin da'vetine icâbet ederlerse, o kabîlenin reîsinin kızıyla evlen.

Abdurrahman bin Avf, emrine verilen 700 kişilik orduyla birlikte hareket ederek, Dûmet-ül-Cendel'e ulaştı. Kelb kabîlesini, tatlı bir üslûbla İslâma da'vet etti. Üç gün orada kaldıktan sonra, Kelb kabîlesinin reîsi Esbağ bin Amr ve kavminin büyük bir kısmı Müslüman olup, Hıristiyanlığı terkettiler. Bir kısmı da Hıristiyan olarak kalıp, cizye vermeye râzı oldular.

Abdurrahman bin Avf, Müslüman olan Esbağ'ın kızı Tümadır ile evlendi. Onunla birlikte Medîne'ye geldi. Tümadır, Abdurrahman bin Avf'ın oğlu Ebû Seleme'nin annesidir. Ebû Seleme ise Medîne'nin yedi büyük fıkıh âlimlerinden biridir.

Bunları koruyalım

Hz. Ömer'in halîfeliği zamanında bir ticaret kervanı gelip, gece Medîne'nin dışında kondu. Yorgunluktan hemen uyudular. Halîfe Ömer, şehri dolaşırken bunları gördü. Abdurrahman bin Avf'ın evine gelip dedi ki:

- Bu gece bir kervan gelmiş. Hepsi kâfirdir. Fakat bize yabancı olanların, yolcuların; bunları soymasından korkuyorum. Gel, bunları koruyalım.

Sabaha kadar bekleyip, sabah namazında mescide gittiler. İçlerinden bir genç uyumamıştı. Arkalarından gitti. Soruşturup, kendilerine bekçilik eden şahsın halîfe Ömer olduğunu öğrendi. Gelip arkadaşlarına anlattı. Roma ve İran ordularını perişan eden, binlerce şehir almış olan, adâleti ile meşhur yüce halîfenin, bu merhamet ve şefkatini görerek, İslâmiyetin hak din olduğunu anladılar. Hepsi seve seve Müslüman oldu.

Abdurrahman bin Avf hazretleri, fazîlet ve kemâl sâhibi bir insandı. Kalbi sadece, Allah korkusu, Resûlüne muhabbet, doğruluk, iffet, merhamet ve şefkat ile doluydu. Allah yolunda malını dağıtmaktan zevk alırdı.

Eshâb-ı kirâmın en zenginlerinden olduğu hâlde, mala karşı en ufak bir sevgisi yoktu. Her zaman âhireti dünyaya tercîh ederdi. En büyük arzûsu, dînin emirlerine eksiksiz

uyabilmekti.

Ayakları açık kalıyordu

Bir gün bir yerde yemek ikrâm edilmişti. O gün de kendisi oruçlu idi. Tam iftâr edeceği zaman, bir hâtırasını anlatması istendi. Hemen hâtırasını anlatmaya başladı:

"Benden çok hayırlı olan Mus'ab bin Ümeyr şehîd olduğunda, onu bir kumaş parçası ile kefenledik. Başını örttüğümüz zaman, ayakları açık kalıyor, ayaklarını örttüğümüz zaman başı açık kalıyordu.

Sonra Hz. Hamza şehîd oldu. O da benden çok üstündü. Onu da zor şartlar altında defnettik. Onlar benden çok hayırlı olduğu hâlde, dünyayı bırakıp gittiler. Sonra bize dünya kapısı açıldı. Türlü türlü ni'metlere kavuştuk. Bunların hesâbını nasıl vereceğiz" deyip ağlamaya başladı.

Oruçlu olduğunu unutup, iftâr yemeğini bile yemedi. Zaten o günleri hatırlayınca yemek yiyecek hâli de kalmıyordu.

Halîfe Ömer Şam'a gidiyordu. Şam'da tâ'ûn ya'nî vebâ hastalığı olduğu işitildi. Yanında bulunanların ba'zısı, "Şam'a girmiyelim" dedi. Bir kısmı da dedi ki:

- Allahü teâlânın kaderinden kaçmıyalım.

Bunun üzerine Halife de buyurdu ki:

- Allahü teâlânın kaderinden, yine O'nun kaderine kaçalım, şehre girmiyelim. Birinizin bir çayırı ile, bir çıplak kayalığı olsa, sürüsünü hangisine gönderirse, Allahü teâlânın takdîri ile göndermiş olur.

Sonra Abdurrahman bin Avf'ı çağırıp sordu:

- Sen ne dersin?

- Resûlullah efendimizden işittim ki, **(Vebâ olan yere girmeyiniz ve vebâ olan bir yerden başka bir yere gitmeyiniz, oradan kaçmayınız)** buyurmuştu.

Halife de, "Elhamdülillah, benim sözüm hadîs-i şerîfe uygun oldu" deyip Şam'a girmediler.

Vebâlı yerden kaçmak

Vebâ bulunan yerden dışarı çıkmanın yasak edilmesine sebep, sağlam olanlar çıkınca, hastalara bakacak kimse kalmaz, helâk olurlar. Vebâlı yerde kirli hava, herkesin içine yerleşince, kaçanlar hastalıktan kurtulamaz ve hastalığı başka yerlere götürmüş, bulaştırmış olurlar. Hadîs-i şerîfte buyuruluyor ki:

(Vebâ hastalığı bulunan yerden kaçmak, muharebede kâfir karşısından kaçmak gibi, büyük günâhtır.)

Hz. Ömer vefât ederken halîfeliğe aday olarak gösterdiği 6 kişiden biri de Abdurrahman bin Avf'dır. Hz. Ömer'in defninden sonra, tâyin edilen bu altı sahâbî toplandılar. İlk olarak Abdurrahman bin Avf söz alıp şöyle dedi:

- Ey Cemâ'at! Bu husûsta hepimizin de görüşleri var. Dinleyiniz, öğrenirsiniz, anlarsınız. Muhakkak ki, hedefe isâbet eden ok, isâbet etmeyenden üstündür. Bir yudum yavan fakat soğuk su, hastalığa sebep olan tatlı sudan daha faydalıdır.

Sizler, Müslümanların rehberleri, mürâcaat olunan âlimlerisiniz. O hâlde, aranızda meydana gelecek ihtilâflarda bıçağın ağzını köreltmeyin. Kılıçları düşmanlarınızdan ayırıp

kınlarına sokmayınız. Yoksa düşmanlarınız karşısında tek kalmış, amellerinizi noksanlaştırmış olursunuz.

Fitne ehli

Herkesin muayyen bir eceli, her evin emrine itâat edilen, yasaklarından çekinilen bir emîri, reisi vardır. Öyleyse aranızdan, işlerinizi görecek birisini emir tâyin edin. Böylece maksada erişirsiniz. Şâyet, kör fitne, şaşırtan dalâlet olmasaydı niyetlerimiz bildiklerimizden, amellerimiz niyetlerimizden başka olmazdı. Zîrâ fitne ehli; gözlerinin görmediğini, fitnenin kendilerini, çölde şaşkın, nereye gideceğini bilmez bir şekilde bıraktığını söylerler.

Nefslerinize ve fitnecilerin sözlerine uymaktan sakınınız. Sözle olan hîle, kılıcın yarasından daha şiddetlidir. Halîfeliği; musîbet ve felâket zamanlarında metânet ve sabırlı, bu işte muvaffak olacağını umduğunuz, onun sizden, sizin ondan râzı olacağınız birisine veriniz. Size nasîhat eder görünen fesatçılara itâat etmeyiniz. Size yol gösteren rehbere muhâlefet etmeyiniz. Söyleyeceklerim bundan ibârettir. Allahü teâlâdan kendim ve sizin için magfiret dilerim.

Abdurrahman bin Avf bundan sonra, şu teklifte bulundu:

- İçimizden üçümüz, diğer üçümüz lehine adaylıktan çekilsin.

Abdurrahman bin Avf'ıın bu teklifi hemen kabûl olunarak Zübeyr Ali'ye, Talhâ Osman'a, Sa'd bin Ebî Vakkâs da Abdurrahman bin Avf'a oylarını verdiler. Arkasından Abdurrahman bin Avf da çekildi ve Hz. Osman ile Hz. Ali kaldılar. Netîcede Hz. Osman'a bîât olundu.

Sen emînsin

Hz. Abdurrahman yüksek ahlâk, fazîlet ve kemâl sahibi, çok iyi ve çok temiz, seciyeli bir insandı. Onun kalbi, Allah korkusu ile Resûl-i ekreme muhabbetle, doğruluk ve iffetle, rahmet ve şefkatle dolu idi. Cömertti. Allah yolunda malını dağıtmaktan zevk alırdı. Kalbinde Allah korkusu o kadar yer etmişti ki, kendisi hiç bir vakit dünyasını dînine tercih etmemiş, hayatta servet ve mal sahibi olmaya ehemmiyet vermemiş, tam Müslüman olarak yaşamayı herşeyin üstünde tutmuştu.

Abdurrahman bin Avf'ı Peygamber efendimiz ve Eshâb-ı kirâmın büyükleri methetmişlerdir. Resûlullah efendimiz onun hakkında buyurdu ki:

- Göktekiler ve yerdekiler katında, sen emînsin.

Abdurrahman bin Avf 651 senesinde 75 yaşında vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Cennetle müjdelenen ümmetin emîni: EBÛ UBEYDE BİN CERRÂH

Araplar arasındaki nâdir okuma-yazma bilenlerden olan Ebû Ubeyde bin Cerrâh ve arkadaşları Osman bin Maz'ûn, Ubeyde bin Hâris, Abdurrahman bin Avf, Ebû Seleme, Hz. Ebû Bekir'in vâsıtasıyla, Resûlullahın huzûrunda Müslüman oldular.

Hz. Ebû Ubeyde, Hz. Ebû Bekir'in vâsıtasıyla îmâna gelenlerin onuncusudur. Îmâna geldiğinde 31 yaşındaydı. O günden, vefâtına kadar malıyla, mevkisiyle ve canıyla İslâmiyeti yaymak için çalıştı.

İki defa hicret etti

Mekke'de kâfirlerin eziyet ve işkencelerinin artması üzerine, Peygamber efendimizin izniyle Habeşistan'a hicret etti. Sonra Medîne'ye hicret edince, Peygamberimiz onu Hz. Sa'd bin Mu'âz ile kardeş yaptı.

Bedir gazâsında, düşman saflarında babası da bulunuyordu. Bu gazâya melekler de katılmış, insan şekline girerek ellerindeki kılıçlar ile kâfirlerle çarpışmıştı. Bu savaşta Ebû Ubeyde büyük kahramanlık göstermişti.

Hz. Ubeyde, Uhud cenginde de büyük kahramanlık gösterdi. Peygamber efendimiz, Ebû Ubeyde ile Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretlerini ön safta çarpışanlara kumandan olarak seçti. Kâfirleri, merkezde bulunan sevgili Peygamberimize yaklaştırmamak için bütün güçleri ile savaştılar.

Peygamber efendimiz dahî düşmanı geriletecek şekilde yayıyla, okuyla, kılıcıyla çarpışıyordu. Eshâb-ı kirâm canlarını dişlerine takmışlar, Peygamberimizin etrafında pervane olmuşlardı. Hz. Hamza, Hz. Ali, Hz. Ebû Dücâne, Hz. Sa'd bin Ebî Vakkâs, Hz. Mus'ab bin Umeyr, Hz. Ubeyde bin Cerrâh, Hz. Talha, Hz. Zübeyr gibi Eshâb-ı kirâm, Peygamberimizi korumaya çalışıyorlardı.

Pek çok Eshâbı çarpışa çarpışa şehîd oldu. Düşman gerilemişti. Zafere yaklaşılmıştı. Zafer sevinciyle yerlerini terkeden Eshâb-ı kirâmın bulundukları yerden, düşman süvârileri saldırıya geçti ve Peygamber efendimize kadar sokuldular.

İbni Kâmia denilen müşrik, Resûlullahın mübârek başına kılıcını vurdu, miğferin demiri mübârek yanaşına saplandı.

Dişleriyle çıkardı

Eshâb-ı kirâm, tekrar toparlanıp müşriklere saldırdı. Düşmanı Peygamberimizin yanından uzaklaştırdılar. Hz. Ebû Ubeyde'nin, sevgili Peygamberimizin mübârek yanaklarına batan demir halkaları dişleriyle çekip çıkarırken iki ön dişi kırıldı.

Bu savaş, Eshâb-ı kirâmın düşmanı kovalamasıyla neticelendi. 97 kadar şehîd verildi. Bunların içinde şehîdlerin serdârı Hz. Hamza, yeğeni Abdullah bin Cahş ile aynı kabre defnedildiler. Mus'ab bin Umeyr de bu savaşta şehîd olmuştu.

Hz. Ebû Ubeyde, Uhud, Hendek, Hayber gazâlarında görülmemiş şekilde cenk etti. Mekke'nin fethinde de Peygamber efendimizin yanlarında bulundu.

Resûlullah efendimiz, hicretin onuncu yılının Rebî'ul-evvel ayının 12'sinde, Pazartesi

günü öğleden önce vefât etti. Eshâb-ı kirâm, pek çok üzülüp gözyaşı döktü. Çoğunun dili tutulup, bir müddet konuşamadı.

Bir karışıklık çıkabilir

Hz. Ebû Ubeyde de gözyaşlarını tutamıyordu. Bütün Eshâb-ı kirâm kan ağlıyor ve devâsız derdi çekiyordu. İçerde cenâze hazırlıklarını yaparlarken, kapı vuruldu. Gelen kimse dedi ki:

- Ebû Bekir ve Ömer burada mı?

Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer cevap verdiler:

- Evet buradayız.

- Medîneliler, Benî Sa'îde Konağında toplandılar, kimin halîfe olacağını konuşuyorlar. Belli bir kimseyi daha seçemediler. Herkes, kendi kabîlesi reisinin seçilmesini istiyor. Bir karışıklık çıkabilir. Acele gelip bu işi hâllediniz.

Müslümanlar arasında büyük bir ayrılık baş göstermek üzere idi. İşte böyle bir anda, Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer ve Hz. Ebû Ubeyde, oraya Hızır gibi yetiştiler. O anda, Ensârdan biri kalkıp diyordu ki:

- Bizler, Resûlullaha yardım ettik. Muhâcirler bize sığındı. Halîfe bizden olmalıdır.

Hâlbuki Resûlullah her yerde, sağ yanına Hz. Ebû Bekir'i, sol yanına Hz. Ömer'i alır, Ebû Ubeyde için de, **"Bu ümmetin emînidir"** buyururdu.

Üçü birdenbire meydana çıkınca, sanki Resûlullah kalkmış, oraya gelmiş gibi oldu. Herkes, bunların ne söyleyeceğini bekliyordu. Hz. Ebû Bekir, uzun bir konuşma yaptı. Sonra Hz. Ömer konuştu. Sonra da Hz. Ebû Ubeyde dedi ki:

- Ey Ensâr! Başlangıçta, bu dîne hizmet eden sizlerdiniz. Sakın işi önce bozan da sizler olmayasınız!

Sonra Hz. Ebû Bekir, "Size şu iki zâtı aday yaptım, birini seçiniz" diyerek, Hz. Ömer ve Hz. Ebû Ubeyde'yi gösterdi. Her ikisi de çekindiler, "Hz. Peygamberin ileri geçirdiği bir kimsenin önüne kim geçebilir!" dediler. Hz. Ömer buyurdu ki:

- Yâ Ebâ Bekir! Resûlullah, seni hepimizin önüne geçirdi, elini uzat! Ben seni halîfe seçtim.

İlk bî'at, Hz. Beşir, sonra Hz. Ömer tarafından oldu. Sonra da Hz. Ebû Ubeyde ve diğer Eshâb-ı kirâm Hz. Ebû Bekir'i halîfe seçtiler.

Yüzleri en güzel yüz

Eğer, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Ebû Ubeyde hazretleri yetişmeseydi, Müslümanlar parçalanacaktı. Bu üç Eshâbın hizmeti Kıyâmete kadar unutulmayacaktır.

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah der ki:

- Kureyş halkının içinde üç kişi vardır ki, yüzleri en güzel yüz; akılları, en selim akıl; kalbleri, en metîn kalbdir. Bunlar Hz. Ebû Bekir, Hz. Osman ve Hz. Ebû Ubeyde'dir.

Hz. Ebû Ubeyde bin Cerrâh, hayatını hep İslâma hizmetle geçirmiş, insanların ebedî

saâdete kavuşmaları için çırpınmıştır. Kabr-i şerîfi Şam'dadır.

Hz. Ebû Bekir halîfe olunca, Ebû Ubeyde'yi kumandan tayin etti. Humus, Şam, Ürdün ve Filistin'i fethetmek ve oradaki insanların da İslamiyetle şereflenmeleri için gönderdi. Hz. Ebû Ubeyde, Bizanslıların, Suriye'yi kurtarmak için topladıkları büyük bir haçlı ordusunu Yermük'te karşıladı. Halîfe Hz. Ebû Bekir, Ebû Ubeyde'ye yardım için Hz. Hâlid bin Velid'i gönderdi.

İslâm kumandanları bu savaş için Hâlid bin Velîd'i başkumandan seçtiler. Düşman ordusu 240 bin, İslâm ordusu 40 bin civârında idi. Hâlid bin Velid, orduyu biner kişilik alaylara bölüp, her birine alay kumandanı tayin etti. Ebû Ubeyde'yi merkeze, diğer kumandanları sağ ve sol kanatlara yerleştirdi.

Yüzbin Rum öldürüldü

Bizans ordusu üzerine saldırıya geçildi. Savaş bütün hızıyla devam ederken, Bizans generallerinden Yorgi, Hz. Hâlid bin Velid'in **"Allahın kılıcı"** lâkabını duyarak, hidâyete gelip Müslüman oldu.

O da Müslümanların safında Bizanslılarla savaştı. Uzun ve çetin savaşların neticesinde, koca Rum ordusu yenilerek dağıldı. Yüzbin Rum öldürüldü. İslâm ordusundan ise 3 bin yiğit şehâdete kavuştu.

Bu savaşta İslâm kadınları da savaştı. Bu zafer bütün Şam beldesinin fethine sebep oldu. Zafer müjdesi halîfeye bildirildi. Sonra Hz. Hâlid bin Velid ve Hz. Ebû Ubeyde, "Fıhl" mevkiinde 80 bin Rum ile çarpıştılar. Onları da akşama kadar süren bir savaşta mağlup ettiler.

Hz. Ebû Bekir vefât edince, yerine geçen halîfe Hz. Ömer, Hz. Ebû Ubeyde'nin başkumandan olarak yine fetihlere devam etmesini emretti. Ebû Ubeyde, ordusuyla Humus'a hareket etti. Sulh ile Humus'u da aldı.

Hz. Ebû Ubeyde, ordusunu toplayarak Antakya'ya hareket etti. Maarra, lazikiye, Antaritus, Banyas, Selimiye zaptedilerek gidiliyordu. Kinnesrin'e Hz. Hâlid bin Velid'i gönderdi. Kendisi Haleb'e geldi. Haleb'i fethederek, Antakya'yı kuşattı. Antakya da zaptedildi.

Hz. Ebû Ubeyde halîfeye durumu bildiren bir rapor gönderdi. Halîfe, fethedilen yerlere, İslâm kuvvetlerinin yerleştirilmesini emretti. Bu emri yerine getiren Hz. Ebû Ubeyde, birçok kale ve şehri fethederek Fırat nehrine kadar ilerledi.

Fethettiği yerlere memurlar tayin ederek Kudüs'e geldi. Kudüs kuşatıldı. Kudüslüler sulh yapmak istediklerini, yalnız bu sulhta Hz. Ömer'in de bulunmasını, yoksa sulh yapmayacaklarını Ebû Ubeyde'ye bildirdiler. Durum Hz. Ömer'e arzedildi.

Hz. Ömer Kudüs'e geldi

Hz. Ömer, yerine Hz. Ali'yi vekil tayin ederek Kudüs'e geldi. Kudüslülerle sulh yapıldı. Hz. Ömer sulhtan sonra Medîne'ye döndü.

Rum Kayseri Heraklius, kaybettiği toprakları geri almak için harekete geçti. Büyük bir haçlı ordusu hazırladı. Hz. Ebû Ubeyde, bu karardan vaktinde haberdar olup, durumu halîfeye bildirerek, nasıl hareket edeceğini sordu.

Hz. Ömer, İran'la harbetmekte olan Hz. Sa'd'a emir göndererek, Ebû Ubeyde'ye yardım etmesini bildirdi. Hz. Sa'd, Ka'ka bin Amr'ı dörtbin mücâhidle yardıma gönderdi. Başkumandan Hz. Ebû Ubeyde, Şam'ın Cezire ile irtibatını keserek, haçlı ordusunun üzerine yüklendi. Kısa zamanda haçlı ordusunu perişan ederek büyük bir zafer daha

kazandı.

Şam'da 639 senesinde, veba hastalığı salgın hâlde olup, çok Müslümanın ölümüne sebep olmuştu. Hz. Ebû Ubeyde de bu salgına yakalandı. Öleceğini anlayınca, orada hazır bulunanlara bir vasiyetinin olduğunu bildirdi. Vasiyetinde buyurdu ki:

- Namazınızı kılınız! Orucunuzu tutunuz! Sadakanızı veriniz! Haccınızı yapınız! Birbirinize iyilikte bulununuz! Âlimlere ve büyüklerinize itaat ediniz! Dünyaya aldanmayınız!

İnsanların en akıllısı Allahü teâlânın emirlerini yerine getirenlerdir. Hepinize Allahü teâlânın selâm ve rahmetini, lutuf ve bereketini niyâz ederim. Haydi yâ Mu'âz, cemâ'ate namazı kıldır!

Yemin ederim ki...

Bu sözleri söyledikten sonra gözlerini yummuş, yerine Mu'âz bin Cebel'i vekil etmişti. Vefât ettiğinde 58 yaşında idi.

Mu'âz bin Cebel hazretleri cemâ'ate bir hutbe okudu. Burada buyurdu ki:

- Yemin ederim ki, Ebû Ubeyde gibi, dinine bağlı, temiz ve merhametli insanlar çok azdır. Dünyaya hiç meyletmeyen, emrindekilere hep iyiliği ve birbirlerini sevmeyi emreden bu mübârek Ebû Ubeyde hazretlerine hakkınızı helâl edin ve duâ ediniz!

Hz. Ebû Ubeyde bin Cerrâh, fazîlet timsâli bir zâttı. Allahü teâlânın emirlerinden dışarı çıkmazdı. Peygamber efendimize muhabbeti pek ziyâde idi. Resûlullah efendimizden aldığı bir emri yerine getirmek için, canını fedâdan çekinmezdi. Zühd ve takvâ sâhibi, pek merhametli idi.

Askerlerine ve tebaasına çok şefkatli idi. Hz. Ömer, Şam'a gittiği zaman, kendisini karşılayanlara, **"Kardeşim Ebû Ubeyde nerede?"** diye sorduğunda, "Geliyor efendim" diyerek gelmekte olan Hz. Ebû Ubeyde'yi gösterdiler.

Sağlığında, Cennet ile müjdelenen iki büyük Sahâbî selâmlaştılar. Hz. Ebû Ubeyde, Hz. Ömer'e,

- Buyurunuz yâ Emîr-el-Mü'minîn, diyerek, onu evine götürdü.

Hz. Ömer, Ebû Ubeyde'nin evinin içini görünce buyurdu ki:

- Nerede senin eşyan? Burada bir keçe, bir kırba gibi şeylerden başka bir şey yok. Sen emîrsin, senin burada yiyecek bir şeyin yok mu?

Seni değiştirmedi

Hz. Ebû Ubeyde, ona bir zenbil getirerek, içinden birkaç lokma çıkardığında, Hz. Ömer ağlamaya başladı. Bunun üzerine Ebû Ubeyde dedi ki:

- Sen bizlere, "Kuşluk vakti dinlenmemize yetecek kadar şey bize kâfi" demiştin.

Bu kadarı da bizim için kuşluk dinlenmesine kâfidir. Bunun üzerine iyice duygulanan Hz. Ömer, buyurdu ki:

- Ey kardeşim Ebû Ubeyde, dünya herkesi değiştirdi, yalnız seni değiştiremedi.

Bir defa Hz. Ömer, Hz. Ebû Ubeyde'nin şahsına dört bin dirhem göndermiş ve bu parayı ona götürecek elçiye tenbih etmişti:

- Dikkat et, bakalım bu parayı ne yapacak?

Hz. Ebû Ubeyde, bu parayı aldıktan sonra, onu hemen askerleri arasında taksim etti. Elçi, geri dönünce hâdiseyi anlattığında, Hz. Ömer de buyurdu ki:

- Hamdolsun ki, Müslümanlar arasında böyle insanlar var.

Peygamberimizin huzuruna 630 senesinde, Necrân'dan bir Hyristiyan heyeti geldi. Uzun konuşmalardan sonra, Resûlullah efendimizin Peygamber olduğunu kabûl ettiler. Ve dediler ki:

- Yâ Resûlallah! Eshâbından bir emîn kimseyi bizimle beraber gönder, zekâtlarımızı, vergilerimizi ona verelim!

Peygamberimiz de yemin edip, buyurdu ki:

- Gâyet emîn bir kimseyi sizinle gönderirim.

Kalk yâ Ebâ Ubeyde!

Eshâb-ı kirâm, emîn olarak kimin şerefleneceğini merak ediyorlardı. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Kalk yâ Ebâ Ubeyde! Ümmetimin emîni işte budur!

Hz. Ebû Ubeyde bu müjdeye kavuşunca, sevincinden ağladı. Hz. Ebû Ubeyde vazifesini çok güzel yapmış, dönüşünde hazineyi altınla doldurmuştu. Dönüşünde Eshâb-ı kirâm onu karşılamaya çıktılar. Resûlullah efendimiz, Eshâbını bu hâlde görünce, gülümseyerek onlara buyurdu ki:

- Öyle sanıyorum ki, siz, Ebû Ubeyde'nin hayli dünyalıkla geldiğini duydunuz, onu sevinçle karşılıyorsunuz!

Onlar da, "Evet yâ Resûlallah" diye tasdik ettiler.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Sevininiz ve sizi sevindirecek ni'metleri bundan böyle her zaman umunuz! Vallahi bundan sonra, sizin fakir olacağınızdan korkmam. Fakat sizin için korktuğum bir şey varsa, o da, sizden önce gelip geçen ümmetlerin önüne dünya ni'metlerinin yayıldığı gibi, sizin önünüze de yayılarak, onların birbirlerine haset ettikleri ve nefsaniyet güttükleri gibi, sizin de birbirlerinize düşmeniz ve onların helâk oldukları gibi sizin de mahvolup gitmenizdir.

Resûlullah efendimiz sahil tarafına bir sefer düzenleyip, Hz. Ebû Ubeyde bin Cerrâh'ı, emîr tayin etti. Bu sefere 300 Eshâb-ı kirâm katılmıştı. Hz. Câbir der ki:

Biz bu yola çıktık. Hz. Ebû Ubeyde mücâhidlere, yanlarında ne kadar erzak varsa getirmelerini emretti. Getirilen erzakı bir araya topladı ki, bu toplanan erzak, iki dağarcık hurmadan ibâretti.

Ebû Ubeyde, bu hurmadan hergün azar azar vererek bizi geçindiriyordu. Nihayet

hurmalar tükenince, yokluğunun acısını tattık.

Bize de yediriniz!

Sonra deniz sahiline vardık. Bir de ne görelim? Deniz sahilinde kocaman bir balık bulunuyordu. Bunu, deniz sahile atmıştı. Ebû Ubeyde bize dedi ki:

- Bu deniz mahlûkunun etinden yiyiniz! Biz de yedik. Medîne'ye dönüp, Resûlullah efendimizin yanına geldiğimizde, bu vak'ayı arzettik. Peygamber efendimiz de buyurdu ki:

- Azîz mücâhidler, yiyiniz! Allahü teâlâ onu denizden rızıklanmanız için çıkarmıştır. Yanınızda varsa bize de yediriniz!

Ve getirilen etten yediler.

Rum Kayseri Heraklius'un büyük ordularını perişan eden İslâm askerlerinin başkumandanı Ebû Ubeyde bin Cerrâh hazretleri, zafer kazandığı her şehirde adamlarını bağırtarak, Rumlara halîfe Hz. Ömer'in emirlerini bildirirdi. Humus şehrini alınca da buyurdu ki:

Ey Rumlar! Allahü teâlânın yardımı ile ve halîfemiz Ömer'in emrine uyarak, bu şehri de aldık. Hepiniz ticaretinizde, işinizde, ibâdetlerinizde serbestsiniz!

Sizi koruyacağız!

Malınıza, canınıza, ırzınıza kimse dokunmayacaktır! İslâmiyetin adâleti aynen size de tatbik edilecek, her hakkınız gözetilecektir!

Dışardan gelen düşmana karşı, Müslümanları koruduğumuz gibi, sizi de koruyacağız! Bu hizmetimize karşılık olmak üzere, Müslümanlardan hayvan zekâtı ve uşr aldığımız gibi, sizden de, senede bir kere cizye vermenizi istiyoruz. Size hizmet etmemizi ve sizden cizye almamızı Allahü teâlâ emretmektedir.

Humus Rumları, cizyelerini seve seve getirip, Beytülmâl emîni Habîb bin Müslim'e teslim ettiler. Bu arada Heraklius'un, bütün memleketinden asker toplayarak, Antakya'ya hücûma hazırlandığı haberi alınınca, Humus şehrindeki askerlerin de, Yermük'teki kuvvetlere katılmasına karar verildi.

Cizyeleri geri alın!

Bunun üzerine Ebû Ubeyde hazretleri, şehirde memurların şöyle başırmalarını emretti:

Ey Hıristiyanlar! Size hizmet etmeye, sizi korumaya söz vermiştim. Buna karşılık, sizden cizye almıştım. Şimdi ise, halîfenin emri üzerine, Heraklius ile gazâ edecek olan kardeşlerime yardıma gidiyorum.

Size verdiğim sözde duramayacağım. Bunun için hepiniz Beytülmâle gelip, cizyelerinizi geri alın! İsimleriniz ve verdikleriniz, defterimizde yazılıdır.

Suriye şehirlerinin çoğunda da böyle oldu. Hıristiyanlar Müslümanların bu adâletini, bu şefkatini görünce, senelerden beri Rum imparatorlarından çektikleri zulümlerden ve işkencelerden kurtuldukları için bayram yaptılar.

Sevinçlerinden ağladılar. Çoğu da seve seve Müslüman oldu. Kendi arzûları ile, Rum ordularına karşı İslâm askerine câsusluk yaptılar.

Hz. Ömer, Ebû Ubeyde hazretlerini çok severdi. Hattâ bir gün Hz. Ömer arkadaşlarına sordu:

- Allahü teâlânın dînine hizmet için ne isterdiniz?

Birisi hizmet için ev dolusu altın, bir başkası da mücevher istedi. Onlar da Hz.Ömer'e sordular:

- Sen ne isterdin?

Hz. Ömer de şöyle buyurdu:

- Ben de Ebû Ubeyde bin Cerrâh gibi emin arkadaşlarımın olmasını isterdim. Bunlar ile dînin yayılmasına hizmet ederdim.

Şam'ın fethinde, Müslümanların, tarihin şeref levhasına geçmesine sebep bir olay olmuştur. İslâmiyeti kendilerine ezeli düşman gören Batı için, ibretlik vesîkalardan biri olan bu olay, şöyle meydana geldi:

Şam'ın fethinde, Hâlid bin Velid hazretleri, şehrin bir tarafından girdi. Kendisine karşı koyulduğu için, kılıç kullanarak şehirde ilerliyordu.

Hedefi, o zaman için şehrin en büyük kilisesi olan şimdiki Câmi-i Emevî idi.

Aynı anda kiliseye girdiler

Şehrin diğer tarafından da, Ebû Ubeyde bin Cerrâh hazretlerinin komutasındaki askerler ilerliyordu. Fakat, buradaki halk kendisine karşı koymuyordu. Bunun için rahat bir şekilde kılıç kullanmadan ilerliyorlardı. Tabiî ki, bunun ilk hedefi de, şehrin en büyük kilisesi idi.

Müslümanlar, İslâm şehri olduğunun simgesi olarak, kılıç zoru ile aldıkları şehrin en büyük kilisesini câmiye çevirir, diğer kiliselere dokunmazlardı. İstanbul'un fethinde olduğu gibi.

Bu iki büyük kumandan, aynı anda iki ayrı kapıdan bu kiliseye girdiler. Ve kilisenin ortasında birbirleri ile karşılaştılar.

Bu büyük zaferden dolayı, birbirlerini tebrik için kucaklaştılar. Hâlid bin Velid hazretleri, kilisenin câmiye çevrilmesini istedi. Bu teklife, Hz. Ebû Ubeyde karşı çıktı:

- Yâ Hâlid! Bilmez misin, sulh, barış yolu ile alınan şehrin kiliselerine dokunulmaz!

- Fakat ben kılıç kullanarak buraya geldim.

- Ben ise kılıç kullanmadım, barış yolu ile buraya kadar geldim.

- Peki o zaman ne yapacağız yâ Ebâ Ubeyde?

- Kilisenin yarısı yine kilise olarak kalacak, diğer yarısı câmiye çevrilecek! Çünkü, kilisenin yarısı kılıç zoruyla, diğer yarısı sulh yoluyla alındı.

O meşhur Bizans generallerini karşısında heybetinden titreten Hâlid bin Velid'in, karara en ufak bir şekilde bile tepkisi olmadı. Hattâ, Ebû Ubeyde bin Cerrâh hazretlerine teşekkür etti.

Yarısı câmiye çevrildi

Bu hâdiseden sonra, kilisenin yarısı câmiye çevrildi. Melik bin Mervan zamanına kadar bu böyle devam etti. Mervan kilisenin tamamını câmiye çevirdi. Hıristiyanlar mecburen buna râzı oldular.

Ebû Ubeyde bin Cerrâh hazretleri, sağ iken, Cennet ile müjdelenen on Sahâbîden biridir. "Ümmetin Emîni" lâkabıyla övülen yüce Sahâbînin asıl ismi, Âmir bin Abdullah bin Cerrâh'tır. Bütün gazâlarda bulundu. Çok kahraman idi.

Sevgili Peygamberimizin yanında bütün gazâlarda bulundu. Peygamber efendimizin şu hadîs-i şerîfleriyle şereflendi:

- Ebû Bekir Cennettedir. Ömer Cennettedir. Osman Cennettedir. Ali Cennettedir. Talha Cennettedir. Zübeyr Cennettedir. Abdurrahman İbni Avf Cennettedir. Sa'd ibni Ebî Vakkâs Cennettedir. Sa'îd İbni Zeyd Cennettedir. Ebû Ubeyde ibnil Cerrâh Cennettedir.

| BAŞA DÖN |

Resûlullahın okçusu: Sa'd bin Ebî Vakkâs

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Hz. Ebû Bekir vâsıtasıyla Müslüman olmuş, Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden bir zâttır. İlk Müslümanların yedincisidir. Müslüman olması şöyle oldu:

Onyedi yaşında idi. Bir gece değişik bir rü'yâ gördü. Rü'yâsında kendisini zifirî bir karanlıkta gördü. Çâresiz bir hâldeyken, birden ortalık aydınlanmaya başladı. Sonra nûr saçan bir ay doğdu.

Seni de aramıza alalım

Ayın doğduğu tarafa doğru ilerlemeye başladı. Bir müddet ilerledikten sonra, birkaç kişi gördü. Dikkatlice baktığında, önlerinde Hz. Ebû Bekir, onun arkasında Zeyd bin Hârise ve Hz. Ali vardı. Onlara dedi ki:

- Siz buraya ne zaman geldiniz?

- Yeni geldik. İstersen seni de aramıza alalım. Aydınlığa beraber gidelim.

Sabahleyin bu rü'yâyı hatırlayınca, çok şaşırdı. Üç gün bunu ta'bîr etmeye çalıştı. Sonunda bir netîce çıkartamayıp, Hz. Ebû Bekir'in yanına gitti. Ona sordu:

- Yâ Ebâ Bekir, ben üç gün önce şöyle bir rü'yâ gördüm. Bunun ta'bîri nasıldır?

- Gel benimle, seni cihânı aydınlatan nûra götüreyim! Rü'yânın ta'bîri budur.

Sonra beraberce, Peygamber efendimizin huzûruna gittiler. Peygamber efendimiz, kendisine kelime-i şehâdet getirmesini emir buyurdu. O da Resûlullahın huzûrunda Müslüman oldu.

Annesi, Müslüman olduğunu duyunca, çok kızdı. Fakat yine de annesine karşı, gereken saygıyı gösteriyordu. Onu üzmemek için elinden geleni yapıyordu. Kendisine olan bağlılığını bilen annesi, oğluna sordu:

- Senin dînin, hısım akrabâya iyi muâmele edilmesini, onları üzmemek lâzım geldiğini ve onların emirlerine uymak gerektiğini emretmiyor mu?

- Dînimiz, ana-babayı ve akrabâyı üzmemeyi emretmektedir.

Bunun üzerine annesi esas maksadını söyledi:

- Yâ Sa'd! Vallahi, sen bu yeni dinden vazgeçip, atalarımızın dînine dönünceye kadar, yiyip içmiyeceğim. Ölmüş olsam bile bu ahdimden dönmiyeceğim. Anne katili olarak da herkes seni ayıplayacak!

İster ye, ister yeme!

O güne kadar, annesini üzmeyen, bir dediğini iki etmeyen Hz. Sa'd, Allahü teâlâya ve O'nun Resûlüne olan muhabbet ve îmânının kuvvetli olması sebebiyle, bu teklîf karşısında tüyleri ürpererek annesine şu cevâbı verdi:

- Ey anne, senin yüz canın olsa ve her birini İslâmiyeti bırakmam için versen, ben yine dînimden vazgeçmem! Artık ister ye, ister yeme! Bu senin bileceğin bir iştir. Benim kararım kat'îdir. Geri dönüşüm mümkün değildir. Bunu böyle bil!

Annesi, oğlunun İslâmiyete olan bu bağlılığını görünce, çâresiz kalıp yemeye içmeye başladı.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretlerinin başından geçen, annesiyle ilgili bu hâdiseden sonra, Allahü teâlâ, evlâdın ana-babaya hangi hâllerde tâbi olacağı, onların hangi emirlerini yerine getireceği husûsunda, Ankebût sûresinin sekizinci âyet-i kerîmesini gönderdi.

Bu âyet-i kerîmede meâlen buyuruldu ki:

(Biz insana, ana-babasına iyilikte bulunmasını tavsiye ettik. Bununla beraber, hakkında bilgi sahibi olmadığın, ilâh tanımadığın bir şeyi bana ortak koşmak için sana emrederlerse, artık onlara bu husûsta itâ'at etme! Dönüşünüz ancak banadır. Ben de yaptığınız amellerin karşılığını size vereceğim.)

İlk kan akıtan oldu

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Eshâb-ı kirâmın en cesûr ve kahramanlarındandır.

İslâmiyetin ilk yıllarında, Müslümanlar, müşrîklerden çok ezâ ve cefâ görüyorlardı.

İbâdetlerini rahat bir şekilde yapamıyorlardı.

Bir gün Hz. Sa'd ile birkaç sahâbî, bir vâdide namaz kılmakta idiler. Bu sırada, müşriklerin azılılarından ba'zıları, kendileri ile alay etmeye ve hakâret etmeye başladılar.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, bunların üzerine yürüdü.

Eline geçirdiği bir deve kemiği ile, müşrîklerin elebaşısının kafasını yardı. Böylece, "Allah yolunda, ilk müşrik kanı döken sahâbî" ünvânını kazandı.

Uhud savaşında çok kahramanlıklar gösterdi. Peygamber efendimizin yanından hiç

ayrılmadı.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, ayrıca "Allah yolunda ilk ok atan sahâbî"dir. Okçuların ya'nî kemankeşlerin reisidir. Uhud harbinde, 1000'den fazla ok attı. Peygamber efendimizin büyük iltifatlarına mazhar oldu. O ok atarken, Peygamber efendimiz buyururdu ki:

- At yâ Sa'd!

Ayrıca onun için şöyle duâ buyurmuştur:

- İlâhî, bu senin okundur. Onun atışını doğrult! Allahım, sana duâ ettiğinde de, Sa'd'ın duâsını kabûl eyle!

Bizden geri kalmazsın!

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Vedâ haccından sonra, Mekke'de hastalandı. Kendisini ziyârete gelen Peygamber efendimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah, siz Medîne'ye döneceksiniz. Ben burada ölürsem, dostlarımdan ayrı kalacağım.

Peygamber efendimiz, Medîne'ye beraber döneceklerini işâret ederek buyurdu ki:

- Hayır, sen bizden geri kalmazsın! Umarım, sen uzun zaman yaşayacaksın. Öyle ki, senden birtakım kavimler faydalanacak, birtakımı da mahrûm kalacaktır.

Peygamber efendimiz sonra da şöyle duâ ettiler:

- Yâ Rabbî, Eshâbımın Mekke'den Medîne'ye dönüşünü tamamla!

Bunun üzerine, Hz. Sa'd şifâ bulup, Medîne'ye döndü.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Hz. Ömer zamanında, Hevâzin bölgesinde zekât toplamak için gönderilmişti. Bu sırada İran taraflarındaki olaylar büyüyünce, hem bu olayları önlemek, hem de düşmana bir ders vermek için bir İslâm ordusu hazırlandı. Bu ordunun başına kimin geçirilmesi gerektiği, yapılan şûrâda görüşüldü.

Ba'zıları bizzat bu ordunun başına, kumandan olarak, Halîfe Hz. Ömer'in getirilmesini istiyorlardı. Bir kısmı da, bunun, çeşitli sebeplerle uygun olmayacağını, başka birisinin kumandanlığa getirilmesini istiyordu. Bu sırada Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretlerinin Hevâzin'den mektûbu geldi.

İşte aradığın kimseyi buldun!

Sa'd bin Ebî Vakkâs'ın ismini duyan Eshâb-ı kirâmın hepsi, ittifakla, Hz. Ömer'e dediler ki:

- İşte aradığın kimseyi buldun!

Bunun üzerine Hz. Ömer, Sa'd bin Ebî Vakkâs'ı Medîne'ye çağırdı. Onu, İslâm ordusuna başkumandan tâyin ederek, şunları söyledi:

- Yâ Sa'd, Resûlullahın dayısıyım diye sakın gururlanma! Allahü teâlâ, kötülüğü, ancak iyilik ile yok eder. Allahü teâlâya kulluktan başka bağ yoktur. İnsanların üstünlükleri, son nefeslerinde belli olur. Düşmanın çokluğundan değil, Allahtan

kork!

Namazlarınızı muntazam kılın! Ordunda, günâh işleyen asker bulunmasın! Günâh işleyenleri hemen uzaklaştır! Allahın Resûlü ne yaptıysa, nasıl hareket ettiyse, sen de öyle yap! Sabrı elden bırakma!

Hz. Ömer bu şekilde nasîhat ettikten sonra, Sa'd bin Ebî Vakkâs, emrindeki askerle Medîne'den çıktı. İran topraklarında bulunan İslâm askerleri ile birleşerek, meşhûr Kadsiye zaferini kazandı.

Kadsiye savaşı; İslâm ordusu ile İran ordusu arasında oldu. İslâm ordusu, Fırat nehrinin bir kolu olan Atik nehrinin, Kadsiye denilen yerinde karargâh kurdu. Harpden önce İran'ın başşehri Medâyin'e elçiler gönderildi. İran Kisrâsı Yezd-i Cürd ile görüştüler. İranlıları İslâma da'vet ederek dediler ki:

- Ya Müslüman olursunuz, ya da cizye verirsiniz veya harp edersiniz!

Yâ Sa'd, müjde!

İran Kisrâsı buna sinirlenerek dedi ki:

- Eğer benden önce elçi öldüren bir melik olsaydı, ben ikincisi olup, sizi öldürürdüm!

Bundan sonra bir miktar toprak getirterek, sözlerine şöyle devam etti:

- Bende sizin için başka şey yok. En büyüğünüz kimse, bunu yüklensin de reisinize götürsün ve biliniz ki, cümlenizi Kadsiye hendeğine gömmek için, kumandanım Rüstem'i göndermek üzereyim.

Bunun üzerine, elçiler arasında bulunan Âsım bin Amr kalkıp toprağı yüklendi, dışarı çıktılar. Arkadaşlarıyla beraber Hz. Sa'd'ın yanına döndüler ve dediler ki:

- Yâ Sa'd, müjde! Allahü teâlâ onların toprağını bize verdi.

Eshâb-ı kirâm, verilen bu bir parça toprağın, daha sonra İran toprağının tamamının verileceğine dâir Allahü teâlânın bir müjdesi olduğuna inandılar.

Hz. Sa'd'ın elçilerinin teklîfini reddeden Kisrâ'nın ordusu da, Atik nehri kıyısına gelip karargâh kurdu. 120 bin kişi olan İran ordusunun 30 bini zırhlı ve birbirlerinden ayrılmaması için de zincirle bağlı idiler. Ayrıca İran ordusunun ön saflarına filler yerleştirilmişti. İslâm ordusu ise 34 bin kişi idi.

Hz. Sa'd, yine elçi göndererek, "Size üç gün müsaade. Bu üç gün içinde ya Müslüman olursunuz, ya cizye verirsiniz veya cenge hazır olursunuz" diye bildirdi.

Sebât ediniz!

Onlar üç gün içinde, bu şartları kabûl etmediler. Dördüncü gün harp başladı. Harp başlamadan önce, Hz. Sa'd askerlerine şöyle hitap etti:

- Mevkilerinizde sebât ediniz! Öğle namazından sonra, beş-dört tekbîr alacağım. İlkinde, siz de tekbîr alırsınız, harbe hazır olursunuz! İkinci tekbîrde siz de tekbîr alır, silahlanırsınız! Üçüncü tekbîrde, siz de tekbîr alıp, askeri harp için coşturursunuz! Dördüncü tekbîrde, düşman üzerine hücûm ediniz ve **"Lâ havle velâ kuvvete illâ billah"** deyiniz!

İslâm askerleri, bildirilen emirle düşmana hücûm ettiler. İran ordusu, beraberinde getirdikleri fillerle karşılık verdiler. İlk gün şiddetli çarpışmalar oldu. Sonraki günlerde İslâm ordusu uyguladıkları dâhiyâne taktiklerle İran ordusunu bozguna uğrattılar.

Önce İran ordusu komutanları öldürüldü. İran ordusunun başkomutanı Rüstem de öldürülünce, ordu dağıldı. Kaçışmaya başladılar. Kaçmaya çalışanların çoğu da nehre düşerek boğuldu, kalanlar da esîr edildi. Bu harbde Müslümanlar 2000 şehîd verdi. İranlıların tamamına yakını öldürüldü. Böylece, Müslümanlar büyük bir zafer kazandılar.

Daha sonra Hz. Ömer'in emriyle Sâsânî Devletinin başşehri ve İran Kisrâsının bulunduğu Medâyin şehrine hareket edildi. İslâm askerinin Medâyin'e hareket ettiğini, İran Kisrâsı Yezd-i Cürd duyunca, korkudan şehri terketti. İslâm ordusu Medâyin şehrine kolayca girerek, burayı fethetti.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, bu fethi, şu mektupla Hz. Ömer'e bildirdi:

Îmân edenlerin yardımcısıdır

"Rahmân ve Rahîm olan Allahü teâlânın adıyla. Irak vâlisi Sa'd bin Ebî Vakkâs'tan, mü'minlerin emîri Ömer-ül Fâruk'a. Allahın selâmı üzerine olsun! Kendisinden başka hak ma'bûd olmayan, eşi, benzeri bulunmayan Allahü teâlâya hamd eder, O'nun habîbi olan Muhammed aleyhisselâma salât ve selâm ederim.

Allahü teâlâ, bize ihsânı ile, gözün görmediği meydanlarda at koşturmayı nasîb etti. Kisrânın yurdunun büyük bir kısmını ele geçirdik. Ordu kumandanlarının çoğunu öldürdük. Bu savaşta melekler onların yüzlerine ve arkalarına vuruyorlardı. Çünkü Allahü teâlâ îmân edenlerin yardımcısıdır. Îmân etmeyenlerin yardımcısı yoktur.

Yezd-i Cürd kaçtı. Kızı, esîr olarak ele geçirildi. Bundan sonra ne yapacağımız husûsunda, Medâyin şehrinde emirlerinizi bekliyorum. Allahü teâlânın selâmı bütün Müslümanların üzerine olsun!"

Hz. Sa'd hayatının sonlarına doğru Medîne'ye yakın Akik denilen yerde hastalandı ve orada 675 yılında vefât etti. Mübârek cesedi Medîne-i münevvereye götürüldü. Namazını Medîne vâlisi Mervân kıldırdı. Vasıyetine uyularak Bedir harbinde giymiş olduğu elbisesi ile defnedildi. Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Cennetle müjdelenen on sahâbîden, en son vefât edendir.

Sa'd bin Ebî Vakkâs Cennettedir

Hz. Sa'd, heybetli, orta boyda, esmer tenli, cesûr, sözü, özü doğru büyük bir zâttı. Çok cömert olup, sâdeliği severdi. Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Peygamberimize annesi tarafından dayı olurdu. Bunun için Peygamberimiz ona, **"Bu benim dayımdır. Böyle bir dayısı olan varsa bana göstersin"** diyerek iltifâtlarda bulunurdu.

Hz. Sa'd, Cennetle müjdelenen on sahâbeden biridir. Nitekim Peygamber efendimiz bir hadîs-i şerîflerinde buyurdu ki:

- Ebû Bekir Cennettedir, Ömer Cennettedir, Osman Cennettedir, Ali Cennettedir, Talhâ Cennettedir, Zübeyr Cennettedir, Abdurrahman bin Avf Cennettedir, Sa'd bin Ebî Vakkâs Cennettedir, Sa'îd bin Zeyd Cennettedir, Ebû Ubeyde bin Cerrâh Cennettedir.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri buyurdu ki:

Resûlullah efendimiz, her namazın ardından, muhakkak şöyle duâ ederdi: **"Yâ Rabbi! Cimrilikten, korkaklıktan, erzel-i ömür denilen ihtiyârlıktan, bunaklıktan, dünya**

fitnesinden ya'nî Deccâlın fitnesinden ve kabir azâbından sana sığınırım."

Hz. Sa'd buyurdu ki:

Resûlullah efendimiz, Eshâb-ı kirâm arasında kardeşlik te'sîs ettikleri zaman, Hz. Ali'yi kendine seçerek buyurdu ki:

- Yâ Ali! Sen benim dünyada da âhırette de kardeşimsin. Yâ Ali, Mûsâ'nın yanında Hârûn nasıl idi ise, sen de benim yanımda öylesin. Yalnız şu fark var ki, benden sonra Peygamber gelmeyecektir.

Üç gün ağladım

Resûlullaha bir köylü gelerek dedi ki:

- Bana, söyleyebileceğim bir kelime öğret.

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- "Allah birdir, O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur ve O'nun ortağı da yoktur. Allah her şeyden yücedir. Bütün hamdlerin hepsi Allaha mahsûstur. Âlemlerin Rabbi olan Allahın şanı ne yücedir. Günâhtan kaçmaya kuvvet, ibâdet yapmaya kudret, ancak azîz ve hakîm olan Allahın yardımı iledir" de! Köylü tekrar dedi ki:

- Bunlar Rabbim içindir. Kendim için ne söyleyeyim?

Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

- "Allahım beni bağışla ve koru! Bana hidâyet ver ve rızıklandır" de!

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri buyurdu ki:

- Mü'min, bir iyilikle karşılaşsa, Allaha şükreder. Bir musîbetle karşılaştığında da hamd ve sabreder. Böylece her işinde sevâb kazanır. Hattâ hanımının ağzına koyduğu lokmadan dahî sevâb alır.

Bir kimse gündüz hatim okursa, melekler ona akşama kadar duâ eder. Gece okursa, sabaha kadar duâ eder.

Kadsiye zaferinden sonra bir müddet Medâyin'de kalan Hz. Sa'd, şehrin havasının ve suyunun askerlere iyi gelmediğini görünce, durumu Hz. Ömer'e bildirmişti. Bunun üzerine Hz. Ömer, yeni bir şehir tesis edilmesini emretti. Hz. Sa'd da Kûfe şehrini kurdu ve şehre ilk vâli tayin edildi.

Bana duâ et!

Hz. Ömer, şehîd olmadan önce, kendisinden sonra yerine geçecek halîfeyi seçmek için altı kişilik bir şûrâ teşkil edilmesini vasıyet etmişti. Bildirmiş olduğu altı kişiden biri de, Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleriydi. Eğer Sa'd halîfe seçilmezse, ona bir vezirlik verilmesini de vasıyet etmişti. Hz. Osman halîfe seçilince, Hz. Ömer'in tavsiyesine uyarak, Hz. Sa'd'ı tekrar Kûfe vâliliğine tayin etti.

Ömrünün sonlarına doğru, gözleri görmez olmuştu. Bu hâlde iken Mekke'ye gelmişti. Mekke halkı etrafına toplanıp, "Bana duâ et, bana duâ et" deyince, hepsine duâ etti.

Abdullah bin es-Sâib anlatır:

"Ben genç idim. Bir ara ona yaklaştım ve kendimi tanıtmaya çalıştım. Beni tanıdı ve sordu.

- Sen, Mekke'nin, Kur'ân-ı kerîmi en iyi okuyanlarından birisi değil misin?

Ben de, "Evet" dedikten sonra bir ara sordum:

- Efendim, sizin duânız makbûl olup, herkese duâ ediyorsunuz. Kendiniz için duâ etseniz de gözleriniz açılsa, olmaz mı?

Hz. Sa'd gülümseyerek buyurdu ki:

- Oğlum, Allahü teâlânın benim hakkımdaki takdîri, ya'nî gözümün görmemesi, gözümün görmesinden daha güzeldir."

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, bir gün Peygamberimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah, duâ buyur da, Allahü teâlâ, benim her duâmı kabûl etsin!

Resûlullah efendimiz cevâbında buyurdu ki:

- Duânızın kabûl olması için helâl lokma yiyiniz! Çok kimse vardır ki, yedikleri ve giydikleri haramdır. Sonra ellerini kaldırıp duâ ederler. Böyle duâ nasıl kabûl olunur?

Sâlih kimse

Hz. Âişe şöyle anlatır:

Resûlullah efendimiz gazvelerin birinde, geceleyin Medîne'ye dönüp geldiğinde buyurdu ki:

- Ne olurdu, sâlih bir kimse çevremizde bekçilik yapsa...

Birden bir ses duyduk. **"Kim o?"** buyurdu.

Bu arada Sa'd bin Ebî Vakkâs'ın sesi duyuldu:

- Benim, Sa'd bin Ebî Vakkâs.

Peygamberimiz sordular:

- Buraya niçin geldin?

- İçimden bir ses, "Resûlullah yalnızdır, korkarım ki, din düşmanları ona bir sıkıntı ve eziyet verirler" dedi. Bunun için hizmetinize geldim.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz, ona hayır duâ etti ve istirâhate çekildiler.

Uhud savaşında bir ara müşrikler Uhud dağına tırmanmaya başlayınca, Resûlullah efendimiz, yanında bulunan Hz. Sa'd'a buyurdu ki:

- Onları geri çevir!

Hz. Sa'd dedi ki:

- Yâ Resûlallah, yanımda bir tek okum kaldı. Onları nasıl geri çevireyim?

Peygamber efendimiz emrini üç kere tekrarladı.
Bundan sonrasını Hz. Sa'd şöyle anlatır:"

Bir ok daha buldum

Ok çantamda kalan bir oku aldım. Müşriklerden birine atıp öldürdüm. Sonra ok çantama el attığımda bir ok buldum. Baktığımda az önce attığım oktu. Onu tekrar atıp başka birini öldürdüm.

Sonra bir daha baktığımda yine aynı oku buldum. Onu da atıp yine birini öldürdüm. Birkaç defa aynı şekilde oku attım. Bu durumu gören müşrikler, tırmanmaktan vazgeçerek geri döndüler.

Ben de kendi kendime, **"Bu mübârek bir oktur" dedim ve bu oku hep yanımda taşıdım."**

Rivâyete göre Hz. Sa'd bu oku attıkça, bembeyaz yüzlü mübârek bir zât, bu oku geri getiriyordu. Hz. Sa'd der ki:

"Uhud'da Resûlullahın sağında ve solunda beyaz elbiseli iki kişi gördüm ki, onlar en şiddetli şekilde çarpışıyorlardı. Onları ne daha önce, ne de daha sonra gördüm.

"Hz. Sa'd'ın îmân etmeyen kardeşi Utbe, Uhud'da müşriklerin arasında idi. Hz. Sa'd bu kardeşi ile savaşmak için, onu çok aramıştı. Buyurdu ki:

"Vallahi, kardeşim Utbe'yi öldürmek için duyduğum hırsı, hiçbir adamı öldürmeye karşı duymamışımdır. Kardeşimi bulup öldürmek için, iki kere müşriklerin saflarını yardım fakat gözümden kaçtı. Üçüncüsünde, Resûlullah bana buyurdu ki:

- Ey Allahın kulu! Sen ne yapmak istiyorsun? Yoksa sen kendini öldürtmek mi istiyorsun?

Bunun üzerine, onu aramaktan vazgeçtim. Utbe'yi Hâtıb bin Ebî Beltea öldürdü."

Harp hiledir

Uhud savaşının sonunda müşrikler, Uhud'u terkedip Mekke'ye dönme kararı aldıklarında, Resûlullah efendimiz, Hz. Sa'd'ı keşif vazîfesi ile gönderdi. Hz. Sa'd, müşriklerin gitme kararı alıp, dönüş hazırlıklarını keşfedince, geri dönüp, yüksek sesle dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Müşrikler develerine bindiler, atları yedeğe aldılar, Mekke'ye yöneldiler!

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Yavaş konuş, şüphesiz harp hiledir. Zîrâ müşrikler geri dönerse, şu sevincinin bir benzerini göremezsin.

Sonra, Peygamber efendimizin tekrar sormaları üzerine, Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, gördüklerini ve işittiklerini tekrarladı. Müşriklerin gittikleri kesinleştiği hâlde, Sa'd'ın yüzü

üzüntülü idi. Resûlullah efendimiz, üzüntüsünün sebebini sordular. Hz. Sa’d dedi ki:

- Müslümanlar zafer kazanmadan, müşriklerin gitmesine sevinmeyi hoş görmedim.

Resûlullah efendimiz de buyurdu ki:

- Zaten Sa’d harb hastasıdır.

Hz. Sa'd 675 yılında, vefât etti. "Aşere-i mübeşşere"den en son vefât edendir. Medîne-i münevverede medfûndur.

| BAŞA DÖN |

İlk Müslüman olanlardan: TALHÂ BİN UBEYDULLAH

Hz. Talhâ bin Ubeydullah, Resûlullah efendimizin; **"Talhâ ve Zübeyr, Cennette komşularımdır"** hadîs-i şerifiyle medhedilen sahâbidir.

Hz. Talhâ, ticâretle uğraştığı için sık sık Mekke dışına çıkardı. Bu seyâhatlerinden birinde Şam yakınlarında Busra kasabasında bir panayıra gelmişti. Burada bir râhip;

- Panayıra gelenlere sorun; içlerinde Mekke'den gelen var mı? diye seslendi. Talhâ bin Ubeydullah:

- Evet, ben Mekkeliyim, dedi.

- Ahmed zuhûr etti mi?

- Ahmed kimdir?

- Abdullah bin Abdülmuttalib'in oğludur. Orası O'nun zuhûr edeceği şehirdir. O, peygamberlerin sonuncusudur. Kendisi Harem-i şeriften çıkarılacak, hurmalık, taşlık ve çorak bir yere hicret edecektir.

Olan bir şey var mı?

Râhibin sözleri Hz. Talhâ'nın kalbine yer etti. Acele Mekke'ye geldi ve;

- Olan biten bir şey var mı? diye sordu.

- Evet var. Abdullah'ın oğlu Muhammed-ül-emin, peygamberliğini ilân etti. Ebû Bekir de ona uydu, dediler.

Bunun üzerine doğruca Hz. Ebû Bekir'in yanına gitti. Ona:

- Sen Muhammed aleyhisselâma tâbi' mi oldun? diye sordu. Hz. Ebû Bekir:

- Evet, tâbi oldum. Sen de hemen O'na git, huzûruna gir, kendisine tâbi ol! Çünkü O, Hak ve gerçeğe da'vet ediyor, dedi.

Bunun üzerine Talha bin Ubeydullah, râhibin söylediklerini anlattı. Sonra birlikte Resûlullaha gidip, Müslüman oldu. Râhibin sözlerini Peygamber efendimize de anlattı. Resûlullah efendimiz tebessüm ettiler.

Talhâ bin Ubeydullah, Müslüman olduğu zaman, en yakın akrabâları dâhil olmak üzere

Mekke müşriklerinden çok işkence gördü. Evine hapsedildiği gibi, aç ve susuz bırakıldı. Kardeşi Osman da, onun vâsıtasıyla îmân etmiş, bu işkencelere o da tâbi tutulmuştu. Hele namazlarını edâ edecekleri zaman çektikleri sıkıntı ve kendileri revâ görülen işkence, tahammülü mümkün olmayan cinstendi.

Nevfel bin Huveylid bin Adeviyye, adamları ile birlikte Hz. Ebû Bekir ve Hz. Talhâ'yı yakalayarak iple bağladılar ve işkence yaptılar. Teymoğulları da onlara sâhip çıkmadı. Bu hâdiseden dolayı Ebû Bekir ve Talhâ'ya bitişikler mânâsına gelen **karînân** dendi.

Dînimden dönmem

Hz. Me'sûd bin Hırâş, gördüğü bir hâdiseyi şöyle nakleder:

Safâ ile Merve arasında dolaşırken, elleri boynuna bağlı ve kalabalık bir grup tarafından tâkib edilen bir delikanlı gördüm. Etrâfındakilere dedim ki:

- Bu kimdir, hangi suçu işledi de böyle bağladınız?

- Bu Talhâ bin Ubeydullah'dır. Atalarının yolundan saptı.

- Ya şu kadın kim ?

- Onun annesi Sa'ba binti Hadramî'dir.

Talhâ bin Ubeydullah, bütün bu akıl almaz sıkıntılara göğüs geriyor:

- Beni öldürseniz de dinimden asla dönmem, diye karşılık veriyordu.

Peygamber efendimiz, Hz. Ebû Bekir'le, Medine-i münevvereye hicret buyurduğu zaman, Hz. Talhâ ticâret için Şam'a gitmiş ve dönerken Medîne'ye uğramıştı. Peygamber efendimizin orada olduğunu öğrenince, kervandaki mallardan vazgeçip Medîne'de kaldı. Âilesini de getirterek muhâcirînden oldu.

Uhud savaşı

Uhud'da; Eshâbı kirâm, Peygamberimizin etrâfında toplanmışlar, canlarını siper edip O'nu muhâfazaya çalışıyorlardı. Hz. Talhâ bin Ubeydullah da bunlar arasında olup, Resûlulahın yanından ayrılmamıştı.

Uhudda Müslümanlar birara şaşkınlık içinde bulunup dağıldıkları zaman, sevgili Peygamberimiz;

- Ey Allahın kulları bana doğru geliniz! Ey Allah'ın kulları bana doğru geliniz! buyurarak seslenince ancak otuz sahâbî gelebilmişti ve Peygamber efendimiz müşrikler tarafından tamâmen kuşatılmıştı.

Müşriklerin iyice yaklaştıkları bir sırada, Peygamberimiz;

- Şunları kim karşılar, kim durdurur? buyurdu.

Herkesten önce...

Talhâ bin Ubeydullah hazretleri;

- Ben Yâ Resûlallah! deyip ileri atılmak istedi.

Peygamber efendimiz;

- Senin gibi daha kim var? buyurdular. Medîneli sahâbîlerden biri;

- Yâ Resûlallah! Ben! diyerek izin istedi. Sevgili Peygamberimiz;

- Haydi, sen karşıla! buyurunca Medîneli Sahâbî ileri fırladı ve müşriklerin üzerine atıldı. Eşine rastlanmadık kahramanlıklar gösterdi. Bir kaç îmânsız öldürdükten sonra şehâdet şerbetini içti.

Resûl-i ekrem efendimiz, yine;

- Şunları kim karşılar, kim durdurur? buyurdular.

Herkesten önce yine Talhâ hazretleri:

- Ben Yâ Resûlallah! diyerek ileri çıktı.

Peygamber efendimiz;

- Senin gibi daha kim var? diye sorunca, Ensardan bir mübârek;

- Ben karşılarım yâ Resûlallah! dedi.

- Haydi onları sen karşıla!

O da müşriklerle çarpışa çarpışa şehid oldu.

Bu şekilde Peygamber efendimizin o anda yanında bulunan bütün sahâbîler vuruşa vuruşa şehâdete erdiler. Kâinâtın sultânı efendimizin o anda yanında Talhâ bin Ubeydullah hazretlerinden başka kimse kalmamıştı.

Hz. Talhâ, Resûlullaha bir zarar erişir diye endişe ediyor, dört bir tarafa koşuyor, kâfirlerle kıyasıya çarpışıyordu. Onun bu kadar seri kılıç sallaması, bir anda Resûlulahın her tarafındaki düşmana karşılık vermesi, ok, kılıç darbelerine vücûdunu kalkan yapması, eşine rastlanmayacak bir hâdiseydi.

Hz. Talhâ, pervâne gibi dönüyor, kendisine değen kılıç darbelerine hiç aldırmıyordu. Dileği, Kâinâtın sultânını korumak, bu uğurda diğer kardeşleri gibi şehîd olmaktı. Vücûdunda yara almayan yer kalmamıştı, elbisesinde kandan başka bir şey görünmez olmuştu. Fakat o, buna rağmen dört bir tarafa yetişiyordu.

Sevginin işâreti

Müşriklerden çok keskin nişancı, attığını vuran Mâlik bin Zübeyr adlı bir okçu vardı. Bu müşrik Peygamber efendimize nişan alıp bir ok attı. Resûlullaha doğru gelen bu oka, başka başka hiç bir şekilde karşı koyamıyacağını anlayan Hz. Talhâ, elini açarak oka karşı tuttu. Ok elini parçaladı.

Hz. Talhâ'nın atılan oka karşı elini tutması, candan çok ötelere yükselmiş aşkın, kemâle gelmiş bir îmânın, muhabbet ile dolu bir kalbin, anlatılamıyan bir sevginin fiili olarak ortaya çıkmasıdır.

Uhud savaşında müşriklerin saldırdığı ve Resûlullah efendimiz ve Talha bin Ubeydullah'ın yanında kimse kalmadığı anda, Hz. Ebû Bekir ve Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Resûl-i ekrem efendimizin yanına yetiştiler.

Yiğitlerin efendisi Hz. Talhâ da bu arada kan kaybından sıcak toprağa düşüp bayıldı. Her yeri kılıç, mızrak ve ok darbeleriyle delik deşikti. Altmış altı büyük yarası sayılamayacak kadar da küçük yarası vardı.

Yüzüne su serptiler

Sevgili Peygamberimiz, Hz. Ebû Bekir'e, hemen Hz. Talhâ'ya yardıma koşmasını emrettiler. Ebû Bekr-i Sıddîk, Hz. Talhâ'nın ayılması için mübârek yüzüne su serpti. Talhâ bin Ubeydullah hazretleri ayılır ayılmaz;

- Yâ Ebâ Bekir! Resûlullah nasıl?

- Resululah iyidir. Beni O gönderdi

- Allahü teâlâya sonsuz şükürler olsun. O sağ olduktan sona her musîbet hiçtir.

O sırada bir kaç sahâbi daha yetişti. Âlemlerin efendisi, Hz. Talhâ'nın yanına teşrîf ettiler. Yaralı mücâhid, sevincinden ağladı. Peygamber efendimiz, onun vücûdunu mesh ettikten sonra, ellerin açıp;

- Allahım! Ona şifâ ver, kuvvet ihsân eyle! diye duâ buyurdular.

Resûl-i ekrem efendimizin bir mu'cizesi olarak, Hz. Talhâ sapa sağlam ayağa kalktı ve tekrar düşmanla harbetmeye başladı. Sevgili Peygamberimiz onun için buyurdu ki;

- Uhud günü, yer yüzünde sağımda Cebrâil'den, solumda Talhâ bin Ubeydullah'dan başka bana yakın bir kimsenin bulunmadığını gördüm. Yeryüzünde gezen Cennetlik bir kimseye bakmak isteyen, Talhâ bin Ubeydullah'a baksın!

Yine Uhud'da İbni Kâmia kâfiri Peygamberimizi öldürmeye yemin etmiş idi. Heryerde Resûlullahı arıyordu. Peygamberimizin üzerinde iki zırh vardı. Başında da miğfer bulunuyordu. İbni Kâmia Resulullaha kılıcı ile saldırdı.

Kılıç darbesi ile Resûlullahın mübârek omuzları yaralandı. Diğer bir saldırı neticesinde Resûlullah efendimiz, Ebû Âmir tarafından kazılan çukura düştü. Miğferinin iki halkası mübârek yüzüne battı. İlk yetişen Ali bin Ebî Tâlib oldu. Talha bin Ubeydullah ile birlikte çukurdan çıkardılar.

Peygamber efendimiz bundan sonra Uhud dağındaki kayalığa çıkıp dinlenmek istediler. Fakat çok yorgun idiler. Hz. Talha:

- Yâ Resûlallah! Ben sizi çıkartayım, diyerek, hemen yere çöktü. Peygamber efendimizi sırtına alıp kayalığa kadar çıkardı. O zaman Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

- Talha Resûlullaha yardım ettiği zaman Cennet ona vâcib oldu.

Talhâ bin Ubeydullah, Uhud Harbi'nden Mekkenin fethine kadar geçen süre içinde yapılan bütün savaşlara katıldı. Ayrıca Hudeybiye'de Bî'ât-ı Rıdvân'da ve Huneyn savaşlarında bulundu.

Feyyâz lakabını aldı

Tebük gazvesinden herkes elinden gelen gayretle orduyu techiz etmek, (donatmak) için uğraşırkan, o da, herkesle yarışırcasına, varını yoğunu nesi varsa sarfetmiş, bundan dolayı, **Feyyâz** lakabını almışıtır.

Hz. Ebû Bekir'in hilâfeti zamânında da bütün savaşlara katıldı. Hz. Ebû Bekir hastalandığında, yerine kimin halîfe olacağını Hz. Talhâ ile istişâre etmiş ve o da ;

- Hz. Ömer bu makâma en çok lâyık olan zâttır. Cenâb-ı Hak sana; "Müslümanların işini kime terk ettin?" derse, açık bir alınla ve müsterih olarak; "Hz. Ömer'e bıraktım" dersin, diye tavsiyede bulunmuştu.

Talhâ bin Ubeydullah, Hz. Ömer zamânında şûra meclisi üyesi idi. Halife Ömer her hususta onun re'yine mürâcaat ederdi. Hz. Ömer'in vefât etmeden önce halîfe seçilmek

üzere aday gösterdiği altı zâttan birisi de Talhâ bin Ubeydullah'dır.

Talhâ bin Ubeydullah, Cemel vak'asında şehid oldu. Hz. Ali harp meydanı gezerken, Hz. Talhâ'yı ölenler arasında görünce, üzüldü ve çok ağladı. Kucağına aldı. Yüzündeki toprakları sildi ve;

- Ey Talhâ! Semânın yıldızları altında seni toprağın üzerinde serili görmek bana pek ağır geldi ve beni kalbimden vurdu. Keşke yirmi yıl önce ölseydim, buyurdu. Namazını kendi kıldırdı.

Bana eziyet veriyor

Vefâtından yirmi yıl sonra kızı Âişe, bir gece rü'yâsında babasını gördüğünde;

- Yâ Âişe! Kabrimin bir tarafından sızan su bana eziyet veriyor, beni buradan çıkar da başka yere defnet, diye tenbih buyurdu.

Bunun üzerine kızı Âişe! çok üzüldü ve akrabâlarından bâzılarını alarak kabr-i şerifini açtılar. Sızan sudan dolayı vücûdunun bir tarafı hafif yeşillenmiş, diğer yerleri yeni defnedilmiş ve bir kılına dahi zarar gelmemiş buldular ve bir başka kabre naklettiler.

Hz. Talhâ, Eshâb-ı kirâmın en üstünlerinden olup kavuşamadığı fazilet sâdece Hulefâ-î râşidin derecesi olmuştur. Peygamber efendimiz buyurdu ki:;

- Yeryüzünde Cennet'lik bir kimse görmek isteyen, Talhâ bin Ubeydullah'a baksın!

Hz. Âişe anlatır:

Bir gün Ebû Bekir-i Sıddîk Resûlulahın yanına girmişti. Resûlulah ona;

- Yâ Ebâ Bekir! Sen, Atîk ya'nî Allahü teâlânın Cehennem'den âzâd ettiği kişisin, buyurdu. Ondan önce önce kimseye böyle Atîk ismi verilmemişti.

Sonra Talhâ bin Ubeydullah içiri girdi. Resûlullah efendimiz ona da buyurdu ki;

- Ey Talhâ! Sen de şehîd olmayı bekliyenlerdensin.

Hz. Talha, Zi'l-Karâde gazvesinde mücâhidlerin susuz kalmaması için kuyu satın alıp onu mü'minlere vakfetmiş idi. O zaman kuyu satın almak ve vakfetmek çok büyük çömertlikti. Zü'l-Usra gazvesinde ise savaşa katılanları tek başına doyurmuştur.

Günlük geliri bin altın idi. Öksüzleri gözetir, fakirlerin ihtiyaçlarını görür, biçârelere yardım eder. Muhtâç olanlara para verirdi. Teymoğulları'nın bütün muhtaçları, onun yardımları altında idi. Hz. Talhâ, bunların dullarını evlendirir, borçlularının borçlarını öderdi.

Bir gün bir Bedevî, Hz. Talhâ'ya gelip, akrabâlık iddiasında bulunarak yardım istedi. Hz. Talhâ akrabâlık bağının çok önemli olduğunu söyleyerek, bir arâzisi bulunduğunu istediği takdirde onu almasını, veya satıp parasını vermeyi teklif etti. Bedevî, parasını almak isteyince, arâziyi Hz. Osman'a satıp parasını Bedevîye verdi.

Ahlâkını bilirim

Eshâb-ı kirâmdan bir çok zât, Ümmi Ebân hâtunla evlenmek için teklifte bulunmuşlardı. Fakat o hiç birisini kabûl etmedi. Talhâ bin Ubeydullah, teklifte bulununca kabûl etti. Sebebi sorulduğu zaman;

- Onun ahlâkını bilirim. Evine girerken güler yüzle girer, evinden çıkarken mütebessim çıkar, Kendisinden istenildiğinde verir, kendisine bir iyilik yapıldığı zaman teşekkür eder. Bir kusûr görünce affeder, diye cevap vermiş ve onunla

evlenmişti.

Hz. Talhâ ticâretle ve zirâatle meşgûl olup, büyük çiftlik sâhibi idi. Kendisinin Hayber'de ve Irak'ta çok arâzileri vardı. Böyle büyük bir zenginliğin içinde bulunmasına rağmen, gâyet az yer, israf etmez ve isrâf edenleri sevmezdi.

| BAŞA DÖN |

Cennetle müjdelenenlerden: ZÜBEYR BİN AVVÂM

Hz. Zübeyr, Peygamber efendimizin halası olan Hz. Safiyye'nin oğludur. İlk Müslümanlardandır. Cennetle müjdelenen on kişiden biridir.

Îmân ettiği vakit, amcası çok kızmıştı. Dinden dönmesi için, kendisini ateşe sokup çıkartıyordu. Amcasının, "Daha fazla inat etme, atalarının dînine dön" teklifine karşı diyordu ki:

- Aslâ küfre dönmem! Allah birdir. Fayda veya zararı olmayan putlara tapmam. Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah.

Böylece, yapılan bütün işkencelere büyük bir sabır ve metânet gösteriyordu.

Allah sizi yine toplar

Îmân edenler çoğaldıkça, müşrikler, korkularından Müslümanlara akla hayâle gelmedik işkenceler yapıyorlardı. Peygamber efendimiz, bu dayanılmayacak işkenceleri görünce buyurdu ki:

- Siz bâri yeryüzüne dağılın! Yüce Allah, sizi yine toplar.

Eshâb-ı kirâm sordular:

- Yâ Resûlallah nereye gidelim?

- Habeş ülkesine gitseniz iyi olur. Habeş ülkesinde kimse zulme uğramaz. Orası doğruluk yurdudur. Allahü teâlâ sizi belki orada ferahlığa kavuşturur.

Bunun üzerine, içlerinde Zübeyr bin Avvâm hazretlerinin de bulunduğu 15 kişilik bir kâfile Habeşistan'a hicret etti. Habeş meliki Necaşî kendilerini çok iyi karşıladı. Orada rahat bir şekilde yaşadılar. Necâşî de daha sonra Müslüman oldu.

Hz. Ümmü Seleme anlatır:

"Biz Habeşistan'da huzur içinde yaşarken, bir grup Habeşli Necâşi'ye isyân ederek saltanatını elinden almak istedi. Bunların Necâşî'ye üstün gelmesinden korkuyorduk. Çünkü bunlar, bize hayat hakkı tanımazdı.

Necâşî de bunların üzerine yürüdü. Savaş, Nil nehrinin öbür tarafında oluyordu. Durum çok kritikti. Necâşî'nin gâlip gelmesini istiyorduk. Eshâbdan ba'zıları dediler ki:

- Kim savaş cephesine gidip, bize haber getirir?

Hz. Zübeyr bin Avvâm cevap verdi:

- Ben giderim!

- Peki, sen git!

Hz. Zübeyr bu sırada, Müslümanların yaşı en genç olanı idi. Hz. Zübeyr bin Avvâm'a bir su tulumu şişirdiler ve göğsüne astılar. Sonra Nil'in üzerinde yüzdü ve orduların karşılaştığı Nil'in öteki tarafına geçti. Onların yanında hazır bulundu.

Müjde, Necâşî zafere erişti!

Biz ise, Necâşî'nin düşmana gâlip gelmesi ve memleketinin başında kalması için, Allahü teâlâya duâ ettik. Biz durumun ne olacağı merakla beklerken, Hz. Zübeyr uzaktan göründü. Koşuyordu. O elbisesiyle işâret ediyor ve şöyle sesleniyordu:

- Müjde, Necâşî zafere erişti ve Allahü teâlâ, onun düşmanını helâk etti ve ona memleketinde kalmaya kudret verdi.

O zamana kadar böyle sevindiğimizi hatırlamıyorum.

Necâşî, Allahü teâlânın izniyle o kâfiri mağlup ederek sağ sâlim sarayına döndü. Resûlullahın yanına gelene kadar, biz onun yanında güzel bir hayat sürdük. Sonra Eshâb-ı kirâm, Mekke'den Medîne'ye hicret edince, biz de Habeşistan'dan Medîne'ye hicret ettik."

Peygamber efendimiz Medîne'ye hicret ettiği zaman, Hz. Zübeyr bin Avvâm'ı, Ensâr'dan Ka'b bin Mâlik ile kardeş yaptı.

Peygamber efendimiz, Bedir muharebesinde Hz. Zübeyr bin Avvâm'ı, sağ kanada kumandan tayin etti ve buyurdular ki:

- Meleklerin alâmetleri ve nişanları vardır. Siz de kendinize birer alâmet ve nişan yapınız!

Savaş şiddetli geçiyordu

Bunun üzerine Zübeyr bin Avvâm hazretleri, başına sarı bir sarık sardı. Her iki taraf, bütün güçleriyle saldırıya geçti. Zübeyr bin Avvâm anlatır:

"Bedir günü, ben, müşriklerden Ubeyde bin Sa'îd'le karşılaştım. O baştan ayağa kadar zırha bürünmüş, gözlerinden başka bir yeri görünmüyor ve at üzerinde bulunuyordu. Çocukluktan beri büyük karınlı olduğu için, kendisine, **Ebû Zâtil Kirş =** Karın Babası denirdi. O, "Ben Ebû Zâtil Kirş'im! Ben Ebû Zâtil Kirş'im!" diye meydan okuyordu.

Elimdeki mızrağımı hemen onun gözüne sapladım. Ubeyde yıkılıp öldü. Ayağımı yanağına bastım, olanca kuvvetimle mızrağımı çekip çıkardım. Fakat mızrağımın iki tarafı eğilmişti."

Meleklerin de katıldığı Bedir savaşı çok şiddetli geçiyordu. Peygamber efendimiz, durmadan Allahü teâlâdan yardım diliyor ve O'na yalvarıyordu.

Hz. Zübeyr'in Bedir harbi esnasında gösterdiği kahramanlık çok büyüktü. Vücudunda yaralanmadık bir yer kalmamıştı. Üç büyük kılıç darbesi almıştı. Bunlardan biri boynunda idi. Bedir muharebesi Müslümanların gâlibiyetiyle netîcelendi. Bu savaşta, 14 Eshâb-ı

kirâm şehîd oldu. 70 müşrik öldürüldü.

Mekkeli müşrikler bu yenilgiyi unutamamış, bir yıl sonra tekrar Medîne'ye hareket etmişlerdi. Uhud'da iki ordu yine karşılaştı. Hz. Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved, İkrime kumandasındaki süvârileri karşılayıp, bozguna uğrattılar.

Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved, biner süvâriye denk tutulurdu. Zübeyr bin Avvâm hazretleri, müşriklerin sancaktarı olan Kilâb'ı öldürdü ve yedi arkadaşı ile Peygamber efendimizin yanında şehîd oluncaya kadar ayrılmamak üzere yemin ettiler.

Onu yere düşür!

Bu savaşın başında, Mekkeli müşriklerden biri, çarpışmak için er diledi. Herkesin çekindiğini, geri durduğunu zannederek, dileğini üç kere tekrarladı.

Bunun üzerine Zübeyr bin Avvâm, başına sarı bir sarık sararak meydana yürüdü. Birden devenin üzerine sıçrayıp, kâfirin boğazına sarıldı. Deve üzerindeki bu mücâdele devam ederken, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Onu yere düşür!

Zübeyr bin Avvâm o müşriki yere düşürdü. Üstüne çöküp, onu öldürdü. Peygamber efendimiz, bu husûsta buyurdu ki:

- Eğer Zübeyr, onun karşısına çıkmasaydı, ben çıkacaktım.

Uhud savaşında müşriklerin okçuları, Peygamber efendimizi ok yağmuruna tutunca, Eshâb-ı kirâm, Peygamber efendimizi ortalarına aldılar. Atılan oklar Peygamber efendimizin sağından solundan geçiyor, ya önüne düşüyor veya üstünden aşıp geçiyordu.
Zübeyr bin Avvâm ve arkadaşları, Peygamber efendimizin etrafında pervane gibi dönerek, gelen oklara ve kılıçlara vücutlarını siper ettiler.

Hamdolsun iyidir

Pek çok Eshâb-ı kirâm çarpışa çarpışa şehîd oldu. Düşman gerilemiş, zafere yaklaşılmıştı. Zafer sevinciyle bir kısım Sahâbenin terkettikleri yerden, düşman süvârileri saldırıya geçti ve Peygamber efendimize kadar sokuldular. Peygamberimiz yaralandı. Eshâb-ı kirâm hemen toparlandı ve netîcede savaş tekrar Müslümanların lehine döndü.

Uhud savaşı bitmişti. Peygamber efendimizin vefâtı şayiası Medîne'ye ulaşınca, Peygamber efendimizin halası Safiyye hâtun hemen Uhud'a hareket etti. Uhud meydanına gelince, oğlu Zübeyr'i ve Hz. Ali'yi görüp, önce Resûlullahın hâlini sordu. Hz. Ali, "Hamdolsun iyidir" deyince, ferahladı. Fakat Hz. Safiyye, "Onu bana göster" deyince, Hz. Ali, Peygamber efendimizi gösterdi. Peygamberimiz yaralı idi. Peygamberimizin sağ olduğuna şükretti.

Hz. Safiyye, baba-anne bir kardeşi olan Hz. Hamza'nın durumunu da görmek istiyordu. Peygamber efendimiz Hz. Safiyye'nin gelmekte olduğunu görünce, Zübeyr bin Avvâm'a buyurdu ki:

- Anneni geri çevir, kardeşinin cesedini görmesin.

Zübeyr bin Avvâm hazretleri, "Anneciğim! Resûlullah geri dönmenizi emrediyor" deyince, Hz. Safiyye dedi ki:

- Eğer ona yapılanı benim görmemem için geri döneceksem, zaten ben kardeşimin

cesedinin kesilip biçildiğini öğrenmiş bulunuyorum. Her sıkıntıya râzıyız. Allah yolunda bundan daha beter olanlarına da râzıyız. Sevâbını Allahü teâlâdan bekliyeceğiz. İnşâallah sabredip, katlanacağız.

Hz. Zübeyr bin Avvâm, durumu Peygamber efendimize bildirince, buyurdu ki:

- Öyle ise bırak görsün!

Hamza için getirdim

Hz. Safiyye, kardeşi Hz. Hamza’nın cesedinin yanına oturup, sessizce ağlamaya başladı. Bu sırada, Peygamber efendimiz de sessizce ağladılar.

Hz. Zübeyr bin Avvâm anlatır:

"Annem Safiyye binti Abdülmuttalib Uhud’da yanında getirdiği iki hırkayı çıkarıp dedi ki:

- Bunları, kardeşim Hamza için getirmiştim.

Hz. Hamza’yı kefenlediler ve Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Ali ve Hz. Zübeyr bin Avvâm Kabre indirdiler. Aynı kabre, onun gibi şehîd olan, Hz. Abdullah bin Cahş’ı da koydular."

Uhud’dan dönüşte, Peygamber efendimiz yolda, münâfıklardan Ebû Azzel Cümehi’yi yakaladı. Resûlullah efendimiz onu Bedir’de esîr etmişti. Sonra onu lutfederek öldürmemişti. O, "Yâ Resûlallah, beni bırak" dedi. Resûlullah efendimiz de şöyle buyurdu:

- Vallahi bundan sonra artık, sen ellerini okşayıp, Muhammed’e iki kere hîle ettim diyemiyeceksin.

Zübeyr bin Avvâm hazretleri, Allah yolunda kılıç sıyıranların ilkidir. Bir gün, Peygamber efendimizin yaralandığını zannedip kılıcını sıyırdı. Doğruca, Mekke’nin yukarı kısmında bulunan Resûlullahın yanına koştu. Peygamber efendimiz, kendisini böyle yalın kılıç görünce, sordu:

- Ey Zübeyr! Ne var, nedir bu hâlin?

- Efendim, size bir zarar verdiler diye korktum, onun için kılıcımı sıyırdım.

Bir kişi yok mu?

Hz. Câbir bin Abdullah der ki:

"Hendek günü iş ağırlaşınca, Resûlullah efendimiz bize, **"Benî Kureyza’nın tutum ve davranışını öğrenip gelebilecek bir kişi yok mu?** diye sordular. Zübeyr bin Avvâm, "Ben gider, öğrenip gelirim" dedi. Gidip, onların tutum ve davranışlarını öğrenip geldi.

İşler yine ağırlaşınca, Resûlullah efendimiz tekrar sordular:

- Bize, Benî Kureyza’nın tutum ve davranışını öğrenip gelebilecek bir kişi yok mu?

Yine Zübeyr bin Avvâm dedi ki:

- Ben, gider, öğrenir, gelirim.

Gidip, onların tutum ve davranışlarını öğrenip geldi ve durumu arzetti:

- Yâ Resûlallah! Onları, kalelerini tâmir ederken ve harp tâlimleri yaparken gördüm. Ayrıca, hayvanlarını derleyip toparlıyorlardı.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Her Peygamberin bir havârisi vardır. Benim de havârim Zübeyr'dir."

Benî Kureyza Yahûdîlerinin tutum ve davranışlarını gözetlemek ve öğrenmek üzere, Peygamber efendimizin gönderdiği kişilerin ilki Hz. Zübeyr bin Avvâm idi.

Hendek savaşında da müşrikler bozguna uğradılar. Medîne'de oturan Yahûdîler, Eshâb-ı kirâma arkadan saldırarak anlaşmayı bozdular. Peygamberimiz de savaştan sonra, onları Medîne'den çıkardılar. Yahûdîler Hayber kalesine toplandılar.

Peygamberimiz Hendek savaşından sonra da Hayber üzerine yürüdüler. Hayber'de, meşhûr Yahûdî Cengâveri Merhab, kaleden çıkarak er diledi. Hz. Ali çıkarak Merhab'ı öldürdü. Merhab'ın katlinden sonra onun oğlu Yâsir, babasının intikamını almak için meydana çıkarak, "Bana karşı gelecek var mı" diye bağırdı.

Oğlum şehîd mi oluyor?

Hz. Zübeyr, hemen atını sürerek onu karşıladı ve ikisi de şiddetli bir muhârebeye tutuştular. Oğlunun bu hareketini seyreden Hz. Safiyye, Resûl-i ekreme yaklaşıp sordu:

- Yâ Resûlallah! Oğlum şehîd mi oluyor?

Resûl-i ekrem de, **"Hayır"** buyurdu.

Resûl-i ekremin bu beyânından birkaç dakika sonra, Hz. Zübeyr, hasmını öldürdü. Zübeyr bin Avvâm, Hayber savaşında da büyük kahramanlıklar gösterdi. Netîcede Hayber kalesi de alındı.

Hayber kalesinin fethinden sonra Mekke'yi fethetmek için hazırlıklar yapıldı.

Peygamber efendimizin Mekke'yi fethetmek için hazırlık yaptığını, müşriklere haber vermek için yazılan bir mektup, bir kadın vasıtası ile, gizlice Mekke'ye gönderildi.

Sâre adındaki bu kadın, bu mektubu, başına yerleştirdikten sonra, üzerinden saçlarını belikler hâlinde örerek mektubu gizledi ve Kureyşlilere teslim etmek üzere yola çıktı.

Acele gidiniz!

Bu durumu Cebrâil aleyhisselâm Peygamberimize bildirdi. Peygamber efendimiz de Hz. Ali, Hz. Zübeyr ve Hz. Mikdâd bin Esved'e buyurdu ki:

- Acele gidiniz! Hah denilen yere vardığınızda, orada, yanında bir mektup bulunan, hayvan üzerinde bir kadın bulacaksınız. Mektubu ondan alınız ve bana getiriniz!

[Hah; Medîne ile Mekke arasında bir yer olup, Medîne korularındandır.]

Hz. Ali ve arkadaşları, durmadan at koşturarak Hah denilen yere vardılar. Kadın orada idi. Hz. Ali kadına sordu:

- Yanında götürmekte olduğun mektup nerede?

Kadın cevap verdi:

- Benim yanımda mektup falan yok.

Kadının eşyalarını aradılar, mektubu bulamayınca, Hz. Ali kılıcını çekip dedi ki:

- Resûlullah efendimiz bize, senin yanında mektup olduğunu söyledi. Resûlullah aslâ yalan söylemez. Ya mektubu çıkarırsın veya tepene kılıcı indiririm.

Kadın yeminler ederek, inkâra devam ettiyse de, Hz. Ali ve arkadaşlarının işi sıkı tuttuğunu anlayınca, çâresiz olarak saçının arasından mektubu çıkarıp verdi. Böylece haber verme teşebbüsü engellenmiş oldu. Hz. Ali ve arkadaşları da mektubu Resûlullaha getirdiler.

Fetih hazırlıkları tamamlanınca Hicretin 8. senesinde Resûl-i ekremin kumandasında hareket eden binlerce mücâhid, Mekke'ye doğru ilerledi. Hz. Zübeyr, bu hareket esnasında Resûl-i ekremin sancağını taşıyordu. Peygamber efendimiz, askerlerini Zî Tuva denilen yerde bölüklere ayırdı. Bir kısmını Zübeyr bin Avvâm'ın emrine vererek Mekke'nin Kudâ tarafından girmelerini emir buyurdular.

İşte o Zübeyr'dir

Mekkeli müşrikler Mekke'yi harpsiz teslim ettiler. Mekke'nin fethinden sonra Huneyn vâdisinde Hevâzin müşrikleriyle savaşıldı. Bu savaşta Hevâzin kabîlesi mağlup olarak geriye çekilmeye başladı. Kabîlenin ileri gelenlerinden Mâlik bin Avf gitti ve iki dağ arasında yüksek bir mevkide arkadaşlarına dedi ki:

- Durunuz ki, zayıflarınız yürüsün ve geride kalanlar bize yetişsinler! Hezîmete uğrayanlar gelip onlara kavuşuncaya kadar orada durdular. Mâlik, gelenlere sordu:

- Geriye bakın neler görüyorsunuz?

- Uylukları uzunca bir süvâri görüyoruz. Mızrağını omuzu üzerine koymuş ve başına bir kırmızı sarık bağlamış.

- İşte o, Zübeyr bin Avvâm'dır. Yemin ederim ki, elbette o size ulaşır. Onun için yerinizde sıkı durunuz, ayrılmayınız!

Hz. Zübeyr bin Avvâm, o iki dağ arasındaki tepelik yerin dibine vardı. Hevâzinliler de onu gördüler. Yetişip, onlara saldırdı. Oradan çıkartıp uzaklaştırıncaya kadar onlarla cenk etti.

Sahâbeden Hubeyb bin Adiy'i kâfirler yakalayıp Mekke'ye götürdüler. İdâm ettiler. Kâfirler görsün de sevinsinler diyerek sehpadan indirmediler. Kırk gün sehpada kaldı. Bedeni çürüyüp, kokmadı. Hep taze kan aktı.

Yetmiş atlı yetişti

Resûlullah efendimiz, bunu haber alarak, onun cesedini getirmek üzere, Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved'i gönderdiler. Zübeyr ve Mikdâd cesedi gece ağaçtan aldılar. Medîne'ye getirirken, arkalarından yetmiş atlı yetişti.

Bu iki Müslüman, kendilerini korumak için Hubeyb'i yere bıraktılar. Yer yarılıp Hubeyb kayboldu. Kâfirler de bu hâli görüp, döndüler, gittiler.

Hz. Zübeyr bin Avvâm Tâif Muhâsarasına, Tebûk seferine ve Vedâ Haccına iştirak etmiştir.

Amr İbn'il-Âs, Mısır'ın kalbi olan Fustat şehrini zaptetmek için Hz. Ömer'den dörtbin kişilik kuvvet istediğinde, Hz. Ömer ona her biri bin kişiye bedel dört kişi göndermiştir ki, bunlar; Hz. Zübeyr bin Avvâm, Hz. Mikdâd bin Esved, Hz. Ubâde bin Sâmit ve Hz. Mesleme bin Muhalled idi. Zübeyr bin Avvâm, yedi aylık muhâsaradan sonra Fustat şehrini zaptetmeye muvaffak olmuştur. Sonra İskenderiyye üzerine yürüyerek, burasının da alınmasında büyük rol oynamıştır.

Hz. Zübeyr, namaz kılarken İbni Cermuz tarafından şehîd edildi. Şehîd olduğunda 67 yaşında bulunuyordu. Hz. Ali, Hz. Zübeyr'in vefâtına çok üzülmüş olup, cenâze namazını bizzat kendisi kıldırdı.

Hz. Zübeyr bin Avvâm, uzun boylu, beyaz tenli, zarif, kibar bir kimse idi. Emânete son derece riâyet eder, hassasiyet gösterirdi. Hz. Zübeyr bin Avvâm, kendisine emânet edilen şeyleri saklamak için ne yapacağını şaşırırdı.

Ticaret ve ziraat ile meşgûl olurdu. Medîne'nin en zenginlerinden sayılırdı. Medîne etrafındaki arsalardan başka Basra, Kûfe ve Mısır'da da bir hayli emlâkı vardı. şehîd edildiğinde mîrâsçılarının herbirine kırkbin dirhem gümüş kaldı.

Dilencilikten hayırlıdır

Etrafındaki fakirlerin hepsinin maişetini temin etmek husûsunda büyük gayretler sarfetmiştir. Borç para isteyene borç para verir, cihâda gitmek isteyenleri Allah rızâsı için donatırdı. Zekâtını zamanında ve muntazaman verirdi. Şu hadîs-i şerîfi naklederdi:

(Birinizin ipi alıp, odun yüklenerek satması ve Allahın onun yüzünü ak etmesi, dilencilikten hayırlıdır. İstediği kimseden birşey alsın veya almasın böyledir.)

Bütün servetine ve zenginliğine rağmen, o, son derece sâde yaşardı. Sâde giyinir, sâde yemek yer ve zînet eşyasına iltifat etmezdi. Ancak, silâhına hassasiyet gösterirdi. Bu itibârla kılıcının kabzasını gümüşten yaptırmıştı.

(Talha ile Zübeyr, Cennette komşularımdır) hadîs-i şerîfi ile medhedildi. Az hadîs bildirdi. Bir tanesi şöyledir:

(Bilmediğini hadîs olarak söyleyen, Cehennemde azâb görecektir.)

Hz. Ömer, vefât edeceği zaman, halîfe olmaya lâyık gördüğü altı kişiden biri Talha, biri de Zübeyr'dir.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin amcası: ABBÂS BİN ABDÜLMUTTALİB

Hz. Abbâs, gençlik zamanında, ticâretle uğraştı ve çok zengin oldu. Kardeşlerinin içinde en zengini oydu. Abisi Ebû Tâlib'in ise mâli durumu çok kötü idi. Resûlullah efendimizin teklîfi ile Ebû Tâlib'in oğlu Ukayl'in yetişmesine yardımcı oldu ve abisinin yükünü hafifletti.

Resûlullah efendimiz, İslâmiyeti anlatmaya başlayınca, Hz. Abbâs muhâlefet etmeyip, akrabâlık şefkatinden dolayı, Peygamber efendimize yardımda bulundu ve destek oldu.

Biz Onu koruduk

Müslüman olmadığı hâlde, Akabe bî'atında Peygamber efendimizin yanında bulunup, orada te'sîrli konuşmalar yaptı. Bî'at etmek için gelen Medîneli Müslümanlara şöyle hitâb etti:

- Ey Medîneliler! Bu, kardeşimin oğludur. İnsanların içinde en çok sevdiğim Odur. Eğer, Onu tasdîk edip, Allahtan getirdiklerine inanıyor ve beraberinizde alıp götürmek istiyorsanız, beni tatmîn edecek sağlam bir söz vermeniz lâzımdır.

Bildiğiniz gibi, Muhammed aleyhisselâm bizdendir. Biz, Onu, Ona inanmıyan kimselerden koruduk. O, bizim aramızda izzet ve şerefiyle korunmuş olarak yaşamaktadır. Bütün bunlara rağmen, herkesten yüz çevirmiş ve sizinle beraber gitmeye karar vermiş bulunmaktadır.

Eğer siz, bütün Arap kabîlelerinin birleşip, üzerinize hücûm ettiğinde, onlara karşı koyacak kadar savaş gücüne sahipseniz, bu işe karar veriniz! Bu husûsu aranızda iyice görüşüp konuşunuz. Sonradan ayrılığa düşmeyiniz! Verdiğiniz sözde durup, Onu düşmanlarından koruyabilecek misiniz?

Bunu lâyıkıyla yapabilirseniz ne âlâ. Yok, Mekke'den çıktıktan sonra Onu yalnız bırakacaksanız, şimdiden bu işten vazgeçiniz ki, yurdunda şerefiyle korunmuş hâlde yaşasın!

Buna karşılık Medîneli Müslümanlar, "Biz, Resûlullahı malımız ve canımız pahasına koruyacağız. Biz, bu sözümüzde sâdıkız" dediler ve Resûlullah efendimize bî'at ettiler. Sonra Hz. Abbâs şöyle duâ etti:

- Allahım! Sen onların, yeğenim hakkında verdikleri sözü, Onu korumak için ettikleri yemîni işiten ve görensin. Kardeşimin oğlunu sana emânet ediyorum yâ Rabbî!

Peygamber efendimizin amcası olan Hz. Abbâs çok zengin olup, çok cömert idi. İkrâm ve ihsânları çok meşhûr idi. Fakîr, fukarâyı sevindirmeyi çok severdi. Özellikle köle satın alıp, azâd etmekten çok memnun olurdu. Yetmiş kadar köle azâd etmiştir.

Yakın akrabâyı ziyâret etmeye, onların haklarına riâyete çok dikkat ederdi. Peygamber efendimiz, kendisini çok severdi. Bir defasında buyurdu ki:

- Allahım, Abbâs'ı ve oğullarını magfiret eyle ve bağışla! Öyle ki, hiç günâhları kalmasın! Yâ Rabbî, onu ve oğullarını meydana gelecek âfet ve belâlardan koru!

Akrabâlık hakkı

Peygamber efendimiz birgün, Hz. Abbâs'a sordu:

- Sana bir ihsânda bulunayım mı? Sana, akrabâlık hakkını ödeyip faydalı olayım mı?

- Evet yâ Resûlallah!

- Sana bir şey öğreteyim ki, onu yaptığın zaman, eski- yeni, önceki-sonraki, gizli-açık, hatâen veya kasten işlediğin bütün günâhları Allahü teâlâ affeder.

- Yâ Resûlallah öğreteceğin bu şey nedir?

- Dört rek'atli namaz kıl! Her rek'atte, sübhânekeden sonra on defa, (Sübhânallahi velhamdülillâhi velâ ilâhe illâllahü vallahü ekber) dersin. Fâtiha'dan sonra bir zammı sûre okuyup ayakta iken onbeş defa tekrar, (Sübhânallahi velhamdülillâhi velâ ilâhe illâllahü vallahü ekber) dersin!

Rükü'a eğilince bunu on defa söylersin! Rükü'dan kalktığında ayakta olduğun

hâlde, bunu on defa söylersin! Sonra secdeye varır, orada on defa söylersin! Secdeden kalkıp oturduğunda on defa söylersin! Tekrar secdeye vardığında on defa söylersin!

Sonra ikinci rek'ata kalkarsın! Birinci rek'attaki gibi dört rek'atı da kılarsın! Bu her rek'atta yetmişbeş, dört rek'atta üçyüz eder. Artık senin günâhların Alic'in (yürümekle dört gecede katedilen kumluk bir yer) kumlarının sayısı kadar da olsa, Allahü teâlâ seni bağışlar. Bunu hergün bir defa kılmaya gücün yeterse kıl!

- Yâ Resûlallah, bunu hergün yapmaya kimin gücü yeter?

- Hergün kılmaya gücün yetmezse, her Cum'a bir defa kıl! Her Cum'a kılamazsan, ayda bir defa kıl! Ayda bir defa kılamazsan senede bir defa kıl! Senede bir defa kılamazsan ömründe bir defa olsun kıl!

Kazâ borcu olanlar

Kazâ borcu olan, nâfile namaz yerine kazâ namazlarını kılarak, önce borcunu ödemelidir! Çünkü kazâ borcu olanların nâfilelerine sevâb verilmez.

Hz. Abbâs, Kureyş'in ileri gelenlerinden ve reislerinden idi. Mescid-i Harâmın tâmirâtı ve gelen hacılara su dağıtmak (sikâye) hizmetini yürütürdü. Müslüman olduktan sonra da bu vazîfeyi devam ettirdi. Hz. Abbâs ve kardeşleri, hac mevsiminde zemzem kuyusu önünde dururlar, isteyenlere, kuyudan su çekip verirlerdi.

Hz. Abbâs, Peygamber efendimizin en çok sevdiği amcalarındandır. Abdülmuttalib'in en küçük oğludur. Peygamber efendimizden üç yaş büyüktür.

Kurtuluş akçesi

Bedir savaşında daha Müslüman olmamıştı. Müşriklerin zoruyla savaşa sokuldu. Savaş sonunda, esîr edilip Medîne'ye götürüldü. Peygamber efendimiz kendisine buyurdu ki:

- Ey Abbâs, kendin, kardeşinin oğlu Ukayl bin Ebû Tâlib ve Nevfel bin Hâris için kurtuluş akçesi öde! Çünkü sen zenginsin.

- Yâ Resûlallah, ben Müslümanım. Kureyşliler beni zorla Bedir'e getirdiler.

- Senin Müslümanlığını Allahü teâlâ bilir. Doğru söylüyorsan Allah sana elbette onun ecrini verir. Fakat senin hâlin, görünüş i'tibâriyle, aleyhimizedir. Bunun için sen kurtuluş akçesi ödemelisin!

- Yâ Resûlallah, yanımda 800 dirhemden başka param yoktur.

- Yâ Abbâs, o altınları niçin söylemiyorsun?

- Hangi altınları?

- Hani sen Mekke'den çıkacağın gün, hanımın Hâris'in kızı Ümmül Fadl'a verdiğin altınlar. Onları verirken, yanınızda sizden başka kimse yoktu. Sen, Ümmül Fadl'a, "Bu seferde başıma ne geleceğini bilmiyorum. Eğer bir felâkete duçar olup da dönemezsem, şu kadarı senindir. Şu kadarı Fadl içindir. Şu kadarı Abdullah içindir. Şu kadarı Ubeydullah içindir. Şu kadarı da Kusem içindir" dediğin altınlar?

Peygamber efendimiz altınlar hakkında bu kadar teferruatlı bir şekilde bilgi verince, Hz. Abbâs çok şaşırdı:

- Allaha yemîn ederim ki, ben bu altınları hanımıma verirken yanımızda kimse yoktu. Bunları sen nereden biliyorsun?

- Allahü teâlâ haber verdi.

- Senin, Allahü teâlânın Resûlü olduğuna şimdi gerçekten inandım. Doğru söylediğine şehâdet ederim.

Hemen Kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu.

Hz. Abbâs Müslüman olunca, Resûlullah onu Mekke'de görevlendirdi. Müslüman olduğunu kimseye söylemedi. Mekke'de olup bitenleri, gizlice Peygamber efendimize bildirirdi. Bir zaman sonra Peygamber efendimizin hasretine dayanamayıp, Medîne'ye gelmek istediğini mektupla bildirdiğinde, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Senin bulunduğun yerdeki cihâdın daha güzel ve faydalıdır.

Muhâcirlerin sonuncusu

Hz. Abbâs, Mekke'nin fethine dâir yapılan hazırlıkların son safhada olduğunu haber alınca, artık Mekke'de kalmayı lüzûmlu bulmayıp, fetihten az bir zaman önce Medîne'ye hicret için yola çıktı. Zü'l-huleyfe'de Resûlullaha kavuştu.

Âilesini Medîne'ye gönderip, kendisi Mekke'nin fethinde, Peygamber efendimizin yanında bulundu. Peygamber efendimiz ona buyurdular ki:

- Ey Abbâs! Ben, Peygamberlerin sonuncusu olduğum gibi, sen de muhâcirlerin sonuncususun.

Hz. Ebû Süfyân, Mekke'nin fethi sırasında Müslüman oldu. Kendisiyle Hz. Abbâs ilgilendi. Ebû Süfyân, Müslümanların bir sabah vakti namaz için coşkun hazırlıklarını görünce dedi ki:

- Ey Abbâs! Müslümanlara yeni bir şey mi emredildi?

- Hayır, onlar namaza hazırlanıyorlar.

Daha sonra Ebû Süfyân'a abdest aldırıp, Resûlullaha götürdü. Resûl aleyhisselâm namaz için cemâ'atin önüne geçip tekbîr aldı. Cemâ'at da büyük bir vecd içinde Ona uydu. Onların rükü ve secdedeki hâllerini gören Ebû Süfyân dedi ki:

- Ey Abbâs! Böyle itâati ne İran saraylarında, ne Rum diyârlarında gördüm. Doğrusu, yeğenin büyük bir hükümdâr olmuş.

Bunun üzerine Hz. Abbâs dedi ki:

- Ey Ebû Süfyân! Bu iş saltanat değil, nübüvvettir.

Hz. Abbâs, Resûlullahın yakını olması sebebiyle, Eshâb-ı kirâm arasında ayrı bir yeri vardı. Sözü dinlenirdi.

Peygamber efendimiz vefât edince, Eshâb-ı kirâmın aklı başından gitti. Mescidde ağlaşmaya başladılar. Hiç kimsenin inanası gelmiyordu.

Hele Hz. Ömer, tamamen kendinden geçmiş bir hâlde idi. Peygamber efendimizin mübârek yüzüne bakıp, "Resûlullah bayılmış, fakat baygınlığı çok ağır" diyordu. Ölüm sözünü ağzına almadığı gibi, kimsenin de söylemesini istemiyordu. Dışarı çıkıp dedi ki:

- Kim, "Resûlullah öldü" derse, kılıcımla boynunu vururum!

Duyan var mı?

Hz. Ebû Bekir ile Hz. Abbâs'ın Eshâb-ı kirâm arasında bir ağırlığı vardı. Eshâb-ı kirâmı

ancak bunlar teskîn edebilirdi. Bunun için beraber mescide gittiler. Hz. Abbâs buyurdu ki:

- Ey insanlar! Resûlullahın, “Ben vefât etmiyeceğim” dediğini içinizde duyan var mı?

- Hayır böyle bir söz duymadık.

Sonra Hz. Ömer’e dönüp sordu:

- Yâ Ömer, bu husûsta sen birşey duydun mu?

- Hayır duymadım.

Sonra Eshâb-ı kirâma dönüp buyurdu ki:

- Hiç kimse Resûlullahın vefât etmiyeceğini söyleyemez. Cenâb-ı Hakka yemîn ederim ki, Resûlullah ölümü tatmış bulunmaktadır. Allahü teâlâ Kur’ân-ı kerîmde, **“Muhakkak, sen de öleceksin, onlar da ölecektir”** buyurmaktadır. Resûlullah efendimiz, İslâmiyetin bütün hükümlerini tamamladıktan sonra aramızdan ayrıldı. Artık kendimize gelip, defin işlerini tamamlayalım.

Sonra, Hz. Ebû Bekir de buna benzer konuşmalar yaptı. Böylece Eshâb-ı kirâmın aklı başlarına geldi.

Hayber gazâsından sonra, Haccâc bin İlât hazretleri, Peygamber efendimizin huzûruna gelip dedi ki:

- Yâ Resûlallah, benim Mekke’de çoluk çocuğum, mallarım var. Bunları buraya getirmek istiyorum. Fakat, benim Müslüman olduğumu öğrenirlerse, bunları vermezler. Mekke’ye gittiğimde, sizin hakkınızda uygun olmayan sözler söylesem uygun olur mu?

Bunun üzerine Peygamber efendimiz izin verdi.

Zafere ulaştı

Bu izin üzerine Mekke’ye gelip, Peygamber efendimizin esîr alındığını, öldürülmesi için Mekke’ye getirileceğini söyledi.

Bu habere müşrikler çok sevindi. Hz. Abbâs ise, haberi alır almaz, üzüntüsünden bayıldı. Kendinden geçmiş bir hâlde evine götürdüler. Bir müddet sonra kendine geldiğinde, işin aslını öğrenmek için, kimsenin bulunmadığı bir zamanda, Haccâc’ı evine çağırdı. Hz. Abbâs’ın perişan hâlini gören Haccâc dedi ki:

- Yâ Abbâs sana müjde! Resûlullah, Hayber’de zafere ulaştı. Ben mallarımı kurtarmak için Resûlullahtan izin alarak böyle söyledim. Buradan ayrıldıktan üç gün sonra, yaptığım hîleyi onlara söyleyebilirsin.

Hz. Abbâs, Mekke’nin fethinden sonra yapılan Huneyn gazâsında da, Peygamber efendimizin yanından ayrılmadı. İslâm ordusu, sabah gün ışımadan çukur ve geniş bir vâdiden aşağı iniyordu. Düşman ordusu, önceden oraya geldiği için, vâdinin her iki yanında gizlenip pusu kurmuştu.

Resûlullahın yanından ayrılmadı

Müslümanlar tam oraya geldiklerinde, düşman etraftan saldırmaya başladı. Müslümanlar ne olduklarını anlayamadılar. Bir an karışıklık oldu. Hz. Abbâs, Hz. Ebû Bekir ve birkaç kahraman, ölümü göze alıp, Resûlullahla birlikte bir adım gerilemediler.

Bunun üzerine Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Yâ Abbâs! Sen onlara; “Ey Medîneliler! Ey Semüre ağacının altında bî’at eden

sahâbîler!” diye seslen!

Hz. Abbâs, iri yapılı ve heybetli idi. Bağırdığı zaman sesi çok uzaklardan duyulduğu için, bütün gücüyle bağırdı:

- Ey Medîneliler! Ey Semüre ağacının altında Peygamberimize söz veren Eshâb! Buraya toplanınız! Dağılmayınız!

Bunu işiten Eshâb-ı kirâm geri dönmek istediler. Fakat binek hayvanları öyle ürkmüşlerdi ki, ba’zıları hayvanlarını geri döndüremediler. Binek hayvanlarından kendilerini atmak mecbûriyetinde kaldılar. Müslümanlar toparlandılar ve şiddetli bir muhârebeden sonra düşman yenik düştü. Askerlerinin çoğu öldürüldü. Bir kısmı da esîr alındı.

Hz. Abbâs bin Abdülmuttalib, çok yiğit idi. Hz. Câbir anlatır:

“Resûlullah efendimiz Tâif’e gittiğinde, oradaki halka, elçi olarak Hanzala bin Rebî’i göndermişti. Hanzala Tâiflilerle görüşürken, kendisini yakalayıp kaleye hapsetmek istediler. Bunu gören Resûl aleyhisselâm buyurdu ki:

- Kim bunların elinden Hanzala’yı kurtarır? Bu işi başarana bütün gâzilerin sevâbı verilecektir.

Hz. Abbâs bin Abdülmuttalib yerinden fırlayıp, yıldırım gibi koştu. Hanzala’yı kaleye sokmak üzere olan Tâiflilere yetişerek, ellerinden aldı. Kaleden Hz. Abbâs’a taş atıyorlardı. Bu sırada Resûlullah efendimiz de, Hz. Abbâs’a duâ ediyordu. Hz. Abbâs yaralanmadan Hanzala’yı Resûlullaha getirdi.”

Fâizini kaldırdı

632 senesinde Resûlullah efendimiz Eshâbıyla vedâ haccına gittiler. Peygamber efendimiz, vedâ hutbelerinde, sevgili amcasından da bahsettiler... Fâizin yasak olduğunu, ilk kaldırdığı fâizin, amcası Hz. Abbâs’ın fâizi olduğunu bildirdiler.

Peygamber efendimizin vefâtından sonra mübârek cenâzelerini yıkamak üzere; Hz. Ali, Hz. Abbâs ve oğulları Fadl ve Kusem, Üsâme bin Zeyd ve Sâlih odaya girip kapıyı kapadılar. Peygamber efendimizi, gömleği üzerinde olduğu hâlde yıkamaya başladılar.

Hz. Abbâs ve oğulları su döküp, Peygamber efendimizi sağa, sola döndürdüler. Hz. Ali de yıkadı. Yıkadıkça, evin içine eşine rastlanmamış çok güzel bir koku yayıldı. Üç parça kefen ile kefenledikten sonra, vefât ettiği yere kabr-i şerîfi kazılıp, lahd şekline getirildi ve Resûlullah efendimizi, kabr-i şerîfine koydular.

Hz. Ömer, fetihlerden elde edilen ganîmetlerden, Hz. Abbâs’a hisse ayırırdı. Hz. Ömer, Mescid-i Nebevînin genişletilmesini istedi. Mescidin hemen yanında Hz. Abbâs’ın evi vardı. Halîfe bu evi satın almak istedi. Hz Abbâs ise evini hediye olarak verdi.

Ayağa kalkarlardı

Hz. Ömer, Medîne’de kuraklık olunca, Hz. Abbâs’ın duâ etmesini istedi. Hz. Abbâs duâ edip, duâsı bereketiyle yağmur yağdı ve toprak yeşerdi. Bundan sonra Hz. Ömer buyurdu ki:

- Abbâs, Allahü teâlâ ile bizim aramızda vesîledir.

Hz. Abbâs, Peygamber efendimize yakınlığı ve fazîletlerinin çokluğundan dolayı herkes tarafından sevilir, sayılır, hürmet edilir bir zât idi. Herkes kendisine imrenirdi. Dört büyük halîfe gibi büyük zâtlar, o gelince, hürmetlerinden ve tevâzularından ayağa kalkarlardı.

Çok zengin idi. Medîne’ye yerleştikten sonra yapılan bütün muhârebelerde ve özellikle, Bizans’a karşı gerçekleştirilen seferde, İslâm ordusunun techîzi için çok yardım etti.

Ziyâdesiyle cömert olup, ikrâm ve ihsânları çok idi. Köleleri satın alıp azâd eder ve böyle yapmayı çok severdi. Yetmiş köle azâd ettiği meşhûrdur. Yakın akrabâyı ziyâret etmeye, onların haklarını yerine getirmeye çok dikkat eder, muhtaç olanlara yardım ederdi.

Hz. Abbâs bin Abdülmuttalib, ömrünün sonunda göremez oldu. Hz. Osman'ın şehîd edilmesinden iki sene evvel, 652 senesinde 88 yaşında Medîne-i münevverede vefât etti. Cenâze namazını Hz. Osman kıldırdı. Bakî' kabristanına defnedildi.

Kızlarından başka on erkek evlâdı vardı. Bunların içinde, Abdullah bin Abbâs hazretleri ilimde çok yüksekti. Kızları içinde Ümmü Gülsüm ba'zı hadîs-i şerîfler rivâyet etti.

Hz. Âişe şöyle anlatır:

"Resûlullah efendimiz Eshâb-ı kirâmı ile oturuyordu. Yanında Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer vardı. O esnâda Hz. Abbâs içeri girdi. Hz. Ebû Bekir ona yer verdi. Hz. Abbâs, Resûlullahla Ebû Bekir arasına oturdu. Resûl aleyhisselâm bu hareketinden dolayı Hz. Ebû Bekir'e buyurdu ki:

- Büyüklerin kıymetini büyükler bilir."

Ben Abbâs'danım

Peygamber efendimiz Hz. Abbâs hakkında yine buyurdular ki:

(Bu Abdülmuttalib oğlu Abbâs'dır. Kureyşte en cömert ve akrabâlık bağlarına en saygılı olandır.)

(Abbâs, bendendir. Ben Abbâs'danım.)

(Abbâs, amcamdır. Beni korumuştur. Ona ezâ eden, bana ezâ etmiş olur.)

(Abbâsoğullarından melikler olacak, ümmetimin başına geçecekler. Allahü teâlâ dîni onlarla azîz ve hâkim kılacak.)

Hz. Abbâs bin Abdülmuttalib, ekseriyâ şöyle derdi:

- Kendisine iyilik yaptığım hiç kimsenin kötülüğünü görmedim. Kendisine kötülük yaptığım hiç kimsenin de iyiliğini görmedim. Onun için, herkese iyilik ve ihsânda bulunun! Çünkü bunlar, sizi kötülüğün zararlarından korur.

İbni Şihâb'dan bildirildiğine göre; Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'in hilâfetleri sırasında, kendileri bir binek üzerinde iken Hz. Abbâs'a rastlarlarsa, bineklerinden inerler, onunla beraber gideceği yere kadar yürürler, sonra dönerlerdi.

| BAŞA DÖN |

Tefsîr âlimlerinin şâhı: ABDULLAH BİN ABBÂS

Resûlullah efendimiz Mekke'de iken, Abdullah ibni Abbâs'ın annesine buyurmuştu ki:

- Senin bir oğlun olacak. Doğduğu zaman bana getir!

Çocuğu getirdiklerinde, kulağına ezân ve ikâmet okuyup, ismini Abdullah koydular. **"Allahım! Onu dinde fakîh kıl ve kitabını ona öğret"** diyerek duâ ettiler. Sonra annesinin kucağına verip buyurdular ki:

- Halîfelerin babasını al, götür!

Abbâs bunu işitip, bu durumu Peygamber efendimize gelip sorunca, **“Evet, böyle söyledim. Bu çocuk halîfelerin babasıdır”** buyurdu.

Hepsi onun soyundan oldu

Abbâsî devletinin başına çok halîfeler geldi. Bunların hepsi, Abdullah bin Abbâs’ın soyundan oldu.

Abdullah bin Abbâs, Resûlullahın duâsı bereketiyle, ilimde çok yüksek derecelere ulaştı. Daha küçük yaşta iken, Resûl-i ekrem efendimizin yanına giderdi. Teyzesi Meymûne binti Hâris Resûlullahın zevcesi idi. Bu sebeple pek çok defa Peygamberimizin evine gidip gelmiş, ba’zı geceler orada kalmıştır.

Abdullah bin Abbâs, Resûlullahın abdest suyunu hazırlar, birlikte namaz kılarlardı. Abdest almayı, namaz kılmayı, Resûlullahtan görerek öğrendi. Devamlı hizmeti sebebiyle, Resûlullahın çok duâ ve iltifâtına kavuştu.

Bir defasında Peygamber efendimiz, mübârek elini Abdullah bin Abbâs’ın başına koyarak şöyle duâ etti:

- Yâ Rabbî! Bütün ilim ve hikmeti, bu başa ver! Onları te’vîl ve tefsîr edebilsin.

Bir başka gün de mübârek elini göğsü üzerine koyup:

- Allahım! İnsanoğluna ihsân ettiğin her ilim ve hikmet, bu güzel göğüste toplansın, buyurmuştur.

Peygamberimiz, Medîne’ye hicret ettikten sonra, Abdullah bin Abbâs, âilesi ile birlikte hicretin sekizinci senesine kadar Mekke’de kaldı. Mekke’nin fethinden önce Medîne’ye hicret etti. Bu sıralarda henüz 11-12 yaşlarında bulunuyordu. Aklı, zekâsı, çabuk kavrayışı ile dikkati çekiyor ve seviliyordu.

En derin âlim

Peygamberimiz vefât ettiği sırada, İbni Abbâs onüç veya ondört yaşında bulunuyordu. Eshâb-ı kirâmın büyüklerinin meclisinde bulundu. Hz. Ömer’in sohbetlerine ve ilim meclisine devam edip, onun, Peygamberimizden aldığı ilme, feyze ve ma’rifetlere kavuştu.

Abdullah bin Abbâs, dört halîfe devrinde fetvâlar verdi. Hz. Osman devrinde yapılan Kuzey Afrika seferine katıldı. Bu seferde, İslâm ordusu adına kendisine elçilik vazîfesi verildi. Burada hükümdârlık eden Cercis ile görüştü. Cercis ve adamları onun aklını, zekâsını, fikrî kuvvetini ve ilmini görerek şaşırmışlardı. Hattâ onların, “Bu, Arabların en derin âlimidir” dedikleri bildirilmiştir.Dönüşlerinde Hz. Osman’ın emriyle, onun yerine hac emirliği yaptı. Bu vazîfeden döndüğü zaman, Hz. Osman şehîd edilmişti. Hz. Ali’nin halîfeliği sırasında, Basra vâliliğinde bulundu.

Abdullah bin Abbâs, Eshâb-ı kirâm arasında, ilminin üstünlüğü ile tanınmıştır. Übey bin Ka’b onun hakkında buyurdu ki:

- O, bu ümmetin âlimidir. Ona akıl ve anlayış verilmiştir. Resûlullah efendimiz, onun dinde fakîh olması için duâ etmiştir.

Bahr-ül ilim

Abdullah bin Abbâs hazretleri, Muhâcir ve Ensâr-ı kirâmdan birçoklarıyla görüşür, onlara Resûlullahın gazâları ve inzâl olan sûreler hakkında suâller sorardı. İlminin çokluğu sebebiyle kendisine lakab olarak **Bahr-ül ilim**, ya’nî ilim deryâsı denildi.

Çalışmaları, son derece muntazam ve belli bir plân dâhilinde idi. Hangi gün ne iş yapacağını önceden tesbit eder ve onlara aynen riâyet ederdi.

Dört büyük halîfe ve diğer Eshâb-ı kirâmdan çok iltifât gördü. Bu iltifâtlar karşısında aslâ hâlini değiştirmedi. Tevâzudan hiç ayrılmadı. Çok methedildiği zaman; “Bana bu ni’meti ihsân eden Allahü teâlâdır. Çünkü, Resûlullah efendimiz benim için duâ etti” derdi.

Abdullah bin Abbâs hazretleri, bilhassa Kur’ân-ı kerîmin tefsîri ve âyet-i kerîmelerin îzâhında yüksek bir ilme sahipti. Bu vasfından dolayı **Tercümân-ül Kur’ân**denilmiştir. Hz. Ömer, onu, ilim meclisinde bulundurur ve dâimâ ilme teşvîk ederdi. Yaşının küçüklüğüne rağmen İbni Abbâs’a hürmet eder, onunla istişârede bulunur, ilim ve irfânını takdîr ve tebrik ederdi.

Abdullah bin Abbâs hazretleri, Hz. Ömer’in kendisini üstün tutup, meclisinde bulundurması hakkında şöyle demektedir:

“Hz. Ömer, beni, Eshâb-ı Bedir’in meclisinde bulundururdu. Onlardan ba’zıları Hz. Ömer’e, “Niçin bu genci yanında bulunduruyorsun” diye suâl ettiklerinde buyururdu ki:

- Bu, sizin bildiklerinizden değil.”

Âlimler meclisine gelirdi

Talebesi Atâ bin Ebî Rebâh der ki:

- İbni Abbâs’ın ilim meclisinden daha üstün ve daha faydalı bir meclis görmedim. Âlimler, sâlihler, şâirler onun meclisine devam ederler, her biri ilme doymuş olarak huzûrundan ayrılırlardı.

Abdullah bin Amr bin Âs da, İbni Abbâs’ı methederek der ki:

- Sünneti ve Kur’ân-ı kerîmdeki âyet-i kerîmelerin ihtivâ ettiği hükümlerin inceliklerini, en iyi bilenlerimizdendir.

Abdullah bin Abbâs hazretleri, devrinin ilim, irfân ve fazîlet bakımından önde gelenlerindendi.

İlimde canlı bir kütüphâne olup, bütün ilimleri kendisinde toplamış; tefsîr, hadîs, fıkıh, edebiyât ve sahâbenin ihtilâf ettiği konularda ve diğer ilim dallarında mütehassıs olmuştu.

Kur’ân-ı kerîmle ilgili ilmini, isteyen ve soranlara öğretirdi. Kur’ân-ı kerîm âyetlerinin toplanmasında ve neşrinde büyük hizmeti olmuştur.

Meşhûr velîlerden Şakîk, bir hac mevsiminde İbni Abbâs’ın bir hutbesini dinlemişti. İbni Abbâs, Nûr sûresinin tefsîrini yapmıştı. Şakîk buna hayrân olup dedi ki:

- Bu tefsîrin kadri, kıymeti yüksektir. Eğer Mecûsîler, Rumlar bunu duysalardı, hepsi Müslüman olurdu.

Tefsîr yazmadı

Abdullah bin Abbâs hazretlerinin, müstakil bir tefsîr kitabı yoktur. Fakat tefsîre dâir muhtelif rivâyetleri vardır. İslâm âlimleri, tefsîr kitaplarını onun rivâyetleriyle süslediler.

Abdullah bin Abbâs hazretlerinin nakledilegelen rivâyetlerinden bir kısmını, Fîrûzâbâdî, **Tenvîr-ül-Mikbâs min Tefsîr-i İbni Abbâs** adlı bir kitapta toplamıştır. Onun tefsîre dâir rivâyetleri çeşitli yollarla nakledilmiştir.

İbni Abbâs hazretlerinin verdiği fetvâlar, fıkıh ilminin en kuvvetli temellerindendir. Halîfe Me’mûn zamanında toplatılan fetvâları, yirmi cildi bulmakta idi. Kendisine havâle edilen mes’elelere gâyet açık ve isâbetli cevaplar vermesiyle meşhûr oldu. Bu sebeple müşkillerini sormak üzere kendisine çok sayıda gelen oluyordu. Suâl sormak için gelenlerin çok kalabalık olması

sebebiyle, gelenleri ellişer kişilik gruplar hâlinde yanına alıp, suâllerine cevap verirdi.

Talebelerinden Ebû Sâlih anlatır:

“İnsanlar mes’elelerini sormak için Abdullah bin Abbâs’ın evi önünde toplanmışlardı. Yol, insanla dolup taşmıştı. Kimsenin gelip geçmesi mümkün değildi. Huzûruna girip, kapı önündeki durumu haber verdim. Bana, su getirmemi söyledi. Getirdiğim su ile, abdest aldı ve buyurdu ki:

- Şimdi çık ve dışardakilere söyle! Onlardan, Kur’ân-ı kerîm ve kırâat ilmine dâir soru sormak isteyenler gelsinler!

Dışarı çıkıp söyledim. O husûsta mes’elesi olanlar içeri girdiler. Ev doldu. Müşkillerini sordular ve cevaplarını fazlasıyla alıp dışarı çıktılar. Sonra tekrar buyurdu ki:

- Şimdi Kur’ân-ı kerîmin tefsîr ve te’vîli husûsunda bilgi edinmek isteyenler gelsin!

Söyledim. İçeri girdiler. Onlar da evin odalarını doldurdular. Onların da suâllerini cevaplandırdı. Doymuş olarak çıktılar. Arkasından tekrar buyurdu:

- Harâm, helâl ve fıkıhtan mes’elesi olanlar gelsinler!

Cevaplarını aldılar

Haber verdim, onlar da içeri girdiler. Evde yine boş yer kalmadı.

Gelenler de harâm, helâl ve fıkhî mevzûlarda çeşitli suâller sordular. Onlara da çok güzel cevaplar verdi.

Gelenler dışarı çıktılar. Sonra tekrar buyurdu ki:

- Ferâiz ya’nî mîrâs mes’elesine dâir suâlleri olanlar girsinler!

Onlar gelip evi doldurdular. Cevaplarını alıp çıktılar.

Onlar çıktıktan sonra yine buyurdu:

- Lügat ilminden ve edebiyattan sormak isteyenler girsinler.

Onlar da gelip suâllerini sorup cevaplarını aldılar. Böylece, suâli olanların hepsi, cevaplarını teferruatlı bir şekilde aldılar.

Bu duruma yakînen şâhit olduktan sonra anladım ki, Kureyş, Abdullah bin Abbâs hazretleri ile ne kadar iftihâr etse azdır. Hayatımda, kapısında böyle kalabalık insanların toplandığı bir başka kimse görmedim.”

İbni Abbâs hazretleri, hadîs ilminde bir deryâ idi. 2660 civârında hadîs-i şerîf rivâyet etti. Hadîs-i şerîfleri tedkîk ve araştırma ile öğrenirdi. Rivâyetleri Kütüb-i sitte denilen meşhûr altı hadîs kitabında yer almaktadır.

Abdullah bin Abbâs hazretleri, ömrünün son günlerinde 7-8 gün hasta yattıktan sonra, 687 senesinde Tâif’te vefât etti. Cenâze namazını, Hz. Ali’nin oğlu Muhammed bin el-Hanefiyye kıldırdı ve buyurdu ki:

- Bugün, bu ümmetin en âlimi vefât etti. Onun vefâtı Müslümanları çok üzdü.

Gözleri görmez olmuştu

Abdullah bin Abbâs hazretleri, uzun boylu, güzel beyaz yüzlü, iri vücutlu bir zât idi. Sakalını kına ile boyardı. Çok ağlaması sebebiyle, yanaklarında, gözyaşlarının bıraktığı izler görünürdü. Ömrünün sonuna doğru gözleri görmez olmuştu. Bunun için şu beyti söylemişti:

Allah, gözlerimden görme nûrunu aldıysa, Dilimde ve kalbimde o nûr devam ediyor.

Abdullah bin Abbâs hazretleri buyurdu ki:

“Dağlar dahî birbirine karşı azsa, azgın cezâsını bulacaktır.”

“İçinde harâm olanın, ya’nî harâm yiyenin, namazını Allahü teâlâ kabûl etmez.”

“Benim için gecenin az bir vaktini ilme ayırmak, bütün geceyi ibâdetle geçirmekten daha sevimlidir.”

“İnsanlara hayrı öğretenler için, denizdeki balıklara varıncaya kadar her şey, Allahü teâlâdan magfiret diler.”

“Resûlullah efendimiz misvâk kullanmak husûsunda bize öyle emirler verirdi ki, bu husûsta bir âyet geleceğini zannederdik.”

“Her binânın bir temeli vardır. İslâm binâsının temeli de güzel ahlâktır.”

“Zengine ikrâm edip, fakîre ihânet eden mel’ûndur.”

“Kıyâmet günü Cennete ilk da’vet edilecek olanlar, her durumda Allahü teâlâya hamd edenlerdir.”

“Ey çok günâh işleyen! Yaptığın işin şerli sonucu seni bekliyor, onun için kendinden emîn olma! Gülmektesin, ama başına neler geleceğini anlamıyorsun. Bu hâlin, günâhların en büyüğüdür. Bir hatâlı işte başarı kazanır, sevinirsin. Bu sevinmen, yaptığın hatâdan daha büyüktür.”

Sabır üç çeşittir

“İşleyeceğin yanlış bir işin fırsatını kaçırınca, üzülürsün. Hâlbuki bu, o hatâdan daha tehlikelidir. Sen hatâdasın. Allahü teâlâ, seni dâimâ görmektedir. Bu görüş, kalbini titretmez. Bu hâlin, yaptığın hatâdan daha fenâdır.”

“Sabır üç çeşittir. Birincisi, farzların yapılmasında güçlüklere sabretmek. Bunun sevâbı üçyüz derecedir. İkincisi harâmlardan ve yasak edilen şeylerden sakınma husûsunda sabır. Bunun altıyüz derece sevâbı vardır. Üçüncüsü, musîbetin ilk geldiği anda gösterilen sabırdır. Bunun da fazîleti dokuzyüz derecedir.”

Talebesi Mücâhid bin Cebr, Abdullah bin Abbâs’ın şöyle buyurduğunu nakleder:

“Üzerine gerekmeyen ve sana faydası dokunmayan şeyler hakkında konuşma! Çünkü bu fuzûlî bir iştir, zararından da emîn değilsin.

Yerini bulmadıkça lüzûmlu olan sözü de konuşma! Çok kere faydalı söz yerini bulmaz da kaybolur gider.

Sen de öyle yap!

Sefîh ve ahmak kimselerle mücâdele etme! Çünkü sefîh, kalbinden sana buğzeder. Ahmak, âdî kimseler, dili ile sana eziyet ederler.

Tanıdığın kimse yanından ayrıldığı zaman, onun ayrı bir yerde seni nasıl anmasını istersen, sen de onu öyle an!

Sen, affedilmeni istediğin husûslarda, onu da affet! Kardeşinin sana ne şekilde muâmele yapmasını istersen, sen de ona o şekilde muâmele et!

Suçlu olarak yakalanıp da, ihsân ile mükâfât görenin ameli gibi amel et!”

Abdullah bin Abbâs bir dersinde şöyle buyurdu:

- Besmeleyi okuyan, Allahü teâlâyı zikretmiş olur. Elhamdülillah diyen, şükretmiş olur. Allahü ekber diyen, Allahü teâlâyı ta’zîm etmiş, büyük bilmiş olur. Lâ ilâhe illallah diyen, Allahü teâlâyı tevhîd etmiş olur. Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh diyen, Allahü teâlâya teslîm olmuş olur. Onun için Cennette yüksek bir derece ve hazîneler vardır.

Abdullah bin Abbâs hazretleri, farzlara çok önem verirdi. Nasîhat istiyenlere buyururdu ki:

- İlk önce farzları yapmalıdır. Allahü teâlânın emirlerini yerine getir ve O’ndan yardım iste! Allahü teâlâ bir kulunda, düzgün niyet ve katındaki sevâba kavuşma arzûsu görünce, onun istemediği şeyleri ondan men eder.

Allahü teâlâ, mü’min, fâcir, günâhkâr herkesin rızkını helâlden takdîr etmiştir. Helâl rızkı için sabrederse, Allahü teâlâ onu mutlaka gönderir. Sabırsızlık gösterip harâmdan bir şey yerse, helâl rızkından eksiltir.

O da seni gözetir

Abdullah bin Abbâs anlatır:

“Resûlullah efendimiz bana şöyle buyurdu:

- Ey oğlum! Sana faydalı olacak ve Allahü teâlânın râzı olduğu birkaç şey öğreteyim mi?

Sen Allahü teâlânın hakkını gözetirsen, O da seni gözetir. Genişlik vaktinde O’nu unutmazsan, sıkıntılı zamanında imdâdına yetişir.

İnsanlar sana bir şey vermek için bir araya gelseler, o şeyi Allahü teâlâ takdîr etmedi ise vermeye güçleri yetmez. Bir şeyden seni men ettiklerinde, eğer Allahü teâlâ o şeyi takdîr etti ise, mâni olamazlar.”

Yaptığını Allah için yap! Nefsinin hoşuna gitmeyen şeylere sabretmekte, senin için çok hayır ve iyilikler vardır. Allahü teâlânın yardımı, sabırla birlikte gelir. Sıkıntıdan sonra rahatlık vardır.

Abdullah bin Abbâs, kâinâtın yaratılışıyla ilgili olarak bir dersinde buyurdu ki:

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

İblîs, Âdem aleyhisselâm yeryüzüne indirilince, Allahü teâlâya sordu:

- Kullarına saâdet yolunu göstermek için, birçok kitap ve Peygamberler verdin. Kullarını azdırmak için, bana ne vereceksin?

- Senin kitâbın, nefsi azdıran şiirler ve mûsikîdir. Peygamberlerin, kâhinler, falcılar, büyücülerdir. Aklı gideren, kalbleri karartan gıdaların da, Besmelesiz yenilen, içilen şeyler ve sarhoş eden içkilerdir. Nasîhatların, yalan; evin, oyun sahaları ve hamamlar; tuzakların, çıplak gezen kızlar; mescidlerin, fısk meclisleridir.

Ümmetine emret!

Abdullah bin Abbâs buyurdu ki:

“Allahü teâlâ Îsâ aleyhisselâma buyurdu:

- Yâ Îsâ! Muhammed aleyhisselâma îmân et! Senin ümmetinden, Onun zamanına yetişecek olanların, Ona îmân etmeleri için de ümmetine emret! Muhammed aleyhisselâm olmasaydı,

Âdem Peygamberi yaratmazdım.

Muhammed aleyhisselâm olmasaydı, Cenneti, Cehennemi yaratmazdım. Arşı su üzerinde yarattım. Hareket etti. Üzerine, Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah yazınca durdu.”

Bir gün Abdullah bin Abbâs hazretlerine sordular:

- Beş vakit namazı emreden âyet-i kerîme, Kur’ân-ı kerîmin neresindedir?

Cevâbında buyurdu ki:

- Rûm sûresinin onyedinci ve onsekizinci âyetlerini oku! Bu iki âyet-i kerîmede meâlen buyuruldu ki:

(Akşam ve sabah vakitlerinde, Allahı tesbîh edin! Göklerde ve yeryüzünde olanların yaptıkları ve ikindi ve öğle vakitlerinde yapılan hamdler, Allahü teâlâ içindir.)

Akşam yapılan tesbîh, akşam ve yatsı namazlarıdır. Sabah yapılan tesbîh, sabah namazıdır. İkindi ve öğle vakitlerinde yapılan hamdler, ikindi ve öğle namazlarıdır.

Bu âyet-i kerîmeler, beş vakit namazı emretmektedir.

Kabir azâbından kurtarır

Abdullah bin Abbâs anlatır:

“Birkaç Sahâbî yolculukta bir çadır kurduk. Burada kabir olduğunu bilmiyorduk. Birisinin Mülk sûresini başından sonuna kadar okuduğunu işittik. Medîne’ye gelince, bunu Resûlullaha arz ettik. Buyurdular ki:

- Bu sûre, ölüyü kabirdeki azâbdan kurtarır.”

Abdullah bin Abbâs buyurdu ki:

- Allahü teâlâ bütün emirleri için bir sınır koymuş, bu sınırı aşınca, özür saymıştır. Özür olanı affetmiştir. Yalnız, zikrediniz emri, böyle değildir.

Bunun için bir sınır ve özür tanımamıştır. Hiçbir özür ile zikir terkedilmez. Çünkü O, **“Dururken, otururken ve yatarken de zikrediniz! Her yerde, her hâlde, dil ile ve kalb ile zikredin! Beni hiç unutmayın”** buyurdu.

Bakara sûresinin yüzelliikinci âyetinde meâlen, **“Beni zikredin! Ben de sizi zikrederim!”** buyuruldu.

| BAŞA DÖN |

Hadîs-i şerîf yazması ile meşhûr sahâbî: ABDULLAH BİN AMR BİN ÂS

Abdullah bin Amr, Bedir ve Uhud harbinden başka bütün harplere katılıp, Peygamber efendimizin yanında bulundu. İlk iki harbe yaşı küçük olduğu için katılamamıştır. Katıldığı savaşlara süvâri olarak katıldı. Ayrıca harbe gidecek askerleri tâlim ile, onları savaşa hazırlamak gibi mühim vazîfelerde bulundu. Birçok harbe kumandan olarak katıldı.

Askerlere binek temin et!

Abdullah bin Amr hazretleri, kumandanlığı ile ilgili bir husûsu, kendisi şöyle anlatır:

“Resûl-i ekrem efendimiz, yanımda bulunan develere askerleri bindirerek, bir tarafa göndermemi emir buyurunca, develerin askerlere kâfi gelmeyeceğini gördüm. Peygamberimize mürâcaat ederek, ba’zı askerlerin yaya kaldıklarını söyledim. Peygamberimiz bana şöyle buyurdu:

- Zekât olarak gelen erkek develer karşılığında, dişi develer satın alarak askerlere binek temin et!

Ben de, bir erkek deve karşılığında üç dişi deve alarak, askerlerin gidecekleri yere varmalarını sağladım.”

Abdullah bin Amr hazretlerinin, Peygamber efendimizin vefâtından sonra katıldığı ve büyük kahramanlıklar gösterdiği savaşlardan biri Yermük’tür. Şam fâtihi olan babası Amr bin Âs da bu savaşta ordu kumandanlarından idi. 240.000 kişilik Bizans ordusuna karşı, 46.000 kişilik İslâm ordusu, kısa zamanda zafer kazandı.

Hz. Abdullah bin Amr bin Âs, Peygamber efendimizin yanında bulunup, bizzat işiterek çok ilim öğrenmiştir. Peygamberimizden işittiği her şeyi yazmak için izin istemiş ve aldığı müsâade üzerine pek çok hadîs-i şerîf yazmıştır.

Eshâb-ı kirâmdan en çok hadîs-i şerîf rivâyet eden Ebû Hüreyre, onun hakkında buyurmuştur ki:

- Resûlullahın hadîs-i şerîflerini, Abdullah bin Amr’dan başka benden çok ezberleyen ve rivâyet eden olmamıştır. Çünkü o, yazıyordu. Ben yazmamıştım.

Abdullah bin Amr’ın, Resûlullah efendimizden her işittiğini yazdığını gören Eshâb-ı kirâmın ileri gelenleri, ona dediler ki:

- Sen, Resûlullahtan her işittiğin şeyi yazıyorsun. Hâlbuki, Resûl aleyhisselâm ba’zan gadab, kızgınlık, ba’zan da neş’eli hâllerde iken söz söylemektedir.

Yazmaya devam et!

Bunun üzerine Hz. Abdullah, işittiklerini yazı ile kaydetmek husûsunda tereddütte kalmış ve mes’eleyi Resûl-i ekreme arzetmişti. Resûlullah efendimiz, onu dinledikten sonra buyurdular ki:

- Yazmaya devam et! Çünkü, Allahü teâlâya yemîn ederim ki, ağzımdan hak (ya’nî doğru, gerçek) **olandan başka bir şey çıkmamıştır.**

Hz. Abdullah Resûlullahtan işittiği bütün hadîs-i şerîfleri, **Sahîfe-i Sâdıka** adında bir mecmûada toplamıştır. Kendisine sorulan suâllere, bizzat Resûlullahtan işiterek yazdığı bu mecmûayı çıkarıp bakar, sonra cevap verirdi.

Hadîs-i şerîf râvîlerinden Ebû Kubeyl, Abdullah bin Amr ile ilgili şunu nakletmektedir:

“Abdullah bin Amr bin Âs’ın yanında bulunuyorduk. Kendisine, İstanbul ve Roma şehirlerinden hangisinin daha evvel fethedileceği soruldu.

İstanbul feth olunacaktır!

Hz. Abdullah, suâli dinledikten sonra, bir sandık getirtmiş ve Sahîfe-i Sâdıka’sını çıkarmış ve ona bakıp şu cevâbı vermişti:

- Bir gün, Resûlullahın etrafında oturmuş, hadîs-i şerîf yazıyorduk. Bir ara Resûl-i ekreme; “İstanbul ve Roma şehirlerinden hangisi daha evvel feth edilecek” diye soruldu. **(En önce Heraklius’un şehri olan İstanbul fetholunacaktır)** buyurdular.”

Abdullah bin Amr'ın ilminden en çok istifâde eden muhitlerden biri de Basra'dır. Bu şehre vâli tâyin edilenler, onun derslerine koşmayı başlıca vazîfe biliyorlardı. Naklettiği ilimlerden bütün Müslümanlar faydalanmıştır.

Arapçadan başka İbrânice ve Süryânice de bilen Abdullah bin Amr hazretleri, Resûlullah efendimizin mübârek ağızlarından işiterek topladığı hadîs-i şerîf mecmûasına, son derece titizlik gösterirdi. İmâm-ı Mücâhid diyor ki:

- Abdullah bin Amr'ın elinde bulunan kitaplarından hangisine bakmak istesek, mâni olmazdı. Fakat bu hadîs-i şerîf mecmûalarından birini okumak istediğimiz zaman, ona son derece îtinâ gösterir ve, "Ben, bunu bizzat Resûl-i ekremin mübârek ağzından işiterek topladım. Onu, bütün dünyaya değişmem" derdi.

Yedi yüz civârında hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir...

Abdullah bin Amr bin Âs hazretleri, uzun boylu, yakışıklı bir zât idi. Zühd ve takvâsı çok olup, zirâatle iştigâl eder ve geçimini bu yoldan sağlardı. Son derece cömert olup, eline geçeni dağıtır ve herkesi memnûn ederdi. 684 târihinde yetmişiki yaşlarında Şam'da vefât etti.

Hayrın en iyisi

Bir gün Hz. Abdullah'a soruldu:

- Şerrin en fenâsı ve hayrın en iyisi hangisidir?

Buyurdu ki:

- Hayrın en iyisi; doğru söz, kötülüğü düşünmeyen kalb ve itâat eden hanımdır. Şerlerin de en fenâsı; yalan söz, fenâ kalb ve itâat etmeyen hanımdır.

Hz. Abdullah şöyle bildiriyor:

Bir gün Resûl-i ekreme, "Yâ Resûlallah! Müslümanın hangisi hayırlıdır" diye sorduğum zaman buyurdular ki:

- Fakîrleri doyuran, tanıyıp-tanımadığı her Müslümana iltifât edendir.

Abdullah bin Amr hazretleri, ilme çok ehemmiyet verirdi. Buyururdu ki:

- Resûlullahtan işittim. Buyurdu ki:

"İlmin azalması, âlimlerin azalması ile olur. Câhil din adamları, kendi görüşleri ile fetvâ vererek fitne çıkarırlar, insanları doğru yoldan saptırırlar."

Abdullah bin Amr hazretleri, gece sabaha kadar namaz kılar, gündüzleri oruç tutardı. Harâmdan son derece sakınır, hattâ mubâhların çoğunu da terkederdi. Kur'ân-ı kerîmi çok okurdu. Ba'zan gece lâmbayı söndürür, Allah korkusundan sabaha kadar ağlardı. Çok ağlamaktan dolayı ömrünün sonuna doğru gözleri görmez olmuştu. Kendisi şöyle anlatır:

Üç gün oruç tut!

Ben, devamlı olarak, geceleri ibâdetle, gündüzleri de oruçlu olarak geçireceğimi söylemiştim. Benim bu sözlerim Resûlullah efendimize haber verilmişti. Peygamber efendimiz de bana buyurdular ki:

- Böyle diyen sen misin?

- Evet, öyle söylemiştim ya Resûlallah!

- Bunu yapamazsın. Bunun için ba’zan oruç tut, ba’zan da tutma! Hem uyu, hem de ibâdet et ve ayda üç gün oruç tut! Çünkü üzerinde bedeninin, gözlerinin, âilenin, misâfirlerin hakkı vardır. Ve muhakkak ki, ayda üç gün oruç sana yeter. Bu, bütün sene oruç tutmak gibidir. Çünkü iyi amel, on misli ile mükâfâtlanır.

- Bundan daha fazlasını yapabilirim.

- Bir gün tut, iki gün boz!

- Bundan daha fazlasını yapabilirim ya Resûlallah!

- Bir gün tut, bir gün tutma! Bu Hz. Dâvüd’ün orucudur ve en uygun oruç budur.

- Bundan daha fazlasını yapabilirim.

- Bunun fazlası yoktur.

Bundan sonra Hz. Abdullah diyor ki: Resûlullahın buyurduğu ayda üç gün orucu kabûl etmiş olsaydım, bana çoluk çocuğumdan ve bütün malımdan daha sevgili olacaktı.

Hz. Abdullah, misâfire ikrâmı çok severdi. Bununla ilgili Resûlullahtan işittiği şu hadîsi söylerdi: **“Allaha ve âhıret gününe îmân eden, misâfirine ikrâm etsin! Allaha ve âhıret gününe inanan, komşusuna hürmet etsin! Allaha ve âhıret gününe îmân eden, ya hayır söylesin, yâhut sussun.”**

Abdullah bin Amr hazretleri şöyle anlatır:

Birisi Resûl-i ekreme gelip cihâda gitmek için izin istedi. Resûlullah efendimiz, o kimseye buyurdu ki:

- Anan baban hayatta mı?

- Evet hayattalar yâ Resûlallah!

- Onların yanına dön ve hizmetlerinde bulun!

Çok ağlardınız

Hz. Abdullah bin Amr bin Âs’ın hikmetli sözleri çoktur. Buyurdular ki:

“Faydasız söz söylemeyiniz!”

"Müzevvirlik, ara bozuculuk ve iki dostun arasını açmak, Allahü teâlânın gadabına sebep olur. Eğer siz benim bildiğime vâkıf olsaydınız, çok ağlardınız.”

Hz. Abdullah, meşhûr Mısır fâtihi Âmr bin Âs’ın oğlu olup, 616 yılında doğmuştur. Annesi, Rayta binti Münebbih’dir. Babasından önce îmân etti. Müslüman olmadan önce adı Âs idi. Peygamber efendimiz Abdullah olarak değiştirdi. Künyesi, Ebû Abdurrahmân’dır. Abâdiledendir.

| BAŞA DÖN |

Resûlullahın şâiri: ABDULLAH BİN REVÂHA

Hicretin yedinci senesi idi... Sevgili Peygamberimiz ve Eshâbı hep birlikte, Medîne'den

hareket ettiler. Niyetleri; Mekke'ye varıp "mübârek" Kâbe'ye yüzlerini sürmekti. Çünkü geçen sene müşrikler, buna engel olmuşlardı. Fakat bu yıl için anlaşmaları vardı.

Böylece Resûlullah efendimiz ve arkadaşları, umre ibâdetlerini de ifâ etmiş, yerine getirmiş olacaklardı.

Mekke'ye yaklaşırken Resûlullah efendimiz Kusvâ adlı devesinin üzerinde ve devenin yuları da Abdullah bin Revâha'nın elinde bulunuyordu. Abdullah bin Revâha, hem şiirler söylüyor, hem ilerliyordu:

Bırak yâ Ömer

Bu şiirleri işiten Hz. Ömer, hiddetlendi ve:

- Ey Abdullah! Beytulah'ın önünde ve Peygamber efendimizin huzurlarında, nasıl böyle şiir söyliyebilirsin, diye çıkıştı.

Fakat sevgili Peygamberimiz:

- Bırak Yâ Ömer! Allaha yemîn ederim ki, Abdullah'ın sözleri; düşmana, ok saplamasından fazla te'sir eder. Ey Revâha'nın oğlu devam et!buyurdular.

Peygamber efendimiz biraz sonra Hz. Abdullah bin Revaha'ya;

- Allahü teâlâdan başka ilah yoktur! Bir olan O'dur! Va'dini gerçekleştiren O'dur! Bu kuluna yardım eden O'dur! Askerlerini güçlendiren O'dur! Toplanmış olan kabileleri, bozguna uğratan da yalnız O'dur, de! buyurdu. Ve hayır duâda bulundu.

Abdullah bin Revâha da söylemeye devam etti. Diğer Eshâb-ı kirâm da onun söylediklerini tekrar ediyordu.

Hakikaten o zamanlar, şâirlerin önemi çok fazlaydı. Çünkü radyo, gazete, tv. gibi propaganda araçları mevcut değildi. Bu yüzden herkes kendi fikirlerini, şiirle beğendirmeye çalışıyordu. Veya aksine beğenmediklerini de, ancak o yolla tenkîd edebiliyordu. Şâirler bu yüzden çok önemliydiler...

Din düşmanları da aynı yolu, acımasızca kullanıyorlardı. Puta tapan ve kâfir şâirler; alçakça İslâmiyete saldırıyorlardı. Dînimiz ve Peygamber efendimizle, utanmadan alay ediyorlardı.

İslâmın büyük şâirleri

İşte bu hâin propagandaya karşı, islâmın ilk büyük şâirleri üç kişiydiler: Hassân bin Sâbit, Kâ'b bin Züheyr ve Abdullah bin Revâha hazretleri.

Bunların yazdığı Beyit ve Kıt'alar, hemen ezberlenirdi. Her yerde tekrarlanan bu şiirler, kâfir kalblerine ok gibi saplanıyordu.

Ama günün birinde, şâirler için **âyet-i kerîme** indi. Cenâb-ı Hak, Kelâmında meâlen buyurdu ki:

"... Onlara, şâirlere ancak, sapıklar uyarlar..."

Bu şiddetli hitap karşısında, Hz. Abdullah ve arkadaşları ağlamaya başladılar. Bunu gören Peygaber efendimiz, âyetin devamını okudular:

"... Ancak îman edip, iyi işler yapanlar ve Allahı çok ananlar müstesnâ, Onlar öteki şâirler gibi değildirler..."

Hz. Abdullah ve arkadaşları da, başka türlü değillerdi ki. Ancak dînimizi övüyor, din düşmanlarını yeriyorlardı. Ayet-i kerimenin devamı gelince, üzüntüleri sevince dönüştü.

Mübârek bir cum'a günü sevgili Peygamberimiz, mescidde hutbeye çıktılar.

Hz. Abdullah da telâşla, cum'aya yetişmeye çalışıyordu. Henüz epeyce ilerde, "Beni Ganm"de bulunuyordu. Tam o sırada, Peygamber efendimizin:

- Oturun! buyurduklarını işitti.

Derhal bulunduğu yere oturdu. İki Cihân Güneşi'nin hutbeleri bitinceye kadar da, yerinden kalkmadı. Bu hâli gören Müslümanlar, durumu Peygamber efendimize arz ettiler:

Resûlullaha itâ'at

- Yâ Resûlallah! Revâha oğlunun, nerede oturduğunu görüyor musunuz?

Sevgili Peygamberimiz o tarafa doğru baktılar.

- Çünkü sizin "oturun" emrinizi, orada duydu ve hemen oturdu!.. dediler.

Peygamber efendimiz bu hareketten çok hoşlanıp, Hz. Abdullah'a:

- Cenâbı Hak senin, yüce Allaha ve Resûlüne olan itâatte hırsını arttırsın, diye dua buyurdu.

Hz. Abdullahın şâirliği kadar, cengâverliği de (savaşçılığı) meşhurdu. Peygamber efendimizle birlikte, bütün savaşlara katıldı. Hepsinde büyük kahramanlık gösterdi.

İşte bunlardan biri de Hicretin 8. yılındaki Mûte gâzâsıdır. Sefere çıkılmasının sebebi, bir İslâm elçisinin öldürülmesidir.

Resûlullah efendimiz, Bizans imparatoruna bağlı Busrâ emîrine de bir mektup yollandı. Fakat küstah emîr, aldığı islâma dâvet mektubunu yırttı. Üstelik islâm elçisini de, hâince şehîd etti. İşte bu alçaklığa üzülen Allahü teâlânın Resûlü, o zâlimler üzerine kuvvet göndermeye karar verdi.

Hepsi de gönüllü olan 3.000 kişilik mücâhidler ordusu kısa zamanda hazırlandı.

İki cihan sultânı Peygamber efendimiz, öğle namazını kıldırdıktan sonra, bu mübârek orduyu bizzat uğurlamaya çıktılar. Sancağı şerîflerini, Hz. Zeyd'e teslim ettiler. Sonra da buyurdular ki:

- Cihâd için hazırlanan bu ordunun başına Zeyd bin Hârise'yi kumandan ta'yin ettim. Şâyet Zeyd şehîd olursa, sancağı Ca'fer alsın. O da şehîd düşerse, Abdullah bin Revâha alsın. O da şehîd olursa sizler, istediğiniz birini Kumandan seçersiniz.

Niçin ağlıyorsun?

Herkes birbiriyle kucaklaşıyor, helâllaşıyordu. Bu sırada arkadaşları, Hz. Abdullah'ın ağladığını farkettiler:

- Niçin ağlıyorsun, ey Revâha'nın Oğlu, diye sordular. Cevap verdi:

- Vallahi, dünyâyı sevdiğim için ağlamıyorum. Sizlerden ayrılacağım için de değil.

- Peki, niçin ağlıyorsun?

- Peygamber efendimizden duyduğum, Allahın kelâmını hatırladım: **"... İçinizden**

hiçbiriniz hâriç olmamak üzere hepiniz, Cehenneme varacaksınız..."deniyordu. İşte oraya cehenneme vardığım zaman, hâlim ne olacak diye ağlıyorum, dedi. Aradaşları, O'nu tesellî ettiler.

Zeyd bin Hârise kumandasındaki ordu hareket ettiğinde Abdullah bin Revâha Peygamber efendimizin huzûruna gelerek:

- Yâ Resûlallah! Bana ezberliyeceğim ve aklımdan hiç çıkarmıyacağım bir tavsiye de bulunur musunuz, dedi. Resûlüllah efendimiz buyurdular ki:

- Sen, yarın Allaha pek az secde edilen bir ülkeye varacaksın. Orada secdeleri çoğalt!

- Yâ Resûlallah! Bana nasîhatinizi artırır mısınız?

- Allahü teâlâyı zikret, çünkü, Allahü teâlâyı zikir, umduğuna kavuşmanda sana yardımcı olur.

Çocukları öldürmeyin!

Ordu, Medîne dışındaki hurmalıklara gelince, sevgili Peygamberimiz son emirlerini verdiler:

- Çocukları, kadınları, âmaları sakın öldürmeyin. Evleri yıkıp, ağaçları yakıp harâp etmeyin.

Zeyd bin Erkam der ki:

Ben Abdullah bin Revâha'nın terbiyesi altında yetişmiş bir yetimdim. Mûte seferine çıktığımızda beni de terkesine bindirmişti. Geceleyin biraz gidince dudaklarından şehidliği özlediğini ve buna kavuşmak için yandığını ifâde eden şiirler söylüyordu. Bu beyitleri işitince ağladım. Bunu fark eden Abdullah bin Revâha, bana dedi ki:

- Sana ne oluyor! Şehid olmamın sana ne zararı var? Hak teâlâ bana şehidliği nasîb ederse, sen de hayvanıma biner, geri döner, yerine ulaşırsın. Ben ise dünyânın dert, tasa, üzüntü ve hâdiselerinden kurtularak özlediğim şehidlik makâmına kavuşurum.

Abdullah bin Revâha, gece inip iki rekat namaz kılıp, uzunca bir duâ yaptı. Sonra Zeyd'e dönüp dedi ki:

- Ey çocuk! İnşallah bu sefer şehidlik nasib olacaktır.

İslâm ordusu, Şam topraklarında bulunan, Ma'an şehrine kadar hiç durmadı. Ancak orada, Bizans imparatorunun kendilerine karşı, 100.000 kişilik büyük bir ordu yolladığını haber aldılar. Derhal istişâre toplantısı yapıldı. Bazıları, şu fikri ileri sürdüler:

- Peygamber efendimize yazalım. Düşman sayısının çok fazla olduğunu arz edelim. Ya bize, yardımcı kuvvet gönderirler veya ne yapacağımızı emrederler. Biz de, o şekilde hareket ederiz.

Zafer kazanacağız!

Başka fikirler de öne sürülürken, Hz. Abdullah ayağa kalktı:

- Ey Mücâhidler! Bu sefere niçin çıktığımızı, hatırlamıyor gibisiniz! Çünkü hepiniz biliyorsunuz ki, ya kahramanca savaşıp zafer kazanacağız veya Allah rızası için ölüp, şehîd olacağız... Bu mertebelerin ikisi de, her Müslümân için, en büyük şereftir.

Müslümanlar heyecanla dinliyorlardı. O devamla:

- Kardeşlerim. Unutmayın ki biz düşmana karşı, sayı ve silâh çokluğuyla savaşmıyoruz. Cenâb-ı Hakkın lutfettiği, İslâm dîni ve îman gücümüzle, er meydanına atıldık. Hepimiz yüce Allahtan, iki şey diliyoruz: Ya gâzilik, ya şehîdlik, diyerek sözlerini tamamladı. Oradakiler:

- Vallahi, "Revâha'nın Oğlu" doğru söylüyor, dediler. Sonra da hep birlikte, ilerlemeye başladılar.

Hz. Ca'fer, Mûte savaşında çarpışırken şöyle diyordu:

"Cennette yaşamak ne güzeldir! Onun şerbetleri tatlı ve soğuktur. Rumlara gelince, Rumların âkıbetleri yakındır, kâfir ve cehennemliktirler. Bana düşen onlardan karşılaştığıma kılıç vurmaktır."

Hz. Ca'fer böyle söyliyerek kılıç sallıyordu ama, kefere sürüsü, tükenecek gibi değildi. Yüzlercesi birden, Hz. Cafer'e çullandılar. Önce, sağ kolunu kılıçladılar. Sancağı, öbür eline aldı. Sol kolunu da uçurdular. Mübârek sancağı şerîfi, mübârek vücûduna sardı. O hâliyle savaşa devam etti.

Bu inanılmaz kahramanlığa, Bizans şövalyeleri hayret ediyorlardı. Bir türlü yere yıkamadıkları o büyük mücâhide, yüzlerce ok ve mızrak sapladılar.

Cennete uçtu

Artık o, Hz. "Ca'fer-i tayyâr" oldu. Cennete uçarken, Hz. Abdullah koşturdu. Yere indi. Sancağı kaptı. Göklere doğru yükseltti.

Mute'de Ca'fer-i tayyâr'ın şehid düşmesi ile sancağı alıp, göklere yükselten Abdullah bin Revâha bu anda, en son şiirini, kendisine söyledi ve kâfirler üzerine, bir ok gibi atıldı.

Abdullah bin Revâha çarpışırken bir ara parmağı ağır yaralandı. Kopmak üzere idi.

Bunun üzerine atından indi. Yaralı parmağını ayağının altına koyup:

"Sen sadece yaralı parmak değil misin? Zaten bu kazâya da Allahü teâlânın yolunda uğramış bulunuyorsun" diyerek çekip kopardı.

Sonra tekrar atına binip olanca gücüyle çarpışmaya devam etti.

Çarpışmanın bir anında Abdullah bin Revâha atından inmişti. Amcasının oğlu kendisine biraz pişmiş et getirdi ve:

- Al, bunu ye de biraz güçlen, dedi.

Abdullah bin Revâha üç günden beri bir şey yememişti. Etten ağzına bir lokma aldığı sırada, Müslümanların bulunduğu yerde bir karışıklık gördü. Bunun üzerine:

"Arkadaşların bu hâlde iken sen halâ bu dünyâdasın ve yiyip-içmekle meşgulsün" diyerek nefsini kınadı ve elindeki eti bırakarak tekrar savaşa başladı.

Melekler O'nunla övünürlerdi

Çok geçmeden sevgili Peygamberimizin, mübârek sözleri gerçekleşiyordu. Hz. Abdullah da, önceki kumandanlar gibi şehîd oldu. Murâdına erdi.

Bundan sonra sancak Hâlid bin Velîd hazretlerine verildi. Hâlid bin Velid kumandası ve sancağı altında hücüma geçen mücâhidler düşmanı şaşkınlığa düşürüp bozguna uğrattılar. Hâlid bin Velîd:

- O gün benim elimde dokuz kılıç parçalandı. Elimde geniş yüzlü bir Yemen palasından başka bir şey kalmamıştı, diyerek o zamanı dile getirmiştir.

Bu esnada Medîne'de, Mescid-i Nebî'de bulunan Allahü teâlânın Resûlü, şehidlerin Arş-ı a'lâya yükseldiklerini haber verdiler.

Abdullah bin Revâha, Peygamber efendimizin vahy katipleri arasındadır. Onun hakkında buyurdular ki:

- Cenab-ı Hak, Abdullah bin Revâha'ya rahmet eylesin. Melekler onun meclisiyle öğünürlerdi...

| BAŞA DÖN |

Tevratta Resûlullahın alâmetlerini görüp Müslüman olan sahâbî: ABDULLAH BİN SELÂM

Abdullah bin Selâm hazretleri, Eshâb-ı kirâmdan olup, Ensârın büyüklerindendir. Medîne'deki Yahûdî Benî Kaynuka kabîlesinden idi. Soyu Hz.Yûsüf'e dayanıyordu. Asıl ismi Husayn idi. Müslüman olunca Resûlullah efendimiz ona Abdullah ismini verdi.

Îmân etmeden önce, Yahûdî âlimlerinden idi. Müslüman olması çok ibretlidir. Müslüman oluşunu kendisi şöyle anlatır:

Âhir zaman peygamberi

"Babam Yahûdîlerin ileri gelen âlimlerinden idi. Bana Tevrat'ı okutur, dindar yetişmem için elinden geleni yapardı. Bir gün âhir zaman Peygamberinin alâmetlerini ve yapacağı işleri anlatarak dedi ki:

- Eğer âhir zaman Peygamberi, Hârûn aleyhisselâmın neslinden ya'nî kendi kavmimizden gelirse inanırım, başka kavimden gelirse inanmam! Sen de inanma!

Resûlullah efendimiz Medîne'ye hicret etmeden önce babam vefât etti.

Resûlullah efendimiz Medîne'ye hicretinden önce, Mekke'de Peygamberliğini açıkladıktan sonra, sıfatlarına ve yaptığı işlere baktım, tıpa tıp babamın anlattıklarına uyuyordu. Fakat, kavmimizin ileri gelenleri, sırf Arab kavminden geldi diye Resûlullaha karşı çıkıyorlardı. Tevrat'ta bildirilen alâmetler gâyet açıktı.

Bir gün Yahûdîlerin hurma bahçelerine gittim. Kendi aralarında, "Arabların adamı geldi!" diye konuşuyorlardı. Bu sözü duyunca beni bir titreme tuttu. Elimde olmadan "Allahü Ekber" diye bağırdım. Benim tekbîr getirdiğimi gören halam Hâlide binti Hâris bana kızıp dedi ki:

- Allah seni umduğuna kavuşturmasın, elini boşa çıkarsın? Vallahi sen Mûsâ bin İmrân'ın geleceğini işitmiş olsaydın bundan fazla sevinmezdin.

Ben de ona şöyle karşılık verdim:

- Ey hala! Vallahi O, Hz. Mûsâ gibi Peygamberdir. Mûsâ aleyhisselâmın tevhîd dînindendir. Buna niçin karşı çıkıyorsunuz?

- Ey kardeşimin oğlu! Yoksa o Kıyâmete yakın gönderileceği bize bildirilen Peygamber midir?

- Evet.

- Öyleyse sevinmekte haklısın.

Dayanamayıp, Resûlullahı görmek için bulunduğu yere gittim. Daha ilk gördüğümde kendi kendime, "Bu güzel yüzün sâhibi yalan söyliyemez!" dedim. Resûlullah insanlar arasına oturmuş, onlara nasîhat ediyordu. İlk işittiğim hadîs-i şerîf şuydu:

- Selâmı aranızda yayınız, aç kimseleri doyurunuz, sıla-i rahm yapınız, yakın akrabalarınızı ziyâret ediniz! İnsanlar uykuda iken namaz kılınız! Böylece Cennete selâmetle girersiniz.

Allah birdir

Sonra bana dönüp sordu:

- Sen Medîne âlimi İbni Selâm değil misin?

- Evet

- Ey Abdulah, Allah için söyle! Tevrat'ta benim vasıflarımı okuyup öğrenmedin mi?

- Evet, öğrendim. Yâ Resûlallah cenâb-ı Hakkın sıfatlarını söyler misin?

Resûlullah efendimiz bana İhlâs sûresini okudu.

"De ki: O Allah birdir. Hiçbir şey O'nun dengi değildir!" meâlindeki âyet-i kerîmeyi işitince:

- Şehâdet ederim ki, Allahtan başka ilâh yoktur. Sen O'nun kulu ve resûlüsün, diyerek îmân ettim.

Abdullah bin Selâm Müslüman olduktan sonrasını şöyle anlatıyor:

Müslüman olduktan sonra Resûlullaha dedim ki:

- Yâ Resûlallah! Yahûdîler kadar, yalancı, inatçı, zâlim kimse yoktur. Hiçbir iftirâdan çekinmezler. Şimdi benim Müslüman olduğumu öğrenirlerse olmadık iftirâ ederler, bunu açıklamadan önce onlara beni sorunuz!

Çok büyük âlimimizdir

Sonra ben bir perdenin arkasına saklandım. Resûlullah bir grup Yahûdîyi çağırdı. Onlara sordu:

- Aranızdaki Husayn [Abdullah] **bin Selâm nasıl bir kimsedir?**

- Çok büyük bir âlimimizdir. Onun gibi hayırlı birisi az bulunur. O doğru sözlüdür.

- Eğer o Müslüman olduysa siz ne dersiniz?

- Allah onu böyle birşeyden korusun!

Sonra saklandığım yerden çıkıp dedim ki:

- Ey Yahûdî topluluğu, Allahtan korkunuz! Size geleni kabûl ediniz! Allaha yemîn ederim ki, siz Resûlullahın hak Peygamber olduğunu biliyorsunuz. Çünkü alâmetleri Tevrat'ta açık olarak yazılıdır. Başka kavimden geldiği için inadınızdan îmân etmiyorsunuz. Ben

şehâdet ederim ki, Allahtan başka ilâh yoktur. Ve yine şehâdet ederim ki, Muhammed aleyhisselâm Allahın resûlüdür.

Bunun üzerine Yahûdîler:

- Bizim en kötümüz budur. Aramızda bundan daha kötü biri yoktur, deyip olmadık iftirâlar etmeye başladılar. Peygamber efendimiz Yahûdîlere dönüp buyurdu ki:

- Birinci şehâdetiniz bize kâfidir, ikincisi ise lüzûmsuzdur.

Hz. Abdullah hemen evine döndü. Ailesini ve akrabalarını İslâmiyete da'vet etti. Halası da dâhil hepsi Müslüman oldular.

O'nun îmân etmesi Yahûdîleri çok kızdırdı. Bunun için kendisini sıkıştırmaya başladılar. Hattâ Yahûdî âlimlerinden ba'zıları:

- Araplardan peygamber çıkmaz. Senin adamın hükümdardır, diyerek, Abdullah bin Selâm'ı İslâmiyetten vazgeçirmeye kalkıştılarsa da muvaffak olmadılar.

Kendisi ile birlikte Sa'lebe bin Sa'ye, Üseyd bin Sa'ye, Esed bin Ubeyd ve ba'zı Yahûdîler samîmî olarak Müslüman oldular. Fakat ba'zı Yahûdîler dediler ki:

- İslâmiyete yalnız bizim kötülerimiz inandı. Eğer, onlar hayırlılarımızdan olsalardı, atalarının dînini bırakmazlardı.

Bunun üzerine inen âyet-i kerîmede meâlen şöyle buyuruldu:

(Onların, Ehl-i kitabın hepsi bir değildir. Ehl-i kitabın içinde bir cemâ'at vardır ki, onlar gece vakitlerinde secdeye kapanarak Allahın âyetlerini okurlar.) [Al-i İmran: 113]

Âdil şâhid

Abdullah bin Selâm'ın îmân ettiğine ve fazîletine Kur'ân-ı kerîmin şu âyet-i kerîmesinin şehâdet ettiğini müfessîrler ifâde etmektedirler. Bu âyet-i kerîme meâlen şudur:

(İnkâr edenlere de ki: Eğer Kur'ân-ı kerîm Allah tarafından gönderilmiş olup da siz inanmayıp inkar ettiyseniz ve İsrailoğullarından bir şâhid Kur'ân-ı kerîmi benzerine, Tevrat'a göre bu da Allah kelâmıdır diye şehâdet edip inandı da siz yine de büyüklük taslarsınız, bana söyleyin kendinize yazık etmiş olmaz mısınız? Şüphesiz Allah zalim milleti doğru yola eriştirmez.) [Ahkâf: 10]

Tefsîr âlimlerine göre, âyetteki İsrailoğullarından bir şâhid olarak bahsedilen kimse Abdullah bin Selâm'dır. Çünkü O kendi milletine:

- Hz. Mûsâ'ya inen Tevrat'ı Allah kelâmı olarak kabûl edip de Hz. Muhammed'i ve O'na inen Kur'ân-ı kerîmi inkâr etmek zulümdür, diyerek Müslüman olmuştur.

Abdullah bin Selâm hazretleri, Yahûdî âlimi iken Müslüman olup îmân ile şereflenince, kendini tamamen İslâm dînine verdi. Yahûdilerin kendisi hakkında uydurdukları iftirâlara kulak asmadı. Kur'ân-ı kerîme dört elle sarılıp, Resûlullahı bir gölge gibi takip etmeye başladı. Peygamber efendimiz onun hakkında buyurdu ki:

- Cennetlik birini görmek istiyen, Abdullah bin Selâm'a baksın.

Bahçede gördüm

Bir gün Resûlullahın huzûruna gelip dedi ki:

- Yâ Resûlallah, rü'yâmda kendimi bir bahçede gördüm. Bahçenin içinde demirden bir direk vardı. Direğin bir ucu yerde, bir ucu gökte idi. Yukarısında bir kulp, bir çember vardı. Bana, "Haydi bu direğe çık!" denildi. Ben de "Gücüm yetmez" dedim. Bunun üzerine yanıma birisi gelerek, sırtımdaki elbiseyi çıkardı. Böylece rahatça direğin tepesine çıktım, kulpundan tuttum. "İyi tut, bırakma!" diye de tenbîh edildi. Böylece direğin kulpu elimde olduğu hâlde uyandım.

Peygamber efendimiz rü'yâsını şöyle ta'bîr etti:

- Gördüğün bahçe İslâm dînidir. Direk de İslâm dîninin direği, tevhîdidir. O kulp da sağlam olan îmândır. Sen ölünceye kadar İslâm dîni üzere yaşayacaksın!

Başka bir zamanda Peygamber efendimiz, Eshâbı ile sohbet ederken buyurdu ki:

- Şu kapıdan ilk girecek olan, Cennet ehlinden biridir.

Eshâb-ı kirâm merakla kimin gireceğini beklerken, Abdullah bin Selâm'ın girdiğini gördüler. Daha sonra bu müjdeli haberi kendisine bildirerek sordular:

- Yâ Abdullah, bu dereceye hangi amel ile ulaştın?

- Ben zayıf bir kimseydim. En kuvvetli ümidim, kalb selâmeti ya'nî kimseye karşı içimde kötülük beslememem ve boş sözleri terk etmemdir. Bundan başka beni kurtaracağından ümitli olduğum bir amel bilmiyorum.

Kibirli Cennete girmez

Abdullah bin Selâm hazretleri nefsini kötü huylardan ve isteklerden tamamen temizleyip terbiye etmişti. Kendisi zengin olduğu hâlde, ba'zan Medîne çarşısında sırtında yük taşıdığı görülürdü. Bir gün yine onu bu hâlde görenler dediler ki:

- Senin çocukların, hizmetçilerin var. Bu işleri niçin onlara gördürmüyorsun?

- Evet bu işleri görecek kimselerim vardır. Fakat ben nefsimi denemek istiyorum. Böyle işler nefsime ağır geliyor mu, gelmiyor mu? Maksadım bunu anlamaktır. Çünkü Peygamber efendimiz bir hadîs-i şerîflerinde, **(Kalbinde hardal tanesi kadar kibir, büyüklenme bulunan kimse, Cennete girmiyecektir)**buyurmuştur. Başka bir hadîs-i şerîflerinde de, **(Meyve veya herhangi bir şeyi kendi eliyle evine götüren, kibirden uzaklaşmıştır)** buyurmuştur. İşte bunun için yükümü kendim taşıyorum.

Abdullah bin Selâm hazretleri, Hz. Osman'ın şehâdeti esnâsında yanında bulunuyordu. İsyâncılara dedi ki:

- Tarihte öldürülen her peygamber için yetmiş bin asker öldürülmüştür. Öldürülen her halîfe için de onbeş bin kişi öldürülmüştür. Gelin bu işten vazgeçin! Yoksa âhirette bunun cezâsını çok şiddetli olarak çekeceksiniz! Ayrıca Hz. Osman'ın üzerinizde çok hakkı vardır.

Fakat âsîler sözünü dinlemediler, ayrıca kendisine hakâret ettiler.

Hz. Abdullah hakikaten, ahlâk ve ilim ile kendini süsleyen Cennetlik insanlardan idi.

Eshâb-ı kirâmdan Mu'âz bin Cebel, 639'da Suriye taraflarında ortaya çıkan veba hastalığına yakalanmıştı. Vefât edeceği sıralarda, başucunda ağlayan talebesi Yezid bin Âmire'ye dedi ki:

- Niçin ağlıyorsun?

- Ben dünya için ağlamıyorum. İlmi senden öğrenmekteydim, bunu kaybedeceğime üzülüyorum!

Bunun üzerine Mu'âz bin Cebel buyurdu ki:

İlim kaybolmaz

- İlim benim vefâtımla kaybolmaz. Benden sonra ilmi şu dört kişiden öğren: Abdullah bin Mes'ud'dan, Abdullah bin Selâm'dan, çünkü Resûlullah onun hakkında,**"O, Cennetlik olan on kişinin onuncusudur"** buyurdu. Hz. Ömer'den ve Selmân-ı Fârisî'den öğren.

Abdullah bin Ömer şöyle anlatır:

Medîne'de bir takım Yahûdî topluluğu Resûlullaha gelerek dediler ki:

- Senin getirdiğin dinde recm var mıdır?

Resûlullah efendimiz de onlara sordu:

- Recm cezâsı hakkında Tevratta ne yazıyor?

- Tevratta recm cezâsı yoktur.

Abdullah bin Selâm Yahûdîlere dedi ki:

- Yalan söylüyorsunuz! Tevratta recm âyeti vardır.

Bunun üzerine Tevratı getirip açtılar. Yahûdîlerden birisi elini recm âyetinin üzerine koyarak bundan önceki ve sonraki âyetleri okumaya başladı. Abdullah bin Selâm ona:

- Elini kaldır! dedi.

O da elini kaldırınca recm âyeti göründü. O zaman Yahûdîler dediler ki:

- Ey Muhammed! Abdullah bin Selâm doğru söyledi. Tevratta hakikaten recm âyeti vardır.

Birgün Hz. Abdullah bin Selâm, Ka'b-ül Ahbâr'a şöyle bir soru sordu:

- Âlimler ilmi öğrenip zihinlerine yerleştirdikten sonra, onu oradan söküp atan nedir?

Hz. Ka'b dedi ki:

- Tama', hırs ve ihtiyaç peşinden koşmaktır.

Hırsın kaynağı

Birisi de Fudayl bin Iyâd'a dedi ki:

- Ka'b'ın bu sözünü bana izâh eder misin?

Bunun üzerine Fudayl şöyle cevap verdi:

-Tama', insanın bir şeyi araması ve mukaddes değerlerini bu uğurda fedâ etmesi demektir. Hırs ise nefsinin herşeyi istemesi, senin de onun istediklerini yerine getirmendir.

Bunun için de ona buna, kötü insanlara vb. ihtiyacın olur. İhtiyacını yerine getirenler de seni burnundan yakalamış olurlar.

Ya'nî seni emirleri altına alırlar, istedikleri yerlere sürüklerler, sen de onlara boyun eğersin.

Onlar hasta oldukları zaman, dünya sevgisinden dolayı onların ziyâretlerine gider, tesadüf ettiğin zaman kendilerine selâm verirsin.

Bu verdiğin selâmı, yaptığın ziyâreti Allah rızâsı için yapmazsın. Eğer bu kimselere ihtiyaç göstermezsen, senin için çok daha hayırlı olurdu. Bu benim sana anlattığım, yüz hadîs-i şerîf rivâyet etmekten senin için daha hayırlıdır.

| BAŞA DÖN |

Uhud şehîdlerinden: ABDULLAH BİN CAHŞ

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Uhud harbinde Hz. Abdullah bin Cahş'la arasında geçen konuşmayı şöyle anlattı:

"Uhud'da, savaşın çok şiddetli devam ettiği bir andı. Abdullah bin Cahş yanıma sokuldu, elimden tuttu ve beni bir kayanın dibine çekti. Bana şunları söyledi:

- Şimdi burada sen duâ et, ben "âmin" diyeyim. Sonra ben duâ edeyim, sen de "âmin" de!

Kıyasıya vuruşayım

Ben de, "Peki!.." dedim ve şöyle duâ ettim:

- Allahım, bana çok kuvvetli ve çetin kâfirleri gönder. Onlarla kıyasıya vuruşayım. Hepsini öldüreyim. Gâzi olarak, geri döneyim.

Abdullah bin Cahş benim yaptığım bu duâya, bütün kalbiyle "âmin" dedi. Sonra kendisi şöyle duâ etmeye başladı:

- Allahım, bana zorlu kâfirler gönder, kıyasıya onlarla vuruşayım. Cihâdın hakkını vereyim. Hepsini öldüreyim.

En sonunda bir tanesi de beni şehîd etsin.

Gönlüm böyle bir duâya "âmin" demek arzu etmiyordu. Fakat, o istediği ve önceden söz verdiğim için mecbûren "âmin" dedim.

Kılıcı kırıldı

Daha sonra, kılıçlarımızı çektik, savaşa devam ettik. İkimiz de önümüze geleni öldürüyorduk.

O, son derece bahadırâne harbediyor, düşman saflarını tarumar ediyordu. Düşmana hamle üstüne hamle ediyor, şehîd olmak için derin bir iştiyakla hücûmlarını tazeliyordu.

"Allah Allah!.." diye çarpışırken kılıcı kırıldı. O anda sevgili Peygamberimiz, ona bir hurma dalı uzatarak, savaşa devam etmesini buyurdu.

Bu dal bir mu'cize olarak kılıç oldu ve önüne geleni kesmeye başladı. Birçok düşmanı öldürdü."

[Daha sonra bu kılıç, vârisleri elinde uzun seneler kaldı. En son bir Türk kumandanı, iki yüz altına bunu satın almıştır.]

Savaşın sonuna doğru Abdullah bin Cahş, Ebûl Hakem isminde bir müşrikin attığı oklarla arzu ettiği şehâdete kavuştu.

Şehîd olunca, kâfirler, bu mübârek şehîdin cesedine hücûm ederek burnunu, dudaklarını ve kulaklarını kestiler. Her tarafı kana boyandı.

Muharebe bittikten sonra, Abdullah bin Cahş'ı şehîd edilmiş bulan Hz. Sa'd, durumu ve onun yaptığı duâyı Peygamber efendimize anlattı.

Resûlullah efendimiz de, onun duâsının kabûl edildiğini ve bu dünyada istediğine kavuştuğunu, âhirette de istediğine kavuşacağının anlaşıldığını bildirdi.

Hz. Abdullah bin Cahş'ı ve dayısı "Seyyidüşşühedâ" ya'nî, "Şehîdlerin efendisi" Hz. Hamza'yı aynı kabre defnettiler.

Abdullah bin Cahş hazretleri, Resûlullahın halası Ümeyme ile Cahş'ın oğludur. Zevcât-ı tâhirâttan Zeyneb binti Cahş'ın kardeşidir. Habeşistan'a iki kere hicret etti. Birkaç kere ordu kumandanı yapıldı.Hz. Ebû Bekir'in vasıtasıyla, kelime-i şehâdet getirerek, ilk Müslümanlardan olmak şerefine kavuştu.

En çok katlananınızdır

Abdullah bin Cahş hazretleri, İslâmiyeti heyecanla yaşayan zâtlardandı. İlk Müslüman olduğu yıllarda, kâfirler kendisine her türlü ezâ ve cefâyı yapmışlardı. Hepsine de îmânının verdiği güç ile mukabele etmiş, ezâ ve cefâlara katlanmıştır. Peygamber efendimiz, kendisi için buyurmuştur ki:

- Açlığa ve susuzluğa en çok dayanan ve katlananınızdır.

Resûlullah efendimizin şehîdler için verdiği müjdeleri duyarak, hep şehîd olmaya can atar, harplerde hep en önde kahramanca çarpışırdı.

Peygamber efendimiz hicretin ikinci senesinde, Nahle'de, Kureyş müşriklerini gözetlemek üzere, ilk önce Ebû Ubeyde bin Cerrâh'ı göndermek istemişti. Hz. Ebû Ubeyde, Peygamber efendimizden ayrılmaya dayanamıyarak ağlamaya başladı. Bunun üzerine Peygamberimiz, onu göndermekten vazgeçti. Hz. Abdullah bin Cahş der ki:

"O gün Resûlullah aleyhisselâm, yatsı namazını kılınca bana buyurdu ki:

- Sabahleyin yanıma gel! Silahın da yanında bulunsun! Seni bir tarafa göndereceğim.

Sabah olunca mescide gittim. Kılıcım, yayım, ok ve çantam üzerimde, kalkanım da yanımda idi. Resûlullah efendimiz, sabah namazını kıldırdıktan sonra, muhâcirlerden benimle birlikte gidecek birkaç kişi buldu. Bir mektup vererek buyurdu ki:

- Seni bu kişilerin üzerine kumandan tayin ettim. Git! İki gece yol aldıktan sonra, mektubu aç! Orada yazılanlara göre hareket et!

- Yâ Resûlallah! Hangi tarafa gideyim?

- Necdiye yolunu tut! Rekiye'ye, kuyuya yönel!"

Abdullah bin Cahş hazretleri, Nahle seferine görevlendirildiği zaman, ilk defa "Emîr-ül-mü’minîn" sıfatı verildi. Böylece, İslâmda ilk tayin olunan "emîr" oldu. Mücâhidlerin, iki kişisi için bir develeri vardı.

Kimseyi zorlama!

Sekiz veya oniki kişilik bir birlik ile iki gün sonra Melel mevkiine vardıklarında, mektubu açtı. Mektupta şunlar yazılıydı:

Bismillâhirrahmânirrahîm. Bu mektubu gözden geçirdiğin zaman, Mekke ile Tâif arasındaki Nahle vâdisine ininceye kadar, Allahü teâlânın ismi ve bereketiyle yürüyüp gidersin.

Arkadaşlarından hiçbirini, seninle birlikte gitmeye zorlamayasın! Nahle vâdisindeki Kureyşlileri, Kureyşlilerin kervanını gözetleyip denetleyesin! Onların haberlerini bize bildiresin!

Emîr-ül-mü’minîn Hz. Abdullah bin Cahş, Peygamberimizin mektubunu okuduktan sonra, "Bizler Allahü teâlânın kullarıyız ve hep O’na döneceğiz. İşittim ve itâat ettim. Allahü teâlânın ve sevgili Resûlünün emrini yerine getireceğim" diyerek mektubu öpüp, başına koydu. Sonra arkadaşlarına dönerek dedi ki:

- Hanginiz şehîd olmayı istiyor ve özlüyorsa, benimle gelsin! Gelmek istemeyen dönüp gidebilir, hiçbirinizi zorlayıcı değilim. Gelmezseniz, ben tek başıma gidip, Resûl aleyhisselâmın emrini yerine getireceğim.

Biz de işittik

Arkadaşları hep birden cevap verdiler:

- Biz de, işittik. Allahü teâlâya, Peygamber efendimize ve sana itâat edicileriz. Nereye istersen, Allahü teâlânın bereketi ile yürü.

Sa’d bin Ebî Vakkâs hazretlerinin de bulunduğu küçük ordu ile Hicâz’a doğru yol aldılar ve Nahle’ye geldiler. Bir yere gizlendiler. Oradan gelip geçen Kureyşîleri gözetlemeye başladılar.

Bu sırada bir Kureyş kâfilesi geçti. Develer yüklü idi. Mücâhidler, Kureyş kâfilesine yaklaşarak, onları İslâma da’vet ettiler. Kabûl etmeyince, çarpışma başladı. Çarpışma sonunda, birisini öldürdüler, ikisini esir aldılar. Birisi de atlı olduğu için ona yetişemediler. Kâfirlerin bütün malı mücâhidlere kaldı.

Hz. Abdullah bin Cahş, bu ganimet mallarının beşte birini Resûlullah efendimize ayırdı. Bu ganimet, Müslümanların aldıkları ilk ganimetti. Bu beşte bir hisse de, ilk ayrılan beşte bir idi. İlk öldürülen müşrik ve alınan esirler de, bu Nahle seferindeydi. Daha henüz ganimetle ilgili âyet-i kerîmeler gelmemişti.

Bundan sonra Bedir gazâsı oldu. Alınan esirler için, Resûlullah efendimiz, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Abdullah bin Cahş’a danıştı. Hicretin üçüncü senesinde yapılan Uhud harbinde büyük kahramanlıklar gösterdi. Hz. Abdullah bin Cahş yiğitliğin sembolüydü.

En çok özlediği

Abdullah bin Cahş, Peygamberimize çok bağlı idi. Resûlullah efendimiz, onu emîr tayin ettiği vakit, kendisine sormuştu:

- Ey Abdullah! Dünyada en çok arzu ettiğin, özlediğin nedir?

Bunun üzerine, "Allah ve Resûlüne muhabbettir" diye arzetmişti.

Hz. Abdullah orta boylu, çok yakışıklı bir zât idi. Peygamber efendimizi pek ziyâde severdi. Bu muhabbet uğrunda canını fedâdan çekinmemiş, Uhud harbinde en büyük kahramanlığı göstererek, Allahü teâlânın rızâsı uğrunda şehâdet şerbetini içmiştir.

Eshâb-i kirâm arasında lâkabı, "El Mücâhidü fillah", ya'nî "Allah yolunun fedâisi" idi. Şehîd olduğunda 40 yaşlarında idi. Allah yolunda Habeşistan'a yapılan ikinci hicretten sonra, âilece Medîne'ye hicret etmişti. Medîne'ye hicret edince, Asım bin Sâbit ile kardeş oldu.

| BAŞA DÖN |

Hz. Ebû Bekir'in oğlu: ABDULLAH BİN EBİ BEKR-İ SİDDIK

Hz. Abdullah, babasi Ebû Bekr-i Siddîk'in da'vetiyle, küçük yaşta Müslüman oldu. Peygamber efendimiz ile babası Mekke'den Medîne'ye hicretlerinde, Sevr Mağarasına geldiklerinde, habercilik vazifesini yaptı.

Zekî ve kabiliyetli bir genç olduğundan, babasının emir ve direktiflerini harfiyen yerine getirirdi. Gündüzleri Mekke'de Kureyşliler arasında bulunup, onların Peygamberimiz ve Hz. Ebû Bekir hakkında söylediklerini, akşam vakti Sevr Mağarasına gelerek haber verirdi. Geceyi orada geçirip, tanyeri ağarmadan Mekke'ye dönerdi. Bu hizmeti, onun adını İslâm tarihine geçirdi.

Muhâsarada yaralandi

Hz. Abdullah bin Ebî Bekr-i Siddîk; hicret-i Nebevî'den sonra, Mekke'den Medîne'ye geldi. Resûlullah ile hicretin 8. senesinde Mekke'nin fethinde bulundu. Atike binti Zeyd bin Amr ile evliydi. Mekke'nin fethinden sonra Huneyn Gazvesine katıldı. Huneyn'den kaçan Sakif ve Hevâzinlilerin toplanmalarına mâni olmak için, onların sığınıp, saklandıkları Tâif Kalesini muhâsara etti. Muhâsarada ok isâbet edip, yaralandı. Medîne'ye yaralı olarak döndü.

Hz. Abdullah bin Ebî Bekr-i Siddîk, Peygamber efendimiz için hazırlanan elbiseyi yedi altına satın almıştı. Sonra Resûlullahın tekfînine uygun görülmeyince, teberrüken kendine kefen için saklamıştı.

Rûhunu teslim edeceği sırada, "Bunda, hayır ve bereket olsa idi, Resûlullah efendimiz tekfîn olunurdu" deyip, kendisine bunu kefen yaptırmadı.

Hz. Ebû Bekir'in hilâfetinin başlarında, hicretin onbirinci senesinin Şevvâl ayında Tâif'te aldığı yaranın iyileşmemesi sebebiyle vefât etti. Cenâze namazını Hz. Ebû Bekir kıldırdı. Kabrine ise, Hz. Ömer, Talha ve kardeşi Abdurrahman bin Ebî Bekir indirmişlerdir. Tâif şehîdlerinden sayılır.

Onun vefâtından bir müddet sonra, Hz.Ebû Bekir'e, Sakif heyeti geldi. O sırada Hz. Abdullah'ın ölümüne sebep olan ok, Hz. Ebû Bekir'in yanındaydı. Oku, heyettekilere göstererek sordu:

- İçinizde bu oku tanıyanınız var mı?

Ben yonttum

Aclân oğullarından Hz. Sa'd bin Ubeyd dedi ki:

- Bu oku ben yonttum; ucunu ben sivrilttim; tüyünü ben taktım; bunu atan da benim.

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir buyurdu ki:

- Bu ok, Abdullah bin Ebî Bekir'i şehîd eden oktur. Senin elinle ona şehîdlik şerbetini içiren, onun eliyle seni öldürtmeyen Allaha hamdolsun. Allahın himâyesi geniştir.

Hz. Abdullah bin Ebî Bekr-i Siddîk, Eshâb-i kirâmdan olup, ilk Müslümanlardandır. Babası Ebû Bekr-i Siddîk, annesi Kâtile binti Abdiluzza'dır. Esmâ ile anne bir kardeştir. Doğum tarihi bilinmemektedir.

| BAŞA DÖN |

Meleklerin Yıkadığı Sahâbînın Oğlu: ABDULLAH BİN HANZALA

Abdullah bin Hanzala hazretleri, Eshâb-i kirâmdan, şehâdeti ile meşhûrdur. Babası da, Eshâbdan olup, (Gasîl-ül-melâike) Meleklerin yıkadığı Sahâbî lakabıyla tanınmıştır. Annesi Cemile binti Abdullah'tır.

Babası Hanzala, Uhud vak'ası gecesi evlenmiş, ertesi gün Uhud'da şehîd olmuştur. Hz. Abdullah, Peygamber efendimizin vefâtında yedi yaşında idi ve Peygamberimizi görüp, gönüllere şifâ olan sohbetine kavuşmuştur.

Rü'yâda gördüm

Hz. Abdullah, 682 senesinde, Hara savaşında Zilhiccenin bitmesine üç gün kala, perşembe günü şehîd olmuştur.

Önce sekiz oğlunu, birer birer savaş meydanına çıkarıp, hepsi şehîd olduktan sonra, kılıcının kınını kırarak askerlerin içine dalmış, şehîd oluncaya kadar mücâdele etmiştir.

Abdullah bin Ebî Süfyân anlatır:

"Ben babamı şöyle derken işittim: Abdullah bin Hanzala'yı şehîd edildikten sonra rü'yâda çok güzel bir şekilde gördüm. Kendisine sordum:

- Ey Ebû Abdurrahmân, sen öldürülmedin mi?

- Evet, fakat öldürülünce, Rabbim beni Cennetine koydu. Ben burada serbestçe dolaşıyor ve Cennet ni'metlerinden istifade ediyorum.

- Ya senin eshâbın, arkadaşların? Onlara ne oldu?

- Onlar benim sancağım etrafındadırlar. Ki, sen bunu görüyorsun.Aramızda olan bu konuşmalardan sonra, uykumdan uyandım. Gördüğüm rü'yânın Hz. Abdullah bin Hanzala için hayırlı olduğunu anladım."

Süfyân bin Selim'in rivâyetine göre, Iblis, Hz. Abdullah bin Hanzala'ya göründü ve ona dedi ki:

- Dinle sana birşey öğreteyim.

Hz. Abdullah da cevap verdi:

- Senden birşey öğrenmeye ihtiyacım yoktur.

Baskasından birşey isteme!

Şeytan tekrar dedi ki:

- Dinle de, istersen alır, istemezsen almazsın.

Şeytan, sonra sözlerine şöyle devam etti:

- Ey Hanzala'nın oğlu, Allahtan başkasından birşey isteme! Her istediğini Allahü teâlâdan iste! Kızdığında, nasıl bir hâl aldığına bir bak!

Sen kızdığın zaman, ben sana hakim olurum.

Abdullah bin Hanzala hazretleri, ziyâret için, arkadaşları ile beraber, Sa'd bin Ubâde hazretlerinin oğlunun evine gitmişti.

Namaz vakti gelince ev sahibine, imâm olmasını teklif ettiler. O da misâfirlerden birinin imâm olmasını istedi. Hz. Abdullah şöyle rivâyette bulundu:

- Resûlullah efendimiz, **"Bir kimsenin kendi yatağında yatması, hayvanına binmesi ve evinde imâmlık etmesi evlâdır"** buyurdu.

| BAŞA DÖN |

Resûlullahın elçilerinden: ABDULLAH BİN HUZÂFE

Peygamber efendimiz, Hudeybiye antlaşmasından sonra, İslâmın bütün dünyaya yayılması ve insanların Cehennemden kurtulup, ebedî saâdete kavuşmaları için hükümdarlara elçiler göndermek istiyordu. Zîrâ o, âlemlere rahmet olarak gönderilmişti.

İstediğini emret!

Bu sebeple bir gün, Eshâb-ı kirâma buyurdular ki:

- Ba'zınızı, yabancı hükümdarlara göndermek istiyorum. Sakın, İsrâiloğullarının, Peygamberlerine karşı davrandıkları gibi, siz de bana karşı davranmayasınız!

Eshâb-ı kirâm cevap verdiler:

- Yâ Resûlallah! Biz, sana karşı, hiçbir zaman, hiçbir şey hakkında aykırı davranmayız. Sen, bize, istediğini emret, bizi istediğin yere gönder!

Bunun üzerine İslâmiyete da'vet etmek üzere, Hükümdarlara birer mektupla altı sahâbî gönderildi. Bu altı elçiden birisi de, Abdullah bin Huzâfe idi. Peygamberimiz onu, Kisrâ'ya ya'nî İran şâhına göndermişti.

Peygamberimiz, mektubunu Kisrâ'ya sunmak üzere Bahreyn vâlisine vermesini de Abdullah bin Huzâfe'ye emretti.

Peygamberimiz, Kisrâ'ya yazdığı mektubunda şöyle buyurdu:

"Bismillâhirrahmânirrahîm. Allahın Resûlü Muhammed'den, Farsların büyüğü Kisrâ'ya!

Hidâyete uyan, doğru yolu tutanlara, Allaha ve Resûlüne îmân edenlere, Allahtan başka hiçbir ilâh ve ma'bûd olmadığına, O'nun eşi, ortağı bulunmadığına ve Muhammed'in de O'nun kulu ve Resûlü olduğuna şehâdet getirenlere selâm olsun!

Ben, seni, Allaha îmâna da'vet ediyorum! Çünki ben; Allahın, kalbleri diri ve akılları başında olanları uyarmak, kâfirler hakkında da, o azâb sözü gerçekleşmek için bütün insanlara göndermiş olduğu Peygamberiyimdir!

Öyle ise, Müslüman ol, selâmeti bul! Da'vetimden yüz çevirir, kaçınırsan, bütün Mecûsîlerin günâhı senin boynuna olsun!"

Bahreyn vâlisine verdi

Peygamberimizin, İran Şâhı'na göndermiş olduğu mektubun aslı, 1962 yılı kasımının sonuna doğru Şam'da bulunmuştur. Parşömen üzerine yazılmış bulunan bu mübârek mektup, zamanla rengi değişmiş ve dokuması eskimiş yeşil bir kumaşa yapıştırılmış olup, boyu 28 cm, eni 21,5cm.dir.

Abdullah bin Huzâfe hazretleri, Peygamberimizin mektubunu Kisrâ'ya sunmak üzere, Bahreyn vâlisi Münzir bin Sava'ya başvurdu. O da, onu Kisrâ'ya yolladı.

Abdullah bin Huzâfe'nin bildirdiğine göre, kendisi, Kisrâ'nın kapısına kadar vardı. Yanına girmek için izin istedi.

Kisrâ, önce köşk salonunun süslenmesini emretti. Sonra, Fars devlet adamlarının, daha sonra da, Peygamberimizin elçisinin içeri alınmasına müsâade etti.

Abdullah bin Huzâfe hazretleri, Peygamberimizin mektubunu sunmak üzere İran Kisrâ'sının huzûruna girdi. Kisrâ, Peygamberimizin mektubunun elçiden alınmasını emretti. Abdullah bin Huzâfe dedi ki:

- Onu, Resûlullah efendimizin buyruğu üzere, sana kendim vereceğim!

Kisrâ bunun üzerine dedi ki:

- Öyle ise, haydi yanıma yaklaş!

Düş hayâtı yaşıyorsunuz

Abdullah bin Huzâfe, Kisrâ'ya yaklaşarak mektubu sundu. Kisrâ, mektubu okutmak için Hîreli kâtibini çağırdı. Mektubu ona okuttu. Kâtip, mektubu:

"Allahın Resûlü Muhammed'den, Farsların büyüğü Kisrâ'ya!" diyerek okumaya başlayınca, Kisrâ, mektuba, Peygamberimizin kendi ismiyle başlamış olmasına son derecede öfkelendi. Bağırdı, çağırdı.

Bunun üzerine Abdullah bin Huzâfe, Kisrâ'nın huzûrunda şöyle konuştu:

- Ey Fars cemâ'atı! Sizler, yeryüzünden ancak ellerinizde bulunan bir kısmına hâkim olarak, Peygambersiz ve Kitapsız olarak sayılı günlerinizi geçiriyor, bir düş hayatı yaşıyorsunuz! Hâlbuki, yeryüzünün, hâkim olamadığınız kısmı daha çoktur.

Ey Kisrâ! Senden önce, nice dünyalık ve âhıretlik hükümdarlar gelmiş geçmiş ve hüküm sürmüşlerdir. Onlardan, âhıretlik olanlar,dünyadan da nasîblerini almışlar; dünyalık olanlar ise, âhıret nasîblerini yitirmişlerdir! Dünyaya çalışmakta birbirlerinden geri kalanlar, âhırette bir hizâya gelmişlerdir.

Sana getirip sunduğumuz bu işi, sen küçümsüyorsun, ammâ, vallahi, nerede olursan ol, küçümsediğin şey gelince, ondan korkacak ve korunamayacaksın!

Bana mektup yazıyor ha!

Kisrâ ise öfke ile saltanatına gururlanarak dedi ki:

- Şuna bak! Benim, kulum, kölem olan kişi, kalkıyor da, bana mektup yazıyor hâ! Mülk ve saltanat, bana mahsûstur! Benim, bu husûsta ne yenilgiye uğramaktan, ne de bana bir ortak çıkacağından korkum vardır!

Firavun, İsrâiloğullarına hâkim olmuştu. Siz, onlardan daha iyi ve güçlü değilsiniz. Sizi, hemen hâkimiyetim altına alıvermeme ne engel var? Ben, Firavun'dan daha iyi ve güçlüyümdür!

Kisrâ, daha mektubun içinde ne denildiğini öğrenmeden mektubu alıp yırttı. Ve Peygamberimizin elçisini dışarı çıkarmalarını adamlarına emretti.

Abdullah bin Huzâfe hazretlerini dışarı çıkardılar.

Abdullah bin Huzâfe, Kisrâ'nın huzûrundan çıkar çıkmaz, hayvanının üzerine atlayıp yol almaya koyuldu. Kendi kendine dedi ki:

- Vallahi, benim için iki yoldan hangisi olursa, gam çekmem. Nasıl olsa Resûlullahın mektubunu vermiş, vazîfemi yapmış bulunuyorum.

Kisrâ, öfkesi geçtikten sonra, elçinin içeri alınmasını emretti. Onu, Hîre'ye kadar arattırdı ise de bulduramadı.

Mektubumu parçaladı

Abdullah bin Huzâfe hazretleri, Medîne'ye gelip durumu, Peygamberimize haber verdi. Kisrâ'nın kızarak mektubu yırttığını söyleyince, Peygamberimiz buyurdu ki:

- Parça parça olsunlar! O, benim mektubumu parçaladı. Allah da, onun mülkünü, saltanatını parçalasın!

O, kendi eliyle mülkünü parçalamış oldu! Ey Allahım! Onun mülkünü, saltanatını parçala!

Allahü teâlâ Resûlünün duâsını kabûl etmiş, Kisrâ, oğlu tarafından bir gece hançerlenerek parça parça edilmişti. Hz. Ömer zamanında da bütün İran toprakları zaptedilerek Müslümanların eline geçti.

Abdullah bin Huzâfe hazretleri, Hz. Ömer devrinde Bizanslılarla yapılan bir savaşta birçok Müslümanla birlikte esîr düşmüştü. Bizanslılar, ellerine geçirdikleri esîrlere önce Hıristiyanlık telkîni yapar, kabûl ettiği takdirde serbest bırakırlar, aksi hâlde çeşitli işkencelerle öldürürlerdi.

Abdullah bin Huzâfe'nin, Sahâbenin ileri gelenlerinden biri olduğunu öğrenen Kral, ona ayrı bir ehemmiyet veriyor, Hıristiyanlığı kabûl etmesi için devamlı telkînler yaptırıyordu. Fakat Abdullah bin Huzâfe bu tekliflerin hiçbirisine kulak asmıyor, kelime-i şehâdeti söylemeye devam ediyordu. Kral henüz ümidini kesmemişti.

Hz. Peygamberin yakın arkadaşlarından birisinin Hıristiyanlığı kabûl etmesi, günden güne yayılarak, Bizans'ı tehdit eden Müslümanlar arasında bir panik meydana getirecek ve Hıristiyanlık âlemi için büyük bir muvaffakiyet olacaktı.

Mülküme ortak ederim

Onun için Kral, Hz. Abdullah'ın Hıristiyan olması hâlinde kavuşacağı dünyalıkları durmadan arttırıyor, yeni yeni tekliflerde bulunuyordu. En sonunda şöyle bir teklifte bulundu:

- Hıristiyan olmayı kabûl ettiğin takdirde, kızımı verir, seni saltanatıma ve mülküme ortak ederim.

İlk Müslümanlardan olup, Mekkeli müşriklerin daha önceki işkencelerine katlanmış olan Hz. Abdullah, izzetle haykırarak şu cevabı verdi:

- Değil bütün Bizans topraklarını, Arap ve Acem topraklarını da versen, bir an olsun dînimden dönmem!

Bunun üzerine Kral, Hz. Abdullah'a dedi ki:

- Öyle ise öldürüleceksiniz.

- Buna gücünüz yetebilir. Ama îmânımı kalbimden çıkarıp atamazsınız!

Abdullah bin Huzâfe'den beklediği netîceyi alamayan Bizanslılar, Hz. Abdullah'ı çarmıha gerdiler ve okçular devamlı olarak, ellerine ve ayaklarına yakın yerlere ok yağdırdılar. Bu arada yine Hıristiyanlık telkînlerine devam ediliyordu.

Aynı zamanda, bir kazan su kaynatılmış ve Hıristiyan olmayı reddetmiş olan diğer Müslümanlardan birisi getirilmiş, kazana atılmak üzere bekletiliyordu.

Ağlamaya başladı

Derken o Müslüman kaynar suya atıldı. Etrafta bulunanlar ve Hz. Abdullah bu fecî durumu gördüler. Sonra kazanın yanına Hz. Abdullah getirildi.

Bu esnada Hz. Abdullah ağlamaya başladı. Kral Hz. Abdullah'ın korkusundan ağladığını zannederek, tekrar Hıristiyan olmasını teklif etti. Hz. Abdullah yine tekliflerini reddetti. Bunun üzerine kral sordu:

- O hâlde niçin ağlıyorsun?

- Ben korkumdan ağlamış değilim. Biz Müslümanlar Allah yolunda ölümden korkmayız. Benim ağlamamın sebebi şudur ki; başımdaki saçlarım adedince canlarım bulunsa da, onlardan her biri böyle Allah yolunda ölüme gitse, diye düşündüm ve böyle bir düşünce beni ağlamaya sevketti.

İslâm izzetinin müşahhas bir timsâli olan Hz. Abdullah'ın bu sözleri karşısında Kral yeni bir teklifte bulundu:

- Başımdan öpersen, seni serbest bırakacağım.

Bizans saltanatına ortaklık teklifi karşısında bile îmânından fedâkârlık göstermeyen Hz. Abdullah, bir Hıristiyanın başından nasıl öperdi? Şöyle mukabil bir teklifte bulundu:

- Burada bulunan bütün Müslüman esîrleri serbest bıraktığın takdirde, dediğini yaparım.

Hz. Abdullah, kralın başını öpmeye giderken şöyle düşünüyordu:

“Bu adamın, Allahın düşmanlarından birisi olduğuna inanıyorum. Bunun başını ise, ancak Müslüman kardeşlerimi serbest bırakacağı için öpüyorum.”

Hz. Abdullah, kralın başını öptü ve o da sözünde durarak 80 Müslüman esîri serbest bıraktı.

Abdullah bin Huzâfe’nin îmânından gelen izzet ve fedâkârlığı, 80 Müslümanın kurtarılmasına ve daha nicelerinin îmânını kurtarmasına vesîle olmuştu.

Her Müslümanın vazîfesidir

Esîrlerle birlikte Medîne’ye dönen Hz. Abdullah, Hz. Ömer tarafından karşılandı. Hz Ömer, Abdullah’ı tebrik etti ve orada bulunan Müslümanlara hitâben;

- Abdullah, kralın başından öperek 80 Müslüman kardeşimizin kurtuluşuna vesîle olmuştur. Onun için, Abdullah’ın başından öpmek her Müslümana bir vazîfedir. İşte ilk önce ben öpüyorum, dedi ve başından öptü.

Abdullah bin Huzâfe, ilk Müslümanlardan idi. Soyu Hz. Lüey’de Peygamber efendimizle birleşmektedir. Annesi Hârisoğullarındandır. Müslüman olduktan sonra Mekkeli müşriklerin işkencelerine ma’rûz kaldı. İki defa Habeşistan’a hicret etti.

Bedir savaşından sonra Medîne’ye geldi. Resûlullahla birlikte bütün savaşlara katılan Abdullah bin Huzâfe hazretleri, bir ara Peygamberimiz tarafından 50 kişilik bir seriyyenin kumandanlığına da getirilmişti. Abdullah bin Huzâfe, Hz. Osman devrinde Mısır’da vefât etti.

Allah ondan râzı olsun.

| BAŞA DÖN |

Kur'ân-ı kerîmi açıktan okuyan ilk sahâbî: ABDULLAH BİN MES'ÛD

Abdullah bin Mes'ûd hazretleri, Eshâb-ı kirâmın meşhûrlarından olup, ilk îmâna gelenlerdendir.

Gençliğinde fakîr idi. Bundan dolayı çobanlık yapıyordu. Bir gün koyun güderken Peygamber efendimiz ve Hz. Ebû Bekir ile karşılaştı. Resûlullah efendimiz:

- Ey genç! İçmemiz için sütün var mı? diye sordu. O da:

- Yok efendim, deyince, Peygamber efendimiz, hiç yavrulamamış bir koyunun memesini elleri ile sıvazlayıp, duâ etti. Koyunun memesi derhal süt ile doldu. Hz. Ebû Bekir, büyük bir kap getirip doldurdu. Bu sütten içtiler. Peygamber efendimiz sonra: **"Çekil, büzül"** buyurdu. Koyunun memeleri eski hâline geldi.

Nasıl sağdınız?

Abdullah bin Mes'ûd, olanları hayretler içinde seyretti. Dayanamayıp sordu:

- Bu nasıl oldu? Hiç sütü olmayan koyundan bu kadar sütü nasıl sağdınız? Söylediğiniz duâyı lütfen bana da öğretin.

Peygamber efendimiz, başını sıvazlayıp:

- Allahü teâlâ sana rahmet etsin! Sen Hakkı öğrenebilecek bir çocuksun, buyurdu.

Bu mu'cizeyi gören ve konuşmaları işiten genç:

- Siz sıradan bir kimse değilsiniz. Senin, Cenâb-ı Hakkın Peygamberi olduğuna inandım, deyip Kelime-i şehâdet getirdi ve Müslüman oldu.

Kimse yok mu?

Abdullah bin Mes'ûd hazretleri Mekke'de ilk defa açıktan Kur'ân-ı kerîm okuyan sahâbîdir.

Bir gün Eshâb-ı kirâm, bir yerde oturup sohbet ediyorlardı. İçlerinden birisi:

- Resûlullahtan başka, hiç kimse çıkıp da Kur'ân-ı kerîmi müşriklere karşı açıktan okuyamadı. Bunu yapacak kimse yok mu? dedi. İbni Mes'ûd hazretleri hemen atılıp:

- Ben okurum, dedi.

- Biz, sana bir zarar vermelerini istemeyiz. Müşriklerin, kabîlesinden korkacakları bir kimse okusun.

- Bırakın gideyim! Siz dua edin! Allahü teâlâ beni korur!

Ertesi gün, Makâm-ı İbrâhim'e gitti. Müşrikler orada toplanmış hâldeydiler. İbni Mes'ûd hazretleri Besmele-i şerîfe çekip, **"Errahmânu allemel Kur'âne..."**diyerek Rahmân sûresini okumaya başladı.

Müşrikler hep birlikte üzerine yürüdüler. Tekme tokat vurmaya başladılar. Yüzü gözü her tarafı yara bere içersinde kaldı. Fakat o, sanki hiç bir şey yapılmıyormuş gibi sâkin sâkin Kur'ân-ı kerîmi okumaya devam etti. Okuması bittikten sonra Eshâb-ı kirâmın yanına vardığında dediler ki:

- Korktuğumuz başımıza geldi. Bir daha gidip onların yanında okuma!

- Hayır yine gidip okuyacağım. Müşrikleri ilk defa böyle perişan hâlde gördüm. Onların âcizliği beni çok sevindiriyor. Bana yapılan işkencelerden acı duymuyorum.

O, ertesi günü yine gidip, tekrar okudu. Yine tartakladılar. Hattâ kızgın çöllere yatırıp işkence ettiler. O yine aldırmadan okumalarına devam etti. Sonunda müşrikler çâresiz kaldılar.

Mekkeli müşrikler diğer Müslümanlara yaptıkları gibi, Abdullah ibni Mes'ûd'a da çok eziyet ve işkence yaptılar. İşkenceler dayanılmayacak hâle gelince izin ile iki defa Habeşistan'a hicret etti. Resûlullah efendimizin hicret etmesinden sonra, Habeşistan'dan Medîne'ye hicret etti. Burada önce Muâz bin Cebel'in evinde misâfir kaldı. Sonra Mescid-i Nebî'nin yanında bir ev yaptırarak taşındı.

İbni Mes'ûd hazretleri, cüssesinden umulmayan kahramanlıklar göstermiştir. Savaşlarda, Resûlullahın yanından ayrılmayıp, canfedâ bir şekilde savaşırdı. Bedir savaşında, küfrü ve îmânsızlığı meşhûr Ebû Cehil'in başını o kesmiştir.

Savaşta, Eshâb-ı kirâmdan Afra hatûnun çocukları Muâz ve Muavviz, kılıç darbeleri ile Ebû Cehil'i kımıldayamıyacak şekilde yaralayıp, yıktılar. Öldüğünü zannedip oradan ayrıldılar. Peygamber efendimiz Ebû Cehil'i merak edip:

- Acaba Ebû Cehil ne yaptı, ne oldu? Kim bakar? buyurarak, araştırılmasını emretti. Aradılar bulamadılar. Gelip durumu bildirince Peygamber efendimiz:

Allahü teâlâ zelil etti

- Aramaya devam ediniz! Eğer onu tanıyamazsanız, dizindeki yara izine bakınız. Birgün ben ve o, Abdullah bin Cûdan'ın ziyâfetine gittik. İkimiz de gençtik. Ben

ondan biraz büyükçe idim. Orada onu itince düştü, dizlerinden birisi yaralandı. Bu iz onun dizinden kaybolmadı, buyurarak Eshâbına kolay tanımaları için işâret verdi.

Bunun üzerine, İbni Mes'ûd hazretleri yerinden fırlayıp aramaya gitti. Epey bir aramadan sonra, ölüler arasında ta'rife uygun yaralı birisini gördü. Yanına yaklaşıp sordu:

- Sen Ebû Cehil misin?

- Evet, Ebû Cehil'im.

- Ey Resûlullah düşmanı! Nihâyet Allahü teâlâ seni hakîr ve zelîl etti?

Aldığı yaralardan, acılar içinde kıvranan İslâm düşmanı Ebû Cehil, hâlâ inadına, düşmanlığına devam ediyordu. En ufak bir pişmanlık eseri yoktu. Ebedî olarak, Cehennemde kalmak üzere dünyadan ayrılmakta iken bile mel'ûn hâlâ ağzından kin kusuyordu:

- Ne diye beni zelîl ve hakîr edecek ey koyun çobanı! Hakîr olan sizler olacaksınız! Sen bana zaferden bahset! Kim kazandı kim kaybetti?

- Zafer Allah ve Resûlünün tarafındadır, ey mel'ûn. Artık sonun geldi. Zehir kusan başını, şu iğrenç vücûdundan ayıracağım.

- Doğrusu beni, senin gibi birisinin öldürmesi bana çok ağır gelecek.

- İşte Allah ve Resûlüne karşı gelen, onlara düşmanlık besliyenin sonu böyle zelîl olmaktır. Sen ve senin gibi olanların sonları böyle olacak. Burada zelîl olduğunuz gibi, âhirette daha zelîl olacaksınız! Ebedî olarak, Cehennem ateşi ile yanacaksınız. Cehennemde, şimdiki bu hâlinizi çok arayacaksınız. Fakat bulamıyacaksınız.

İbni Mes'ûd hazretleri, başını kesmek için Ebû Cehil'in miğferini çıkartırken:

- Ne olur hiç olmazsa, boynumu gövdeme yakın kes ki, başım heybetli görünsün, diyerek küfrünün, gurur ve kibrinin ne dereceye çıkmış olduğunu gösterdi.

Ümmetin fir'avnı

İbni Mes'ûd, Ebû Cehil'in başını kılıcıyla kopardı. Kılıcını, miğferini aldı. Başına bir ip bağlayıp, sürükliyerek Resûlullahın huzûruna götürdü. Sevinç içinde:

- Yâ Resûlallah! Bu, Allahü teâlânın düşmanı Ebû Cehil'in başıdır, dedi. Peygamber efendimiz de:

- O Allah ki, O'ndan başka ilâh yoktur, buyurdu.

Sonra İbni Mes'ûd hazretleri ile beraber, Ebû Cehil'in cesedinin yanına gitti. Ona hitap ile:

- Allahü teâlâya hamd olsun ki seni zelîl ve hakîr kıldı. Ey Allahın düşmanı! Sen bu ümmetin fir'avnı idin! buyurdu.

Hz. Abdullah bin Mes'ûd, Uhud'da, Hendek'te, Biat-ı Rıdvan'da, Mekke'nin fethinde ve Tebük seferlerinde bulundu. Peygamber efendimizin vefâtından sonra da Yermük harbine katıldı. Kûfe kadılığına tayin olundu. Orada hazine muhafızlığı da yaptı. Hz. Ömer, Kûfe halkına yazdığı mektupta şöyle diyordu:

- Ey Müslümanlar! Size iki arkadaşımı yolluyorum. Ammâr vâlî, Abdullah kâdı olacaktır. Onları dinleyiniz ve söylediklerini yapınız. Çünkü ikisi de Resûlullahın Eshâbından olup, Bedir kahramanlarındandır. İbni Mes'ûd'u yanımda alıkoymayarak sizi kendime tercih ettim. Kendisi aynı zamanda beytülmâl hesaplarına da bakacaktır.

Günâhtan şikâyet

Hz. Osman'ın son zamanlarında Medine'ye döndü. 60 yaşının üzerinde iken hastalandı. Halife Hz. Osman, ziyâretine geldi. Dedi ki:

- Bir isteğin mi var?

- Allahü teâlânın rahmetini isterim.

- Bir tabib getirelim mi?

- Hâcet yok! Beni hasta eden tabibdir.

Bu hastalıktan vefât etti. Cenâze namazını Hz. Osman kıldırdı. Vasiyeti üzerine Cennet-ül-Bakî Kabristanına defnedilmiştir.

Abdullah bin Mes'ud, Resûlullahın huzurunda, meclislerinde sık sık bulunurdu. O derece ki, Resûl-i ekremin Ehl-i beytinden olduğu sanılırdı. Resûlullahın eşyalarını taşırdı. Onlara hürmetinden çok güzel giyinirdi.

Peygamber efendimiz, Abdullah bin Mes'ûd'u Kur'ân-ı kerîm öğretenlerin başında sayardı ve, **"Kur'ân-ı kerîmi, İbni Mes'ûd, Salim, Übey bin Ka'b ve Muaz bin Cebel'den öğrenin!"** buyururdu. 70 sûreyi Resûlullahın mübârek ağızlarından işiterek ezberlemiştir. Âsım, Hamza, Kisaî, Halef, A'meş gibi meşhur kırâat imâmlarının silsilesi, İbni Mes'ûd'da son bulmaktadır.

Resûl-i ekrem Kur'ân-ı kerîmi ondan dinlemeyi çok severdi. Peygamber efendimiz bir gün ona buyurdu ki:

- Nisa suresini oku, dinleyelim.

- Kur'ân-ı kerîm size indi. Biz O'nu sizden okuduk ve sizden öğrendik. Resûl-i ekrem bunun üzerine buyurdu ki:

- Evet öyledir. Fakat ben Kur'ân-ı kerîmi başkasından dinlemeyi severim.

İbni Mes'ûd okumaya başladı. Meâlen; **(Halleri ne olacak? Her ümmetten bir şahit getireceğimiz zaman...)** Nisa: 41] âyet-i kerimesine gelince, Resûlullahın mübârek gözlerinden yaşlar boşandı.

İbni Mes'ûd gibi

İbni Mes'ûd hazretleri, Kur'ân-ı kerîmi çok güzel okurdu. Hz. Ömer anlatır:

Bir gün Resûlullah efendimiz, Hz. Ebû Bekir ile Müslümanların durumunu konuşuyordu. Ben de yanlarındaydım. Sonra beraber dışarı çıktık. Baktık, tanımadığımız birisi mescidde Kur'ân-ı kerîm okuyor. Resûlullah efendimiz dinlemeye başladı. Daha sonra da bize dönüp buyurdu ki:

- Kim Kur'ân-ı kerîmi indiği andaki tazeliği ile okumaktan hoşlanıyorsa, İbni Mes'ûd gibi okusun!

İbni Mes'ûd hazretlerinin vücûdu zayıf yapılı idi. Peygamber efendimiz birgün Eshâbına buyurdu ki:

- Siz İbni Mes'ûd'un vücutça zayıf olduğuna bakmayın. Mîzânda hepinizden ağırdır.

| BAŞA DÖN |

En çok hadîs bilen sahâbîlerden: ABDULLAH BİN ÖMER

Abdullah bin Ömer hazretleri, Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden olup, dört büyük halîfeden Hz. Ömer'in oğludur. İlk îmâna gelenlerdendir. Babası îmân ile şereflenince, o da küçük yaşta Müslüman oldu.

Küçük yaştan beri Peygamber efendimizle beraber bulundu. Bunun için Eshâb-ı kirâm içinde en çok hadîs-i şerîf nakledenlerden oldu.

Ayrıca, yaratılış olarak üstün hâllere sahip olduğundan ve Resûlullahın hizmeti ile şereflenip, uzun zaman sohbetlerinde bulunduğundan, bütün ilimlerde mâhir oldu.

Çok cömert idi

Harâm ve şüphelilerden sakınmakta, dünyaya düşkün olmamakta örnek durumdaydı. Her işte çok araştırıcı, inceleyici ve dikkatliydi. Çok cömert olup, ikrâm etmeyi çok severdi. Akşam yemeklerini, yalnız yediği hiç vâki değildi. Mutlaka misâfir arar bulurdu.

Bir gün Abdullah bin Ömer hazretlerine, bin dirhem para ile kıymetli bir kaftan hediye getirilmişti. Dostlarından birisi ertesi gün, onu, çarşıda hayvanına veresiye yem alırken görünce şaşırdı. Evine gidip sordu:

- Dün Abdullah bin Ömer'e bin dirhem para ile kıymetli bir kaftan gelmemiş miydi?

- Evet gelmişti.

- Fakat bugün onu veresiye alış-veriş yaparken gördüm.

- Doğrudur. Hediyeleri aldığı gün, kaftanı omuzuna alıp, çarşıya çıktı. Dönüşünde ne kaftan ne de paralar vardı. İhtiyacı olanlara hepsini dağıtmış.

Gençliğinde bir rü'yâ gördü. Rü'yâsında ipek bir kumaş parçasının üzerine binerek uçuyor, Cennetteki istediği yerlere konuyordu. Bu sırada birileri onu Cehenneme götürmek istedi.

Hemen karşısına bir melek çıkıp, "Korkma!" dedi. Sonra alıp tekrar Cennete götürdü.

Hz. Hafsa, onun bu rü'yâsını Resûlullaha anlatınca, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Abdullah ne iyi insandır. Keşke geceleri de namaz kılsa!

O zamandan sonra gece namazını hiç bırakmadı.

Allahtan korkmak

Allahtan başka kimseden korkmazdı. Bir gün yolculuğa çıktı. Yolda karşılarına bir aslan çıkınca, arkadaşları korkup ne yapacaklarını şaşırdılar. O korkusuzca aslanın yanına yaklaşıp, kulağına dedi ki:

- Resûlullahtan işittim. **"İnsanoğlu Allahtan başkasından korkmazsa, hiçbir şeyi ona musallat etmez"** buyurdu. Yoldan çekil de yolumuza devam edelim.

Aslan sessizce oradan uzaklaştı.

Acıkmayınca yemez, yediğinde de çok az yerdi. Nitekim Irak'tan ziyâretine gelen bir dostu, kendisine hediye olarak bir ilâç getirerek dedi ki:

- Bu iyi bir ilâçtır. Sana, Irak'tan getirdim.

- Bu ilâç neye yarar?

- Hazımsızlığa iyi gelir.

- O zaman, sen bu ilâcı başkasına ver!

- Niçin?

- Çünkü, ben ömrümde hiç karnım doyana kadar yemek yemedim. Bundan sonra da yemiyeceğim için bende hazımsızlık olmaz.

Bir gün Abdullah bin Ömer hazretlerinin devesi kayboldu. Çok aradı, bulamadı. “Alana helâl olsun!” deyip mescide girdi. Sonra birisi gelip dedi ki:

- Deven filân kimsede.

Mescidden çıkıp giderken, hatırladı. “Ben onu alana hediye etmiştim” deyip tekrar mescide döndü.

Allah için sev!

Peygamber efendimiz bir nasîhatinde, Abdullah bin Ömer hazretlerine buyurdu ki:

- Allah için sev, Allah için darıl, Allah için anlaş! Velîlik mertebesine ancak böyle kavuşabilirsin! Bu minvâl üzere olmıyan kişi, namazı ve orucu çok olsa bile, îmânın tadını alamaz.

Yâ Abdullah, sabaha çıktığın zaman akşam için kendini kaygılandırma! Akşama çıktığın zaman sabah için kendini kaygılandırma! Sağlığında hastalığın ve hayatında ölüm için tedbîr al!

Abdullah bin Ömer hazretleri, harâmdan çok korkardı. Bunun için, sık sık buyururdu ki:

- Kambur oluncaya kadar namaz kılsanız ve kıl gibi oluncaya kadar oruç tutsanız, harâmdan kaçmadıkça bunların va’dedilen mükâfâtına kavuşamazsınız!

Birisi, Abdullah bin Ömer hazretlerine, “Allah için, seni çok seviyorum” deyince buyurdu ki:

- Ben de Allah için, seni hiç sevmiyorum. Çünkü sen, ezânı tegannî ederek, şarkı söyler gibi okuyorsun.

Tâbiînin büyüklerinden Nâfi’ buyurdu ki:

“Ben henüz çocuk iken Abdullah bin Ömer ile beraber gidiyorduk. Ney sesi işittik. Hz. Abdullah, kulaklarını parmakları ile kapadı. Oradan hızla uzaklaştık. Bir müddet sonra bana dedi ki:

- Ney sesi daha işitiliyor mu?

- Hayır işitilmiyor.

Ancak ondan sonra parmaklarını kulaklarından ayırdı.”

Hiç kimse yanmasın!

Resûlullah efendimiz, Abdullah bin Ömer’i çok severdi. Nitekim bir gün Hz. Abdullah, Resûlullahın huzûrlarına gelmişti. Resûlullah efendimiz ona çok iltifât edip,**(Kıyâmet günü herkesin berâtı** [kurtuluş vesîkası] **her işi ölçüldükten sonra verilir. Abdullah’ın berâtı ise, dünyada verilmiştir)** buyurarak onu medh ve senâ buyurdu. Sebebi

sorulduğunda buyurdu ki:

- Kendisi vera’ ve takvâ sahibi olduğu gibi, duâ ederken “Yâ Rabbî! Benim vücûdumu, kıyâmet günü o kadar büyük eyle ki, Cehennemi yalnız ben doldurayım. Cehennemi insanla dolduracağım diye verdiğin sözün böylece yerine gelmiş olsun da, Muhammed aleyhisselâmın ümmetinden hiç kimse Cehennemde yanmasın” diyerek, din kardeşlerini kendi canından daha çok sevdiğini göstermiştir. [Ebû Bekr-i Sıddîk’ın da böyle duâ ettiği Menâkıb-i çihâr yâr-ı güzîn kitâbında yazılıdır.]

Abdullah bin Ömer hazretleri bir gün, birkaç arkadaşı ile Medîne-i münevvere dışına çıkmışlardı. Yemek vakti gelince sofra hazırladılar. O sırada köle olan bir çoban selâm verdi. Hz. Abdullah çobanı yemeğe da’vet etti. Çoban oruçlu olduğunu söyleyip sofraya oturmadı. İbni Ömer ona sordu:

- Bu çok sıcak günde hem koyunları otlatman, hem de oruç tutman nasıl oluyor?

Çoban da cevap verdi:

- Bu hâlde çok günler oruç tuttum. Abdullah bin Ömer hazretleri, onu denemek için dedi ki:

- Koyunlarından birini satar mısın? Hem parasını, hem de iftâr etmen için etinden veririz?

- Koyunlar efendimindir.

- Efendine kaybolduğunu söylersin.

Bunun üzerine çoban, tam bir teslimiyetle şöyle cevap verdi:

- Allahü teâlâ görüp biliyor.

Azâd ettiler

Abdullah bin Ömer hazretleri, çobanın sözünü birkaç defa tekrar etti. Medîne’ye döndüklerinde, çobanın efendisine birisini gönderip, sürüyü ve çobanı satın aldı. Onu azâd ederek, koyunları da ona hediye etti.

Mekke’nin fethi sırasında, İbni Ömer yirmibeş yaşlarında bulunuyordu. Sür’atli koşan bir atı vardı. Bu at üzerinde, elinde mızrağı olduğu hâlde çok heybetli idi. Resûlullah efendimiz onun bu hâlini görünce, **“Abdullah! İşte Abdullah”** buyurarak mücâhidliğini övdüler. Müslüman ordusu, büyük bir ihtişâmla Mekke’ye girdiği zaman, Resûl-i ekrem bir deve üzerinde olup, İbni Ömer de yanında bulunuyordu.

Mekke’nin fethinden sonra Abdullah bin Ömer, Huneyn muhârebesine katıldı. Büyük kahramanlıklar gösterdi.

Ordu bir ara geri çekilmek üzere iken İbni Ömer, Resûlullah efendimize yaklaşarak, duâ istedi ve, “Zafer nasîb olursa i’tikâf edeceğim” diye arzetti. Resûl-i ekrem onun bu arzûsu üzerine buyurdu ki:

- Dilediğini yapar, adağını yerine getirirsin.

Sonra zafer nasîb oldu.

Huneyn’den sonra Tâif muhâsarası oldu. Bu muhâsarada öncü kuvvetlerinden idi. Resûlullahın duâsı ile fetih nasîb oldu.

Doksandan fazla yara vardı

Abdullah bin Ömer hazretleri, Mûte harbinde de bulundu. Bu husûsla ilgili kendisi şöyle

anlatır:

“Resûlullah efendimiz Mûte gazâsında Zeyd bin Hârise’yi kumandan yapmış, **“Eğer Zeyd şehîd olursa, Ca’fer bin Ebî Tâlib, o da şehîd olursa, Abdullah bin Revâha kumandanlık yapsın”** buyurmuştu.

Ben de bu savaşta idim. Ca’fer bin Ebî Tâlib’i harb meydanında aradık ve şehîdler içerisinde bulduk. Vücûdunda doksandan fazla kılıç ve mızrak yarası vardı.”

İyilik etmesini, hayrı, sadakayı, köle azâd etmeyi çok severdi. İyi ve güzel huylu olup, kötülükten uzaktı. Her işini ve her şeyini Allah için yapardı. Yüzüğünün taşında, “Abdullah bin Ömer, Lillah” ibâresi yazılı idi. Abdullah bin Ömer hazretleri buyurdu ki:

- Müslümanlıkla şereflendikten sonra, en büyük sevinç ve neş’em; gönlümün, herkesi peşinden koşturan birtakım istek ve arzûlara meyletmemiş olmasıdır.

Hz. Ebû Bekir devrinde, Amr bin Âs komutasındaki orduda vazîfe aldı. Ordu, Filistin toprağına girince, Amr bin Âs, Abdullah bin Ömer’e bir sancak ve emrine bin süvâri verdi.

Kimse dağılmasın!

Birlik, Amr bin Âs’ın emri üzerine hareket etti. Sabaha kadar yürüdüler. Bu sırada, kalabalık insan topluluğuna dâir birtakım izlere rastladılar. Abdullah bin Ömer hazretleri dedi ki:

- Zannederim bu asker izi, Rumların öncü birliklerine âittir.

Sonra emrindeki askerlerle birlikte durdu. Askerler dediler ki:

- Bu izi takip edelim.

Bunun üzerine Abdullah bin Ömer şu tâlimâtı verdi:

- Hayır, izin kime âit olduğunu kesin olarak öğreninceye kadar kimse dağılmasın!

Kimse yerinden ayrılmadı. Araştırma netîcesinde, Müslümanlardan haber almak için dolaşan, onbin kişilik Rum askerinin, yakınlarında olduğunu anladılar. Abdullah bin Ömer, onları görünce, askerlerine seslendi:

- Bu fırsatı kaçırmayınız! Cennet kılıçların gölgesi altındadır!

Bütün asker gür bir sesle, **“Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah”** dedi. Kelime-i tevhîd sesleri semâyı çınlattı. Sanki ağaçlar, taşlar ve her şey onlara Kelime-i tevhîd ile cevap veriyordu. İlk hücûm eden İkrime bin Ebî Cehl oldu. Onu Süheyl bin Amr, sonra da Dehhâk takip etti. İki ordu birbirine girmişti. Abdullah bin Ömer hazretleri, savaş hâlini şöyle anlatmıştır:

“O anda, Rumların önde gelen cengâverlerinden, iri yapılı, sağına soluna çevik hareketlerle vuran birini gördüm. Bu, öncü kuvvetlerinin komutanı ve Rumların gözbebeği olan birisi idi.

Rum askerinin üzerinde moral yönünden büyük te’sîri vardı. Üzerine hücûm edip, mızrağımı uzattım, fakat kendini kurtardı.

Öldürmek için tekrar bir fırsatını bulup, yaraladım. Kılıcımla vurdukça vuruyordum. Sanki taşa çalıyordum. Her vuruşta kılıç, sert taşa vurulmuş gibi ses çıkarıyordu. Hattâ kırıldığını zannettim. Nihâyet yere düşürdüm.

Bunu gören Rumlar büyük bir korkuya kapıldılar. Müslüman mücâhidler ise daha şiddetli ve aşkla çarpışmaya başladılar. Allah için, Dehhâk ve Hâris bin Hişâm çok kahramanlıklar

gösterdiler ve düşman büyük bir hezîmete uğrayıp dağıldı. Böylece Allahü teâlânın yardımı ile zafere ulaştık."

Abdullah bin Ömer nerede?

Muhârebe bittikten sonra, Müslüman askerleri toplandılar. Rumlardan aldıkları malları ve ganîmetleri ortaya getirdiler. Bütün askerler döndüğü hâlde, Abdullah bin Ömer hâlâ görünmüyordu. Müslümanlar birbirlerine soruyordu:

- Abdullah bin Ömer nerede?

İçlerinden birisi, onun çok zâhid ve ibâdete düşkün olduğunu söyledi. Başkaları da, onu medheden konuşmalarda bulundular.

Bu konuşmaları, bulunduğu yerde dinleyen Abdullah bin Ömer hazretleri yüksek sesle, tekbîr ve tehlîllerle, Resûlullaha salâtü selâm getirdi ve elindeki bayrağı salladı. Bunu gören Müslümanlar, yanına koştular. Kendisine, nerede olduğunu sorduklarında, "Rumların kumandanları ile meşgûldüm. Onu öldürdüm" dedi.

Abdullah bin Ömer hazretleri, Mûte ve Yermük savaşlarında bulundu. Hz. Ebû Bekir'in hilâfeti zamanında Hâlid bin Velîd'in Arabistan'da isyân hâlinde bulunan mürted kabîlelere karşı açtığı sefere iştirâk etti.

Ayrıca Nihâvend muhârebesine ve Hz. Osman'ın Mısır vâlisi Abdullah bin Sa'd'ın Kuzey Afrika fütûhatını tamamlamak için Medîne'den gönderdiği yardımcı kuvvetler ile harbe katıldı.

Yine az zaman sonra 650-651 târihinde Sa'îd bin Âs kumandasındaki Horasan ve Taberistan seferine iştirak etti.

İstanbul'a geldi

Abdullah bin Ömer hazretleri, Hz. Muâviye'nin hilâfetinde, Yezîd bin Muâviye ile Bizans seferine katıldı. Eyyûb Sultân hazretleriyle İstanbul surları önüne kadar gelip, Bizanslılar ile olan mücâdelede bulundu.

Abdullah bin Ömer hazretleri, devlet kadrosunda vazîfe almaktan uzak durdu. Babası Hz. Ömer, şehâdetinden önce yerine oğlunu göstermesini isteyenlere buyurmuştu ki:

- Bir evden bir kurban yeter.

Seçilmemek şartıyla Hz. Osman'ı halîfe seçen şûrâ üyeliğinde bulundu.

Hz. Osman'ın şehâdetinden sonra, Hz. Ömer'in oğlu olması, ilmî mertebesinin yüksekliği ve savaşlardaki kahramanlığı ileri sürülerek, halîfe olması istendiyse de kabûl etmedi. Hz. Ali'ye bî'at etti. Fakat, iç hâdiselere karışmadı.

"Cihâd, İslâm ülkesinde, Müslümanlar arasında olmaz. Cihâd, kâfirlere ve gayrı müslim memleketine karşıdır" buyururdu.

Abdullah bin Ömer, Resûlullahı görme, sohbetinde bulunma, Ona hizmet etme şerefine kavuşma ve fıtraten üstün hâllere sahip olması sebebiyle, bütün ilimlerde mâhir, üstâd idi.

İlmi, harâm ve şüphelilerden sakınması ve dünyaya düşkün olmaması yönleri ile örnek durumdaydı. Her işte çok araştırıcı, inceleyici ve dikkatliydi.

Kur'ân-ı kerîmin tefsîri husûsunda sahâbenin ileri gelenlerinden idi. Helâle ve harâma âit hadîs-i şerîflerin çoğunu o bildirmiştir.

İşittiği hadîs-i şerîfleri yazar, gerek duymadıkça hadîs-i şerîf rivâyet etmezdi.

Resûlullaha çok benzerdi

İbni Ömer hazretleri, ekseriyâ Resûlullah efendimizin hizmetinde ve huzurunda bulunurdu. Bulunmadığı zamanlarda, Onun söz, fiil ve takrîrini sorar, araştırırdı.

Anlıyamadığında, bizzat Resûl-i ekremden öğrenir, bildiğini öğretmekten zevk duyardı.

Medîne-i münevverede ders meclisi kurup, hadîs-i şerîf öğretti. Ayrıca hac mevsiminde de dünyanın her yerinden gelen ilim ve hak âşıklarına hadîs-i şerîf rivâyetinde bulundu.

Hz. Âişe buyurdu ki:

- Hâl ve hareketinde Resûlullaha en çok benzeyenlerden biri de İbni Ömer idi.

Abdullah bin Ömer hazretleri, fıkıh ilminde de kemâl derecesinde idi. Fetvâ husûsunda çok titiz idi. Birçok mes'eleye, "Bilmiyorum" diye cevap verirdi. Fetvâları çok kıymetlidir. İmâm-ı Mâlik onun hakkında buyuruyor ki:

Abdullah bin Ömer, Peygamberimizden sonra hac mevsiminde ve başka zamanlarda, insanlara altmış sene fetvâ vermiştir.

Abâdile-i erbea

Hadîs ve fıkıh âlimleri arasında Abdullah bin Ömer, Abdullah bin Abbâs, Abdullah bin Zübeyr ile Abdullah bin Amr bin Âs'a **Abâdile-i erbea**, ya'nî dört Abdullah ünvânı verilmiştir. Bu dört zât, bir mes'elede ittifâk edince, "Abâdile'nin kavli" denilir. Ancak fıkıh kitaplarında, Abâdile denilince, ekseriyâ İbni Mes'ûd, İbni Abbâs ve İbni Ömer hazretleri kasdedilir.

Tâbiînin büyüklerinden Nâfi', Abdullah bin Ömer'in azâdlısıdır. Onu, onbin dirheme satın aldıktan sonra buyurdu ki:

- Seni Allah rızâsı için azâd ettim.

Çok cömert, halîm ve selîm idi. Köle ve câriyelerinden hangisini Allahü teâlâya ibâdet ederken görse, onu azâd etmek âdeti idi. Kölelerinin böyle görünerek kendisini aldattıklarını söylediklerinde buyurdu ki:

- Hayır için aldanmaktan iyi şey var mıdır?

İmâm-ı Nâfi', efendisi ile ilgili olarak buyurdu ki:

- Abdullah bin Ömer, bin kişi azâd etmeyince, rûhunu teslim etmedi. Sevmeye başladığı bir şeyi Allah rızâsı için, ihtiyâcı olana verirdi. Böylece, Allahü teâlânın;**"Sevdiğiniz şeylerden infâk etmedikçe, iyiliğe kavuşamazsınız!"** (Âl-i İmrân sûresi: 92) meâlindeki âyet-i celîlesiyle amel ederdi.

Zamanın zenginlerinden Abdülazîz bin Hârûn, "Her ne ihtiyâcın varsa bana bildir" diye Abdullah bin Ömer'e mektup yazmıştı. Karşılık olarak şöyle mektup yazdı:

Resûlullahtan, **"Önce geçindirmekle yükümlü olduğun kişilere ver; yüksek el, alçak elden hayırlıdır!"** buyurduklarını işittim. Yüksek elin veren el, alçak elin de alan el olduğunu sanıyorum. Senden hiçbir isteğim yoktur. Allahü teâlânın bana gönderdiği bir ni'meti de geri çevirmem.

İhlâs sûresi

Abdullah bin Ömer hazretleri, Cum'a namazına gitmeden önce mutlaka gusleder ve güzel

kokular sürünürdü. Bayram namazları için de aynı şeyi yapardı. Günde iki defa güzel koku sürünür, elbiselerinin tertemiz ve kokusunun güzel olmasına dâimâ dikkat ederdi.

Abdullah bin Ömer'in oğlu Hâlid'in azâd ettiği Ebû Gâlib diyor ki:

"Abdullah bin Ömer Mekke'ye geldiği zaman, bize misâfir olurdu. Geceleri kalkar, teheccüd namazı kılardı. Bir gece sabah namazı yaklaştığı zaman, bana dedi ki:

- Kalkıp namaz kılmayacak mısın? Kur'ân-ı kerîmin üçte birini okusan da olur.

Benim, "Sabah yaklaştı ve bu kadar kısa zamanda Kur'ân-ı kerîmin üçte birini okuyup yetiştiremem" cevabım üzerine buyurdu ki:

- İhlâs sûresi, Kur'ân-ı kerîmin üçte birine eşittir.

Birisi Abdullah bin Ömer hazretlerine, “Ey insanların en iyisi” deyince buyurdu ki:

- Ben insanların en iyisi değilim. İnsanların en iyisinin oğlu da değilim. Ben sâdece Allahü teâlânın bir kuluyum. O’nun rızâsını bekler, O’ndan korkarım. Siz böyle övmeye devam ederseniz, insanı helâk edersiniz.

Namazlarını aksatanlar

Âdem bin Ali’den rivâyet edildiğine göre, Abdullah bin Ömer bir sohbetinde, “Kıyâmet gününde aksaklar diye çağrılacak kişiler vardır” dedi. Cemâ’at, “Aksaklar kimlerdir” diye sorunca şöyle cevap verdi:

- Sağa-sola bakmak ve ba’zı hareketler yapmak sûretiyle namazlarını eksilten ve aksatan kimselerdir.

İbni Ömer birisinin zâlim Haccâc’ın aleyhinde konuştuğunu duydu ve kendisine sordu:

- Haccâc burada olsa, böyle konuşabilir miydin?

- Hayır konuşamazdım.

- İşte biz, Resûl-i ekrem zamanında, bunu münâfıklık sayardık.

Abdullah bin Ömer hazretleri, birçok sohbetlerinde buyurdu ki:

“Ey Âdemoğlu! Bedeninle dünyada ol, kalbinle âhıreti bul!”

“Hikmet ondur; dokuzu sükût, biri de az konuşmaktır.”

“İnsanın mâhiyeti arkadaşından anlaşılır.”

“Kendinden üsttekine hased, aşağıdakine tahakküm eden ilim ehli sayılmaz.”

“Peygamber efendimize yaptığım bî’atı, bugüne kadar bozmadım ve değiştirmedim. Fitne ve kargaşalığa taraftar olan kişiye de bî’at etmedim.

Hiçbir Müslümanı rahat döşeğinden uyandırmadım, rahatsız etmedim.”

“Allah için sev, Allah için buğzet, Allah için dost ol, yine Allah için düşmanlık et! Allahü teâlânın sevgisine bu şekilde kavuşulur.”

“Biz öyle zamanlar gördük ki, hiç kimse Müslüman kardeşinden daha çok paraya, pula sahip olmayı düşünmedi. Şimdi ise, altın ve gümüş daha kıymetli gelmeye başladı.”

“Allah korkusundan dolayı bir damla yaş akıtmak, benim için, bin altın sadaka vermekten

daha sevimlidir."

"İnsan, imkânı kadar iyilik etmeli, her zaman tatlı konuşmalı ve güleryüzlü olmalıdır."

Allah için sev!

Peygamber efendimiz Abdullah bin Ömer'e bir nasîhatında buyurdu ki:

- Allah için sev, Allah için darıl, Allah için anlaş! Velîlik mertebesini ancak bununla elde edebilirsin. Namazı ve orucu çok olsa bile, bu minvâl üzere olmayan kişi, îmânın tadını alamaz.

Sabaha çıktığın vakit akşama çıkacağını düşünme, akşama çıktığın vakit de sabahlayacağını hâtırına getirme! Hayatından ölümün ve sıhhatinden hastalığın için ayır! Ey Abdullah! Yarın adının ne olacağını bilemezsin!

Abdullah bin Ömer'in künyesi Ebû Abdurrahmân'dır. Müslümanların gözbebeği Hz. Ömer'in oğludur. Mekke-i mükerremede hicretten ondört sene önce doğup, aynı yerde 692 yılında vefât etti. Kabri, Muhasseb'dedir.

| BAŞA DÖN |

Bedir'de babasına karşı savaşan sahâbî: ABDULLAH BİN SÜHEYL

Abdullah bin Süheyl ilk Müslüman olanlardandır. İkinci Habeşistan hicretine kadar Müslümanlığını gizledi. Sonra Habeşistan'a hicret eden kâfileye o da iştirak etti. Habeşistan'dan dönüşünde, babası tarafından hapsedilip, işkence yapılmış, Müslümanlıktan vazgeçmeye zorlanmıştı. Bu yüzden çok şiddetli eziyet ve sıkıntılara mâruz kaldı. Çâresiz kalarak babasının sözüne uymuş gibi göründü. Aslında, istemiyerek îmânını gizlemişti.

Peygamberimizin ve Müslümanların çoğunluğu Medîne'de bir araya gelmişler, gün geçtikçe güçlenmekte ve durumları iyiye doğru gitmekteydi.

İşine yaramıştı

Mekke müşrikleri bunu bir türlü hazmedemiyorlar ve en kısa zamanda, Müslümanları ve İslâmiyeti yok etmek istiyorlardı. Bu yüzden Bedir Muharebesine büyük bir intikam hırsıyla hazırlanmışlardı. Bu Abdullah bin Süheyl'in işine yaramıştı. Bedeni müşrikler arasında ama, rûhu Resûlullah ve Müslümanlarla beraberdi. Şirk ve küfür ordusu arasında bulunmak istemiyordu ama, Resûlullaha kavuşmak için bir müddet sebredecekti.

Bu arada, babası kendisini zaman zaman kontrol ediyor, fakat Abdullah bin Süheyl, iç dünyasında olup bitenleri, rûhunda yaşadığı ve tattığı lezzeti, babasına ve etrafındakilere aslâ hissettirmiyordu. Günler böyle geçti. Babası, onda anormal bir durum, İslâmiyete dâir bir belirti görmediğinden, artık onun hakkında şüphesi kalmamıştı.

Hâlbuki o, onların kirli ve insanlıktan uzak dünyasından, Resûlullahın Cennet misâli huzûrlarına, onun mübârek sohbetlerine, Müslümanların o saâdet ve mutluluk dünyasına nasıl kavuşacağının plânlarını yapmaktaydı.

Abdullah bin Süheyl, sanki başka âlemde yaşamakta, müşriklerden çok çok uzaklarda bulunmaktaydı. Onun durumundan, kimsenin haberi yoktu. Müşriklerin, Müslümanlardan birkaç misli fazla olan küfür ve şirk ordusu, Bedir'e varmış, bütün techizatı yerleştirmiş, muharebeye hazır duruma gelmişti. Karşılıklı tek tek vuruşmalar bitmiş, iki ordu birbirine girmişti. Harp iyice kızışmıştı.

Hakkımda hayırlı kıldı

Abdullah bin Süheyl için tam zamanı idi. İslâm ordusu saflarına geçebilirdi. Fırsatı kaçırmadı ve Müslümanların saflarına katıldı. Böylece, günlerden beri hayâli ile yaşadığı dünyanın içine girmişti. Şimdi başka bir hava teneffüs etmeye başlamıştı. Bu, rûhlara hem gıda ve hem de şifâ olan bir hava idi. O, Allahü teâlânın sevgilisinin yanında, onunla yan yana cihâd ediyordu. Ne büyük saâdetti. Kıyâmete kadar hayırla, duâ ile anılacakların arasına girmişti.

Babası Süheyl, onun bu hareketine çok kızmış ve ağır laflar söylemişti. Abdullah ise babasına, **"Allahü teâlâ bunu benim hakkımda çok hayırlı kıldı"** diye cevap verdi. Abdullah bu esnâda 27 yaşında idi.

Abdullah bin Süheyl artık yerinde duramıyordu. Aslanlar gibi, şirk ordusunun üzerine atıldı. Sanki önceki Süheyl değildi. Diğer Sahâbe-i kirâm gibi o da kahramanca savaştı. Sonunda müşriklerin şirk ordusu perişan oldu. Abdullah'ın babası da esîr düşmüş, daha sonra fidye ile kurtulmuştu.

Abdullah bin Süheyl, Bedir'den sonra Uhud ve Hendek gazâlarına katılmış, Hudeybiye antlaşmasında da hazır bulunmuştur. Fakat bu antlaşma sırasında gördüğü manzara, onun kalbine bir hançer gibi saplanmış ve çok üzülmüştü. Çünkü bu antlaşmada, Mekkeli müşrikleri, babası Süheyl temsil etmiş ve antlaşmaya "Allahın Resûlü" ifâdesinin yazılmasına itiraz ederek demişti ki:

- Biz senin Resûlullah olduğunu kabûl etseydik seninle savaşmazdık.

Müslümanları üzmüştü

Onun bu kaba hareketleri Abdullah'ı çok üzmüştü. Resûlullah efendimiz, onun bütün şartlarını kabûl etmişti. Antlaşma imzalanmadan önce olan bir olay da, bütün Müslümanları üzmüş, Resûlullah efendimiz de mahzûn olmuştu.

Çünkü, Abdullah bin Süheyl'in küçük kardeşi Ebû Cendel Müslüman olmuştu. Bu yüzden Mekke'de zincire vurulup, hapsedilmişti. Ancak bir yolunu bulup kaçmış, Hudeybiye antlaşması imzalanırken, kendini Resûlullahın mübârek ayaklarının dibine atarak demişti ki:

- Beni kurtar yâ Resûlallah!

Fakat müşriklerin temsilcisi olan babası Süheyl oğlunu orada görünce, Ebû Cendel'i boynundan tutup dedi ki:

- Yâ Muhammed! Antlaşmamız üzerine bana geri çevireceğin insanların ilki budur!

Resûlullah efendimiz, onu teslim etmek istememişti. Bunun üzerine Süheyl diretti:

- O zaman antlaşmayı imzalamam!

Ancak Resûlullah bu antlaşmanın yapılmasını, birçok sebepten dolayı istiyorlardı. Bütün taleplere rağmen, müşrikler tekliflerinden vazgeçmedi.

Ebû Cendel'in, babasına teslim edilirken söylediği sözler, bütün Müslümanların gözlerini yaşartmıştı. Başlangıcı Müslümanların aleyhine gibi görünen Hudeybiye antlaşması, daha sonra, Müslümanların lehine netîce vermiş, Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde bu antlaşmayı, Feth-i Mübîn diye vasıflandırmıştır. Ebû Cendel hazretleri de, bilâhare kurtulmuş, sağ sâlim Medîne'ye dönmüştür.

Hudeybiye antlaşmasından iki sene sonra, Abdullah bin Süheyl Mekke'nin fethinde de bulundu. Mekke fethedilmiş, öldürülecek olanların listesi yapılmıştı. Bunların arasında, Abdullah bin Süheyl'in babası da vardı. Babasına dayanamamıştı.

Ben de şehîd olsaydım

Babasının öldürülmemesi için teşebbüste bulundu. Durum Resûlullaha arz edildi. Resûlullah efendimiz Hz. Abdullah'ın bu istirhâmını kabûl etti. Babasına bir emannâme verildi. Daha sonra babası Süheyl bin Amr Müslüman oldu. Sahâbelik şerefine nâil oldu. O kadar ihlâslı bir Müslüman oldu ki, Resûlullahın âhırete teşrifleri sırasında konuşmaları ile, birçok kimsenin, dinden dönmesine mâni oldu.

Abdullah bin Süheyl, Yemâme'de Cevaş muharebesinde şehîd olmuştu. Hz. Ebû Bekir, Kureyş ve Mekke'nin ileri gelenleriyle birlikte, oğlunun şehâdetinden dolayı, babası Süheyl'e tâziyede bulunmuşlardı. Oğullarına her türlü işkenceyi daha önce yapmış olan Süheyl dedi ki:

- Keşke ben de şehîd olsaydım. Resûlullah efendimiz bana, şehîdin, âilesinden 70 kişiye şefâ'at edeceğini bildirdi. Ben oğlumun benden önce kimseye şefâ'at etmiyeceğini umuyorum.

| BAŞA DÖN |

Sâhib-ül ezân: ABDULLAH BİN ZEYD

Hicretten sonra Medîne'de Peygamber efendimizin mescidi yapılmış, burada Müslümanlar cemâ'atle namaz kılıyorlardı. Ancak o günlerde namaz vakitlerini bildirmek, zahmetli oluyordu. Müslümanlar, Mescid'e toplanır; namaz vaktini beklerlerdi. Ba'zıları da tam vakti tesbit edemezlerdi.

Sevgili Peygamberimiz, buna bir çâre arıyorlardı. Bir gün arkadaşlarını topladılar. Meseleyi hep birlikte konuşmaya (istişâreye) başladılar. İlk önce şu teklif yapıldı:

- Namaz vakitlerinde çan çaldırsak!

Bunun üzerine Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Çan çaldırma âdeti, Hıristiyanlara mahsûstur. Bize yakışmaz.

Sonra, başka bir düşünce ileri sürüldü:

- Boru çaldırsak!

- O da Yahûdîlere âittir. Doğru olmaz.

Ateş yaksak

- Yüksek yerlerde ateş yaksak. Böylece namaz vakitlerini, görerek öğrenmiş oluruz!

Bu teklife de Allahü teâlânın Resûlü şöyle buyurdu:

- Ateş yakmak, ateşperestlerin, ateşe tapanların işidir. Mecûsîlerin yaptığını taklîd edemeyiz. Son olarak:

- Namaz vakitlerinde, bir bayrak çekelim, teklifinde bulunuldu.

Peygamber efendimiz, bunu da beğenmediler. Neticede, karar veremeden dağıldılar. Müslümanlar üzgün olarak evlerine çekildiler.

O toplantıda bulunan Abdullah bin Zeyd, aynı gece bir rü'yâ gördü... Ertesi gün, sabah namazından sonra, Sevgili Peygamberimize gördüğü rü'yâyı anlattı:

" Yâ Resûlallah! Dün gece rü'yâmda, mübârek bir zât gördüm. Elinde parlak bir çan vardı. Ona sordum:

- Onu bana satar mısın?

- Çanı ne yapacaksın?

- Müslümanları namaza da'vet edeceğim.

O mübârek zât güldü ve dedi ki:

- Sana ondan daha hayırlı, bir şey öğreteyim mi?

- Öğret!.

O zaman bana, kelimesi kelimesine, Ezân-ı Muhammedî'yi okudu."

Abdullah bin Zeyd hazretlerinin rü'yâlarını anlatmasından sonra, Allahü teâlânın Resûlü de tebessüm ederek buyurdular ki:

- İnşâallah gördüğün hak rü'yâdır, sâlih rü'yâdır. Şimdi kalk da öğrendiklerini, Bilâl'e öğret! Ezânı, O okusun. Çünkü sesi, senden daha gür, daha yüksektir.

Aynı rü'yâyı ben de gördüm

Bu rü'yâ ve Ezân kelimelerini işiten Hz. Ömer dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Seni hak Peygamber olarak gönderen Allaha yemîn ederim ki, aynı rü'yâyı ben de gördüm.

Bunun üzerine sevgili Peygamberimiz, ellerini semâya kaldırarak; cenâb-ı Hakka şükrettiler, hamdettiler.

Bundan sonra Sâhib-ül Ezân diye meşhûr olan Abdullah bin Zeyd, Medîneli Müslümanların Hazrec koluna mensuptur. Ebû Muhammed el-Medenî adı ile künyelenmiştir. Akabe bîâtında bulunarak Resûlullaha îmân edip Müslüman olmakla şereflenmiştir. Bedir muharebesine iştirak etmiş ve diğer bütün harplere katılarak, büyük kahramanlıklar göstermiştir.

Resûlullah ile beraber Vedâ Haccı'nda bulundu. Bu hac esnasında elinde bulunan bütün mallarını, hayvanlarını, fakirlere sadaka olarak dağıttı. 644 yılında 64 yaşında iken vefât etti.

Buyurdu ki:

"Dünyada olup da âhiret hayatı yaşıyan insan saâdet içindedir. Bir insan yaşadığı müddetçe Allahı hatırından çıkarmayıp, O'na hep yalvarırsa âhirette merhametine sebep olur. Böylece âhiret hayatı yaşamış olur."

| BAŞA DÖN |

Medîne'de muhâcirlerden ilk doğan sahâbî: ABDULLAH BİN ZÜBEYR

Abdullah bin Zübeyr, Medîne'de muhâcirlerden ilk dünyaya gelen çocuktur. Hicretten yirmi ay sonra 622' de Medîne yakınındaki Kubâ'da dünyaya gelince, Muhâcirler çok sevinip rahatladılar. Çünkü Yahûdîler, “Biz muhâcirlere sihir yaptık, çocukları olmayacak” diyorlardı.

Bu mübârek zâtın doğumu, Yahûdîlerin yalanlarının ortaya çıkmasına sebep oldu. Resûlullah efendimiz ona duâ edip, ismini “Abdullah”, künyesini de “Ebû Bekir” koydu. Diğer künyesi “Ebû Hubeyb” idi.

İsmini Resûlulla koydu

Hişâm bin Urve şöyle anlatmıştır:

“Abdullah bin Zübeyr dünyaya gelince, annesi daha onu hiç emzirmeden, doğruca Resûlullah efendimize götürdü. Peygamber efendimiz çocuğu kucağına alıp ismini koydu ve duâ etti.”

Yedi yaşında iken babası tarafından Peygamberimize getirildiğinde, Ona bî’at etme şerefine kavuştu. Böylece sahâbeden olma şerefine nâil oldu.

Hz. Ebû Bekir devrinden sonra yavaş yavaş çocukluk hayâtından çıkarak, Hz. Ömer zamanında kendini göstermeye başladı. 636 senesinde oniki yaşlarında iken, babası ile Yermük savaşına gitti. Yine dört sene sonra, babası ile birlikte Amr bin Âs’ın kumandanlığında Mısır’ın fethine katıldı.

Abdullah bin Zübeyr, gündüzleri oruç tutar, gecelerini de namaz kılarak geçirirdi. Çok namaz kılması sebebiyle, kendisine **Mescid güvercini** denmiştir. Birkaç gün bir şey yemediği olurdu. Çok cesûr, kuvvetli ve kahraman idi.

Abdullah bin Zübeyr, hicretin 30. senesinde Sa’îd bin Âs kumandasındaki ordu ile Horasan seferinde bulundu.

Aynı sene Hz. Osman tarafından Kur’ân-ı kerîmin nüshasının çoğaltılması için toplanan ilmî hey’ete da’vet edildi. Hz. Osman şehîd edilmeden önce, bütün gücüyle fitnecilerle mücâdele etti. Cemel vak’asında babası ile beraber bulundu.

Hz. Ebû Bekir'e benzerdi

Abdullah bin Zübeyr, şecâat ve cesâretiyle birlikte çok ibâdet ederdi. Namazda o kadar huzura dalardı ki, ta’rîfi mümkün değildir. Babası onun hakkında; “İnsanların Ebû Bekr-i Sıddîk’a en çok benzeyeni” buyurmuştur.

Eshâb-ı kirâmın fıkıh, tefsîr ve hadîs âlimlerinden biri olan Abdullah bin Zübeyr hazretleri, Resûlullah efendimizden bizzat işiterek hadîs-i şerîf rivâyet ettiği gibi, babasından, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman’dan, teyzesi Hz. Âişe’den, Hz. Ali gibi Eshâb-ı kirâmın ileri gelenlerinden de hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Onun bildirdiği otuzüç hadîs-i şerîfin tamamı Ahmed bin Hanbel’in Müsned adlı kitabında yer almıştır. İslâmiyette ilk olarak yuvarlak gümüş parayı Mekke-i mükerremede bastıran odur.

Bir gün hak yoldan ayrılan hâricîlerden bir grup, Abdullah bin Zübeyr hazretlerinin huzûruna giderek dediler ki:

- Senin görüşünü öğrenmek için geldik. Eğer doğru, ya’nî bizim gibi düşünüyorsan, seninle birlikte oluruz. Yoksa, seni bu i’tikâdını bırakmaya da’vet ederiz.

Sonra da şöyle sordular:

- Şeyhayn, ya’nî Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer hakkında ne dersin?

Sadece hayır söylerim

Abdullah bin Zübeyr hazretleri, onların sorularına şöyle cevap verdi:

- Onlar hakkında sâdece hayır söylerim.

Hâricîler bunun üzerine,

- Peki Osman hakkında ne diyorsun? diye sordular. Sonra da Hz. Osman'ın şânına lâyık olmayan ithâmlarda bulundular.

Daha sonra; babası Zübeyr ve Talha hakkında da ileri geri konuştular.

Onların bu konuşmaları üzerine, Abdullah bin Zübeyr hazretleri dedi ki:

- Sizin o büyükler hakkında böyle konuşmanız, aslâ doğru değildir. Çünkü Allahü teâlâ, Mûsâ aleyhisselâm ile kardeşi Hârûn aleyhisselâmı, en azılı kâfirlerden olup ilâhlık dâvâsında bulunan Fir'avn'a gönderirken, gâyet yumuşak konuşmalarını emretti.

Bu husûs Kur'ân-ı kerîmde şöyle bildirilmektedir:

(İkiniz (Mûsâ ve Hârûn aleyhimesselâm) **Fir'avn'a gidin! Çünkü o, ilâhlık iddiâsında bulunmakla hakîkaten pek azgınlık etti. Ona yumuşak muâmelede bulunun! Yumuşak söz söyleyin! Olur ki, nasîhat dinler, yahut Allahü teâlânın azâbından korkar.)** [Tâhâ: 43, 44]

Resûlullah efendimiz de bir hadîs-i şerîflerinde şöyle buyurmaktadır:

(Ölmüş kimselere sövmek veya dil uzatmak sûretiyle dirilere eziyet etmeyiniz!)

Günâh olarak kâfi idi

Bunun için Resûlullah efendimiz, İkrime bin Ebî Cehil'e eziyet vermemek, onu üzmemek için babası Ebû Cehil'e sövmeyi, la'net etmeyi yasaklamıştır.

Hâlbuki, Ebû Cehil, Allahü teâlânın ve Resûlünün düşmanı idi. Hicretten önce, Resûlullah efendimize buğz ve düşmanlık etmiş, hicretten sonra da savaşta bulunmuştu.

Hepsi bir tarafa, azılı bir müşrik olması günâh olarak ona kâfi idi. Kâfir olduğu hâlde, la'netlenmesine izin verilmemesi; babama, arkadaşı Hz. Talha'ya ve diğer Eshâba söylediğiniz sözlerden vazgeçmeniz için yeterli bir sebeptir.

Bu ma'kûl sözlere verecek cevap bulamayan Hâricîler yanından ayrıldılar.

Hâricîler, ertesi gün tekrar geldiler. Abdullah bin Zübeyr gelip, yüksekçe bir yere oturdu. Allahü teâlâya hamd ve Resûlüne salât ve selâm getirdi. Sonra Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'den çok güzel bahsetti. Hz. Osman'ın hilâfetiyle ilgili olarak da şunları söyledi:

- Hz. Osman bin Affân'ın durumunu bugün benden daha iyi bilen hiç kimse yoktur. Hakem bin Âs'ı Resûlullah efendimizin mübârek izinleri ile Medîne-i münevvereye kabûl etmiştir. Yaptığı işlerde faydalar var idi.

Hz. Osman yazmadı

Daha sonra Abdullah bin Zübeyr, Mısırlıların ele geçirip getirdiği, içinde ba'zı kimselerin öldürülmesi emredilen mektubu, onun yazmadığını belirtip şöyle dedi:

- Bunu Hz. Osman yazmadı. Dilerseniz, onun yazdığına dâir delîlinizi getiriniz, delîliniz yoksa ben size onun yazmadığına yemîn edeyim. Allahü teâlâ yemînin kabûl edilmesini emrediyor. Hele Resûlullahın dâmâdı, imâmetteki vekîli, onun sebebiyle ağaç altında Bî'at-ı Rıdvân'ın yapıldığı Hz. Osman'ın yazmadığına dâir yemîni, elbette kabûl etmek lâzımdır. Ancak hak olan bir şeye yemîn edilir. Resûlullah efendimiz buyuruyor ki:

(Kim Allahü teâlâya yemîn ederse, tasdîk edilsin! Yemîn edilen kimse de râzı olsun.)

Hz. Osman, Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer gibi mü'minlerin emîridir. Ben onu sevenin dostu, ona düşman olanın düşmanıyım. Babam ve arkadaşı Hz. Talha, Resûlullah efendimizin iki sahâbîsidir.

Hz. Talha'nın Uhud muhârebesinde parmağı kesilince, Resûlullah efendimiz;

(Parmağı Talha'dan önce Cennet'e girdi) ve, **(Talha, Cennet'e girmesine vesîle olacak bir iş yaptı)** buyurdu.

Hz. Ebû Bekir, Uhud harbinden bahsedilince, "Uhud harbinin hepsi veya çoğu Talha'ya âittir" buyurdu.

Allahü teâlâ râzı oldu

Babam Zübeyr bin Avvâm'a gelince, O Resûlullah efendimizin havârîsidir. Resûlullah efendimiz onu bu sıfatla zikretmişler, Talha ile beraber Cennetlik olduğunu bildirmişlerdir. Nitekim Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle buyurdu:

(Sana, ağaç altında ellerini uzatarak söz verenlerden Allahü teâlâ râzı oldu. Hepsini sevdi.) [Feth: 18]

Ayrıca, onların, Allahü teâlânın ve Resûlünün gadabına uğradıklarına dâir bir haber bize ulaşmadı.

Onların hak olarak yaptıklarına gelince, onlar zâten buna lâyıktırlar. Şâyet onlarda bir zelle sürçme meydana gelmişse, o sürçmeyi, onların Resûlullaha yaptıkları hizmetlerin hürmetine gidermek, Allahü teâlânın affındandır.

Hâricîler bu sözler karşısında da verecek cevap bulamadılar ve dönüp gittiler.

Abdullah bin Zübeyr 649 senesinde, Abdullah bin Sa'd ile Afrikıyye harbine katıldı. Yüzyirmi bin düşman askeri ile yirmi bin İslâm mücâhidi savaşırken, o birkaç mücâhid ile Bizans ordusu kumandanı, Roma asilzâdesi Gregorius'u öldürdü. Bu başarısı üzerine düşman kuvvetleri bozuldu. Zaferin kazanılmasında mühim bir rol oynadı.

Fethi anlatacaktır

Abdullah bin Zübeyr, Afrikıyye'nin fethinden döndükten sonra, Hz. Osman'ın huzûruna gidip, ona fethin nasıl gerçekleştiğini anlattı. Hz. Osman mescidde kalkıp, cemâ'ate şöyle hitâb etti:

- Ey mü'minler! Allahü teâlâ Afrikıyye'nin fethini nasîb ve müyesser eyledi. İşte bu Abdullah bin Zübeyr'dir. Şimdi size Afrikıyye'nin fethini anlatacaktır.

Bunun üzerine Abdullah bin Zübeyr, minberin yanında olduğu yerden ayağa kalkıp, cemâ'ate, Afrikıyye'nin fethinin nasıl gerçekleştiğini anlatmaya başladı:

"Ey mü'minler! Kalblerimizi birleştiren, birbirimizi sevdiren ve ni'metleri aslâ inkâr olunamayan, Allahü teâlâya, bildirdiği şekilde hamdolsun. Yine Allahü teâlâya hamdolsun ki, Muhammed aleyhisselâmı seçip, vahyini Ona emânet etti. Kur'ân-ı kerîmi gönderdi.

Muhammed aleyhisselâma insanlardan yardımcılar seçti. Ona îmân ettiler; hürmet ve ta'zîmde bulundular. Allahü teâlânın dîni uğrunda hakkıyla cihâd ettiler. Bir kısmı bu hak yol olan İslâmda, Allah yolunda şehîd düştüler. Geride kalanları ise, Allahü teâlânın rızâsını kazanmak için çalışmaktadırlar. Kınayanların kınamaları, onları bu yoldan aslâ çevirememektedir.

Ey insanlar! Allahü teâlâ size merhamet eylesin! Biz, bildiğiniz ve anlattığım bu maksatla cihâda çıkmıştık. Emîr-el-mü'minîn'in tavsiyelerine ve emîrlerine titizlik ile uyan bir vâli ile beraber idik. Sabah-akşam o da bizimle beraber yürüyor, öğle vaktinde bizimle konaklıyordu. Geceleyin yola devam edip, kurak yerlerde durmadan acele geçiyor, bereketli ve bolluk yerlerde oldukça fazla kalıyorduk.

İslâma da'vet ettik

Afrikıyye'ye varıncaya kadar, Rabbimizin ihsân buyurduğu en güzel hâl üzere yolumuza devam ettik. Nihâyet at kişnemelerini, deve böğürtülerini düşmanlarımızın duyacağı bir yere konduk. Birkaç gün orada ikâmet ettik. Bu sırada, atlarımızı istirahata bıraktık. Silâhlarımızı harbe hazırladık.

Sonra Afrikıyyelileri İslâma da'vet ettik. Fakat onlar Müslüman olmaya yanaşmadılar. Bunun üzerine, sulh ve zillet içinde kalmaları için onlardan cizye istedik. Bu teklîfimize ise hiç yanaşmadılar.

Onların karşısında onüç gece bekledik. Bu arada, elçilerimiz gidip geldi. Nihâyet teklîflerimizi kabûl etmeyeceklerine iyice kanâat getirince, komutanımız kalkıp, Allahü teâlâya hamd ve senâ etti. Sonra cihâdın fazîletini anlattı. Sabredip Allah için cihâd edenlerin kavuşacakları sevâbdan bahsetti. Sonra hep birden düşman üzerine hücûm edip, savaşa başladık.

Düşmanla karşılaştığımız ilk gün pek şiddetli bir muhârebe oldu. İki taraf da çok çetin savaştı. Düşmandan pek çok kimse öldüğü gibi, bizden de pek çok kimse şehîd düştü. O gece, her iki taraf da savaş meydanında geceledi.

Zafer ihsân etti

Biz Müslümanların bulunduğu yerden, Kur'ân-ı kerîm okuyanların sesleri yükseliyordu. Düşman ise, içki içerek ve eğlence içinde geceyi geçirdi. Sabah olunca, biz önceki günkü gibi yerlerimizi aldık ve düşman üzerine hücûm ettik.

Allahü teâlâ bize sabır, yardım ve zafer ihsân etti. İkinci gün akşama doğru Allahü teâlâ bize Afrikıyye'yi fethetmek nasîb eyledi. Pek çok ganîmet elde ettik. Mervân bin Hakem, bu ganîmetlerin beştebirini devletin hazînesine koydu.

Müslümanların yanından, onları sevinçli bırakarak ayrıldım. Alınan bu ganîmetler, Müslümanları zenginleştirdi. İşte ben, Allahü teâlânın bize nasîb ettiği bu zaferi, şirkin uğradığı bu hezîmeti, Emîr-el-mü'minîne ve size müjdelemek için geldim.

Ey Allahın kulları! Verdiği ni'metlerden dolayı ve düşmanlarımıza indirdiği azâbdan dolayı, Allahü teâlâya hamdederiz."

Abdullah bin Zübeyr, 692 yılında Haccâc tarafından şehîd edildi. Resûlullah efendimiz bu hadîseye işâret ederek Abdullah'a buyurmuştu ki:

- İnsanlardan senin başına neler gelecek biliyor musun? Senden de insanlara çok şey gelecek. Cehennem ateşi seni yakmaz.

Abdullah bin Zübeyr, Eshâb-ı kirâma çok hürmet ederdi. Hattâ babası Zübeyr bin Avvâm'dan naklettiği hadîs-i şerîfte, Resûlullahın şöyle buyurduğunu bildirirdi:

(Herhangi bir memlekette vefât eden Eshâbımdan biri, kıyâmette, mahşer yerine giderlerken, o memleketin Müslümanlarına önder olur ve onların önlerini aydınlatır.)

Abdullah bin Zübeyr, Mekke'de namazlarını Mescid-i Harâm'da kılardı. Buyururdu ki:

"Resûlullahtan işittim. Buyurdu ki:

(Benim mescidimde kılınan namaz, Mescid-i Harâm hariç diğer mescidlerde kılınan namazlardan üstündür. Mescid-i Harâm'da kılınan bir namaz, Mescid-i Nebî'de kılınan 100 namazdan efdaldir, üstündür.)

Kâ'be'ye çok hizmet etti

Abdullah bin Zübeyr, Kâ'be-i muazzamaya çok hizmet etmişti. Daha önce Hz. Ömer halîfe iken, onyedi senesinde, Mescid-i saâdeti genişletirken, Hucre-i saâdetin etrafına kısa bir taş duvar çevirmişti. Abdullah bin Zübeyr bu duvarı yıkıp, siyah taş ile yeniden sağlam yaptırdı. Bu duvarın üstü açık olup, kuzey tarafında bir kapısı vardı.

Abdullah bin Zübeyr'in babası, Aşere-i mübeşşereden, ya'nî Cennetle müjdelenen on sahâbîden biri olan Zübeyr bin Avvâm, annesi Ebû Bekr-i Sıddîk'ın kızı Esmâ, teyzesi mü'minlerin annesi Âişe-i Sıddîka'dır. Babasının annesi (ninesi) Hz. Safiyye, Resûlullahın halası idi.

| BAŞA DÖN |

Âilece cömert olan sahâbî: ADÎ BİN HÂTİM TÂÎ

Eshâb-ı kirâm efendilerimiz, Peygamber efendimizin emriyle zaman zaman Medîne dışındaki kabîlelere seferler düzenler, buralardaki halkı İslâma da'vet ederlerdi. Da'veti kabûl etmiyenlerle savaş yapılır, ganîmet ve esir alınırdı.

Tay kabîlesi üzerine yapılan seferde, reisleri, Adî bin Hâtim kaçtı. Kardeşi Sefâne esir alındı. Kendisine çok iyi muâmele yapıldı. Çünkü babası meşhûr cömertlerdendi. Onun cömertliğine hürmeten, kızına iyi muâmele yapıldı.

Bu melik değildir

Peygamber efendimiz, Sefâne'yi kardeşini bulup getirmesi için serbest bıraktı. O da kardeşini bulup başından geçenleri anlattı. Kardeşi Adî bin Hâtim, kardeşinin anlattıklarından cesâret alarak, Medîne'ye gitti. Bundan sonrasını kendisi şöyle anlatır:

Medîne'ye vardığımda, Resûlullah efendimiz Mesciddeydi. Huzûruna varıp, selâm verdim. Bana:

- Kimsiniz, buyurdu. Ben de:

- Adî bin Hâtim'im, dedim.

Beni alıp evine götürdü. Yolda giderken, yaşlı bir kadın, ihtiyaçlarını arz etti. Onunla ilgilenip, ihtiyaçlarını giderdi. Bu hâli görünce, "Bu, melik değildir" dedim.

Eve varınca, içi lifle dolu bir minder gösterip, **"Buraya oturun!"** buyurdu. Ben oturmak istemedim. Israr edince mecbûren oturdum. Kendisi de yere oturdu. Kendi kendime, "Vallahi bu melik olamaz, melik olan kimse bu kadar tevâzu ehli olamaz!" dedim. Sonra bana:

- Yâ Adî bin Hâtim, Müslüman ol ki, selâmette olasın, buyurdu. Ben de:

- Benim dînim vardır, dedim. Bunun üzerine:

- Senin dînini senden daha iyi bilirim. Sen Rakusiyye dîninden değil misin? Kavminin dörtte bir ganîmetini yemiyor musun? Bu senin dîninde sana helâl değildir, buyurdu. Ben içimden:

- Vallahi doğru söylüyor. Bilinmiyen şeyleri biliyor. Bu peygamberdir, dedim. Sonra buyurdu ki:

- Yâ Adî bin Hâtim, seni İslâma girmekten alıkoyan nedir? Seni "Lâ ilâhe illallah" demekten uzaklaştıran nedir? Allahtan başka ilâh var mı? Neden çekiniyorsun? Seni, Allah büyüktür demekten alıkoyan nedir?

Bu sözleri büyük bir huşû içinde dinledim. Bu kadar güzel yüzlü, tatlı sözlü bir kimse yalancı olamazdı. Hemen Kelime-i şehâdet getirip Müslüman oldum.

Beni tanıdınız mı?

Resûlullah sonra beni, kabîleme İslâmiyeti anlatmak ve onların zekâtlarını toplamak için geri gönderdi. İlk zekât toplıyan ben oldum. Kabîlemin Müslüman olmasına vesîle oldum.

Birgün kabîlemden birkaç kişi ile beraber, Hz. Ömer'in huzûruna gitmiştik. Kendisine sordum:

- Beni tanıdınız mı?

- Evet tanıdım! Sevgili Peygamberimize kavmin inanmadığı bir zamanda sen inandın, vefâkâr oldun! Kavmin sana zulmettikleri zaman onlara sabreden sensin! Muhakkak ki, kabîlesinde ilk zekâtı toplayıp, Peygamber efendimizi sevindiren de sensin.

Adî bin Hâtim hazretleri, dünyaya hiç kıymet vermez, kazandığını fakîrlere dağıtırdı. Peygamber efendimizin huzuruna gittiğinde ona yanında yer verirdi. Kendisine iltifatlarda bulunurdu.

Allahü teâlâ ona uzun bir ömür verdi. Hz. Ali'nin vefâtından çok sonra 120 yaşında Kûfe'de vefât etti. Ölünceye kadar, İslâmiyeti yaymak için çırpındı. Vaktini hiç boşa geçirmezdi.

| BAŞA DÖN |

Meleklerin defnettiği sahâbî: ÂMİR BİN FÜHEYRE

Âmir bin Füheyre hazretleri, Tufeyl bin Abdullah’ın çobanıydı. Nice yıllar herşeylerini kaybedip, insanlıklarını unutmuş kimselere hizmet etti. Ama bütün hizmetlerinin karşılığı, sadece karın tokluğuydu. Belki karınlar toktu, fakat rûhlar açtı.

Günler böyle ızdıraplar içinde geçip gitti. Nihâyet beklenen İslâm güneşi, Mekke’de doğdu ve etrafa yavaş yavaş ışıklarını saçmaya başladı. İslâmla müşerref olanlar, Onun ma’nevî lezzetini tattılar.

Önem vermedi

Tadını alan bir daha onu bırakamadı. İnsan, kalbe giren bu İlâhî aşktan ayrılabilir miydi? Bu İlâhî aşka tutulanlardan biri de Âmir bin Füheyre hazretleriydi. Fakat köleydi ve sözde efendisi vardı. Kalbinde duyup, vücudunun bütün zerrelerinde hissettiği îmân lezzetini açıklayamazdı.

Âmir, “Bu vücut mutlaka birgün toprak olacak, nefsin elinde bir oyuncak olan bu beden mutlak çürüyecek, öyleyse bu dünyada bu kadarcık işkenceye dayanıversin” diye düşündü. Bu düşünce zinciri akıp gitti. Artık Âmir bin Füheyre hazretleri, yüce dînin emirlerini yerine getirmeye başladı. Kınayanın kınamasından; kızanın kızmasından çekinmedi. Bu yüzden çeşitli işkencelere mâruz kaldı.

Bilâl-i Habeşî ile birlikte ağır işkencelere uğratılmış, kızgın güneş altında saatlerce

bekletilmişti. Bütün bu işkencelere rağmen îmânından zerre kadar ta'vîz vermemiş, hak dînden geri dönmemişti. Bilâhare Hz. Ebû Bekir, onu satın alarak âzâd etti.

Bu sırada müşrikler iyice azıttılar. Müslümanlara her türlü işkenceyi, ezâ ve cefâyı yapmaktan geri durmadılar. Nihâyet İlâhî izin geldi. Allahü teâlânın Resûlü, en yakını Hz. Ebû Bekir ile Mekke-i mükerremeden Medîne-i münevvereye hicret edeceklerdi. Bu emirle iki sâdık dost yola çıktılar. Sevr mağarası önüne geldiklerinde Mekke çalkalanmakta, her taraf aranmaktaydı. Resûlullaha yardımcı olanın canı tehlikedeydi.

Bütün bunlara mukâbil Âmir bin Füheyre hazretleri, Hz. Ebû Bekrir'e âit sütlü davarları uygun vakitlerde mağaranın önüne getirdi. Peygamber efendimiz ve Hz. Ebû Bekir'in yiyecek ve içeceğini temin etti. Böylece onlarla beraber hicret etme şerefine de kavuştu.

Resûlullah efendimiz, Mekke'den Medîne'ye hicret eden Müslümanları birbirine kardeş yaptığında, Âmir bin Füheyre'yi de Ensâr'dan Hâris bin Evs ile kardeş yaptı.

Bedir eshâbından oldu

Hicretten sonra, Medîne'de bir araya gelen Müslümanlar, gittikçe artarak kuvvetlenmekteydi. Bu vaziyet, müşrikleri iyice endişelendirdi. Nihâyet Müslümanlarla müşrikler arasında Bedir ve Uhud gibi savaşlar oldu.

Âmir bin Füheyre hazretleri bu savaşların her ikisine katılmak saâdetine kavuştu. Her iki savaşta da Müslümanlar az olmasına rağmen, kendilerinden kat kat fazla olan düşmanı mağlûb ettiler. Bununla beraber müşrikler boş durmadılar.

Hicretin dördüncü senesi, Necd Şeyhi Ebû Berâ, Medîne'ye gelip, Resûlullaha mürâcaat etti. Kabîlesine dînî bilgileri öğretmesi için muallimler istedi. Yetmiş kişilik bir heyet hazırlanıp gönderildi.

Yetmiş kişilik muallimler heyeti, Bi'r-i Maûne'de kuşatıldılar. Müslümanlar çepeçevre kuşatıldıklarını anlayınca kılıçlarına sarıldılar. Ancak düşman çok kalabalıktı. Ebû Berâ'nın kardeşinin oğlu Âmir'in tertiplediği bu alçakça hareket netîcesinde, Ümeyye oğlu Amr'ın dışında oradaki Müslümanların hepsi şehîd oldu.

Vaziyeti bir başkaydı

İslâma hizmet etmek için giderken, uğradıkları saldırıda, şehîd olanlar arasında yer alan, Âmir bin Füheyre'nin vaziyeti daha bir başkaydı.

Şehîd edilişi sırasındaki gördükleri hâdiseyi, müşriklerin, kısa akıllarıyla anlamaları, kavramaları zordu. Azgın müşriklerin, sırtından saplamış oldukları mızrak, göğsünü yarıp çıkmıştı. Kanlar fışkırmaktaydı. Bu kan, alelâde bir insan kanı değil, Resûl-i ekremin müsâadesiyle İslâmı ve Kur'ân-ı kerîmi öğretmek için yola çıkmış bir sahâbînin mübârek kanıydı.

Cebbâr bin Sülmâ anlatır:

(Müslümanlardan, beni İslâm dînîne da'vet eden birine, arkasından mızrağımı sapladım. Mızrağımın demirinin onun göğsünden çıktığını gördüm. Bu esnada kendisinin, "Vallahi kazandım" dediğini işittim.

Kendi kendime,"Adamı öldürdüğüm hâlde, kazandığı ne acaba" dedim. Mızrağımı çıkarıp Dahhâk bin Süfyân'a gittim. Âmir'in sözünü naklettim. Dahhâk, "Onun maksadı, Cenneti kazandım demektir" dedi ve Müslüman olmamı tavsiye etti. Ben de Müslüman oldum. Müslüman olmama Âmir'den işittiğim söz ve kendisinin göğe yükseltilmesi oldu.)

Cebbâr ve oradaki müşrikler, Âmir bin Füheyre hazretleri şehâdet şerbetini içtiği zaman, onun semâya doğru kaldırıldığını görmüşlerdi. Böyle garip hâller olup, Âmir bin Füheyre hazretlerinin rûhu da Cennete uçup gitti. "Kurtuldum" sözünü duyan Cebbâr da müşrik

topluluğu içinde tek îmâna gelen kimse oldu.

Allahü teâlânın hikmetidir ki, hâdise netîcesinde birisi şehîd olmuştur, diğeri ise hidâyete ermiştir. Âmir bin Füheyre şehîd olduğu sırada 40 yaşındaydı.

Bi'r-i Maûne'de müşrikler tarafından kuşatılan İslâm irşâd ekibi şehîd olacaklarını anlayınca, dediler ki:

- Yâ Rabbî! Resûlullah efendimize durumumuzu haber verecek, burada senden başka kimsemiz yoktur. Selâmımızı ona ulaştır yâ Rabbî! Yâ Rabbî! Resûlün vâsıtasıyla kavmimize haber ver ki: Biz Rabbimize kavuştuk. Rabbimiz bizden hoşnut oldu ve bizi de hoşnut kıldı.

Rableri onlardan râzı oldu

Cebrâil aleyhisselâm gelip durumu Resûlullah efendimize bildirdi ve dedi ki:

- Onlar, Rablerine kavuştular, Rableri onlardan râzı, hoşnut oldu ve onları da hoşnut kıldı.

Resûlullah efendimiz Cebrâil aleyhisselâmın bildirmesi üzerine; **"Ve aleyhisselâm"** buyurdular ve hutbeye çıkarak, müşriklerin, Müslümanlara yaptığı bu ihâneti, Eshâb-ı güzînin bu şekilde pusuya düşürülmesini, onların şehîd olduklarını Medîne'de Eshâb-ı kirâma bildirdiler.

| BAŞA DÖN |

Şehîd oğlu şehîd: AMMÂR BİN YÂSER

Ammâr bin Yâser, ilk Müslümanların otuzuncusudur. Süheyb-i Rûmî ile birlikte, Dâr-ül Erkam'da aynı vakitte Müslüman olmuşlardı. O zaman Peygamber efendimiz Dâr-ül Erkam'da bulunuyordu. Ammâr bunu şöyle anlatıyor:

Bir gün Hz. Erkam'ın evinin önünde Hz. Süheyb bin Sinan'a rastladım. Ona dedim ki:

- Burada ne yapıyorsun?

- Sen ne yapıyorsun?

- Ben içeri gireceğim ve Hz. Muhammed'in sözlerini dinleyip bildirdiği dîne gireceğim. Müslüman olacağım.

- Ben de aynı maksatla buraya geldim.

İçeri beraber girdik

Böylece ikimiz beraber içeri girdik. O sırada Peygamber efendimiz de orada bulunuyordu. Beraber Müslüman olduk, akşama kadar orada kaldık. Akşamdan sonra evimize döndük.

İmâm-ı Mücâhid buyurdu ki:

- Mekke'de Müslüman olduğunu ilk açıklayan, önce Resûlullah sonra da Ebû Bekir, Bilâl, Habbâb, Süheyb, Ammâr ve annesi Sümeyye hanımdır.

Peygamber efendimiz halkı açıktan îmâna çağırmaya başlayınca, müşrikler, kimsesiz Müslümanlara ezâ ve cefâ etmeye başladılar. Ebû Tâlib hayatta iken, putperestler. Resûl-i ekreme kötülükte bulunamazlardı. Eshâbdan tanınmış kimselere de kavimlerinin himâyesi ve aşîretlerinin kalabalık oluşu sebebiyle, istedikleri gibi ezâ ve cefâ

edemezlerdi.

Ancak Müslümanların kimsesizlerini ve fakirlerini bulup, bunlara çeşit çeşit azâb ile eziyet edip, türlü cefâlar ederlerdi. Bunların içinde en çok eziyet görenler, Bilâl, Süheyb, Habbâb ve Ammâr bin Yâser'dir.

Müşrikler Ammâr'ı yalnız yakaladıkları zaman Ramda mevkiine, Mekke kayalıklarına götürürler, elbiselerini çıkarıp, demir gömlek giydirirler, günün sıcağında kızmış taşlarla dağlarlar, ba'zan da sırtını ateşle dağlar, kızgın güneş altında aç ve susuz bırakıp derlerdi ki:

- Muhammed'in dîninden dön, Lat ve Uzzâya tap kurtul!

Ba'zan da kuyuya daldırıp boğmak isterlerdi. Onlar, bu dayanılmaz cefâlara sabredip,

- Rabbim Allah, Peygamberim Muhammed aleyhisselâmdır, diyerek İslâm dîninden dönmezlerdi.

Ebû Huzeyfe bin Mugîre, Ammâr'ın babası Yâser'in dostu olduğu ve sözleşme gereğince yardım etmesi lâzım geldiği hâlde, o da müşriklerle bir olup, o Müslüman âileye, arkalarına ateş yapıştırmak sûretiyle işkence yapıyordu.

Dilim dilim doğrasanız

Benî Mahzûm kabîlesinin ileri gelenleri, Ammâr bin Yâser'in babasına ve vâlidesi Sümeyye'ye işkenceye devâm edip, sıcak günde kuma gömerler ve üzerinde et pişecek kadar sıcak taşları, gövdesine dizerlerdi. Sonra derlerdi ki:

- Lât ve Uzzâ, Muhammed'in dîninden iyidir deyin!

Bunun üzerine onlar da şöyle cevap verirlerdi:

- Derimizi yüzseniz, etimizi dilim dilim doğrasanız sizi dinlemeyiz. Allahtan başka ilâh yoktur. Muhammed aleyhisselâm O'nun kulu ve Peygamberidir.

Yine bir gün, Resûlullah efendimiz Bathâ denilen yerden geçerken, Yâser âilesine işkence yapıldığını görüp çok üzüldüler. Hz. Yâser suâl etti:

- Yâ Resûlallah! Zamanımız hep böyle işkence ile mi geçecek?

Peygamber efendimiz de buyurdu ki:

- Sabrediniz ey Yâser âilesi! Sevininiz ey Ammâr âilesi! Hiç şüphesiz, sizin mükâfât yeriniz Cennettir.

Ammâr bin Yâser'in, Kureyşli müşriklerden gördüğü işkence, dillere destân olacak şekildedir. Bir defasında Ammâr Resûlullah efendimize gelerek hâlini arz etti:

- Yâ Resûlallah! Müşriklerin bize yaptığı işkenceler son haddine vardı.

Resûlullah efendimiz onların bu hâlini biliyor ve onlar için üzülüyordu. Buyurdu ki:

- Sabrediniz ey Yakzân'ın babası!

Sonra da şöyle duâ ettiler:

- Yâ Rabbî! Ammâr âilesinden hiç kimseye Cehennem azâbını tattırma.

Ey ateş, serin ol

Yine bir gün Mekke müşrikleri Ammâr'a ateşle eziyet ve işkence ediyorlardı. Resûlullah efendimiz orayı teşrif ettiler. Buyurdular ki:

- Ey ateş! İbrâhim'e (aleyhisselâm) **olduğun gibi, Ammâr'a da serin ve selâmet ol.**

Daha sonra Ammâr, sırtını açtığında ateşin izi görünüyordu. Bu iz Resûlullah efendimizin duâsından önce idi.

Yine güneşin çok yakıcı olduğu bir gündü. Güneş sanki bütün Mekke'yi yakmak istiyordu. Toprağın üstünde ve altındaki bitkiler kavrulmuştu. Çöl ve taşlık bölgeler, kızgın bir ekmek fırınını andırıyordu. Kureyşli Mahzumoğulları, daha da kızgındılar!

Yâser ve hanımı Sümeyye'ye, yapmadık işkence bırakmadılar. Fakat bu Yemenli Müslümanlar, onların bunca işkencelerine rağmen onların isteklerini yerine getirmedi. Nihayet Yâser'i kızgın taşlar üzerine yatırdılar. Üzerindeki kısa çöl elbisesini yırttılar.

Burası, Mekke'nin baştan başa taşlık ve çorak bir semtiydi. Hiç su bulunmadığı için zalimler, burayı seçmişlerdi. Güneş en fazla bir saatte, her insanı pişirebilirdi. Ama yere yatırılan Yemenli Müslüman, gülüyordu! Putperest Mahzumoğulları, hırslarından çatlıyacak gibiydiler. Hepsi kıpkırmızı olmuşlardı. Nihayet Yâser'in bir koluna, bir deve; öbür koluna, başka bir deve bağladılar. Ayaklarına da, aynı şeyi yaptılar.

Sonra içlerinden, en dinsizi bağırdı:

- Hemen şimdi, İslâm dînini inkâr edeceksin!

Hz. Yâser:

- Allah birdir, O'ndan başka tapılacak ilâh yoktur. Muhammed aleyhisselâm, Allahın Resûlüdür, diye haykırdı. Hâin müşrik, şiddetle üzerine doğru eğildi:

- O hâlde, hiç görülmedik şekilde, can vermeye hazırlan!

İşte o zaman, gerçekten, dünyada pek görülmemiş bir vahşet emri verildi.

Dağlar taşlar tekrarladı

4 gaddar cellât, 4 deveyi aynı anda; ellerindeki yanmış ağaçlarla dağladılar. Can havliyle, dört bir yana koşuşan develer; Hz. Yâser'i, doğru Cennete uçurdular. Dağlar taşlar, kurtlar kuşlar, yerlerdeki ve göklerdeki Melekler; aynı ilâhi kelimeyi tekrarlıyorlardı:

- Lâ ilâhe illallah. Muhammedün Resûlullah.

Bu manzaraya, insan yüreği dayanır mı? Fakat Sümeyye Hâtun dayandı. Çünkü kat'î olarak biliyordu ki; sevgili kocası Yâser şu anda, Cennet-i âlâdadır.

Bize doğru yolu gösterdi

Yâser âilesinin ezâya ve bir musîbete uğramadığı gün, hemen hemen yok gibiydi. Hz. Yâser'i ve oğlu Abdullah'ı, görülmedik şiddetli bir işkence ile şehîd ettikten sonra, Sümeyye Hâtun İslâmın en büyük düşmanıyla karşılaştı. Ebû Cehil sırıtarak dedi ki:

- İnandığın Allah, kocanı ölümden kurtaramadı!

Sümeyye Hâtun sükûnetle cevap verdi:

- Allah O'nu, Cennetine aldı. Kocamı; sizin gibi putlara, paraya ve dünyaya tapınmaktan kurtardı. Allahü teâlânın Resûlü O'na ve bize doğru yolu gösterdi. Ey Allah ve Resûlullah

düşmanı! Sen git, kendi ahmaklığınla yaşa! Kocaman kafanı, vücûdundan kopardıkları gün; içinde beyin olmadığı anlaşılacaktır. Ama o zaman, ne fayda!

Ebû Cehil'in hakikaten, kocaman olan kafası kızdı ve bağırdı:

- Sus, ey Ebû Huzeyfe'nin kölesi! Benim gibi bir efendiye, bunları nasıl söyliyebilirsin?

- Sen, köpekten de aşağılıksın! Çünkü kuduz köpekler bile; sizin yaptığınız şekilde insan öldürmezler.

Ebû Cehil, elindeki kısa mızrakla oynuyordu. Birden onu, kadıncağıza fırlattı. Sümeyye Hâtun oracıkta şehîd oldu. İslâm'da ilk şehîd olan bunlardır. Ya'nî kadınlardan Sümeyye Hâtun, erkeklerden Hz. Yâser idi.

Hz. Ammâr'a da Mugireoğulları, böyle işkenceler yapmışlardı. Müşrikler yine suya batırarak işkence yapmış oldukları bir sırada, Peygamberimiz Ammâr bin Yâser'e rastlamıştı. Ammâr ağlıyordu. Kâinâtın efendisi mübârek elini, onun gözlerinin üzerine sürdü ve buyurdu ki:

- Bir daha kâfirler seni yakalayıp suya batırırlar ve sana, şöyle şöyle söyle, derler ve bu işkenceyi tekrarlarsa, onların söyletmek istediklerini söyleyiver, işkenceden kurtul!

Mugireoğulları Ammâr'ı bir gün yakaladılar. Meymun kuyusunun içine batırdılar.

- Sen Muhammed'i inkâr edip, putlarımıza dönünceye kadar seni bırakmıyacağız, dediler.

Hz. Ammâr da, kâfirlerin dediklerini, kalbiyle kabûl etmediği hâlde diliyle söyledi.

Îmân ile doludur

Resûl-i ekreme, "Ammâr kâfir oldu" diye haber verildi. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Hâşâ! O kâfir olmaz. Baştan ayağa kadar îmândır ve eti ile derisi arası îmân ile doludur.

Ammâr, küffâr elinden kurtulup, Resûlullahın yanına geldi. Kâfirlerin ezâ ve cefâsından ağladı. Resûlullah efendimiz iki mübârek eliyle gözünün yaşını sildi ve teselli buyurdu.

Bu hâdise üzerine, Nahl sûresinin; **Kim Allaha küfrederse, onlara şiddetli bir azâb vardır. Ancak kalbine îmân yerleşmiş olduğu hâlde küfür kelimesini söylemeye zorlanıp, sâdece diliyle söyliyenler müstesnâ,** meâlindeki 106. âyet-i kerîmesi nâzil oldu.

Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem de Hz. Ammâr'a buyurdu ki:

- Müşrikler eziyet ederlerse yine böyle söyle.

Ammâr bin Yâser hazretleri, Mekke devrinde gördüğü işkenceler karşısında Habeşistan'a hicret edenler arasında bulunmuştur. Bilâhare tekrar Mekke'ye dönmüş, bir müddet orada kaldıktan sonra Medîne'ye göç ederek, Hz. Münzir bin Abdülmübeşşir'in misâfiri olmuştur. Daha sonra Peygamber efendimiz onu, Ensârdan Huzeyfe bin Yemân ile din kardeşi yapmıştır.

Hz. Ammâr, Medîne-i münevvereye gelince, Resûlullah için bir ibâdet ve istirâhat yerinin gerekli olduğunu söyledi. İslâmda mescid yapılmasına ilk teşebbüs eden o idi ve bu sâyede Kubâ mescidi yapıldı.

Çift kerpiç taşıyordu

Ammâr bin Yâser, Mescid-i Nebevî'nin de yapımında bulundu. Mescid-i Nebevî'nin temeli atıldığında, duvar yapılmak üzere kerpiç kestirilmişti. Kuruyan kerpiçler, bulundukları yerden mescid arsasına Eshâb-ı kirâmın sırtlarında taşınıyordu. Herkes birer birer taşırken, Hz. Ammâr büyük fedâkârlık gösterip;

- Biri kendim, biri Resûlullah için, diye iki kerpiç getiriyordu ve diliyle de;

- Biz Müslümanlar mescidler inşâ ederiz, diyordu.

Peygamber efendimiz Ammâr'ın yanına geldi ve mübârek eliyle arkasını sığadı ve buyurdu ki:

- Ey Sümeyye'nin oğlu! Senin iki ecrin, sevâbın, başkalarının bir ecri var. Senin, dünyada en son azığın, rızkın da bir içim süttür.

Hz. Ebû Sa'îd Hudrî der ki:

- Biz kerpici birer birer taşırdık. Ammâr ise, ikişer ikişer taşırdı. Resûlullah efendimiz, Ammâr'ı böyle üzeri toz toprak içinde görünce, onun üzerindeki tozları silkeleyerek:

- Vah Ammâr! Vah Ammâr! Onu bâgîler öldürecektir, diye haber verdi.

Ammâr bin Yâser, Bedir başta olmak üzere, Uhud, Hendek ve Tebük gazâsı dâhil, Resûlullah efendimizin bütün gazâlarına katıldı. Her savaşta şecâat ve cesâretiyle tanındı. Resûlullahın yanından hiç ayrılmadı.

Bedir günü, hâin Ebû Cehil'in koca kafası; iki mücâhîd tarafından kesildi. O zaman Sevgili Peygamberimiz, Hz. Ammâr'a buyurdu ki:

- Allah teâlâ, anacığının katilini öldürdü.

Cennet ilerde!..

Resûlullah efendimizin vefâtından sonra, Hz. Ebû Bekir devrinde yapılan savaşlarda da aynı şecâat ve cesâretle döğüştü. Abdullah bin Ömer der ki:

- Yemâme'de mürtedlere karşı saldıran eşsiz bir yiğit gördüm. Düşman saflarını yerle bir ediyor, bir taraftan kılıç sallıyor, diğer yandan söyle söylüyordu:

"Bizim Peygamberimiz, Muhammed-ül Emîn'dir. Peygamberlerin sonuncusudur. Ondan sonra, Peygamber gelmiyecektir. Aksini söyliyenlerin hepsi, yalancı sahtekârdırlar."

Bu sözleri, Müseylemet-ül Kezzab taraftarlarını bile ikna ediyordu. Tam sırada, hızlı bir kılıç darbesi, başucunda vızıldadı. Keskin demir, bir kulağını kesti. Akan kanları, eliyle durdurmaya çalışıyordu. Bir yandan da "Cennet ilerde!.. Cennet ilerde!" diye haykırıyor, mücâhidleri aşka getiriyordu. Sanki, şehîd ana ve babasını görüyor gibi, savaşıyordu. Yalancı Müseyleme de, yalancılar ordusu da kısa zamanda; darmadağın oldular.

Ammâr bin Yâser, Hz. Ömer devrinde Kûfe vâliliğine tâyin olundu. Halîfe, tâyin emrinde Kûfelilere şöyle yazdı:

- Size Ammâr bin Yâser'i vâli, İbni Mes'ûd'u öğretmen ve yardımcı olarak ta'yin ettim. Bunların ikisi de Eshâb-ı kirâmın seçilmişlerindendir. İkisi de Bedir harbinde bulunmuşlardır. Onları dinleyip, itâat ediniz.

Sevinmedim ki üzüleyim

Hz. Ammâr, Kûfe'yi bir sene dokuz ay mükemmel bir şekilde idâre etti. Halîfe Hz. Ömer,

Ammâr'ı Medîne'ye çağırdığında, ona sordu:

- Üzüldün mü?

- Vâliliğe ta'yin olunduğumda sevinmedim ki, alındığım zaman üzüleyim.

Hz. Osman devrinde, fitne ve karışıklıklar başladığında, halîfe bunun sebebini öğrenmek için Ammâr'ı, Mısır'a gönderdi. Bu büyük sahâbî, fitne ve fesâdı ortadan kaldırmak için çok gayret etti.

Daha sonra Sıffîn muhârebesine katıldı. Savaş esnasında yanındakilere sordu:

- İçecek, bir şeyimiz var mı?

Kırmızı halkalı kap içinde, süt getirdiler. Bunu gören, Ammâr bin Yâser dedi ki:

- Allah Resûlünü, tasdik ederim, doğrularım! Yıllarca önce bize, böyle bir kaptan içeceğim sütün, benim dünyadaki son rızkım olacağını buyurmuştu.

Sonra sütü, Besmeleyle son damlasına kadar içti. Allaha hamd etti.

Ammâr bu savaşta 94 yaşında şehîd oldu. Hz. Ali, Ammâr bin Yâser'in şehîd olduğunu öğrenince, çok üzüldü buyurdu ki:

- Allahü teâlâ Ammâr'a rahmet eylesin. O, Resûlullahın etrafında birkaç kişi varken Müslüman olmuştu. Kendisi hiç şüphesiz magfirete kavuşacaktır. Çünkü Allahü teâlânın Resûlü, Ammâr âilesini Allahın magfiretiyle müjdelemişti.

Cenâze namazını bizzat kendisi kıldırdı ve elbisesiyle, yıkanmadan Kûfe kabristanlığına defnedildi.

Ammâr bin Yâser, ahlâken yüksek bir zâttı. Az konuşur, çok kerre hüzünlü ve kederli olurdu. Son derece doğru ve hakka riâyetkâr idi. Zühd ve takvâ sahibi olup sâde yaşardı. Gâyet belîğ (açık) ve veciz bir hitâbete sahipti. Namazına çok dikkat ederdi.

Ammâr bin Yâser, hadîs-i şerîfleri en doğru bilenler arasında sayılmaktadır. Şöhretini; dünyaya düşkün olmamasına ve harâmlardan sakınmasına, insanlar üzerinde bıraktığı i'timâda, da'vâsına sadâkatle bağlılığına borçludur.

Cennet üç kişiyi arzû eder

Hz. Ammâr hadîs-i şerîflerle medholundu:

"Cennet üç kişiyi şiddetle arzû eder. Bunlar; Ali, Ammâr ve Selmân'dır."

"Ammâr'a düşman olana, Allahü teâlâ düşman olur. Ona buğzedene, Allahü teâlâ buğzeder."

Ebû Vâil şöyle anlattı:

Ammâr bin Yâser bize kısa bir hutbe okudu. Hutbeyi okuyup, indikten sonra kendisine; hutbeyi gâyet kısa okuduğunu söyledik. Bunun üzerine şöyle dedi:

- Resûlullah efendimizin, **"Bir kimsenin namazının uzun, hutbenin kısa olması, onun fıkıh bildiğine alâmettir. Namazı uzun, hutbeyi kısa yapınız"**buyurduğunu duydum.

| BAŞA DÖN |

Meşhûr Arab dâhîlerinden: AMR BİN ÂS

Önceleri kabîlesine uyarak, İslâm aleyhinde çalışan Amr bin Âs, sonra yaptıklarına pişman olarak Müslüman oldu. Yaptıklarını ve Müslüman olmasını kendisi şöyle anlatır:

Hendek savaşından döndükten sonra, ba'zı ileri gelen kişileri topladım. Onlara dedim ki:

- Muhammed aleyhisselâm gün geçtikçe kuvvetleniyor. Kısa zamanda Mekke'yi ele geçirir. Bu yüzden sizlere Habeş hükümdârı Necâşî'ye sığınmayı teklif ediyorum. Biz, Necâşî'nin yanında bulunduğumuz sırada, Muhammed aleyhisselâm kavmimize galip gelirse, bizim, Necâşî'nin yanında olmamız, O'nun eli altında bulunmamızdan daha iyidir. Şâyet kavmimiz savaşı kazanırsa, geri döneriz.

Necâşî'den onu isteyeceğim

Bu teklifimi beğendiler ve Necâşî'ye vermek üzere hediyeler hazırladık. Necâşî'nin huzûruna vardığımızda, bizden önce Necâşî'nin yanına, Resûl-i ekremin elçisi Amr bin Ümeyye girdi. Resûl-i ekremin , Ümmü Habîbe binti Ebû Süfyân'ı kendisine nikâhlaması için gönderdiği bir mektubunu sundu.

Amr bin Ümeyye dışarı çıktıktan sonra Necâşî'nin yanına girdim. Necâşî bana dedi ki:

- Merhabâ! Hoş geldin ey dostum! Bana memleketinden bir şeyler hediye edecek misin?

- Ey Hükümdâr! Sana çok miktarda deri getirdim, diyerek hediyeleri önüne koydum. Deriler, Necâşî'nin çok hoşuna gitti. Bu durumdan faydalanarak dedim ki:

- Ey Hükümdâr! Huzûrundan çıkan birini gördüm. Onu teslim et, öldüreyim. O, bize düşman birisinin elçisidir ve eşrâfımızdan ba'zı kişileri öldürmüştür.

Necâşî, benim bu sözlerime çok kızdı. Eliyle burnuma öyle bir vurdu ki, burnum kırıldı sandım ve fışkıran kan üzerimi berbat etti. Zillet ve mahcûbiyet içinde kaldım. O an yer yarılsaydı, utancımdan yerin dibine girerdim. Daha sonra kendimi toplayarak;

- Ey Hükümdâr! Kızacağınızı bilseydim, böyle söylemezdim, dedim.

O zaman bana dedi ki:

- Ey Amr! Sen, Mûsâ ve Îsâ aleyhimesselâma gelmiş olan Cebrâil'in kendisine gelen bir zâtın elçisini, öldürmek üzere sana vermemi mi istiyorsun? Eğer onu öldürmüş olsaydın, vallahi sizden kimseyi sağ bırakmazdım. Hiç Resûl-i ekremin elçisi öldürülür mü?

Kalbimi İslâmiyete açtı

O anda, Allahü teâlâ kalbimi İslâmiyete açtı. Kendi kendime, "Arablar ve Arab olmayanlar bu gerçeği kabûl ettiği hâlde, sen hâlâ muhâlefet etmekte ve karşı koymaktasın. Yazıklar olsun sana" dedim. Sonra da Necâşî'ye sordum:

- Ey Hükümdâr! O gerçekten bir peygamber midir? O'nun peygamber olduğuna şehâdet ediyor musun?

- Ey Amr! Sana yazıklar olsun. Ben O'nun Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş bir resûl olduğuna şehâdet ediyorum. Sen sözümü dinle, hemen O'na tâbi ol! Zîrâ O, vallahi hak üzeredir ve Mûsâ aleyhisselâmın, Fir'avna ve ordusuna galip geldiği gibi, kendisine karşı koyan herkese galip gelecektir.

- Öyleyse, benim O'na bî'atimi kabûl eder misin?

Bu sorum üzerine "Evet" deyince, elimi eline uzattım ve Kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldum.

Müslüman olmanın verdiği bir haz ile kendimi kuş gibi hafif hissederek ayrıldım. Arkadaşlarımın yanına döndüm ve Müslüman olduğumu sakladım. Onlar bana sordular:

- Dostun Necâşî'den istediğini alabildin mi?

- Kendisiyle ilk görüşmemde bunu dile getirmeyi uygun bulmadım. Daha sonra gittiğimde söyleyeceğim.

Müslüman olmayan kalmadı

Sonra Amr bin Ümeyye'nin yanına gittim ve onunla kucaklaştım. Bir işimi bahâne ederek, geldiğim kişilerden ayrıldım. Limana giderek Şuaybe'ye giden kereste yüklü bir gemiye bindim. Şuaybe'ye gelince, gemiden inip, bir deve satın alarak, Medîne'ye gitmek için yola koyuldum. Merruzzahrân'ı geçtikten bir süre sonra yolda, Hâlid bin Velîd ve Osman bin Talhâ ile karşılaştım. Hâlid bin Velîd'e sordum:

- Ey Ebû Süleymân! Nereye gidiyorsun?

- Ey Amr! Tutulacak yol belli oldu. İş aydınlandı. Bu zât muhakkak Allahın resûlüdür. Ben hemen gidip Müslüman olacağım. Aklı başında olan kimselerden Müslüman olmayan kalmadı. Bunun üzerine;

- Ben de O'nun yanına gidiyorum, dedim.

Hep birlikte orada konakladık. Sabah olunca Medîne'ye gitmek üzere yola çıktık. Ebû İnâbe kuyusunda bulunan bir zât;

- Yâ Rebâh! Yâ Rebâh! diye bağırdı.

O zâtın bu sözlerini hayra yorarak yolumuza devam ettik. O zât bize tekrar bakarak;

- Mekke artık bu ikisinden sonra hâkimiyetini kaybetti, dedi.

O zâtın bu sözüyle, beni ve Hâlid bin Velîd'i kasdettiğini anladım.

Şartın nedir?

Harre mevkiinde develerimizi çöktürdük. Üzerimize temiz elbiseler giydik. O arada ikindi ezânı okundu. Resûlullahın yanına gittik. Yüzü ayın on dördü gibi parlıyordu. Mü'minler etrafını sarmışlardı. Önce Hâlid bin Velîd bîât ederek Müslüman oldu. Sonra Osman bin Talhâ bîât ederek Müslüman oldu. O sırada kendimi birden Resûl-i ekremin önüne oturmuş buldum. Utancımdan dolayı yüzüne bakamıyordum.

- Yâ Resûlallah! Sağ elinizi açınız da, size bîât edeyim, dedim.

Server-i âlem elini açınca, ben elimi çektim. Bunun üzerine buyurdular ki:

- Yâ Amr! Sana ne oldu?

- Bîat için şart koşmak istiyorum.

- Şartın nedir?

- Yâ Resûlallah! Ben geçmişte olan günâhlarım bağışlanmak şartıyla size bîat edeceğim.

Gelecek günâhlarım için magfiret taleb etmek aklıma gelmedi. Bunun üzerine Fahr-i âlem efendimiz buyurdu ki:

- Ey Amr! Bîat et! Hiç şüphesiz ki, Müslüman olmakla, İslâmiyetten önce yapılanların hesâbı sorulmaz.

Bîat ettiğim anda insanlardan hiç biri bana, Resûl-i ekremden daha sevgili ve O'ndan daha yüce olmamıştı. Vallahi, Müslüman olduktan sonra önemli işlerde Server-i âlem beni ve Hâlid bin Velîd'i diğer Eshâbından ayırmadı.

Bir gün Amr bin Âs, Peygamber efendimize arz etti ki:

- Yâ Resûlallah, nice müddettir, İslâmiyet sarayını yıkmaya kasdettim. Şimdi murâdım odur ki, İslâma geldiğim belli ola.

Beyaz sancak bağladı

Habîb-i kibriyâ buyurdu ki:

- Yakında seni bir hizmete gönderirim.

Bir süre sonra Resûl-i ekrem, Amr bin Âs'a;

- Elbiseni giy, silâhını kuşan ve yanıma gel, buyurunca, derhal bu emri yerine getirerek huzûra vardı. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ey Amr! Seni ordunun başında gazâya göndereceğim. Allahü teâlâ sana selâmet ve ganîmet versin ve çok sâlih mal ile dön.

- Yâ Resûlallah! Ben mal kazanmak için Müslüman olmadım. İslâma olan sevgimden dolayı Müslüman oldum.

- Ey Amr! Sâlih mal, sâlih kimsede ne güzeldir.

Server-i âlem, Amr bin Âs için beyaz bir sancak bağladı ve ayrıca siyah bir bayrak verdi. Babasının dayıları olan Belî bin Ömer bin Lihaf kabîlesini İslâma da'vet etmesini, Müslümanlığı kabûl etmedikleri takdirde savaşmasını emir buyurdu.

Amr bin Âs'ı; Süheyb bin Sinân, Sa'îd bin Zeyd, Sa'd bin Ebî Vakkâs ve Sa'd bin Ubâde gibi Muhâcir ve Ensârın ileri gelenlerinden üç yüz sahâbînin başına geçirdi. Askerî birlikte otuz at vardı. Gündüzleri gizlenerek, geceleri ise hedefe doğru ilerliyerek, Zât-üs-Selâsil'e yaklaştılar. Burada, kâfirlerin başka kabîlelerle birleştiğini haber alan Amr bin Âs, durumu Resûlullah efendimize bildirdi.

Fahr-i âlem efendimiz, Ebû Ubeyde bin Cerrâh'ın emri altında, Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'in de bulunduğu bir birliği Amr bin Âs'a yardım için gönderdi. Ebû Ubeyde bin Cerrâh, Amr bin Âs'ın yanına varınca, ona tâbi oldu.

Mücâhidlerin gittiği bölge çok soğuktu. Isınmak için ateş yakmak istediler. Amr bin Âs karşı çıkarak dedi ki:

- Kim ateş yakarsa, onu yaktığı ateşin içine atacağım.

Onun bu sözleri Eshâbın çok ağrına gitti. Hz. Ömer, onun bu sözlerini işitince çok üzüldü ve yanına gitmek istedi. Hz. Ebû Bekir ona engel oldu:

- Onu kendi hâline bırak. Resûl-i ekrem onu, savaştaki üstün bilgisi yüzünden bize kumandan tâyin etti.

Bol ganimet topladılar

Bu sözler üzerine Hz. Ömer sükût etti. Amr bin Âs, gece ve gündüz ilerleyip, Belî

kabîlesine baskın ve akınlar yaptı. Önceleri güçlü bir ordu ile karşılaşmadı. Belî topraklarında bir müddet ilerledikten sonra, düşman ordusuyla karşılaşan Amr bin Âs'ın birliği, savaşa başladı. Tekbîr sesleriyle toplu hücûma geçen mücâhidler karşısında kâfirler pek az dayandılar ve kaçmaya başladılar. Mücâhidler onları tâkib etmek istedi ise de, Amr bin Âs izin vermedi ve gazâda çok sayıda esir ve ganîmet ele geçirildi.

Medîne'ye döndüklerinde, mücâhidlere ateş yaktırmama konusu Resûl-i ekreme intikâl etti. Bunun üzerine Amr bin Âs dedi ki:

- Ey Allahın Resûlü! Müslümanların sayısı az idi. Düşmanın, yanan ateşe bakarak, onları az görmesinden korktum. Kâfirleri tâkib etmekten onları menettim. Zîrâ pusu kurulmasından, pusuya düşürülmekten çekindim.

Amr bin Âs'ın bu davranışı Resûl-i ekremin hoşuna gitti.

Mekke'nin fethinden sonra Resûl-i ekrem ba'zı hükümdârlara, İslâma da'vet eden mektuplar gönderdi. Ummân'a, Amr bin Âs'ı ve beraberinde Kur'ân-ı kerîmi çok güzel okuyan hâfızlardan Ebû Zeyd-ül-Ensârî'yi gönderdi.

Amr bin Âs ile Ebû Zeyd, Ummân sultânı Ceyfer ile kardeşi Abdi'yi, deniz kıyısındaki Suhar'da buldular. Amr bin Âs, Ceyfer ve kardeşi Abdi ile buluşmasını şöyle anlatır:

Nelere da'vet ediyorsun?

Ummân'a vardığım zaman, önce Abdi ile görüşmek istedim. Zîrâ o, ağabeyinden daha candan idi. Ona dedim ki:

- Ben, Allahü teâlânın kulu ve resûlü olan Muhammed aleyhisselâmın sana ve kardeşine gönderdiği elçiyim.

- Ağabeyim yaş ve saltanat bakımından benden önde gelir. Ben seni ona götüreyim. Getirdiğin mektubu o okusun, dedi. Sonra aramızda şu konuşma geçti:

- Ey Amr! Sen kavminin büyüğü olan bir zâtın oğlusun. Baban bu husûsta nasıl davrandı? Şüphesiz, o bize bu yolda bir misâl olabilir?

- Ben, onun da Müslüman olmasını ve Muhammed aleyhisselâma tâbi olmasını çok arzû ederdim. Ben de önceleri O'na karşı idim. Nihâyet, Allahü teâlâ benim kalbime îmân nûrunu yerleştirdi.

- Ne zaman ve nerede Müslüman oldun?

- Kısa bir zaman önce Necâşî'nin huzûrunda Müslüman oldum. Necâşî de Müslüman oldu.

- Peygamberiniz neleri emrediyor, nelerden sakındırıyor? Onları bana bildir.

- Allahü teâlânın emirlerine uymayı emrediyor. O'na karşı gelmekten ve âsî olmaktan sakındırıyor. İyiliği, akrabâ haklarını gözetmeyi emrediyor. Zulmü, haksızlığı, zinâyı, taşlara, putlara tapmayı yasaklıyor.

- O'nun dâvet ettiği şeyler ne kadar güzel! Ağabeyim beni dinlese de, bana uysa da, gidip Muhammed aleyhisselâma îmân etsek ne kadar iyi olurdu. Fakat o, saltanata düşkündür.

- Eğer o Müslüman olursa, Resûl-i ekrem yine onu kavmine sultan yapar. Zenginlerinden zekât alır, fakirlerine ve yoksullarına verir.

- Hiç şüphesiz, bu da güzel ahlâktır!

Ayakları altında çiğnenirsin

Bu görüşmemizden sonra Ceyfer'in huzûruna girmek için günlerce bekledim. Abdi; benden öğrendiklerini ağabeyine iletiyordu. Bir süre sonra Ceyfer beni yanına çağırdı. Huzûruna girince, Resûl-i ekremin mührünü taşıyan mektubu verdim. Mektubu okuyan Ceyfer, daha sonra okuması için kardeşine verdi. Abdi de mektubu okudu. Ceyfer, Kureyşlilerin bu durum karşısında ne yaptığını ve O'nun yanında bulunanların kimler olduğunu sordu. Ben de dedim ki:

- Bir kısmı İslâmiyeti benimseyerek, bir kısmı da cizye vererek kılıç zoru ile O'na tâbi oldular. Allahü teâlânın hidâyeti ile akılları başlarına gelip, dalâlet içinde bulunduklarını anlamış, İslâmiyete gönül vermiş ve Resûlullahı başka şeylere tercih etmemiş olanlar, O'nun yanında bulunurlar.

Eğer sen bugün, İslâmiyeti kabûl etmez, Resûl-i ekreme uymazsan, mücâhid ordularının ayakları altında çiğnenirsin. Halkın darmadağın olur. İslâmiyeti kabûl ederek selâmete er! Yine kavminin hükümdârı olursun. İslâm orduları senin topraklarına gelmez.

Ceyfer şöyle cevap verdi:

- Sen bugün, beni kendi hâlime bırak, yarın yine yanıma gel.

Bir süre sonra Ceyfer'in huzûruna kardeşi vâsıtasıyla tekrar kabûl edildim. Ceyfer bana dedi ki:

- Da'vetin üzerine düşündüm. Şâyet saltanatımı başka birisine bırakırsam, Arabların en zayıfı ve düşkünü olurum.

- O zaman yarın ben memleketime dönüyorum.

Gideceğimi anlayan Abdi, ağabeyine dedi ki:

- Biz bu konuda O'na üstün gelemeyiz. Kendilerine elçi gönderdiği hükümdârların bir çoğu O'nun da'vetine icâbet etti.

Allahü teâlâdan uzak değilsin

Ertesi gün, Ceyfer beni tekrar huzûruna da'vet etti. Huzûra girince aramızda şöyle bir konuşma geçti:

- Ey Ceyfer! Sen bizden uzak bulunuyorsan da, Allahü teâlâdan uzak değilsin. Seni yaratan Allahü teâlâ, yalnız kendisine ibâdet etmene, ibâdet ederken O'na ortak koşmamana lâyıktır. Şunu bil ki, sen ölü bir hâlde iken, O seni diri kıldı. Seni tekrar eski hâline döndürecek ve kıyâmet günü tekrar diriltecektir.

Muhammed aleyhisselâm, dünya ve âhıret saâdetine kavuşturacak bir din getirdi. Âhırette ecir ve mükâfat isteyen, O'nun yoluna sarılır. Nefsinin arzû ve isteklerine uyan ise bu yoldan ayrılır. İyi düşün ki, O'nun getirdikleri, hiç insanların söylediklerine benziyor mu? Eğer benzese idi, açıkça görülürdü. Sen bu husûsta serbestsin,

- Vallahi, ben Muhammed aleyhisselâmın hayır ve iyilik adıyla emredeceği şeyleri yapacak, yerine getirecek olanların ilki olacağım. O'nun yasaklayacağı şeyleri bırakacak olanların başında yine ben geleceğim. Verilen söz yerine getirilecek. Ben şehâdet ederim ki; Allahü teâlâ birdir ve Muhammed aleyhisselâm O'nun kulu ve Resûlüdür.

Ceyfer böyle diyerek Müslüman oldu.

Yanında bulunan kardeşi Abdi de derhal Müslüman oldu. Sonra orada bulunan bütün Arabları İslâmiyete da'vet ettiler. Onlar da bu da'veti seve seve kabûl ettiler.

Umman halkı Müslüman olunca, Resûlullah efendimiz Amr bin Âs'ı Umman'a vâli tâyin

etti. Resûl-i ekremin vefâtına kadar vazifede kaldı.

Siz akıllı adamdınız

Amr bin Âs, İslâmiyeti kabûl ettikten sonra, eski hatâlarına çok pişman oldu. İslâma hizmet etmeyi, müşriklere karşı savaşmayı şiddetle arzû etti. Böylece İslâm dîninin yiğit bir mücâhidi oldu. Birisi, Amr bin Âs'a sordu:

- Siz akıllı adamdınız. Niçin İslâma girmekte geciktiniz?

- Biz yaş ve bilgi bakımından, bizden üstün kabûl edilen insanlarla beraberdik. Onlar, Resûlullah efendimiz Peygamber olarak gönderilince, O'nu kabûl etmediler. Biz de onlara tâbi olduk.

Onlar gidip, sıra bize gelince, düşündük, inceledik, hakkın çok açık olduğunu gördük. Böylece İslâmiyet kalbime yerleşti. Resûlullah efendimizin, iyilik yapana öldükten sonra iyilik, kötülük yapana kötülük yapılacağı, sözünü içimde doğru buldum. Bozuk ve bâtıl olan bir şeye devamda, hiç bir fayda görmedim.

Amr bin Âs, Hz. Ebû Bekir'in hilâfeti sırasında, önce Umman'daki mürtedleri, sonra Benî Kudaa mürtedlerini yola getirdi. Bundan sonra Hz. Ebû Bekir tarafından Şam'ın fethine gönderildi. Başkumandan Hâlid bin Velîd'in idâresinde cereyan eden Yermük Muharebesinde büyük kahramanlıklar gösterdi ve Şerahbil bin Hasene ile beraber ordunun sağ kanadını idâre etti.

Ecnadin zaferi

Yermük Muharebesi, İslâm ordusunun zaferiyle bitti. Bu savaşta Müslümanlar 250 bin kişilik Rum ordusunu büyük bir hezîmete uğrattı.

Amr bin Âs, Ecnadin'de büyük bir Rum ordusunu bozguna uğrattı. Bütün Filistin ve Ürdün'ü elegeçirdi. Hz. Ömer'in halîfeliği sırasında Filistin vâliliğine ta'yin edildi.

Bir süre sonra Amr bin Âs, halîfe Hz. Ömer'den Mısır'ın fethi için izin istedi. İzin verilmesi üzerine hazırlıklara başladı. Yezid bin Ebû Süfyân, Amr bin Rebîa ve Müslüman olan Haleb'in eski vâlisi Yukanna da, 4.000 kişilik kuvveti ile İslâm ordusuna katılmıştı.

Amr bin Âs, ordusuyla önce Ferema şehrini fethetti. Sonra Bilbis'i ele geçirdi. Sonra, Tendonyas şehrine yürüdü. Şehrin yakınına vardıkları zaman, Mısır veliahtından elçi geldiğini gördüler. Gelen elçi, veliahtın kendisine elçi gönderilmesini, böylece sulh yapabileceğini söyleyince; Amr bin Âs birkaç lisan bilen Verdân adındaki Remleli hizmetçisini alarak yola çıktı. Saraya varınca, zırhlı ve silahlı askerlerin saf tuttuklarını gördü.

Amr bin Âs, kılıcını kuşanmış ve at üzerinde içeri girmek isteyince, nöbetçiler mâni olmaya kalkıştılar. Bu durum karşısında Amr bin Âs dedi ki:

- Veliahtınız bu şekilde kabûl ederse ne âlâ, yoksa geri dönüp giderim. Biz Müslümanlar müşrikler için atımızdan inmeyiz. Buraya gelmemizi veliaht istedi. Değilse bizim herhangi bir isteğimiz yoktu.

Askerler, Amr bin Âs'ın sözlerini haber verince, Veliaht Arsütalis emir verdi:

- Bırakınız, istediği gibi girsin!

Birkaç dünya menfaati

Nöbetçiler, Amr bin Âs'a, ne şekilde isterse öyle girebileceğini söylediler. Amr bin Âs, veliahtın bulunduğu avluya atı üzerinde girdi. Burada nöbetçilerin, kumandanların ve veliahtın tahtının bulunduğunu gördü. Hepsi gâyet güzel ve zînetli giyinmişlerdi. Amr bin

Âs onları böyle görünce tebessüm etti:

(Size dünyada verilen şeyler, tekrar geri alınacak birkaç dünya menfaatidir. Hâlbuki Allahü teâlânın vahdaniyetine îmân edip işlerinde O'na tevekkül edenler için, Allahü teâlâ indinde olan şeyler daha hayırlı ve bâkidir, dâimidir) [Şurâ: 36] meâlindeki âyet-i kerîmeyi okudu ve atından indi.

Bir eli atının dizgininde, diğeri de kılıcında idi. Yanlarına yürüyerek dört bir taraftaki süslere bakıp;

(Eğer insanlar kâfirlerin dünyadaki refahına bakarak hırslanmasalar ve bu yüzden küfre rağbet etmeseler ve böylece tek bir ümmet hâline gelmeyecek olsalardı, biz O Rahmân'ı inkâr eden kimselerin evlerine gümüşten tavanlar ve üzerinde çıkacakları merdivenler yapardık) [Zuhrûf: 33] meâlindeki âyet-i kerîmeyi okudu.

Amr bin Âs veliahtın huzûruna girince, veliaht dedi ki:

- Ey Arab kardeş! Siz bizden ne istiyorsunuz? Bize kasdedenler dâimâ elleri boş olarak, hezîmete uğrayarak dönmüşlerdir. Hem bize başka yerlerden de yardım gelecektir.

Biz ordulardan korkmayız

Amr bin Âs buna karşı şu cevabı verdi:

- Bizler, kalabalık ordulardan korkmayız. Çünkü Allahü teâlâ, bize yardımını, zaferi ve bizi yeryüzünün vârisleri kılacağını vâdeyledi. Şimdi sizi şu üç şeye da'vet ediyoruz: Ya Îslâmı kabûl edersiniz, ya cizye verirsiniz, yâhut muhârebe ederiz.

- Biz melik Mukavkıs'la meşveret etmedikçe bir işe karar vermeyiz. Fakat, ey Arab kardeş! Senin arkadaşların arasında senden daha cesûr ve lisânı daha fasih birisinin olacağını zannetmiyoruz.

- Arkadaşlarım arasında en fasih konuşamayan benim. Eğer onlardan birisinin konuşmasını görseydiniz, benimle aslâ mukâyese kabûl etmeyecek kadar ilerde olduğunu görürdünüz.

- Bu mümkün değil. Onlar arasında senin gibi birisi bulunamaz.

- Ben melik'e, onlardan on tanesini getirebilirim. Ancak onlar mektupla gelmezler. Melik isterse, ben gider onları getiririm.

Veliaht, Amr bin Âs'ın bu sözleri üzerine yanındakilere dönerek Kıptî diliyle dedi ki:

- Onlar geldiklerinde hepsini yakalar, salmayız. Böylece on bir kişi yakalamak, bir kişiyi yakalamaktan daha iyidir.

Amr bin Âs'ın hizmetçisi Verdân, başka bir lisân ile konuşulanları Amr bin Âs'a anlattı. Bu arada durum melik'e bildirildi. Melik; Amr bin Âs'a dedi ki:

- Git, gecikmeden gel.

Amr bin Âs atına bindi ve hızla şehrin dışına çıktı. Amr bin Âs'ın selâmetle dönmesinden dolayı mücâhidler Allahü teâlâya hamd ettiler.

Ertesi sabah veliahtın elçisi gelip;

- Seni ve diğer on kişiyi veliaht bekliyor, dedi.

Bunun üzerine Amr bin Âs hazretleri buyurdu ki:

- Hâinlik, onu ve ehlini helâk edecektir. Azgınların ve haddini aşanların başına çok belâ ve musîbet gelir. Melikinize yazıklar olsun. Hem bizden elçi istedi, hem de yanına gidince, beni öldürmek istedi. Hakkımda şöyle şöyle konuştu. Şimdi, seni öldürmek istesem, öldürürüm. Fakat biz hâinlerden değiliz. Sâhibine dön. Ona hakkımda konuştuklarının hepsinden haberdâr olduğumu söyle. Artık aramızda harbden başka yapılacak bir şey kalmadı.

En üstün ve kıymetli şey

Elçi, melikin yanına döndü. Amr bin Âs'ın dediklerini olduğu gibi anlattı.

Bundan sonra yapılan savaşlar neticesinde Mısır'ın tamamı, İslâm topraklarına katıldı. Sonra, Kuzey Afrika'ya yönelerek, Trablusgarb ve Siyre'yi feth etti ve Mısır vâlisi tâyin edildi. Hz. Osman zamanına kadar bu vazîfede kalan Amr bin Âs, sonunda halîfenin müşâviri oldu.

Amr bin Âs hazretlerinin, 664 senesinde, ölüm döşeğinde son sözleri şunlar oldu:

Allahım! Sen emrettin, biz emrine isyân ettik. Sen nehyettin biz tersini yaptık. Affına sığınırız. Allahım! Sen bize yardım et. Suçluyum. Özürümü kabûl et. Senden af diliyorum. Senden başka ilâh yoktur.

| BAŞA DÖN |

Arıların koruduğu sahâbî: ÂSIM BİN SÂBİT

Asr-ı saâdette küfür ve şirk karanlıklarından kurtulup, İslâm nûruna kavuşanların hayatlarında, tamamen bir değişiklik oluyor ve eski hayatlarıyla alâkalı her şeyi terk ediyorlardı. Müslüman olmadan önceki hayatlarını hatırlatan bir hâdise onlara büyük bir ızdırap veriyordu. Bu durum Akabe bî'atından önce Müslüman olan Medîneli Âsım bin Sâbit'te de kendini göstermişti.

Âsım Müslüman olduktan sonra, hiç bir müşrike dokunmamaya ve müşriklerden hiçbirini de kendine dokundurmamaya karar vermişti. Bu kararında sâbit olması için de devamlı olarak Allahü teâlâya duâ ediyor, yalvarıyordu.

Taşla saldırırız

Âsım bin Sâbit Bedir savaşına katılmış, büyük kahramanlık göstermişti. Peygamber efendimiz, Bedir gazâsının gecesinde Eshâb-ı kirâma nasıl harp edileceğini, harpte hangi usûlü takip edeceklerini sordu. Asım bin Sâbit eline yayı ve oku alarak dedi ki:

- Yâ Resûlallah, Kureyş kavmi 100 metre veya daha yaklaştıkları zaman yayla okları kullanırız. Kureyşliler, bize taş yetişecek kadar yakınımıza geldikleri zaman taşla mücâdele ederiz. Mızrak yetişecek kadar yakınımıza geldikleri zaman, mızrak kırılıp parçalanıncaya kadar mızrakla mücâdele ederiz. Kırılınca mızrağı bırakır, kılıçlarımızı sıyırır ve kılıçla çarpışmaya tutuşuruz.

Peygamber efendimiz bunu beğendiler ve buyurdular ki:

- Harbin îcâbı budur. Bu tarzda çarpışılması lâzımdır. Çarpışan ve vuruşan Âsım'ın çarpışması gibi çarpışşın!

Bedir harbi bu şekilde yapıldı ve meleklerin de yardımıyla Allahü teâlâ zafer ihsân eyledi. Âsım bin Sâbit bu gazâda Kureyş'in ileri gelenlerinden Ukbe bin Muayt'i öldürdü. Bu Ukbe Mekke'de Peygamberimizi boğmaya kalkmış ve hayatına son vermek için çalışmış azıl müşriklerden idi.

Peygamberimizin hicreti üzrerine:

- Ey Kusvâ (Peygamberimizin devesinin adı) adındaki devenin binicisi! Hicret edip bizden uzaklaştın. Fakat pek yakında beni atlı olarak karşında göreceksin. Mızrağımı size saplayıp, onu kanınızla sulayacağım. Kılıçla hiç örtülü yerinizi bırakmayacağım, ma'nâsına gelen beytler söyledi.

Peygamberimiz onun bu sözlerini işitince:

- Allahım! Onu yüzü koyun, burnunun üzerine düşür! diyerek duâ etti.

Ukbe bin Ebi Muayt, Bedir'de Kureyş ordusunun yenildiği anladığı zaman, kaçıp kurtulmak için atını sürdü. Fakat hayvan hiçbir şey yokken birden ürkmüş ve Onu yere vurmuştu. Resûlullahın duâsı gerçekleşmişti. Abdullah bin Seleme de onu esir etmişti.

Bir tek ben öldürülüyorum

Peygamberimiz Âsım bin Sâbit'e Ukbe'nin cezâlandırılmasını emretti. Ukbe dedi ki:

- Yazıklar olun sana ey Kureyş cemâ'atı. Şunlar arasında neden bir tek ben cezâlandırılıyorum?

Peygamberimiz buyurdu:

- Allah ve Resûlüne olan düşmanlığından dolayı cezâlandırılıyorsun.

- Yâ Muhammed! Kavminden herkese yaptığını bana da yap. Onları öldürürsen beni de öldür. Onlara emân verirsen bana da emân ver. Onlardan kurtulmaları için para alırsan, onlar gibi benden de al. Yâ Muhammed! Sen beni öldürürsen, küçüklere kim bakacak?

- Onları Allaha bırak. Ey Âsım git onun cezâsını ver!

Âsım bin Sâbit gidip Ukbe'nin cezâsını verince Peygamberimiz buyurdu ki:

- Vallahi; Allahı, Resûlünü ve Kitâbını inkâr eden, Peygamberini işkenceden işkenceye uğratan senden daha kötü bir adam bilmiyorum.

Âsım bin Sâbit, Uhud'da da bulundu ve Resûlullahın has okçularından idi. Bu savaşta Resûlullahın yanından bir an bile ayrılmayan, O'nunla beraber sebât eden bahtiyarlardandı. Bu gazâda müşriklerin sancaktarlarından Müsâfi bin Talhâ ile kardeşi Hâris bin Talhâ'yı ok ile öldürdü.

Bunların anneleri Sülâfe binti Sa'd, Hz. Âsım'ın kafatasından şarap içmeyi nezrederek yemîn etti ve Onun başını kendisine getirene yüz deve vermeyi vaad etti.

Öğretmenler heyeti

Uhud savaşında ba'zı yakınları ölen müşrikler de, Müslümanlardan bunların intikamını almak istediler. Alçakça bir plân hazırladılar. Hemen de plânı tatbike koydular. Bu maksatla bir heyet Medîne'ye giderek Resûlullahın huzuruna çıkıp ricada bulundular:

- Yâ Resûlallah! Bizim kabîlelerimiz, İslâmiyeti kabûl ettiler. Yalnız Kur'ân-ı kerîm öğretmenine ihtiyâcımız var. Lütfen bize; İslâmiyeti, Kur'ân-ı kerîmi öğretecek kimseler yollar mısınız?

Sevgili Peygamberimiz kendilerine, 10 kişilik bir öğretmenler heyeti yolladılar. Başlarında, Âsım bin Sâbit hazretlerinin bulunduğu bu heyette, Mersed bin Ebî Mersed, Hâlid bin Ebî Bükeyr, Hubeyb bin Adiy, Zeyd bin Desinne, Abdullah bin Târık, Muattib bin Ubeyd de bulunuyordu.

Bu öğretmenler kâfilesi, geceleri yürüyerek, gündüzleri gizlenerek Hüzeyl kabîlesi topraklarında, Reci' suyu başında, seher vakti konakladılar...

Bu sırada yanlarında bulunan Adal ve Kare kabîlesi heyetinden biri, bir bahane ile yanlarından ayrıldı. Hemen Lıhyanoğularına gidip haber verdi.

Çok geçmeden kâfilenin etrâfı sarıldı. 200'den fazla silâhlı eşkıyâ oradaydı. "Bize öğretmen lâzım!" diyenler, çekip gittiler. O güzîde Müslümanları, eşkiyâ ile karşı karşıya bıraktılar...

Lıhyanoğulları mensupları, esir ticâreti ile geçinirlerdi. Bu sebeple, "Teslim olun! Canınızı kurtarın!" teklifinde bulunuyorlardı. Asıl niyetleri onları Mekke'de köle olarak satmaktı. Böylece çok para kazanacaklardı. Çünkü Mekkeli müşrikler kendilerine demişlerdi ki:

- Yakaladığınız her Müslüman için, değerinden fazla para öderiz!

Bunu Müslümanlar da duymuşlardı. Âsım bin Sâbit, Mersed bin Ebî Mersed ve Hâlid bin Ebî Bükeyr:

- Hiç bir zaman müşriklerin ne sözlerini, ne de akidlerini kabûl ederiz, diyerek müşriklerin tekliflerini reddettiler.

Âsım bin Sâbit dedi ki:

- Ben hiçbir zaman müşriklere el sürmemeye ve müşriklerden hiçbirini de kendime dokundurmamaya karar vermiştim. Onların sözlerine kanarak kâfirlere teslim olmam.

Sonra ellerini açarak şöyle duâ etti:

- Allahım! Peygamberini durumumuzdan haberdâr et!

Ölmekten korkmayız

Allahü teâlâ, Hz. Âsım'ın duâsını kabûl buyurdu ve Resûlullah efendimiz onlardan haberdar oldu.

Âsım bin Sâbit müşriklere haykırdı:

- Biz ölmekten korkmayız! Çünkü dînimizde basiretliyiz. Ölünce şehîd olur Cennete gideriz!

Müşriklerin ileri gelenlerinden Süfyân bağırdı:

- Ey Âsım, kendini ve arkadaşlarını zâyi etme, teslim ol!

Âsım bin Sâbit ok atmak suretiyle cevap verdi. Ok atarken:

- Ben güçlüyüm hiç eksiğim yok. Yayımın kalın teli gerilmiştir. Ölüm hak, hayat boş ve geçicidir. Mukadderâtın hepsi başa gelicidir. İnsanlar er-geç Allaha rücû edicidir. Eğer ben sizinle çarpışmazsam anam üzüntüsünden aklını kaybeder, ma'nâsında şiirler söylüyordu.

Senin dînini korudum

Hz. Âsım'ın sadağında yedi ok vardı. Attığı her ok ile bir müşriki öldürdü. Oku bitince birçok müşriği mızrağıyla delik deşik etti. Öyle bir an oldu ki mızrağı da kırıldı. Hemen kılıcını sıyırdı, kınını kırıp attı. Bu, "ölünceye kadar döğüşeceğim, teslim olmayacığım" ma'nâsına gelirdi. Sonra da şöyle duâ etti:

- Allahım! Ben bugüne kadar senin dînini koruyup hıfzettim, sakladım. Senden bu günün sonunda, benim etimi, vücudumu koruyup, hıfzetmeni niyâz ediyorum.

Çünkü Uhud'da öldürdüğü iki kardeş olan Hâris ve Müsâfi' bin Talhâ'nın anneleri Hz. Âsım'ın kafatasından şarap içmeye yemîn etmiş ve kafasını getirene yüz deve vermeyi vaad etmişti. Müşrikler bunu biliyorlardı.

Âsım bin Sâbit'in ve diğer Eshâbın Allah Allah nidâları, dağları inletiyordu. İkiyüz kişiye karşı on mücâhid ölesiye çarpışıyor, yanlarına yaklaşanlar yaptıklarının cezâsını görüyorlardı. Âsım bin Sâbit en sonunda iki ayağından yaralanıp yere düştü. Kâfirler, Âsım bin Sâbit'ten o kadar korkmuşlardı ki yere düşünce bile yaklaşamadıkları için uzaktan ok atarak şehîd ettiler.

O gün orada mevcut bulunan on sahâbîden yedisi şehîd oldu, üçü esir edildi. Lıhyanoğulları Sülâfe binti Sa'd'a satmak için Âsım bin Sâbit'in başını kesmek istediler. Fakat Allahü teâlâ, Hz. Âsım bin Sâbit'in duâsını kabûl buyurdu ve mübârek cesedine müşrikler el süremediler.

Allahü teâlâ bir arı sürüsü gönderdi. Bulut gibi Âsım bin Sâbit'in üzerinde durdular. Hiç bir müşrik yanına yaklaşamadı.

- Bırakın akşam olunca arılar onun üzerinden dağılır, biz de başını alırız, dediler.

Akşam olunca Allahü teâlâ hiç bulut yok iken bir yağmur gönderdi. Görülmemiş bir yağmur yağdı. Sel geldi ve Âsım bin Sâbit'in cesedini alıp götürdü. Cesedin nerede olduğu bilinemedi. Ne kadar aradılarsa da bulunamadı. Bunun için müşrikler Âsım bin Sâbit'in hiçbir yerini kesmeye muvaffak olamadılar.

Lıhyanoğulları O'nu taşa tuttular. Sonunda O'nu da şehîd ettiler. Hubeyb bin Adî ile Zeyd bin Desinne'yi Mekkelilere sattılar. Onlar da bu iki sahâbîyi asarak şehîd ettiler.

Allah kulunu korur

Arıların, Âsım'ı koruduklar hâdisesi zikredildiği zaman Hz. Ömer buyurdu ki:

- Allahü teâlâ elbette mü'min kulunu muhâfaza eder. Âsım bin Sâbit, sağlığında müşriklerden nasıl korundu ise Allahü teâlâ da ölümünden sonra onun cesedini muhâfaza edip müşriklere dokundurmadı.

Bunun için Âsım bin Sâbit anılırken, **"Arıların koruduğu kimse"** diye anılırdı.

Eshâb-ı kirâmın muhâriblerden olan Âsım'ın, babası Sâbit, künyesi Ebû Süleymân'dır. Annesi Şemûs binti Ebî Âmir'dir. Doğum tarihi belli değildir. Âsım, hicretten önce îmân etmiştir. Ensârdan, ya'nî Medînelidir.

| BAŞA DÖN |

Kıblenin değiştiğini haber veren sahâbî: BERÂ BİN ÂZİB

Berâ bin Âzib, Resûlullahın hicretinden önce Medîne-i münevverede küçük yaşta iken Müslüman oldu. Babası Âzib de Sahâbî idi. Dînî hükümleri Peygamberimizden önce hicret eden Eshâb-ı kirâmdan ve babasından öğrendi. Hz. Berâ, Resûlullahın ve diğer sahâbenin hicretlerini şöyle anlatıyor:

Medîne halkının sevinci

"Resûlullahın Eshâbından Medîne'ye ilk gelenler, Mus'ab bin Umeyr ile Abdullah İbni

Ümmi Mektûm idi. Bunlar Medîne'deki Müslümanlara Kur'ân-ı kerîm okutuyorlardı. Sonra Bilâl-i Habeşî, Sa'd bin Ebi Vakkâs, Ammâr bin Yâser hicret ettiler. Bunlardan sonra Hz. Ömer yirmi kişi ile birlikte geldi.

Nihayet Resûlullah efendimiz Medîne'ye hicret ettiler. İşte bu anda Medîne halkının Resûlullahın teşrifine sevindiği kadar, hiçbir şeye sevindiğini görmedim. Ben de Peygamberimiz gelmeden az önce uzun sûrelerden sayılan sûrelerle beraber **"Sebbihisme Rabbike'l-a'lâ"** sûresini okumuştum."

Berâ bin Âzib, Resûlullah ile beraber onbeş savaşta bulundu. Bedir harbinde çocuk yaşta idi. Bu hususta kendisi demiştir ki:

- Resûlullah efendimiz ben ve İbni Ömer küçük yaşta olduğumuz için bizi Bedir savaşına göndermedi.

Hz. Berâ, kıblenin Ka'be'ye çevrilmesini bildiren sahâbîdir. Şöyle anlatıyor:

Resûlullah efendimiz Medîne'ye teşrif ettikleri zaman onaltı veya onyedi ay kadar Mescid-i Aksâ'ya doğru namaz kıldı. Allahü teâlânın emriyle kıble Ka'be'ye doğru oldu. Peygamberimizin Ka'be-i Muazzamaya doğru kıldırdığı ilk namaz ikindi namazı idi.

Peygamberimizle namaz kılanlardan birisi mescidden çıktı. Yolda giderken bir mescidde cemâ'atle namaz kılanlara rastladı ki, onlar rükü'da idiler. Onlara:

- Resûlullah efendimizle beraber Mekke'ye doğru namaz kıldığıma Allah için şehâdet ederim, deyince, namazlarını bozmadan oldukları gibi Ka'be-i Muazzamaya döndüler.

Peygamberimiz Mescid-i Aksâ'ya doğru namaz kılarken Yahûdîlerle diğer Ehl-i Kitâb bundan hoşlanırdı. Kıble değişip yüzünü Beyt-i şerîfe doğru döndürünce bunu beğenmediler.

Kıble değişmeden önce Mescid-i Aksâ'ya doğru namaz kılıp, vefât eden kimseler vardı. Bunlarla ilgili olarak Allahü teâlâ; **"Allah sizin îmânınızı, ibâdetinizi boşa çıkarmaz"** [Bekara:143] meâlindeki âyet-i kerîmeyi indirdi.

Önce Müslüman ol

Hz. Berâ, Uhud harbinde meydana gelen bir hâdiseyi şöyle naklediyor:

Uhud harbinde yüzü zırh ile örtülü bir kişi Peygamber efendimize gelerek arz etti:

- Yâ Resûlallah! Şimdi harb edeyim de sonra mı Müslüman olayım, yoksa hemen mi?

Resûlullah buyurdu ki:

- Önce Müslüman ol, sonra harb et!

O kimse Müslüman oldu. Sonra harbe girerek şehîd oldu. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz:

- Az iş yaptı, fakat çok sevâb kazandı, buyurdu.

Berâ bin Âzib buyuruyor ki:

Birgün Resûlullah efendimiz ile beraber Ensârdan bir zâtın cenâzesine gitmiştik. Resûl-i ekrem mübârek başı öne eğik olarak mezarın başına oturarak üç defa;

- Yâ Rabbî! Kabir azâbından sana sığınırım, dedikten sonra şunları anlattılar:

Bütün kapılar açılır

Mü'min öleceği zaman Allahü teâlâ, yanlarında kefen ve güzel koku bulunan, yüzleri güneş gibi parlayan melekleri gönderir. Onlar bu mü'minin göreceği bir yerde beklerler. Rûhunu teslim ettiği zaman yer ile gök arasındaki ve göklerdeki bütün melekler onun için istigfâr edip, Allahü teâlâya, onun bütün günâhlarını affetmesi için duâ ederler. Göklerin bütün kapıları kendisi için açılır, her kapı kendisinden geçmesini ister.

Rûhu Allahü teâlânın huzuruna çıktığı zaman, melekler derler ki:

- Yâ Rabbî! Bu filân kulunun rûhudur.

Allahü teâlâ buyurur ki:

- Onu geri çevirin ve onun için hazırladığım mükâfât ve ihsânları kendisine gösterin. Çünkü ben ona vâdettim: (Sizi topraktan yarattım ve tekrar toprak yapacağım, tekrar topraktan çıkaracağım.) [Tâhâ: 55]

Rûh kabrine döner ve hattâ kendisini defnedip dağılanların ayak seslerini dahî duyar. Meleklerle aralarında şu konuşma geçer:

- Rabbin kimdir?

- Rabbim Allahtır.

- Dînin nedir?

- Dînim İslâmdır.

- Size doğru yolu göstermek üzere Allah tarafından gönderilen zât kimdir?

- O zât Muhammed aleyhisselâmdır.

Bu cevabı verince birisi:

- Doğru söyledin, der.

İşte bu, Allahü teâlânın buyurduğu, **(Allah îmân edenlere dünya ve âhiret hayâtında o kararlı sözlerinde dâimâ sebât ihsân eder)** [İbrahim: 27] sözün ma'nâsıdır.

Sonra karşısına yüzü, elbisesi ve kokusu güzel birisi gelir ve der ki:

- Ni'metleri devamlı olan Allahü teâlânın Cennet ve rahmeti ile sana müjdeler olsun.

Cennetten kapı açın

Mü'min kimse sorar:

- Allah sana hayırlı karşılıklar versin, sen kimsin?

- Ben senin dünyadaki iyi amellerinim. Sen dâimâ Allaha ibâdet etmek için koşar, isyâna ise, yaklaşmazdın. Bunun için Allahü teâlâ seni hayırlı, güzel ni'metlerle mükâfatlandırdı.

Bundan sonra birisi der ki:

- Buna Cennetten bir döşek getirin ve Cennetten kabrine bir kapı açın.

Bir döşek getirilir ve Cennete doğru bir kapı açılır. O mü'min de der ki:

- Yâ Rabbi! Kıyâmeti çabuk getir de bir an önce âileme, çocuklarıma kavuşayım.

Kâfirler, dünyadan alâkasını kesip öleceği zaman, şiddetli azâb yapan melekler, ateşten elbise ve katrandan gömleklerle karşısında dururlar. Rûhu çıktığı zaman yer ve gökteki bütün melekler kendisine la'net ederler. Göklerin kapıları kapanarak hiçbir kapı onun habis, kötü rûhunun kendisinden geçmesini istemez. Böylece rûhu geri döndürülür.

Büyük azâbı gösterin!

Melekler derler ki:

- Yâ Rabbî! Bu falan kulunun rûhudur, yerler ve gökler bunu kabûl etmiyorlar.

Allahü teâlâ buyurur ki:

- Onu geri çevirin ve ona hazırladığım büyük azâbı gösterin. Çünkü ona da; "Sizi topraktan yarattım, yine toprağa iade edeceğim ve tekrar topraktan çıkaracağım" diye va'dettim.

Sonra rûhu mezarına götürülür. Hattâ mezarının yanından dağılmakta olanların ayak seslerini de işitir. Ona da melekler sorar:

- Rabbin kim, Peygamberin kim ve dinin nedir?

O kâfir kimse de der ki:

- Bilmiyorum.

Bundan sonra çirkin elbiseli, pis kokulu ve vahşi yüzlü birisi gelip karşısına dikilerek der ki:

- Allahın gadabı ve sonsuz azâbı sana müjde olsun.

- Sen kimsin?

- Ben senin dünyada iken yaptığın çirkin amelinim. Sen kötülüğe, Allahü teâlâya isyâna koşa koşa giderdin, fakat ibâdete ve tâate gevşek davranır, yapmazdın. İşte bugün Allahü teâlâ kötülüğünün ve küfrünün cezâsını sana çektirecek.

Sonra gözleri görmeyen, konuşamayan ve kulakları duymayan bir melek onu yakalar. Onun için demirden bir tokmak hazırlanır. Bütün insanlar ve cin toplansalar onu yerinden kaldıramazlar. Hattâ dağlara vurulsa, kül ve toprak hâline getirir. Bununla kendisine bir kere vurulduğu zaman parçalanır, kül hâline gelir. Tekrar dirilir ve alnına öyle şiddetli vurulur ki, insan ve cinden başka yeryüzündeki bütün mahlûklar onun bağırmasını işitirler. Sonra bir melek seslenir:

- Buna ateşten iki demir levha getirin ve mezarından da Cehenneme doğru bir kapı açın!

Hemen onun kabrine ateşten iki demir levha döşenir ve Cehennemden de bir kapı açılır.

Cennete götüren amel

Berâ bin Âzib diyor ki:

Bir köylü, Resûlullaha gelip dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Beni Cennete götürecek bir ameli bana öğret.

Peygamberimiz bunun üzerine buyurdu ki:

- Aç kimseleri doyur, susuz olana su ver, emr-i ma'rûf ve nehy-i münker yap, ya'nî Allahü teâlânın emirlerini, iyi amelleri insanlara öğret, harâm ve yasak olan kötü şeyleri de insanlardan men et. Bunlara gücün yetmezse hayırlı, güzel olmayan sözlerden dilini sakındır.

Berâ bin Âzib, Medîne'nin etrafına harb için hendek kazılırken, Resûlullahın hâlini şöyle anlatır:

Resûl-i ekremi hendek kazıldığı esnâda bizimle birlikte toprak taşırken gördüm. Kucağında taşıdığı toprak, mübârek karnının beyazlığını örtmüştü. Bu sırada Abdullah bin Revâha veya Âmir bin Ekva'nın bir şiirini söylüyordu.

"Yâ Rabbî! Sen bize hidâyet etmemiş ve doğru yolu gösterip bize rahmet etmemiş olsaydın, biz muhakkak dalâlette kalırdık. Üzerimize hücum eden kâfirler, sakındığımız fitne ve fesâdı bize ulaştırmak istedikleri ve bizimle karşılaştıkları zaman, Sen bizim kalblerimize sabır ve rahatlık ver, bizi onlara karşı güçlü yap!"

Su fışkırdı

Yine Hz. Berâ, Peygamberimizin Hudeybiye'deki mu'cizesini şöyle bildiriyor:

Hudeybiye'de bir kuyu vardı. Biz buraya gelince kuyunun suyunu tamamen çekerek bir damla su bırakmamıştık. Bu hâl, Resûlullaha arz edilince kuyunun yanına gelip kenarına oturdu. Sonra içinde biraz su bulunan bir kap istedi. Getirilen su ile abdest aldı. Sonra ağzını çalkaladı. Yavaşça duâ edip, abdest ve çalkantı suyunu kuyuya döktü. Kuyuyu Resûlullahın emri ile kısa bir müddet bu hâlde bıraktık. Bir müddet sonra kuyuda istediğimiz kadar su hâsıl oldu. Biz ve hayvanlarımız gidinceye kadar suya kandık.

Hz. Berâ buyurdu ki:

Resûlullahı yatsı namazında Tin sûresini okurken dinledim. Daha önce ondan güzel sesli hiçbir kimseyi dinlememiştim.

Bir defasında Resûlullah efendimiz Berâ bin Âzib'e buyurdu ki:

- Yatacağın zaman önce abdest al. Sonra sağ tarafına uzanıp yat ve şöyle duâ et: Allahümme innî eslemtü vechî ileyke ve fevvedtü emrî ileyke ve elce'tü zahrî ileyke ragbeten ve rehbeten ileyke lâ melcee velâ mencâ minke illâ ileyke. Âmentü bikitâbikellezî enzelte ve binebiyyikellezî erselte.

Yâ Berâ! Bunlar son sözün olsun. Şâyet bu gece içinde ölecek olursan Müslüman olarak ölmüş olursun.

Yedi şeyi emretti

Berâ bin Âzib buyurdu ki:

Resûlullah efendimiz bize yedi şeyi emredip, yedi şeyi de yasakladı. Emrettikleri:

Birincisi, cenâzeye katılıp kabre kadar gitmek. İkincisi, hastaları ziyâret etmek. Üçüncüsü, da'vete icâbet etmek. Dördüncüsü, mazluma yardım etmek. Beşincisi, yeminin gereğini yapmak. Altıncısı, selâma cevap vermek. Yedincisi, aksırdığında Elhamdülillah diyene, Yerhamükellah demek. Yasakladıkları:

Birincisi, gümüş kap kullanmak. İkincisi, altın yüzük takmak. Üçüncüsü, erkeklerin ipekli elbise giymesi. Dördüncüsü, erkeklerin ipekli dîbâ giymeleri. Beşincisi, erkeklerin ipek ibrişimli elbise giymeleri. Altıncısı, kalın ipek kullanmak. Yedincisi, ipek yatak kullanmak.

Berâ bin Âzib hayatının son zamanlarında Kûfe'ye yerleşti. 691 yılında Mus'ab bin Zübeyr

zamanında burada vefât etti. Ölünceye kadar burada fıkıh ve hadîs-i şerîf öğretti.

| BAŞA DÖN |

Hz. Ebû Bekir'e ilk bîât eden sahabî: BEŞİR BİN SA'D

Beşir bin Sa'd Medîneli Müslümanlardan idi. İkinci Akabe Bîâtine katılmış, her türlü tehlikeye karşı, Resûlullahı koruyacağına dâir orada söz vermişti. Resûlullahın bütün savaşlarına katılmış, büyük fedâkarlıklar göstermişti.

Yedikçe artan hurma

Beşîr bin Sa'd'ın kızı anlatır:

- Hendek savaşının yapıldığı günlerdi. Eshâb-ı kirâmın yiyecek bulamadığı, başta Peygamber efendimiz olmak üzere açlıktan karınlarına taş bağladıkları zamandı. Annem, Amre binti Revâha beni çağırdı. Bir avuç hurma verdi.

- Kızım! Bunun babana ve dayın Abdullah bin Revâha'ya götür yesinler, dedi.

Ben de alıp götürdüm. Yolda Resûlullaha rastladım. Buyurduki:

- Kızım! Yanındaki nedir?

- Yâ Resûlallah! yanımdaki hurmadır, annem, babamla dayımın yemesi için gönderdi.

- Getir onu!

Ben de hurmaları iki avucuna döktüm, avuçlarını bile doldurmamıştı. Sonra bir bez getirilmesini emretti. Bez getirildi ve yere serildi. Resûlullah efendimiz bezin üzerinde hurmaları dağıttı. Sonra yanında bulunanlara

- Kumanyaya geliniz, diye Hendek halkına sesleniniz!

Orada bulunanlar ve Hendek halkı bezdeki hurmadan yedikleri hâlde hurmalar bitmedi.

Ebû Mes'ûd şöyle anlatır:

- Biz Sa'd bin Ubâde'nin meclisinde idik. Resûlullah efendimiz yanımıza geldi. Beşîr bin Sa'd kendisine suâl etti:

- Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ bize, sana salevât getirmenizi emretti. Acaba sana nasıl salevât getireceğiz?

Resûlullah efendimiz sükût edip cevap vermediler. Biz de,

- Keşke, Beşir sormamış olsaydı, diye temenni ettik.

Biraz sonra Resûlullah efendimiz Salli bârik duâlarını okuyarak böyle duâ etmemizi emrettiler.

Hizmet şerefini kazandık

Peygamber efendimiz âhırete teşrif edince Eshâb-ı kiram, Benî Said gölgeliğinde toplanmış, halifenin seçilmesi mes'elesi üzerinde duruyorlardı. Ensardan olan Müslümanlar, Sa'd bin Ubâdeyi halife seçmek istiyorlardı. Hz. Beşîr ayağa kalkıp:

- Ey Müslümanlar! Muhammed aleyhisselâm, Kureyş kabîlesindendir. Halîfenin de,

Onun kabîlesinden olması dahâ uygundur. Yerinde bir iştir. Evet biz önce Müslüman olduk. Malımızla, canımızla, İslâma hizmet şerefini kazandık. Lâkin bunları Allah ve Onun Resûlünü sevdiğimiz için yaptık. Bu hizmetimiz için dünyâda bir karşılık beklemiyoruz, dedi.

Hz. Ebû Bekir ise halifelik için Hz. Ömer ve Ebû Ubeyde'den birinin seçilmesini tavsiye buyurmuş, fakat her ikisi de bundan kaçınmışlardı. Hatta Hz. Ömer, Hz. Ebu Bekir'e bîât etmek isteyince, Beşir bin Sa'd daha süratli hareket ederek ondan önce Ebû Bekir'in elini tuttu. Biat etti.

Beşir bin Sa'd hazretleri, Hz. Ebû Bekir'in hilafeti zamanında Ayn-ül-Temr muharebesinde şehid düştü.

| BAŞA DÖN |

Peygamber efendimizin müezzini: BİLÂL-İ HABEŞÎ

Bilâl-i Habeşî hazretleri, ilk îmân edenlerden olup, müşriklere karşı Müslüman olduğunu açıkça bildiren yedi kişiden biridir. Müslüman olmadan önce, Mekke müşriklerinin ileri gelenlerinden Ümeyye'nin kölesi idi.

O zamanlar, her yerde olduğu gibi, Arabistan'da da korkunç bir câhiliyet vardı. İçki, kumar, zinâ, hırsızlık, zayıfları ezme, zulüm ve ahlâksızlık nâmına ne varsa hepsi yapılıyordu.

Güçlü kimseler, zayıf kimseleri köle olarak kullanıyorlardı. İşte bu kölelerden birisi de, Bilâl-i Habeşî idi. Fakat bunun diğerlerinden farklı bir hâli vardı. Son derece mert ve dürüst idi. Bunun için Ümeyye, bunu kervanının başını koyar, mallarını bunun vâsıtasıyla uzak yerlere gönderirdi.

Bilâl-i Habeşî hazretlerinin diğer bir özelliği de, sesinin çok güzel olmasıydı. Bunun için düğün ve şenliklerde aranan bir kimseydi.

Hür insan gibi yaşardı

Ticâret için uzun yol giden kervan yorgunluktan yürüyemez hâle gelince, bunun na'meleri ile canlanır, develer bile bunun güzel sesini işitince, coşup çatlarcasına yol alırlardı. Onun bu özelliklerini bilen sâhibi Ümeyye, ona diğer kölelerden ayrı muâmele yapardı. Sanki köle değil hür bir insan gibi yaşardı.

Bilâl-i Habeşî yine birgün, bir kervanla Şam'a gitmişti. Bu kervanda, Hz. Ebû Bekir de vardı. İkisi arasındaki dostluk bu yolculukta meydana gelmişti. Bu sırada Mekkelilerin tek gelir kaynağı ticâretti.

İslâm güneşinin doğmasına ve âlemi aydınlatmasına çok az bir zaman varken, işte bu yolculuk yapılmıştı. Hz. Ebû Bekir bu yolculukta gördüğü bir rü'yâ sebebiyle sefer dönüşü îmân nûru ile şereflenmişti.

Bir gece yarısı Bilâl-i Habeşî hazretlerinin kapısı çalındı. Uyandığında, kapıdan fısıldayan bir ses duydu:

- Bilâl! Bilâl!

"Gecenin bu saatinde bu ses nedir" diye düşünürken, aynı ses tekrar etti:

- Bilâl! Bilâl!

Karanlıkta korkuyla sesin geldiği tarafa yöneldi. Sesin geldiği tarafa yaklaşıp sordu:

- Sen kimsin?

- Ben Ebû Bekir.

- Gecenin bu saatinde ne istiyorsun? Söyliyeceklerini sabah söyliyemez miydin? Acelen nedir?

- Sabahı beklemeden, sâhibin duymadan söylemem lâzımdı, onun için geldim.

- Beni meraklandırdın! Söyliyeceğini hemen söyle!

- Yâ Bilâl! Bu ümmetin peygamberi geldi.

- Kimdir?

- Ebü'l-Kâsım.

- Peki peygamber olduğunu nasıl anladın?

Bunun üzerine Hazret-i Ebû Bekir şöyle cevap verdi:

- Şam yolculuğunda gördüğüm rü'yâyı anlattıktan sonra kendisine, "Yâ Ebe'l Kâsım, sen Allahın Resûlü olduğunu söylüyor, îmâna da'vet ediyormuşsun, öyle mi?" diye sordum. O da, **(Evet yâ Ebâ Bekir! Rabbim insanlara müjdeleyici ve korkutucu olarak, Hazret-i İbrâhim'i gönderdiği gibi beni de bütün insanlara peygamber olarak gönderdi)** dedi. Ben de, "Sen bugüne kadar yalan söylemedin. İnanıyorum ki sen Allahın Resûlüsün" deyip huzûrunda Müslüman oldum. Senin de Müslüman olmanı, ebedî saâdete kavuşmanı istiyorum,

Hz. Ebû Bekir'in bu cevâbı üzerine, onu yakînen tanıyan, samîmiyetinden hiç şüphesi olmıyan Bilâl-i Habeşî hazretleri, Kelime-i şehâdeti getirip Müslüman oldu.

Bilâl-i Habeşî, Müslüman olduktan sonra hayâtında bambaşka bir safha başladı. Artık o, hak ile bâtıl arasında vukû bulmak üzere olan çetin bir mücâdelenin azimli bir kahramanı, yalnız bir mücâhidi olmuştu.

Zâlim Ümeyye; O'nun Müslüman olduğunu anladığı zaman, daha da hâinleşti.

Çâresiz kölesini sırtüstü veya yüzükoyun, kızgın çöllere yatırırdı. Sonra da çıplak vücuduna, kocaman kaya parçaları koyar ve Peygamber efendimizi inkâr etmesini emrederdi.

Taş yürekliler

Ama o Habeşli Mü'min, alnındaki boncuk boncuk terlerle inleyerek seslenirdi:

- Allah birdir, Allah birdir. Muhammed, O'nun elçisidir. Ey topraklar, ey taşlar, ey taş yürekliler! Allah birdir ve O'ndan büyük yoktur.

Bütün bu işkencelerle hıncını alamayan Ümeyye , onu böylece bîtap düşürdükten sonra da, boynuna bir ip takıp çocukların elinde Mekke sokaklarında dolaştırırdı. Müşrikler onunla alay ederlerdi.

Bilâl-i Habeşî garip ve kimsesiz olduğu için, diğer müşriklerden de işkence görürdü. Ona ağır işkence yapanlardan biri de Ebû Cehil'dir. Bilâl-i Habeşî onun ağır işkenceleri karşısında da, "Allah birdir, Allah birdir" diyerek, dînindeki sebâtını gösterirdi.

Ümeyye bin Halef yine bir gün Bilâl-i Habeşî'ye işkence yapmak için dışarı çıkarmıştı. Üzerindeki elbiselerini çıkarıp sadece bir don ile, yakıcı sıcakta kızgın kumlar üzerine yatırıp, üzerine taşlar yığmıştı. Müşrikler toplanıp ağır işkenceler yapıyorlar, "Ya dîninden

dönersin veya seni öldüreceğiz" diyorlardı.

Bilâl-i Habeşî bu tahammülü zor işkenceler altında yine, "Allah birdir, Allah birdir" diyor başka bir şey söylemiyordu. Bu sırada sevgili Peygamberimiz oradan geçiyordu. Bilâl-i Habeşî'nin halini görerek üzülerek buyurdu ki:

- Allahü teâlânın ismini söylemek seni kurtarır.

Evine döndükten biraz sonra da Hz. Ebû Bekir yanına geldi. Peygamberimiz, Bilâl-i Habeşî'nin çektiği işkenceyi Hz. Ebû Bekir'e söyleyip, **"Çok üzüldüm"**buyurdu.

Hz. Ebû Bekir hemen Bilâl-i Habeşî'ye işkence yapılan yere gitti. Müşriklere dedi ki:

- Bilâl'e böyle yapmakla elinize ne geçer? Bunu bana satınız!

Müşrikler cevap verdiler:

- Dünya dolusu altın versen satmayız. Fakat, senin kölen Âmir ile değişiriz.

Bilâl için size verdim

Hz. Ebû Bekir'in kölesi Âmir, onun ticaret işlerini yapardı. Çok para kazanırdı. Yanında şahsî malından başka, on bin altını vardı. Ebû Bekir-i Sıddîk'ın önemli bir yardımcısı olup, her işini yürütürdü. Fakat, kâfir idi. Îmân etmiyordu. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir buyurdu ki:

- Âmir'i bütün malı ve paraları ile, Bilâl için size verdim.

Ümeyye bin Halef ve diğer müşrikler çok sevinip, "Ebû Bekir'i aldattık" dediler.

Hz. Ebû Bekir, hemen Bilâl-i Habeşî'nin üzerine koydukları ağır taşları üzerinden alıp, ayağa kaldırdı. Ağır işkenceler sebebiyle çok halsizleşmişti. Elinden tutup doğruca sevgili Peygamberimizin huzuruna getirerek dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bilâl'i bugün Allah rızâsı için âzâd ettim,

Resûlullah efendimiz çok sevindi. Ebû Bekir-i Sıddîk'a çok duâ buyurdu.

Hürriyetine kavuşan Bilâl-i Habeşî hazretleri, derhal Allahü teâlânın Resûlünün hizmetine koştu. Vefâtlarına kadar da, hizmetlerinden ayrılmadı. İzin verildiği halde, Habeşistan'a gitmedi. Ancak sevgili Peygamberimizle birlikte, Medine'ye hicret (göç) ettiler.

Hicretten sonra Bilâl-i Habeşî hazretleri, birgün Mescid-i Nebî'de iken büyük bir neş'e içinde coşuyor, yerinde duramıyor, oynuyordu. Hz. Ömer bu hâlini görünce sordu:

- Yâ Bilâl, bu hâlin nedir? Burasının mescid olduğunu unuttun mu?

- Benim hâlimde ne var ki? İstersen gidip hâlimi Resûlullaha arz edelim, yanlışım varsa tevbe ederim ve bir daha yapmam.

Ben oynamayım da...

Beraberce Resûlullahın huzûruna gittiler. Hz. Ömer, Peygamber efendimize durumu arz etti:

- Yâ Resûlallah, Bilâl, mescidin huşû'unu bozuyor. Burada neş'elenip coşuyor, oynuyor.

Peygamber efendimiz Hz. Bilâl'e sordu:

- Yâ Bilâl, böyle neş'eli olmanın sebebi nedir?

- Yâ Resûlallah, cenâb-ı Hak bana hidâyet nasip etti. Ben bir köleydim. Mekke'nin ileri gelenlerinden nice kimseler bu saâdete eremediler. Ebedî saâdetten mahrûm kaldılar. Onlara hidâyet nasip olmadı. Ben neş'elenmiyeyim de kim neş'elensin? Ben oynamıyayım da kim oynasın?

- Bilâl'e dokunmayın! Sevinip neş'elensin.

Ezândan rahatsız olan Yahudîler

Hz. Bilâl'in okuduğu ezânı işiten Müslümanlar, ne kadar aşka, şevke geliyorlarsa, Medîne'deki Yahûdîler de o kadar kahroluyorlardı. Ezânı dinlememek için kendilerini zorluyorlar, fakat buna muvaffak olamıyorlardı. İster istemez, durup dinliyorlardı. Dinledikçe de kahroluyorlardı. Bunu engellemek için çâreler aramaya başladılar.

Yahûdînin biri birgün Hz. Bilâl'i sıkıntı içinde görünce dedi ki:

- Yâ Bilâl, ben sana istediğin kadar para vereyim, yeter ki sen sıkıntı çekme.

Maksadı başkaydı. Hz. Bilâl de sıkıntıda olduğu için ondan çokça borç aldı. Yahûdî parayı verirken ilâve etti:

- Eğer bu parayı ödeyemezsen, seni köle olarak alırım.

Aradan bir zaman geçtikten sonra, Yahûdî gelip parasını istedi. Bilâl-i Habeşî hazretleri, özür beyân ederek dedi ki:

- Bana bir ay daha müsâade et, yine ödeyemezsem, beni köle olarak alıp götürürsün.

Son günü geldiği hâlde borcunu ödiyemiyen Hz. Bilâl, çâresiz kalıp, Resûlullahın huzûruna gidip durumu arz etti. Peygamber efendimiz birşey buyurmadı. Ümitsiz bir şekilde evine dönen Hz. Bilâl o gece uyuyamadı.

Artık ezân okuyamıyacağım

Kendi kendine, "Artık bundan sonra ezân okuyamıyacağım" diye derin derin düşünüyordu. Bu düşünceler içinde kendinden geçmiş hâldeyken kapı çalındı. Gelen kimse seslendi:

- Resûlullah seni çağırıyor, acele gel!

Hemen kendini toparlayıp, huzûra koştu. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Yâ Bilâl ticaretten dönen bir kervan var. Kervana git, onların arasında üzerindeki yükleriyle beraber bana hediye edilmiş olan üç deve var, onları al senin olsun! Borcunu öde!

Hz. Bilâl emredileni hemen yaptı. Rahat ve huzûr içinde, gidip sabah ezânını okudu. Namazdan sonra, mescidin kenarında onu köle olarak alıp götürmek için bekliyen Yahûdîyi gördü. Namazdan çıkınca, yüksek sesle konuştu:

- Bende alacağı olan kimseler gelsin, borcumu ödeyeceğim!

Bunun üzerine Yahûdînin bütün hayâlleri yıkıldı. Perişan oldu. Parasını aldığı gibi oradan uzaklaştı.

Bilâl-i Habeşî hazretleri, Peygamber efendimizin vefâtından sonra, ayrılık acısına dayanamaz hâle geldi. Resûlullaha olan muhabbetiyle, yanıp tutuşuyor, devamlı gözyaşı döküyordu.

Medîne'de kaldığı müddetçe bu acının daha da artacağını biliyordu. Çünkü, gördüğü her şey Resûlullahı hatırlatıyor, kendini tutamayıp ağlıyordu. Bu sebeple Şam'a gitmeye karar verdi. Hz. Ebû Bekir'den izin aldı. Medîne'den, ayrılıp Şam'a yerleşti. Hz. Ömer'in hilâfetine kadar orada kaldı. Hz. Ömer ordusuyla Şam'a gelince, onlara katılıp orduyla beraber Kudüs'e gitti.

Ayrılık yetmedi mi?

Bir gece Rü'yâsında Resûlullah efendimizi gördü. Sevgili Peygamberimiz kendisine sitem ettiler:

- Bunca ayrılık yetmedi mi, yâ Bilâl? Hâlâ Kabrimi, ziyâret etmiyecek misin?

Zavallı yüreği, duracak hâle geldi. Heyecan ve ter içinde uyandı. Hemen hazırlığa başladı. Şafak sökerken, ince, uzun ve garip deveciğiyle; mübârek Medîne yollarına düştü. Biricik Efendisine yaklaştıkça havayı kokluyor, taşları toprakları okşuyor ve gözyaşı döküyordu. Issız çölleri yara yara, Medîne'ye ulaştı...

O'na rastlıyanlar, selâm veriyorlardı. Sonra da yanındakilere diyorlardı ki:

- İşte Bilâl, Bilâl-i Habeşî hazretleri. Peygamberin Müezzini. O'nun gibi ezân okuyan, bu dünyaya gelmemiştir.

Fakat O, hiçbirini duymuyor, görmüyordu. Sanki çok kuvvetli bir mıknatıs, onu kendisine çekiyordu. Peygamber efendimizin mübârek kabirlerine doğru ilerledi. Yüce mâkâma erişirken; Kur'ân-ı kerîm okudu, okudu, okudu... En sonunda, sevgilisinin kabrine kapaklandı, bayıldı.

Katmerli gül kokularıyla ayıldığı zaman, başucunda, sevgilisinin sevgililerini görmez mi? Peygamber efendimizin torunları, Hasan ve Hüseyin hazretleri; saçlarını okşuyorlardı. Sanki dünyalar onun oldu. Sarıldılar, kucaklaştılar.

- Ah yavrularım! Ne kadar da Dedeniz gibi kokuyorsunuz! diye inledi.

Sonra biraz toparlandı:

- Babanız (Hz. Ali) nasıl?

- Babamız seni görmek diler, dediler.

Sonra Hz. Hasan sordu:

- Dedemiz seni de çok severdi. Acaba O'nun hatırı için, bir şey istesek yapar mısın?

Hz. Bilâl çok şaşırdı:

- Bu ne biçim söz! Bu kölenizden ne emredersiniz de, yerine getirmem!

- Bin defa estagfirullah! Fakat bütün Medîneliler gibi, biz de senden, bir defa da olsa ezân dinlemek istiyoruz. Ricâmız sadece buydu.

- Anam, babam sizlere fedâ olsun! Başım, gözüm üstüne!

Medîneliler ayağa kalktı

Ertesi sabah Bilâl-i Habeşî, son Ezânını Mescid-i Nebevî'de okudu. Yanık ve hasret dolu sesiyle:

"Allahü ekber! Allahü ekber!" dediği zaman; bütün Medîne halkı ayağa kalktı.

"Eşhedü en lâ ilâhe illallah!" ve **"Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah!"** deyince kadın-erkek, genç-ihtiyar, çoluk-çocuk, hattâ yataklarındaki hastalar bile, sokaklara fırladılar. Sanki, Peygamber efendimiz yaşıyor zannettiler.

O günden beri dünyada, bir daha öyle ezân okunmadı. Bilâl-i Habeşî hazretleri de başka ezân okumadı. 641 senesinde Şam'da vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Resûlullahın sancaktarı: BÜREYDE BİN HASİB

Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden olup, Horasan taraflarında vefât eden en son sahâbîdir. İsmi Büreyde bin Eslem'dir.

Resûlullah efendimiz, beraberinde Ebû Bekir-i Sıddîk ve onun azadlı kölesi Amir bin Fuheyre olduğu hâlde Medîne-i münevvereye doğru gidiyorlardı. Bu sırada Mekke müşrikleri, onları yakalamak için harekete geçtiler. Her tarafı aramaya başladılar. Yakalayıp getirene büyük mükâfatlar vadediyorlardı.

İçimiz serinledi

Hicret yolu üzerinde bulunan kabîleler, bu iş için seferber olmuşlardı. Büreyde bin Eslem de kendi kabîlesinden yetmiş kişiyle beraber bu işin peşine düşmüştü. Karşılaştıkları zaman, Resûlullah ona sordular:

- Sen kimsin?

- Büreyde.

Bu cevap üzerine Resûlullah, Hz. Ebû Bekir'e dönüp buyurdu ki:

- Yâ Ebâ Bekir, içimiz serinledi ve iyi oldu.

Sonra tekrar Büreyde bin Eslem'e dönerek sordu:

- Kimlerdensin?

- Eslem kabîlesindenim.

- Selâmetteyiz. Peki Eslem'in hangi kolundan?

- Sehm kolundan.

- Yâ Ebâ Bekir senin nasîbin çıktı.

- Ya sen kimsin?

- Allahü teâlânın Resûlü Muhammed'im. Seni Allahü teâlânın bir olduğuna ve benim de O'nun Resûlü olduğuma inanmaya da'vet ederim.

Bunun üzerine Büreyde ve yanındakiler, **Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh** [Ben şehâdet ederim ki, Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. Muhammed O'nun kulu ve Resûlüdür] diyerek îmân ettiler. Büreyde sonra dedi ki:

- Allahü teâlâya hamd ve senâlar olsun ki, bizler zorla değil, isteyerek Müslüman olduk.

Büreyde ve yanındakilerin elinde az miktarda süt vardı. Bunu Resûlullaha takdîm ettiler. Resûlullah efendimiz ve yanındakiler bu sütten içtiler ve onlara hayır duâda bulundular. Resûlullah efendimiz o gece Büreyde'ye Meryem sûresinin baş tarafını öğretti.

Büreyde ertesi gün Peygamber efendimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah yanınızda sancak olmadan Medîne'ye teşrif etmemiz uygun değildir.

Daha sonra başındaki sarığı sancak gibi, mızrağın ucuna bağladı.

Büreyde hazretleri Medîne-i münevvereye kadar Resûlullahın önlerinde, Livâ-i Muhammedîyi, ya'nî sancağı taşımıştır.

Hayatım at sırtındadır

Hz. Büreyde, Resûlullah efendimiz ile beraber birçok savaşlara katılmış, Mekke'nin fethinde bulunmuştur. Ayrıca Resûlullahın Hz. Hâlid komutasında Yemen taraflarına gönderdiği orduda da yerini almıştır.

Hz. Büreyde Resûlullahın son zamanlarında Üsâme kumandasında Şam tarafına gönderdiği orduda da sancak taşımıştır. Böylece Resûlullahın sağlığında ilk ve son sancağını taşıyan sahâbi olmuştur.

Büreyde hazretleri demiştir ki:

- Benim damarlarımda cihâd kanı akmaktadır. Hayatım at sırtında geçer.

683 tarihinde, Yezid zamanında vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Sahâbenin en çok hadîs bildirenlerinden CÂBİR BİN ABDULLAH

Câbir bin Abdullah'ın babası Abdullah bin Amr, ikinci Akabe bî'atında İslâmiyeti kabûl etmiş ve Resûl-i ekrem efendimiz tarafından Benî Hasan'a temsilci olarak tâyin edilmişti. Bu sıralarda Câbir genç bir delikanlı idi. O da babası ile beraber Akabe'de bulunup bî'at etmişti. Yedi kızkardeşi olup, erkek kardeşi yoktu. Ümmü Ma'bed, kızkardeşlerinin en üstünü idi.

Şehîd olmanı isterdim

Câbir bin Abdullah hazretleri Bedir savaşına katılamadı. Uhud savaşına katılmak için Resûlullah efendimizden müsaade istedi. Resûlullah efendimiz, babasından izin alabilirse katılmasına müsaade edeceğini bildirdi.

Hz. Câbir babasından izin isteyince, babası, kızlarının kimsesiz kalmaması için oğlunu harbe iştirakten menederek dedi ki:

- Oğlum, şu kızların kimsesiz kalmaların düşünmesem, gözümün önünde senin şehîd olmanı isterdim.

Abdullah, oğlu Câbir'in şehîd olduğunu göremedi, ama kendisi bu savaşta şehîd oldu. Hz. Câbir şöyle anlatır:

"Babam, Uhud'da şehîd olmuştu. Kızkardeşim bana bir deve vererek dedi ki:

- Git, babamızı bu devenin üzerinde taşı. Onu Selemeoğullarının kabristanına göm!

Ben de deveyi alarak harb meydanına gittim. Yanımda birkaç kişi daha vardı. Resûl-i ekrem efendimiz babamı, harb yerinden alarak aile kabristanına götürmek istediğimi

anladılar. O sıralarda Resûl-i ekrem Uhud'da bulunuyorlardı. Beni huzûrlarına çağırdılar ve buyurdular ki:

- Nefsim yed-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki; Abdullah da arkadaşları ile gömülecektir.

Resûl-i ekremin bu sözü üzerine, ben de babamı taşımaktan vazgeçtim. Onu Uhud şehîdleri ile birlikte gömdüm."

Allahü teâlâ diriltti

Câbir bin Abdullah şöyle anlatır:

"Babam şehîd olunca Resûlullah efendimiz bana sordu:

- Ey Câbir! Sana müjde vereyim mi?

- Evet yâ Resûlallah.

- Baban Uhud'da şehîd olunca, Allahü teâlâ onu diriltti ve, "Ey Abdullah! Sana ne yapmamı arzû edersin" diye sordu. O da, "Yâ Rabbî! Ben sana hakkıyla kulluk edemedim. Beni dünyaya döndürmeni ve yine senin yolunda çarpışarak tekrar şehîd olmayı arzû ederim" dedi. Allahü teâlâ da, "Ben, şehîdler geri dönmiyecekler diye hükmettim" buyurdu. "Öyle ise yâ Rabbî, geride kalanlara bunu ulaştır" dedi.

Bunun üzerine Âl-i İmrân sûresi 169 - 171. âyetleri nâzil oldu."

Uhud şehîdlerinin kabri 46 yıl sonra su çıkarmak sebebiyle açılmak durumunda kalmıştı. Câbir bin Abdullah, babasının kabri açıldığında, babasını uyur gibi bulduğunu, az veya çok hiç bir değişikliğe uğramadığını, yüzünün siyah beyaz çizgili bir kefenle, ayaklarının da üzerlik otuyla örtülü bulunduğunu, aradan 46 yıl geçtiği hâlde, her ikisinin de, hiç değişmemiş olduğunu gördüğünü söyler.

Câbir bin Abdullah'ın babası şehîd olduğu zaman bir hayli borcu vardı. Bu borçların mühim bir kısmı, etrafta oturan Yahûdîlere idi. Babasının şehâdetinden sonra, alacalılar, Câbir bin Abdullah'ı sıkıştırarak alacaklarını istemişlerdi. Fakat Câbir bin Abdullah'ın elinde, babasından kalan ufak bir hurmalıktan başka bir şey yoktu. Buradaki hurmalar da borcunu ödeyecek miktarda değildi.

Çok zor durumda kalan Câbir bin Abdullah, hâlini insanların en merhametlisi olan Peygamber efendimize giderek arzetti:

- Yâ Resûlallah! Babam Uhud'da şehîd oldu. Büyük miktarda da borç bıraktı. Alacaklılar sıkıştırıyorlar. Yardım ediniz de borcun bir kısmı gelecek seneye kalsın.

Resûlullah efendimiz teşrif edecek

Resûl-i ekrem efendimiz teklifini kabûl buyurarak, bir kısım hurma toplanmasını ve kendilerine haber verilmesini buyurdular.

Câbir bin Abdullah evine gelerek hazırlık yaptı ve hanımına da dedi ki:

- Bize Resûlullah efendimiz teşrif edecek. Sakın onu rahatsız etmiyelim.

Resûl-i ekrem efendimiz, Câbir bin Abdullah'ın evine gittiklerinde buyurdular ki:

- Alacaklıları çağırın!

Alacaklıları geldi. Resûlullah efendimiz toplanan bir kısım hurmadan, hepsine haklarını verdikten sonra bir miktar hurma yine Câbir bin Abdullah'a kaldı. Peygamberimiz bu

mu'cizeyi Eshâb-ı kirâma da anlatmasını Câbir bin Abdullah'a emir buyurdu.

Bu arada Resûlullah efendimizin geldiğini perde gerisinden gören hanımı da dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bana ve kocama duâ edin.

Resûlullah efendimiz de, **"Allahü teâlâ seni ve kocanı magfiret etsin"** buyurdu.

Resûlullah efendimiz gittikten sonra, Hz. Câbir hanımına dedi ki:

- Ben sana Resûl-i ekrem efendimizi rahatsız etmiyelim dememiş miydim?

Bunun üzerine hanımı da şöyle cevap verdi:

- Resûl-i ekrem efendimiz evimize teşrif eder de, ben ondan kendime ve kocama nasıl duâ istemem? Biz zâten Resûlullahın himmet ve yardımı ile borçlarımızdan kurtulduk.

Müslümanlar fethedecek

Hendek gazâsında, Resûl-i ekrem efendimizin mâiyetinde bulunan Câbir bin Abdullah, o günleri şöyle anlatır:

"Hendek muhârebesinde Resûl-i ekrem ile Eshâbı üç gün ağızlarına bir lokma koymamışlardı. Bu sırada Resûl-i ekreme dikkat ettim. Mübârek karınlarına taş bağlamışlardı. Hendek kazmakla meşgûl olan Eshâb, bir taş parçasını kıramadıklarını Peygamber efendimize haber verdiler.

Peygamber efendimiz onlara, **"Siz bu kaya parçasının üstüne biraz su serpiniz**" buyurmuştu. Sonra külünkü almış ve kayaya üç defa vurmuşlar, her vuruşlarında kuvvetli bir ateş çıkmış, Yemen, İstanbul, Fâris illeri görünmüştü. Bunun hikmeti sorulduğu zaman Peygamberimiz, **"Buraların Müslümanlar tarafından fethedileceğinin işâretidir"** buyurmuştur.

"Peygamber efendimiz Hendek gazâsında bir kayayı parçalarken, mübârek karnı açıldı. Açlıktan midesinin üzerine taş bağladığını gördük.

Bu hâli görünce çok üzüldüm. Hemen Resûlullahın huzûruna varıp, izin aldım ve eve gidip hanıma dedim ki:

- Resûlullahın öyle bir hâli vardı ki, dayanılır gibi değildir. Açlıktan karnına taş bağlamışlar. Evde yiyecek birşeyler var mıdır?

- Biliyorsun evimizde bir oğlakla birkaç avuç arpadan başka bir şeyimiz yoktur.

- Olsun, hiç olmazsa onları ikrâm edelim.

Yemeğin ne kadardır

Sonra hemen oğlağı kestim, arpayı el değirmeninde öğütüp un hâline getirdim.

Hamur yapıp tandırda pişirdik. Eti de çömleğe koyup kaynatmaya başladık.

Bu hazırlığı yaptıktan sonra, sevinçle Resûlullahın huzûruna varıp dedim ki:

- Yâ Resûlallah, az bir yemeğim var. Yanınıza birkaç kişi alıp yemeğe gelebilir misiniz?

Resûlullah efendimiz sordu:

- Yemeğin ne kadardır?

- Bir oğlak ve birkaç avuç arpa unu.

- Yemeğin hem çok, hem de güzeldir. Hanımına söyle, ben gelinceye kadar tandırdan et çömleğini ve ekmeği çıkarmasın!

Sonra da mücâhidlere dönüp buyurdu ki:

- Ey Hendek halkı! Kalkınız, Câbir'in ziyâfetine gideceğiz.

Bu emir üzerine Eshâb-ı kirâm toplandı. Peygamber efendimiz önde olmak üzere bizim eve doğru gelmeye başladılar. Ben bunlardan önce eve varıp hanıma dedim ki:

- Peygamber efendimiz Eshâb-ı kirâmın hepsini alıp yemeğe geliyor. Biliyorsun yemeğimiz az. Şimdi ne yapacağız?

- Resûlullah sana yemeğin ne kadar olduğunu sordu mu?

- Sordu. Ben de durumu olduğu gibi anlattım.

- Eshâb-ı kirâmı sen mi da'vet ettin, yoksa Resûlullah efendimiz mi?

- Resûlullah efendimiz da'vet etti.

- O zaman endişe edilecek bir şey yoktur.

Herkese yeten yemek

Biraz sonra Peygamber efendimiz kalabalık bir topluluk ile kapıya geldi.

Peygamber efendimiz, önce etin ve ekmeğin bereketli olması için duâ buyurdu. Sonra tandırdan indirmeden bizzat elleri ile yemeği ve ekmeği dağıttı.

Bütün Eshâb-ı kirâm doyuncaya kadar yediler. Yemîn ederim ki, binden fazla kişi yemek yedi, fakat ne ette, ne de ekmekte bir eksilme olmadı. Yemeği ve ekmeği sonra komşulara dağıttık.

Câbir'in babası Uhud'da şehîd olunca, kardeşleri kimsesiz kaldı. Bunun üzerine Hz. Câbir dul bir kadın olan Süheyme binti Mes'ud ile evlendi. Yedi kız kardeşine bakabilmek için böyle dul birini tercih etmişti. Resûlullah bunu duyunca buyurdu ki:

- Ey Câbir! Demek babandan sonra evlendin.

- Evet yâ Resûlallah.

- Dul mu aldın, yoksa kız mı?

- Dul aldım yâ Resûlallah.

- Kız alsaydın daha iyi olmaz mıydı?

- Yâ Resûlallah! Babam Uhud'da şehîd olunca geride yedi kız çocuğu bıraktı. Doğrusu, ben yaşlı bir kadınla evlenmeyi, onun da, çocukları başına toplamasını, onların saçlarını, başlarını taramasını, onlar üzerinde bir mürebbiye olmasını daha hayırlı buldum.

İsâbet ettin

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz şöyle buyurmuştur:

- İsâbet ettin. Allahü teâlâ zevceni hakkında hayırlı ve mübârek kılsın.

Hz. Câbir yakışıklı, sevimli, güzel ahlâklı, sünnet-i seniyyeye uymakta çok gayretli, merhametli, nazik, gönül alıcı muhterem birisiydi. Hz. Câbir'in evi, Mescid-i Nebîden 2 kilometre uzak olmasına rağmen her namazı Peygamber efendimizle, Mescid-i Nebîye gelerek kılardı. Hakkı söylemekte adâletten ayrılmaz, emr-i ma'rûf ve nehy-i münkeri bildirmekte çok gayret gösterirdi. Resûl-i ekremin nasıl namaz kıldığını görmek isteyen ona gelir, Hz. Câbir de onlara ta'rîf ederdi.

Şöyle anlatır:

"Resûl-i ekrem Mekke'de on sene kalarak, herkesin toplandığı Ukaz ve Mecenne gibi panayırlarda ve Minâ dağına çıkarak halka hitâben, **(Rabbimin, risâletini tebliğ için bana kim yardım ederse, Cenneti kazanır)** derdi. Fakat, Ebû Cehil, Ebû Leheb gibi kâfirler, "Bizi bunun için mi çağırdın, sakın inanmayın!" diyerek insanları aldatırlardı.

Nihâyet biz Medîne'den gelerek Resûl-i ekremi bulup, O'na inanmış ve şehrimize da'vet ederek yardım etmiştik. Müslüman olanlara Resûl-i ekrem, Kur'ân-ı kerîm okurdu. Onlar da döndüklerinde âilelerine İslâmiyeti tebliğ eder, onların îmân ile şereflenmelerini sağlarlardı.

Gönülleri îmân ile dolu olan ve Peygamberimizi herşeyden çok seven Müslümanlar toplanarak dediler ki:

- Resûl-i ekreme müşrikler tarafından hakâret, eziyet edilmesine ne zamana kadar müsaade edeceğiz?

Size bî'at edeceğiz

Bunun üzerine içimizden 70 kişi hac mevsiminde Medîne'den hareket ederek Resûl-i ekrem'i bulduk. Resûl-i ekrem ile Akabe'de mülâkat etmek üzere anlaştık. Birer, ikişer o mevkide toplandık. Resûl-i ekreme, kendilerine bî'at etmek istediğimizi arzettik. Resûl-i ekrem buyurdu ki:

- Bana iyi ve fenâ zamanlarda itâat etmek, darlık ve bolluk zamanında infâk etmek, emr-i bil ma'rûf ve nehy-i anil münkere riâyet etmek, her sözü Allahü teâlâ için söyliyerek bu yolda birşeyden korkmamak, bana yardım etmek, canlarınızı, mallarınızı, çocuklarınızı nelerden koruyorsanız beni de öyle korumak üzere bî'at ediniz, mükâfâtınız Cennettir.

Resûlullah efendimiz sözlerini bitirdikten sonra kalkıp ona bî'at ettik."

Câbir bin Abdullah Bî'at-ı Rıdvân'da da bulundu. Kendisi nakleder:

"Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ağaç altında benimle sözleşenlerden hiçbiri Cehenneme girmez!"

Bu hastalıktan vefât etmiyeceksin

Birgün Hz. Câbir hastalanmıştı. Resûlullah efendimiz kendisini ziyârete geldi. Baygın vaziyette yatan Câbir'in yüzüne su serperek ayılttı.

Hz. Câbir bu sırada yedi kız kardeşinden hangisine ne miktarda mîrâs bırakabileceğini Peygamber efendimize sordu. Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

- Yâ Câbir, sen bu hastalıktan vefât etmiyeceksin!

Nitekim öyle oldu.

Hz. Câbir ihtiyarladığında gözleri zayıflamıştı. Genellikle iki oğlunun koluna girerek yürürdü.

Bir gün fitne çıkaran ba'zı kimseler karşısına çıktı. Tam o sırada Hz. Câbir'in ayağı kaydı. İki oğlu hemen sımsıkı babalarını kollarından kavrıyarak düşmesine mâni oldular. Bu sırada Hz. Câbir buyurdu ki:

- Resûlullah efendimizi korkutmaya yeltenenlerin vay hâline!

Bunu işiten oğulları dediler ki:

- Peygamber efendimiz vefât etmiştir. Onu korkutmak nasıl mümkün olur?

Hz. Câbir de şöyle cevap verdi:

- Peygamber efendimizden işittim. **"Medîne halkını korkutanlar beni korkutmaya çalışmış olurlar"** buyurdu.

Resûlullah efendimiz Câbir bin Abdullah'ı çok sever, sık sık ziyâretine gelirdi. Câbir bin Abdullah anlatır: "Resûlullah efendimiz bize geldi. Evde, saçları dağınık biri vardı. Bunu görünce buyurdu ki:

- Bu, saçlarını düzeltecek birşey bulamamış mı?

Elbisesi kirli birini de görünce buyurmuştu ki:

- Elbisesini yıkayacak birşeyi yok mu?"

Hz. Câbir diyor ki:

"Yolculukta, arkadaşlarımdan birinin başı yaralandı. "Muska yapmak câiz olur mu?" dedi. "Câiz olmaz, başını yıka" denildi. Yıkadı ve öldü. Medîne'ye gelince, Resûlullah efendimize haber verdik. Buyurdu ki:

- Onun ölümüne sebep oldular. Bilmediklerini niçin sorup öğrenmediler? Cehlin ilâcı, sorup öğrenmektir!"

Kuyruğunu sallıyarak gitti

Câbir bin Abdullah bir koyun pişirdi. Resûlullah efendimiz Eshâb-ı kirâm ile beraber yediler.Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Kemiklerini kırmayınız.

Resûlullah efendimiz, kemikleri toplayıp, mübârek ellerini üstüne koyup duâ etti. Allahü teâlânın izniyle koyun dirildi ve kuyruğunu sallıyarak gitti.

Hz. Câbir'in künyesi Ebû Abdullah veya Ebû Abdurrahman'dır. Annesinin ismi Nesibe'dir. 601 yılında Medîne'de doğmuş olup, 694 yılında 95 yaşında Medîne'de vefât etmiştir. Cenâze namazını Medîne vâlisi bulunan Hz. Osman'ın oğlu Ebân kıldırmıştır.

| BAŞA DÖN |

Cennete uçarak giden sahâbî: CA'FER-İ TAYYÂR

Peygamber efendimiz, 36 yaşlarında bulundukları sırada Hicaz topraklarında şiddetli bir kuraklık ve açlık hüküm sürüyordu. Hemen herkes her geçen gün bunun ağırlığını daha çok, daha derinden hissediyordu. Peygamber efendimizin amcası Ebû Tâlib, kalabalık bir ailenin reisiydi. Ailesini geçindirecek bir servete sahip değildi. Bunun için geçinmekte herkesten daha çok sıkıntı çekiyordu.

Yükünü biraz hafifletelim

Peygamber efendimiz, küçük yaşından beri yanında büyüdüğü ve iyiliğini gördüğü amcasına bu sıkıntılı zamanında bir yardım yapmak, onun geçim yükünü hafifletmek istiyordu. Bu sebeple, amcalarının en zengini olan Hz. Abbâs'a bir gün şöyle teklifte bulundular:

- Ey Amcam, biliyorsun ki, kadeşin Ebû Tâlib'in çok çocuğu vardır. İnsanların uğradığı şu kıtlık ve açlığı da görüyorsun. Haydi, Ebû Talib'e gidelim, onun aile yükünü biraz hafifletelim. Bakıp, büyütmek üzere oğullarından birini ben yanıma alayım, birisini de sen alırsın. Evlâtlarından iki tanesini onun üzerinden almak kâfi gelir.

Hz. Abbâs, "olur" deyince, kalktılar, Ebû Tâlib'in yanına vardılar. Ona dediler ki:

- Halkın, içinde bulunduğu kıtlık ve darlık kalkıncaya kadar, senin çocuklarından bir kısmını yanımıza alıp yükünü hafifletmek istiyoruz.

Ebû Tâlib de onlara dedi ki:

- Oğullarımdan Ukayl ve Tâlib'i bana bırakıp, istediğinizi alabilirsiniz.

Böylece Peygamber efendimiz Hz. Ali'yi, Hz. Abbâs da Hz. Ca'fer'i yanına aldı.

Birgün Ebû Tâlib, oğlu Ca'fer ile şehrin dışında yürürken Peygamber efendimizi gördü. Hz. Ali ile beraber namaz kılıyorlardı. Ebû Tâlib, oğlu Ca'fer'e:

- Git, sen de kardeşinin yanına dur, namaza başla, dedi.

Ca'fer gidip, Hz. Ali'nin yanında namaza durdu. Namazdan sonra, Peygamber efendimiz, Ona duâ ederek buyurdu ki:

- Hak teâlâ, sana iki kanat versin. Cennette onlar ile uçarsın.

Allahü teâlâ bu duâyı kabûl etti. Hz. Ca'fer, Mûte gazâsında, şehîd olmakla şereflendi. Allahü teâlâ, ona iki kanat verdi. Firdevs Cennetinde uçmaktadır. Bunun için **Ca'fer-i Tayyâr** diye meşhûrdur.

Kureyş müşriklerinin Eshâb-ı kirâma karşı revâ gördükleri zulüm ve işkenceden sonra, Peygamber efendimiz, bir kısım Eshâbın Habeşistan'a hicret etmelerine müsaade etti. Kâfile, Hz. Ca'fer'in başkanlığında hareket etti. Habeşistan'da çok iyi karşılandılar.

Teslim edilmesini isteyiniz

Mekkeli müşrikler bu durumdan haberdar olunca toplandı. Habeşistan meliki Necâşî'ye iki elçi göndermeye karar verdiler. Son derece kıymetli hediyeler hazırladılar. Necâşî'nin din adamlarına, devlet erkânına hediyeler ayrıldı. Bu işe Abdullah bin Rebia ile Amr bin Âs vazifelendirildi. Bu iki elçiye Neçâşi'nin huzurlarında neler söyleyeceleri öğretildi. Onlara denildi ki:

- Hükümdar ile konuşmadan evvel onun patriklerine ve kumandanlarının her birine, hediyesini verdikten sonra Necâşî'nin hediyesini takdim ediniz. Bu işi yaptıktan sonra oradaki Müslümanların size teslim edilmesini isteyiniz. Necâşî'nin Müslümanlar ile konuşmasına imkân bırakmayınız.

Mekkeli müşriklerin elçileri Habeşistan'a geldiler ve devlet erkânının hediyelerini verdikten sonra Mekkeli muhâcirlerin kendilerine teslim edilmesi hususunda yardım etmelerini istediler.

Memleketinize sığınmışlardır

Patrikler bunu kabûl ettiler. Bundan sonra, Mekkeli elçiler Necâşî'nin hediyelerini takdim ettiler. Melik Necâşî'ye şöyle söylediler:

- Ey Melik! İçimizden birtakım kimseler sizin memleketinize sığınmışlardır. Bu gelenler, kendi milletlerinin dînini terkettikleri gibi sizin dîninize de girmemişlerdir. Kendi kafalarına uygun uydurma bir dinleri vardır. Ne biz, ne de siz, bu dîni tanımazsınız.

Bizi, bunların mensup oldukları milletin eşrâfı, sizin memleketinize iltica eden adamların babaları ve kendi öz akrabaları gönderdi. İstekleri, gelenlerin tekrar iâde edilmeleridir. Çünkü onlar, bunların hâllerini daha yakından tanır. Onların kendi öz dînlerinde hoş görmediklerini daha iyi bilirler.

Gerek Amr bin Âs ve gerekse Abdullah bin Rebia'nın en çok arzû ettikleri şey, Necâşî'nin bu sözleri dinliyerek, arzûlarına uygun hareket etmesiydi. Elçiler, bu sözleri söyledikten sonra Necâşî'nin patrikleri söz almış, şöyle demişlerdi:

- Bunlar çok doğru söylediler. Bunların milletleri, onlarla daha iyi meşgul olabilir, onların neyi beğenip beğenmediklerini daha iyi takdir ederler. Onun için siz bu adamları teslim ediniz de, bunlar onları memleketlerine ve milletlerine götürsünler.

Melik Necâşî bu sözlere çok kızdı ve dedi ki:

- Vallahi hayır! Ben bu adamları teslim etmem. Bana iltica eden, memleketime gelen adamlara hıyânet edemem. Bunlar, beni başkasına tercih etmiş ve benim memleketime gelmişlerdir. Onun için, gelen muhâcirleri sarayıma da'vet eder, onlara, bu adamların söyledikleri sözlere karşı ne diyeceklerini sorar, cevaplarını dinlerim. Eğer muhâcirler bunların dedikleri gibi iseler, onları teslim eder ve kendi milletlerine iâde ederim. Öyle değilse onları korur, ülkemde kaldıkça onlara iyilik ederim.

Kime inanırlar

Daha önceleri Necâşî semâvi kitapları incelemişti. Muhammed aleyhisselâmın gelme zamanının yakın olduğunu, kavminin ona yalancı deyip inanmayacaklarını ve Mekke'den çıkaracaklarını biliyordu.

Necâşî, Mekkeli elçilere sordu:

- İnandıkları kimse kimdir?

- Muhammed'dir.

Necâşî bu ismi işitince, O'nun Peygamber olduğunu anladı ve belli etmedi. Gelenlere tekrar sordu:

- Onun dîni ve mezhebi nedir ve neye da'vet eder?

- Onun mezhebi yoktur.

- Mezhebi ve dînini bilmediğim bir topluluk ki, gelip bana sığınmışlardır. Ben onları size nasıl teslim ederim? Meclis kuralım. Onları da getirelim. Sizlerle yüzleştirelim. Hepinizin de durumları belli olsun. Onların da dînini bileyim.

Necâşî, Mekkeli müşriklerle yüzleştirmek için Müslümanları saraya da'vet etti. Müslümanlar önce kendi aralarında istişâre ettiler ve, "Habeş hükümdarının hoşuna gidecek ve mizaçlarına uygun olacak şekilde neler söyleyelim" diye konuştular. Hz. Ca'fer dedi ki:

- Bizim bu husûstaki bildiklerimiz, Peygamberimizin bize buyurduğundan ibârettir, deriz. Netice neye varırsa râzıyız.

Hepsi kabûl ettiler. Sadece Hz. Ca'fer'in konuşması için ittifak ettiler.

Büyük bir divan kuruldu

Necâşî de âlimlerini topladı. Büyük bir divan kuruldu. Sonra muhâcirleri getirdiler. Müslümanlar geldiklerinde selâm verdiler ve secde etmediler. Necâşî, Müslümanlara sordu:

- Neden secde etmediniz?

- Biz Allahü teâlâdan başkasına secde etmeyiz. Peygamber efendimiz bizi, Allahtan başkasına secde etmekten men edip, **"Secde, yalnız Allahü teâlâya mahsûstur"** buyurdu.

Necâşî dedi ki:

- Ey huzuruma getirilmiş olan topluluk! Bana söyleyiniz. Ülkeme ne için geldiniz? Hâliniz nedir? Tüccâr değilsiniz, bir istediğiniz de yok. Sizin şu ortaya çıkmış olan Peygamberinizin hâli nedir?

Hz. Ca'fer şöyle cevap verdi:

- Ey Hükümdar! Ben, önce, üç söz söyliyeceğim. Eğer doğru söyler isem beni tasdik edin, yalan söylersem yalanlayın. Herşeyden önce emret ki; şu adamlardan yalnız biri konuşsun, diğerleri sussun!

Mekkeliler adına Amr bin Âs dedi ki:

- Ben konuşayım.

Necâşî bunun üzerine:

- Ey Ca'fer, önce sen konuş! dedi.

Hz. Ca'fer konuşmaya başladı:

- Benim, üç sözüm var. Şu adama sorunuz. Biz, yakalanıp efendilerimize iâde edilecek köleler miyiz?

Necâşî sordu:

- **Ey Amr! Onlar köle midirler?**

- Hayır! Onlar köle değil, hürdürler!

Hz. Ca'fer tekrar konuştu:

- Acaba biz haksız yere bir kimsenin kanını mı döktük de, kanı dökülenlere iâde mi edileceğiz?

Birinin kanını mı döktüler

Necâşî, Amr'a sordu:

- Bunlar, haksız yere birinin kanını mı döktüler?

- Hayır, bir damla bile kan dökmediler.

Bu sefer Hz. Ca'fer, Necâşî'ye hitaben dedi ki:

- Başkasının mallarından haksız yere aldığımız, üzerimizde ödemekle mükellef olduğumuz mallar mı vardır?

Necâşî de Amr'a sordu:

- **Ey Amr! Eğer, şuncağızların ödeyecekleri pek çok altın bile olsa, borçları varsa, onu, ben ödeyeceğim! Söyleyin!**

- Hayır, bir kuruş bile yok!

- O hâlde siz bunlardan ne istiyorsunuz?

- Onlar ile biz bir dinde idik. Onlar, bunları bıraktılar. Muhammed'e ve dînine uydular.

Necâşî, Hz. Ca'fer'e dedi ki:

- Siz bulunduğunuz dîni bırakıp ne diye başkasına uydunuz? Kavminizin dîninden ayrıldığınıza, ne benim dînimde ne de bunların dîninde olmadığınıza göre, sizin edindiğiniz bu din hakkında bilgi veriniz?

Hz. Ca'fer şöyle cevap verdi:

- Ey hükümdar! Biz câhil bir millet idik. Putlara tapardık. Ölmüş hayvan leşini yer, her türlü kötülüğü işlerdik. Akrabalarımızla münâsebetlerimizi keser, komşularımıza kötülük yapardık. Kuvvetli olanlarımız zayıf olanlarımızı ezerdi.

Allahü teâlâ bize, kendimizden doğruluğunu, eminliğini, iffet ve temizliğini, soyunun düzgünlüğünü bildiğimiz bir Peygamber gönderinceye kadar, biz bu vaziyette idik. O Peygamber bizi, Allahü teâlânın varlığına, birliğine inanmaya, O'na ibâdete; bizim ve atalarımızın tapınageldiği taşları ve putları bırakmaya da'vet etti.

İftirâdan alıkoydu

Doğru sözlü olmayı, emânete hıyânet etmemeyi, akrabalık haklarını gözetmeyi, komşularla güzel geçinmeyi, günâhlardan ve kan dökmekten sakınmayı bize emretti. Her türlü ahlâksızlıklardan, yalan söylemekten, yetimlerin malını yemekten, namuslu kadınlara dil uzatmaktan ve iftira etmekten bizi alıkoydu.

Allahü teâlâya eş, ortak koşmaksızın ibâdet etmeyi, namaz kılmayı, zekât vermeyi, oruç tutmayı bize emretti. Biz de kabûl ettik ve îmân ettik. Onun Allahtan getirip bildirdiklerine tâbi olduk. Allahü teâlâya ibâdet ettik, O'nun bize harâm kıldığını harâm, helâl kıldığını helâl olarak kabûl ettik.

Bu yüzden kavmimiz, bize düşman olup, bize zulmettiler. Bizi, dînimizden döndürüp, Allaha ibâdetten vazgeçirip putlara taptırmak için türlü işkencelere uğrattılar. Bizi perişân ettiler. Bizi, yeniden putlara taptırmak için zulmettiler. Bizi sıkıştırdıkça sıkıştırdılar. Bizimle, dînimizin arasına girdiler ve bizi dînimizden ayırmak istediler.

Biz de yurdumuzu yuvamızı bırakarak senin ülkene sığındık. Seni başkalarına tercih ettik. Senin himâyene, komşuluğuna can attık. Senin yanında zulme, haksızlığa uğramıyacağımızı ummaktayız.

Necâşî, Hz. Ca'fer'e dedi ki:

- Sen, Allahın bildiklerinden biraz biliyor musun?

- Evet, biliyorum.

- Ondan bana biraz oku!

Tatlı ve güzel kelâm

Hz. Ca'fer de Meryem sûresinin ilk âyetlerini okumaya başladı. O okudukça Necâşî ağlıyordu. Gözlerinden akan yaşlar sakalını ıslatıyordu. Rahibler de çok ağladılar. Necâşî ve Rahibler dediler ki:

- Ey Ca'fer! Bu tatlı ve güzel kelâmdan biraz daha oku!

Hz. Ca'fer, Kehf sûresinden okudu. Necâşî, kendisini tutamıyarak:

- Vallahi, bu aynı kandilden fışkıran bir nûrdur. Hz. Mûsâ ve Hz. Îsâ da onunla gelmiştir, dedi.

Necâşî daha sonra Kureyş elçilerine döndü:

- Gidiniz! Vallahi ben ne onları size teslim eder, ne de onlara bir kötülük düşünürüm.

Bunun üzerine Abdullah bin Ebî Rebia ile Amr bin Âs, Necâşî'nin huzurundan çıktılar.

Amr bin Âs, Necâşî'nin huzurundan eli boş çıkınca, arkadaşı Abdullah'a dedi ki:

- Onların bir kabahatini Necâşî'nin yanında ortaya koyup, köklerini kazıtayım da gör. Onların, Meryem oğlu İsâ'yı bir kul olarak bildiklerini ihbar edeceğim.

Ertesi günü, Necâşî'nin yanına varıp:

- Ey Hükümdar! Onlar Meryem oğlu Îsâ hakkında ağır sözler söylüyorlar. Onlara Hz. Îsâ için ne söylediklerini sor, dedi.

Ne cevap vereceğiz?

Bunun üzerine Necâşî, muhâcir Müslümanlara adam gönderdi. Müslümanlar, tekrar bir araya toplandılar. Birbirlerine sordular:

- Îsâ aleyhisselâm hakkında sorarlarsa ne cevap vereceğiz?

Hz. Ca'fer dedi ki:

- Hz. Îsâ hakkında Allahü teâlânın buyurduğunu, Peygamber efendimizin bize getirdiğini söyleriz.

Necâşî'nin huzuruna çıkınca, Necâşî sordu:

- Siz Meryem oğlu Îsâ hakkında ne biliyorsunuz?

Hz. Ca'fer şöyle cevap verdi:

- Biz Hz. Îsâ hakkında, Peygamber efendimizin bize Allahü teâlâdan getirip tebliğ eylediğini söyleriz. Onun Allahın kulu ve Resûlü olduğunu, dünyadan ve erkeklerden vazgeçerek Allaha bağlanmış afîfe bir kız olan Hz. Meryem'den babasız olarak dünyaya geldiğini kabûl ederiz. Allahü teâlâ Hz. Âdem'i topraktan yarattığı gibi Hz. Îsa'yı da babasız yaratmıştır deriz.

Necâşî, elini yere uzatıp, yerden bir saman çöpü aldı ve dedi ki:

- Yemîn ederim ki Meryem oğlu Îsâ da sizin söylediğinizden fazla bir şey değildir. Arada bu çöp kadar bile fark yoktur.

Siz ne derseniz deyin

Necâşî bunu söylediği zaman etrafındaki hükûmet erkânı ve kumandanları, aralarında fısıldaşmaya ve homurdanmaya başladılar. Necâşî, bunu görünce, onlara:

- Yemîn ederim ki, siz ne dersiniz deyin, ben bunlar hakkında iyi şeyler düşünüyorum, dedi.

Sonra Müslüman muhacirlere dönerek devam etti:

- Sizi ve yanından geldiğiniz zâtı tebrik ederim! Ben şuna inandım ki; O Allahın Resûlüdür. Zâten biz, onu İncil'de görmüştük. O Resûlü Meryem oğlu Îsâ da haber verdi. Vallahi eğer O, buralarda olsaydı gidip onun ayakkabılarını taşır, ayaklarını yıkardım! Gidiniz! Ülkemin el değmemiş kısmında, her türlü tecâvüzden uzak, emniyet ve huzura kavuşmuş olarak yaşayınız. Size kötülük edeni helâk ederim. Bana dağ kadar altın verseler de, sizlerden birini üzüntüye sokmam.

Necâşî, bundan sonra, Kureyş elçilerinin getirdikleri hediyeler için:

- Benim bunlara ihtiyacım yoktur! Başkalarının gaspettiği bu mülkümü, Allah bana geri verirken, halkı bana boyun eğdirirken, benden rüşvet almadı, diyerek hediyelerini kendilerine geri verdi.

Necâşî İslâmiyeti seçmiş ve Eshâb-ı kirâmı ziyâdesiyle sevindirmişti.

Bir gün, Necâî eski elbiselerini giyip sarayından çıktı. Başında tac ve arkasında padişahlık elbisesi yoktu. Toprak üzerine oturdu. Papazlar bu hâle şaşırdı. Sonra Hz. Ca'fer'i ve diğer Eshâb-ı kirâmı çağırdı. Onlar geldiler. Melik'i bu vâziyette görüp sustular. Necâşî, Hz. Ca'fer'e dedi ki:

- Ben etrafa haberciler gönderdim. Bana müjde haberi getirdiler. Allahü teâlâ, Resûlüne yardım etmiş, Bedir savaşında düşmanlarını helâk eylemiş. Kâfirlerden Şeybe, Utbe bir Rebia, Ebû Cehil, Ümeyye bin Halef cümlesi helâk olmuşlar ve bir çoğu da esir olmuşlar.

Hz. Cafer sevincini açıklayıp şükrettikten sonra sordu:

- Ey Melik! Böyle eski elbiseler giymenize sebep nedir?

Hangisine sevineyim

Necâşi şöyle cevap verdi:

- İncilde gördüm ki, Hak teâlâ, kullarına bir ni'meti başkasına haber veren kimsenin tevâzu yapması gerekir, buyuruyor. Şimdi Hak teâlâ, Sevgili Peygamberine zafer ihsân eylemiş. Ben de bunu size haber vermek için böyle yaptım.

Hz. Ca'fer ve beraberindeki Müslümanlar, birkaç sene kaldıktan sonra Habeşistan'dan Medîne'ye geldiler. Böylece iki defa hicret ettiler. Dönüşleri hicretin yedinci yılında, Hudeybiye'den sonra ve Peygamber efendimiz Hayber'de bulundukları sırada olmuştu. Peygamber efendimiz, Hz. Ca'fer ile karşılaşınca, onu alnından öpüp bağrına bastı ve buyurdu ki:

- Ben Hayber'in fethine mi, yoksa Ca'fer'in gelişine mi sevineceğim bilemiyorum. Sizin hicretiniz iki defadır. Siz, hem Habeş ülkesine, hem de yurduma hicret ettiniz.

Hz. Ca'fer Habeşistan'dan döndükten iki yıl sonra Mûte seferi kararlaştırıldı. İslâm Ordusu kısa zamanda hazırlandı. Resûlullah efendimiz, mübârek sancağı Hz. Zeyd bin Hârise'ye teslim etti ve buyurdu:

Zeyd bin Hârise'yi, cihâda çıkacak olan şu insanların başına kumandan tâyin ettim. O şehîd olursa yerine Ca'fer bin Ebû Tâlib geçsin, O da şehîd olursa yerine

Abdullah bin Revâha geçsin. O da şehîd olursa, Müslümanlar, aralarında uygun birini seçip onu kendilerine kumandan yapsınlar!

Çok kalabalık idiler

Peygamber efendimiz tarafından uğurlanıp yola çıkan mücâhidler yollarına devam ettiler. Şam topraklarından Maan denilen yere varınca biraz dinlendiler. Mücâhidler ilerlerken Meşârif diye anılan köyde düşman askerlerinin yaklaşmakta olduğunu görünce, hemen Mûte'ye çekilip, savaş düzenine girdiler.

İki taraf arasında çok şiddetli bir savaş başladı. Müslümanların başında bulunan Hz. Zeyd bin Hârise'nin elinde Peygamber efendimizin sancağı bulunuyordu. Rum askerlerinin mızrak darbeleriyle, mübârek vücudu parçalanıp, kanlar fışkırıncaya kadar, kahramanca saldırıp dövüşmekten geri durmadı ve şehîd oldu.

Bundan sonra Hz. Ca'fer hemen sancağı kaptı. Elinde sancak, atını düşmana doğru sürdü. Düşman askerleri Hz. Ca'fer'in heybetinden korkup aralarında şöyle konuştular:

- Bunun hakkından kim gelecek?

Sancağı yere düşürmedi

Hz. Ca'fer, düşman askerlerinin arasına iyice dalmıştı. Nihâyet bir düşman askeri Hz. Ca'fer'in koluna bir kılıç darbesi vurdu. Sağ eli kesilen Ca'fer, sancağı diğer eline aldı. Biraz sonra o eli de kesilince, sancağı bırakmamak için, pazılarıyla göğsüne kaldırdı.

Nihayet mızrak ve kılınç darbeleriyle şehîd oldu. Şehîd olduğunda, mübârek vücudunda yetmişten fazla mızrak, kılınç ve ok yarası görülmüştü ve hepsi de vücudunun ön kısmında idi. Sonra sancağı Abdullah bin Revâha almış o da şehîd olunca Hâlid bin Velid almıştır.

Rumlarla yapılan bu savaşta kumandanların şehîd olduklarını, Cebrâil aleyhisselâm, Peygamber efendimize bildirmiş. Hz. Peygamberimiz de mescidde Müslümanlara haber vermişti. Peygamber efendimiz çok üzülmüşlerdi. Eshâb-ı kirâm dediler ki:

- Yâ Resûlullah! Sizi üzüntülü görmek bizi daha çok üzüyor.

Bunun üzerine üzüntülerinin, şehîdlerin Cennette, karşılıklı tahtlar üzerinde oturduklarının kendisine gösterilmesine kadar devam edeceğini beyân ettiler.

Ca'fer-i Tayyâr'ın hanımı Hz. Esmâ binti Umeys anlatıyor:

"O gün ekmek yapacağım hamuru yoğurduktan sonra, çocuklarımı yıkadım, temizledim, güzel kokular sürdüm. Resûlullah teşrif etti. Buyurdu ki:

- Ey Esmâ! Ca'fer'in çocukları nerede? Onları bana getir!

Çocukları getirdim. Onları sevdi, okşadı ve mübârek gözlerinden yaş aktı. Bunun üzerine kendilerine sordum:

- Ey Allahın Resûlü! Niçin ağlıyorsunuz? Yoksa Ca'fer ve arkadaşlarından size bir haber mi geldi?

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Evet, onlar bugün şehîd oldular.

Bunu duyunca ağlamaya başladım. Peygamberimiz, ağzımdan uygun olmayan bir söz çıkmamasını tenbih edip, evlerine gittiler."

Bundan sonra Peygamber efendimiz, kerîmesi Hz. Fâtıma'nın yanına vardı. O da ağlıyordu.

Peygamberimiz Hz. Ca'fer'in âilesi için yemek yapılmasını emretti. Üç gün ev halkına yemek yedirildi ve bu sünnet oldu.

Fakirlerin babası

Peygamber efendimizin üzüntüsü devam ederken, Cebrâil aleyhisselâmın gelerek, Hz. Ca'fer'in kesilen iki eli yerine Allahü teâlâ tarafından yâkuttan iki kanat ihsân olunduğunu, o kanatlarla Cennette uçmakta olduğunu haber vermesi üzerine Peygamber efendimiz, Hz. Ca'fer'in ailesine;

- Ey iki kanatlı mesûd kimsenin çocukları, diyerek bu durumu müjdelemişti.

Bunun için, Hz. Ca'fer, Tayyâr=Uçan ismiyle tanınmıştır.

| BAŞA DÖN |

Cebrâil aleyhisselâmın, şekline girdiği sahâbî: DIHYE-İ KELBÎ

Dıhye-i Kelbî ticâretle meşgul olup, çok zengindi. Kabîlesinin reisiydi. Müslüman olmadan önce de Resûlullah efendimizi severdi. Ticaret için Medîne'den ayrılır, her dönüşünde Resûlullahı ziyâret eder ve hediyeler getirirdi. Fakat Peygamberimiz bunlara kıymet vermez ve;

- Yâ Dıhye, eğer beni memnun etmek istiyorsan îmân et! Cehennem ateşinden kurtul, buyurur, onun îmân etmesini isterdi. Dıhye ise, zamanı olduğunu söylerdi. Peygamberimiz onun hidâyet bulması için duâ ederdi.

Yüzüne gözüne sürdü

Bedir gazâsından sonra bir gün Cebrâil aleyhisselâm, Dıhye'nin îmân edeceğini Resûlullaha haber vermişti. Îmânla şereflenmek için huzuru saâdetlerine girince, Resûlullah efendimiz üzerindeki hırkasını Dıhye'nin oturması için yere serdi.

Dıhye-i Kelbî, Resûlullah efendimize hürmeten Hırka-i saâdeti kaldırıp, yüzüne gözüne sürdükten sonra, başının üzerine koydu. Resûlullahın duâları bereketiyle kalbinde îmân nûru doğmuş ve öylece Resûlullaha gelmişti.

Cebrâil aleyhisselâm çok defa Resûlullahın huzuruna, onun sûretinde gelirdi. Resûlullah efendimiz, Ümeyyeoğullarından üç kimseyi üç kimseye benzetti ve buyurdu ki:

- Dıhye-i Kelbî Cebrâil'e, Urve bin Mes'ûd-es-Sekâfi Îsâ'ya, Abdülüzzi ise Deccâl'a benzer.

Yine bir gün Cebrâil aleyhisselâm, Hz. Dıhye sûretinde Mescid-i Nebîye, Resûlullah efendimizin yanına geldi. Bu sırada daha çocuk yaşta olan Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin de mescidde oynuyorlardı. Cebrâil aleyhisselâmı Dıhye zannedip, hemen ona doğru koştular ve ceplerine ellerini sokup, bir şeyler aramaya başladılar. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ey kardeşim Cebrâil! Sen benim bu torunlarımı edebsiz zannetme! Onlar seni Dıhye sandılar. Dıhye ne zaman gelse hediye getirirdi. Bunlar da hediyelerini alırlardı. Bunları öyle alıştırdı.

Cebrâil aleyhisselâm bunu işitince üzüldü. "Dıhye bunların yanına hediyesiz gelmiyor da, ben nasıl gelirim" dedi. Elini uzatıp Cennetten bir salkım üzüm kopardı ve Hz. Hasan'a verdi. Bir daha uzattı, bir nar koparıp, onu da Hz. Hüseyin'e verdi.

Hz. Hasan ve Hüseyin hediyelerini alınca, Dıhye zannettikleri Cebrâil aleyhisselâmın yanından uzaklaştılar ve Mescid-i Nebevî'de oynamaya devam ettiler. Bu sırada mescidin kapısına, ak sakallı, elinde baston, toz-toprak içerisinde, beli bükülmüş ihtiyâr bir kimse gelip dedi ki:

- Yavrularım, günlerdir açım, Allah rızâsı için yiyecek birşeyler verin.

Ona harâmdır

Hz. Hasan ve Hüseyin, biri üzümü, diğeri de narı yiyecekleri sırada, bir ihtiyârı böyle görünce, hemen yemekten vazgeçip ihtiyâra vermek için mescidin kapısına doğru yürüdüler. Tam verecekleri sırada Cebrâil aleyhisselâm gördü:

- Durun, vermeyin o mel'ûna! O şeytandır. Cennet ni'metleri ona harâmdır, buyurarak şeytanı kovdu.

Hicretin beşinci senesinde, Resûlullah Benî Kureyza seferine gitmeden önce Medîne'nin yakınında bir mevki olan Savreyn'de Eshâb-ı kirâmdan bir cemâ'ate rastladı ve onlara sordular:

- Kimseye rastlamadınız mı?

- Yâ Resûlallah, biz, Dıhye-i Kelbî'ye rastladık. Eyerli beyaz bir katır üzerine binmişti. O katırın üzerinde atlastan bir kadife vardı.

Bunu işitince, Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- O Cebrâil'dir. Kalelerini sarssın ve kalblerine korku versin diye Benî Kureyza'ya gönderildi.

Mühürsüz mektubu okumazlar

Dıhye-i Kelbî Rumca'yı iyi bilirdi. Resûlullah efendimiz, onu Bizans'a sefîr olarak gönderdi. Resûlullah efendimiz Bizans Kayseri Heraklius'u İslâma da'vet için bir mektup yazdırdı. Bu mektubu yazdırdığı zaman Eshâb-ı kirâmdan ba'zıları dediler ki:

- Yâ Resûlallah! Rum tâifesi mührü olmayan bir mektubu okumazlar.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz emretti; gümüşten bir mühür kazdırıldı. Mührün üzerinde birinci satırda Muhammed, ikincide Resûl, üçüncü satırda Allah yazılı idi. Mektubu bu mühürle mühürledi ve Dıhye'ye verdi.

Hz. Dıhye, mektubu Bizans Kayserine sunması için, Busrâ'daki Gassân emîri Hâris'e başvurdu. Hâris de, Dıhye'yi Heraklius'a götürmesi için Adiy bin Hâtem'i vazîfelendirdi.

Adiy bin Hâtem de Dıhye'yi alıp, Kudüs'e götürdü. Bu sırada Heraklius da Kudüs'te bulunuyordu. Heraklius; eğer İranlılar üzerine galip olurlarsa, Humus'tan Kudüs'e kadar yürüyeceğini adamıştı. Heraklius, İran ordularını yenince adağını yerine getirmek için; Humus'tan yaya olarak yola çıkmış, yoluna halılar serilmiş, kokular serpilmiş ve bu hâl ile Kudüs'e ulaşmış, adağını yerine getirmişti.

Dıhye, Heraklius'tan sonra Kudüs'e vardı ve Heraklius ile görüşmek için temaslarda bulundu. İmparatorun adamları kendisine dediler ki:

- Kayser'in huzuruna çıktığın zaman başını eğip yürüyeceksin ve yaklaşınca da yere kapanıp secde edeceksin. Secdeden kalkmana izin vermedikçe de aslâ başını yerden kaldırmayacaksın.

Bu sözler, Dıhye'ye ağır geldi ve onlara şunları söyledi:

- Biz Müslümanlar, Allahü teâlâdan başka hiçbir kimseye secde etmeyiz. Hem insanın insana secde etmesi, insanın yaratılışına terstir.

Derdini dinler, sıkıntısını giderir

Bunun üzerine Kayser'in adamları dediler ki:

- O hâlde Kayser, getirdiğin mektubu hiçbir zaman kabûl etmez ve seni huzurundan kovar.

- Bizim Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâm başkasının, kendisine değil secde etmesine; önünde eğilmesine bile müsâade etmez. Kendisiyle görüşmek isteyen, köle bile olsa; ona ilgi gösterir, huzuruna alır, derdini dinler, sıkıntısını giderir, gönlünü alır. Bunun için Ona tâbi olanların hepsi hürdür, şereflidir.

Dıhye-i Kelbî'nin, Rum Kayser'inin huzurunda eğilmeyeceğini belirtmesi üzerine, orada bulunanlardan biri dedi ki:

- Mâdem ki Kayser'e secde etmeyeceksin, o hâlde üzerine aldığın vazîfeyi yerine getirebilmen için sana başka bir yol göstereyim. Kayser'in, sarayının önünde dinlendiği bir yer var. Her gün öğleden sonra bu avluya çıkar, oraları dolaşır. Orada bir minber vardır. Onun üzerinde herhangi bir şikâyet veya yazı varsa, önce onu alır okur, sonra istirâhat eder.

Sen de şimdi git, hemen mektubu o minbere koy ve dışarda bekle. Mektubu görünce, seni çağırtır. O zaman vazîfeni yerine getirirsin.

Hükümdârları değilim

Bunun üzerine Hz. Dıhye mektubu söylenen yere bıraktı. Heraklius mektubu aldı. Tercüman, Resûlullahın mektubunu okumaya başladı.

"Bismillâhirrahmânirrahîm. Allahın Resûlü Muhammed'den Rumların büyüğü Heraklius'a" diye başlandığını görünce, Heraklius'un kardeşinin oğlu Yennak, çok kızdı ve tercümanın göğsüne şiddetli bir yumruk vurdu ve adam yere düştü. Bu sırada Resûlullahın mektubu da tercümanın elinden düştü. Heraklius, kardeşinin oğluna ne yaptığını sordu. O da dedi ki:

- Görmüyor musun? Mektuba hem senin isminden önce kendi ismi ile başlamış, hem de senin hükümdâr olduğunu söylemeyip, **"Rumların büyüğü Heraklius'a"** demiş. Niçin "Rumların hükümdârı" diye yazmamış ve senin isminle başlamamış? Onun mektubu bugün okunmaz. Bunun üzerine Heraklius şöyle cevap verdi:

- Vallahi sen, ya çok akılsızsın veya koca bir delisin. Senin böyle olduğunu bilmiyordum. Ben daha mektubun içinde ne olduğuna bakmadan, yırtıp atmak mı istiyorsun? Hayatıma yemîn ederim ki, eğer O, söylediği gibi Resûlullah ise, mektubuna benim ismimden önce kendi ismini yazmakta ve beni Rumların büyüğü diye anmakta haklıdır. Ben ancak onların sahibiyim, hükümdârları değilim.

Sonra Yennak'ı dışarı çıkarttı.

İslâma davet ederim

Hıristiyan âlimlerinin reisi ve kendisinin müşâviri olan Uskuf isimli kimseyi çağırttı ve mektup okundu. Mektubun devamı şöyleydi:

(Allahü teâlânın hidâyetine tâbi' olana selâm olsun. Bundan sonra; ben seni İslâma da'vet ederim. Müslüman ol ki, selâmet bulasın! Allahü teâlâ sana iki kat ecir versin. Eğer yüz çevirirsen bütün Hıristiyanların vebâli senin üzerinedir. Ey kitap

ehli, sizin ve bizim aramızda bir olan söze gelin; Allahü teâlâdan başkasına ibâdet etmeyelim ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım. Allahü teâlâyı bırakıp ba'zılarımız ba'zılarını Rab edinmesinler. Eğer bu sözden yüz çevirirlerse "Şâhid olunuz, biz Müslümanız!" deyiniz.)

Resûlullahın mektubu okunurken Heraklius'un alnından ter taneleri dökülüyordu. Mektup bitince dedi ki:

- Hz. Süleyman'dan sonra ben böyle **"Bismillâhirrahmânirrahîm"** diye başlıyan bir mektup görmemiştim.

Onun gelmesini bekliyordu

Heraklius, Uskuf'a bu mes'eledeki fikrini sordu. O da dedi ki:

- Vallahi O, Mûsâ ve Îsâ aleyhimesselâmın bize geleceğini müjdelediği Peygamberdir. Zaten biz Onun gelmesini bekliyorduk.

- Sen bu husûsta ne yapmamı tavsiye edersin, neyi uygun görürsün?

- Ona tâbi olmanı uygun görürüm.

- Ben senin dediğin şeyi çok iyi biliyorum. Fakat Ona tâbi olup, Müslüman olmaya gücüm yetmez. Çünkü hem hükümdârlığım gider, hem de beni öldürürler.

Bundan sonra Dıhye ve Adiy bin Hâtem'i çağırttı. Adiy dedi ki:

- Ey hükümdâr, davar ve develer sahibi Araplardan olan şu yanımdaki zât, memleketinde vuku bulan şaşılacak bir hâdiseden bahsediyor.

- Memleketlerindeki hâdise ne imiş, sor bakalım.

Hz. Dıhye bu soru üzerine dedi ki:

- Aramızda bir zât zuhûr etti. Peygamber olduğunu beyân etti. Halkın bir kısmı Ona tâbi olmaktadır. Bir kısmı da karşı koymaktadır. Aralarında çarpışmalar vuku bulmuştur.

Bundan sonra Heraklius, Peygamber efendimiz hakkında araştırma yapmaya başladı. Şam vâlisine emir verip Peygamber efendimizin soyundan bir kişiyi muhakkak bulmalarını emretti.

Bu arada kendisinin dostu olan ve İbranice bilen Roma'daki bir âlime de mektup yazıp, bu mes'eleyi sordu.

Roma'daki dostundan, bahsettiği zâtın âhır zaman Peygamberi olduğunu bildiren bir mektup geldi. Bu arada Şam vâlisi, ticâret için Şam'a giden bir Kureyş kervanını buldu. Bunların içinde Ebû Süfyân da vardı. Vâli, Ebû Süfyân'la yanındakileri Şam'a götürüp, Heraklius'un yanına çıkardı.

Doğru olmayı emrediyor

Bu sırada Heraklius Kudüs'te bir kilisede idi. Vezirleriyle beraber oturmuş ve başına tâcını giymişti. Heraklius, Ebû Süfyân ve yanındaki otuz kadar Mekkeliyi burada kabûl etti. Peygamber efendimiz hakkında ba'zı sorular sorup cevabını aldıktan sonra, tekrar sordu:

- O size neyi emrediyor?

Ebû Süfyân hiç gizlemeden şu cevabı verdi:

- Yalnız bir Allaha ibâdet etmeyi, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamayı emrediyor,

atalarımızın taptığı putlara tapmaktan bizi men ediyor. Namaz kılmayı, doğru olmayı, fakîrlere yardım etmeyi, harâmlardan sakınmayı, ahde vefâyı, emânete hıyânet etmemeyi, akrabâyı ziyâret etmeyi emrediyor.

Heraklius, kilisede Ebû Süfyân'a sorular sormuş ve cevaplarını almıştı. Resûlullahın mübârek mektubu okunmuş, Rum papazları arasında gürültüler çoğalmıştı. Zîrâ Kayser'in İslâmiyete meyletmesinden korkuyorlardı. Kayser, Ebû Süfyân ve yanındaki Kureyşlilerin dışarı çıkarılmasını emretti.

O hepinizden hayırlıdır!

Daha Müslüman olmamış olan Ebû Süfyân, Peygamberimizin da'vâsını başarıyla sonuçlandıracağına inandığını, burada yemînle söylemiştir. Hz. Dıhye, o mübârek güzel yüzü ile Heraklius'un karşısına geçip, tatlı sesi ile dedi ki:

- Ey Kayser beni sana, Humus'tan Hâris adlı bir kimse gönderdi ki, o, senden hayırlıdır. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, beni ona gönderen zât, ya'nî Resûlullah ise, hem ondan, hem de senden daha hayırlıdır.

Sözlerimi alçakgönüllülükle dinleyip, verilen nasîhatleri kabûl et! Çünkü alçakgönüllülük edersen nasîhatları anlarsın. Nasîhatları kabûl etmezsen insaflı olamazsın.

Heraklius dedi ki:

- Devam et!

- Öyle ise ben seni, Mesîh'in kendisine namaz kılmış olduğu Allaha da'vet ediyorum. Seni, önceden Mûsâ'nın, ondan sonra Îsâ'nın geleceğini müjdeleyip haber verdiği şu Ümmî Peygambere îmâna da'vet ediyorum. Eğer bu husûsta bir şey biliyor, dünya ve âhıret saâdetini kazanmak istiyorsan, onları gözlerinin önüne getir. Yoksa âhıret saâdetini elinden kaçırır, dünyada küfür ve şirk içinde kalırsın. Şunu da iyi bil ki, senin Rabbin olan Allah, zâlimleri helâk edici ve ni'metleri değiştiricidir.

Heraklius, Peygamberimizin mektubunu okuyunca, öpüp gözlerine sürdü ve başına koydu. Sonra da şöyle dedi:

- Ben, ne elime geçen bir yazıyı okumadan, ne de yanıma gelen bir âlimden bilmediklerimi sorup öğrenmeden bırakmam. Böylece hayır ve iyilik görürüm. Sen bana hakîkatı düşünüp buluncaya kadar mühlet ver.

O îmân ederse

Heraklius daha sonra Hz. Dıhye'yi yanına çağırıp başbaşa konuştu. Kalbinde olanı izhâr etti. Dedi ki:

- Ben biliyorum ki seni gönderen Zât, kitaplarda geleceği müjdelenen ve gelmesi beklenen âhır zaman Peygamberidir. Yalnız ben Ona uyarsam; Rumların beni öldürmesinden korkuyorum.

Onların içinde en büyük âlimleri ve benden daha ziyâde itibâr gösterdikleri bir kimse vardır ki, Dağatır derler. Seni ona göndereyim. Bütün Hıristiyanlar ona tâbi'dir. Eğer o îmân ederse, bütün hepsi ona uyup îmân ederler. Ben de o zaman kalbimde olanı ve i'tikâdımı açığa vururum.

Bundan sonra Heraklius bir mektup yazdı ve Hz. Dıhye'ye verip, Dağatır'a gönderdi.

Hz. Dıhye, Heraklius'un mektubu ile beraber Resûlullahın da bir mektubunu Dağatır'a götürdü. Zaten Resûlullah efendimiz Dağatır'a ayrıca mektup yazmıştı. Dağatır, Peygamberimizin mektubunu okuyup, vasıflarını işitince;

- Vallahi senin sahibin, Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberdir. Biz Onun sıfatlarını tanıyoruz. İsmini de kitaplarımızda yazılı bulduk, dedi ve îmân etti.

Bundan sonra Dağatır evine gitti ve her pazar yaptığı va'zlara üç hafta çıkmadı. Hıristiyanlar bağırıyorlardı:

- Dağatır'a ne oluyor ki, o Arabla görüştüğünden beri dışarı çıkmıyor, onu istiyoruz!

Ahmed'den mektup geldi

Dağatır üzerindeki siyah papaz elbisesini çıkardı. Beyaz bir elbise giydi ve eline âsâsını alıp kiliseye geldi. Hıristiyanları topladı. Ayağa kalkıp dedi ki:

- Ey Hıristiyanlar! Biliniz ki bize Ahmed'den mektup geldi. Bizi hak dîne da'vet etmiş. Ben açıkça biliyor ve inanıyorum ki, O, Allahü teâlânın hak peygamberidir.

Hıristiyanlar bunu işitince, hepsi Dağatır'ın üzerine hücûm ettiler ve onu döverek şehîd ettiler.

Hz. Dıhye gelip, durumu Heraklius'a haber verdi. Heraklius da bunun üzerine dedi ki:

- Ben sana söylemedim mi? Dağatır, Hıristiyanlar katında benden daha sevgili ve azîzdir. Eğer duysalar beni de onun gibi katlederler.Heraklius Humus'taki köşkünde, Rumların büyüklerini çağırtıp, kapıların kapatılmasını emretti. Sonra yüksek bir yere çıktı ve onlara dedi ki:

- Ey Rum cemâ'atı! Sizler saâdete, huzura kavuşmayı ve hâkimiyetinizin temelli kalmasını, Hz. Îsâ'nın söylediğine uymak ister misiniz?

- Ey bizim hükümdârımız, bunları elde etmek için ne yapalım?

- Ey Rum cemâ'atı, ben sizleri hayırlı bir iş için topladım. Bana Muhammed'in mektubu geldi. Beni İslâm dînine da'vet ediyor. Vallahi O, gelmesini bekleyip durduğumuz, kitaplarımızda kendisini yazılı bulduğumuz ve alâmetlerini bildiğimiz Peygamberdir. Geliniz Ona tâbi olalım da dünyada ve âhırette selâmet bulalım.

Öldürülmesinden korktu

Bunun üzerine herkes kötü sözler söyleyip homurdanarak dışarı çıkmak için kapılara koştular. Fakat kapılar kapalı olduğu için bir yere gidemediler. Heraklius Rumların bu hareketlerini görüp, İslâmiyetten böyle kaçındıklarını anlayınca, öldürülmesinden korktu ve;

- Ey Rum cemâ'ati, benim biraz önce söylediğim sözler, sizlerin, dîninize olan bağlılığınızı ölçmek içindi. Dîninize bağlılığınızı ve beni sevindiren davranışınızı şimdi gözlerimle gördüm, dedi.

Bunun üzerine Rumlar Heraklius'a secde ettiler. Köşkün kapıları açıldı ve çıkıp gittiler. Heraklius, Hz. Dıhye'yi çağırıp olanları anlattı. Bahşişler, hediyeler verdi. Peygamberimize bir mektup yazdı. Mektubu ve hazırlattığı hediyeleri Hz. Dıhye ile Peygamberimize gönderdi.

Heraklius, Müslüman olmak istemişse de, makâm ve ölüm korkusundan îmân etmedi. Peygamberimize yazdığı mektupta şöyle diyordu:

"Hz. Îsâ'nın müjdelediği Allahın Resûlü Muhammed'e Rum hükümdârı Kayser'den, Elçin mektubunla birlikte bana geldi. Ben şehâdet ederim ki sen Allahın hak Resûlüsün. Zaten biz seni İncil'de yazılı bulduk ve Hz. Îsâ seni bize müjdelemiş idi. Rumları sana îmân etmeye da'vet ettim. Fakat îmân etmeye yanaşmadılar.

Beni dinleselerdi

Onlar beni dinleselerdi muhakkak ki, bu onlar için hayırlı olurdu. Ben senin yanında bulunup, sana hizmet etmeyi ve ayaklarını yıkamayı çok arzû ediyorum."

Hz. Dıhye, Heraklius'tan ayrılıp Hismâ'ya geldi. Yolda Şenar vâdisinde Huneyd bin Us, oğlu ve adamları Hz. Dıhye'yi soydular. Eski elbiselerinden başka herşeyini aldılar. Bu mevkide Dübey bin Rifâe bin Zeyd ve kavmi, İslâmiyeti kabûl etmişlerdi.

Hz. Dıhye bunlara geldi. Bunlar Hüneyd bin Us ve kabîlesinin üzerine yürüyüp Dıhye'den aldıkları şeylerin hepsini kurtardılar.

Daha sonra Efendimiz Zeyd bin Hâris'i Hüneyd bin Us ve adamlarının üzerine gönderdi. O beldede olanların hepsi îmân etti. Bu mes'ele böylece kapandı.

Hz. Dıhye Medîne'ye gelince, evine uğramadan hemen doğruca Resûlullahın kapısına gitti. İçeri girdi ve bütün olanları anlattı. Peygamberimize Heraklius'un mektubunu okudu.

- Onun için bir müddet daha saltanatta kalmak vardır. Mektubum yanlarında bulundukça, onların saltanatı devam edecektir, buyurdu.

Heraklius daha sonra da Peygamberimize îmân ettiğini bildiren mektup yazmış ise de Resûlullah efendimiz;

- Yalan söylüyor. Dîninden dönmemiştir, buyurdu.

Mektubu muhâfaza ettiler

Heraklius Peygamberimizin mektubunu ipekten bir atlasa sarıp, altından yuvarlak bir kutunun içerisinde muhafaza etti. Heraklius ailesi bu mektubu saklamışlar ve bunu da herkesten gizli tutmuşlardır. Bu mektup ellerinde bulunduğu sürece saltanatlarının devam edeceğini söylerler ve buna inanırlardı. Hakîkaten de öyle olmuştur. İslâm kumandanlarından onu görmek isteyenlere:

(Bize baba ve dedelerimiz, "Bu mektup elinizde kaldıkça saltanat bizden gitmeyecektir" diye tenbîh etmişlerdir) demişlerdir.

Dıhye-i Kelbî Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden ve simâ olarak en güzellerindendir. İsmi; Dıhye bin Halîfe bin Ferve bin Fedâle bin Zeyd İmrü'l-Kays bin Hazrec olup, Dihyet-ül Kelbî diye meşhûr olmuştur. Doğum yeri ve târihi bilinmemektedir.

Bedir gazâsı dışındaki Resûlullahın bütün gazvelerine iştirak eden Hz. Dıhye, Hz. Ebû Bekir'in hilâfeti zamanında Suriye seferine katıldı. Hz. Ömer zamanında Yermük savaşında bulundu. Şam seferlerine katıldı. Şam'ın fethinden sonra oraya yerleşti ve Muzze'de oturdu. Hz. Muaviye zamanında, Şam'da 672'de vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Resûlullah efendimizin fedâisi: EBÛ DÜCÂNE

Uhud harbinde sevgili Peygamberimiz, son emirlerini verdiler. İslâm Ordusunun, nelere dikkat etmesi gerektiğini, açık açık bildirdiler...

Sonra, mübârek ellerinde tuttukları kılıcı göstererek buyurdular ki:

- Bu kılıcın hakkını yerine getirmek şartıyla, kim almak ister?

Mücâhidlerin hepsi istiyordu. Fakat Hz. Ebû Dücâne, yüksek sesle sordu:

- Yâ Resûlallah! Bu kılıcın hakkı nedir?

Kılıcın hakkı

- O'nun hakkı, eğilip bükülünceye kadar; düşmanın yüzüne vurmaktır, vurmaktır. Onun hakkı, Müslüman öldürmemen, onunla kâfirlerin önünden kaçmamandır. Onunla Allahü teâlâ sana zafer yahut şehîdlik nasîb edinceye kadar, Allah yolunda çarpışmandır.

Hz. Ebû Dücâne, Medîneli mücâhidlerin en bahadırlarından biriydi. Şunları söyledi:

- Kılıcı, o şartla alabilirim yâ Resûlallah.

Peygamber efendimiz, tebessüm ettiler. Sonra, kılıcı uzattılar. Üzerine, Arapça şu beyt oyulmuştu:

"Korkaklıkta zillet, utanç; ileri atılmakta, izzet, şeref vardır. İnsan, korkaklık etse bile; kaderinden kaçamaz."

Ebû Dücâne hazretleri o kadar sevindi ki, keyfinden, pehlivanlar gibi yürümeye başladı. Geniş ve dik adımlar atıyordu. Başına, kırmızı bir tülbent sardı. Sanki fırtına gibi, düşmana esmek için hazırlanıyordu.

Aslında Eshâb-ı kîrâm, ya'nî Peygamber efendimizin sevgili arkadaşları; mütevâzi, alçak gönüllü, kibirsiz insanlardı. Halbuki şimdi Ebû Dücâne hazretleri biraz gururlu görünüyordu. Kendi aralarında konuşuyorlardı:

- Böyle yürümek, Müslümana yakışır mı?

- Gurur ve kibir, bize göre değil ki.

Fakat Resûl-i Ekrem efendimiz, onları susturdular ve buyurdular:

- Bu bir yürüyüştür ki, harp meydanları dışında Allahü teâlânın gadabına sebeptir...

Hz. Ebû Dücâne, şâhin gibi düşman üstüne atılıyordu. Elindeki kılıcın hakkını vermek için, canını vermeye hazırdı. Önüne çıkan dinsizleri, müşrikleri kılıçladı, kılıçladı. Kimini öldürdü, kimini yaraladı. Zâten yürüyüşünden, heybetinden korkan hâinler; çil yavrusu gibi dağılıyorlardı.

O kurtulursa

Uhud Savaşında müşriklerin azılılarından Âsım bin Ebî Avf, kudurmuş bir canavar gibi Müslümanlara saldırıyor, bir taraftan da:

- Ey Kureyş cemâ'atı! Akrabâlık haklarını gözetmeyen, kavminizi bölen kimse ile çarpışmaktan geri durmayınız. Eğer O kurtulursa ben kurtulmayayım, diye bağırarak Kureyş kâfirlerini harbe teşvik ediyordu.

Ebû Dücâne hazretleri bu azılı kâfirin susturulması îcab ettiğini anlamış ve çarpışa çarpışa ona yaklaşıp, bu İslâm düşmanını öldürerek gerekli cezâsını vermişti.

Ebû Dücâne hazretleri bununla meşgul iken, müşriklerden Ma'bed bin Vehb, Ebû Dücâne'ye müthiş bir kılıç darbesi indirmişti. Ebû Dücâne hazretleri çok seri bir şekilde yere çökerek bu öldürücü darbeden kurtulmuş, hemen sonra acele kalkıp hücum ederek, Ma'bed'i yaralamış, bir çukura düşürmüştü.

Sonra da çukura atlayıp başını kesip kâfirlere doğru fırlattı. Bu hâl, Kureyş kâfirlerinin

zaten bozulmuş olan morallerini daha da bozmaya sebep olmuştu.

Uhud savaşının iyice kızıştığı sırada muhâcirinden Zübeyr bin Avvâm, kılıcın kendisine verilmemesinden dolayı üzgün idi. Kendi kendine dedi ki:

"- Ben Resûlullahtan kılıcı istedim. Onu bana vermedi, Ebû Dücâne'ye verdi. Halbuki ben halası Safiyye'nin oğluyum. Üstelik de Kureyşliyim. Halbuki önce ben istemiştim. Gidip bakayım, Ebû Dücâne benden fazla ne yapacak?"

Ebû Dücâne'yi takibe başladı. Ebû Dücâne hazretleri beytler okuyor, müşriklerden kime rastlarsa, onu vurup öldürüyordu. Müşriklerin en azılılarından, iri cüsseli Ebû Zûl-Kerş her tarafı zırhlarla kaplı, sadece gözleri görünüyordu. Ebû Dücâne hazretleri ile karşı karşıya geldi. Kâfir bağırıyordu:

- Ben Ebû Zûl-Kerş'im!

Bu isim kendisine uzun boyuna rağmen büyük göbeğinden dolayı verilmişti.

İkiye biçti

Önce Ebû Dücâne hazretlerine hücum etti. Ebû Dücâne, onun darbesinden kalkanıyla korundu. Ebû Zûl-Kerş'in kılıcı Ebû Dücâne hazretlerinin kalkanına gömüldü. Kılıcına asıldı fakat çıkaramadı. Sıra Ebû Dücâne hazretlerine gelmişti. Bir kılınç darbesiyle omuzundan, tâ uyluklarına kadar ikiye biçti. Canını Cehenneme yolladı.

Bundan sonra Ebû Dücâne, önüne çıkan her kâfiri devirerek dağın eteğinde defleriyle müşrikleri kışkırtan kadınların yanına geldi. Ebû Dücâne buyuruyor ki:

- Uzaktan bir kadın gördüm ki, müşriklere son derece kızıyor, bağırıyor ve harbe teşvik ediyordu. Üzerine yürüdüm. Etrafından imdat istedi, bağırmaya başladı. Onun bir kadın olduğunu görünce Resûlullahın kılıcının şerefini gözettim ve kılıcı kadına vurmadım.

Tir tir titreyen Kureyşli kadın bile, bu civânmertlik karşısında şaşırıp kaldı!

Bu kadın Ebû Süfyân'ın hanımı Hind idi. Daha sonra Mekke'nin fethinde Müslüman oldu.

Ebû Dücâne'nin her yere yetiştiğini, kılıcını kaldırdığı halde Ebû Süfyan'ın karısı Hind'i öldürmekten vazgeçtiğini gören Zübeyr bin Avvâm hazretleri, kendi kendine buyurdu ki:

- Kılıcın kime verileceğini Allahın Resûlü benden daha iyi bilir. Vallahi ben onun çarpışmasından daha üstün çarpışan, vuruşan bir kimse görmedim.

Sonra Ebû Dücâne'nin yanına vararak dedi ki:

- Yaptığın her şeyi gördüm. Kadına kılıcını kaldırıp sonra vurmaktan vazgeçtiğini de gördüm.

Ebû Dücâne cevap verdi:

- Resûlullahın kılıcına hürmet ettim ve onu kadın kanına bulaştırmadım.

Daha sonra Ebû Dücâne hazretleri, Hz. Hamza ve Hz. Ali ve diğer Eshâb-ı kirâm ile beraber yeniden düşman saflarına umumî taarruz için ileri atıldı. Birçok Sahâbî şehid düştü, fakat müşrikler de kaçmaya başlamışlardı.

Peygamberimiz duâ etmiş idi

Uhud savaşında Müslümanlar bir ara dağılınca, Peygamber efendimizin yanında yedisi muhâcirlerden, yedisi de ensârdan olmak üzere ondört sahâbi kalmıştı. Bu yedi ensârdan

biri de Ebû Dücâne idi.

Ebû Dücâne, aynı zamanda ölmek ve ayrılmamak üzere üçü muhacirlerden beşi ensârdan olan sekiz sahâbiden birisi olarak Resûlullaha biat etmişti. Bu sekiz sahâbiden hiçbiri Uhud'da şehid olmadı, çünkü bunlara Peygamberimiz duâ etmiş idi.

Uhud savaşında, müşriklerin azılılarından Abdullah bin Hüneyd, Peygamberimizi görünce atını mahmuzladı. Kendisi tepeden tırnağa silahlı ve zırhlar içerisinde olup, başında da miğfer vardı.

- Ben Züheyr'in oğluyum. Bana Muhammed'i gösteriniz. Ya ben O'nu öldürürüm yâhut onun yanında ölürüm, diye haykırıyordu.

Ebû Dücâne hazretleri hemen onun karşısına çıkarak dedi ki:

- Gel yanıma! Ben vücudumla Resûlullahın vücudunu koruyan bir kişiyim.

Abdullah bin Hüneyd'in atının bacaklarına bir kılıç çaldı. Atın ayakları çökünce kılıcını kaldırıp:

- Al bunu da Hareşe'nin oğlundan, deyip bir vuruşta onu Cehenneme gönderdi.

Sen de râzı ol

Peygamber efendimiz bu olanları görüyordu ve buyurdu ki:

- Allahım, Ebû Dücâne'den ben nasıl râzı isem, Sen de râzı ol.

Ebû Dücâne hazretleri Uhud'da çok kahramanlık gösterdi. Resûlullah efendimiz Uhud gazâsından dönünce, Ebû Dücâne hazretlerine vermiş olduğu kılıçlarını almıştı. Kılıcın üzerindeki müşrik kanlarını silmek üzere mübârek kerîmeleri Hz. Fâtıma'ya uzattı. Bu esnâda, Hz. Ali de kendi kılıcını uzatarak dedi ki:

- Şunu da al, bu gazâda çok iyi işime yaradı.

Bunun üzerine Peygamberimiz buyurdu ki:

- Sen muharebede sadâkat gösterdin, başarılı oldun; Sehl bin Hâris ve Ebû Dücâne de başarılı olmuşlardır.

Böylece Ebû Dücâne ve Sehl hazretlerinin yapmış olduğu üstün hizmeti beyân buyurmuşlardır.

Cin mektubu

Ebû Dücâne hazretleri anlatır:

Bir gece yatıyordum. Değirmen sesi gibi ve ağaç yapraklarının sesi gibi ses duydum ve şimşek gibi parıltı gördüm. Başımı kaldırdım. Odanın ortasında, siyah birşey yükseldiğini farkettim. Elimle yokladım. Kirpi derisi gibi idi. Yüzüme, kıvılcım gibi şeyler atmaya başladı. Hemen Resûlullaha gidip, anlattım. Buyurdu ki:

- Yâ Ebâ Dücâne! Allahü teâlâ, evine hayır ve bereket versin!.

Kalem ve kâğıt istedi. Hz. Ali'ye bir mektup yazdırdı. Mektubu alıp eve götürdüm. Başımın altına koyup, uyudum. Feryâd eden bir ses, beni uyandırdı. Diyordu ki:

- Yâ Ebâ Dücâne! Bu mektupla, beni yaktın. Senin sâhibin, bizden elbette çok yüksektir. Bu mektubu, bizim karşımızdan kaldırmaktan başka, bizim için kurtuluş yoktur. Artık senin ve komşularının evine gelemiyeceğiz. Bu mektubun bulunduğu yerlere gelemeyiz.

Sâhibimin izni olmadıkça

Ona dedim ki:

- Sâhibimden izin almadıkça bu mektubu kaldırmam.

Cin ağlamasından, feryâdından dolayı, o gece, bana çok uzun geldi.

Sabah namazını, mescidde kıldıktan sonra, cinnin sözlerini anlattım. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki:

- O mektubu kaldır. Yoksa, mektubun acısını, kıyâmete kadar çekerler!

Bir kimse, bu mektubu, yanında taşısa veya evinde bulundursa, bu kimseye, eve ve etrafına cin gelmez ve dadanmış olup zarar veren cin de gider.

Ebû Dücâne hazretleri hicretin 13. yılında yalancı peygamber Müseylemet-ül Kezzâb ile yapılan Yemâme savaşında şehîd olmuştur.

| BAŞA DÖN |

Mihmândâr-ı Resûlullah: EBÛ EYYÛB-EL ENSÂRÎ

En güzel günleri başlatacak olan büyük hicret [göç] bitmek üzeredir. Allahın emriyle Mekke'den ayrılan sevgili Peygamberimiz, Medîne'ye girdiler. Bütün Müslüman kabîleler, Resûlullah efendimizi misâfir etmek için yarışıyorlardı.

Neccâroğullarının reisi Hz. Ebû Eyyûb da, bütün akrabâlarını toplamış; Resûlullahı karşılamaya çıkmıştı. Bütün Medîneli Müslümanlar gibi, o da iki cihânın efendisi Resûlullah efendimizi ağırlamak ateşiyle yanmaktadır.

Anamız babamız fedâ olsun!

Zaman zaman, Resûlullah efendimizin devesi Kusvâ'nın yularını yakalıyanlar, "Buyurunuz yâ Resûlallah! Anamız, babamız, canımız, herşeyimiz; sizin yolunuza fedâ olsun!" diyerek, kendi evlerine götürmek istiyorlardı.

Fakat Kâinâtın efendisi, kimsenin gücenmesini arzû etmiyorlardı. Kusvâ'yı işâret ederek buyurdular ki:

- Devemin yularını bırakınız! Kimin evinin önünde çökerse, orada misâfir olurum!

Gerçekten o mes'ûd Deve de, sanki vazîfesini biliyormuş gibi hareket ediyordu. Yorgunluğuna rağmen, yavaş ve asîl hareketlerle, epeyce dolaştı. Sonunda, iki yetîme ait, boş bir arsa üzerinde durdu. Ağır ağır yere çöktü.

Resûlullah efendimiz devesinden inmediler. Hayvan tekrar ayağa kalktı, yürümeye başladı. Eski yere çöktü, bir daha kalkmadı ve tatlı tatlı homurdanmaya başladı.

Bunun üzerine sevgili Peygamberimiz, Kusvâ'nın üzerinden inip buyurdular ki:

- İnşâallah yerimiz burasıdır. Burası kimindir?

- Yâ Resûlallah! Amr oğulları Süheyl ve Sehl'indir.

- Akrabâlarımızdan hangisinin evi buraya daha yakındır?

Şeref kazansın

Hâlid bin Zeyd Ebû Eyyûb el-Ensârî hazretleri sevinçle cevap verdi:

- Buyurunuz yâ Resûlallah!

Buyurunuz ki fakîr evimiz, varlığınızla şeref kazansın. İşte hemen şuracıkta.

Sonra da ilâve etti:

- Yâ Resûlallah! Bana müsâade ederseniz, devenin üzerindekileri oraya taşıyayım.

Bundan sonra da devenin üzerindeki Resûlullah efendimizin eşyalarını indirdi.

Peygamber efendimizin mübârek anne tarafları, aslen Medîneli ve Neccâroğulları kabîlesine mensup idiler. Bu yüzden, akrabâydılar. Eşyalar hemen, evin alt katına taşındı. Böylece onüç yıllık çileli, işkencelerle dolu Mekke günleri bitmiş, huzurlu günler, güzel haftalar, nûrlu aylar, ihlâslı yıllar, büyük asırlar başlamıştı.

Peygamberimizin devesi Kusvâ'nın ilk çöktüğü yerde Mescid-i Nebî inşâ edilinceye kadar ağırlama ve evinde bulundurma şerefi bu mübârek zâta nasîb oldu.

Hz. Ebû Eyyûb'un ev sahipliği kusûrsuz; fakat kendisi huzursuzdu. Çünkü Efendimiz, alt katta oturmayı tercih etmişlerdi.

Kendisinin üst katta oturması, Ebû Eyyûb hazretlerini ziyâdesiyle rahatsız ediyordu. Hele bir akşam, toprak tavana su dökülünce, ne yapacağını bilemedi. Örtündükleri tek yorganla suyu kuruladı. Aşağı damlamasına, mâni oldu. Sabaha kadar, gözlerine uyku girmedi.

Uyumamız mümkün değildir

Ertesi gün onu üzüntülü gören Allahü teâlânın Resûlü, sebebini sordular. O zaman dertli Sahâbî ricada bulundu:

- Yâ Resûlallah, merhamet buyurunuz! Lütfen, kerem edin, yukarı kata teşrîf edin! Siz aşağı katta bulunurken, bizim yukarıda uyumamız mümkün müdür?

İki cihân güneşi Efendimiz, bu hassas ve ince kalbi kıramaz idi. Yukarı kata taşınmayı kabûl ettiler. Böylece başlayan sevgili Peygamberimizin bereketli misâfirlikleri ve Hz. Ebû Eyyûb'un mihmândârlığı, ev sahipliği; Mescid-i Nebî yapılana kadar yedi ay kadar devam etti.

Ebû Eyyûb hazretleri, zafer kazanılan bir deniz savaşından sonra, esirler arasında bir kadının ağladığını gördü. Nöbetçilere sordu:

- Bu kadın, niçin ağlar?

- Bilmiyoruz, yâ Ebâ Eyyûb.

Kadının dilini bilen birini buldurttu. Onunla konuşturdu. Sonra tercümana sordu:

- Niçin ağlıyormuş?

- Çocuğundan ayrı kalmış efendim.

Hz. Ebû Eyyûb, derhal vazîfeliyi bularak dedi ki:

- Çocuğu bulun ve anasının yanına getirin. Yeter ki, anacığına kavuşsun.

Oradakiler sordular:

- Yâ Hâlid!.. O kadını tanıyor musunuz yoksa?

Allahü teâlânın Resûlünün âşığı, cevap verdi:

- Sevgili Peygamberimizden işittim ki: **“Her kimse bir çocuğu, anasından ayırırsa; Cenâb-ı Hak da onu, âhıret gününde bütün sevdiklerinden ayırır.”**

Yüzümü kara çıkarma

Ebû Eyyûb-i Ensârî, bir savaşta, birinin yanından geçerken, **“Bir kimsenin öğle vakti yaptığı işler, akşam olunca mezardakilere gösterilir. Akşam yaptığı işleri, sabah olunca mezardakilere gösterilir”** dediğini işitti. Ebû Eyyûb hazretleri o kimseye dedi ki:

- Böyle ne söylüyorsun?

- Vallahi bunu sizin için söylüyorum.

- Yâ Rabbî, sana sığınırım. Öldükten sonra, yaptıklarımdan dolayı, yüzümü kara etme.

O kimse de dedi ki:

- Allahü teâlâ kullarının kusûrlarını örter, amellerinin iyisini gösterir.

Ebû Eyyûb-i Ensârî Resûlullahın mübârek kabrine yüzünü sürdü. Biri gelip kaldırmak isteyince buyurdu ki:

- Beni bırak! Taşa, toprağa gelmedim. Resûlullahın huzûruna geldim.

Ebû Eyyûb-i Ensârî hazretleri şöyle anlatır:

“Bir defasında Resûlullah efendimiz ile Hz. Ebû Bekir’e yetecek kadar yemek hazırlayıp, huzurlarına götürdüm. Resûlullah efendimiz buyurdular ki:

- Yâ Ebâ Eyyûb! Ensârın ileri gelenlerinden otuz kişiyi da’vet et!

Ben yemeğin azlığını düşünürken tekrar buyurdular:

- Yâ Ebâ Eyyûb! Ensârın ileri gelenlerinden otuz kişiyi da’vet et!

Altmış kişiyi da'vet et!

Binlerce düşünce ile Ensârdan otuz kişiyi da’vet ettim, geldiler. O yemekten yediler, doydular. Bir mu’cize olduğunu anlayıp, îmânları kuvvetlendi ve bir daha bî’at edip gittiler. Sonra Resûlullah tekrar buyurdular:

- Altmış kişi da’vet et!

Ben mu’cize olarak yemeğin azalmadığını gördüğümden, daha ziyâde sevinerek, altmış kişiyi Resûlullahın huzuruna da’vet ettim. Geldiler, o yemeklerden yediler. Hepsi Resûlullahın mu’cizesini tasdîk ederek döndüler. Ardından tekrar buyurdular:

- Ensârdan doksan kişi çağır!

Çağırdım, geldiler. Resûlullahın emri üzerine onar onar o sofraya oturup yediler. Hepsi de bu büyük mu’cizeyi görüp, gittiler. Yemek ise benim götürdüğüm gibi, sanki hiç el sürülmemiş gibi duruyordu.”

Ebû Eyyûb-i Ensârî yine anlatır:

“Resûlullaha her gün akşam yemeği yapıp gönderirdik. Kalanını, bize geri gönderdiği zaman, ben ve Ümmü Eyyûb, Resûlullahın geri gönderdiği kalan yemeği yer ve bununla bereketlenirdik.

Yine bir gece, yapıp gönderdiğimiz sarmısaklı yemeği Resûlullah efendimiz geri çevirmişti. Onu yemediğini farkedince, üzüntülü olarak yanına gittim. Dedim ki:

- Yâ Resûlallah! Anam babam sana fedâ olsun! Siz akşam yemeğini yemeden geri çevirdiniz. Hâlbuki ben ve Ümmü Eyyûb kalan yemeğinizle bereketlenmekteydik.

Siz onu yiyiniz!

Resûlullah efendimiz buyurdular ki:

- Bu sebzede bir koku hissettim. Onun için yemedim. Ben melekle konuşan bir kişiyim.

- O yemek harâm mıdır?

- Hayır! Fakat ben kokusundan dolayı yemedim.

- Senin yemediğini ben de yemem.

- Siz onu yiyiniz!

Bunun üzerine biz de ondan yedik ve bir daha Resûlullaha o sebzeden yemek yapmadık.”

Hayber gazâsından dönerken, Ebû Eyyûb hazretleri gece Resûlullah efendimizin çadırını beklemişti. Bunu gören Resûlullah efendimiz, onun için şöyle duâ etti:

- Yâ Rabbî! Beni koruyarak gecelediği gibi, sen de Ebû Eyyûb’u koru.

Resûlullah efendimiz bir kuşluk vakti, Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk ve Hz. Ömer-ül Fârûk ile beraber Ebû Eyyûb-i Ensârî hazretlerinin evine gittiler. Bahçede çalışmakta olan Ebû Eyyûb-i Ensârî hazretleri, Resûlullahın mübârek sesini işitip koşarak eve geldi.

“Hoş geldiniz, yâ Resûlallah! Arkadaşlarınızla beraber safâ geldiniz” diyerek karşıladı. Bahçede çalıştığını beyân edip, hurma ağacından bir salkım kopararak geldi. Salkımda üç çeşit hurma vardı.

Sütlü hayvan kesme!

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Yâ Ebâ Eyyûb! Bu salkımdaki kuru hurmaları ayır!

- Yâ Resûlallah! Emir sizindir. Ancak, size hayvan kesip, et ikrâm edeceğim.

- Eğer hayvan keseceksen, sütlü hayvan kesme!

Ebû Eyyûb-i Ensârî oğlak kesip, hanımı Ümmü Eyyûb da yarısını söğüş yaptı, diğer yarısını da kızarttı. Sıcak bir ekmek hazırladı. Etleri ekmeğin üzerine koyarak sofrayı hazırladı. Sonra Ebû Eyyûb-i Ensârî hazretleri, “Yâ Resûlallah, buyurunuz” dedi. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Yâ Ebâ Eyyûb! Bu ekmek ile etten bir parça da kızım Fâtıma’ya götür. Çünkü ben biliyorum ki; epey zamandan beri Fâtıma bu yemeği yememiştir.

Emir yerine getirilip, sofra kalktıktan sonra, Peygamberimiz, **“Bütün bu ni’metler,**

ekmek, et, hurma, ne güzel. Bu ni'metler şükür ister" buyurup ağladılar. Sonra buyurdular ki:

- Nefsim, yed-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, bu ni'metler yüzünden, yarın kıyâmet gününde siz suâl olunacaksınız. Ancak, sağlığınızda elinize geçen ni'metleri yemeğe başlarken "Bismillah", doyduğunuz zaman da "Elhamdülillahillezî eşbaanâ ve en ame aleynâ feefdale" diyerek cenâb-ı Hakka şükür ve duâ ediniz. Zîrâ, cenâb-ı Hakkın verdiği rızık, sebeple, size kifâyet eder.

Resûlullah efendimiz gitmek üzereyken de, **"Yâ Ebâ Eyyûb! Yarın da sen bize gel"** buyurarak da'vet etti.

Hayır iste!

Ebû Eyyûb hazretleri bu da'vete seve seve icâbet edip, Resûlullahın yanına gitti. Resûlullah efendimiz Ebû Eyyûb-i Ensârî hazretlerini çok sevdiğinden, mükâfat olarak, bir hizmetçisini onun hizmetine vererek buyurdu ki:

- Yâ Ebâ Eyyûb! Bu hizmetçi hakkında Allahü teâlâdan hayır iste. Çünkü, bu hizmetçi bizim yanımızda bulunduğu müddetçe, bundan hayırdan başka birşey görmedik.

Ebû Eyyûb Resûlullah efendimizin yanından ayrılınca; "Ben Fahr-i âlem hazretlerinin vasiyetlerinde hayır görüyorum. O sebeple bu hizmetçiden de hep hayır gördüm" demiştir.

Ebû Eyyûb-i Ensârî Peygamberimiz için, hergün bir sofra hazırlamak âdetiydi. Bu izzet ve ikrâmıyla derecesi çok yükseldi.

Hicretten 52 yıl sonra, İstanbul üzerine; İslâm seferi açıldı. Mısır'dan, Şam'dan, Arabistan'ın her yerinden; ayrı ordular geldi. Çünkü, Resûl-i ekrem efendimiz buyurmuşlardı ki:

(İstanbul elbette fetholunacaktır! Onu fetheden emîr, ne güzel emîr; fetheden asker, ne güzel askerdir.)

Üstelik hastasın!

İşte bu methedilen, övülen askerler arasına katılmak arzûsuyla Müslümanlar, akın akın İstanbul fethine koştular. O sırada, Hz. Ebû Eyyûb rahatsızdı. Fakat cihâd haberlerini duyduğunda, heyecanla doğruldu. Hele İstanbul gazâsını işitince, gözleri parladı. Hazırlıklara başladı. Yakınları dediler ki:

- Yâ Ebâ Eyyûb! 70 yaşını geçtin. Üstelik hastasın. Bu sefer ise, uzun ve tehlikelidir.

Hz. Eyyûb'un cevabı tereddütsüz ve kesin oldu:

- Cihâd ve gazâyı terketmek, daha tehlikelidir.

Sevgili Peygamberimizin Medîne'ye gelişlerinden yarım asır sonra, sevgili arkadaşları da İstanbul önlerine geldiler.

Kalın surlar dibinde Ebû Eyyûb hazretleri, vefât etmek üzeredir. Güçlükle konuşmaktadır:

- Mücâhidlere selâm söyleyiniz. Onlara Resûl-i Kibriya Efendimizden duyduğum şu mübârek sözleri bildiriniz: **"Her kim, Allaha şerîk koşmadan, rûhunu teslim ederse; cenâbı Hak da onu, Cennetine koyar."**

Etrafındaki gâzi ve askerler, gizli gizli ağlıyorlardı. Ak sakallı gâzi, son bir gayretle şunları fısıldadı:

- Sizlere vasiyetim olsun:

Öldükten sonra cesedimi, burada bırakmayın! Gâzilerin girebildikleri, en uzak yere götürün! Bizans topraklarının, İstanbul'a en yakın noktasına defnedin. Zîrâ Peygamber efendimiz; **"Kostantiniyye'de kalenin yanında bir racül-i sâlih defnolunacaktır"** buyurmuştu.

Akşemseddîn keşfetti

Ertesi gün büyük Sahâbî, şehâdet kelimeleri arasında temiz rûhunu, yüce Allaha teslim etti. Sevgili Resûlullaha kavuştu. Vasiyeti aynen yerine getirildi...

Bizanslılar tarafından bile mukaddes bilinen kabr-i şerîfi, 800 yıldan fazla gizli kaldı. Tâ ki İstanbul, Müslüman Türklerce fethedilene kadar.

Yüce Allahın izniyle, o güzel emîr, Fatih Sultan Mehmed Hân ve o güzel asker, Osmanlı Türkleri oldular. 1453 yılında Ulubatlı Hasan, karanlık surlara; ışıklı İslâm sancaklarını dikti.

İşte ancak o zaman, 800 yıldır bekleyen sabırlı Ebû Eyyûb hazretlerinin yüzü nûrlandı. Kendisini gönülden arayan Fâtih'in hocası Akşemseddîn'e tebessüm etti. Bugünkü gibi, Haliç ucundaki tepede, nûr şeklinde tecellî etti. Kabrinin yeri tesbit edildi.

Allahın en sevgili kulu ve Peygamberine, ev sahipliği yapan Hz. Ebû Eyyûb; şimdi de bizlere ev sahipliği yapmaktadır.

Hz. Ebû Eyyûb Akabe'de, Allah Resûlünün ellerini tutarak, Bî'at etti. İslâmiyetle şereflendi. Medîne'ye döndüğü zaman bütün ailesi ve kabîlesi Müslüman oldular.

Başta Bedir ve Uhud olmak üzere, bütün savaşlara katıldı. Zaten kendisi namaz ve cihâd ibâdetlerinde, çok titizlik gösterirdi.

Niçin bu kadar geciktirdiniz?

Bir ara Mısır'a gitti. Bir akşam vâli olan Ukbe bin Âmir; namaza geç kaldı. Vakti içinde, fakat geç olarak namazı kıldırdı. Ebû Eyyûb hazretleri namazdan sonra vâliye şunları söyledi:

- Ey Ukbe! Sevgili Peygamberimiz buyurdular ki: **"Akşam namazını, yıldızların gökyüzünü kaplamasına kadar geciktirmeyiniz..."**

Ukbe, "Evet" diye cevap verince, sordu:

- Öyleyse akşam namazını niçin bu kadar geciktirdiniz?

Ukbe, meşgûliyeti sebebiyle bu gecikmenin olduğunu söyleyince, "Yemîn ederim ki, senin bu yaptığını görerek, halkın, Resûlullah efendimizin de böyle yaptığını zannetmesinden endişe ederim" buyurarak vâliyi îkaz etti.

Ebû Eyyûb hazretlerinin bildirdiği bir Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(Kıyâmet günü Eshâbımdan herbiri, kabirlerinden kalkarken, vefât ettiği memleketin bütün mü'minlerinin önüne düşerek ve onlara nûr ve ışık saçarak, onları Arasat meydanına götürür.)

İstanbul'un ma'nevî fâtihi olan Hz. Ebû Eyyûb-i Ensârî'nin asıl ismi Hâlid, babasının ismi Zeyd, annesi Rebia kızı Hind, Künyesi Ebû Eyyûb'dur. Türkler arasında Eyyûb Sultan olarak tanınır. Hanımı Ümmü Eyyûb da, Peygamber efendimize hizmetle şereflendi.

Eyyûb, Abdurrahmân, Hâlid isminde üç oğlu ve Amre isminde bir kızı vardı.

Medîneli Eshâbın en büyüklerindendir. Gerek babası, gerekse ana tarafı, Hazrec kolundandırlar. Kendisi Neccâroğulları kabîlesinin reisi idi. Birçok savaşta sancaktarlık da yaptı. Bu sebeple Sancaktar-ı Resûlullah diye de tanındı.

Sevgili Peygamberimizin öz dedesi Abdülmuttalib'in ana tarafı, Neccâroğulları'na mensup idi. Bu yüzden bu kabîle, Efendimizin dayıları olurlar.

Câmi ve türbesi hemen yapıla!

Akşemseddîn tarafından kabri tesbit edildiğinde, Fetihler Babası Gazi Mehmed Hân buyurdu:

- Câmi ve türbesi, hemen yapıla! Cümle Müslümanlar beş vakit, İstanbul'un ma'nevî fâtihine duâ edeler!

Yapılan Eyyûb Sultan Câmiine 1723'te iki minâre ilâve edildi ve 1800 senesinde üçüncü Selim Hân tarafından yeniden yaptırıldı. İlk Cum'a namazında Sultan da bulundu. Osmanlı Pâdişâhları bu câmi önünde kılıç kuşanırlardı.

Hz. Ebû Eyyûb, yedi ay Allahü teâlânın Resûlüne ev sahipliği yaptı. Vefâtından sonra ise, İstanbul'un sahipliğini yapmaktadır. Ne mutlu bizlere...

Osmanlı devrinde ve günümüzde Hacı adayları, önce Ebû Eyyûb (Sultan) türbesini ziyâret ederler; sonra Mukaddes topraklara giderler...

Siz de çok sıkıldığınız zaman, orayı ziyâret ederek duâ ediniz.

| BAŞA DÖN |

En çok hadîs-i şerîf rivâyet eden sahâbî: EBÛ HÜREYRE

Ebû Hüreyre Hicretin 7. senesinde Müslüman oldu. Gençliğinde fakîrlik ve sıkıntı içinde yaşamıştır. Müslüman olduğunda 30 yaşını geçmişti. Yemen'deki Devs kabîlesinin ileri gelenlerinden ve meşhûr şâir olan Tufeyl bin Amr vâsıtasıyla Müslüman oldu.

Tufeyl bin Amr, Peygamber efendimizin duâsı ve emri üzerine kabîlesini İslâma da'vet edince, ilk kabûl eden Ebû Hüreyre oldu. Bundan sonra Tufeyl bin Amr, îmân edenlerle birlikte Yemen'den ayrıldı. Yetmiş kişiden fazla Müslüman, bir kâfile hâlinde Medîne'ye geldiler.

Ey yolculuk gecesi!

Ebû Hüreyre bir an önce Peygamberimizi görmek, O'na kavuşmak aşkıyla yanıyordu. Yolculuğun uzun sürmesinden sıkılıyor, sabırsızlanıyor;

- Ey yolculuk gecesi! Bıktım yolun uzunluğundan ve sıkıntısından. Fakat bu yolculuktur kurtaran beni, küfür inkâr yurdundan, ma'nâsında şiirler söylüyordu.

Kâfile, Medîne'ye geldiği sırada, Peygamber efendimiz Hayber'in fethine gitmişti. Ebû Hüreyre bu gelişini şöyle anlatmıştır:

"Resûlullah efendimiz Hayber'de bulunduğu sırada, Medîne'ye muhâcir olarak geldim. Sabah namazını Resûlullahın vekil bıraktığı Siba' bin Urfuta'nın arkasında kıldım. Birinci rek'atta Meryem sûresini, ikinci rek'atta Mutaffifîn sûresini okudu. Namazdan sonra Siba' bin Urfuta'nın yanına vardık. Bize bir miktar yiyecek ikrâm etti."

Bundan sonra Medîne'ye gelen bu kâfile, doğruca Hayber'e hareket etti. Oraya vardıklarında Peygamberimiz Natat kalesini fethetmiş, Kâtibe kalesini de kuşatmıştı.

Resûl-i ekremin yanına vardıklarında Ebû Hüreyre’ye bakıp:

- Sen kimlerdensin? buyurdu.

- Devs kabîlesindenim!

- Devs içinde kimi gördümse, onda hayır gördüm.

Bundan sonra Ebû Hüreyre, Resûlullah efendimize bî’at etti. Eliyle müsâfeha ederek, bağlılığını bildirdi.

Ebû Hüreyre, yolda gelirken kölesini kaybetmişti. Resûlullahın huzûrunda otururken kölesi çıkageldi. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- İşte kölen geldi!

Bunun üzerine Ebû Hüreyre dedi ki:

- Şâhid olun ki, o, hürdür. Ben onu Allah rızâsı için azâd ettim.

Fakîr bir kimseydim

Hayber’in fethinden sonra Peygamber efendimiz, Ebû Hüreyre’ye Hayber’de alınan ganîmetlerden hisse verdi. Sonra Medîne’ye döndüler. Bundan sonra Ebû Hüreyre Yemen’e dönmeyip Medîne’de kaldı. Gece gündüz Resûlullah efendimizin yanından hiç ayrılmadı. Peygamberimizin vefâtına kadar dört sene böyle devam etti. Yemen’den gelen annesi de yanında kalmakta idi. Ebû Hüreyre şöyle demiştir:

- Benim çok hadîs rivâyet etmemin sebebi şudur: Ben fakîr bir kimseydim. Belli bir işim yoktu. Her zaman Resûlullah efendimize hizmet ediyordum. Muhâcirler çarşıda, pazarda alış-verişle; ensâr da kendi malları, mülkleriyle uğraşırken, ben Resûlullah efendimizin yanında bulundum. Dolayısıyla diğerlerinden daha çok şey duydum.

Kedicik babası

Ebû Hüreyre bir gün kaftanının içinde küçük bir kedi taşıyordu. Resûlullah efendimiz onu gördü. Buyurdu ki:

- Nedir bu?

- Kedicik.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz ona;

- Yâ Ebâ Hüreyre, [ya’nî, Ey kedicik babası] buyurdu.

Ebû Hüreyre bundan sonra bu isimle meşhûr olup, esas ismi unutuldu.

Örtünü uzat!

Peygamberimizin yanında devamlı bulunduğu için, pek çok hadîs-i şerîf işitmiş ve rivâyet etmiştir.

Bir gün Peygamberimize demişti ki:

- Yâ Resûlallah! Senden işittiklerimi hafızamda fazla tutamıyorum.

Bunun üzerine Peygamberimiz, **“Örtünü uzat!”** buyurdu. O da ridâsını uzattı. Resûlullah efendimiz, ona duâ etti. İki mübârek eliyle üç defa bir şeyler saçar gibi yaptı ve, **“Örtünü göğsüne sür!”** buyurdu.

O da sürdü. Böylece Allahü teâlâ ona öyle bir hafıza ihsân etti ki, işittiği hiçbir şeyi unutmadı. Ömrü de uzun oldu. Çok hadîs-i şerîf rivâyet etti.

Ebû Hüreyre, bilmediği ve öğrenmek istediği her şeyi, bizzat Peygamberimizden sorup öğrenmiştir.

Ebû Hüreyre, dört sene gibi bir zaman içerisinde, gece-gündüz Resûlullahın huzûrundan ayrılmamış, bütün işini, gücünü bırakmış, hep Peygamberimizin buyurduklarını dinleyip, ezberlemiştir. Hattâ günlerce aç kaldığı hâlde, dîni öğrenme gayretiyle buna katlanmıştır. Bu husûsta kendisi şöyle anlatmıştır:

“Bir gün açlığa dayanamıyarak evimden çıkıp mescide gittim. Günlerce bir şey yememiştim. Oraya varınca, bir grup Eshâbın da orada olduğunu gördüm. Yanlarına varınca dediler ki:

- Bu saatte niçin geldin Yâ Ebâ Hüreyre?

- Açlık beni buraya getirdi.

- Biz de açlığa dayanamıyarak buraya geldik.

Bunun üzerine hep birlikte Resûlullahın huzûruna gittik. Huzûruna varınca, buyurdu ki:

- Bu saatte buraya gelmenizin sebebi nedir?

- Açlık yâ Resûlallah!

Niçin onu da yemedin?

Peygamber efendimiz bir tabak hurma getirdi. Hepimize ikişer tane hurma verdi. Ben birini yedim, birini sakladım. Resûlullah bana buyurdu ki:

- Niçin onu da yemedin?

- Birini anneme ayırdım.

- Onu da ye, sana annen için iki tane daha vereceğiz.

Sonra annem için iki tane daha verdiler.”

Hz. Ebû Hüreyre şöyle anlatır: “Bir gün Resûlullah efendimize bir kâse süt hediye getirildi. Ben o gün çok açtım. Resûlullah efendimiz bana buyurdu ki:

- Git Eshâb-ı Soffayı çağır!

Sen de iç!

Çağırmaya gittim. Giderken, “Bu sütün hepsi bana ancak yeter” diye hatırımdan geçti. Eshâb-ı Soffayı çağırdım, yüz kişi kadar vardı. Resûlullah efendimizin emri üzerine, o süt kâsesini alıp her birine ayrı ayrı verdim. Hepsi doyasıya içti. Resûlullahın mu’cizesi olarak süt hiç eksilmiyordu. Sonra Resûlullah efendimiz buyurdu:

- Ben ve sen kaldık, sen de iç!

Ben de biraz içtim. Tekrar, **“İç!”** buyurdular. Tekrar içtim. İçtikçe, **“İç”** buyurdular. O kadar içtim ve doydum ki, artık hiç içecek hâlim kalmadı. Sonra da kâseyi alıp, Resûlullah efendimiz de içti.”

Hz. Ebû Hüreyre, Müslüman olduktan sonra, annesinin de Müslüman olmasını çok istiyor,

bunun için çok uğraşıyordu. Fakat bir türlü muvaffak olamıyordu. Bu husûsta şöyle anlatmıştır:

“Bir gün Peygamberimizin huzûruna gidip dedim ki:

- Yâ Resûlallah! Annemi İslâma da’vet ediyorum, bir türlü kabûl etmiyor. Bugün de Müslüman olmasını söyledim. Bana hoş olmayan sözlerle karşılık verdi, kabûl etmedi. Hidâyete kavuşması için duâ buyurunuz.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz, **“Allahım Ebû Hüreyre’nin annesine hidâyet ver!**" diye duâ buyurdu. Duâyı alınca sevinerek eve gittim. Eve varınca annem, “Yâ Ebâ Hüreyre, ben Müslüman oldum” dedi ve Kelime-i şehâdeti söyledi. Ben sevincimden yerimde duramıyordum. Tekrar Resûlullahın huzûruna koştum, sevincimden ağlayarak annemin Müslüman olduğunu müjdeledim. Dedim ki:

- Yâ Resûlallah! Annemi ve beni mü’minlerin sevmesi için, bizim de müminleri sevmemiz için duâ ediniz.

Resûlullah efendimiz, **“Allahım, şu kulunu ve annesini mü’min kullarına, mü’minleri de onlara sevdir”** buyurarak duâ etti. Artık beni bilen ve gören her mü’min sevdi.”

Âhıret azığı

Hz. Ebû Hüreyre, Peygamberimizden bizzat öğrendiği din bilgilerinin ve işittiği hadîs-i şerîflerin, İslâm dünyasına yayılması husûsunda çok büyük hizmet yapmıştır. Her Cum’a günü namazdan önce hadîs-i şerîf dersleri verirdi. Hadîs-i şerîf öğrenmek için gelenler onun etrafında toplanırlardı. Onun ders meclisi pek geniş olup, birçok kimse ondan ilim öğrenip, ilimde yükselmiş ve hizmet etmiştir.

İbâdetlerde çok ihtiyatlı hareket ederdi. Hep abdestli bulunur ve “Resûlullah, **Abdestli olan vücut a’zâsına Cehhennem ateşi dokunmaz,** buyurdu” derdi.

Hz. Ebû Hüreyre, ölümü yaklaştığında ağlamıştı. Sebebi sorulunca demişti ki:

- Âhıret azığının azlığından ve yolculuğun zorluğundan.

Şakya Eshahi şöyle rivâyet etmiştir: “Bir defasında Medîne’ye Ebû Hüreyre’yi ziyâret için gelmiştim. Ebû Hüreyre, Resûlullahın kıyâmet gününe dâir bir hadîs-i şerîfini rivâyet ederken, birdenbire feryât edip, kendinden geçti. Bir müddet sonra kendine gelince, neden böyle yaptığını sordum. Dedi ki:

- Kıyâmet günü için Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

(Kıyâmet günü, Allahü teâlânın insanları hesâba çekeceği gündür. Kur’ân-ı kerîme, O’nun emirlerine uyanlar makbûl olup, uymayanlar cezâlandırılacaktır. Kur’ân-ı kerîmi bilip okuyan, öğrenip öğretenlerden amel etmeyenlerin vay hâline!..)

Bana nasib eyle

Kur’ân-ı kerîmde insanlara emirler vardır. Fakîri himâye etmek, sadaka vermek, akrabayı ziyâret etmek... Bunların hepsini yerine getirmek gerekir. İşte bunun için kıyâmet gününden korkarım.”

Ömrünün son günlerinde, 678 yılında hastalandı. Hastalığını duyanların ziyârete gelmesiyle büyük bir kalabalık toplandı. Bu hastalığı sırasında, “Allahım sana kavuşmayı seviyorum. Bunu bana nasîb eyle” demiştir.

Ebû Hüreyre şöyle anlatır:

Biri Resûlullah efendimize gelerek dedi ki:

- Ey Allahın Resûlü, kime iyilik edeyim?

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Annene.

- Sonra kime?

- Annene.

- Sonra kime?

- Annene.

Adam tekrar, “Sonra kime?” diye sordu. Peygamber efendimiz bu sefer, **“Babana”** buyurdu.

Biri, Ebû Hüreyre’ye dedi ki:

- İlim öğrenmek isterim, fakat sonra kaybederim diye korkuyorum.Bunun üzerine Ebû Hüreyre şöyle cevap verdi:

- Asıl ilmi kaybetmek, bu düşünce ile onu öğrenmemektir.

Dostlarımı sevdin mi?

Ebû Hüreyre buyurdu ki:

- Kur’ân-ı kerîm okunan eve bereket, iyilik gelir. Melekler oraya toplanır. Şeytanlar oradan kaçar. Kıyâmet günü, kul, Allahü teâlânın huzûruna getirildiğinde, cenâb-ı Hak ona buyuracak ki:

“Ey kulum, sen benim için dostlarımı sevdin mi? Tâ ki, ben de, o dostlarım için seni seveyim.

Ebû Hüreyre buyuruyor ki:

Resûlullahtan işittim. Buyurdu ki:

(Allahü teâlâ güzeldir. Yalnız güzel yapılan ibâdetleri kabûl eder. Allahü teâlâ, Peygamberlerine emrettiğini, mü’minlere de emretti ve buyurdu ki: Ey Peygamberlerim! Helâl yiyiniz, sâlih ve iyi işler yapınız! Mü’minlere de emretti ki: Ey îmân edenler! Sizlere verdiğim rızıklardan helâl olanları yiyiniz!)

Ebû Hüreyre buyurdu ki:

Kıyâmet günü Allahü teâlânın huzûrunda kıymetli olanlar verâ ve zühd sahipleridir.Altmış sene, bütün namazlarını kılıp da, hiçbir namazı kabûl olmayan kimse, rükü ve secdelerini tamam yapmayan kimsedir.

Eshâb-ı kirâmdan bir zât, Zeyd bin Sâbit’e gelerek, ona bir mesele sordu. O da Ebû Hüreyre’ye gitmesini söyledi ve şöyle devam etti:

- Çünkü bir gün ben, Ebû Hüreyre ve bir başka sahâbî Mescidde oturuyorduk. Duâ ve zikirle meşguldük. O sırada Resûlullah efendimiz geldi, yanımıza oturdu. Buyurdu ki:

- Her biriniz Allahtan bir istekte bulunsun!

Kuvvetli bir hâfıza dilerim

Ben ve arkadaşım, Ebû Hüreyre'den önce duâ ettik. Peygamber efendimiz de bizim duâmıza **"âmin"** dediler. Sıra Ebû Hüreyre'ye geldi. O da şöyle duâ etti:

Allahım, senden, iki arkadaşımın istediklerini ve de kuvvetli bir hafıza dilerim.

Resûlullah efendimiz bu duâya da **"âmin"** dediler. Biz de dedik ki:

- Ey Allahın Resûlü, biz de Allahtan kuvvetli bir hafıza isteriz.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Devsli genç sizden önce davrandı.

Ebû Hüreyre'nin herhangi bir hadîste yanıldığı vâki değildir. Medîne vâlisi Mervân bin Hakem, kendisini huzûruna çağırıp birçok hadîs-i şerîf sordu. Bunu bir yere yazdı. Bir yıl sonra bu hadîsleri Ebû Hüreyre'ye sorduğunda hadîsleri aynen eksiksiz olarak bildirdi.

Ebû Hüreyre, birgün Peygamber efendimize sordu:

- Kıyâmet günü şefâ'ate kavuşacaklar kimlerdir yâ Resûlallah?

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Ey Ebû Hüreyre, senin hadîse karşı çok istekli olduğunu bildiğim için, hiç kimsenin senden önce bu suâli bana sormayacağını biliyordum. Kıyâmet günü benim şefâ'atime kavuşacak olan kimse, hulûs-i kalb ile "Lâ ilâhe illallah" diyen kimse olacaktır.

Hz. Ebû Hüreyre talebelerine hadîs rivâyet ederken, **"Kim bilerek bana yalan isnâd ederse, Cehennemdeki yerine hazırlansın"** hâdisini okur, sonra hadîs nakletmeye başlardı.

Resûlullah efendimiz bir gün, Eshâb-ı kirâma sordular:

- Sizlere birkaç kelime öğreteyim mi? İçinizden, onunla amel edecek ve öğrenecek kimdir?

Az olsa da razı ol

Ebû Hüreyre cevap verdi:

- Benim yâ Resûlallah.

Resûlullah efendimiz, onun elinden tutarak buyurdu ki:

- Allahü teâlânın harâm kıldığı, yasak ettiği şeylerden sakın, insanların en âbidi, en çok ibâdet edeni olursun!

Allahü teâlânın sana verdiği şeye, her ne kadar az olsa da râzı ol, Allahü teâlânın, kalb zenginliği verdiği insanların en zengini olursun! Komşuna kalben ve fiilen ihsân ve yardımda bulun, kâmil bir mü'min olursun! Kendi nefsin için neyi seversen, herkes için de onu sev, kâmil bir Müslüman olursun!

Hz. Ebû Hüreyre'nin dört oğlu ile bir kızı olmuştur. Kızı Tâbiînin büyüklerinden Sa'îd bin Müseyyib'le evlenmiş, oğulları da az da olsa hadîs rivâyetiyle meşgul olmuşlardır. Ebû Hüreyre aynı zamanda Hz. Osman ile bacanak olmuştur.

Ebû Hüreyre buyuruyor ki: "Bir gazâda aç kalmıştık. Resûlullah efendimiz bana buyurdu ki:

- Bir şeyler var mı?

- Evet yâ Resûlallah! Torbamda bir miktar hurma var.

- Onu bana getir!

Azık torbana koy!

Getirdim. Mübârek elini torbama soktu ve bir avuç hurma alarak, yere serdiği mendil üzerine koydu ve bereket için duâ buyurdu. Orada bulunan Eshâb-ı kirâm gelip, ondan yediler ve doydular. Sonunda bana buyurdu ki:

- Yâ Ebâ Hüreyre! Sen de bu mendildeki hurmadan bir avuç al ve azık torbana koy!

Bir avuç aldım ve torbama koydum. Torbamda bu hurmalar hiç tükenmedi. Resûlullahın hayâtında ve daha sonra, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın hilâfetleri zamanlarında hem yedim, hem de ikrâm ettim. Yine bitmedi.

Ne zaman ki, Osman-ı Zinnûreyn halîfe iken, şehîd edildi, azık torbam çalındı."

Ebû Hüreyre Medîne vâlisi iken odun demeti taşıyordu. Muhammed bin Ziyâd bunu tanıyarak, yanındakilere dedi ki:

- Yol verin, emîr geliyor!

Gençler, vâlînin böyle tevâzuuna hayret ettiler. Ebû Hüreyre onlara şöyle dedi:

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

(Önceki ümmetlerde kibir sâhibi birisi, eteklerini yerde sürüyerek yürürdü. Gayret-i İlâhiyyeye dokunarak, yer bunu yuttu.)

(Merkebe binmek, yün elbise giymek ve koyunun sütünü sağmak, kibirsizlik alâmetidir.)

Ebû Hüreyre şöyle anlatır: "Resûlullah efendimiz ile oturuyorduk. İçimizden birisi kalkıp gitti. Bunun üzerine denildi ki:

- Yâ Resûlallah! Herhalde rahatsız olup gitti.

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Arkadaşınızı gıybet ettiniz, etini yediniz."

Sen daha iyi bilirsin

Ebû Hüreyre buyuruyor ki:

Resûlullah efendimize biri gelip dedi ki:

- Bir altınım var, ne yapayım?

- Bununla kendi ihtiyaçlarını al!

- Bir altınım daha var.

- Onunla da çocuğuna lâzım olanları al!

- Bir daha var.

- Onu da, âilenin ihtiyaçlarına sarfet!

- Bir altın daha var.

- Hizmetçinin ihtiyaçlarına kullan!

- Bir daha var.

- Onu kullanacağın yeri sen daha iyi bilirsin!

Yine Ebû Hüreyre hazretlerinin haber verdiği hadîs-i şerîfte;

- Bir zaman gelir ki, Müslümanlar birbirlerinden ayrılır, parçalanırlar. Dinlerinin emirlerini bırakıp, kendi düşüncelerine, görüşlerine uyarlar. Kur'ân-ı kerîmi mizmârlardan, ya'nî çalgılardan, şarkı gibi okurlar. Allah için değil, keyf için okurlar. Böyle okuyanlara ve dinleyenlere hiç sevâb verilmez. Allahü teâlâ bunlara la'net eder. Azâb verir! buyuruldu.

Peygamber efendimiz Ebû Hüreyre'ye sık sık nasîhat ederek buyururdu ki:

- Yâ Ebâ Hüreyre! Benim ile Arş gölgesinde gölgelenmek istersen, her gün yüz defa salevât-ı şerîfe getir! Mahşerde benim havzımdan içmek istersen, mü'min kardeşinle üç günden fazla dargın durma!

- Yâ Ebâ Hüreyre! Mü'minlerin büyüğü, benden sonra o kimsedir ki, Allahü teâlâ ona mal verir, o da gizli ve âşikâre Hak yoluna harcar ve yaptığı iyilikleri kimsenin başına kakmaz.

Oruç benim içindir

- Yâ Ebâ Hüreyre! Oruç tuttuğun vakit, orucunu erken aç! Ya'nî akşam olduğu anlaşılınca, hemen iftâr eyle! Benim ümmetimden hayırlı o kimsedir ki, iftârda acele eder ve sahur yemeğini geç yer. Zîrâ sahurda çok rahmet ve bereket vardır.

Ve benim ümmetim Ramazan-ı şerîfin orucunu güzel ve tam olarak tutsa, Hak teâlâ hazretlerinin bayram gecesi vereceği sevâbı, ni'met ve ihsânı, kendi zatından başkası bilmez. Hak teâlâ hazretleri, azametiyle buyurur ki: "Oruç benim rızâm içindir, vereceğim sevâbı da kendim bilirim."

- Yâ Ebâ Hüreyre! Allahtan başka hiçbir şeye ümit bağlama! Allaha tevekkül eyle! Bir arzûn varsa, Allahü teâlâdan iste! Allahü teâlânın âdet-i İlâhiyyesi şöyle cârî olmuştur ki; her şeyi bir sebep altında yaratır. Bir iş için sebebine yapışmak ve sonra Allahü teâlânın yaratmasını beklemek lâzımdır. Tevekkül de bundan ibârettir.

- Yâ Ebâ Hüreyre! Sapıtana doğru yolu göster, câhile ilim öğret, böylece sana şehîdlik mertebesi verilir.

- Yâ Ebâ Hüreyre! Her kim, günde yirmibeş defa bu duâyı okursa, Hak teâlâ, o şahsı âbidler zümresinden yazar. Duâ şudur: "Allahümmagfir lî ve li- vâlideyye ve li- üstâziyye ve lil mü'minîne vel mü'minât vel müslimîne vel müslimât el ahyâ-i minhüm vel emvât bi-rahmetike yâ erhamerrâhimîn."

Ebû Hüreyre buyurdu ki:

Bir gazâda, Resûlullah efendimize, kâfirlerin yok olması için duâ buyurmasını söyledik.

- Ben, la'net etmek için, insanların azâb çekmesi için gönderilmedim. Ben, herkese iyilik etmek için, insanların huzûra kavuşması için gönderildim, buyurdu ve Enbiyâ sûresinin **"Seni, âlemlere rahmet, iyilik için gönderdik"** meâlindeki 107. âyetini okudu.

Onu korurum

Ebû Hüreyre hazretleri ibâdetlerine çok dikkat ederdi. Farz ibâdetlerden sonra nâfile ibâdetlere de devam ederdi. Mutlaka gece namazı da kılardı. Buyurdu ki:

- Resûlullahtan işittim. Buyurdu ki:

(Allahü teâlâ buyurdu ki: Kulum farzları yapmakla bana yaklaştığı gibi başka şeyle yaklaşamaz. Kulum nâfile ibâdetleri yapınca, onu çok severim. Öyle olur ki, benimle işitir, benimle görür, benimle herşeyi tutar, benimle yürür. Benden her ne isterse veririm. Bana sığınınca, onu korurum.)

| BAŞA DÖN |

Resûlullahın süvârilerinden: EBÛ KATÂDE

Peygamber efendimizin develerini Medîne'de otlağa götürme vazîfesini, bir çobanla birlikte Peygamberimizin hizmetçisi Rebâh üzerine almıştı. Gâbe dağının yokuşuna vardıkları zaman, Gatafan ve Fezârîlerden kırk atlı baskın yaparak, Ebû Zer'in oğlunu şehîd ettiler ve develeri götürdüler.

Sabahleyin durumu öğrenen Seleme bin Ekvâ, hemen Rebâh'ı Medîne'ye haber vermek için gönderdi. Kendisi de yüksekçe bir yerden yardım çağrısında bulundu ve gelecek yardım kuvvetini beklemeden, tek başına eşkıyânın ardına düştü.

Allah yardımcın olsun!

Nihâyet onlara yetişti. Vuruşmaya başladılar. Onlardan birçoğunu öldürdü. Ancak, eşkıyâ grubu develerin bir kısmını bırakarak, orada bulunan dağ geçidine doğru çekilip, kendilerini emniyete aldılar.

Durumu haber alan İslâm süvârileri, Peygamber efendimizin yanında toplandılar. Bu sırada, Ebû Katâde başını yıkamakla meşguldü. O anda atı kişnemeye ve ayaklarını yere vurmaya başladı. Ebû Katâde başını yıkamayı bırakarak dedi ki:

- Vallahi bu at, süvâri kokusu almıştır. Bu hazırlanmış savaşa işârettir.

Hemen atına binerek Resûlullahın yanına gitti. Resûlullah efendimiz onu görür görmez buyurdu ki:

- Yâ Ebâ Katâde! Hemen hareket et! Allah yardımcın olsun!

Ebû Katâde, diğer süvârileri toplayarak müşriklere yetiştiler ve eşkıyâlara hücûm ettiler. Ancak Abdurrahman El-Fezârî, Muhriz bin Nadre'yi şehîd etti. Bunun üzerine Hz. Ebû Katâde bu azılı düşmana saldırarak, onu öldürdü.

Bundan sonra müşrikleri takibe devam eden Hz. Ebû Katâde duraklamadan üzerlerine saldırdı. Reisleri olan Mes'ade'yi öldürdü. Bu adamı kendisinin öldürdüğünü belli etmek için de kaftanını çıkarıp, üzerine örttü. Ebû Katâde diyor ki:

"Sonra ilerledim. Mes'ade'nin yeğeninin üzerine yürüdüm. Kendisi on yedi kişilik bir süvâri müfrezesinin içinde belli oluyordu. Onu mızrakladım. Yanında bulunan süvâriler bozulup dağıldılar."

Ebû Katâde ölmedi

Peygamberimizle birlikte gelen Sahâbîler, Ebû Katâde'nin, öldürdüğü Mes'ade'nin üzerine örttüğü kaftanını görünce tanıdılar ve dediler ki:

- Ebû Katâde öldürülmüş. **İnnâ lillah ve innâ ileyhi râci'ûn.**

Peygamberimiz ise şöyle buyurdu:

- Hayır, Ebû Katâde öldürülmemiştir. Bu ölen kimse, Ebû Katâde'nin öldürdüğü bir müşriktir. Ebû Katâde, onu, kendisinin öldürdüğü bilinsin diye kendi kaftanını onun üzerine örtmüştür. Allahü teâlâ, Ebû Katâde'yi rahmetiyle esirgesin. Beni Peygamberlikle şereflendiren Allaha yemîn ederim ki, Ebû Katâde şiir okuyarak müşriklerin ardına düşmüştür.

Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer koşarak ölü üzerindeki örtüyü açtılar. Ölünün Mes'ade olduğunu gördüler.

Ebû Katâde'nin müşriklerin reislerini öldürmesi netîcesinde, İslâm mücâhitleri müşrikleri bozguna uğrattılar.Develerin on tanesini kurtardılar. Ebû Katâde Peygamberimizin yanına. geldiğinde, Resûlullah efendimiz ona bakarak şöyle duâ etti:

- Ey Allahım! Onun saçına ve derisine bereket ver. Onu zinde yaşat ve murâdına erdir.

Daha sonra, **"Mes'ade'yi sen mi öldürdün?"** diye sordular. Ebû Katâde, "Evet, yâ Resûlallah!" dedi. Peygamber efendimiz onun yüzündeki yara izini gördü ve buyurdu ki:

- Yanıma yaklaş!

Süvâri ve piyâdelerin en hayırlısı

Ebû Katâde Resûlullahın yanına yaklaştı. Peygamberimiz onun yarasına mübârek ağız suyundan sürdü. Netîcede Ebû Katâde'nin hiçbir ağrısı ve sızısı kalmadı.

Mücâhidler Medîne'ye dönerlerken, Peygamberimiz, Ebû Katâde'yi ve Seleme bin Ekvâ'yı şöyle takdir ve taltif etti:

- Bugün süvârilerin en hayırlısı Ebû Katâde, piyâdelerin en hayırlısı da Seleme idi.

Ebû Katâde birçok seriyyelere iştirâk etti. Bunların bir kısmında kumandan mevkiinde, bir kısmında süvâri olarak bulunmuştur. Hicretin sekizinci senesinde 15 kişilik bir keşif kuvvetinin başında Hadre tarafına gönderildi. Hadre havâlisinde Gatafan kabîlesi bulunuyordu. Bunlar zaman zaman Müslümanların bulunduğu yerlere baskınlar düzenler, yağma ederler ve Müslümanları rahatsız ederlerdi. Resûlullah efendimiz, Ebû Katâde'yi gönderirken şu tavsiyede bulundu:

- Geceleri yürüyüp, gündüzleri gizleniniz! Dağınık düzenle, dört taraftan kuşatarak, Gatafanlara birden baskın yapınız! Kadınları ve çocukları öldürmeyiniz!

Ebû Katâde, Resûlullahın emirlerine harfiyen uydu. Çok tedbirli hareket etti. Hadre'ye vardığında, mücâhidleri ikişer ikişer gruplara ayırdı. Allahü teâlânın emirlerini yerine getirmelerini ve yasaklarından kaçınmalarını tavsiye etti ve devamla şunları söyledi:

- Ölmedikçe kimse arkadaşından ayrılmayacak! Dönünce arkadaşı hakkında bana bilgi verecek! Arkadaşından sorulduğunda, "Onun hakkında bilgim yok" demeyecek! Ben tekbîr getirdiğim zaman, siz de tekbîr getireceksiniz! Kaçan düşmanı kovalamak için birlikten ayrılmayacaksınız!

Ganîmetle döndü

Ebû Katâde bunları söyledikten sonra tekbîr getirerek Gatafanlılar üzerine hücûm ederek, onları muhâsara etti. Gatafanlıları çok sıkı bir şekilde baskı altına aldı. Sonunda Gatafanlılar mallarını bırakarak kaçtılar. Ebû Katâde elde ettiği ganîmetlerle geri döndü.

Ganîmetlerin beşte biri Resûlullaha arz edildikten sonra, geri kalanı mücâhitler arasında dağıtıldı.

Aynı senenin Ramazan ayı idi. Batnı Eham, Zi Merve taraflarında yine eşkıyâ meselesi vardı. Hz. Ebû Katâde bunun için gönderildi. Oralardaki eşkıyâyı temizleyerek emniyet ve huzûru temin etti. Bu hâdiselerin peşinden Mekke fethine ve Huneyn seferine katıldı.

Ebû Katâde Tebük gazvesinde de bulundu. Bu seferde Resûl-i ekrem efendimizin yanıbaşında yürüyordu. Resûlullah efendimiz binekleri üzerinde idiler. Peygamber efendimiz bir ara Eshâb-ı kirâma:

- Yarın su bulamazsanız, susuzluğa uğrayacaksınız, buyurarak ihtiyâtlı olmalarını hatırlattı.

Bunun üzerine Eshâb-ı kirâm su aramaya çıktılar. Ebû Katâde ise Peygamberimizin yanından ayrılmadı. O susuzluğa tahammül eder, fakat Resûlullaha bir zarar gelmesine tahammül edemezdi.

Allahü teâlâ seni muhâfaza etsin!

Resûlullah efendimiz gece bir ara develerinin üzerinde uyudular. Bu sırada uyku hâliyle biraz eğilmişlerdi. Ebû Katâde gidip, Resûlullahın mübârek vücudunu kaldırıp doğrulttular.

Biraz sonra, mübârek bedenleri tekrar eğilmiş, düşecek bir vaziyet almıştı. Hz. Ebû Katâde tekrar Resûlullahı kaldırdı. Bu defa Resûlullah efendimiz uyandılar. Resûlullah efendimiz Ebû Katâde'ye şöyle duâ buyurmuşlardı:

- Yâ Ebâ Katâde! Sen Allahın Resûlünü muhafaza ile meşgul oldun, Allahü teâlâ da seni muhâfaza etsin!

Bunun gibi Eshâb-ı kirâm, Resûlullahın etrafında pervane olmuşlar, onun her sözünü, her hareketini ve tavrını, kendilerinden sonrakilere titizlikle, emânet eder gibi aktarmışlardır.

Ebû Katâde, İslâm kardeşliğini, yaşayışı ile bilfiil gösteren bir sahâbîdir.

Bir gün bir cenâze getirildi. Peygamber efendimizden namazını kıldırması istendi. Fakat Resûlullah efendimiz, onun borcu olup olmadığını sordu. İki altın borcu olduğu söylenince, Peygamber efendimiz tekrar, borcu için karşılık bırakıp bırakmadığını sordu. Bir şey bırakmadığı bildirildi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz buyurdu ki;

- Götürün, namazını siz kılınız!

Orada bulunanlardan Ebû Katâde dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Onun borcunu ödemeyi ben üzerime alıyorum.

- Bu iki altın borç, senin üzerine oldu mu ve meyyit borçtan kurtuldu mu?

Ebû Katâde, "Evet" deyince, Resûlullah efendimiz cenâze namazını kıldırdı. Böylece Ebû Katâde, o zâtın Resûlullah tarafından cenâze namazının kılınmasına ve saâdete kavuşmasına vesîle oldu.

Gözünü güzel eyle!

Uhud gazâsında Ebû Katâde'nin bir gözü çıkıp yanağı üzerine düştü. Resûlullaha getirdiler. Mübârek eli ile gözünü yerine koyup buyurdu ki:

- Yâ Rabbî! Gözünü güzel eyle!

Bunun üzerine gözü, diğerinden güzel oldu. Ondan daha kuvvetli görürdü.

Ebû Katâde'nin torunlarından biri, halîfe Ömer bin Abdülazîz'in yanına gelmişti. Ona, "Sen kimsin" dedi.

Bir beyit okuyarak, Resûlullahın mübârek eli ile gözünü yerine koymuş olduğu zâtın torunu olduğunu bildirdi. Halîfe bu beyitleri işitince, kendisine ziyâdesiyle ikrâmda ve ihsânda bulundu.

Ebû Katâde hazretleri, Vedâ Haccına Resûl-i ekremle birlikte gitti. Medîne'ye dönünce Resûl-i ekrem âhırete teşrif buyurdular. Resûl-i ekremden sonra Hulefâ-i Râşidîn devirlerini de gördü. Hz Ömer zamanında İran seferlerine katılarak, Fars bölgesi hâkimini öldürmüş ve onun üzerindeki zırh kendisine ganîmet olarak verilmiştir.

Hz. Ali'nin devrinde bir ara Mekke vâliliği yapmış, sonra yerine Kusem İbni Abbâs tayin edilmiştir. Bundan sonra Hz. Ali'nin yanında kaldı, 658 senesinde Hâricîlerle yapılan Nehrevan muharebesine katılarak, Hz. Ali'nin piyâde kuvvetleri kumandanlığını yapmıştır.

Resûlullahın duâsını aldı

Hz. Ebû Katâde, iyiliği emredip, kötülükten alıkoymaya çok ehemmiyet verir, Resûl-i ekremin sünnet-i seniyyesine son derece riâyet ederdi. Onun gönlü Resûl-i ekremin sevgisiyle dolup taşardı. Hattâ Resûlullahın yüksek duâlarına da kavuşmuşlardı. Ebû Katâde 170 civârında hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Hadîs rivâyet ederken son derece dikkatli ve titiz hareket eder, ufak bir hatâ olmasından çok sakınırdı. Bu konuda Resûl-i ekremden şu hadîs-i şerîfi bildirmiştir:

(Ey insanlar! Benden çok hadîs rivâyet etmekten sakınınız! Benden bir sözü nakleden, sadece hakkı ve doğruyu söylesin! Bana, söylemediğim bir sözü nisbet eden, söyledi diyen, kendine Cehennemden yer hazırlamış olur.)

Ebû Katâde şöyle anlatır: Resûlullah efendimizin yanından bir cenâze geçirdiler. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Rahata ermiş veya kendisinden kurtulunmuş.

Eshâb-ı kirâm sordular:

- Bu rahatlayan ve kendisinden kurtulunan ne demektir, yâ Resûlallah?

- Mü'min bir kul dünyanın yorgunluğundan, meşakkatlerinden rahata erer. Günâhkâr kuldan ise, insanlar, melekler, ağaçlar ve hayvanlar kurtulup rahata erer.

Ebû Katâde'nin bildirdiği bir hadîs-i şerîfte, **(Biriniz din kardeşinin cenâze işlerini görürse, kefenini güzel yapsın! Çünkü onlar, kabirleri içinde birbirlerini ziyâret ederler)** buyuruldu.

Savaşlara katıldı

İsmi Hâris, künyesi Ebû Katâde, lakabı Fâris-i Resûlullah = Resûlullahın süvârisi'dir. Adının Nu'mân olduğu da rivâyet edilmiştir. Tahminen 602 yıllarında Medîne'de doğup 674 senesinde de Kûfe'de vefât etmiştir. Hazrec kabîlesindendir. Babası Rebi' bin Beldeme, annesi Kebşe binti Mazhâr'dır.

Ebû Katâde Sülâfe binti Berrâ bin Ma'rur ile evli idi. Sülâfe de kadın Sahâbîlerden idi. Ebû Katâde'nin bu zevcesinden Abdullah, Ma'bed, Abdurrahman ve Sabit adlarında dört oğlu oldu.

Ebû Katâde ikinci Akabe bî'atından sonra Müslüman oldu. Bedir savaşına katıldığı

ihtilâflıdır. Bundan sonraki bütün savaşlara katıldı.

| BAŞA DÖN |

Tevbesi ile meşhûr sahâbî: EBU LÜBÂBE

İslâmın nûrunu söndürmek isteyen Mekkeli müşriklere karşı hazırlanan mücâhid ordusunda az sayıda deve vardı. Bu sebeple bir deveye üç sahâbî nöbetleşe biniyordu.

Resûlullah efendimiz de Ebû Lübâbe ve Hz. Ali ile bir deveye sırayla bineceklerdi. Deveye ilk olarak Resûlullah efendimiz binmiş idi. Her ikisi de Resûlullahın deveden inmemesini ve haklarını seve seve vermeyi arzû ediyorlardı. Kendilerinin binip, Resûlullahın yürümesini içlerine sindiremiyorlardı.

Biz yaya yürüyelim

Nitekim yaya yürüme sırası Resûlullah efendimize geldiğinde ikisi birden şu teklifi yaptılar:

- Yâ Resûlallah! Siz inmeyin, biz yaya yürüyebiliriz.

Onların bu samîmî ve içten tekliflerine Resûlullah efendimiz şu cevâbı verdiler:

- Siz yürümekte benden daha güçlü değilsiniz. Ayrıca benim de sizin kadar sevâba ihtiyâcım var.

Ebû Lübâbe, cihâd aşkıyla yanıyor, müşriklerle bir an önce karşılaşmaya can atıyordu. Henüz düşmanla karşılaşmadan Resûlullah efendimiz Ebû Lübâbe'yi kendi yerine vekil olması için Medîne'ye gönderdi. Oradaki vazîfesi kadın ve çocukları korumaktı.

Ancak Resûlullah efendimiz, Bedir'de kazanılan ganimetlerden ona da pay verdi.

Peygamber efendimizle, Benî Kurayza Yahûdîleri arasında bir anlaşma vardı. Buna göre, Mekke müşrikleri ile yapılan Hendek Muharebesinde Müslümanlarla beraber, Medîne'yi müdafaa etmeleri gerekiyordu. Fakat bunlar, böyle bir şeye yanaşmadıkları gibi, harbin en nazik bir zamanında müşriklerle işbirliği yaptılar. Peygamber efendimizin, durumu araştırmak ve sulh için gönderdiği heyete de hakârette bulundular. Bununla da yetinmeyip, Medîne üzerine baskınlar düzenlediler. Müslümanları öldürmeye teşebbüs ettiler.

Onların üzerine yürü

Hendek muharebesinde, on bin kişilik müşrik ordusunun büyük zayiat vererek geri çekilmesi Kurayza Yahûdîlerini hayâl kırıklığına uğrattı. Endişeyle Medîne'ye iki saatlik mesâfede bulunan kalelerine çekildiler. Peygamber efendimizin üzerlerine yürümesinden çok korkuyorlardı.

Peygamber efendimiz, Hendek'ten dönüp, evine geldi. Üzerindeki silâhları çıkardı. O sırada Cebrâil aleyhisselâm geldi. Sarığının ucu iki omuzunun arasında ve üzerinde zırhtan gömlek vardı.

- Ey Allahın Resûlü! Silahlarınızı çıkardınız mı? Vallahi biz daha silahlarımızı çıkarmadık. Düşman sana geldiğinden beri melekler silâhlarını çıkarmadılar. Kalk, silâhını kuşan ve onların üzerine yürü, dedi.

Peygamberimiz sordular:

- Kimin üzerine yürüyeyim?

Cebrâil aleyhisselâm da;

- İşte oraya, diyerek eliyle Benî Kurayza tarafını gösterdi.

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Eshâbım çok yoruldular. Birkaç gün dinlenseler nasıl olur?

- Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ, hemen Benî Kurayza kabîlesi üzerine yürümeni emrediyor. Ben şimdi yanımdaki meleklerle beraber, Kurayza Yahûdîlerinin kalelerine gidiyorum. Allahü teâlâ onları helâk edecektir.

Peygamber efendimiz, Cebrâil aleyhisselâm Allahü teâlânın emrini bildirip gidince, Bilâl-i Habeşî'ye;

- İşitip, itâat eden kişi, ikindi namazını Benî Kurayza yurdundan başka yerde kılmasın, diye seslenmesini emretti.

Peygamber efendimiz ve Eshâb-ı kirâm silahlandılar. Cebrâil aleyhisselâmın izini takip ederek yola çıktılar. Benî Kurayza Yahûdîlerinin olduğu yere geldiler. Kalelerin çok yakınına kadar yaklaştılar. Benî Kurayza Yahûdîleri iyice muhasara altına alındı. Muhasara son derece şiddetlenmişti. Yahûdîler, Peygamber efendimizden, görüşmek ve danışmak üzere Ebû Lübâbe'yi kendilerine göndermesini istediler.

Bize ne yaparlar

Ebû Lübâbe'nin çoluk çocuğu ve malları Benî Kurayza yurdunda idi. Resûlullah efendimiz Ebû Lübâbe'yi çağırdı ve buyurdu ki:

- Yahûdîlerin yanına git! Onlar Evsliler arasından seni istediler.

Resûlullah efendimiz ayrıca Ebû Lübâbe'ye, onların yanına vardığında nasıl davranacağını da gösterdi. Ebû Lübâbe yanlarına varınca, onu karşıladılar. Kadınlar ve çocuklar ağlaşarak, kendilerine acındırmaya çalışarak yardım bekliyorlardı. Yahûdîler, Ebû Lübâbe'ye dediler ki:

- Ey Ebû Lübâbe! Muhasara bizi mahvetti. Muhammed müsaade etse de buradan çıkıp, Şam'a veya Hayber'e gitsek, bizim çarpışmaya gücümüz yok. Ey Ebû Lübâbe, biz teslim olursak bize ne yapılacak? Bize teslim olmayı tavsiye eder misin?

Ebû Lübâbe de şöyle cevap verdi:

- Evet, teslim olmanızı tavsiye ederim. (Böyle söylerken elini boğazına götürerek, teslim olurlarsa boğazlarının kesileceğini ifâde eden bir işâret yapmıştı.)

Ebû Lübâbe diyor ki:

- Vallahi onların yanından da henüz ayrılmamıştım ki, bu hareketimle, Allaha ve Resûlüne karşı iyi bir iş yapmadığımı anlamıştım.

Ebû Lübâbe, salâhiyetli olmadığı veya gizli kalması gereken bir şeyi söylemişti. Ancak bir kere ağzından çıkmıştı.

Allahü teâlâ kalbimi biliyor

Ebû Lübâbe bu duruma çok üzüldü, çok pişman oldu. Gözlerinden akan yaşlar sakalını ıslattı. Kalenin arkasından bulduğu bir yolla, doğru Medîne'ye gidip Mescid-i Nebeviye girdi. Kendisini direğe bağlattı.

- Allahü teâlâ kalbimi biliyor. Bana hakîkî bir tevbe ihsân edinceye kadar vallahî ben Resûlullahın yüzüne de bakamam. Allahü teâlâ işlediğim günâhtan tevbemi kabûl

etmedikçe bu yerimden ayrılmıyacağım, diye yemin etti.

Ebû Lübâbe'nin düştüğü bu hatâ ile ilgili olarak şu meâldeki âyeti kerime nâzil oldu:

(Ey îmân edenler, Allaha ve Resûlüne hâinlik etmeyin. Bile bile aranızdaki emânetlere de hâinlik etmeyin.) [Enfâl 27]

Ebû Lübâbe, Resûlullahın muhterem hanımlarından Ümm-i Seleme'nin Mescid-i Nebeviye açılan kapısı önündeki direğe kendisini bağlatmıştı. Hava bir hayli sıcaktı. Bir hafta hiçbir şey yemeyip, kulakları işitemeyecek hâle gelmişti.

Ebû Lübâbe, yaptığına pişman olup kendini direğe bağlattığı sırada, Müslümanlar onun bu hâlinden habersiz, Yahûdîlerin kalesinden dönmesini bekliyorlardı. Aradan uzun bir zaman geçmesine rağmen Ebû Lübâbe dönmedi. Nihayet durumdan haberdar olunup, Resûlullaha arz edildi. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Eğer doğruca yanıma gelseydi, bağışlanmasını Allahü teâlâdan dilerdim. Madem ki, o kendisini bağlatmış, artık Allahü teâlâ tevbesini kabûl edinceye kadar onu bulunduğu yerde bırakırım.

Ebû Lübâbe bu şekilde direğe bağlı kalarak altı gece kaldı. Her namaz vaktinde hanımı tarafından bağları çözülür, namazını kıldıktan sonra, tekrar direğe bağlanırdı.

Müjdeleyeyim mi?

Peygamber efendimiz Ümm-i Seleme'nin odasında idi. O sırada, Ebû Lübâbe'nin tevbesinin kabûl olduğuna dâir âyet-i kerîme nâzil oldu. Âyet-i kerîmede meâlen buyuruldu ki:

(Onlardan diğer bir kısmı da günâhlarını itiraf ettiler ve önce yapmış oldukları iyi bir ameli sonradan yaptıkları başka bir kötü amel ile karıştırdılar. Olur ki, Allah, onların tevbelerini kabûl eder. Çünkü Allah, Gafûrdur, çok bağışlayıcıdır, Rahimdir.) [Tevbe 102]

Ümm-i Seleme vâlidemiz, seher vakti Peygamber efendimizin güldüğünü işitince sordu:

- Niçin gülüyorsunuz yâ Resûlallah!

- Ebû Lübâbe'nin tevbesi kabûl olundu.

- Müjdeleyeyim mi yâ Resûlallah?

- Olur! Müjdelemek istiyorsan, müjdele!

Bu haberi duyan herkes, iplerini çözüp salıvermek için Ebû Lübâbe'ye doğru koştular. Ebû Lübâbe bunu kabûl etmedi. Dedi ki:

- Vallahi Resûlullah efendimiz bizzat eliyle beni bırakmadıkça buradan ayrılmam.

Peygamber efendimiz de namaza giderken, uğrayıp salıverdiler.

Ebû Lübâbe direğe ince, sağlam bir iple bağlanmıştı. Onun için ip, onun iki kolunu kesmişti. Uzun zaman bu kesikler geçmedi, izi kollarında kaldı.

Ebû Lübâbe hazretleri bu hâdise ile ilgili olarak şöyle anlatır:

Benî Kurayza Yahûdîlerini kuşatmıştık. O zaman bir rü'yâ gördüm. Şöyle idi: Kurayza Yahûdîleri, çok pis kokan bir kara balçık hâline gelmişler! Onlardan uzaklaşma imkânım da yoktu. Az kalsın, onların o kötü kokularından ölecektim. Sonra, akan bir nehir gördüm, onda yıkandım. Tertemiz oldum. Güzel bir koku da süründüm.

Rü'yâmı Hz. Ebû Bekir'e anlattım. O rü'yâmı şöyle ta'bîr etti:

- Dilin tutulacak, çok sıkıntılı bir işe gireceksin. Fakat kurtulacaksın.

Yemin keffâreti

Direkte bağlı olduğum zaman Ebû Bekir'in sözü aklıma geldi. Tevbemin kabûl olacağına dâir âyet ineceğini ümit etmiştim.

Ebû Lübâbe bu günâhın işlendiği, Benî Kurayza yurduna dönmek istiyordu. Hâlbuki Allah ve Resûlüne karşı günâh işlediği bu memlekete bir daha hiç girmeyeceğine dâir yemin de etmişti. Durumu Resûlullaha arz etti. Allah ve Resûlü uğrunda, bütün malını bile verebileceğini söyledi. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Malının üçte birini vermek senin keffâretine yeter.

Hz. Ebû Lübâbe, malının üçte birini ayırıp, verilmesi gerekli kimselere dağıttı. Ondan sonra, vefât edinceye kadar kendisinden hayırdan başka bir şey görülmediği bildirilmiştir.

| BAŞA DÖN |

Kur'ân-ı kerîmi en iyi okuyan sahâbîlerden: EBÛ MÛSEL-EŞ'ARÎ

Ebû Mûsel-Eş'arî, Müslüman olmasını, Buhârî ve Müslim'in ittifakla bildirdiği hadîs-i şerîfte şöyle anlatmaktadır:

Biz Yemen'de iken Peygamber efendimizin ortaya çıkışı haberi bize ulaştı. Ben, iki ağabeyim, Ebû Bürde ve Ebû Rûhem ve Eş'arî kabîlesinden 52 kişi bir gemiye bindik ve Resûlullahı görmek için yola çıktık. Ancak gemimiz hava muhâlefeti sebebiyle bizi Habeşistan'a çıkardı.

Burada oturmamazı emretti

Habeşistan'da Ca'fer bin Ebû Tâlib ile buluştuk ve Müslüman olduk. Hz. Ca'fer dedi ki:

- Resûlullah efendimiz bizi, buraya gönderdi. Burada bir müddet oturmamızı emretti. Siz de bizimle burada bir müddet oturunuz!

Bunun üzerine, biz de orada oturduk. Daha sonra Resûlullahın müsâadesiyle Habeşistan hükümdarı Necâşî bizi iki gemiye bindirip Medîne'ye gönderdi.

Biz Medîne'ye geldiğimizde, Resûlullah efendimiz Hayber fethinde bulunuyordu. Bu savaşta yanında bulunmayanlara hisse vermediği hâlde bize ganimetten hisse verdi.

Eş'arîler, Medîne'ye gelmekte oldukları sırada Resûlullah efendimiz Eshâbına buyurmuştu ki:

- Yanınıza öyle bir kavim gelecektir ki onlar, İslâmiyet için, sizden daha yufka yüreklidirler.

Bunların arasında Ebû Mûsel-Eş'arî de vardı.

Eş'arîler Medîne'ye yaklaştıkları zaman; "Yarın, sevgililere, Resûlullahla Eshâbına kavuşacağız" diye şiirler söylüyorlardı. Medîne'ye gelince Peygamber efendimizle müsâfaha yaptılar. Müslümanlar arasında ilk defa müsâfahayı yapanlar onlardı.

Resûlullah efendimiz Eş'arîleri Medîne'de Batham Meydanlığına yerleştirdi ve onlara buyurdu ki:

- Sizin hicretiniz iki defadır. Biri Necâşî'nin ülkesine, ikincisi de yurduma yapılan hicrettir.

Gece geç vakte kadar ibâdet ederdi

Eş'arîler yatsıdan sonra geç vakitlere kadar ibâdet ederler, gündüz fırsat buldukça Peygamber efendimizin yanına giderler ve O'nun mübârek kalbinden fışkıran feyzlere kavuşurlardı. Resûlullah efendimiz de onların yanına gelirdi.

Resûlullah efendimiz Eş'arîlere namaz kıldırdıktan sonra, onlara;

- Allahın size olan ni'metlerindendir ki, insanlardan bu saatte, bu namazı sizden başka kılan kimse yoktur! buyurarak onları takdir ve teşvik ederdi.

Resûlullah efendimiz mübârek hanımlarından Hz. Âişe-i Sıddîka ile bir gece bir yere gidiyorlardı. Ebû Mûsel-Eş'arî'nin evinin hizâsına gelince durdular. O, Kur'ân-ı kerîm okuyordu. Okumasını bitirinceye kadar beklediler.

Resûlullah efendimiz, O'nu gündüz görünce, akşamki hâdiseyi Eshâbına anlatıp;

- Buna muhakkak Dâvüd'ün güzel seslerinden bir ses verilmiş, buyurarak methetti.

Ebû Mûsel-Eş'arî, Peygamber efendimizin yaptığı iltifatlardan çok memnun olurdu. Böylece Allahın Resûlüne ve Müslümanlara sevgisi kat kat artardı. Allahü teâlânın, Kur'ân-ı kerîmde meâlen,

(Allahü teâlânın onları seveceği ve onların da Allahü teâlâyı seveceği bir kavim getirir) buyurduğu Mâide sûresi 54. âyet-i kerîmesi hakkında, Peygamberimiz buyurdu ki:

- Onlar işte bunun, ya'nî Ebû Mûsel-Eş'arî'nin kavmidir, buyurdu.

Yine buyurdu ki:

- Seferlerde yoldaşlık eden Eş'arî cemâ'atinin gece vakti evlerine girdikleri zaman okudukları Kur'ân-ı kerîmi, seslerinden çok iyi tanırım. Sefer hâlinde, geceleyin onların kondukları yerleri de gündüz görmemiş olsam bile Kur'ân-ı kerîm seslerinden anlarım.

Ehl-i sünnet i'tikâdındaki iki mezhep imâmından biri olan Ebül-Hasen-i Eş'arî hazretleri Eş'arî kavmindendir.

Amcasının yerine geçti

Ebû Mûsel-Eş'arî'nin amcası Ebû Âmir de, Resûlullahın kumandanlarındandı. Ebû Mûsâ, Mekke-i Mükerremenin fethinden sonraki Huneyn gazâsındaki Evtas Mevkiindeki harbe, amcasıyla katıldı. Ebû Âmir İslâm Ordusunun Evtas'taki birlik kumandanıydı, bu harbde yaralandı. Ebû Mûsâ hazretleri anlatır:

"Resûlullah efendimiz, bu gazâya beni amcam ile berâber göndermişti. Harp bütün şiddeti ile devâm ederken, bir ara Cûşem kabîlesinden birinin attığı ok, amcamın diz kapağına saplandı. Hemen yanına koşup sordum:

- Ey amca! Oku sana atan kim idi?

Eliyle gösterip dedi ki:

- İşte! Oku atan müşrik şudur!

Amcamı o hâliyle bırakıp düşmanın peşine düştüm. Beni görünce kaçmaya başladı. Ben, hem peşinden koşuyor, hem de:

- Dur! Kaçmaktan utanmıyor musun, diye arkasından bağırıyordum.

Cûşemli nihâyet durdu. Yetiştiğimde o da kılıcını çekmişti. Önce Müslüman olmasını teklif ettim. Reddedince, aramızda şiddetli bir mücâdele başladı. Ben**"Allahü ekber Allahü ekber!"** dedikçe yeniden güçleniyor, hamlelerimi artırıyordum.

Nihâyet onu öldürdüm. Amcamın yanına geldiğimde, dizinden hâlâ kan fışkırıyordu. Bana dedi ki:

- Şu oku dizimden çıkar!

Oku çektim. Fakat okun çıkmasıyla kanın fışkırması bir oldu. Ne yapsak da durduramıyorduk. Amcam şehîd olacağını anlayıp, bana dedi ki:

- Ey kardeşimin oğlu! Resûl-i ekrem efendimize hürmetimi ve selâmımı bildir. Benim için Allahü teâlâdan af dilesin!

Amcam, beni, kendi yerine kumandan tâyin etti. Sancağı bana verip;

- Atımı ve silâhımı Resûllah efendimize teslim et, dedikten sonra şehîd oldu."

Bundan sonra yeni kumandan Ebû Mûsel-Eş'arî mübârek İslâm sancağını büyük bir hürmetle alıp öptükten sonra, müşriklerin arasına daldı. Mücâhidler; Allah Allah! diyerek kıyâsıya çarpışıyorlardı. Ebû Mûsâ'nın kahramanca hücûmları, gâzileri coşturuyor, hamle üstüne hamle yapıyorlardı. Onların bu gayretleri, düşmanın mâneviyatını bozdu. Kısa zamanda bozguna uğrayıp Tâif'e doğru kaçmaya başladılar. Zafer Müslümanların oldu.

Evtas'ta zafer kazanan Ebû Mûsel-Eş'arî Resûlullahın yanına dönüşünü şöyle anlatır:

"Evtas muhârebesinden sonra, amcamın emânetlerini alıp Resûl-i ekremin huzûruna gittim. Peygamber efendimiz, bir hasır üzerinde istirâhat buyuruyorlardı. Hasırın örgüleri, mübârek vücûduna değen yerlerde iz yapmıştı. Elimde mübârek İslâm sancağını görünce buyurdu ki:

- Ey Ebû Mûsâ! Ebû Âmir şehîd mi oldu?

Ebû Âmir'i affeyle!

Ben de amcamın söylediklerini arzettim. Başımdan geçenleri ve muhârebeyi anlattım. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz abdest için su istedi ve abdest aldı. Sonra mübârek ellerini kaldırıp:

- Allahım! Kulcağızın Ebû Âmir'i affeyle! diye duâ etti.

Duâ ederken ellerini o kadar kaldırmıştı ki ben koltuğunun beyazlığını gördüm. Sonra Resûlullah efendimiz:

- Allahım, kıyâmet gününde Ebû Âmir kulunu şu yarattığın insanlardan çoğunun üstünde âli bir makâmda kıl, niyâzında bulundu. Bunun üzerine dedim ki:

- Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Benim için de magfiret dile!

Resûlullah benim için de:

- Yâ Rabbî! Ebû Mûsâ Abdullah bin Kays'ın günâhlarını affeyle! Kıyâmet gününde

onu en yüksek ve güzel makâma koy! diye duâ buyurdu."

Ebû Mûsel-Eşarî hazretleri, Resûlullah efendimiz zamanında Zebid, Aden ve Yemen vâliliklerinde bulundu. Resûlullah efendimiz Mu'âz bin Cebel ile birlikte Yemen'e vâli gönderirken ikisine şöyle buyurdu:

- Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız! Müjdeleyiniz, ürkütmeyiniz! Birleşiniz, fırkalara ayrılmayınız!

Ebû Mûsel-Eş'arî hazretleri Resûlullah efendimizin vefâtından sonra da devlet hizmetinde bulundu. Hz. Ömer'in hilâfetinde, Kûfe, Basra vâliliklerine tâyin olundu.

Bana yardımcı olunuz

Halîfe, Ebû Mûsel-Eş'arî'yi huzûruna çağırıp, Basra'ya vâli tâyin ettiğini bildirdi. O da Halîfe'ye dedi ki:

- Ey mü'minlerin emîri! Bana, Resûlullahın Eshâbı ile yardımcı olunuz. Çünkü onlar yemekteki tuz gibidirler. İşlerimi ancak onların yardımıyla düzene sokabilirim.

Hz. Ömer de, "arzu ettiğin kimseyi yanına alabilirsin" diyerek izin verdi. O da yanına Enes bin Mâlik, İmrân bin Husayn, Hişâm bin Âmir gibi sahâbîlerden yirmi dokuz kişi alıp, Basra'ya gitti. Hz. Mugîre bin Şûbe'den vâliliği devraldı.

Burada vâli iken Ehvaz, İsfehan ve Nusaybin fethedildi. Bu şehirde iken yaklaşık 15 kilometre uzaklıktaki suyu kanal kazdırarak şehre getirdi. Bu kanal kendi adıyla meşhûr oldu.

Hz. Osman'ın halîfeliği esnasında önce Basra daha sonra da Kûfe vâliliğine tâyin edildi. Hz. Ali zamanında da Kûfe vâliliğine devâm etti. Hz. Mu'âviye'nin hilâfeti zamanında 663 senesinde vefât etti.

Birgün Peygamberimiz Ebû Mûsel-Eş'arî'ye buyurdu ki:

- Cennet hazînelerinden (ve diğer rivâyette) **Arşın altındaki hazînelerden bir hazîneye seni irşâd edeyim mi?**

- Evet yâ Resûlullah irşâd buyur.

- Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh, de!

Ecel günlerini sayıyoruz

Ebû Mûsel-Eş'arî, Kur'ân-ı kerîmin bütün sûrelerini ezbere bilirdi. Hz. Ebû Bekir'in hilâfetinde Kur'ân-ı kerîmi toplayan heyetteydi.

Safvân bin Süleyman diyor ki:

Resûl-i ekrem efendimiz zamanında Hz. Ömer ile Hz. Ali'den ve Mu'âz ile Ebû Mûsel-Eş'arî'den başkaları fetvâ vermezdi.

İslâm takvimini yazılarında ilk defa o kullandı. Hayâ sahibi olup çok edebliydi. Kendini, Kur'ân-ı kerîmin Meryem sûresi 84. âyetindeki;

- Biz onların ecel günlerini sayıyoruz, meâlindeki hâl üzerinde bulunurdu.

Her an son nefesini düşünürdü. Dünyaya hiç değer vermezdi. Her hâlinde ve davranışında Allahü teâlâdan çok korktuğunu ifâde eder, son nefesi îmânla vermekten başak birşey düşünmezdi. Bu hâline akrabâları, "kendine biraz acısan" diye tavsiyede bulunduklarında buyurdu ki:

- Atlar koştukları vakit, son noktaya gelince nasıl bütün imkânlarını kullanırsa, ben de son noktaya geldiğimde bütün imkânlarımı kullanmak mecburiyetindeyim.

Kur'ân-ı kerîme uymak

Böyle yaşayıp bu hâl üzerine vefât etti. Hanımına, "azığını hazırla, Cehennemin üzerinden geçilecek bir vâsıta yoktur" buyururdu.

Çok güzel Kur'ân-ı kerîm okuması, müfessir, müctehid olması ve Peygamberimizin iltifatlarına mazhâr olması sebebiyle vaazı çok kalabalık olurdu. Buyurdu ki:

- Kur'ân-ı kerîme ta'zimle çok hürmet ediniz. Zîrâ bu Kur'ân-ı kerîm sizin için ecirdir. Kur'ân-ı kerîme uyun. O'nu kendinize uydurmayınız.

Kim Kur'ân-ı kerîme uyarsa, Kur'ân-ı kerîm onu Cennet bahçelerine götürecektir.

Kim Kur'ân-ı kerîmi kendine uydurursa, hesâbına geldiği gibi ma'nâ verirse, Cehennemin alt katlarına baş aşağı düşeceklerdir.

Âdemoğlu, iki vâdi dolu altını olsa yine de tamam, yeter demez. Üçüncü bir vâdiyi doldurmaya çalışır. Âdemoğlunun karnını birazcık topraktan başka birşey doldurmaz.

İnsan, dünyalık için acele ederse âhiretten uzaklaşır. İnsanların çoğu para kazanmak hırsıyla helâk oldular. Kıyâmet günü güneş, insanların tepesinde olacak ve iyi ameller de gölge edecek.

Ebû Mûsel Eş'arî hazretlerinin İsmi Abdullah'tır. Ebû Mûsâ künyesi ile tanınmış olup, babasının adı Kays, annesini adı ise, Tayyibe'dir.

Bîsetten önce Yemen'in Zebid bölgesinde doğduğu bilinmekteyse de tarihi belli değildir.

663 yılında Kûfe, diğer bir rivâyette Mekke-i mükerremede vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Çok hadîs rivâyet eden yedi sahâbîden: EBÛ SA'ÎD-İ HUDRÎ

Ebû Sa’îd-i Hudrî hazretleri, Peygamber efendimizin hicretinden sonra yapılan, Medîne’deki Mescid-i Nebevî’nin inşasında çalışmıştı.

Yaşı küçük olması sebebiyle Bedir ve Uhud gazâlarına katılamadı. Bedir gazâsına babası Mâlik bin Sinân katıldı. Şehîd olmak için ön saflarda kahramanca savaştı.

Ebû Sa’îd-i Hudrî Uhud harbine katılmak için, babasıyla Peygamber efendimize müracaat ettiler. Bu hâdiseyi Ebû Sa’îd hazretleri şöyle anlatır:

İri kemiklidir

“Uhud günü Peygamber efendimize arz olunduğum zaman, onüç yaşında idim. Babam beni Resûlullahın yanına götürüp dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bu yavrumun yaşı her ne kadar küçükse de, iri kemiklidir. Vücudu gelişkindir. İzin verirseniz, bizimle gelsin.

Peygamber efendimiz beni yukarıdan aşağıya kadar süzdükten sonra buyurdular ki:

- Onu geri çeviriniz!

Benim gibi yaşı küçük olanlar, Medîne'de, kadınları ve çocukları korumakla vazîfelendirildiler.

" Babası Mâlik bin Sinân hazretleri, Uhud gazâsında şehîd oldu.

Uhud gazâsından dönüşte, Peygamber efendimizi nasıl karşıladıklarını Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri şöyle anlatmıştır:

"Annem ile birlikte Peygamber efendimizi karşılamaya, Onun mübârek cemâlini görmeye gittiğimizde, babamın şehîd olmakla şereflendiğini öğrenmiştik. Peygamber efendimize bakarken, O da bizi gördü. Bana buyurdu ki:

- Sen, Mâlik bin Sinân'ın oğlu musun?

Ben de şöyle cevap verdim:

- Evet, anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah.

Resûlullah efendimiz at üzerinde idi. Hemen yanlarına yaklaştım ve mübârek dizlerinden öpmekle şereflendim. Bana buyurdular ki:

- Allahü teâlâ, babana ecrini versin."

Korktuklarımızdan emîn eyle

Hendek gazâsında müşrikler çok şiddetli saldırıyorlardı. Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî bir ara Peygamberimize yaklaşarak dedi ki:

- Yâ Resûlallah, yüreğimiz ağzımıza gelmiş bulunuyor, okuyacağımız bir duâ var mıdır? Peygamberimiz buyurdu ki:

- Evet var. "Yâ Rabbî, açık ve korkulu yerlerimizi kapa, bizi bütün korktuklarımızdan emîn eyle" diyerek duâ ediniz!

Hepimiz duâ ettik, yalvardık. Çok geçmeden şiddetli bir fırtına esti. Düşman karargâhını alt üst etti ve düşman hezîmete uğradı, dağılıp gitti.

Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri, Resûlullahın devamlı yanında bulunur, Ondan birçok hadîs-i şerîf dinlerdi. Bu hadîs-i şerîflerin birinde buyuruldu ki:

(Eshâbıma dil uzatmayınız! Allahü teâlâya yemîn ederim ki, sizden biriniz, Uhud dağı kadar altın sadaka verse, Eshâbımdan birinin bir müd (875 gr), hattâ yarım müd sadakasına yetişemez.)

Babasının şehâdetiyle evin bütün yükü Hz. Ebû Sa'îd'in omuzlarına yüklendi. Evin geçimini sağlıyacak kimse olmadığı için, ailesi bir hayli sıkıntıya düştü. Annesi ile birlikte, çok sabırlı olduklarından dertlerini, sıkıntılarını kimseye söylemezlerdi. Aç kaldıkları zaman karınlarına taş bağlayarak açlıklarını gidermeye çalışırlardı.

Bir gün annesi dayanamamış ve, "Evlâdım, Resûlullah efendimiz kendisine başvuranları hiç geri çevirmiyor, onlara yiyecek birşey bulup veriyor. Sen de git, belki hakkımızda hayırlı olur" diyerek Ebû Sa'îd'i, Resûlullaha gönderdi.

Sabırdan üstün rızık yoktur

Ebû Sa'îd, Resûlullahı, Eshâbına nasîhat verirken buldu. Oturup dinlemeye başladı. Bir ara Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Kim Allahü teâlâdan başka her şeyden yüz çevirir ve her şeyi Allahü teâlâdan beklerse, Allahü teâlâ onu, ganî eyler, zengin kılar. Sabırdan üstün bir rızık yoktur.

Eğer sabra râzı değilseniz isteyiniz, vereyim.

Bu mübârek sözleri işiten Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî, Peygamber efendimizden bir şey isteyemedi. Eve gelip durumu annesine olduğu gibi anlattı.

Ebû Sa'îd-i Hudrî'nin bu hareketinden sonra işleri yolunda gitti. Medîne'nin en zenginlerinden oldular.

Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri, Benî Mustalık gazâsına, sonra da Hendek gazâsına katıldı. Çok kahramanlıklar gösterdi. Gösterdiği kahramanlıkları Peygamberimiz pek beğenmişti.

Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî Hendek savaşının hafiflediği bir öğle üzeri, Resûlullah efendimizden, evine kadar gitmek için izin istedi. Peygamberimiz izin verip buyurdu ki:

- Yanına silâhını al! Benî Kureyza Yahûdîlerinin sana zarar vermelerinden korkarım.

Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî de emir gereğince, silâhlarını alarak evine gitti. Hanımı kapıda duruyordu. Niçin evde beklemeyip de dışarıda beklediğini sorunca, hanımı dedi ki:

- Niçin bana kızıyorsun? İçeriye gir de gör!

Eve girdiklerinde yatağın üzerinde, kocaman siyah bir yılan yatıyor gördüler.

Müslüman olan cinnîlerden

Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî, mızrağını çekip yılana batırdı. Sonra yılanı yataktan kaldırınca, yatak üzerinde, yılanın yerinde, bir gencin yatmakta olduğu görüldü. Mızrağın ucundaki yılanı bahçeye çıkarıp astılar. Yılan titreyerek öldü. İçerde yataktaki genç de can çekişerek öldü. Yılanın mı, yoksa o gencin mi önce öldüğünü tesbit edemediler.

Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî hemen gelip, Peygamber efendimize hâdiseyi bildirdi.

Peygamberimiz de buyurdu ki:

- O Medîne'deki Müslüman olan cinnîlerdendir. Onlardan bir şey görürseniz, onlara oradan gitmesi için üç gün müsâade ediniz! Bundan sonra, size tekrar görünecek olursa, onu öldürünüz. Çünkü, o, şeytandır.

Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri, 630 senesinde Alkame bin Mahrez'in emri altında küçük bir sefere çıktılar. Bu seferi Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî şöyle anlattı:

"Resûlullah efendimiz Alkame'yi bir sefere göndermişti. Ben de seferde bulundum. Hedefe yaklaştığımız sırada, kumandanımız askeri ikiye ayırdı.

Bir kısmını Abdullah bin Huzâfe'ye verdi. Ben de onunla birlikte idim.

Her dediğimi yapmalısınız!

Abdullah bin Huzâfe, Eshâb-ı kirâmın kahramanlarından olup, çok şakacı bir kimseydi. Yolda bir yerde, dinlenme molası verildi. Ateş yakıldı. Kimimiz ateşle ısınıyor, kimimiz de ateşte ba'zı işlerimizi görüyorduk. Bir ara Hz. Abdullah askerlere dedi ki:

- Sizler bana itaat etmekle vazîfelisiniz, öyle değil mi?

- Evet...

- Öyleyse her dediğimi yapmalısınız, değil mi?

- Elbette yaparız.

- Öyleyse şimdi size emrediyorum ki, hepiniz bu yanan ateşe giriniz!

Bunun üzerine, askerlerin çoğu hemen yerlerinden kalkıp ateşe atılmaya hazırlandılar. Hz. Abdullah, yerlerinden kalkan bu askerlerin emre itâatteki gayretlerini görüp çok sevindi ve buyurdu ki:

- Durunuz! Ben sizin itâatinizi denemek için böyle söyledim.

Bu seferden dönüşte, bu ateş hâdisesini Peygamber efendimize anlattık. Buyurdular ki:

- Size bir günâhı emredene itâat etmeyiniz!"

Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri şöyle anlatır:

"Peygamber efendimize bir kimse geldi. "Kardeşimin karnında rahatsızlığı var. Ne yapayım?" diye sordu. Peygamber efendimiz de buyurdu ki:

- Bal şerbeti içir!

Soran kimse gidip, kardeşine bal şerbeti içirdi. Ertesi gün geri gelip, kardeşine bal şerbeti içirdiğini, ama rahatsızlığının arttığını söyledi. Resûlullah efendimiz yine buyurdu:

- Git ve ona bal şerbeti içir!

Kusûr kardeşinin karnındadır

O kimse gitti ve ertesi gün tekrar gelip, kardeşine bal şerbeti içirdiğini ve rahatsızlığının daha da arttığını söyleyince, bu defa Peygamber efendimiz şöyle buyurdu:

- Allahü teâlânın kelâmında yanlışlık olamaz. Kusûr kardeşinin karnındadır. Git ve ona bal şerbeti içir!

O kimse, bu defa da bal şerbetini içirince, kardeşi iyi oldu."

Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri, duymuş olduğu hadîs-i şerîfleri hemen her yerde rivâyet ederdi. Fakat, "Hak ve hakîkate hizmette kusûr ederim" endişesiyle ağlardı. Rivâyet ettiği, herkes tarafından tanınmış olan bir hadîs-i şerîfte, Peygamberimiz buyurdular ki:

- İçinizden biri, bir münkeri, **yasak edileni görürse ve ona eliyle mâni olabilirse, hemen ona mâni olsun. Eliyle mâni olamazsa diliyle, dili ile de mâni olamazsa, kalbiyle nefret etsin. Bu da îmânın en zayıfıdır.**

Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî, 30 kişilik bir seriyye kumandanlığına getirildi. Bu seriyye Medîne'den hareket etti. Yolda Müslüman olmayan bir Bedevî grubuna rastladılar ve onlara misâfir olmak istedilerse de kabûl edilmediler.

Reisimizi akrep soktu

Müslümanlar onların yakınlarında istirahat ederlerken, bu Bedevîlerin reislerini bir akrep soktu. Oradakiler, reislerini kurtarmak için birçok çârelere başvurdularsa da, şifâ hâsıl olmadı. Bedevîlerden ba'zıları dediler ki:

- Şu karşıda istirahat eden kâfileye gidip, akrep sokmasına karşı yapılacak tedâviyi soralım. Belki bilen vardır.

Birkaç kimse Eshâb-ı kirâma gelip sordular:

- Ey insanlar! Reisimizi biraz önce akrep soktu. Bildiğimiz çârelere başvurduk, fakat şifâ hâsıl olmadı. İçinizde bu işi bilen var mı?

Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri dedi ki:

- Siz bizim talebimizi önce reddettiniz, bizi misâfir kabûl etmediniz. Hastanızı tedâvi ederim. Fakat, buna karşılık olarak sizden bir sürü koyun alırız.

Onlar da kabûl ettiler. Reisin yanına vardılar. Ebû Sa'îd-i Hudrî, reisin yarasını sardı, yedi defa Fâtiha sûresini okudu. Okuma biter bitmez, reis hemen ayağa kalktı. Artık üzerinde hiçbir hastalık eseri kalmadı.

Bedevîler, Eshâb-ı kirâma anlaştıkları sürüyü verdiler. Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri, "Bu sürüyü aramızda paylaşalım" diyen Eshâba dedi ki:

- Hayır! Peygamber efendimize bu hâdiseyi anlatırız, koyunları da kendilerine arz ederiz. Nasıl emir buyururlarsa öyle hareket ederiz.

Sefer dönüşünde, bu hâdiseyi anlattılar. Peygamberimiz;

- Fâtihanın bu kadar te'sîrli bir duâ olduğunu sana kim öğretti? buyurarak taltif ettiler. Sonra iyi hareket ettiklerini açıkladılar.

Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî şöyle anlatır:

"Bir gün, Peygamberimiz Eshâbına bir şeyler taksim ediyorlardı. Bir adam gelip dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Adâlet üzere hareket et!

Kim adâlet eder?

Peygamberimiz de buyurdu ki:

- Ben adâlet etmezsem, kim eder?

Bu hâdise esnasında Hz. Ömer de orada idi. Bu adama çok kızdı ve Resûlullaha dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Müsâade buyurursanız, şu adamın kellesini uçurayım.

Resûlullah ona dönerek buyurdu ki:

- Hayır, bırak! Onun birtakım arkadaşları olacak ki, onlar sizin namazlarınızı, oruçlarınızı beğenmiyecek. Fakat onlar, bir ok, yayından nasıl çıkarsa, dinden öyle çıkacaklardır. Bunların içinde öyle bir adam bulunacak ki, memelerinden biri kadın memesi gibidir. Bunlar, insanlar fetret devrinde iken zuhur edeceklerdir.

Bu esnâda, **"İnsanlar içinde öyleleri vardır ki, sen zekâtı dağıtırken, seni kaşla gözle muâheze ederler"** âyet-i kerîmesi nâzil oldu."

Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî buyurur ki:

- Ben, Peygamberimizin işâret buyurduğu bu adamı, Hz. Ali'nin Nehrevan seferinde öldürdüğünü gördüm. Bu adam aynen Peygamberimizin ta'rîf ettiği gibiydi.

Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri, Hudeybiye, Hayber, Mekke, Huneyn, Tebük gazâlarına da iştirak etti. Peygamberimizle birlikte 12 gazâya katılmakla şereflendiği açıklanmıştır.

Ebû Sa'îd-i Hudrî, Peygamber efendimizin âhırete irtihâlinden sonra Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman'ın halîfelikleri zamanlarında Medîne'de fetvâ ile meşgul oldu. 656 senesi Hz. Ali'nin zamanında her türlü fitneden uzak olmaya çalıştıysa da, bozuk fırkalardan Hâricîlerle yapılan Nehrevan harbine katıldı.

İstanbul'un fethine geldi

Bir rivâyete göre; Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri, İstanbul'un fethi için gelen asker arasında idi. Düşmanlarla çarpışırken Edirnekapı civârında şehîd oldu. Kabrini, Fatih Sultan Mehmed Han'ın hocası Akşemseddîn hazretleri keşfetti. Kabri, eskiden kilise olup, câmiye çevrilen Kariye Câmiinin bahçesindedir. Bir rivâyete göre de; 693 senesinde bir Cum'a günü vefât etti. Medîne'de Bakî kabristanına defnedildi.

Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî, hadîs-i şerîf ve fıkıh ilimlerinde çok üstün derecelere sahipti. 1170 adet hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî ders verirken, çevresinde büyük bir kalabalık hâsıl olur, sorulan bütün suâllere cevap verirdi.

Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri buyuruyor ki:

Peygamber efendimiz, neş'elenip eğlenen ba'zı insanları görünce buyurdu ki:

- Eğer ölümü düşünseydiniz, lezzetler size tatsız gelirdi ve bulunduğunuz şu hâlden ayrılırdınız.

Ebû Sa'îd-i Hudrî şöyle anlatır:

"Biri, Resûlullah efendimizin ardında namaz kıldı. Peygamber efendimizden önce rükü'ya varıyor, yine ondan önce başını kaldırıyordu. Peygamberimiz, namazdan sonra:

- Bunu yapan kim idi? diye sordular. O kimse dedi ki:

- Benim yâ Resûlallah.

Bunun üzerine Peygamber efendimiz, **(Namazın noksan olanından sakınınız! İmâm rükü'ya vardığında rükü'ya varınız. Başını kaldırdığında başınızı kaldırınız)** buyurdu."

En şiddetli sıkıntı

Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî anlatıyor: "Resûlullah efendimizin huzuruna gittim. Kadife ile örtünmüş idi. Harareti o kadifeden çıkıp, his olunurdu. Elimizi, mübârek bedenine koyamazdık. Hayret ettik. Buyurdu ki:

- En şiddetli sıkıntı peygamberlere olur. Ama peygamberlerin sıkıntılara sevinmesi, sizin ihsânlara sevinmenizden fazladır."

Hz. Ebû Sa'îd-i Hudrî, doğru bildiği bir husûsu söylemekten çekinmezdi. Çok cesûr, fedâkâr ve sabırlı bir zât idi. Temiz ve sade bir yaşayışı vardı. Böyle olmayı severdi. Muhtaç olanlara yardım eder, onları evine alıp terbiye ederdi.

Ebû Sa'îd-i Hudrî şöyle anlatır: Resûlullah efendimizden işittim. Buyurdu ki:

(İnsanların yaptıklarını yazan meleklerden başka melekler de vardır. Yollarda, sokak başlarında dolaşırlar. Allahü teâlâyı zikredenleri ararlar. Zikredenleri bulunca, birbirlerine seslenirler:

- Buraya geliniz, buraya geliniz!

Nasıl buldunuz?

Kanatları ile, onları sararlar. O kadar çokturlar ki, göğe varırlar. Kullarının her işini bilici olan Allahü teâlâ, meleklere sorarak buyurur ki:

- Kullarımı nasıl buldunuz?

- Yâ Rabbî! Sana hamd ve senâ ediyorlar ve senin büyüklüğünü söylüyorlar.

- Onlar beni gördüler mi?

- Hayır görmediler.

- Görselerdi nasıl olurlardı?

- Daha çok hamd ederlerdi ve daha çok tesbîh ederlerdi ve daha çok tekbîr söylerlerdi.

- Onlar benden ne istiyorlar?

- Yâ Rabbî! Cennetini istiyorlar.

- Onlar Cenneti gördüler mi?

- Görmediler.

- Görselerdi nasıl olurlardı?

- Daha çok yalvarırlardı, daha çok isterlerdi. Yâ Rabbî! Bu kulların Cehennemden korkuyorlar. Sana sığınıyorlar.

- Onlar Cehennemi gördüler mi?

- Hayır görmediler.

- Görselerdi nasıl olurlardı?

- Görselerdi, daha çok yalvarırlardı ve ondan kurtulmak yoluna daha çok sarılırlardı.

Bunun üzerine Allahü teâlâ meleklere buyurur:

- Şâhid olunuz ki, onların hepsini affeyledim.

- Yâ Rabbî! O zikredenlerin yanında, filân kimse zikretmek için gelmemişti. Dünya çıkarı için gelmişti.

- Onlar benim misâfirlerimdir. Beni zikredenlerle beraberim. Onların yanında bulunanlar da, zarar etmezler.)

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

(Mezar, ya Cennet bahçelerinden bir bahçe veya Cehennem çukurlarından bir çukurdur.)

(Yatağına girdiğinde üç kere Estagfirullah el-azîm ellezî lâ ilâhe illâ hüvel-hayye'l-kayyûm ve etûbü ileyh diyen kimsenin günâhları deniz köpükleri veya Temîm diyârının kumları veya ağaç yapraklarının sayısı veya dünyanın günleri kadar çok olsa da, Allahü teâlâ onun günâhlarını bağışlar.)

Allahtan kork!

Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri kendisinden öğüt istiyen birine buyurdu ki:

- Allahtan kork, çünkü her şeyin başı Allah korkusudur. Cihâda sarıl! Çünkü cihâd, İslâm dîninin dünya zevk ve lezzetlerine kapılmama hissidir. Allahü teâlayı zikretmeye ve Kur'ân-ı kerîm okumaya devam et ki, seni gökte melekler, yerde insanlar arasında yaşatacak olan budur. Doğruyu söyle, bunun dışında da sükûtu tercih et! Bunları yaparsan şeytanı yenersin.

Ebû Sa'îd-i Hudrî hazretleri buyurur ki:

Resûlullahtan işittim. Buyurdu ki:

(Sizden evvelkiler içinde bir adam vardı. Doksandokuz kişiyi öldürmüştü. Sonra, "Dünyanın en büyük âlimi kimdir?" diye soruşturdu. Ona bir râhib gösterildi. Bunun üzerine râhibin yanına gitti.

"Doksandokuz adam öldürdüm, tevbe etsem kabûl olur mu?" diye sordu. Râhib, "Tevben kabûl olunmaz" dedi.

Tevbene kim mâni olabilir?

Bunun üzerine o adam, râhibi de öldürdü. Onunla yüzü doldurdu. Sonra yeryüzü halkının en büyük âlimini sorup araştırdı. Ona, âlim bir kimseyi tavsiye ettiler. Âlime sordu:

- Yüz adam öldürdüm. Tevbe etsem kabûl olur mu?

Âlim dedi ki:

- Evet, senin tevbe etmene kim engel olabilir? Filân yere git, orada Allahü teâlâya ibâdetle meşgul olan insanlar vardır. Onlarla beraber Allahü teâlâya ibâdet et. Memleketine dönme! Zîrâ orası fenâ bir yerdir.

Bunun üzerine tevbe eden adam yola çıktı. Yarı yola vardığında öldü. Rahmet melekleri ile azâb melekleri bu adamı almak için geldiler. Rahmet melekleri dediler ki:

- Bu adam candan tevbe ederek geldi.

Azâb melekleri de dediler ki:

- Bu adam hiçbir iyilik işlememiştir.

Bunun üzerine insan kıyâfetinde bir melek bunların yanına geldi. Melekler onu aralarında hakem yaptılar. Melek şöyle dedi:

- İki taraftaki mesâfeyi mukâyese ediniz! Hangi tarafa daha yakın ise adam o tarafındır.

Mesâfeyi ölçtüler. Adamı varacağı yere daha yakın buldular. Bundan dolayı onu rahmet melekleri aldılar.)

Ebû Sa'îd-i Hudrî buyurdu ki:

Resûlullah efendimiz hayvana ot verirdi. Deveyi bağlardı. Evini süpürürdü. Koyunun sütünü sağardı. Ayakkabısının söküğünü dikerdi. Çamaşırını yamardı. Hizmetçisi ile birlikte yemek yerdi. Hizmetçisi el değirmeni çekerken yorulunca, ona yardım ederdi. Pazardan öteberi alıp torba içinde eve getirirdi.

Fakîrle, zenginle, büyükle, küçükle karşılaşınca, önce selâm verirdi. Bunlarla müsâfeha etmek için, mübârek elini önce uzatırdı. Köleyi, efendiyi, beyi, siyahı ve beyazı bir tutardı. Her kim olursa olsun, çağrılan yere giderdi.

Güzel huylu idi

Önüne konulan şeyi, az olsa da, hafîf, aşağı görmezdi. Güzel huylu idi. İyilik etmesini sever idi. Herkesle iyi geçinirdi. Güler yüzlü, tatlı sözlü idi. Söylerken gülmezdi.

Üzüntülü görünürdü. Fakat, çatık kaşlı değildi. Aşağı gönüllü idi. Fakat, alçak tabî'atli değildi. Heybetli idi. Ya'nî saygı ve korku hâsıl ederdi. Fakat, kaba değildi. Nâzik idi. Cömert idi. Fakat, isrâf etmez, faydasız yere birşey vermezdi. Herkese acır idi. Mübârek başı hep önüne eğik idi. Kimseden birşey beklemezdi. Saâdet, huzûr isteyen, Onun gibi olmalıdır

| BAŞA DÖN |

Tek başına hicret eden sahâbî: EBÛ SELEME

Allahü teâlânın emriyle sevgili Peygamberimiz, Müslümanlara Medîne'ye hicret için izin verdiler. Bunun üzerine birçok sahâbî hicret hazırlıklarına başladılar.

Hz. Ebû Seleme de devesini getirip, hanımını bindirdi. Oğlunu, kucağına oturttu. Hayvanın yularını çekip, kaldırmaya çalışıyordu. O sırada ba'zı öfkeli adamlar gelerek, elindeki yuları aldılar.

Hz. Ebû Seleme, ne olduğunu anlıyamadı. Adamlar, hanımına bağırıyorlardı:

- İn deveden aşağı! Çabuk ol!

Kabîlemizin kızıdır

Bunlar, Mugîreoğulları olup hanımının akrabaları idiler. Bir yandan zorla kadıncağızı çekiyorlar, öbür yandan da kocasına:

- Sen kendin, bizi dinlemedin! Putlarımızı bırakıp, Müslüman oldun. Şimdi de kabîlemizin kızını, kaçırmaya çalışıyorsun! Onu daha nerelere götüreceksin? Buna aslâ müsaade edemeyiz, diye çıkışıyorlardı.

Tabii oğlu da, annesiyle birlikte deveden indirildi. Zâten O'nun elini sıkı sıkı tutuyordu. Mugîreoğulları, kalabalık idiler. O zorbalarla başa çıkmak mümkün değildi. Buna rağmen münâkaşa çok uzadı. Olayı işiten, Esedoğulları da oraya koştular. Bunlar da, Hz. Ebû Seleme'nin kabîlesinden idiler. Ne olduğunu sordular. Onların da çoğu, Müslüman değildi. Fakat buna rağmen direttiler:

- Mâdem ki sizler, bizim akrabamızın hanımını bırakmıyorsunuz; biz de onun oğlunu size bırakmayız!

Anasının elinden kopmak istemiyen yavrucağızı, çekiştiriyorlardı. İtişme, kakışma arasında küçük çocuk ağlamaya başladı. Çünkü, kolu çıkmıştı. Bu kadar zorbalık sonunda; çocuğu Esedoğulları, Anasını da Mugîreoğulları alıp, uzaklaştılar. Hz. Ebû Seleme oracıkta, sâdece devesiyle kalakaldı.

İlk Müslümanlar buna benzer eziyet, işkence ve felâketlere artık alışmışlardı. Olaylar karşısında, sabır ve metânet göstermeye çalışıyorlardı. Çünkü sevgili Peygamberimizin emirleri öyle idi.

Ebû Seleme hazretleri de işte bu yüzden, Hicrete tek başına devam etmeye katlandı. Allah rızâsını kazanmak ümidiyle, yollara düştü. Gözyaşları arasında nihâyet Medîne'ye vardı. Mekke'de kalan hanımı ise her sabah, şehir dışındaki Ebtah mevkiine çıkıyordu. Orada, Medîne'den gelen yolcuları bekliyor ve kocasından haber almaya çalışıyordu.

Hiç insanlık yok mu?

Yanında kimse olmadığı zamanlar, uzun uzun ağlıyordu. Zorla ayırdıkları oğlu ve eşi için gözyaşı döküyordu. Amcaoğullarından birisi, O'nu o vaziyette gördü. Perişân hâline acıdı.

Doğruca, kendi kabîlesinin zorbalarına giderek bağırmaya başladı:

- Bu zavallıya, daha ne kadar zulmedeceksiniz? Onu hem kocasından, hem oğlundan kopardınız. Sizde hiç insanlık yok mudur? Üstelik kendi akrabanıza işkence ediyorsunuz.

Bu sözler üzerine, Zorbalar insâfa geldiler. Sonra da kederli kadıncağıza:

- İstersen, gidip kocana kavuşabilirsin, dediler.

O'nun Medîne'ye yollanacağını öğrenen, Esedoğulları da dayanamadılar. Getirip, oğlunu teslim ettiler.

Allah ve Resûlullah yolunun yolcuları, ışıklı günlere doğru yürüyorlardı. Hz. Seleme'nin ana-babasının, duâları kabûl olmuştu. Uzun ayrılık ve hasretten sonra nihâyet, Kubâ'da hepsi birbirlerine kavuştular.

Hicretten sonra mübârek Medîne'de, İslâmın ve Ebû Seleme ailesinin, güzel günleri başladı. Bütün Mü'minler İslâmiyeti yaymak için, canla-başla çalışıyorlardı. Bedir'de Mekkelilere karşı ilk zafer kazanıldı. Bu zaferi kazanan mücâhidlerden biri de, Hz. Ebû Seleme idi.

Hz. Ebû Seleme sevgili Peygamberimizin yakın akrabası idi. Hz. Ebû Seleme'nin annesi, Peygamber efendimizin halaları idi. Ebû Seleme hazretleri, cihâd ve gazâ olmadığı zamanlar, daha çok ibâdet etmeye çalışıyordu.

Sevindirici söz

Bir gün Mescîd-i Nebevîden, sevinçle evine geldi. Kendisini karşılayan hanımına dedi ki:

- Şimdi, Allahü teâlânın Resûlünden çok sevindirici bir söz duydum.

Hanımı merakla sordu:

- Hayırdır inşâallah! Ne duydunuz?

- Peygamber efendimiz **"Müslümanlar, herhangi bir belâya uğrar da; İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn dedikten sonra; yâ Râbbi! Bu uğradığım musîbetin ecrini ihsân eyle. Beni, ondan daha hayırlısına eriştir diye duâ ederse; cenâb-ı Hak, onun duâsını kabûl eder"** buyurdular.

Epeyce daha konuştular. Bir ara hanımı dedi ki:

- Yâ Ebâ Seleme!.. Gel, seninle bir sözleşme yapalım.

Kocası hayretle sordu:

- Hayrola! Nasıl bir sözleşme istiyorsun?

- İkimizden hangimiz önce ölürsek, geriye kalanımız; bir daha evlenmesin!. Buna, söz verebilir misin?

Ebû Seleme biraz düşündü ve sordu:

- Ey hanımcığım! Sen, beni dinler ve itâat eder misin?

- Evet! Dinlerim ve itâat ederim.

- Sen, sözümü dinle ve ben ölürsem, evlen!

Hz. Ebû Seleme böyle söyledikten sonra ellerini kaldırıp, o büyük îmânlı hanımına ve

bütün Müslümanlara duâlar etti.

Bedir'deki yenilginin ateşiyle yanan Kureyş müşrikleri, bütün hınçlarıyla Uhud'da saldırdılar. Medîne civârındaki Yahûdileri de kışkırtıyorlardı. O gazânın gerçek kahramanlarından birisi, yine Hz. Ebû Seleme idi. Olanca îmânı ve olanca gücüyle savaşıyordu. Asıl gâyesi şehîd olmaktı. Fakat sâdece kolundan, pâzusundan yaralandı. Yarası küçük olmasına rağmen, kan kaybediyordu.

Müşrikleri dağıttılar

Gazâdan sonra bile, uzun zaman evinde yattı. Hanımı onu, güzelce tedâvi ediyordu. Bir ay sonra iyileşti, ayağa kalktı.

İslâmın hudutları genişledikçe, düşmanları da çoğalıyordu. Kutn bölgesindeki ba'zı kabîle reisleri, hâlâ kibir ve azamet peşindeydiler. Orada başlıyan kışkırtma olayları üzerine Peygamber Efendimiz, bir ihtar hareketini uygun gördüler. Hz. Ebû Seleme ile ba'zı arkadaşlarını, bu iş için vazîfelendirdiler.

Onlar da kısa zamanda, Kutn civârındaki âsî ve müşrikleri dağıttılar. Pek çok ganîmet alarak, Medîne'ye döndüler. Dönüşte, Hz. Ebû Seleme fenâlaştı. Çünkü Uhud'da aldığı yara yeniden açılmıştı. Bütün gayretlere rağmen, fazla kan kaybından vefât etti.

Ümmü Seleme hatun, kocası Ebû Seleme'nin şehîd olması üzerine, **"İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciun"** dedikten sonra, duâ etti.

Sonda doğruca sevgili Peygamberimizin huzûrlarına giderek dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Ebû Seleme vefât eyledi.

Peygamber efendimiz kalktılar ve halalarının oğlunu görmeye gittiler. Mübârek elleriyle hâlâ açık bulunan gözlerini kapattılar ve buyurdular ki:

- Hakikaten, rûh kabzolunurken göz; rûhun peşinden baka kalır!

Melekler âmin demektedir

Resûlullah efendimiz o sırada ağlaşıp, sızlanan kadınlara ve diğer ev halkına da:

- Sizler şimdi kendinize, hayırdan başka duâda bulunmayınız. Çünkü Melekler şu anda, duâlarınıza âmin demektedirler, îkazında bulundular.

Daha sonra da şöyle duâda bulundular:

- Ey Allahım! Ebû Seleme'yi rahmetine kavuştur! Doğru yola ermiş kulların arasında, derecesini yücelt! Geride kalanlardan O'na, iyi bir halef ihsân eyle! Bize ve O'na mağfiret kıl. O'nu kabirinde, ferahlandır ve nûrlandır.

Hz. Ebû Seleme Medîne'de Bâki' Kabristanına defnolundu. Muhterem hanımı, her zaman olduğu gibi sabretti, duâlar etti. Onun yetîm kalan yavrularıyla, geçim derdini halletmeye çalıştı.

4-5 ay kadar sonra Peygamberimiz, bir arkadaşlarını ona yolladılar. Gelen zât dedi ki:

- Müjdeler olsun, ey Ümmü Seleme! Resûlullah efendimiz, Allahın emriyle seni nikâhlamak istiyorlar.

Bu büyük müjdeye rağmen Hz. Ümmü Seleme, düşünceli görünüyordu. Az sonra, cevap olarak dedi ki:

- Ey Resûlullahın elçisi! Hoş geldin, sefâlar getirdin! Yalnız şu husûsları, Efendimize arz etmelisin ki:

1) Ben yaşlı ve kıskanç bir kadınım. Olabilir ki, aksi bir davranışta bulunurum da; o yüzden, Allahın gazâbına uğramaktan korkarım.

2) Yetîm çocuklarım mevcuttur. Bir de onların bakımı, kendilerine yük olmaz mı?

3) Nikâhımı yapacak velîlerim, yanımda değildirler.

Elçi bunları, aynen sevgili Peygamberimize arz etti.

Biz de yaşlıyız

Birkaç gün sonra iki cihânın Sultânı bizzat, teşrîf buyurdular. Çok heyecanlanan Hz. Ümmü Seleme'ye, tekliflerini Kendileri tekrarladılar. Ve buyurdular ki:

- Biliyorsun ki, biz de yaşlıyız. Sonra senin, o kıskançlık hâlini gidermesi için, Allaha duâ ederiz. Çocuklarına gelince onlar, Bizim de çocuklarımızdır. Velîlerin arasında, bizim evlenmemizi istemiyen kimse çıkmaz.

Ve Allahın emriyle, nikâhları kıyıldı. Böylece, Hz. Ebû Seleme'nin muhterem hanımına ettiği vasiyeti de, yerine getirilmiş oldu.

Ebû Seleme'nin asıl adı, Abdullah; babası, Abdülesed; annesi, Abdülmuttalib'in kızı Berre idi. Gâyet iyi okuma-yazma bilir ve her isteyene öğretirdi...

| BAŞA DÖN |

Resûlullahın fedâisi: EBÛ TALHÂ

İslâm Güneşi Mekke'de parlarken, Ebû Talhâ 20 yaşlarında delikanlıydı...

Medîne'nin asîl ve zengin ailelerinden birine mensuptu. Her gece evlerinde, eğlence ve içki toplantıları vardı. Zenginliği sâyesinde, bütün dünya nîmetlerini tatmak istiyordu...

Daha kötüsü; birçok asil arkadaşları gibi, Puta tapmaktaydı..

Etrafında sayısız kadın ve kız dolaşıyordu. Fakat o, sadece biriyle evlenmek istedi. Haber yolladı.

Evlenme teklifinde bulundu.

Ümmü Süleym adlı bu hanımın, kocası, yeni ölmüştü. Şu cevabı verdi:

- Yetîm oğlum büyüyünceye kadar, evlenmeyi düşünmüyorum.

Ümmü Süleym fakir olduğu halde, küçük oğlunu, üvey baba eline bırakmak istemiyordu.

Ebû Talhâ, çâresiz bekliyecekti!..

Evlenmem mümkün değil

Epeyce zaman sonra, bizzat kendisi gitti. Nezâketle evlenme teklifini tekrarladı:

- Oğlun artık büyüdü, Ey Ümmü Süleym!.. Kararını vermelisin, dedi.

O'nun niyetinin iyi olduğunu anlıyan zeki kadın, başka bir şeyden endişeliydi. Açık açık

söylemeyi uygun buldu:

- Yâ Ebû Talhâ! Ne yazık ki, seninle evlenmem mümkün değil.

Neccar Oğulları Kabîlesinin bu en yiğit, en zengin ve en yakışıklı delikanlısı; hayretle sordu:

- Niçin?

- Çünkü sen, müşriksin. Putlara tapıyorsun.

Ebû Talhâ'nın hayreti arttı:

- Putlarımız sana, bir zarar mı verdiler? diye sordu. Ümmü Süleym, gâyet sâkin:

- **Onlar kimseye; ne zarar verebilir, ne de fayda!..** dedi ve devam etti:

- Çünkü sen de biliyorsun ki; tahta putlarınızı, aşağı mahalledeki marangoz köleleriniz yapmaktadır! Taş ve toprak putllarınızı da, yukarı mahalledeki köleleriniz yaparlar.

Ebû Talhâ gözlerini açmış, evlenmek istediği kadını dinliyordu. O, sözlerini şöyle tamamladı:

- Taptığınız putları, ateşe atsan yanar! Kayaya çarpsan dağılır, toz olurlar! Senin gibi asîl bir efendinin işe yaramaz oyuncaklara secde etmesi, yakışır mı?

Biraz düşüneyim...

Zekî Medîneli, ne diyeceğini şaşırdı, sâdece sordu:

- Peki sen, nelere inanıyorsun? Nasıl düşünüyorsun?

Kadın, cevap verdi:

- Seni, beni, yeri, göğü yaratan ve yaşatan ve öldüren Allah; birdir ve büyüktür. Muhammed aleyhisselâm, O'nun kulu ve elçisidir. İşte, benim inandığım budur.

Zengin delikanlının aklı karıştı:

- Biraz düşünmek istiyorum! diyebildi.

Tek başına kaldığı zaman, gerçekten uzun uzun düşündü. Sonra tekrar, Ümmü Süleym'in yanına vardı.

- Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve resûlüh. diyerek, Kelime-i Şahâdet getirdi. Müslümanlık şerefine erişti.

Ebû Talhâ kelime-i şehâdet getirip Müslüman olunca, O mü'mine hanım da:

- Ey Ebû Talhâ! Şimdi seninle, hiçbir karşılık istemeden; evlenmeyi kabul ediyorum, dedi.

Ümmü Süleym hakikaten sevinçliydi. Çünkü bir insanı, hem de kocası olacak bir insanı; sapık fikirlerden kurtarmıştı. Ancak Müslüman olduktan sonra Ebû Talhâ hazretleri, o iyi kalbli hanımla evlenebildi. Böylece dünyâ ve âhiret saâdetine kavuşmuş oldu.

Bu sıralarda sevgili Peygamberimiz, Allahın emriyle; Medîne'ye hicret, ettiler. Bu şerefe eren Medîne halkı, gerekli herşeyi; Muhacîrlere, göç edenlere te'mîn ediyordu.

Lütfen kabul buyurun

Hz. Ebû Talhâ ve muhterem hanımı da, Peygamber efendimizin huzurlarına vardılar.

- Yâ Resûlallah. Biz de size, şu küçük oğlumuzu armağan ediyoruz. Lûtfen kabul ve duâ buyurunuz. İnşâallah size hizmette, kusur etmez, dediler.

Bu küçük oğlu, Enes idi.

Efendimizin memnun oldukları, gözerinden anlaşılıyordu. Küçük Enes'i, kendi terbiyelerine aldılar. Bir sâyede Ebû Talhâ'nın üvey oğlu, büyük bir şerefe nâil oldu.

Cenâb-ı Hak bir müddet sonra onlara, yeni bir oğul verdi. Yeni bebek, evlerine sevinç getirmişti. Çünkü artık Sevgili Peygamberimiz de sık sık, onlara uğruyorlardı. Hatır soruyor, cemâ'atle namaz kıldırıyorlardı.

Ne yazık ki çocukcağız, bir gün hastalandı. Az sonra da, vefat etti. O sırada Hz. Ebû Talhâ evde yoktu. Ümmü Süleym evlâdını yıkadı, kefenledi. Üstüne, temiz bir bez örttü.

Ev halkına:

- Babası geldiği zaman, siz bir şey söylemeyin, diye, tenbih etti.

Akşamleyin Ebû Talhâ eve döndü. Her zamanki gibi yanında, arkadaşları bulunuyordu. Selâm verdi ve sordu:

- Oğlum nasıl? Hanımı:

- O şimdi, daha sâkin ve daha huzurlu bir hâlde bulunuyor, dedi. Sonra efendisine ve misafirlere, hazırladığı yemekleri ikrâm etti.

Hayırdır inşâallah

Hepsi âfiyetle yediler, içtiler. Hiçbir şeyden haberleri olmadı.

Misâfirler, geç vakit gittiler. Ancak o zaman, hanımı konuştu:

- Ey Ebû Talhâ! Aşağı hurmalıktaki komşularımız, emânet birşey almışlar. Bir müddet faydalanmışlar. Fakat sahibi, emâneti geri isteyince, itiraz etmişler.

- Ne demişler?

- Daha zamanı gelmedi! Ne çabuk istiyorsun, gibi şeyler!

- İnsafsızlık etmişler doğrusu!

- Evet öyle. İnşâallah biz etmeyiz.

- Hayırdır inşâallah! Birşey mi oldu?

- Evet...

- Ne oldu?

- Cenâb-ı Hak da, bizdeki emânetini geri istedi, deyince, kocası hemen anladı.

- Oğlumuz öldü mü yoksa, diye sordu:

- Allah, sana ömürler versin...

Ebû Talhâ ilk oğlunun ölüm haberine rağmen sarsıldı. Fakat, herşeye rağmen:

- İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn "Biz, hepimiz, Allahın kullarıyız ve ancak, O'na dönücüleriz..." mânâsına gelen, âyet-i kerîmeyi okudu. Hakkın emrine râzı olup, sabretti...

O günlerde Müslümanlar, maddî sıkıntı çekiyorlardı. Hazret-i Ebû Talhâ, hanımına:

- Ey Ümmü Süleym! Evde yiyecek var mıdır, diye sordu. Hanımı da:

- Evet. Ne yapacaksın, dedi.

- Resûlullah efendimizin mübârek seslerinde, zaîflik ve açlık hissediyorum. Gönderebilir miyiz?

Hz. Ümmü Süleym derhal, birkaç arpa ekmeğini beze sardı. Oğlu Hz. Enes'in koltuğuna verip, yolladı.

Evet yâ Resûlallah

Sevgili Peygamberimiz, Mescîdde, arkadaşlarıyla idiler. Ekmeklerle, Hz. Enes'i görünce:

- Seni, Ebû Talhâ mı yolladı.

- Evet efendimiz...

- Koltuğunda, ekmek mi var?

- Evet, yâ Resûlallah.

Bunun üzerine sevgili Peygamberimiz, arkadaşlarına:

Kalkın! Ebû Talhâ'nın evine gidiyoruz, buyurdular.

Bunu işiten Hz. Enes, önlerinden koşturdu. Doğru eve gelip, babasına meseleyi bildirdi. O da:

- Yâ Ümme Süleym!.. Peygamber efendimiz bütün cemâatlarıyla birlikte, yemeğe teşrîf ediyorlarmış. Şimdi ne yapacağız! Evdeki yemek, hepsine yetecek mi, diye telâşlandı.

Hanımı gâyet sâkin:

- Allahü teâlâ ve Peygamberi, daha iyi bilirler. Sen telâşlanma, cevabını verdi.

Gerçekten o gün, iki cihân sultânı ve bütün arkadaşları, Ebû Talhâ hazretlerinin evinde doydular. Bu olay şüphesiz, Hz. Resûlullahın mu'cizesi ve ev sahiplerinin tevekkülü sâyesinde gerçekleşti.

Günler sür'atle geçip gidiyordu.

Harp ve sulh anlarında Hz. Ebû Talhâ, sevgili Peygamberimizden hiç ayrılmadı. En ufak işâretlerini bile, yerine getirmek için, canla-başla çabalıyordu.

Başta büyük Bedir gâzâsı olmak üzere, bütün savaşlarda herşeyini; Allahü teâlâ ve Resûlü uğruna fedâ etti. Bilhassa Huneyn gâzâsında hârikaydı.

Yüz kişiden hayırlıdır

O gün Peygamber efendimiz buyurdular ki:

- Kim, bir düşmanı öldürürse; düşmanın üzerinde nesi varsa O gâzîye âit olacaktır. Ganîmete, dâhil edilmiyecektir.

O savaşta Hz. Ebû Talhâ tek başına, yirmiden fazla müşrik öldürdü. Üzerlerinde bulunan bütün eşyâları topladı. İçlerinden bir kılıç bile almadan, hepsini Peygamber efendimizin önlerine bıraktı.

O'nun tek isteği, sâdece Allahü teâlânın ve Resûlullahın rızâları idi.

Sevgili Peygamberimiz:

- Asker içinde Ebû Talh'nın sesi, 100 kişiden hayırlıdır, buyurmuşlardır.

Sevgili Peygamberimizin vefâtlarından sonra, Medîne'de duramadı. Şam taraflarına gitti. Ancak Hz. Ömer'in son zamanlarında, baba ocağına döndü.

70 yaşlarında, Hakkın rahmetine. Sevdiklerine kavuştu.

| BAŞA DÖN |

Gıfârî kabilesinin reisi: EBÛ ZER GIFÂRÎ

Ebû Zer-i Gıfârî, Mekke'nin ticâret yolu üzerinde yaşamakta olan Benî Gıfâr kabîlesindendir. Bunlar Arabistan'da bulunan diğer kabîleler gibi câhiliye devrinin her çeşit kötülüğünü işliyor ve putlara tapıyordu. Ticâret kervanlarını çevirip, yağmacılık yapmalarıyla tanınmışlardı.

Ebû Zer-i Gıfârî de çevresinin te'sîriyle bir müddet kervan soygunlarına katılmıştı. Kavmi arasında atılganlığı ve cesâreti ile şöhret bulmuş, gücü, kuvveti ve yiğitliği ile o çevrede pek meşhur olmuştu.

Putlardan nefret ediyordu

Fakat o, bütün bunlardan bir tat almıyor, zavallı insanların elleriyle yonttuğu putlara ilâh diyerek tapmasına şaşıyor, putlardan nefret ediyordu.

Nihâyet bir gün herşeyin tek bir yaratıcısı olduğuna inanarak, yol kesme işinden vazgeçti. İnsanlardan uzak bir hayat yaşamaya ve Allahü teâlânın rızâsına kavuşmak için kendisine yol gösterecek bir rehber aramaya başladı. Üç sene böylece devam etti.

Ebû Zer-i Gıfârî hidâyete adım adım yaklaşmakta iken, Muhammed aleyhisselâma Allahü teâlâ tarafından peygamberliği bildirilmişti. Artık insanlar birer ikişer Müslüman olmakla şerefleniyor, İslâmın nûru âlemi aydınlatmaya başlıyordu. İslâmın doğuş haberi gün geçtikçe çevrede yayılıyor, müşrikler ise engellemek için çâreler arıyordu.

Nihâyet bu haber Benî Gıfâr kabîlesinin yurduna da ulaşmıştı. Mekke'den gelen biri, Ebû Zer-i Gıfârî'nin **"Lâ ilâhe illallah"** dediğini işitince dedi ki:

- Mekke'de bir zât var, senin söylediğin gibi "Lâ ilâhe illallah" diyor ve Peygamber olduğunu bildiriyor.

Ebû Zer heyacanla sordu:

- Hangi kabîledendir?

- Kureyş'tedir.

Ne haber getirdin?

Ebû Zer-i Gıfârî bu hâlleri işitir işitmez kardeşi Üneys'e dedi ki:

- Hayvanına bin, Mekke'ye git, kendisine vahiy geldiğini söyleyen zâtla görüş, söylediklerini dinle, benim için bilgi edin, haberini bana getir.

Üneys, Mekke'ye gidip, Peygamber efendimizin mübârek cemâli, sohbeti ve ihsânları ile şerefledi. Hayran kaldı. Sonra tekrar memleketine döndü. Kardeşi Ebû Zer kardeşine sordu:

- Ne haber getirdin?

- Vallahi öyle yüce bir zâtı gördüm ki, hep hayrı, iyiliği emredip, kötülüklerden sakındırıyor.

- Peki insanlar, onun hakkında ne diyorlar?

Zamanın meşhur şairlerinden olan kardeşi Üneys şöyle cevap verdi:

- Şair, kâhin, sihirbaz diyorlar. Fakat onun söyledikleri ne kâhinlerin sözüne, ne de sihirbazların sözüne benzemiyor. Onun söylediklerini şairlerin her çeşit şiirleriyle karşılaştırdım. Onlara hiç benzemiyor, hiç kimsenin sözüyle ölçülemez. Vallahi o zât hakkı bildiriyor, doğruyu söylüyor. Ona inanmayanlar yalancı ve sapıklık içindedirler. Bu zât iyiliği, ahlâkî değerleri emrediyor, kötülükten de sakındırıyor.

Ebû Zer-i Gıfârî hazretleri kardeşinin bu sözü üzerine:

- Sen bana, bu husûsta arzû ettiğim, gönlüme şifâ veren, müşkillerimi giderir bir haber getirmedin. Kendim gidip, onu görürüm, dedi.

Kardeşi Üneys dedi ki:

- İyi olur, fakat sen Mekke halkından sakın! Çünkü Mekkeliler, ona karşı son derece kin besliyorlar ve onunla görüşenleri takip ediyorlar.

Ebû Zer, hemen Mekke'ye gitmeye ve Peygamberimizi görüp Müslüman olmaya karar verdi. Eline bir değnek ve biraz da azık alarak büyük bir şevkle Mekke yoluna düştü.

Kimseye sormadı

Mekke'ye varınca hâlini kimseye anlatmadı. Çünkü bu sırada müşrikler Peygamberimize ve yeni Müslüman olanlara şiddetli düşmanlık yapıyorlar ve bu düşmanlıklarını safha safha ilerletiyorlardı. Bilhassa Müslüman olup da, kimsesiz ve garip olanlara işkence yapıyorlardı.

Ebû Zer-i Gıfârî de Mekke'de kimseyi tanımıyordu. Garip ve yabancı idi. Bu bakımdan kimseye bir şey sormadan Kâ'be'nin yanına varıp oturmuştu. Peygamberimizi görmek için fırsat kolluyor, nerede olduğunu öğrenmek için bir işâret arıyordu. Burada Zemzemden başka bir şey yiyip içmiyordu.

Akşam üstü bir sokak köşesine çekildi. Hz. Ali, Ebû Zer'i gördü. Garip olduğunu anlayarak alıp evine götürdü. Hâlinden bir şey sormadığı gibi, Hz. Ebû Zer de ona sırrını açmadı.

Sabah olunca, tekrar Kâ'be'ye gitti. Akşama kadar dolaştığı hâlde hiçbir ip ucu elde edemedi. Eski oturduğu köşeye gelip oturdu. Hz. Ali, o gece yine oradan geçerken, Ebû Zer'i görünce:

- Bu biçâre hâlâ aradığını bulamamış, diyerek tekrar evine götürdü.

Sabahleyin yine Beytullaha gitti, sonra oturduğu köşeye çekildi. Hz. Ali tekrar da'vet edip evine götürdü ve ona sordu:

- Senin işin nedir? Bu şehre ne için geldin?

- Eğer bana doğru bilgi vereceğine kat'î söz verirsen, söylerim.

- Söyle, hâlini kimseye açmam.

Akıllılık ettin

- İşittim ki, burada bir Peygamber çıkmış. Onunla görüşmesi, ondan işittiklerini ezberleyip bana nakletmesi için kardeşimi göndermiştim. Kardeşim gönlüme şifâ verecek bir haber getirmedi. Onun için bizzat kendim onunla görüşmek ve ona kavuşmak için buraya geldim.

- Sen doğruyu buldun, akıllılık ettin. Bu zât Allahın Resûlüdür, hak Peygamberdir. Sabahleyin ben o zâtın yanına gidiyorum. Beni takip et, senin için korkulacak bir şey görürsem, ayakkabımı düzeltiyormuş gibi yaparım. Sen beklemez gidersin. Ben geçip gidersem, arkamdan gel ve benim girdiğim eve sen de peşimden gir!

Ebû Zer-i Gıfârî, Hz. Ali'yi takip edip, onunla birlikte Peygamberimizin mübârek yüzünü görmekle şereflendi. Ve hemen:

- Esselâmü aleyküm, diyerek selâm verdi. Bu selâm İslâm'da bu şekilde verilen ilk selâm ve Ebû Zer-i Gıfârî de ilk selâmlayan kimse oldu.

Peygamber efendimiz selâmını aldıktan sonra, aralarında şu konuşma geçti:

- Sen kimsin?

- Gıfâr kabîlesindenim.

- Ne zamandan beri buradasın?

- Üç gün üç geceden beri buradayım.

- Seni kim doyurdu?

- Zemzem'den başka bir yiyecek, içecek bulamadım. Zemzemi içtikçe hiç açlık ve susuzluk duymadım.

- Zemzem mübârektir. Aç olanı doyurur.

- Yâ Muhammed! İnsanları neye da'vet ediyorsun?

- Bir olan ve ortağı bulunmayan Allaha îmân etmeye ve putları terketmeye, benim de Allahın Resûlü olduğuma şehâdet etmeye da'vet ediyorum.

Bana İslâmı bildir

Bunun üzerine Ebû Zer-i Gıfârî hazretleri:

- Bana İslâmı bildir, dedi.

Peygamber efendimiz ona Kelime-i şehâdeti okudu. O da söyleyip, Müslüman oldu. Ebû Zer Müslüman olmanın verdiği büyük bir iştiyâkla dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Allahü teâlâya yemîn ederim ki Müslüman olduğumu Kâ’be’de müşrikler arasında haykırmadıkça memleketime dönmiyeceğim.

Bundan sonra Ebû Zer-i Gıfârî Kâ’be yanına gidip, yüksek sesle:

- Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve Resûlüh, diye haykırdı.

Bunu işiten müşrikler hemen üzerine hücum ettiler. Taş, sopa ve kemik parçaları ile öyle dövdüler ki, kanlar içinde kaldı.

Bu hâli gören Hz. Abbâs seslendi:

- Bırakın bu adamı, öldüreceksiniz! O sizin ticâret kervanınızın geçtiği yol üzerinde oturan bir kabîledendir. Bir daha oradan nasıl geçeceksiniz?

Böylece Ebû Zer hazretlerini müşriklerin elinden kurtardı.

Kavminin yanına dön!

Müslüman olmakla şereflenmenin verdiği şevkle, öylesine seviniyor ve coşuyordu ki, ertesi gün gene Kâ’be’nin yanında Kelime-i şehâdeti yüksek sesle bağıra bağıra söyledi. Bu sefer de üzerine hücum eden müşrikler, yere yıkılıncaya kadar dövdüler. Yine Hz. Abbâs yetişip, ellerinden kurtardı.

Bundan sonra Peygamber efendimiz Ebû Zer-i Gıfârî hazretlerine buyurdu ki:

- Şimdi kavminin yanına dön! Emrim sana ulaşınca, onu kavmine haber ver! Ortaya çıktığımızın haberi sana geldiği zaman yanımıza dön!

Bu emir üzerine Ebû Zer-i Gıfârî kendi kabîlesi arasına dönüp, onlara İslâmiyeti anlatmaya başladı. Hicrete kadar bu hizmete devam etti.

Ebû Zer-i Gıfârî hazretleri kavmini İslâmiyete da’vet ediyordu. Birgün kabîlesine, Allahın bir ve Muhammed aleyhisselâmın onun Resûlü olduğunu ve bildirdiklerinin hak ve tapmakta oldukları putların bâtıl, boş ve ma’nâsız olduğunu söylemişti. Kendisini dinleyen kalabalıktan bir kısmı, “Olamaz” diye bağrışmaya başladılar. Bu sırada kabîlenin reisi Haffâf, bağıranları susturdu ve dedi ki:

- Durun, dinleyelim bakalım ne anlatacak!

İşte sizin taptığınız şey

Bunun üzerine Ebû Zer hazretleri şöyle devam etti:

- Ben Müslüman olmadan önce, bir gün Nuhem putunun yanına gidip, önüne süt koymuştum. Bir de baktım ki, bir köpek yaklaşıp, sütü içiverdi. Sonra da putun üzerine pisledi. Görüyorsunuz ki, put köpeğin üzerini kirletmesine mânî olacak güçte bile olmayan bir taş! İşte sizin taptığınız şey! Köpeğin bile hakâret ettiği puta tapmak hoşunuza gidiyorsa, buna çok şaşılır.

Herkes başını eğmiş duruyordu. İçlerinden biri cevap verdi:

- Peki senin bahsettiğin Peygamber neyi bildiriyor. Onun doğru söylediğini nasıl anladın?

Bunun üzerine Ebû Zer hazretleri, yüksek sesle kalabalığa şöyle hitap etti:

- O, Allahın bir olduğunu, O’ndan başka ilâh olmadığını, herşeyi yaratan ve herşeyin mâliki, sahibi olduğunu bildiriyor. İnsanları Allaha îmân etmeye çağırıyor. İyiliğe, güzel ahlâka ve yardımlaşmaya da’vet ediyor. Kız çocuklarını diri diri

gömmenin ve yaptığınız diğer her türlü kötülüğün, haksızlığın, zulmün, çirkinliğini ve bunlardan sakınmayı emrediyor.

Ebû Zer-i Gıfârî hazretleri İslâmiyeti uzun uzun açıkladı. Kabîlesinin, içinde bulunduğu sapıklığı bir bir sayıp, bunların zararlarını ve çirkinliğini gayet açık bir şekilde anlattı. Onu dinleyenler arasında başta kabîle reisi Haffâf, kendi kardeşi Üneys olmak üzere çoğu Müslüman oldu. Diğerleri ise daha sonra Peygamberimizi görerek Müslümanlığı kabûl ettiler.

Ebû Zer-i Gıfârî hazretleri bu hizmetleri yaptığı sırada, İslâmiyet, Mekke'de ve civârında oldukça yayılmıştı. Müşriklerin zulmü de o derece artmış, İslâm uğrunda kanlar dökülmüş, ilk şehîdler verilmişti. İki defa Habeşistan'a, daha sonra Medîne-i münevvereye hicret yapıldı.

Her şeyi sorardı

Ebû Zer hazretleri de Medîne'ye hicret etti. Peygamber efendimiz hicretten sonra Eshâb-ı kirâm arasında kurduğu kardeşlikte Ebû Zer hazretlerini de Münzir bin Amr hazretleri ile kardeş yaptı. Daha sonra İslâmı anlatması için tekrar kabîlesi arasına gönderildi.

Ebû Zer-i Gıfârî hazretleri Hendek savaşından sonra Medîne'ye geldi ve yerleşti. Bundan sonra Peygamber efendimizin yanından ayrılmadı.

Bütün zamanını dîni öğrenmeye ayırdı. İlim öğrenmek husûsunda büyük gayret sahibi idi. Herşeyi Peygamberimize sorardı. Îmân, ihsân, emir ve yasaklar husûsunda, Kadir gecesi ve daha birçok husûsların sırlarını, izâhını, namaza dâir ince husûsları ve nice şeyleri Resûlullaha bizzat sorarak öğrenmiştir.

Resûl-i Ekrem efendimiz Ebû Zer'i çok sever, ona, husûsî iltifât buyururdu. Çok zaman gece geç vakte kadar Resûlullahın huzûrunda kalırdı. Peygamberimizin mahremi, sır dostu idi. Onunla mahrem meseleleri konuşurdu.

Ayrıca Ebû Zer hazretleri, Peygamberimizin mübârek elini öpmek saâdetine kavuşmuştur. Resûlullah efendimize bi'ât ederken de, "Hak teâlânın yolunda hiçbir kötüleyicinin kötülemesine aldanmıyacağına, ne kadar acı olursa olsun dâimâ doğru sözlü olacağına" söz vermişti. Ömrünün sonuna kadar hep böyle kaldı. Bu husûsta Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Dünyaya Ebû Zer'den daha sâdık kimse gelmedi.

Tebûk seferi

Resûlullaha anlatılamayacak derecede muhabbeti ve bağlılığı vardı. Bir defasında şöyle demiştir:

- Yâ Resûlallah, benim kalbim yalnız Allahü teâlânın ve sizin muhabbetinizle doludur. Bu muhabbet o derecede ki, insanın kalbi ancak bu kadar muhabbetle dolu olur.

Tebük muharebesinde Ebû Zer-i Gıfârî hazretlerinin devesi pek zayıf ve dayanıksız olduğu için geride kalmıştı. Yolun ortasında devesi çöküp kalınca, devesinden indi. Eşyasını sırtına yükleyerek orduya yetişmek için yaya yürümeye başladı. Şiddetli sıcak ortalığı kavuruyordu. Bir öğle vakti Ebû Zer orduya yetişti. Resûlullahın yanında bulunan Eshâb-ı kirâm dediler ki:

- Yâ Resûlallah! Tek başına bir adam geliyor.

Resûlullah efendimiz:

- Ebû Zer midir? Onun olmasını isterim, buyurdular.

Eshâb-ı kirâm dikkatle bakıp Resûlullaha dediler ki:

- Yâ Resûlallah, gelen Ebû Zer'dir.

- Allah Ebû Zer'e rahmet eylesin! O, yalnız yaşar, yalnız yürür, yalnız başına vefât eder ve yalnız başına haşrolunur.

Daha sonra Ebû Zer'e:

- Ey Ebû Zer! Niçin geride kaldın, buyurdular.

Her adımına karşılık

Ebû Zer, devesinin durumunu anlattı ve bu sebeple geride kaldığını söyledi. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz:

- Bana gelip kavuşuncaya kadar, attığın her adımına karşılık, Allahü teâlâ bir günâhını bağışlasın, diye duâ buyurdular.

Ebû Zer-i Gıfârî dünyaya hiç değer vermezdi. Son derece kanâatkâr, fakîr ve yalnız yaşardı. Peygamber efendimiz bu sebeple ona, "Mesîh-ül-İslâm" lâkabını vermişti.

Ebû Zer-i Gıfârî hazretleri, Mekke'nin fethine de kendi kabîlesinin sancağını taşıyarak katılmıştır.

Peygamberimize tam bağlanıp, onun sevip, beğendiğini seven, sevmediğini ve beğenmediğini sevmeyen Ebû Zer, Resûlullahın vefâtında da yanında bulunmuştur. Peygamberimizin vefâtından sonra bir köşeye çekilip, son derece mahzûn ve yalnız yaşadı. Hz. Ebû Bekir'in halîfeliği devrinde de böyle yaşayıp, onun vefâtından sonra Şam'a gitti. Oraya yerleşti.

Bir gün Ebû Zer-i Gıfârî hazretleri, Kâ'be'nin yanında durarak şöyle dedi:

- Ey ahâli, sizden biri bir yolculuğa çıkacak olsa, azıksız aslâ çıkmaz, mutlaka bir yol hazırlığı yapar. Yanına yiyecek, içecek, para vs. alır. Dünya hayâtında bir yolculuğa çıkan bir insan, azık almadan çıkmazsa, ya âhıret yolculuğuna çıkacak birisi, azıksız nasıl çıkar?

Âhıret azığı

Orada toplanan ahâli sordu:

- Bizim âhıret azığımız nedir yâ Ebâ Zer?

- Dünyayı iki kısma ayırınız. Birini dünyalık elde etmeye, diğerini de âhıret hazırlığı yapmaya tahsîs ediniz. Üçüncüsü size zararlı olur, fayda vermez.

Ebû Zer-i Gıfârî hazretleri, Hz. Osman'ın halîfeliğine kadar Şam'da kaldı. Şam halkına din bilgilerini öğretmekle meşgul oldu. Şüphelilerden ve harâmlardan son derece sakınırdı. Evinde bir günlük nafakasından fazlasını bulundurmaz, hep fakîrlere dağıtırdı.

Bir defasında Şam vâlisi, tecrübe etmek için, hizmetçisi ile akşam onbin dirhem altın göndermişti. Ebû Zer hazretleri altınları alınca uykusu kaçtı, uyuyamaz hâle geldi. Hemen kalktı ve fakîrlere dağıttı. Yanında tek altın bile saklamadı.

Ertesi gün vâlinin hizmetçisi gelip dedi ki:

- Aman efendim, dün akşam sana getirdiğim altınlar meğerse başkasına gidecekmiş. Yanlışlıkla sana getirmişim. Mümkünse altınları geri alayım, yoksa vâli benden hesap sorar.

Bunun üzerine Ebû Zer-i Gıfârî hazretleri buyurdu ki:

- Oğlum, onları fakîrlere dağıttım. Sen vâliden iki-üç gün mühlet iste, ben bu parayı hazırlarım, o zaman iâde ederiz.

Vâlinin adamı durumu vâliye anlattı. Vâli, Ebû Zer'in, sözünün eri olduğunu anladı.

Ancak, Ebû Zer'in bir günlük ihtiyaçtan fazlasını bulundurmayıp dağıtmasını ve halkı buna teşvik etmesini, halkın anlamayacağını anlayan vâli, durumu halîfe Hz. Osman'a mektup ile bildirdi.

Medîne'den ayrıl!

Bunun üzerine halîfe, Ebû Zer'i Medîne'ye da'vet etti. Ebû Zer, Medîne'ye geldiğinde, evlerin Sel Dağına dayandığını ve refâhın arttığını gördü. Halîfenin huzûruna çıkınca, Hz. Osman'a, niçin insanların biriktirdikleri malları dağıttırmıyorsun, diye sordu. Bunun üzerine Hz. Osman buyurdu ki:

- Yâ Ebâ Zer, halkı zühd yoluna zorla sokmak imkânsızdır. Onlar zekâtlarını verdikten sonra, benim vazîfem, onlar arasında Hak teâlâ hazretlerinin emriyle hükmetmek ve onları çalışma, iktisat tarafına teşvik eylemektir.

Bunun üzerine Ebû Zer dedi ki:

- Resûlullah bana **"Binalar Sel dağına ulaştığı zaman, sen Medîne'den ayrıl!"** diye emretmişlerdi. İzin verirseniz, ben Medîne'den gideyim.

Hz. Osman müsâade buyurdu. Birkaç koyun ve keçi, yetecek miktarda yiyecek vererek, Medîne-i münevvere yakınlarındaki Rebeze adındaki köye gitmesini söyledi. Ailesi de Şam'dan buraya gönderildi.

Ebû Zer-i Gıfârî hazretleri, Rebeze'de, küçük bir kulübeye yerleşti. Gelip geçenlere, hadîs-i şerîf ve dînî bilgiler öğretmeye başladı. Halîfenin hediye ettiği, birkaç koyun ve keçisi vardı. Onlarla hayatını devam ettiriyor, dâimâ Allaha şükrediyordu.

Elbisen eskidi

Birgün, muhterem hanımı hatırlattı:

- Elbisen çok eskidi, bir yenisini bulamaz mıyız?

- Bize artık elbise değil, kefen lâzımdır! Üstelik sana, iyi haberlerim var.

- Hayırdır İnşâallah efendi...

- İnşâallah yakında, Allahın sevgilisi Peygamber efendimize kavuşacağım. Ey ölüm çabuk gel, rûhum Rabbime kavuşmak sevgisiyle çırpınıyor.

Hanımı ağlamaya başladı.

- Niçin ağlıyorsun hanım?

Kadıncağız bir şeyler söylemek için dedi ki:

- Nasıl ağlamıyayım! Gerçekten bir emr-i Hak vâki olsa, vefât etsen, ben buralarda tek başıma ne yaparım? Sonra bir kefen bezimiz bile yok. Ayrıca kadın başıma, seni nasıl defnedebilirim?

- Şimdi bunları bırak da, kapıya çık bakalım! Gelen giden, var mı?

Hanımı gözlerini sildi. Kapı önüne çıktı. Uzaklara, ufuklara baktı, baktı. Issız çöl rüzgârlarından başka, ne gelen vardı, ne giden! Üzüntüyle içeri döndü. Başını salladı:

- Bilirsin ki, hac mevsimi geçti. Bu günlerde, şu ıssız çöle, kimin yolu düşebilir?

- Gelirler! Gelirler! Sen şimdi kalk! Bir keçi kes; pişirmeye başla! İyi kalbli Müslüman cemâ'ati gelince, onlara ikrâm edersin. Sakın, yemeden onları salıverme!

Hanımı, tekrar dışarı çıktı. Gözleri nemli, efendisinin emirlerini yerine getirmeye başladı. Yemek pişirirken yolu da gözlüyordu. İşte bu sırada ufukta, bir toz bulutu belirdi. Bulut yaklaştı, yaklaştı.

Gelenler var!

Nihâyet atlılar ve develiler, açıkça belli oldular. O zaman kadıncağız buruk bir sevinçle içeri koştu:

- Müjde efendi! Söylediğin gibi, gelenler var!

Yaşlı Sahâbînin gözleri parladı ve dedi ki:

- Elhamdülillah! Çok şükür, geldiler demek. Öyleyse, gel de şu yaşlı vücûdumu, Kıbleye doğru çevirelim.

Sonra Kelime-i Şehâdet getirip vefât etti. Hanımı, efendisinin dediklerini yaptı. Sonra tekrar, kapı önüne çıktı. Yolcular gelmişlerdi.

Bunlar Abdullah bin Mes'ûd, Mâlik bin Eşter ve ba'zı Müslümanlardı. Kadıncağız eliyle, gelenlere evi gösterip sordu:

- Ebû Zer içerde, vefât etti. Onu kefenleyip, ecre, sevâba nâil olmak istemez misiniz?

Bu ismi duyan kâfile mensupları, hep birlikte, Ebû Zer hazretlerinin hizmetine koştular.

Abdullah bin Mes'ûd'un verdiği kefenle kefenlendi ve cenâze namazını da, Abdullah bin Mes'ûd kıldırdı. Hazırlanan etten de yiyerek hep birlikte Medîne'ye döndüler. Çoluk çocuğunu Hz. Osman himâyesine aldı.

Hz. Ömer, halîfeliği zamanında birgün arkadaşları ile oturmuş sohbet ediyordu. Bu sırada iki genç huzûruna geldi. Yanlarında kollarından sıkıca tuttukları bir genç vardı. Kollarından tutulan genç, temiz giyimli mert birine benziyordu. Biri geliş sebeplerini şöyle anlattı:

-Bu genç, babamızı öldürdü. Bunun muhâkeme edilmesini istiyoruz.

Üç gün mühlet ver

Hz. Ömer, her iki tarafın da ifâdelerini aldı. Hâdisenin nasıl cereyân ettiği iyice öğrenildikten sonra kâtil genç suçlu görülerek idâma mahkûm edildi.

Delikanlı kararı sükûnetle dinledikten sonra, dedi ki:

-Siz, mü'minlerin emîrisiniz. Emriniz başımızın üzerinedir. Kararın yerine getirilmesine hazırım. Ancak, babam vefât etmezden önce paralarını ayırmış, bana, "Oğlum, şunlar senin, şunlar da kardeşinindir. Büyüyünceye kadar sen muhâfaza et! Büyüyünce kendisine verirsin." diye vasiyet etmişti. Ben de bu paraları bir yere gömdüm. Şimdi karar infaz edilirse, bu paralar orada kalır. Çünkü benden başka yerini bilen yoktur. Yetim hakkı zâyi olur. Bana üç gün müsaade ederseniz gider emâneti ehil birine teslim ederim. Sonra da gelir teslim olurum.

Hz. Ömer:

-Yerine bir kefil bırakman lâzım, buyurdu.

-Burada bulunanlardan biri bana kefil olur?

-Kefilini göster!

Genç, orada bulunanların yüzüne dikkatlice baktı. Sonra Ebû Zer Gıfarî hazretlerini göstererek:

-İşte bu zât kefil olur, dedi.

Hz. Ömer:

-Ey Ebû Zer, kefil olur musun?

-Evet, üç güne kadar döneceğine ben kefil olurum.

Aradan üç gün geçti. Mühlet bitmek üzereydi. Da'vâcı gençler gelmiş fakat, suçlu genç gelmemişti. Da'vâcılar dedi ki:

-Ey Ebû Zer, kefil olduğun genç gelmedi. Madem o gelmedi, sen onun kefili olarak, onun cezâsını çekmedikçe buradan ayrılmayız.

Ebû Zer hazretleri gayet sakin bir şekilde:

-Daha vakit var, sürenin sonuna kadar bekleyin bakalım. Eğer gelmezse, ben hazırım.

Sözünde durdu

Nihâyet bildirilen vakit doldu. Ebû Zer hazretleri de ortaya çıkıp, cezâsının infazını istedi. Tam bu sırada, toz duman içinde birinin gelmekte olduğunu gördüler. Gelen, o gençten başkası değildi.

Genç geciktiği için özür dileyerek:

-Parayı bulup dayıma teslim ettim. Kardeşimi de ona emânet ettim. Dayımın yeri haylı uzak olduğu için ancak bu zamanda gelebildim.

Orada bulunanlar, gencin sözünde durmasına hayran kaldılar. Bu husûsu kendisine söylediklerinde:

-Mert olan hakîki Müslüman sözünde durur. Arkamdan, "Artık dünyada sözünde duran kalmadı" dedirtmem.

Ebû Zer hazretlerine, genci tanımadığı hâlde neden kefil olduğunu sorduklarında:

-Genç bana güvenerek, "Bu bana kefil olur" dedi. Bunu reddetmeyi mürüvvete, insanlığa sığdıramadım. Âlemde fazîlet, iyilik kalmamış, dedirtmem.

Bu durumu gören da'vâcılar:

-Biz de bu dünyada kerem sahibi, cömert kalmadı dedirtmeyiz. Allah rızâsı için, da'vâmızdan vazgeçtik, ölenin vârisleri olarak affettik, dediler.

Peygamber efendimiz Ebû Zer hazretleri hakkında buyurdu ki:

-Benim ümmetimde Ebû Zer, Meryem oğlu İsâ'nın zühdüne sahiptir. Bu fıtrat üzere

yaratılmıştır.

-İsâ aleyhisselâmın tevazuuna bakmak kendisini mesrur eden kimse, Ebû Zerr'e nazar eylesin.

Ebû Zerr-il Gıfârî Peygaberimizden bizzat işiterek 281 hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Kendisinden Enes bin Mâlik, İbn-i Abbas, Hâlid bin Vehba, Zeyd bin Vehb, Hurşe bin Hurr, Cübeyr bin Nüfeyr, Ahnef bin Kays, Abdullah bin Samit, Amr bin Meymun ve daha çok sayıda hadîs âlimi, hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Ondan rivâyet edilen bu hadîs-i şerîfler Kütüb-i sitte denilen meşhur altı hadîs kitabında yer almıştır.

Ebû Zerr'in rivâyet ettiği bir hadîs-i kudsî şöyledir:

Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri buyurdu ki:

Ey kullarım! Şüphesiz zulmü kendime haram kıldım. Ya'ni zulümden münezzehim. Bunu size de haram kıldım. Sakın kimseye zulüm etmeyin.

Ey kullarım! Hepiniz, dalâlet, sapıklık üzere yaratıldınız. Yani din bilgilerini bilmiyordunuz. Ancak sizden hak yoluna hidayet ve imân etmeğe muvaffak eylediğim kimseler hidayete kavuştu, dalâletten kurtuldu. Benden hidayet isteyiniz, sizi hidayete kavuşturayım.

Ey benim kullarım hepiniz açtınız. Fadl ve keremimle sizleri yedirip içirip doyurdum. Benden yiyecek içecek talep ediniz ki size bunun sebeplerini ve yolunu kolaylaştırayım.

Ey benim kullarım hepiniz çıplaktınız, hepinizi ben giydirdim. Benden giyecek talep ediniz ki sizi giydireyim.

Ey benim kullarım! Şüphesiz siz bana hiç bir zarar veremezsiniz ve bana hiç bir fâide sağlayamazsınız. Ben bunlardan münezzeh ve müberrâyım. Ben ganiyy-i mutlakım siz de fakir-i mutlaksınız.

Ey benim kullarım! Eğer sizin öncekileriniz ve sonrakileriniz, insanlarınız, cinleriniz, takvânın en yüksek derecesinde olsa, benim mülkümde zerrece artış olmaz. Zühd ve takvânızın fâidesi yine sizedir.

Ey benim kullarım! Sizin öncekileriniz ve sonrakileriniz insan ve cinleriniz, yani hepiniz en âsî bir kimse gibi hep, isyânkâr ve günâhkâr olsanız, benim mülkümden zerre eksilmez. Bunların zararı, ziyânı size ulaşır.

Ey kullarım! Öncekileriniz ve sonrakileriniz, insanlarınız ve cinleriniz, yeryüzünde bir yerde el kaldırıp benden isterseniz, (Ben de dilersem)**, her istediğinizi veririm. Böylece benim mülkümden bir şey eksilmiş olmaz. İğne denize daldırıldığı zaman iğne denizden birşey eksiltir mi? Ucunda kıymetsiz bir yaşlık kalır.**

Ey kullarım! Sizin amel ve ibadetlerinizi, her işinizi, ilmi ezelîm ve hafaza mleklerim ile zapt ve hıfz ederim. Sonra işlerinizin karşılığını âhirette noksansız veririm. İşte bu şekilde her kim bir hayır işlerse, bana hamd-ü senâ eylesin. Bu da benim ihsânımdır. Bundan başka iş işleyenler de beni değil, kendi nefislerini kötülesinler. Zira kötülük işleyenler, irâde-i cüz'iyyeleri ile kendi nefslerine uyarak günâh işliyorlar.

Ebû Zerr-il Gıfârî şöyle anlatmıştır

Bir gün mescid girdim. Resûlullah efendimiz yalnız oturuyordu. Ben de yanına oturdum, buyurdu ki:

Yâ Ebû Zer, mescide girince iki rekât namaz (tahıyyet-ül mescid) **kılmak gerekir. Kalk**

kıl.

Kalktım iki rekât tahıyyet-ülmescid namazı kıldım sonra yine Resûlullahın yanına varıp oturdum. Dedim ki,

-Yâ Resulallah, bana namaz kılmayı emir buyurdunuz. Bu namaz nedir?

-Azı ve çoğu Allahü teâlânın koyduğu bir ibâdettir.

-Yâ Resûlallah hangi amel daha efdaldir:

-Allahü teâlâya imân etmek ve onun yolunda cihad yapmak.

-Yâ Resûlallah imân bakımından en kâmil mü'min hangisidir?

-Ahlâkı en güzel olanıdır

-Yâ Resûlallah mü'minlerin en emini kimdir?

-İnsanlara elinden ve dilinden zarar gelmeyen kimsedir.

-Yâ Resûlallah en efdal hicret hangisidir?

-Günâhlardan uzaklaşmaktır.

-Yâ Resûlallah en efdal namaz hangisidir?

-En uzûn kılınan namazdır

-Yâ Resûlallah, oruç nedir?

-Ecrini, mükâfatını bizzat Allahü teâlânın katkat vereceği bir farzdır ibâdettir,

-Yâ Resûlallah hangi cihad daha efdaldir?

-Mal ve canı ile yapılan cihaddır,

-Yâ Resûlallah hangi köleyi azât etmek daha efdaldir?

-Madden ve manen kıymetli olanı.

-Sadakanın en efdali hangisidir?

-Az da olsa fakirin gönlünü almak için verilendir.

-Yâ Resûlallah, Allahü teâlânın indirdiği âyetler içinde en fazîletlisi hangisidir?

-Âyet-el kürsîdir..

Ebû Zer hazretleri devam ederek,

-Yâ Resûlallah bana nasihât et!

-Sana Allah'tan korkmayı tavsiye ederim. İşin başı budur.

-Yâ Resûlallah biraz daha!..

-Sana Kur'ân-ı kerîmi okumayı tavsiye ederim. O senin için yeryüzünde nur, gökte meleklerin övgüsüdür.

-Biraz daha...

-Çok gülmeyi terket, çok gülmek kalbi öldürür, yüzün nurunu giderir.

-Biraz daha nasihât buyur, Yâ Resûlallah!

-Susmayı tercih et sadece hayır söyle, bu şeytanı senden uzaklaştırır dîne uymakta sana yardımcı olur.

-Biraz daha, Yâ Resûlallah!

-Cihad et, çünki cihad ümmetimin zühdüdür.

-Biraz daha...

-Miskinleri, fakirleri sev onlarla bulun.

-Biraz daha, Yâ Resûlallah!

-Kendinden aşağı olanlara bak, senden üstün olanlara bakma, çünkü içinde bulunduğun hal senin için nimettir.

-Biraz daha, Yâ Resûlallah dedim!

-Akrabanı ziyaret et, onlar seni ziyaret etmeseler de.

-Biraz daha, Yâ Resûlallah dedim.

-Allahü teâlâya itâat et, kınayanların kınamasına aldırma.

-Biraz daha nasihât et, Yâ Resûlallah!

-Acı da olsa Hakkı söyle!

-Biraz daha istedim.

-Tedbir almak gibi akıllılık yoktur. Haramlardan el çekmek gibi vera yoktur. Güzel ahlâk gibi de soyluluk yoktur.

| BAŞA DÖN |

Kâdılık yapan sahâbîlerden: EBÜDDERDÂ

Ebüdderdâ hazretleri, Bedir seferi sırasında Müslüman oldu. Önceleri puta tapardı. Bir gün Ebüdderdâ’nın ana bir kardeşi Abdullah bin Revâha ile Muhammed bin Mesleme, Ebüdderdâ’nın bulunmadığı bir sırada evine girerek putunu kırdılar.

Niye mâni olamadın?

Ebüdderdâ, eve dönünce, hem putun kırıklarını topluyor, hem de diyordu ki:

- Yazıklar olsun sana! Ne diye seni kıranlara mâni olmadın? Onları ne diye üzerinden defedemedin?

Zevcesi Ümmüdderdâ dedi ki:

- Eğer o, bir kimseye fayda verebilse veya gelecek bir zararı önleyebilse idi, kendisine

gelen zararı önlerdi!

Ebüdderdâ, bunun üzerine, “Gusletmek için bana su hazırla!” dedi. Yıkandı. Elbisesini giydikten sonra, Peygamberimizin yanına gitmek üzere yola çıktı.

Ebüdderdâ gelirken, Abdullah bin Revâha Peygamberimizin yanında bulunuyordu. Dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bu gelen Ebüdderdâ’dır. Ben onun, bizi görmek için geldiğini sanıyorum!

- O, Müslüman olmak için geliyor. Çünkü, Rabbim, Ebüdderdâ’nın Müslüman olacağını bana va’detti!

Ebüdderdâ Resûlullah efendimizin huzûrunda Müslüman oldu. Ebüdderdâ’nın ev halkı ise kendisinden önce Müslüman olmuşlardı.

O Müslüman olmadan önce Bedir savaşı yapılmıştı. Uhud savaşında ve diğer savaşların hepsinde bulundu. Uhud savaşında gösterdiği cesâret ve kahramanlığı çok dikkati çekmiş, Peygamberimiz onun için, **“Ne mükemmel süvâridir”** buyurarak methetmiştir.

Ebüdderdâ, Peygamberimizin zamanında Kur’ân-ı kerîmi tamamen ezberlemiştir. Âyet-i kerîmelerin çoğunun tefsîrini bizzat Peygamber efendimize sorarak öğrenmiştir.

İlim öğretmekle meşgul oldu

Ebüdderdâ, Peygamberimizin vefâtından sonra Medîne’de kalmaya tahammül edememiştir. Hz. Ebû Bekir zamanında, Yermük savaşında, ordu kâdısı olarak bulunmuştur. İslâm tarihinde ilk defa ordu kâdılığı yapan o olmuştur. Hz. Ömer devrinde izin istiyerek Şam’a gitmiş, orada Kur’ân-ı kerîm ve ilim öğretmekle meşgul olmuştur.

Şam’da Câmi-i Kebîr’de verdiği bu derslerine pek çok sayıda talebe katılırdı. Talebelerine onar kişilik halkalar halinde ders verirdi. Her ders halkasını ayrı ayrı kontrol ederdi. Bir defasında talebeleri sayıldığında binaltıyüz civârında oldukları görülmüştür. Bu derslere Eshâb-ı kirâmdan da katılanlar olmuştur. Ebüdderdâ ayrıca tabâbet ilmini de bilirdi. Hastalarını tedâvi eder, gerekli ilâçları yapardı.

Şam’a vâli tâyin edilen Hz. Muâviye, halîfeden bir kâdî istemişti. Hz. Ömer de, “Bu vazîfeyi en iyi Ebüdderdâ yapar” buyurarak, vazîfenin ona verilmesini emretti. Bu vazîfesi sırasında da ilim yaymaya devam etti.

Birgün, Ebüdderdâ hazretlerine bir kişi gelerek dedi ki:

- Yâ Ebüdderdâ! Benim büyük bir hastalığım var. Bunun tedâvisinde bana yardımcı ol!

- Hastalığın nedir?

- Benim kalbimde dünyaya karşı aşırı sevgi var. Dünya, âdetâ kalbimi işgâl etmiş. Kıldığım namazlarda nûr göremiyorum. İbâdetlerimden bir tat, lezzet alamıyorum.

- Ey kişi, senin hastalığın hastalıkların en büyüğüdür. Bunu, hemen tedâvi etmelisin! Yoksa, Allah korusun îmânını da kaybedebilirsin!

- Yâ Ebüdderdâ, ne olur beni bu hastalıktan kurtar!

Hasta ziyâretine git

Ebüdderdâ hazretleri bu kişiye şu nasîhatı yaptı:

- Sık sık hasta ziyâretlerine git! Cenâze namazlarında bulun! Kabirleri ziyâret et! Bu üç şeyi muntazam yaparsan bu hastalıktan kurtulursun. Sendeki dünya sevgisi yok

olur, kalbin nûrlanır, basîret gözün açılır.

Bu kişi bildirilen üç şeye bir müddet devam etti, fakat kendi hâlinde herhangi bir değişiklik hissetmedi. Üzüntülü bir şekilde tekrar Ebûdderdâ hazretlerine gidip dedi ki:

- Ey Ebûdderdâ! tavsiyelerini aynen yerine getirdim. Fakat kendimde hiçbir değişiklik görmüyorum. Ne olur beni bu hastalıktan kurtar!

Ebûdderdâ hazretleri şöyle buyurdu:

- Öyle ise sen, cenâzeye bir hayvan ölüsüne gider gibi gitmişsin! Şimdi söyliyeceklerimi iyi dinle! Hasta ziyâretlerine gittiğin vakit, birgün senin de onun gibi zayıf, hâlsiz, yatağa uzanmış olacağını düşün! Bir yudum suyu bile eline alıp içemiyecek, başkalarının yardımı ile içebileceksin!

Bütün bu gerçeklere rağmen hâlâ dünyaya bağlanmaktaki maksadın ne? Görüyorsun ki, dünya zenginliği, insanın bu hâle gelmesine mâni olamamaktadır. Bunları, hastanın yanında düşün ve nefsine şöyle de:

“Şunun hâline bak, ibret al! Senin de sonun budur! O hâlde dünya muhabbetinden elini çek!”

Cenâze namazına gittiğin zaman düşün ki, bu kimseyi, bütün dünya ni’metlerinden ayırmışlar, tabutun içine koyup musalla taşının üzerine bırakmışlar. Yakınları, çok sevdiği ve bütün ömrünü onlar için harcadığı çocukları onu geriden seyrediyorlar.

Hastalıktan kurtuldu

Mezarlığa vardığında, kabirde yatanların hâlini düşün! Birgün sen de onlar gibi olacaksın. Nâzik bedenin çürüyüp böceklere yem olacaktır.

Ey kişi, işte üç şeyi yaparken bunları düşünüp, kendini bunların yerine koyarsan, kısa zamanda bu tehlikeli hastalıktan kurtulursun.

O kişi, bu nasîhatlara aynen uydu. Kısa zamanda bu hastalıktan kurtuldu. Dünyadan tiksinmeye başladı. Kalbi nûrlandı. Basîret gözü açıldı. Hakkı bâtıldan ayırdı. Bundan sonra bütün ömrünü, âhıreti düşünerek, ona hazırlanmakla geçirdi.

Ebûdderdâ hazretlerini gördüğünde dedi ki:

- Allah senden râzı olsun! Kalb gözümün açılmasına, gerçekleri görmeme vesîle oldun.

Ebûdderdâ hazretleri, hastalandığı zaman, dostları ziyâretine gelerek dediler ki:

- Hastalığın nedir?

- Günâhımdır!

- Arzûn nedir?

- Cennettir!

- Sana bir tabîb çağırmayalım mı?

- Beni tabîb hasta yaptı.

Halka ilân et

Abdullah bin Selâm’ın oğlu Yûsüf şöyle anlatmıştır:

“Ebüdderdâ vefât edeceği sırada ben yanında idim. Bana dedi ki:

- Kalk benim vefât etmek üzere olduğumu halka ilân et!

Ben kalkıp insanlara durumu bildirdim. İşitenler evine geldiler. Evin içi-dışı insanlarla doldu. Sonra, “Beni dışarı çıkarınız” demesi üzerine dışarı çıkardık. “Beni oturtunuz” dedi. Oturttuk. Evinde toplanan büyük kalabalığa karşı şöyle dedi:

- Ey insanlar Resûl-i ekremden işittim ki, şöyle buyurdu:

(Kim kusûrsuz ve noksansız bir abdest alır, sonra da tam bir ihlâs ile namaz kılarsa, Allahü teâlâ onun istediklerini ona ihsân eder.)

Ebüdderdâ, bundan sonra gelenlere namazla ilgili bir miktar daha nasîhatta bulundu. Son sözleri bunlar oldu.”

Peygamber efendimiz Ebüdderdâ’nın ilimdeki gayretini övmüş ve;

- Her ümmetin bir hakîmi vardır. Bu ümmetin hakîmi de Ebüdderdâ’dır, buyurmuştur.

Mu’âz bin Cebel de vefât ederken, talebesi Amr bin Meymûn’a, Ebüdderdâ’nın ilminden istifâde edilmesini vasiyet ederek buyurmuştur ki:

- Yeryüzü ondan daha âlim bir kimse taşımadı.

Ebüdderdâ, herkese iyilikle muâmelede bulunurdu. Kızgınlıkları ve kırgınlıkları yatıştırır, hep güleryüz gösterirdi. Kimseyi incitmez, kimseden incinmezdi. Çok tok gönüllü ve cömert idi. Kendisini ziyârete gelen her misâfire çok ikrâmda bulunur, bizzat kendisi hizmet ederdi. İlmi, takvâsı, üstün ahlâkıyla ve daha birçok vasıflarıyla çok sevilmiş, hürmet gösterilmiştir.

Onu kötülemeyiniz!

Ebüdderdâ hazretleri; bir şahsın işlemiş olduğu bir kötülükten dolayı, insanlar tarafından sövülüp, kötülendiğine tesâdüf etti. Oradakilere dedi ki:

- Bu adam bir kuyuya düşmüş olsaydı, siz onu çıkarmak istemez miydiniz?

- Evet çıkarmak isterdik.

- Öyle ise, onu kötülemeyiniz, dil uzatmayınız, onun işlemiş olduğu kötülükten sizi korumuş olan Allahü teâlâya şükrediniz.

- Sen ona buğzetmez misin?

- Ben onun kendisine değil, yaptığı fenâlığa buğzederim.

Ebüdderdâ’nın hanımlarından Hayre binti Hadred, Ümmüd Derdâ el-Kübrâ lâkabıyla meşhûr olup, kadın sahâbîlerdendir. Fıkıh ve hadîs ilminde âlim bir kadındı. Rivâyet ettiği hadîs-i şerîfler altı meşhûr hadîs kitabında yer almıştır. Bilâl, Yezîd, Derdâ ve Nesîbe adlarında dört çocuğu vardı.

Hanımı Ümmüd Derdâ şöyle anlatmıştır:

“Ebüdderdâ birşey anlatırken ve bir hadîs-i şerîf naklederken dâimâ tebessüm ederdi. Bir gün sebebini sordum. Dedi ki:

- Resûl-i ekrem efendimiz her hadîs-i şerîf söyledikçe tebessüm ederdi.”

Hadîs dinlemek için geldim

Bir gün Medîne'den, Ebüdderdâ hazretlerini ziyâret için bir zât geldi. Ebüdderdâ hazretleri o zâta, niçin geldiğini sordu. O da, "Sizin Resûlullahtan işittiğiniz hadîs-i şerîfleri rivâyet ettiğinizi duydum. Onun için geldim" dedi. Ebüdderdâ hazretleri tekrar sordu:

- Ticâret için falan gelmedin mi?

- Hayır.

- Başka bir işin veya ihtiyacın için mi geldin?

- Sadece hadîs-i şerîf almak üzere geldim.

Bunun üzerine Ebüdderdâ hazretleri buyurdu ki:

- Pekiyi, o hâlde dinle! Resûl-i ekrem efendimizin şu sözleri söylediğini duydum:

(Bir insan ilim kazanmak için bir yola giderse, Allahü teâlâ ona Cennete doğru bir yol açar. Melekler, ilim talebesinden memnun oldukları için kanatlarını onların üzerine gererler. İlim sahipleri için, yerdekiler ve göktekiler magfiret niyâz ederler. Denizin diplerindeki balıklar bile ona duâ ederler.)

(Âlimin âbid üzerindeki üstünlüğü, ayın yıldızlara üstünlüğü gibidir. Âlimler peygamberlerin vârisleridir. Bunlar para peşinde koşmazlar. İlme koşarlar. Onun için, onlar ilimden ne kadar fazla pay almak mümkünse o kadar alırlar.)

Yolcuyum gideceğim

Bir defasında Ebüdderdâ hazretlerinin evine bir zât uğradı. O zâta dedi ki:

- Eğer burada kalacaksan sana bir yer hazırlayayım, yolcu isen, geçip gideceksen sana azık hazırlayayım.

- Yolcuyum, gideceğim.

- Öyle ise sana en güzel azığı hazırlayayım. Bundan daha kıymetli azık olsa idi, onu da sana verirdim.

Ebüdderdâ hazretleri sonra şöyle devam etti:

- Bir gün Resûlullah efendimizin huzûruna gitmiştim. "Yâ Resûlallah! Zenginler dünyayı da âhireti de kazandılar. Onlar hem namaz kılıyor, hem oruç tutuyor, hem de sadaka verebiliyorlar. Fakat biz fakîr olduğumuz için sadaka veremiyoruz" dedim.

Bunun üzerine Resûl-i ekrem efendimiz şöyle buyurdu:

- Sana bir şey söyleyeyim mi? Sen onu yapınca kavuştuğun şeye, ancak onu yapanlar kavuşabilirler. Yapmayanlardan hiçbiri ona yetişemezler. Her namazdan sonra 33 kere Sübhanallah, 33 kere Elhamdülillah, 33 kere Allahü ekber söyle!

Bir defasında Kureyşten bir zât ile Ensârdan bir zâtın aralarında bir mesele olmuştu. Ensârdan olan zât, Hz. Muâviye'ye gidip şikâyet etti. Hz. Muâviye helâllaşmalarını tavsiye etti. Fakat şikâyet eden kabûl etmedi. Hz. Muâviye, o zâta Hz. Ebüdderdâ'yı göstererek dedi ki:

- Bu zâta sor!

O kimsenin sorusu üzerine Ebüdderdâ şöyle dedi:

- Resûl-i ekremden işittim. **“Bir Müslümanın bedenine bir zarar gelir de, buna sebep olanı, affeder, hakkını helâl ederse, Allahü teâlâ onu bir derece yükseltir. Onun bir hatâsını affeder”** buyurdu.

Kalbimle kavradım

Bunu dinleyen zât, Ebüdderdâ’ya bakarak sordu:

- Sen bunu bizzat Resûl-i ekrem efendimizden duydun mu?

- Evet, kulaklarımla işittim. Kalbimle kavradım.

- O hâlde ben şikâyetimden vazgeçiyorum, hakkımı da helâl ediyorum.

Ebüdderdâ hazretleri bir gün Şam’da mescidde oturuyordu. Bir kişi mescide girdi ve şöyle duâ etti:

- Yâ Rabbî! Yalnızlıkta bana yardımcı ol, garipliğimde bana acı, bana azîz ve sevimli bir dost ihsân et!

Ebüdderdâ bu sözlerini duyunca, o zâta dönüp şöyle dedi:

- Resûlullah efendimizden işittim. Buyurdu ki: **“İnsanlar içinde kendine zulmedenler var, bunlar gam ve keder içindedirler. İnsanlar arasında isrâftan sakınanlar var, bunlar iktisatlı ve mutedil hareket ederler. Bunların hesâbı kolaydır. Ayrıca, insanlar arasında hayır işlemek için yarışanlar var. Bunlar hesapsız Cennete girerler.”**

Peygamberimiz; Selmân-ı Fârisî ile Ebüdderdâ’yı kardeş yapmıştı.

Selmân-ı Fârisî, bir gün, Ebüdderdâ’yı ziyârete gitti. Ebüdderdâ, Selmân-ı Fârisî’ye yemek getirterek dedi ki:

- Ben, oruçluyum. Buyur, sen ye!

Selmân-ı Fârisî de dedi ki:

- Sen yemedikçe, ben de, yemem!

Şimdi kalk artık!

Ebüdderdâ da, onunla birlikte yemek zorunda kaldı. Geceleyin namaza kalkmaya davranınca, Selmân-ı Fârisî, ona, “Yat, uyu!” dedi. O da, yatıp uyudu. Bir müddet sonra, yine namaza kalkmaya davrandı. Selmân-ı Fârisî tekrar, “Yat, uyu!” dedi. O da yatıp uyudu. Sabah namazı vakti girince, Selmân-ı Fârisî, ona, “Şimdi, kalk artık!” dedi. Kalktılar. Sonra Selmân-ı Fârisî, ona dedi ki:

- Senin üzerinde bedenin hakkı var! Rabbinin hakkı var! Misâfirinin hakkı var! Âilenin de, hakkı var! Oruç tut, iftâr da, et! Namaz kıl! Âilenin yanına da, git! Sen, her hak sahibine hakkını ver!

Abdest alıp sabah namazının sünnetini kıldıktan sonra farzını kılmak üzere mescide gittiler. Namazdan sonra, durumu Peygamberimize anlattılar. Peygamberimiz buyurdu ki:

- Selmân, ilimle doldurulmuştur, doğru söylemiş, doğru yapmış!

Ebüdderdâ’nın bildirdiği hadîs-i şerîflerden bir kısmı da şunlardır:

(Cömertlik, îmânın sağlamlığından gelir. Îmânı sağlam olan Cehenneme girmez. Cimrilik de şek ve şüpheden gelir. Şüphe içinde olan Cennete giremez.)

Birgün Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Cum’a günleri bana çok salevât getirin! Okunan salevât bana hemen bildirilir.

Öldükten sonra da bildirilir

Bunun üzerine, “Öldükten sonra da bildirilir mi?” diye sorulunca, Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Evet, ben öldükten sonra da bildirilir. Çünkü, toprağın peygamberleri çürütmesi harâm kılındı. Onlar kabirlerinde diridirler, rızıklandırılırlar.

Bir gün Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ey Ebüdderdâ! Cehennem ehlinin kimler olduğunu sana bildireyim mi? Her böbürlenen, kaba, büyüklük taslıyan, iyiliğe mâni olan kimsedir. Cennet ehlinin kimler olduğunu sana bildireyim mi? Her fakîr kimse ki, Allaha yemîn etse, Allah onu doğru çıkarır.

Yine buyurdu ki:

(Din kardeşinin arzû ettiği yemeği ona yediren kimsenin günâhları bağışlanır. Din kardeşini sevindiren, Allahı sevindirmiş olur.)

Peygamber efendimiz, günâhkârlara şefâ’at edeceğini bildirince, “Îmânı olan hırsız ve zânîler de şefâ’ate kavuşacak mı?” diye suâl ettim. Buyurdu ki:

- Evet, onlara da şefâ’at edeceğim.

Yine buyurdular ki:

(Sizler kıyâmet günü kendinizin ve babanızın adları ile çağırılacaksınız. Öyle ise çocuklarınıza güzel isimler veriniz.)

(Mîzâna konacak amellerden en ağır geleni, güzel ahlâktır.)

(Bir kimse, kardeşine arkasından duâ ettiği zaman, bir melek, “Allah, sana da o duâ ettiğin gibi versin” der.)

(Şikâyetinize sebep olan şeyler, amellerinizin bozukluğundandır.)

(Her kim Kehf sûresinin başından on âyet-i kerîme ezberlerse, Deccâlın ve aldatıcıların şerrinden korunmuş olur.)

(Her hastalığın başı çok yemektir.)

(Dertli mü’minin duâsını ganîmet bilin! Sübhânallahi velhamdülillahi velâ ilâhe illallahü vallahü ekber velâ havle velâ kuvvete illâ billah, çok söyleyiniz. Zîrâ onlar sâlih amellerdendir. Ağaçların yaprakları döktükleri gibi bunlar da hatâları dökerler. Bunlar Cennet hazînelerindendir.

Kötülüklerin anahtarı

Ebüdderdâ dedi ki:

- Çok sevdiğim bana dedi ki:

(Parça parça parçalansan, ateşte yakılsan bile, Allahü teâlâya hiçbir şeyi ortak koşma! Farz namazları terketme! Farz namazları bile bile terkeden Müslümanlıktan çıkar. İçki içme! İçki, bütün kötülüklerin anahtarıdır.)

Ebüdderdâ hazretleri buyurdu ki:

- Zilhiccenin ilk 9 günü oruç tutmalı, çok sadaka vermeli ve çok duâ ve istigfâr etmelidir! Çünkü Muhammed aleyhisselâm, **(Bu on günün hayır ve bereketinden mahrûm kalana yazıklar olsun)** buyurdu.

Günâh unutulmaz

Ebüdderdâ hazretleri buyurdu ki:

- Dünyada, üç şey için yaşamak isterim: Uzun gecelerde namaz kılmak için, uzun günlerde oruç tutmak için ve sâlih kimselerin yanında oturmak için.

- Kötü kimselerle çok düşüp kalkan kimsenin kalbi harâb olur.

- Allahü teâlâyı görür gibi ibâdet ediniz! Kendinizi ölmüş biliniz! İyilik zâyi olmaz, günâh unutulmaz.

- Hayır, mal ve evlâdı çoğaltmakta değildir. Hayır, kulluk yükünün büyüklüğünü anlamak, ameli çoğaltmak, insanlarla oyalanmayı bırakıp Allahü teâlâya ibâdete yönelmektir. Eğer iyilik yaparsan Allahü teâlâya hamdet, günâh işlemişsen istigfâr et.

- Ardından insanların gelmesinden hoşlanan, Allahtan uzaklaşır.

- Aklında eksiklik olmayan hiç kimse yoktur. Çünkü dünyalıktan eline birşey geçtiği vakit sevinir, fakat ömrünün azaldığına üzülmez.

- Ölümden sonra neler göreceğinizi, başınıza gelecekleri bilseydiniz, isteyerek ne yemek yiyebilir, ne de su içebilirdiniz.

- İlminden faydalanmayan, ilmiyle amel etmeyen âlimler, mahşer günü şiddetli azâba düşeceklerdir.

- Ölümü çok hatırlayan taşkınlıktan ve hasedden kurtulur.

- Bir âlim ilmiyle amel etmedikçe âlim sayılmaz.

- Rabbime karşı tevâzu' için yokluğu, yoksulluğu severim. Rabbimi arzûladığım için ölümü severim! Günâhıma keffâret olacağı için hastalığı severim!

- Kul Allahü teâlâya ibâdetle meşgul olunca, Allahü teâlâ onu sever, mahlûkâtına da sevdirir.

- Bilmeyene bir kere, bilip de yapmıyana yedi kere yazıklar olsun!

- Îmânın kemâli, başa gelene sabır, kadere rızâ, tam bir tevekkül, ve Allahü teâlâya teslim olmaktır.

İlmi yaydı

Ebüdderdâ hazretlerinin ismi Uveymir bin Zeyd el-Ensârî el-Hazrecî'dir. Ebüdderdâ künyesidir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Tefsîr, hadîs, fıkıh ilimlerinde meşhûr sahâbîdir. Bilhassa Kur'ân-ı kerîmi ezberlemiş olmasıyla ve kırâat ilmini pek çok kimseye öğretmesiyle meşhûrdur.

Şam'da bulunduğu sırada Kûfe'den ve diğer yerlerden çok kimse, Ona fıkhî mes'eleler sormak üzere gelir, fetvâsını alırdı. Ba'zı sahâbîlerle birlikte Kıbrıs'ın fethine de katıldı. Ebüdderdâ hazretleri, ömrünü dîne hizmet etmekle geçirdi. Nübüvvet kaynağından aldığı

ilmi yaydı. Hz. Osman'ın halîfeliğinin son yıllarında, 652 yılında vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Resûlullahın hizmetçisi: ENES BİN MÂLİK

Medîneli çocuklar hem koşuyor, hem de sevinçle bağırarak etrafı çınlatıyorlardı:

- Resûlullah efendimiz geldi! Kâinâtın efendisi geldi!

Günlerce, aylarca, beklenen Allahın Resûlü işte geliyordu...

Çocuklar arasında en coşkulusu, şüphesiz Hz. Enes idi. Ancak 9-10 yaşlarındaydı. Bütün varlığıyla koşuyor, sevinç çığlıkları atıyordu. Dikkatle bakmasına rağmen, Âlemlerin Efendisini bir türlü göremedi.

Müjdeyi verin!

Bir müddet daha, o heyecanla koştular, bağırdılar. Nihayet Kusvâ adlı develeri üzerinde, Resûlullah efendimiz ve arkadaşları göründüler. Kalbleri duracak gibiydi. Medîne'nin epeyce dışındaydılar. Bir Müslüman amca, Küçük Enes ve arkadaşlarına dedi ki:

- Koşun! Medînelilere müjdeyi verin! Sevgili Peygamberimizin teşriflerini bildirin!

Bunun üzerine çocukların yarısı, nefes nefese şehre koşmaya başladı. Büyük müjdeyi ulaştırmak için, son gayretlerini sarfediyorlardı. Bu haberi sabırsızlıkla bekleyen sayısız Müslüman, Medîne ufuklarında doğan Nûr'a doğru yarıştılar. Bütün insanların ve cinlerin Peygamberini karşılamak için, acele ettiler.

Her taraftan sesler yükseliyordu:

- **Vedâ tepelerinden ay doğdu üstümüze.**

- Buyurunuz yâ Resûlallah, bize buyurunuz.

- Safâ geldiniz sevgili Peygamberimiz, safâlar getirdiniz...

- Hürmet ve şerefle Sizi selâmlıyoruz, ey Allahın Sevgilisi.

- İnşâallah Medîne'de, emniyet ve huzûra kavuşacak ve kavuşturacaksınız.

Resûlullah efendimiz böyle sesler arasında şehre girdiler.

Sevgili Peygamberimizin yanlarında, en yakın dostları Hz. Ebû Bekir bulunuyordu. Kadınlar ve çocuklar, şiirler okuyorlar, hangisinin Resûlullah olduğunu birbirlerine soruyorlardı.

Medîne kurulduğu günden beri, böyle sevinçli ve heyecanlı anlar yaşamamıştı. Müslümanların çoğu Efendimizi; kendi evlerine götürmek, misâfir etmek şerefine erişmek istiyordu. Bu sebeple, Kusvâ'nın yularını yakalamaya çalışıyorlardı. Fakat sevgili Peygamberimiz buyurdu ki:

- **O'nu serbest bırakınız. Kimin evi önünde durursa, oraya misâfir oluruz, İnşâallah.**

En sonunda Ebû Eyyûb Hâlid bin Zeyd hazretleri, bu şerefe kavuştu. Efendimiz, bir müddet için, O mübârek zâtın evinde misâfir kaldılar.

Artık bütün Medîneli Müslümanlar için, Resûlullaha hizmet yarışı başlamıştı. Herkes ellerinde ve evlerinde ne varsa, ikrâm ediyordu.

Fakirin hediyesi

Ümmü Süleym de, oğlu küçük Enes'in elinden tutarak; sevgili Peygamberimizin huzûruna gelerek dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bizler zengin değiliz. Size takdim edecek, fazla bir şeyimiz yok. Ancak çok sevdiğimiz şu küçük oğlumuzu, hizmet etsin diye, size armağan ediyoruz. Lûtfen kabûl buyurunuz!

Peygamberimiz, bu içten gelen teklife pek memnun kaldılar. Küçük Enes'in başını okşayıp, duâ ettiler. Ana ve babasını kırmayıp, onu, yanlarına aldılar. Medîne dışında koşa koşa Efendimizi karşılayan bu küçük Müslüman, meğer kendi saâdetine doğru koşuyormuş! Böylece iki cihânın Efendisiyle, gece ve gündüz beraber olmak saâdetine kavuşmuş oldu.

O da, bu büyük ni'metin karşılığını ödemek için, büyük gayret sarfetti. Efendimizin hiçbir sözlerini kaçırmadan, dikkatle hizmet etti.

Sevgili Peygamberimiz Enes bin Mâlik'e, sanki çocuk değil de; olgun bir insan gibi davranıyorlardı. Bir kerecik yüzlerini astığı görülmedi. Sert konuştukları işitilmedi. O'nun minik kalbini kırdıkları, incittikleri duyulmadı.

İşte o sıralarda bir gün, küçük Enes, arkadaşlarıyla birlikte oyun oynuyorlardı. Hz. Peygamber, çocuklara doğru yaklaştılar. Sevgiyle selâm verdiler. Onlar da hürmetle, selâmlarını aldılar. Sonra Efendimiz yavaşça, Enes'in elinden tuttular. Birlikte, az ilerdeki duvar dibine yürüdüler. Orada O'nun kulağına, bir şeyler söylediler.

Ümmü Süleym'in akıllı oğlu, derhal koşarak uzaklaştı. Belli ki Efendimiz kendisine, vazîfe vermişlerdi. Kendileri de, o duvar dibine oturdular. Beklemeye başladılar...

Epeyce sonra Hz. Enes, koşarak geldi. Hz. Resûle öğrendiklerini arzetti. Resûlullah efendimiz oradan memnun ayrıldılar.

Niçin geciktin?

Yaşı küçük, vazîfesi büyük Hz. Enes; daha sonra evine geldi. Hava kararmak üzereydi. Annesi O'nu, merakla bekliyordu. Hemen sordu:

- Nerede kaldın yavrucuğum? Niçin geciktin?

Oğlunun gözleri, pırıl pırıldı. Cevap verdi:

- Efendimiz, bir işe gönderdiler anneciğim. O yüzden geç kaldım.

Hz. Ümmü Süleym daha da meraklandı:

- O iş, neydi?

- Sırdır, cevabını verdi ve sustu.

İşte o zaman anesi:

- Âferin oğlum! Resûl-i Ekremin sırlarını, dâimâ muhafaza et, sakla. Onları hiç kimseye açıklama. Bütün ömrünce böyle davran, diye tenbih etti. Sonra da sevgiyle, oğulcuğunu bağrına bastı.

Aylar ve yıllar geçiyor, küçük Enes; sevgili Peygamberimizin yanlarında büyüyordu. O şerefli ocakta terbiye ediliyordu. Dâimâ birlikte abdest alır, namaz kılar, oruç tutarlardı.

Kıyâmet ne zaman?

Bir gün mescid-i şerîfe, çölden bir adam geldi. Efendimiz, namaza durmak üzere idiler. Ama adamcağız soruverdi:

- Yâ Resûlallah! Kıyâmet, ne zaman kopacak?

Sevgili Peygamberimiz namaza başladılar. Namazı bitirip, selâm verdikten sonra:

- Kıyâmeti soran nerede? diyerek bakındılar.

O kimse cevap verdi:

- Buradayım, yâ Resûlullah!..

- Kıyâmet için, ne hazırladın?

Soruyu soran kimse mahcûb bir hâlde arz etti ki:

- Anam babam, Sana fedâ olsun ey Allahın Resûlü! Yazık ki kıyâmet için, fazla bir hazırlığım yok. Ne fazla oruç tutabildim; ne namaz kılabildim. Sâdece, Allah ve Resûlünü çok seviyorum.

Bu cevap üzerine, sevgili Peygamberimiz şöyle buyurdular:

- İnsan kıyâmette, sevdikleri ile beraber olur.

Bunu duyan Müslümanlar, başka hiç bir müjdeye; bu kadar sevinmediler.

Hz. Enes iyi günlerde, sıkıntılı anlarda, İslâm için yapılan savaşlarda; dâima Efendimizle birlikte idi. Resûlullahın gazâları, fazla olmakla beraber; savaş yapılanı dokuz tanedir: Büyük Bedir, Uhud, Hendek, Benî Kureyzâ, Benî Mustalak, Hayber, Mekke'nin Fethi, Tâif ve Huneyn Gazâlarıdır. Hz. Enes bunların çoğuna iştirak etti. Kâinatın Efendisini hiç terk etmedi. Hizmetlerini, bir an için bile aksatmadı.

Zaman ilerledikçe Ümmü Süleym'in küçük oğlu Enes; 20 yaşlarında bir delikanlı oldu. Zekâsı, terbiyesi, ilim ve cesâretiyle; yaşıtlarını geride bıraktı. Hz. Enes bu arada şâhid olduğu olayları sonraki âlimlere nakletti. Resûlullahın son günlerindeki bir hâdiseyi şöyle anlatır:

Sizleri ağlatan nedir

Bir sabah Hz. Ebû Bekir ve Hz. Abbâs, beraberce yürüyorlardı. Bir topluluğa rastladılar. Bunlar, Medîneli Müslümanlar idiler. Hepsi de, üzüntüyle ağlaşıyorlardı. Kalbi çok rakik, hassas, yumuşak olan Hz. Ebû Bekir sordu:

- Ey Kardeşlerim! Sizleri ağlatan şey nedir?

- Bizler, Resûlullah Efendimizin huzûrunu düşünüyoruz. O'na ağlıyoruz.

Gerçekten sevgili Peygamberimiz, bir müddetten beri rahatsız idiler. Bunu bilen Medîneliler öbek öbek toplanıp, üzüntülerini paylaşıyorlardı. Yüreği, sevgi ve ayrılık üzüntüsüyle çarpan, Hz. Ebû Bekir de ağladı. Biraz sonra da, Efendimizin mübârek evlerine vardı. Gördüklerini, duyduklarını saygı ile arzetti.

Sevgili Peygamberimiz çektiği bütün acılara rağmen, mescide geçtiler. Bunu gören Eshâb-ı kirâm da oraya koşuştular. Efendimizin üzerlerinde, uzun bir hırka ve başlarında, siyah sarık bulunuyordu. Güzel bir hutbe okudular. Önce Allaha hamd ve şükrettiler. Sonra da ağır ağır buyurdular ki:

- Ey Nâs! Sizlere, Ensârı ya'nî Medîneli Müslümanları vasiyet ediyorum. Diğer insanlar çoğalıyor. Ensâr ise azalıyor. Onlar, kendi zararlarına bile olsa, size karşı vazîfelerini yerine getirdiler. Artık sizler de, Onları kollayın. İstemiyerek sizlere, bir kusurları dokunursa; o kusurlarından vazgeçiverin!

Bu, sevgili Peygamberimizin son Hutbeleri oldu. Bir daha minbere çıkamadılar. Dünya hayatlarını ve Peygamberlik vazîfelerini, şerefle tamamladılar.

Her ikisini de gördüm

Gözyaşları arasında, Hz. Enes dedi ki:

- Sevgili Peygamberimizin Medîne'ye geldikleri günü de, vefât ettikleri günü de gördüm. Müslümanlar birincisi kadar sevinçli; ikincisi kadar elemli gün yaşamadılar.

Hz. Enes'in babası Mâlik, hicretten önce Müslüman olmamış ve Hz. Enes'in annesi Ümmü Süleym ile kavga etmiş ve evden ayrılmıştı. Çıktığı bir seferde ölmüştü. Ümmü Süleym daha sonra Ebû Talhâ ile evlenmişti.

Hz. Enes bütün gazâlara katıldı. Büyük Bedir zaferinde, 12 yaşında olduğu hâlde, savaş alanındaydı. Efendimizin vefâtlarında 20 yaşında bulunuyordu. 70-80 yıl daha yaşadı. Efendimizin en yakınlarında bulunduğu için; O'nun bütün emir ve yasaklarını çok iyi biliyordu. Bunları olduğu gibi, Müslümanlara nakletti. Uzun ömrünü yalnız, bu işe vakfetti.

Hz. Ebû Bekir devrinde, Bahreyn'de zekât ve vergi toplamaya memûr edildi. Hz. Ömer zamanında, Basra'ya yerleşti. Hayatının sonuna kadar orada, ilim öğretmeye devam etti. Çok ve kıymetli talebeler yetiştirdi. Hasan-ı Basrî hazretleri, bunlar arasındadır. 100 yaşlarında, Basra'da vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Evi ilk vakıf olan sahâbî: ERKAM BİN EBİ'L ERKAM

Hz. Erkam'ın ataları, Mekke'nin sayılı zengin ve reisleri idiler. Bu sebeple, eskiden beri saygı ve i'tibâr görürlerdi. Kâ'be-i muâzzamanın batı taraflarında, yüksek bir evleri vardı. Beytullahı ziyâret edenler mutlaka, onların evi önünden geçmeye mecburdular. Safâ tepesinde bulunduğu için, uzaktan bile Kâ'be'yi görmek mümkündü.

Evim evinizdir

Hz. Erkam Müslüman olduktan sonra, sevgili Peygamberimizi evlerine da'vet etti. Peygamber efendimiz de münâsip bir zamanda, Hz. Ebû Bekir'le birlikte şeref verdiler. Evin geniş ve ferah salonlarında, topluca namaz kıldılar. Huzûr içinde sohbet ettiler, uzun uzun konuştular. Bir ara Hz. Erkam dedi ki:

- Yâ Resûlallah, evim, evinizdir. Emrinizdedir. Nasıl, ne zaman ve ne kadar arzû ederseniz, kullanabilirsiniz.

O sırada ilk Müslümanlar gerçekten, büyük baskı ve tehdit altındaydılar. En yakın akrabâları bile onlara, eziyet ediyorlardı. Abdestlerini gizli alıyor, namazlarını gizli kılıyorlardı. Çünkü müşrîkler, puta tapanlar; büyük bir kin ve nefretle doluydular. Hz.

Erkam'ın teklifi bu yüzden, sevgili Peygamberimizi çok ferahlattı.

Hz. Erkam'ın tertemiz evi, Müslümanlar için gerçek bir kurtuluş kalesi oldu. Bir dâr-ül İslâm ya'nî İslâm yuvası hâline geldi. Peygamber efendimiz, sayıları 10-15'i geçmeyen mü'minler ile birlikte oraya yerleştiler. Rahatça ibâdet etmeye, İslâm için çalışmaya devam ettiler.

İki Cihân Güneşi ve sevgili arkadaşları üç yıl kadar, bu ilk İslâm Kalesinde bulundular. Birçok âyet-i kerîme, orada nâzil oldu. Birçok meşhur kimse, orada hidâyete erdiler, Müslüman oldular. Sayıları kırka yaklaştığı bir gün, Hz. Ebû Bekir sordu:

- Yâ Resûlallah! İnsanları açıkça İslâma da'vet zamanı, daha gelmedi mi?

Peygamber efendimiz de buyurdu ki::

- Henüz, sayımız azdır.

Fakat Hz. Ebû Bekir ısrar etti. Bunun üzerine hep beraber, Kâ'be civârına çıktılar. Hz. Ebû Bekir ayağa kalkıp, orada bulunanlara konuşmaya başladı:

- Ey Kureyşliler! Allahü teâlâ birdir. Muhammed aleyhisselâm, O'nun Resûlüdür. Gelin, birlikte İslâma dönelim. Felâha, kurtuluşa erelim.

Utbe'yi sağ bırakmayız

Sevgili Peygamberimiz de onu dinliyorlardı. Hz. Ebû Bekir, daha sözünü bitirmeden, müşrikler hücûm ettiler. Hem Hz. Ebû Bekir'e, hem de ötekilere saldırıyorlardı. Hâinliğiyle tanınmış Rebîa'nın oğlu Utbe yamalı ayakkabısıyla, yüzüne gözüne vuruyordu. Her tarafı şişen Hz. Ebû Bekir sonunda düştü, bayıldı...

Gürültüyü işiten Teymoğulları kabîlesi, koşarak geldiler. Saldırganları dağıtıp, akrabâlarını kurtardılar. Çünkü Hz. Ebû Bekir, aynı kabîleden idi. O zamanlar kabîle mensupları, Müslüman olsun, müşrik olsun, birbirlerini koruyorlardı.

Hz. Ebû Bekir'i, bir çarşaf içinde evine götürürlerken dediler ki:

- Eğer akrabâmız ölürse; and olsun ki biz de, Utbe'yi sağ bırakmayız!

Hz. Ebû Bekir'i müşriklerin elinden alıp evine götüren Teymoğulları ve anacığı, Akşama kadar yatağı ucunda beklediler. Nihayet hava kararırken Hz. Ebû Bekir gözlerini açtı. İlk sözü:

- Allahü teâlânın Resûlü nasıllar,oldu.

Kabîle büyükleri çıkıştılar:

- Sen bu hâle, O'nun yüzünden düştün! Kendine bakmıyor da, hâlâ O'nu mu soruyorsun?

Anası Ümm-ül Hayr, başında gürültü yapanları kovaladı. Bütün gayretiyle, sevgili oğluna bir şeyler yedirmeye çalışıyordu. O ise, hep soruyordu:

- Resûlullah efendimiz nasıldır?

Onun, ısrarlı soruları karşısında anası dedi ki:

- Yemîn ederim ki, benim hiç haberim yok!

- Öyleyse sorup, öğreniver!

Müjde oğlum!

Annesi yalvaran oğlunun hatırı için, evden çıktı. Epeyce sonra geldi. Yüzü gülüyordu:

- Müjde oğlum! Merak ettiğin zât, Erkam'ın evinde bulunuyorlarmış.

Hz. Ebû Bekir'in gözleri parladı. Sanki dünyalar onun olmuştu. Anacığı ise, elinde yiyecek bir şeyler uzatıyordu.

- Yine de gidip O'nu kendim görmedikçe, ahdim olsun, boğazımdan ne su, ne yemek geçmiyecektir, deyince, kadıncağız şaşırdı.

Ortalık kararıp, herkes evlerine kapanıncaya kadar beklediler. Sonra, Hz. Ebû Bekir'in koltuklarına girip, sokağa çıktılar. Doğruca Hz. Erkam'ın evine yollandılar. Peygamber efendimizi sağ-sâlim görünce; sarılıp öpmeye, koklamaya başladı. Dâr-ül Erkam'da bulunan Müslümanlar da, onu öpüyorlardı. Bu göz yaşartıcı sahne, uzun zaman devam etti...

Annem de hidâyete erse

Peygamber efendimizin şefkatli bakışlarından, kendisine çok acıdığını hisseden Hz. Ebû Bekir ricâda bulundu:

- Yâ Resûlallah! Anam, babam, size fedâ olsun. Lütfen, benim için üzülmeyiniz. Çünkü o kâfirler, yüzüme biraz fazlaca vurdular, o kadar. Fakat şu benim vefâlı anacığım, çocukları için çok merhametlidir. Onun için Allaha duâ buyursanız da, hidâyete kavuşsa ve böylece de, Cehennem ateşinden kurtulmuş olsa?

Sevgili Peygamberimiz tebessüm ettiler. Sonra, Allahü teâlâya duâda bulundular. Ümm-ül Hayr hazretlerine, îmân ve İslâmı teklif ettiler. O temiz kalbli ana, hiç tereddüt etmeden Müslüman oldu. Kurtuluşa erdi. Böylece Hz. Erkam'ın evi, bir kere daha bereketini gösterdi.

Çok geçmeden Hz. Hamza da, Müslümanlar arasına katılınca; sayıları 39'a yükseldi. Peygamber efendimizin o bahadır amcaları ile, Müslümanların gücü çok yükseldi. Çünkü onun kılıcının keskinliği, herkes tarafından iyi bilinmekteydi. Bütün Mekkeliler, Hz. Hamza'nın cesâret ve kahramanlığından korkarlardı.

Hz. Hamza Müslüman olduktan sonra bir ikindi vakti, inananlar, yine Hz. Erkam'ın kutlu evinde toplanmışlardı. Namaz kılınmış, sohbet ediyorlardı. Kapı hızlı hızlı çalındı. Gidip bakan zât, haber verdi:

- Yâ Resûlallah, Hattâb'ın oğlu Ömer gelmiş. Kılıcı da elinde bulunuyor.

Bunun üzerine ba'zıları dediler ki:

- Kapıyı açmıyalım!

Ba'zıları da, aksini söylediler.

İşte o zaman yiğit Hz. Hamza, sevgili Peygamberimize dönerek dedi ki:

- Bırakınız, yâ Resûlallah! Şâyet hayır için geldiyse, hayır görür. Şer, kötülük için geldiyse, kendi kılıcıyla kellesini uçururum.

Hâlâ vazgeçmiyecek misin?

Kapı açıldı. Ve bütün heybetiyle Hattâb'ın oğlu içeri girdi. İki Cihân Sultânı ayağa kalktılar. Önlerine gelince, onu omuzlarından tutup sarstılar:

- Ey Ömer! Hâlâ vazgeçmiyecek misin?

Hattâb'ın oğlu, tâ iliklerine kadar sarsıldı. Ve olanca gücüyle dedi ki:

- Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah!

O anda, Müslümanlık şerefine erişti. Hz. Ömer oldu. Bütün Eshâb-ı kirâm, yüksek sesle:

- Allahü ekber! Allahü ekber! Vallahü ekber! Tekbîrleriyle yeri, göğü inletmeye başladılar. O kadar ki, Mekke'nin en uzak yerindekiler bile işittiler. Çünkü Müslümanların sayısı, 40'a yükselmişti. Bunu öğrenen Hz. Ömer:

- Ey Allahın Resûlü! Müsâade buyurunuz da, gidip hep birlikte, Beytullahın içinde namaz kılalım, teklifinde bulundu. Peygamber Efendimiz kabûl ettiler.

İşte o gün, Hz. Erkam'ın sırlarla dolu güzel evi Dâr-ül Erkam; vazîfesini tamamlamış oldu. Çünkü o günden sonra Müslümanlar, ibâdetlerini artık açıkça ve her yerde yapmaya başladılar...

Allahü teâlânın emriyle sevgili Peygamberimiz, Medîne'ye Hicret ettikleri zaman; Hz. Erkam da fazla gecikmedi. Herkes gibi o da; Mekke'deki güzel evlerini, topraklarını, akrabâlarını terketti.

Peygamber Efendimiz Medîne'de onu, Hz. Zeyd bin Sehl ile din kardeşi yaptılar. Huzur içinde yaşıyabilmesi için, Beni Züreyk mahallinde bir miktar arazi verdirdiler...

Ne tarafa gidiyorsun?

Hz. Erkam fevkalâde dindar, ahlâklı ve cömert bir Müslümandı. Bilhassa, namaza çok önem veriyordu. Bir gün yol kıyâfetiyle Peygamber efendimizin huzûrlarına girip, selâm verdi. Sevgili Peygamberimiz selâmını aldıktan sonra sordular:

- Ne tarafa gidiyorsun?

O da eliyle, Beyt-i Makdîs'i, Kûdüs taraflarını işâret etti. Peygamber Efendimiz tekrar sordular:

- O tarafa seni sevkeden nedir, ticâret mi?

- Hayır ey Allahın Resûlü. Maksadım, ticâret değildir. Sâdece Beyt-i Makdîs'te namaz kılmak istiyorum.

Sevgili Peygamberimiz, Mekke taraflarını işâret ederek buyurdu ki:

- Mescîd-i Harâm'da kılınan bir namaz; oradan başka mescîdlerde kılınan bin namazdan hayırlıdır.

Medîne'de parlayan İslâm Güneşi, ışıklarını; önce yakınlara, sonra uzaklara yaymaya başladı. Allah rızâsı için, Allahın dîni olan İslâmı yaymak için, savaşlar yapıldı.

Önce büyük Bedir, sonra ibretli Uhud, daha sonra Hendek ve öteki gazâlar kazanıldı. Nihâyet İslâmın doğduğu mübârek belde olan Mekke, müşrikliğin merkezi durumundan kurtarıldı ve fethedildi. Oradan da, dünyanın dört bir yanına dağıldılar.

Hz. Erkam'ın nûrlu evinde, Dâr-ül İslâmda yetişen, 40 büyük" sahâbî bugün yeryüzünde yaşayan 400 milyon Müslümanın yıldızları, önderleri, ataları oldular.

Tam bir sığınak oldu

Hz. Erkam'ın evi, İslâm târihinde çok önemli bir rol oynamıştır. İlk Müslümanlar, kendilerine yapılan eziyet ve işkencelerden kurtulmak için, bu eve sığınmışlardı.

Hz. Ömer'in katılmasıyla 40 kişi oluncaya kadar, Dâr-ül Erkam onlara, tam bir sığınak oldu. Ayrıca birçok âyet-i kerîme de, burada nâzil oldu...

Hz. Erkam'ın evi Dâr-ül İslâm olarak; uzun müddet önemini korudu. Çocuklarına vakfettiği için, onlar da satmadılar. Fakat Halîfe Mansûr zamanında, devletin eline geçti. Yıkılmaktan kurtarmak için, ta'mir edildi. O zaman da evin aslı kayboldu.

Bu mübârek eve fazla kıymet vermemiz; şüphesiz, onun taşına toprağına değildir! İslâmiyet zâten böyle bir şeye, izin vermez. Saygımız sâdece, orada toplanan ve İslâm ve îmânları için her fedâkârlığı göze alan ilk Müslümanların hâtırâları sebebiyledir.

Erkam'ın babası; Ebî'l Erkam, anası; Ümeyme, kabîlesi; Mahzûmoğulları, künyesi; Ebû Abdullah'tır. İslâmiyeti ilk kabûl edenlerin 7. veya 11.'sidir. Ailesi, Mekke'nin sayılı asîllerinden idi. Bu sebeple Müslüman olmadan önce de, çok saygı görürlerdi.

Mazlûmun hakkını arayanlar

Hz. Erkam aynı zamanda; Mekke'de, Mekkelilerden ve onlar dışında Mekke'ye girecek olan sâir insanlardan zulme ve haksızlığa uğramış kimse bırakmamak; mazlûmun hakkı geri alınıncaya kadar, zâlime karşı, mazlûmla birlikte hareket etmek üzere ahidleşen; denizlerin, bir kıl parçasını ıslatacak kadar suyu bulundukça, Hirâ ve Sebîr dağı yerlerinde durduğu ve üzerlerinde dağ tekeleri yayıldığı müddetçe, bu ahid ve sözlerine bağlı kalacaklarına yemin eden **Hılfül fudûl** eshâbından idi.

Hz. Erkam, Bedir, Uhud ve diğer gazâlara katıldı. Hepsinde büyük yararlıklar gösterdi. Allahü teâlânın Resûlü zaman zaman onu, zekât toplamakla vazifelendirdiler. Her zaman olduğu gibi bu vazifeyi de, severek ve başarıyla yaptı.

Geçimini, ziraat ve ticâretle temin ederdi. Kimseye muhtaç olmadan yaşadı. Dürüstlük ve dindarlık; ahlâkının temel taşlarıydı. İki oğlu vardı: Abdullah ve Osman. Kızları: Meryem, Safiyye ve Ümeyye adlarını taşıyordu.

Hicretin 53. yılında, 83 yaşlarında, Medîne'de vefât eyledi. Namazını, vasiyeti üzerine aynı günlerde Müslüman oldukları; Hz. Sa'd bin Ebî Vakkâs kıldırdı. Bakî' kabristanına defnolundu.

| BAŞA DÖN |

Câhiliye devrinde de tek bir Allaha inanan sahâbî: ES'AD BİN ZÜRÂRE

Resûlullah Efendimiz, Mekke'de herkesi îmâna da'vet ediyor, İslâm nûru ile küfür karanlığını aydınlatarak, kalblere Allah sevgisini yerleştirmeye çalışıyordu. Mekke'nin puta tapan Arapları, bu hak da'veti bir türlü anlayamıyor, İslâmiyeti kabûl etmemekte ısrar ve inat ediyorlardı. Çok az kimse Müslüman olmuştu. Onlara da, müşrikler, akla hayâle gelmedik sıkıntılar veriyor, işkence yapıyordu.

Siz kimlersiniz?

Resûlullah her yıl hac mevsiminde ve Ukâz panayırı günlerinde Mekke şehrinin dışına çıkıp, başka yerlerden gelen kabîlelerle görüşerek onları İslâma da'vet ederdi.

Peygamberliğinin 11. senesinde, hac mevsiminde Mekke dışına çıkmıştı. Akabe denilen yerde, Medîne halkından bir toplulukla karşılaştı. Onlarla aralarında şu konuşma geçti:

- Sizler kimlersiniz?

- Hazrec kabîlesindeniz.

- Yahûdîlerin dost ve müttefikleri olan Hazrecîlerden misiniz?

- Evet.

Bunun üzerine Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Oturmaz mısınız, sizinle biraz konuşayım?

Onlar da oturunca Resûlullah efendimiz onlara Kur'ân-ı kerîmden İbrâhim sûresi 35-52'inci âyet-i kerîmelerini okudu ve İslâmiyeti anlattı. Bu dîne girmeleri için da'vette bulundu.

Onlar da, zâten kabîlesinin büyüklerinden ve Medîne'de yaşayan Yahûdîlerden, yakında bir peygamberin geleceğini işitmişlerdi. Resûl-i ekrem, onları dîne çağırınca birbirlerine bakıştılar ve, "Yahûdîlerin, alâmetlerini haber verdiği işte bu Peygamberdir!" diye aralarında konuştular. Resûlullahın huzurunda Kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldular. Peygamberimize de dediler ki:

- Biz kavmimizi, hem birbirlerine karşı, hem de Yahûdîlere karşı, aralarında düşmanlık ve kötülük olduğu hâlde geride bırakmış bulunuyoruz. Ümit edilir ki, Allah onları da, sizin sayenizde bir araya toplar. Biz, hemen dönüp onları senin peygamberliğini kabûl etmeye da'vet edeceğiz ve bu dinden kabûl ettiğimiz şeyleri onlara da anlatacağız. Eğer Allah, onları bu din üzerinde toplayıp birleştirirse, senden daha azîz ve şerefli kimse olmaz!

İslâmiyetin girmediği ev kalmadı

Medîneli bu altı kimse gerçekten inanmış, Allahü teâlânın Peygamberimize tebliğ ettiklerini kabûl ve tasdik etmişlerdi. Vatanlarına dönmek üzere Peygamberimizden izin alıp ayrıldılar.

Bu yeni Müslüman olan altı kişinin ikisi, Neccâroğulları ailesinden Ebû Umâme Es'ad bin Zürâre ile Avf bin Hâris idi.

Bunlar, Medîne'ye kavimlerinin yanına dönünce, hemen onlara Peygamberimizden anlatmaya ve İslâm dînine girmeleri için da'vete başladılar. Bunu o kadar çok yaptılar ki; Medîne'de, içinde Peygamberimizin ve İslâmiyetin bahsedilmediği bir ev kalmadı. Böylece İslâmiyet, Hazrec kabîlesi arasında yayıldığı gibi Evs kabîlesinden de ba'zı kimseler Müslüman oldu.

Es'ad bin Zürâre, İslâmiyeti kabûl eden oniki arkadaşı ile beraber ertesi sene tekrar Mekke'ye geldiler. Ve yine Akabe'de Resûlullah efendimizle görüşüp, O'na bî'at ettiler. O'na bağlılıklarını arzedip, bütün emir ve isteklerine teslim olacaklarına söz verdiler.

Bu sözleşmede, **Allaha ortak koşmayacaklarına, zinâ yapmayacaklarına, hırsızlık etmeyeceklerine, iftiradan kaçınacaklarına, ayıplanmak ve rızık korkusu sebebiyle çocuklarını öldürmeyeceklerine** dâir taahhütte bulundular. İkisi Evs kabîlesine, diğerleri de Hazrec kabîlesine mensup olan bu 12 kişinin başı, reisi Es'ad bin Zürâre idi.

Beş vakit namaz emrolundu

Peygamberimiz bu 12 kişiyi kabîlelerine temsilci yaptı. Bunlar, kabîlelerine İslâmiyeti anlatıp, onlar adına Resûlullaha karşı kefil olacaklardı.

Bu sözleşmeden sonra, Medîne'ye dönen Hz. Es'ad ve arkadaşları, kabîlelerine hemen İslâmiyeti anlatarak, onu yaymak ile meşgul oldular. Bu sırada Peygamberimiz Mi'râca götürülüp, Cenneti ve Cehennemi gördü. Allahü teâlâ ile vâsıtasız olarak, anlaşılmaz bir

şekilde konuştu. Beş vakit namaz emrolundu.

İslâmiyet Arabistan Yarımadası'nda yayılmaya devam ederken, Medîne'de bu iş çok daha süratli yürüyordu. Öyle ki, daha önce birbirlerine düşman olan Evs ve Hazrec kabîleleri barışmış, İslâmiyeti daha iyi öğrenebilmek için Resûlullah efendimizden bir muallim, hoca istemişlerdi.

Resûl-i ekrem efendimiz de, onlara Kur'ân-ı kerîmi ve İslâmiyeti öğretmek için Mus'ab bin Umeyr'i gönderdi. Mus'ab, Medîne'de Hz. Es'ad'ın evinde kaldı. Onunla birlikte ev ev dolaşarak herkese İslâmiyeti duyurdular. Resûlullahın sevgisini ve Onu, bütün düşmanlarından korumak için canla başla çalışacaklarına söz vermelerini anlattılar. Birkaç gün içinde 30 kişi Müslüman oldu. Böylece Medîne'de Müslümanların sayısı 40'a ulaşmıştı.

Birgün, bu Müslümanların hepsi, Hz. Es'ad bin Zürâre'nin evinde toplandıklarında dediler ki:

- Yahûdîler ve Hıristiyanlar, kendilerine haftada birer gün seçerek, o gün alış-verişi bırakıp, inançlarına göre ibâdet ediyorlar. Şimdi, bize de uygun olanı, haftanın yedi gününden birini seçerek, o günü tâat ve ibâdet için ayırmaktır!

ilk cum'a namazı

Bu fikri, başta, reisleri Hz. Es'ad olmak üzere hepsi uygun buldular. Derhal Cum'a gününü bu işe ayırdılar. Cum'aya, o güne kadar Arube günü deniliyordu. Mü'minlerin toplanıp ibâdet etme günü ma'nâsına "Cum'a" dendi.

Resûl-i ekrem'in Medîne'ye hicretinden evvel, Hz. Es'ad bin Zürâre, Medîne'deki 40 kadar Müslümanı toplayarak, bir Cum'a günü Nakîb-ül-Hadamât'taki Beyâda'ya götürmüş ve orada onlara Cum'a namazı kıldırmıştır. Bu sûretle Peygamberimizin:

- Kim, güzel bir sünneti ihyâ ederse, hem onun sevâbına, hem de kıyâmete kadar o sünnetle amel edenlerin kazanacakları sevâba nâil olurlar,hadîs-i şerîfinin muhâtabı olmuştur.

İslâmiyette ilk defa kılınan Cum'a namazı, işte bu yerde kılınan Cum'adır. Medîneli Müslümanların bu hayırlı maksatları, cenâb-ı Hakkın rızâsına uygun olduğundan bilâhare devamlı olarak Cum'a namazı kılınması emredilmiştir.

Resûlullah efendimize, Peygamberlik vazîfesi verileli 13 sene olmuştu. Mekkeli müşriklerin, Müslümanlara zulmü had safhaya varmış, dayanılmaz bir hâl almıştı. Medîne'de ise, Es'ad bin Zürâre ile Mus'ab bin Umeyr'in hizmetleri sayesinde Evs ve Hazrecliler, Müslümanlara kucak açacak, onları bağrına basıp, uğrunda her fedâkârlığı yapacak aşk ve şevkin içindeydiler.

Sana yardım var

Resûlullahın da bir an önce Medîne'ye teşriflerini arzûluyorlar, O'nun uğrunda mallarını ve canlarını esirgemeyeceklerine söz veriyorlardı. Hac mevsimi gelmişti. Hz. Mus'ab bin Umeyr ile beraber, Medîneli 73 erkek ve 2 kadın Müslüman, Mekke'ye geldiler. Kâ'beyi ziyâretten sonra, Resûlullah efendimizle bir kısmı görüştü. Resûlullaha dediler ki:

- Yâ Resûlallah! Biz servet, silâh ve hayvan bakımından, çok hazırlıklıyız. Bizim yanımızda sana yardım var. Senin için canlar verme var. Kendimizi nelerden korur ve savunursak, seni de onlardan koruma ve savunma var! Seninle buluşmak istiyoruz.

Akabe'de buluşmaya karar verildi.

Medîneli Müslümanlar ve Resûlullah efendimiz hepsi yine Akabe'de buluştular. Hz. Es'ad bin Zürâre Medîneli Müslümanlar adına Peygamberimizin Medîne'ye hicret etmelerini ricâ

ve teklif ettiler.

Cennet var

Resûlullah efendimiz onlara, Kur'ân-ı kerîmden ba'zı âyet-i kerîmeleri okuduktan sonra, kendi canlarını, çoluk ve çocuklarını nasıl koruyup gözetirlerse, O'nu da öyle koruyacaklarını temin etmek üzere onlardan kesin söz istedi. Evs ve Hazrec kabîlelerinin bütün temsilcileri biraz düşünüp taşındıktan sonra dediler ki:

- Senin uğrunda canımızı ve mallarımızı harcasak, bize ne var?

Peygamberimiz de cevabında buyurdu ki:

- Allahü teâlânın râzı olması ve Cennet var!

Bunlardan her biri kavminin temsilcileri, vekilleri olarak bu husûsta söz verdiler. İlk önce Es'ad bin Zürâre dedi ki::

- Ben, Allaha ve O'nun Resûlüne verdiğim sözü yerine getirmek, canımla ve malımla O'na yardım husûsundaki sözümü, işlerimle gerçekleştirmek üzere bî'at ediyorum.

Sonra elini uzattı ve müsâfeha yaptı. Arkasından her biri bu şekilde bî'atı tamamlayıp, "Allahü teâlânın ve Resûlünün da'vetini kabûl ettik, dinledik ve boyun eğdik" diyerek hoşnutluklarını ve teslimiyetlerini ifade ettiler.

Böylece Resûlullahın uğrunda canlarını ve mallarını çekinmeden ortaya koydular. Kadınlar ile bî'at, sadece söz ile yapılmıştı.

Bu ikinci Akabe bî'atından sonra, Resûlullah efendimiz, Mekkeli Müslümanların Medîne'ye hicret etmelerine izin verdi. Daha sonra Allahü teâlânın izni ile, Peygamberimiz de Medîne'ye hicret buyurdular.

Hicretten sonra Peygamberimiz Hz. Hâlid bin Zeyd, Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin evine yerleşmekle beraber, Hz. Es'ad bin Zürâre'nin evinde de kalmak suretiyle onun hatırını gözetir, hanesini bereketlendirirlerdi. Zîrâ İslâmiyet, Medîne'ye O'nun evinden yayılmıştı. İslâmiyeti öğretmek için Peygamberimiz tarafından Mekke'ye gönderilen Hz. Mus'ab bin Umeyr, O'nun evinde kalmıştı.

Her çâreye başvuruldu

Hicrette, Peygamberimizin bindiği devenin, Medîne'ye varınca ilk çöktüğü arsa, Es'ad bin Zürâre'nin yanında yetişip büyüyen Neccâroğullarından Sehl ve Süheyl adında iki yetime aitti. Resûlullah efendimiz, mescit yapmak için bu arsayı satın almak istedikleri zaman, iki kardeş, satmayacaklarını, ancak Resûlullaha hediye etmek istediklerini söylediler.

Peygamberimiz arsa sahiplerinin yetim olduklarını bildikleri için, ücretini ödemeden almak istemedi. O arsayı parayla satın aldı. Hz. Ebû Bekir'e emir buyurup, arazinin parasını verdirdi. Hz. Es'ad bin Zürâre de, bu iki yetime, Benî Beyâda tarafında kendilerine bir arazi vererek geçimlerini sağlamayı temin etti.

Medîne'de Mescid-i Nebevî'nin inşaatına devam edilirken, hicretten dokuz ay sonra Hz. Es'ad bin Zürâre hastalandı. Çeşitli tedâvî şekli uygulanmasına rağmen hastalığı iyileşmedi. Resûlullah efendimiz kendisini ziyâret ederek sıhhat ve âfiyetleri için duâ etti. Hastalığı çok şiddetliydi. Hayatının son anlarını yaşıyordu. Tedâvisi için her çâreye başvurulmuştu. Kısa bir müddet içinde vefât etti. Bakî kabristanına defnedildi.

Es'ad bin Zürâre, Bedir harbine katılamadan vefât etmişti. Resûlullah efendimiz, O'nun ölümüne çok üzüldüler. Medîneli Yahûdîler, onun ölümünden sonra Resûlullahın Peygamberliği aleyhinde dedikodu yapmaya başlayarak dediler ki:

- Muhammed'in bir kudreti olsaydı, arkadaşını iyi ederdi.

Onun vazîfesi

Bu suretle, mü'minleri, O'ndan soğutmak ve yeni dîne girecek olanları, O'na yaklaştırmamak istiyorlardı. Düşmanlıklarını açıkça ortaya koyuyorlar, insanları şüpheye düşürmek istiyorlardı. Resûl-i ekrem efendimiz de, onların bu hâllerini çok iyi bildiklerinden buyurdu ki:

- Yahûdîler, neden arkadaşını kurtaramadı diyecekler. Ben ise, arkadaşımın bu hâli için bir menfaat veya zarar vermeye mâlik değilim!

Hâlbuki onun peygamberliği, insanları câhillikten, küfür ve sapıklık yollarından kurtarıp, îmân aydınlığına çıkartmaktı. Onun vazîfesi, Allahü teâlânın râzı olduğu doğru yola da'vet işinden ibâretti.

Es'ad bin Zürâre İkinci Akabe bî'atından sonra, Hazrec kabîlesinin Neccâroğullarının temsilcisi tâyin edilmişti. Vefâtından sonra, Neccâroğullarından bir grup Resûlullaha gelerek dediler ki:

- Bizim temsilcimiz öldü. Bize bir temsilci tâyin ediniz!

Resûlullah efendimiz de onlara yeni bir temsilci tâyin etmiyerek;

- Sizler, benim dayılarımsınız. Ben de sizin temsilcinizim! buyurdu.

Böylece, onları sevindirmiş oldu. Resûlullahın, Neccâroğullarına böyle iltifat etmesi, onlar için büyük şeref oldu.

| BAŞA DÖN |

Yemenli sahâbîlerden: FEYRÛZ BİN DEYLEMÎ

Feyrûz bin Deylemî San'a'da bulunuyordu. Resûlullahın Peygamberliği haberi oraya ulaşınca, Vebr bin Yuhannis'in teklîfi üzerine Müslüman oldu ve hicretin onuncu yılında Medîne'ye geldi. Resûlullahın huzûruna girip, bî'at etti. Peygamber efendimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Biz, uzaklardan çıkıp geldik. Burada Müslüman olduk. Bize kim yardım edecek?

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Allah ve Resûlü.

Feyrûz da, bunun üzerine dedi ki:

- Allah ve Resûlü bize kâfîdir.

Hangisini istersen tercih et!

Yine Feyrûz bin Deylemî, Resûlullaha sordu:

- Yâ Resûlallah! Ben Müslüman oldum. Fakat nikâhım altında iki kızkardeş var.
Şimdi ne yapacağım?

- Onlardan hangisini istersen tercîh et, onu tut! Hangisini istersen boşa!

- Yâ Resûlallah! Biz, üzüm sahibi kimseleriz. Allahü teâlâ ise içkiyi harâm kılmıştır. Bu üzümleri ne yapacağız?

- Kurutup, kuru üzüm yapınız!

- Biz bunu nasıl kullanalım?

- Kırba içinde sabah ıslatıp, hoşaf yapıp içiniz, akşamleyin ıslatıp, sabahleyin içiniz!

Feyrûz bin Deylemî bir defasında da Peygamber efendimize şöyle sordu:

- Yâ Resûlallah! Biz, soğuk bir memlekette yaşıyoruz. Bu yüzden buğdaydan yapılmış içki içiyoruz.

- O sarhoş ediyor mu?

- Evet, sarhoş ediyor.

- Onu içmeyiniz!

Feyrûz bin Deylemî'nin Müslüman olduğu yıl, Resûlullah efendimiz Vedâ haccını yaptıktan sonra hastalanmışlardı. O sırada Araplar arasında ba'zı kimseler peygamberlik da'vâsına kalkıştı.

Çok kimseyi aldattı

Bunların ilki, Benî Ans kabîlesinden Esved-i Ansî idi. Asıl ismi Abhele bin Ka'b'dır. O, kâhin, hafif meşrep bir adamdı. Halka, onları hayrete düşürecek şeyler gösterir, sözleriyle, dinleyenlerin dikkatini çekerdi.

Esved-i Ansî, meleklerin kendisine vahiy getirdiğini söyleyerek, Peygamberlik iddiasında bulunmaya başladı. Birtakım hîlelerle, Yemen halkından birçok kimseyi aldattı. Necrân ahâlisi de ona tâbi oldu. San'a'yı zaptedip, fitne çemberini genişletti. Yemen'de bulunan Müslüman vâli ve memurlar oradan ayrılmak zorunda kaldılar.

Esved-i Ansî ile ilgili haber, Peygamber efendimize ulaştı. Yemen'deki İslâm vâlilerine ve oradaki Müslümanlara haber gönderdi. İster onunla çarpışma, isterse onun tuzağa düşürülmesi şeklinde olsun, mutlaka Esved-i Ansî üzerinde önemle durulması gerektiğini emir ve tavsiye buyurdular.

Resûlullah efendimiz, hasta olmalarına rağmen, Esved-i Ansî gibi yalancıların yaptıkları tahribat üzerinde ehemmiyetle durdular. Resûlullah efendimiz bu mes'ele için, Müslüman olmayanlarla da irtibat kurdu. Netîcede Esved-i Ansî öldürülecekti. Esved'in öldürülmesi için, karısı Âzad ile de anlaşıldı.

O daha ölmemiştir!

Feyrûz, o sırada Yemen'de bulunuyordu. İki arkadaşı ile beraber, Esved'in yattığı evin duvarını deldiler. Feyrûz, arkadaşlarından birisine, içeri girip öldürmesini söyledi. Arkadaşı, tehlikeli anlarda, kendisinde titreme meydana geldiğini, bu işi beceremeyeceğini söyledi.

Bunun üzerine Feyrûz içeri girdi. Esved'in yattığı odaya yaklaştı. Horladığını duydu. Esved derin bir uykuya dalmış ve yatağına gömülmüş bir vaziyette idi. Feyrûz bu işten haberi olan Âzad'a, işâretle, başının nerede olduğunu sordu. Âzad da, Esved'in başını gösterdi.

Feyrûz, Esved'in başucuna dikildi. Esved, sarhoş olarak uykuya dalmış ve sarhoşluğu daha geçmemişti. Feyrûz, Esved'in başını kıvırdı ve boynunu kırdı.

Sonra gitmek isterken, Âzad, “O daha ölmemiştir” dedi. Feyrûz da, “Hayır o öldü” diyerek arkadaşlarının yanına gitti. Olanları anlattı. Arkadaşları dediler ki:

- Geri dön, başını da kes! Beraberce tekrar oraya vardılar. Feyrûz, başını keseceği zaman, Esved titremeye başladı.

Feyrûz arkadaşlarına, göğsüne oturmalarını söyledi.

Âzad da, Esved’in başını tuttu. Esved’den homurdanmalar geliyordu. Boğazı kesilince, şiddetli bir böğürtü duyuldu.

Feyrûz ile arkadaşları, oradan ayrıldılar.

Ertesi gün Feyrûz ve arkadaşları, kabîlelerini toplayarak Esved’in öldürüldüğünü ve Muhammed aleyhisselâmın hak Peygamber olduğunu ilân ettiler. Bundan sonra Müslüman vâliler, işlerinin başına döndüler ve zekâtı toplamaya başladılar.

Onu öldüren kim?

O gece yalancı Esved-i Ansî’nin öldürüldüğü, Peygamber efendimize vahiyle bildirilmişti. Ertesi gün, bu hâdiseyi Eshâbına müjdeledi:

- Dün gece, yalancı Esved-i Ansî, kardeşlerimizden biri tarafından öldürüldü.

Eshâb-ı kirâm, “Yâ Resûlullah, onu öldüren kim” dediler. Resûlullah efendimiz de buyurdular ki:

- Onu sâlih, mübârek bir ev halkından, mübârek kişi olan Feyrûz bin Deylemî öldürdü.

Feyrûz bin Deylemî’nin, Esved’in başını Peygamber efendimize getirdiği rivâyet edilir.

Feyrûz’un, Ebû Dahhâk ve Ebû Abdullah künyeleri vardır. Hz. Osman zamanında Yemen’de vefât etti. Aslen Fârisî’dir. Kisrâ’nın, Habeşlileri Yemen’den çıkarmaları için, Seyf bin Zî Yazen’le beraber Yemen’e gönderdiği Farsların (İranlıların) çocuklarındandır.

| BAŞA DÖN |

İlk Müslüman sahâbîlerden: HABBÂB BİN ERET

Hz. Habbâb demirci olup, kılıç yapardı. Peygamber efendimiz onun dükkânına gider, onunla görüşürdü. Bu görüşmelerinin netîcesinde Hz. Habbâb Müslüman olmuş, ebedî saâdet yolunu tutmuştu.

Müşriklerden hiç çekinmedi

Hz. Habbâb koruyucusuz olmasına rağmen, Müslüman olduğunu açıklamaktan çekinmemişti. Kureyşli müşrikler onun İslâma girdiğini duyunca, ona işkence ve eziyet etmeye başladılar.

Çıplak vücuduna demir gömlek giydirip, en sıcak günde, Ramdâ’da, vücudunun yağı eritilircesine, güneş altında tutulduğu da olurdu.

Güneşten kızgın hâle gelmiş, ya da ateşle kızdırılmış olan taşa, çıplak sırtı bastırıldığı hâlde, söyletmek istedikleri küfrü gerektiren sözleri, ona söyletemezlerdi! O büyük bir îmânla;

- Allah birdir, Muhammed aleyhisselâm O'nun Peygamberidir, diye haykırırdı.

Bunun üzerine müşrikler hırslarından deliye döner, daha fazla işkence yapmaya başlarlardı. Nitekim müşrikler, bir gün, onu yakalayıp soydular. Düz bir yerde yaktıkları ateşin içine, sırtüstü yatırdılar. İçlerinden birisi, ayağı ile onun göğsünün üzerine basıp, ateş sönünceye kadar, kendisini o hâlde tuttu.

Yıllar geçtiği hâlde bile, Habbâb'ın sırtındaki yanıkların izleri, alacaları kaybolmadı!

Hz. Ömer, Halîfeliği sırasında, Habbâb'a, müşriklerden çektiği işkenceyi sormuştu. Habbâb dedi ki:

- Ey mü'minlerin emîri! Bak sırtıma!

Hz. Ömer, onun sırtına bakınca buyurdu ki:

- Doğrusu ben, insan sırtının bugünkü gibisini hiç görmemiştim!

Bunun üzerine, Habbâb dedi ki:

- Benim için bir ateş yakmışlardı da, ben, onun üzerine sürüklenip atılmıştım. O ateşi, ancak benim sırt etimin yağı söndürmüştü!

Zâlim müşrik kadın Ümmü Enmâr, himâyesinde olan Hz. Habbâb'ın Müslüman olduğunu öğrenince, şaşkına dönmüştü. Ona göre olacak bir şey değildi. Şirk ve küfür kirleriyle, kalbi simsiyah olmuş, basireti körelmiş bu zavallı, Habbâb'ın kalbindeki îmân nûrunu nereden görebilecekti? Gözleri bakıyor, ama hakîkati göremiyordu.

İşte bu Ümmü Enmâr da, ateşte kızdırdığı demirle, Habbâb'ın başını dağlardı.

Habbâb'a yardım et!

Habbâb; Peygamberimize varıp Ümmü Enmâr'ın yaptıklarını arzetti. Bunun üzerine Peygamberimiz; **"Allahım! Habbâb'a, yardım et!"** diyerek duâ edince, Ümmü Enmâr, başından, bir derde tutulup, köpeklerle birlikte ulur oldu!

Kendisine, "Başını, dağlat" diye tavsiye edildi. Bunun üzerine, Habbâb; demiri, alır, ateşte kızdırır, Ümmü Enmâr'ın başını, onunla dağlardı! Zâlimin zulmü elbette hesapsız ve cezâsız kalmayacaktı. Böylece adâlet-i İlâhi tecelli etmiş. Bu sefer Hz. Habbâb, onun isteği üzerine Ümmü Enmâr'ın başını dağlıyordu.

Mekke'de kendisini koruyacak kimsesi bulunmayan Hz. Habbâb'a, müşriklerden, Esved bin Abdiyağus da, işkence yapardı. Habbâb bin Eret anlatır:

"Müşriklerin, en ağır işkencelerine uğramış bulunuyorduk. Resûlullah efendimizin yanına gittik. Efendimiz, Kâ'be'nin gölgesinde, mübârek kaftanını yastık edinerek ona dayanmıştı.

Bizim için duâ et!

Müşriklerden çektiklerimizi kendisine arz edip dedik ki:

- Yâ Resûlallah! Yüce Allaha, bizim için, duâ et! Bizim için, Allahtan, yardım dile! Yâ Resûlallah, bizi, dînimizden döndürmelerinden korktuğumuz şu kavme karşı, bizim için, yüce Allahdan yardım diler misiniz? Bizim için, Allaha duâ eder misiniz?

Resûlullah efendimizin, hemen yüzünün rengi değişti. Yüzü, al al olduğu hâlde doğrulup oturdu. Buyurdu ki:

- Vallahi sizden öncekiler içindeki mü'minlerden bir kimse, yakalanır, kendisi için

yerde bir çukur kazılır, o kimse, o çukura, dizlerine kadar gömülür, sonra bir testere getirilip, başının üzerine konulup biçilerek ikiye bölünürdü de, bu işkence, onu, dîninden dördüremezdi!

Yâhut, onun kemiğinin üzerinden eti ve siniri, demir taraklarla taranır, kazınırdı da, yine bu işkence, kendisini dîninden döndüremezdi!

Allahdan, korkunuz! Hiç şüphesiz, Allahü teâlâ, sizin için fetih ihsân edecektir! Vallahi, yüce Allah bu işi, muhakkak tamamlayacak, bu iş, muhakkak tamamlanacak! Bu işin hükmü, muhakkak yerine getirilecektir! Hattâ hayvanına binmiş bir kimse, San'a'dan çıkıp Hadramût'a kadar gidecek de, yüce Allahdan başka, bir şeyden korkmayacak!

Ancak, koyunları varsa, onlar hakkında kurt saldırmasından endîşe duyacaktır. Fakat siz, acele ediyorsunuzdur!

Bundan sonra, Resûlullah efendimiz sırtlarımızı okşadı ve duâ buyurdular. Resûlullahın rûhlara gıda ve şifâ olan bu lâtif, güzel sözleri, acılarımızı dindiriverdi."

Hz. Habbâb'ın, azgın müşriklerden Âs bin Vâil'den epeyce alacağı vardı. Onu istemek için yanına gitti. Âs bin Vâil, Hz. Habbâb'a dedi ki:

- Muhammed'i inkâr etmedikçe, sana alacağını vermem.

- Vallahi ben ölünceye kadar, öldükten sonra kabrimden kalkınca da aslâ Peygamberimi red ve inkâr edemem. Her şeyden vazgeçerim de, yine bu inkârı yapamam.

Azâbını çoğalttıkça çoğaltacağız

Bunun üzerine Âs bin Vâil alay ederek dedi ki:

- Öldükten sonra dirilecek miyiz? Öyle bir şey varsa, o zaman malım da, evlâdım da olacak. Borcumu, sana o gün öderim.

Âs bin Vâil'in bu sözleri üzerine Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde; Meryem sûresinin 77, 78, 79. âyet-i kerîmelerinde meâlen şöyle buyurdu:

(Şimdi şu âyetlerimizi inkâr eden ve "Elbette bana mal ve evlât verilecektir" diyen adamı (Âs bin Vâil'i) **gördün mü? O, gayba muttali mi olmuş, yoksa Rahmanın huzurunda bir söz mü almış?**

Hayır, öyle değil, biz onun dediğini yazacağız ve azâbını da çoğalttıkça çoğaltacağız.)

Hz. Habbâb her türlü tehlîkeye rağmen, Müslümanlığını açığa vurmaktan çekinmediği gibi, Kur'ân-ı kerîmi Müslümanlara öğretip, okutmak için de bütün gücünü sarfetmiştir. Resûlullah yeni Müslümanlara Kur'ân-ı kerîmi öğretme vazîfesini ona vermişti.

Tâhâ sûresinin nâzil olduğu sıralarda idi. Hz. Ömer'in kızkardeşi Fâtıma ile kocası Sa'îd bin Zeyd bunu yazdırıp, Habbâb bin Eret'i evlerine çağırmışlar, yeni âyet-i kerîmeleri öğreniyorlardı.

Hz. Ömer'in Müslüman olması

Fakat bu sırada, dışarıda başka şeyler oluyordu. Ömer bin Hattâb, henüz Müslüman olmamıştı. Müslümanlar gün geçtikçe kuvvetleniyordu. Hele Hz. Hamza'nın Müslüman olması, Kureyşin ileri gelenlerini çileden çıkarmıştı. Ebû Cehil, bu işin önüne geçmek için, Resûl-i Ekrem'in öldürülmesinden başka çâre olmadığı görüşünü ortaya atmıştı.

Ömer bin Hattâb kılıcı çekmiş, yola düşmüştü. Yolda kızkardeşi ile kocasının Müslüman

olduğu haberini alınca, onların evine uğradı. Burada kalbinde îmân güneşi parladı. Ömer bin Hattâb gelince, Habbâb gizlenmişti. Ömer bin Hattâb'dan, kalbinde îmân nûrunun parladığını gösteren sözler duyunca, Habbâb gizlendiği yerden çıktı. Tekbîr getirdikten sonra dedi ki:

- Müjde yâ Ömer! Resûlullah efendimiz Allahü teâlâya duâ ederek, **"Yâ Rabbî! Bu dîni, Ebû Cehil ile yâhut Ömer ile kuvvetlendir"** diye duâ buyurmuştu. İşte bu devlet, bu saâdet, sana nasîb oldu.

Bilâhare Ömer bin Hattâb, Resûl-i Ekrem'in yüksek huzurlarına giderek, Kelime-i şehâdet getirmiştir. Hz. Ömer dâimâ Hz. Habbâb'a sevgi ve hürmet göstermiş, hattâ halîfeliği sırasında birgün onu kendi yerine oturtmuştur.

Hz. Habbâb bin Eret, Mekke'de müşriklerin işkenceleri dayanılmaz hâl alınca, Resûl-i Ekrem'den izin alarak Medîne'ye hicret etti.

Resûlullah efendimiz Medîne'ye hicret buyurdukları zaman, Hz. Habbâb ile Harrâş bin Semme'nin azâtlı kölesi Temîm'i birbirine kardeş yapmıştır.

Korku ve ümîd namazı

Hz. Habbâb, Resûlullahın bütün gazâlarına iştirak etti. Küçük seriyyelerden ba'zılarında da bulunmuştur.

Hz. Ebû Bekir devrinde, yalancı peygamberlerle yapılan muharebelere ve Sûriye taraflarında yapılan seferlere de katılmıştır. 657'de memleketi Kûfe şehrinde vefât etti.

Habbâb bin Eret, birgün Resûlullaha yatsı namazı hakkında sormuştu. Anlatılanı unutmuş, ertesi gün tekrar sormuştu. Resûlullah efendimiz şöyle buyurmuşlardı:

- Bu namaz, ümîd ve korku namazıdır. Bu namazda, Allahü teâlâdan üç şey istenirse, hiç olmazsa ikisi kabûl edilir.

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Bir fitne olacak, onda kişinin bedeni öldüğü gibi kalbi de ölecek. Kişi, mü'min olarak akşamlayıp, kâfir olarak sabahlar. Ve kâfir olarak sabahlayıp, mü'min olarak akşamlar.

| BAŞA DÖN |

İlk Müslüman olan sâhabilerden: HÂLİD BİN SA'İD BİN ÂS

Resûlullah efendimiz, İslâmiyeti gizli olarak açıklamaya yeni bağlamıştı. Daha birkaç kişi Müslüman olmuştu. Bu sırada Hâlid bin Sa'îd bir rü'yâ gördü. Rü'yâsında, Cehennemin kenarında dururken, babası gelip, kendisini oraya itip düşürmek istedi. Tam o sırada, Peygamberimiz belinden yakalayıp, Cehennemin içine düşmekten koruduğunu gördü.

Feryât ederek uyandı. Kendi kendine dedi ki:

- Vallahi bu rü'yâ gerçektir.

Hakkında hayırlı olsun

Dışarı çıkınca Hz. Ebû Bekir ile karşılaştı. O'na rü'yâsını anlattı. Hz. Ebû Bekir ona dedi

ki:

- Hakkında hayırlı olsun! Bu kimse, Allahü teâlânın peygamberidir. Hemen git, O'na tâbi ol! Sen, O'na tâbi olacak, İslâm dînine girecek ve O'nunla birlikte bulunacaksın. O da seni, rü'yâda gördüğün üzere Cehenneme girmekten koruyacaktır. Baban ise Cehennemde kalacaktır!

Hâlid bin Sa'îd, rü'yâsının etkisinden kurtulamamıştı. Vakit kaybetmeden hemen, Ecyâd denilen yerde bulunan Peygamber efendimizin yanına gitti. Onun huzuruna varıp dedi ki:

- Yâ Muhammed! Sen, insanları neye da'vet ediyorsun?

Peygamberimiz cevâben şöyle buyurdu:

- Ben, insanı, eşi ve benzeri olmayan tek Allaha ve benim de O'nun kulu ve peygamberi olduğuma inanmaya ve işitmeyen, görmeyen, hiçbir zarar ve fayda vermeyen, kendisine tapınanları da, tapınmayanları da bilinmeyen birtakım taş parçalarına tapınmaktan vazgeçmeye da'vet ediyorum.

Bunun üzerine, Hâlid bin Sa'îd hemen, "Ben de şehâdet ederim ki, Allah'tan başka tapılacak ilâh yoktur ve yine şehâdet ederim ki, Sen Allahü teâlânın peygamberisin!" diyerek Müslüman oldu.

Onun Müslüman olması Peygamberimizi çok sevindirdi. Hanımı Ümeyye'ye de gelip İslâmiyeti anlattı. O da hemen severek Müslüman oldu.

Hz. Hâlid bin Sa'îd, kardeşlerinin de Müslüman olmaları için da'vette bulundu. Kardeşi Amr bin Sa'îd de, Müslüman olmuştu.

Rızkımı ihsân eder

Şiddetli bir İslâm düşmanı olan babası Ebû Uhayha, Hâlid bin Sa'îd'in Müslüman olduğunu öğrenip, Mekke'nin tenhâ bir yerinde namaz kıldığını haber alınca, çocuklarından Müslüman olmayanları gönderip onu huzuruna getirtti. Ona yeni girdiği dinden ayrılmasını söyledi. Azarlayıp dövmeye başladı. Sonra dedi ki:

- Sen Muhammed'e mi tâbi oldun? Halbuki sen, Onun kavmine aykırı hareket ettiğini ve getirdiği şeyle onların putlarını ve geçmiş atalarını ayıpladığını görüyorsun!

Hâlid bin Sa'îd de dedi ki:

- Allaha yemîn ederim ki, Muhammed aleyhisselâm doğru söylüyor. Ona tâbi oldum. Ölürüm de onun dîninden dönmem!

Bunun üzerine babası Ebû Uhayha'nın kızgınlığı daha çok arttı. Sopa, başında kırılıncaya kadar vurdu ve sonra bağırdı:

- Ey zelîl yaramaz oğlum! İstediğin yere git! Yemîn olsun ki, sana ekmek vermeyeceğim!

Hz. Hâlid cevap verdi:

- Sen benim nafakamı kesersen, Allahü teâlâ da, elbette bana geçineceğim rızkımı ihsân eder.

Bunun üzerine, babası, Hz. Hâlid'i evinden çıkarttı ve diğer çocuklarına da dedi ki:

- Eğer sizden biriniz, onunla konuşacak olursa, ona yapmadığım şeyi yaparım.

Sonra, Hz. Hâlid'i tutup evinin mahzenine hapsettirdi. Üç gün onu Mekke'nin sıcağında aç ve susuz bıraktırdı. Hz. Hâlid bin Sa'îd bir kolayını bulup, babasının elinden kurtuldu. Mekke'nin kenarında bir yerde gizlendi. Peygamberimizin yanından ayrılmadı.

Ey Allahım, onu kaldırma!

Mekkeli müşriklerin, Müslümanlara zulüm ve işkenceleri her gün artıyordu. Bitmek, tükenmek bilmeyen bu eziyetleri, dayanılmaz hâle gelince, Resûlullah efendimiz, Müslümanların Habeşistan'a hicret etmelerine izin verdi. Orada rahat edebileceklerdi.

Hâlid bin Sa'îd hanımı ile birlikte hicrete çıkacakları sırada, babası çok hastalandı. Yatağa düştü. Bu hâlinde bile, "Bu hastalığımdan kurtulup ayağa kalkarsam, Mekke'de bir tek kimse putlardan başkasına ibâdet edemiyecektir" diyordu.

Hz. Hâlid, babasının, hak dîne olan bu düşmanlığının sona ermesi için, **"Ey Allahım! Onu yataktan kaldırma!"** diye duâ etti. Nitekim bu hastalıktan ayağa kalkamadan öldü.

Habeşistan'a hicret için, ilk olarak Mekke'den çıkan Hâlid bin Sa'îd ve hanımı oldu. Kendisi ile beraber Kureşli Müslümanlardan bir grup da Habeşistan'a hareket etti. On seneden fazla orada kaldı. Oğlu Sa'îd ve kızı Ümmü Hâlid orada doğup büyüdü.

Hâlid bin Sa'îd, kardeşi Amr bin Sa'îd ve Hz. Ca'fer bin Ebî Tâlib ile beraber, Habeşistan'dan Resûlullahın yanına Medîne'ye geldi. Hicretin altıncı yılına rastlayan bu dönüşte, Hayber'in fethi gerçekleşmişti. Ganimetlerinden bir hisse de Hz. Hâlid'e ayrıldı.

Bundan sonra Hâlid bin Sa'îd önce Umretül-kazâya, sonra sırası ile Mekke'nin fethine, Huneyn harbine, Tâif ve Tebük seferlerine ve bunların yanında, ba'zı küçük seriyyelere iştirak etti. Fakat Bedir ve Uhud harblerine katılmadığı için çok üzgündü. Bu üzüntüsünü, bir ara Resûlullah efendimize açıkladığında, Peygamberimiz ona:

- Üzülecek bir durum yok! Başkaları bir hicret etti. Fakat siz, iki hicrete katılmış oldunuz, buyurarak, gönlünü aldı.

Vahiy kâtipliği yaptı

Hz. Hâlid bin Sa'îd, ilk Müslümanlardan olmak şerefinin yanında, Resûlullahın kâtiplik hizmetini de yapmıştır. Kızı Ümmü Hâlid de, Hz. Hadice, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ali ve Hz. Zeyd bin Hârise ve Sa'd bin Ebî Vakkâs'tan sonra altıncı Müslüman olduğunu bildirmektedir.

Hz. Hâlid bin Sa'îd, Medîne-i münevvereye döndükten sonra, Resûl-i ekrem efendimiz yazışma ve mektuplaşma işlerini ona verdi. Eshâb-ı kirâmın içinde okuma-yazma bilenlerden biriydi. Mekke'de iken de bu işleri, o yürütürdü. O, yazılacak çeşitli mektupları yazar, gönderir ve yabancılarla yapılan görüşmeleri kaydeder ve buna benzer her türlü işleri yerine getirirdi. Resûlullahın özel kalem müdürü vazifesini îfa ediyordu.

Hicretin dokuzuncu senesinde Tâif'te oturan Benî Sakif'ten gelen heyetle, Resûlullah efendimiz arasındaki yazışma işlerini ve sulh antlaşmasını Hâlid bin Sa'îd kaleme almıştı.

Hz. Hâlid'in Müslümanlığı kabûlünden ve Habeşistan'dan Medîne'ye gelerek orada ikâmetinden sonra, onu zekât memûru, sonra da vâli olarak tâyin etti.

Vâlilik yaptı

Hz. Hâlid Yemen'deki görevine, Resûlullahın vefâtına kadar devam etti. Hz. Ebû Bekir'in halîfeliğinin ilk yıllarında, İslâmiyetten ayrılan ve "Namaz kılarız, fakat zekât vermeyiz" diyenlerle yapılan muhârebelere katılarak mürtedlerin, bozguncuların bastırılmasında vazîfe aldı.

Bu temizlik harekâtı tamamlandıktan sonra, İslâm ordusu şam taraflarına sevkedildi. Bizans ile Yermük'te çetin savaşlar yapıldı. **46.000** kişilik İslâm ordusunun karşısında 240.000 kişilik Rum ordusu vardı. 100.000 düşman askeri öldürüldü. 3.000 Müslüman şehîd oldu.

Bu arada halîfe, Hz. Hâlid bin Sa'îd'e, ordunun bir kısmının kumandanlığını verdi. Askerlerin harbe hazırlanması ve ihtiyaçlarının giderilmesi ona âitti. Hz. Hâlid, yardımcı kuvvetlerin kumandanı olarak Filistin'de Remle şehrine yakın Ecnadeyn taraflarına gönderildi.

Yolda, askerleri arasında ba'zı ihtilaflar başgösterdi. Tam bu sırada, Bizans kumandanı Mahân da, ordusu ile Hz. Hâlid'e karşı taarruza geçti. Hâlid bu taarruzu geri püskürttü ve yardım istedi. İslâm ordusunun tamamı seferberlik hâlinde olduğundan, Hz. İkrime ve Hâlid bin Velîd derhal Hz. Hâlid'e yardıma geldiler.

Bizans ordusu üzerine tekrar hücum edildi ve Şam'a kadar sürüldü.Şam ile Vakusa arasında ordusunu düzenleyen Bizans kumandanı Mahân, Hz. Hâlid bin Sa'îd kumandasındaki İslâm ordusu üzerine tekrar saldırdı. Yapılan savaşta, Hz. Hâlid'in oğlu Sa'îd bin Hâlid şehîd oldu.

Tam bu sırada İkrime bin Ebû Cehil'in kuvvetleri yardıma geldi. Bizans komutanı Mahân kaçtı. Hâlid bin Sa'îd, ordusunu Zü'l-Merre'ye getirerek orada konakladılar. Ayrıca durumu, Medîne'de bulunan halîfeye bildirdi.

İslâm ordusu ile Bizans Rum ordusu arasında şiddetli çarpışmalar oldu. Bu muhârebelerde Müslüman kadınlar da harp etti. Başkumandan Hz. Hâlid bin Velîd ile bir kolun komutanı Hz. İkrime'nin şaşılacak kahramanlıkları görüldü. Hz. Hâlid bin Sa'îd de, büyük bir cesâret örneği göstererek kahramanca dövüştü. Ordunun diğer askerleri, onun bu hâlini görünce, kendilerine bir canlılık ve cesâret geldi.

Hanımı da cihâd etti

Şam şehrinin alınmasında ve Fihl muhârebesinde canını ortaya koyarak kahramanca çarpışan Hz. Hâlid bin Sa'îd, 635 yılında İslâm orduları ile birlikte Merc-i Safer denilen yere geldi. Ertesi gün, düşman üzerine saldırıya geçildi. Hâlid bin Sa'îd hemen ön saflara geçerek dövüşmeye başladı. Düşman askerinden birisi, kendisi ile yeke yek dövüşecek bir er istedi.

Hâlid hemen oraya çıkıp vuruşmaya başladı. Burada kendisi şehîd oldu. **Kocasının şehîd edildiğini gören bir günlük evli hanımı Ümmü Hakîm, hiç feryât ve figân etmiyerek, eline aldığı bir kılıçla düşman üzerine yürüdü.** Kahramanca vuruşmaya başladı. Onun bu hâlini gören İslâm askerleri büyük bir şevk ve arzu ile saldırıya geçtiler. Bizanslıları kılıçtan geçirmeye başladılar. Bu arada Ümmü Hakîm de bir kâfir askerini öldürmüştü.

| BAŞA DÖN |

Meleklerin yıkadığı sahâbî: HANZALA BİN EBÛ ÂMİR

Hanzala Bedir gazâsında bulundu. O zaman henüz bekârdı. Bedir gazâsından bir müddet

sonra Abdullah bin Übey'in kızı Cemîle ile nikâhlandı. Ertesi gün de Uhud'da Kureyş müşrikleriyle çarpışılacaktı.

Hanzala geceyi Medîne'de hanımının yanında geçirmek için Resûlullahtan izin istedi. Peygamberimiz de müsâade buyurdu. Hanımı Cemîle ile o gece beraber kaldı. Cumartesi günü sabahleyin Uhud'a yetişmek için, telâştan gusletmeyi unutup çok acele yola çıktı.

Ne lüzûm vardı?

Yola çıkacağı sırada, hanımı Cemîle, orada bulunan kavminden dört kişiyi çağırdı ve Hanzala ile evlendiklerini söyleyip, onları şâhid tuttu. Oradaki dört şâhid sordular:

- Buna ne lüzûm vardı?

Cemîle dedi ki:

- Rü'yâmda semânın açıldığını ve Hanzala içeri girdikten sonra kapandığını gördüm.

Peygamberimiz Uhud'da harp için safları düzeltirken Hanzala yetişti ve Eshâb-ı kirâm arasına karıştı. Hz. Hanzala diğer sahâbîler gibi cansiperane müşriklerin üzerine atıldı. Şehîdlik mertebesine kavuşmak için durmadan savaştı. Daha sonra müşrikler bozuldular, dağılıp kaçmaya başladılar.

Hz. Hanzala, Ebû Süfyân'ın önünü kesti. Üzerine hücûm etti. Ebû Süfyân yere düştü. Korkudan ne yapacağını şaşıran Ebû Süfyân;

- Ey Kureyş, ben Ebû Süfyân'ım! Hanzala beni öldürecek, yetişin, diye sesi çıktığı kadar bağırmaya başladı.

Müşriklerden birçokları Ebû Süfyân'ın sesini işittikleri hâlde, kendi canlarının derdine düştüklerinden hiç aldırış eden olmadı. Fakat Şeddâd bin Esved, Hz. Hanzala'ya arkadan yaklaşıp hâince, sırtından mızrakladı.

Hanzala mukâbele etmek istedi. Fakat îmândan nasîbi olmıyan bu müşrik, ikinci bir darbe daha vurup, Hanzala'yı şehîd etti. Hanzala şehîd olunca, Peygamberimiz buyurdu ki:

- Ben Hanzala'yı meleklerin gökle yer arasında, gümüş bir tepsi içinde, yağmur suyu ile yıkadıklarını gördüm.

Ebû Useyd Sa'îd diyor ki:

"Gidip Hanzala'ya baktım. Başından yağmur suyu akıyordu. Döndüm, bunu Resûlullaha haber verdim. Peygamberimiz hanımına haber gönderip bunun sebebini sordu. O da Uhud'a çıktığı zaman Hanzala'nın cünüb olduğunu bildirdi."

Hanzala bizdendir

Hz. Hanzala Uhud'a yetişmek için çok acele edip, yetişememek korkusu kendini kapladığından, acele ile gusletmeyi unutmuştu. Bundan sonra Hanzala'nın adı**Gasîl-ül-Melâike**=Melekler tarafından yıkanmış kimse diye anıldı. Medîne'de Eshâb-ı kirâmın Evs kabîlesinden olanlar, "Melekler tarafından yıkanan Hanzala bizdendir" diye iftihâr ederlerdi.

Hanzala bi'setten ya'nî Peygamber efendimizin da'vetinden önce de îmân sâhibi olup, Allahın birliğine inanır, putlara tapmazdı. Hanîf dîninde idi. Böylece hanımının rü'yâsı hakîkat olup, Uhud savaşında Hz. Hanzala şehîd oldu. Abdullah isminde bir oğulları oldu. Abdullah bin Hanzala olarak tanınan bu oğlu, Yezîd zamanında şehîd edildi.

| BAŞA DÖN |

Darağacında ilk namaz kılan sahâbî: HUBEYB BİN ADİY

Uhud savaşında bazı yakınları ölen müşrikler, Müslümanlardan bunların intikamını almak istediler. Alçakca bir plân hazırladılar. Hemen de planı tatbike koydular. Bu maksatla bir heyet Medine'ye giderek Resulullahın huzuruna çıkıp:

- Yâ Resûlallah. Bizim kabîlelerimiz, İslâmiyeti kabûl ettiler. Yalnız Kur'ân-ı kerîm öğretmenine ihtiyâcımız var. Lütfen bize; İslâmiyeti, Kur'an-ı kerimi öğretecek kimseler yollar mısınız? diye ricada bulundu.

Sevgili Peygamberimiz kendilerine, 10 kişilik bir öğretmenler heyeti yolladılar. Başlarında, Âsım bin Sâbit hazretlerinin bulunduğu bu heyette, Mersed bin Ebî Mersed, Hâlid bin Ebî Bükeyr, Hubeyb bin Adiy, Zeyd bin Desinne, Abdullah bin Târık, Muattib bin Ubeyd de bulunuyordu.

Bu öğretmenler kâfilesi, geceleri yürüyerek, gündüzleri gizlenerek Hüzeyl Kabilesi topraklarında, Reci' suyu başında, seher vakti konakladılar...

Bu sırada yanlarında bulunan Adal ve Kare kabilesi heyetinden biri, bir bahane ile yanlarından ayrıldı. Hemen Lıhyanoğullarına gidip, haber verdi.

Çarpışmaya karar verdiler

Çok geçmeden kâfilenin etrâfı sarıldı. 200'den fazla silâhlı eşkiyâ oradaydı.

- Bize öğretmen lâzım! diyenler, çekip gittiler. O güzîde Müslümanları, eşkiyâ ile karşı karşıya bıraktılar.

Lıhyânoğulları mensupları, esir ticâreti ile geçinirlerdi. Bu sebeple:

- Teslim olun. Canınızı kurtarın, teklifinde bulunuyorlardı. Asıl niyetleri onları Mekke'de köle olarak satmaktı. Böylece çok para kazanacaklardı. Çünkü Mekke'li müşrikler kendilerine:

- Yakaladığınız her Müslüman için, değerinden fazla para öderiz, demişlerdi.

Bunu Müslümanlar da duymuşlardı. Onun için, aralarında istişâre ederek çarpışmaya karar verdiler. Arkalarını dağa dönüp, kılıçlarını çekip, Allahın dîni uğrunda vuruşmaya başladılar.

İkiyüz kişilik düşmana karşı görülmemiş bir kahramanlıkla çarpıştılar. Üzerlerine saldıran kuvvetten bir kısmını öldürdüler.

Nihayet çarpışa çarpışa on Sahâbi'den yedisi okla vurularak orada şehid düştü.

Sadece Hubeyb bin Adiy, Zeyd bin Desinne ve Abdullah bin Târık kalmış, müşriklerle çarpışıyorlardı.

Çok geçmeden müşrikler, onları sağ olarak yakaladılar.

Arkadaşlarım bana örnektir

Lıhyanoğulları üçünü de yayların kirişleri ile bağladılar. Mekke'ye götürmek üzere yola çıktılar.

Abdullah bin Târık Mekkeli müşriklere götürülmeye râzı olmadı. Gitmemek için zorlandı.

- Vallahi ben size arkadaş ve yoldaş olmam! Şehid olan arkadaşlarım bana örnek ve önderdir, deyip, bir zorlayışta ellerini kurtardı.

Lıhyanoğulları O'nu taşa tuttular, sonunda O'nu da şehid ettiler.

Lihyânoğulları, Hubeyb bin Adiy ve Zeyd bin Desinne'yi Mekke'ye götürüp müşriklere yüksek bir fiyatla sattılar.

Çünkü Hz. Hubeyb Bedr Gazâsında müşriklerden Hâris bin Âmir'i Cehenneme yollamıştı.

Onun oğulları şimdi kendisini almak için, büyük para ödediler.

Zeyd bin Desinne'yi de Safvân bin Ümeyye, Bedir savaşında öldürülen babası Ümeyye bin Halef'in intikâmını almak üzere satın aldı.

Mekkeli Müşrikler, Hz. Hubeyb ve Zeyd'i satın aldıktan sonra, onlara ne cezâ vereceklerini konuşuyorlardı:

- Hayır! Evvelâ işkence etmeliyiz.

- Ama Harâm aylar içinde bulunuyoruz!

- Evet! Bu sebeple, hemen öldüremeyiz! Harâm ayların geçmesini beklememiz gerek.

- O hâlde, hapsedelim.

- Ellerini, ayaklarını zincire vuralım! diyorlardı. Öyle yaptılar.

İntikam hırsı

Harp meydanındaki yenilginin intikâmını, müdâfaasız bir insandan alacaklardı. Hem de o esîri; harpte değil, parayla pazardan almışlardı!..

Hârisoğulları, iftihârla Hubeyb bin Adiy'i kendi âile fertlerine gösteriyorlar:

- İşte babamızı öldüren. Şimdi vereceğimiz cezâyı beklemekte! diyorlardı.

Hz. Hubeyb bin Adiy, hapsedildiği evde tam bir tevekkül ile, Allahü teâlânın kendisi hakkındaki takdirini bekliyordu.

Üzüm salkımı

Hapsedildiği evde bulunan ve azatlı bir cariye olan Mâviye şöyle anlatmıştır:

Hübeyb, benim bulunduğum evde bir hücreye hapsedilmişti. Ben ondan daha hayırlı bir esir görmedim.

Bir gün baktım elinde insan başı gibi kocaman bir üzüm salkımı vardı. Ondan yiyordu. Hergün böyle üzüm salkımı elinde görülürdü.

O mevsimde hem de Mekke'de üzüm bulmak asla mümkün değildi. Allahü teâlâ ona rızık veriyordu.

Hz. Hubeyb, hapsolunduğu hücrede namaz kılar, Kur'ân-ı kerîm okurdu. Onun okuduğu Kur'ân-ı kerîmi dinleyen kadınlar ağlaşırlar. Ona acırlardı.

- Ona bir isteğin var mı? dediğimde,

- Bana tatlı su ver, putlar için kesilen hayvanların etinden getirme, bir de beni ödürecekleri zaman önceden haber ver, başka birşey istemem,dedi.

Öldürüleceği gün kararlaştırılınca gidip kendisine söyledim. Hayret ettim, öldüreceği zamanı öğrenince onda en ufak bir değişiklik ve zerre kadar üzüntü eseri görülmüyordu. Bana:

- Ne olur bana, bir ustura buluver. Temizlik yapacağım. Ben de sana duâ ederim, dedi.

Haksız yere cana kıymayız

Ben de çocuğumun eline bir ustura verip, gönderdim. Çocuk yanına gidince birden korktum.

- Eyvah bu adam çocuğu ustura ile keser o nasıl olsa öldürülecek, dedim. Koşup çocuğa baktım.

Hubeyb, gönderdiğim usturayı çocuğun elinden alıp, çocuğu sevmek için dizine oturtmuştu. Ben bu durumu görünce çok korkup, feryâd etmeye başladım. Durumu anlayınca,

- Bu çocuğu ödüreceğimi mi zannediyorsun? Bizim dînimizde böyle şey yok. Haksız yere cana kıymak bizim hâl ve şânımızdan değildir, dedi. Aslında eli usturalı bir esir çok şey yapabilirdi. Hattâ bu fırsat sâyesinde, hürriyetine bile kavuşabilirdi.

Hz. Hubeyb böyle birşeyi, düşünmek bile istemedi. Küçük bir yavruyu âlet etmek küçüklüğünü aklına bile getirmedi.

Hubeyb bin Adiy ve Zeyd bin Desinne'yi öldürmek için müşriklerin kararlaştırdığı gün gelmişti. Fakat müşriklerin kin ve intikâm hisleri geçmek bilmedi.

Herkese haber verildi. Bu yüzden şehrin zengin-fakîr, genç-ihtiyâr, kadın-erkek ve bütün çocuklar oradaydılar. Bu iki yüce Sahâbenin başına gelecekleri merak ediyorlardı.

Bir isteğin var mı?

Bir sabah erkenden O büyük îmânlı Sahâbînin zincirlerini çözüp, zindandan çıkardılar. Mekke dışında Ten'im denilen yere götürdüler. Çünkü bütün mel'anetlerini, orada yapmayı âdet edinmişlerdi.

Bu iki Allah ve Resûlullah dostu ise, heyacanlı değildiler.Yolda karşılaşıp görüşen bu iki Sahâbî kucaklaşarak birbirlerine uğradıkları belâya sabretmelerini tavsiye ettiler.

Az sonra bir müşrik bağırdı:

- Ey Hubeyb! Sen bizim babamızı, Hâris bin Âmir'i öldürdün. Bugün onun intikâmını senden alacağız. Ölmeden önce bir isteğin var mı?

Hubeyb bin Adiy gâyet sâkin, şunları söyledi:

- Yaşatan ve öldüren ve öldükten sonra gene diriltecek olan, yalnız Cenâb-ı Allahtır.. O'na binlerce hamd olsun.

Darağacında namaz

Müşrikler hayretle tekrar sordular:

- Ölmeden önce son bir arzun yok mudur?

- Beni bırakınız iki rekât namaz kılayım...

- Kıl orada.

Elleri ve ayakları çözülen Hz. Hubeyb, hemen namaza durup, büyük bir sükûnet içinde huşû' ile iki rekât namaz kıldı. Cenâbı Hakka son duâlarını yaptı.

Toplanan müşrikler, kadınlar, çocuklar heyecanla onu seyrediyorlardı. Namazını bitirdikten sonra

- Vallahi eğer ölümden korkarak namazı uzattığımı zannetmeyecek olsaydınız, namazı uzatırdım ve daha çok kılardım, dedi.

Böylece idam edilirken iki rekât namazı ilk kılan, âdet ve sünnet olmasına sebep olan Hubeyb bin Adiy'dir Peygamber efendimiz, onun idam edilirken iki rekât namaz kıldığını işitince bu hareketini yerinde ve uygun bulmuştur.

Allah ve Resûlullah sevgisi için

Hârisoğulları hırsla yaklaştılar:

- Artık ölmeye hazır mısın? diye sordular.

Aslında O'nun bağırıp çağırmasını istiyorlardı. Çünkü o zaman daha keyifle, işkence edeceklerdi.

Fakat aksine Hubeyb halâ sâkindi:

- Müslüman olarak öldükten sonra, ne şekilde can verirsem vereyim, önemli değil. Çünkü bütün çektiklerim, Allah ve Resûlullah sevgisi içindir. Cenâb-ı Hak dilerse, parça parça edeceğiniz vücudumun zerresini, lütuf ile Cennetine nâil eyler, dedi.

Hz. Hubeyb, son namazını kıldıktan sonra, Mekkeli müşrikler, onu tutup darağacına kaldırarak bağladılar. Yüzünü kıbleden Medine'ye doğru çevirdiler. Sonra:

- Vallahi dînimden asla dönmem! Bütün dünya benim olsa, bana verilse yine İslâmiyyetten dönem!..

Esselâmü aleyke Yâ Resûlallah

- Şimdi senin yerine Peygamberinin olmasını, onun öldürülmesini, sen de evinde rahat oturasın ister misin?

- Ben Muhammed aleyhisselâmın değil benim yerimde olmasını, Medîne'de yürürken ayağına bir diken bile batmasına asla râzı olmam!

- Ey Hubeyb, İslâm dîninden dön eğer dönmezsen seni muhakkak öldüreceğiz.

- Allah yolunda olduktan sonra benim için öldürülmenin hiç ehemmiyeti yoktur.

Hz. Zeyd bin Desinne'ye de bu şekilde söylediler. O da aynı cevabı vererek şehid oldu.

Bundan sonra Hubeyb:

- Allahım! Şuracıkta düşman yüzünden başka yüz görmüyorum... Allahım! Resûlüne selâmımı ulaştır. Bize yapılan bu işi Resûlüne bildir, diyerek duâ etti.

Hubeyb bu duâyı yaptığı sırada sevgili Peygamberimiz, Eshâb-ı kirâmla oturuyordu.

Zeyd bin Hârise şöyle anlatmıştır:

Bir gün Resûlullah efendimiz Eshâbıyla otururken kendisine vahy geldiği sırada kaplayan hâl gibi bir hâl kapladı. Sonra,

- Ve aleyhisselâm, dedi.

- Yâ Resûlallah bu selâmı kimin selâmına karşılık verdiniz?

- Kardeşimiz Hubeyb'in selamına karşılık verdim. Cebrâil aleyhisselâm, Hubeyb'in selâmını bana ulaştırdı.

Ve Hubeyb ile Zeyd'in şehid edildiğini Eshâbına duyurdu. Hubeyb'in etrafında toplanan Kureyş müşrikleri:

- İşte babalarınızı öldüren bu adamdır, diyerek gençleri üzerine mızraklarıyla saldırttılar. Mızraklarını saplayarak vücudunu yaralamaya başladılar.

Yüzümü Ka'be'ye çevir

Bu sırada Hubeyb'in yüzü Kâ'be'ye doğru döndü. Müşrikler Medine'ye doğru döndürdüler.
Hz. Hubeyb:

- Allahım eğer ben senin katında hayırlı bir kul isem yüzümü Ka'be'ye çevir, diyerek duâ etti.

Yüzü yine kıbleye döndü. Müşriklerden hiçbiri onun yüzünü Kâ'be'den başka bir tarafa çeviremedi.

Bu esnada Hz. Hubeyb darağacı üzerinde düşman arasında garip bir halde şehit edilmekte olduğunu dile getiren bir şiir söyledi.

Mekkeli müşrikler darağacına çıkardıkları Hz. Hubeyb'e, ellerindeki mızraklarla işkence yapmaya başlayınca:

- Valahi ben Müslüman olarak öldürülecek olduktan sonra vurulup hangi yanım üstüne düşersem düşeyim gam yemem. Bunların hepsi Allah yolundadır, dedi.

Hubeyb bundan sonra yüksek sesle şöyle bedduâ etti.

- Ey büyük ve herşeye kâdir Allahım. Sen de bu zâlimlerin tamâmını mahveyle! Onlardan hiç birini sağ bırakma! Hepsini ayrı ayrı öldür, Allahım!

Hâinler korkak olur

Hâinler korkak olur. Bu hâinler de bedduâyı işitince korkmaya başladılar. Hz. Hubeyb biraz daha konuşursa, vaziyet değişebilirdi. Oradakiler müşrik de olsalar tesir altında kalabilirlerdi! Hattâ o mazlûmu kurtarmak istiyen bile çıkabilirdi. Hârisoğulları:

- Konuşturmayın şunu! diye bağırdılar.

Sonra da mızraklarını peşpeşe saplamaya başladılar, içlerinden biri göğsüne mızrağı sapladı, mızrak sırtından çıktı.

Hubeyb, vücudundan kanlar fışkırırken ve darağacında sallanarak son nefesini verirken,

- Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve

resûlüh diyerek şehid oldu.

Hubeyb bin Adiy'in cenazesi kırk gün darağacında asılı kaldı. Bedeni çürüyüp kokmadı. Hep taze kan aktı.

Peygaber efendimiz onun cenazesini getirmek üzere Eshâb-ı kirâmdan Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved'i gönderdi.

Gece gizlice Mekke'ye girip Hubeyb'i asılı bulunduğu darağacından indirip deveye yükleyerek Medine'ye doğru yola çıktılar.

Cennetteki komşu

Durumu öğrenen müşrikler büyük bir kalabalık hâlinde üzerlerine hücum ettiler.

Hz. Zübeyr ve Mikdâd, kendilerini savunmak için cenazeyi yere koydular. Biraz sonra baktılar ki, Hubeyb'in cenazesini bıraktıkları yer yarılıp, cesedi içine alındı ve kapandı.

Onlar da oradan uzaklaşıp, Medine'ye döndüler.

Peygaber efendimiz, Hubeyb bin Adiy için:

- O benim Cennette komşumdur, buyurmuştur.

Bu şekilde şehid edilen Hubeyb, Ensârdan ya'nî Medîneli Müslümanlardan olup Evs kabilesindendir.

Hicretten önce Müslüman oldu. Bedir ve Uhud savaşına katıldı. Bu savaşlarda büyük kahramanlıklar gösterdi.

| BAŞA DÖN |

Sevgili Peygamberimizin sırdaşı: HUZEYFE BİN YEMÂN

Huzeyfe bin Yemân hazretleri şöyle anlatıyor:

"Hendek savaşının en şiddetli safhaya ulaştığı bir sırada, bir gece yarısı Eshâb-ı kirâmdan bir grup olarak Resûlullahın yanında idik. Öyle bir gecede bulunuyorduk ki, ondan daha karanlık bir gece görmemiştik. Bu şiddetli karanlıkla birlikte gök gürültüsünü andıran korkunç bir rüzgâr da esmeye başlamıştı.

Ok ve taş atma

Bu sırada müşrik ordusu, telâşa kapılıp, kendi aralarında anlaşmazlığa düşmüşlerdi. Peygamber efendimiz bize onların bu hâlini haber verdi. Resûluluh efendimiz gece bir miktar namaz kıldıktan sonra yanıma geldi. Soğuktan ve açlıktan iki dizim üzerine çöküp büzülerek oturuyordum. Bana dokunarak buyurdu ki:

- Git şu kavim ne yapıyor bir bak! Yanıma dönüp gelinceye kadar onlara, ok ve taş atma. Mızrak ve kılıç vurma. Sen benim yanıma dönüp gelinceye kadar, ne soğuktan, ne sıcaktan zarar görmeyeceksin, esir edilip, işkenceye de uğramayacaksın.

Resûlullahın bu sözlerinden anladım ki, bana hiç bir zarar gelmeyecek. Kılıcımı yayımı aldım, gitmek üzere hazırlandım. Resûlullah efendimiz benim için duâ etti:

- Allahım, onu önünden, ardından, sağından, solundan, üstünden, altından koru!

Müşriklere doğru yürümeye başladım. Sanki hamamda yürüyor gibiydim. Vallahi içimde ne bir korku, ne bir üşüme, ne de bir ürperti vardı. Nihâyet müşriklerin ordugâhına vardım. Reisleri Ebû Süfyân ve diğerleri ateş yakmışlar, başında ısınıyorlardı. Ebû Süfyân daha o zaman Müslüman olmamıştı.

Hemen aklıma Ebû Süfyân'ı orada öldürmek geldi. Ok çantamdan bir ok çıkarıp, yayıma yerleştirdim. Ateşin ışığından faydalanarak onu vurmak istedim. Tam atacağım sırada Resûlullahın, **"Benim yanıma dönüp gelinceye kadar bir hâdise çıkartmayacaksın"** buyurduğunu hatırladım ve onu öldürmekten vazgeçtim.

Bundan sonra kendimde kuvvetli bir cesâret buldum. Müşriklerin yanına sokulup ateşin başına oturdum. Görülmemiş derecedeki şiddetli rüzgâr ve Alllahü teâlânın görülmeyen ordusu melekler, onlara yapacağını yapıyordu. Rüzgârda, kap kacakları devriliyor, ateşleri ve ışıkları sönüyor, çadırları başlarına yıkılıyordu. Bir ara müşrik ordusunun kumandanı Ebû Süfyân ayağa kalkıp dedi ki:

- İçinizde gözcüler ve casuslar bulunabilir, dikkat ediniz, herkes yanındakinin kim olduğuna baksın! Herkes yanında oturanın elini tutsun!

Durulacak yerde değilsiniz

Ebû Süfyân, aralarına bir yabancının girdiğini sezer gibi olmuştu. Hemen ellerimi uzatıp, sağımda ve solumda bulunan iki kişinin ellerinden tutup, onlardan, önce isimlerini sordum. Böylece tanınmamı engelledim. Nihayet Ebû Süfyân:

- Ey Kureyşliler, siz durulacak gibi bir yerde değilsiniz. Atlar, develer kırılmaya, ölmeye başladı. Kıtlık her tarafı sardı. Rüzgârdan, başımıza gelenleri görüyorsunuz. Hemen göç edip gidiniz. İşte ben gidiyorum, diyerek devesine bindi.

Müşrik ordusu perişan bir hâlde toplanıp, Mekke'ye doğru hareket etti. Rüzgârdan üzerlerine yağan taş ve çakıl sesini işitiyordum.

Müşrik ordusu çekip gidince, ben de Resûlullahın yanına döndüm. Yolun yarısına geldiğimde karşıma yirmi kadar beyaz sarıklı süvâri şeklinde melekler çıktı. Bana dedilir ki:

- Resûlullaha haber ver. Allahü teâlâ düşmanı perişan etti!

Resûlullahın yanına geldiğimde, bir kilim üzerinde namaz kılıyordu. Fakat ben döner dönmez, gitmeden önceki üşüme ve titreme hâlim tekrar başlamıştı.

Huzeyfe bin Yemân, Eshâb-ı kirâm arasında Peygamberimizin sırdaşı olmasıyla meşhurdur. Peygamberimiz ona, Eshâb-ı kirâm arasına karışarak kendilerini gizleyen ve böylece fitne çıkarmak isteyen münâfıkların kimler olduğunu tek tek bildirmiştir. Bundan başka vukû bulacak hâdiseleri de bildirmişti.

Eshâb-ı kirâm arasında çok sevilir ve ayrı bir itibar gösterilirdi. Çünkü o, Resûlullahın verdiği sırlarla dolu idi. Resûlullah gizli kalması lâzım olan bir çok şeyi, Hz. Huzeyfe'ye söyledi.

Lâzım olanı bildirdik

O ve Ebû Hüreyre buyurdular ki:

- Server-i âlem, âlemin yaratıldığı zamandan, yok olacağı güne kadar, olmuş ve olacak şeyleri bize bildirdi. Bunlardan bildirilmesi lâzım olanları size bildirdik. Lâzım olmayanları, sakladık, bildirmedik.

Hz. Huzeyfe, Peygamber efendimizin sağlığında Hendek'ten sonraki savaşların hepsine katıldı. Resûlullahın vefâtından sonra Hz. Ebû Bekir, onu ordu kumandanı ta'yîn etti. Dinden dönenlerle savaşmak üzere Umman'a gönderdi. Kendisine katılan İkrime ile birlikte Umman halkını tekrar İslâma döndürdü. Bundan sonra Umman'da, önce zekâtları toplamakla, sonra da vâli olarak vazîfelendirildi. Sonra da Mezopotamya taraflarında yapılan savaşlara katıldı. Irak'ın ve İran'ın fethinde bulundu.

Nihâvend savaşında Nu'man bin Mukarrin şehîd olunca, İslâm sancağını Huzeyfe eline alarak Hemedân, Rey ve Deynura'yı fethetmiştir. Cezîre'nin fethinde bulunarak, Nusaybin vâliliğine ta'yîn olundu.

Hz. Ömer yeni bir vâli ta'yîn ettiği zaman, oranın halkına mektup yazarak, "Yeni vâli, âdâletle hükmettiği müddetçe; siz de onun emirlerine uyunuz" derdi. Hz. Huzeyfe'ye verdiği mektupta ise şöyle yazdı:

"Ey Nusaybin halkı! Bu gönderdiğim vâlinin, bütün emirlerine uyun. Her isteğini yerine getirin."

Nusaybinliler, karşılamaya çıktılar. Onu gördükleri zaman; hayvanı üzerinde, bir parça kuru etle ekmek yiyordu. Selâmlaştılar. Sonra halîfenin emirnâmesini gösterdi. Onlar da dediler ki:

- Hz. Ömer'in emirleri, başımız üzerine! Sen de hoş geldin, safâ geldin. Lâkin, bizden isteklerin ne ise; şimdi söyle. Belki karşılıyamıyacağımız şeylerdir!

Yeni vâli tebessüm ederek şu cevabı verdi:

- Aranızda kaldığım müddetçe sizlerden; sâdece, kendimin ve hayvanımın yiyeceğini istiyorum. Başka hiçbir şey istemem.

Duâ eden kurtulur

O şehirde, epeyce müddet bulundu. Görevini, kusursuz yapmaya çalışıyordu. Bilhassa Cum'adan önce, Müslümanlara va'z ve nasîhat eylerdi. Bir defasında buyurdu ki:

- Ey Mü'minler! Fitne, önce kalblerde filizlenir. Su katılmamış şarap bile; fitne kadar, insan kalbini çelemez, bozamaz. Sizler, fitneye doğru gitmeyiniz. Allaha yemîn ederim ki fitne insanları; selin, çöpleri sürüklediği gibi sürükler götürür!..

- Yâ "Huzeyfe! Fitneden nasıl kurtulabiliriz?

- Duâ eden, kurtulur.

- Ne zaman duâ edelim?

- Namazdan sonra. Çünkü kulları, güzelce abdest alıp, namaza durdukları zaman; cenâb-ı Hak da namaz kılanlara yönelir. İşte o anlarda duâ ediniz! Fakat sizler; hayırlı kimseler olmak istiyorsanız; geçici olan dünya için âhireti terketmeyiniz!

Hz. Huzeyfe, Medâyin şehrinde uzun müddet vâlilik yaptı. Oranın halkı, onun idâresinden son derece memnun olup, kendisini çok sevmişlerdi. Nihayet bir akşam, Hz. Ömer'den haberci geldi. Artık, Huzeyfe'nin Medîne'ye dönmesini istiyordu...

Emir üzerine hazırlandı, helâllaştı, vedâlaştı ve yola çıktı. Dönüşünü bekleyenler arasında, halîfe de bulunuyordu. Az çok yaklaşınca, Halîfe dikkatle baktı. Gördü ki; Medâyin vâlisi gönderdiği gibi dönüyor! Bunca yıl sonra; aynı hayvan üzerinde, aynı sâde elbiseler içinde.

Yan yana geldiler ve selâmlaştılar, kucaklaştılar. Halîfe sevinçle:

- Sen, benim kardeşimsin. Ben de, senin kardeşinim, diyerek, hislerini belirtti.

Cenâzesini niçin kılmadın?

Hz. Ömer halîfeliği zamanında Huzeyfe'nin bir cenâzenin namazını kılmadığını görerek, ona sordu:

- Niçin cenâze namazını kılmadın?

Resûlullahın sırdaşı Hz. Huzeyfe dedi ki:

- Resûlullah efendimiz, bana o kişinin münâfık olduğunu açıklamıştı. Bunun için onun namazını kılmadım.

- Allahın Resûlü münâfıklar arasında Ömer'i de saydı mı yâ Huzeyfe?

- Hayır, yâ Ömer.

- Peki memurlarım arasında münâfık var mı?

- Sadece bir tane var. Ancak ismini söylemeye memur değilim.

Huzeyfe hazretleri, Hz. Ömer'in bütün ısrârına rağmen ismini söylememiştir. Sonra o münâfık Hz. Ömer tarafından uzaklaştırılmıştır.

Bundan sonra Hz. Ömer, Huzeyfe'nin gitmediği cenâzeye gitmemiştir. Çünkü onun gitmemesini, ölenin münâfık olduğuna işâret sayardı.

Birgün Hz. Ömer, huzurunda bulunan ba'zı Eshâb-ı kirâma sordu:

- Resûlullah efendimizin fitne hakkında olan sözü hatırında olan var mı?

İçlerinden Huzeyfe dedi ki:

- Ey mü'minlerin emîri! Peygamberimizin bu konudaki sözü aynıyla benim hatırımdadır buyurdu ki,

"Kişi ailesinden, malından, çocuklarından ve komşusundan dolayı fitneye düçâr olur. Böyle günâhlara oruç tutmak, namaz kılmak ve iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak keffâret olur."

- Maksadım o değil, deniz gibi dalgalanacak fitneyi soruyorum.

- Ey mü'minlerin emîri! Senin için endişelenecek bir şey yok. Senin zamanınla onun arasında bir kapalı kapı var.

Kapı kırılacak mı?

- Yâ Huzeyfe! Bu kapı kırılacak mı, yoksa açılacak mı?

- Ey mü'minlerin emîri! O kapı kırılacak.

Bu cevap üzerine Hz. Ömer:

- Desene ümmet-i Muhammed kıyâmete kadar bir araya gelemeyecek! diyerek üzüntüsünü dile getirdi.

Daha sonra Huzeyfe'ye o kapının ne olduğu sorulduğunda şu cevabı vermiştir:

- O kapı Hz. Ömer idi.

Hz. Ömer'in bunu bilip bilmediği sorulunca da:

- Akşam ve sabahın olacağını bildiği gibi biliyordu, cevabını vermiştir.

Nitekim daha sonra Hz. Ömer şehîd edilmiş, Hz. Osman devrinin sonlarında alevlenen fitne târih boyunca bitmemiştir.

Kötü zaman gelecek mi?

Hz. Huzeyfe şöyle anlatıyor:

Herkes Resûlullah efendimize hayırdan sorardı. Ben ise ileride hâsıl olacak fitnelerden sorardım. Çünkü bunların şerrine yakalanmaktan korkuyordum. Dedim ki:

- Yâ Resûlallah, biz, Müslüman olmadan önce kötü kimselerdik. Allahü teâlâ, senin şerefli vücudun ile İslâm ni'metini, iyiliklerini bizlere ihsân etti. Bu saâdet günlerinden sonra yine kötü zaman gelecek mi?

- Evet gelecek.

- Bu şerden sonra, hayırlı günler yine gelir mi?

- Evet gelir. Fakat o zaman bulanık olur.

- Bulanıklık ne demektir?

- Benim sünnetime uymıyan ve benim yolumu tutmayan kimseler ortaya çıkar. İbâdet de yaparlar. Günâh da işlerler.

Cehenneme çağıranlar

- Bu hayırlı zamandan sonra, yine şer olur mu?

- Evet, Cehennemin kapılarına çağıranlar olacaktır. Onları dinleyenleri Cehenneme atacaklardır.

- Yâ Resûlallah! Onlar nasıl kimselerdir?

- Onlar da bizim gibi insanlardır. Bizim gibi konuşurlar.

- Onların zamanlarına yetişirsem ne yapmamı emredersiniz?

- Müslümanların cemâ'atına ve hükümetine tâbi ol!

- Müslümanların hükümeti yoksa ne yapalım?

- Bir kenara çekil. Aralarına hiç karışma, ölünceye kadar yalnız yaşa.

Huzeyfe, Hz. Osman'ın halîfeliği sırasında Azerbaycan ve Ermenistan taraflarının fethine gönderildi. Buradaki hizmetlerinin yanında mühim bir hizmeti de, Kur'ân-ı kerîm nüshâlarının çoğaltılmasına sebep olmasıdır. Çünkü o, Azerbaycan ve Ermenistan tarafına gittiğinde,

Kur'ân-ı kerîmin değişik lehçelerle okunduğunu görerek, Kur'ân-ı kerîmin Kureyş lehçesi üzerine çoğaltılmasını Hz. Osman'a teklif etti. Bunun üzerine Hz. Osman, Kur'ân-ı kerîm nüshâlarını çoğaltıp; belli merkezlere gönderdi.

Hayatının çoğu savaşlarda geçen Huzeyfe bin Yemân, Hz. Osman şehîd edildiğinde

Medîne'de bulunuyordu. Bu sırada yaşı oldukça ilerlemişti. Dördüncü halîfe Hz. Ali'nin, ilk günlerinde hastalandı. Artık iyice ihtiyarlamıştı. Müslümanlar akın akın ziyâret ediyorlardı.

Bir arkadaşına 300 dirhem vererek buyurdu ki:

- Bu parayla, kefen alıverin.

Desenli bir kumaş getirdiler. Onu görünce:

- Bu kefen değil, gömlek içindir. Kefen, boydan boya iki bez parçası olur, dedi.

Dost ânî geldi

Sonra da yavaş bir sesle buyurdu ki:

- Hem sizin arkadaşınız iyi bir Müslüman ise, cenâb-ı Hak; kabirde o kefeni, daha iyisiyle değiştirir. Kötü ise, daha kötü şeylere hazırlanmalıdır.

Hz. Ali'nin hilâfetinin 40. günü, 656 senesinde, Huzeyfe hazretleri de, sırlarıyla birlikte sevgili Peygamberimize kavuştu.

Hz. Huzeyfe ölüm döşeğinde yattığı vakit şöyle duâ etmiştir:

- Dost ânî bir baskınla geldi. Pişmanlık fayda vermez. Allahım, fakirlik ve hastalıktan hakkımda hayırlı olanı bana ver. Ölüm hakkımda yaşamaktan hayırlı ise, sana ulaşıncaya kadar ölüm yolunu bana kolaylaştır.

| BAŞA DÖN |

Şehîdlerin efendisi: Hz. HAMZA

Abdullah ibni Mes'ûd buyuruyor ki:

Müşriklerden Velîd adında birinin bir putu vardı. Safâ tepesinde toplanırlar, bu puta ibâdet ederlerdi. Bir gün Peygamber efendimiz, onların yanına gitti ve onları îmâna da'vet etti. Kâfir olan bir cinnî, o putun içine girdi ve sevgili Peygamberimiz için uygun olmayan sözler sarfetti. Peygamber efendimiz üzüldüler.

Teşrif eder misiniz?

Başka bir gün şahsını görmediği bir kimse, Peygamber efendimize selâm vererek dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Kâfir olan bir cinnî sizin için münâsib olmayan şeyler söylemiş. Ben, onu bulup boynunu kestim. Arzû buyurup, yarın Safâ tepesine teşrif eder misiniz? Siz, yine onları İslâma da'vet ederseniz, ben de o putun içine girip, sizi medhedici sözler söylerim.

Peygamber efendimiz, Abdullah ismindeki bu cinnînin arzûsunu kabûl ettiler. Ertesi günü oraya gittiler ve yine müşrikleri îmâna da'vet ettiler. Müslüman cinnî, müşriklerin elindeki putun içine girip, sevgili Peygamberimizi ve İslâmiyeti anlatan güzel sözler ve beyitler söyledi.

Müşrikler, bu sözleri duyunca, başta Ebû Cehil olmak üzere ellerindeki putu parça parça ettiler. Resûlullaha saldırdılar. Mübârek yüzü kana boyandı. Onların bu ezâ ve cefâlarına tahammül gösterip, şöyle buyurdular:

- Ey Kureyşliler! Bana vuruyorsunuz. Ama ben sizin Peygamberinizim.

Peygamber efendimiz, oradan ayrılıp evine geldi. Bir hizmetçi kız, bu hâdiseyi, başından sonuna kadar görmüştü.

Bu sırada Hz. Hamza, dağda avlanıyordu. Bir ceylana ok atmak için hazırlandı. Ceylan dile gelerek dedi ki:

- Yâ Hamza! Bana ok atacağına kardeşinin oğlunu öldürmek isteyenlere ok atsan daha hayırlı olur.

Hz. Hamza bu sözlere hayret ederek süratle evine hareket etti. Hz. Hamza âdeti üzere, avdan dönünce, tavâf yapmak için Harem-i şerîfe uğrar, ondan sonra evine giderdi. O gün tavâf yaparken, hizmetçi kız, yanına gelerek dedi ki:

- Ebû Cehil, kardeşinin oğluna, şöyle şöyle söyledi.

Hz. Hamza, Peygamber efendimize hakâret edildiğini işitince, akrabâlık damarları hareket etti. Silahlarını kuşanarak, Kureyş kâfirlerinin bulunduğu yere geldi.

- Kardeşimin oğluna, kötü söz söyliyen, kalbini inciten sen misin? diyerek, boynundaki yay ile, Ebû Cehil'in başını yedi yerinden yardı.

Kötü şeyler söyledim

Orada bulunan kâfirler Hz. Hamza'ya saldıracak oldular. Bu durumda büyük çarpışma çıkacaktı. Fakat, Ebû Cehil dedi ki:

- Dokunmayınız, Hamza haklıdır. Onun kardeşinin oğluna bilerek kötü şeyler söyledim.

Hz. Hamza oradan ayrıldıktan sonra, Ebû Cehil, etrafındakilere;

- Aman ona ilişmeyiniz! Bize kızar da Müslüman olur. Bununla Muhammed kuvvetlenir, dedi.

Hz. Hamza Müslüman olmasın diye, kendi kafasının yarılmasına râzı oldu. Çünkü Hamza, hatırı sayılır, kıymetli ve kuvvetli idi.

Hamza, Peygamber efendimizin yanına gelip dedi ki:

- Yâ Muhammed, Ebû Cehil'den intikamını aldım. Onu kana boyadım, üzülme, sevin!

Sevgili Peygamberimiz buyurdu ki:

- Ben, böyle şeylere sevinmem.

- Seni sevindirmek, üzüntüden kurtarmak için, ne istersen yapayım.

Îmân etmenle sevinirim

O zaman Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Ben ancak senin îmân etmen ile, kıymetli bedenini Cehennem ateşinden kurtarman ile sevinirim.

Bunun üzerine Hz. Hamza hemen Müslüman oldu.

Hakkında âyet-i kerîme geldi. Abdullah ibni Abbâs'a göre, Kur'ân-ı kerîmde En'âm sûresi 122. âyet-i kerîmesinde, **"Diriltildiği ve nûra kavuşturulduğu"**anlatılan zâtın Hz. Hamza ve aynı âyet-i kerîmede, **"Karanlıklarda bocalayan"** şeklinde anlatılanın da Ebû Cehil olduğu açıklandı.

Hz. Hamza, Kureyşin yanına gidip Müslüman olduğunu ve Allahın Peygamberini her suretle koruyacağını bildirip şöyle dedi:

“- Kalbimi, İslâmiyete ve Hakka meylettirmiş olduğu için Allahü teâlâya hamdolsun. Bu din, kullarının her yaptığını bilen, herkese lutfu ile muâmele eden, kudreti her şeye galip gelen, âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâ tarafından gönderilmiştir.

Kur’ân-ı kerîm okunduğu zaman, kalb ve akıl sâhibi olanların gözlerinden yaşlar akar. Kur’ân-ı kerîm, açık bir lisan ile açıklanmış âyetler hâlinde Hz. Muhammed’e nâzil olmuştur. Muhammed, içimizde, sözü dinlenir, kendisine boyun eğilir bir mübârek kimsedir.

Ey müşrikler! Aklınız başınızdan gidip, gözünüz kararıp da Onun hakkında sert, ağır ve kaba sözler, söylemeyin! Eğer böyle bir düşünceye kapılırsanız, biz Müslümanların cesedine basıp geçmeden, onu hiç kimseye vermeyiz!”

Hz. Hamza’nın Müslüman olması ile, Resûlullah efendimiz çok sevindi. Müslümanlar, pek çok kuvvet buldu. Artık Mekkeliler Müslümanlara, hiçbir sebep yokken, fenâ muâmele yapamadılar. Bilhassa Hz. Hamza’nın kılıcının şiddetinden çekindiler.

Endişeye lüzûm yok

Peygamber efendimiz, Hz. Hamza ve diğer bir kısım Müslümanlar Hz. Erkam’ın evinde bulunuyorlardı. Bir ara kapı vuruldu. Gelen kimsenin, silâhlarını kuşanmış şekilde Hz. Ömer olduğu görülünce, ba’zıları endişeye kapıldı. Hz. Hamza;

- Gelen tek bir kişidir. Bu kadar endişeye lüzûm yok. Eğer, hayır için geldi ise hoş geldi. Yok eğer şer için geldi ise kendi kılıcı ile başını keserim, dedi.

Dışarı çıktı ve dedi ki:

- Yâ Ömer! Sen ne zannedersin? Biz Abdülmuttalib evlâdıyız. Her birimiz Allahü teâlânın izni ile demiri çiğneyip havaya püskürtürüz. Allah ve Resûlü için can ve baş fedâ ederiz. Sen Resûlullaha zarar vereceğini zannediyorsan aldanıyorsun.

Sevgili Peygamberimiz, bu konuşmaları işitti. Kendileri gelerek, iltifat ile Hz. Ömer’i karşıladı. Hz. Ömer de Müslüman oldu. Bu iki kahraman sayesinde Müslümanlar kuvvet buldular, ibâdetlerini açıktan yapmaya başladılar.

Hz. Hamza bir gün, Cebrâil aleyhisselâmı kendi aslî şeklinde görmeyi arzû ettiğini, Peygamber efendimize bildirdi. Peygamber efendimiz de Hz. Hamza’ya sordular:

- Onu görmeye dayanabilir misin?

- Evet dayanırım.

- Öyle ise yere otur da bak!

Bayıldı, arkası üstüne düştü

Hz. Hamza Cebrâil aleyhisselâmı görünce, bayıldı, arkası üstüne düştü.

Hz. Hamza, Hz. Zeyd bin Hârise, Hz. Ebû Mersed Kennaz, Hz. Enes ve Hz. Ebû Kerse ile beraber Medîne’ye hicret etti. Peygamber efendimiz Medîne’ye geldiklerinde, Mekke’li Müslümanları hem kendi aralarında, hem de Medîneli Müslümanlarla kardeş yaptı. Kendi aralarında da, Hz. Hamza’yı, Zeyd bin Hârise ile kardeş yapmıştı. Hz. Hamza bu kardeşini çok sever ve muharebeye çıktığı zaman her şeyini ona emânet ve vasiyet ederdi.

Peygamber efendimiz, Medîne'ye hicret ettikten sonra, Kureyşli müşrikler boş durmadılar. Peygamberimizi Medîne'de rahat bırakmıyorlar, Medînelilerin Onu terketmeleri için etrafındaki Müslümanları tehdit ediyorlardı. Hattâ, Peygamber efendimizi Medîne'nin dışına çıkarmaları için, Abdullah bin Übeyy bin Selül ile Evs ve Hazrec kabîlelerinin müşriklerine tehditler gönderdiler ve Müslümanlara hac yollarını kapadılar.

Bu durumda, Müslümanların, Suriye ticaret yollarını kesmeleri, müşrikleri ticarî ve iktisâdi bakımdan zor duruma düşürmeleri ve böylece müşrikleri yola getirmeleri îcâb ediyordu. Bu sırada bir müşrik kervanının Medîne yakınlarından geçmekte olduğu işitildi. Sefer hazırlığı yapıldı. Sefere çıkacak birliğin kumandanlığına Hz. Hamza'yı getiren Peygamberimiz, ona beyaz bir bayrak verdi. Hz. Hamza'ya verilen bu bayrak İslâm tarihinde Müslümanların kullandığı ilk bayrak idi.

Hz. Hamza, 30 süvâri ile birlikte hareket etti. Şam'dan Mekke'ye gitmek üzere, 300 süvârinin koruduğu bir müşrik kervanı, Sifr-ül-Bahr denilen yere gelmiş bulunuyordu. İslâm Mücâhidleri, buraya geldiklerinde, müşriklerin kervanını koruyan üçyüz süvâri ile karşılaştılar ve savaş düzenine girdiler.

Doğru bir iş yaptı

Mecdi bin Amr el-Cühenî, iki tarafın da müttefiki idi. Müslümanların sayıca çok az ve müşriklerin çok fazla olduklarını ve düşmanların bu ilk çarpışmada yenebileceklerini düşünerek arabulucuk edip iki tarafı çarpışmaktan vazgeçirdi. Sonra Hz. Hamza ve arkadaşları Medîne'ye geri döndüler. Mecdî'nin bu hareketi Peygamber efendimize arzedilince çok memnun oldular ve buyurdular ki:

- İyi ve doğru bir iş yapmıştır.

Hz. Hamza, Ebva, Veddan ve Zül' uşeyre gazâlarında Peygamber efendimizin beyaz sancağını taşıdı.

Bedir gazâsında 313 Eshâb-ı kirâm, 1000 müşrikle karşı karşıya geldi. Mekke müşriklerinden Utbe, Şeybe ve Velîd meydana çıkarak er dilediler. Peygamberimiz buyurdu ki:

- Ey Hâşimoğulları! Kalkınız, Allahü teâlânın nûrunu söndürmek için gelenlere karşı, Hak yolunda çarpışınız ki, Allahü teâlâ zaten Peygamberinizi de bunun için göndermiş bulunuyor. Kalk yâ Hamza! Kalk yâ Ali! Kalk yâ Ubeyde bin Hâris!

Dengimiz iseniz...

Hz. Hamza, Hz. Ali, Hz. Ubeyde miğferlerini giydiler. Meydana yürüdüler. Müşrikler dediler ki:

- Sizler kimlersiniz? Eğer bizim dengimiz iseniz sizinle çarpışırız.

Eshâb-ı kirâm da; "Ben Hamza'yım! Ben Ali'yim! Ben Ubeyde'yim!" dediler. Bunun üzerine müşrikler cevap verdiler:

- Sizler de bizim gibi şerefli kimselersiniz. Sizinle çarpışmayı kabûl ettik.

Eshâb-ı kirâm, müşrikleri, önce îmâna da'vet ettiler. Onlar kabûl etmediler. Ondan sonra

Eshâb-ı kirâm, müşriklerin üzerine saldırdılar. Hz. Hamza ve Hz. Ali, Utbe ve Velîd kâfirlerini, anında öldürdüler. Hz. Ubeyde, Şeybe'yi yaraladı. Şeybe de Hz. Ubeyde'yi yaraladı.

Hz. Hamza ve Hz. Ali, Şeybe'yi orada öldürüp, Hz. Ubeyde'yi kucaklayıp Resûlullahın huzûruna getirdiler.Ebû Cehil, müşrikleri savaşa teşvik etmeye başladı. Her iki taraf bütün güçleriyle saldırıya geçtiler. Bu savaş her iki tarafın ilk büyük savaşıydı. Eshâb-ı kirâm,

“Allah Allah” diyerek, tekbîr getirerek hücûm ediyordu. Hz. Hamza, her iki elinde birer kılıç ile çarpışıyordu. Peygamber efendimiz **“Yâ Hayyu! Yâ Kayyûm!”** buyurarak Allahü teâlâya yalvarıyordu.

Peygamberimiz, Eshâbını, böyle yiğitçe çarpışıyor gördükçe;

- Onlar, Allahü teâlânın yeryüzündeki arslanlarıdır, buyurarak onları takdîr ediyordu.

Allahü teâlâ, Peygamberimize yardım için melekleri de savaşa gönderdi. Eshâb-ı kirâm daha kılıcını vurmadan müşriklerin kellesi yere düşüyordu. Müşrikler bozguna uğradılar. Ebû Cehil de öldürüldü. Mekke’ye doğru kaçmaya başladılar. Hz. Hamza, Bedir’de fevkalâde kahramanlık gösterdi. Bedir savaşı, Peygamber efendimizin zaferiyle neticelendi. Eshâb-ı kirâmdan 14 kişi şehîd oldu.

Allahın arslanıyım!

Peygamber efendimiz, Uhud harbinde; Hz. Hamza’yı en önde zırhsız süvârilerin başında çarpışmakla vazifelendirdi. Hz. Hamza, iki elinde de kılıç olduğu hâlde;

- Ben Allahü teâlânın arslanıyım! diyerek, düşmanı önüne katmış, öldüre öldüre ilerliyordu.

Safvân bin Ümeyye, etrafındakilere, “Hamza nerededir? Bana gösteriniz!” diyor, savaş meydanını araştırıyordu. Bir ara gözleri, iki kılıç ile halkı kıyâsıya kesip biçen birini görünce sordu:

- Bu çarpışan kim?

Çevresindekiler dediler ki:

- Aradığınız kimse! Abdülmuttalib oğlu Hamza!

- Ben bugüne kadar, düşmanını öldürmek için saldıran, onun gibi hırslı, onun gibi gözüpek bir kimse daha görmedim.

Uhud’da herkes bütün güçleriyle çarpışırken, bir ara Resûlullah efendimiz ile Hz. Hamza arasında kimse kalmadı. Hz. Hamza, hiç arkasına bakmıyor, hep ileri doğru hücûm tazeliyordu.

Savaşın başlamasından o ana kadar tek başına 30 müşriki öldürmüştü. Bu sırada Siba bin Ümmü Ammâr; “Bana karşı koyabilecek bir yiğit var mı?” diyerek Hz. Hamza’ya meydan okudu. Hz. Hamza, “Demek sen Allaha ve Resûlüne meydan okuyorsun, öyle mi?” deyip onu da öldürdü.

Şehit oldu

Hz. Hamza büyük kahramanlıklar gösterdikten sonra bu savaşta Vahşî tarafından şehîd edildi.

Vahşî, Mekke’nin fethinden sonra, Tâiflilerle birlikte Medîne’de mescide gelip, îmân etti, affa kavuştu. Fakat Yemâme tarafına gitmesi emrolundu. Resûlullaha karşı çok mahcûb olup, başı önünde yaşadı.

Hz. Hamza şehîd olduğunda oruçlu idi. Hz. Peygamberimiz, kendisi için, **“Seyyid-üş-Şühedâ** = şehîdlerin efendisi” buyurdu. Ve cesedini meleklerin yıkadıklarını haber verdi.

Savaş bitmişti. Şehîdlerin yanlarına gidildi. Peygamber efendimiz, Hz. Hamza’nın mübârek cesedini görünce, dayanamadı. Ağladı. Mübârek gözlerinden yaşlar akarak buyurdu ki:

- Ben, şu şehîdlerin, Allahü teâlânın yolunda canlarını fedâ ettiklerine, Kıyâmet günü şâhidlik edeceğim. Onları kanlarıyla gömünüz. Vallahi, Kıyâmet günü mahşere yaraları kanayarak gelecekler. Kanlarının rengi kan rengi, kokuları da misk kokusu olacaktır.

Daha sonra Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Bana Cebrâil aleyhisselâm gelip Hamza bin Abdülmuttalib'in göktekiler katında, "Allahın ve Resûlünün arslanıdır" diye yazıldığını haber verdi.

Hz. Hamza'nın ve diğer şehîdlerin cenâze namazları kılındı. Hz. Abdullah bin Cahş ile Hz. Hamza'nın cenâzeleri bir kabre kondu. Hz. Hamza, Hz. Abdullah'ın dayısı idi.

Ve Aleykümselâm

Hz. Hamza orta boylu idi. Kılıcını çok iyi kullanır pek mükemmel ok atardı. Pehlivanların pîri idi. Peygamber efendimizin amcası ve aynı zamanda süt kardeşi idi. Peygamberimiz kabrini ziyârete gider, selâm verirdi. Mezardan, **"Ve Aleykümselâm yâ Resûlallah"** diye cevap gelirdi.

Hz. Fâtıma buyurdu ki:

- Birgün Hz. Hamza'nın kabrini ziyârete gittim. "Esselâmü aleyke yâ Resûlullahın amcası" diye selâm verdim. "Ve Aleyküm selâm ve Rahmetullahi ey Resûlullahın kızı" diye mezardan cevap geldi.

Şeyh Muhammed isminde âlim bir kimse Hz. Hamza'nın kabrini ziyârete gitti. Selâm verdi. Mezardan, selâmına cevap verildi ve, "Yâ Şeyh Muhammed, bu sene bir erkek evlâdın olacak, ona benim ismimi koyunuz" dedi. O âlimin erkek çocuğu oldu ve adını Hamza koydu.

| BAŞA DÖN |

Peygamber efendimizin şâirlerinden: KÂ'B BİN MÂLİK

Kâ'b bin Mâlik, babasının tek oğlu olup hâli vakti yerinde idi. Arabistan'ın ileri gelen şâirlerinden biri idi. İslâmiyetin Medîne'de hızla yayılmasından sonra yapılan ikinci Akabe bî'atına katılmış ve orada Müslüman olmuştu. Bunu kendisi şöyle anlatır:

Bunları tanıyor musun?

Kavmimizden müşrik olan ba'zı kimselerle beraber, Kâ'be'yi ziyâret için Medîne'den yola çıktık. Büyüğümüz ve yöneticimiz olan Berâ bin Ma'rûr da yanımızda idi. Mekke'ye gelince Berâ, bana dedi ki:

- Bizi Resûlullah aleyhisselâma götür.

Birlikte Resûlullah efendimizi araştırdık. Ebtâh denilen yerde Mekkeli bir adama Resûlullahı sorduk. Adam bize:

- Mescid-i Harâm'a gidiniz! Aradığınız O zât şimdi orada amcası Abbâs ile birlikte orada oturuyor, dedi.

Biz tüccâr olduğu için Hz. Abbâs'ı tanıyorduk. Mescid-i Harâm'a girdiğimizde Resûlullah efendimizi amcası Abbâs ile oturuyor gördük. Selâm verdikten sonra biz de yanlarına oturduk. Resûlullah efendimiz Hz. Abbâs'a sordu:

- Bu zâtları tanıyor musun?

- Evet, tanıyorum. Şu kavminin seyyidi Berâ bin Ma'rûr'dur. Diğeri de Kâ'b bin Mâlik'tir.

- Şu şâir olan Kâ'b mı?

Hz. Abbâs da "Evet" dedi. Vallahi Resûlullah efendimizin bu sözünü hayatım boyunca unutmadım.

Kâ'b bin Mâlik ikinci Akabe bî'atının gerisini şöyle anlatmaktadır:

Biz kararlaştırdığımız gibi vâdide toplandık. Resûlullah efendimizi bekliyorduk. Sonra Resûlullah efendimiz amcası Hz. Abbâs ile birlikte geldi. Yapılan konuşmalardan sonra orada bulunan yetmiş sahâbî, Resûlullah efendimizi her türlü tehlikeye karşı koruyacaklarına ve İslâmiyeti yayacaklarına söz verdiler.

Akabe bî'atinden sonra Medîne'ye dönen Kâ'b bin Mâlik kabîlesinin Müslüman olmasında büyük emeği geçti. Kâ'b bin Mâlik hazretleri Bedir savaşına katılmadı. Uhud savaşında ise onbir yerinden yaralandı. Burada karşılaştığı bir hâdiseyi şöyle anlatıyor:

Tanıyamadın mı yâ Kâ'b?

Uhud savaşında bir ara şehîdlerin bulunduğu yere yöneldim. Orada bir müşrik, bir taraftan şehîdlerin silâhlarını toplarken, diğer taraftan şehîdlerin ağız, burun ve kulaklarını kesiyordu. Bir taraftan da:

- Bunları koyun boğazlar gibi boğazlayın, diye yaygara yapıyordu.

Biraz ötede silahlı bir Müslüman yaklaştı. Kâfirle vuruşmaya başladı. Kâfirle Müslümanı mukâyese ettiğimde kâfir daha iyi silahlara sahip görünüyordu.

Ben daha bu düşüncelerden sıyrılmadan birbirlerine hücûm ettiler. Müslüman bir kılıç darbesiyle kâfiri Cehenneme yolladı. Sonra bana dönerek yüzünü açtı ve dedi ki:

- Tanıyamadın mı yâ Kâ'b, ben Ebû Dücâne'yim.

Hz. Kâ'b'ın hali vakti yerindeydi. Tebük Gazâsına gidilecekti. Daha önceki gazâlarda gidilecek yeri hiç söylemeyen Peygamber efendimiz, bu defa Müslümanları topladı ve Tebük'e sefer yapılacağını haber verdi.

İşleriyle oyalandı

Mevsim sıcaktı ve meyveler olgunlaşmıştı. Herkes hummalı bir şekilde sefere hazırlanırken Hz. Kâ'b; "hazırlığı ne zaman olsa yapabilirim" diyerek, kendi işleriyle oyalandı. Öyle ki, Peygamber yola çıktığı zaman Kâ'b'ın hiçbir hazırlığı yoktu. Hemen hazırlanmak üzere evinden çıktı, ama hiçbir şey yapamadan döndü. Kendisi bunu şöyle anlatır:

"Yola çıkıp arkalarından yetişmeyi düşündüm. Keşke yapmış olsaydım. Fakat bu da mümkün olmadı. Resûlullah efendimiz bu gazâya gittikten sonra insanlar arasına çıktığımda, kendime arkadaş olarak ancak münâfıklık damgası vurulmuş kimseleri, yâhut âcizleri görmem beni kederlendirdi."

Tebük'e varıncaya kadar onun ismini anmayan Hz. Peygamber, orada Kâ'b'ın ne yaptığını sordu. Müslümanlardan biri, (elbiselerine ve boyuna bakıp gururlanması onu cihâd yolundan alıkoydu) deyince, Mu'âz bin Cebel hemen müdâhale ederek Kâ'b hakkında iyilikten başka birşey bilmediklerini söyledi. Bu cevap üzerine Hz. Peygamber sükût etti.

Sefer sona erip de Müslümanlar Medîne'ye doğru harekete geçince, Kâ'b'ı müthiş bir

endişe ve telâş kapladı. Resûlullah efendimiz dönünce ona ne diyeceğini düşünüyordu. Bu arada aklına birçok mâzeretler geliyor, ama o Resûlullaha yalan söylemeyi nefsine yediremiyordu.

Nitekim Resûlullahın Medîne'ye geldiği haberi ulaşınca Kâ'b doğruca Peygamberimizin huzuruna gidip ona hakîkatı olduğu gibi söylemeye karar verdi. Bundan sonrasını kendisi şöyle anlatıyor:

"Resûlullah efendimizin huzûruna varınca selâm verdiğim zaman, bana gazâblı bir gülümseyişle, **"Gel"** buyurdular. Yürüyüp yanına vardım ve önüne oturdum. Bana sordular:

- Seni geride bırakan nedir? Bana yardım etmek üzere Akabe'de bana bî'at etmemiş miydin?

- Evet, yâ Resûlallah! Allahü teâlâya yemin ederim ki, sizden başka şu dünya halkından birisinin yanında bulunsaydım, özür beyân ederek onun gazâbından kurtulabileceğimi zannederdim. Zîrâ söz söylemesini bilirim.

Hiç bir özrüm yoktur

- Vallahi, biliyorum ki, bugün yalan söyleyip sizi memnun etsem de Allahü teâlâ sizi bana gücendirebilir. Eğer doğrusunu söylersem siz bana kızacaksınız.

Lâkin ben doğruyu söylemekle Allahtan hayırlı netîce beklerim. Yemin ederim ki, gazâdan geri kalmam için hiçbir özrüm yoktu. Hiçbir zaman, sizden ayrılıp kaldığım zamandakinden daha kuvvetli ve zengin değildim.

Kâ'b Resûlullaha doğruyu söylerken gözleri önünde, ba'zı münâfıklar yalan mâzeretlerle Peygamberimizin huzuruna çıkmışlar; Peygamberimiz de bunların bu mâzeretlerini kabûl ederek kalblerinde yatan niyeti Allaha havâle etmişti. Fakat Kâ'b Allah ve Resûlü huzurunda doğruluktan ayrılmadı.

Kâ'b bin Mâlik'in bu şekilde mâzeret belirtmemesi üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- İşte Kâ'b doğru söyledi. Kalk, Allahü teâlâ senin hakkında hükmünü verinceye kadar bekle!

Âciz duruma düştün

Kalktım. Evime gelirken, Selimeoğullarından ba'zı kişiler, benimle birlikte geldiler ve bana dediler ki:

- Vallahi, biz, seni bundan önce bir günâh işlemiş kimse olarak bilmiyoruz. Ne çâre ki, sen, seferden geri kalan kişilerin özür diledikleri şekilde Resûlullah efendimizden özür dilemedin ve çok âciz duruma düştün! Hâlbuki, Resûlullah senin hakkındaki magfiret dileği, günâhını bağışlatmaya yeterdi!

Vallahi, Selimeoğulları, beni kınamaya o kadar devam ettiler ki, nihayet Resûlullah efendimizin yanına dönmek, kendimi yalanlamak istedim. Sonra, onlara sordum:

- Bu duruma düşen benden başka, benimle birlikte bir kimse var mıdır?

- Evet! İki kişi daha vardır. Onlar da, Resûlullaha senin söylediğin sözün benzerini söylediler. Resûlullah tarafından onlara da, sana söylendiği gibi söylendi.

- Kimdir onlar?

- Mürâre bin Rebî-ül-Amrî ile Hilâl bin Ümeyye-tül-Vâkıfî'dir!

Bu iki zâtın, sâlih ve kendileri örnek tutulacak kişiler olduklarını, Bedir savaşında bulunduklarını bana hatırlattılar. Tereddütten vazgeçtim. Mu'âz bin Cebel ile Ebû Katâde'ye rastladım. Bana dediler ki:

- Arkadaşlarının sözlerini dinleme! Doğruluk üzerinde dur! İnşâallah, herhalde, Allahü teâlâ, senin için bir genişlik, bir çıkar yol yaratır. Özür sahiplerine gelince, eğer, onlar özürlerinde sâdık iseler, Allahü teâlâ, bu husûsta onlardan hoşnut olur ve bunu, Peygamberine bildirir!

Bu zâtların hâlleri etrafa yayılınca, herkes onlara yabancı gibi davranmaya başladı. Diğer iki Sahâbî evlerine kapanmayı tercih ederken, Kâ'b cemâ'atle namazlarını kıldı, çarşıları dolaştı. Ama hiç kimse onunla konuşmuyordu.

Allah ve Resûlü daha iyi bilir

Resûlullaha yakın yerlerde oturmaya dikkat ediyor ve bu esnâda onun çehresine bakmaya çalışıyordu. Ama her defasında Peygamberimiz ondan yüzünü çeviriyordu. Bu hâlden iyice bunalan Kâ'b, amca oğlu Ebû Katâde'ye gitti ve ona sordu:

- Ey Ebû Katâde! Allah için soruyorum. Allahı ve Resûlünü ne kadar sevdiğimi biliyor musun?

Fakat cevap alamadı. Birkaç defa daha sordu. Ebû Katâde kısa cevap verdi:

- Allah ve Resûlü daha iyi bilir.

Bunun üzerine Kâ'b mahzûn bir şekilde, gözyaşları içinde oradan ayrıldı.

Günler geçti, haftalar birbirini kovaladı. Kimse Kâ'b'la bir tek kelime konuşmuyor, Kâ'b işin nereye varacağını bilemiyordu. Bu arada, Kâ'b'ın imtihanını daha da çetinleştiren bir hâdise ortaya çıktı. Kâ'b 50 gün devam eden bu ızdırap verici bekleyiş devresinde Gassan'daki Kıptî liderlerinden bir mektup aldı. Mektupta şöyle deniyordu:

- Efendinizin size uygunsuz muâmelede bulunduğunu duydum. Sizi hukukunun çiğnendiği ve kıymetinin bilinmediği bir yerde bırakmasın. Yanımıza gelin, size ikrâmlarda bulunuruz.

Tereddütsüz reddetti

Bir tarafta haftalardır yüzüne bakmayan, kendisiyle konuşmak tenezzülünde bile bulunmayan arkadaşları, diğer bir tarafta da izzet, ikrâm ve haşmet teklif eden bir da'vet vardı.

Düşman, Kâ'b'ın bu zayıf anını değerlendirmek istiyordu. Böyle sıkıntılı bir zamanda, böyle câzip bir teklife kim hayır diyebilirdi? Fakat Kâ'b tereddütsüz Kıptî liderinin mektubunu yırtıp attı.

Tam bu esnâda, Kâ'b'ın durumunu daha da zorlaştıran bir emir daha geldi. Peygamberimizin gönderdiği bir elçi, ona, zevcesinden uzak durmasının istendiğini haber veriyordu. Kâ'b hanımını boşamayacak, ama ondan ayrı yaşayacaktı.

Çile biteceğine daha da şiddetleniyordu. Aynı emir diğer üç Sahâbîye de gönderilmişti. Fakat bu emir de Kâ'b'ın ve arkadaşlarının Resûlullaha bağlılığını sarsmadı. İşledikleri hatânın pişmanlığı içinde bütün rûhlarıyla Allaha yalvarıp istigfâr ediyorlardı.

Ama mü'minler cemâ'atinden ayrılmak, Allah ve Resûlünü terketmek akıllarından bile geçmiyordu. Îmânları böyle bir davranışa müsaade etmiyordu. Bundan sonrasını Kâ'b hazretleri şöyle anlatır:

Ey Kâ'b, müjde!

"İnsanların bizimle konuşmalarının yasaklandığı günden 50 gece sonrasında, gecenin sabahında sabah namazını kıldım. Rûhum çok sıkılmış ve bulunduğum yere sığamaz bir vaziyette oturuyordum. Âdetâ yerle gök arasında sıkışmış ve gidecek hiçbir yeri kalmamış gibiydim. Tam bu esnâda bir ses işittim:

- Ey Mâlik'in oğlu Kâ'b, müjde, müjde!

Kurtuluş günü gelmişti. Hemen secdeye kapandım."

Peygamber efendimiz sabah namazından sonra, bu üç Sahâbînin tevbelerinin kabûl edildiğini halka ilân etmişti. Bunun üzerine Sahâbîler müjdeyi kardeşlerine ilân etmek için yarışırcasına koştular ve Kâ'b'la birlikte diğer iki Sahâbîye müjdeciler gönderdiler.

Kâ'b bin Mâlik, bundan sonrasını ve Peygamberimizin yanına gidişini şöyle anlatır:

"Hemen Resûlullah efendimize gittim. Halk, beni takım takım karşıladılar. "Allahın, tevbeni kabûl buyurması, sana kutlu olsun!" diyerek beni, kutladılar.

Mescide varıp girdim. O sırada, Resûlullah efendimiz, eshâbıyla oturuyordu."

Kâ'b bin Mâlik anlatmasına şöyle devam etti:

"Kendisine selâm verdiğim zaman, Resûlullah efendimiz, sevinçten yüzü şimşek çakar gibi bir hâlde olarak bana buyurdu ki:

- Seni, öyle bir günün hayır ve saâdetiyle müjdelerim ki, o, annenin doğurduğu günden beri geçirdiğin günlerin hayırlısıdır! Sen, hiç bir zaman, üzerine doğmamış olan hayırlı güne gel!

Bunun üzerine Peygamber efendimize sordum:

- Yâ Resûlallah! Bu müjde, Senden mi, yoksa, Allahü teâlâdan mı?

- Hayır! Benden değil, Allahü teâlâdandır!

Yüzü ay gibi parlardı

Zâten, Allahü teâlâ tarafından sevindirildiği zaman, Resûlullahın yüzü, sevinçten, ay parçası gibi parıldardı. Bunu, biz de, yüzünün parıltısından anlardık.

Resûlullah aleyhisselâmın önüne oturunca dedim ki:

- Yâ Resûlallah! Hem tevbemin kabûlüne şükür için, hem de Allahın ve Resûlünün rızâsını kazanmak için sadaka olarak malımdan sıyrılıp çıkacağım!

Resûlullah aleyhisselâm buyurdu ki:

- Malının bir kısmını yanında tut. Hepsini dağıtma! Bu, senin için daha hayırlıdır.

Bunun üzerine dedim ki:

- Öyle ise, Hayber'de hisseme düşmüş olan malı, yanımda tutar, kendime alıkorum. Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ beni, ancak doğrulukla kurtardı. Artık ben, tevbemin icâbından olarak, bundan böyle sağ kaldıkça, yaşadıkça, doğrudan başka bir şey söylemeyeceğim!

Vallahi, Resûlullah efendimize, bunları söylediğimden beri, Müslümanlardan hiç bir kimse bilmiyorum ki, doğru söylemek husûsunda, Allahü teâlânın bana yaptığı imtihandan daha güzel imtihanı ona yapmış olsun!

Resûlullah efendimize, bunları söylediğimden bu güne dek yalan bir şey söylemek, aklımdan bile geçmemiştir. Bundan sonra sağ kaldığım zaman içinde de, Allahü teâlânın beni yalandan koruyacağını umarım!

Allahü teâlâyı ananlar müstesnâ

Günün birinde, şâirler için âyet-i kerîme indi. Cenâbı Hak, kelâmında meâlen buyurdu ki:

(Onlara, şâirlere ancak, sapıklar uyarlar...)

Bu şiddetli hitap karşısında, Hz. Abdullah bin Revâha, Kâ'b bin Mâlik ve Hassân bin Sâbit ve arkadaşları ağlamaya başladılar. Bunu gören Peygamber efendimiz, âyetin devamını okudular:

(Ancak îmân edip, iyi işler yapanlar ve Allahı çok ananlar müstesnâ. Onlar öteki şâirler gibi değildirler.) [Şuarâ:224]

Hz. Kâ'b ve arkadaşları da, başka türlü değillerdi ki. Ancak dînimizi övüyor, din düşmanlarını yeriyorlardı. Âyet-i kerîmenin devamı gelince, üzüntüleri sevince dönüştü.

Peygamberimizin şâirlerinden olan Hz. Kâ'b, Hicretin 50. yılında Hz.Muâviye'nin hilâfeti zamanında 77 yaşında iken vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Resûlullahın süvârilerinden: MİKDÂD BİN ESVED

Hicretin ikinci yılında Bedir savaşı başlayacağı sırada, Peygamberimiz Eshâbın ileri gelenlerini toplayıp onlarla istişâre etti. Henüz Müslümanlar çok azdı.

Harp için hazırlıkları yok sayılırdı. Maddî imkânları azdı. Önce Hz. Ebû Bekir'in ve Hz. Ömer'in fikirlerini aldı. Onlardan herbiri:

- Hiçbir hizmet ve fedâkârlıktan geri durmayız, diyerek, Resûlullahın dilediği gibi hareket etmesini istediler.

Ne ise bize bildir

Hz. Mikdâd şöyle konuştu:

-Ey Allahın Resûlü! Cenâb-ı Hakkın emirleri ne ise, bize bildir. Biz, size itâat ederiz. Yahûdîlerin, Hz. Mûsâ'ya söyledikleri gibi, "Sen, Rabbinle beraber git de, düşmanlarla savaş!.. Biz burada, seni bekleyicileriz" demiyoruz. Biz hepimiz, senin sağında, solunda, önünde, arkanda harp etmeye hazırız.

Bu sözleri işiten sevgili Peygamberimizin mübârek yüzleri aydınlandı. Çok memnun oldular. Çünkü kuvvetli bir müşrikler ordusu üzerlerine geliyordu.

Onun, bu ferâgat ve şecâat misâli sözlerinden son derece memnun olan Peygamberimiz, ona duâ etti.

Hz. Mikdâd'ın söyledikleri çok te'sîr etti. Diğer Eshâb da, onun gibi konuştular. Böylece, İslâmın ilk harbi ve ilk zaferi gerçekleşti.

Bedir savaşında büyük bir kahramanlık gösteren Mikdâd bin Esved, bu savaşta İslâm ordusunda süvâri idi. Bunun için kendisine, Resûlullahın süvârisi denilirdi.

Hz. Mikdâd, ok atmakta, binicilikte son derece mâhir bir yiğitti. Bedir'deki kahramanlıkları siyer ve hadîs kitaplarında anlatılmaktadır.

Hz. Mikdâd, Müslümanlığı kabûl eden ilklerdendir.

Sütleri paylaşınız

Bir gün Hz. Mikdâd ve iki arkadaşı, iyice yorgun ve aç idiler. Sonunda, Efendimize gittiler. Avluda, 3 keçi bulunuyordu. Sevgili Peygamberimiz onları, perişân hâlde görünce buyurdu ki:

- Şunları sağınız da, sütleri paylaşınız!

Sevinerek öyle yaptılar ve açlıktan kurtuldular. Sonraki günlerde de, aynı şekilde hareket etmeye başladılar.

Her akşam hâne-i saâdete, Peygamber Efendimizin huzûr verici evlerine gelirler, kendilerine ayrılan odaya girmeden önce, keçileri sağarlar, karınları doyuncaya kadar içerler, Peygamber efendimizin paylarını da ayırırlardı.

İki cihânın Sultânı, şâyet onlardan sonra gelirlerse, uyanık olanların duyacağı, fakat, uyuyanları uyandırmayacak bir sesle; selâm verirler, gece namazlarını kılarlar, süt kabındaki kendi paylarına ayrılan sütü içerlerdi.

Bir akşam Peygamber efendimiz, Ensâra da'vetli idiler. Hz. Mikdâd, "Nasıl olsa orada, izzet ve ikrâm edilecekler. Evdeki sütü içmeye, ihtiyaç duymayacaklar!.." diye düşündü.

Bir türlü uyuyamıyordu

İşte o duygularla, Peygamber efendimizin süt payını da içiverdi. Ama içtiği anda, pişman oldu ve, "Peki şimdi, ne olacak? Biraz sonra Peygamber efendimiz gelip, sütlerini içmek isterlerse. Sütü bulamayınca da üzülürlerse..." diye düşünmeye başladı.

Yattığı yerde, bir türlü uyuyamıyordu. Üzerinde, bir örtü vardı. Başını örtse, ayakları; ayaklarını örtse, başı açıkta kalıyordu.

Nihâyet Peygamber efendimiz teşrîf ettiler. Her zamanki gibi yavaşca selâm verip, gece namazlarını kıldılar. Süt kabına baktılar. Tabiî kap bomboştu!..

Hz. Mikdâd'ın yüreği, hızlı hızlı çarpıyordu. Peygamber efendimiz ellerini kaldırdılar ve;

- Yâ Rabbî! Bize yedirenlere, Sen de yedir. İçirenlere, Sen de içir! diye duâ ettiler.

Kulaklarına inanamıyan Hz. Mikdâd, sevinçle üzerindeki örtüyü attı. Yavaşca doğrulup, keçilerin bulunduğu yere vardı.

Az önce onları sağmıştı, fakat, "Hangisinde süt bulursam, biraz alayım da, Peygamber efendimize takdîm edeyim" diye karar verdi.

Hayretle gördü ki, keçilerin hepsi de sütlüydü... Hemen sağdı. Kap tamamen dolmuş, üzeri süt köpükleriyle süslenmişti.

Dökmeden getirdi. Kâinâtın Efendisine dedi ki:

- İçiniz yâ Resûlallah!

Peygamber efendimiz hayretle sordular:

- Yâ Mikdâd! Sizler bu gece, süt içmediniz mi?

O tekrar ricâda bulundu:

- İçiniz, yâ Resûlallah!

Ne oldu, yâ Mikdâd?

Sevgili Peygamberimiz alıp içtiler. Sonra da süt kabını, kendisine uzattılar. Artan kısmı da, o içti.

Büyük lezzet ve haz duymuştu. Peygamber efendimizden artan sütün, harareti söndürücü olduğunu hissedince güldü. O zaman Resûl-i ekrem sordular:

- Ne oldu yâ Mikdâd?

O da, bütün yaptıklarını ve üzüntüsünü bir bir anlattı. İki Cihân Güneşi tebessüm ettiler ve buyurdular ki:

- Bu hâl, cenâb-ı Hakkın bizlere rahmetidir. Allahü teâlâya şükredelim!

Hz. Mikdâd, uzun boylu, iri; fakat yakışıklı bir zât idi. Bir arkadaşının akrabâsıyla evlenmek istedi. Nedense arkadaşı râzı olmadı. O da durumu, Peygamber efendimize bildirdi.

Çok kırıldığını anlayan sevgili Peygamberimiz, kendisini memnûn etmek istediler. Öz amcalarının kızı, Hz. Dıbaa ile evlenmelerini sağladılar. Bu sâyede, Allahü teâlânın Resûlüyle akrabâlık şerefine erişmiş oldu.

Hz. Mikdâd bütün müşküllerini Peygamber efendimize sorarak hallederdi. Bir gün Peygamber efendimize sordu:

- Yâ Resûlallah! Ben bir kâfirle dövüşürken, o, bir kolumu kesse, sonra da, ağaç arkasına sığınıp, “Allah rızâsı için, Müslüman oldum” dese, onu öldürmek, benim için câiz midir?

Peygamber efendimiz buyurdular ki:

- Hayır! Onu öldürme!

- Fakat o, benim kolumu kestikten sonra Kelime-i Şehâdet getirmiş bulunuyor. Böyle olduğu hâlde, onu öldürmiyeyim mi?

Onu öldürme!

Allahü teâlânın Resûlü tekrar buyurdular ki:

- Onu öldürme! Çünkü, Müslüman olduktan sonra öldürürsen, onun “şehâdet” getirdikten önceki hâline dönersin. O da senin, onu öldürmenden önceki hâline döner.

Hz. Mikdâd, Peygamber efendimizin vefâtlarından sonra da gazâdan gazâya koştu. Kılıç kullanması ve ok atması kadar, hâfızlığı da mükemmeldi. Savaş meydanlarında mücâhidleri, Kur’ân-ı kerîm okuyarak da coşturuyordu.

Hz. Ebû Bekir devrinde yapılan, Ecnadin muhârebesinde akılları şaşırtan işler başardı. Yüzlerce hâfız-ı Kur’ânı etrafına toplamış, İslâm askerlerine heyecan ve şevk veriyordu.

Hz. Ömer zamanında, Mısır seferi açıldı. Oraya giden İslâm kumandanı, Halîfeden yardım istedi. Hz. Ömer, ona gönderdiği mektupta şunları yazdı:

“Sana yardım için, dört Müslümanı yolluyorum! Çünkü onların her biri, bin askere bedeldir. Haydi, Allah yardımcınız olsun.”

“Bin kişiye bedel” Müslümanlardan biri de, Hz. Mikdâd idi. Evvel Allah, sonra onların yardımıyla; bereketli Nil vâdisi fethedildi. Mısır’ın karanlık toprakları, İslâm ışıklarıyla nûrlandı.

Peygamber efendimizin Medîne’ye hicretlerinden 24 yıl sonra idi. Hâinin biri, halîfe Hz. Ömer’i hançerledi. Hayatından ümit kesildi. Yerine geçecek halîfeyi bildirmesini istediler. O da en kıymetli altı Müslümanı seçti. Onların hepsi sevgili Peygamberimiz tarafından Cennetle müjdelenmiş kimselerdi...

Halîfe daha sonra, Hz. Mikdâd’ı çağırdı. Kendisine;

- Ey Resûlullahın süvârisi! Beni kabrime koyar koymaz, sen de, bu 6 Müslümanı bir eve topla! Aralarından birini halîfe seçmedikçe onları bırakma, emrini verdi.

Hz. Ömer’in bu derece güvenini kazanan Hz. Mikdâd, vazîfesini eksiksiz yerine getirdi. Hz. Osman, halîfe seçildi.

Toprakla bulayınız!

Bir müddet sonra Halîfenin huzûruna, ba’zı işadamları geldiler. İşlerini anlatırken, Hz. Osman’ı, yüzüne karşı övmeye başladılar. O zaman Hz. Mikdâd, yerden bir avuç toprak aldı. Övücülerin yüzlerine fırlattı.

Niçin böyle yaptığını soranlara da buyurdu ki:

- Çünkü Resûl-i Kibriyâ; **“Yüzünüze karşı sizi övenlerin yüzlerini, toprakla bulayınız”** buyurmuşlardı.

Hz. Mikdâd, Hz. Ebû Bekir’in halîfeliği sırasında mürtedlerle yapılan savaşa katılmıştır. Hz. Ebû Bekir, Kur’ân-ı kerîm âyetlerinin bir araya getirilip toplanması için kurduğu heyete Hz. Mikdâd bin Esved’i de almıştır.

O devirde yaşasaydınız!

Hz. Mikdâd gittiği her yerde, Kur’ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîf öğretmeye gayret ediyordu. Mısır’da iken adamın biri, onun yüzüne bakıp, “Resûl-i ekremi gören, bu gözlere ne mutlu!” deyiverdi. Hz. Mikdâd biraz da üzülerek şunları söyledi:

- Sizleri bunu söylemeye sevk eden nedir? O devirde yaşasaydınız, Resûlullaha karşı tavrınızın ne olacağını biliyor musunuz? Allaha yemîn ederim ki, Resûlullah efendimiz, kendisine uymayan ve tasdîk etmeyen pek çok kavimle karşılaşmıştı.

Hâlbuki Allahü teâlânın sizi bu devirde yaratması sebebiyle, Resûlullahın size getirdiklerini tasdîk ederek, yalnız Allahı biliyor ve ona îmân ediyorsunuz. Sizin sıkıntılarınızı başkaları çekti.

İnsanların azgınlıkları sebebiyle Peygamberler gönderilmiştir. Resûlullah efendimiz, insanların puta tapmaktan başka hiçbir şey tanımadıkları câhiliyet ve vahşet devrinin en şiddetlisinde gönderilmiştir.

O Kur’ân-ı kerîmi getirdi, onunla hakkı ve bâtılı birbirinden ayırdı. O kadar ki; bir kimse, kalbine îmân yerleştikten sonra, îmân etmeyen babasının, çocuğunun veya kardeşinin küfürde olduğunu görüyor ve karşı duruyordu.

Kimsenin Cehenneme gitmesine katiyyen sevinmezdi ve îmân etmesini arzûlar, bunun için çırpınır, Cehennemden kurtulmasını isterdi. Bu husûsta Allahü teâlâ Kur’ân-ı kerîmde Furkân sûresi 74. âyet-i kerîmesinde meâlen şöyle duâ etmeyi emretti: **“Ey yüce Rabbimiz! Hanımlarımızdan ve çocuklarımızdan gözlerimizi aydın edecek, bizi sevindirecek olanları bahşet.”**

Sevmemi emir buyurdular

Hz. Mikdâd 653 yılında 70 yaşlarında hastalandı. Çok geçmeden Hakkın rahmetine, Resûlünün hasretine kavuştu. Hz. Osman buyurdu ki:

- Ey Müslümanlar! Sevgili Peygamberimiz bizlere bildirdiler ki:

“... Allahü teâlâ, Eshâbımdan 4 kişiyi çok sevdiğini; benim de, onları sevmemi emir buyurdular. Onlar: Ali, Mikdâd, Selmân ve Ebû Zer’dir...”

Cenâze namazını bizzat, Hz. Osman kıldırdı.

Hz. Mikdâd’ın doğum yeri olan Behrâ, Arab Yarımadası’nın güneyindedir. Kabîlesi diğer kabîlelerle, kan da’vâsı içinde idi. Bu yüzden önce Kinde taraflarına, sonra da Mekke’ye geldi.

Mekke’de, kendisini çok seven Esved bin Abd-i Yegus, Hz. Mikdâd’ı evlâd edindi. Asıl babasının ismi Amr olduğu hâlde, Esved’in oğlu olarak tanındı.

Hz. Mikdâd ilk Müslümanlardandır. Müslüman olduğunu gizlemeyen yedi mücâhidden biri oldu. Mekkeli müşrikler, Peygamber efendimize îmân edip, putlara tapınmaktan vazgeçerek Müslümanlığı yeni kabûl edenlerin hepsine eziyet ve işkence etmeye başladılar.

Hicrete izin verildi

İslâmiyeti kabûl eden Hz. Mikdâd ve diğer kimsesiz Müslümanları yakalayıp, elbiselerini soydular. Demirden zırhlar giydirerek güneşin altında, kızgın kumların üzerine yatırarak saatlerce, hattâ günlerce, işkenceleri artırarak devam ettiler.

Müslümanları her gördükleri yerde yakalayıp hapsediyorlar, akla ve hayâle gelmedik işkenceler yapıyorlardı. İşkenceler, sonunda dayanılmaz bir hâl alınca, diğer Müslümanlarla beraber Habeşistan’a hicret etmelerine izin verildi. Mikdâd bin Esved de, Habeşistan’a hicret eden ikinci kâfilenin içinde yer aldı. Peygamberimizin Medîne’ye hicretine kadar orada kaldı. Buradan Medîne’ye döndü.

Mikdâd bin Esved Medîne’ye gelince, Resûlullah efendimiz, onu haber toplaması için Meke’ye gönderdi. Çünkü Peygamberimiz Mekke’deki müşriklerin durumunu araştırıp, Müslümanlar için ne düşündüklerini öğrenmek istiyordu. Nitekim daha önce Utbe bin Cezvan da, bu maksatla Mekke’ye gönderilmişti.

İşte bu sıralarda Mekkeli müşrikler, birkaç koldan Medîne’ye akın için hazırlanmışlar, keşfe çıkmışlardı. Hz. Mikdâd ile Hz. Utbe de bunların arasına sokularak beraberce ilerlediler. Resûlullah efendimiz de tam bu sırada Ubeyde bin Hâris’i keşif için göndermiş olduğundan, bunların ikisi hemen ona iltihak ederek, Medîne’ye döndüler.

Hz. Mikdâd cesûr, gözüpek ve fedâkâr bir Müslümandı. Bütün önemli hâdiselerde, ona vazîfe verilirdi. Hîleyle esîr ve şehîd edilen, Hz. Hubeyb’in mübârek cesedi, müşriklerin elindeydi. Bunu istemeyen Efendimiz, Hz. Ebû Zer ile Hz. Mikdâd’ı vazîfelendirdi.Her husûsta, Kur’ân-ı kerîme ve sevgili Peygamberimize uygun hareket ederdi. Kur’ân-ı kerîmi baştan başa ezberlemişti. Hâfız idi. Çünkü Resûl-i ekrem buyurmuştu ki:

(Kur’ân-ı kerîme sarılınız! Çünkü o şefâ’at eden ve şefâ’ati kabûl edilendir. Kendisine uymayanların yenilmeyen hasmıdır. Kim Kur’ân-ı kerîmin emirlerine uyarsa, Kur’ân-ı kerîm, onu Cennete götürür.

Kim de Kur’ân-ı kerîmin emirlerine sırt çevirirse, Cehenneme gider. Kur’ân-ı kerîm en hayırlı yolu gösterir. Güzellikleri sayılamaz. Âlimler ona doymazlar. O hakîkate ulaşmak için Allahın sağlam ipidir. Doğdoğru yoldur. Cinlerin Kur’ân-ı kerîmi

duydukları zaman, hayretten, “Doğrusu biz, doğru yola götüren, hayrete düşüren bir Kur’ân dinledik ve hemen inandık ve artık Rabbimize hiçbir şeyi ortak koşmayacağız” dedikleri hakîkattir.)

İnsan kalbi

Hz. Mikdâd bin Esved, herkesin hakkında son derece ihtiyatlı konuşurdu. Ancak işlerini netîcesine bakarak hüküm verirdi. Bu husûsta kendisi şöyle bildiriyor:

Ben, bir adamın sonunu görmeden onun hakkında iyi veya fena bir şey söylemem! Çünkü buna dâir Resûlullahtan bir şey sorulmuştu da, şu cevâbı vermişti:**“İnsan kalbi kadar değişen bir şey yoktur!”**

Cenâb-ı Hak bizleri de, Onlara kavuştursun, âmin.

| BAŞA DÖN |

Resûlullah efendimizin fedâîlerinden: MUHAMMED BİN MESLEME

Bedir savaşından sonra Mekkeli müşriklerin ölüleri hakkında ağıtlar, şiirler söyleyerek müşrikleri kışkırtan, Peygamberimize ve Müslümanlara dil uzatarak fitne çıkartan, hattâ Peygamberimize suikast tertiplemeye kalkışan Kâ’b bin Eşref adlı bir Yahûdî zengini vardı. Peygamber efendimiz Eshâb-ı kirâma buyurdu ki:

- Kâ’b bin Eşref’i kim öldürür? Çünkü o, Allah ve Resûlüne ezâ etmiştir.

Muhammed bin Mesleme dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Ben onu senin için öldürür, onun sesini kısarım.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz şöyle buyurdu:

- Gücün yeterse bu işi yap!

Berâber öldürürüz

Bunun üzerine Muhammed bin Mesleme, evine döndü. Sonra Ebû Nâile, Abbâd bin Bişr, Hâris bin Evs, Ebû Abs ve İbni Cerîr’in yanına gidip, mes’eleyi onlara açtı. Hepsi uygun görerek, “Beraber öldürürüz” dediler.

Bundan sonra, birlikte Peygamber efendimize gelerek dediler ki:

- Yâ Resûlallah! İzin buyurursanız, biz Kâ’b ile konuşurken, sizinle ilgili olarak onun hoşuna gidecek ba’zı sözler söylemeliyiz. Peygamber efendimiz, onlara buyurdu ki:

- Bu husûsta istediğinizi söylemeniz size helâldir.

Muhammed bin Mesleme ve arkadaşları, aralarında istişâre yapıp bir plân hazırladılar. Bundan sonra Muhammed bin Mesleme, Kâ’b bin Eşref’in yanına giderek dedi ki:

- Şu Muhammed, bizden sadaka istedi. Bize çok vergi yükledi. Onun için senden ödünç bir şey almak için geldim.

- O sizi daha da bıktıracak.

- İşte ona bir defa uymuş bulunduk. Ona tâbi olmakta devam edeceğiz. Bakalım sonu ne olacak? Şimdi sen bize biraz ödünç hurma ver.

- Evet vereyim, fakat bana bir şeyi rehin vermelisiniz.

Silâhlarımızı veririz

Muhammed bin Mesleme ile yanındakiler sordu:

- Ne istersin?

- Kadınlarınızı rehin isterim!

- Kadınlarımızı sana nasıl rehin verebiliriz? Sen yakışıklı birisin. Kadın gönlü, meyledebilir.

- O zaman oğullarınızı rehin verin!

- Onları da rehin veremeyiz. Onlardan birine, bir iki deve yükü hurmaya karşılık rehin olundu diye sövülür ki, bu bizim hiç unutamıyacağımız bir leke olur. Fakat sana silâhımızı ve zırhımızı rehin verebiliriz.

Kâ'b bu teklifi kabûl etti. Onlara, ne zaman geleceklerini de bildirdi.

Muhammed bin Mesleme, belirtilen gece Kâ'b'ın kalesinin yanına gitti. Beraberinde, Kâ'b'ın süt kardeşi Ebû Nâile de vardı. Kâ'b onları kaleye çağırmıştı.

Durum bana iyi gelmiyor

Kâ'b gelenleri karşılamak için aşağı inerken Kâ'b'ın karısı dedi ki:

- Bu saatte nereye gidiyorsun?

- Gelenleri karşılamaya iniyorum.

- Bu durum bana pek iyi gelmiyor. Sanki bana kan dökülecek gibi geliyor.

- Yok yok zannettiğin gibi değil, onlar Muhammed bin Mesleme ile süt kardeşim Ebû Nâile'dir. O iyi bir gençtir. Geceleyin, kılınç vuruşmasına bile çağırılsa, hiç tereddüt etmeden gelir. Böyle birisidir.

- Yine de sen aşağı inme! Onlarla konağın damından konuş!

- Yiğite yaraşan, çarpışmaya, süngülenmeye da'vet edilse bile icâbet etmektir.

Kâ'b böyle söyledikten sonra aşağı indi.

Muhammed bin Mesleme, bu arada üç kişiyi kaleye soktu. Bunlar Ebû Abs, Hâris bin Evs, Abbâd bin Bişr idi. Muhammed bin Mesleme arkadaşlarına dedi ki:

- Kâ'b gelince, ona saçını koklayacağımı söyler, başını tutup koklarım. Siz, benim, Kâ'b'ın başını iyice yakaladığımı gördüğünüz zaman, kılıçlarınızla, Kâ'b'a vurunuz.
Böylece **(Harb hiledir)** hadîs-i şerîfine uygun hareket etmiş oluruz.

Kâ'b bin Eşref, güzel giyinmiş bir şekilde güzel koku saçarak, onların yanına gelmişti. Muhammed bin Mesleme, "Şimdiye kadar böyle güzel koku koklamadım" diyerek Kâ'b'ın yanına vardı. Kâ'b gururlanarak cevap verdi:

- Dünyanın en güzel kokularını kullanırım.

Muhammed bin Mesleme dedi ki:

- Güzel kokulu saçını koklamama izin verir misiniz?

Kâ'b, müsâade ettiğini söyledi. Muhammed bin Mesleme, onun başını yakalayıp, arkadaşlarına seslendi:

- Allah ve Resûlullah düşmanına vurunuz!

İlk kılıç vurulduğunda, Kâ'b şiddetle bağırdı, ancak ölmedi. Bunu gören Muhammed bin Mesleme hançeriyle Kâ'b'ın karnını göbeğinden kasığına kadar yırttı. Kâ'b, öyle bir çığlık kopardı ki, çevrelerindeki evlerden bu feryâdı duymayan kalmadı. Kâ'b yere yıkılıp öldü.

Murâdınıza erdiniz

Fedâîler bundan sonra oradan sür'atle uzaklaştılar. Yahûdîler kaleden inip bir müddet onları ta'kip ettilerse de, yolu şaşırarak bulamadılar. Mücâhidler, Medîne'ye girdiklerinde, Resûlullah efendimiz namaz kılmıştı. Mücâhidlerin tekbîr seslerini işitince, kendileri de, tekbîr getirdiler.

Muhammed bin Mesleme, Resûlullah efendimize, Kâ'b'ın öldürüldüğünü haber verdi. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Murâdınıza erdiniz. Fedâîler de;

- Evet yâ Resûlallah! Allahın ve Resûlullahın bir düşmanı daha hak ettiği cezâyı buldu, dediler.

Kâ'b'ın öldürülmesi, hicretin üçüncü yılının Ramazan ayında oldu. Bedir savaşından sonra Benî Nâdir Yahûdîleri, Peygamberimizi yurtlarına da'vet edip, suikast yapmak istemişlerdi. Bunun üzerine Peygamberimiz onların bu tutumunu öğrendi. Muhammed bin Mesleme'yi çağırarak buyurdu ki:

- Nâdiroğulları Yahûdîlerine git! Onlara, (Resûlullah beni size; "Yurdumdan çıkıp gidiniz! Burada benimle birlikte oturmayınız! Siz bana bir suikast plânı kurdunuz! Size on gün süre tanıyorum. Bu müddetten sonra, buralarda sizden kim görülürse, boynu vurulacaktır" emrini bildirmek üzere gönderdi) de!

Hikmet konuşacak dememiş miydiniz?

Bu emir üzerine Muhammed bin Mesleme, Nâdiroğulları Yahûdîlerinin yurduna varınca, onlara dedi ki:

- Mûsâ aleyhisselâma Tevrat'ı indirmiş olan, Allah aşkına doğru söyleyiniz: Muhammed aleyhisselâm Peygamber olarak gönderilmeden önce, Tevrat önünüzde iken, size geldiğim ve şu meclisinizde bana Yahûdîliği teklif ettiğiniz zaman ben size, "Vallahi ben aslâ Yahûdî olmam" demiştim. O zaman siz de bana cevâben, "Senin dîninden başka din yoktur. Senin anladığın, istediğin, duyup işittiğin Hanîf dîninin aynısıdır! Size gelecek olan Peygamber, hem şerî'at sahibidir, hem savaşçıdır. Gözlerinde biraz kırmızılık vardır. Kendisi Yemen tarafından gelecek, deveye binecek, ihrâma bürünecek, bedeni yumuşak ve kuvvetli, kılıcı boynunda asılı bulunacak, konuştuğu zaman hikmet konuşacaktır" dememiş miydiniz?

Yahûdiler bunu itiraf etmelerine rağmen İslâmiyeti kabûl etmemişlerdi. Muhammed bin Mesleme ayrıca Resûlullahın emrini onlara bildirdi. Bunun üzerine Nâdiroğulları yüklerini toplayıp, topraklarını terkederek yurtlarından oldular ve ihânetlerinin cezâsını gördüler.

Hayber gazvesinde, Hayber kalelerine yapılan hücumlarda en önde bulunuyordu. Henüz Hayber fethedilmemişti. Muhammed bin Mesleme dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bugün çok üzgünüm. Yahûdîler kardeşim Mahmûd bin Mesleme'yi şehîd etti.

Sana müjde

Bunun üzerine Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Düşmanlarla karşılaşmayı istemeyiniz. Allahtan sağlık ve âfiyet dileyiniz. Çünkü siz, onlardan başınıza neler geleceğini bilemezsiniz. Düşmanla karşılaştığınız zaman, "Allahım! Bizim de Rabbimiz, onların da Rabbi sensin. Hepimiz senin kudretin altındayız. Onları öldürecek, ancak sensin" diye duâ ediniz, ondan sonra oturunuz. Sizi sardıkları zaman tekbîr getiriniz. Ey Muhammed bin Mesleme! Sana müjde! Yarın, inşâallah, kardeşini öldüren öldürülecek ve Yahûdî savaşçıları, kaçacaklardır.

Hayatı muharebe meydanlarında geçti. Hz. Osman ve Hz. Ali'nin halîfelikleri sırasında artık ihtiyarlamış olduğundan, Medîne'de sakin bir hayat yaşadı. Hz. Mu'âviye'nin halîfeliği sırasında yetmişyedi yaşında iken, 664 yılında Medîne'de vefât etti, Bakî' kabristanına defnedildi.

| BAŞA DÖN |

İslâmda ilk öğretmen: MUS'AB BİN UMEYR

Mus'ab bin Umeyr, hem annesi hem de babası tarafından Kureyş'in asîl ve zengin bir âilesine mensub idi. Zengin oldukları için gâyet râhat bir hayat sürüyordu. Orta boylu, güzel yüzlü, nâzik ve yumuşak huylu, son derece zekî idi. Güzel konuşurdu.

Akl-ı selîm sâhibi olduğundan, putların bir fayda veya zarar veremiyeceğini bilir onlara tapılmasından nefret ederdi. Annesi tarafından en iyi şartlar altında refah ve bolluk içinde yetiştirilmişti.

Güzel yüzlü ve zengin olduğundan Mekke halkı ona gıpta ile bakardı. Peygamber efendimiz bunun için **"Mekke'de Mus'ab'dan daha zarîf, daha nârin, daha güzel kimse yok idi. Saçları kıvrım kıvrım idi."** buyurmuşlardı.

Dîninden dönmedi

Bütün bu rahatlıklara rağmen kalbinde büyük bir boşluk hissediyordu Mus'ab bin Umeyr. Bu maksatla sevgili Peygamberimizin bir merkez olarak seçtiği, İslâmı anlattığı ve o zaman Mekke'de müslümanların toplandığı Erkam bin Ebi'l-Erkam'ın evine gitti. Resulullahı görür görmez Müslüman oldu.

İslâmiyeti kabûl ettiği an hayatı da birdenbire değişti. Eski servet ve zenginliğin yerini fakirlik aldı.

Âilesinin sevgili oğullarına yapmadığı eziyet kalmadı. Onu dîninden döndürmek için evlerindeki bir mahzene hapsederek günlerce aç ve susuz bıraktılar. Arabistan'ın yakıcı güneşi altında ağır ve tahammülü zor işkenceler yaptılar.

Fakat Mus'ab bin Umeyr, bu ağır ve acımasız işkenceler karşısında sabır ve sebât göstererek aslâ İslâmiyetten dönmedi. Her seferinde bütün gücüyle haykırıyordu:

- Allahtan başka tapılacak, ibâdet edilecek ilâh yoktur. Muhammed aleyhisselâm O'nun peygamberidir.

İslâmiyet'i kabûl ettikten sonra Mekke'de sıkıntı ve işkencelere mâruz kalan Mus'ab bin Umeyr, Resûlullahın izniyle iki defa Habeşistan'a hicret etti. Bir müddet orada kalıp, her türlü sıkıntıya katlandı.

Daha sonra dönüp, Peygamberimizin yanına geldi. Onun bu gelişini Hz. Ali şöyle anlatmıştır:

Resûlullah ile oturuyorduk. Bu sırada Mus'ab bin Umeyr geldi. Üzerinde yamalı bir elbiseden başka giyeceği yoktu. Resûlullah onun bu hâlini görünce, mübârek gözleri yaşla doldu ve:

- Kalbini Allahü teâlânın nûrlandırdığı şu kimseye bakın! Anne ve babası onu en iyi yiyecek ve içeceklerle besliyorlardı. Allah için bunların hepsini terk etti. Allah ve Resûlünün sevgisi, onu gördüğünüz hâle getirmiştir, buyurdu.

İlk öğretmen

Birinci Akabe bî'atında Müslüman olan Medîneliler, Resûlullah efendimize:

"Yâ Resûlallah! İçimizde, İslâmiyet açıklandı ve yayılmaya başladı. Halkı Allahın Kitâbına da'vet edecek, Kur'ân-ı kerîmi okuyacak, İslâm dînini anlatacak, İslâmın sünnet ve emirlerini aramızda ikâme edecek, yerleştirecek, namazlarımızda bize imâmlık yapacak bir kimse gönder" diye mektup yazdılar.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz Mus'ab bin Umeyr'i, Medine'ye gönderdi ve ona:

"Medînelilere Kur'ân-ı kerîm okumasını, İslâmiyetin emir ve yasaklarını öğretmesini, namazlarını kıldırmasını" emretti.

Mus'ab bin Umeyr kısa zamanda Medîne'ye vardı. Orada kendisini büyük sevinçle karşıladılar. Es'ad bin Zürâre'nin evine yerleşti. Ev sâhibi Medîneli ilk Müslümanlardan idi. Orada insanlara dinlerini öğretmeye başladı.

Mus'ab bin Umeyr'in büyük gayretleri ve hizmeteri netîcesinde İslâmiyet, Medîne'de sür'atle yayıldı. Öyle ki, İslâmiyet her eve girmiş, îmân etmeyen kalmamıştı.

Mus'ab bin Umeyr, Medîne'de Es'ad bin Zürâre'nin evinde Kur'ân-ı kerîm öğretiyor ve İslâmiyet'i anlatıyordu. Onun bu hizmetiyle Medîne'de çok kimse Müslüman oldu. Medîne'de bulunan kabîle reîslerinden Sa'd bin Muâz, Üseyd bin Hudayr henüz Müslüman olmamışlardı. Bunların durumu çevreyi etkiliyor, İslâmiyet'in hızla yayılmasını engelliyordu.

Bir gün Mus'ab bin Umeyr, bir bahçede, etrâfında bulunan Müslümanlara dîni anlatıyor, sohbet ediyordu. Bu sırada Evs kabîlesinin reîslerinden olan Üseyd, elinde mızrağı olduğu hâlde hiddetli bir şekilde gelip, şöyle konuşmaya başladı:

Sözümüzü dinle

Siz bize niçin geldiniz, insanları aldatıyorsunuz? Hayâtınızdan olmak istemiyorsanız buradan derhâl ayrılın!

Onun bu taşkın hâlini gören Mus'ab bin Umeyr;

- Hele biraz otur! Sözümüzü dinle. Maksadımızı anla, beğenirsen kabûl edersin. Yoksa engel olursun, diyerek gâyet yumuşak ve nâzik bir şekilde karşılık verdi.

Üseyd sâkineşip;

- Doğru söyledin, dedi ve mızrağını yere saplayarak oturdu.

Mus'ab bin Umeyr ona İslâmiyet'i anlattı ve Kur'ân-ı kerîm okudu. Kur'ân-ı kerîmin eşsiz belâgatı ve tatlı üslûbunu işiten Üseyd kendini tutamayıp;

- Bu ne kadar güzel, ne kadar iyi bir sözdür. Bu dîne girmek için ne yapmalı, diye sordu.

Güzel yüzlü, tatlı dilli öğretmen cevap verdi:

- Lâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah demek kâfidir.

Mus'ab bin Umeyr'in, bu sözü üzerine Kelime-i şehâdeti söyleyip Müslüman olan Üseyd, sevincinden yerinde duramadı ve:

- Ben gidip arkadaşlarıma da anlatayım, diyerek ayrıldı.

Evs kabîlesinin reîsi Sa'd bin Muâz'ın ve kabîlesinin yanına varınca, Müslüman olduğunu söyledi.

Bunu gören Sa'd şaşırarak hiddetlendi ve Mus'ab bin Umeyr'in yanına koştu. Yanına varınca sert bir kızgın bir tavırla konuşmaya başladı.

Mus'ab bir Umeyr, ona da gâyet yumuşak konuştu ve oturup biraz dinlemesini söyledi. Sa'd, bu nâzik konuşma karşısında yumuşayıp oturdu ve konuşulanları dinlemeye başladı.

Mus'ab bin Umeyr, ona da İslâmiyet'i anlattı ve Kur'ân-ı kerîmden bir miktâr okudu. Kur'ân-ı kerîm okunurken Sa'd'ın yüzü birden bire değişiverdi. O da orada Müslüman oldu. Kendinde duyduğu üstün bir hâlin ve râhatlığın şevkiyle derhâl kavminin yanına gidip onlara şöyle dedi:

- Ey kavmim beni nasıl biliyorsunuz?

İlk cuma namazı

Sen bizim büyüğümüz ve üstünümüzsün.

- Öyle ise Allah'a ve Resûlüne îmân etmelisiniz... Îmân etmedikçe sizin erkek ve kadınlarınızla konuşmak bana harâm olsun.

Bunun üzerine kavmi hep birden İslâmiyeti kabûl etti. O gün kabîlesinden îmân etmedik kimse kalmadı. Mus'ab bin Umeyr'in büyük gayretleri ve hizmeteri netîcesinde İslâmiyet, Medîne'de sür'atle yayıldı. Öyle ki, İslâmiyet her eve girmiş, îmân etmeyen kalmamıştı.

Ensâr-ı kirâm , Resûlullahdan izin alarak Sa'd bin Heyseme'nin evinde ilk defâ Cum'a namazını edâ ettiler. Medîne-i münevverede ilk kılınan Cum'a namazı bu oldu.

Mus'ab bin Umeyr, Müslüman olan Medîneli müslümanlar ile ikinci Akabe bîatında bulundu. Bedr savaşında sancaktâr olup, büyük gayret ve kahramanlık gösterdi. Süveyd bin Harmale ile birlikte Abdüddâroğullarından Bedir savaşına katılan iki kişiden biri idi. Mus'ab, Uhud savaşına da katıldı. Yine sancağı o taşıyordu.

Bu savaşta Peygamberimizin yanından ayrılmayarak saldıranlara karşı koyuyordu. İki zırh giyinmişti. Bu hâliyle Peygamberimize benziyordu.

Peygamberimize benziyordu

Müşrik ordusundan İbn-i Kâmia adında biri Peygamberimize saldırırken, Mus'ab bin Umeyr onun karşısına çıktı. Bu müşrik, bir kılıç darbesiyle Mus'ab bin Umeyr'in sağ kolunu kesti. Mus'ab bunun üzerine sancağı derhâl sol eline aldı.

Mus'ab o esnâda; **"Muhammed** (aleyhisselâm) **ancak resûldür. Ondan evvel daha nice peygamberler gelip geçmiştir"** meâlindeki Al-i İmrân sûresinin 144. âyet-i kerîmesini okuyordu. İkinci bir darbe ile sol kolu da kesilince, sancağı kesik kollarıyla tutup göğsüne bastırdı ve yine aynı âyet-i kerîmeyi okudu. Bu hâliyle kendini Peygamberimize siper yapan Mus'ab bin Umeyr'in üzerine hücum eden İbn-i Kâmia, vücûduna bir mızrak sapladı ve Mus'ab bin Umeyr yere yıkılıp şehîd oldu.

Mus'ab bin Umeyr zırh giydiği zaman, Peygaberimize benzediği için müşrikler onu şehîd edince Peygamberimizi ödürdüklerini zannetmişlerdi.

Hz. Mus'ab şehîd olunca; onun sûretinde bir melek, sancağı aldı. Mus'ab'ın şehîd düştüğünden Resûlullahın henüz haberi olmamıştı. **"İleri ey Mus'ab ileri!"**diye sesleniyordu. Bunun üzerine bayrağı elinde tutan melek, geri dönüp Resûlullah efendimize; "Ben Mus'ab değilim" diye cevap verince, Resûlullah sancağı elinde tutanın melek olduğunu anladı. Bundan sonra Peygamberimiz sancağı Hz. Ali'ye verdi.

Resûlullah efendimiz, Mus'ab bin Umeyr'i şehîd olmuş görünce, başı ucuna dikilerek Ahzâb sûresinden:

"Mü'minlerden öyle yiğitler vardır ki, onlar Allah'a verdikleri sözde sadâkat gösterdiler. Onlardan bâzıları şehîd oluncaya kadar çarpışacağına dâir yaptığı adağını yerine getirdi. Kimisi de şehîd olmayı bekliyor. Onlar verdikleri sözü aslâ değiştirmediler" meâlindeki âyet-i kerîmeyi okudu ve sonra şöyle buyurdu:

- Allah'ın Resûlü de şâhittir ki, siz kıyâmet günü Allah'ın huzûrunda şehîd olarak haşrolunacaksınız.

Selâm vereceklerdir

Daha sonra yanındakilere dönüp;

- Bunları ziyâret ediniz. Kendilerine selâm veriniz. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, kim bunlara bu dünyâda selâm verirse, kıyâmette bu aziz şehîdler kendilerine mukâbil selâm vereceklerdir, buyurdu.

Daha sonra Mus'ab bin Umeyr'e kefen olarak bir şey bulunamamıştı. Mekke'nin en zengin iki ailesinden birinin çocuğu olan Mus'ab bin Umeyr'in örtünecek kefeni yoktu. Vücûdu kaftanı ile ve ayak tarafı da otlarla örtülmek sûretiyle defnedildi.

Habbâb bin Eret der ki:

Mus'ab bin Umeyr, Uhud'da şehid edilince, kendisini saracak kısa bir hırkadan başka bir şey bulunamadı. Hırkayı baş tarafına çektik, ayakları açıldı. Ayaklarına çektik, baş tarafı açıldı. Resûlullah bize:

- Onu baş tarafına çekiniz! Ayaklarını otlarla kapatınız! buyurdu.

| BAŞA DÖN |

Helâl ve harâmı iyi bilen sahâbî: MU'ÂZ BİN CEBEL

Peygamber efendimiz Müslüman beldelerine vâli ve zekât tahsil memurları gönderdiği sıralarda, bir gün sabah namazından sonra Eshâb-ı kirâma dönerek buyurdu ki:

- İçinizden hanginiz Yemen'e gider?

Hz. Ebû Bekir cevap verdi:

- Ben giderim yâ Resûlallah!

Peygamberimiz bir müddet sonra tekrar sordu:

- Hanginiz Yemen'e gider?

Bu sefer Hz. Ömer cevap verdi:

- Ben giderim Yâ Resûlallah!

Peygamberimiz biraz sonra yeniden sordu:

- İçinizden Yemen'e kim gider?

Mu'âz bin Cebel ayağa kalkıp dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Ben giderim.

Vazife senindir

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ey Mu'âz! Bu vazîfe senindir. Ey Bilâl! Bana sarığımı getir!

Mu'âz bin Cebel, Yemen'de vâlilik yapmak, halka İslâmiyeti anlatmak, Kur'ân-ı kerîmi öğretmek ve Yemen ülkesinde toplanan zekât mallarını vazîfelilerden teslim almak ve onların arasındaki ihtilafları çözüp hükme bağlamak üzere Yemen'e gitmek için hazırlandı. Yola çıkmadan önce Peygamberimiz ona şöyle buyurdu:

- Sen ehl-i kitaptan ya'nî Yahûdîlerden ve Hıristiyanlardan bir kavimle karşılaşacaksın. Onların yanına varınca, onları önce, Allahtan başka ilâh olmadığına ve benim Allahın Resûlü olduğumu tasdîke da'vet et.

Eğer bunu kabûl ederlerse, onlara, Allahü teâlânın beş vakit namazı farz kıldığını haber ver. Bunu da yaptıkları takdirde, Allahü teâlânın, zenginlerin fakirlere zekât vermesini emrettiğini bildir.

Bunu da kabûl ederlerse, zekât alırken sakın mallarının sadece en iyilerini seçme! Mazlumun âhını almaktan çekin. Çünkü Allahü teâlâ mazlumun duâsını hemen kabûl eder.

Sığırların zekâtı

Hz. Mu'âz diyor ki:

Resûlullah efendimiz bana, onlardan, her 30 sığırda, bir yaşında erkek veya dişi bir dana; her 40 sığırda iki yaşında bir dana... Her bülûğ çağındaki gayrı müslimden de, bir dinar veya onun dengi Yemen kumaşı, yağmur suyu ile sulanan her mahsûlden öşür (onda bir) ve ücretle sulanan şeylerden de yarım öşür (yirmide bir) alınmasını emretti.

Bundan sonra Resûlullaha dedim ki::

- Yâ Resûlallah! Bana nasîhatta bulunur musunuz?

- Yâ Mu'âz! Her ne hâlde ve her nerede olursan ol, Allahtan kork!

- Yâ Resûlallah! Bana nasîhatınızı artırır mısınız?

- Günâhın arkasından hemen iyilikte bulun ki, günâhı yok etsin!

- Yâ Resûlallah! Bana nasîhatınızı biraz daha artırır mısınız?

- İnsanlara güzel ahlâkla muâmele et! Yâ Mu'âz! Sen kitap ehli bir kavmin yanına gidiyorsun. Onlar senden, Cennetin anahtarının ne olduğunu soracaklardır. Onlara, Cennetin anahtarı Lâ ilâhe illallahü vahdehû lâ şerîke leh, de!

Mu'âz bin Cebel tekrar sordu:

- Yâ Resûlallah! Bana, kitapta bulunmayan ve senden de işitmediğim bir şey sorulur ve halledilmesi için bana getirilirse ne yapmamı buyurursunuz?

- Allah için tevâzu göster, Allahü teâlâ seni yükseltir. Sakın iyi bilmedikçe hüküm verme! Sana müşkil, karmaşık gelen işi ehline sor, danışmaktan utanma! En son ictihâd et! Muhakkak ki, Allahü teâlâ doğruluğuna göre seni muvaffak kılar. İşler sana karmakarışık gelirse, gerçek, sence belli oluncaya kadar bekle veya bana yaz! O husûsta keyfine göre hareket etmekten sakın! Yumuşak davranmanı sana tavsiye ederim.

Kabrimi ziyârete gelirsin

Resûlullah efendimiz vedâlaşırken buyurdu ki:

- Yâ Mu'âz, sen belki bu seneden sonra beni bir daha göremezsin. Belki dönüşünde burada benim mescidime ve kabrime ziyâret için gelirsin.

Bunu işiten Mu'âz bin Cebel hüzünle gözyaşı dökmeye başlayınca, Peygamberimiz buyurdu ki:

- Ağlama yâ Mu'âz! Feryâd ederek ağlamak şeytandandır. Ben seni yürekleri yufka olan bir kavme gönderiyorum. Onlar hak üzerinde iki kere savaşacaklar. Onlardan sana itâat edenler, sana âsi olanlarla çarpışacaklar; hattâ kadın, kocasına; oğlu babasına; kardeş kardeşine öfkelenecek, sonra da İslâmiyete tekrar döneceklerdir.

Resûlullah efendimiz Mu'âz ile bir mil kadar yürüdü ve son olarak şu nasîhati yaptı:

- Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız! Müjdeleyiniz, ürkütmeyiniz! Birleşiniz, fırkalara ayrılmayınız! Bana yakın olanlar, tam bağlı olanlar, nerede olursa olsunlar, takvâ sâhipleri ve Allahü teâlâya hakkıyla kulluk edenlerdir.

Ne ile hükmedeceksin?

Resûlullah efendimiz ile Mu'âz arasında şu konuşma geçti:

- Sana bir da'vâ getirilince, insanlar arasında hüküm verirken ne ile hüküm vereceksin?

- Allahın kitabıyla hüküm veririm.

- Ya O'nda açıkça bulumazsan?

- Resûlullahın sünneti ile hüküm veririm.

- Ya onda da açıkça bulamazsan?

- İctihâd ederek, anladığımla hükmederim.

Peygamber efendimiz, Mu'âz bin Cebel'in bu cevabından dolayı çok memnun kalarak

mübârek elini O'nun göğsüne koyup buyurdu ki:

- Elhamdülillah! Allahü teâlâ, Resûlünün elçisini, Resûlullahın rızâsına uygun eyledi.

Sonra da Mu'âz bin Cebel'e şöyle duâ etti:

- Cenâb-ı Hak seni her taraftan gelecek musîbetlerden muhafaza buyursun. İnsanların ve cinlerin şerrini senden uzaklaştırsın. Senin sebebinle Allahü teâlânın bir kişiyi hidâyete erdirmesi, senin için dünyadan hayırlıdır.

Mu'âz bin Cebel, Yemen'de uzun müddet kaldı. Yemen halkı onun da'vetine uyarak İslâmiyeti kabûl ettiler. Hz. Mu'âz'ın işini kolaylaştırdılar. Yemen'de kaldığı müddetçe halka va'z ve nasîhatlar yaparak derdi ki:

- Ben Resûlullahın elçisiyim. Kesin olarak bilin ki, ölüm muhakkaktır. Orada Cennet ve Cehennemden başka bir yer yoktur. Oralara gidiş vardır, dönüş yoktur. Orada hayât sonsuzdur.

Allahü teâlânın emâneti

Peygamber efendimiz, Yemen'de iken çocuğunun ölümü üzerine Mu'âz bin Cebel'e gönderdiği ta'ziye mektubu şöyledir:

"Allahü teâlâ sana selâmet versin! O'na hamd ederim. Herkese iyilik ve zarar, yalnız O'ndan gelir. O dilemedikçe, kimse kimseye iyilik ve kötülük yapamaz. Allahü teâlâ, sana çok sevâb versin. Sabretmeni nasîb eylesin! O'nun ni'metlerine şükür etmenizi ihsân eylesin!

Muhakkak bilmeliyiz ki, kendi varlığımız, mallarımız, servetimiz, kadınlarımız ve çocuklarımız, Allahü teâlânın sayısız ni'metlerinden, tatlı ve faydalı ihsânlarındandır. Bu ni'metleri, bizde sonsuz kalmak için değil, emânet olarak kullanmak, sonra geri almak için vermiştir. Bunlardan, belli bir zamanda faydalanırız. Vakti gelince, hepsini geri alacaktır. Allahü teâlâ, ni'metlerini bize vererek sevindirdiği zaman, şükretmemizi; vakti gelip geri alarak üzüldüğümüz zaman da, sabretmemizi emir eyledi.

Senin bu oğlun, Allahü teâlânın tatlı, faydalı ni'metlerinden idi. Geri almak için sana emânet bırakmıştı. Seni, oğlun ile faydalandırdı. Herkesi imrendirecek şekilde sevindirdi, neş'elendirdi. Şimdi geri alırken de, sana çok sevâb, iyilik verecek, acıyarak, doğru yolda ilerlemeni, yükselmeni ihsân edecektir.

Bu merhamete, ihsâna kavuşabilmek için sabretmeli, O'nun yaptığını hoş görmelisin! Kızar, bağırır, çağırırsan, sevâba, merhamete kavuşamazsın ve sonunda pişman olursun. İyi bil ki, ağlamak, sızlamak, derdi belâyı geri çevirmez. Üzüntüyü dağıtmaz! Kaderde olanlar başa gelecektir. Sabretmek, olmuş bitmiş şeye kızmamak lâzımdır.

Üstünlüğü çoktur

Mu'âz bin Cebel, Peygamberimizin vefâtını da orada iken haber aldı. Daha sonra Yemen'deki hizmetini tamamlayıp, Medîne'ye döndü. Hz. Ebû Bekir'in halîfeliği sırasında Medîne'de Hz. Ebû Bekir'in seçtiği danışma hey'etinde yer aldı. Suriye taraflarına da giderek hem oralarda yapılan savaşlara katıldı, hem de insanlara din bilgilerini ve Kur'ân-ı kerîmi öğretti.

Mu'âz bin Cebel'in fazîleti, üstünlüğü çoktur. Resûlullah efendimiz birçok hadîs-i şerîflerinde onu medhetmiş, övmüştür.

Abdullah bin Mes'ud buyurdu ki:

- Mu'âz bin Cebel, Allaha ve Resûlüne itâat eden, doğru yolda bulunan bir cemâ'at gibiydi. Biz Onu İbrâhim aleyhisselâma benzetirdik. Çünkü O, insanlara hayrı, iyiliği öğretir. Allaha ve Resûlüne de itâat ederdi.

Hz. Mu'âz şöyle anlatıyor:

Bir gün Resûl-i ekrem efendimiz bir hayvana binmişti. Ben de arkasında bulunuyordum. Bana buyurdu ki:

- Ey Mu'âz!

- Emredin, yâ Resûlallah!

Resûlullah efendimiz üç kere ismimi söyledikten sonra buyurdu ki:

- Cenâb-ı Hakkın kulları üzerinde olan hakkı nedir, biliyor musunuz?

- Allah ve Resûlü daha iyi bilir.

- Cenâb-ı Hakkın kulları üzerindeki hakkı, onların Kendisine ibâdet etmeleri ve başka hiç bir varlığı O'na ortak koşmamalarıdır. Kullar bu vazîfelerini yerine getirirlerse, Allahü teâlâdan bekledikleri hakları, Allahü teâlânın onlara va'dettiği nedir, bilir misin?

- Allah ve Resûlü daha iyi bilir.

- Bu takdirde kulların Allahü teâlânın üzerindeki hakkı, Onlara va'dettiği ni'meti vermesi ve azâb etmemesidir.

Mu'âz bin Cebel sağ olsaydı

Hz. Ömer'e, "bize kimi halîfe bırakıyorsun" denildiğinde buyurdu ki:

- Şâyet Mu'âz bin Cebel sağ olsaydı, onu halîfe bırakırdım ve Rabbime kavuştuğumda, Rabbim bana, "Muhammed aleyhisselâmın ümmetine kimi halîfe bıraktın" deyince, ben de, "Senin kulun ve Resûlün olan Muhammed aleyhisselâmın; **(Mu'âz, kıyâmet günü, âlimlerin önünde, tek başına bir cemâ'attır)** buyurduğu kimseyi bıraktım" derdim.

Mu'âz bin Cebel der ki:

Resûlullah efendimiz bana buyurdu ki:

- Ey Mu'âz! Sana Allahtan korkmayı, O'na sığınmayı, doğru konuşmayı, verdiğin sözde durmayı, herkese selâm vermeyi, güzel amel ve işlerde bulunmayı, öksüze merhamet etmeyi, tatlı sözlü olmayı, Kur'ân-ı kerîmi okumayı, âhireti sevmeyi, âhiret hesâbının korkusunu taşımayı ve herkese şefkat kanatlarını germeyi tavsiye ederim.

Hikmet sahiplerine kötü söz söylemekten, doğruyu yalanlamaktan, günâhkâra itâatten, âdil hükümdara isyândan ve yeryüzünde bozgunculuk yapmaktan da seni nehyederim, sakındırırım.

Her yerde Allahü teâlâyı zikretmeyi ve her günâhın peşinden tevbe etmeyi tavsiye ederim. Gizli günâh işlediğin zaman gizli, âşikâre günâh işlediğin zaman âşikâre tevbe edersin.

Allah için seviyorum

Tâbiînin büyüklerinden Ebû İdris el-Havlânî, Hz. Mu'âz bin Cebel'e, "seni Allah için

seviyorum" dediğinde, Mu'âz bin Cebel şöyle cevap verdi:

- Sana müjdeler olsun, ey Ebû İdris! Ben Resûl-i Ekremin şöyle buyurduğunu işittim:

(Kıyâmet günü Arşın etrafında, birtakım insanlar için kürsüler kurulacaktır. Bunların yüzleri ayın ondördü gibi parlayacaktır. İnsanlar feryâd ederken onlar korkmazlar. Korku ve kederleri olmayan kimseler, Allahın gerçek dostlarıdır.)

Peygamberimize bunların kim olduğu sorulunca buyurdu ki:

(Onlar, Allah için birbirlerini seven kimselerdir.)

Peygamber efendimiz bir gün Hz. Mu'âz'a buyurdu ki:

- Yâ Mu'âz! Ben seni severim. Bunun için her namazdan sonra şu duâyı terketme! Allahümme e'ınnî alâ zikrike ve şükrike ve hüsn-i ibâdetike.

Dînimi bana kim öğretecek?

Abdullah bin Seleme şöyle anlatıyor:

Mu'âz bin Cebel taûn hastalığına yakalanmıştı. Rahatsızlığı çok arttığı bir sırada, talebelerinden Amr bin Meymun el-Evdî ziyârete geldi. Durumunun çok ağır olduğunu görünce, ağlamaya başladı. Hz. Mu'âz, Ona sordu:

- Niçin ağlıyorsun?

- Allaha yemin ederim ki, sen benim hocamsın. Bana dünyalık yardımda bulunuyorsun diye ağlamıyorum. Ben, senden dînimi öğreniyor ve ilim alıyordum. Senin ölümünden sonra dînimi ve ilmi bana öğretecek kimsenin bulunmamasından korkuyorum ve onun için ağlıyorum.

Bunun üzerine Mu'âz bin Cebel buyurdu ki:

- Hayır, bundan korkma! Îmân ve ilim, kıyâmete kadar yerindedir, arayan bulur ve Allahü teâlâ bunları isteyen kimseye öğretecek birini gösterir. Allahın kitabı Kur'ân-ı kerîm ve Peygamberimizin sünneti, kıyâmete kadar korunacaktır.

Nitekim Allahü teâlâ ilmi ve îmânı İbrâhim aleyhisselâma ihsân etmiştir. Hâlbuki o zaman, îmânı ve ilmi bilen ve öğreten hiç kimse de yoktu. İbrâhim aleyhiselâm istediği için Cenâb-ı Hak, O'na ihsân etti. İlmi, Hz. Ömer'den, Hz. Osman'dan ve Hz. Ali'den alınız! Eğer onları da kaybederseniz, Ebü'd-Derdâ'dan, Abdullah İbni Mes'ud'dan, Selmân-ı Fârisî'den ve Abdullah İbni Selâm'dan alınız!

Âlimin yanılmasından korkunuz! Doğru olanı, hakîkatı kim bildirirse kabûl ediniz! Doğru, hak olmayanı da söyleyen kim olursa olsun, onu reddediniz!

Cennet ehlinin hasreti

Bir gün, birisi, Mu'âz bin Cebel'in huzuruna gelip selâm vermişti. Biraz sonra vedâlaşıp ayrılacağı sırada, ona buyurdu ki:

- Ey falan! Dünyadaki nasîbin ne ise ve nerede olursa gelip seni bulacaktır. Sen ise, dünyadaki nasîbinden daha çok âhiret nasîbine muhtâçsın. Âhiret nasîbini, dünya nasîbine tercih et! Hattâ öyle olmalısın ki, çok ihtişamlı bir âhiret servetine sahip olasın! Dünya ni'metleri geçicidir. Âhiret için elde ettiklerin ise, nerede olursa seninledir.

Cennet ehlinin tek bir hasreti, pişmanlığı vardır. O da, Allahü teâlâyı unutarak geçirdikleri vakitlerdir.

Ebû Bâhirî şöyle anlatıyor:

Bir gün Humus şehrinde câmiye gitmiştim. Mu'âz bin Cebel de, orada bulunuyordu. Yanında bir grup kimseler vardı. Onlara buyurdu ki:

- Bir kimse, Allahü teâlânın huzuruna kâmil, olgun bir îmânla gitmek istiyorsa, beş vakit namaz için çağırılan yere gelip namazını kılsın. Çünkü beş vakit namazı câmide cemâ'atle kılmak, hidâyet yollarından olup, hem de Peygamberimizin mühim sünnetidir.

Hiç kimse, benim evimde namaz yerim vardır ve ben evimde namazımı kılıyorum, demesin! Böyle yaparsanız, Resûlullahın sünnetini terketmiş olursunuz. Bu da dalâlettir.

Mu'âz bin Cebel'e sordular:

- Duâ ne zaman kabûl olunur?

Buyurdu ki:

- İnsanlar gaflette oldukları zaman, sen, Allahü teâlâya dön ve ondan ne dilersen o zaman iste! İşte o zaman duâlar makbûldür.

Amel etmedikçe

Yezîd bin Câbir diyor ki:

Ben Mu'âz bin Cebel'den şöyle işittim. Buyurdu ki:

"- Ne kadar çok ilim öğrenirseniz öğrenin, bunlarla amel etmedikçe öğrendiğiniz ilimden sevâb alamazsınız."

Recâ bin Hayve şöyle bildiriyor:

Bir zamanlar Mu'âz bin Cebel'in bir sohbetinde bulunmuştum. İlim hakkında şöyle buyurdu:

"- Size benim vasiyetim olsun! İlmi, ancak Allah rızâsı için öğrenin! Zîrâ Allah rızâsı için öğrenilen ilim, takvâyı, Allahtan korkmayı hâsıl eder. Bu niyetle ilim aramak ibâdettir. Bu ilmi müzâkere etmek tesbihtir; ilimden konuşmak, Allah yolunda cihâddır. Bilmeyene ilim öğretmek sadakadır. Bir mecliste bulunanlara ilimden bahsetmek, Allahü teâlâya yakınlıktır. Zîrâ ilim, helâl ile harâmın terâzisi, Cennet ehlinin minâresi, gurbette insanın arkadaşıdır.

Bir insan, bir yerde yalnız kaldığı zaman, ilim ona sıkıntıyı gideren bir arkadaş olur. Sıkıntı ve genişlik zamanlarında ilim, sahibine delildir. İlim, düşmanlara karşı çok iyi bir silâhtır. Dostlarının yanında insanın süsüdür. Cenâb-ı Hak bir kavmi, ilim ile yükseltir. İnsanı ilimle başkalarına rehber, öncü yapar ve ona itâat ederler. Melekler dahî ilim sahiplerinin dostluklarını arzular ve kanatlarını onların üzerine gererler.

Canlı ve cansız her ne varsa, hattâ denizlerdeki balıklar ve diğer hayvanlar, havada uçan kuşlar, karadaki bütün hayvanlar, âlimlere istigfâr ederler. Çünkü ilim, insanın kalb gözünü açar. Gözleri karanlıktan aydınlığa kavuşturan bir nûrdur.

İlim ile amel eden insan, seçilmiş kimselerin makâmlarına yükselir. İlim sahipleri, dünya ve âhirette yüksek derecelere erişir. İlimde tefekkür, nâfile oruç tutmak gibidir. İlmin öğretilmesi nâfile namaz kılmaktan sevâbdır. İlim ile, helâl ve harâm olan şeyler ayırdedilebilir.

İlim, amellerin imâmıdır. Amel, ilme tâbidir. İlimsiz amel olmaz. İlim, Cennet yoluna ışıktır. Cehennemlik olanlar, ilimden mahrûm kalanlardır. Dünya ve âhiret saâdetinin kaynağı ve bütün ibâdetlerin efdali, en üstünü ilimdir."

Son namaz bil

Mu'âz bin Cebel oğluna şöyle vasiyet etmişti:

"Ey oğlum! Bir namazını kıldığın vakit, o namazın senin kıldığın son namazın olacağını düşün! Bir daha böyle bir namaz vaktine yetişeceğini ümit etme!

Ey oğlum! Mü'min olan bir kimsenin iki hayırlı iş arasında ölmesi lâzımdır. Ya'nî bir hayırlı işi yaptığın zaman, ikinci hayırlı işi yapmak niyetinde ve kararında olmalıdır."

Mu'âz bin Cebel'e dediler ki:

Falanca, Kur'ân-ı kerîm yazıp satıyor.

Buyurdu ki:

- Bu, Kur'ân-ı kerîmi satmak değildir. Kâğıt ve işçilik ücreti istemektir. Kur'ân-ı kerîmi satmak demek, onu para ile, ücret ile öğretmektir.

Merhametli ol ki

Birisi Mu'âz bin Cebel'e, "bana öğüt ver" deyince, buyurdu ki:

- Merhametli ol ki, ben de senin Cennete girmene kefil olayım.

Mu'âz bin Cebel şöyle anlatıyor:

Birgün Resûlullahın huzuruna varmıştım. Bana buyurdu ki:

- Ey Mu'âz! Sen, bu akşam nasıl sabahladın?

- Yâ Resûlallah! Allahü teâlâya îmân etmiş olarak sabahladım.

- Ey Mu'âz! Senin her sözünün doğruluğuna bir delilin vardır. Bu sözünün doğruluğunun delili nedir?

- Yâ Resûlallah! Ben, geceden gündüze çıktığım zaman, bir daha akşamı beklemem. Akşam olduğu zaman da, sabaha kadar yaşayacağımı hiç ümit etmem. Bir adım attığım zaman, ikinci adımımı atacağımı sanmam. Her insanın bir eceli olduğunu bilirim. Ecelinin saati geldiği zaman, o anda ecelinin ona yetişeceğini bilirim. Bütün insanlar mahşerde haşrolunurlar. Kimisi Peygamberi ile beraberdir. Kimisi de taptıkları ile beraber olacaktır. Ben ise, kendimi sanki Cehennemdeki insanların azâblarını ve Cennetteki insanların ni'metlerini her an görüyorum gibi düşünürüm.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ey Mu'âz! Sen çok iyi yapmışşın. Böyle düşünmeye devam et ve bundan hiç ayrılma!

Bir defasında Mu'âz bin Cebel'i ağlarken gördüler ve sebebini sordular. Buyurdu ki:

- İnsanlar iki gruptur: Biri Cennetlik, diğeri Cehennemlik. "Acaba ben hangisinden olacağım" diye ağlıyorum.

Senden korkuyordum

Hz. Ömer'in halîfeliği sırasında Kilâboğulları beldesine zekât memuru olarak, sonra da Suriye taraflarında din bilgilerini ve Kur'ân-ı kerîmi öğretmekle vazifelendirildi. Filistin bölgesinde bu vazifesinde iken burada çıkan tâûn (vebâ) hastalığı salgınına yakalanarak

otuzsekiz yaşında iken vefât etti.

Mu'âz bin Cebel vefâtı esnasında buyurdu ki:

- Allahım! Şimdiye kadar senden korkuyordum. Fakat şimdi sana ümit besliyorum. Allahım, ben sular akıtıp, ağaçlar sulamak ve bahçeler yetiştirmek için yaşamak istiyorum. Susuzluktan ciğerleri yananları sulamak, darda kalanlara genişlik göstermek, âlimlerin sohbetine devam edip, kendimi onların zikir halkalarına sıkıştırmak için yaşamak istiyorum.

Ölüm sancıları şiddetlenip baygınlıklar geçirip, ayıldıkça:

- Allahım! Beni ne kadar sıkıştırırsan sıkıştır, bilirsin ki, kalbim sana bağlıdır, seni sever, buyurdu.

| BAŞA DÖN |

Hâşimoğullarının en yaşlısı: NEVFEL BİN HÂRİS

Nevfel bin Hâris, Kureyş kervanını kurtarmak ve Müslümanlarla savaşmak için hazırlanan müşrik ordusuna katılmak istemiyordu. Resûlullah İslâmiyeti bütün insanlara duyurmaya, anlatmaya başladığı zamanlarda, daha müslüman olmamıştı. Ancak karşı da çıkmak istememişti. İlk senelerde O'na muhalefet etmesine rağmen bunu isteyerek yapmıyordu.

Fakat diğer müşriklerin zorlamaları ile Bedir savaşına katılmaya mecbur oldu. Savaş sonunda müşrikler mağlup olup birçok esir verdiler. Bunların arasında Hz. Nevfel de bulunuyordu. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Yâ Nevfel fidye verip kendini kurtar.

Cevap verdi:

- Yâ Resûlallah! Kendimi esirlikten kurtarmak için verecek bir şeyim yok!

Kimse bilmiyordu

Resûlullah efendimiz tebessümle buyurdu:

- Cidde'deki mızraklarını versene!

Bunu duyan Nevfel şaşkınlık içinde:

- Allaha yemin ederim ki, Cidde'de mızraklarımın bulunduğunu benden ve Allahtan başka kimse bilmiyordu. Ben, şehâdet ederim ki, sen Resûlullahsın! diyerek Müslüman oldu.

Hz. Nevfel, mızraklarını verip kendini esirlikten kurtardı. Bunların sayısı bin tane kadar vardı. O zamanlar mızrak en kıymetli savaş âleti idi. Bunun için iyi para ediyordu.

Kendisi Peygamber efendimizin amcası Hâris'in oğlu olup, Hâşimoğulları'ndan Müslüman olanların en yaşlısı, hattâ Hz. Hamza ve Hz. Abbas'dan daha yaşlı idi. Yine Haşimoğulları'ndan kardeşleri Rebia ve Abdüşşems'den de büyük idi.

Bundan sonra Hz. Nevfel, Mekke'ye geri döndü. Bir müddet orada kaldıktan sonra Hz. Abdullah bin Abbâs ile beraber Hendek savaşı sırasında Medîne'ye, Resûlullahın yanına hicret etti. Peygamber efendimiz onunla Abbâs bin Abdülmuttalib'i kardeş yaptı. Câhiliyet devrinde malları ortaktı. Birbirlerini severlerdi. Resûlullah ikisi için Mescid-i Nebevi'nin

bitişiğinde bir ev verdi. Bu ev bir duvar ile ikiye ayrılmıştı.

Kemiklerini kırdığını görüyorum

Hz. Nevfel Medîne'de iken ilk önce Mekke'nin fethine katıldı. Tâif ve Huneyn seferlerinde büyük yardımlar ve mahâretler gösterdi. Bilhassa Huneyn savaşında Resûlullaha üçbin mızrak ile yardım etti. Peygamberimiz ona buyurdu ki:

- Sanki ben senin bu mızraklarının müşriklerin sırt kemiklerini kırdığını görüyorum.

O Huneyn savaşında Resûlullahın sağ tarafında en önde bulunuyordu. İslâm ordusunun ön safları dağıldığı zaman büyük kahramanlık göstererek kendisi gibi birkaç yiğit mücahid ile düşmana hücum etti. Müşrikler kaçmaya başlayınca Müslümanlar toparlandılar. Netîcede savaş İslâm ordusunun zaferi ile bitti.

Peygamber efendimiz Hz. Nevfel'i hatırladıkları zaman hayırla anarlardı.

Kendisi Resûlullaha büyük bir muhabbet ile bağlı, son derece kuvvetli îmâna ve cesârete sahip idi. Çok cömert idi.

Hz. Nevfel Hz. Ömer'in halîfeliği sırasında Medîne'de 636 da vefât etti. Namazını Hz. Ömer kıldırarak Cennetül Bakî kabristanına defnedildi.

| BAŞA DÖN |

Eshâb-ı kirâmın meşhûr kumandanlarından: NU'MÂN BİN MUKARRİN

Hz. Ömer, Eshâb-ı kirâmı toplayıp sordu:

- Ben bir ordu teşkil edip, İran üzerine göndermek istiyorum. Bu husûstaki görüşünüz nedir?

Çeşitli fikirler ortaya atıldı. Eshâbdan birisi şunu teklif etti:

- Şam ve Yemen ordusu tamamen İran hudûduna hareket etsin. Sen de Mekke ve Medîne halkı ile Basra ve Kûfe tarafına git, bütün Müslümanları kâfirlerin üzerine gönder!

Hz. Ali kalkıp fikrini beyân etti:

- Ey mü'minlerin emîri! Şam askerini İran'a gönderirsen, Rumlar onların çoluk çocukları üzerine saldırır. Yemen askerini gönderirsen, o zaman Habeşliler bu tarafa geçer. Bu bölgeyi yalnız bırakırsan, etrafımızdaki Araplar isyâna kalkışır, arkadan vurup, senin önündeki işini unutturur.

Yerinde kalsın

Bunlar yerlerinde kalsın. Basra halkı üç kısma ayrılsın. Bir kısmı çoluk çocukların muhafazasında kalsın. Bir kısm daı ehl-i zimmetin ya'nî müslüman olmıyan, harâc ve cizye veren vatandaşların muhafazası için, ihtiyat olarak bulunsun. Üçüncü kısmı ise, Kûfe askerine yardım için hareket etsin.

Acemler seni sınırda görürlerse, mü'minlerin emîri, Arapların kumandanı diyerek, daha fazla bir hırs ve istekle saldırırlar. Sayılarının çokluğuna gelince, biz şimdiye kadar sayı çokluğu ile savaşmadık. Allahü teâlânın yardımı ile iş gördük, zafer kazandık.

Hz. Ömer bu görüşü uygun bulup, dedi ki:

- **Bu iş için Irak kumandanlarından birini seçiniz, sınırın işlerini ona bırakayım!**

Danışma hey'etinde bulunanlar:

- Sen askerin durumunu daha iyi bilirsin. Çünkü sen onlarla görüştün. Durumlarına vâkıfsın. Onları iyi tanıyorsun, diye arz ettiler.

Bunun üzerine Hz. Ömer, Nu'man bin Mukarrin el-Müzenî'yi kumandan olarak ta'yîn etti.

Nu'man bin Mukarrin, bir miktar Kûfe askeriyle Cundişâpûr ve Sûs kolunda idi. Hz. Ömer ona yazılı bir emir göndererek, etrafındaki askeri yanına toplıyarak, Nihavent üzerine hücum etmesini emretti.

Kûfe kumandanına da, halkı Allah yolunda harbe teşvik edip, onları Nu'man bin Mukarrin'in emrine göndermesini yazdı. Bölgedeki kumandalara, Ahvâz askeriyle, Fâris ve İsfahan hudûdunda bekleyip, o taraflardan Nihavent'in yardımını kesmelerini emretti.

Tekbîr sesleri

Nu'man bin Mukarrin Hz. Ömer'in emrettiği şekilde ordusu ile hareket etti. Bu orduya, Kûfe'den Huzeyfe bin Yemân kumandasındaki kuvvetle, Mugire bin Şu'be kumandasındaki Medîne'den gelen kuvvetler de katıldı. Nu'man bin Mukarrin'in yanında 30 bin civârında asker toplandı. İran ordusu ise 150 bin kadardı. İran başkumandanı Fîrûzan'dı.

Nu'man bin Mukarrin'in ordusunda Cerir bin Abdullah Becelli, Mugire bin Şu'be gibi büyük zâtlar, Tuleyha bin Huveylid, Amr bin Ma'dıkerib gibi bin kadar kahraman vardı.

Nu'man hazretleri, Tuleyha ile Amr'ı keşif için Nihavent'e gönderdi. Bunlar kimseye rastlamayıp, geri döndüler. İslâm ordusu ile Nihavent arası, yirmi saatten fazla idi. Bu mesâfede tehlikeli bir durum olmadığı anlaşılınca, Nihavent'e yüründü.

Bir çarşamba günü, iki ordu birbiriyle karşılaştı. Numan bin Mukarrin tekbîr alınca, bütün İslâm ordusu tekbîr aldı. Tekbîr sadâsından yer, gök inledi. Tekbîr sesleri, İran ordusu üzerinde derin bir korku meydana getirdi.

Nu'man bin Mukarrin kumandasındaki İslâm ordusu ile Nihavent yakınlarında putperest İran ordusu arasında harp başladı. İran ordusu, etrafını hendek ve birçok engellerle sağlamlaştırmıştı. İranlılar, istediği zaman siperlerinden çıkış yapıp, sonra geri dönebiliyorlardı. Bu yüzden muhârebeden bir netîce alınamıyordu.

Bir ara İran ordusu siperlerinden çıkıp, İslâm ordusunun yakınlarına kadar geldi ve, ok atmıya başladılar. Müslümanlardan yaralananlar oldu. O gün cum'a idi. Nu'man hazretleri İslâm ordusuna:

- Mü'minlerin emîri minbere çıkıp, hutbede Müslümanların zaferi için duâ edinceye kadar hücuma geçmeyiniz, emrini verdi.

Yakınımıza kadar geldiler

O zaman, Mugire bin Şu'be, Nu'man hazretlerine dedi ki:

- Durumu görüyorsun. Yakınımıza kadar geldiler. Bize doğru yürüyüşe geçtiler. Ok atıp, bizden ba'zılarını da yaraladılar. Hemen hücuma geçelim.

- Evet doğrudur. Sen menkıbeler sahibi bir kimsesin. Fakat ben Resûlullahın savaşlarında bulundum. Günün ilk saatlerinde savaşmazsa, güneşin sıcaklığı kaybolup rüzgârın esmesine, Allahü teâlânın yardımının gelmesine kadar savaşı geciktirirdi.

Bundan sonra, Nu'man bin Mukarrin atına binip, askeri dolaştı. Her sancağın yanında durup, onları harbe teşvik edip, coşturdu. Sonra dedi ki:

- Ben sancağı üç defa sallıyacağım. İlk salladığımda herkes ihtiyacını giderip abdest tazelesinler. İkincisinde harbe hazır hale gelsinler. Üçüncüsünde hepiniz hücuma geçiniz. Ben bile olsam, birisi şehîd düşerse, kimse onun yanında toplanmasın. Hiç kimse hücumdan geri durmasın! dedi.

Sonra şöyle duâ etti:

Allahım! Müslümanların zaferi kazanması yolunda Numan'a şehîdlik ihsân eyle . Zaferi müyesser kıl!

Bütün İslâm ordusu, "âmin" dedi.

Hz. Numan bayrağı üç defa salladı. Sonra İslâm ordusu hücuma geçti. Savaş başlamıştı. Çetin bir savaş oldu. Müslümanların birisi yere düşmüştü. Bu, İslâm ordusunun kumandanı Nu'man bin Mukarrin idi. Nu'man bin Mukarrin:

- Üzerime bir elbise örtünüz, beklemeden düşmanın üzerine saldırınız, bu halim sizi korkutup, gevşetmesin, buyurdu.

Kimse düşenle oyalanmasın

Numan bin Mukarrin yere düşünce, bayrağı Huzeyfe bin Yemân aldı. Bu sıradaki manzarayı Hz. Ma'kil bin Yesar şöyle anlatır:

"Numan bin Mukarrin yaralanıp düşünce, yanına geldim. Kimse, kimse ile oyalanmasın, velev ki ben bile olsam, sözünü hatırlayınca orada beklemedim. Yalnız, belli olması için bir işâret koydum. Düşman, kumandanları öldürüldüğü zaman onun başına toplanır, savaşla ilgileri pek kalmazdı.

Nihayet İran ordusu kumandanı, kendine ait boz katırından düşmüş, karnı yarılmıştı. Bu vesîle ile Allahü teâlâ Müslümanlara zaferi müyesser kılmış, İran ordusu hezimete uğramıştı. Savaş bitmişti. Nu'man bin Mukarrin'in yanına gittim. Vefât etmek üzere idi. Su getirip, yüzünü yıkadım. Bana sordu:

- Sen kimsin?

- Ma'kil bin Yesar'ım.

- Müslümanlar ne yaptılar?

- Allahü teâlâ zaferi müyesser kıldı.

- Elhamdülillah! Bu zaferi Hz. Ömer'e yazınız."

Hz. Nu'man bin Mukarrin bundan sonra kelime-i şehâdet getirip şehîd oldu.

Nu'man bin Mukarrin'in şehâdeti ve Müslümanların zaferi haberi Medîne-i Münevvereye geç gitmişti. Hz. Ömer, İslâm ordusunun muzaffer olması için devamlı duâ ediyordu. Medîne âlimlerinden yaşlı bir zât şöyle anlattı:

Medîne'ye bir Bedevî geldi ve sordu:

- Nihavent ve İbni Mukarrin'den haberiniz var mı?

- Niçin soruyorsun?

- Hiç, soruyorum işte!

Bu durum Hz. Ömer'e haber verildi. Hz. Ömer, onu çağırdı ve dedi ki:

- Nihâvent ve İbni Mukarrin hakkında konuşman, bir şeyleri bildiğini gösterir. Bildiklerini bize anlat.

Kırmızı deve

Bedevî anlatmaya başladı:

- Ey mü'minlerin emîri! Ben falancayım. Malımla, servetimle, çoluk çocuğumla Allah ve Resûlü için hicret etmek üzere yola çıkmıştık. Falanca yerde konakladık. Oradan ayrıldığımız zaman, ansızın bir benzerini görmediğimiz, kırmızı bir deve üzerinde bir adamla karşılaştık. Nereye gittiğini sorunca, Irak'tan geldiğini söyledi. Bunun üzerine, oradaki Müslümanların durumlarını da sorunca şöyle dedi:

- Düşmanları ile muharebe ettiler. Allahü teâlânın izni ile, düşman mağlup oldu. Nu'man bin Mukarrin şehîd düştü. Vallahi Nu'man'ı da Nihavent'i de bilmem.

Hz. Ömer muharebenin hangi Cum'a olduğunu, bilip bilmediğini sordu. Bedevî, hangi Cum'a olduğunu bilmediğini, fakat, falanca gün göç ettik, falan gün, falan yere indik, diyerek, harbin yapıldığı vakti bildirdi. O bunları anlatınca, Hz. Ömer buyurdu ki:

- O gün Cum'adır. Herhalde, haber getirip götüren biri ile karşılaşmışsın. Onların böyle postacıları vardır.

Sonradan alınan haberlerden, Nihavent muharebesinin Bedevînin bildirdiği günde yapıldığı anlaşılmıştır. Hz. Ömer'e Nu'man bin Mukarrin'in şehâdet haberi gelince, mescidde minbere çıktı. Müslümanlara, Nu'man bin Mukarrin'in şehâdet haberini verip ağladı.

Abdullah bin Mes'ud şöyle buyurdu:

- Îmânın ve münâfıklığın birçok yerleri, evleri vardır. Mukarrinoğullarının evi, îmânın konakladığı evlerden birisidir.

Kardeşleri de kumandan

Şehîdlik gibi yüksek br makâma kavuşan Nu'man bin Mukarrin, Müzenî kabîlesindendir. Künyesi Ebû Amr'dır. Kardeşleri, Suveyd bin Mukarrin ile Nuaym bin Mukarrin ile birlikte Hudeybiye antlaşmasından önce Müslüman olmuştur. Kardeşleri de Nu'man gibi askerlik ve kahramanlık bakımından meşhur sahâbîlerdendir.

Nu'man bin Mukarrin Resûlullah ile beraber Mekke'nin fethine ve Huneyn gazvelerine katılmıştır. Vedâ Haccı'nda da hazır bulunmuştur.

Resûlullahın vefâtından sonra, halîfe olarak Hz. Ebû Bekir seçilmişti. Bu sırada ortada büyük bir irtidat ya'nî dinden çıkış hareketi başladı. Hz. Ebû Bekir bu fitneye gereken cevabı verdi.

Nu'man bin Mukarrin bu irtidat fitnesine karşı verilen mücâdelede de bulundu. Böylece irtidat fitnesinin, büyümesine meydan verilmiyerek büyük bir felâketin önüne geçilmiş oldu. Nu'man bu hizmetlerine Hz. Ömer'in hilâfeti devrinde de devam etti. Onun hizmetleri, Irak ve İran taraflarında da çok oldu. 642 yılında Nihavent'te şehîd oldu.

| BAŞA DÖN |

Medîne'de ilk vefât eden muhâcir sahâbî: OSMAN BİN MAZ'ÛN

Osman bin Maz'ûn temiz bir yaratılışa sahipti. İslâmdan önce de düzenli ve ağırbaşlı bir yaşayışı vardı. Müslüman olmadan önce hiç içki içmemiş ve;

- Aklı giderip, benden aşağıdakileri bana güldüren bir şeyi içmem, demiştir.

Böyle bir insanın her türlü kemâli, iyiliği ve güzelliği emreden İslâmiyeti kabûl etmemesi düşünülemezdi.

Resûlullah efendimiz bir gün Mekke'de evinin yanında oturuyordu. O sırada Osman bin Maz'ûn oradan geçiyordu. Resûlullah efendimiz bakıp, tebessüm etti. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz ona buyurdu ki:

- Biraz oturmaz mısın?

Osman bin Maz'ûn bu teklifi kabûl etti. Peygamberimizin karşısına oturdu. Resûlullah efendimiz konuşuyordu. Konuşurken, o sırada mübârek gözlerini göğe dikti. Sanki kendisine bir şeyler anlatılıyor, o da bunu kavramak istiyor gibi başını sallıyordu. Bu sırada Resûlullahın Osman bin Maz'ûn ile ilgisi kalmamıştı. Bu hâl bir müddet devam etti.

Ne yaptığımı gördün mü?

Peygamberimiz bundan sonra gözünü, sağ tarafından aşağı doğru ağır ağır indirdi. Bilâhare Osman bin Maz'ûn bu hâli Peygamber efendimizden sordu. Kendisinde, daha önce böyle bir şeye rastlamadığını söyledi.

Resûlullah Osman bin Maz'ûn'a sordu:

- Ne yaptığımı gördün mü?

O da gördüklerini olduğu gibi anlattı. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Sen otururken, bana Allahü teâlânın elçisi Cebrâil aleyhisselâm geldi.

- Allahü teâlânın elçisi mi?

- Evet.

- Cebrâil sana ne söyledi?

- "Muhakkak ki Allahü teâlâ, adâleti, ihsânı ve akrabaya vermeyi emrediyor. Zinâdan, fenâlıklardan ve insanlara zulüm yapmaktan da nehyediyor (yasak ediyor.) **Size böylece öğüt veriyor ki, benimseyip tutasınız"** [Nahl: 90] âyetini indirdi.

Osman bin Maz'ûn der ki:

- Bu hâdise üzerine kalbimde îmân yeşerip yerleşti. Resûlullahın sevgisi gönlüme düştü ve Müslüman oldum.

Habeşistan'a hicret etti

Osman bin Maz'ûn'un İslâma girişi Resûlullahı çok sevindirdi. Osman bin Maz'ûn Müslüman olduktan sonra evine gitti. Âilesine de İslâmı anlatıp, onların da İslâm ile şereflenmesine vesîle oldu. Böylece, ailece Müslüman olma bahtiyarlığına kavuştu.

Osman bin Maz'ûn Müslüman olunca, müşriklerin çeşitli eziyet ve işkencelerine uğradı.

Bunun üzerine, Peygamberimizin müsaadesi ile Habeşistan'a hicret etti.

Habeşistan'a hicret eden Müslümanlara, "Kureyşliler Müslüman oldu" diye yalan bir haber ulaştı. Bunun üzerine, Müslümanlar Habeşistan'dan ayrılıp, Mekke'ye doğru yola çıktılar. Fakat Mekke'ye yaklaşınca, haberin yalan olduğu anlaşıldı. Mekke'ye girerlerse, durumlarının iyi olmıyacağını biliyorlardı.

Aralarındaki istişâreden sonra her biri Mekke'de bir dostunun himâyesinde kalmaya karar verdiler. Böylece Mekke'ye açıktan girme imkânını elde etmiş oldular. Bu himâyeyi elde edemiyenler de vardı. Bunlar ise, Mekke'ye girişlerini gizli yapmak zorunda kaldılar.

Osman bin Maz'ûn, Velid bin Mugîre'nin himâyesine girmişti. Ancak, Müslümanın, bir müşriğin himâyesi altında olması hazmedilir bir şey değildi. Müşriklerin himâyesine giren bütün Müslümanlar, bu durumun acısını ve ağırlığını, bütün şiddetiyle rûhlarının derinliklerinde hissediyorlardı. Îmânları buna aslâ müsaade etmiyordu.

Himâyeyi reddetti

Zaten bütün bu sıkıntılı ve perişan durumlara onlar sebep olmuşlardı. Geçici bir rahatlık için, onların himâyesine girmeyi, îmânlarından fedâkârlık sayıyorlardı. Bu yüzden himâye altına girenlerin hepsi üzgün ve kalbleri kırık idi. Bu üzüntüyü en çok hissedenlerden biri de Osman bin Maz'ûn idi. Kendi kendine dedi ki:

- Vallahi, benim arkadaşlarım, Allah yolunda çeşit çeşit eziyet ve sıkıntı çekerken, bir müşriğin himâyesinde rahat ve emniyet içinde yaşamam, bu belâlardan uzak kalmam, benim için büyük bir eksikliktir.

Doğruca, Velid bin Mugîre'ye gitti. Ona dedi ki:

- Ey amcamın oğlu! Beni himâyene aldın. Güzelce de himâye ettin. Taahhüdünü yerine getirdin. Bu zamana kadar senin himâyende idim. Şimdi senin himâyenden çıkıp Allahın ve Resûlünün himâyesine giriyorum. Bunun için himâyeni sana iâde ediyorum.

- Niçim himâyemden çıkmak istiyorsun? Yoksa birisi sana işkence veya kötülük mü yaptı. Yoksa benim himâyem sana yeterli olmadı mı?

- Böyle bir şey yoktur. Ancak bir müşriğin himâyesinde olmak biz Müslümanlara yakışmaz. Üstelik bizim perişan hâllere düşmemize sebep oldunuz. Ben Allahü teâlânın himâyesinden râzıyım. Bize O'nun garantisi kâfidir.

Bunun üzerine Velid bin Mugîre son olarak şöyle dedi:

- Öyleyse bu reddi Mescid-i Harâm'da açıktan yap!

Beraberce Mescid-i Harâm'a gittiler. Velid, orada, Osman bin Maz'ûn'un himâyesini reddettiğini söyledi. Osman bin Maz'ûn da onun sözünü tasdik ederek şöyle dedi:

- Ben Allahü teâlâdan başkasının himâyesinde bulunmayı sevmiyorum. Onun için, Velid'in üzerimdeki himâyesini reddettim.

Bu redde, orada bulunanların hepsi şâhid oldu. Artık o himâyesizdi. Osman bin Maz'ûn hazretleri îmân ve inancından hiç tâviz vermemiş, en ağır eziyet ve hakâretler bile onu da'vasından vazgeçirememişti.

Osman bin Maz'ûn Velid bin Mugîre'nin himâyesinden çıktıktan sonra, Kureyşlilerin meclisine gitti. Orada meşhur câhiliyye şairi Lebîd de bulunuyordu. O yazdığı bir kasîdeyi okuyor, herkes onu dinliyordu.

Lebîd, **"Şüphesiz Allahü teâlâdan başka herşey bâtıldır"** mısraını okurken, Osman bin Maz'ûn, "Doğru söyledin" dedi. "Her ni'met mutlaka zevâle (yok olmaya) mahkûmdur,

mısraını okurken de, "Yalan söyledin, Cennet ni'metleri zevâl bulmaz, dâimîdir" demişti.

Kureyşliler Lebîd'e dediler ki:

- Okuduklarını bize tekrarla!

Lebîd ilk mısraı tekrar okuyunca, Osman bin Maz'ûn onu tekrar tasdik etti. İkinci mısraı okuyunca tekrar yalanladı.

Böyle kimseler olmazdı

Bunun üzerine Lebîd kızgın bir hâlde, Kureyşlilere sitem ederek dedi ki:

- Ey Kureyşliler! Sizin meclisinizde böyle kimseler olmazdı. Ne oldu size?

Kureyşliler, Lebîd'i teskin etmeye çalışarak dediler ki:

- Sen ona bakma, o zaten bizim dînimize, putlarımıza da karşı gelip, başka bir yol tuttu. Daha önce Velid bin Mugîre'nin himâyesinde idi, bunu da reddetti.

Bu sırada, müşriklerden Abdullah bin Ümeyye, Osman bin Maz'ûn'un gözüne şiddetli bir yumruk vurup, gözünü mosmor yaptı. Velid bin Mugîre, yapılanı gördüğü hâlde hiç yardımcı olmamış, aksine;

- Himâyemi reddetmeseydin böyle olmazdın, demişti.

Osman bin Maz'ûn'un tek suçu var idi. O da Allahü teâlâya îmân etmesi ve bu îmân istikâmetinde konuşmasıydı. Karşılaştığı bu üzücü durum, Osman bin Maz'ûn'u durduramamış, içindeki alev alev kabaran îmânla cevap verdi:

- Vallahi, Allah için, bu sağlam gözüm de, öncekinin âkıbetine uğrasa gam yemem. Ben, Allahü teâlânın teminatındayım. Rızâ yolunda, gözüme vurulan tokatın ecrini Allahü teâlâ verecektir. Kimden Allahü teâlâ râzı olursa o bahtiyardır. Bana sefîh ve yolunu şaşırmış da deseler, ben Muhammed aleyhisselâmın dîni üzereyim. Bana ne kadar zulmetseler, eziyet etseler de bu yoldan yürüyeceğim.

Bu samîmî ve içten gelen ifâdeler, Velid'e te'sîr etmişti. Bundan dolayı Velid, Osman bin Maz'ûn hazretlerine dedi ki:

- Gel, tekrar himâyeme gir.

- Ben Allahü teâlâdan başkasının himâyesine giremem.

Cezâsını buldu

Osman bin Maz'ûn'un gözüne müşriklerden Abdullah bin Ümeyye tarafından o yumruk vurulunca, orada bu acıya içten katılan, sanki kendisine vurulmuş gibi olan bir kişi vardı. O da Hz. Sa'd bin Ebî Vakkâs idi. Çünkü Müslüman kardeşine atılan bu tokat, ona atılmış demekti.

Bunu kabûl edemiyen Hz. Sa'd yerinden fırlayıp, o da, o kâfirin suratına müthiş bir yumruk indirdi. Abdullah bin Ümeyye'nin yüzü gözü kanlar içerisinde kaldı. Böylece o, lâyık olduğu cezâyı bulmuş oldu.

Osman bin Maz'ûn hicretin ikinci senesinde Bedir harbi sırasında hastalandı. Tedâvisine çalışılmış, fakat iyileşememişti. Nihayet hicretten otuz ay sonra ebedî âleme göçtü. Medîne'de ilk vefât eden muhâcir sahâbî o oldu. Peygamber efendimiz o kefenlenirken alnından öptü. Sonra;

- Sen de dünyadan bir şey elde etmedin, dünya da senden etmedi, buyurdu.

Mübârek gözlerinden akan yaşlar Osman bin Maz'ûn hazretlerinin yanaklarına damladı.

Osman bin Maz'ûn'un techîz ve tekfîni bitmişti. Bu sırada Ümmül-Alâ; Osman bin Maz'ûn'a şöyle seslendi:

- Ey Osman! Allahü teâlâ sana ikrâmda bulunmuştur.

Nereden biliyorsun?

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz ona sordu:

- Allahü teâlânın ona ikrâm ettiğini nereden biliyorsun?

- Yâ Resûlallah! Osman bin Maz'ûn'a hüsn-i zannım olduğu için.

- Vallahi Osman için hayır ümit ediyorum. Ancak ben Allahü teâlânın Peygamberi olduğum hâlde, Allahü teâlâ bildirmedikçe başıma ne geleceğini bilmem.

Ümmül-Alâ, o günden sonra, bir daha kimse için böyle sözlere cesâret edemediğini söylemiştir.

Osman bin Maz'ûn'un vefâtı sırasında Müslümanların henüz bir kabristanı yoktu. Resûlullah Eshâbı için, bir kabristan arıyordu. Medîne etrafına teşrif buyurdular.

- Bakî' ile emrolundum, buyurarak orayı kabristan seçtiler. Böylece Hz. Osman bin Maz'ûn ilk Bakî'ya defnedilen oldu. Osman bin Maz'ûn kabre indirilirken, Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- O, bizim ne iyi selefimizdir.

Kabrinin baş tarafına bir taş dikti. Ondan sonra birisi vefât edince, Resûlullaha, "Nereye defnedelim" diye sorulur, Peygamberimiz de, **"Selefimiz Osman bin Maz'ûn'un yanına"** buyururlardı.

Osman bin Maz'ûn dünyaya hiç rağbet ve tama' etmez, devamlı ibâdetlerle meşgul olurdu. Peygamber efendimiz, o vefât ettiği zaman;

- Dünyadan üzerine birşey bürünmeden çıktı, buyurmuştur.

En güzel örnek

Gecelerini namaz kılmak, göndüzlerini de oruç tutmakla geçirirdi. Bu husûs Peygamber efendimize haber verildi. Ona buyurdu ki:

- Ben senin için güzel bir örnek değil miyim?

Osman bin Maz'ûn suâl etti:

- Anam-babam sana fedâ olsun! Bu soruyu niçin sordunuz?

- Devamlı olarak gündüzlerini oruçla, gecelerini de namazla geçiriyormuşsun.

- Öyle yapıyorum.

- Gözlerinin, senin üzerinde hakkı vardır. Bedeninin hakkı var, âilenin hakkı var. Namaz kıl, fakat aynı zamanda yat ve uyu. Oruç tut, ancak ba'zan da tutma. Ey Osman! Allahü teâlâ beni ruhbanlıkla değil, tatbiki kolay bir din ile gönderdi.

Böylece Resûlullah efendimiz Osman bin Maz'ûn'a nâfile ibâdetlerde ve niyâzda mu'tedil

olmasını tavsiye buyurmuşlardır.

| BAŞA DÖN |

Kâbe'nin hizmetinde olan sahâbî: OSMAN BİN TALHÂ

Osman bin Talhâ, Mekke'de Kâbe Kayyımlığı ile vazîfeliydi. Sülâlesi câhiliye devrinde Kâbe'nin hicâbet vazîfesini yapardı, ya'nî kapı anahtarını taşırdı. Peygamber efendimiz, hicretten önce Osman'ı da bizzat îmâna da'vet etti. Osman:

- Yâ Muhammed! Sen kavminin dînine aykırı davranmış ve ortaya yeni bir dîn çıkarmış bulunuyorsun. Doğrusu, benim sana tâbi olacağımı ümit etmen şaşılacak şeydir, diyerek îmâna gelmedi.

Bir defasında Resûlullah efendimiz, îmân edenlerle birlikte Kâbe'ye girmek istemişlerdi. Osman Kâbe'ye de sokmak istemediği gibi sert de davrandı.

Kime isterseniz verirsiniz

Fakat Resûlullah efendimiz onun bu hareketini sükûnetle karşılayıp, şöyle buyurdu:

- Ey Osman! Ümit ederim ki, bir gün sen beni, bu anahtarı nereye isterseniz koyarsınız, kime isterseniz verirsiniz diyeceğin bir mevkide de göreceksin!

- O zaman Kureyş mahvolmuş, kıymetten düşmüş olur.

- Hayır! Asıl o zaman, Kureyş yaşayacak ve kıymetlenecektir.

Osman bin Talhâ, Uhud harbine müşriklerin safında katıldı. Babası, kardeşleri ve akrabası öldürülünce, Kâbe'nin hicâbet vazîfesi tek başına üzerinde kaldı.

Mekke'nin fethinden altı ay önce Amr bin Âs ve Hâlid bin Velid ile birlikte Medine-i münevvereye gelerek, Müslüman oldu. Fetihten önce îmâna gelen Muhâcirlerin derecelerine kavuştu.

Emâneti ehline veriniz

Mekke'nin fethine katılıp, Resûlullahın yanında bulundu. Kâbe'nin anahtarını Resûlullaha arzetti, beraber girdiler. Burada Resûlullah efendimiz iki rek'at namaz kıldı. Beyt-i şerîften çıkarken, Resûlullah efendimiz, Nisâ sûresinin, **(Allahü teâlâ size emânetleri ehline vermenizi emreder)** meâlindeki 58. âyet-i kerîmesini okuyup, anahtarı Osman bin Talha'ya ve amcasının oğlu Şeybe'ye verdi. Ona buyurdu ki:

- Ey Ebû Talhâ evlâdı! Ceddinizden kalma olan emâneti sizde payidar ve bâki olmak üzere alınız. Bunu zâlim olmaksızın hiçbir kimse sizden alamaz.

Sonra, **"Sana vaktiyle söylemiş olduğum şey gerçekleşmedi mi?"** buyurarak Hicretten önceki sözlerini de hatırlattı. O da dedi ki:

- Evet, şehâdet ederim ki, sen hiç şüphesiz Resûlullahsın.

Resûlullah efendimiz o gün şöyle bir hutbe okudu:

- Va'di, sözü hak olan, kuluna yardım eden, kendinden başka kulluğa müstahak bir ilâh bulunmayan Allahü teâlâya hamdolsun. Dikkat ediniz! Câhiliye devrinde değer verdiğiniz her türlü âdet ve kan dâvâsı ayağımın altındadır. Bunlardan Kâbe'ye

hizmet etmek ve hacılara su dağıtmak müstesnâdır.

O günden itibaren hicâbet vazîfesi, Osmanlı devletinin sonuna kadar, Osman bin Talhâ'nın sülâlesinde kalmıştır.

Mekke'nin fethinden sonra Resûlullah efendimiz ile Huneyn gazâsına katıldı. Resûlullahın vefâtından sonra Mekke-i mükerremeye döndü. Kâbe-i muazzamadaki hicâbet vazîfesine devam etti. Dört Halîfe devrinde gazâlara katıldı. Hz. Muâviye'nin hilâfeti devrinde 662 senesinde Mekke-i mükerremede vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Peygamber efendimizin hatîblerinden: SÂBİT BİN KAYS

630 senesinde henüz Müslüman olmamış Benî Temim kabîlesinden 80-90 kişilik bir heyet, Peygamber efendimizin huzurlarına gelerek dediler ki:

- İzin verirseniz, biz, sizinle övünme yarışı yapmak istiyoruz.

Peygamber efendimiz de izin verince Utarid isminde bir hatib ayağa kalkarak konuştu:

- Üzerimizde bol bol ihsânları bulunan yaratıcımıza hamdolsun ki, O buna lâyıktır. O bizi hükümdâr yapmış, pek çok mal ve servet vermiştir. Biz onlarla iyi işler yapıyoruz. O bizi, doğu halkının en güçlüsü, sayıca en kalabalığı, savaşa da en kolay, en çabuk hazırlananı kılmıştır. Halk içinde bizim gibi kim var? Halkın reisleri ve fazîletlileri biz değil miyiz? Bizim gibi fazîletlere sahip olabileniniz varsa çıksın da görelim!

Hutbesine karşılık ver

Bunun üzerine Peygamber efendimiz, Hz. Sâbit bin Kays'a buyurdu:

- Kalk! Şunun hutbesine karşılık ver!

Sâbit bin Kays şöyle cevap verdi:

- Hamd Allahü teâlâya mahsûstur. Ben O'na hamd ederim ve O'ndan yardım isterim. O'na îmân eder, O'na güvenirim. Ben, Allahtan başka ilâh olmadığına, O'nun bir olduğuna, eşi, ortağı ve benzeri bulunmadığına îmân ederim. Muhammed aleyhisselâmın O'nun kulu ve Resûlü olduğuna da şehâdet ederim.

Göklerde ve yerlerde ne varsa hepsini yaratan, yaşatan O'dur. O'nun ilmi her şeyi içine almıştır. Gizli ve açık her şeyi bilir. Kâinâttaki her şey, O'nun lütfu ve ihsânıdır. Bizi hakim kılması da bu ihsânlarından biridir.

Allahü teâlâ, mahlûklarının en hayırlısı ve en güzelini peygamber olarak gönderdi. O Peygamber ki, insanların en iyisi, en doğru sözlüsüdür. Soyu en asîl soydur. İ'tibârca en fazîletli olandır. O, insanların en cömerdi, en güzeli, en hayırlısıdır. O emîndir. Her bakımdan insanların en üstünüdür. Hiç bir kimse, hiç bir bakımdan O'nun üstünde değildir. O'nu yaratan böyle yaratmıştır.

Îmân etmekle şereflendirdi

Allahü teâlâ O'na kitabını indirdi. O yüce Peygamber insanları Allahü teâlâya ve kendisine îmân etmeye da'vet etti. Biz O'nun bu da'vetini kabûl ettik. O'na tâbi olduk. Bu da'veti kabûl edenler, kavmimizin en hayırlıları oldular. Bundan sonra, bu da'vete karşı gelenlerle, bozuk yol tutanlarla Allah yolunda cihâd edeceğiz. Allaha ve Resûlüne îmân edenlerin canlarını ve mallarını koruyacağız.

Allahü teâlâya hamdolsun ki bizleri, kendine ve Resûlüne îmân etmekle, Resûlünün yardımcıları olmakla ve dîninin yayılması için vâsıta olmakla şereflendirdi. Ben bunları söylüyorum. Allahü teâlâdan kendim ve bütün mü'minler için afv ve âfiyet dilerim.

Sâbit bin Kays'ın bu konuşmasından daha sonra şiir yarışması yapıldı. Bunda da Hassân bin Sâbit'in galip gelmesi üzerine, Benî Temim'in reislerinden Akra bin Hâbis, Peygamber efendimiz için;

- Bu zât muvaffak olmuştur. Vallahi, O'nun hatîbinin hitâbeti ve O'nun şairinin şiiri bizimkinden daha güzel, ses ve sedâları da bizimkinden daha gür ve daha tatlıdır. Bu zât, Allahü teâlâ tarafından korunuyor, destekleniyor, diyerek, Peygamber efendimize yaklaştı ve Kelime-i şehâdet getirip Müslüman oldu.

Peygamber efendimiz, Medîne-i münevvere'ye teşrif ettikten sonra Medîneli Müslümanlardan söz aldı. Bu söz alma esnâsında hatîbliği ile meşhûr olan Hz. Sâbit bin Kays, son derece, fasih ve beliğ olarak dedi ki:

- Biz kendimizi ve çocuklarımızı nelerden koruyorsak, sizi de onlardan koruyacağız. Buna karşılık bize neyi vaad ediyorsunuz?

Peygamber efendimiz, bu samîmî karşılama ve suâle karşı tek kelime ile cevap verdiler:

- Cenneti!

Orada olan herkes bu cevaptan çok memnun olup, hepsi de, "Razıyız" dediler. Böylece kadın erkek bütün Medîneliler, Resûlullah efendimize bî'at ettiler, söz verdiler.

Dünyalık vaad etmediler

Peygamber efendimiz burada olduğu gibi, hayatları boyunca hiç bir kimseye, dünyaya âit bir şey vaad etmediler. Kendisine tâbi olanlara, Allahü teâlânın rızâsını, Cenneti, iki cihân saâdetini müjdelediler. Zaten, Eshâb-ı kirâmın hepsi, Peygamber efendimize, bu güzel niyet ve maksatlarla tâbi oldular. Başka şeylere kıymet vermediler.

632 senesinde Tuleyha isminde birisi, Peygamber olduğunu iddia etti. Halîfe Hz. Ebû Bekir, Hz. Hâlid bin Velid komutasında bir orduyu Tuleyha bin Huveylid'i yola getirmek üzere gönderdi. Bu ordunun bir kanadına Hz. Sâbit bin Kays kumandanlık yaptı.

Tuleyha yola getirildikten sonra Hâlid bin Velid kumandasında, Müslüman ordusu Müseylemet-ül Kezzâb ile Yemame'de çarpıştı. Bu savaşta Müseyleme ve 20 bin mürted öldürüldü. Buna karşı iki bin İslâm askeri şehîd oldu. Hz. Sâbit bin Kays, Hz. Ebû Dücâne'nin de aralarında bulunduğu üçyüzaltmış Muhâcir ve o kadar da Ensâr şehîd oldu.

Hz. Sâbit, şehîd düştüğünde üzerinde kıymetli bir zırh vardı. Bu zırh çalındı. Biri rü'yâsında Hz. Sâbit'i gördü. Hz. Sâbit, zırhının saklı olduğu yeri söyledi. Onu oradan almasını ve ihtiyacı olan birisine vermesini rica etti.

Rü'yâyı gören zât, ertesi gün arkadaşlarıyla birlikte. Hz. Sâbit'in tarif ettiği yere gitti. Zırhı orada buldu. Ve bu şehîdin isteğini yerine getirdi.

Hz. Sâbit bin Kays, şehîd olduğunda geriye Muhammed Abdullah, Yahya, Abdurrahman, Abdullah ve İsmail isimlerinde çocukları kaldı.

İsrâf etmeyiniz

Hz. Sâbit bin Kays, çok cömerd idi. Bir günde beşyüz ağacın hurmalarını toplayıp hepsini sadaka vererek evi için hurma bırakmadı. Bunun üzerine En'âm sûresi, 141. âyeti nâzil oldu. Burada meâlen:

- Ekini hasat ettiğiniz zaman, fakirlerin hakkını verin ve isrâf etmeyin. Allahü teâlâ isrâf edenleri elbette sevmez, buyuruldu.

Hz. Sâbit bin Kays; Peygamber efendimize karşı çok hürmetli idi. Peygamberimiz de onu sever, bu sevgisini zaman zaman bildirirlerdi. Hz. Sâbit bin Kays birgün hastalandı. Resûl-i ekrem efendimiz onu ziyâret ederek:

- Ey Allahım, Sâbit bin Kays'ın hastalığına şifâ ver, diye duâ buyurdular.

Bir gün, **"Şüphesiz, Allahü teâlâ, kibirlenip gururlananları sevmez"** meâlindeki Lokman sûresi 18. âyet-i kerîmesi nâzil olunca, Sâbit'in durumu değişti, evine kapanıp ağlamaya ve tevbe etmeye başladı. Çünkü, o âyet-i kerîme ile, kendisi gibi şık giyinenlerin kastedildiğini zannediyordu. Evinden dışarı çıkmıyor, gözyaşları içerisinde Rabbine tevbe ve ilticâ ediyordu.

İyi giyineceksiniz

Onun bu durumunu Resûlullaha haber verdiler. Resûlullah efendimiz bir adam göndererek, niçin böyle yaptığını sordu. Hz. Sâbit şöyle cevap verdi:

- Ben şık giyinmeyi severim.

Resûl-i ekrem efendimiz, Hz. Sâbit'i rahatlatan şu cevabı verdi:

- Sen âyet-i kerîmede sözü edilenlerden değilsin. İyi bir hayat sürüyorsun. Hayırlı bir şekilde öleceksin ve Allahü teâlâ seni Cennete sokacak.

Hz. Sâbit'in elem gözyaşları, artık sevinç gözyaşlarına dönmüştü. Gurur ve kibir maksadıyla giyilmeyen güzel elbiselerin, dînimize aykırı bir yönü yoktu.

Zâten Resûlullah efendimiz, Müslümanları temsil durumunda olanların çok düzgün ve temiz kıyâfetli olmaları gerektiğini zaman zaman ikâz ederdi. Bir yere gönderdiği elçilerine;

- Öyle giyineceksiniz ki, gittiğiniz yerde parmakla gösterileceksiniz, buyururdu.

Hz. Sâbit de zaman zaman müşriklere karşı Resûlullahın ve Ensârın hatipliğini yapardı. Bu cihetle de onun şık ve güzel giyinmesinde mahzûr bir tarafa, zarûret bile vardı.

Hucurât sûresi nâzil olduğu zaman da, duygulu sahâbî Sâbit bin Kays'ı bir endişe almıştı. Âyet-i kerîmede meâlen şöyle buyuruluyordu:

"Ey îmân edenler! Sesinizi Peygamberin sesinden fazla yükseltmeyin; birbirinize bağırdığınız gibi ona bağırmayın, yoksa amelleriniz mahvolup gider de farkında bile olmazsınız." [Hucurât 2]

Kastedilenlerden biri benim

Bu âyet-i kerîmeyi işiten Hz. Sâbit daha önce yaptığı gibi;

- Bu âyette kastedilenlerden birisi de benim. Ben de Resûlullahın huzurunda yüksek sesle konuşuyorum ve amellerim boşa gidiyor, Cehennem ehlinden oldum, diyerek evine kapandı ve gözyaşları içerisinde Rabbine yalvarmaya başladı.

Bunu işiten Resûlullah efendimiz yine birisini gönderip, niçin böyle yaptığını sordu. Hz. Sâbit Resûlullahın huzûrunda yüksek sesle konuştuğundan bahisle dedi ki:

- Amelleri boşa giden kişilerden olmaktan korkuyorum.

Bunun üzerine, Resûlullah şöyle buyurdu:

- Hayır, korkma! Sen övünülecek bir hayat sürüyorsun. İleride de şehîd olacaksın ve Allahü teâlâ seni Cennetine sokacak.

Hz. Sâbit'in yüksek sesle konuşması, Resûlullaha hürmetsizliğinden değil, onun hatipliğinden ileri geliyordu. Onun için, âyet-i kerîmede ikâz edilen kimselerden olamazdı. Ancak onun hassas kalbi, bundan endişe duyuyor, üzülüyordu. Resul-i ekremin sözleri onu yine ferahlatmıştı.

| BAŞA DÖN |

Ensârın en hayırlılarından: SA'D BİN MU'ÂZ

Muhammed aleyhisselâmın bi'setinin onuncu yılı başlarında Medîne'den gelen 12 kişi, Peygamberimizle görüşüp Müslüman oldular. Birinci Akabe bîatı denilen bu görüşmeden sonra, Peygamber efendimiz, Kur'ân-ı kerîmi ve İslâmiyeti öğretmek üzere, Mus'ab bin Umeyr'i Medîne'ye gönderdiler.

Mus'ab bin Umeyr Medîne'de fevkalâde bir gayretle çok kimsenin Müslüman olmasını sağladı. Faaliyetlerini yürütmek üzere Sa'd bin Mu'âz'ın teyzesinin oğlu olan Es'ad bin Zürâre'nin evine yerleşmişti. Bu sebeple Sa'd bin Mu'âz, o zaman Araplar arasında akrabaya karşı hakâretten kaçınmak âdet olduğu için bu işe mâni olma teşebbüsünde de bulunamadı.

Sen işini bilen adamsın

Ancak bir kabîle reisi olarak bu işe de el koymak istiyordu. Bu maksatla kabîlesinin ileri gelenlerinden Üseyd bin Hudayr'a dedi ki:

- Sen, işini iyi bilen, kimsenin yardımına muhtaç olmayan bir adamsın! Zayıflarımızın inançlarını bozmak için mahallemize gelmiş olan bu adamı, yanımıza gelmekten men et! Es'ad bin Zürâre akrabam olmasaydı, bu işi kendim hallederdim.

Bunun üzerine Üseyd bin Hudayr, mızrağını alıp, Mus'ab bin Umeyr'in bulunduğu eve gitti. Oraya varınca:

- Sizi, bize getiren sebep nedir? Zayıflarımızın inançlarını mı bozacaksınız? Eğer, hayatınızdan olmak istemiyorsan yanımızdan ayrılıp gidersin, dedi.

Mus'ab bin Umeyr, ona yumuşak bir sesle dedi ki:

- Hele biraz otur, sözümüzü dinle! Beğenirsen kabûl edersin, beğenmezsen dinlemekten yüz çevirirsin.

- Yerinde bir söz söyledin.

Mus'ab bin Umeyr ona, Kur'ân-ı kerîm okudu. İslâmiyeti anlattı. Onun tatlı konuşması, insanın kalbine işleyen sözleri ve hoş sesiyle okuduğu Kur'ân-ı kerîm âyetleriyle, kendinden geçen Üseyd bin Hudayr:

- Bu, ne kadar güzel, ne kadar yüce söz. Bu dîne girmek için ne yapmak lâzımdır, dedi.

Ne yapması lâzım geldiğini anlattılar ve Üseyd bin Hudayr, kelime-i şehâdet söyliyerek Müslüman oldu. Büyük bir huzur içerisinde olduğu hâlde Mus'ab bin Umeyr'e döndü ve;

- Arkamda bir adam var. Ben hemen gidip onu size göndereyim. Eğer o Müslüman olursa,

Medîne'de onun kavminden îmân etmedik hiç kimse kalmaz, diyerek kalkıp süratle gitti. Doğruca Sa'd bin Mu'âz'ın yanına vardı. Sa'd bin Mu'âz onu görünce:

- Ne yaptın yâ Üseyd?

Bir fenâlığını görmedim

Üseyd bin Hudayr, Sa'd bin Muâz'ın Müslüman olmasını çok arzu ettiği için şöyle cevap verdi:

- Mus'ab bin Umeyr ile konuştum, bir fenalığını görmedim. Yalnız duyduk ki, Hâriseoğulları, teyze oğlun Es'ad'ın böyle bir kimseyi evinde barındırmasından kuşkulanarak teyzenin oğlunu öldürmek için harekete geçmişler.

Bu sözler Sa'd bin Mu'âz'a çok dokundu. Çünkü birkaç sene önce yapılan bir savaşta, Hâriseoğullarını yenip, Hayber'e sığınmaya mecbur etmişlerdi. Bir sene sonra da affedip, memleketlerine dönmelerine izin vermişlerdi. Buna rağmen onların böyle bir tavır takınmaları düşüncesi Sa'd bin Mu'âz'ı çok kızdırmıştı.

Halbuki işin aslında böyle bir hareketleri yoktu. Üseyd bin Hudayr böyle bir hîleye başvurarak, Sa'd bin Mu'âz'ın teyzesinin oğlu Es'ad bin Zürâre'ye, dolayısıyla Mus'ab bin Umeyr'e zarar vermesini önlemek istedi. Böylece onların tarafına geçmesini ve nihayet müslüman olmasını temin etmek gayretinde idi.

Sa'd bin Mu'âz, Üseyd bin Hudayr'ın, Hâriseoğullarının, teyzesinin oğlu Es'ad bin Zürâre'ye zarar verecekler demesi üzerine, hemen yerinden fırlayıp, Es'ad bin Zürâre'nin yanına gitti.

Oraya varınca baktı ki, Es'ad bin Zürâre ile Mus'ab bin Umeyr, son derece huzûr ve sükûn içerisinde oturup, sohbet ediyorlar. Yanlarına yaklaşıp dedi ki:

- Ey Es'ad, aramızda akrabalık olmasaydı, sen bu adamı elimden kurtaramazdın. Sen memleketinden çıkarılmış şu yabancı adamı, zayıflarımızın inançlarını bozmak için mi çağırdın?

Hele sözümüzü bir dinle

Bu sözlere Mus'ab bin Umeyr yumuşak bir şekilde cevap verdi:

- Ey Sa'd, hele biraz dur, oturup bizi dinle, anla, sözlerimiz hoşuna giderse ne âlâ, eğer sözlerimizi beğenmezsen, biz bunu sana tekliften vazgeçeriz. Bizi bırakır gidersin.

Sa'd bin Mu'âz bu yumuşak ve tatlı sözler üzerine:

- Yerinde bir söz söyledin, dedi ve oturdu.

Mus'ab bin Umeyr, Sa'd bin Mu'âz'a önce İslâmiyeti anlattı. İslâmiyetin esaslarını açıkladı. Sonra tatlı ve güzel sesiyle Kur'ân-ı kerîmden bir miktar okudu. O okudukça Sa'd bin Mu'âz'ın hâli değişiyor, kendinden geçiyordu. Kur'ân-ı kerîmin eşsiz belâgatı karşısında kalbi yumuşadı ve büyük bir te'sîr altında kaldı. Kendini tutamayıp dedi ki:

- Yemîn ederim ki ben, şimdiye kadar, hiç bilmediğim bir şeyi dinledim. Siz bu dîne girmek için ne yapıyorsunuz?

Mus'ab bin Umeyr hemen ona Kelime-i şehâdeti öğretti. O da,

- Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh, diyerek Müslüman oldu.

Sa'd bin Mu'âz Müslüman olmaktan duyduğu huzur ve sevinç içerisinde yerinde duramaz oldu. Üseyd bin Hudayr'ı yanına alıp, kavminin toplandığı yere gitti. Abdüleşheloğullarına hitâben dedi ki:

- Ey Abdüleşheloğulları! Beni nasıl tanırsınız?

- Sen bizim reisimiz ve büyüğümüzsün, biz sana tâbiyiz.

O hâlde hepinize haber veriyorum. Ben müslüman olmakla şereflendim. Sizin de Allahü teâlâya ve O'nun Resûlüne îmân etmenizi istiyorum. Eğer îmân etmezseniz sizin hiçbirinizle konuşmayacağım, görüşmeyeceğim.

Medîne tekbîrle çınladı

Abdüleşheloğulları, reisleri Sa'd bin Mu'âz'ın Müslüman olduğunu ve kendilerini de İslâma da'vet ettiğini duyar-duymaz hep birlikte Müslüman oldular. O gün akşama kadar, Medîne semâlarını Kelime-i şehâdet ve tekbîr sedâlarıyla çınlattılar.

Bu hâdiseden kısa bir müddet sonra bütün Medîne halkı, Evs ve Hazrec kabîleleri İslâmiyeti kabûl edip, îmân ettiler. Her ev İslâm nûruyla aydınlandı. Sa'd bin Mu'âz ve Üseyd bin Hudayr, kabîlelerine ait bütün putları kırdı.

Bu durum sevgili Peygamberimize bildirildiğinde çok memnun oldu. Mekkeli Müslümanlar sevince garkoldular. Bu sebeple o seneye (m. 621) **sevinç yılı**denildi.

Sa'd bin Mu'âz İkinci Akabe bîatında bulunup, Resûlullaha bîat etti. Bu bîatte bulunanlar Resûlullahı canları gibi koruyacaklarına ve gerekirse bu husûsta mallarını ve canlarını fedâ edeceklerine söz verdiler.

Sa'd bin Mu'âz, Medîne'nin ileri gelenlerinden ve reislerinden olduğu için, Mekke'ye gidip, Kâ'be'yi tavâf ederdi. Müşrikler bu sebeple ona dokunamazlardı. Bu ziyâretlerinden birinde Ebû Cehil karşısına çıkıp dedi ki:

- Siz bizim dînimizden ayrılanları himâye ettiniz. Onlara her yardımda bulundunuz. Eğer burada seni himâyesine alanlar olmasaydı seni öldürürdüm. Dönüp çocuklarına kavuşamazdın.

Sa'd bin Mu'âz, Ebû Cehil'in bu tehditli sözleri karşısında ona şu cevabı verdi:

- Eğer böyle bir şeye kalkışırsan, Medîne yakınından geçen ticaret yolunu keser, seni bir daha oralara ayak bastırmam.

Bunları söylerken sesi öyle gürlüyordu ki, yanında bulunan Ümeyye bin Halef yavaşça dedi ki:

Mekke'de mi öldürüleceğim?

- Sesini biraz alçalt, bu kişi bu vâdinin meşhûru.

Bunun üzerine Sa'd bin Mu'âz daha gür bir sesle konuştu:

- Yemîn ederim ki Resûlullah, bize senin katlonulacağını haber verdi.

- Mekke'de mi öldürüleceğim?

- Orasını bilmem.

Ebû Cehil bu şekilde Sa'd bin Mu'âz'dan öldürüleceği haberini aldığı için, Bedir Savaşında Mekke'den çıkmamak istemiş, çevresinin ayıplaması üzerine Bedir'e gelmişti. Nihayet Peygamberimizin buyurduğu gerçekleşip, Ebû Cehil Bedir savaşında katledildi.

Sa'd bin Mu'âz, Bedir Savaşına katılarak, Bedir Eshâbından olmakla da şereflendi. Bedir Savaşı başlamadan önce, Peygamberimiz Mekkeli müşriklerin bir ordu hazırlayıp, Medîne'ye doğru harekete geçtiklerini haber alınca, bir danışma meclisi kurup, Eshâb-ı kirâm ile istişâre yaptı. Onlara, fikirlerini sordular. Ba'zıları dediler ki:

- Biz kervan için yola çıkmıştık. Onların kâr etmesine, mâni olmamız elzemdi. Çünkü kazanacakları parayla, bize karşı ordu hazırlıyacak idiler!. Eğer savaştan önceden haberimiz olsaydı; daha hazırlıklı hareket ederdik.

Resûl-i Ekrem efendimiz de buyurdu ki:

- Kervân, sahil yolundan savuşup gitmiştir. Şu Ebû Cehil ordusu ise bize doğru gelmektedir.

Hizmetler nasîb eyle!

Bunun üzerine Evs kabîlesi reisi, Sa'd bin Mu'âz ayağa kalkarak şunları söyledi:

- Yâ Resûlallah! Bizler, Allaha ve son Peygamberi olan Sana, îmân ettik. Allah tarafından sana tebliğ edilen İslâmın, hak dîn olduğuna kalbden inandık, doğruladık. Senin emirlerini dinlemek ve itâ'at etmek üzere, söz verdik. Temînat verdik. Seni hak Peygamber olarak gönderen Yüce Allaha yemîn ederim ki, bize şu denizi gösterip içine dalsan; Seninle birlikte denize dalarız. Hiç birimiz, geri kalmayız. İslâm düşmanlarıyla çarpışmayı da, seve seve kabûl ederiz. Savaştan, geri dönmeyiz. Düşman karşısında sabır ve sebâtla savaşırız.

İşte, cenâb-ı Hakka yalvarıyorum: Ey Yüce Allahım! Bize öyle hizmetler nasîb eyle ki; gayretlerimizi görünce, Resûlünün göz bebekleri dahî gülsün! Yâ Resûlallah! Artık bizleri, cenâb-ı Hakkın lütfû ile, istediğin yere götür.

Sa'd bin Mu'âz'ın bu sözleri üzerine Peygamber efendimiz şöyle buyurdu:

- Öyle ise, Allahın lütûf ve bereketine doğru yürüyünüz! Cenâb-ı Hak kat'î olarak, ya kervanı, ya Kureyş ordusunu va'ad buyurmuştu. Vallahi ben, Kureyşlilerin ölüp düşecekleri yerleri şimdiden görüyorum.

Bedir savaşından sonra Uhud savaşına da katılan Sa'd bin Mu'âz, gösterdiği cesâret ve kahramanlıkla Eshâb-ı kirâm arasında çok sevildi. Bu savaşta oğlu Amr şehîd oldu.

Uhud savaşında Peygamber efendimiz yaralanmıştı. Sa'd bin Mu'âz, Sa'd bin Ubâde ile birlikte Peygamberimizin yaralarını sarıp, tedâvi etti.

Sa'd bin Mu'âz müşriklerle yapılan Hendek savaşına da katıldı. Bu savaşın yapıldığı sırada, sağlam kalelerden olan Hâriseoğulları kalesinde Sa'd bin Mu'âz'ın annesiyle birlikte bulunan Hz. Âişe şöyle anlatmıştır:

Kılıcını kuşanmış...

"O gün şiddetli bir ses duydum. Baktım ki, Sa'd bin Mu'âz, yanında yeğeni ile savaşa gidiyordu. Kılıcını kuşanmış gür sesle şiirler okuyordu. Bunu işiten annesi dedi ki:

- Oğlum, koş, arkadaşlarına yetiş, geri kalma!"

Hendek harbinde; Sa'd bin Mu'âz büyük bir kahramanlık göstererek savaşıyordu. Savaş sırasında İbni Araka adlı bir müşrikin attığı ok ile kolundan yaralandı. Ok atardamara isâbet edip, çok kan kaybına sebep oldu. Hz. Sa'd, yaralı bir hâlde, etrafındakilerin kanı durdurmak için uğraştıklarını görerek, durumunun ciddî olduğunu anladı ve şöyle duâ etti:

- Yâ Rabbî, Kureyş harbe devam edecekse bana ömür ihsân eyle. Çünkü senin

Resûlüne eziyet eden, O'nu yalanlayan bu müşriklerle savaşmaktan hoşlandığım kadar başka bir şeyden hoşlanmıyorum. Eğer aramızdaki harp sona eriyorsa, beni şehîdlik mertebesine yükselt. Fakat, Benî Kureyza'nın âkıbetini görmeden rûhumu kabzetme.

Peygamber efendimiz bir çadır kurarak, Sa'd bin Mu'âz'ı oraya yatırttı. Eslemoğulları kabîlesinden Rafide'yi de O'nun tedâvisine memur etti. Hz. Sa'd, orada yattığı sırada Peygamberimiz sık sık yanına gelip, hâlini sorardı.

Peygamberimiz Hendek savaşı sona erince, derhal Benî Kureyza Yahûdîlerinin üzerine hareket emri verdi. Benî Kureyza Yahûdîleri Peygamberimizle anlaşma yaptıkları hâlde Hendek savaşının en kritik anında, müşrikler tarafına geçmişler, Müslümanları arkadan vurmaya kalkmışlardı.

Sa'd bin Mu'âz böyle yapmamaları için onları ikâz etmişti. Fakat dinlememişlerdi. Bu sebeple Hendek savaşından hemen sonra Benî Kureyza Yahûdîleri kuşatma altına alındı.

Bu kuşatma bir ay sürdü. Sonunda teslim oldular. Haklarında verilecek hüküm için Sa'd bin Mu'âz'ı hakem olarak istediler.

Onların bu isteği üzerine Peygamberimiz Sa'd bin Mu'âz'ı yattığı çadırından getirtti. O, Yahîdîlere dedi ki:

- Ne hüküm verirsem râzı mısınız?

- Evet râzıyız.

Bunun üzerine Sa'd bin Mu'âz, Benî Kureyza erkeklerinin boynunun vurulmasına hükmetti.

Allah ve Resûlünün hükmü

Sa'd'ın verdiği bu hüküm, Yahûdîlerin elinde bulunan kitaplarına tıpa tıp uyuyordu. Bu hüküm gereğince erkeklerin boynu vuruldu. Kadınları ve çocuklar esir alınıp, mallarına el konuldu. Benî Kureyza'dan ba'zı erkekler ise Müslüman olup, kurtuldular. Sa'd bin Mu'âz bu hükmü verince Peygamberimiz buyurdu ki:

- Onlar hakkında, Allahın ve Resûlünün hükmüyle hükmettin.

Sa'd bin Mu'âz hazretleri Hendek savaşında ağır bir yara almıştı. Yarası ağırlaşıp, durumu şiddetlenmişti. Peygamber efendimiz, yanına gelip onu kucakladı ve:

- Allahım, Sa'd, senin rızân için senin yolunda cihâd etti. Resûlünü de tasdîk etti. Ona kolaylık ihsân eyle, buyurarak duâ etti.

Sa'd bin Mu'âz, Peygamber aleyhisselâmın bu sözlerini duyunca gözlerini açıp şöyle fısıldadı:

- Yâ Resûlallah! Sana selâm ve hürmetler ederim. Senin, Allahü teâlânın peygamberi olduğuna şehâdet ederim.

Melekler arasındaki müjde

Cebrâil aleyhisselâm, Peygamber efendimize gelip dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bu gece senin ümmetinden vefât edip de vefâtı melekler arasında müjdelenen kimdir?

Bunun üzerine Peygamber efendimiz hemen Sa'd bin Mu'âz'ın hâlini sordu. Evine

götürüldüğünü söylediler. Peygamber aleyhisselâm yanında Eshâb-ı kirâm'dan ba'zıları olduğu hâlde Sa'd bin Mu'âz'ın yanına gitti.

Yolda süratli gitmeleri sebebiyle Eshâb-ı kirâm dediler ki:

- Yorulduk yâ Resûlallah.

Bunun üzerine, Peygamber efendimiz:

- Melekler Hanzala'nın cenâzesinde bizden önce bulundukları gibi Sa'd'ın da cenâzesinde bizden önce bulunacaklar. Biz önce yetişemeyeceğiz,buyurarak hızlı gitmelerinin sebebini açıkladı.

Peygamber efendimiz, Sa'd bin Mu'âz'ın yanına gelince, onu vefât etmiş olarak buldu. Baş ucuna durup, Sa'd bin Mu'âz'ın künyesini söyleyerek buyurdu ki:

- Ey Ebû Amr! Sen reislerin en iyisi idin. Allah sana saâdet, bereket ve en hayırlı mükâfatı versin. Allaha verdiğin sözü yerine getirdin. Allah da sana va'dettiğini verecektir.

Eslem bin Hâris şöyle anlatmıştır:

İçerde Sa'd bin Mu'âz'ın cenâzesi yalnızdı. Başka kimse yoktu. Resûl aleyhisselâm adımlarını gâyet geniş açarak evin içinde yürüyordu. Bu durumu görünce yavaşladım. Durmamı işâret edince de durdum. Sonra da geriye döndüm. Resûl aleyhisselâm içerde bir müddet durdu. Sonra dışarı çıktı. Çıkınca dedim ki:

- Yâ Resûlallah, niçin öyle yürüdünüz?

- Böylesine kalabalık bir mecliste bulunmadım, melekler dolmuştu. Meleğin biri beni kanadı üzerine aldı da ancak öyle oturabildim.

Sonra, Sa'd bin Mu'âz'ın lâkabını söyleyerek:

- Sana âfiyet olsun yâ Ebâ Amr! Sana âfiyet olsun ya Ebâ Amr! Sana âfiyet olsun yâ Ebâ Amr, buyurdu.

Hafif cenâze

Onun vefâtı Resûl aleyhisselâmı ve Eshâb-ı kirâmı çok üzdü. Gözyaşı döküp ağladılar. Cenâzesinde bütün Eshâb-ı kirâm toplandı. Peygamber aleyhisselâm cenâze namazını kıldırdı, cenâzesini taşıdı. Eshâb-ı kirâm, Sa'd bin Mu'âz'ın cenâzesini taşırken dediler ki:

- Yâ Resûlallah! Biz böyle kolay taşınan cenâze görmedik.

Bunun üzerine Peygamber aleyhisselâm buyurdu ki:

- Sa'd'ın cenâzesine yetmiş bin melek indi. Şimdiye kadar yeryüzüne bu kadar kalabalık hâlde inmemişlerdi.

Sa'd bin Muâz defnedilirken birisi kabrinden bir avuç toprak almıştı. Sonra onu evine götürünce o toprak misk oldu. Cenâzesi kabre indirilirken Peygamber aleyhisselâm kabri başında oturup, mübârek gözleri yaşardı.

| BAŞA DÖN |

Şehîd olurken nasîhat eden sahâbî : SA'D BİN REBİ

Sa'd bin Rebî' hazretleri, Eshâb-ı kirâmın büyüklerindendir. Resûl aleyhisselâmın bi'setinin onbirinci senesinde, Akabe mevkiînde Medîneli onn iki kişi ile buluştu. Bunlardan birisi de Sa'd bin Rebî' idi.

Burada Peygamber efendimize, **"Allahü teâlâya hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zinâ etmemek, çocuklarını öldürmemek, kimseye iftira etmemek, hiçbir hayırlı işe karşı çıkmamak"** hususunda biat ettiler. Söz verdiler.

Cenneti hazırlamıştır

Peygamber efendimiz de onlara buyurdu ki:

- Verdiği sözde duranın, ücret ve mükâfatına Allahü teâlâ garanti vermiş, onlara Cenneti hazırlamıştır. Kim insanlık îcâbı, bunlardan birini işler de, ondan dolayı dünyada cezâya uğratılırsa, bu ona keffâret olur! Kim de yine bunlardan insanlık îcâbı birini işlerse, yaptığı o şeyi Allahü teâlâ gizler, açığa vurmazsa, onun işi Allahü teâlâya kalır. Dilerse onu bağışlar, dilerse azâba uğratır.

Ayrıca, **"Gerek sıkıntı ve darlıkta ve gerekse rahatlık zamanında söz dinlemek ve itâat etmek, başta gelir. Resûlullah, bizzat, onların üstünde bir tercihe sahip olup, ona karşı itâatli olacaklar."** söz verdiler.

Hz. Sa'd, Bedir ve Uhud gazâlarında bulundu. Uhud'da büyük kahramanlıklar gösterdi. Vücûdu delik deşik oldu. Uhud muharebesinde, bir ara, müslümanlar arasında karışıklık başladı. Hz. Sa'd o zaman, gevşeklik göstermedi. Eshâb-ı kirâma Akabe biatında, canlarını fedâ edeceklerine dâir verdikleri sözü ve yemîni hatırlattı.

Muharebe sona erip, Kureyş müşrikleri çekilip gitmişlerdi. Resûl aleyhisselâm sordu:

- Sa'd bin Rebî'nin ne durumda olduğunu, canlılar arasında mı, yoksa ölüler içerisinde mi olduğunu, tesbit edip, bana kim haber getirir? Bir ara onu şu tarafta görmüştüm.

Ensârdan bir zât dedi ki:

- Bu işi ben yaparım, yâ Resûlallah.

Haber getirmeye giden Muhammed bin Mesleme veya Ubeyy bin Ka'b'dan birisi idi. Resûlullah efendimizin işâret buyurduğu tarafa gitti. Vâdide yatan şehîdler arasında, seslenerek dolaştı. Fakat cevap alamadı. Bu defa seslendi:

- Ey Sa'd, beni sana Resûlullah gönderdi!

O zaman Sa'd hazretleri inliyerek kımıldandı. Haber için gelen zât da dedi ki:

- Resûlullah, senin sağlar mı, yoksa ölüler arasında mı olduğunu, araştırıp, kendisine haber vermemi emretti.

Ensâra da selâm söyle!

Bunun üzerini Hz. Sa'd şu cevâbı verdi:

- Ben artık ölüler arasındayım! Resûlullaha selâmımı arz et ve "Sa'd bin Rebî' ümmetine doğru yolu göstermek için rehberlik yapan Peygambere verilecek mükâfatların en üstünü ile, Allahü teâlâ seni mükâfatlandırsın diyor" de!

Kavmin Ensâr'a da selâm söyle! Onlara da, "Sa'd bin Rebî' size, Akâbe gecesinde, Resûl

aleyhisselâmı korumaya dâir söz verip, yemîn etmediniz mi? Vallahi hayatta bulunduğunuz müddetçe, Peygamber efendimizi iyi korumayıp, ona bir zarar gelirse, sizin için, Allahü teâlânın yanında gösterebileceğiniz hiç bir mazeret yoktur, diyor" de!

Bunları söyledikten bir müddet sonra da vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Kur'ân-ı kerîmi en iyi okuyanlardan: SÂLİM MEVLÂ EBU HUZEYFE

Hz. Ebû Bekir zamanında Müseylemet'ül Kezzâb'a karşı yapılan Yemâme gazâsında Muhâcirlerin sancaktarı Hz. Sâlim Mevlâ Ebû Huzeyfe idi. Sâlim'in sancağı taşıması dolayısıyla tehlikeye hedef olacağını gören Eshâb dediler ki:

- Senin başına bir zarar gelmesinden korkarız.

Fakat o buyurdu ki:

- Eğer ben sancağı taşımayacak olursam Kur'ân-ı kerîm ehlinin en bedbahtı olurum.

Meydan Allah nidâsıyla inledi

Harp sırasında Beni Hanîfe kabîlesi, sancağı düşürebilmek için sancağın bulunduğu yere ve sancaktar Sâlim'e çok şiddetli bir hücum yaptılar. Sâlim'in sancak tutan kolunu azılı kâfirlerden birisi çok şiddetli bir kılıç darbesiyle kesti. Sâlim, **"Allah..."** diye öyle bir haykırdı ki, harp meydanı inledi.

Fakat sancak yere düşmeden diğer eliyle tuttu. Bir kılıç darbesiyle diğer kolu da kesildi. Fakat İslâm sancağı yine yere düşmedi. Çünkü Sâlim vücudu ve kesik kolları ile sancağa sarılmıştı. Kâfirlerin bütün şiddetli darbelerine rağmen sancağı aslâ yere bırakmadı. Sanki Sâlim Mevlâ Ebû Huzeyfe'ye vurulan her kılıç darbesi onun sancağa biraz daha sıkı yapışmasını ve durduğu yerde daha kuvvetle dik durmasını sağlıyordu.

Ne zaman ki İslâm askeri yetişti ve sancağı aldılar, o zaman yere düştü. Sâlim kâfilerin en şiddetli kılıç darbeleri altında:

- Ve mâ Muhammedün illâ resûl... [Âl-i imrân 144] âyeti kerîmesini okuyordu.

Eshâb-ı kirâm ona yetiştikleri zaman bu âyeti okuduğunu işittiler. Yere düşünce Ebû Huzeyfe'yi sordu. Şehîd olduğunu öğrenince buyurdu ki:

- Beni de onun gibilerin yanına götürün!

Vasiyetini yaptı ve 633 senesinde şehâdet mertebesine erişti. Ebû Huzeyfe ile beraber birini başı diğerinin ayağının yanında olduğu hâlde defnettiler.

Malının bir kısmını kölelerin azâd edilmesi için, üçte birini beytülmâle, üçte birin de ehline bırakmıştı. Hanımı ve çocukları kendileri için vasiyet edilen malı almamışlar, onlar da beytülmâle bırakmışlardır. Onun ilim ve irfânı Eshâb-ı kirâm tarafından kabûl ve tasdik edilmekle beraber Hz. Ömer'in, husûsî bir muhabbeti ve hürmeti vardı. Hattâ yerine halîfe ta'yin etmek istemişti.

Sâlim Mevlâ Ebû Huzeyfe, Mekke'den diğer Muhacirlerle çıkıp Medîne'ye gelinceye kadar

Muhacirlere imâm oldu.

Allahü teâlâyı çok sever

Bir gün Resûlullahın yanında Sâlim Mevlâ Ebû Huzeyfe'nin ismi zikredildi. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Muhakkak ki Sâlim, Allahü teâlâyı çok sever. Eğer Allahü teâlâdan korkusu olmasaydı yine sevgisinden dolayı Allahü teâlâya isyân etmez, günâh işlemezdi.

Peygamberimiz yine bir gün buyurdu ki:

- Kıyâmet günü birçok kimseler Tehâme dağı gibi sevâblarla gelirler. Allahü teâlâ onların amellerini boşa çıkarır ve onları şiddetli bir şekilde Cehenneme atar.

Bu dehşetli durumdan ürperen Sâlim dedi ki:

- Anam babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah; biz o kavmi nasıl tanıyacağız? Seni hak Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemin ederim ki, ben onlardan olmaktan çok korkuyorum.

- Ey Sâlim onlar namaz kılarlar, oruç tutarlar, fakat kendilerine harâmdan bir şey teklif edildiği zaman Allahü teâlâdan hiç korkmadan o harâmı işlerler. Allahü teâlâ da onların amellerini, ibâdetlerini kabûl etmez.

| BAŞA DÖN |

Eshâb-ı kirâmın okçularından: SEHL BİN HANİF

Uhud gazâsında bir ara Müslümanlar geri çekilir, dağılır gibi oldular. Bu sırada hiçbir şey düşünmeyen, sadece Peygamberimizi düşünen Sehl bin Hanîf, parçalanıp ölünceye kadar, O'nu korumaya canla başla çalıştı. Bu aşk ve heyecanla vücudunda birçok ok yarası bulunmasına rağmen, savaşa devam ediyordu.

Savaşın en şiddetli ânında Peygamberimizi bularak etrafındaki müşriklere karşı ok atmaya başladı. Hattâ müşriklerin dikkatlerini dağıtmak ve kendi üzerine çekmek için gür sesi ile ortaya çıkarak müşriklere:

- Sehl'i nişan alınız. Oklarınızı ona atınız. Belki onu bu yüzden daha kolay vurursunuz, diyerek elinde bulunan oklar bitinceye kadar onlarla savaştı.

İyi ok atar

Bu haliyle onu gören Peygamberimiz de buyurdu ki:

- Sehl'e ok yetiştiriniz. Çünkü o, Sehl'dir, rahat, iyi ok atar.

Ve o gün Sehl müşriklerden birçoğunu öldürdü.

Sehl bin Hanîf, Hendek gazâsı hazırlıklarında ve hendek kazmada hiç durmadan akıllara durgunluk veren gayretle çalıştı. Bu gazâda müşriklere çok ok atmış, Peygamberimizin sevgisini daha çok kazanmıştı. Hendek savaşından hemen sonra Beni Kureyza gazâsına katılarak onların üzerlerine yürüdü. Burada da büyük kahramanlıklar gösterdi. Daha sonra hicretin altıncı yılında yapılan Hayber gazâsına katıldı.

Hicretin sekizinci yılında yapılan Mekke fethine katılarak, hemen bunun ardından Huneyn

gazâsına iştirak etmiştir.

Hicretin dokuzuncu yılında, Peygamberimiz Tebük savaşı hazırlığına başlayınca, bütün Eshâbı yardıma çağırdı. Peygamberimizin teşviklerinin sonunda bilhassa zengin olanlar çok miktarda yardım ettiler. Bu hâli gören Sehl bin Hanîf çok duygulandı. Fakir olduğu ve Peygamberimizin bu yardım da'vetine katılamadığı için çok üzüldü. Hemen eve gidip çocuklarının ihtiyaçları için ayırmış olduğu iki ölçek hurmayı getirerek Peygamberimize teslim etti ve dedi ki:

- Ey Allahü teâlânın Resûlü! Bundan başka evde yiyecek hiçbir şeyimiz yoktur. Bu benim ve kızımın yardımlarıdır. Kabûl buyurunuz ve bize bereketle duâ ediniz.

Peygamberimiz Sehl bin Hanîf'in getirdiği hurmaları bizzat kendi mübârek elleriyle diğer hurmaların üzerine koyup bereketle duâ etti.

Bu hâli gören, İslâmiyeti kalben kabûl etmeyen münâfıklar, "Allahü teâlânın Sehl bin Hanîf'in iki ölçek hurmasına ihtiyacı yoktur" diyerek onun bu istek ve arzûsunu ayıplayarak kınamışlardı. Hattâ Sehl bin Hanîf'in Allahü teâlâya ve Peygamberimize karşı olan samimî duygu içerisindeki davranışını hafife alarak, Medîne şehrinin sokaklarında alay konusu ettiler. Sokakta onu gördükleri zaman ona bakarak güldüler.

Maskaraya çevirmiştir

Münâfıkların bu davranışları üzerine; Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmin Tevbe sûresinin yetmiş dokuzuncu âyet-i kerîmesini indirdi. Burada meâlen buyuruldu ki:

(Sadaka husûsunda bağışlarda bulunan mü'minlerle, bir türlü gücünün yettiğinden başkasını bulamayan fakirlerle başka türlü eğlenenler yok mu? Allahü teâlâ onları maskaraya çevirmiştir. Onlar için pek acıklı bir azâb vardır.)

Allahü teâlâ bu âyet-i kerîme ile Sehl bin Hanîf ve diğer Eshâb-ı kirâmın samimî hareketlerini övdü. Münâfıkları ise susturdu.

Sehl bin Hanîf, dört halîfe döneminde çeşitli yerlerde vâlilik yapmıştır. En son Hz. Ali, onu Fars vilâyetinin genel vâliliğine tayin etti. Burada da ahlâk ve fazîleti ile İslâmiyete çok hizmetleri oldu. Kûfe'de 659'da vefât etti. Oraya defnedildi.

| BAŞA DÖN |

Medîne'de en son vefât eden sahâbî: SEHL BİN SA'D

Sehl bin Sa'd çok genç yaşta olduğundan Peygamberimizle hiçbir savaşa katılamadı, ama ondan, çok ilim öğrendi. Hz. Sehl'in babası Sa'd bin Mâlik, Bedir savaşında çok yararlıklar gösterdi. Müslümanlar arasında kahramanca savaşırken ansızın yemiş olduğu bir darbe ile şehîd oldu. Peygamberimizin duâsını alarak, "Eshâb-ı Bedir" sıfatını kazandı. Bu sırada Sehl bin Sa'd sekiz yaşlarında idi. Peygamberimiz yetim kalan Sehl'e Bedir savaşında kazanılan ve dağıtılan ganimetlerden babasının hissesini ayırarak verdi.

Sehl bin Sa'd, Uhud savaşı sırasında yaşı küçük olduğu için bu savaşa da katılamamıştı. Diğer yaşı küçük sahâbîler gibi Medîne'de kalmıştı. Ancak Peygamberimiz yaralandığı haberi Medîne'ye ulaştığı zaman, herkes gibi O da çok üzülmüştü.

Hasır parçası

Bu arada Peygamberimizin sevgili kerîmeleri Hz. Fâtıma'nın, babasının yaralanma haberini duyar duymaz hemen O'nun yanına koştuğunu ve yardım etmeye başladığını,

Sehl bin Sa'd, şöyle bildirmektedir:

- Resûlullah efendimizin Uhud savaşında yaralandığı haberini duyduğumuz zaman çok üzüldük. Kızı Hz. Fâtıma'nın bir kalkan içinde su getirerek Peygamberimizin yaralarından akan kanları temizlediğini, bir hasır parçasını yakarak küllerini Peygamberimizin yaralarının üzerine sürdüğünü bizzat gördüm.

Sehl bin Sa'd, Hendek savaşına da yaşı küçük olduğu için katılamadı. Çünkü bu sırada on-onbir yaşlarında idi. Fakat hendeğin kazılmasında sahâbilere çok yardımcı oldu. Bütün sahâbilerin hizmetlerinin hepsine koşardı. Ayrıca hendek kazımında da yardımcı olur, Peygamberimizin yanından hiç ayrılmazdı. Her an O'nun hizmetinde bulunurdu.

Sehl bin Sa'd, Hendek'te gördüklerini anlatırken der ki:

- Hendek'te Peygamberimiz ile hep beraber idim. Onlar hendek kazıyor, biz küçük yaştakiler omuzlarımız üzerinde toprak taşıyorduk. Bu sırada Resûlullahın şöyle duâ buyurduğunu işittim:

"Yâ Rabbî! Bütün hayat, âhiret hayatıdır. Muhâcir ile Ensârı magfiretine (afvına**) nâil eyle."**

Cemâ'at çoğaldı

Sehl bin Sa'd, Peygamberimizin bir emir ve isteği olduğu zaman hemen yerine getirir, hiç bir zaman geciktirmezdi. O'nun bu durumunu Hz. Sehl'in oğlu Abbâs şöyle anlatmaktadır:

"Peygamberimiz hutbe okuyacağı zaman hurma ağacından bir direğe yaslanır öyle okurlarmış. Bir gün Resûl-i ekrem buyurur ki:

- Artık cemâ'at çoğaldı, bir şey yapılsa da üzerine otursam.

Bunu duyan babam (Sehl bin Sa'd) hemen, okun yaydan fırladığı gibi kalkmış ve gitmiş.

Kısa bir zaman sonra minberin direklerini getirmiş. Yalnız babamın getirdiği bu direklerin kendisinin veya bir başkasının hazırladığı hakkında bilgim yoktur."

Daha sonra Sehl bin Sa'd'a, Peygamberimizin minberi hakkında suâl sorulduğunda şöyle cevap vermiştir:

- Ben minberin hangi ağaçtan, hangi tarihte, hangi gün yapıldığını, hangi gün kurulduğunu, Peygamberimizin ilk defa o minberden hangi gün hutbe okuduğunu ve oturduğunu bilirim.

Sehl bin Sa'd, Peygamber efendimizin cömertliğini, kendi ihtiyacı olan bir malı isteyen herkese verdiğini şöyle anlatmaktadır:

Kadının birisi Peygamberimize gelir, yanında getirdiği ve kendi eli ile dokumuş olduğu güzel bir elbiseyi uzatarak der ki::

- Ey Allahü teâlânın Resûlü, bunu sizin için bizzat kendi elimle dokudum, ne olur onu kabûl ediniz.

Peygamberimizin de bu şekilde bir elbiseye ihtiyacı vardı. Bu hediyeyi kabûl ederek içeri girdi ve hemen giydi. Daha sonra dışarı çıktı.

Giymek için istemedim

Bu sırada Peygamberimizin ziyâretine gelenlerden birisi, bu elbiseyi görerek:

- Ey Allahü teâlânın Resûlü! Bu ne kadar güzel bir elbise, bunu bana verseniz, dedi.

Peygamberimiz hemen içeri girerek elbiseyi çıkardı ve isteyen sahâbîye verdi. Diğer ziyâretçiler, elbiseyi isteyen adama sitem ederek:

- Hiç de iyi etmedin, Peygamberimizin bu elbiseye çok ihtiyâcı vardı. Sen onu istemekle doğru bir hareket yapmadın. Bilirsin ki, Hz. Peygamber kendisinden birşey istiyenleri hiç reddetmez ve geri çevirmez, dediler.

Elbiseyi isteyen kişi ise şöyle cevap verdi:

- Ben bu elbiseyi giymek için istemedim. Aksine, o benim öldüğüm zaman kefenim olacaktır.

Sonra öldüğü zaman bu elbiseyle kefenlendi ve gömüldü. Bunun üzerine Peygamberimiz şöyle buyurdu:

- Mü'minin; îmân sahibine karşı vaziyeti, bir kafanın vücuda karşı vaziyeti gibidir. Îmân sahibinin her derdi diğer bir mü'mine ızdırap verir. Nasıl ki kafanın her derdi bütün vücudu üzüntüye uğrattığı gibi.

Sehl bin Sa'd diyor ki:

Birgün birisi Peygamberimize gelerek dedi ki:

- Ey Allahın Resûlü! Allahü teâlânın ve insanların, beni sevecekleri bir işi bana öğretir misin?

Bunun üzerine, Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Dünyadan yüz çevir ki, Allahü teâlâ da seni sevsin. İnsanların eline bakma ki, onlar da seni sevsin.

Dünyanın kıymeti

Sehl bin Sa'd şöyle anlatıyor:

Peygamberimiz, birgün bir topluluğa dünyanın boş, gerçek hayatın âhirette olduğunu anlatmak için onları bir koyun ölüsünün başına götürerek buyurdu ki:

- Şu gördüğünüz koyun ölüsünün, sahibi yanında bir kıymeti var mı?

Eshâb-ı kirâm:

- Onun bir kıymeti olmadığı için onu buraya attı, diye arz ettiler.

Bunun üzerine Peygamberimiz buyurdular ki:

- Nefsim yed-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, bu dünya, koyunun sahibi yanında olan kıymetinden ziyâde Allahü teâlâ katında değerli değildir. Eğer dünyanın Allahü teâlâ katında bir sivrisinek kanadı kadar kıymeti olsaydı, Allahü teâlâ ondan (dünyadan) **kâfire bir yudum su içirmezdi.**

Hz. Sa'd, Ensârın Hazrec kabîlesi kolundandır. Babasının ismi Sa'd bin Mâlik olup, hicretten önce Müslüman olmuştur. Sa'd, dört halîfe devrinde çeşitli savaşlara katıldı. Gittiği şehirlerde yeni Müslüman olanlara dîn bilgilerini öğretti. 712 yılında Medîne'de vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Piyâdelerin en hayırlısı: SELEME BİN EKVÂ

Hudeybiye anlaşmasının yapıldığı günlerdeydi. Hudeybiye'de endişeli ve huzursuz bir bekleyiş hâkimdi. Eshâb-ı kirâm, Semüre ağacının altında toplanmış, hayatları üzerine Allahın Resûlüne bî'at ediyorlardı. Aralarında kuvvetli ve cesûr bin sahâbî olan Seleme bin Ekvâ da vardı. Resûlullah efendimiz:

- Seleme nerede, gelip bî'at etsin! diye seslendi.

Seleme tekrar bî'at etti. Bu hâl üç defa tekrarlandı. Hz. Seleme her bî'at sonunda Resûlullaha olan bağlılık için tam üç defa söz vermişti.

Amcanla senin hâlin

Peygamber efendimiz Seleme'yi silahsız görünce bir kalkan vermişti. Üçüncü bî'attan sonra Seleme'nin elinde kalkanı göremeyen Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Sana vermiş olduğum kalkan nerede?

- Yâ Resûlallah! Amcam Âmir silâhsız idi. Ona verdim.

Resûlullah efendimiz tebessüm etti ve buyurdu ki:

- Amcanla senin hâlin, "Yâ Rabbî! Bana kendimden daha sevgili bir dost ver" diye duâ eden kimsenin hâline benzedi.

Bî'attan sonra sahâbîler dağıldılar. Seleme de uzakça bir ağacın altına gidip uzandı. O sırada dört kişilik bir düşman müfrezesi yanına gelerek Resûlullaha dil uzatmaya başladılar. Resûlullaha hayatı üzerine bağlılık sözü veren cesûr sahâbî, öfkesini zor kontrol ediyordu. Çünkü Resûlullah, sahâbîlerin müşriklere karşı herhangi bir harekette bulunmalarını men etmişti. Kalkıp başka bir ağacın altına gitti. Müşrikler de silahlarını bir ağaca asıp yere uzandılar.

O sırada vâdinin aşağı tarafından bir ses duyuldu:

- Yetişin, ey muhâcirler, İbni Zuneyn öldürüldü!

Bu haberi duyan Seleme, daha fazla dayanamadı. Kılıcını eline aldı. Sessizce yatmakta olan müşriklerin yanına geldi. Ağaçta asılı duran kılıçlarını aldı. Sonra da bağırdı:

- Kıpırdayanın başını uçururum!

Bir anda neye uğradıklarını şaşıran müşrikler, korku içinde titremeye başladılar. Seleme;

- Kalkın ve arkanıza bakmadan önüme düşün! diye emir verdi.

Emrinize hazırım

Hepsini önüne katıp Resûlullahın huzuruna getirdi. Resûlullahın vereceği emre göre davranacaktı. Resûlullah harp edilmemesi husûndaki anlaşmayı ihlâl etmek istemedi, Onun için buyurdu ki:

- Kötülüğün başı da, sonu da onların olsun. Bunları serbest bırakınız!

Hudeybiye anlaşması gereğince, Müslümanlar Medîne'ye geri dönüyorlardı. Akşam olunca, henüz müşrik olan Lıhyanoğulları kabîlesine yakın bir yerde konakladılar. Arada

yüksekçe bir tepe bulunuyordu. Resûlullah efendimiz, gece düşmanı gözetlemek için bir gönüllü aradı ve ona Allahtan magfiret dileyeceğini söyledi. Seleme hemen ileri atıldı:

- Ben emrinize hazırım, yâ Resûlallah!

O gece tek başına düşmanın hücum tehlikesine aldırmadan nöbet bekledi. Cesâret ve fedâkârlığını bir defa daha ispatladı.

Peygamber efendimizin develerini Medîne'de otlağa götürme vazifesini bir çobanla birlikte Peygamberimizin hizmetçisi Rebâh üzerine almıştı. Hz. Seleme etrafın düşman kabîlelerle dolu olduğu bir zamanda, develerin hücuma uğrayabileceğini düşünerek Rebâh'la birlikte gitti. Gâbe dağının yokuşuna vardığı zaman Abdurrahman bin Avf'ın hizmetçisine rastladılar. Hizmetçi çok heyacanlı idi. Hz. Seleme ona sordu:

- Allah iyiliğini versin, ne oldu sana?

- Peygamber efendimizin develerini götürdüler.

- Kim götürdü?

- Gatafan ve Fezârî kabîleleri.

Ben Ekvâ'nın oğluyum

Böylece durumu öğrenen Seleme hemen Rebâh'ı Medîne'ye haber vermek için gönderdi. Kendisi de gelecek yardım kuvvetini beklemeden tek başına eşkıyânın ardına düştü. Yaya idi, ama çok hızlı koşuyordu. Nihayet onlara yetişti. Seleme bin Ekvâ'nın kılıcı ve yayı yanında bulunuyordu. Hemen yayına ok yerleştirip onlara ok yağdırmaya başladı.

Bu durumu Seleme bin Ekvâ şöyle anlatır:

Onlardan, atlı bir adama yetişip, "Al sana! Ben Ekvâ'nın oğluyum! Bugün alçakların öleceği gündür!" diyerek bir ok attım.

Okumun demiri, adamın omuzunu deldi. Vallahi, onlara durmadan ok atıyordum ve onları öldürüyordum.

Ağaçlık bir yerde idim. Bir süvâri dönüp bana doğru gelmeye başlayınca, bir ağacın dibine oturdum. Sonra da, bir ok atıp onu öldürdüm. Bana yönelip de, öldürmediğim hiç bir atlı yoktu. Dağ yolu darlaşıp müşrikler, boğazın dar, ok yetişmez yerine girdikleri zaman, ben de, dağın üzerine çıktım ve onlara taş atmaya başladım.

Allahın yarattığı mahlûklardan olup Resûlullah efendimize ait bulunan develeri ellerinden kurtarıp geriye alıncaya kadar onları ok ve taşa tutmaktan geri durmadım. Sonra da arkalarını bırakmadım. Onlara ok ve taş yağdırmaya devam ettim. Müşrikler benimle baş edemeyeceklerini anlayınca bir kısım develeri ve bir kısım mızrakları bırakıp kaçmak mecburiyetinde kaldılar.

Canımıza tak dedirtti

Bıraktıkları eşyayı, Resûlullah efendimiz tanısın diyerek işâret koyarak yol üzerinde bırakıyordum.

Kaba kuşluk vakti olmuştu ki, Uyeyne bin Hısn el-Fezârî, baskıncı müşriklere yardıma gelmişti. Oturup kuşluk yemeklerini yemeye başladılar. Ben de, onların üst taraflarındaki küçük bir dağın tepesine çıkıp oturdum. Uyeyne onlara sordu:

- Sizde görmüş olduğum bu perişan hâl nedir?

Onlar da dediler ki:

- Şu adam, canımıza tak dedirdi. Vallahi, seherden, sabahın karanlığından beri arkamızdan hiç ayrılmadı. Ellerimizdeki her şeyi bıraktırıncaya kadar bize ok yağdırdı.

Uyeyne cevap verdi:

- Onun gerisinde bıraktıklarınızı araştırmış olsaydınız, iyi olurdu. İçinizden birkaç kişi kalkıp ona doğru varsın!

Uyeyne'nin emri üzerine dört kişi kalkıp Seleme'ye yaklaşmak için dağa tırmandılar. Bundan sonrasını Seleme şöyle anlatır:

- Beni, tanıyor musunuz?

- Hayır, Tanıyamadık! Sen, kimsin?

- Ben, Seleme bin Ekvâ'yım! Allaha yemin ederim ki, ben, sizden yakalamak istediğim kimseye muhakkak yetişirim! Sizden, beni yakalamak isteyen kimse ise, bana aslâ yetişemez!

İçlerinden birisi, onlara, "Ben de, onun böyle olduğunu sanıyorum!" deyince, geri dönüp gittiler.

Şehîdlikle arama girme!

Ben de, dağdan inip Ahrem'in önünü kestim ve atının gemini tutup dedim ki:

- Ey Ahrem! Şu kavimden sakın! Resûlullah efendimizin sahâbîleri gelip kavuşuncaya kadar onların seni kalbinden vurup şehîd etmeyeceklerinden emîn değilim!

Ahrem bana cevaben dedi ki:

- Ey Seleme! Eğer sen, Allaha ve âhiret gününe inanıyor, Cenneti ve Cehennemi de, hak ve gerçek tanıyorsan, benimle şehîdlik arasına girme!

Bunun üzerine atının gemini bıraktım. Sonra Ahrem atını haydutların üzerine pervasızca sürdü. Ancak müşriklerin attığı oklarla şehîd düştü."

Seleme bin Ekvâ der ki:

Baskıncı müşriklerin yorup tepede bıraktıkları iki atı önüme katıp, Resûlullah efendimize getirirken amcam Âmir, bana bir tulum sulandırılmış süt ve bir tulum da su ile karşı geldi. Su ile abdest aldım, sütten de, içtim. Sonra, Peygamber efendimizin yanına geldim.

Kendisi; baskıncı müşrikleri su içmekten men ettiğim suyun başında, Zû Kared'de idi. Yanında da beş yüz kişilik bir cemâ'at bulunuyordu.

Yumuşak davran

Ben ise, Resûlullah efendimizin süvârîlerinin geldiklerini görünceye kadar bulunduğum yerden ayrılmadım. Süvârîler, ağaçların arasına girmeye başlamışlardı. Onların ilki, Ahrem Muhriz el-Esedî idi. Onun arkasında Resûlullah efendimizin süvârîsi Ebû Katâde ve Mikdâd bin Esved vardı. Baskıncı müşrikler geri dönüp kaçtılar.

Resûlullah efendimiz, baskıncı müşriklerin elinden kurtarıp geride bıraktığım develerle müşriklere bıraktırdığım her şeyi, bütün mızrakları ve kaftanları almış bulunuyordu. Dedim ki:

- Yâ Resûlallah! Ben, onları, su içmekten men etmiştim. Onlar, şimdi çok susuzdurlar, çarpışacak güçte değiller. Yanıma yüz kişi verseniz de, onları sık boğaz edip develerden

ellerinde kalanları da kurtarsam, onlardan kimseyi sağ bırakmadan öldürsem olmaz mı?

Resûlullah efendimiz de bana sordular:

- Ey Seleme! Ben, seni bıraksam, sen, bu dediğini yapabilir misin?

- Evet! Seni, Peygamberlikle şereflendiren Allahü teâlâya yemin ederim ki, yapabilirim! Resûlullah efendimiz, gülümseyerek buyurdular ki:

- Onlara, şimdi Benî Gatafanların toprağında ziyâfet çekiliyordur! Gücün yetti mi, yumuşak davran, bağışlayıcı ol, sertliği bırak!

Seleme anlatır:

“Gece Resûlullah efendimiz ve eshâbı, Bilâl-i Habeşî’nin pişirdiği etten yerken, Gatafanlardan bir adam çıkageldi ve dedi ki:

- Filân kişi, onlar için bir deve boğazlatmıştı. Devenin derisini yüzdükleri sırada, uzaktan bir toz yükseldiğini gördüler. “Müslümanlar, sizin arkanızdan geliyor!” dediler ve kaçıp gittiler.

Piyâdelerin hayırlısı

Sabaha çıktığımız zaman, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Bugün, süvârîlerimizin hayırlısı Ebû Katâde idi. Piyâdelerimizin hayırlısı da, Ebû Seleme olmuştur!

Bunları söyledikten sonra bana, birisi süvârî, birisi de yaya hissesi olmak üzere, iki hisse verdi ve ikisini benim için birleştirdi.”

Seleme diyor ki:

“Açlık ve yorgunluğumu ancak sahâbîlere kavuştuğum zaman hissettim. Orada bulunan bir kırba sütü içip su ile de abdest alınca, ne açlığım, ne de yorgunluğum kalmadı.”

Baskıncı müşriklerin sürüp götürdükleri yirmi deveden onu kurtarılmıştı. Geri kalan onu ise, kaçıp giden müşriklerin elinde kalmıştı.

Seleme bin Ekvâ der ki:

“Resûl-i ekrem efendimiz, beni devesinin terkisine almıştı. Medîne’ye dönülüp girilmek üzere bulunulduğu sırada idi ki, ensârdan, koşuda önüne geçilemeyen bir zât seslendi:

- Medîne’ye kadar benimle koşu yarışı yapabilecek bir yarışçı yok mu?

Su sözlerini tekrarlayıp durmaya başladı. Bu sözleri işitince, onca yorgunluğuma rağmen dedim ki:

- Ne olur, yâ Resûlallah, bana izin ver de şununla yarışayım.

Resûlullah buyurdu ki:

- Yarışmak istiyorsan, yarış! Adama dedim ki:

- Haydi sen, Medîne’ye doğru koş!

Ben de, hemen deveden atladım. Ayaklarımı pekiştirerek koşmaya başladım. Nihayet, ona yetiştim. Onun iki küreği arasına ellerimle vurup dedim ki:

- Vallahi, senin önüne geçildi!

O da cevap verdi:

- Ben de, öyle olduğunu sanıyorum!

Böylece Medîne'ye kadar onun önünde koştum."

Suya kandık

Seleme bin Ekvâ şöyle anlatır:

"Bizler, Resûlullah efendimizin emrinde Hudeybiye'ye geldik. O gün yüzer kişilik ondört bölüktük. Kuyunun yanında, elli koyun da vardı. Kuyunun suyu bu koyunlara bile yetmiyordu.

Resûlullah efendimiz kuyunun kıyısına oturup duâ etti. Derhal kuyunun dibinden su fışkırarak yükseldi. Biz orada hem koyunları suladık, hem de kendimiz suya kandık."

Seleme bundan sonraki hayatında birçok kahramanlıklar gösterdi. Hayatı boyunca yedisi Resûlullah ile birlikte olmak üzere 14 gazveye iştirak etti. Hepsinde de yiğitlik ve kahramanlık destanları yazdı.

Birçok defa Resûlullahın iltifat ve duâlarına mazhar olan bu mübârek sahâbî, Medîne'de Hicretin 74. senesinde seksen yaşında iken vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Kardeşlerinin işkence ettiği sahâbî: SELEME BİN HİŞÂM

Mekke ufuklarını aydınlatan hidâyet nûru, kalb ve gönüllere yansıyınca, İslâmiyetin şifâ bahşeden berrak menbaına her geçen gün birkaç kişi daha yanaşıyor, o âb-ı hayâta dalarak yudumluyor, rûhlarını paslandıran cehâlet ve zulüm kirlerinden kurtularak huzûra kavuşuyorlardı.

İnsanlık, o sıralar o kadar zavallılaşmış ve gülünç bir hâle düşmüştü ki, her türlü aşağılıkları işliyorlardı. İşte onları, şirkin, küfrün ürkütücü pençesinden alıp, İslâmiyetin munis ve şefkatli sînesine, merhametli kucağına da'vet eden yüce Resûl, insanlığın hakîkî kurtarıcısı olduğunu ispat ediyordu.

Kardeşlerin nasîblisi

İslâmiyet sayesinde insanlar arasında o kadar kuvvetli, sağlam bir yakınlık ve kardeşlik kurulmuştu ki, küfür cephesinde kalanlarla, îmân safında bulunanlar arasında daha önce mevcut olan kan bağı akrabalık münâsebetlerinden hiçbir eser kalmamıştı. Müşrik baba, mü'min oğlunu en büyük düşman biliyor, îmânsız kardeş, İslâmiyeti seçen kardeşini en azılı hasım olarak görüyordu.

Bu ibretli tablo Hişâm'ın beş oğlu arasında çok açık bir şekilde müşâhede ediliyordu. Seleme ile Hâris Peygamber efendimizin yanında yer alırken, aynı babadan gelen Ebû Cehil, Âs ve Hâlid nasîbsiz gürûhunun elebaşısıydılar.

Büyük kardeşi Seleme'nin îmân ettiğini duyunca, Ebû Cehil'in hısımlığı hasımlığa çevrilmiş, kendi âilesinden bir ferdin, Peygamber efendimizin safına geçmesini hiç hazmedememişti. Onu vazgeçirmek için her türlü yola başvurdu. Fakat bütün çabaları boşa çıktı. Îmânın ulvî hazzını tadan kimsenin, tekrar dönüp küfrün zehirini ağzına alması mümkün müydü?

Hz. Seleme, zâlim kardeşinin hareketlerine daha fazla tahammül edemedi. Habeşistan'a hicret etti. Böylece her ne kadar yer ve yurtlarından ayrı düşmüşler ise de can ve dinleri emniyette idi.

Bu Müslümanlar hicret edeli üç ay olmuştu. Receb, Şa'bân ve Ramazan aylarını orada geçirmişlerdi. Kulaklarına şöyle bir haber geldi:

"Mekkeliler îmân etti, Velîd bin Mugîre Müslüman oldu."

Bunun üzerine kendi aralarında, "Bunlar Müslüman olduktan sonra Mekke'de Müslüman olmayacak kim kaldı? Bize kendi kavim ve kabîlemiz arasında yaşamak daha iyidir" diyerek bir kısmı geri dönmeye karar verdi. Fakat Mekke'ye yaklaşıp da duydukları haberin asılsız olduğunu öğrenince hayâl kırıklığına uğradılar.

Himâyeye girmediler

Mekke'ye, gelişigüzel girmek mümkün değildi. Mekke'ye girmek demek, müşriklerin revâ görecekleri ezâ ve cefâları peşinen kabûl etmek demekti. Böyle bir tehlikeyi savuşturmak için ekserîsi Mekke'de bulunan akraba ve yakınlarının himâyesine girmeyi düşündüler. Böyle olunca bir çeşit mülteci gibi kabûl edileceklerdi. Nitekim bir kısmı öyle yaptı.

Ba'zıları da himâyeye girmediler ve Mekke'ye gizliden girerek uzun müddet geldiklerini sezdirmediler. Fakat bunların bir kısmı, bir süre gizlendilerse de müşrikler tarafından yakalandılar. İşte, Seleme bin Hişâm, Velîd bin Velîd, Hişâm bin Âs, Abdullah bin Süheyl ve daha birkaç sahâbî bu tutulup hapsedilen Müslümanlardandı.

Uzun müddet en yakınları tarafından işkenceye tâbi tutulan ve zulmün her türlüsüne mâruz kalan Hz. Seleme, Iyaş ve Hişâm Medîne'ye hicret emri çıkınca bile esâret zincirinden kurtulamadı. Hattâ bu yüzden Bedir, Uhud ve Hendek savaşlarına da katılamadı.

Öz kardeşi Ebû Cehil, Hz. Seleme bin Hişâm'ı işkenceden işkenceye sokuyordu. Yoruluncaya kadar dövüyor, türlü hakâretler ediyor, aç susuz bırakarak günlerce acı ve ızdırap içine atıyordu.

Bütün bu zulümleri yapmasındaki maksadı, "Belki tahammülsüz kalır da, dîninden vazgeçer" düşüncesinden ortaya çıkıyordu. Halbuki Hz. Seleme'de kâinâta meydan okuyacak kadar kuvvetli bir îmân; bitip tükenmez bir Resûlullah sevgisi vardı.

İşkenceye aldırmadı

Uzun yıllar îmânında en ufak bir tereddüde kapılmadan, usanıp bıkmadan, sabır ve azim içinde, revâ görülen işkencelere aldırmadı.

Bu îmân fedâîlerinin acıklı hâlini bilen, onların çektiği sıkıntıyı kendi rûhunda da hisseden Resûl-i ekrem efendimiz, bir ay müddetle her sabah namazında şu duâyı tekrar ederdi:

"Allahım, Velîd bin Velîd'i kurtar! Allahım, Seleme bin Hişâm'ı kurtar! Allahım, Iyaş bin Rebia'yı kurtar! Allahım, mü'minlerin zayıf olanlarını kurtar!"

Mekke müşriklerinin elinde bulunan bu üç sahâbî birbirlerinin amca çocuklarıydı. Mugîre üçünün de dedesiydi. Velîd bin Velîd, Müslüman olup Mekke'ye gidince hapsedilmiş, Iyaş bin Rebia hicret esnâsında Ebû Cehil tarafından kandırılarak götürülüp işkenceye tâbi tutulmuştu. Bu üç sahâbî de bir aradaydı. Üçünü birbirlerine bağlamışlardı.

Hz. Velîd bir fırsatını bularak kaçıp Medîne'ye geldi. Peygamber efendimiz, Velîd'e diğer kardeşleri Seleme ile Iyaş'ın durumunu sordu. Hz. Velîd, onların ayaklarının birbirine bağlı bulunduğunu, şiddetli azâb ve işkence içinde kıvrandıklarını haber verdi.

Kim kurtarır?

Peygamberimiz, bu mağdûr Müslümanları müşriklerin ellerinden kurtarmak istiyordu. Bunun için bir defasında sordu:

- Bunları kim kurtarıp Medîne'ye getirir?

Hemen ayağa kalkan Hz. Velîd dedi ki:

- Onları ben kurtarıp size getiririm, yâ Resûlallah!

Mekke'ye giden Hz. Velîd gizlice şehre girdi. Mahpuslara yemek götüren bir kadından Hz. Seleme ile Hz. Iyaş'ın bulundukları yeri öğrendi. Geceleyin oraya varan Velîd, bağlandıkları ipi kesti, onları devesine bindirerek Mekke'den çıkardı.

Mazlûmların kaçtıklarını öğrenen müşrikler peşlerine düştülerse de, onları ele geçiremediler. Hz. Velîd kurtardığı iki arkadaşıyla birlikte Medîne'ye geldiğinde yürümekten ayak parmakları parçalanmış, kanlar içinde kalmıştı. İki mümtaz sahâbînin kurtulduğunu öğrenen Peygamberimiz çok sevinmişti.

Hz. Seleme artık rahattı. Peygamberimizin vefâtına kadar Medîne'de kaldı. Hz. Ebû Bekir'in hilâfetinde Suriye seferine katılan mücâhitler arasında yer aldı. Hz. Ömer'in halîfeliği sırasında vuku bulan Mercu's-Sufr savaşında, Hicretin 14. senesi Muharrem ayında şehîd düştü.

| BAŞA DÖN |

Ehl-i beytten sayılan İranlı sahâbî: SELMÂN-I FÂRİSİ

Eshâb-ı kirâmdan olan Selmân-ı Fârisî hazretleri, İslâmiyeti bulmasını ve ebedî saâdete kavuşmasını şöyle anlatmıştır:

Ben İran'ın, İsfehan şehrinin Cey köyündenim. Babam köyün en zengini olup, arazimiz ve malımız çoktu. Babamın tek çocuğu idim. Beni herkesten çok severdi. Bunun için benim üzerime titrerdi. Evden çıkmama izin vermezdi.

Sâhibi sen olacaksın

Babam Mecûsî (ateşperest) olduğu için, Mecûsîliği de bana, evde, tam olarak öğretti. Evde devamlı bir ateş yanar, biz ona tapar, secde ederdik. Babamın malı ve mülkü çok olduğu için, beni bir ara dışarıya çıkardı ve dedi ki:

- Yavrum, ben öldüğüm zaman, bu malların sâhibi sen olacaksın. Onun için, git, mallarını ve arazilerini tanı!

Bir gün tarlalara bakmaya gittiğimde, bir Hıristiyan kilisesine rastladım. Onların seslerini işittim. Gidip baktım ki, içerde ibâdet ediyorlar. Ben, daha önce öyle bir şey görmediğim için, çok hayret ettim. Zîrâ bizlerin ibâdeti bir miktar ateş yakıp, ona secde etmekti.

Fakat onlar, görünmeyen bir Allaha ibâdet ediyorlardı. Kendi kendime, **"Vallahi bunların dîni haktır ve bizimkisi bâtıldır"** dedim. Onun için akşama kadar onları seyrettim. Tarlalarımıza da gitmedim, akşam oldu. Kilisedekilere dedim ki:

- Bu dînin aslı, merkezi nerededir?

- Bu dînin aslı, merkezi şam'dadır.

- Peki, ben de Şam'a gitsem, beni de bu dîne kabûl ederler mi?

- Evet kabûl ederler.

- Sizlerden yakında Şam'a gidecek kimseler var mıdır?

- Bir müddet sonra bir kervanımız Şam'a gidecektir.

(İsfehan'daki bu Hyristiyanlar, İsfehan'a Şam'dan gelmişlerdi ve sayıları da az idi.)

Allaha îmân ediyorlar

Ben bunlarla meşgul olurken, vakit geç oldu. Babam benim dönmediğimi görünce, beni aramak için adam göndermiş. Beni aramışlar, bulamamışlar ve bulamadıklarını babama söylemişler. Tam bu sırada, ben de eve döndüm. Babam dedi ki:

- Bu zamana kadar nerede kaldın? Seni aramadığımız yer kalmadı.

- Babacığım, ben bugün tarlaları dolaşmak için yola çıktım, fakat yolda karşıma bir Nasrânî kilisesi çıktı. Ben de içeri girdim. Baktım ki; görmedikleri ve herşeye hâkim ve kâdir olan bir Allaha îmân ediyorlar. Onların ibâdetlerine şaştım kaldım. Akşama kadar onları seyrettim. Anladım ki, onların dîni haktır.

- Yavrum, yanlış düşünüyorsun. Senin babalarının ve dedelerinin dîni, onların dîninden daha doğrudur. Onların dîni bozuktur. Sakın onlara aldanma, inanma!

- Hayır babacığım, onların dîni bizimkinden daha hayırlıdır ve onların dîni haktır. Bizimki (ateşperestlik) **ise bâtıldır.**

Babam bu sözüme çok kızdı ve beni el ve ayaklarımdan başlayıp eve hapsetti.

Babam beni, "Nasrânîlik haktır" dediğim için, elimi, ayağımı bağlamış ve eve hapsetmişti. Ben daha önce kilisedeki Hıristiyan rahiplere; bu dînin aslının nerede olduğunu sormuştum. Onlar da şam'da olduğunu söylemişlerdi. Ben evde hapis iken, devamlı şam'a gidecek olan kervanı beklerdim.

Şam'a gittim

Nihâyet Hıristiyan rahipler, şam'a gidecek kervanı hazırlamışlardı. Bunu haber alınca, iplerimi çözüp kaçtım ve kervanın bulunduğu yere gittim. Kervandakilere, buralarda duramayacağımı söyleyerek, o kervanla şam'a gittim.

Şam'da Hıristiyan dîninin en büyük âlimini sordum. Bana bir âlimi ta'rif ettiler. Onun yanına giderek, durumu anlattım. Onun yanında kalmak istediğimi, ona hizmet edeceğimi söyleyip, ondan, bana Nasrânîliği öğretmesini, Allahü teâlâyı tanıtmasını rica ettim. O da kabûl etti.

Fakat sonradan, onun kötü kimse olduğunu anladım. Çünkü Hıristiyanların fakirlere vermesi için getirdikleri altın ve gümüş sadakaları, kendine alır, fakirlere vermezdi. Böylece şahsına yedi küp altın ve gümüş biriktirmişti. Fakat bunu benden başka kimse bilmezdi.

Bir müddet sonra o âlim vefât etti. Nasrânîler onu defnetmek için toplandılar. Onlara

dedim ki:

- Neden buna bu kadar hürmet ediyorsunuz? O hürmete lâyık bir insan değildir.

- Sen bunu nereden çıkarıyorsun?

Ben de biriktirdiği altınların yerini bildiğim için, onlara gösterdim.

Nasrânîler yedi küp altını ve gümüşü çıkardılar ve "Bu, defin ve techîze lâyık bir kimse değildir" dediler ve bir yere atıp üzerini taşla kapattılar.

Sizi çok sevdim

Sonra onun yerine başka bir âlim geçti. Çok âlim, zâhid bir kimse idi. Dünyaya hiç ehemmiyet vermezdi. Gece-gündüz hep ibâdet ederdi. Onu çok sevdim ve uzun zaman yanında kaldım. Onun ve kilisenin hizmetini yapar ve onunla ibâdet ederdim. Vefât zamany geldi ve ona sordum:

- Ey benim efendim, uzun zamandan beri yanınızdayım ve sizi çok sevdim. Çünkü siz, dînin emirlerine itâat ediyorsunuz ve men ettiklerinden kaçıyorsunuz. Siz vefât ettiğiniz zaman, ben ne yapayım? Bana ne tavsiye edersiniz?

- Oğlum, Şam'da insanları ıslâh edecek bir kimse yoktur. Kime gitsen seni ifsâd ederler. Fakat Musul'da bir zât vardır. Ona gitmeni tavsiye ederim.

Ben de "Peki efendim" dedim ve o zât vefât edince, Şam'dan Musul'a gittim. Onun ta'rif ettiği zâtı bulup, başımdan geçenleri anlattım. Beni hizmetine kabûl etti.

O da diğer zât gibi çok kıymetli, zâhid, âbid bir kimse idi. Onun vefât zamanı, aynı soruları ona da sordum. O da bana Nusaybin'de bir zâtı tavsiye etti.

Musul'da hizmet ettiğim zât da vefât ettikten sonra derhal Nusaybin'e gittim. Bahsedilen kimseyi bulup, yanında kalmak istediğimi söyledim. İsteğimi kabûl etti ve bir müddet de onun hizmetinde bulundum. Bu zâta da vefât etmek üzere iken, beni başka birine göndermesini söyledim. Bu sefer bana Amuriye'deki bir Rum şehrinde bulunan başka bir kimseyi ta'rif etti.

Gelmesi yakındır

Vefâtından sonra da oraya gittim. Ta'rif edilen bu son şahsı da bulup, hizmetine girdim. Uzun bir zaman da onun yanında kaldım. Artık onun da vefâtı yaklaşmıştı. Ona da beni birine havâle etmesini ricâ edince, dedi ki:

- Vallahi şimdi böyle bir kimse bilmiyorum. Fakat âhir zaman Peygamberinin gelmesi yaklaştı. O, Araplar arasından çıkacak, vatanından hicret edip, taşlık içinde hurması çok bir şehre yerleşecek. Alâmetleri şunlardır: Hediyeyi kabûl eder, sadakayı kabûl etmez, iki omuzu arasında nübüvvet mührü vardır...

Böylece alâmetlerini saydı. Yanında bulunduğum bu zât da vefât edince, onun tavsiyesi üzerine, Arap diyârına gitmeye hazırlandım. Amuriye'de çalışıp, birkaç öküz ile bir miktar koyun sâhibi olmuştum. Benî Kelb kabîlesinden bir kâfile Arap beldesine gitmek üzere idi. Onlara dedim ki:

- Bu sığırlar ve koyunlar sizin olsun, beni Arap vilâyetine götürün. Kabûl edip beni kâfilelerine aldılar. Vâdiyül Kurâ denilen yere gelince, bana ihânet edip, "Köledir" diyerek

beni bir Yahûdîye sattılar.

Yahûdînin bulunduğu yerde hurma bahçeleri gördüm. “Âhir zaman Peygamberinin hicret edeceği yer, herhalde burasıdır” diye düşündüm. Fakat kalbim oraya ısınmadı. Bir müddet Yahûdînin hizmetinde kaldım.

Sonra beni köle olarak amcasının oğluna sattı. O da alıp Medîne’ye getirdi. Medîne’ye varınca, sanki bu beldeyi önceden görmüş gibiydim. Hemen ısındım. Artık günlerim Medîne’de geçiyor, beni satın alan Yahûdînin bağında, bahçesinde çalışıp, ona hizmetçilik yapıyordum. Bir taraftan da asıl maksadıma kavuşma arzusuyla bekliyordum.

Peygamber olduğunu söylüyor

Bir gün beni satın alan Yahûdînin bahçesinde, bir hurma ağacı üzerinde çalışıyordum. Sâhibim, yanında biri ile bir ağaç altında oturup konuşmakta idi. Bir ara o kimse dedi ki:

- Mekke’den bir kimse geldi. Peygamber olduğunu söylüyor.

Ben bu sözleri işitince, kendimden geçip az kalsın ağaçtan yere düşüyordum. Hemen aşağı inip, o şahsa dedim ki:

- Ne diyorsun?

Sâhibim bana bir tokat vurdu ve dedi ki:

- Senin nene lâzım ki soruyorsun, sen işine bak!

Âhir zaman Peygamberinin geldiğini işittiğim gün, akşam olunca, bir miktar hurma alıp, hemen Kubâ’ya vardım. Resûlullahın yanına girip dedim ki:

- Sen sâlih bir kimsesin, yanında fakirler vardır. Bu hurmaları sadaka getirdim.

Resûlullah, yanında bulunan Eshâba buyurdu ki

- Geliniz, hurma yiyiniz!

Onlar da yediler. Kendisi aslâ yemedi. Kendi kendime, “İşte, birinci alâmet budur. Sadaka kabûl etmiyor” dedim.

Bu hurmalar hediyedir

Eve döndüm. Bir miktar hurma daha aldım ve Resûlullaha getirip dedim ki:

- Bu hurmalar hediyedir.

Bu defa yanındaki Eshâbı ile birlikte yediler. Kendi kendime, “İşte, ikinci âlamet budur” dedim.

Götürdüğüm hurma yirmibeş tane kadar idi. Hâlbuki yenen hurma çekirdekleri bin kadardı. Resûlullahın mu’cizesiyle hurma artmıştı. Kendi kendime, “Bir âlameti daha gördüm” dedim.

Resûlullahın yanına ikinci defa varışımda, bir cenâze defnediyorlardı. Nübüvvet mührünü görmeyi arzu ettiğim için yanına yaklaştım. Benim murâdımı anlayıp, gömleğini kaldırdı. Mübârek sırtı açılınca, Nübüvvet mührünü görür görmez, varıp öptüm ve ağladım. O anda

Kelime-i Şehâdeti söyleyerek Müslüman oldum.

Sonra da Resûlullah efendimize, uzun yıllardan beri başımdan geçen hâdiseleri bir bir anlattım. Hâlime taaccüb edip, bunu Eshâb-ı kirâma da anlatmamı emir buyurdu. Eshâb-ı kirâm toplandı, ben de başımdan geçenleri bir bir anlattım.

Selmân-ı Fârisî hazretleri îmân ettiği zaman, Arap lisanını bilmediği için tercüman istemişti. Gelen Yahûdî tercüman, Selmân-ı Fârisî'nin Peygamberimizi methetmesini aksi şekilde söylüyordu. O esnâda Cebrâil aleyhisselâm gelip, Selmân'ın sözlerini doğru olarak Resûlullaha bildirdi.

Durumu Yahûdî de anlayınca, Kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu.

Selmân-ı Fârisî hazretleri, Müslüman olduktan sonra, köleliği bir müddet daha devam etti. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Yâ Selmân! Kendini kölelikten kurtar!

Bunun üzerine, sâhibine gidip, azâd olmak istediğini söyledi.

Kardeşinize yardım ediniz!

Yahûdî, hurma verecek duruma gelmiş üçyüz fidan getirmesi ve kırk ukiye altın (o zamanki ölçüye göre belli bir miktar altın) vermesi şartıyla kabûl etti.

Bunu Resûlullaha haber verdi. Resûlullah Eshâbına buyurdu ki:

- Kardeşinize yardım ediniz!

Onun için üçyüz hurma fidanı topladılar. Resûlullah efendimiz, **"Bunların çukurlarını hazır edip, tamam olunca bana haber veriniz"** buyurdu. Çukurları hazırlayıp haber verince, Resûlullah efendimiz teşrif edip, kendi eliyle o fidanları dikti. Bir tanesini de Hz. Ömer dikmişti. Hz. Ömer'in diktii hariç, hepsi, Allahü teâlânın izni ile, o sene hurma verdi. O bir taneyi de söküp, kendi mübârek eli ile yeniden dikti ve diktiği anda hurma verdi.

Selmân-ı Fârisî anlatır: "Bir gün bir zât beni arıyor ve, "Efendisi ile hürriyetine kavuşmak için belli miktarda anlaşan köle Selmân-ı Fârisî nerededir?" diye soruyordu.

Beni buldu ve elindeki yumurta büyüklüğündeki altını bana verdi. Ben de Peygamber efendimize gittim ve durumu arzettim.

Borcunu öde!

Resûlullah efendimiz bana, **"Bu altını al, borcunu öde!"** buyurdu. Bunun üzerine ben, "Yâ Resûlallah, bu altın Yahûdînin istediği ağırlıkta değil" diye arzettim. Resûlullah efendimiz, o altını alıp, mübârek dilinin üzerine sürdü ve sonra buyurdu ki:

- Al bunu! Allahü teâlânın izniyle bu senin borcunu edâ eder.

Daha sonra, Allah hakkı için o altını tarttım, tam istenilen miktarda geldi. Götürüp onu da sâhibime verdim. Böylece kölelikten kurtuldum." Bundan sonra azâd olan Selmân-ı Fârisî hazretleri, Ehl-i soffa arasına katıldı.

Uzak diyarlardan geldiği için, Eshâb-ı kirâmdan biriyle kardeşlik kurması emir buyurulunca, Hz. Ebûdderdâ ile kardeş oldu. Hendek savaşından itibaren bütün gazâlara katıldı. Bedir ve Uhud savaşından sonra, Medîne üzerine üçüncü defa yürüyen müşriklere

karşı, nasıl bir savunma yapılması gerektiği istişâre ediliyordu.

Bütün müşriklerin birleşerek hücum ettiği bu savaşta, Selmân-ı Fârisî hazretleri, Resûlullaha hendek kazmak suretiyle savunma yapmayı söyledi. Onun bu teklifi kabûl edilip, hendek kazıldı. Bu sebeple bu savaşa, Hendek savaşı denildi.

Selmân-ı Fârisî, içlerinde Amr bin Avf, Huzeyfe bin Yemân, Nu'mân bin Mukarrin ile Ensârdan altı kişinin bulunduğu bir grupla beraber bulunuyordu. Kendisi güçlü ve kuvvetli bir zât idi. Hendek kazma işinde gayet mâhir ve becerikli idi. Yalnız başına on kişinin kazdığı yeri kazardı. Câbir bin Abdullah hazretleri buyurmuştur ki:

- Selmân'ın kendisine ayrılan beş arşın uzunluğunda, beş arşın derinliğinde yeri, vaktinde kazıp bitirdiğini gördüm.

Hendek savaşındaki gayret ve hizmetinden dolayı Selmân-ı Fârisî'ye Peygamberimiz **"Selmân-ül hayr** (hayırlı Selmân)" buyurdu.

Bizden fazla kalırdı

Selmân-y Fârisî hazretleri hanımı ile de gâyet zâhidâne bir hayat sürdüler. Eshâb-ı Soffa içerisinde Resûl aleyhisselâmın önünde, İslâm ilimlerini öğreniyordu.

Selmân hazretleri senelerce fakirlik ve kölelik içerisinde çektiği sıkıntıları, vahiy pınarının berrak sularından, kana kana içip gideriyordu. Ehl-i Soffa içerisinde Resûl aleyhisselâma en yakın olan Selmân-ı Fârisî hazretleri idi. Hz. Âişe buyuruyor ki:

- Selmân-ı Fârisî geceleri uzun zaman Resûl aleyhisselâm ile beraber kalır ve sohbetinde bulunurdu. Neredeyse Resûlullahın yanında bizden fazla kalırdı.

Hz. Ebû Bekir devrinde Medîne'den ve Hz. Ebû Bekir'in sohbetinden bir an ayrılmayan Hz. Selmân, Hz. Ömer zamanında İran fethine katılmıştır. İslâm ordusunun büyük zaferlere kavuştuğu bu seferlerde, Selmân-ı Fârisî'nin çok büyük hizmetleri olmuştur. İranlılar hakkında büyük malûmat sâhibi idi. Çünkü kendisi İranlıydı.

İranlıları dîne da'vet etti

İranlıları kendi lisanlarıyla dîne da'vet ediyor, onlara İslâmiyeti anlatıyordu. İranlılar, savaşlarında fil kullanıyorlardı. Müslümanlar o zamana kadar fil görmedikleri için çok şaşırdılar. Hz. Selmân fillerle nasıl çarpışılacağını ve nasıl öldürüleceğini İslâm askerlerine gösterdi.

İran'ın Medâyin şehri alınınca, Hz. Ömer, onu şehre vâli tayin etti. İlmi, basireti, vazifesindeki adâleti ve nezâketi ile Medâyin halkı tarafından çok sevilip sayıldı. Böylece İslâmiyet orada süratle yayıldı.

Selmân-ı Fârisî hazretleri, Hz. Ömer zamanında Medâyin vâlisi iken, maaşını aldığında, ondan hiçbir şey harcamaz, hepsini fakirlere dağıtırdı. Kendi el emeği ile geçinirdi. Topraktan tabak çanak yapar, üç dirheme satardı. Onun bir dirhemi ile bir daha tabak yapmak için malzeme alır, bir dirhemini sadaka verir, bir dirhemiyle de evinin ihtiyacı olan şeyleri alırdı.

Medâyin'de vâli iken, Şam'dan bir kimse geldi. Yanında bir çuval incir vardı. Selmân-ı Fârisî'yi tek bir hırka ile görünce, işçi zannetti ve dedi ki:

- Gel şunu taşı!

Hz. Selmân çuvalı yüklendi ve yürümeye başladı. Hz. Selmân'ı tanıyanlar, adama dediler

ki:

- Sen ne yapıyorsun, bu vâlidir. Adam, Hz. Selmân’a dönüp özür diledi:

- Kusûrumu bağışlayınız, sizi tanıyamadım. Çuvalı sırtınızdan indirin.

- Hayır, niyet ettim gideceğin yere kadar götüreceğim.

Çuvalı adamın evine kadar götürdü. Hz. Selmân böylesine de tevâzu sâhibi idi.

Kâsım bin Muhammed’i yetiştirdi

Çok sâde bir hayat yaşayan Selmân-ı Fârisî hazretleri, Hz. Osman devrinde 655 senesinde hastalandı.

Kendisini ziyârete gelen Eshâb-ı kirâm nasîhat isteyince, onlara hasta olduğu hâlde, devamlı nasîhatte bulunuyordu. Bu hastalığı neticesinde Medâyin’de vefât etti. Vefât ettiğinde ikiyüzelli yaşında bulunuyordu.

Selmân-ı Fârisî hazretleri, Peygamberimizden altmış civârında hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Bunlardan otuz kadarında Buhârî ve Müslim ittifak edip, kitaplarına almışlardır.

İlim öğretmeyi çok severdi. Çok âlim yetiştirmiştir. Ebû Hüreyre ondan hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Tâbiînin büyüklerinden ve o zaman Medîne’de Fukahâ-i Seb’a denilen, yedi büyük âlimden biri olan Kâsım bin Muhammed de Selmân-ı Fârisî’nin talebelerindendir. Onun derslerinde ve sohbetlerinde kemâle gelmiştir.

Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden olan Selmân-ı Fârisî hazretleri, gâyet az yerdi. Bir sofrada kendisine çok yemesi için ısrar edilince, Peygamber aleyhisselâmın kendisine, **“İnsanların âhirette çok açlık çekecek olanları, dünyada doyuncaya kadar yemek yiyenlerdir”** buyurduğunu haber verdi.

Kendim götüreceğim

Çok cömert olan Selmân-ı Fârisî hazretleri, günlük gelirinin çoğunu dağıtırdı ve el emeği ile geçinirdi. Fakirleri dâimâ doyurur, onlarla beraber yerdi. Kendisi çok ihtiyar olduğu hâlde, kendi işini kendi görürdü. Birşey taşırken elleri titredi. Halk etrafına toplanır, “Eşyalarını biz taşıyalım” deyince, onlara, “Hayır ben kendim götüreceğim” derdi. Hâlbuki emrinde çok kişi vardı.

Yaşlı hâline rağmen, her zaman ilim öğrenirdi. Bunun sebebini sorduklarında buyurdu ki:

- İlim çoktur, fakat ömür kısadır. O hâlde önce dinde zarûrî lâzım olan ilimleri öğren! Kalb ile bedenin hâli, kör ve topal bir kimsenin hâli gibidir. Kör bir ağacın altına gider, fakat onda meyve olduğunu göremez. Topal, ağaçtaki meyveyi görür fakat alamaz. İlâhî ni’metleri kalb bilmeli, inanmalı, beden de onunla âmil olmalı ki, âhiretteki sonsuz ni’metlere kavuşmak nasip olsun.

Çok ağlamasının sebebini sorduklarında buyurdu ki:

- Üç şey beni devamlı ağlatır: Birincisi, Resûl aleyhisselâmın vefâtı. Bu ayrılığa dayanamadım ve durmadan ağlıyorum. İkincisi, kabirden kalktığım zaman, hâlim ne olur bilmediğim için ağlıyorum. Üçüncüsü, Allahü teâlâ beni hesaba çektiği zaman, Cennetlik miyim, Cehennemlik miyim bilemiyorum. O zaman hâlim ne olur

bilemiyorum, onun için ağlıyorum.

Selmân-ı Fârisî hazretleri birgün bir deve yükü nafaka satın aldı. Bir kimse onu gördü ve sordu:

- Yâ Selmân, bu kadar nafakayı ne yapacaksın? Bunu bitirecek kadar ömrün olduğunu biliyor musun?

Selmân hazretleri buyurdu ki:

- Nefs nafakasını aldığı zaman, insan rahat olur. Ondan sonra, nafaka ve başka birşey düşünmeden, Allahü teâlânın zikri ile meşgûl olabilir. İnsan nafakası tamam olunca, vesveselerden emin olur.

Selmân-ı Fârisî hazretleri, arkasından bir kimsenin yürüdüğünü gördüğü zaman, "Bu hâl, sizin için hayırlı, fakat benim için fenadır" buyurur, hiç kimsenin, arkasından yürümesini istemezdi.

Kanâat etseydin!

Ebû Vâil diyor ki:

"Bir arkadaşımla Selmân hazretlerinin ziyâretine gittim. Bize bir miktar arpa ekmeği ile biraz da tuz getirdi. Arkadaşım dedi ki:

- Şu tuzun yanında biraz da sağter (kekik gibi bir ot) olsaydı.

Bunun üzerine Selmân hazretleri, matarasını rehin vererek o otu aldı, geldi. Yemeği bitirince arkadaşım dedi ki:

- Bize verdiği ni'mete kanâat ettiğimiz için Allahü teâlâya hamdederiz.

Selmân hazretleri buyurdu ki:

- Eğer kanâat etseydin, benim matara rehin olmazdı."

| BAŞA DÖN |

Resûlullahın hizmetçisi: SEVBÂN

Hz. Sevbân aslen Yemenliydi. Esîr olarak satılıyordu. Peygamberimiz esâret parasını vererek onu satın aldı, sonra da serbest bırakarak hürriyetine kavuşturdu. Fakat Hz. Sevbân, engin şefkat deryâsı olan Resûl-i ekreme bir anda ısınmıştı. Ondan ayrılmak istemedi. Bunu farkeden Peygamberimiz, kendisine şu teklîfte bulundu:

- İstersen ailenin yanına dön, onlarla yaşa; istersen bizimle, Ehl-i beytimizin arasında bulun.

Makâmını yükseltir

Bu, Hz. Sevbân'ın dört gözle beklediği bir teklîfti. Hiç düşünmeden, Kâinâtın efendisiyle beraber kalmayı kabûl etti.

Hz. Sevbân, böylece Peygamber efendimizin ve ailesinin hizmetinde bulunmak şerefine erdi. Peygamberimizin husûsî hizmetkârlık vazîfesini de yürüttü. Akıllı, dirâyetli ve zekî bir insandı. Peygamberimizin her emrine koşar, her işini görür ve en mükemmel şekilde istediklerini yerine getirirdi.

Bir gün Müslümanlar Resûlullahın hizmetçisi Sevbân'a bir hadîs-i şerîf nakletmesini ricâ ettiler: Hz. Sevbân dedi ki:

Resûl-i ekrem efendimiz buyurdular ki: **"Bir Müslüman cenâb-ı Hakka bir secde ederse, cenâb-ı Hak onun makâmını bir derece yükseltir ve günâhlarını affeder."**

Eshâb-ı Suffa'dan olan Hz. Sevbân, Resûl-i ekremden sonraki ilim, fazîlet ve fetvâ sahibi kimseler arasında sayılmaktadır. Geniş bir ders halkası ve talebeleri vardı. Hz. Sevbân, Resûl-i ekreme, hizmet ve ta'zîmde öyle bir derecede idi ki, Müslümanlar bunu kelimelerle izâh etmekte âciz kalırlardı.

Resûl-i ekreme olan bu sevgi ve bağlılığından dolayı defalarca zarar görmüş, hattâ yaralanmıştı. Nitekim bir gün, bir Yahûdî gelerek, Resûl-i ekreme, "Esselâmü aleyke yâ Muhammed!" demişti. Orada bulunan Hz. Sevbân, "Niçin, yâ Resûlallah, demedi" diye Yahûdîyle dövüşmüş ve yaralanmıştı.

Hz. Sevbân, "Peygamberimizin ismini, yalnız başına söylemeyi günâh kabûl ederim" derdi.

Hz. Sevbân, Peygamber efendimizin söz ve emirlerini bütün gönlüyle, pür dikkat dinler ve bunlara titizlikle uyardı. Bir defa Resûl-i ekrem Sevbân'a;

- Kimseden bir şey isteme ve suâl sorma! diye buyurmuşlardır.

Hidâyet kandilleri

Bundan sonra, Hz. Sevbân, ömrünün sonuna kadar kimseden bir şey istememiş ve kimseden bir şey sormamıştır. Hattâ son zamanlarında, atına binmek veya atından inmek husûsunda kendisine yardım etmek isterler, fakat o reddederdi.

Hz. Sevbân'ın bildirdiği bir hadîs-i şerîfte buyuruldu ki:

(İhlâs sahibi olanlara müjdeler olsun! Bunlar hidâyet kandilleridir. Onların üzerinden bütün karanlık fitneler kalkar.)

Hz. Sevbân buyururdu ki:

Bir Müslümana faydası dokunan veya bir Müslümanın zararını kaldıran yalan hariç, her yalan günâhtır.

Hz. Sevbân, Resûlullahtan ayrı kalmaya hiçbir zaman dayanamayan bir Peygamber âşığıydı. Çeşitli hizmetler dolayısıyla ba'zan Resûlullahtan ayrı kaldığı olurdu. Bir gün perişan bir hâlde Resûl-i ekremin huzuruna geldi. Rengi uçmuş, vücudu zayıflamış, simâsında hüzün ve keder belirtileri noktalanmıştı. Onu bu vaziyette gören Peygamberimiz, hâlini sordu:

- Neyin var, hasta mısın, ey Sevbân?

Hiçbir şeyim yoktur

Hz. Sevbân derdini şöyle anlattı: - Ne hastalığım, ne de ağrım var. Hiçbir şeyim yoktur, yâ

Resûlallah! Biz huzuruna gelip gittikçe cemâline bakıyor, yanında oturuyor, sohbetinde bulunuyoruz. Ancak sizi görmediğim zamanlar muhabbetim artıyor, sana kavuşuncaya kadar kederden bunalıyorum. Sonra âhıreti hatırlıyorum ve orada sizi görememekten korkuyorum. Çünkü siz Cennette diğer Peygamberlerle beraber yüksek makâmlarda bulunacaksınız. Ben ise Cennete girsem bile senin derecenden aşağı makâmlarda bulunacağımdan dolayı, sizi orada görememekten endişe ediyorum.

Bunun üzerine Nisâ sûresinin 69-70. âyet-i kerîmeleri nâzil oldu. Bunlarda meâlen buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ ve Peygamberlere itâat edenler, işte bunlar, Allahü teâlânın kendilerine ni'met verdiği Peygamberlerle, sıddîklarla, şehîdlerle ve iyi kimselerle beraberdir. Bunlarsa ne güzel birer arkadaştır!

İşte itâatkârlara yapılan bu ihsân Allahü teâlâdandır. Her şeyi bilici olarak Allahü teâlâ kâfidir.)

Bu âyetleri duyan Hz. Sevbân sevincinden uçacak gibi oldu.

Hz. Sevbân, çok sâdık, Peygamberimize candan bağlı, fazîlet yönünden örnek bir Sahâbî idi.

Hz. Sevbân, Resûl-i ekremin her zaman yanında hazır bulunup, hizmet edenlerdendi. Bu bakımdan, Peygamber efendimizden pek çok istifâde etmiş ve ilim bakımından pek yüksek bir dereceye kavuşmuştur. Nitekim 124 veya 127 hadîs rivâyet etmişti. Çok hadîs-i şerîf ezberleyip neşredenler arasına girmişti.

Her zaman bulunacaktır

Hadîsleri iyi ezberlerdi. Ezberlediği hadîsleri yaymayı farz bilirdi. Halk, hadîs ilmindeki derecesini bildiklerinden, dâimâ ondan hadîs-i şerîf sorar öğrenirlerdi. Bildirdiği hadîslerin ba'zılarında buyuruldu ki:

(Bir zaman gelecek, ümmetimden bir kısmı müşriklere katılacak. Onlar gibi putlara tapacak. Yalancılar çıkacak. Kendilerini Peygamber sanacaklar. Hâlbuki, ben Peygamberlerin sonuncusuyum. Benden sonra Peygamber gelmiyecektir. Ümmetim arasında, doğru yolda olanlar, her zaman bulunacaktır. Onlara karşı olanlar, Allahın emri gelinceye kadar, onlara zarar yapamayacaktır.)

(Biliniz ki en hayırlı ameliniz namazdır. Yalnız kâmil mü'min abdestli durur.)

(Kim Ramazandan sonra altı gün oruç tutarsa, bütün sene oruç tutmuş gibi olur. Kim bir iyilik yaparsa, ona, bunun on katı verilir.)

| BAŞA DÖN |

Allah yolunda malını mülkünü terkeden sahâbî: SÜHEYB-İ RUMİ

Ka'be-i muazzamanın güneyinde, yüksekçe bir yerde, Hz. Erkam'ın evi bulunuyordu. Ka'be'ye güney tarafından gelmek isteyen bu evin önünden geçmek durumunda idi. Ev yüksekte olduğundan Ka'be rahat olarak görünürdü. Ayrıca Hz. Erkam, Mekke'nin ileri gelenlerinden, itibarı çok olan bir zât idi ki, herkes kendisine hürmet ve ikrâm ederdi.

Bu gibi sebeplerden dolayı, Peygamber efendimiz ve diğer Müslümanlar burada toplanırlar, emniyetli bir yer olduğu için ibâdetlerini rahat yaparlardı. Yeni Müslüman olmak isteyenler de bu eve gelir, Müslüman olmakla şereflenirdi. Bunun için, bu eve Dar'ül-İslâm ve Dârül-Erkam gibi isimler verilmişti.

Müslüman olacağım

Bir gün Hz. Ammâr bin Yâser, Hz. Erkam'ın evinin önünde Hz. Süheyb bin Sinan'a rastladı. O'na sordu:

- Burada ne yapıyorsun?

- Sen ne yapıyorsun?

- Ben içeri gireceğim ve Hz. Muhammed'in sözlerini dinleyip bildirdiği dîne gireceğim. Müslüman olacağım.

- Ben de aynı maksatla buraya geldim.

İkisi de aynı maksatla geldiklerini söyleyince, beraber içeri girdiler. O sırada Peygamber efendimiz de orada bulunuyordu. Müslüman oldular, akşama kadar orada kaldılar. Akşamdan sonra evlerine gittiler.

Peygamber efendimiz, İslâmiyeti tebliğden önce de Hz. Süheyb bin Sinan ile konuşurlar ve birbirlerini severlerdi. Süheyb bin Sinan, Abdullah bin Ced'an'ın azâdlı kölesi idi. Müslüman olduğunu açıklamaktan çekinmeyen yedi mücâhid Sahâbîden biri idi.

Hz. Süheyb, Müslüman olduğunu açıkladıktan sonra Mekke'li müşriklerin, şiddetli hücum ve işkencelerine mâruz kaldı. Müşrikler daha çok, kimsesi olmayan zavallılara işkence ederlerdi. Hz. Süheyb, Mekke'de akrabası, dayanağı olmayan bir zât olduğu için, müşrikler kendisine çok zulmederlerdi, konuşamıyacak hâle getirinceye kadar döverlerdi. Demir gömlek giydirirler, en sıcak günde, güneş altında tutulur, üstüne de yük bindirirlerdi.

Zevk alan kimseleriz

Bir gün, Hz. Habbâb ve Hz. Ammâr'la birlikte giderlerken, Kureyş müşriklerinden ba'zıları ile karşılaştılar. Müşrikler bunları görünce:

- İşte Muhammed'e tâbi olan kimseler, diye alay ettiler ve ba'zı uygunsuz sözler söylediler.

Hz. Süheyb onlara cevâben buyurdu ki:

- Evet! Allahü teâlânın Peygamberine tâbi olan, Onunla beraber bulunmaktan zevk alan kimseler biziz. Hz. Muhammed'e biz inandık, siz inanmadınız. Biz O'nun söylediklerinin, bildirdiklerinin hepsinin doğru olduğunu kabûl ettik. Siz yalanladınız. Bütün üstünlük ve fazîletler İslâmiyette, bütün zillet ve felâketler de müşrikliktedir. Müslümanlıkta aşağılık, müşriklikte üstünlük yoktur.

Hz. Süheb böyle söyleyince inanmıyanlar üzerine saldırdılar. Hz. Süheyb bin Sinan'ı dövdüler. Öyle ki, konuşamıyacak, ne söylediğini bilemiyecek hâle geldi.

Hz. Süheyb bütün bu işkencelere tahammül ediyordu. Yapılan eziyetler onun için, hak yolda sabır ve sebât için bir teşvik oluyordu. Îmânı kat kat artıyor, müşriklerin onu hak yoldan döndürme gayretleri boşa gidiyordu.

Hz. Süheyb, Mekke'de kendi gayretleriyle büyük bir servet elde edip hayli zengin oldu. Medîne-i münevvereye hicret edeceği müşrikler tarafından haber alınınca yolu kesildi.

Dediler ki:

- Sen Mekke'ye fakir olarak geldin. Çok mal ve servete kavuştun. Şimdi hem kendin gideceksin, hem bunca malı götüreceksin buna izin vermeyiz.

Kendiniz bilirsiniz

Hz. Süheyb, onlara buyurdu ki:

- Ey müşrikler. Beni iyi tanırsınız ki, çok iyi ok atarım. Eğer üzerime gelirseniz, ok çantamdaki okların hepsini size atarım ve sonra kılıcımı çekerim. Bunlardan biri elimde bulundukça bana birşey yapamazsınız, kendiniz bilirsiniz.

Fakat Hz. Süheyb'in, Peygamber efendimize olan muhabbeti, bağlılığı ve O'na kavuşmak arzûsu ve Medîne-i münevvereye gidip ibâdetlerini rahatça edâ edebilmek isteği o kadar çoktu ki, yanında bulunan bütün mallarının ve alacaklarının, Peygamber efendimizin sevgisi yanında hiç kıymeti yoktu. Bu sebeple hiç vakit kaybetmemek, bunlarla oyalanmamak için onlara dedi ki:

- Yanımdaki ve Mekke'de bulunan mallarımı size verirsem önümden çekilir misiniz, yolumu açar mısınız?

Hak ve hakikatlerden nasîbi olmayan müşriklerin de arzûsu buydu. Hemen kabûl ettiler. Hz. Süheyb, yanında bulunan bütün mallarını verdi, Mekke'deki mallarının da yerini tarif edip müşriklerin elinden kurtuldu ve hiç parasız olarak yoluna devam etti.

Mekke ile Medîne arasındaki yolda binbir zahmet, tahammülü mümkün olmayan güçlüklerle karşılaştı. Fakat sevgili Peygamberimize kavuşmanın heyecanı ile bütün sıkıntılardan zevk alarak yoluna devam etti. Peygamber efendimiz, beraberlerinde Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer olduğu hâlde Hz. Külsüm bin Hedm'in hânesine misâfirdiler. Önlerinde de ev sâhibinin getirdiği yaş hurmalar vardı.

Hz. Süheyb Peygamber efendimizin huzuruna geldiğinde gözü ağrıyordu. Yolda çok acıkmış ve susamıştı. Bu sebeple Peygamber efendimizin önlerinde hazır bulunan taze hurmalardan yemeye başladı. Hz. Ömer:

Yâ Resûlullah! Süheyb'i görüyor musunuz, hem gözü ağrıyor, hem yaş hurma yiyiyor, dedi.

Birisi sağlamdır

Peygamber efendimiz de Hz. Süheyb'e lâtife ile buyurdu ki:

- Gözlerinde rahatsızlık var, yine de hurma yiyorsun.

Hz. Süheyb de cevaben dedi ki:

Yâ Resûlallah! Gözümün birisi sağlamdır. Onun hakkını yiyorum.

Peygamber efendimiz ve orada bulunanlar, bu cevap hoşlarına gittiğinden tebessüm ettiler. Sonra Süheyb başından geçenleri anlattı:

Yâ Resûlallah, Mekke'den, Medîne'ye hicret etmek için yola çıktığım zaman, müşrikler beni yakaladılar. Onlara bütün servetimi teklif ettim. Onlar da kabûl ettiler. Bütün malımı vererek kendimi ve ailemi kurtararak huzurunuza geldim.

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Süheyb kazandı, Süheyb kazandı, Ebû Yahyâ kazandı! Satış kârlı çıktı. Satış kârlı

çıktı.

Sonra Hz. Süheyb hakkında nâzil olan:

"İnsanlardan bir kısmı, Allahü teâlânın rızâsını isteyerek O'na ibâdet yolunda kendini ve malını fedâ ederler." [Bekara 207] meâlindeki âyet-i kerîmesini okudular.

Hz. Süheyb-i Rûmî, nişan almakta ve ok atmakta çok mahir idi. Başta, Bedir, Uhud ve Hendek olmak üzere bütün gazâlarda bulundu. Çok büyük gayret ve kahramanlıklar gösterdi. Buyurdu ki:

- Her zaman, Resûlullahın yanında bulundum. Bütün bîâtlerde, bütün gazâlarda ve seferlerde hep yanlarındaydım. Hiç bir zaman Resûlullah ile benim aramda bir düşman bulunmamıştır. O'na bir zarar gelmemesi için kendi vücudumu siper ettim. Bu durum, O âhirete irtihâl edinceye kadar devam etti.

Arabım dersin

Bir gün Hz. Ömer kendisine takıldı:

- Yâ Süheyb! Oğlunun adı Hamza olduğu hâlde, Ebû Yahyâ ya'nî Yahyâ'nın Babası diye tanınırsın. Rûmî olduğun hâlde, Arabım dersin. Bir de çok harcıyorsun. Niçin?

Hz. Süheyb gülerek, şu cevabı verdi:

- Ebû Yahya künyesini, bizzat Resûlullah efendimiz verdiler. Soyum Nemr neslindendir ama, Rumların eline esir düşmüşüz. Çok harcamama gelince, çok harcıyorum ama, hep Allah yolunda sarf ediyorum. Zîrâ sevgili Peygamberimizden duydum, buyurdu ki:

"Sizin hayırlınız, selâmı güzelce alıp veren. Bir de, çokca ikâm eden kimsedir."

Hz. Ömer, Hz. Süheyb'i çok severdi. Hz. Ömer, Ebû Lü'lû kâfiri tarafından yaralanınca, yerine geçecek halîfeyi seçmek için şûra ehlini tayin edip, yeni halîfe seçilinceye kadar Hz. Süheyb'in kendisinin yerine vekil olması ve cenâze namazını kıldırması için vasiyet etti.

Hz. Süheyb, üç gün müddetle cemâ'ate namazları kıldırdı. Bu mukaddes vazîfeyi büyük bir ihtimam ve hassasiyetle yerine getirdi. Hz. Ömer'in cenâze namazını da kıldırdı. Bu esnada gösterdiği dikkat ve itina ile herkesin takdir ve tasvibini kazandı.

Hz. Süheyb, herkese iyilik eder, çok yemek yedirirdi. İkrâm ve ihsânları çok idi. 70 yaşında, 658'de Medîne-i münevverede vefât etti. Bâki kabristanına defnolundu.

Orta boylu, buğday tenli, kırmızı benizli, saçları sık ve siyah, yakışıklı bir zât idi. Çocukları Habib, Hamza, Sa'd, Salih, Seyfi, Ubbâd, Osman ve Muhammed'dir.

Süheyb'i sevsin

Resûlullah efendimiz Süheyb'i çok severdi. Buyurdu ki:

- Bir kimse Allaha ve ^Ahiret gününe inanıyorsa, bir ananın evlâdını sevmesi gibi Süheb'i sevsin.

Süheyb'in babası, Nemr soyundan Sinan, anası Kuayd kızı Selma'dır. Hep birlikte Übülle şehrinde yaşıyorlardı. Dedesi, Musul civârındaki bu şehrin Hâkimi idi.

Günün birinde, Bizanslılar hücum ettiler. Çok kimseyle birlikte, Küçük Süheyb de esir düştü. Uzun müddet, Rumların elinde kaldı. İşte bu yüzden, Süheyb-i Rûmî olarak anılmıştır.

O'nu, Mekkeli Abdullah bin Ced'an satın aldı. Bir müddet sonra da, iyi hareketlerinden dolayı âzâd etti...

Hz. Süheyb, orta boylu, kırmızı yüzlü, çok cömert ve lâtifeyi seven bir zât idi. Resûlullahın hadîslerine büyük önem verir, hata ederim endişesiyle hadîsleri nakletmezdi. Niçin nakletmiyorsun diyenlere buyurdu ki:

- Vallahi ben Resûlullahın hadîslerini bile bile nakletmiyorum. İsterseniz gelin size Peygamber efendimizin savaşlarını ve yanlarında bulunduğum sırada gördüğüm şeylerin hepsini anlatayım. Fakat, "Peygamber efendimiz şöyle buyurdu" demeye gelince, ben onu yapamam.

| BAŞA DÖN |

Yemâme kabîlesi reisi: SÜMÂME BİN ÜSÂL

Hicretten sonra Medîne'de İslâmiyet hızla yayılıyordu. İslâm güneşi gittikçe daha fazla insanı hidâyet nuru ile aydınlatıyordu. Peygamber efendimiz çevre kabîlelere elçiler gönderiyor, onları İslâmiyete da'vet ediyordu. Onlardan gelen elçileri kabûl ediyordu.

Bir gün Sümâme bin Üsâl da Resûlullahın ziyâretine geldi. Sümâme, Basra Körfezi yakınlarında yaşayan Yemâme kabîlesinin reisi idi. Asıl maksadı Resûlullahı öldürmekti.

Nitekim Resûlullahın huzûrunda iken, Peygamber efendimize saldırmaya teşebbüs etti. Ancak Eshâb-ı kirâm araya girerek buna mâni oldu. O kargaşa esnâsında Sümâme kaçmaya muvaffak oldu. Resûlullah efendimiz onun yakalanarak cezâlandırılması için emir verdi ve yakalanması için duâ etti.

Kim olduğunu biliyor musunuz?

Hicretin altıncı yılı başlarında, Sümâme bin Üsâl, umre için yola çıkıp, Medîne yakınlarına gelmişti. Resûlullahın süvârileri onu burada yakalayıp, Peygamberimize getirdiler. Yakalayanlar onu tanımıyorlardı. Peygamber efendimiz onlara buyurdu ki:

- Siz bunun kim olduğunu biliyor musunuz? Bu, Sümâme bin Üsâl'dir. Ona iyi esir muâmelesi yapınız. Kendisini incitmeyiniz!

Sümâme, mescide habsedildi. Resûlullah kendi evine geldiklerinde, mübârek hanımlarına:

- Sizde yemek olarak ne varsa toplayıp Sümâme'ye gönderin! buyurdular.

Böylece Sümâme'ye yiyecek gönderdikleri gibi iyi muâmelede bulundular. Ancak Sümâme'yi bulunduğu yerden bir tarafa ayırmadılar.

Peygamber efendimiz mescide çıktıklarında buyurdu:

- Yâ Sümâme, yanında ne var, gönlünden ne geçiriyorsun, benden ne bekliyorsun?

Sümâme cevap verdi:

- İçimde hayır ümidi var. Çünkü sen affedicisin. Eğer beni öldürecek olursan, bir câniyi öldürmüş olursun. Öldürmez de affedip, beni bağışlarsan, iyilik bilen, ni'mete şükreden birisine ihsân etmiş olursun. Eğer benden kurtuluş fidyesi olarak mal istiyorsan, işte malım. İstediğin kadar al.

Resûlullah efendimiz, üç gün üst üste gelerek aynı soruyu sordu ve aynı cevabı aldı. Bunun üzerine âlemlerin efendisi olan Peygamber efendimiz yine yüksek merhametini gösterdi ve Sümâme'nin hayâl bile edemiyeceği bir şekilde buyurdu ki:

- Artık Sümâme'yi salıveriniz!

Bu emir üzerine Eshâb-ı kirâm onu serbest bıraktı. Sümâme bırakılıp, serbest kalınca, gönlüne İslâmiyetin sevgisi düştü. Hemen Kelime-i şehâdet getirdi. Resûlullah efendimize biat etti.

En sevimli dîn

Resûlullah efendimiz ona, hemen gidip gusletmesini emretti. Sümâme hemen gidip gusledip, sonra mescide girdi. Resûlullahın huzurunda şunları söyledi:

- Vallahi, akşamleyin, yanına geldiğim zaman, bana senin yüzünden daha çok kızdığım bir yüz yoktu. Fakat sabah olunca, senin şehrin bana, en sevimli şehir oldu. Vallahi akşamleyin, senin dînin, bana en sevimsiz din idi. Sabahleyin en sevimli bir din olmuştur.

Böylece dünün azılı bir müşriki Peygamberimizin engin merhameti sâyesinde Müslüman olmuş hidâyete kavuşmuştu.

Hz. Sümâme hicretin altıncı yılında Resûlullahın huzûrunda Müslüman olduktan sonra Peygamber efendimize:

- Yâ Resûlallah! Ben umre yapmak için giderken süvârilerin beni yakalamıştı. Şimdi ne buyuruyorsunuz? diye arzetti.

Resûlullah onu dünya ve âhiret saâdetiyle müjdeleyip, umresini yapmasını emretti.

Hz. Sümâme, Mekke'ye, telbiye ederek girmişti. Bunun üzerine müşrikler onu yakaladılar, neredeyse boynunu vuracaklardı. Fakat o sırada birisi:

- Bırakınız onu! Siz yiyecekleriniz husûsunda Yemâme halkına muhtaçsınız. Ona bir şey olursa hepimiz aç kalırız, dedi.

Hak dîni kabûl ettim

Bunun üzerine müşrikler Sümâme'yi serbest bıraktı. Sonra müşriklerden birisi ona dedi ki:

- Demek, dinden çıktın hâ!

Hz. Sümâme şöyle karşılık verdi:

- Hayır, ben dinden çıkmadım. Bilâkis ben hak din olan İslâmiyeti kabûl ettim. Muhammed aleyhisselâmı ve Onun getirdiklerini tasdik ettim. Vallahi Allahın Resûlünden izinsiz buğday alamıyacaksınız. Siz Ona tâbi olmadıkça, Yemâme'den faydalanamıyacaksınız!

Sümâme umresini yaptıktan sonra Yemâme'ye gitti. Yemâme halkının, Mekke'ye erzak göndermelerine mâni oldu. Bu yüzden müşrikler çok sıkıntıya düştüler. Müşrikler bu sebeple Resûlullaha mektup yazıp, çektikleri sıkıntıları ve erzak gönderilmesine müsâade edilmesini istediler. Hattâ, Ebû Süfyân Medîne'ye kadar gelerek, Peygamber efendimize:

- Âlemlere rahmet olarak gönderildiğini söylüyorsun, diyerek bu husûsta müracaatta bulunup, hallerini uzun uzun anlattı.

Resûlullah, müşriklerin bu talepleri üzerine Yemâme halkının, Mekkelilere, yiyecek

göndermelerine mâni olmaması için Sümâme'ye mektup gönderdi. Hz. Sümâme bu emre uyarak, engel olmaktan vazgeçti.

Resûlullah efendimizin vefâtından sonra, Sümâme bin Üsâl ve onunla beraber olanların dışında bütün Yemâme halkı İslâmdan çıkıp, mürted olmuşlardı. O sırada Sümâme bin Üsâl Yemâme'de bulunuyordu.

Karanlık bir iştir

Halkı, Peygamberlik dâvâsına kalkışan Müseyleme'ye tâbi olmaktan, onu desteklemekten alıkoymaya çalıştı. Onlara dedi ki:

- Ey Hanîfeoğulları! İslâmdan dönüş, nursuz, çok karanlık bir iştir. Bundan sakınıp, uzak kalınız. Son Peygamber Hz. Muhammed aleyhisselâmdır. Ondan sonra Peygamber gelmiyecek, Ona ortak da olmıyacaktır.

Sonra Mü'min sûresinin ilk üç âyetini okudu ve:

- Ey Yemâme halkı! İşte bu Allahü teâlânın kelâmıdır, dedi.

Yemâme halkı onun bu nasîhatlarını dinlemedi. Onlar Müseyleme'ye uymakta birlik hâlinde idiler. Bu sırada, Alâ bin Hadramî komutasında bir İslâm ordusu, Bahreyn'e doğru gidiyordu. Yemâme tarafına da uğradı. Sümâme bunu duydu. Orada bulunan Müslümanlarla birlikte Alâ bin Hadramî'nin ordusuna iştirak ettiler.

Temim kabîlesinden de bir hayli asker katılıp, Alâ'nın ordusu iyice kuvvetlendi. Alâ bin Hadramî, bu ordu ile, Hatam komutasındaki mürted ordusu ile çarpışmaya başladı. Nihayet, bir gece müşrik ve mürtedlerin sarhoş oldukları bir vakitte İslâm ordusu gece baskını yaptı. Müşrik ve mürtedler perişan olup, bir kısmı öldürüldü, bir kısmı esir edildi. Diğerleri kaçtılar. Müslümanlar harbi kazandılar. Hz. Sümâme bu savaştan dönerken yol kesiciler tarafından şehîd edildi.

| BAŞA DÖN |

Işık Saçan Sahâbî: TUFEYL BİN AMR

Tufeyl bin Amr, meşhur bir şâirdi. Misâfirperver ve cömert bir insan olduğu için, herkes tarafından sevilirdi. Yemen taraflarında mamur ve verimli bir beldede oturan Devs kabilesine mensuptu.

Peygamberimiz, Mekke'de İslâmiyeti açıkça yaymaya başladığı yıllarda, gece gündüz insanlara nasîhat veriyor, onları İslâm dinine davet ediyordu. Mekke'li müşrikler ise, Resûlullahın bu gayretini boşa çıkarmak için hiç durmadan uğraşıyorlardı.

O'na tâbi oluyorlar

Hattâ dışarıdan Mekke'ye gelenleri Peygamberimizle görüştürmemek için, ellerinden geleni yapmaktan geri durmuyorlardı. İşte böyle bir zamanda Tufeyl bin Amr, bir iş için Mekke-i mükerremeye gelmişti. Bunu gören müşriklerin önderleri, hemen onun yanına gittiler dediler ki:

- Ey Tufeyl! Sen meşhur bir şâirsin, sözüne güvenilir, akıllı bir insansın. Biliyorsun, aramızdan çıkan Abdülmuttalib'in Yetîmi, putlarımızı kötülüyor, bizi kendi dînine çağırıyor. Babayı oğlundan, kadını kocasından ayırıyor, akrabâları birbirlerine düşman ediyor.

Onun sözünü işiten oğul babasına bakmıyor. O'na tâbi oluyor. Artık kimse birbirini

dinlemeyip, müslüman oluyor. Korkarız ki, bizim başımıza gelen bu ayrılık belâsı, seninle kavminin başına da gelir. Sana nasihatımız olsun, O'nunla sakın konuşma. Ne O'na bir söz söyle, ne de O'nun sözlerini dinle. Anlattıklarına kulak asma! Çok dikkatli ol. Burada daha fazla da kalma. Hemen çekip git!

Bundan sonrasını Tufeyl bin Amr şöyle anlatıyor:

- Bu sözü o kadar çok söylediler ki, artık O'nunla konuşmamaya, O'nun sözünü aslâ dinlememeye kara verdim. Hatta Kâ'be'ye girdiğim zaman, ne olur, ne olmaz belki sözlerini duyarım endişesiyle kulaklarıma pamuk bile tıkamıştım.

Ertesi gün, sabahleyin Kâ'be'ye gittim. Gördüm ki, Resûlullah efendimiz Kâ'be'nin yanında durmuş namaz kılıyordu. Ona yakın bir yerde durdum. Cenab-ı Hakkın hikmeti olarak Kur'ân-ı kerimden okuduklarından bazısı kulağıma gitti. İşittiğim sözleri, o kadar güzel buldum ki, kendi kendime:

"Ben, iyiyi kötüyü ayırd edemiyecek bir adam değilim. Hem de şâirim. Bunun söylediklerini ne diye dinlemiyeyim? Sözlerini güzel bulursam Onu kabul ederim, güzel gelmezse terk ederim" dedim.

Ve bir tarafa gizlenip, Resûlullah efendimiz namazını kılıp evine dönünceye kadar orada bekledim. Evine girinceye kadar peşinden gittim. Evine girince, ben de girdim.

Kulaklarımı tıkadım

Yâ Resûlallah! Ben bu diyara geldiğimde senin kavmin, senden uzak durmamı istediler. Beni, o kadar korkuttular ki, ben de senin sözünü işitmemek için kulaklarıma pamuk tıkadım. Ama Allahü teâlânın hikmeti olacak ki, bana senin okuduklarını işittirdi. Onları pek güzel buldum. Bana yolunuzu anlatır mısınız?

Resûlullah efendimiz, bana İslâmiyeti anlattılar, Kur'ân-ı kerîm okudular ve îmân etmemi istediler.

- Vallahi ben bu zamana kadar, böyle güzel söz, böyle âdil bir din işitmemiştim. Huzûrunda hemen Müslüman oldum. Sonra:

- Yâ Resûlullah! Ben, kavmimde sözü dinlenen itibarlı bir kimseyim. Onlar benim sözümden dışarı çıkmazlar. Gidip onları da, İslâm dinine da'vet edeyim. Duâ ediniz de, Allahü teâlâ benim için bir alâmet, bir kerâmet buyursun! Böylece o alâmet, kavmimi İslâmiyete da'vet ederken bana bir olaylık, yardım olsun! dedim.

Bunun üzerine Resûlullah efendimiz:

- Ey Allahım! Onun için bir âyet, alâmet yarat! diye dua buyurdu.

Karanlık gece

Bundan sonra Mekke'den çıkıp kendi beldeme döndüm. Karanlık bir gecede, kavmimin oturduğu su başına bakan tepeye vardığım zaman, hemen alnımda kandil gibi bir nûr peyda oldu. Çıra gibi ışık vermeye başladı. O zaman duâ edip:

- Allahım! Bu nûru alnımdan başka bir yere naklet! Devs kabilesinin câhilleri görüp de, dîninden döndüğü için Allah, onun alnında ilâhi bir cezâ olarak bunu çıkardı, sanmasınlar! dedim.

O nûr, hemen elimdeki kamçının ucuna gelip kandil gibi asıldı. Kabilemin yurduna yaklaşıp da, yokuştan aşağıya inmeye başladığım sırada orada bulunanlar, elimdeki kamçının başında kandil gibi parlayan, etrafa ışık saçan nûru birbirine gösteriyorlardı. Bu vaziyette yokuştan aşağıya inip evime geldim.

Yanıma ilk önce, ihtiyar olan babam gelip, beni bu hâlde gördü. Bana olan sevgisinden dolayı boynuma sarıldı. Babam çok yaşlıydı. Ona dedim ki:

- Ey babacığım! Eğer evvelki hâl üzere kalırsan, ne ben sendenim, ne de sen bendensin!

- Sebebi nedir?, Ey oğlum!

- Ben, artık Muhammed aleyhisselâmın dinine girip Müslüman oldum.

Bunun üzerine babam da:

- Oğlum, ben de senin girdiğin dine girdim. Senin dinin benim dinim olsun, deyip hemen Kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu. Bundan sonra İslâm dininden bildiğimi ona öğretttim. Sonra yıkanıp temiz elbiseler giydi.

Daha sonra yanıma hanımım geldi. Ona da aynı şeyleri söyledim. O da kabul edip Müslüman oldu.

Sabah olunca Devs kabilesinin içine çıktım. Bütün Devslilere İslâmiyeti anlattım. Onları da bu dîne girmeye davet ettim. Fakat onlar, bu daveti kabullenmede ağır davrandılar. Hatta kaş göz hareketleri yaparak benimle alay etmeye başladılar. Faiz ve kumara düşkünlüklerinden beni dinlemediler. İslâmiyete uymaktan kaçındılar. Allaha ve Peygamberine âsi oldular.

Yumuşak davran!

Bir müddet sona Mekke'ye gelip kavmimin durumunu Resûlullaha anlatarak:

- Yâ Resûlullah! Devs kabilesi Allaha âsi oldular. İslâma girmeleri için yaptığım da'vetimi kabul etmediler. Onların aleyhinde bedduâ et de, helâk olsunlar, dedim.

Herkese şefkât ve merhameti çok olan Peygamberimiz, ellerini açıp kıbleye dönerek:

- Yâ Rabbi! Devs halkına doğru yolu göster de, onları İslâm dînine getir, diye duâ buyurdu. Bana da:

- Kavmine dön! Onları güleryüzle ve tatlı dille İslâmiyete da'vet etmeye devam et! Kendilerine yumuşak davran! buyurdu.

Hemen dönüp memleketime geldim. Devs halkını İslâma davetten hiç boş kalmadım. Hz. Ebû Hureyre de dâhil bir çok kimse Müslüman oldu.

Tufeyl bin Amr, Peygamber efendimiz, Hayber'de bulunuduğu sırada, Devs kabilesinden kendisine tâbi olup, Müslümanlığı kabul edenlerle birlikte Medine'ye geldiler. Sayıları 70 veya 80 civarındaydı.

Resûlullah efenimizden, ordunun sağ kanadında yer almalarını rica ettiler.
Kendilerine **"Yâ Mebrûr"** sözünü savaş parolası yapılmasını istediler. Peygamberimiz de bu isteklerini kabul etti. Ordunun sağ kanadının kumandanlığını Tufeyl bin Amr yürüttü. Hayberdeki ganîmetlerin hepsinden pay aldılar.

Putu yaktı

- Yâ Resûlullah! Beni, Huzâa ve Devs kabîlelerinin putu olan Zülkeffeyn'e gönder de, onu yakayım!" dedi.

Resûlullah efendimiz, bu putu yakıp, yok etmek için Onu görevlendirdi ve buyurdu ki:

- Zülkeffeyn'in işini bitirdikten sonra, kavminle beraber İslâm ordusunu desteklemek üzere Tâif'e gelip, bize yetişeceksin!"

Tufeyl bin Amr, derhal Devs kabilesinin putunu yakmak üzere hareket etti. Putun, Bulunduğu yere gelip onu yıktı, kırdı ve içine ateş doldurup yaktı.

Devs kabilesi, Zülkeffeyn putu yakılıp orada tapılacak bir şey kalmayınca, hepsi birden İslâmiyetin bütün emirlerine tam olarak uymaya söz verip, Müslüman oldular. Puta tapmaktan vazgeçtiler.

Ondan sonra Tufeyl, kendi kabilesinden 400 kişi alarak acele yola çıktı. 4 gün sonra Tâif'te Peygamber efendimize yetişti. Yanında, ağır savaş aracı olarak Debbâbe ile mancınık da götürdü.

Hz. Ebû Bekir zamanında Mekke ve Medine'nin dışında birçok kabile dinden ayrılmaya başlamışlardı. Hz. Ebû Bekir, bunların üzerine yürüdü. Hepsini mağlup etti.Yalancı peygamberlik iddia eden Tuleyhâ adındaki kimsenin üzerine, Hz. Tufeyl bin Amr gönderildi.

Müjdeleyen rü'yâ

Tufeyl bin Amr, Mekke'nin fethinde de Resûlullahın maiyetinde bulundu. Peygamberimiz Mekke'nin fethinden sonra Huneyn'de Hevâzinlileri bozguna uğratıp Tâif üzerine yürümek istediği sırada, oğlu Amr ile giderken bir rü'yâ gördü. Rü'yâsında, başı tıraş ediliyor, ağzından kuş uçuyor ve bir kocakarı onu karnına sokuyor, oğlu da onu arıyordu.

Bu rü'yâsını arkadaşlarına anlattı. Onlarda:

- Hayırdır inşaallah, dediler.

- Bu rüyâyı kendim şöyle yorumladım:

Başın tıraş edilmesi, başın kesilmesi demektir. Ağızdan kuşun çıkması rûhun çıkmasıdır. Kocakarının karnına alması, toprağın içine gömülmektir. Oğlumun beni araması da savaşta yaralanacağına ve sonradan O'nun da şehîd olacağına alâmettir. Ben şehîd olacağımı umuyorum.

Gerçekten, Tufeyl bin Amr hazretleri Yemâme savaşında şehîd oldu. Oğlu da bu savaşta ağır yaralandı. Yermuk savaşında da şehîd oldu.

| BAŞA DÖN |

Akabe bî'atlerinde kavminin temsilcisi olan sahâbî: UBÂDE BİN SÂMİT

Resûlullah efendimiz hicretten sonra Medîne'de, Yahûdîlerle antlaşma yapmışlardı. Buna göre Yahûdîler, Müslümanlara saldırmıyacaklar, onların düşmanlarına yardım etmiyeceklerdi!

Buna rağmen, Yahûdîler sözlerinde durmadılar ve Müslüman kanı dökmekten çekinmediler.

Medîneli Yahûdîler, üç kabîle hâlinde yaşıyorlardı. Kureyzâ, Nâdir ve Kaynukaoğulları. En cesûrları, Kaynuka Yahûdîleriydi. Pek sağlam bir kalede oturuyorlardı. Kuyumculuk ve tefecilikle geçinirlerdi.

Savaşmasını bilmiyenler

Müslümanların Bedir zaferinden sonra, hepsi de hırslarından kuduracak hâle geldiler. Bir Müslüman kadınına saldırmaları üzerine, Resûlullah efendimiz Yahûdîlere, bu kadar şımarmamalarını, aradaki antlaşmaya saygılı olmalarını, aksi davranışları devam ederse; Bedir günü, Müslümanlara eziyet eden Kureyş müşriklerinin başına gelenlerin, onlara da gelebileceğini ihtâr ettiler.

Yahûdîler işi, daha da ileri götürerek dediler ki::

- Savaşmasını bilmeyen kimselere ya'nî Kureyş'e karşı kazanılan zafer, önemli değildir. Şâyet Müslümanlar bir gün bizlerle çarpışırlarsa, o zaman harb etmenin tadını öğrenirler!

Artık onlara, bir ders gerekliydi. Peygamber efendimiz Eshâb-ı kirâma hareket emrini verdiler.

Kaynukaoğulları, o çok sağlam kalelerine çekildiler. Müslümanlar da 15 gün müddetle, onları muhasara ettiler. Sonunda kaçacak delik bulamayan Yahûdîler, teslim olmaya mecbur kaldılar. Sevgili Peygamberimizden eman dileyip, merhâmetine sığındılar.

Sevgili Peygamberimiz her zaman olduğu gibi, Eshâbıyla istişâre ettiler.

Yahûdîlere, nasıl bir cezâ verilmesini, Eshâbına da sordular.

Münâfıkların başı İbni Selül, söz aldı:

- Yahûdilerle benim, anlaşmalarım vardır. Ben, onların dostluğunu bırakamam!.. deyince, Hz. Ubâde bin Sâmit de söz istedi ve dedi ki:

- Yâ Resûlullah! Benim Kabîlem de Yahûdîlerle dostluk anlaşması yapmıştır. Fakat onlar, bütün sözlerini; ayaklar altına aldılar. Antlaşmalarını bozdular. Artık bundan sonra benim, Allah ve Peygamberinden başka dostum yoktur. Allah ve Resûlüne sığınıyor, emirlerini bekliyorum.

Onlardan sayılır

Sevgili Peygamberimiz ikisine de ayrı ayrı bakarak buyurdu ki:

- Ey İbni Selül! Kendin için seçtiğin Yahûdîlerin dostluğu senin olsun! Ubâde'nin seçtiği, Allah ve Resûlünün dostluğu da, Onun olsun!

Bunun üzerine, Kur'ân-ı kerîm'in Mâide sûresi, 51. âyeti nâzil oldu. Meâlen şöyledir:

(Ey îmân edenler! Sizler, Yahûdî ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Zîrâ onlar ancak, birbirlerinin dostlarıdırlar. Sizden kim, onları dost edinirse; onlardan sayılır. Allah zâlimleri, doğru yola eriştirmez.)

Peygamber efendimiz onlara karşı, pek merhâmetli davrandılar. Kaynukaoğullarının, canlarını bağışladılar. Sâdece, Medîne'den çıkarılmalarını emrettiler. Bu vazifeyi de, Hz. Ubâde'ye verdiler. O da bu vazîfeyi hakkıyla yapmıştır.

Ubâde bin Sâmit hazretleri, şöyle anlatır:

Ben birinci Akabe'de hazır bulunanlar içindeydim. Oniki kişi idik. Resûlullah efendimiz ile şunun üzerine bî'at ettik ki:

Allahü teâlâya hiçbir şeyi ortak koşmayalım, hırsızlık etmiyelim, zinâ yapmayalım, çocuklarımızı öldürmeyelim, dillerimizle yalan söyleyerek iftirâ etmeyelim, herhangi bir iyilik husûsunda O'na âsi olmayalım.

Bundan sonra, Peygamberimiz buyurdu ki:

- Eğer ahdinizde, sözünüzde durursanız sizin için Cennet vardır. Eğer onlardan bir şeyi örtbas ederseniz sizin işiniz Allahü teâlâya âittir, dilerse azâb eder, dilerse affeder.

Oniki temsilciden biri idi

Ubâde bin Sâmit, bîsetin 12. senesi hac mevsiminde Mekke'de yapılan ikinci Akabe bî'atinde de bulunan Hazrec kabîlesinin oniki temsilcisinden biridir. Bî'atte dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Allah yolunda hiçbir kınayıcının kınaması beni tutmamak, yolumdan alıkoymamak üzere, sana bî'at ediyorum.

Ubâde bin Sâmit'in annesi de İslâmiyet ile şereflenip, çok kimsenin Müslüman olmasına vesîle oldu. Hicretten sonra Mekke'den göç eden Müslümanlardan Ebû Mersed ile kardeş oldu. Hz. Ümmü Hıram ile evlendi. Nikâhını Resûlullah efendimiz kıydı.

İslâm güneşi parladıkça, Medîne'ye hicret edenler de çoğalıyordu. Muhtaç olanları sevgili Peygamberimiz, ba'zı âilelerin yanına misâfir ediyorlardı. Kabiliyetli olanlara, Kur'ân-ı kerîm öğretilmesini de istiyorlardı.

Onlardan biri, Hz. Ubâde'nin misâfiri oldu. Kur'ân-ı kerîmi iyice öğreninceye kadar yedi, içti, ağırlandı. Ayrılık vakti gelince O da, Hz. Ubâde'ye bir karşılık vermek istedi. Elinde, çok güzel bir yay tutuyordu. Hem ağacı, hem kirişi, hem işçiliği fevkalâde idi. Dedi ki:

- Bana verdiğin emeklere karşı, lütfen bu yayı kabûl et!

Hz. Ubâde vaziyeti Peygamber efendimize arzetti. Allahü teâlânın Resûlü buyurdu ki:

- Eğer o yayı kuşanırsan; omuzların arasında bir ateş közü taşımış olursun.

Böylece öğrenmiş oluyoruz ki, ba'zı şeyler, bilhassa, Kur'ân kerim öğretilmesi; yalnız Allah rızâsı için yapılmalıdır. Karşılığında, herhangi bir şey almak, doğru değildir...

Şehîdler kimdir?

Ubâde bin Sâmit şöyle anlatır:

Birgün hasta idim. Peygamber efendimiz, Ensârdan ba'zı zâtlarla beni görmeye geldi. Resûlullah efendimiz, şehîdlerden bahsederek;

- Şehîdlerin kim olduğunu biliyor musunuz? diye sordu.

Herkes susmuştu. Resûlullah suâli üç defa tekrarladı. Beni kaldırdılar. Şöyle cevap verdim:

- Şehîd, İslâmiyeti kabûl eden, hicret eden, sonra Allah yolunda ölendir.

Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu:

- O zaman ümmetimin şehîdleri çok az olur. Allah yolunda ölen şehîddir. Denizde boğulanlar şehîddir, karın ağrısından ölenler şehîddir, lohusalıktan ölen kadın şehîddir.

Ubâde bin Sâmit, talebelerinden Sanabic'in hastalığına üzülüp, ağladığını görünce:

- Ne ağlıyorsun, eğer mahşerde sana şehâdet etmeme ve şefâ'at etmeme müsâade edilirse, şehâdet ve şefâ'at ederim.

Bu Resûl-i ekremden işittiğim bir hadîstir. Size şimdi de Resûl-i ekremin diğer bir hadîs-i şerîfini rivâyet ediyorum. Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

(Kim ki Allahtan başka tapacak bir ma'bûd bulunmadığına, Muhammed aleyhisselâmın, Resûlullah olduğuna şehâdet ederse, onun cesedi Cehenneme harâm olur.)

Sabır ve iyilik severler

Ubâde bin Sâmit şöyle anlatır:

Birgün bir zât Peygamber efendimize gelerek sordu:

- Yâ Resûlallah, amellerin en üstünü nedir?

- Allahü teâlâya îmân ile O'nu tasdik, O'nun yolunda cihâddır.

- Yâ Resûlallah, daha kolayı yok mu?

- O hâlde, sabırlı ve iyilik sever ol!

- Yâ Resûlallah, daha da kolayını istiyorum.

- O hâlde, Allahü teâlâ sana ne kısmet etmiş ise ona râzı ol!

Başka bir zamanda da Resûlullah efendimiz o'na şöyle buyurdu:

- Ben sizin benden sonra şirke düşeceğinizden korkmam. Sizin için korktuğum mala meyl ve rağbet etmenizdir.

Birisi Ubâde bin Sâmit'e dedi ki:

- Ben harb ederken Allahü teâlânın rızâsını murâd ettiğim gibi, başkalarının beni övmesini de isterim.

Bunun üzerine Ubâde hazretleri buyurdu ki:

- Sana bundan kâr yok.

Adam üç kere aynı sözü tekrar edince, Ubâde hazretleri, şu hadîs-i şerîfi okudu:

(Allahü teâlâ buyuruyor ki: Ben ortaklıktan müstagnî olanların en müstagnîsiyim. Kim ki benim için amel eder ve başkasını da bu amele katarsa, hissemi o ortağıma devrederim.)

Ubâde bin Sâmit, Eshâb-ı kirâmın en fazîletlerinden biri idi. Peygamber efendimiz zamanında Kur'ân-ı kerîmi tamamen ezberlemiş, ayrıca bir de Kur'ân-ı kerîm yazmıştı.

Cehennemin yedi kapısı

Buyurdu ki:

"Cehennemin yedi kapısı vardır; üçü zenginler, üçü kadınlar, birisi de fakirler içindir."

"Yapacağın işin sonunu düşün, salâh ve iyilik ise onu yap. Azgınlık ise ondan vaz geç."

Allahü teâlânın rızâsı için yaşıyan Peygamber efendimiz, vazîfelerini tamamladıktan sonra; bu dünyadan ebedî âleme göçtüler. Birinci halîfesi, Hz. Ebû Bekir de ömrünü tamamladı. Arkasından, Hz. Ömer halîfe seçildi. Onun zamanında İslâm orduları, büyük fetihler yaptılar.

Şunu iyi bil ki

Hz. Amr ibni Âs kumandasında bir ordu, Mısır seferine çıktı. Epeyce zaman geçmesine rağmen, zafer haberi gelmiyordu. Nihâyet bir mektup geldi. Mısır için, yardım isteniyordu!..

Bunun üzerine Hz. Ömer de, bir mektup yazdı:

Ey Amr! Şunu bil ki Cenâb-ı Allah, hiçbir millete doğru niyetli olmadıkça, yardım etmez. Sana yardım için, dört Müslüman gönderiyorum. Bildiğim kadarıyla bunlardan her biri, bin kişiye bedeldir.

Mektubumu aldığın zaman, askerlerini topla. Onlara güzel bir şekilde hitâb et. Yolladığım dört Müslümanı, onlara tanıt. Askerlerine evvelâ niyetlerini düzeltmelerini; sonra da, düşman karşısında sabır ve sebatla savaşmalarını söyle.

Cum'a Günü, zevâlden sonra hücûm emrini ver. Çünkü o saatte, duâlar kabûl olunur ve Allahın rahmeti yağar. Bütün mücâhidler yüksek sesle Tekbîr getirip, Allahü teâlâdan yardım dilesinler. Sonra da, hücûma kalksınlar!

Hem âlim hem cengâver

Mısır Başkumandanı bu mektubu alır almaz, askerlerini topladı. Önce Halîfenin yazdıklarını, saygıyla okudu. Sonra da şöyle konuştu:

- Ey mücâhid gâziler. Emîr-ül Mü'minîn, Ömer bin Hattâb hazretlerinin; bizlere yardım için yolladığı bahâdırları, işte sizlere tanıtıyorum:

Bu zât: Cennetle müjdelenmiş, 10 büyük Müslümandan, sevgili Peygamberimizin öz halasının oğlu, Zübeyr bin Avvâm'dır.

Şu kahraman; "Resûlullahın süvârisi" ve Bedir savaşını yaşayan kahramanlarından, Mikdâd bin Esved'dir.

Bu genç ise; Peygamber efendimizin duâlarına mazhâr olan, meşhur Mesleme bin Muhalled'dir.

Sonuncu Müslüman da; hem âlim, hem hâfız, hem cengâver ve de Akabe Bî'atlarının reislerinden, Ubâde bin Sâmit hazretleridir.

Bu konuşmadan sonra mücâhidler gerçekten coştular. Hz. Ömer'in dediklerini aynen yapmaya başladılar. Mübârek Cum'a vaktinde, herkes güzelce abdestlerini aldı. Namazlarını kıldılar ve zafer için, Cenâbı Hakka duâ ettiler. Sonra da tekbîrlerle, hücûma geçtiler. İşte bu îmânlı hücûmlar sonunda, duâlar nihâyet kabûl oldu. Mısır topraklarına da, İslâm güneşi doğdu.

Hz. Ubâde, dirâyetli, üstün kabiliyetli bir kimseydi. Hz. Ebû Bekir, hilâfeti zamanında Bizans Kralı Herakliyus'a elçi olarak Haşim bin Âs ile Ubâde bin Sâmit'i gönderdi.

Bu iki zât, Şam'a uğradıktan ve uzun bir yolculuktan sonra İstanbul'a vardılar. Boyunlarında kılıçları olduğu hâlde atlarının üzerinde kralın sarayına kadar yaklaştılar. İstanbul halkı onları hayret ve hayranlıkla seyrediyordu. Hayvanlarından inerken;

- Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber, deyince, sarayın, hurma ağacı gibi sallandığını gördüler.

En büyük kelâm

Kralın huzuruna çıktılar. Kral kendilerine, Peygamberimiz ve İslâmiyet hakkında bir hayli

suâl sordu. Aralarında şu konuşmalar geçti:

- Sizin yanınızda en büyük kelâmınız nedir?

- Lâ ilâhe illallahu vallahü ekber'dir.

- Siz evinizde, memleketinizde bunu söylediğiniz zaman evleriniz sarsılıp, tavanlarınız üzerlerinize çökmüyor mu?

- Hayır, biz bu sözün hiçbir zaman öyle yaptığını görmedik. Ancak senin yanında gördük. O, bize öğütten başka birşey değildir.

- Vallahi mülkümden çıkmaktan nefsim hoşlansaydı size tâbi olurdum, ölünceye kadar da sizin hakîr bir köleniz olmayı isterdim.

Kral, bu itiraftan sonra elçileri kıymetli hediyelerle gönderdi.

Hz. Ubâde 655 yılında yetmişiki yaşlarında iken Remle'de hastalandı. Çok sevilen ve sayılan bir sahâbî olduğu için, bütün mü'minler ziyâretine koşuyorlardı.

Hasta yatağında bile, Peygamber efendimizin hadîs-i şerîflerini ve mübârek Kur'ân-ı kerîm âyetlerini açıklıyor; güzel nasîhatlerde bulunuyordu. Bir keresinde oğlu Velid dedi ki:

- Babacığım! Bana da bir nasîhatta bulunur musun? Fakat lütfen en önemlisi hangisiyle, onu söyleyiniz.

- Beni yatağımda doğrultun, oturayım!

Dediğini yaptılar. Sonra şunları söyledi:

- Oğlum! Eğer sen, kaderin hayrına ve şerrine inanmazsan; îmânın tadına eremezsin.

- Fakat Babacığım, kaderin, hayrını ve şerrini nasıl anlıyabilirim?

- Şöyle inanmalısın ki: kaderinde olmayan şey, seni aslâ bulamaz. Kaderinde yazılı olandan da, aslâ kaçamazsın.

Son nasîhat

Hz. Ubâde'nin hastalığı ziyâdeleşti. Vefât edeceğini anlayınca dedi ki:

- Ne kadar akrabam, azatlı, hizmetli ve komşularım varsa; toplayıp getirin!

Hepsi gelince, onlara;

- Sanıyorum bugün; dünyadaki son günüm, âhiretteki ilk gecem olacaktır. Ba'zılarınızı, elimle veya dilimle incitmiş olabilirim. İşte şimdi bana, kısas yapın. Çünkü bu dünyada kısas yapmazsanız, yemin ederim ki öbür dünyada, hakkınızı benden alacaksınız, dedi.

Etrafındakilerle helâlleşti. Sonra son vasiyetini yaptı:

- Rûhumu teslim eder etmez, hepiniz kalkıp güzelce abdest alın. İkişer rek'at namaz kılıp; hem kendinize, hem de şu garip Ubâde'ye duâ edin. Çünkü cenâbı Hak, yüce Kitâbında **(Sabır ve namazla, Allaha sığının!)** buyurmuştur. Daha sonra hiç bekletmeden, beni kabrime götürün.

| BAŞA DÖN |

Eshâb-ı suffadan: UKBE BİN ÂMİR

Ukbe bin Âmir, Medîne otlaklarında koyun güderdi. Peygamber efendimizin Medîne'ye hicret ettiğini de dağda haber almıştı. Artık orada duramazdı. Gidecek, o yüce Peygamberi görecekti. Koyunları oracakta bıraktı, doğruca Medîne'nin yolunu tuttu. Geldi, Resûlullahı sordu. Misâfir kaldığı evi öğrenir öğrenmez soluğu huzurunda aldı.

Suffa eshâbından oldu

Kâinatın Efendisini karşısında görünce çok sevindi, birden dünyası genişledi, gönlü aydınlandı. Uçacak gibiydi. İçi içine sığmıyordu. O zamana kadar böyle bir heyecan yaşamamış, bu kadar sevinmemişti. Rûhundaki değişikliklere kendisi de inanamaz olmuştu. Dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Size bî'at edeceğim.

Resûl-i ekrem efendimiz hakikat nûrlarından inciler saçtı önüne. Yüce dînin esaslarını öğretti. Ukbe en ufak bir tereddüt bile göstermedi. Hemen bî'at edip mü'minler arasında yer almakta gecikmedi. Ukbe artık bir sahâbiydi. Hem de Suffe eshâbının içinde yer alan seçkin bir Sahâbî.

Ukbe bundan sonra her şeyi terkederek kendisini tamamen ilme verdi. Peygamberimizin hayat dolu sohbetini artık hiç kaçırmıyordu. Ondan ilim ve ma'rifet meyveleri derliyordu. Peygamberimiz de Ukbe'nin ilme olan aşırı arzûsunu bildiği için kendisiyle husûsî olarak ilgileniyordu.

Birgün Hz. Ukbe'ye hitâben şöyle buyurdu:

- Kur'ân-ı kerîmde bazı sû'reler vardır. Cenâb-ı Hak o sûrelerin bir benzerini ne Tevrât'ta, ne İncil'de, ne Zebûr'da ve ne de Kur'ân-ı kerîmde indirmemiştir. Hiçbir geceni onları okumadan geçirme. Bunlar: İhlâs, Felâk, ve Nâs sûreleridir.

Bu sözleri kulaklarına küpe edinen Ukbe şöyle der:

- O günden sonra her gece bu sûreleri okumadan yatmadım. Hep okudum.

Hz. Ukbe bilmediklerini, öğrenmek istediği husûsları Peygamberimizden sormaktan çekinmezdi. Böylece pek çok şeyi öğrenme imkânını bulmuştu. Birgün Peygamberimizin yanına yaklaştı, mübârek ellerini tuttu ve şöyle dedi:

- Yâ Resûlallah, iyilik ve ibâdetin üstün olanlarının hangisi olduğunu söyler misiniz?

- Hâlini sormayanın hâlini sor. Sana bir şey vermeyene vermeye bak. Sana haksızlık edeni de affet.

- Ya Resûlallah, kurtuluş nerededir?

- Diline sahip ol, evin sana dar gelmesin. Sırrını yayma. Günâhların için ağla.

Sen hüküm ver

Bunlar zor işlerdi. Nefse ağır gelen hizmetlerdi, fakat Cennete kavuşturuyordu. Bunun için herşeyden önce böyle nefse zor gelen amelleri işliyerek Allahü teâlânın rızâsını elde etmek lâzımdı. Hz. Ukbe'nin öğrenme husûsundaki bu gayreti onun kısa zamanda âlim Sahâbîler arasına girmesine sebep oldu. Öyle ki, Hz. Ukbe, Peygamberimizin zamanında ictihâd edebilecek seviyeye geldi. Hattâ bir defasında Peygamberimiz kendisine müracaat

eden iki dâvâlı hakkında hüküm verme işini ona bıraktı. Ukbe:

- Siz daha lâyıksınız yâ Resûlallah! Anam, babam size fedâ olsun, dedi.

Fakat Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Sen hüküm ver!

- Neye göre hüküm vereyim yâ Resûlallah?

- Kendi ictihâdına göre hüküm ver. Eğer hükmünde isâbet edersen sana on sevâb verilir. İsâbet etmezsen bir sevâb kazanırsın.

Hz. Ukbe birgün on iki arkadaşıyla birlikte Peygamberimizden birşeyler öğrenmek düşüncesiyle yola çıktı. Yanlarında develeri de vardı. Onları başı boş bırakmak istemediler. Dediler ki:

- İçimizden birisi develerimizi otlatsa da, kalanımız Resûlullah efendimizle sohbet etsek. Sonra öğrendiklerimizi ona bildiririz.

Hz. Ukbe gerçi Peygamberimizin sohbetinde bulunmayı çok arzuluyordu. Fakat develerin yanında birisinin kalması gerektiğine de inanıyordu. Arkadaşlarını kendi nefsine tercih ederek, "Siz gidin. Develeri ben otlatırım" dedi. Sonrasını kendisi şöyle anlatır:

Kim güzelce abdest alırsa

"Arkadaşlarım gideli bir hayli olmuştu. Kendi kendime dedim ki:

- Galiba aldandım. Arkadaşlarım Resûlullahtan benim duymadıklarımı dinliyor, öğrenmediklerimi öğreniyorlar.

Sonra şehre gittim. Yolda sahâbîlerden bir grupla karşılaştım. İçlerinden biri, Peygamberimizin, **"Kim güzelce abdest alırsa, günâhından temizlenerek annesinden yeni doğmuş gibi olur"** buyurduğunu söyledi. Hayret etim. Benim hayretimi fark eden Ömer bin Hattâb dedi ki:

- Hele sen ondan önceki hadîsi dinlemeliydin. Ondaki müjde daha fazla idi.

- Ne olur, onu da sen söyle!

Bunun üzerine O da, Resûlullahın, **"Kim Allaha hiçbir şeyi ortak koşmadan ölürse, Allah ona Cennet kapılarını açar. O da istediği kapıdan Cennete girer. Cennetin sekiz kapısı vardır"** buyurduğunu söyledi.

Tam bu sırada Resûlullah efendimiz geldi. Ben de tam karşısında oturdum, dinlemeye başladım. Fakat benden yüzünü çevirdi. Dedim ki:

- Ey Allahın Resûlü! Anam babam size fedâ olsun. Niçin benden yüzünüzü çeviriyorsunuz?

Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

- Sence bir kişinin istifâdesi mi daha kıymetli, yoksa on iki kişinin mi?

Hatâmı anlamıştım."

Hz. Ukbe, Peygamber efendimize karşı son derece hürmetkârdı. Öyle ki, Resûlullahın huzurunda deveye binmeyi hürmetsizlik sayardı. Birgün Peygamberimizle birlikte bir yere gidiyordu. Peygamberimiz deveye binmişti. Kendisi yaya idi.

Resûlullah efendimiz onu terkisine almak istedi.

- Ey Ukbe! Binmiyor musun? buyurdu.

Hz. Ukbe dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Edebsizlik etmekten korkuyorum,

Peygamberimizin ısrar etmesi üzerine, onun emri edebden üstündür diyerek mahcûb bir hâlde deveye bindi.

Allahü teâlâ onun ayıbını örter

Ukbe, mü'min kardeşlerinde gördüğü kusurları, kabahatleri açığa vurmazdı. Başkalarının kusurlarını araştırmadığı gibi, yanında başkasının kabahatlerinin anlatılmasından da rahatsız olurdu. Bir defasında hizmetçisi, komşunun bir hatâsını söyledi. Hz. Ukbe, hizmetçiye kızmadı. Ona nasîhat etti. Bunun iyi birşey olmadığını anlattı. Sonra da şu hadîs-i şerîfi rivâyet etti:

"Kim dünyada bir mü'minin ayıbını örterse, Allahü teâlâ da Kıyâmet günü onun ayıbını örter."

Hz. Ukbe'nin; hadîs, mîrâs taksimi ve hitâbet gibi sahalarda müstesnâ bir yeri vardı. Kur'ân-ı kerimi güzel okuyan, sesiyle süsleyen sahâbîlerdendi. Hattâ Hz. Ömer ona Kur'ân-ı kerîm okutturur ve büyük bir huşû ile dinlerdi.

Hz. Ukbe'nin bir diğer husûsiyeti de askerlik sanatına olan merakıydı. Fırsat buldukça Peygamber efendimizin, **(Hiçbiriniz ok atışı yapmaktan geri durmasın)** ve **(Bir ok sebebiyle Allah üç kişiyi Cennete koyar: Oku hayırlı bir işte kullanmak maksadıyla yapan ustasını, onu atanı ve atana yardımcı olanı)** gibi hadîsleri hatırlatıyordu. Böylece cihâd rûhunun devamlı uyanık kalmasını, Müslümanların düşmana karşı tâlim yapmaya ehemmiyet vermelerini istiyordu.

Yolların en hayırlısı

Ukbe, Peygamberimizin İstanbul'un fethi için verdiği müjdeyi kalbinin derinliğinde bir sır gibi saklıyordu. Hicretin 52. senesinde Hz. Muaviye'nin İstanbul'un fethi için hazırladığı orduda vazife aldı. O sıralar Mısır vâlisi olduğu için Mısır'dan hazırlanan birliğin kumandanlığını yaptı. Hicretin 58. senesinde vefât etti.

Mısır'da vâli iken Peygamberimizden rivâyet ettiği bir hutbenin meâli şöyledir:

- Ey insanlar! Sözlerin en iyisi, Allahü teâlânın kitâbıdır. Yolların en hayırlısı, benim yolumdur. Sözlerin en değerlisi, Allahü teâlâyı anmaktır. Kıssaların en değerlisi, Kur'ân-ı kerîmdir. Amellerin en iyisi, farz olan amellerdir. İşlerin en kötüsü, bu yolda yapılan değişikliklerdir. Bid'atlerin hepsi dalâlettir, sapıklıktır.

Ölümlerin en şereflisi, şehitlerin ölümüdür. Körlüğün en kötüsü, hidâyete erdikten sonra sapıklığa düşmektir. İlmin en iyisi, faydalı olandır. Veren el, alan elden üstündür. Az ve yeterli olan mal, çok olan ve azdıran servetten iyidir. Pişmanlığın en kötüsü, Kıyâmet günü duyulan pişmanlıktır.

En büyük hatâ, yalan söylemektir. En hayırlı zenginlik, gönül zenginliğidir. En iyi azık, takvâdır. Hikmetin başı, Allah korkusudur. Kalbde yer alan şeylerin en iyisi, hakîkî îmândır. Ölüler için yüksek sesle ağlayıp dövünmek câhiliyye âdetlerindendir. Devlet malına el uzatmak, Cehennemden ateş közleri çalmaktır. Altın ve gümüşü biriktirip zekâtını vermemek, insanın, vücudunu Cehennem ateşiyle dağlamasıdır. İçki kötülüklerin anasıdır. Kazançların en kötüsü fâizdir. Yiyeceklerin en kötüsü yetimin malıdır. Bahtiyar insan, başkasından ders alabilendir.

Toprağa gireceksiniz

Hepiniz nihayet birkaç metrelik toprağa gireceksiniz. Her iş neticesiyle değerlendirilir. Amellerde geçerli olan, amelin sonudur. Gelmesi muhakkak olan şey, uzak olsa da yakındır. Mü'mine sövmek fâsıklıktır. Mü'minin gıybetini etmek Allahü teâlâya karşı gelmektir. Mü'minin kanına tecâvüz etmek ne kadar harâm ise, malına tecâvüz etmek de o kadar harâmdır. Kim kötü bir iş yapmak için Allah adına yemin ederse, Allahü teâlâ onu yalancı çıkarır. Kim sabrederse, Allah sevâbını kat kat verir.

Allahım, beni ve ümmetimi bağışla! Allahım, beni ve ümmetimi bağışla! Allahtan beni ve sizi affetmesini dilerim.

| BAŞA DÖN |

Kırâati ile meşhûr sahâbî: ÜBEYY BİN KÂ'B

(imaj olarak hazırlanacak)

Sevgili Peygamberimiz sordular:

- Yâ Übeyy! Allahın kitâbında en büyük âyet hangisidir?

Hz. Übeyy bin Kâ'b cevap verdi:

- Allah ve Resûlü, daha iyi bilirler.

Efendimiz aynı suâli üç kere tekrarladılar. Üçüncü kere sorduklarında Hz. Übeyy dedi ki:

- Yâ Resûlallah, Kitâbullahın en büyük âyeti, **Âyet-el Kürsî**'dir.

Bu cevap üzerine Peygamber efendimiz mübârek ellerini onun göğsüne koyarak buyurdular ki:

- İlim sana mübârek olsun!

Şu dört Müslümandan öğrensinler

Birgün de Peygamber efendimiz;

- Kur'ân-ı kerîm öğrenmek isteyenler, şu dört Müslümandan öğrensinler, buyurup isimlerini söylediler. O dört bilgili zât arasında, Hz. Übeyy de bulunuyordu.

Hz. Übeyy, Peygamber efendimizle birlikte, bütün gâzâlara katıldı. Uhud'da okla yaralandı. Sevgili Peygamberimiz kendisine bir tabip yolladı. O da, yarasını dağladı. Bunun üzerine iyileşti.

Bir ara sevgili Peygamberimiz onu, zekât toplamaya memûr ettiler. Bütün kabîlelerden, zekâtlarını topladı, geldi. Sonunda Medîne dışındaki bir Müslüman kalmıştı. Selâm verip yanına girdi. Ziyâret sebebini öğrenen adamcağız, bütün mallarını Hz. Übeyy'e göstererek dedi ki:

- Hangisini istiyorsan seç, al!

O da bir tanesini ayırdı. Fakat mal sahibi itiraz etti:

- Böyle süt vermeyen, ihtiyar bir hayvancağızı; zekât olarak veremem.

Genç ve semiz bir hayvan gösterip rica etti:

- Lütfen bunu alın!

Onun değeri fazladır

Bu sefer de, Hz. Übeyy itiraz etti:

- Onun değeri fazladır. Senin zekâtın, daha az tutar, alamam!

Ama Müslüman, "ille de bunu almalısın!" diye ısrar ediyordu. O zaman Hz. Übeyy, bir teklifte bulundu:

- Efendimiz çok yakında bulunuyorlar. İstersen gel, kendileriyle konuş. Râzı olurlarsa, alırız.

Müslüman kabûl etti. Kendi seçtiği zekât malıyla birlikte, Resûl-i ekremin huzûruna vardılar.

- Yâ Resûlallah! Sizin elçiniz, sizin rızânız olmadan, verdiğim zekât malımı almıyor! Lütfen, emir buyurunuz da, kabûl etsin.

Mes'eleyi öğrenen iki cihân Sultânı buyurdular ki:

- Übeyy, ödemen hak olan miktarı ayırmış. Ama sen gönül rızâsı ile, fazlasını vermek istiyorsan; hayır işlemene engel olmayız. Cenâb-ı Hak da sana, sevâbını verir.

Sonra ikisine de, duâ ettiler.

Hz. Übeyy, Efendimizin vefâtlarından sonra da; zekât toplama görevine devam etti. O sırada çıkan Yemâme cenginde, Hâfızların çoğu şehîd oldular. Hz. Ömer, Halîfeye müracaat etti. Halîfe Hz. Ebû Bekir de, Kur'ân-ı kerîmin mushaf hâline getirilmesi için emir verdi. Bu önemli iş yerine getirilirken çalışanların başında, gene Hz. Übeyy bulunuyordu.

Bir türlü anlaşamadık

Bir gün Hz. Ömer ile Efendimizin amcası Hz. Abbâs, bir gün ihtilâfa düştüler. Fakat Hz. Übeyy'in hakem olmasında anlaştılar. İkisi birlikte, onun evine gittiler.

Selâmdan sonra Hz. Abbâs şunları söyledi:

- Yâ Übeyy! Halîfe, bana ait bir evi istimlâk etmek istiyor. Ben de, vermek niyetinde değilim. Bir türlü anlaşamadık. Neticede, senin hakem olmanı kararlaştırdık. Nasıl hükmedersen, ona râzı olacağız.

Hz. Übeyy, halîfe Hz. Ömer'in yüzüne baktı. O da:

- Evet, öyle! diyerek söylenenleri tasdîk etti, doğruladı. Sonra da şunları ekledi:

- O'nun evi, Mescid'in bitişiğindedir. Kendisine, "Burasını gönül rızân ile, devlete sat. Parasını derhal ödeyelim!" dedim. "Olmaz!" dedi. "Hîbe et, bağışla" dedim. "Olmaz!" dedi. Bunun üzerine "Öyleyse, istimlâk edeceğim. Sonra da yıkıp, Mescide ilâve edeceğim. Müslümanlar artık sığmıyorlar, dedim. Onu da kabûl etmedi. "Bu saydıklarımdan birisini mutlaka yapmalısın!" dedim. Ancak senin hakem olmanda anlaşabildik.

Hz. Ömer daha sonra, "Şimdi nasıl karar vereceksen, ver bakalım, deyip sözlerini tamamladı.

Hz. Übeyy, iki tarafı da, dikkatle dinledikten sonra dedi ki:

- Yâ Emîr-el mü'minîn! Öyle biliyorum ki, sen, Abdülmuttalib oğlu Abbâs'ı râzı etmezsen; onun evini alamazsın!

Bu hükmü nereden çıkardın

Hz. Ömer sordu:

- Bu hükmü; Allahın kitâbından mı, yoksa Resûlullahın sünnetinden mi çıkarıyorsun?

Hz. Übeyy, gâyet sâkin cevap verdi:

- Resûl-i ekremin Sünnetinden.

- Nasıl?

- Resûlullah efendimizden işitmiştim. Buyurdu ki:

(Süleymân aleyhisselâm, Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'yı inşâ ettirirken, örülen duvarlar tekrar yıkılıyordu. Zor durumda kalan Süleymân aleyhisselâma, Cenâb-ı Hak vahy ile bildirdi: "Sen, üzerinde câmi yaptırdığın arsa sahibini, tam olarak râzı etmedikçe; imkânı yok, o duvarları tamamlıyamazsın.")

Bunları işiten Hz. Ömer, arsayı istimlâkten vazgeçti. Çünkü Hz. Abbâs, hiçbir bedelle satmaya yanaşmıyordu. Bu âdil karar ve halîfenin adâlete saygısı karşısında; Hz. Abbâs da gönül rızâsıyla arsasını, Müslümanlara armağan (hîbe) etti. Böylelikle Mescîd-i Nebevî genişletilebildi.

Mescîdde Müslümanlar, halka halka oturmuşlar; Hadîs-i şerîf dinliyorlardı. Sevgili Peygamberimizden bahsediyorlardı. Irak'tan yeni gelen bir Müslüman, o halkaları teker teker geçti. Üzerinde sâde bir elbise bulunan, zayıf bir ihtiyarın yanına yaklaştı. İhtiyar, yolculuktan yeni gelmiş gibi yorgun görünüyordu. Belki de hastaydı. Fakat;

- Kâ'be'nin Sahibine yemin ederim ki, diye söze başladı. ve şöyle devam etti:

- Birgün Resûl-i ekremden işittim. Buyurdu ki:

(Kim dünyada hayır amel işlerse, ona çok müjdeler vardır. Allahü teâlâ ona âhirette çok ihsânlarda bulunacaktır. Lâkin kim ki bu dünya için çalışırsa, ona âhiretten hiçbir nasip yoktur.)

Bu zât kimdir

Söyliyeceklerini söyleyip bitiren yaşlı hatip, sessizce kalktı. O gittikten sonra Iraklı oradakilere sordu:

- Bu zât kimdir?

Cevap verdiler:

- O, Müslümanların büyüğü Übeyy bin Kâ'b hazretleridir.

Iraklı da kalktı. Hz. Übeyy'i, evine kadar takîb etti. Kapıya vardıklarında, selâm verdi. İzin istiyerek, eve girdi. Gördü ki evi de, eşyâsı da kendisi gibi!.. Dünya süsünden, telâşından uzak. Ev sahibi, hiç tanımadığı bu misâfire sordu:

- Sen kimsin?

- Irak'lı bir Müslüman!..

- Anlaşıldı! Şimdi, ardı arkası gelmeyen suâller sorarsın!..

Bunu duyan Iraklı, ellerini semâya kaldırdı:

- Ey Allahım! Şu hâlimize bak. Bizler sâdece, dînimizi öğrenmek için, bunca masraf ederiz. Hem kendimizi, hem develerimizi yorarak, uzaklardan geliriz. Sonra da büyüklerimiz bize, böyle söylerler!

Bunu işiten Hz. Übeyy ağlamaya başladı. Ve:

- Sevgili kardeşim! Allah sana iyilikler versin. Fakat sözlerimi yanlış anladın. Ben sâdece, Iraklıların huylarını söylemek istemiştim. Senden özür diliyorum. Beni affettiğini anlamadıkça, bir daha kimseyle konuşmayacağım, diye üzüntüsünü açıkça belli etti.

Iraklı zararı yok gibilerden elini salladı ve hakkını helâl ettiğini bildirdi. O zaman çok sevinen Hz. Übeyy:

- Allahım! Eğer beni, gelecek Cum'aya kadar sağ bırakırsan; sevgili Peygamberimizden duyduğum herşeyi Müslümanlara anlatacağım, diye vaadde bulundu.

Yabancısın herhalde

Bunun üzerine Iraklı, izin alarak ayrıldı. Gelecek Cum'ayı sabırsızlıkla beklemeye başladı. Perşembe sabahı sokağa çıktığında, büyük bir kalabalıkla karşılaştı. Herkeste bir telâş, bir heyecan farkediliyordu. Birisine sordu:

- Ne var, ne oluyor?

Adamcağız hayretle dedi ki:

- Sen yabancısın herhalde!

- Evet, Irak'tan geldim.

- Sevgili Peygamberimizin Eshâbından, Hâfızların efendisi vefât eyledi...

- Allah rahmet eylesin! Acaba kimdi?

- Übeyy bin Kâ'b hazretleri. Sevdiklerine kavuştular.

Birgün Resûlullah efendimiz mübârek ellerini, Übeyy'in göğsüne koydular ve buyurdular ki:

- Yâ Rabbî! Burayı şüphe ve tekzibden, yalanlamaktan koru.

Hz. Übeyy buyuruyor ki:

- O anda bana öyle bir hâl oldu ki gümüş gibi beyaz bir yer gözüme göründü ve ben de oradan Rabbime sanki nazar ediyorcasına korkudan ter içinde kaldım.

Tüccar mısın?

Kays bin Ubâde hazretleri anlatır:

"Ben Resûl-i ekremin Eshâbını görmek için Medîne'ye geldim. Gördüklerim içinde en çok Übeyy bin Kâ'b'dan hoşlandım. Her zaman onun yanında olmak isterdim. Hep ön safta namaz kılardı. Ben de ona yakın yerde bulunurdum.

Birgün namazdan sonra bana buyurdu ki:

- Sen tüccar mısın?

Ben, "evet" deyince buyurdu ki:

- Tüccarların çoğu helâk olurlar. Sen onlardan olma. Lâkin ben Müslüman olan tüccarlara çok acırım."

Übeyy bin Ka'b, Enes bin Ali'ye buyuruyor ki:

- Sizler iki şeyi yapınız: Birisi hak yoldur ki, O İslâm dînidir. İkincisi de, Resûlullahın sünneti seniyyesidir. Kim ki bu iki şeye riâyet eder ve onunla beraber Allahü teâlâyı zikreder, O'nun korkusundan gözlerinden yaş gelirse, o kimsenin vücuduna ateş temas etmez.

Kim ki İslâm yolunun üzerinde olsa ve sünneti seniyyede yaşasa, Allahü teâlâyı çok zikretse ve O'ndan çok korksa bütün günâhları dökülür.

Sonbaharda ağaçların yaprakları sararıp solduğunda bir rüzgâr vurduğu zaman o gevşemiş bütün yapraklar nasıl dökülürse, O'nun aşkı ve korkusuyla ağlayıp, bedeni titreyen kimsenin de o yapraklar gibi günâhları dökülür.

Allahın kitabı size yeter

Ebû Ali buyuruyor ki,

Bir şahıs Übeyy bin Ka'b'ın yanına geldi ve:

- Bana nasihat et!

Hz. Übeyy de ona buyurdular ki:

- Allahü teâlânın kitabını yani Kur'ân-ı kerîmi kendinize imam yapın; yine Onu kendinize hakem yapın. O size yeter. O'nun hükmüne razı ol.

Bu kitap öyle bir kitaptır ki, Resûl-i Ekrem bize bırakmıştır ve sizin üzerinize öyle bir şahittir ki, sizden ve sizden evvel gelenlerden zikretmiştir. Aranızda olan hükmü de açıklamıştır. Sizlere ve sizlerden sonrakilere de çok güzel hakemdir.

Übey bin Emir dedi ki,

Bir sohbette Übeyy bin Ka'b bana buyurdular ki:

- Kim ki Allahü teâlânın rızası için elindekini verirse muhakkak Allahü teâlâ da ondan daha iyisini ona ihsan eder ve hesapsız şekilde sevap yazar. Kimki bunun aksini yapar. Allahü teâla elindekini de alır ve ona günâh yazar.

Hz. Übeyy sahâbenin en âlimlerinden idi. Kur'ân-ı kerîm'den başka Tevrat ve İncil'i de iyi anlardı. Fakat Hz. Übeyy'in asıl merâkı, Kur'ân-ı kerîm idi. O, Allahın kitabının, bütün derinliklerini öğrenmek, anlamak istiyordu.

Bizzât ismimi verdi mi?

Yüce kitâbımız Kur'ân-ı kerîmin en güzel şekilde okunmasında ve toplanmasında büyük hizmetleri olmuştur. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Kur'ân-ı kerîmi en iyi okuyanınız Übeyy bin Kâ'b'dır.

Birgün Resûlullah kendisine buyurdu ki:

- Yâ Übeyy, Allahü teâlâ bana, senin üzerine Beyyine sûresini okumamı emretti.

- Yâ Resûlallah, Rabbim zât-ı âlinize bizzat, benim ismimi verdi mi?

Resûlullah **"Evet"** cevabını verince, sevincinden gözleri yaşarmıştır.

Peygamber efendimiz, kendisine Ebû Münzir künyesini vermiş, adına ilâveten de **Seyyid-ül-Ensâr** lâkabını koymuştur.

Efendimiz hayatta iken, Kur'ân-ı kerîm öğreten ender Müslümanlar arasındadır. Hadîs, Fıkıh, Tefsîr, hasılı bütün dînî ilimlerde onun büyük hizmeti mevcuttur.

Bütün hayatını Kur'ân-ı kerîmin hizmetinde geçiren Hz. Übeyy buyurdu ki:

- Mü'min dört vasfından belli olur. Belâ ve musîbete mâruz kaldığında sabreder. Ni'met ve ikrâma mazhar olduğunda şükreder, konuştuğu zaman doğru konuşur. Hükmettiği zaman adâlete riâyet eder.

Mü'min beş nûr içinde dönüp dolaşır. Cenâb-ı Hakkın, Nûr üzerine nûr buyurması buna işârettir. Onun sözü nûr, ilmi nûr, girdiği yer nûr, çıktığı yer nûr ve kıyâmet günü gideceği yer nûrdur.

Hz. Ömer'in emriyle Müslümanlara, Terâvîh namazını da ilk defa Hz. Übeyy kıldırmıştır. Hz. Übeyy'in babası: Kâ'b, anası: Süheyle, künyeleri: Ebû Münzir, Ebü't Tufeyl, lâkabları: Seyyid-ül-kurrâ, Seyyid-ül-Ensâr, Seyyid-ül-Müslimîn'dir. Bu şerefli ve yüksek lâkaplar, O'nun mevkiini göstermeye yeter. Hazrec'in Neccâr kabîlesine mensuptur.

Sözüne sâdık kaldı

İslâm Güneşi, Medîne'de yayılmaya başladığı sıralarda, Müslüman oldu. Sonra Akabe bî'atında, sevgili Peygamberimizin mübârek ellerini tuttu ve ölünceye kadar verdiği söze sâdık kaldı.

Resûlullah efendimiz Medîne'ye hicretlerinde O'nu, Saîd bin Zeyd hazretleriyle din kardeşi yaptılar. Bedir gazâsından Tâif muhasarasına kadar, Efendimizin bütün gazâlarına iştirak etti. Hepsinde büyük yararlık gösterdi. Dindâr ve itimatlı bir Müslümandı. Bu yüzden sevgili Peygamberimiz kendisini, Zekât toplamakla vazifelendirdi. Hz. Ebû Bekir zamanında da aynı vazifeyi yaptı.

Vefât ettiğinde O'nun cenâze namazını da Halîfe kıldırdı.

| BAŞA DÖN |

Resûlullahın çok sevdiği sahâbîlerden: ÜSÂME BİN ZEYD

Peygamber efendimizin Hz. Mâriye'den doğan, oğlu Hz. İbrâhim, 629 senesinde birbuçuk yaşında iken süt annesi Ümmü Bürde'nin evinde bulunuyordu. Peygamber efendimiz, oğlunun hastalandığını işitince, Hz. İbrâhim'in yanına gittiler.

Sen de mi ağlıyorsun yâ Resûlallah?

Onu kucağına aldıklarında, can vermek üzereydi. Peygamberimizin mübârek gözlerinden yaşlar akmaya başladı. "Sen de mi ağlıyorsun, yâ Resûlallah?" diyen Hz. Abdurrahman bin Avf'a buyurdu ki:

- Ey ibni Avf, benim bu ağlamam bir acımadan ibârettir. Ben, ölen kimsede bulunmayan hasletleri sayarak, yüksek sesle, bağırarak ölü için ağlamayı yasak ettim. Ben sizi, günâh ve ahmaklık olan iki bağırıştan men ettim.

Biri ni'mete kavuşulduğu sıradaki eğlence, oyun ve şeytan çalgılarından,

İkincisi de, bir musîbete ve felâkete uğrayınca, bağırıp, yüz-göz tırmalamaktan, üst-baş yırtmaktan ve şeytan şamatasından men ettim.

Sonra da ilâve ettiler:

- Acımayana acınmaz.

Resûlullah efendimizin gözlerinden yaş geldiğini gören Hz. Üsâme bin Zeyd, feryâda başlayınca, Peygamber efendimiz, ona, ağlamamasını emir buyurdu. Hz. Üsâme dedi ki:

- Yâ Resûlallah, sizin ağlamanız üzerine feryât ettim. Affınızı dilerim.

O zaman Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Ağlamak, acımaktan ileri gelir. Feryât ve figân ise şeytandandır.

Oğlu İbrâhim vefât edince de buyurdular ki:

- Yâ İbrâhim! Ölümüne çok üzüldük. Gözlerimiz ağlıyor, kalbimiz sızlıyor. Fakat Rabbimizi gücendirecek bir şey söylemeyiz.

Resûlullah efendimizin ciğerparesi İbrâhim vefât ettiğinde güneş tutulmuştu. "Yâ Resûlallah, İbrâhim vefât ettiği için güneş tutuldu" diyenler oldu. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ay ve güneş Allahü teâlânın varlığını ve birliğini gösteren iki mahlûktur. Kimsenin ölmesi, kalması ile tutulmazlar. Onları görünce, Allahü teâlâyı hatırlayınız!

Hz. İbrâhim'in cenâzesi yıkanıp kefenlendikten sonra, Peygamber efendimiz, cenâze namazını kıldırdılar. Bakî kabristanında mezarı kazıldı. Hz. Üsâme ile Hz. Fadl bin Abbâs kabrin içine indiler.

Ferâhlık verir

Peygamberimiz kabrin kıyısına oturdular. Kabrin üzeri örtülürken, yan tarafta bir açıklık gördüklerinde, oraya mübârek elleriyle bir kerpiç koyarak kapattılar ve buyurdular ki:

- Siz, bir işi içe sinecek bir şekilde yapınız! Çünkü, böyle yapmak, musîbete uğrayanlara ferahlık verir. Böyle yapmak, ölüye fayda ve zarar vermez, fakat bu dirinin gözünü aydınlatır.

Kabrin üzerine su döktüler. Bir taşı kabrin başına diktiler. Kabrin üzerine su dökmek ilk defa Hz. İbrâhim'in kabrinde oldu.

Peygamber efendimiz 632 senesinde hastalandılar. Hasta oldukları hâlde, Rumlarla savaşmak üzere bir ordu hazırlanmasını emir buyurdular. Eshâb-ı kirâm hazırlık yapmak için dağıldı. Resûlullah efendimiz, Hz. Üsâme'yi çağırarak buyurdular ki:

- Ey Üsâme! Şam'da Belka sınırına, Filistin'deki Darum'a, babanın şehîd edildiği yere kadar, Allahü teâlânın ismiyle ve bereketiyle git! Onları atlara çiğnet! Seni bu orduya başkumandan tayin ettim. Übnâlıların üzerine ansızın varıp üzerlerine şimşek gibi saldır! Varacağın yere haber ulaşmayacak şekilde hızlı git! Yanına kılavuzları alıp, casus ve gözcüleri önünden ilerlet! Allahü teâlâ zafer ihsân ederse, onların arasında az kal!

İnsanların en sevgilisidir

Çürüf'te karargâh kurmalarını emir buyurup, mübârek elleriyle sancağı bağlayıp, Hz. Üsâme'ye verdiler. Mescidde minbere çıkıp buyurdular ki:

- Ey Eshâbım! Üsâme'nin babası Zeyd, kumandanlığa nasıl lâyık ve benim katımda nasıl sevgiliyse, ondan sonra oğlu Üsâme de kumandanlığa öyle lâyıktır. Üsâme, benim katımda insanların en sevgililerindendir.

Hz. Üsâme ve savaşa gidecek olan Eshâb-ı kirâm, Peygamberimizle vedâlaştılar. Hz. Üsâme'nin kumandası altında savaşa gideceklerin arasında Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Ebû Ubeyde bin Cerrah, Hz. Sa'd bin Ebî Vakkâs gibi Eshâbın ileri gelenleri vardı.

Resûlullah efendimizin hastalığı ağırlaştı. Bu arada ordu hazırlıklarını tamamlamış, karargâhta toplanmışlardı.

Pazar gecesi orada yattılar. Sabahleyin Hz. Üsâme, Peygamber efendimizin yanına geldi. Yanında Hz. Abbâs da vardı. Peygamberimizin mübârek ağzına ilâç veriliyordu. Hz. Üsâme'yi görünce ona duâ ettiler ve buyurdular ki:

- Allahü teâlânın bereketiyle, kuşluk vakti yola çıkınız!

Ordu hareket etmek üzereyken, Peygamber efendimizin vefât haberi geldi. Hz. Ebû Bekir, Hz. Üsâme'ye dedi ki:

- Sancağı açmamak üzere evine götür.

Peygamber efendimizin mübârek cenâzelerini yıkamak üzere harekete geçtiler.

Ehl-i beytim yıkasın!

Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk, "Peygamber efendimizin vefâtından önce, mübârek cenâzelerinin yıkanmasıyla ilgili olarak Resûlullahtan işittim ki; **(Beni, Ehl-i beytim yıkasın)** buyurmuştu. Abbâs ve Ali yıkasınlar" dedi.

Hz. Abbâs, oğlu Fadl ile beraber geldi. Hz. Ali dahî geldi. Hz. Ebû Bekir Hz. Ali'ye, "Yâ Ali, Resûlullahı sen yıka!", Hz. Üsâme'ye de, "Onlara hizmet et!" buyurdu.

Hz. Ebû Bekir, Eshâb-ı kirâm ile kapıda bekledi. Ensârdan Evs bin Havli'yi de yardım için içeriye soktu. Hz. Üsâme, Peygamber efendimizin mübârek cenâzelerini yıkamak, kefenlemek ve kabr-i şerîfine indirmekle şereflendi.

Resûlullah efendimizin defninden üç gün sonra, Hz. Ebû Bekir Eshâb-ı kirâma buyurdu ki:

- Resûlullah efendimiz, sizi, Üsâme'nin emrinde gazâya göndermişti. Vefât edince, o iş yapılmadı. Herşeyden önce, bu emri yerine getirmeliyiz! Bu işte, gevşek davranmayın, gazâya hazır olun!

Halîfeyi öldürürse

Eshâbı harbe hazırladı. Bu sırada Arabistan çöllerinde isyân çıktığı işitildi. Eshâb, "Üsâme'nin emrinde gitmiyelim, âsîler Medîne'ye gelip halîfeyi öldürürler" dediler ve çok uğraştılar ise de, Hz. Ebû Bekir kabûl etmedi:

- Resûlullahın emrini, her ne pahasına olursa olsun yapacağız ve Resûlullahın beğendiği kumandanı ben değiştiremem!

Hz. Üsâme at üzerinde, Halîfe ve Eshâb yürüyerek Medîne'den dışarı çıktılar. Hz. Üsâme, Hz. Ebû Bekir'e, ya ata binmesini veya kendisinin de attan ineceğini söyleyince, Hz. Ebû Bekir şu cevâbı verdi:

- Ben ata binmiyeceğim, sen de attan inmiyeceksin! Allahü teâlânın rızâsı için benim de ayaklarım bu yolda tozlansın. Bilmiyor musun ki, her gâzi için, her adımına mukâbil, pek çok sevâb verilir ve o kadar da günâhları dökülür.

Hz. Ebû Bekir, Eshâb-ı kirâma vedâ ederken buyurdu ki:

- Size birinci nasîhatım, Üsâme'ye itâat etmenizdir. Şam'daki rahibeleri, çocukları, kadınları öldürmeyin!

Sonra da Hz. Üsâme'ye dönerek buyurdu ki:

- Resûlullahın emrettiği yere selâmetle git!

Hz. Ebû Bekir vedâ ve nasîhatten sonra, Hz. Üsâme'ye;

- Hz. Ömer'i bana muavin bırakır mısın? dedi.

Hz. Üsâme de buna muvafakat edip, Hz. Ömer'e izin verdikten sonra, halîfe ile Hz. Ömer Medîne-i münevvereye döndüler. Hz. Üsâme dahî Şam'a hareket etti. Huzâ'a kabîlesine gidip, mürtedleri öldürdü. Kırk gün sonra zaferle Medîne'ye döndü.

Onun babası daha sevgili idi

Hz. Ömer, halîfeliği sırasında Hz. Üsâme'ye çok ta'zîm ve ihsânlarda bulundu. Peygamber efendimizin, Hz. Üsâme'yi çok sevdiğini biliyordu. Hattâ, Hz. Ömer, kendi oğlu Hz. Abdullah'a senelik 2000 dirhem tahsis ettiği hâlde, Hz. Üsâme'ye 5000 dirhem tahsis etti. Hz. Abdullah bin Ömer, bu farklılığın sebebini babasına sorunca, Hz. Ömer buyurdu ki:

- Onun babası Resûlullaha senin babandan daha sevgili idi.

Hz. Üsâme'nin yirmi seneye yakın ömürleri Peygamber efendimizin mübârek dizleri dibinde geçti. Peygamberimizin sünnet-i şerîflerini iyi öğrendiği için, Eshâb-ı kirâm, ba'zı mes'elelerini Hz. Üsâme'den sorarlardı. Her işte, her husûsta Resûlullahın emirleri üzere hareket eder, Peygamber efendimizin birçok hizmetlerinde bulunmakla şereflenirdi.

Peygamber efendimizin en i'timât ettiği kimselerden olup, sırlarının mahremi idi. İnce mes'elelerde Hz. Üsâme ile istişâre ederlerdi.

Üsâme bin Zeyd hazretleri diyor ki: "Peygamber efendimizi gördüm. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin mübârek kucağında oturuyorlardı. Buyurdu ki:

- Bu ikisi, benim oğullarımdır ve kerîmemin oğullarıdır. Yâ Rabbî! Ben bunları seviyorum. Sen de sev ve bunları sevenleri de sev!

Hz. Âişe şöyle rivâyet etti:

"Üsâme çocuk idi. Bir gün yüzü kanamıştı. Resûlullah efendimiz bana, **"Üsâme'nin yüzünü yıka"** buyurdu ve yıkarken bana yardım etti ve yüzünü öptü, sevdi."

Ayın ondördü gibi

Yoksul bir kimse vefât etti. Yıkamak üzere Hz. Üsâme ve Hz. Ali'ye vazîfe verdiler. Cenâze yıkandı, kefenlendi ve defnedildi. Sonra Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Bu kimse, Kıyâmet günü, yüzü ayın ondördü gibi parlak olarak mahşer yerine gelecektir. Bunun bir hasleti vardır. Eğer o hasleti de olmasa, kuşluk güneşi gibi yüzü parlak olduğu hâlde mahşer yerine gelirdi.

"Bu haslet nedir?" diye soruldu. Buyurdular ki:

- Bu kimse devamlı olarak gece namaz kılar, gündüz oruç tutar ve Allahü teâlâyı çok zikrederdi. Ancak tûl-i emel sâhibi olup kış geldiği zaman yaz elbisesini, yaz geldiği zaman, kış elbisesini saklardı. Size en az verilen, yakîn ve sabır azîmetidir.

Resûlullah efendimiz Üsâme'ye nasîhat ederek buyurdu ki:

- Âlim ve müttekîler, halk arasına girdikleri zaman varlıkları, kayboldukları zaman yoklukları bilinmez. Çünkü aranmazlar. Yerin genişliği, onları kuşatır. İnsanlar hep dünya ni'metinden zevk alırken, onlar Allaha itâatten zevk alırlar.

İnsanlar, Peygamberin sünnet ve ahlâkını kaybettikleri zaman, onlar onu muhâfaza ederler. Onlardan biri öldüğü zaman, yeryüzü onlar için ağlar. Bunlardan bulunmayan bir belde halkına, Allahü teâlâ gazab eder.

Bu âlimler, köpeklerin leşe hücum ettikleri gibi dünyaya hücûm etmezler. Yemeğin azını yer, insanların rağbet ettiği şeylere kıymet vermezler.

Ba'zıları bunların delirip, akıllarını kaybettilerini sanırlar. Hâlbuki akılları başlarındadır. Onlar gözleri ile Allahın emirlerine bakıp, dünya sevgisini içlerinden attılar.

Dünya adamları nazarında onlar, akılsız olarak dünyada dolaşmakta iseler de, hakîkat şu ki; insanlar akıllarını kaybedip, hayretlere düşecekleri zaman, onların akılları başlarında olacaktır. Âhıret şerefi onlar içindir.

Kardeşlik edin!

Yâ Üsâme, onları hangi memlekette görürsen bil ki, onlar o belde halkının emânıdır. Onların bulundukları memlekete Allahü teâlâ azâb etmez. Yeryüzü onlarla ferahlanır. Cebbâr olan Allahü teâlâ onlardan râzı olur. Onlarla kardeşlik edin ki, onların sâyesinde kurtulmuş olasın!

Şâyet gücün yeterse, aç ve susuz ölmeye gayret et! Açlık ve susuzluk sâyesinde şerefli mevkilere ulaşır, Peygamberlerle birleşirsin. Bedeninden ayrılan rûhun ile melekler sevinir ve Cebbâr olan Allahü teâlâ sana rahmet eder.

| BAŞA DÖN |

Eshâb-ı kirâmın sancaktarlarından: ÜSEYD BİN HUDAYR

Medîne'ye İslâmiyeti öğretmek için gelen Mus'ab bin Umeyr Medîne'de fevkalâde bir gayretle çok kimsenin Müslüman olmasını sağladı. Faaliyetlerini yürütmek üzere Sa'd bin Mu'âz'ın teyzesinin oğlu olan Es'ad bin Zürâre'nin evine yerleşmişti. Bu sebeple Sa'd bin Mu'âz, o zaman Araplar arasında akrabaya karşı hakâretten kaçınmak âdet olduğu için, bu işe mâni olma teşebbüsünde de bulunamadı.

Sen işini bilen adamsın

Ancak bir kabîle reisi olarak bu işe de el koymak istiyordu. Bu maksatla kabîlesinin ileri gelenlerinden Üseyd bin Hudayr'a dedi ki:

- Sen, işini iyi bilen, kimsenin yardımına muhtaç olmayan bir adamsın! Zayıflarımızın inançlarını bozmak için mahallemize gelmiş olan bu adamı, yanımıza gelmekten men et! Es'ad bin Zürâre akrabam olmasaydı, bu işi kendim hallederdim.

Bunun üzerine Üseyd bin Hudayr, Mus'ab bin Umeyr'in bulunduğu eve giderek dedi ki:

- Sizi, bize getiren sebep nedir? Zayıflarımızın inançlarını mı bozacaksınız? Eğer, hayatından olmak istemiyorsan yanımızdan ayrılıp gidersin.

Mus'ab bin Umeyr, ona yumuşak bir sesle cevap verdi:

- Hele biraz otur, sözümüzü dinle! Beğenirsen kabûl edersin, beğenmezsen dinlemekten yüz çevirirsin.

Mus'ab bin Umeyr ona, Kur'ân-ı kerîm okudu. İslâmiyeti anlattı. Onun tatlı konuşması, insanın kalbine işleyen sözleri ve hoş sesiyle okuduğu Kur'ân-ı kerîm âyetleriyle, kendinden geçen Üseyd bin Hudayr dedi ki:

- Bu, ne kadar güzel, ne kadar yüce söz. Bu dîne girmek için ne yapmak lâzımdır?

Ne yapması lâzım geldiğini anlattılar ve Üseyd bin Hudayr, Kelime-i şehâdet söyliyerek Müslüman oldu. Büyük bir huzur içerisinde olduğu hâlde Mus'ab bin Umeyr'e şöyle dedi:

- Arkamda bir adam var. Ben hemen gidip onu size göndereyim. Eğer o Müslüman olursa, Medîne'de onun kavminden îmân etmedik hiç kimse kalmaz.

Sonra kalkıp sür'atle gitti. Doğruca Sa'd bin Mu'âz'ın yanına varınca, Müslüman olduğunu söyledi.

Bunu gören Sa'd şaşırarak hiddetlendi ve Mus'ab bin Umeyr'in yanına koştu. Yanına varınca sert ve kızgın bir tavırla konuşmaya başladı.

Mus'ab bir Umeyr, ona da gâyet yumuşak konuştu ve oturup biraz dinlemesini söyledi. Sa'd, bu nâzik konuşma karşısında yumuşayıp oturdu ve konuşulanları dinlemeye başladı.

Hepiniz îmân etmedikçe

Mus'ab bin Umeyr, ona da İslâmiyeti anlattı ve Kur'ân-ı kerîmden bir miktar okudu. Kur'ân-ı kerîm okunurken Sa'd'ın yüzü birdenbire değişiverdi. O da orada Müslüman oldu. Kendinde duyduğu üstün bir hâlin ve rahatlığın şevkiyle derhal kavminin yanına gidip, onlara Müslüman olduğunu söyledikten sonra sözlerini şöyle tamamladı:

- Hepiniz îmân etmedikçe sizin erkek ve kadınlarınızla konuşmak bana harâm olsun!

Bunun üzerine kavmi hep birden İslâmiyeti kabûl etti. O gün kabîlesinden îmân etmedik kimse kalmadı.

Üseyd bin Hudayr bütün güç ve kuvvetini, maddî ma'nevî imkânlarını İslâm uğrunda kullandı. Medîneli Müslümanlardan 75 kişi ile ikinci Akabe bî'atına katıldı. Peygamberimizin bu Müslümanlar içerisinden seçtiği on iki temsilciden birisi de Üseyd bin Hudayr'dır.

Hz. Üseyd, Resûlullah efendimizin bütün savaşlarında yer aldı. Canını ve varlığını bu yola adadı. Uhud savaşında Evs kabîlesinin sancağı Hz. Üseyd'de idi. Bu savaşta cesâret ve şecaat örnekleri gösterdi. Yedi yerinden ağır bir şekilde yaralandı.

Mücâhidler Medîne'ye döndükten hemen sonra, Peygamber efendimiz, müşriklerin geri dönüp Medîne'ye baskın yapma ihtimalini göz önünde tutarak, Hz. Bilâl'e, "Resûlullah düşmanınızı takip etmenizi emrediyor!" diye seslenerek Müslümanlara duyurmasını emretti.

Dertlerini unutturdu

Bu sırada Üseyd yaralarını tedâvi ettirmek istiyordu. Resûlullahın da'vetini işitince dedi ki:

- İşittim, Allahın Resulünün emrine boyun eğiyorum!

Sonra Üseyd bin Hudayr, silâhını eline aldı. Yaralarının tedâvisine ehemmiyet vermeyerek Peygamberimizin yanına geldi. Hazır olduğunu söyledi. Cihâd da'veti ve Resûlullahın emri, ona, bütün dert ve yaralarını unutturmuştu.

Uhud savaşından sonra bir gün Mekkeliler Peygamber efendimizi öldürmesi için bir bedevîyi kirâlık kâtil tuttular. Bedevî Medîne'ye gelerek Peygamber efendimizin bulunduğu yeri öğrendi. Peygamber efendimiz bu sırada Abdüleşheloğullarının yanında idi.

Eshâb-ı kirâm Peygamberimizin mübârek sohbetini tatlı tatlı dinlerken, bedevî girdi. Peygamberimiz adamın durumundan şüphelenmişti. Buyurdu ki:

- Şu adamın niyeti kötü. Suikastte bulunmak istiyor.

Az sonra bedevî yaklaşarak sordu:

- Abdülmuttalib'in torunu hanginizdir? Peygamberimiz;

- Abdülmuttalib'in oğlu benim, diye karşılık verdiler.

Sana doğruluk fayda verir

Bedevî, kötü maksadını gerçekleştirmek üzere Resûlullaha doğru ilerlerken, Üseyd bin Hudayr eteğinden tutarak hızla çekti. Bir anda bedevînin, elbisesi içerisinde gizlediği hançeri ortaya çıktı. Hz. Üseyd, adamın yanına vararak onu te'sîrsiz hâle getirdi. Bedevî, "Canımı bağışla, yâ Muhammed!" diye bağırıyordu.

Peygamber efendimiz bedevîye buyurdu ki:

- Bana doğrusunu söyle, buraya niçin geldin? Eğer doğrusunu söylersen doğruluk sana fayda verir. Yalan söylersen bu senin için iyi olmaz. Yapmaya kalkıştığın işten zâten haberim var.

Bunun üzerine bedevî, kendisinin müşrikler tarafından kiralandığını itiraf etti. Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber efendimiz, kendisini öldürmeye gelen bedevîye;

- Ben seni serbest bırakıyorum. Nereye gitmek istersen git, yahut senin için bundan daha hayırlı olanı tercih et! buyurarak onu İslâma da'vet etti.

Bedevî Peygamberimizin bu âlicenaplığı karşısında, hiç tereddüt etmeden:

- Allahtan başka ilâh yoktur. Sen de muhakkak Allahın Resûlüsün, diyerek Müslüman oldu.

Hendek savaşının uzaması üzerine Resûlullah efendimiz, çeşitli kabîlelerden meydana gelmiş olan müşrik ordusunu zayıf düşürerek morallerini bozmayı plânladı. Bunun için, Gatafanların kumandanı Uyeyne bin Hısn ile Hâris bin Avf'a şöyle bir haber gönderdi:

- Müslümanları muhâsaradan vazgeçip yurtlarına döner giderlerse, kendilerine, Medîne'nin yıllık meyve mahsûlünün üçte birini veririm.

Fakat onlar üçte bire râzı olmadılar ve mahsûlün yarısını istediler. Peygamberimiz daha fazla vermeyince, sonunda buna râzı oldular. On kişilik bir heyetle Peygamberimizin huzuruna geldiler.

Ne hakla ayaklarını uzatıyorsun

Onlar Resûlullahla görüşürlerken Üseyd bin Hudayr bir vesîleyle Peygamberimizin yanına girdi. Uyeyne bin Hısn'ın Resûlullahın karşısında ayağını uzatarak saygısız bir şekilde oturduğunu gördü. Bu saygısızca davranışa tahammül edemedi ve sert bir şekilde çıkıştı:

- Topla ayaklarını! Resûlullahın önünde ayaklarını ne hakla uzatıyorsun? Eğer Resûlullahın huzurunda olmasaydın, vallahi şu mızrağımı sana saplardım.

Gatafan kumandanın ne maksatla geldiğini öğrenince de Peygamberimize hitâben son derece saygılı bir şekilde dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bu, Cenâb-ı Haktan gelen bir emir ise onu yerine getiriniz. Eğer bu işin altında ulvî bir gâyeniz varsa, dilediğinizi yapın. Ona da bir diyeceğim yoktur. Şayet bunlardan başka, bize zarar gelmemesi için buna başvuruyorsanız, vallahi bizim onlara kılıçtan başka verecek bir şeyimiz yoktur. Onlar ne zaman bizden birşey koparmayı umdular ki, şimdi umabilsinler.

Üseyd bu sözleriyle, Allah Resûlünün yapılmasını arzû ettiği bir işi, nefsi istemese de teslimiyetle kabûl edeceğini ortaya koyarak, Resûlullaha olan bağlılığını açık bir şekilde göstermiş oldu. Diğer taraftan, bu sözler, onun, Allah ve Resûlünün yolunda her türlü tehlikeyi göze alacağının ve müşriklere hiçbir şekilde tâviz vermeye yanaşmayacağının da bir ifâdesiydi.

Üseyd bin Hudayr'ın bu konuşması Resûlullahı sevindirdiği gibi, orada bulunan Sahâbîleri de gayrete getirdi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz, Gatafanlılarla anlaşmaktan vazgeçti.

Mes'eleyi halledemedik

Uyeyne bin Hısn ile Hâris bin Avf, son derece ümitsiz ve üzüntülü olarak oradan ayrıldılar. Eshâbın ihlâs, sabır ve metânetlerini, Peygamberimizin emirlerine göre hareket etmekten vazgeçmeyeceklerini görünce, Medîne'yi hiçbir şekilde ele geçiremeyeceklerini anladılar. Karargâhlarına gittiler.

Kabîlelerinden neticeyi soranlara da şöyle itirafta bulundular:

- Mes'eleyi halledemedik. Biz, son derece basiretli, ileri görüşlü ve Peygamberleri uğrunda canlarını seve seve fedâ edebilecek bir kavim gördük. Biz de mahvolduk, Kureyşliler de mahvoldular. Kureyşliler Muhammed'e birşey yapamadan dönüp gidecekler. Muhammed de Benî Kurayza Yahûdîlerinin üzerine düşecek. Gebersinler, Cehenneme gitsinler. Muhammed bize Yahûdîler gibi zararlı değildir.

Böylece Peygamberimizin düşündüğü gerçekleşmiş oldu. Gatafanlılar muhâsaradan vazgeçerek yurtlarına döndüler.

Üseyd bin Hudayr, Mekke'nin fethine de katıldı. Hz. Ebû Bekir ile birlikte Peygamberimizin hemen yanıbaşında yer aldı. Huneyn ve Tebük savaşlarında Evs kabîlesinin sancaktarlığını yaptı.

Peygamber efendimizin, **"Ne iyi kimsedir!"** şeklinde methine mazhar olan Üseyd bin Hudayr'ın sesi çok güzeldi. Bu sesini Kur'ân-ı kerîm okumakla süslerdi. Okumaya başladığı zaman bambaşka bir âleme giderdi.

Bir gece hurma sergisinde Bekara sûresini okuyordu. Yanında bağlı bulunan atı birden şahlandı. Hz. Üseyd okumayı kesti, at sakinleşti. Tekrar okumaya başladı, at yine şahlandı. Üseyd sustu, at da sakinleşti. Üseyd tekrar okumaya başladığında at yine şahlandı. Ondan sonra da artık okumaktan vazgeçti.

Bilir misin onlar nedir?

Atının yanına gitti, başını kaldırdı, semâya baktı. Birden şaşırdı. Çünkü, başının üzerinde gölgeye benzer bir sis içinde kandiller gibi birçok parıltılar gördü. Daha sonra bu gölge tabakası, içinde ışık manzûmesiyle birlikte semâya çekilip gitti ve görünmez oldu.

Hz. Üseyd, sabah olur olmaz hemen Peygamberimize koştu ve durumu anlattı. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Ey Hudayr'ın oğlu! Bilir misin, onlar nedir?

- Hayır, yâ Resûlallah!

- Ey Üseyd, onlar meleklerdi. Senin Kur'ân-ı kerîm okuyan sesine gelmişlerdi. Sesini dinliyorlardı. Eğer okumaya devam etseydin, sabaha kadar seni dinlerler, insanlar da kendilerini seyrederlerdi. Onlar insanlardan gizlenmezlerdi.

Üseyd bin Hudayr, ilimden bir hakikat öğrenebilmek için, ba'zan geç saatlere kadar Resûlullahla sohbet ederdi. O mes'eleyi öğrenmeden rahat edemezdi.

Hz. Üseyd, Kur'ân-ı kerîm okumak ve dinlemekten, Resûlullahın sohbetinde bulunmaktan o derece huzur duyuyordu ki, âdetâ bunlar ondan bir parça olmuştu. Bir sözünde, bu durumunu şöyle ifâde eder:

- Bütün arzûm, ömrümü üç hâl üzere geçirmek ve bu hâllerden hiçbir zaman ayrılmamaktır. Bunlar: Kur'ân-ı kerîm okuduğum veya dinlediğim zamanki hâlim. Resûlullahın hutbesini, konuşmasını dinlediğim zamanki hâlim ve bir cenâzeyi gördüğüm zamanki hâlim.

Işık salan baston

Bir gün, yine bir arkadaşıyla birlikte Resûlullahın sohbetinde bulunmuşlardı. Huzurdan ayrıldıklarında ortalık iyice kararmıştı. Ellerindeki baston ışık vermeye, yollarını aydınlatmaya başladı. Birbirlerinden ayrıldıktan sonra ışık ikiye ayrıldı. Her biri kendi bastonunun aydınlığında yürüyerek evlerine gittiler.

Hz. Âişe-i Sıddîka buyurur ki:

Ensârdan üç zât var ki, fazîlet yönünden hiç kimse, onların üstünde sayılmazdı. Bunların üçü de Abdüleşhel oğullarından olup, Sa'd bin Mu'âz, Üseyd bin Hudayr ve Abbâd bin Bişr idi.

Hz. Üseyd, Hicretin 20. yılında, Hz. Ömer'in hilâfeti zamanında vefât etti. Cenâze namazını Hz. Ömer kıldırdı.

| BAŞA DÖN |

Kardeşleri tarafından işkence gören sahâbî: VELÎD BİN VELÎD

Velîd bin Velîd, meşhûr Hâlid bin Velîd'in kardeşiydi. Bedir gazâsında müşriklerin safında harbe katıldı. Müşrikler bu harpte yenilince, onu Abdullah bin Cahş esir aldı. Medîne-i Münevvereye getirdi.

Kardeşlerinden henüz müşrik olan Hâlid bin Velîd ile Hişâm bin Velîd, onu esâretten kurtarmak üzere Medîne'ye geldiler. Abdullah bin Cahş kurtuluş akçesi verilmedikçe bırakmak istemedi. Kardeşlerinden Hâlid râzı olduysa da, baba bir annesi ayrı kardeşi Hişâm kabûl etmedi.

Zırh karşılığı anlaştılar

Resûlullah efendimiz babalarının silâh ve techizatının verilmesini teklif etti. Bunu kabûl ederek babalarının yüz dinar kıymetindeki kılıcı, zırhı ve miğferi karşılığında anlaştılar. Velîd'i esâretten kurtarıp, Mekke'ye yola çıktılar.

Fakat Velîd, Mekke yolu üzerinde Medîne'ye dört mil mesafedeki Zü'l-Huleyfe'de onlardan ayrılıp, Resûlullahın yanına geldi. Îmân edip, Eshâb-ı kirâmdan oldu.

Müslüman olduktan bir müddet sonra Mekke'ye kardeşlerinin yanına gelmişti. O zaman Hâlid bin Velîd sordu:

- Madem ki Müslüman olacaktın, kurtuluş fidyesi ödemeden olsaydın ya. Babamızdan kalan hâtırayı elimizden çıkardın. Niçin böyle yaptın?

Velîd de şu cevabı verdi:

- Kureyşlilerin, esârete dayanamadı da Muhammed'e tâbi oldu demelerinden korktum.

Kardeşleri onu Mahzûmoğullarından ba'zı Müslümanlarla, Ayâş bin Ebî Rebîa ve Ebû Seleme bin Hişâm'ın yanına hapsettiler. Îmân ettiği için senelerce hapis yattı. İslâmiyetin azılı düşmanlarından amcası Hişâm ile müşrik akrabalarından çok zulüm ve işkence gördü.

Resûlullah efendimiz müşriklerin zulmüne uğrayan Ayâş bin Ebî Rebîa ile Ebû Seleme bin Hişâm ve kendisi için şöyle duâ ettiler:

- İlâhî! Velîd bin Velîd'i, Seleme bin Hişâm'ı, Ayâş bin Ebî Rebîa'yı ve küffâr elinde bunalıp zayıf ve âciz görülen diğer mü'minleri kurtar.

Velîd Resûlullahın duâsı bereketiyle bir fırsatını bulup, bağlı bulunduğu yerden kaçtı. Medîne-i Münevvereye gelip, Resûlullah efendimiz ile buluştu. Resûlullah, Ayâş bin Ebî Rebîa ile Ebû Seleme bin Hişâm'ın hâlini sorunca, onların birbirlerine ayakları ile bağlı, şiddetli azap ve işkenceler altında kıvrandıklarını haber verdi.

Ben kurtarırım

Resûlullah efendimiz onların hâline çok üzülüp, kurtarılma çârelerini aradı. Kimin kurtarabileceğini sorunca, senelerce işkence altında kalmasına rağmen, Velîd, büyük bir cesâret ve aşkla dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Onları ben kurtarır, Size getiririm.

Tekrar Mekke'ye gelip, işkence gören Müslümanların yerini onlara yiyecek götüren bir kadını takip ederek öğrendi. Mazlûmlar, tavansız bir binada hapisti.

Geceleyin, ölümü de göze alarak büyük bir cesâretle duvardan sıyrılıp, mazlûmların yanına vardı. Îmân etmekten gayri bir suçları olmayan, müşriklerce bir taşa bağlanıp; Arabistan'ın çöl havasındaki yakıcı sıcaklığında her türlü zulme uğratılan mazlûmları kurtarıp, devesine bindirdi.

Medîne'ye aç, susuz, yalın ayak üç günde geldiler. Parmakları taşların tahribatından parça parça olmuştu. Velîd bin Velîd kan revân içinde Resûlullaha kavuşmanın verdiği sevinç ve huzûrla bütün sıkıntılarını bir bir unutuverdi.

Velîd'in kardeşi Hâlid bin Velîd, şöyle anlatır:

"Allahü teâlâ, benim hayrımı dilediği zaman, kalbime İslâmiyet sevgisini düşürdü. Beni, hayır ve şerri anlayacak hâle getirdi. Kendi kendime dedim ki:

- Ben, Muhammed'e karşı her savaş yerinde bulundum. Bulunduğum savaş yerlerinden

hiçbiri yoktur ki, dönerken, aykırı ve yanlış bir iş üzerinde bulunduğumu ve Muhammed'in, muhakkak galip geleceğini içimde sezmiş olmayayım!

Allah tarafından korunuyor

Resûlullah efendimiz, Hudeybiye'ye çıkıp geldiği zaman, ben de, müşrik süvarilerinin başında yola çıktım. Usfan'da, Resûlullah efendimizle Eshâbına yaklaşıp gözüktüm. Resûlullah efendimiz, bizden emîn bir sûrette Eshâbına öğle namazını kıldırıyordu. Üzerlerine, birden baskın yapmayı düşündükse de, gerçekleşmedi. Böyle olması da, hayırlı oldu.

Resûlullah efendimiz, kalbimizden geçenleri sezmiş olmalı ki ikindi namazını, Eshâbına korku namazı olarak kıldırdı. Bu, bana çok te'sîr etti. Kendi kendime, "Bu zât, herhalde, Allah tarafından korunuyordur" dedim. Mekke'ye döndüğümde çeşitli düşünceler hâlinde bocalar bir vaziyette idim.

"Necâşî'ye mi gideyim? Halbuki, kendisi, Muhammed'e bağlanmış bulunuyor! Eshâbı da, Onun yanında emniyet ve selâmet içinde barınıp duruyorlar. Yoksa, Herakliüs'ün yanına gideyim de dînimi bırakıp Hıristiyan mı olayım, ya da Yahûdîliğe mi gireyim? Yahut, kendilerine tâbi olarak Acemlerle birlikte mi oturayım?" diye kendi kendime söylendim, düşündüm durdum.

Ertesi sene, Resûlullah efendimiz umre için Mekke'ye gelip girince, O'ndan gizlendim. Kendisinin Mekke'ye girişini görmedim.

Kardeşim, Velîd bin Velîd de umre için gelip Mekke'ye girmişti. Beni, arayıp bulamayınca, bana bir mektup yazmış ve mektubunda şöyle demişti:

(Doğrusu, ben, senin İslâmiyetten böyle tedirgin olmak ve yüz çevirip gitmekteki görüşün kadar şaşılacak bir görüş görmedim! Halbuki, eğri yola gitmekten seni alıkoyacak bir aklın da var! Aklını kullansan ya! İslâmiyet gibi bir dîni, kim bilmez ve tanımaz olabilir?!

Onun gibi bir adam

Resûlullah efendimiz, seni, bana sordu. **"Hâlid, nerededir?"** dedi. Ben de, "Allah, onu getirir" dedim. Resûlullah efendimiz bunun üzerine buyurdu ki:

- Onun gibi bir adam, İslâmiyeti bilmez ve tanımaz olabilir mi? Keşki o, bütün savaş ve çabalarını Müslümanların yanında, müşriklere karşı gösterseydi, kendisi için, ne kadar hayırlı olurdu! Biz, kendisini başkalarına tercih eder, üstün tutardık!

Ey kardeşim! En elverişli, en yararlı yerlerde kaçırmış bulunduğun fırsatlara acele yetiş!)

Bana, kardeşimin bu mektubu gelince, gitmek için, acele ettim. İslâmiyete olan isteğim de arttı. Resûlullah efendimizin söyledikleri ise, beni çok sevindirdi, ferahlattı."

Hâlid bin Velîd daha sonra Medîne'ye gelerek Müslüman oldu.

Velîd, Medîne'de 629 senesinde vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Medîneli ilk Müslümanlardan: ABDULLAH BİN ATİK

Medîne'de, hicretten önce Hz. Es'ad bin Zürâre'nin ve Peygamberimiz tarafindan oraya Kur'ân-ı kerîmi ve İslâmiyeti öğretmek için gönderilen Hz. Mus'ab bin Umeyr'in tebliğ hizmetleri sebebiyle birçok kimse îmân etmişti. Daha Peygamberimizin hicreti

gerçekleşmeden Müslüman olmakla sereflenenlerden biri de Hz. Abdullah bin Atîk idi.

Hz. Abdullah bin Atîk, Bedir ve Uhud harplerinde, Resûlullahın yanında birçok hizmetlerde bulunmuştur. 627 yılında Medîne'nin savunulması için yapılan Hendek harbine de katılmıştır.

Her hususta yardımcı oldular

Mekke'de müşriklerin zulmünden kurtulmak için Peygamberimiz ve Müslümanlar Medîne'ye hicret etmişlerdi. Burada yaşayan Evs ve Hazrec kabîlelerinin tamamı İslâmiyeti kabûl etmişler, Resûlullaha her hususta yardımcı olmuşlardı.

Öteden beri bunlara düşman olan Yahûdilerin kini, İslâm düşmanlığı ile birleşmişti. Resûlullah efendimize düşmanlıkta çok ileri gidenlerden biri de, Hayber Yahûdilerinin reisi olan Ebû Râfi Selâm bin Ebû Hukayk idi.

Hayber Yahûdilerinin reisi olan Ebû Râfi, azılı İslâm düşmanı birisi idi. Sık sık Resûlullahı rahatsız ettiği gibi, Eshâbını da rahat bırakmıyor, fırsat buldukça onlara eziyet ediyordu. Müslüman olmayanları, İslâma karşı düşmanlıkta bir araya topluyor, devamlı onları kışkırtıyordu.

Zengin olduğu için, Resûlullahın düşmanlarına dünyalık yardım da yapıyordu.

Eshâb-i kirâm, kendilerine yapılan sıkıntıya katlanıyor, fakat Resûlullaha verilen rahatsızlığa bir türlü râzı olamıyorlardı. Bunun için kendi aralarında toplanıp, bunun bir çâresini aradılar. Sonunda
Ebû Râfi'yi öldürmeye karar verdiler. Beş kişi bu iş için izin almak üzere Resûlullaha gittiler.

Peygamber efendimiz izin vererek, başlarına Hz. Abdullah bin Atîk'i emîr tâyin etti. Sâdece Ebû Râfi'nin öldürülmesini, kadınlara, çocuklara dokunulmamasını emretti.

Ebû Râfi'nin kendisine âit muhkem bir kalesi vardı. Buradan dışarı çıkmazdı.

Kaleye yaklaştıklarında, Hz. Abdullah arkadaşlarına dedi ki:

- Siz burada kalın, kaleye yaklaşmayın! Ben kalede kalan birisiymiş gibi, içeri girmeye çalışayım.

Herkes içeri girsin!

Kale kapısına iyice yaklaştığında, kapılar kapanmak üzere idi. Kapının yakınındakilerin arasına girip, onlardan biri gibi birşeylerle oyalanmaya başladı. O sırada, kapıcı seslendi:

- Herkes içeri girsin, kapıları kapatıyorum, sonra dışarıda kalırsınız!

Bu fırsatı iyi değerlendiren Hz. Abdullah, hemen içeri girdi. Bundan sonrasını kendisi şöyle anlatır:

İçeri girince, ahıra girip saklandım. Saklandığım yerden kapıcıyı tâkip ettim. Kapıyı kilitledi, anahtarları direğe asıp gitti. Anahtarları alıp, her tarafı dolaştım. Baktım en üst katta, Ebû Râfi arkadaşları ile sohbet ediyordu.

Ebû Râfi'nin, sohbet ettiği yerden ayrılmasını bekledim. Sohbet dağılıp yattıktan sonra,

harekete geçtim. Birçok kapıdan geçtim. Her kapıyı açtıkça, kapıyı iç tarafından sürgülüyordum. Bunu, eğer Ebû Râfi'nin adamları beni farkederlerse, adamı öldürünceye kadar, bana yeteri kadar zaman kazandırsın, diye yapıyordum. Bu suretle Ebû Râfi'nin yattığı odaya kadar vardım.

Bir şey mi istediniz?

Odası karanlık olduğu için, yatanlardan hangisinin olduğunu anlayabilmek için, "Yâ Ebâ Râfi" diye seslendim. "Kim o?" diye yatağın birinden ses geldi. Hemen sesin geldiği tarafa fırlayıp, kılıcımı indirdim. Fakat kılıç tam isâbet etmemişti.

"Yetişin, birisi beni öldürmek istiyor!" diye bağırdı. O arada hemen dışarı çıkıp, değişik bir sesle dedim ki:

- Yâ Ebâ Râfi, birşey mi istediniz?

- Canı Cehenneme! Sen seslenmeden önce birisi gelip, beni oda içinde kılıçla yaraladı!

Artık hedefimi tam tesbit etmiştim. İyi bir kılıç darbesi daha indirdim. Yine yıkılmadı. Bu defa kılıcımı karnına soktum. Yere yıkılınca, odadan çıkıp merdivenleri birer ikişer atlayarak inmeye başladım. Nihâyet, merdivenlerin sonuna geldiğimi zannederek, kendimi yere attım. Hâlbuki daha yüksekteymişim. Yere düşünce, baldır kemiğim kırıldı. Bacağımı bir bezle sarıp, oraya oturdum ve kendi kendime, "Şunu öldürüp öldürmediğimi iyice anlayıncaya kadar, bu gece kaleden çıkmam" dedim.

Büyük acılar içinde kıvrana kıvrana beklemeye başladım. Bir zaman sonra, kalenin surlarına birisi çıkıp bağırdı:

- Ey Hicaz halkı! Büyük tâcir Ebû Râfi, odasında öldürülmüş olarak bulundu. İlân ediyorum!

Ebû Râfi'nin işi tamam!

Artık maksat hâsıl olmuştu. Sevinçten bacağımın ağrısını çoktan unutmuştum. Hemen arkadaşlarımın yanına varıp, dedim ki:

- Artık kurtulduk! Ebû Râfi'nin işi tamam!

Hep beraber, Resûlullahın huzûruna varıp, müjdeyi verdik. Resûlullah çok sevindi. Ayağımın kırıldığını duyunca, bana buyurdu ki:

- Ayağını uzat!

Ben de, ayağımı uzattım. Resûlullah efendimiz, ayağımı sıvazladı. Sanki hiç ağrı duymamış kimseye döndüm. Kırık tamamen iyileşmişti.

Hz. Abdullah bin Atîk, bu seriyyesinden sonra, Hayber'in fethine katılarak, burada da büyük yararlıklar gösterdi. Sonra Mekke'nin fethine ve Huneyn harbine katıldı ve çok hizmeti görüldü.

Abdullah bin Atîk hazretleri, mürtedlerle yapılan savaşta çok özlediği şehîdlik rütbesine kavuştu

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin müezzinlerinden:ABDULLAH BİN ÜMM-İ EKTÛM

Abdullah bin Ümm-i Mektûm, Peygamberimizin İslâmiyeti anlatmaya başladığı ilk zamanlarda îman ile şereflenerek Müslüman oldu. Mekke'de kâfirlerin zulüm ve eziyetlerinin dayanılmaz hâle gelmesi üzerine ve Medîneli Müslümanlara din esaslarını ögretmek için, Medîne-i Münevvereye hicret etti.

Sesi çok gürdü

Âmâ olup, sesi çok gürdü. Sabah namazında, önce Hz. Bilâl, sonra İbni Ümm-i Mektûm ezan okurdu. Kâfirlerle silahlı mücâdele başlayınca, harplere katılıp, gür sesiyle düşmanın moralini bozardı.

Bâzı savaşlarda Peygamber efendimiz, onu Medîne-i Münevverede vâli olarak bırakırdı. Peygamberimizin zamanında, onüç defa Medîne'de kalıp, vâlilik ve imamlık yaptı. Resûlullah efendimiz kendisine çok iltifat edip, dâima gönlünü alırdı.

Medîne'de vâlilik ve imametle vazifelendirilmesi, âmâ hâliyle sefer ve muharebelere katılmasının güç olmasındandır.

Bir defasında Resûlullah efendimiz, insanlara dînimizin esaslarını anlatırken, İbni Ümm-i Mektûm yanına geldi. Peygamberimiz, meşguliyetlerınden dolayı, alâkalanmakta geç kaldılar. Daha cevap veremeden Kur'an-ı kerimin sekseninci sûresi olan Abese sûresinin ilk on âyet-i kerimesi indi.

İlâhi emir üzerine, Peygamberimiz, daha fazla alâkalanıp, iltifatını artırdı. Hatta ona, **"Merhaba! Ey Rabbimin bana hitâb ve ikâzında bulunmasına sebep olan kişi!"** diye iltifat edip, yanına oturtu, hâlini, hatırını sordu.

Hâne-i saadetine alıp, onunla sohbet ederdi. Bir defasında, yine Peygamber efendimizi ziyâret için evine gelmişti. Resûlullahın huzuruna girmek için müsaade istedi. O sırada, Peygamberimizin mübârek hanımları da huzurundaydı.

Resûlullah efendimiz, onun eve girmesine müsaade ettikten sonra, hanımlarına, çekilmelerini emir buyurdular. Bunun üzerine hanımları, gelen kimsenin gözlerinin görmediğini bildirerek, çekilmelerinin sebebini suâl ettiler. Bunun üzerine buyurdu ki:

- O görmüyorsa, siz de görmüyor değilsiniz ya!

Abdullah İbni Ümm-i Mektûm, Vedâ Haccına katıldı. Peygamberimiz Vedâ Hutbesini okurken, gür sesiyle hutbeyi tekrarladı. Hz. Ebû Bekir'in hilâfetinde müezzinlik, Hz. Ömer devrinde de İslâm ordusunda vazife aldı.

Cemaate gelirdi

Abdullah bin Ümm-i Mektûm hazretleri, Kur'an-ı Kerimi ezbere bilenlerdendi. Kur'an-ı Kerimin kıraatını öğretirdi. Resûlullahın buyurduklarını unutmamak için, sohbetlerinde devamlı hadis-i şerif rivâyet ederdi.

Evi Mescid-i Nebeviye uzakta olmasına rağmen, dâima cemaate gelirdi. Mescide gelirken Hz. Ömer yardım ederdi. Mücâhid olup, cihâdlara dâima katılmak isterdi. Fakat gözleri görmediği için, fiilen katılamamaktan dolayı çok üzülürdü.

Katıldıklarında da gür sesiyle düşmanın moralinin bozulmasına sebep olurdu. 636

senesinde yapılan Kadisiye savaşında, elinde sancak oluduğu hâlde, bir tepeye çıktı. Gür sesiyle düşmanın moralini bozdu.

İbni Ümm-i Mektûm'un bu muharebede şehit olduğu veya dönüşünde vefâti rivâyet edilir.

| BAŞA DÖN |

Ensarın muhaciri diye tanınan sahabî: ABBAS BİN UBÂDE

Abbas bin Ubâde, Peygamber efendimizin davetini duyunca, Müslüman olmak için koşarak gelen Medineli ilk 12 kişiden biridir. Birinci Akabe biatında Müslüman olan altı Medineli, ikinci sene yanlarına altı arkadaş daha alıp, oniki kişi olarak Mekkeye geldiler.

Şimdiden yapınız!

Peygamberimizle gece Akabede görüşmek üzere söz aldılar. Gece olunca buluştular ve aralarında anlaştılar. Hz. Abbas bin Ubâde, Peygamber efendimizle yapılan anlaşmayı pekiştirmek için arkadaşlarına dedi ki:

- Ey Hazrecliler! Peygamber efendimizi niçin kabul ettiğinizi biliyor musunuz?

Onlarda: "Evet" cevabını verdiler. Bunun üzerine sözlerine söyle devam etti:

- Siz Onu, hem sulh, hem de savaş zamanları için kabul edip, Ona tâbi oluyorsunuz. Eğer, mallarınıza bir zarar gelince, akraba ve yakınlarınız helak olunca, Peygamberimizi yalnız ve yardımsız bırakacaksanız, bunu şimdiden yapınız!

Vallahi, eğer böyle birşey yaparsanız dünyada ve ahirette helak olursunuz. Eğer davet ettiği şeyde, mallarınızın gitmesine ve yakın akrabalarınızın öldürülmesine rağmen, Peygamberimize bağlı kalacaksanız, Onu tutunuz. Vallahi bu, dünyanız ve ahiretiniz için hayırdır.

Bu sözler üzerine arkadaşları da dediler ki:

- Biz Peygamberimizi, mallarımız ziyan olsa da, yakınlarımız öldürülse de yine tutarız. Ondan hiçbir zaman ayrılmayız. Ölmek var, dönmek yok.

Sonra Peygamber efendimize dönerek sual ettiler:

- Ya Resulallah, biz bu ahdimizi, sözümüzü yerine getirirsek, bize ne vardır, diye sual ettiler.

Peygamberimiz ise; **"Cennet"** buyurdular.

Bundan sonra sıra ile Peygamberimize biat ettiler ve söz verdiler.

Peygamberimiz Medineli Müslümanlardan su hususlarda söz aldı:

Allahü teâlâya hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık etmemek, zina etmemek, çocukları öldürmemek, yalan söylememek, iftira etmemek, hayırlı işlere muhalefet etmemek.

Medinelilerin Peygamber efendimize biat ettiği sırada Akabe tepesinden şöyle bir ses

duyuldu:

- Ey Minada konaklayanlar! Peygamber ile Müslüman olan Medineliler, sizlerle savaşmak üzere anlaştılar!

Peygamberimiz, bu ses için buyurdu ki:

- Bu Akabenin şeytanıdır.

Sonra seslenene de buyurdular ki:

- Ey Allahü teâlânın düşmanı! İsimi bitirince, senin hakkından gelirim!

Bu şekilde emrolunmadık

Biat eden Medinelilere de buyurdu:

- Siz hemen konak yerlerinize dönün!

Hz. Abbas bin Ubâde dedi ki:

- Ya Resulallah, yemin ederim ki, istediğin takdirde, yarın sabah, Minada bulunan kâfirlerin üzerine kılıçlarımızla eğilir, onların hepsini kılıçtan geçiririz.

Peygamber efendimiz memnun oldular, fakat, **"Bize, henüz bu şekilde hareket etmemiz emrolunmadı. Şimdilik siz yerlerinize dönünüz"** buyurdu.

Hz. Abbas bin Ubade, Akabe'de biat ettikten sonra, Peygamberimizden ayrılmamış, Mekke'de kalmıştır. Peygamberimize hicret izni gelince, o da Medine'ye hicret etmiştir. Bu sebeple kendisine, “Ensarın muhaciri” denilmiştir.

Bize buyurun!

Peygamber efendimiz, Mekke'den Medine'ye hicret ettiğinde, herkes Resulullahı misafir etmek istiyordu. Medine halkı, Peygamberimize, görülmemiş bir tezahüratta bulunuyor, herkes, **"Bize buyurun ya Resulallah**” diyerek evlerine davet ediyorlardı.

Resulullahın Kusva adındaki develeri, sağa sola baka baka ilerlerken, Abbas bin Ubade hazretleri ve Salim bin Avf oğulları, Kusva'nın önüne gerilerek dediler ki:

- Ya Resulallah! Bizim yanımızda kal! Sayıca çokluk, mal ve silah bakımından, düşmanlarına karşı seni koruyup savunacak kuvvet ve kudret bizde var.

Peygamberimiz, gülümseyerek onlara buyurdular ki:

- Allahü teâlâ, onlari size hayırlı ve mübarek kılsın! Devenin yolunu açınız! Nereye çökeceği ona bildirilmiştir.

Peygamber efendimiz, Mekke'den gelen muhacirlerle, Medineli Müslümanları birbirlerine kardeş yaptılar. Hz. Abbas bin Ubade'yi de Hz. Osman bin Maz'un ile din kardeşi yaptılar.

Abbas bin Ubade hazretleri, Uhud gazasında, bir ara eshab-ı kiramın dağılmakta olduğunu görünce, dağılan eshab-ı kirama şöyle seslendi:

- Ey kardeşlerim! Bu uğradığımız musibet, Peygamberimize karşı isyanımızın neticesidir. O, sabır ve sebat ederseniz, yardıma kavuşacağınızı size vaad etmişti. Dağılmayınız!

Peygamberimizin etrafına geliniz! Eğer bizler, koruyucuların yanında yer almaz da, Resulullaha bir zarar gelmesine sebep olursak, artık Rabbimizin katında bizim için ileri sürülecek bir mazeret bulunmaz!

Şahitlik edeceğim

Bu sözleri söyledikten sonra, iki arkadaşıyla ileri atıldılar. Büyük bir gayretle **"Allah Allah"** nidalarıyla, önlerine gelenle dövüşmeye başladılar. Peygamber efendimizin uğrunda, Onu korumak için sehit oluncaya kadar kahramanca çarpıştılar. Müşriklerden Süfyan bin Ümeyye, Hz. Abbas'i iki yerinden yaraladı. Akşam üzeri Hz. Abbas'ı, kanlar içinde eli, yüzü kesilmiş bir hâlde şehit olmuş buldular.

Peygamberimiz Uhud'da şehit olan eshab-ı kiram için buyurdular ki:

- Vallahi, eshabımla birlikte ben de şehit olup, Uhud dağının bağrında gecelemeyi ne kadar isterdim. Ben, bunların, Allahü teâlânın yolunda hakiki şehit olduklarına kıyamet gününde şahitlik edeceğim.

Hz. Abbas bin Ubade, Medineli Hazrec kabilesine mensuptu. Babası; Ubade bin Nadle'dir. Doğum tarihi bilinmemektedir

| BAŞA DÖN |

Müminlerin annelerinden: CÜVEYRİYYE BİNTİ HÂRİS

Hz. Cüveyriyye, benî Mustalak kabilesi reisi Hâris bin Dırar'ın kızıdır. Hicretin beşinci yılında yapılan Benî Mustalak (veya Müreysî) savaşında esir alınmış, babası da kaçmıştı. Kabilesinden de 600 kişi esir düşmüştü. Esirlerin arasında bulunan Cüveyriyye'yi kurtarmak için, babası Hâris, bir sürü deve getirdi.

İki deveyi de getir!

Bunların içinde çok iyi cins olan iki deveyi kıyamayıp, şehir dışında sakladı. Hâris, Resul-i ekremin huzuruna geldiğinde, Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Falan yerde sakladığın iki deveyi de getir!

Hâris, bu duruma çok şaşırıp dedi ki:

- Şehadet ederim ki, Allahtan başka tapılacak, kulluk edilecek hak bir mâbud, ilâh yoktur ve sen Onun elçisisin. Allahü teâlâya yemin ederim ki, Allahtan başka kimsenin bundan haberi yok idi.

Böylece iki oğlu ve kabilesinden birçok insanla beraber müslüman oldu. Resulullah efendimiz develeri alıp, Hâris'e kızını geri verdi. Babası, ağabeyleri ve kabilesinden birçok insandan sonra, Cüveyriyye de müslüman oldu.

Müslüman olan Cüveyriyye'yi Resulullah efendimiz babasından isteyip, kendilerine nikâhladılar ve 400 dirhem mehir takdir ettiler.

Eshab-ı kiram, Resulullahın Hz. Cüveyriyye'yi nikâhladığını duyunca, dediler ki:

- Biz Resulullahın ailesinin, annemizin akrabalarını, hizmetçi, köle olarak kullanmaktan

haya ederiz.

Bu hâl yüzlerce esirin azat olmasına, serbest bırakılmasına vesile oldu. Hz. Cüveyriyye bu hâli söyleyerek her zaman övünürdü. Bu ciheti takdir eden Hz. Aişe demiştir ki:

- Ben Cüveyriyye kadar kavmine hayrı dokunan kadın görmedim.

Hz. Cüveyriyye, çok ibadet ederdi. Peygamber efendimiz onun yanına geldiklerinde, onu çok zikreder, kelime-i tevhid söyler bulurdu.

Hep böyle mi yaparsın?

Hz. Cüveyriyye şöyle anlatır: “Bir sabah ibadetle meşgul idim. Resulullah uğradığında, **sübhânallah, sübhânallah** diye zikir çekiyordum. Resulullah bir ara dışarı çıktı. Öğle üzeri tekrar geldiler ve yine ben aynı zikir ile meşgul idim. Buyurdular ki:

- Sen hep böyle mi yaparsın?

- Evet.

- İstersen sana birkaç kelime öğreteyim de, bu kelimeleri söyleyesin.

Şu duâyı öğretti ve üçer defa tekrarlamamı söyledi: **Sübhânallahi adede halkıhi. Sübhânallahi zînete Arşihi. Sübhânallahi ridâ nefsihi. Sübhânallahi midâde kelimâtihi.**

Hz. Cüveyriyye 576 yılında Medine’de vefat etmiş, Bakî kabristanına defnedilmiştir.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin azatı kölelerinden: EBU RAFİ

Ebu Rafi aslen Mısırlı olup, Resul-ı ekremin amcası Hz. Abbasın kölesi idi. İslâmın ilk zamanlarında Müslüman olmasına rağmen, müşriklerin kötülük yapmasından çekindiği için, Müslümanlığını açığa vurmamıştı. Çünkü Mekkeli müşrikler, köle gibi kimsesiz olanlara daha fazla işkence yapıyorlardı. Ebu Rafi Bedir savaşına kadar, Mekke’de kaldı.

Bedir savaşı olmuş, müşrikler mağlup olarak Mekke’ye dönmüşlerdi. Ebu Rafi, bu sırada Zemzem kuyusunun yanındaki odasında kendi işi ile uğraşıyordu. Yanında Hz. Abbasın hanımı Ümm-i Fadl da vardı.

Sevinçli haber

Ümm-i Fadl da Müslüman idi. O da Müslümanlığını gizliyordu. Müslümanların, Bedir’de, müşrikleri büyük bir hezimete uğrattıklarını duyunca, çok sevinmişlerdi.

Ebu Rafi ile Ümm-i Fadl bu sevinçli haberden konuşuyorlardı.

Bu sırada oraya Ebu Leheb gelince, konuşmalarını kestiler. Ebu Leheb, Bedir savaşına gitmemiş, yerine As bin Hisam bin Mugireyi göndermişti. O zamanın adetine göre harbe gitmeyen bir kimse, yerine başkasını göndermesi gerekiyordu.

Ebu Leheb gelince, kendisine Kureyşin mağlubiyet haberini verdiler. Bunun üzerine, Ebu

Leheb orada bir yerde oturdu. Ebu Rafi ile Ebu Lehebin sırtları birbirine dönük bir vaziyette idi. Ebu Leheb otururken, Ebu Süfyan da Bedir'den dönmüştü. Bunu görenler dediler ki:

- İşte Ebu Süfyan geldi!

Ebu Leheb, Ebu Süfyana seslendi:

- Ey kardeşimin oğlu! Yanıma gel!

Ondan, Bedir harbi hakkında bilgi almak niyetiyle sordu:

- Anlat bakalım, nasıl oldu? Ebu Süfyan orada bir yere oturdu. Birçok kimse de ayakta dinliyorlardı. Ebu Süfyan şöyle anlattı:

- Hiç sorma, Müslümanlarla karşılaşınca, sanki elimiz kolumuz bağlı idi. İstedikleri gibi hareket ettiler. Bir kısmımızı öldürdüler, bir kısmımızı esir ettiler. Vallahi ben, bizimkilerden kimseyi kınayıp, ayıplamıyorum. Çünkü, o sırada öyle kimselerle karşılaştık ki, yer ile gök arasında siyah-beyaz atlar üzerinde beyazlara bürünmüşlerdi.

Sessizce onları dinlemekte olan Ebu Rafi, birdenbire, **"Vallahi onlar meleklerdir"** deyiverdi.

Kimsesi yok diye...

Ebu Leheb, Ebu Rafiye şiddetli bir tokat vurdu ve kaldırıp yere çarptı. Onu bir hayli dövdü. Bunun üzerine, orada bulunan Ümm-i Fadl, bir sopa ile şiddetle Ebu Lehebe vurdu ve dedi ki:

- Kimsesi yok diye onu güçsüz gördün, değil mi?

Ebu Leheb, başına yediği sopa ile zelil, hakir ve horlanmış bir vaziyette dönüp, gitti. Yedi gün geçmişti ki, Allahü teâlâ ona, kara kızıl denen bir hastalık verdi. Bu hastalık, onun ölmesine sebep oldu. Oğulları, onu, iki veya üç gece defnetmeden bıraktılar.

Sonunda halkın ayıplaması üzerine, yanına yaklaşmadan, uzaktan üzerine su serpip kenar bir yere gömdüler.

Ebu Rafi, Bedir savaşında esir olan Hz. Abbasın fidyesini getirdi. Bundan sonra Hz. Abbas onu Peygamber efendimize bağışladı. Ebu Rafi bundan sonra bir daha geri dönmeyerek, daima Peygamber efendimizle beraber oldu. Resulullahın himayesinde olup, devamlı sohbetinde bulunan Eshab-ı Soffa arasına katıldı.

Bir köle bağışladı

Resul-i ekremin, mübarek hanımlarından olan Mâriyeden, İbrahim ismindeki oğlunun dünyaya teşrifinde, Ebu Rafi'nin hanımı Selma, ebelik yapmıştı. Ebu Rafi Resul-i ekreme müjde haberini getirdiğinde, Peygamber efendimiz, onu azat etmiştir.

Resul-i ekrem efendimiz, onu, Selma ismindeki cariyesi ile evlendirdi. Ondan, Ubeydullah adında bir oğlu oldu. Bu oğlu büyüyünce, Hz. Alinin kâtibi olma şerefine kavuştu.

Ebu Rafi, azat edildiği zaman ağlamış ve demişti ki:

- Ya Resulallah! Beni bırakıyorsunuz, ama bundan sonra da yanınızda kalacağım.

Hür iken de Resulullahtan ayrılmamış, harp ve sulh zamanlarında da, Resul-i ekremin hizmetinde bulunma nimetine kavuşmuştur. Seferlerde Resulullahın çadırını o kurardı.

Peygamber efendimiz Erkam bin Ebil-Erkamı, zekat memuru olarak bir bölgeye göndermişti. Hz. Erkam, Ebu Rafi'ye dedi ki:

- Bana bu işte yardımcı olursan, sana, toplanan zekattan, toplayanlara ne verilirse, sana da o kadar veririm.

Ebu Rafi bunu Resulullaha arz edince, buyurdu ki:

- Ya Eba Rafi! Biz Ehl-i beytteniz. Onun için bize sadaka yani zekat helal değildir. Kavmin kölesi, kendilerinden sayılır.

Ebu Rafi, Uhud ve Hendek savaşlarına katılmış, Hz. Alinin kumandasında Yemene gönderilen seriyyede bulunmuş, bu seriyyede Hz. Aliye yardımcılık vazifesi yapmıştır. Hz. Ebû Bekir zamanında mürtedlerle yapılan savaşlarda bulunup, Hz. Ömer devrinde de fetihlere katılmıştır.

Ebu Rafi, Hz. Osmanın zamanında, kendi hâlinde, sakin bir hayat yaşamış, ilimle meşgul olup, pek çok talebe yetiştirmiştir. 660 yıllarında vefat etmiştir.

Daha fazla ihsan edildi

Ebu Rafi, Resul-i ekremin sünnet-i seniyyesini ve yüksek ahlakını çok iyi bilirdi. Eshab-ı kiram, ondan bu konuda çok istifade etmişlerdir. Hatta İbni Abbas bir kâtip tutup, onun bu hususta verdiği bilgileri yazdırmıştır. 68 hadis bildirmiştir.

Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselama olan ikramdan daha fazlasını, Peygamber efendimize ihsan etmiştir. Çünkü Hz. Âdeme yalnız isim bilgisi verildi. Peygamber efendimize isim bilgisi verildikten sonra, bu isimlere ait sahışlar da bildirildi. Ümmetinden ne kadar kişi gelecekse, hepsinin suretleri kendisine sunulmustur. Bu konuda Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Âdem (aleyhisselam) **su ile çamur arasında iken, ümmetimin suretleri bana sunuldu. Âdeme bütün isimler öğretildigi gibi, bana da bütün isimler ögretildi.**

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin süt kardeşi: EBU SÜFYAN BİN HÂRİS

(imaj olarak hazırlanacak)

Ebu Süfyan bin Hâris, Peygamberimiz davete başlamadan önce, Peygamberimizi pek çok severdi. Resulullah efendimiz davete başlayınca, önce çok düşman olmuştu. Peygamberimizi ve Müslümanları hicveden şiirler söyledi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz, görüldüğü yerde öldürülmesini emrettiler.

Nasıl izin verebilirim?

Ebu Süfyan, Kureyş müşriklerinin, Peygamberimizle yaptıkları çarpışmaların hiçbirinden geri kalmadı. Müslümanlar, Şair Hassan bin Sabit'e, "Sen de onu hiciv ve tahkir et" demişlerdi. Hassan bin Sabit de demişti ki:

- Resulullah efendimiz izin vermedikçe, yapamam!

Peygamberimiz, kendilerinden izin istendiğinde buyurmuştu ki:

- Ben, "Babamın kardeşi olan amcamın oğlunu hiciv ve tahkir et" diye, sana nasıl izin verebilirim?

Hassan bin Sabit de demişti ki:

- Ben, ondan, sizi, sizin soyunuzu, hamurun içinden kıl çeker gibi kolayca çekip ayırt eder, sonra onu hiciv ve tahkir ederim!

Hz. Aişe der ki:

"Resulullah efendimiz, **(Siz de Kureyşlileri hiciv ve tahkir ediniz! Çünkü, hiciv, onlara ok yağdırmaktan daha ağır gelir!)** buyurdu ve Abdullah bin Revaha'ya, **(Onları, hicvet)** diye haber gönderdi.

Abdullah bin Revaha, Kureyşlileri hicvetti. Resulullah efendimiz daha sonra, Kab bin Malik'e, sonra da Hassan bin Sabit'e, Kureyşlileri hicvetmeleri için haber gönderdi.

Hassan bin Sabit, Resulullah efendimizin huzuruna girince, dedi ki:

- Demek, kükrediği zaman, kuyruğunu iki yanına çarpan bu arslana, haber salmanın zamanı geldi! Seni, hak dinle Peygamber olarak gönderen Allaha yemin ederim ki; ben, onların şahsiyet ve şereflerini dilimle, deri parçalar gibi parçalayacağım!

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Acele etme! Ebu Bekir, Kureyşlilerin soyunu, sopunu en iyi bilendir. Elbette, benim soyum da onların içindedir. Ebu Bekir, benim soyumu, sana iyice açıklasın!

Hassan, hemen Ebu Bekir'e gitti. Sonra, dönüp gelince dedi ki:

- Ya Resulallah! Senin soyun bana iyice açıklandı. Seni, hak dinle Peygamber olarak gönderen Allaha yemin ederim ki; hiç süphesiz, seni, onların arasından, hamurdan kıl çeker gibi, kolayca çeker, çıkarırım!"

Hem ferahlattı, hem de ferahladı

Hz. Aişe buyurdu ki:

"Peygamber efendimizin Hassan'a, **(Hiç süphe yok ki, sen, Allah ve Resulü tarafından müdafaa yaptığın müddetçe, Cebrail seni destekleyip duracaktır)** ve yine, **(Hassan, onları hicvedip susturmakla, hem Müslümanları ferahlatti, hem de, kendisi ferahladı)** buyurduğunu, kendisinden işitmişimdir.

Hassan bin Sabit, Sair Ebu Süfyan bin Hâris'e hitaben çesitli hicivlerde bulundu. Neticede Ebu Süfyan bin Hâris'in kalbine İslâm sevgisi düştü.

Ebu Süfyan bin Hâris, bir gün, Rum Kayserinin huzuruna çıktığında, Kayser, ona sordu:

- Sen kimlerdensin?

- Ben, Ebu Süfyan bin Hâris bin Abdülmuttalib'im!

- Sen, Muhammed bin Abdullah bin Abdülmuttalib'in amcasının oğlu musun!

- Evet! Ben, Onun amcasının oğluyum.

Batıl olduğunu anladım

Ebu Süfyan der ki:

“Rum Kayserinin yanında, ne İslâmiyetten kaçıldığını, ne de Muhammed’den başkasının tanındığını gördüm! Bunun üzerine, kalbime, İslâmiyet sevgisi girdi. İçinde bulunduğum müşrikliğin batıl ve boş olduğunu anladım.

Ne çare ki; biz, akılları başlarında bir kavimle birlikte bulunuyorduk. İnsanların, akıllarına ve görüşlerine göre yaşadıklarını sanıyordum. Onlar, bir yol tutup gittiler. Biz de, o yolu tutup gittik.

Şerefli ve yaşlı kişiler, putlarından yardım dileyerek Muhammed’e karşı ayaklandıkları ve ataları yüzünden ona kızdıkları zaman, onlara uyduk!

Bir gün, kendi kendime; (Ben, kimlerle arkadaş oluyorum? Kimlerin yanında bulunuyorum? İslâm yolu, belli olmuş ve kararlaşmış bulunuyor) dedim. Zevcemle oğlumun yanına vardım. Onlara dedim ki:

- Yola çıkmak için hazırlanınız! Muhammed’in yanınıza gelmesi, çok yaklaşmıştır!

Karım ve oğlum dediler ki:

- Canımız sana feda olsun! Arapların ve Arap olmayanların Muhammed’e tabi olduğunu görüyorsun da, hâlâ, ona karşı düşmanlık mevkiinde bulunuyor, düşmanlıkta direnip duruyorsun!?

Hâlbuki, Ona yardım etmek, herkesten çok sana düşerdi. Ona yardım edenlerin ilki, sen olmalı idin!

Uşağım Mezkur’a dedim ki:

- Bir deve ile atımı, acele yanıma getir!

Resulullah ile buluşmak maksadıyle Mekke’den yola çıktık. Yanımızda Abdullah bin Ebi Ümeyye de vardı. Ebva’ya varıp indiğimiz zaman, Resulullah efendimizin öncü birliği oraya gelmiş ve Mekke’ye yönelmişti.

Yüzünü çevirdi

Resulullah efendimiz, görüldüğüm yerde öldürülmemi emretmişti. Bunun için, öldürülmekten korktum ve gizlendim.

Oğlum Cafer’in elinden tutup, yaya olarak bir mil kadar gittik. Sabahleyin Resulullah efendimizin yanına vardık. Halk, takım takım geliyordu. Peygamberimiz, hayvanına bineceği zaman, kendisiyle görüşmek istedim. Yüzünü, bizden başka tarafa çevirdi. Yüzünü çevirdiği tarafa geçtim. Tekrar tekrar benden yüzünü çevirdi.
Biraz düşüneyim...

Bütün yakın uzak her şey beni tuttu, sıktı! Ona erişemedikçe bir ölü olduğumu, Onun iyiliğini, merhametini ve bana olan yakınlığını düşündükçe “Beni tutar” diye ummuştum.

Resulullah Aleyhisselamın akrabası olduğum için, benim Müslüman olmama, Resulullah

efendimizin de, eshabının da son derecede sevineceklerini sanıyor ve şüphe etmiyordum.

Resulullah efendimizin, benden yüz çevirdiğini görünce, bütün Müslümanlar da, benden yüz çevirdiler. Hz. Ebu Bekir, bana rastladı ve benden yüzünü çevirdi.

Resulullahı inciten sen misin?

Ensardan birisi beni Hz. Ömer'in yanına yanaştırdı. Ona bakınca, bana dedi ki:

- Ey Allahın düşmanı! Resulullah efendimizi ve eshabını inciten sensin ha! Ona düşmanlığını, yeryüzünün doğularına, batılarına kadar ulaştırdın ha!

Hemen amcam Abbas'in yanına vardım. Ona dedim ki:

- Ey Abbas! Ben, Resulullahın yakını ve asaletli oluşum sebebiyle Müslümanlığımın, Resulullahı sevindireceğini ummuştum. Kendisinden umduğum iltifatı göremedim. Beni kabul etmesi için Onunla konuş!

- Hayır! Vallahi, Onun, senden yüz çevirdiğini gördükten sonra, Onunla bir tek kelime bile konuşamam! Resulullah efendimizi üzmüş olmaktan korkarım!

- Ey Amca! Bâri, gidip başvuracağım bir kimseyi bana söyle?

Bunun üzerine Hz. Abbas, (İste, o!) diye Hz. Ali'yi gösterdi. Hz. Ali ile buluşup konuştum. O da, bana Abbas'ın sözlerinin tıpkısını söyledi."

Ebu Süfyan bin Hâris ile Abdullah bin Ebi Ümeyye, Peygamberimizin huzuruna girme çarelerini araştırdıkları ve kendilerinden yüz çevrildiği sırada, Peygamberimizin zevcesi Hz. Ümmü Seleme de, onlar hakkında Peygamberimizle konuşarak dedi ki:

- Ya Resulallah! Biri amcanın oğlu ve süt kardeşindir. Diğeri de, halanın oğludur ve hısmındır. Allahü teâlâ, bunları, sana Müslüman olarak gönderdi. Bunlar, senin katında halkın en yaramazı olamazlar!

Peygamberimiz buyurdu ki:

- Bana, onların ikisi de gerekmez. Amcamın oğlu, benim haysiyet ve şerefimi, dili ile lekelemek istedi! Halamın oğlu ve hısmım olan kişi ise, Mekke'de bana söylememesi gereken sözleri söylemiştir!

Gerçekten de, Peygamberimiz Mekke'de iken, bir gün, Kureyş müşriklerinin azılıları toplanıp, Peygamberimize ileri geri tekliflerde bulunduktan sonra, Peygamberimizin Peygamberliğini reddetmişlerdi. Peygamberimiz, onların yanlarından çok üzgün olarak ayrılmışlardı.

Yine inanmam

Abdullah bin Ebi Ümeyye ise, Peygamberimizin peşini bırakmamış, yolda Ona demişti ki:

- Ey Muhammed! Kavmin sana yapacakları teklifleri yaptılar. Sen, onların tekliflerinden hiçbirini kabul etmedin! Sonra, dediğin gibi, Allah katındaki mevkiini anlamak, sana inanmak, uymak üzere kendileri için istedikleri şeyleri de yapmadın!

Vallahi ben, sana bakıp dururken, sen, göğe bir merdiven kurarak tırmanıp göğe çıkmadıkça ve oradan, yanında senin dediğin gibi Peygamber olduğuna tanıklık edecek

dört melek getirmedikçe, sana hiçbir zaman inanmam!

Yemin ederim ki, sen, bunu yapmış olsan bile, yine seni tasdik edeceğimi sanmıyorum!

Abdullah bin Ebi Ümeyye, bunları dedikten sonra Peygamberimizin yanından ayrılmıştı.

Peygamberimiz, Hz. Ümm-i Seleme'ye, Abdullah bin Ebi Ümeyye ve süt kardeşi hakkında nazil olan ayet-i kerimeyi de (Isra 93) okudu. Hz. Ümm-i Seleme dedi ki:

- Ya Resulallah! Bu kişi, senin kavmindendir. Onların söylediği şeyi, bütün Kureyş müşrikleri de, söylemişler ve haklarında onun gibi ayetler de inmiştir. Sen, onun suçundan daha ağırını da affetmiştin. O, Amcanın oğludur ve onun sana akrabalığı vardır. Sen de, onun suçunu bagışlamaya halkın en layıkısın!

Bana ilk bakışı idi

Ebu Süfyan bin Hâris der ki: "Cuhfe'ye varıncaya kadar, ne Resulullah efendimiz, ne de Müslümanlardan hiçbiri benimle konuşmadı.

Her konaklanılan yerde, kendim Resulullahın kapısında duruyor, oğlum Cafer de ayakta dikiliyordu. Resulullah beni gördükçe, yüzünü benden çeviriyordu.

Ezahir yokuşundan Mekke'nin Ebtah vadisine inince, Resulullahın çadırının kapısına yaklaştım. Bana baktı. Bu bakış, Onun, bana ilk yumuşak bakışı idi. Kendisinin gülümseyeceğini de ummaya başladım."

Hz. Ali, Ebu Süfyan bin Hâris'e dedi ki:

- Resulullah efendimize, arka tarafından var! Yusuf aleyhisselamin kardeşlerinin, Yusuf aleyhisselama söylediği şu sözü söyle: **(Allaha yemin ederiz ki, Allahü teâlâ, seni, gerçekten bizden üstün kılmıştır! Biz, doğrusu, sana karşı yaptıklarımızda suçlu idik, dediler.)** [Yusuf 91]

Bundan daha güzel bir söz bulunabileceği kabul edilemez. Ebu Süfyan bin Hâris böyle yapınca, Peygamberimiz, Hz. Yusuf'un kardeşlerine söylediğini bildiren,**(Size, bugün hiçbir başa kakma ve ayıplama yoktur! Allahü teâlâ, sizi bağışlasın. O, merhametlilerin en merhametlisidir)** [Yusuf 92] mealindeki ayet-i kerimeyi okudu.

Ebu Süfyan bin Hâris, Peygamberimizin, **"Bana, onların ikisi de gerekmez"** buyurduğunu haber aldığı zaman demişti ki:

"- Vallahi, ya yanına girmeme izin verecektir, ya da su oğlumun elinden tutup yeryüzünde açlıktan, susuzluktan ölünceye kadar çekip gideceğiz! Sen ki benim hem akrabam, hem de halkın en uslusu, yumuşak huylusu, en iyilikseveri ve cömerdi bulunuyorsun."

Peygamberimiz, Ebu Süfyan'ın bu sözlerini işitince, her ikisine de acıdı ve kendilerinin huzurlarına girmelerine izin verdi. Girdiler ve Müslüman oldular.

Yüzüne bakamazdı

Ebu Süfyan bin Hâris, Müslüman olduktan sonra, utancından, başını kaldırıp Peygamberimizin yüzüne bakamazdı. Geçmişteki tutum ve davranışlarından dolayı özür diledi.

Ebu Süfyan, Mekke-i mükerremenin fethinde bulunmuştur. Huneyn muharebesinde

gösterdiği fevkalade kahramanlığı dolayısıyla, Resulullahın iltifatlarına mazhar oldu.

Miladi 644 senesinde, hacdan dönerken vefat etti. Namazını Hz. Ömer kıldırdı. Medine'deki Bakî kabristanına defnedildi. Hadis-i şerifte, **"Ebu Süfyan cennet yiğitlerindendir"** buyurularak, Resulullahın methine mazhar oldu. Siması Resulullaha benzeyen yedi kişiden biri de bu idi.

| BAŞA DÖN |

Hz. Ali'nin annesi: FÂTIMA BİNTİ ESED

Fâtima binti Esed, İslâmın başlangıcında Müslüman olmuştur. Resulullah efendimiz, İslâmiyeti, önceleri açıktan açığa bildirmedi. Üç yıl bir gizlilik devresi geçti. Tedrici, yani yavaş yavaş bir yol takip ediliyordu.

Ahiret ile korkut!

Üç sene sonra, nihayet İslâmiyeti açıktan bildirme zamanı gelmişti. Nereden ve kimden başlanacağı Resul-i ekreme vahiy ile bildirildi. Allahü teâlâ Suara suresinin 214. ayet-i kerimesinde mealen şöyle buyurmaktadır:

(Ey Resulüm, sen, önce en yakın akraba ve hısımlarını Allahın dinine davet ederek, ahiret azabı ile korkut!)

Resulullah efendimiz, akrabalarını bir araya topladıktan sonra, onlara şu konuşmayı yaptı:

- Hamd ancak Allahü teâlâya mahsustur. O'na hamdederim. Ancak O'ndan yardım isterim. Yalnız O'na inanır, O'na güvenirim. Ben gözümle görmüş gibi bilir ve size de şunu bildiririm ki; Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. O birdir, eşi ve ortağı yoktur. Sizi O'ndan başka ilah olmayan, Allahü teâlâya iman etmeye davet ediyorum.

Ben O'nun bütün insanlara gönderdiği, son Peygamberiyim. Vallahi siz, uykuya daldığınız gibi öleceksiniz. Uykudan uyandığınız gibi de diriltilecek ve bütün yaptıklarınızdan hesaba çekileceksiniz.

İyiliklerinizin karşılığında iyilik, kötülüklerinizin karşılığında ceza göreceksiniz. Bu da ya devamlı Cennette veya devamlı Cehennemde kalmaktır. İnsanları ahiret azabıyla korkuttuğum ilk kimseler, sizlersiniz.

Ey Abdülmuttaliboğulları! Ben size çok üstün ve kıymetli, dünya ve âhiretiniz için faydalı şeyler getirdim. Araplar içerisinde kavmine bundan daha hayırlısını getiren bir kimse bilmiyorum.

Ben sizi, dile kolay, hafif ve mizanda ağır gelecek iki kelimeye davet ediyorum. O da, "Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resulüh" [Allahü teâlâdan başka ilâh olmadığına ve Muhammedin O'nun kulu ve Resulü olduğuna şehadet ederim] **demenizdir.**

Kim yardımcım olur?

Resulullah efendimiz akrabalarına bu konuşmaları yapınca, birçoğu Müslüman oldu. Hz. Fâtıma binti Esed de bunlar arasında idi. Kendisinden önce veya daha sonra olmak üzere, Zevci Ebû Talib'in dışında, bütün çocukları da İslâmı kabul ettiler. Hatta Resûl-i

Ekrem efendimiz, yakın akrabalarına konuşmalar yapıp, **“O hâlde, hanginiz bu yolda bana tâbi olup, vezirim ve yardımcım olur?”** buyurunca, henüz, 12-13 yaşlarında bulunan Hz. Ali hemen ayağa kalkmış, Resul-i Ekrem de ona, **"Sen otur"** buyurmuştu.

Resulullah efendimiz, bu suallerini üç defa tekrar etmişler, üçünde de hemen cevap Hz. Ali’den gelmişti. Hz. Ali bu suallere söyle cevap vermişti:

- Ya Resulallah! Her ne kadar yaşça en küçük ben isem de, sana ben yardımcı olurum.

Hz. Ali’nin, daha oniki, onüç yaşlarında iken, Resulullah efendimize, hiç kimseden korkmadan, çekinmeden, bu yolun yolcusuyum, gönül vermişlerdenim manasındaki bu sözleri, Resul-i Ekrem efendimizi son derece sevindirdi. İşte Allahü teâlâ, Hz. Fatıma binti Esed’e böyle salih evlatlar vermişti.

Gül yağıyla yağlardı

Fatıma binti Esed üstün bir ahlaka sahipti. Güzel ahlakı vardı. Yaşayışı mükemmel, Resul-i Ekrem efendimizin yanında itibarlı bir hanımefendi idi. Peygamberimizin sevgisine kavuşma bahtiyarlığına erişmişti.

Resulullah efendimiz onu methetmişlerdi. Fatıma binti Esed, çocukluğundan beri Peygamberimize çok yakınlık göstermiş, Ondan hiçbir yardımı esirgememiştir. Resulullah efendimiz, Ebu Talib’den sonra, kendilerine en fazla yakınlık gösterenin Fatıma binti Esed oldugunu buyurmuşlardır. Hz. Fatıma binti Esed, Resul-i Ekremin bakımında çok titizlik göstermişti. Kendi çocukları dururken, önce Resulullahı doyururdu. Kendi çocuklarının temizliğinden önce, Onun mübarek başını tarar, mübarek saçlarını gül yağıyla yağlardı. Bu yüzden Resul-i Ekrem efendimiz, onun için, **"O benim annemdi"** buyurmuşlardı. Bu bildirilen sözün, iki cihanın Efendisinin mübarek ağzından çıkması, Fatıma binti Esed için büyük bir saadet idi.

Zaman akıp gitmiş, Fatıma binti Esed’in ömrü de sona ermişti. Peygamberimiz, gömleğini sırtından çıkararak, Fatıma binti Esed’e kefen yaptırmıştı. Bilahare Peygamber efendimiz, Fatıma binti Esed’e Cennet elbiselerinin giydirilmesi için böyle yaptıklarını söylemişlerdir.

Cenaze namazını da kıldırdıktan sonra buyurdular ki:

- Allahü teâlânın emriyle, yetmiş bin melek onun cenaze namazını kıldılar.

Cenaze namazı kılınmış, artık defnedilecekti. Resulullah efendimiz bizzat kendileri kabre indiler. Kabır hayatının rahat ve hoş olması için, kabrin köşelerini genişletir gibi işaret buyurdular. Kabirden çıkınca gözleri yaşarmış, gözlerinden akan yaşlar kabre damlamıştı.

Peygamberlerin hakkı için

Orada bulunan Hz. Ömer ve başkalaıi, Resulullahın, Fatıma binti Esed’den başka hiçbir kimseye böyle yapmadığını söylemişlerdir. Bundan sonra Resul-i Ekrem efendimiz, Fatıma binti Esed için şöyle duâ buyurmuşlardır:

- Allahü teâlâ seni mağfiret etsin, bagışlasın, seni mükâfatlandırsın. Ey annem! Allahü teâlâ sana rahmet eylesin. Kendin aç iken beni doyurdun. Kendin giymez, bana giydirir; yemez, bana yedirirdin. Dirilten de, öldüren de Allahü teâlâdır. O daima diridir. O ölmez.

Allahım! Annem Fatıma binti Esed’i affeyle, bağışla. Ona hüccetini bildir. Kabrini genişlet. Ey merhametlilerin en merhametlisi olan Allahım! Ben Peygamberin ve geçmiş Peygamberlerin hakkı için bu duâmı kabul buyur.

| BAŞA DÖN |

Mekkeli sahabilerden: HACCAC BİN ILAT

Haccac bin Ilat'in İslâma girişi şöyle olmuştur:

Haccac bin Ilat, Süleym oğulları kabilesinden bir cemaatle birlikte, Mekke'ye doğru yola çıktı. Issız, korkunç bir vadide bulunuyorlardı. Bu yüzden yollarına devam edemediler. Arkadaşları ona dediler ki:

- Emniyetimiz için bir şeyler yap!

Haydi, geçip gidiniz!

Bunun üzerine kalktı, dolaşmaya başladı. Hem de, kendi kendine, "Ben ve arkadaşlarım sağ salim dönünceye kadar Allaha sığınırız" diyordu. Bu sırada bir ses işittiler:

- Ey cin ve insan toplulukları! Göklerin ve yerin köşe ve bucaklarından geçip gitmeye gücünüz yetiyorsa, haydi geçip gidiniz! Ancak, Allahü teâlânın ihsan edeceği bir kudretle geçebilirsiniz! [Rahman 33]

Haccac Mekke'ye varınca, bu durumu, Kureyşlilerin toplandıkları bir mecliste anlattı. Bunun üzerine Kureyşliler dediler ki:

- Ey Haccac! Sen de sapıtmışsın. Muhammed de (aleyhisselam) bu sözlerin, kendine, Allahü teâlâ tarafından vahyedildiğini söylüyor. Haccac bin Ilat da onlara su cevabı verdi:

- Vallahi hem ben, hem de yanımdaki arkadaşlarım bu sözleri birlikte duyduk.

Haccac bin Ilat, Peygamberimizin nerede bulunduğunu sordu. Medine'de olduğunu öğrenince, Medine'ye gidip, İslâmiyeti kabul etti. Haccac'ın Müslüman oluşu, Resulullahın Hayber'i fethi zamanına rastlar.

Haccac, Müslüman olduktan sonra, Resulullahın huzurlarına çıkarak durumunu söyle arz etti:

- Ya Resulallah! Mekke'de birtakım kimselerde mallarım var. İzin verirseniz, bunları almak istiyorum. Müslüman olduğumu ögrenirlerse, bana hiçbir sey vermezler.

Resul-i ekrem efendimiz ona izin verdi. Haccac bu arada şunu da sordu:

- Ya Resulallah, mallarımı onlardan alabilmek için, belki sizin hakkınızda münasip olmayan sözleri söylemem gerekebilir. Bu hususta ne buyurursunuz?

Resulullah efendimiz buna da izin verdiler.

Bir haber var mı?

Kureyş müşrikleri, Resulullahın, Hayber üzerine yürüdüğü haberini, daha önce duymuşlardı. Haccac bin Ilat Mekke'ye gelince, devesinin etrafını sardılar. Hayber hakkında malumat alabilmek için hiç beklemeye tahammülleri yoktu. Hemen sordular:

- Ey Ilat'in oğlu! Hoş geldin. Şu akrabalık bağlarını kesen kişi hakkında sende bir haber

var mı?

Hz. Haccac cevap verdi:

- Söyleyeceklerimi gizli tutmak şartıyla, evet...

Bunun üzerine müşrikler söz verdiler ve, "Haydi ne oldu, bize hemen anlat" dediler.

Haccac da müşriklere; Hayberlilerin savaş hususunda çok mahir olduklarını, Müslümanların daha böylesiyle karşılaşmadığını, Hayberlilerin, Arap kabilelerinin de yardımıyla on bin kişilik bir ordu topladığını, Müslümanların müthiş bir hezimete uğradığını, Muhammed'in de esir edildiğini, Hayberlilerin Muhammed'i Mekkelilere teslim edeceğini" söyledi.

Kureyş müşrikleri bu habere çok sevindiler. Fakat Haccac'in Müslüman olduğundan, onların haberleri yoktu.

Hz. Haccac bin Ilat, Mekke müşriklerine, aslı olmayan bu parlak müjde haberini verdikten sonra, onların sevinçli ve memnun durumlarını fırsat bildi. Onlara, “Mekke’deki alacaklarını toplamak için kendisine yardımcı olmalarını, mağlup olan Müslümanların mallarını, başka tüccarlar gidip satın almadan önce, hemen oraya varıp, kendisinin alacağını” söyleyerek, onların vasitasıyle, alacaklarını ve orada bulunan mallarını topladı. Mekke’deki zevcesine de aynı şekilde söyleyip, ondan da mallarını aldı.

Sanki kalbinden vurulmuştu

Müslümanların Hayber’de mağlup olduğu şeklindeki haber her tarafa yayılmıştı. Bu haber, müşriklerin sevinç çığlıklarına vesile olurken, bu durumdan haberi olmayan Mekke’deki Müslümanlar da, derin bir üzüntü içindeydiler.

Bu sırada, daha Medine’ye hicret etmemiş bulunan Peygamberimizin amcası Hz. Abbas, sanki kalbinden vurulmuştu. Ancak bu üzüntüsünü belli etmemeye çalışıyordu. Hz. Abbas, kölesi Ebu Zübeyde’yi çağırıp dedi ki:

- Haccac’ı bul! Ona, Abbas, “Allah aşkına, doğru söyle. Bu haberin aslı var mıdır? Senin bu haberin, Allahü teâlânın Resulullaha ve Müslümanlara olan vaadine uymuyor” diyor, de!

Hz. Haccac, Ebu Zübeyde’ye, gizlice, Hz. Abbas’la kimsenin olmadığı bir yerde görüşüp, kendisine sevinçli bir haber vereceğini bildirdi.

Hz. Abbas bu haberi alınca, çok sevindi. Sanki dünyalar onun olmuştu. Elbette, Allahü teâlânın hayır vaatleri bir bir zuhur edecekti. Hz. Abbas Ebu Zübeyde’yi alnından öptü ve onu azat etti. Ayrıca on köle azat etmeyi de adadı.

Nihayet, Hz. Abbas ile Haccac tenha bir yerde buluştular. Haccac, Hz. Abbas’a anlatacaklarını, üç gün geçmeden kimseye söylememesini sıkıca tenbih etti. Sonra söyle konuştu:

- Resulullah efendimiz, Hayber’i fethetti. Kendisine düşen hisseyi aldı. Sahabilere paylarını dağıttı.

Aradan üç gün geçtikten sonra, Hz. Abbas Kabe’ye gitti ve tavafını yaptı. Müşrikler bu sırada Haccac’ın işini konuşuyorlardı. Hz. Abbas’in böyle sakin sakin tavaf yapması dikkatlerini çekmişti. Bu soğukkanlılık ve vakarının neden olduğunu sordular. Hz. Abbas dedi ki:

- Allaha hamdolsun ki, sıhhatım yerindedir. Size bildirebilirim ki, Muhammed aleyhisselam Hayber’i fethetmiştir. Hayberdeki mallara ve her şeye el koymuştur. Hayber şimdi Onun elindedir.

Mekkeliler dediler ki:

- Bu haberi sana kim getirdi?

- Size o haberi getirmiş olan Haccac getirdi.

Kâbus gibi kaplamıştı

Bunun üzerine şoke olan Mekkeliler meselenin hakikatini anlamış, aldandıklarını geç farketmişlerdi. Müslümanların hüzünleri üzerlerinden kalkmış, aynı üzüntü, bu sefer müşrikleri bir kâbus gibi kaplamıştı.

Hz. Haccac çok zengin idi. Servetini Medine’ye getirdikten sonra, orada bir ev ve bir mescit yapmıştı. Hz. Ömer’in hilafetinin ilk yıllarında vefat etmiştir.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin ilk hanımı: HADİCE-TÜL KÜBRA

Hz. Hadice; güzelliği, malı, aklı, iffeti, hayâsı ve edebi ile Arabistan'da büyük şöhreti olan bir hanımefendi idi. Bu sebeple, her taraftan kendisine talip olan ve rağbet eden pek çok kimse vardı. Fakat gördüğü bir rüya gereği, o hiç kimseye iltifat etmemişti.

Gerçekleşen rüya

Rüyasında, gökten ay inip koynuna girmiş, ayın nuru, koltuğundan çıkıp, bütün âlemi aydınlatmıştı. Sabahleyin, bu rüyayı, akrabasından olan Varaka bin Nevfel'e anlattı. Varaka dedi ki:

- Ahir zaman Peygamberi, seninle evlenir ve senin zamanında Ona vahiy gelir. Dininin nuru, âlemi doldurur. En önce iman eden sen olursun. O Peygamber, Kureyşten ve Haşimoğullarından olur.

Hz. Hadice, bu cevaba çok sevindi ve o Peygamberin gelmesini beklemeye başladı. Hz. Hadice'nin ilmi, malı, şerefi, iffeti ve edebi pek fazla idi. Ticaret ile uğraşan, devrin büyük tüccarlarındandı. Memurları, katipleri ve köleleri vardı. Ticareti, adamları veya ortaklık suretiyle yapardı.

Peygamber efendimiz yirmibeş yaşlarında iken, Hz. Hadice, Şam'a ticaret kervanı göndermek istiyordu. Bunun için de güvenilir birini arıyordu. Bunu işiten Ebu Talib, Hz. Hadice'ye giderek, yeğeni olan Peygamber efendimizin bu işi yapabileceğini söyledi.

Bunun üzerine Hz. Hadice, Resulullah efendimizi, görüp konuşmak üzere evine davet etti. Efendimiz teşrif edince, pek ziyade tazim ve hürmette bulundu. Peygamber efendimizin nezaketini, nezih ve pâk cemalini görüp hayran kaldı. Resulullah efendimize dedi ki:

- Doğru sözlü, güvenilir, emniyetli ve güzel huylu olduğunuzu biliyorum. Bu iş için hiç kimseye vermediğim ücretin, kat kat fazlasını vereceğim.

Sonra bu hizmette lazım olacak elbiseler vererek, kalb huzuru içinde uğurladı. Yanına

kölesi Meysere'yi de verdi. Hz. Hadice validemiz, bilgili bir hıristiyan olan amcasının oğlu Varaka bin Nevfel'den, peygamberlik alametlerini öğrenmişti. Resulullah efendimizin bu ziyaretinde de, peygamberlik vasıflarını üzerinde teşhis etmişti. Bu sebeple Meysere ismindeki kölesine dedi ki:

- Kervan Mekke'den ayrılacağı zaman, devenin yularını Muhammed aleyhisselamın eline ver ki, Mekkeliler herhangi bir dedikodu yapmasınlar. Şehirden uzaklaşıp gözden kaybolunca, bu kıymetli elbiseleri Ona giydir!

Canını esirgeme

Sonra develerinden en güzelini, sultanlara lâyık bir şekilde donattı. Meysere'ye şu talimatı verdi:

- Onu bu deveye büyük bir hürmet ile bindirip, yularını eline al ve kendini o hazretin hizmetkârı bil! Ondan izinsiz bir iş yapma ve Onu muhafaza etmek, tehlikelerden korumak için canını esirgeme! Gittiğiniz yerlerde çok eğlenmeyiniz ve çabuk geliniz! Böylece Haşimoğulları katında mahcup olmayalım. Eğer bu dediklerimi harfiyen yerine getirirsen, seni azat eder ve istediğin kadar da mal veririm.

Peygamber efendimiz ve Hz. Hadice'nin kervanı hazırlandı. Mekkeliler yakınlarıyla vedalaşmak üzere, büyük kalabalıklar hâlinde toplandılar.

Peygamberimizin halası, Allahü teâlânın Resulünü hizmetçi elbisesi ile ve devenin yularını eline almış görünce, dizlerinin bağı çözüldü. Ağlayıp feryat etti. Gözlerinden yaşlar dökerek, “Ey Abdülmuttalib! Ey Zemzem kuyusunu kazan büyük zat! Ey Abdullah! Kabirlerinizden kalkıp, başınızı bu tarafa çevirip de, şu mübareğin hâlini görün” diyerek acılarını dile getirdi.

Beni sakın unutmayın!

Ebu Talip de aynı duygular ve aynı hâller içinde idi. Resulullah efendimizin, mübarek gözlerinden inci gibi yaşlar döküldü ve buyurdu ki:

- Beni sakın unutmayın! Gurbet elde gam ve keder çektiğimi yâd eyleyin.

Bu sözleri işitenlerin hepsi ağlaştı.

Nihayet kervan yürüyüp, Mekke görünmez olunca, Meysere, aldığı emir üzerine, kıymetli elbiseleri sevgili Peygamberimize giydirdi. Çeşitli kumaşla örtülmüş ve pek güzel süslenmiş deveye bindirdi. Yularını da kendi eline aldı.

Bu yolculukta, kervandakiler, âlemlere rahmet olarak gönderilen sevgili Peygamberimizin üzerinde, Onu gölgeleyen bir bulutun ve kuş şekline giren iki meleğin, Onunla birlikte, sefer bitinceye kadar hareket ettiğini gördüler.

Yolda yürüyemeyecek derecede yorulup, kervandan geri kalan iki devenin ayaklarını, eliyle sığamasından sonra, develerin birden süratlenmesi gibi ince hâllerini görünce, Onu son derece sevip, şanının çok yüce olacağını anladılar.

Meysere, Resulullah efendimizde gördüğü ve hakkında duyduğu her şeyi zihnine nakşediyor ve Ona olan hayranlığı gitgide artıyordu. Meysere'nin kalbinde, Âlemlerin Efendisine karşı büyük bir muhabbet hasıl olmuştu. Artık Ona, zevkle ve hürmetle hizmet ediyor, en küçük bir işaretini büyük bir aşkla yerine getiriyordu.

Götürülen mallar satılmış, Peygamber efendimizin bereketiyle her zamankinden kat kat fazla kâr edilmişti. Kervan dönüşe geçti. Merr-uz-zahran mevkiine geldikleri zaman,

Meysere, sevgili Peygamberimize, Mekke'ye müjde haberi götürmesini teklif etti. Efendimiz de kabul buyurarak, kervandan ayrılıp, Mekke'ye doğru devesini süratlendirdi.

Bulut gölge yaptı

Nefise binti Müniyye Hatun anlatır:

“Kervanın gelme zamanı yaklaşmıştı. Hadice Hatun, hergün hizmetçileriyle evinin üzerine çıkıp, kervanın yollarını beklerdi. Böyle birgün Hadice'nin yanında idim. Ansızın, uzaktan deveye binmiş bir kimse göründü. Üzerinde bir bulut ve kuş şekline girmiş iki melek Ona gölge yapıyor, Peygamberimizin mübarek alnındaki nur, ay gibi parlıyordu.

Hadice Hatun gelenin kim olduğunu anlayıp, ferahladı. Fakat bilmezlikten gelip sordu:

- Bu sıcak günde gelen kim olabilir?

Hizmetçiler; **"Bu gelen Muhammed-ül-Emin'e benzer"** dediler ve gördüklerinden dolayı hayrete düştüler.

Az sonra Resul-i ekrem efendimiz, Hadice validemizin yanına geldi ve durumu anlattı. Verdiği müjde ile onu çok sevindirdi.

Hz. Hadice'nin kervanı Mekke'ye geldikten sonra, Meysere, Hz. Hadice validemize, yolculuk esnasında, iki bulutun Peygamber efendimizi gölgelediğini, rahip Nastura'nın söylediklerini, zayıf develerin nasıl süratlendiğini ve buna benzer gördüğü nice fevkalâde hâlleri tek tek anlattı. Peygamber efendimizi dili döndüğü kadar methetti.

Kimseye söyleme!

Hz. Hadice, bunları biliyordu, fakat bu sözler onun yakinini artırdı. Meysere'ye; “Bu gördüklerini kimseye söyleme” diyerek tembih etti.

Hadice validemiz, bu işittiklerini haber vermek üzere, Varaka bin Nevfel'e gitti. Olanları büyük bir hayranlıkla dinleyen Varaka dedi ki:

- Ey Hadice, bu anlattıkların doğru ise, O, bu ümmetin peygamberi olacaktır.

Bunun üzerine Hz. Hadice'nin sevgi ve itimadı daha da arttı. Onun hanımı olup, hizmetiyle şereflenmeye meyletti.

Nefise binti Müniyye, bu hâli sezip, araya girdi. Bu niyetle Resul-i ekremin yüksek huzuruna geldi ve dedi ki:

- Ya Muhammed! Zat-ı âlinizi evlenmeden alıkoyan nedir?

Peygamberimiz buyurdu ki:

- Evlenmek için yeterli para elimde mevcut değildir.

- Ya Muhammed! Eğer iffetli ve şerefli, mal ve cemal sahibi bir hatunla evlenmek istersen, hizmetine hazırım.

- O hatun kimdir?

- Hadice binti Hüveylid'dir.

Bunun üzerine Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Bu işe kim vesile olur?

Nefise Hatun, “Bu işi ben yaparım” deyip, huzurlarından ayrıldı. Hz. Hadice'ye varıp müjdeyi verdi.

Hz. Hadice, akrabası Amr bin Esed ile Varaka bin Nevfel'i çağırıp durumu anlattı. Ayrıca Resulullah efendimize haber gönderip, belli bir saatte teşrif etmesi için davet etti. Ebu Talip ve kardeşleri de hazırlıklarını yaptılar ve Peygamber efendimizle birlikte gittiler.

Çeşitli hediyeler verdi

Hz. Hadice validemiz, evini donatıp süsledi. Bugünün şükranesi olarak hizmetçilerine çeşitli hediyeler verdi. Resulullah efendimiz, Hadice validemizin evini, amcaları ile teşrif ettiler. Ebu Talip dedi ki:

- Yaradanımıza hamdolsun ki, bizi İbrahim aleyhisselamın evladından ve İsmail aleyhisselamın neslinden eyledi. Bizi, Beytullah'ın muhafızı kıldı. İnsanların kıblesi ve âlemlerin tavaf ettiği o mübarek hâneyi, her kötülükten koruduğu Harem-i şerifi bize müyesser eyledi.

Kardeşim Abdullah'ın oğlu Muhammed aleyhisselam öyle bir kimsedir ki, Kureyşten her kim ile kıyaslansa üstün gelir. Gerçi malı azdır, lâkin mala itibar olunmaz. Çünkü mal gölge gibidir. Elden ele geçerek gider. Yeğenimin şerefi, üstünlüğü hepinizin mâlumudur.

Şimdi Hadice binti Huveylid'i, yeğenim Muhammed için helallığa talep eder, ne kadar mehr verilmesini istersiniz? Yemin ederim ki, Muhammed'in mertebesi yüksek olsa gerektir.

Varaka bin Nevfel, Ebu Talib'in bu konuşmalarını destekler mahiyette konuştu. Hadice validemizin amcası Amr bin Esed de dedi ki:

- Şahit olun ki, Hadice binti Huveylid'i, Muhammed aleyhisselama hâtunluğa verdim.

Böylece nikâh akdi tamam oldu.

Hepsi size aittir

Bir rivayete göre mehr; dörtyüz miskal altın, bir rivayete göre beşyüz dirhem gümüş, başka bir rivayete göre de 20 deve idi.

Ebu Talib, düğün ziyafeti için bir deve kesip, o güne kadar görülmedik bir yemek verdi. Evlilik vâki oldu. Hz. Hadice validemiz, bütün varlığını Peygamber efendimize hediye etti ve dedi ki:

- Bu malların hepsi yüce şahsınıza aittir. Ben de sana muhtacım ve minnetin altındayım.

Hz. Hadice validemiz, evlilik hayatı boyunca, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselama daima hizmet edip, yardımcısı oldu. Peygamber efendimizin bu evliliği, Hadice validemizin vefatına kadar yirmibeş sene sürdü. Bunun onbeş senesi bisetten önce, on senesi bisetten sonra idi.

Hz. Hadice'nin Peygamber efendimizle olan bu evliliğinden dört kız ve iki erkek olmak üzere altı çocuğu oldu. Kızlarının adları Zeynep, Rukayye, Ümm-i Gülsüm, Fâtıma,

oğullarının ise, Kâsım ve Abdullah'tı. Kâsım'dan dolayı Resulullaha “Ebül-Kâsım” denildi.

Kâsım, nübüvvetten önce Mekke'de dünyaya geldi. Onyedi aylık iken vefat etti. Hadice-tül-Kübra'dan olan son çocuk Abdullah'tır. Nübüvvetten sonra doğup memede iken vefat etti. Tayyib ve Tahir de denilir.

Abdullah vefat edince, Âs bin Vâil, "Muhammed ebter oldu, yani soyu kesildi" dedi. Kevser suresi gelerek, Âs kâfirine Allahü teâlâ cevap verdi.

Resul-i ekrem efendimiz, Hz. Hadice validemizle evlendikten sonra da ticaretle meşgul oldu. Kazançlarıyla; misafirleri ağırlarlar, yetimlere ve fakirlere yardım ederlerdi.

Beni örtünüz! Beni örtünüz!

Cebrail aleyhisselamın, Hira dağında, ilk vahyi getirip, Peygamber olduğunu bildirdikten sonra, oradan ayrılıp hâne-i saadetlerine doğru hareket ettiler. Bu sırada, yanından geçtiği her taşın, her ağacın, “Esselamü aleyke ya Resulallah” dediğini işitti. Evine gelip buyurdu ki:

- Beni örtünüz! Beni örtünüz!

Ürpermesi geçinceye kadar, istirahat ettiler.

Sonra gördüklerini Hz. Hadice validemize anlattılar ve buyurdular ki:

- Cebrail (aleyhisselam) **gözümden gayb oldu. Lâkin onun heybet, şiddet ve korkusu üzerimden gitmedi. Bana mecnun diyeceklerinden ve dil uzatıp kötüleyeceklerinden korktum.**

Peygamber efendimizin, ilk vahyin gelişini anlatmasından sonra, bu hâlleri, bu günleri bekleyen ve buna hazır olan Hz. Hadice dedi ki:

- Hak teâlâ sana hayır ihsan eder ve senin için hayırdan başka bir şey dilemez. Allahü teâlânın hakkı için, bu ümmetin Peygamberi olacağına inanıyorum. Zira sen, misafiri seversin.

Doğru söylersin ve eminsin. Âcizlere yardım eder, yetimleri korur, gariplere yardımda bulunursun. İyi huylusun. Bu hasletlerin sahibinde, bahsettiğin korku olmaz.

Son peygambersin

Sonra, bu durumu sormak üzere, Varaka bin Nevfel'e gittiler. Varaka, Resulullah efendimizin anlattıklarını dinledikten sonra dedi ki:

- Müjde ey Muhammed aleyhisselam! Allahü teâlâya yemin ederim ki, sen, Hz. İsa'nın haber verdiği son Peygambersin. Sana görünen melek, senden evvel Musa aleyhisselama gelen Cebrail aleyhisselamdır. Âh! Keşke genç olsaydım. Seni Mekke'den çıkardıkları zamana yetişseydim de, yardımına koşsaydım. Çok yakın bir zamanda tebliğle emrolunursun.

Hz. Hadice, Peygamber efendimiz davete başladığında, Onun bildirdiklerine hiç tereddüt etmeden, hemen iman ederek inanan ilk hür kadın oldu. Peygamberimiz, Hz. Hadice validemize, Cebrail aleyhisselamın öğrettiği gibi abdest almasını öğretti. Sonra, Peygamber efendimiz imam oldu, birlikte iki rekat namaz kıldılar.

Hz. Hadice validemiz, sevgili Peygamberimizin her sözüne, her emrine, en mükemmel

şekilde, itaat etti. Böylece Allahü teâlânın katında pek yüksek derecelere kavuştu. Resulullah efendimiz üzülse, inkâr edenlerin alay etmesiyle elem çekse, Onu teselli eder, kederini giderirdi. Derdi ki:

- Ya Resulallah! Hiç üzülme, gam çekme! Sonunda dinimiz kuvvet bulup, müşrikler helak olurlar. Kavmin sana itaat eder.

Hz. Hadice validemizin bu yardımlarından ötürü, birgün, Cebrail aleyhisselam gelip, "Ya Resulallah! Hadice'ye, Allahü teâlânın selamını bildir" dedi. Peygamber efendimiz **"Ey Hadice! İşte Cebrail** (aleyhisselam), **Allahü teâlânın sana selamını bildiriyor"** buyurdu.

Peygamber efendimiz bir defasında da buyurdu ki:

- Allahü teâlâ bana cennette inciden bir ev ile Hadice'ye müjde vermemi emretti. Orada hastalık, üzüntü ve başağrısı yoktur.

Hüzün senesi

Resulullah efendimizin dert ortağı, yirmibeş senelik hayat arkadaşı olan mübarek Hz. Hadice validemiz de, dert ve üzüntülerle geçen üç senelik muhasaradan sonra, Hicret'ten üç sene önce, Ramazan ayının başında, 65 yaşında vefat etti. Resulullah efendimiz, onun ayrılığından, çok hüzünlendiler. Çünkü Hz. Hadice validemiz, en önce imana gelen ve Resulullah efendimizi tasdik eden idi. Herkes düşman iken, o, bütün kalbini açmış ve Peygamberimizin muhabbetiyle dolmuş idi. Bütün malını, servetini, nesi varsa İslâmiyet uğruna harcamış, sevgili Peygamberimizin hizmetini görmek için, gecesini gündüzüne katmıştı.

Aynı sene içinde Hz. Hadice validemizin ve amcası Ebu Talib'in vefatı, Peygamber efendimizi üzüntüye boğmuştu. Bundan dolayı bu seneye Senet-ül-hüzn, yani hüzün senesi denildi.

Birgün Hz. Hadice, Peygamberimiz dışardayken, Onu aramak için çıkmıştı. Cebrâil aleyhisselam insan kıyafetinde Hz. Hadice'ye göründü. Hadice validemiz, ona, Peygamber efendimizi sormak istediyse de, düşmanlardan olma ihtimalini düşünerek geri döndü. Sevgili Peygamberimizi evde görünce, hadiseyi anlattı. Fahr-i kainât efendimiz buyurdu ki:

- Senin gördüğün ve beni sormak istediğin o zatın kim olduğunu biliyor musun? O, Cebrâil (aleyhisselam) **idi. Selamını sana bildirmemi söyledi. Şunu da sana bildirmemi söyledi ki; cennette senin için, incilerden yapılmış bir bina hazırlanmıştır. Tabiî orada böyle üzüntülü, sıkıntılı, zahmetli ve külfetli şeyler bulunmayacaktır.**

Ev işlerini tanzim eden hatun

Hz. Hadice, Peygamber efendimize, evladına, müslümanlara ve insanlara çok şefkatliydi. Ev işlerini iyi bilip, mükemmel iş görürdü. Peygamberimiz bu hususta, onun için, **(Hem çocuk annesi, hem de ev işi tanzim eden hatun)** buyurdu.

Peygamberimize karşı çok hürmetkâr idi. Ne buyurulursa, itiraz etmeden kabul ederdi. Bu her zaman böyle oldu. Resulullah efendimiz de onu her zaman methederdi. Hatta birgün yine onu methederken, Hz. Aişe dayanamayıp dedi ki:

- Cenab-ı Hak size daha iyisini verdi.

Resululah efendimiz buyurdu ki:

- Herkes bana yalancı dediği günlerde, o bana inandı. Herkes bana eziyet verirken, o bana yâr oldu. Üzüntülerimi giderdi.

Peygamberimiz buyurdu ki:

- Şu dört hanımın faziletleri, bütün dünya hanımlarının faziletlerinden üstündür. Meryem binti İmran, Firavun'un i-man etmiş hanımı Asiye, Hadice binti Hüveylid ve Fâtıma binti Muhammed.

Hz. Aişe buyurdu ki: Resulullahın zevceleri arasında, Hz. Hadice'ye gayret ettiğim gibi, başkasına gayret etmedim. Hâlbuki, onu görmemiştim. Çünkü, vefat etmiş olduğu hâlde, ondan çok bahsederdi. Ne vakit bir koyun kesip dağıtsa, mutlaka bir parçasını da Hadice'nin akrabasına yollardı. Bunu görünce, bir defasında, "Allahü teâlâ, sana, sanki, Hadice'den başka kadın vermedi mi, hep onun iyiliklerinden bahsediyorsun" dedim. Yine Hadice'nin birçok faziletini saydı. Ondan çocuklarının olduğunu da söyledi.

Ahde vefa

Peygamber efendimiz, ihtiyar bir kadına ikramda bulundu. Sebebini soranlara buyurdu ki:

- Bu kadın, Hadice hayatta iken bize gelir giderdi. Ahde vefa, dindendir.

Peygamber efendimiz, Hz. Hadice ile ilgili olarak buyurdu ki:

- Bana Hadice'yi cennette inciden bir sarayla müjdelemem emredildi. Orada ne gürültü, patırtı vardır, ne de yorgunluk ve meşakkat.

Hz. Hadice'nin babasının adı Hüveylid, annesininki Fâtıma'dır. Nesebi Peygamber efendimiz ile baba tarafından Kusay, anne tarafından Lüey sülâlesiyle birleşmektedir. Cahiliye devrinde lâkabı Tâhire idi. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak milâdi 555 olabileceği bildirilmektedir.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin hanımlarından: HAFSA BİNTİ ÖMER

Hz. Ömer'in kızı olan Hz. Hafsa, önce Huneys bin Huzafe ile evlendi. Huneys ile ilk muhacirlerden olup, önce Habeşistan'a, sonra Medine'ye hicret etti. Huneys, Bedir ve Uhud gazvelerine katılıp, Uhud'da yaralanıp, Medine'de sehit oldu.

Hz. Hafsa, genç yaşında dul kalınca; babası Hz. Ömer hicretin üçüncü yılında, Hz. Ebu Bekir'e ve Hz. Osman'a, "Kızımı alır mısınız" diye teklif etmiş, onlar da, "Düşünelim" demişlerdi.

Sebebi nedir?

Birgün Resulullah efendimiz, her üçü ve başkaları yanında iken, Hz. Ömer'e buyurdu ki:

- Ya Ömer! Seni üzüntülü görüyorum, sebebi nedir?

Bir şişedeki mürekkebin rengi kolay görüldüğü gibi, Resulullah efendimiz de herkesin

düşüncesini, bir bakışta anlardı. Lüzum görürse sorardı. Hz. Ömer de şöyle cevap verdi:

- Ya Resulallah! Kızımı Ebu Bekir'e ve Osman'a teklif ettim, almadılar.

Resulullah efendimiz en çok sevdiği üç eshabının üzülmesini hiç istemediğinden, onları sevindirmek için, hemen buyurdu ki:

- Ya Ömer! Kızını, Ebu Bekir'den ve Osman'dan daha iyi birisine vermek ister misin?

Hz. Ömer şaşırdı. Çünkü Ebu Bekir'den ve Osman'dan daha yüksek ve daha iyi kimse Resulullahtan başka olmadığını biliyordu. Cevap verdi:

- Evet ya Resulallah.

Bunun üzerine Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Ya Ömer, kızını bana ver!

Bu suretle, Hz. Hafsa, Ebu Bekir'in ve Osman'ın ve bütün müminlerin anneleri oldu. Bunlar, ona hizmetçi oldu. Ebu Bekir ve Osman birbirlerine daha yakın ve daha sevgili oldular.

Hz. Hafsa hakkında hadis-i şerif söylendi. Peygamberimiz kendisine hitaben buyurdu ki:

- Ey Hafsa! Sakın çok konuşma! Allahı anmadan çok konuşmak, kalbi öldürür. Allahın zikri ile çok konuşmak ise kalbi diriltir.

Yine Hz. Aişe ile ikisine buyurdu ki:

- Allaha tevbe ederseniz, kalbleriniz Ona meyleder.

"Babasının kızıydı"

Hz. Hafsa, altmış hadis-i şerif bildirdi. Peygamber efendimizin sabah namazı için kalktığında, abdest aldıktan sonra evinde sabahın sünnetini kıldığını haber vererek hadis kitaplarına geçirdi.

(Peygamber efendimizin oturarak tesbih namazı kıldığını görmedim. Ancak, vefatından bir sene önce tesbih namazlarını oturarak kılmaya basladı) buyurdu.

Hz. Hafsa, bilgili, iradesi kuvvetli, özü ve sözü bir idi. Hz. Aişe, onun hakkında; "Hafsa tam mânasıyla babasının kızıydı" buyurdu.

Dinî vecibeleri hakkıyla yerine getirirdi. Geceleri ibadetle geçirir, gündüzleri oruç tutardı. Senenin çoğunu oruçlu geçirirdi. Peygamber efendimizin nikâhıyla şereflendikten sonra dinî pek çok hususlara bizzat şahit oldu.

Hz. Hafsa'ya, Peygamberimiz vefat edince, beytülmaldan tahsisat ayrıldı. Hz. Ebu Bekir'in toplatmış olduğu Kur'an-ı kerimi muhafaza etmekle vazifelendirildi. Hz. Osman'ın hilafetinde Kur'an-ı kerimin çoğaltılması esnasında, muhafaza ettiği nüshayı Halifeye teslim etti.

Hz. Hafsa, 665 senesinde Medine-i münevverede vefat etti. Cenaze namazını Mervan kıldırdı. Bakî kabristanlığında Abdullah bin Ömer, Asım bin Ömer, Salim bin Abdullah,

Hamza bin Abdullah kabre koyup, defnettiler.

Ümmetimin idaresini ellerine alacaklar

Peygamberimizden 60 hadis-i şerif rivayet etmiş, kendisinden de Buhârî, Müslim, Ebu Davud, Tirmizî, Nesaî ve İbni Mace hadis nakletmişlerdir. Şöyle bildirilir:

Hz. Hafsa, Peygamberimizin gece yattıkları zaman neler yaptıklarını şöyle anlatırlar:

"Peygamber efendimiz yataklarına yattıkları zaman, mübarek sağ ellerini baslarının altına koyar ve şöyle duâ ederdi: **(Rabbi kinî azâbeke yevme teb'asü bâdeke** [Ya Rabbi, insanların ba's olunacakları günde beni azaptan koru!]**)** [3 defa okurlardı]

Peygamber efendimiz sağ eliyle yer, sağ eliyle içer, abdeste, giyinmeye, almaya ve vermeye sağdan başlardğ. Bundan başka işlere soldan başlardı." Bir gün, Resulullah efendimiz Hz. Hafsa'ya buyurdu ki:

- Ebu Bekir ile baban, ümmetimin idaresini ellerine alacaklardır.

Bu sözle Ebu Bekir'in ve Hafsa'nın babası olan Hz. Ömer'in ileride halife olacaklarını müjdeledi.

Ahzab suresinin 28. ayet-i kerimesinde de bildirildiği gibi, Peygamber efendimize, önceleri, hanımını boşaması caiz idi. Bunun için Resulullah efendimiz Hz. Hafsa'ya bir talak vermiş idi. Hak teâlâdan şöyle vahiy geldi:

(Ey habibim, Hafsa'ya geri dön! Çünkü o, çok oruç tutar, çok namaz kılar. Cennette de senin hanımındır.)

Bu vahiy üzerine Peygamber efendimiz, Hz. Hafsa validemizi tekrar nikâhına aldı. Daha sonra, Ahzab suresinin 52. ayet-i kerimesi inerek, Peygamber efendimizin, hanımlarını bırakması ve başka kadınlarla evlenmesi haram kılındı.

Hz. Hafsa anlatır:

Resulullah efendimiz, bir gün istirahat ediyordu. Bu sırada Hz. Ebu Bekir içeri girmek için izin istedi. İzin verilip içeri girdi. Resulullah hiç hâlini değiştirmedi. Sonra babam Hz. Ömer izin alıp içeri girdi. Yine hâlini değiştirmedi. Uzanmış vaziyette iken onlarla sohbet ettiler.

Daha sonra, Hz. Osman kapıya gelip içeri girmek için izin istedi. Peygamber efendimiz oturdular ve Hz. Osman'ı bu şekilde kabul ettiler.

Hepsi gittikten sonra sordum:

- Hz. Ebu Bekir ve babam Hz. Ömer içeri girdiklerinde hiç hâlinizi değiştirmediniz. Fakat Hz. Osman içeri girince, oturdunuz. Bunun sebebi nedir?

Bunun üzerine, **(Meleklerin hayâ ettikleri bir kimseden, ben nasıl hayâ etmem)** buyurdu.

Hz. Ömer, devlet başkanı seçildiğinde, Hz. Ebu Bekir'e tayin edilen maaş kadar ücret alıyordu. Bu şekilde bir müddet devam edildi. Daha sonra, Hz. Ömer, geçim sıkıntısına düştü.

Maaşını artıralım

Bu durumu gören, Eshab-ı kiramın büyüklerinden bazıları, toplanıp, bu durumu görüştüler. Zübeyr bin Avvam hazretleri şöyle bir teklifte bulundu:

- Kendisine söyleyerek maaşını artıralım.

Bu teklif kabul edilerek, “Bu teklifi, onun reddedemeyeceği biri olan kızı Hz. Hafsa’ya söyletelim” dediler.

Hz. Hafsa’ya giderek, aralarındaki konuşmaları anlattılar. İsim vermeden, tekliflerini Hz. Ömer’e bildirmesini istediler. Hz. Hafsa da babasının yanına varıp dedi ki:

- Eshabdan bazıları, senin maaşını az bulmuşlar. Bunun için maaşını artırmayı teklif ediyorlar.

Hz. Ömer bu teklif üzerine celâllendi ve kızına sordu:

- Kimdi onlar?

- Fikrini öğrenmeden, kim olduklarını söylemem.

- Eğer kim olduklarını öğrenseydim, onlara gereken cezayı verirdim. Allahü teâlâya duâ etsinler ki, arada sen varsın.

Sonra kızı Hz. Hafsa’ya sordu:

- Sen Resulullahın evinde iken, Allahın Resulünün giydiği en kıymetli elbise neydi?

- İki tane renkli elbisesi vardı. Elçileri onlarla karşılar, cuma hutbelerini bunlarla okurdu.

- Peki yediği en iyi yemek neydi?

- Bizim yediğimiz ekmek, arpa ekmeği idi. Ekmek sıcak iken yağ sürer, yumuşatırdık. Bunu güzel bulduğumuz için misafirlerine de ikram ederdik.

- Senin yanında kaldığı zamanlar, yerde yaygı olarak kullandığınız en geniş, en rahat yaygı neydi?

- Kaba kumaştan yapılmış bir örtümüz vardı. Yazın dörde katlar, altımıza yayardık. Kış gelince de, yarısını altımıza yayar, yarısını da üstümüze örterdik.

Bir yol takip eden üç yolcu

Daha sonra Hz. Ömer dedi ki:

- Ya Hafsa, benim tarafimdan seni gönderenlere söyle! Resulullah efendimiz kendisine yetecek miktarını tespit eder, fazlasını ihtiyaç sahiplerine verirdi. Kalanı ile yetinirdi. Vallahi ben de kendime yetecek olanını tespit ettim. Artanını ihtiyaç sahiplerine vereceğim. Ve bununla yetineceğim.

Ben, Resulullah efendimiz ve Hz. Ebu Bekir, bir yol takip eden üç kişi gibiyiz. Onlardan ilki nasibini aldı ve yolun sonuna vardı. Diğeri de aynı yolu takip etti ve Ona kavuştu. Sonra üçüncüsü yola koyuldu. Eğer o da öncekilerin takip ettiği yolu takip eder, onlar gibi yaşarsa, onlara kavuşur ve onlarla beraber olur. Eğer öncekilerin yolunu takip etmezse, başka yoldan giderse, onlarla buluşamaz.

Hz. Ömer, böylece sıkıntı içinde yaşamayı tercih edip, maaş artırma teklifini kabul etmedi.

| BAŞA DÖN |

Allahın kılıcı lâkabı ile tanınan kumandan Sahâbî: HÂLİD BİN VELİD

Hâlid bin Velid, Kureyş arasında süvâriliği ve askerliği ile tanınırdı. Bedir ve Uhud savaşlarında henüz Müslüman olmadığından düşman birliklerinden birinin kumandanıydı. Hudeybiye'de de düşman tarafında idi.

Kardeşi Velid, Bedir'de esir edildi. Fidye karşılığında serbest bırakılıp, Mekke'ye dönünce, îmâna geldi ve tekrar Medîne'ye döndü. Oradan, Hz. Hâlid bin Velid'in Müslüman olması için, teşvik edici mektuplar gönderdi. Resûlullah efendimiz de teşvik edici sözler söyledi.

İslâma meyli arttı

Hâlid bin Velid, Peygamber efendimizin sözlerini haber alınca, İslâma meylı arttı. Peygamberimizin yanına gitmek için hazırlandı. Bu durumu kendisi şöyle anlatıyor:

"Allahü teâlâ, benim hayrımı dilediği zaman, kalbime İslâmiyet sevgisini düşürdü. Beni, hayır ve şerri anlayacak hâle getirdi. Kendi kendime dedim ki:

- Ben, Muhammed'e karşı her savaş yerinde bulundum. Bulunduğum savaş yerlerinden hiçbiri yoktur ki, dönerken, aykırı ve yanlış bir iş üzerinde bulunduğumu ve Muhammed'in, muhakkak gâlip geleceğini içimde sezmiş olmayayım!

Resûlullah efendimiz, Hudeybiye'ye çıkıp geldiği zaman, ben de, müşrik süvârilerinin başında yola çıktım. Usfan'da, Resûlullah efendimizle Eshâbına yaklaşıp gözüktüm. Resûlullah efendimiz, bizden emîn bir sûrette Eshâbına öğle namazını kıldırıyordu. Üzerlerine, birden baskın yapmayı düşündükse de, gerçekleşmedi. Böyle olması da, hayırlı oldu.

Resûlullah efendimiz, kalbimizden geçenleri sezmiş olmalı ki, ikindi namazını, Eshâbına korku namazı olarak kıldırdı. Bu, bana çok tesir etti. Kendi kendime,**"Bu zât, herhâlde, Allah tarafından korunuyordur"** dedim. Mekke'ye döndüğümde, çeşitli düşünceler içinde bocalıyordum.

Ertesi sene, Resûlullah efendimiz umre için Mekke'ye gelip girince, Ondan gizlendim. Kendisinin Mekke'ye girişini görmedim.

Üstün tutardık

Kardeşim, Velid bin Velid de umre için gelip Mekke'ye girmişti. Beni arayıp bulamayınca, bana bir mektup yazmış ve mektubunda şöyle demişti:

(Doğrusu, ben, senin İslâmiyetten böyle tedirgin olmak ve yüz çevirip gitmekteki görüşün kadar şaşılacak bir görüş görmedim! Hâlbuki, eğri yola gitmekten seni alıkoyacak bir aklın da var! Aklını kullansan ya! İslâmiyet gibi bir dîni, kim bilmez ve tanımaz olabilir?!

Resûlullah efendimiz, seni, bana sordu. **"Hâlid nerededir?"** dedi. Ben de, "Allah, onu getirir" dedim. Resûlullah efendimiz bunun üzerine buyurdu ki:

- Onun gibi bir adam, İslâmiyeti bilmez ve tanımaz olabilir mi? Keşke o, bütün savaş ve çabalarını Müslümanların yanında, müşriklere karşı gösterseydi, kendisi için ne kadar hayırlı olurdu! Biz, kendisini başkalarına tercih eder, üstün tutardık!

Ey kardeşim! En elverişli, en yararlı yerlerde kaçırmış bulunduğun firsatlara acele yetiş!)

Bana, kardeşimin bu mektubu gelince, gitmek için, acele ettim. İslâmiyete olan isteğim de arttı. Resûlullah efendimizin söyledikleri ise, beni çok sevindirdi, ferahlattı."

Hâlid bin Velid söyle anlatır: Kardeşimin mektubu bana ulaşınca, Müslüman olma arzûsu bende çok kuvvetlendi. Gitmek için acele ediyordum. Resûlullahın söyledikleri beni çok sevindirmişti. O gece uyurken, rüyâmda sıkıntılı dar ve çöl gibi susuz yerlerden, yemyeşil geniş ve ferah bir yere çıkmıştım. Medîne'ye varınca, bu rüyâmı Hz. Ebû Bekir'e anlatıp, tâbirini ondan sormaya karar verdim.

Bana kim arkadaş olabilir?

Ben Resûlullaha gitmek için hazırlanırken, "Acaba oraya giderken bana kim arkadaş olabilir" diye düşünüyordum. Safvân bin Ümeyye'ye rastladım. Vaziyeti ona anlattım. O teklifimi reddetti. Daha sonra Ikrime bin Ebû Cehil'e rastladım. O da aynı şekilde dâvetimi reddedince, evime gittim. Hayvanıma binip, Osman bin Talha'nın yanına gittim.

Ona da aynı şekilde, Müslüman olmak üzere, Peygamberimize gideceğimi, kendisinin de gelmesini söyledim. Tereddütsüz kabul etti ve ertesi günü seher vakti beraberce yola çıktık. Hadde denilen yere vardığımızda, Amr bin Âs ile karşılaştık. O da Müslüman olmak için Medîne'ye gidiyordu.

Hep beraber Medîne'ye vardık. Elbisenin en güzelini giyip, Resûlullah efendimizle görüşmeye hazırlandım. O sırada kardeşim Velid geldi ve dedi ki:

- Acele et! Çünkü Peygamberimize sizin geldiğiniz haber verilmiş ve O da çok sevinmiştir. Şimdi sizi bekliyor.

Ben de acele ile O yüce Peygamberin huzuruna vardım. Gülümsüyordu. Selâm verip dedim ki:

- Allahtan başka ilâh olmadığına ve senin de Allahın Peygamberi olduğuna sehâdet ediyorum.

- Sana hidâyet veren, doğru yolu gösteren Allaha hamd olsun. Senin akıllı olduğunu biliyor, bunun, er veya geç seni selâmet ve hayra ulaştıracağını umuyordum.

Günahlarını bağışla!

Sonra günahlarımın affı için, Allahü teâlâya duâ etmesini istedim. Resûlullah efendimiz de buyurdu ki:

- İslâmiyet, kendisinden önce işlenmiş olan günahları söküp atar.

Sonra da ellerini açarak duâ buyurdular:

- Yâ Rabbî! Hâlid'in, kullarını, senin yolundan çevirmek için gösterdiği bütün çabalarından ileri gelen günahlarını bağışla!

Peygamber efendimiz, bana, kendi evinin yanında bir yer verdi. Beni savaşta hep süvâri

birliklerinin başına kumandan tâyin etti. Daha sonra Mekke'de iken gördüğüm rüyâyı Hz. Ebû Bekir'e anlattım. O da buyurdu ki:

- Görmüş olduğun o ferahlık yer, Allahü teâlânın, seni, müşriklikten İslâmiyete erdirmesidir.

Hz. Hâlid bin Velid'in Müslüman olması, hicretin sekizinci yılında oldu. Müslüman olduktan sonra Medîne'de yerleşti.

Hz. Hâlid bin Velid, Müslüman olduktan sonra, ilk olarak Mûte gazâsında bulundu. İslâm askeri Mûte'ye hareket ederken, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Cihâda çıkacak olan şu insanlara Hz. Zeyd bin Hârise'yi kumandan tâyin ettim. Eğer o şehîd olursa, yerine Ca'fer bin Ebî Tâlib geçsin. O da şehîd olursa, yerine Abdullah bin Revâha geçsin. Eğer o da şehid olursa, aranızda münâsip gördüğünüz birini seçip, ona tâbi olursunuz.

Birini kumandan seçin!

Mûte harbi başladı. Şiddetli çarpışma olurken; Hz. Zeyd bin Hârise, Hz. Ca'fer ve Hz. Abdullah bin Revâha sırasıyla şehîd oldular. Sonra sancak Hz. Sâbit bin Akrem'e verildi. O, sancağı bir yere dikip, mücâhidleri yanına çağırdı. Herkes toplanınca dedi ki:

- Aranızdan birini kendinize kumandan olarak seçiniz ve ona tâbi olunuz!

Ona dediler ki:

- Biz seni kumandan seçtik.

Bunun üzerine, **"Ben bu işi yapamam" dedi ve Hz. Hâlid bin Velid'e dönerek dedi ki:**

- Yâ Hâlid! Senin savaş tecrüben, askerî bilgin, askeri heyecanlandırarak harekete geçirmen benden fazladır. Sancağı acele al! Savaş devam ederken bu işlerle oyalanmamız bizim aleyhimize oluyor!

Böylece Hz. Hâlid bin Velid sancağı aldı. Akşam vakti yaklaşmış idi. Güneş batıncaya kadar pek müthiş çarpıştı. Onun bu mahâretine kâfirler bile şaşırdılar. Akşam oldu. Sabahleyin tekrar saldırılacaktı.

Hz. Hâlid bin Velid, şaşılacak derecede askerî dehâya ve savaş tecrübelerine sahip bir kahramandı. Sabah olunca, İslâm askerinin düzenini değiştirdi. Sağ taraftakileri sol tarafa, sol taraftakileri sağ tarafa, ön taraftakileri arka tarafa ve arka taraftakileri ön tarafa aldı.

Rum askerleri, daha önce tanımış oldukları kişilerle karşılaşmayınca, hepsi birden şaşırdılar. "Demek ki, bunlara yardımcı kuvvetler gelmiş" diyerek korkuya kapıldılar.

Hz. Hâlid bin Velid'in kumandasındaki mücâhidler, Rum askerlerinin morallerinin bozulmasından istifade edip, hücûma geçtiler. Üç bin kişilik İslâm askeri, Heraklius'un yüzbin kişilik ordusunu bozguna uğrattı.

Başarının sırrı

Başkumandan Hz. Hâlid bin Velid'in elinde, o gün dokuz kılıç parçalandı. Rum askerinin çoğu kılıçtan geçirildi. Peygamber efendimiz, Hz. Hâlid bin Velid'in, bu fevkalâde başarısını haber aldığı zaman, onu **"Seyfullah = Allahın kılıcı"** lâkabı ile şereflendirdi.

Hâlid bin Velîd hazretleri, başında sarığı arasında bir sakal-ı şerîf taşırdı. Bunu taşıdığı her muhârebede zafer kazanırdı.

Bütün savaşlarda muzaffer olmasının sebebini sorduklarında, sarığını çıkarıp, içindeki mübârek sakal-ı şerîfi gösterir ve onun sayesinde zafer kazandığını söylerdi.

Peygamber efendimiz Hz. Hâlid bin Velid'i Benî Huzeyme kabîlesini İslâma dâvet için gönderdi. Onlarla anlaşma yaptı. Hicretin onuncu senesinde, yine Hz. Hâlid bin Velid'i, Hâris bin Kâ'b oğullarına gönderdi. Peygamber efendimiz, ilk üç gün kılıç kullanılmamasını tenbih etmişti. Bunun için Hz. Hâlid bin Velid, tatlılıkla işi halletti ve onlar da İslâmı kabul ettiler.

Allaha hamd ederim

Hz. Hâlid bin Velid, Hâris bin Kâ'b oğullarının İslâma gelmesi üzerine, Peygamber efendimize bir mektup gönderdi. Bu mektup şöyledir:

"Bismillâhirrahmânirrahîm. Hâlid bin Velid tarafindan, Allahü teâlânın Resûlü Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma, Esselâmü aleyke yâ Resûlallah!

Kendisinden başka ilâh olmayan Allahü teâlâya hamd ederim. Yâ Resûlallah, beni, Hâris bin Kâ'b Kabîlesine gönderdiniz. Onlarla üç gün savaşmamamı ve onları İslâma dâvet etmemi, Müslüman olurlarsa, aralarında kalmamı ve İslâmın esaslarını, Allahü teâlânın kitabını ve Resûlünün sünnetini öğretmemi, eğer Müslüman olmazlarsa savaşmamı emir buyurmuştunuz.

Ben de, emr-i şerîfleriniz üzere hareket ederek, Hâris bin Kâ'b oğullarına üçgün nasîhat edip, İslâmı tebliğ ettim.

Süvârilerim, "Ey Benî Hârisler! Selâmete ermek isterseniz, Müslüman olunuz!" diye onları İslâma dâvet ettiler. Onlar, hiç çarpışmadan Müslüman oldular. Ben de onlara, Allahü teâlânın emirlerini, Resûl aleyhisselâmın sünnet-i şerîflerini öğrettim.

Yâ Resûlallah! Bundan sonra, nasıl hareket etmem gerektiği hakkında ikinci bir emr-i şerîfiniz gelinceye kadar burada bekleyeceğim. Esselâmü aleyke yâ Resûlallah.

Peygamber efendimiz de, Hz. Hâlid bin Velid'in mektubuna şöyle cevap yazdırdılar:

"Bismillâhirrahmânirrahîm. Allahü teâlânın Resûlü Muhammed aleyhisselâmdan, Hâlid bin Velid'e, Esselâmü aleyke Yâ Hâlid! Allahü teâlâya hamd ederim. Benî Hâris bin Kâ'blıların kendileriyle çarpışmanıza ihtiyaç kalmadan Müslüman olup, Allahü teâlânın birliğine ve Muhammed'in, O'nun kulu ve Resûlü olduğuna şehâdet ettiklerini ve hidâyete kavuştuklarını haber veren mektubunu elçiniz bana getirdi.

Âhiret azâbıyla korkut!

Allahü teâlânın ve Resûlünün emirlerine göre hareket ederlerse, onları âhiret nîmetleriyle müjdele! Eğer aykırı hareket ederlerse âhiret azâblarıyla korkut! Sonra buraya gel! Onların elçileri de seninle beraber gelsin!

Vesselâmü aleyke ve rahmetullahi ve berekâtühü."

Hz. Hâlid bin Velid, Peygamber efendimizin vefâtlarından sonra, Hz. Ebû Bekir devrinde ortaya çıkan ve Peygamberlik iddiasında bulunan bâzı kimseler üzerine yürüdü. Bunlardan Tuleyha ve avânesini öldürdü ve Ayniye bin Husayn'i yakalayıp Medîne'ye getirdi.

Yemâme'de Müseylemet-ül-Kezzab'in ordusunu dağıttı. Bu muharebede Müseyleme'nin ordusundan 20 bin kişi, Müseyleme de Hz. Vahşî tarafından öldürüldü. İslâm ordusundan 2000 asker şehîd oldu.

Hâlid bin Velid, Peygamber efendimizin vefâtından sonra mürted olanlarla ve zekât vermek istemeyenlerle uğraştı.

Hâlid bin Velid, Hz. Ebû Bekir tarafından, İslâmın yayılması için, Irak tarafina gönderildi. Muzar muharebesinde 30.000 İran askeriyle çarpıştı. Galip geldi. Çoğunu nehre döktü. İranlı kumandan Hürmüz'le müthiş çarpışmalar oldu.

Hz. Hâlid bin Velid'in kumandanlarından Hz. Ka'ka bin Amr fevkalâde kahramanlıklar gösterdi ve kalın zincirlerle yapılmış istihkâmları kırdı. İran ordusuna karşı muzaffer oldular.

Hz. Hâlid bin Velid, Kesker'de, İran'ın büyük bir ordusunu âni gece baskınıyla hezimete uğrattı. İran kumandanı, kederinden öldü. Hz. Hâlid bin Velid, Elis'te de İranlılarla yapılan savaşta, gösterdiği kahramanlıklarla askerini coşturdu. Bu savaşta da gâlip geldi.

İslâma dâvet ediyorum

Hâlid bin Velid, Hîre üzerine yürüdü. Kaleyi kuşattı. Görüşmek üzere bir kimse istedi. Hîreliler dediler ki:

- Öldürmezseniz göndeririz!

Hz. Hâlid bin Velid öldürmeyeceklerini söyleyince, Abdülmesih bin Hayyam ile Hîre vâlisi, Hz. Hâlid'in huzuruna geldiler. Hz. Hâlid onlara dedi ki:

- Sizi Allaha ve İslâma dâvet ediyorum. Eğer Müslüman olursanız, Müslümanlara âit olan haklara sâhip olursunuz ve Müslümanın yapacağı vazifeleri de yaparsınız. Bunu kabul etmezseniz, cizye verirsiniz. Bunu da kabul etmezseniz, sizin yaşamaya karşı olan hırsınızdan daha fazla şehîd olmaya karşı istekli olan bir orduyla geldim.

Bunları söylerken Abdülmesih'in elinde bir şişe görerek, şişedekinin ne olduğunu sordu. Abdülmesih söyle cevap verdi:

- Yâ Hâlid! Bu zehirdir. Eğer sen, bizim arzûlarımıza uygun bir anlaşma yaparsan ne âlâ. Milletimin arzûlarına uygun olmayan bir anlaşma ile gitmektense, bu zehiri içerek hayatıma son vereceğim.

Hâlid bin Velid, zehiri Abdülmesih'in elinden aldı ve **"Bismillâhillezî lâ yedurru ma'asmihi sey'ün fil'erdi velâ fissemâi ve hüves-semî'ul-alîm"** diyerek sonuna kadar içti.

Cizye vermeye hazırız!

Abdülmesih ve Hîre vâlisi, Hâlid bin Velid'i hemen ölecek diye boş yere beklediler. Sonra Abdülmesih ve vâli anlaşma şartlarını görüşmek üzere kaleye girdiler. Halk onları merakla bekliyordu. Abdülmesih onlara dedi ki:

- Ben, kendilerine zehir tesir etmeyen bir kavmin yanından geliyorum.

Sonra kavmiyle istişâre edip, tekrar Hz. Hâlid bin Velid'in yanına gelerek dedi ki:

- Biz, sizinle harp edemeyiz, fakat dîninize de giremeyiz! Size cizye vermeye hazırız!

Bundan sonra, 90 bin dinar üzerinden sulh anlaşması yaptılar.

Hz. Hâlid bin Velid buraları emniyet altına aldıktan sonra, Anbar kalesini muhasara etti. Sulh yoluyla şehri ele geçirdi. Bundan sonra, Mehran'ın, Müslümanlarla savaşmak üzere Aynüttemr'de hazırlık yaptığını haber aldı. Üzerine giderek bu kaleyi de fethetti.

Hz. Hâlid bin Velid, Hîrelilerle yaptığı sulhnâmeyi bitirince, İran hükümdarına ve erkânına bir mektup yazdı. Bu mektup aynen söyledir:

"Bismillâhirrahmânirrahîm. Hâlid bin Velid'den, Rüstem, Mihran ve Acem reislerine.

Selâm, hidâyete kavuşanlara olsun! Allahü teâlâya hamdederim. O'nun kulu ve Resûlü olan Muhammed aleyhisselâma salâtü selâm olsun.

Yaptığınız bütün çalışmalarınızı dağıtan, topluluğunuzu parçalayan, sözlerinizde sizi ihtilâfa düşüren, gücünüzü, kuvvetinizi zayıflatan, mülk ve hâkimiyetinizi elinizden alan Allahü teâlâya sonsuz şükürler olsun."

Fırat'a yöneldi

Bu mektubu, İran'a gönderilmek üzere Hîrelilere teslim etti.

Hz. Hâlid bin Velid, bundan sonra, yavaş yavaş Fırat tarafına ilerledi. Burası, asker sevkiyatı için çok mühim bir mevki idi. Fırat nehri kenarında, gayri müslim Araplar, Rumlar ve İranlıların müşterek ordusu ile çetin bir muharebe oldu. Bu büyük zaferin elde edilmesi ile Irak'ın her tarafı Müslümanların hâkimiyetine girmiş oldu.

Bundan sonra, Halîfe Hz. Ebû Bekir, Hâlid bin Velid'e, Şam tarafına hareket etmesini emretti. Bunun üzerine Hâlid bin Velid hazretleri, derhal yola çıktı. Birçok yerleri ele geçirerek Busra'ya ulaştı. Busralılar, Müslüman ordusu karşısında aman dilediklerinden, onlarla cizye ve haraç vermek şartıyla sulh yapıldı. Böylece Busralılar can ve mallarını teminat altına aldılar.

Bu İslâm ordusu, Ecnadeyn'de yapılan savaşta da galip geldikten sonra, Şam civarına geldiler. Şehir üç taraftan kuşatıldı. Üç ay süren kuşatmadan netice alınamadı. Şehirde bir gün, patriklerden birinin bir oğlu dünyaya geldi. Halk her şeyi unutup, bayram yapmaya başladılar.

Hâlid bin Velid geceleri uyumayıp vaziyeti araştırırdı. Askerî dehâsı ve halkın bu zaafından istifâde edip, ordusuna hücum emri verdi ve ordu şehre girdi. Fahl mevkiinde Rumlarla yapılan savaşta, Rum orduları perişan edilerek zafer kazanıldı.

Şam'da yapılan ikinci karşılaşmada, Rumların bütün orduları yok edilinceye kadar savaş devam etti. Arka arkaya yenilen Rumlar, Anadolu'da papazlar vasıtasıyla köy köy dolaşarak asker topladılar. Büyük bir Haçlı seferi düzenlediler. 240 bin Rum askeri Yermük'te toplandı. Buna karşılık, 46 bin kişilik Müslüman ordusu vardı.

Yermük zaferi

Müslüman kumandanlar, Hâlid bin Velid'i başkumandan seçtiler. Hâlid, ordusunu biner kişilik bölüklere ayırdı. Her bölüğe kumandanlar tâyin etti. Askerin mâneviyatını kuvvetlendiren konuşmalar yaptıktan sonra, hücum emrini verdi. Bu savaş, tarihte eşine ender rastlanan kahramanlıklara sahne oldu.

Rum kumandanlarından Yorgi, Hz. Hâlid bin Velid'e gelip Müslüman oldu. O da kâfirlere

karşı çarpışmaya başladı ve şehîd oldu. Harbin şiddetinden öğle ve ikindi namazlarını îmâ ile kıldılar. Bu harpte İslâm kadınları bile fevkalâde cenk ettiler.

Allahın kılıcı Hz. Hâlid, bütün gücü ile Haçlı ordusunun merkezine yüklendi. Merkezdeki kuvvetlerini dağıtınca, Rum ordusu kaçmaya başladı. Bu savaşta kan gövdeyi götürdü. 100 binden ziyade Haçlı askeri öldürüldü. Buna karşılık 3000 Müslüman şehîd oldu.

Hâlid bin Velid, 642 yılında Humus'ta hastalandı. Yanında silah arkadaşları vardı. Vefât edeceği sırada kılıcını istedi. Kabzasını tutarak şefkatle okşadı. Sonra buyurdu ki:

"- Nice kılıçlar elimde parçalandı. İşte bu benim ölümümü görecek olan son kılıcımdır. Beni en çok üzen, hayatı hep savaş meydanlarında geçip, yatak yüzü görmemiş olan bu Hâlid'in yatakta ölmesidir.

Garip olarak şehîd oldular

Resûlullahın hiçbir Eshâbı, rahat yatağında ölmedi. Ya savaş meydanlarında veya uzak beldelerde Dîn-i İslâmı yayarken garip olarak şehîd oldu.

Ah Hâlid! Şehîd olamayan Hâlid! Harp, benim etimi çiğneyemedi. Şehîdlik mertebesi hariç elde etmediğim makam kalmadı. Vücûdumda bir karış yer yoktur ki, ya kılıç yarası, ya bir ok yarası veya bir mızrak yarası olmasın.

Ömrü, Dîn-i İslâmı yaymak için savaşlarda at koşturan kimsenin sonu, böyle yatak üzerinde mi olacak? Ölümü her zaman, harp meydanında, atımın üzerinde, düşmana Allah için kılıç sallarken şehîd olarak beklerdim."

Hz. Hâlid bundan sonra Yermük savaşını hatırlayarak buyurdu ki:

"- Ah Yermük günü! İnsan kanlarının vâdide sel gibi aktığı Yermük! Şiddetli bir kırağının olduğu gece, gökten boşanan yağmura karşı, kalkanımın altında gecelediğimi unutamıyorum. O gece Muhâcirlerden kurulu akıncı birliğimle baskın yapmak için sabahı zor etmiştik.

Ah Yermük harbi! Üç bin yiğitle, yüzbin kâfire karşı zafer kazandığımız Mûte'yi bile unutturdun!

Ey yakınlarım! Cihâda sarılın! Bu topraklar ancak cihâd etmekle korunabilir. Yermük, Rumlarla yaptığımız ilk büyük savaştır. Bundan sonra, daha nice savaşlar birbirini takip edecektir. Sakin gaflete düşmeyin!

Şimdi, kendimi at kişnemeleri arasında, Allah Allah nidâlarıyla insanlara dar gelen Yermük Vâdisi'nde hissediyorum. Vallahi Rabbimden, beni her gazâda diriltmesini ve o savaşın hakkını vermeyi isterim."

Beni ayağa kaldırın!

Hz. Hâlid biraz sustuktan sonra, "Vasiyetimi bildiriyorum, beni ayağa kaldırın!" deyince, ayağa kaldırdılar.

"Beni bırakınız! Şimdiye kadar hep taşıdığım kılıcım, artık beni taşısın" diyerek kılıcına dayandı.

Bundan sonra, **"Ölümü, savaştaymışım gibi ayakta karşılayacağım. Öldüğüm zaman, atımı, savaşta tehlikelere dalabilen bir yiğide veriniz! Atım ve kılıcımdan başka bir**

şeye sahip olmadan öleceğim.

Mezarımı, bu kılıcımla kazınız! Kahramanlar kılıç şakırtısından zevk alır” dedi ve yatağına düşüp Kelime-i şehâdet getirerek vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin sütannesi: HALİME HATUN

Mekke'nin havası, yeni doğan çocuklara yaramıyordu. Sıhhatli ve gürbüz büyümelerine maniydi. Bu sebeple çocuklarının sıhhatli yetişmesini isteyen bazı aileler, çocuklarını, Mekke dışında bâdiyelerde yaşayan sütanneye veriyorlardı. Çünkü, oraların hem havası güzel, suyu temiz ve tatlıydı, hem de orada yetişen çocuklar Arapçayı daha düzgün bir şekilde konuşuyordu.

Geç kalmışlardı

Sütanne olacak kadınlar, yılda iki defa Mekke'ye gelirler, küçük çocukları alarak yurtlarına götürürlerdi. Peygamberimizin dünyaya teşrif etmesinden hemen sonra, Benî Sâd kabilesine mensup kadınlar, beyleri ile birlikte Mekke'ye geldiler. Bunlardan biri de Hz. Halime'ydi.

Halime hatun şöyle anlatır:

“İçinde bulunduğumuz kuraklık ve kıtlık senesinde, hiçbir şeyimiz kalmamıştı. Ben kır bir merkebe binmiştim. Yanımızda da yaşlı bir devemiz bulunuyordu. Bu devemiz, bize bir damla bile süt vermiyordu. Biz Mekke'ye bir rahmet yağmuruna kavuşmayı, darlıktan kurtulmayı umarak gelmiştik. Bindiğim zayıf merkebin yürüyüşünün ağırlığı, arkadaşların canını sıkacak dereceye varmıştı. Bunun için beni beklemeyip Mekke'ye benden önce vardılar.”

Hz. Halime Mekke'ye girdiğinde, kadınların hemen hepsi, emzirecek bir çocuk bulmuş, sevinç içerisinde yurtlarının yolunu tutmuşlardı bile.

Abdülmuttalib de, sevgili torunu Peygamberimizi bir sütanneye vermeyi çok istiyordu. Fakat kadınlardan kime teklif ettiyse, “Yetimdir” diyerek almaya yanaşmadılar. Hiç kimse bu çocuk hürmetine, berekete kavuşacaklarını hayal bile edemiyorlardı. Resulullahın dedesi, çaresizlik içerisinde dolaşırken, emzirecek bir çocuk bulamamanın üzüntüsünü kalbinde hisseden Halime ile karşılaştı. Ona sordu:

- Sen hangi kabiledensin?

Hz. Halime cevap verdi:

- Benî Sâd kabilesinden.

Abdülmuttalib, ona ismini sordu. “Halime” olduğunu öğrenince, gülümsedi ve dedi ki:

- Çok güzel! Sâd ve hilm iki haslettir ki, dünyanın hayrı da, ahiretin izzet ve şerefi de bunlara bağlıdır. Ey Halime, benim yanımda yetim bir çocuk var. Diğer kadınlar, “Biz götüreceğimiz çocukların babalarından faydalanmayı umuyoruz. Yetimi alıp da ne yapacağız” diyerek onu almak istemediler. Bari sen bunu al. Belki onun yüzünden mutluluğa erersin.

Başka çocuk yoktur

Halime, biraz ileride bulunan kocasına danışmak için müsaade isteyip, kocasının yanına gitti.

Kocasına haber vererek dedi ki:

- Mekke'de bu yetim çocuktan başka emzirilecek çocuk yoktur. O çocuğu almamızı uygun görür müsün? Çünkü ben yurdumuza emzirilecek çocuk almadan, eli boş dönmeyi hoş bulmuyorum. Uygun görürsen, O yetimi alacağım.

Kocası Hâris, onun teklifini kabul ederek dedi ki:

- Almanda bir mahzur yok. Belki Allahü teâlâ bize onun yüzünden bereket ve bolluk ihsan eder.

Halime hatun, hiç olmazsa bir çocuk bulabilmiş olmanın sevinciyle Peygamberimizin dedesinin yanına geldi. Çocuğu almak istediğini söyledi. Abdülmuttalib buna çok sevindi. Onu Hz. Amine'nin yanına götürdü. Hz. Amine, Halime'yi, “Hoş geldin, safa geldin” diyerek karşıladı. Birlikte Resulullahın uyuduğu odaya gittiler.

Misk kokuları yayıyordu

Peygamberimiz sütten daha ak bir yün kundağa sarılmıştı. Altına da yeşil bir kumaş serilmişti. Sırtüstü yatmış, mışıl mışıl uyuyor, etrafa misk gibi kokular yayıyordu.

Hz. Halime, Peygamberimizi görünce, güzelliğine ve sevimliliğine hayran kaldı. Böyle bir çocuğu yanına aldığı için çok sevinçliydi. Peygamberimizi kucağına aldı. Mübarek yavru, sütannesine gülümsedi. Halime de onu öptü. Sevinçliydi. Hz. Amine ise, üzgündü. Yavrusu ancak birkaç gün yanında kalabilmişti. Hasretine nasıl dayanacaktı? Fakat, sevgili oğlunun sıhhatli büyümesi için, buna mecbur olduğunu düşünerek teselli buldu.

Hz. Amine, Halime hatuna dedi ki:

- Bana üç gece; **“Oğlun Benî Sâd kabilesinden, Ebu Züeyb ailesi içinde emzirilecektir"** denildi.

Bunun üzerine Hz. Halime dedi ki:

- İşte, bu kucağımdaki çocuğun sütbabası Ebu Züeyb'dir. O benim kocam olur.

Bunun üzerine Amine hatunun içi ferahladı. İşittiği şeyler kendisini sevindirdi.

Hz. Halime, Peygamberimiz kucağında olduğu hâlde, kocasının yanına geldi. Sonra sağ memesini Peygamberimize, sol memesini de oğluna verdi. Emdiler ve uyudular. Bundan böyle Resulullah, hep sağ memeden emecek, sol memeyi hiç almayacaktı.

Hz. Halime'nin önceleri sütü çok azdı. Daha önce kendi oğluna bile yetmiyor, çocuk açlıktan ağlayıp duruyordu. Şimdi her ikisinin de doyduğunu görünce sevindiler. Hemen sonra, daha önce çok az sütü olan devenin memelerinin de sütle dolduğunu görünce, sevinçleri bir kat daha arttı. Halime'nin kocası dedi ki:

- Ey Halime, bilmiş ol ki, sen mübarek ve uğurlu bir çocuk almışsın.

Dur, bizi de bekle!

Gerçekten de bundan böyle, bu aile ile birlikte Sâdoğulları kabilesi, kuraklıktan, kıtlıktan kurtulup, bolluk ve berekete kavuşacaktı.

Bütün hazırlıklarını tamamlayan Hz. Halime ve kocası, biraz sonra yola çıktılar. Bu arada binek hayvanlarında büyük bir değişikliğin olduğunu gördüler. Gelirken çok gerilerde kalan merkep, sonradan çıktığı hâlde, kafilenin bütün hayvanlarını geride bırakıyordu. Diğer kadınlar bunu görünce,

şaşırıp kaldılar ve dediler ki:

- Ey Halime, başına rahmet yağsın! Yoksa bu merkep, gelirken bindiğin hayvan değil mi? Dur da bizi bekle!

Yorucu bir yolculuktan sonra, kafile yurtlarına vardı.

O yıl Sâdoğulları yurdunda büyük bir kuraklık hâkimdi. Hayvanların yayılıp karınlarını doyurabilecekleri hiçbir otlak yoktu. Bu yüzden, koyunlar sabahleyin ayrıldıkları gibi, akşamleyin aç olarak eve dönüyorlardı. Hayvanlar iyice cılızlaşmışlardı. Fakat Hz. Halime bolluk ve berekete mazhar olmuştu. Diğerlerinden farklı olarak koyunları da
akşamleyin eve karınları doymuş; memeleri sütle dolmuş bir şekilde dönüyordu.

Yazıklar olsun size!

Bu durum kabile halkının da dikkatini çekmişti. Çobanlarına çıkışıyorlardı:

- Yazıklar olsun size! Siz de bizim koyunlarımızı Halime'nin çobanının koyunlarını otlattığı yerde otlatsanıza!

Halime ve kocası, bu bolluk ve iyiliğe, yetim diye kimsenin almaya yanaşmadığı çocuk yüzünden kavuştuklarını biliyor, şükrediyorlardı. Günler böylece geçti.

Peygamberimiz gün geçtikce gelişiyor, gürbüzleşiyordu. Onun çocukluğu da diğer çocuklara benzemiyordu. Daha sekiz aylıkken konuşuyor, konuşulanı da dinliyordu. Dokuz aylıkken çok düzgün bir şekilde konuşmaya başlamıştı. On aylık olunca ok atmaya başlamış, iki yaşına geldiğinde ise, gösterişli bir çocuk olmuştu.

Peygamberimiz iki yaşında sütten de kesilmişti. Onun sütten kesilmesi, Hz. Halime'yi de, kocasını da derinden üzdü. Onun sebebiyle hayır ve berekete nail oldukları için, bir müddet daha yanlarında kalmasını çok istiyorlardı. Fakat artık, onu yanlarında tutamazlardı. Annesine teslim etmeleri gerekiyordu.

Birgün yanlarına aldılar ve Mekke'ye gittiler. Hz. Amine birden ciğerparesini karşısında görünce, çok heyecanlandı. Ne kadar da büyümüş, gürbüzleşmişti. Artık bundan sonra, hep beraber olacaklarını düşünerek, seviniyordu. Fakat bu mübarek çocuktan ayrılmak istemeyen Hz. Halime, Peygamberimizin annesine dedi ki:

- Oğulcuğumu büyüyünceye kadar yanımda bıraksan iyi olur. Onun Mekke vebasına tutulmasından korkarım.

Hz. Amine oğlunun hasta olmasını düşünmek bile istemiyordu. Artık hasretine razıydı. Yeter ki, biricik oğlu hastalanmasındı. Bu düşünce ile Hz. Halime'nin teklifini kabul etti. Böylece Peygamberimiz bir müddet daha Benî Sâd yurdunda kalmak üzere Mekke'den ayrıldı.

Kralımıza götüreceğiz

Bu arada Halime hatun, Mekke'ye giderken, Sirer Vadisi'nde bazı Habeş hıristiyanlarına rastlamıştı. Hıristiyanlar Halime hatuna, nereye gittiğini sordular. Sonra da Peygamber efendimize dikkatli dikkatli baktılar.

Peygamber efendimizin iki küreği arasındaki peygamberlik mührüne ve gözlerindeki kırmızılığa baktılar. Sonra da bu kırmızılığın devamlı olup olmadığını sordular. Halime hatun, bu kırmızılığın devamlı olduğunu söyleyince, hıristiyanlar dediler ki:

- Biz bunu kralımıza götüreceğiz. Zira bunun bizimle ilgisi vardır. Biz onun hâlini biliyoruz.

Hz. Halime çok korktu ve hemen Peygamberimizi alarak onlardan uzaklaştı.

Peygamberimiz sütannesinin yanında, sütkardeşi Abdullah ile birlikte koyun otlatacak kadar büyümüştü. Birgün yine evin arkasında, yeni doğan kuzuların yanında bulundukları bir sırada, iki kişi geldi. Peygamberimizi yere yatırdı. Sonra da göğsünü açarak kalbini yardılar. Kan pıhtısına benzer birşeyi çıkararak dediler ki:

- Bu, sende bulunan şeytana ait bir şeydi.

Kureyşli kardeşim

Resulullahın sütkardeşi Abdullah, bu iki yabancının, sevgili kardeşine yaptıkları şeyi görünce, çok korktu. Koşarak eve geldi ve anne ve babasına seslendi:

- Koşun, Kureyşli kardeşim öldürüldü!

Onun bu feryadı üzerine, karı-koca, hemen dışarı fırladılar. Resulullahın bulunduğu yere doğru koştular. Peygamberimiz ayakta idi. Yüzü sararmış, fakat gülümsüyordu. Hemen ona sordular:

- Yavrum sana ne oldu?

- Beyaz elbiseli iki kişi gelip, beni yere yatırdı. Sonra da karnımda bilmediğim bir şeyi aradılar.

Hz. Halime ile kocası çok korkmuşlardı. Resulullaha bir zarar gelmesinden endişe ediyorlardı. Kocası Hâris, Halime'ye dedi ki:

- Halime, ben bu çocuğun başına bir felaket gelmesinden korkuyorum. Başına birşey gelmeden önce, onu götür âilesine teslim et!

Halime de hiç vakit geçirmeden, Peygamberimizi alıp, Mekke'ye götürdü. Fakat Mekke'de onu bir ara kaybetti. Buna çok üzüldü. Bütün aramalara rağmen bulamadı. Hemen Abdülmuttalib'e gitti. Üzüntü içerisinde durumu haber verdi. O da birkaç kişi ile birlikte, onu aramaya çıktı. Nihayet Peygamberimiz bulundu.

Hz. Amine, oğlunu tekrar gördüğüne sevinmiş, hemen geri getirilmesine ise bir mana verememişti. Halime'ye dedi ki:

- Çocuğu niçin getirdin? Onu, yanında tutmak için ısrar edip durmuştun.

- Oğulcuğumu Allah büyüttü. Ben sadece, üzerime düşeni yapmış bulunuyorum. Onun başına bir felaket gelmesinden korkuyorum. Sana getirip sağ salim teslim etmek istedim.

Anneciğim, anneciğim!

Aradan yıllar geçti. Peygamberimizin annesi de, dedesi de vefat etti. Peygamberimiz de artık büyüyüp evlendi. Zaman zaman Hz. Halime'yi görürdü. Sütannesine karşı derin bir sevgi beslerdi. Onu gördükçe, **"Anneciğim, anneciğim!"** der, saygı gösterirdi. Hemen üzerindeki fazla elbiseyi çıkarır, onun altına serer, bir ihtiyacı varsa, derhal yerine getirirdi.

Birgün Hz. Halime, onu ziyarete gelmişti. Sâdoğulları yurdunda, yine kıtlık olduğunu, hastalıktan hayvanların kırıldığını söyledi. Peygamberimizin ona verebilecek fazla birşeyi yoktu. Fakat Hz. Hadice, Peygamber efendimizin sütannesini boş olarak göndermeye gönlü razı olmadı. Kırk koyunla bir deve verdi.

Hz. Halime, bu ikram karşısında memnuniyetini bildirdi. Sevinç içerisinde evine döndü.

Sonraki yıllarda müslüman olarak sahabîye olma şerefini kazanan Hz. Halime, Cennet-ül-Bakî kabristanına defnedilmiştir. Allah ondan razı olsun!

| BAŞA DÖN |

Peygamber efendimizin halasının kızı: HAMNE BİNTİ CAHŞ

Hz. Hamne, Peygamberimizin halası Ümeyme binti Abdülmuttalib'in kızıydı. Aynı zamanda Resulullah efendimizin hanımlarından Zeyneb binti Cahş'ın kardeşiydi. Böylece Resulullahın baldızı olma şerefini kazanmıştı.

İslâmiyetin ilk yıllarında müslüman olmuştu. Peygamberimize bütün kalbiyle bağlıydı. Büyük sahabîlerden Musab bin Ümeyr ile evliydi. Birlikte mesut bir hayat yaşıyorlardı.

Kocası, dayısı ve kardeşi şehit oldu

Hz. Musab, Uhud savaşına katılmış, çok büyük kahramanlıklar göstermişti. Neredeyse büyük bir zafer kazanılacaktı. Fakat Resulullahın yerleştirdiği okçuların yerlerini terk etmesi üzerine, savaşın akışı değişti. Müslümanlar dağılır gibi oldular. Hatta Resulullahın şehit edildiği şayiası yayıldı.

Medine'de bulunan kadın sahabîler bunu haber alır almaz, cepheye koştular. Bunlar arasında Musab bin Ümeyr'in hanımı Hamne de vardı. Bu hanımlar Resulullahın sıhhat haberini alınca, çok sevindiler.

Fakat, Hz. Musab bu savaşta şehit olmuştu. Ayrıca Hz. Hamne'nin kardeşi Abdullah bin Cahş ve dayısı Hz. Hamza da şehadet mertebesini kazanmıştı. Bu haberi Hamne'ye, Peygamber efendimiz vermek istiyordu. Hamne yanına geldiğinde buyurdu ki:

- Ey Hamne, sabret ve Allahtan sevabını bekle!

- Kimin için sabredeyim ya Resulallah?

- Dayın Hamza için.

- Bizler Allahın kullarıyız ve ona döneceğiz. Allah ona rahmet ve magfiret etsin. Onu şehitlik sevabıyla sevindirsin ve müjdelesin.

Peygamberimiz tekrar buyurdu ki:

- Ey Hamne, sabret ve Allahtan sevabını bekle!

- Kimin için sabredeyim, ya Resulallah?

- Kardeşin Abdullah için.

- Bizler Allahın kullarıyız ve ona döneceğiz. Allah ona rahmet ve magfiret etsin. Onu şehitlik sevabıyla müjdelesin ve sevindirsin.

Bundan sonra, Peygamberimiz yine buyurdu ki:

- Ey Hamne, sabret ve mükâfatını Allahtan bekle!

Hz. Hamne bu sefer merakla tekrar sordu:

- Kim için sabredeyim, ya Resulallah?

- Kocan Musab bin Ümeyr için.

Bunun üzerine, o zamana kadar sabır ve metanetini hiç bozmayan Hz. Hamne, birden değişti. Yetim kalan çocuklarını düşündü. "Vay benim başıma gelenlere" diye ağlamaya başladı.

Ayrı bir değeri vardır

Bunun üzerine Resulullah efendimiz şöyle buyurdu:

- Hiç şüphesiz kadının yanında kocasının ayrı bir değeri vardır. Hamne dayısının, kardeşinin ölümüne dayanabildi. Fakat kocasının vefatını duyunca, metanetini koruyamadı.

Hz. Hamne, kocası için aynı sabrı gösterememiş olmakla beraber, kadere itiraz da etmedi. Resulullahın duâ ve tesellisiyle sakinleşti.

Hz. Hamne daha sonra cennetle müjdelenen on sahabîden Talha bin Ubeydullah'la evlendi. Onunla da mesut bir hayat yaşadılar. Muhammed ve İmran isminde iki çocukları dünyaya geldi.

| BAŞA DÖN |

Meşhur kadın şair sahabilerden: HANSA HATUN

Peygamber efendimiz zamanında, Amr'ın kızı olan meşhur kadın şair Hansa, çok güzel kahramanlık şiirleri söylerdi. Müslüman olduktan sonra, İslâm, onu üstün bir feragat ve fedakârlık timsali yapmış ve imanda kemale erdirmişti. Dört çocuğu Kadisiye harbinde şehit olduğu hâlde, cesaret ve sebatında asla bir sarsılma olmamıştı. Şehit anası olmanın verdiği teselli, ona evlat acısını bile unutturmuştu.

Başka söze ne hacet?

Hansa Hatun, Kadisiye muharebe meydanına giderek, çocuklarını şu tarihi sözleriyle coşturmuştur:

"Benim kahraman evlatlarım! Allaha yemin ederim ki, Ondan başka ibadet edilecek bir mabud yoktur. Siz aynı ananın ve aynı babanın çocuklarısınız. Ben kocama ihanet etmiş bir kadın olmadığım gibi, babanız da mazisi lekeli bir insan değildir. Hem de ben, zorla değil de kendi isteğimle İslâmiyeti kabul ettim. Ve yine kendi arzumla hicret ettim. Sizler işte böyle tertemiz bir maziye sahipsiniz.

Sizden; gireceğiniz savaşta bu asaletinize uygun bir cesaret ve kahramanlık bekliyorum. Din düşmanlarına ilk hücum eden sizler olmalısınız. Sizlerin arkada değil, daima en ön safta çarpıştığınızı görmeliyim. Çünkü bu harp, eski savaşlarımız gibi adi, basit çıkarlar uğruna yapılan çapulculuk ve yağmacılık hareketi değildir.

Elleriyle yaptıkları putlara tapan, kız çocuklarını diri diri gömecek kadar vahşete devam

eden putperestlere, doğruyu ve hakkı gösterme hareketidir. Kısaca bu cihadda emir Allahtan, kumanda da Resulullah efendimizdendir. Başka söze ne hacet?”

Bu sözlerden sonra çocuklarını ayrı ayrı kucaklayan Hz. Hansa, ilave ederek diyor ki:

“Ya İslâmın zafer bayrağını Kadisiye’de dalgalandıracaksınız; yahut da din uğruna şehit olduğunuzu duyacağım!.."

Bir annenin çocuklarına karşı böyle kahramanca konuşması, orada bulunan diğer mücahidleri de coşturuyor ve Kadisiye’de İslâmın zafer bayrağının dalgalanmasına sebep oluyordu.

Şehit anası

Nitekim öyle de olmuştur. Hasta yatağında yatarken dört oğlunun da şehadet haberi getirilince, haberi getirenlere sordu:

- Yani ben, şehit anası mı oldum şimdi?

- Evet, şehit anası, hem de dört şehit anası...

- Zafer kimlerde?

- Zafer, müslümanlarda... Şimdi Kadisiye’de İslâmın bayrağı dalgalanıyor!

“İslâmın bir zaferi için dört oğlum da feda olsun!” diyen Hansa Hatun, ellerini kaldırarak şöyle yalvarıyor:

- Ya Rabbi! Bana emanet ettiğin dört kahramanı, yine senin dinin uğrunda feda etmiş bulunuyorum. Artık beni şehit anaları defterine kaydet! Benim için şehit anası olmak kâfi ikramdir. Bunu bana nasip eyle!

Her ne zaman Hansa Hatun’dan söz edilse, Resulullah efendimiz, onun için, **“Örnek bir İslâm kadını”** buyururlardı.

Hansa Hatun, ilk önce, Süleymoğulları kabilesinden Revaha bin Abdülaziz Selmi isimli bir zat ile evlenmişti. Onun vefatından sonra Mirdas bin Ebi Amir ile evlendi.

Medine’nin yolunu tuttu

Risalet güneşi Mekke’de doğup da dünyayı aydınlattığı zaman, bu güneşin aydınlığı her tarafa yayıldı. Hz. Hansa’nın gözü de bu nur ile aydınlandı. Kendi kabilesinden birkaç kişiyi de yanına katarak Medine’nin yolunu tuttu. Huzuru saadete vararak İslâmiyet ile şereflendi.

Hansa Hatun, devrinin meşhur şairlerindendir. Peygamber efendimiz, onun şiirlerini bir hayli dinlediler. Bu hanımın fesahat ve belagatını takdir buyurdular.

Hz. Hansa, ilk olarak şairliğe şöyle başlamıştı:

Arada sırada bir-iki şiir söylüyordu. Fakat Esedoğulları kabilesi ile onun kabilesi arasındaki savaşta, öz kardeşi Muaviye öldürüldü. Diğer üvey kardeşi Sahr da mizrakla yaralandı. Hansa Hatun bir sene kadar kardeşine ihtimamla baktı, fakat yara bir türlü iyileşmedi. Sahr da bu yaradan kurtulamayıp, o da öldü.

Hz. Hansa da bu iki kardeşinin ayrılığından müteessir olup, bunlar için mersiye

söylemeye başladı ve şair olup ortaya çıktı.

Hz. Ömer, Hansa Hatunun çocuklarının Kadisiye'de şehit olmaları üzerine, şehitlerin çocuklarının her biri için senelik iki yüz dirhem maaş bağladı ve Hz. Hansa'nın ismi de şehit çocukları ile birlikte anıldı.

Birgün Hansa Hatun, Hz. Aişe'nin huzuruna gelmişti. Başında matem işareti vardı. Hz. Aisş de Hz. Hansa'yı böyle görünce dedi ki:

- Ey Hansa, böyle yapma! Bu şekilde matem tutmayı dinimiz yasaklamıştır.

Hz. Hansa da şöyle cevap verdi:

- Ben bunu bilmiyordum, böyle yapmanın men edildiğinden haberim yoktu. Fakat bunu böyle yaptığımın bir sebebi vardır.

Hansa Hatun böyle söyledikten sonra, bu sebebi şöyle anlattı:

"Cahiliye devrinde, babamın, beni verdiği kocam çok müsrif bir kimseydi. Kendisinin de, benim de, bütün varımı, yoğumu dağıttı. Kumara verdi. Bunun için parasız, pulsuz kalıp muhtaç duruma düştük. Kardeşim Sahr malını ikiye bölüp, bize bir şeyler vermişti. Az zaman sonra bu mal da heba olup gitti.

Hep dağıtıyor

Kardeşim Sahr, benim parasız kalıp muhtaç duruma düstüğümü görmüş ve buna çok üzülmüştü. Geride kalan diğer hisseden de bana yine verdi. Karısı kendisine, dedi ki:

- Bu böyle olmaz, sen daha ne zamana kadar kız kardeşin Hansa'ya malını vermekte devam edeceksin? Onun kocası hep kumar oynuyor ve nesi var, nesi yoksa hep dağıtıyor.

Sahr karısına cevaben şu şiiri söyledi:

- Yemin ederim ki, ona malımın iyisini vereceğim, o afife bir kadındır. Eğer ben ölürsem, o da kendi başörtüsüyle benim matemimi tutar."

Bunları anlatan Hansa Hatun sözlerini şöyle bitirdi:

- İşte ben de onun matemi için böyle yapıyordum.

Hz. Hansa 646 yılında vefat etti.

| BAŞA DÖN |

Peygamber efendimizin şairlerinden: HASSAN BİN SABİT

Hassan bin Sabit, Müslüman olmadan önce de meşhur şairlerden olup, Sam ve civarında hüküm sürmekte olan Gassani hükümdarının sarayına mensuptu. Şiirleri ile bu devletin ileri gelenlerini methederdi.

Ey yahudiler!

Peygamberimizin geleceğini daha önceden yahudi âlimlerinden işitmişti. Kendisi şöyle anlatmıştır:

“Ben 7-8 yaşlarında aklı eren bir çocuktum. Bir defasında meşhur yahudi âlimlerinden biri, Medine’de yüksek bir yere çıkıp, “Ey yahudiler!” diye bağırarak, yahudilerin toplanmasını istedi.

Yahudiler toplanınca, “Ne var, ne diyorsun?” dediler. Yahudi âlim, toplananlara, **“Bu gece Ahmed’in, ahir zaman peygamberinin yıldızı doğdu”** diyerek, Peygamberimizin doğduğunu haber vermişti.”

Peygamber efendimiz, peygamberliğini açıklayıp, İslâm dinine davete başlaması ile Hazrec kabilesi de İslâmiyetle şereflenmişti. Bu sırada Medine’ye gelmiş bulunan Hassan bin Sabit de Müslüman olmuştu. Müslüman olduğunda 60 yaşında bulunuyordu.

Hassan bin Sabit Müslüman olduktan sonra, Peygamberimizin yanından ayrılmadı. Peygamber efendimizi metheden çok şiir söyledi.

Bedir savaşında Medine’de kalmakla vazifelendirilmişti. Yaşlı ve bedenen çok zayıf olduğu için, bizzat savaşa katılamadı. Bu sırada Müslümanları metheden ve cihada teşvik eden şiirler yazdı. Müşriklerin şairleri tarafından Müslümanlara karşı yazılan şiirlere cevap verip, onları hicvetti. Bu şiirleri pek meşhur olup, o zaman Arabistan’da yaşayan kabileler arasında pek tesirli olmuştur.

Oktan daha tesirli

Hassan bin Sabit’e, Bedir gazasına bizzat bedenen katılamadığı için, “Cihad sevabına ve verilen müjdelere kavuşamadın” diyenler olmuştu. O da buna çok üzülmüştü. Fakat Peygamber efendimiz, onun İslâm düşmanlarına karşı yazdığı şiirlerle cihad ettiğini ve düşmanlara karşı yazdığı şiirlerin her bir kelimesine verilen sevabın, başkalarının gazada kazandığı sevaptan daha çok olduğunu bildirerek buyurmuştur ki:

(Hassan’ın beyitleri düşmana ok darbesinden daha tesirlidir.)

Hassan bin Sabit şiirleri ile Resulullahı, İslâmiyeti ve eshab-ı kiramı över, metheder ve İslâm kahramanlarını cihada teşvik edici beyitler söylerdi. Ayrıca Kureyş kâfirlerinin ve diğer müşriklerin yüz karalarını ortaya koyucu şiirler okurdu. Peygamberimiz, Mescid-i nebevide Hassan bin Sabit’e mahsus bir minber yaptırmışlardı. Hassan bin Sabit oraya çıkıp Eshab-ı kiram huzurunda İslâmiyeti metheden şiirleri okurdu.

Peygamberimiz, onu hiciv (yerici) şiirleri yazarken Hz. Ebu Bekir’e danışmasını, ondan bilgi almasını emretmiştir. Hz. Ebu Bekir’den bilgi aldıktan sonra hiciv şiirleri yazardı.

Hassan bin Sâbit bir defasında kâfirlerin yüzkaralarını ortaya koyan bir şiirini okuduktan sonra Peygamberimiz:

- Ey Hassan, müşriklerin, kâfirlerin yüz karalarını ortaya koy! Cebrail seninledir. Eshâbım silâhla harb ettikleri gibi sen de dil ile harb et!buyurdular.

Şairlerini de getirmişlerdi

Hassan bin Sâbit hazretleri böylece cihâdın en kıymetlilerinden olan söz ile ve yazı ile cihad etmek şerefine ilk kavuşanlardan oldu.

Cahiliyet devrinde ve Asr-i seâdet'te Arabistan yarımadasında şiir ve edebiyatın pek büyük kıymetı, tesirleri ve rolü vardı. Araplar buna pek kıymet verir, övünürlerdi. Yarışmalar tertip eder, birincilik kazanan şairlerin şiirlerini Kâ'be'nin duvarlarında herkesin

görebileceği şekilde asarlardı.

Hicretin dokuzuncu senesinde Beni Temim kabîlesinden bir heyet, esirlerini almak için Medine'ye gelmişdi. Yanlarında en meşhur hatiplerini ve şairlerini de getirmişlerdi. Önce getirdikleri Utarid konuşup, kabilesini övdü.

Buna karşı Peygamberimiz Eshâb-ı kirâmdan, Sâbit bin Kays'a:

- Kalk bunun konuşmasına karşılık ver, buyurdu.

Sâbit bin Kays ayağa kalkıp, Allahü teâlânın büyüklüğüne ve Peygamberimizin medhine dair bir konuşma yaptı. Onun bu hitabı gelen heyeti fevkalade bir tesir altında bıraktı. Sonra da gelen heyetin şairleri şiir okumaya başladı. Şairlerinden biri bir kaside okuyup, bitirince Peygamberimiz, Hassan bin Sâbit'e:

- Kalk yâ Hassan bunun şiirine karşılık ver! buyurdu.

Hassân bin Sâbit böyle bir vazife üzerine sevinerek, aşk ve şevk içinde ayağa kalktı. Temim kabilesinin şairinin söylediği şiire karşılık aynı vezin ve kafiyede uzun ve pek mükemmel bir şiir okudu. Bu şiirinde İslâmiyyetin üstünlüğünü gayet açık bir ifade ile dile getirdi.

Şairimizden üstündür

Bunu dinleyen Temim heyeti ve bilhassa hatip ve şirleri hayret içinde kaldı. İleri gelenlerinden Akra bin Hâbis kendini tutamayıp, şöyle dedi:

- Allaha yemin ederim ki, bu zâta, "Muhammed aleyhisselâma" her zaman O'na bizim bilemediğimiz bir yardım gelmektedir. O, muhakkak muvaffak olacaktır. Herşeyde, herkese üstün gelecektir. Onun hatibi ve şâiri, bizim hatibimizden ve şâirimizden üstündür. Sesleri de seslerimizden daha canlı ve gürdür.

Akra bin Hâbis bu sözleri söyledikten sonra Peygamberimizin yanına yaklaştı ve Kelime-i şehâdeti söyleyerek Müslüman oldu. O Müslüman olunca bu heyete bulunanların hepsi Müslüman oldu.

Bunun üzerine Peygamberimiz hepsine birer hediye verdi. Onlardan alınmış olan bütün esırleri de serbest bıraktı.

Bedir savaşından sonra, Kâb bin Eşref adında yahudi bir şair, Bedir'de ölen Mekkeli müşrikler için bir şiir söylemişti. Çevrede tesir uyandıran bu şiire karşı, Peygamberimiz, Hassan bin Sabit'e bir şiir yazmasını emretmişti. Hassan bin Sabit de, o yahudi şaire karşı bir şiir yazdı. Bu şiiri o derece tesirli oldu ki, Mekkeli müşriklerden hiçbiri, o yahudi şairi evinde misafir etmeye cesaret gösteremedi.

Resulullahın pak alnı

Hassan bin Sabit hazretleri her iki dönemde de, [yani hem cahiliye döneminde, hem de İslâmiyetten sonra] bu sahanın önde gelen simalarından biriydi. Resulullahı, eshab-ı kiramı ve İslâmiyeti anlatması, kâfirleri ve kâfirliği ve bunların yüz karalarını dile getirmesi çok tesirli idi. Bir şiirinde diyor ki:

- Resulullahın pak alnı karanlık içinde göründüğü zaman, ortalığa nur saçan, karanlığı yok eden lamba gibi görünür.

Hassan bin Sabit hazretleri, Resulullah efendimizin ayrıca akrabası da oldu. Mariye

hazretlerinin kız kardeşi Şirin ile evlendi.

Hassan bin Sabit hazretleri, Peygamber efendimizin vefatında çok üzülüp, bu üzüntülerini bildiren uzun mersiyeler yazmıştır. Hz. Ömer'in halifeliği sırasında gözleri görmez oldu.

Peygamberimiz, **(Muhakkak ki, Allahü teâlâ Resulünü övmek ve müdafaa etmek hususunda, Hassan'ı, Ruh-ül-kuds** [Cebrail aleyhisselam] **ile takviye etmektedir)** buyurmuştur.

Birçok olaylarda âlimlerimiz Hassan'ın şiirlerini delil almışlardır. Mesela Sabi diyor ki:

"Önce kimin iman ettiği, Abdullah ibni Abbas'a soruldu. O da şöyle cevap verdi:

- Hassan bin Sabit'in şiirini işitmedin mi?

Bu şiirde, **(Resulullahı tasdikte insanların birincisi Ebu Bekir'dir)** denilmektedir.

Bid'at yaparsa...

Hassan bin Sabit, Peygamber efendimizden bizzat işiterek hadis-i şerif rivayet etmiştir. Bunlardan birinde buyuruldu ki:

(Bir millet, dinlerinde bir bid'at yaparsa, Allahü teâlâ, buna benzeyen bir sünneti yok eder. Kıyamete kadar bir daha geri getirmez.)

Hassan bin Sabit buyurdu ki:

"Kötü bir söz işittiğin zaman göz yum, af ile karşıla, onu dinlememiş gibi ol."

"Kalblerinde buğz ve husumet taşıyan insanların içi, altında ateş yanarak kaynayan tencereler gibi devamlı kaynar. Buğz ve düşmanlık sebebiyle içlerinden ateş saçılır."

"Zenginlik bana hayayı unutturmaz. Dünyanın musibetleri huzurumu bozmaz. İnsanın namusu ve şerefi hiçbir leke ve yaraya tahammül edemez. Nasıl bir şişe kırıldıktan sonra tamir olmaz ise, insanın namus ve şerefi de öyledir."

Hassan bin Sabit'in künyesi, Ebu Velid'dir. Ebu Abdurrahman ve Ebu Hüsam da denilmiştir. Annesi Füriate binti Halid de Hazrec kabilesindendir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Kendisinden nakledildiğine göre, Peygamberimizden 8 sene önce doğmuştur. 682 senesinde 120 yaşında Medine-i Münevvere'de vefat etti.

| BAŞA DÖN |

Peygamber efendimizin elçilerinden: HÂTİB BİN EBİ BELTEA

Hz. Hâtib, genç yaşında Yemen'den Mekke-i Mükerreme'ye gelmiştir. Buraya yerleşen Hz. Hâtib, burada evlenmiş ve birçok çocuğu olmuştur.

Hâtib bin Ebî Beltea, Müslüman olmadan önce, şâirliği ile meşhurdu. İyi bir süvâri idi. Hicretten önce Müslüman olmakla sereflenmiş olup,
bunun kesin tarihi bilinmemektedir. Mekkeli Müslümanlarla birlikte, Peygamber efendimizin hicretinden önce Medîne'ye hicret etmiştir.

Îmânı kuvvetli, teslimiyeti tamdı

Medîne'de bir süre Ensardan Münzir bin Muhammed'in evinde misâfir kalmıştır. Resûlullah efendimiz, onu Ensardan Hâlid bin Râhile ile kardeş yapmıştı.

Hâtib bin Ebî Beltea hazretlerinin, îmani kuvvetli ve Resûlullaha olan sevgisi ve teslimiyeti tamdı. Bedir, Uhud, Hendek harblerinde ve Bîat-ı Rıdvân ve Hudeybiye'de bulundu.

Bedir savaşı, Müslümanlar ile müşrikler arasında yapılan ilk harptı. Bu harbe katılan Eshâb-ı kirâmın gösterdikleri cesâret, sabır, fedakârlık ve Resûlullaha olan bağlılıklarından dolayı, Allahü teâlâ, Bedir harbine katılan 313 Sahâbînin, Cennette kavuşacakları nîmetleri haber vermiştir. Hâtib bin Ebî Beltea hazretleri de bu müjdeye kavuşanlardandır.

Peygamber efendimiz, 1400 kadar Eshâbı ile hac niyetiyle Medîne'den yola çıkmıştı. Hz. Hâtib da bunlar arasındaydı. Bunu haber alan Mekkeli müşrikler, onları Mekke'ye sokmamaya karar verdiler.

Elçi olarak gönderilen Hz. Osman'dan bir haber gelmeyince, buradaki mü-minler canlarını fedâ ederek Resûlullahı koruyacaklarına söz vermişlerdi. "Bîat-i Rıdvan" adı verilen bu hâdiseyi, Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde, Fetih sûresi 18. âyet-i kerîmesinde haber vererek, onlardan râzı olduğunu bildirmiştir. Bu âyet-i kerîmede meâlen buyuruldu ki:

"Ağaç altında sana bîat eden, emirlerini kayıtsız şartsız yapmaya söz veren müminlerden Allahü teâlâ râzıdır ve onlara sekîne [kalblerine kuvvet]**veriyor ve sana olan sevgilerini, Sıdk ve ihlâsı biliyor ve onları yakın bir feth ve zafer ile sevâblandıracağını müjdeliyor."**

Sözleri çok tesirliydi

Câbir bin Abdullah'ın bildirdiği hadis-i şerifte de Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

"Ağaç altında benimle sözleşenlerden hiçbiri Cehenneme girmez!"

Hâtib bin Ebî Beltea hazretleri, hicretin yedinci senesinde Hayber gazâsında, Yahûdilere karşı büyük bir cesâretle, kahramanca savaşan ve kalelerini muhâsara eden süvârilerden biriydi. O, kuvvetli bir hitâbete ve iknâ edici bir konuşma kabiliyetine sahipti.

Sözleri çok tesirliydi. Dinleyenleri mest ediyor, etkisi altında bırakıyordu. Sûreti, görünüşü çok güzeldi. Güler yüzlü, tatlı dilliydi. İyi bir şâirdi.

Resûlullah efendimiz, hicretin altıncı yılında, Mekkeli müşriklerle bir sulh antlaşması yaptıktan sonra, Medîne civarında bulunan altı hükümdara mektup göndererek, onları İIslâm dînine dâvet etmişti.

Her bir hükümdara gönderdiği elçiler, Eshâbının en seçkinleri olup, sûretleri ve sözleri en güzel olanlarıydı.

Ben götürürüm!

Peygamber efendimiz, Hâtib bin Ebî Beltea'yı Mısır kralı Mukavkis'a göndermişti. Peygamber efendimiz, onu göndermeden önce sordular:

- Ey Eshâbım! Mükâfatı Allahü teâlâdan beklemek üzere, şu mektubu, Mısır hükümdarına kim götürür?

Bunun üzerine Hz. Hâtib, hemen yerinden fırlayıp, ayağa kalktı ve Peygamberimize dedi

ki:

- Yâ Resûlallah! Ben götürürüm!

Bunun üzerine Peygamber efendimiz de buyurdu ki:

- Ey Hâtib! Bu vazifeni, Allahü teâlâ senin hakkında mübârek eylesin!

Hâtib bin Ebî Beltea hazretleri, mektubu Peygamberimizden aldı. Vedâ edip, evine gitti. Yol için hayvanını hazırladı. Âilesi ile de vedâlaştıktan sonra yola çıktı. Önce Mısır'a vardı. Mukavkis'i orada bulamayınca, İskenderiye'ye gitti. Orada hükümdarın sarayını buldu.

Kapıcı, içeriye almadan önce, maksadını öğrendi. Kapıcı Hz. Hâtib'a çok hürmet etti. Onu hiç bekletmedi. Mukavkis, o sırada adamlarıyla bir meclis kurmuş bulunuyordu.

Hz. Hâtib, Mukavkis'in toplantı hâlinde olduğu yere yaklaştı. Peygamberimizin mektubunu eline alıp, ona gösterdi. Mukavkis, mektubu görünce, Hâtib bin Ebî Beltea'yı yanına getirmelerini adamlarına emretti.

Müslüman ol!

Huzuruna varınca, Mukavkis, Peygamberimizin mektubunu Hz. Hâtib'dan aldı. Mektupta şöyle yazıyordu:

- Bismillâhirrahmânirrahîm, Allahın kulu ve resûlü Muhammed'den Kibt'in [Eski Mısır halkının] **büyüğü Mukavkis'a, Allahü teâlânın hidâyetine tâbi olana selâm olsun. Bundan sonra; ben seni İslâma dâvet ederim. Müslüman ol ki, selâmet bulasın!**

Allahü teâlâ sana iki kat ecir versin. Eğer yüz çevirirsen, bütün Kibt'in vebâli senin üzerinedir.

Ey kitap ehli, sizin ve bizim aramızda bir olan söze gelin! Allahü teâlâdan başkasına ibâdet etmeyelim ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım! Allahü teâlâyı bırakıp bâzılarımız bâzılarını Rab edinmesinler! Eğer bu sözden yüz çevirirlerse, "Şâhid olunuz, biz Müslümanız!" deyiniz!

Peygamberimizin mektubu okununca, Mukavkis, Hâtib hazretlerine, "Hayırlısı olsun!" dedi.

Mısır hükümdarı Mukavkis, kumandanlarını, devlet adamlarını toplayıp, Hâtib ile aralarında, şu konuşmalar geçti:

- Ben, anlamak istediğim bâzı şeyleri sana soracak, bu hususta seninle konuşacağım.

- Buyur, konuşalım!

- Sizi gönderen zat, gerçekten bir Peygamber ise, kendisini öz yurdundan çıkarıp, başka bir yere sığınmak zorunda bırakan kavminin aleyhinde niçin bedduâ etmedi?

- Sen, Îsâ bin Meryem'in bir Peygamber olduğuna inanıyorsun, değil mi?

Çok güzel cevap verdin

O, kavmi kendisini yakalayıp, öldürmek istediğinde, buna rağmen onlara bedduâ etmedi ve Cenâb-ı Hak, onu, dünya semâsına kaldırdı. Mükâfatlandırdı.

Halbuki, o, kavminin helâk edilmesi için Allahü teâlâya duâ etse olmaz mıydı?

Hâtib'in bu cevabı üzerine, Mukavkis söyleyecek söz bulamadı ve bu sözü üç defa tekrarlattı ve sonunda dedi ki:

- Çok güzel cevap verdin. Gerçekten sen, hikmet sahibi bir zatın yanından gelen hakîm bir kimsesin.

Hz. Hâtib Hz. Mûsâ zamanındaki Firavun'u kasdederek Mukavkis'a dedi ki:

- Senden önce, burada bir hükümdar vardı. O, halkına karşı, "En büyük ilâh benim!" diyerek Rab olduğunu iddia etmişti. Allahü teâlâ da, onu dünya ve âhiret azaplarıyla cezâlandırarak ondan intikam aldı. Sen ise, senden başkasından ibret al da, başkasına ibret olma!

- Bizim için bir din vardır. Biz bu dînimizi, ondan daha hayırlısı olmadıkça bırakmayız!

- Senin bağlı olduğun ve daha hayırlısı olmadıkça bırakmayacağını söylediğin dîninden daha hayırlı olan din, hiç şüphesiz İslâmiyettir. Biz seni Allahü teâlânın bu son dînine, İslâmiyete dâvet ediyoruz ki, Allahü teâlâ dînini onunla tamamlamış, onu insanlara yeterli kılmıştır.

Dahası da yoktur. Bu Peygamber, yâni Muhammed aleyhisselâm, yalnız seni değil, bütün insanları dâvet etti. Bu Peygamber, insanları İslâma dâvet ettiğinde; Kureyş, Ona karşı, insanların en fazla tepki gösterip kaba davrananı; Yahûdiler, en fazla düşmanlık edenleri; Hıristiyanlar da en yakın olanları oldu.

Peygambere itaat emretmiştir

Yemin ederim ki, Mûsâ aleyhisselâmın Îsâ aleyhisselâmı müjdelemesi, ancak, Îsâ aleyhisselâmın Muhammed aleyhisselâmı müjdelemesi gibidir. Binaenaleyh, bizim seni Kur'ân-ı kerîme dâvet etmemiz, senin Yahûdileri İncil'e dâvet etmen gibidir.

Bildiğin gibi, her Peygamber kendisini anlayıp idrâk edecek bir kavme gönderilmiştir. Ve o kavmin, bu Peygambere itaat etmesi emredilmiştir. İşte sen de bu Peygambere yetişenlerden birisisin. Biz seni, Hz. İsâ'nin da haber verdiği Muhammed aleyhisselâmın dinine dâvet ediyoruz.

Hz. Hâtib'in, kendisini çok açık bir şekilde İslâmiyete dâvet etmesi üzerine, Mukavkis dedi ki:

- Ben bu Peygamberin hâline baktım, emirlerinde ve yasaklarında aslâ akla uygun olmayan birşey bulamadım. Anladım ki, bu kişi sihirbaz değildir. Kâhin ve yalancı da değildir. Peygamberlik alâmetlerinden bâzı halleri kendinde buldum.

Gizli olan şeyleri meydana çıkarmak, bu alâmetlerdendir. Bâzı sırlardan haber vermek, bu kişiden ortaya çıktı. Hele biraz düşüneyim.

Beş vakit namazı emrediyor

Mukavkis, Hz. Hâtib bin Ebî Beltea'yı Mısır'da 5 gün misâfir etti. Çok hürmet edip, ikramlarda bulundu. Mukavkis, bir gece haber salıp, Hz. Hâtib'i huzuruna çağırtıp, Peygamber efendimiz hakkında birçok sorular daha sordu. Yanlarında, Arapça konuşan

tercümanından başka kimse yoktu. Mukavkis'la aralarında şu konuşmalar geçti:

- Onun hakkında soracağım şeylere doğru cevap verir misin? Eshâbının arasında seni seçip gönderdiğini biliyorum. Ben sana üç şey soracağım.

- İstediğin şeyi sor! Ben sana ancak doğruyu söyleyeceğim.

- Muhammed, insanları neye dâvet ediyor?

- Yalnız Allahü teâlâya ibâdet etmeye dâvet ediyor. Gece ve gündüzde beş vakit namaz kılmayı emrediyor. Ramazan orucunu tutmayı, Kâbe'ye hac etmeyi, verilen sözde durmayı emrediyor. Kan ve ölmüş hayvan etini yemekten men ediyor.

- Onun şekil ve şemâlini, fizikî görünüşünü bana târif et!

Hz. Hâtib bin Ebî Beltea kısaca târif etti. Birçoğunu saymamıştı. Bunun üzerine Mukavkis dedi ki:

- Anlatmadığın daha bâzı şeyler kaldı. Öyle ki, gözlerinde azıcık kırmızılık, sırtında Peygamberlik mührü vardır. Kendisi hayvana biner, harmanî [sof] giyer, hurma ve az etli yemekle geçinir. Amcaları veya amcaoğulları tarafından korunur.

- Bunlar da onun sıfatıdır.

- Ben gelecek bir Peygamber kaldığını biliyordum. Fakat onun Şam'dan çıkacağını sanıyordum. Çünkü daha önceki Peygamberler hep oradan çıkmışlardı. Gerçi son Peygamberin Arabistan'da, sertlik, darlık, yokluk ülkesinden çıkacağını da kitaplarda görmüştüm.

Halkım beni dinlemez

Allahın kitabında sıfatlarını yazılı bulduğumuz Peygamberin ortaya çıkma zamanı da, tam bu zamandır. Biz, onun vasfını; "İki kız kardeşi bir nikâh altında birleştirmez, hediyeyi kabûl eder, sadakayı kabûl etmez. Fakirlerle, yoksullarla oturur, kalkar" diye de kitapta yazılı bulmuştuk.

Ona uymak hususunda Kibtîler beni dinlemezler. Ben saltanatımdan da ayrılamayacağım. Bu hususta çok cimriyim. O Peygamber, ülkelere hâkim olacak, kendisinden sonra da Sahâbîleri, bu topraklarımıza kadar gelip konacaklar. En sonunda suradakilere galip geleceklerdir.

Ben Kibtîlere bundan ne bir kelime anarım, ne de hiçbir kimseye, bu konuşmamı bildirmek isterim.

Mukavkis, Arapça yazan kâtibini çağırdı. Peygamberimizin mektubuna şöyle cevap yazdırdı:

"Abdullah'ın oğlu Muhammed'e, Kiptîlerin büyüğü Mukavkis'tan, Selâm, senin üzerine olsun. Gönderdiğin mektubunu okudum. Orada zikrettiğin şeyi ve yaptığın dâveti anladım. Ben de bir Peygamberin geleceğini biliyordum. Ama onun Şam'dan çıkacağını zannediyordum.

Elçine ikramda bulundum. Sana Kibtîlerin yanında büyük değeri bulunan iki câriye ile giyecek elbise gönderdim. Bir de binmen için iki binek hayvanı hediye ettim."

Hemen memleketine dön!

Mukavkis, bundan başka ne bir şey yaptı, ne de Müslüman oldu. Hz. Hâtib bin Ebî Beltea'ya dedi ki:

- Hemen memleketine, sahibinin yanına dön! Onun için iki câriye, iki binek hayvanı, bin miskal altın, yirmi takım Mısır işi ince elbise ve daha başka hediyeler gönderilmesini emrettim.

Senin için de, yüz dinar ve beş takım elbise verilmesini söyledim. Yanımdan ayrılıp git! Sakın, Kibtîler, senin ağzından tek kelime bile işitmesinler!

Mukavkis, Peygamber efendimize ayrıca billûr bir kadeh, kokulu bal, sarık, Mısır keten kumaşı, öd, misk gibi güzel kokular, baston, bir kutu içinde sürmelik, gül yağı, tarak, makas, misvak, ayna, iğne ve iplik de hediye etti.

Mukavkis, Hâtib hazretlerine, Peygamberimiz hakkında, "Sürme kullanır mı?" diye sormuştu. Hz. Hâtib da, **"Evet! Aynaya bakar, saçını tarar, seferde, hazarda, aynayı, sürmedanlığı, tarağı, misvaki yanından ayırmaz!"** demişti.

Mukavkis'in, Peygamberimize hediye olarak gönderdiği iki câriye Mâriye ve kardeşi Şîrîn'di. Hâtib bin Ebî Beltea yolda, bunlara Müslüman olmalarını teklif edince, kabûl edip, Müslüman olmuşlardı.

Peygamberimiz Hz. Mâriye'yi hanım olarak kabûl edip, onunla evlendi. Oğlu Hz. İbrâhim, ondan olmuştu. Şîrîn'i de Eshâbından, "Şâir-i Nebî" olan Hassân bin Sâbit'e verdi. En iyi cins ve beyaza çok yakın gri tüylü iki binek hayvanından katıra "Düldül", merkebe de "Ufeyr" veya "Yafur" adı takıldı.

Muhâfız askerlerle gönderdi

O güne kadar Arabistan'da ak tüylü katır görülmemişti. Müslümanların ilk gördüğü ak tüylü katır, düldül oldu. Peygamber efendimiz, hediye edilen billûr kadehle su içerdi.

Hz. Hâtib bin Ebî Beltea, Mukavkis'in yanında kısa bir müddet kaldı. Halbuki yabancı heyetler, Mukavkis'in yanında bir ay veya daha fazla kalırlardı. Hz. Hâtib 5 gün kaldıktan sonra, Mukavkis'in ülkesinden ayrıldı. Mukavkis, Hâtib hazretlerini Arap yarımadasına muhafız askerlerle gönderdi.

Bunlar, Arabistan'a ayak bastıkları sırada, Şam'dan Medîne-i Münevvere'ye gitmekte olan bir kâfileye rastladılar. Hz. Hâtib kâfileye katılarak Mısırlı askerleri geri gönderdi.

Hz. Hâtib hediyelerle Medîne'ye gelip, Resûlullahın huzuruna kavuştu. Peygamberimiz de, Mukavkis'in hediyelerini kabûl etti. Hz. Hâtib, Mukavkis'in mektubunu verip, sözlerini nakledince, Peygamberimiz buyurdu ki:

- Ne kötü adam! Saltanatına kıyamadı. Hâlbuki îman etmesine mâni olan saltanatı ise, kendisinde kalmayacak!

Eshâbım hasta olmaz!

Mukavkis'in gönderdiği hediyelerden biri de, bir doktor idi. Doktor gelince dedi ki:

- Efendim! Mukavkis, beni, size hizmet için gönderdi. Hastalarınıza bedava bakacağım!

Resûlullah efendimiz kabûl buyurdu. Doktora, bir ev verdiler. Hergün nefîs yiyecek, içecek götürdüler. Günler, aylar geçti. Bir Müslüman, doktora gelmedi. Doktor, utanıp gelerek

dedi ki:

- Efendim! Buraya, size hizmet etmeye geldim. Bugüne kadar, bir hasta gelmedi. Boş oturdum, yiyip içip, rahat ettim.

Müsaade ederseniz, artık gideyim.

Resûlullah efendimiz tebessüm ederek buyurdu ki:

- Sen bilirsin! Eğer daha kalırsan, misâfire hizmet etmek, ona ikramda bulunmak, Müslümanların başta gelen vazifesidir. Gidersen de uğurlar olsun!

Yalnız şunu bil ki, burada senelerce kalsan, sana kimse gelmez. Çünkü, Eshâbım hasta olmaz! İslâm dîni, hasta olmamak yolunu göstermiştir. Eshâbım temizliğe çok dikkat eder. Acıkmadıkça birşey yemez ve sofradan da, doymadan kalkar!

Doktor, ülkesine geri döndü. Rum İmparatoru Heraklius'un da Resûlullah efendimize böyle bir doktor gönderdiği, onun da bu şekilde geri döndüğü kaynaklarda bildirilmektedir.

Mukavkis, Peygamberimizin mektubuna çok hürmet gösterip, fil dişinden yapılmış bir kutu içine koymuş, kutuyu da mühürleyip bir câriyesine teslim etmişti.

Bu mektup 1850 senesinde Mısır'ın Ahmin bölgesinde eski bir manastırdaki Kibt kitapları arasında bulunmuş ve Osmanlı Padişahı Sultan Abdülmecid Hân tarafından satın alınarak, İstanbul Topkapı Sarayında, Mukaddes Emânetler Bölümüne konmuştur. Orada muhafaza edilmektedir.

Yine elçilik yaptı

Peygamber efendimizin âhirete teşriflerinden sonra, Hz. Ebû Bekir zamanında, Hz. Hâtib tekrar Mısır'a elçi olarak gönderildi. Ebû Bekir'in hilâfetinden sonra, Hz. Ömer devrinde de bu vazifesini çok iyi bir sûrette yapan Hz. Hâtib, Mukavkis ile bir anlaşma imzaladı. Bu anlaşma; Mısır'ı fetheden Amr İbnü'l Âs zamanına kadar yürürlükte kaldı.

Hâtib bin Ebî Beltea hazretleri, 650 senesinde Medîne'de vefât etmiştir. Cenâzesini Hz. Osman kıldırmış ve Bakî kabristanına defnedilmiştir.

Eshâb-ı kirâmın Muhâcirlerinden ve Bedir harbine katılanlardan olan Hz. Hatîb bin Ebî Beltea'nın künyesi, "Ebû Muhammed" veya "Ebû Abdullah"tır. Kendisinin, Yemen'deki Kahtanî kabîlesine veya Necm bin Adiyy kabîlesine mensup olduğu zikredilmektedir. Babası, Ebû Beltea'dır. Doğumu hakkında kesin bir tarih bildirilmemiştir.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin hanımlarından: Hz. AİŞE-İ SIDDIKA

Hz. Aişe validemiz, küçük yaşta iken okuma-yazma öğrenmiş olup, çok zekî ve kabiliyetli idi. Her bir hâdise üzerine hemen bir şiir söylemesi, onun zekâsına bir delildir. Öğrendiği ve ezberlediği bir şeyi katiyen unutmazdı. Çok akıllı, zekî, âlime, edibe ve afife ve saliha idi.

Üç gece rüyada gördüm

Resulullah efendimiz Hz. Hadice'nin vefatından sonra, ikinci defa olarak, Hz. Ebu Bekir'in kızı Hz. Aişe'yi nikahladı, fakat düğünü yapılmadı. Peygamberimizin Hz. Aişe ile evlenmelerinde en önemli husus, nikah akdinin Hz. Peygamberin arzusuyla değil, Allahü teâlânın emri ile olmasıdır. Buhârî ve Müslim'in rivayetlerinde Peygamberimiz Hz. Aişe'ye şöyle buyurdu:

- Seni üç gece rüyada gördüm. Bir melek ipek kumaşa sarmış “Bu senin hanımındır” **dedi. Ben de yüzünü açtım ve** “Eğer Allah tarafından ise cenab-ı Hak imza eylesin” **dedim.** [Yani eğer rüya Rahmânî ise Allahü teâlâ müyesser kılsın demektir.]

Resulullah efendimiz Medine'ye hicret ettiği zaman, ev halkını Mekke'de bırakmıştı. Medine'yi şereflendirince, Ebu Rafiî ile azatlı kölesi Zeyd bin Hârise'yi, iki deve ve ihtiyaçları olabilecek şeyleri satın almak üzere 500 dirhem harçlıkla Mekke'ye gönderdi.

Hz. Ebu Bekir de Abdullah bin Ureykıt'ı iki deve ile onların yanına katıp, hanımı Ümm-i Ruman ve kızı Hz. Aişe ile kızkardeşi Esma'yı develere bindirerek göndermesini, oğlu Abdullah'a mektup yazarak emretti. Hz. Aişe, annesi Ümm-i Ruman ve Resulullahın kerimeleri kafile olarak yola çıktı. Kubeyd mevkiinde Hz. Zeyd 500 dirhemle üç deve daha satın aldı. Kafileye Talha bin Ubeydullah da katıldı. Mina mevkiinden Beyda denilen yere ulaştıkları zaman, Hz. Aişe'nin devesi kaçtı. Hz. Aişe buyuruyor ki:

“Devem kaçtı. Ben devenin üstünde mahfe'nin içindeydim. Annem de yanımdaydı. Annem, “Eyvah kızcağızım, eyvah gelinciğim” diyerek çırpınıyordu. Allahü teâlâ devemize sükûnet verdi ve bizi kurtardı. Nihayet Medine'ye geldik. Ben Hz. Ebu Bekir'in ev halkı ile birlikte indim.”

Birer oda yapıldı

O zaman Mescid-i Nebevî ve etrafındaki odalar yapılmıştı. Mescid-i şerif yapılırken, Peygamberimizin hanımları Hz. Aişe ve Sevde için birer oda yapıldı. Sonra, ihtiyaç oldukça bir oda yapılarak, adetleri dokuz oldu. Odalar, Arap âdeti üzere, hurma dalından idi. Üstleri kıldan keçe ile örtülü idi.

Odalar mescidin cenup, şark ve şimâl taraflarında idi. Kerpiçten yapılmış olanı da vardı. Çoğunun kapısı mescide açılırdı. Tavanlarının yüksekliği, orta boylu insan boyundan bir karış fazla idi. Hz. Fâtıma ile Hz. Aişe'nin odaları arasında kapı vardı.

Mekke'den gelen Resulullahın ev halkı, kendi odalarının önünde indi. Hz. Aişe validemiz, Hz. Ebu Bekir'in evinde bir müddet ikâmet buyurdular. Hz. Ebu Bekir birgün Resulullaha şöyle arzetti:

- Ya Resulallah, ehlinle evlenmekten seni alıkoyan nedir?

Hastalığı bol yerdi

Bunun üzerine Resulullah efendimiz, gerekli hazırlıkları yaparak, Hz. Aişe ile, nikahlarının vuku bulduğu Şevval ayında evlendiler.

Hz. Aişe validemiz buyuruyor ki:

“Medine'ye hicret edip geldiğimiz zaman, burası, hastalığı bol olan bir yer idi. Bütün eshab-ı kiram hastalığa tutuldular. Bu hastalıktan, ancak Resulullah efendimiz, Allahü teâlânın korumasıyla kurtuldu."

Hz. Aişe de hastalandı. Peygamberimiz Hz. Aişe'ye, **“Sende gördüğüm nedir”** diye

sorunca, Hz. Aişe şu cevabı verdi:

- Anam-babam sana feda olsun ya Resulallah, hummadır. Allah onu kahretsin.

Bunun üzerine Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Hayır, ona kötü söyleme! O, vazifelidir. İstersen sana bir duâ öğreteyim. Onu okuduğun zaman, Allahü teâlâ onu senden giderir.

Hz. Aişe de, "Öğret ya Resulallah" dedi.

Peygamber efendimiz duâyı öğretince, humma geçti.

Hz. Aişe validemiz, Medine'de, Resulullahın gazalarına katılmış diğer sahabî hatunları gibi, yaralıların tedavisi ve bakımıyla meşgul olmuş, büyük hizmetler görmüştür. Cephelerde eline kılıç alıp, çarpışmayı istemiş ise de, Resulullah efendimiz buna müsaade buyurmamıştır. Mesela Uhud günü, Peygamber efendimiz yaralanmış, mübarek yüzü müşriklerin attığı taşla yaralanıp, kan içinde kalmıştı.

Hz. Fâtıma validemiz, Resulullahın mübarek yüzünü yıkamış, kan durmayınca, yünden hasır yakmış ve külünü âlemlere rahmet olarak gelen Peygamberimizin mübarek yüzüne basarak, kanı durdurmuştu.

Arkalarında su taşıyorlardı

Hz. Aişe validemiz de sırtında yiyecek ve içecek su taşıyarak Uhud'a gelmişti. Hz. Aişe ve Ümm-i Süleym kırba ile su taşıyorlar, Hamne ise susuzlara su veriyordu. Enes bin Malik diyor ki:

"Uhud gazasında müslümanlar bozulup, Resulullahın yanından dağıldıkları zaman, Hz. Aişe ile Ümm-i Süleym'i gördüm. Arkalarında kırbalarla koşa koşa su taşıyorlar, yaralıların ağızlarına boşaltıyorlardı. Kırbaları boşaldıkça koşarak gidiyorlar, doldurunca koşarak gelip, yine yaralılara su veriyorlardı."

Kadınların Uhud savaşına katılmasına müsaade edilmesinin sebebi, yaralıları tedavi için idi.

Hz. Aişe, Müreysi gazasına katılmış ve bu gazada bazı münafıkların çıkardığı bir iftiraya maruz kalmış, bunun üzerine Allahü teâlâ Nur suresinde 17 ayet-i kerime göndererek, onun temizliğini bildirdi. Hz. Aişe buyurdu ki:

"Resulullahın ilk hastalığı, Hz. Meymune'nin evinde oldu. O gün Resulullahın Hz. Meymune'ye uğradığı gündü. Burada Resulullahın hastalığı arttı. Diğer ezvac-ı tahirat gelerek Resulullahın hizmetine koyuldular. Peygamberimiz de buyurdular ki:

- Ey benim zevcelerim, mâzur görün, takatım yoktur ki, evlerinizi dolaşayım. İzin verirseniz Aişe'nin evine gideyim, bana orada hizmet edersiniz.

Hz. Aişe'nin odasına gitti

Resulullah efendimiz Hz. Abbas ve Hz. Ali'nin omuzlarına dayanıp, benim odama geldiler. Döşeğe yattılar. Bu odada mübarek başı, göğsümde olduğu hâlde vefat ettiler."

Resulullahın vefatından sonra da, eshab-ı kiramın, Hz. Aişe validemize hürmetleri, ikramları ve izzetleri çok fazla idi. Hatta bu hususta Hz. Ömer, bunda o derece ileri gitti ki, Hz. Aişe, "Resulullahın vefatından sonra Hz. Ömer bana çok iyilik etti. Ya Rabbi, bundan

böyle, beni, onun ihsan ve iyilikleri için ayakta tutma" buyurdu.

Hz. Aişe validemiz, Hz. Osman zamanında da din-i İslâmı öğretmekle meşgul oldu. Hz. Aişe müctehid idi. Bütün İslâm ilimlerinde çok büyük derecesi vardı. Bilhassa kadınlara mahsus hâllere dair fıkhî hükümler kendisinden sorulurdu. Çünkü Hz. Aişe, hem müminlerin annesi, hem de dinlerini öğrenecekleri bir müftî müctehid idi. Ayet-i kerime ile medh ve sena olundu. ^Alim, edip, çok akıllı ve üstad idi. Çok fasih ve beliğ konuşurdu.

Aişe-i Sıddıka hazretlerinin faziletleri, üstünlükleri, sayılamayacak kadar çoktur. Eshab-ı kirama fetva verirdi. Âlimlerin çoğuna göre, fıkıh bilgilerinin dörtde birini Hz. Aişe haber vermiştir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

- Dininizin üçte birini Humeyra'dan öğreniniz!

Resulullah efendimiz, Hz. Aişe'yi çok sevdiği için, ona **"Humeyra"** derdi.

Aişe hakkında, beni incitmeyiniz!

Eshab-ı kiramdan ve tâbiînden çok kimse, Hz. Aişe'den işittikleri hadis-i şerifleri haber vermişlerdir. Ürvet übnü Zübeyr hazretleri buyuruyor ki:

"Kur'an-ı kerimin manalarını ve helal ve haramları ve Arap şiirlerini ve nesep ilmini Hz. Aişe'den daha çok bilen kimse görmedim."

Eshab-ı kiram, hediyelerini, Resulullaha, Aişe'nin evinde getirip, böylece sevgisini kazanmak için yarışırlardı. Zevceler, iki grup idi. Aişe tarafında Hafsa, Safiyye, Sevde vardı. İkincisi, Ümm-i Seleme ve ötekiler idi. Bunlar, Ümm-i Seleme'yi Resulullaha gönderip, "Eshabına emir buyursanız da, hediye getirmek isteyen, hangi zevce yanında iseniz, oraya getirse" dediklerinde, Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Beni, Aişe hakkında incitmeyiniz! Cebrail bana yalnız Aişe'nin yanında iken geldi.

Ümm-i Seleme de dediğine pişman olup, tevbe ve af diledi.

Resulullah efendimiz bir defasında, kızı Hz. Fâtıma'ya buyurdu ki:

- Ey kızım, benim sevdiğimi, sen sevmez misin?

Hz. Fâtıma'nın, “Elbet severim” demesi üzerine, yine buyurdular ki:

- O hâlde, Aişe'yi sev!

En çok kimi severdi?

Resulullah efendimiz, Hz. Aişe'yi çok severdi. Resulullaha, “En çok kimi seviyorsun” denildiğinde buyurdular ki:

- Aişe'yi.

"Erkeklerden kimi" dediklerinde, buyurdu ki:

- Aişe'nin babasını.

Yani, en çok Hz. Ebu Bekir'i sevdiğini bildirdi.

Hz. Aişe'ye sordular ki:

- Resulullah efendimiz en çok kimi severdi?

- Fâtıma'yı severdi.

- Erkeklerden en çok kimi severdi?

- Fâtıma'nın zevcini.

Bundan anlaşılıyor ki, zevceleri arasında, Hz. Aişe'yi, çocukları arasında Hz. Fâtıma'yı, Ehl-i beyti arasında. Hz. Ali'yi, eshabı arasında ise, Hz. Ebu Bekir'i en çok severdi.

Hz. Aişe buyuruyor ki: “Birgün Resulullah efendimiz, mübarek nalınlarının kayışlarını çakıyordu. Ben de iplik eğiriyordum. Mübarek yüzüne baktım. Parlak alnından ter damlıyordu. Ter damlası, her tarafa nur saçıyor, gözlerimi kamaştırıyordu. Şaşakaldım. Bana doğru bakarak buyurdular ki:

- Sana ne oldu ki, böyle dalgın duruyorsun?

Ben de, "Ya Resulallah! Mübarek yüzünüzdeki nurların parlaklığına ve mübarek alnınızdaki ter tanelerinin saçtıkları ışıklara bakarak kendimden geçtim” dedim.

Bunun üzerine, Resulullah efendimiz kalkıp yanıma geldi. Alnımdan öptü ve buyurdular ki:

- Ya Aişe! Allahü teâlâ sana iyilikler versin! Beni sevindirdiğin gibi, seni sevindiremedim.

Kıyamet gününde insanlar

Yani, senin beni sevindirmen, benim seni sevindirmemden çoktur, buyurdu. Hz. Aişe'nin mübarek alnından öpmesi, Resulullahı severek, onun cemalini anlayarak gördüğü için, aferin ve takdir olmaktadır.

Birgün Peygamber efendimiz, kıyamet gününden bahisle Hz. Aişe'ye buyurdu ki:

- Kıyamet gününde insanlar elbisesiz olarak haşredilecektir.

- Erkekler de kadınlar da böyle mi olacak?

- Evet.

- O zaman birbirlerine bakmayacaklar mı?

- Ey Aişe, o gün insanlar meşguliyetlerinden birbirlerine bakmaya zaman bulamayacaklardır. Gözleri göğe dikilmiş olarak kırk sene öylece kalacaklardır. Yemeyecek, içmeyeceklerdir. Şiddetli terliyecekler. Kiminin terinden biriken su, ayaklarını örtecektir. Kiminin de dizlerine, kiminin de karnına kadar yükselecektir. Kiminin de tepesine kadar çıkacaktır.

Musa bin Talha diyor ki:

- Hz. Aişe'den daha fasih, düzgün konuşanı görmedim. Resulullahı metheden şu manada bir şiir söylemiştir:

“Mısırdakiler, Onun yanaklarının güzelliğini işitmiş olsalardı, Yusuf aleyhisselamın

pazarlığında hiç para vermezlerdi. Yani, bütün mallarını, Onun yanaklarını görebilmek için saklarlardı. Zeliha'yı kötüleyen kadınlar, Onun parlak alnını görselerdi, ellerinin yerine kalblerini keserlerdi de acısını duymazlardı.”

Allahü teâlânın nimetleri

Hz. Aişe, kendisinin, Peygamberimizin diğer hanımlarının hepsinden daha üstün olduğunu söyleyerek, Allahü teâlânın nimetlerini sayar, övünürdü. Bunlardan da bazıları şunlardır:

1- Resulullah efendimiz, beni istemeden önce, Cebrail aleyhisselamın benim suretimi getirip, kendisine gösterdiğini ve, “Bu senin zevcendir” dediğini söylerdi.

2- Resulullahın zevceleri içinde, koca görmeden Resulullah ile evlenen, benden başka olmamıştır.

3- Resulullahın zevceleri içinde, yalnız benim yanımda iken vahiy geldi. Resulullah efendimiz, bazı zevcelerine, **“Aişe'yi üzerek, beni incitmeyiniz! Biliniz ki, onun yanında bana vahiy gelmektedir”** buyurmuştu.

4- Resulullahın zevceleri arasında, benden başka hiçbirinin hem babası, hem de annesi hicret etmiş değildir.

5- Allahü teâlâ benim hakkımda berât ayetini nâzil eyledi.

6- Resulullah vefat ederken, mübarek başları benim göğsümde idi.

7- Resulullah benim odamda vefat etti.

8- Benim odam Resulullahın türbesi olmuştur.

Resulullahı teselli ederdi

Hz. Aişe validemiz, Resulullahın rızasına kavuşmak için, gecesini gündüzüne katardı. Onu birazcık üzgün görse, teselli etmek için elinden gelen her şeyi yapardı. Hatta Resulullahın akrabalarını da gözetir, onlara karşı da her türlü iyiliği yapardı. Hz. Aişe buyuruyor ki:

"Günde ikinci defa yemek yiyordum. Resulullah efendimiz görünce buyurdu ki:

- Ya Aişe! Yalnız mideni doyurmak, sana, her işten daha tatlı mı geliyor? Günde iki kere yemek de israftandır. Allahü teâlâ, israf edenleri sevmez.”

Hâdimî hazretleri, burayı şöyle açıklıyor: “Resulullah efendimiz Hz. Aişe'nin ikinci yemeği, acıkmadan yediğini anlayarak böyle buyurmuştur. Yoksa, kefaretler için, günde iki kere yedirmek lazım olduğu meydandadır.”

Resulullahın vefatından sonra, Hz. Aişe'ye, yemek yiyip yimediğini sordular. “Hiçbir zaman doyasıya yemedim” buyurdular ve ağladılar.

Hz. Aişe buyurur ki: “Peygamber efendimizin karnı hiçbir zaman yemek ile doymamıştır. Bu hususta hiç kimseye yakınmamıştır. İhtiyaç içinde olmak, onun için zenginlikten daha iyi idi. Bütün gece açlıktan kıvransa bile, Onun bu durumu, gündüz orucundan onu alıkoymazdı.

Tahammül gösterdiler

İsteseydi, Rabbinden yeryüzünün bütün hazinelerini, meyvelerini ve refah hayatını isterdi. And olsun ki, Onun, o hâlini gördüğüm zaman acırdım ve ağlardım. Elimle karnını sıvazlardım ve derdim ki:

- Canım sana feda olsun! Sana güç verecek, şu dünyadan bazı menfaatler, yiyecek ve içecekler temin etsem olmaz mı?

Bunun üzerine bana buyururdu ki:

- Ey Aişe, dünya benim neyime! Ulul'azm olan peygamber kardeşlerim, bundan daha çetin olanına karşı tahammül gösterdiler. Fakat o hâlleri ile yaşayışlarına devam ettiler, Rablerine kavuştular. Bu sebeple Rableri, onların kendisine dönüşlerini çok güzel bir şekilde yaptı, sevaplarını artırdı. Ben refah bir hayat yaşamaktan hayâ ediyorum. Çünkü böyle bir hayat, beni onlardan geri bırakır. Benim için en güzel ve sevimli şey, kardeşlerime, dostlarıma kavuşmak ve onlara katılmaktır.

Bu sözlerinden sonra fazla zaman geçmedi, bir ay kadar sonra vefat ettiler."

Peygamber efendimiz Hz. Aişe'ye birçok tavsiyelerde bulunmuştur. Bunlardan bazıları şunlardır:

"Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Ey Aişe! Geceleri şu dört şeyi yapmadan uyuma:

1- Kur'an-ı kerimi hatim etmeden,

2- Benim ve diğer peygamberlerin şefaatlerine kavuşmadan,

3- Müminleri kendinden hoşnut etmeden,

4- Hac etmeden.

Ondan kolay ne var?

Resulullah efendimiz bunları söyledikten sonra namaza durdu. Namazını bitirip de yanıma geldiğinde, kendilerine dedim ki:

- Ey iki cihanın güneşi olan Efendim! Annem, babam, canım sana feda olsun. Bana dört şeyi yapmamı emrediyorsun. Ben bunları bu kısa müddet içinde nasıl yapabilirim?

Bunun üzerine tebessüm ederek buyurdular ki:

- Ya Aişe! Ondan kolay ne var? Üç İhlâs-ı şerifi ve bir Fâtiha suresini okursan, Kur'an-ı kerimi hatmetmiş; bana ve diğer peygamberlere salevat getirirsen, şefaatımıza kavuşmuş; önce müminlerin ve sonra da kendi affını dilersen, müminleri kendinden hoşnut etmiş; "Sübhânallahi velhamdülillahi ve lâ ilâhe illallahü vahdehû lâ şerîke leh. Lehül mülkü velehül hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr" tesbihini okursan hac etmiş sayılırsın."

- Ey Aişe, yumuşak ol; zira Allahü teâlâ bir ev halkına iyilik murad ederse, onlara rıfk, yumuşaklık kapısını gösterir.

- Ey Aişe bilmez misin; kul secde ettiği zaman, Allah onun secde yerini yedi kat yerin sonuna kadar tertemiz kılar.

- Ey Aişe, hiç hayâsız söz söylediğimi gördün mü? Kıyamet gününde Allah katında en kötü insan, şerrinden kaçarak insanların terkettiği kimsedir.

- Ey Aişe, Allah, kullarına lutf ile muamele edicidir. Her işte yumuşak davranılmasını sever.

- Ey Aişe, sana birisi, istemeden, birşey verirse, kabul et! Çünkü o, Allahü teâlânın sana gönderdiği bir rızıktır.

Kendini tutamadı

Sevgili Peygamberimizin huzurlarına, birtakım yahudiler girdiler. “Essâmü aleyk” diyerek, sırıttılar. Allahü teâlânın Resulü de, **"Ve aleyküm"** karşılığında bulundular. Bunları duyan Hz. Aişe, yahudilere “lânet” etmeye başladı. Çünkü “Essâmü aleyk!” sözlerinin manası, “Ölüm, senin üzerine olsun” demekti. İşte bu yüzden Peygamber efendimizin hanımı, kendini tutamamıştı.

Bu şaşkın yahudiler, güya kurnazlık ettiler! Selam verir gibi görünüp, Hak teâlânın en şerefli Peygamberine hakarete yeltendiler. Hz. Aişe'yi üzen de onların bu “sefîl” niyetleriydi.

Fakat Peygamber efendimiz sakin görünüyorlardı. Hanımına sordular:

- Ey Aişe! Sana ne oldu ki, onlara lânet ettin?

Hz. Aişe-i Sıddıka hâlâ hiddetini yenememişti. “Ne söylediklerini işitmediniz mi, ya Resulallah” dedi. Peygamber efendimiz de, **"Sen de, benim onlara,** (Ve aleyküm...) **dediğimi işitmedin mi”** buyurdu.

Gerçekten, “Ve aleyküm” demek, “Sizin üzerinize olsun” manasına geliyordu. Böylece yahudilerin “ölüm” temennisini; sevgili Peygamberimiz, aynen kendilerine iade etmişlerdi.

Şehitlerin derecesi

Hz. Aişe, birgün Resulullah efendimize sordu:

- Şehitlerin derecesine yükselen olur mu?

- Hergün yirmi kere ölümü düşünen kimse, şehitlerin derecesini bulur.

- Ya Resulallah! Sizin üzerinize, Uhud gününden (harbinden) daha şiddetli bir gün geldi mi?

- Ya Aişe! Gördüğüm eziyetin en şiddetlisi, Tâif şehrinde olmuştur.

Hz. Aişe'nin annesi Ümm-i Ruman binti Amir'dir. Lâkabı Sıddıka'dır. Hz. Aişe'nin çocuğu yoktu. Bunun için künyesi de yoktu. Araplarda künyeye çok ehemmiyet verilirdi. Bunun için Hz. Aişe üzülürdü. Birgün Hz. Peygambere bunu arzetmiş ve Peygamberimiz de buyurmuştu ki:

- Sen yeğenin Abdullah bin Zübeyr'i kendine evlat edinirsin ve onun ismine izafeten de künye alırsın.

Bundan sonra Hz. Aişe yeğeni Abdullah bin Zübeyr'e izafeten ümm-i Abdullah diye künyelendi.

Hz. Aişe, Hicret'ten dokuz sene önce Mekke-i mükerremede doğdu. 676 senesinin Ramazan ayının 17. salı günü Medine-i münevverede vefat etti.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin en sevgili kerimesi: Hz. FÂTIMA

Hz. Fâtıma, hicretten onüç sene önce, Mekke'de doğmuştu. Küçük yaşına rağmen, Peygamber efendimize yardım ediyor ve Kureyş kâfirlerinin işkencelerine karşı geliyordu.

Abdullah ibni Mesûd der ki:

“Resulullah efendimizin Kureyşe bedduâ ettiğini asla işitmedim. Yalnız birgün, Kâbe-i şerif yanında namaz kılıyordu. Ebu Cehil, kendi adamlarıyla bir yerde oturuyorlardı. O sırada bir kimse gelip, ölmüş bir deve işkembesini oraya bıraktı. Ebu Cehil dedi ki:

- Bu kan ile bulaşmış işkembeyi, kim götürüp, Muhammed secdeye inince, arkasına koyar?

Fâtıma'ya haber verdi

Onların içinde en ziyade bedbaht Ukbe bin Ebî Muayt, bu çirkin işe girişip, onu, Peygamberimiz secdede iken üstüne koydu. Resulullah efendimiz secdeden kalkmadı. O bedbahtlar gülüştüler. O kadar ki, gülmekten birbirlerinin üzerine düştüler.”

İbni Mesûd anlatmasına şöyle devam etti:

“Ben uzaktan bakardım. Müşriklerin korkusundan yanına varamadım. Nihayet bir kimse, Hz. Fâtıma'ya haber verdi. Hz. Fâtıma gelip, Resûl-i ekremin üzerinden onu kaldırdı. Bunları yapanlara ağır sözler söyledi, bedduâda bulundu. Hz. Fâtıma bu sıralarda küçük bir kız idi.

Müşriklerin hiçbiri Hz. Fâtıma'ya cevap vermedi. Peygamberimiz, namazdan kalkınca, bunların isimlerini sayarak üç kere buyurdu ki:

- Ya Rabbi! Kureyşten şu topluluğu sana havale ediyorum.”

İbni Mesûd der ki: “Allah hakkı için, onları Bedir günü gördüm. Hepsini katledip, ayaklarından sürüyerek, Bedir kuyusuna bıraktılar. Ümeyye ve Amr'ı ise parça parça ettiler. Ammar ve Velid'i çok fecî şekilde öldürüp, cehenneme gönderdiler.”

Resulullah efendimiz, Medine-i münevvereye, Allahü teâlânın emriyle hicret ettikten sonra, hanımı Sevde, kızları Ümm-i Gülsüm ve Hz. Fâtıma'yı getirmeleri için, Ebu Râfiî ile Zeyd bin Hârise'yi Mekke'ye gönderdi. Onlara 500 dirhem gümüş ile iki deve verdi.

Emrine bağlıdır

Zeyd ile Ebu Râfiî Mekke'ye gittiler. Resulullahın kızları Ümm-i Gülsüm, Hz. Fâtıma, Sevde, Zeyd'in zevcesi Ümm-i Eymen'i ve oğlu Üsâme'yi alıp, beraber Medine'ye geldiler.

Hz. Fâtıma küçük yaşta iken, annesi Hadice-tül Kübra vefat ettiği için, Resulullah

efendimiz onu, bülûğ yaşına kadar, yanından ayırmadı. Onu en iyi şekilde yetiştirip, terbiye etti.

Birgün Hz. Fâtıma, bir hizmet için, Resul-i ekremin huzuruna girmişti. Resulullahın mübarek nazarları kerimelerine ilişti. Evlenme çağına eriştiğini müşahede ettiler.

Ümm-i Seleme ve Selman'dan rivayet olunmuştur ki; Hz. Fâtıma bülûğ çağına erdikte, Kureyşten çok kimseler istedi. Resul aleyhisselam, kimsenin sözüne iltifat etmeyip, buyurdu ki:

- Onun işi, Hak teâlânın emrine bağlıdır.

Birgün Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer ve Sâd bin Muâz, mescidde oturup; “Hz. Fâtıma'yı, Hz. Ali'den gayri herkes istedi. Kimseye iltifat olunmadı” diye konuştular. Hz. Sıddık dedi ki:

- Zannederim ki, Ali'ye nasip olur. Gelin, ziyaretine gidelim ve bu meseleyi açalım. Eğer fakirliği ileri sürerse, yardımda bulunalım.

Sâd bin Muâz da dedi ki:

- Ya Eba Bekir! Sen, hep hayır yaparsın. Kalk, biz de sana arkadaş olalım.

Beni memnun ettiniz

Üçü birden mescidden çıkıp, Hz. Ali'nin evine gittiler. Hz. Ali, onları görünce, karşılayıp hâl ve hatırlarını sordu. Hz. Ebu Bekir şöyle sordu:

- Ya Ali! Her hayırlı işte sen öndersin ve Resul-i ekrem katında hiç kimseye nasip olmamış bir mertebedesin. Fâtıma'yı herkes talep etti. Hiç kimseye iltifat olunmadı. Sana nasip olacağını zannediyoruz. Niçin teşebbüs etmezsin?

Hz. Ali bunu işitince, mübarek gözleri yaşla doldu ve dedi ki:

- Ya Eba Bekir! Beni ziyadesiyle memnun ettiniz. Ona, benden daha fazla rağbet eden yoktur. Lâkin elimin darlığı buna mânidir.

Hz. Ebu Bekir, bunun üzerine şöyle cevap verdi:

- Böyle söyleme! Allahü teâlâ ve Resulünün yanında, dünya birşey değildir. Buna fakirlik mâni olamaz. Var, Fâtıma'yı iste!

Hz. Ali buyuruyor ki:

“Resulullahın huzuruna utanarak ve sıkılarak girdim. Resulullahın bütün heybet ve vakârı üzerinde idi. Huzurunda oturdum ve konuşmaya kâdir olamadım. Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Niçin geldin, bir ihtiyacın mı var?

Sustum. Resulullah efendimiz:

- Herhâlde Fâtıma'yı istemeye geldin” buyurunca; "Evet" diyebildim.

Peygamber efendimiz, Hz. Fâtıma'ya, Hz. Ali'nin kendisini istediğini duyurdu. O da sustu. Peygamber efendimiz buyurdular ki:

- Fâtıma'ya mehr olarak verecek neyin var?

- Ya Resulallah! Benim hâlimi sizden iyi kimse bilmez. Bir kılıcım, bir de devem vardır. Başka bir şeyim yoktur.

Mihr olarak kâfidir

Resulullah efendimiz tekrar buyurdular ki:

- Kılıcın gazaya lazımdır. Deven bineğindir. Sana verdiğim Hutamî zırhlı gömleğin nerededir, ne oldu?

- Yanımdadır.

- Onu sat ve parasını bana getir! Mihr olarak o kâfidir.”

Bunun üzerine Hz. Ali, zırhını satması için birine verdi. Verdiği kimse, pazarda satarken, Hz. Osman efendimiz zırhı tanıyarak 400 dirheme satın aldı. Yanına da 400 dirhem daha koyarak:

- Bu zırh sizden başkasına lâyık değil” diyerek Hz. Ali'ye geri gönderdi. Hz. Ali, bu para ile düğün hazırlıklarına başladı.

Peygamber efendimiz, sevgili kızı Hz. Fâtıma'nın düğün vakti yaklaştığında, **"Eğer annesi hayatta olsaydı, şimdi onun çeyizini hazırlardı"** diye düşündü. Bu düşüncede iken, Cebrail aleyhisselam gelip dedi ki:

- Ya Resulallah! Hak teâlâ sana selam ediyor. **"Hiç merak etmesin. Kızı Fâtıma'nın bütün ihtiyaçlarını, çeyizini ben temin edeceğim"** buyurdu.

Hak teâlânın emri nasıldır?

Peygamber efendimiz, bu sözleri duyunca, şükür secdesi yaptı. Daha sonra Cebrail aleyhisselam, elinde, üzeri bir bohça ile örtülü altın bir tepsi ve yanında bin melekle geldi. Mikail, İsrafil ve Azrail aleyhimüsselam da aynı şekilde gelmişlerdi. Bunların ellerinde de birer altın tepsi vardı.

Peygamber efendimiz, bunları görünce sordu:

- Ey kardeşim Cebrail! Hak teâlânın emri nasıldır? Bu altın tepsiler de nedir?

Cebrail aleyhisselam şöyle cevap verdi:

- Ey Allahın Resulü! Allahü teâlâ sana selam ediyor. **"Habibimin kızı Fâtıma'yı, Ali'ye ben verdim. Arş-ı a'zamda nikâh ettim. Habibim de eshab-ı arasında nikâh etsin! Tepsilerin birinde, cennet elbiseleri vardır. Onu Fâtıma'ya giydirsin. Diğer tepsilerde cennet yemekleri vardır. Onlar ile de eshabına ziyafet versin!"** buyurdu.

Resul-i ekrem efendimiz, bu müjdeyi işitince, yine şükür secdesi yaptı. Sonra, dörtyüz dirhem mehr ile nikâh yapılacaktı. Haberciler Hz. Fâtıma'ya müjdeyi götürdüler. Fakat O, razı olmadı.

Bunun üzerine Cebrail aleyhisselam gelip dedi ki:

- Ya Resulallah! Allahü teâlâ, **"Fatıma dörtyüz dinara razı olmuyorsa, dörtbin dinar**

olsun! buyurdu.

Hz. Fâtıma'ya bunu haber verdiler. O yine razı olmadı.

Şefaat etmek istiyorum

Peygamber efendimiz, kızının esas maksadının ne olduğunu öğrenmek için, yanına gitti. Esas maksadının ne olduğunu sordu. Hz. Fâtıma dedi ki:

- Babacığım, ben dünyalık bir şey istemiyorum. Benim maksadım dünya değildir. Benim isteklerim ahiret ile ilgilidir. Sen ahirette, ümmetinden günahkârlara şefaat edeceksin. Ben de ümmetinden günahkâr kadınlara şefaat etmek istiyorum. Muradım budur. Bu isteğim kabul edilirse, razı olurum.

Peygamber efendimiz, bu isteğini Cebrail aleyhisselama bildirdi. Cebrail aleyhisselam, Hz. Fâtıma'nın arzusunun kabul edildiğini, ahirette, ayrıca onun da şefaat edeceğini bildirdi.

Peygamber efendimiz, gelip bu haberi sevgili kızına bildirdi. Hazret-i Fâtıma dedi ki:

- Babacığım, senin şefaat edeceğine dair Kur'an-ı kerimde ayetler vardır. Benim şefaat edeceğime dair delil nedir?

Peygamber efendimiz, durumu Cebrail aleyhisselama tekrar bildirdi.

Bunun üzerine Cebrail aleyhisselam beyaz bir ipek getirdi. Bunun üzerinde şöyle yazıyordu:

(Kıyamet günü mümin kadınlara, Fâtıma kulumu şefaatçi tayin ettim. Bu hüccet elinde bâkî kalsın.)

Hz. Fâtıma'nın şefaatine izin verildikten sonra, Peygamberimiz Hz. Bilâl'e hitap edip, muhacirin ve ensarı toplamasını emretti. Cümlesi mescid-i şerifte toplandılar. Peygamberimiz minbere çıktı. Hamd ve sena eyledikten sonra, muhacirin ve ensara hitaben buyurdu ki:

- Ey müslümanlar, biliniz ki, kardeşim Cebrâil gelip, Hak teâlânın, melekleri toplayıp, “Fâtıma binti Muhammed'i, kulum Ali bin Ebî Talib'e verdim ve akit ettim” buyurduğunu haber verdi. Bana da emretmiş ki, eshabım arasında bu akdi tecdid edip, şahitler huzurunda akd-i nikâh edeyim.

Ben de râzı oldum

Sonra Hz. Ali'ye dönüp buyurdu ki:

- Ya Ali! Kalk, nikâh hutbeni yerine getir!

Hz. Ali kalkıp, Peygamber efendimizin önüne geldi. Hak teâlâya hamd ve sena eyledi. Habib-i Rabbil âlemine salevat getirdi. Sonra Habibullaha işaretle dedi ki:

- Resulullah efendimiz, kızı Fâtıma'yı bana tezvic etti. Ben de buna razı oldum. Sizler de bu nikâha şahit olun.

Eshab-ı kiram buyurdular ki:

- Ya Resulallah! Bu şekilde tezvic buyurduğunuza biz şahit olalım mı?

Peygamberimiz buyurdu ki:

- Evet şahit olun.

Etraftan, “Allahü teâlâ mübarek etsin” dediler. Sonra Resulullah odasına geldi. Hz. Ebu Bekir'e biraz para verip, çeyiz için bir şeyler almak için gönderdi. Selman ile Bilal'i de çağırıp buyurdu ki:

- Taşınacak şey olursa siz taşıyın.

Hz. Ebu Bekir buyurur ki:

“Dışarı çıktım. Parayı saydım. Üçyüzaltmış dirhem geldi. Hz. Fâtıma'nın çeyizini o para ile gördüm. İçi yün dolu bir döşek aldım. İçi hurma lifiyle dolu bir yastık, topraktan birkaç kap kacak aldım. Resul aleyhisselama getirdim. Görünce, mübarek gözlerinden yaşlar aktı ve, **“Ya Rabbi! En iyi kapları toprak çanak olan bu kullarına bereket ver”** diye duâ eylediler.

Ne iyi hanımdır

Hz. Ali buyurdu ki:

Bunun üzerinden bir ay geçti. Bu hususta mecliste hiç konuşulmadı. Ben de hicabımdan ağzımı açamadım. Fakat, bazen beni yalnız gördüklerinde buyururlardı ki:

- Senin hanımın ne iyi hanımdır. Sana müjdeler olsun ki, O, âlemdeki hanımların efendisidir.

Bir aydan sonra, Hz. Ali'nin yakınları dediler ki:

- Ya Ali! Bu nikah ile çok sevindik. Lâkin bir de düğün nasip olsa.

Hz. Ali de onlara, “Benim de isteğim odur, ancak söylemekten hicâb ederim” diye cevap verdi.

Bunun üzerine Ümm-i Eymen'den, aracılık yapmasını istediler. O da durumu Peygamber efendimizin hanımlarına söyledi.

Peygamber efendimizin zevcelerinin, durumu Resulullaha arz etmelerinden sonra, Peygamber efendimiz Hz. Ali'yi çağırarak buyurdu ki:

- Zevceni ister misin ya Ali?

Hz. Ali de şöyle cevap verdi:

- Evet ya Resulallah! Anam ve babam sana feda olsun.

Resul-i ekrem efendimiz emir buyurdu. Hz. Fâtıma'nın çeyizini hazırladılar. Hz. Ali'ye bir miktar para verip, hurma ve yağ almasını söyledi. Hz. Ali bunları getirince, hurma, yağ ve yoğurdu karıştırıp, bir çeşit yemek yaptı ve eshab-ı kirama düğün yemeği olarak yedirdi.

Evimden çıkıp gidiyorsun

Yemekten sonra Resulullah efendimiz, bir eliyle Hz. Ali'yi ve diğer eliyle de Hz. Fâtıma'yı

tutarak, evlerine götürdü. Fâtıma'yı bağrına bastı.

Peygamber efendimiz Hz. Fâtıma'ya düğün günü şöyle nasihat etti:

- Kızım, evimizden çıkıp, başka bir eve, ülfet etmediğin bir kimseye gidiyorsun. Sen kocana yer ol ki, o sana gök olsun! Sen ona hizmetçi ol ki, o sana köle olsun! Kocana yumuşak davran! Öfkeli hâllerinde sessizce yanından kayboluver. Öfkesi geçinceye kadar ona görünme!

Ağzını ve kulağını muhafaza et! Kocan sana fena söylerse, söylediklerini duyma ve sakın mukabelede bulunma! Ona karşı gelme! Daima senden güzel söz işitsin, güler yüz görsün. Bu suretle sana iyi nazarla baksın.

Sonra alnından öptü. Hazret-i Ali'ye teslim etti ve **"Zevcen iyi zevcedir"** buyurdu. Her ikisini Hak teâlâya ısmarladı. Sonra mübarek eliyle kapının iki kanadını tutup, bereket ile duâ eyledi ve çıkıp gitti.

Bir miktar kalsın

Hz. Ali buyurdu ki:

“Resulullahın hanemize teşrif buyurduğu gün, düğünden dört gün geçmiş idi. Bizimle sohbet eyledi. Sonra bana dedi ki:

- Yâ Ali! Su getir!

Kalktım su getirdim. Bir ayet-i kerime okudu ve buyurdu ki:

- Bu sudan biraz iç! Bir miktar kalsın!

Öyle yaptım. Kalan suyu başıma ve göğsüme serpti. Tekrar, **"Su getir"** buyurdu. Yine su getirdim. Bana yaptığı gibi, Hz. Fâtıma'ya da yaptı. Sonra beni dışarı gönderdi. Fâtıma'ya nasihat ettikten sonra, beni davet etti. Bana da Fâtıma'yı ısmarlayarak buyurdu ki:

- Ya Ali! Fâtıma'nın hatırına riayet eyle! O benden bir parçadır. Onu hoş tut! Eğer onu üzersen, beni üzmüş olursun.

Sonra, ikimizi de Allahü teâlâya ısmarladı.” Resulullahın soyu Hz. Fâtıma'dan devam etti. Peygamberimizden 6 ay sonra vefat etti.

| BAŞA DÖN |

Cennet gençlerinin efendisi: Hz. HASAN

Peygamber efendimizin, **"Cennet gençlerinin seyyidi, efendisidir"** buyurduğu, torunu Hz. Hasan, 625 senesinin Ramazan ayının ortasında doğdu. Peygamber efendimiz, kulağına ezan ve ikamet okuyup, ismini Hasan koydu. Doğumunun yedinci günü akika olarak iki tane koç kesti. Saçını da kestirip, ağırlığınca gümüş sadaka verdi.

Hep onu tutuyorsunuz

Âlemlerin efendisi olan sevgili Peygamberimizin terbiyesiyle yetişip, büyüyen Hz. Hasan, mükemmel bir tahsil ve terbiye gördü. Peygamberimiz, Hz.Hasan'ı çok sever, ona

şefkatle muamele ederdi.

Bir defasında Hz. Hasan, kardeşi Hz. Hüseyin ile Resulullahın huzurunda güreşiyorlardı. Resulullah efendimiz, Hz. Hasan'ı teşvik buyurdular. Anneleri Fatıma-tüz-Zehra, babasına dedi ki:

- Ya Resulallah! Hasan büyüktür, hep onun tarafını tutuyorsunuz. Hâlbuki küçüğe yardımcı olmak daha uygun değil midir?

Bunun üzerine buyurdular ki:

- Ya Fatıma! Cebrail aleyhisselam, Hüseyin'e yardım ediyor.

Ebu Eyyûb-el-Ensarî, Hasan ile Hüseyin'in, Resulullahın huzurunda oynadıkları sırada huzurlarına girince dedi ki:

- Ya Resulallah! Sen bunları çok mu seviyorsun?

Peygamber efendimiz de buyurdu ki:

- Nasıl sevmem. Bunlar benim dünyada öpüp, kokladığım iki reyhanımdır.

Ebu Hureyre'nin naklettiğine göre, birgün Resulullah efendimiz Hz. Hasan'ı kucağına oturtmuştu. O da mübarek sakallarıyla oynuyordu. Resulullah efendimiz üç defa buyurdu ki:

- Ben bunu çok seviyorum. Sen de sev! Onu sevenleri de sev!

Hz. Hasan henüz akıl ve baliğ olmadan Resulullaha biat eden çocuklardandı. Sekiz yaşına geldiği zaman, 632'de, önce dedesi, sonra da annesi Fatıma-tüz-Zehra vefat edince, yetim kaldı. Bundan sonra da babası Hz. Ali'nin terbiyesinde büyüdü.

Abdullah bin Sebe taraftarları fitne çıkarıp, Hz. Osman'ın evini sardıkları zaman, onun imdadına gitti. Babasının şehit olmasından sonra, altı ay halifelik yaptı.

Hz. Hasan daha küçük yaştayken, Resulullah efendimizin; **“Bu oğlum seyyiddir. Ümit ederim ki, Allahü teâlâ onun vasıtasıyla iki tarafın arasını bulur”**hadis-i şerifine mazhar oldu.

Cennet gençlerinin büyüğü

Hz. Hasan, zevcesi Cade binti Eşas tarafından, 669 senesinde zehirlenerek şehit edildi. Cenaze namazını Said bin As kıldırdı. Kardeşi Hz. Hüseyin tarafından Medine-i münevveredeki Bakî kabristanlığına defnedildi.

Hz. Hasan hakkında sevgili Peygamberimiz; **“Hasan ile Hüseyin, cennet gençlerinin büyüğüdür. Babaları onlardan efdaldir”** buyurdu.

Hz. Hasan oniki imamın ikincisidir. Birincisi Hz. Ali'dir. Vilâyet yolunda bütün velîlere feyz ve ihsanlar, bu oniki imam vasıtasıyla gelir.

Onbeş erkek ve sekiz kız evladı olan Hz. Hasan'ın soyundan gelenlere **Şerif** denir. Resulullah efendimizin soyu, Hz. Hasan ve kardeşi Hz. Hüseyin'in çocukları ile devam etmiştir.

Peygamber efendimiz birgün Hasan, Hüseyin, Fatıma ve Ali’yi, abası altına alıp, Ahzâb

suresinin 33. ayetini okuyup; **"Ey ehl-i beytim! Allahü teâlâ sizlerden ricsi, her kusur ve kirleri gidermek istiyor ve sizi tam bir taharet ile temizlemek irade ediyor"** buyurduktan sonra, şunları ilave ettiler:**"Allahım! Benim ehl-i beytim bunlardır!"**

Her müslümanın sevmesi lazım gelen ehl-i beytten olan Hz. Hasan, beyaz ve güzel yüzlü olup, yüzü Resulullaha çok benzeyen yedi kişiden birisidir. Resulullah efendimize ondan daha çok benzeyen kimse yoktu.

Resulullaha benziyor

Birgün Hz. Ebu Bekir, ikindi namazını kıldıktan sonra, yolda oynayan Hz. Hasan'ın yanına gitti. Onu omuzlarına aldı. Hz. Ali'ye buyurdu ki:

- Ya Ali! Sana değil de, tamamen Resulullah efendimize benziyor.

Bunun üzerine, Hz. Ali tebessüm etti.

Hilm, yani yumuşaklık, rıza, sabır ve kerem, yani cömertlik sahibiydi. İki defa her şeyini Allah rızası için dağıttı.

Bir kişinin, münacatında; "Ya Rabbî! Bana on bin altın ihsan eyle!" dediğini işitince, aceleyle evine gitti ve adamın münacatında istediğini gönderdi.

Bol sadaka verirdi. Alış-verişlerinde pazarlık eder, ucuz almaya çalışırdı. Kendisine dediler ki:

- Bir günde binlerce dirhem sadaka veriyorsun da bir şey satın alırken niçin uzun uzun pazarlık edip yoruluyorsun?

- Verdiklerimi Allah rızası için veriyorum. Ne kadar versem yine azdır. Fakat alış-verişte aldanmak, aklın ve malın noksan olmasıdır.

Aldığı bir hediyeye değerinden fazla karşılık verirdi. Yirmibeş kere yaya olarak hacca gitti. Birgün Abdullah bin Zübeyr ile yola çıkmıştı. Bir hurmalıkta dinlendiler. Abdullah bin Zübeyr dedi ki:

- Ağaçta hurma olsaydı, iyi olurdu.

Hz. Hasan, sessizce duâ etti. Bir ağaç hemen yeşerip hurma ile doldu. Orada bulunanlar; "Bu sihirdir" dediler. Hz. Hasan buyurdu ki:

- Hayır, sihir değil, Resulullahın torununun kabul olan duâsı ile cenab-ı Hak yaratmıştır.

Hz. Hasan, kızına ve yeğenlerine nasihat eder; "İlme çalışınız! Ezber zorunuza gidiyorsa, yazınız ve evlerinize götürünüz" buyururdu.

Aslında ben bilmiyormuşum

Hz. Hasan ve Hüseyin birgün çölde gidiyorlardı. Bir ihtiyarın abdest aldığını gördüler. Abdesti doğru almıyor, şartlarına uymuyordu. Yaşlı olduğu için, "Böyle abdest sahih olmaz" demeye sıkıldılar. Yanına giderek dediler ki:

- Mübarek efendim! Birbirimizden daha iyi abdest aldığımızı söylüyoruz. Birer abdest

alalım. Hangimizin haklı olduğunu bize bildirir misiniz?

Önce Hz. Hasan, sonra Hz. Hüseyin güzel bir abdest aldılar. Aldıkları abdest tamamen birbirinin aynıydı. İhtiyar, dikkatle baktı ve sonra dedi ki:

- Evlatlarım! Aldığınız abdestin birbirinden hiçbir farkı yok. Aslında ben abdest almasını bilmiyormuşum. Abdest almasını şimdi sizden öğrendim.

| BAŞA DÖN |

Cennet gençlerinin seyyidi: Hz. HÜSEYİN

Ümm-i Hâris hazretleri anlatır:

Birgün Resulullahın huzuruna varıp, bir rüya gördüğümü ve çok korktuğumu arzettiğim zaman, buyurdular ki:

- Ne gördün?

- Sizin vücudunuzdan bir parça kestiler, benim yanıma eklediler.

- İyi görmüşsün, Fatıma'nın bir oğlu olacak ve senin yanında kalacaktır.

Beraber mescidden çıktılar

Bir müddet sonra, Hz. Hüseyin dünyaya geldi. Resulullah her sabah namazını kıldıktan sonra, mübarek yüzünü eshab-ı kirama çevirirlerdi. Üzüntülü kimseler yüzünü görseler, mesrur olurlardı. O gün sabah namazından sonra, yüzlerini döndürmeden, Hz. Ali'yi çağırdılar. Beraber mescidden çıktılar. Eshab-ı kiram nereye, niçin gittiklerini anlayamadılar. Tekrar dönerler diye oturdular. İkisi Hz. Fatıma'nın evine gittiler.

Peygamberimiz Hz. Ali'ye, kapıda durup, kimseyi içeri sokmamasını emretmişlerdi. Hz. Hüseyin doğmuş, melekler tebrik etmek için gelmişlerdi. Hz. Ebu Bekir duramayıp, Hz. Ali'nin evine gitti. Sonra Hz. Ömer, sonra Hz. Osman ve bütün eshab-ı kiram Hz. Ali'nin evine gittiler.

Hz. Ebu Bekir, Hz. Ali'den, Resulullahın nerede olduğunu sordu. Hz. Ali, içerde olduklarını bildirince, Hz. Ebu Bekir buyurdu ki:

- İzin verirsen, ben de gireyim.

- Allahın Resulü meşguldür.

- Benim içeri girmememi sana emretti mi?

- Hayır, yalnız dörtyüzyirmidörtbin melek geldi.

Hz. Ebu Bekir hayret edip, durdu.

Bir müddet sonra, Resulullah dışarı çıkıp, herkesin içeri girmesini emrettiler. Eshab-ı kiram içeri girdiler. Hz. Ali'nin meleklerin sayısındaki sözü söylendi. Resulullah efendimiz Hz. Ali'ye sordular:

- Meleklerin sayısını nasıl bildin?

- Melekler grup grup geliyorlardı. Herbiri bir dil ile konuşurlardı ve sayılarını bildirirlerdi.

Bunun üzerine Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Allah aklını ziyade etsin ya Ali!

Cennet gençlerinin efendisi

Resulullah efendimiz Hz. Hüseyin doğduğu zaman, kulağına, **(O, cennet gençlerinin efendisi, seyyididir)** diye seslenmişlerdi.

Hz. Üsame bin Zeyd, bir gece Peygamber aleyhisselamı gördüğünü ve Onun, **(Bunlar benim oğullarımdır, kızımın oğullarıdır. Allahım ben onları seviyorum, sen de onları sev ve onları sevenleri de sev)** buyurduğunu rivayet etmektedir.

Bir defasında da, **(Hüseyin benden, ben Hüseyin'denim, Allahü teâlâ Hüseyin'i seveni sever)** buyurmuştu.

Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde, ehl-i beyte, mealen buyuruyor ki:

(Allahü teâlâ, sizlerden ricsi, yani her kusur ve kirleri gidermek istiyor ve sizi tam bir taharet ile temizlemek irade ediyor.)

Bu ayet-i kerime gelince, eshab-ı kiram sordular.

- Ya Resulallah! Ehl-i beyt kimlerdir?

Benim ehl-i beytim

O esnada, Hz. Ali geldi. Mübarek hırkasının altına aldılar. Fatıma-tüz-Zehra da geldi. Onu da yanına aldılar. İmam-ı Hasan geldi. Onu da bir yanına, sonra gelen İmam-ı Hüseyin'i de öbür tarafına alarak buyurdular ki:

- İşte bunlar, benim ehl-i beytimdir.

Bu ayet-i kerime ve ilgili hadis-i şerifler, Resulullahın iki mübarek torununu sevmenin şart olduğunu belirtmektedir.

Hz. Hüseyin buyurdu ki:

Birgün yüksek dedemin huzuruna varmıştım. Übey bin Kâb da orada idi.
Bana, **"Merhaba, ey Ebu Abdullah, ey göklerin ve yerin süsü"** diye hitap ettiler. Übey bin Kâb hazretleri dedi ki:

- Ya Resulallah! Gökler ve yer için, senden başka süs var mıdır?

Resulullah bunun üzerine buyurdular ki:

- Beni insanlara Peygamber olarak gönderen Allahü teâlânın hakkı için, Hüseyin bin Ali, yeryüzünün merkezinin süsüdür. Ondan ziyade süs, göklerin tabakalarıdır.

Birgün Hz. Hüseyin, Resulullah efendimizin yanında idi. Annesine gitmek istiyordu. Hava yağmurlu idi. Resulullah efendimiz duâ buyurdu. Hz. Hüseyin eve gidinceye kadar,

yağmur ara verdi.

Birgün Resulullah efendimiz, Hz. Hüseyin'i sağ dizine, oğlu İbrahim'i sol dizine aldı. Cebrail aleyhisselam gelip dedi ki:

- Hak teâlâ, bu ikisinden birini alacaktır. Sen birini seç!

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Eğer Hüseyin vefat ederse, benim canım yandığı gibi, Ali'nin ve Fatıma'nın da canları yanar. Eğer İbrahim giderse, en çok ben üzülürüm. Benim üzüntümü, onların üzüntüsüne tercih ediyorum.

Üç gün sonra oğulları İbrahim vefat etti.

Resulullah efendimiz, Hz. Hüseyin yanına her gelişinde, onu öper ve buyururdu ki:

- Selamet ve saadet o kimseye ki, oğlum İbrahim'i ona feda ettim.

Hz. Hüseyin'in ilk çocukluğu Resulullah efendimizin derin sevgi ve şefkati içinde geçti. Ancak bu hâl, çok sürmedi. Zira Peygamber efendimiz vefat ettiler. Hz. Hüseyin, bundan sonra ilmini ve edebini babasının yanında tamamladı.

Etrafını aydınlatırdı

Hz. Hüseyin'in yüzü, karanlık gecede etrafını aydınlatırdı. Yaya olarak yirmibeş defa hacca gitti. Beraberindekiler bineklere binse de, kendisi binmezdi. Çok cömert idi. Buyurdular ki:

- Cömert, efendi olur; cimri, hor olur. Bu âlemde bir mümin kardeşinin iyiliğini, kendinden önce düşünen, öbür âlemde daha iyisini bulur.

Eshab-ı kiramdan Hz. Dıhye, devamlı ticaret için sefere gider gelirdi. Çok güzel yüzlü idi. Cebrail aleyhisselam çok defa Resulullahın huzuruna Dıhye şeklinde gelirdi. Birgün Cebrail aleyhisselam Fahr-i âlem hazretlerinin huzurunda bulunuyordu.

Dıhye, dedemizin yanında

O zaman henüz küçük olan Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'den biri, Cebrail aleyhisselamı gördü. Hemen kardeşinin yanına koşarak dedi ki:

- Dıhye, dedemizin yanında oturuyor, haydi gidelim.

Koşup mescide girdiler.

Cebrail aleyhisselamın dizlerine oturdular. Ellerini Cebrail aleyhisselamın koynuna soktular. Resulullah efendimiz, torunlarının bu hareketini görünce hicâb edip, mâni olmak istedi. Cebrail aleyhisselam, Resulullahın mahcup olduğunu görünce, dedi ki:

- Ya Resulallah! Niçin sıkılıyorsunuz? Fatıma teheccüd namazını kılarken, Hak teâlâ beni gönderir, bunların beşiklerini sallardım. Böylece Hz. Fatıma rahatça namazını kılardı. Bazan da bunların anneleri namazdan sonra uyurken, bunlar ağlardı. Hak teâlâ yine beni gönderir, anneleri uyanmasın diye, beşiklerini sallardım, ağlamazlardı. Çocukların bu hareketini bana karşı edepsizlik saymayın. Bunların yanıma gelip, ellerini koynuma sokmalarında bir mahzur yoktur.

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Ey kardeşim Cebrail! Şimdi bir şey yapmadılar. Daha ileri giderler endişesiyle mâni oldum. Çünkü, eshabımdan Dıhye isminde birisi vardır. Çok kere sefere çıkar. Her dönüşünde bunlara hediye getirir. Sizi Dıhye zannedip, ellerini koynunuza soktular.

Bunun üzerine Cebrail aleyhisselam, **“Ya Rabbi! Beni Habibinin yanında utandırma”** diye duâ etti.

Oturduğu yerden ellerini cennete uzattı. Bir yeşil salkım üzüm, bir kırmızı nar eline geldi. Hz. Hasan üzümü, Hz. Hüseyin de narı aldı. Bunları yerlerken, bir dilenci gelip dedi ki:

- Ey ehl-i beyt! O üzüm ve nardan bana da verir misiniz?

Resulullahın yüksek yaratılışlı torunları, dilenciye vermek istediklerinde, Cebrail aleyhisselam mâni olarak dedi ki:

- Ya Resulallah! O dilenci şeytandır. Cennet meyveleri ona haram iken, hile ile ondan yemek istedi.

Kerbela'da şehit oldu

Hz. Hüseyin hep babasının yanında idi. Babası şehit olunca, Medine'ye geldi. Yezîd'e biat etmedi. Kufeliler kendisini çağırıp halife yapmak istedi. Kardeşi Muhammed bin Hanefiyye, İbni Ömer, İbni Abbas ve daha nice eshab-ı kiram mâni oldular ise de, kabul etmeyip yetmişiki kişi ile Mekke'den Irak'a yola çıktı.

Irak valisi Ubeydullah bin Ziyad, Ömer bin Sâd kumandasında bir ordu gönderdi. Ömer, geri dönmesini bildirdi ise de, İmam kabul etmeyip harp etti. 681 yılında Muharremin onuncu günü Kerbela'da şehit oldu. Yezîd bunu duyunca, çok üzüldü. “Allah İbni Mercane'ye (ibni Ziyad'a) lanet eylesin! Hüseyin'in isteklerini kabul etmeyip de onu şehit ettirdi. Böylece beni kötü tanıttı” dedi. Hz. Hüseyin'in mübarek oğlu Zeynelabidin küçük olduğu için öldürülmedi. Kadınlar ve İmamın mübarek başı ile Şam'a gönderildi. Mübarek başı, Mısır'da Karafe kabristanında medfundur.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin hanımlarından: Hz. REYHANE

Peygamber efendimiz Hendek savaşından sonra, 626 senesinde, Medine’nin dışında bulunan ve bir kaleye sığınan Benî Kureyza yahudîlerinin üzerine yürüdü. Çünkü bunlar orada devamlı huzursuzluk kaynağı oluyorlardı.

Benî Kureyza yahudîlerinin bulunduğu kale; muhasara ve kuşatmadan sonra müslümanların eline geçti. İçinde bulunan yahudîler malları, mülkleri, çocukları ve kadınları ile birlikte ganimet olarak alındılar.

Peygamberimizin hissesine düştü

Benî Kureyza’dan alınan savaş ganimetleri ve esirler, müslümanlar arasında İslâm dinine uygun bir şekilde taksim edildi. Ganimetler taksim edilip, sıra esirlere gelmişti. Reyhane de savaş esirleri arasında bulunuyordu. Reyhane de Peygamber efendimizin hissesine

düsmüştü. Bunun üzerine, Reyhane Ümm-i Münzir'in evine gönderildi.

Resulullah efendimiz o zaman yahudîlik dinine inanan Reyhane'yi, dilerse kendi dininde kalmak, dilerse müslüman olmak hususunda serbest bırakmışlardı. Reyhane de, Peygamber efendimize şöyle arzetmişti:

- Ben kendi dinimde kalmak istiyorum.

Peygamberimiz bu hareket ve davranışıyla, "İslâm dinine girmek için zorlamak yoktur" hükmünü bizzat kendileri tatbik etmişlerdir.

Daha sonra Salebe bin Sâye'nin tavsiyesiyle Reyhane'nin kalbi İslâmiyete ısındı. Bunun üzerine Peygamberimiz daha sonra Reyhane'ye şöyle buyurdular:

- Sen Allahü teâlânın ve Onun Resulünün yolunu tutmak ister misin? Ben böyle münasip görüyorum.

Hz. Reyhane de; "Evet" dedi. Peygamber efendimiz, bu davranışından sonra Reyhane'yi azat ettiler. Kendilerini, bizzat Mehir vererek, nikâhına aldılar. Düğünleri de Ümm-i Münzir'in evinde oldu. Böylece bütün müslümanların annesi olmak şerefine kavuştu.

"Evliliklerim izinle olmuştur"

Peygamber efendimiz, evlenmelerinin hepsini Allahü teâlânın emri ile yaptı. Bunlar dinî, siyasî veya merhamet ve ihsan ederek yapılan evlenmelerdir. Reyhane ile de olan evlenme böyledir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Bütün zevcelerimle evliliklerim ve kızlarımı evlendirmem, hepsi Cebrail'in Allahü teâlâdan getirdiği izinle olmuştur.)

Hz. Reyhane sakin, temiz karaktere sahip, yumuşak huylu bir hanımefendi idi. Peygamber efendimizden önce vefat ettiği için naklettiği hadis-i şerif yoktur.

Hz. Reyhane, Medine'de bulunan yahudîlerin Benî Kureyza kabilesindendir. İlk önceleri Hakem isimli biri ile evlenmişti. Adi Reyhane binti Semun'dur. Doğum tarihi kesin olarak belli değildir. Bakî kabristanlığına defnedilmiştir.

| BAŞA DÖN |

Cennetle müjdelenenlerden: HZ. SAİD BİN ZEYD

Saîd bin Zeyd hazretlerinin babası Zeyd bin Amr, İslâmiyetten önce Peygamberimizle görüşürdü. Allahü teâlânın kendisine verdiği ilhâm ile putlara tapan insanların hâline şaşar, putperestliğin şirk olduğunu, onlara kesilen kurbanların etinin yenemeyeceğini düşünürdü.

Bir Allaha inan!

Bu sebeple kendine yeni bir din bulmak için, Suriye taraflarına gidip, Hz. İbrahim dînine girerek Hanîflerden oldu. Mekke'ye döndüğünde, câhiliye âdetlerinden biri olarak kız çocuklarını diri diri toprağa gömenlerle mücâdele etti. Kız çocuklarının çoğunun ölümden kurtulmalarına sebep oldu.

Oğlu Saîd'e de sık sık, **"Bir Allaha mı, yoksa bin ilâha, putlara mı inanayım"** der, onu

Allaha inanmaya teşvik ederdi. Bu sebepledir ki, Peygamber efendimiz, Saîd'e Müslüman olmasını söyleyince, Hz. Ömer'in kızkardeşi olan hanımı Fâtima ile birlikte hemen Müslüman oldu.

Muhammed aleyhisselâm, İslâm dînini tebliğe başladığında, ilk katılanlardan olup, ilk inananların arasına girdi. Habbâb bin Eret, evlerine gelip, onlara Kur'an-ı kerim okurdu.

Hz. Ömer bin Hattâb da Saîd bin Zeyd'in evinde okunan Kur'an-ı kerimden kalbi yumuşayıp, tesiri altında kaldı. Kur'an-ı kerimi okuyup, fesâhati, belâgati, mânaları ve üstülüklerine hayran kalıp, düşmanlığı silindi. Bunun üzerine, Resûlullahın yanına gidip îman etmekle şereflendi.

Saîd bin Zeyd Müslüman olunca, Mekke'deki diğer Eshâb-ı kirâm gibi müşriklerden çok eziyet çekip, işkence gördü. Mekke'de suikast, işkence, zulüm ve tazyikler artınca, Peygamber efendimizin müsaadesi ile Habeşistan'a hicret etti. Sonra Medîne'ye geldi.

Hicret-i Nebevî'den sonra, Resûlullahın emriyle Hz.Talha bin Ubeydullah ile beraber Suriye tarafına, oradakilerin hâllerini incelemek ve araştırma yapmak vazifesiyle gönderildi. Bu vazifedeyken, Ebû Süfyân'ın başkanlığındaki kervanın durumunu araştırdı.

On kişi Cennettedir

Bedir gazâsında bulunmadıysa da, Peygamber efendimiz onun oklarını attılar. Ganimetten pay ayrıldı. Peygamber efendimizin diğer bütün gazvelerine katıldı.

Bir gün Peygamber efendimiz buyurdular ki:

- On kişi Cennettedir. Ebû Bekir Cennettedir. Ömer, Cennettedir. Osman Cennettedir ve Ali, Zübeyr, Talha, Abdurrahman bin Avf, Ebû Ubeyde bin Cerrâh, Sa'd bin Ebî Vakkâs Cennettedirler. Peygamberimiz bu dokuz kişiyi zikredip, sustular. Eshâb-ı kirâm suâl ettiler:

- Yâ Resûlallah onuncusu kimdir?

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Saîd bin Zeyd Cennettedir.

Saîd bin Cübeyr der ki:

Hz. Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Sa'd, Saîd, Talha, Zübeyr ve Abdurrahman bin Avf'ın Resûlullahın katındaki yerleri bir idi. Savaşta onun önünde, namazda arkasında idiler. Hadis kitaplarının en kıymetlisi olan Buhârî ve Müslim bunu böylece bildirmektedir.

Saîd bin Zeyd, Hz. Ebû Bekir halîfe olunca, ona bîat etti. Hz. Ömer'in hilâfeti zamanında, Ecnadeyn savaşında süvâri kuvvetlerine, Fihl savaşında piyâde birliklerine kumanda etti. Şam'ın kuşatılmasına katılıp, şehrin fethinde bulundu.

Âhirette rahmet bahşeder!

Yermük savaşına da katıldı. Savaşın en kızgın ânında, düşman birlikleri İslâm ordusunun sol tarafına saldırdılar. Düşman galip gelecek gibiydi.

Hz. Saîd, hemen atına atlayarak, askerlere şöyle hitap etti:

- Cesâret ve kahramanlık dünyada insana şeref, âhirette rahmet bahşeder. Bu

ikisini de kazanmaya çalışalım!

Bu sözlerle coşan İslâm askerleri daha büyük bir gayretle düşmanla savaşmaya başladılar. Sonunda Hz. Saîd'in düşman kumandanını öldürmesiyle, düşman paniğe kapıldı. Sonunda her tarafta bozguna uğrayarak Müslümanlar büyük bir zafer kazandı.

Şam şehri feth edilince, Ebû Ubeyde bu şehrin vâliliğini Hz. Saîd'e teklif etti. O bunu kabûl etmeyerek dedi ki:

- Ey Ebû Ubeyde! Ben Allah yolunda cihâd etmek istiyorum. Sen vâliliği uygun gördüğün birisine ver.

Hz. Ömer'in vefâtından sonra onu kabre koyarlarken, Saîd bin Zeyd ağlamaya başlamıştı. Bunu görenlerden biri sordu:

- Yâ Saîd! Niçin ağlıyorsun?

Bunun üzerine buyurdu ki:

- İslâm dîni ve Müslümanlar için ağlıyorum. Çünkü Hz. Ömer'in şehit edilmesi, İslâmda açılan bir gediktir. Bu gedik de kıyâmete kadar kapanmayacaktır.

Saîd bin Zeyd hazretleri, zamanını devamlı ibâdetle geçirirdi. Dünya ve dünya nîmetlerinden daha çok âhireti düşünürdü. Makam ve mevkiyi hiç düşünmez, ancak kendisine bir vazife verilirse, bunu en iyi şekilde yerine getirirdi. Cihâdı çok sever, gösterişi hiç sevmezdi.

Duâsı kabûl olanlardan idi. Bunun için, kendisini kırmaktan herkes çekinirdi. Çok kimse ondan ilim öğrenmiştir. Esmer tenli, uzun boylu ve saçları gür idi. Peygamber efendimizden kırksekiz hadis-i şerif rivâyet etmiştir.

Duâsı kabûl oldu

Bir gün bir kadın, Saîd bin Zeyd hazretlerinin evinin bir kısmının kendi malı olduğu iddiâsi ile mahkemeye müracaat etti. Bunun üzerine Hz. Saîd dedi ki:

- Evi ona bırakınız! Ben Resûlullah efendimizin şöyle buyurduğunu işittim:

(Her kim, hakkı olmaksızın bir karış yer alırsa, kıyâmet gününde, yedi kat yerin dibinden başlayarak onun boynuna dolanacaktır.)

Allahım! Eğer bu kadın yalancı ise, gözünü görmez et! Kabrini de evinde yap!

Hz. Zeyd'in duâsı tutmuş ve çok geçmeden kadının gözleri görmez olmuş ve kabri evinde olmuştur.

Saîd bin Zeyd, 671 senesinde Medîne'de vefât etti. Cenâzesini Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri yıkayıp, techiz etti.

| BAŞA DÖN |

Meşhur İslâm kumandanlarından: İKRİME BİN EBİ CEHİL

(imaj olarak hazırlanacak)

İkrime bin Ebî Cehil, meşhûr İslâm düşmanı Ebû Cehil'in oğludur. Önce İslâma büyük düşman idi. Mekke'nin fethedildiği gün, öldürülmesi emir buyurulan altı kişiden biri de o idi.

İkrime, o gün Yemen'e kaçmak için gemiye bindi. Yolda fırtına çıkıp, gemi batmak üzereyken, "Kurtulursam Muhammed'in ayaklarına kapanacağım" diye niyet etti. Kurtulup, Yemen'e varınca, Müslüman olmaya karar verdi.

Ona taarruz etmeyin!

Hanımı ve amcasının kızı olan Ümmü Hakîm, Mekke'nin fethedildiği gün îman edip, onun için de Peygamberimizden emân (af) almıştı. Yemen'e giderek ona müjdeyi verdi:

- İnsanların en üstünü, en halimi ve en kerimi olan zat tarafından sana emân getirdim. Senin için Resûlullahtan emân istedim. Eshâbına, **"Allahü teâlânın emânında olsun, kimse ona taarruz eylemesin!"** buyurdu.

İkrime, hanımı ile Mekke'ye dönüp, Resûlullahın huzûruna geldi. Resûl-ı ekrem, İkrime'nin geldiğini görünce, ona doğru gelerek ayakta karşıladı, kucaklaştılar. Sonra Peygamber efendimiz oturdular. Emir buyurunca, İkrime ve hanımı da oturdular. Zevcesinin yüzü kapalıydı.

Bundan sonra İkrime, Peygamberimize dedi ki:

- Zevcem, benim için sizden emân aldığını söyledi. Bu sebeple geldim. Resûl-ı ekrem efendimiz buyurdu ki:

- Zevcen doğru söylemiş, sen emniyettesin.

İkrime bunun üzerine dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Önceki yaptıklarıma pişman oldum. Bana İslâmiyeti öğretir misiniz?

Resûlullah efendimiz ona İslâmi öğrettiler. İkrime de, "Allahtan başka ilâh olmadığına, Peygamberimizin de Allahın kulu ve elçisi olduğuna şehâdet ediyorum" diyerek Müslüman oldu. Peygamber efendimiz de Cenâb-ı Hakka duâ ederek, onun için af ve mağfiret talebinde bulundu.

Hz. İkrime, Müslüman olduktan sonra, Resûl-i ekrem ile beraber Medîne'ye gitti. Oraya yerleşti. Hicretin onuncu yılında Resûlullah efendimiz tarafından Hevazin'e zekât toplayıcı olarak gönderildi.

Mürtedleri temizledi

Hz. Peygamberin vefâtında Hz. İkrime, Yemen'in Tebâle şehrinde bulunuyordu. Bu sebeple Resûl-i ekremin vefâtında Medîne'de bulunamamıştı.

Hz. Ebû Bekir devrinde İkrime, bir ordu ile Yemâme'de bulunan ve yalancı Peygamberlik dâvâsına kalkışan Müseylemetül-Kezzâb üzerine gönderildi. Fakat yardımcı kuvvetleri beklemeden Müseyleme'ye hücum edince mağlup oldu.

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir, onu, önce Umman tarafında bulunan Huzeyfe'nin yanına yardımcı kuvvet olarak gönderdi. Burada vazifesini yaptıktan sonra Mehre'ye yolladı. Mehre halkının İslâmiyeti kabûlünden sonra, Hz. İkrime ordusu ile birlikte Yemen'e gönderildi. Yemen'deki bütün mürtedleri ortadan kaldırdı. Daha sonra Medîne'ye geri döndü.

Hz. Ebû Bekir, Yemen'deki mürtedleri temizleyen Hz. İkrime'yi, bir ordu ile birlikte Suriye tarafına gönderdi. Burada Ecnadın'de Bizanslılarla savaştı. Bu savaşta ağır yaralandı. Sonra Medîne'ye geri döndü. Daha sonra 636 yılında, Yermük savaşına katıldı.

Hz. Huzeyfe şöyle anlatıyor:

"Yermük muharebesinde idi. Çarpışmanın şiddeti geçmiş, ok ve mızrak darbeleri ile yaralanan Müslümanlar, düştükleri sıcak kumların üzerinde can vermeye başlamışlardı. Bu arada ben de, güçlükle kendimi toparlayarak, amcamın oğlunu aramaya başladım. Son anlarını yaşayan yaralıların arasında biraz dolaştıktan sonra, nihayet aradığımı buldum.

Su istiyor musun?

Bir kan seli içinde yatan amcamın oğlu, göz işaretleri ile bile zor konuşabiliyordu. Daha evvel hazırladığım su kırbasını göstererek dedim ki:

- Su istiyor musun?

Belli ki, istiyordu. Çünkü dudakları hararetten âdeta kavrulmuştu. Göz işareti ile, **"Çabuk, hâlimi görmüyor musun?"** der gibi bana bakıyordu. Ben kırbanın ağzını açtım, suyu kendisine doğru uzatırken, biraz ötede yaralıların arasında Hz. İkrime'nin sesi duyuldu:

- Su! Su! Ne olur, bir tek damla olsun, su!

Amcamın oğlu Hâris, bu feryâdı duyar duymaz, göz ve kaş işaretleriyle suyu hemen Hz. İkrime'ye götürmemi istedi.

Kızgın kumların üzerinde yatan şehitlerin aralarından koşa koşa, Hz. İkrime'ye yetiştim ve hemen kırbamı kendisine uzattım. İkrime hazretleri elini kırbaya uzatırken, Hz. Iyas'ın iniltisi duyuldu:

- Ne olur bir damla su verin! Allah rızâsı için bir damla su!

Bu feryâdı duyan Hz. İkrime, elini hemen geri çekerek suyu Iyas'a götürmemi işaret etti. Suyu o da içmedi.

Hepsi şehit oldular

Ben kırbayı alarak şehitlerin arasından dolaşa dolaşa, Hz. Iyas'a yetiştiğim zaman, son nefesini Kelime-i Şehâdet getirerek tamamladı. Derhal geri döndüm, koşa koşa Hz. İkrime'nin yanına geldim. Kırbayı uzatırken bir de ne göreyim? Onun da şehit olduğunu müşâhede ettim.

Bâri dedim, amcamın oğlu Hz. Hâris'e yetiştireyim. Koşa koşa ona geldim, ne çâre ki, o da ateş gibi kumların üzerinde kavrula kavrula rûhunu teslim eylemişti.

Hayatımda birçok hâdise ile karşılaştım. Fakat hiçbiri beni bu kadar duygulandırmadı. Aralarında akrabalık gibi bir bağ bulunmadığı hâlde, bunların birbirine karşı bu derece fedakâr ve şefkatli hâlleri gıpta ile baktığım en büyük îman kuvveti tezâhürü olarak hâfızama âdeta nakşoldu!" Hz. İkrime şehit olduğunda, üzerinde 70'den fazla kılıç ve

mızrak yarası vardı.

Hz. İkrime, İslâmiyetle şereflenince, çok samimi bir Müslüman olmuştur. Bu ihlâsinin nişânesi olarak, savaştan savaşa at sırtında yıldırım gibi koşmuştur. Cesâretli ve çok iyi bir kumandandı. Müslümanlığa gönülden bağlanmıştı. Kur'an-ı kerimi eline alınca, önce alnına koyar, sonra ağlamaya başlardı.

| BAŞA DÖN |

Meleklerle konuşan Sahâbî: İMRÂN BİN HUSAYN

İmrân bin Husayn, Hayber savaşında Müslüman oldu. Ondan sonraki bütün savaşlarda Peygamber efendimizin yanında ve hizmetinde bulunmakla şereflendi. Peygamber efendimiz kendilerini çok severdi.

Eshâb-ı kirâm içinde çok faziletlere sahipti. Fikir ilminde üstün derecesi vardı.

Duâsı kabûl olunan seçilmişlerdendir. Mekke'nin fethinde Huzaa kabîlesinin sancağını taşıdı.

Daha hayırlı gelmedi

Hz. Ömer halîfe olunca, Basra halkına İslâmiyeti öğretmek için İmrân bin Husayn'i gönderdi.

Hasan-i Basrî hazretleri, kendisinden çok hadis-i şerif öğrenmiş ve yemin ederek demiştir ki:

- Basralılar için İmrân'dan daha hayırlı biri gelmemiştir.

Abdullah bin Amr, İmrân'i Basra kâdılığına tayin etti. Kâdılı'ğı zamanında, iki kişi hüküm vermesi için kendisine geldi. Bunlardan birisi şâhidini getirdi, diğeri getiremedi. Hüküm şâhit getirenin lehine verildi. Şâhit getiremeyen kimse bunu kabûl etmeyip dedi ki: - Bu karar bâtıldır.

Hz. İmrân bunun üzerine, Abdullah bin Amr'dan azlını isteyerek istifa etti.

Yakalandığı hastalığı sebebiyle ne oturabilir, ne de ayakta durabilirdi. Kendisine hurma dallarından bir sedir yapmışlardı.

Orada günlerini geçirir, Rabbini zikrederdi. Otuz sene bu hâl devam etti.

Mutarrif bin Abdullah ile kardeşi A'lâ, ziyâretine gittiler. Mutarrif, onun bu hâlini görünce ağladı.

Hz. İmrân, ona sordu:

- Niçin ağlıyorsunuz?

- Senin hâline ağlıyorum.

Hz. İmrân buyurdu ki:

- Ağlama, ben ölünceye kadar da kimseye söyleme! Melekler benim ziyâretime gelip selâm veriyorlar.

Meleklerin selâmını alıyor, onlarla konuşuyorum. Onların bu ziyâretlerinden fazlasıyla memnun oluyor, hasta olduğumdan dolayı verilen bu nîmetlere şükrediyorum.

Böyle bir hastalık hâlinde Melekleri gören bir kimse, bu dertlere râzı olmaz mı?

Yalnız Kur'andan söyle!

Bir gün İlmrân bin Husayn'a birisi dedi ki:

- Bize yalnız Kur'andan söyle!

- Ey ahmak! Kur'an-ı kerimde namazların kaç rekât olduğunu bulabilir misin?

Böyle söyleyerek, hadis-i şeriflerin ve âlimlerin açıklamalarının da lâzım olduğunu bildirdi.

İmrân bin Husayn 672 senesinde vefât etti. Resûlullah efendimizden 120 hadis-i şerif nakletmiştir.

Hz. İmrân bin Husayn, hasta yatağında bile ilim öğretirdi. Talebelerine şöyle anlattı:

"Peygamber efendimiz, merhametten ayrılmamakla beraber, harp meydanlarında din düşmanlarına karşı şiddetli olurdu. Huneyn cenginde, müşrikler onu kuşattığı zaman, atından inerek, **"Ben Peygamberim, yalan yok. Ben Abdülmuttalib'in oğlu Abdullah'in oğluyum"** buyurarak, düşmana saldırdı. O gün, Ondan daha cesur ve daha metin kimse görmedim."

Size müjde olsun!

Yine anlatır:

"Birgün Peygamber efendimizin huzuruna Temim oğullarından bir grup gelmişti. Peygamberimiz onlara, **"Ey Temim oğulları, size müjde olsun"** buyurduktan sonra, onlara, insanların yaratılışını ve kıyâmetin kopmasını anlattılar.

Temim oğulları, "Bizi müjdeledin. Fakat biz, devletin hazinesinden para istiyoruz" diyerek, îman etmediler. Sonra Yemen halkından bir grup ziyârete geldi. Peygamber efendimiz, Yemenlilere buyurdu ki:

- Ey Yemenliler! Madem ki, Temim oğulları îman etmeyi kabûl etmediler. O hayır ve saadet müjdesini siz alınız!

Yemenliler de dediler ki:

- Kabûl ettik yâ Resûlallah! Zaten biz huzurunuza îman etmek için gelmiştik.

Peygamber efendimiz, onlara da insanların yaratılışını ve kıyâmetin kopmasını anlattıkları sırada, bir kimse gelerek bana dedi ki:

- Yâ İmrân! Bindiğin deve, yularını sıyırarak kaçtı.

Ben de devemi bulmak için, hemen çıkıp baktım. Keşke deveyi bıraksaydım da, Resûlullahın mübârek sözlerini dinlemek firsatını kaçırmasaydım."

Hz. İmrân bin Husayn, hastalığı sırasında namazlarını nasıl kılacağını Peygamber efendimize sordu. Resûlullah efendimiz de ona buyurdu ki:

- Ayakta kıl! Gücün yetmezse, oturarak kıl! Buna da kudretin olmazsa, yan veya sırtüstü yatarak kıl!

Fakirlere verdik

Emîrlerden biri; İmrân bin Husayn'i zekât'ı toplamak üzere göndermişti. Dönünce, Emîr kendisine, topladığı malın nerede olduğunu sordu. Bunun üzerine buyurdu ki:

- Mal için mi göndermiştin? Peygamber efendimiz zamanında aldığımız gibi aldık ve yine Onun zamanında dağıttığımız gibi dağıttık. Yâni zenginden zekâtını alıp, hak sahibi olan fakirlere verdik.

Bir sohbetinde de talebelerine buyurdu ki, Resûlullah efendimiz, bizlere buyurdular ki:

(Ey Eshâbım! Kur'an-ı kerim okuyunuz! Kur'an-ı kerimin feyzi ile ihtiyaçlarınızı Allahu teâlânın ihsân deryasından isteyiniz! Sizden sonra bir sınıf Kur'an-ı kerim okuyucuları gelecektir ki, bunlar, Allahü teâlâdan değil, insanlardan menfaat sağlamak için Kur'an-ı kerim okuyacaklardır.)

Hz. İmrân bin Husayn şöyle anlatır:

Bir gün Peygamber efendimiz bana buyurdu ki:

- Yâ İmrân, sen de bilirsin ki, biz seni çok severiz. Kızım Fâtıma rahatsızmış. Eğer beraber gelirsen, onun ziyâretine ve hatırını sormaya gidelim.

- Anam, babam, canım sana feda olsun yâ Resûlallah, gidelim.

Başka örtüm yok

Kalktım, beraberce Fâtımatüz Zehrâ'nin evine gittik. Peygamber efendimiz kapıyı çaldı ve, **Esselâmü aleyküm yâ Ehle Beytî** diye selâm vererek içeri girdiler. Fâtımatüz Zehrâ da cevap verdi:

- Ve aleyküm selâm, sevgili babam yâ Resûlallah! Buyurunuz!

- Kızım, yanımda İmrân bin Husayn da vardır. Onunla beraber geldik, başını ört!

- Babacığım, seni hak Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemin ederim ki, bu yün örtüden başka örtünecek bir şeyim yoktur.

- Kızım, işte onunla örtün!

- Ey Babacığım! Başımı örtsem vücudum, vücudumu örtsem başım açık kalır.

- Bu örtüyü düz düzüne değil de, köşeleme, yâni uzunlamasına ört ki, vücudunun her tarafını kaplasın.

İmrân bin Husayn diyor ki:

Ben dışardan bu konuşmaları işittikçe, gözlerimden yaş, ciğerlerimden kan geliyordu. Hz. Fâtima'nın dünyaya hiç bağlanmamasına gıpta ediyordum. Nihayet Hz. Fâtıma sevgili Peygamberimizin târifleri üzere güzelce başını bağlayıp örttükten sonra, içeri girmeme

izin verdiler. İçeride Peygamber efendimizin arkasında oturdum.

Peygamberimiz, **“Kızım, nasılsın, rahatsızlığın nasıl oldu?”** diye hatırlarını sordular. O da dedi ki:

- Babacığım, bu gece çok rahatsızdım. Sancıdan sabaha kadar uyuyamadım. Şimdi öyle bir hâldeyim ki, bir lokma ekmek yemeye bile takatım kalmadı. Açlıktan çok bitkinim.

Müjdeler olsun ey kızım!

Bu söz üzerine Allahü teâlânin habîbi, Resûl-i ekrem efendimizin mübârek gözlerinden yaşlar boşandı. Buyurdular ki:

- Kızım, sakın hâlinden şikâyet etme! Allahü teâlâya yemin ederim ki, ben, yaratıkların en üstünü, Allahü teâlânın habîbi olduğum hâlde, üç gündür mideme bir lokma ekmek girmedi. Hâlbuki, Rabbimden istesem beni doyuncaya kadar yedirir. Fakat ümmetime ibret olması için geçici rızıkları, sonsuz rızıklar için feda ettim.

Resûlullah efendimiz, sonra mübârek elleriyle Hz. Fâtıma’nın omuzlarını tutarak buyurdu ki:

- Müjdeler olsun ey kızım, sen Cennet kadınlarının hanım efendisisin!

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin hırkasını verdigi şâir Sahâbî: KÂ’B BİN ZÜHEYR

Kâ’b bin Züheyr, Müzeyne kabîlesinden olup, onbir şâir yetiştiren bir âileye mensuptu. Babası Züheyr bin Ebî Sülemî ve kardeşi Büceyr de şâir idi. Kâ’b bin Züheyr’in babası Hıristiyan ve Yahûdi âlimlerinin yanlarına gider, onları dinlerdi. Onlardan âhir zamanda bir Peygamber gönderileceğini işitmişti.

İşâreti anlamıştı

Züheyr, bir gece rüyâsında, gökten bir ip uzatıldığını, o ipten tutmak için elini uzattığı hâlde yetişemediğini görmüştü. Bu rüyâsının, âhir zamanda gelecek olan Peygambere yetişemeyeceğine ve ömrünün o gönderilmeden biteceğine işâret olduğunu anlamıştı.

Fakat oğulları Kâ’b ve Büceyr’e, âhir zaman Peygamberi gönderilince, Ona îman etmelerini vasiyet etmişti.

Kâ’b bin Züheyr ve kardeşi Büceyr, İslâmiyet gelince, Peygamberimizle görüşmek üzere Medîne-i Münevvereye doğru yola çıkmışlardı. Ebrak-ul Azzâf denilen yere geldiklerinde, kardeşi Büceyr dedi ki:

- Sen burada bekle, ben Medîne’ye gidip, O Peygamberi bir göreyim. Söylediklerini dinleyeyim.

Büceyr Medîne’ye gidince, Peygamberimiz ona, İslâmiyeti anlattı ve Müslüman olmasını söyledi. O da hemen kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu.

Kâ’b bin Züheyr, kardeşi Büceyr’in Müslüman olduğunu öğrenince, ona çok kızdı. Bunu

dile getiren bir şiir yazdı. Şiirinde, Peygamberimize ve İslâmiyete karşı hoş olmayan sözler söylemişti. Kardeşi Büceyr, buna tahammül edemeyip, durumu Peygamberimize arz etti. Bunun üzerine Peygamberimiz buyurdu ki:

- Kâ'b'a kim rastlarsa, onu öldürsün!

Kardeşi Büceyr, Kâ'b'a bir mektup yazıp gönderdi. Mektupta, "Başının çâresine bak!" diye yazarak durumu bildirdi. Kâ'b'in yazdığı kötüleyici şiire karşılık bir de şiir yazdı. Bu şiirinde özetle şöyle dedi:

- Ey Kâ'b! Kabûl etmeyip, yerdiğin bu İslâm dîninden daha gerçek ve daha sağlam bir din olamaz, var sende? Kurtulmak istiyorsan putları bırak, bir olan Allaha îman et, Müslüman ol ki, kurtulabilesin! Kıyâmet gününde kaçılamayacak olan Cehennem ateşinden, Müslüman olup, îman edenlerden başkası kurtulamayacaktır.

Resûlullahın yanına gel!

Büceyr, kardeşi Kâ'b'a yazdığı mektubun bir kısmında da şöyle yazmıştı:

- Resûlullahı şiir yazarak hicvedip üzen Mekkelilerden bâzıları öldürüldü. Kureyş şâirlerinden sağ kalan İbni Zibâra ve Hubeyre bin Ebî Vehb ise başlarını alıp kaçtılar. Eğer sağ kalmak istiyorsan, acele Resûlullahın yanına gel!

O, yaptığına pişman olup, tevbe ederek yanına gelen kimseyi öldürmez. Böyle tevbe ederek, gelip Müslüman olanların hepsini kabûl etti. Bu mektubumu alır almaz Müslüman ol ve hemen buraya gel! Eğer bu dediğimi yapmayacak olursan, yeryüzünde başını al, nereye gideceksen git!

Kâ'b bin Züheyr, kardeşi Büceyr'in mektubunu alınca, sanki yeryüzü ona dar gelmişti. Zaten kabîlesi arasında bulunan düşmanları, onun için, "O, artık öldürülmüş demektir!" diyerek dedikodu yayıyorlardı.

Kâ'b bin Züheyr, bu durum karşısında derin derin düşünmeye başladı. Yavaş yavaş gönlü aydınlanıyordu. Nihayet Müslüman olmaya karar verdi. Medîne yollarına düştü. Peygamber efendimizi metheden ve kendisinin de tevbe edip, Müslüman olduğunu bildiren uzun bir şiir yazdı.

Sohbetini dinliyorlardı

Medîne'ye varınca, gizlice Cüheyni kabîlesinden olan bir arkadaşının evine gidip, misâfir oldu. Ertesi gün sabah, evine misâfir olduğu kişi, onu, Peygamberimizin yanına götürdü. Peygamberimiz o sırada, Eshâb-ı kirâm arasında idi. Eshâb-i kirâm etrafini sarmış, sohbetini dinliyorlardı.

Kâ'b bin Züheyr, devesini mescidin önüne çöktürüp, içeri girdi. Peygamberimizin yanına yaklaşıp, kendini tanıtmadan dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Kâ'b bin Züheyr yaptıklarına pişman ve Müslüman olarak aman dilemeye gelmiş bulunuyor. Ben onu sana getirsem, aman verip, Müslüman olmasını kabûl eder misiniz?

Peygamberimiz buyurdu ki:

- Evet.

- Yâ Resûlullah, ben şehâdet ederim ki, Allahtan başka ilâh yoktur. Sen de O'nun

Resûlüsün!

- Sen kimsin?

- Ben Kâ'b bin Züheyr'im.

Eshâb-ı kirâm onun Kâ'b bin Züheyr olduğunu anlayınca, Ensârdan biri ayağa kalkıp dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Müsaade et, boynunu vurayım!

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Vazgeç ondan! O, içinde bulunduğu hâlden pişman ve Hakka dönmüş olarak gelmiştir.

Bu sırada Kâ'b bin Züheyr, Müslüman olduğunu bildiren bir kaside okumaya başladı. Bu kasîdesinde uzun bir girişten sonra, asıl mevzuya geçip, Müslüman olduğunu, tevbe ettiğini ve af dilediğini dile getirdi. Son kısmında da Peygamberimizi ve Eshâb-ı kirâmi metheden beyitleri okudu.

Hırkasını hediye etti

Peygamberimiz, Kâ'b bin Züheyr'in, "Banet süâdü= Sevgili uzaklaştı" sözleriyle başlayan bu kasîdesini beğenip, çok memnun oldu. Onu affetti. Bürdesini (hırkasını) çıkarıp, onun omuzlarına koydu. Bu sebeple Kâ'b bin Züheyr'in kasîdesi, "Kasîde-i Bürde" ismi ile meşhur olmuştur. Hz. Kâ'b 645 senesinde Şam'da vefât etti.

Resûlullahın hediye ettiği bu hırka, Hz. Muaviye tarafından Kâ'b bin Züheyr'in vârislerinden satın alınıp, muhafaza edilmiştir. Sırasıyla Emevîlere, onlardan Abbasîlere, daha sonra da Mısır'ın fethinde Mekke Serifi tarafindan diğer kutsal emânetler ile birlikte Yavuz Sultan Selim Han'a teslim edilmiştir. Günümüze kadar korunan bu hırka, "Hırka-ı Saadet" ismi ile meşhur olmuştur. Bugün hâlâ İstanbul'da Topkapı Müzesinde "Hırka-ı Saadet" odasında muhafaza edilmektedir.

| BAŞA DÖN |

Eshab-ı kiramın okçularından: KATADE BİN NU’MAN

Eshab-ı kiramdan Cabir bin Abdullah şöyle bildiriyor:

Uhud Harbi sırasında, Katade bin Nu’man, Peygamberimize bir yay hediye etmişti. Peygamberimiz de yayın baş kısmı eskiyinceye kadar bu yay ile müşriklere ok atmış'idi. Sonra yayı tekrar Katadeye iade etmişti.

Katade de bu yay parçalanıncaya kadar düşmanlara ok attı. Yay parçalandıktan sonra da, sapı ile Peygamberimizin önünde durarak, Ona hücum eden müşriklere karşı vücudunu siper etti. Nihayet gözüne bir ok isabet ederek gözü çıktı.

Hiçbir eksiği olmaz

Gözbebeğini eline alarak, Peygamberimizin huzuruna geldi. Resulullah efendimiz onu görünce, buyurdu ki:

- Ya Katade bu ne hal?

- Ya Resulallah, gördüğünüz gibi gözüm çıktı.

Bunun üzerine Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- İstersen bu haline sabret! O zaman cennet senin için hazırlanır. Eğer istersen göz bebeğini yerine koyup, senin için Allahü teâlâya duâ edeyim, eskisinden hiçbir eksiği olmaz.

Hz. Katade dedi ki:

- Ya Resulallah! Benim çok sevdiğim bir eşim var. Beni bu halde görürse, belki hoş karşılamaz. Peygamber efendimiz Katade hazretlerinin elinden gözü alıp, çıktığı yere koydu ve, **"Ya Rabbi! Katadenin gözünü güzel eyle!"** diye duâ etti.

Katadenin gözü eskisi gibi sağlam oldu. Peygamberimizin mucizesiyle görmeye başladı. Hatta bu gözü diğer gözünden daha iyi görürdü.

İmam-ı a'zam hazretleri Peygamberimizi methetmek için yazdığı bir şiirinde, bu hadiseyi şöyle yazmıştır: "Mucizenle geri getirdin, Katadenin gözünü."

Mekke'nin fethedildiği gün, kabilesinin, Beni Zafer kolunun bayrağı Hz. Katadenin elindeydi.

Dönüşte bana uğra!

Katade hazretleri bir gece, karanlıkta yatsı namazına giderken, yolda Peygamberimize rastladı. Peygamberimiz ona sordular:

- Katade, sen misin?

- Evet, ya Resulallah.

- Dönüşte bana uğra!

Namazdan sonra uğradığında, Peygamberimiz ona bir hurma dalı verdi.

O günden sonra Katade hazretleri gece bir yere giderken, yanında o hurma dalını taşıyınca, o hurma dalından etrafa ışık yayılır, çevresini aydınlatırdı.

Hz. Katade buyurdu ki:

"Size, hastalığınızı teşhis ettirip, tedavi çarelerini bulduran Kur'an-ı kerim'dir.

Hastalığınız günah işlemek, tedavisi ise, tevbe ve istiğfardır."

"Kabir azabı üç şeyden meydana gelir: Bunun üçte biri gıybet, üçte biri nemime yani söz taşıma, diğer üçte biri de idrardan sakınmamaktır."

"Elbise, servet, güzellik ve ilim gibi nimetler kendisine verilip de, tevazu etmesini bilmeyenlerin bu varlıkları, kıyamet günü kendilerine vebaldir.

Hz. Katade hicri 646 tarihinde 65 yaşında Medine-i münevverede vefat etti.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin hanımlarından: MEYMUNE BİNTİ HÂRİS

Hz. Meymune, Hz. Abbas'ın hanımı Ümm-i Fadl'ın kızkardeşi idi. İlk önce cahiliyye devrinde Mesud bin Amr ile evlenmişti. Ondan ayrılınca, Ebû Rühüm bin Abdiluzza ile nikâhlandı. Bu da vefat edince dul kaldı.

Meymune dul kaldı

Resulullah efendimiz, Hicretin yedinci senesi Hayber'in fethinden sonra, Zilkade ayında, umre niyeti ile yola çıktı. Cuhfe'de bulunduğu sırada Hz. Abbas ile buluşunca, Hz. Abbas, "Ya Resulallah! Meymune binti Hâris dul kaldı. Onu kendine hanımlığa alsan olmaz mı" diye teklifte bulundu. Bunun üzerine Peygamber efendimiz Ebu Rafi ile ensardan bir zatı Mekke'ye dünürlüğe gönderdi.

Hz. Meymune, Resulullahın kendisine dünür olduğu haberini deve üzerinde iken alınca, dedi ki:

- Deve de, üzerindeki de Resulullahındır.

Peygamber efendimizin teklifini severek kabul etti. Bu işin gereğinin yapılmasını da ablası Ümm-i Fadl'a, o da kocası Hz. Abbas'a bıraktı.

Böylece Hz. Abbas, Hz. Meymune'nin nikâhlanmasında vekil oldu. Resulullah efendimiz Mekke'de umreyi tamamladıktan sonra, Medine'ye dönerlerken Şerif mevkiine gelince, Hz. Abbas, dörtyüz dirhem mehir ile Hz. Meymune'yi Resulullaha nikâhladı. Burada düğün merasimi de yapıldı.

Hz. Meymune, Resulullahın nikâhı ile şereflenen, son hanımı oldu. Peygamberimiz bundan sonra bir daha evlenmedi.

Hz. Meymune çok hayır yapar, ibadette bulunurdu. Dinî emir ve yasaklara da son derece dikkat ederdi. Hz. Aişe onun hakkında buyurmuştur ki:

- Meymune bizim hepimizden fazla Allahü teâlâdan korkan ve sıla-i rahmi, yani yakın akrabaları gözeten bir hanım idi.

Hz. Meymune bazan borç alır ve hayır işlerine harcardı. Bir ara çok borçlanmıştı. Bunu nasıl ödeyeceğini sordukları zaman dedi ki:

- Resulullah efendimizden işittim. Buyurdu ki: **"Herkes iyi niyetle borçlanırsa, Allahü teâlâ onun borcunu öder."**

Beni Mekke'den çıkarınız!

Hz. Meymune 671 senesinde Mekke'de hastalandığında dedi ki:

- Beni Mekke'den çıkarınız! Çünkü Resulullah efendimiz, benim Mekke'nin dışında vefat edeceğimi haber verdi.

Kendisini çıkardıkları zaman, Resulullaha nikâhı yapılmış olduğu yerde vefat etti. Cenaze namazını yeğeni Hz. Abdullah bin Abbas kıldırdı. Cenazesi kaldırılacağı zaman Hz. Abdullah şöyle dedi:

- Bu Resulullahın hanımıdır. Cenazeyi fazla sallamayın ve edeple yola devam edin.

Hz. Meymune, Resulullahın son nikâhı olduğu gibi, hanımlarının da en son vefat edeni idi.

Kendisinden 46 hadis-i şerif veya başka bir rivayete göre 76 hadis-i şerif rivayet edilmiştir. Bunlardan 7 tanesi Buhârî ve Müslimde, diğerleri de çeşitli hadis ve fıkıh kitaplarında vardır.

Hz. Meymune'nin ismi daha önce "Berre" iken, Resulullah efendimiz değiştirerek "Meymune" yaptı.

| BAŞA DÖN |

Meşhûr beş dâhiden biri olan Sahâbî: MUGİRE-TEBNİ SU'BE

Meşhûr Arap dâhilerinden Mugîre der ki:

Biz Araplar içinde, dînine son derecede bağlı ve Lât putunun hizmetçisi bir kavimdik. Kavmimizin Müslüman olduğunu görecek olsam bile, onlara tâbi olmayacağımı sanırdım. Mâlikoğullarından bir heyet, Mısır meliki Mukavkıs'a gitmek ve hediye sunmak üzere hazırlanmışlardı.

Hiç kimse yanında değil!

Onlarla birlikte ben de, gitmek üzere hazırlanmıştım. Amcam Urve bin Mes'ûd'a danıştım. Gitmekten men etti ve dedi ki:

- Kardeşlerinden hiç kimse senin yanında değil!

Ben, onun sözünü dinlemedim. "Mutlaka gideceğim!" dedim. Onlarla birlikte yola çıktım. Nihâyet, İskenderiye şehrine vardık.

Mukavkis, bana baktı ve birisine, kim olduğumu ve ne istediğimi öğrenmesini emretti. O kimse, benden sordu. Kim olduğumu ve kendisini görmeye geldiğimi haber verdim. Bunun üzerine Mukavkis, kiliseye indirilmemizi ve orada ağırlanmamızı emretti. Ağırlandık.

Sonra, Mukavkis bizi çağırdı. Mukavkis, Mâlikoğullarının liderine baktı. Onu, yakınına getirtti. Birlikte oturdular. Sonra, ona sordu:

- Bütün bunlar, Mâlikoğullarından mıdırlar?

- Evet! Ancak, bir tek kişi müttefiklerdendir.

Sonra beni gösterdi. Oradaki cemaatten, Mukavkis'a en önemsiz olanı ben idim. Sonra aralarında su konuşmalar geçti:

- Sizinle benim aramda bulunan Muhammed ve Eshâbının, sizi takiplerinden nasıl kurtulabildiniz?

- Onlardan korkumuzdan ötürü, deniz yolunu tercih ettik!

- Onun, sizi kabûle dâvet ettiği şey hakkında ne yaptınız?

- Bizden hiçbir kimse Ona tâbi olmadı!

- Niçin tâbi olmadı?

- O, şimdiye kadar ne atalarımızın, ne de hükümdarların tutmamış olduğu, sonradan çıkma bir din getirdi bize! Biz, atalarımızın tuttukları dîne bağlıyız!

- Onun dâvetini, kavmi nasıl karşıladı?

- Ona, kavim'in gençleri tâbi oldular ve Onu, kavminden ve başka Araplardan olan muhâliflerine karşı korudular. Aralarındaki çarpışmada bir kere kavmi, bir kere de O yenildi!

- Siz, Onun kabûle dâvet ettiği şeyleri, bana dosdoğru haber verir misiniz?

- O, atalarımızın yapa geldikleri ibâdeti bırakmaya ve kendisine hiçbir şeyi şerik koşmadan bir Allaha ibâdet etmeye, bizi dâvet ediyor. Namaz kılmaya ve zekât vermeye dâvet ediyor!

- Namaza ve zekâta mı dediniz? Bunlar için vakit ve adet belli edilmiş midir?

- Geceli gündüzlü her gün, sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı vakitlerinde olmak üzere, beş kere namaz kılarlar.

Zekât verirler

Her yirmi miskal doldukça, altından kırktabirini, beş deveyi buldukça bir koyun zekât verirler! Bütün malların zekât nisâblarını bildirdiler.

Mukavkis, Mâlikoğullarının namaz vakitleri ve zekât nisâbı hakkında verdikleri bilgiler üzerine, sorularına şöyle devam etti:

- Onun, almış olduğu zekâtı, nereye koyduğunu, nerelere harcadığını biliyor musunuz?

- Yoksullara veriyor. Hısım ve akrabâyı görüp gözetmeyi, verilen sözde durmayı emrediyor. Fâizi, zinâyı, içkiyi ve Allahtan başkası adına kesilen kurbanın etinden yemeyi yasaklıyor!

Zafer Onun olacak!

Onların bu cevapları üzerine Mukavkis dedi ki:

- O hâlde, O, bütün insanlara gönderilmiş bir Peygamberdir! Eğer O, Kiptîlere ve Rumlara gelmiş, erişmiş olsaydı, onlar, Ona tâbi olurlardı. **Çünkü, Îsâ bin Meryem, onlara bu hususta emir vermişti. Kendisinden önce gönderilmiş olan Peygamberler de, Onu târif etmişler ve sıfatlarını bildirmişlerdir.**

Neticede zafer Onun olacak, kendisine kimse karşı koyamayacak, dînini, ayakların bastığı her yere eriştirecek, kavmi Onu, mızrakları ile koruyacaktır!

Mâlikoğulları dediler ki:

- Bütün halk, Onun dînine girmiş, Onun yanına toplanmış olsalar da, biz, Onun dînine girmeyiz, yanına varmayız!

Mukavkis hayretinden başını salladı ve aralarında şu konuşma geçti:

- Siz boştasınız ve oyalanıyorsunuz. Peki, Onun, kavmi arasındaki soyu sopu nasıldır?

- O, kavminin soy sop yönünden en üstünü ve seçkinidir.

- Mesîh yânî Hz. Îsâ ve bütün Peygamberler de, böyle, mensup bulundukları kavimlerin soy sop yönünden üstün ve seçkinleri arasından seçilip gönderilmişlerdir. Onun, sözlerindeki doğruluğu nasıldır?

- Doğru sözlülüğünden dolayı Ona Emîn adı takılmıştır.

- Bakınız şu işinize! Aranızdaki işlerde doğru ve doğru sözlü olan bir kimsenin, Allaha karşı yalan söyleyebileceğini mi sanıyorsunuz? Ona tâbi olan kimlerdir?

- Gençlerdir!

- Mesîh ve daha önceki Peygamberlere ilk tâbi olan, bağlananlar da, gençlerdi! Tevrat sâhibi olan Medîne Yahûdîleri, Ona karşı ne yaptılar, nasıl davrandılar?

- Ona aykırı davrandılar. O da, üzerlerine yürüyüp onları öldürdü ve esir etti. Her tarafa dağıldılar.

- Onlar kıskançlık yapıyorlar, Onu kıskanıyorlardır.

Bâzısını üstün tuttular

Mâlikoğulları, hediyelerini Mukavkis'in önüne koydular. Mukavkis, sevindi ve adamlarına, onların alınmasını, kendilerine bahşişler verilmesini emretti. Bahşiş verilirken onların bâzısını bâzısına üstün tuttu.

Bana gelince, kıstılar. Söylemeye değmez az ve ehemmiyetsiz bir şey verdiler. Sonra Mukavkis'in huzurundan çıktık.

Hz. Mugîre diyor ki: Mukavkis'tan işittiğimiz sözlerden, Muhammed aleyhisselâma karşı rezil rüsva ve süklüm püklüm olduk. Kendi kendimize, **"Yabancı hükümdarlar bile Onu tasdik ediyorlar da, bizler, Onun akrabâsı ve komşuları olduğumuz ve dâvetçisi evlerimize kadar geldiği hâlde, Onun yanına uğramıyoruz!"** dedik. Yerlerimize döndük.

Peygamberlerden gelmeyen kim?

İskenderiye'de oturduğum müddetçe, girmedik kilise bırakmadım. Karşılastığım bütün Kibtî, yâni Mısır halkından ve Rum din adamlarından Muhammed aleyhisselâmın sıfatını sordum.

Bunlardan biri de, Ebû Guseym kilisesi reisi Kibtî papazı idi. Kibtîler onun rızâsını ve duâsını almak için yanına gelirlerdi. Ben, ibâdete ondan daha düşkün bir kimse görmemiştim. Kendisine dedim ki:

- Peygamberlerden, gelmeyen kim kalmıştır? Bana haber ver!

- Olur! O, Peygamberlerin sonuncusudur. Onunla, Îsâ bin Meryem arasında, Peygamberlerden hiç kimse yoktur. Îsâ Peygamberin, kendisine uymayı bize emretmiş

olduğu Peygamber, Odur!

O Peygamber, ümmîdir ve Araptır. Onun ismi, Ahmed'dir. Kendisi, ne uzun, ne de kısa boyludur. Onun gözlerinde biraz kırmızılık vardır.

Kendisi, ne çok beyaz, ne de esmerdir. Saçını uzatır, elbisenin kalınca olanından giyer, yemeklerden bulduğu ile iktifa eder, kılıcını boynunda taşır, kendisiyle çarpışmaya kalkmadıkça, kendiliğinden, kimse ile çarpışmaz.

Onun yanında, kendilerini Ona fedâ eden, Onu, kendi evlâtlarından ve babalarından daha çok seven Eshâbı bulunacaktır.

O, Selem ağaçlarının yetiştiği yerden, Harem'den çıkacak, bir Harem'e gelecek, çorak ve hurmalık bir yere hicret edecektir. İbrahim aleyhisselâmın dîninde bulunacaktır!

- Bana, Onun sıfatını biraz daha açıklasan olur mu?

- O, kendisinden önceki Peygamberlerde bulunmayan birtakım haslet ve imtiyazlarla, kendisi mümtaz kılınmıştır. Her Peygamber, yalnız kendi kavmine gönderildiği hâlde, O, bütün insanlara gönderilecektir!

Orada namazını kılacaktır

Bütün yeryüzü Ona mescid ve temiz kılınacaktır. O, namaz vaktini nerede idrâk ederse, orada namazını kılacaktır.

Hâlbuki kendisinden önceki Peygamberler, namazlarını, kiliseler ve havralardan başka yerlerde kılamazlardı!

Hz. Mugîre diyor ki:

Onun ve başkalarının bütün bu söylediklerini aklımda tuttum.

Mâlikoğulları, ailelerine hediyeler satın aldılar. Sevinçli idiler. Onlardan hiç kimse de, bana hiçbir fedâkârlıkta bulunmadılar.

Yola çıktılar ve yanlarına da, içki aldılar. İçki içiyorlardı. Her türlü rezâleti yapıyorlardı.

Tâif'e dönünce, kavmime, Mukavkis'in beni hor, hakîr gördüğünü haber verecekler diye, Mâlikoğullarını öldürmeyi tasarladım. Irak'ta Bassak nehri yanında bulunduğumuz sırada, yalandan hastalandım ve başımı bağladım. Bana, "Neyin var?" diye sordular.

Ben de, **"Başım ağrıyor!"** dedim. Şaraplarını ortaya koydular ve beni çağırdılar. Onlara dedim ki:

- Başım ağrıyor, ben, içemeyeceğim. Fakat, sizinle oturur, size içirebilirim.

Medîne'ye geldim

Hiç itiraz etmediler. Oturdum, onlara içirdim. İçtikçe iştahlandılar ve daha çok içtiler. En sonunda sarhoş bir hâlde sızıp kaldılar.

Ben de, onların üzerlerine çöküp, hepsini öldürdüm. Yanlarında bulunan bütün malları alıp, Medîne'ye geldim. Peygamberimizi, mescidde Eshâb-ı kirâmla birlikte otururken buldum. Üzerimde yolcu elbisesi vardı. Kendisine, İslâm selâmı ile selâm verdim. Hz. Ebû

Bekir bakınca, beni tanıdı. Bana dedi ki:

- Urve'nin kardeşinin oğlusun galiba?

Ben de, "Evet! Allahtan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Resûlullah olduğuna şehâdet ediyorum!" dedim. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Allaha hamdolsun ki, seni hidâyete kavuşturdu, İslâmiyete ulaştırdı.

Hz. Ebû Bekir sordu:

- İskenderiye şehrine emniyet ve selâmetle vardınız mı?

- Evet!

- Seninle birlikte bulunan Mâlikoğulları ne yapıyorlar, nasıllar?

- Onlarla bizim aramızda olan, bâzı Araplar arasında olan şeydir. Biz, şirk dînindeydik. Onları, öldürdüm. Elbiselerini soyup Resûlullah efendimize getirdim. Beşte birini çıkarsın, yahut onlar hakkında ne yapmayı uygun görürse, öyle yapsın. O, müşriklerden bir ganîmettir. Ben, artık Muhammed aleyhisselâmı tasdik eden bir Müslümanım!

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Senin Müslümanlığını kabûl ettim. Fakat, onların mallarından ne bir şey, ne de beşte bir alırım. Çünkü, o, bir gadrdır, yâni zulümle, hîleyle alınmıştır. Gadrde ise, hayır yoktur!

Kendinden öncekini siler

Peygamber efendimiz böyle buyurunca, dedim ki:

- Yâ Resûlallah! Ben, ancak kavmimin dîninde bulunduğum sırada onları öldürmüş, sonra da, Müslüman olup, şimdi huzurunuza gelmiş bulunuyorum!

Resûlullah efendimiz tekrar buyurdu ki:

- İslâmiyet, kendisinden önce olup bitenleri düşürür, siler!

Mukavkis'in söylediklerini, Kibtî, yâni Mısırlı ve Rum din adamlarına sorduğum soruları ve onlardan işittiklerimi Peygamber efendimize haber verdim. Resûlullah efendimiz çok memnun oldu ve bunları, Eshâbının da işitmelerini istedi. İki, üç gün de, onlara anlattım.

Hz. Mugîre, Müslüman olduktan sonra, Peygamberimizin yanında bulunup, Ona hizmet etti. Seriyyelerde kumandanlık ve mücâhitlik yaptı. Bî'at-i Ridvânda bulundu. Hudeybiye antlaşmasında Peygamberimizin yanında olup, hizmetindeydi.

Mekke'nin fethine, Huneyn gazâsına ve Tebük seferine katıldı. Tâif'te, kabîlesi İslâmiyet ile şereflenince, amcası Urve şehîd edilip, Sakîfliler de zulüm, işkence ve tecâvüze uğradı.

Önce sen git!

Sakîfliler durumu Resûlullaha arz ettiler. Sakîf temsilcileri, Medîne'den ayrıldıktan iki veya üç gün sonra Peygamberimiz, Ebû Süfyân bin Harb ile Hz. Mugîre'yi, Rabbe (Lât) putunu

yıkmak için gönderdi.

Tâif'e yaklaştıkları zaman Ebû Süfyân, Mugîre'ye dedi ki:

- Kavminin yanına, önce sen var!

Ebû Süfyân'in kendisi ise, Zilherem'de kaldı. Bunun üzerine Hz. Mugîre, yanında ondokuz kadar kişi olduğu hâlde, yatsı vaktı, Rabbe'yi yıkmak üzere Tâif'e girdi. Geceyi orada geçirdiler. Sabahleyin, Rabbe'nin üzerine çıkacaklar, onu yıkacaklardı.

Hz. Mugîre, eline, bir balta aldı. Rabbe'nin üzerine çıktı. Kendi kavim ve kabîlesi olan Muattiboğulları, Urve bin Mes'ûd gibi vurulur, öldürülür korkusuyla silahlanarak Hz. Mugîre'nin yakınında, dikilmiş duruyorlardı.

O sırada, Ebû Süfyân da oraya geldi. Müşrik kadınları gelip başlarını açmışlar, erkeklerinin, kılıçla çarpışmaksızın, Rabbe'yi, Müslümanlara teslim ettiklerine yanıyorlar, ağlıyorlardı. Köleler, çocuklar, erkekler, genç kızlar gelmişlerdi. Herkes, Lât'in yıkımından dolayı endişeli bulunuyordu.

Hz. Mugîre, elindeki balta ile, Lât'a bir darbe indirdi. Ebû Süfyân dedi ki:

- Vah vah sana! Eyvahlar olsun sana!

Hz. Mugîre titrer gibi yaparak arkasının üzerıne yıkıldı. Tâif halkı, birden çığlık kopardılar. Dediler ki:

- Allah, Mugîre'yi rahmetinden uzak etsin! Rabbe, onu öldürdü!

Hz. Mugîre'nin yıkılıp düştüğünü görmelerine çok sevindiler. Dediler ki:

- Sizlerden, ona yaklaşmayı, onu yıkmaya kalkışmayı göze alabilecek kim var? Vallahi, ona güç yetirilemez! Hayır! Siz, Rabbe'nin, kendisini koruyamayacağını, savunamayacağını sanıyordunuz! İşte o, kendisini korumuş ve savunmuştur!

Birer taştırlar

Mugîre, bir müddet o hâl üzere kaldıktan sonra, silkinip oturdu. Sonra Tâif halkına seslendi:

- Ey Tâifliler! Araplar, "Arap kabîleleri içinde sizlerden daha akıllı bir kabîle yoktur" derlerdi. Meğer, **Arap kabîleleri içinde sizden daha ahmak bir kabîle yokmuş!**

Yazıklar olsun size! Lât ve Uzzâ dediğiniz nedir ki? Şu taşlar gibi birer taştırlar! Taştan, kerpiçten ibârettirler! Onlar, kendilerine kim tapıyor, kim tapmıyor bilemezler!

Yazıklar olsun size! Lât, hiç işitir mi? Hiç görür mü? Hiçbir yarar veya zarar verir mi? Geliniz, Allahın affına ve lütfuna sığınınız! Ona ibâdet ediniz!

Hz. Mugîre, Tâiflilere, putların hiçbir şey yapamadıklarını belirttikten sonra, yanındakilerle birlikte Rabbe'yi yıkmaya, taşları, birer birer yere indirmeye devam etti. En sonunda, onu yerle bir edince, Tâifliler şaşırıp kaldılar.

Lât'in kapıcısı ve bakıcısı olan Aclân bin Attâb, Mâlikoğullarındandı. Ondan sonra bu hizmeti, oğulları görmekte idi. Lât'in bakıcısı diyordu ki:

- Göreceksiniz ki, temeline inilince, temel öyle bir kızacaktır ki, o kızgınlıkla, onları yerin dibine batıracaktır!

Temeline kadar indi

Hz. Mugîre bunu işitince, temelini de kazmaya başlayıp, adam boyunun yarısına kadar kazdı. Temeline kadar indi. Orada bulunan, altın ve gümüşleri çıkardı.

Putun bulunduğu yerdeki mallar, bir araya toplanınca, Hz. Mugîre, Ebû Süfyân'a dedi ki:

- Resûlullah efendimiz, bu maldan, Urve ile Esved'in borçlarını ödemeyi sana emretmişti. Bunun üzerine, onların borçlarını ödediler.

Hz. Mugîre, Tâif'i küfür karanlığından nûra kavuşturup, Mekke'ye, Resûlullahın yanına döndü. Vedâ haccına katıldı. Resûlullahın âhirete teşriflerinde techiz ve tekfinde vazife aldı. Peygamberimiz kabre indirildikten sonra, üzerine toprak atılırken yüzüğünü düşürdü. Hz. Ali'ye durumu arz edip, kabirden yüzüğünü almak istedi. Müsaade verilince, kabre inip, yüzüğünü alırken, Peygamberimizin ayaklarını sıvazladı. Böylece Resûlullahın mübârek bedenine son defa elini süren kişi oldu.

Bundan dolayı, **"Resûlullahtan son ayrılan insan benim"** derdi.

Kureyşli müşrikler, Benî Sakîf kabîlesi reisi olan amcası Urve bin Mes'ûd'u elçi olarak gönderdi. Urve, konuşma esnasında cahiliyye âdetinde olduğu gibi, Peygamberimizin sakalını tutup, okşamak istedi.

Hz. Mugîre, amcası Urve'ye kılıcının ucuyla müdâhale ederek, Resûlullahın mübârek sakalına dokunmaktan menetti.

Amcası, onun Resûlullaha olan sevgisi, muhabbeti ve bağlılığı karşışında hayrete düştü.

Sefirlik yaptı

Hz. Mugîre, Hz. Ebû Bekir'in hilâfetinde, yalancı peygamberlik iddiasında bulunan Müseylemet-ül-Kezzâb ve dinden dönen mürtedler üzerine gönderilen orduda vazife aldı. Yemâme harbinde mürtedlere, Şam ve Yermük'de de Rumlara karşı savaştı. Yermük'de bir gözü yaralandı.

Hz. Ömer'in hilâfetinde Irak'ta yapılan fetihlere de katıldı. İran'daki Sâsânî İmparatorluğunun sonunu getiren **Kadisiye Meydan Muharebesi** öncesinde, Müslümanların sefirliğini yaptı.

Zulüm üzerine kurulan İran Sâsânî kumandanlık sarayının şaşaası ve kumanda heyetinin süslü elbiselerine karşı, Mugîre'nin sâde kıyâfeti ve vakarlı hâlini gören İran kumandanları şaşırdılar.

Hz. Mugîre, Sa'd bin Ebî Vakkâs tarafindan sefir olarak gönderilmişti. İranlılar, sert konuşup, Müslümanları korkutacaklarını zannettiler. Söz sırası Mugîre'ye gelince, o, büyük bir cesaretle konuşmaya başladı ve şöyle dedi:

- İslâmiyetin esaslarına göre, herkes Allahü teâlâ indinde bir kul olarak eşittir. Hiç kimsenin diğerine karşı bu hususta bir imtiyazi yoktur.

Yaltakçılık yapmışlar

Mugîre hazretlerinin bu sözlerini dinleyen İran heyeti, şaşkın bir vaziyette birbirlerine bakıp, ne söyleyeceklerini ve ne yapacaklarını şaşırdılar ve telâşa düştüler. Telâşı ve

şaşkınlığı daha çok artan İran Başkumandanı Rüstem, yakut, inci ve elmaslarla süslü olan kılıcını Hz. Mugîre'ye göstererek dedi ki:

- Sefir hazretleri, bu kılıç çok insanlar tarafindan birçok kere öpülmüştür.

Bu söz karşısında büyük bir dâhî olan Hz Mugîre şöyle cevap verdi:

- Senin kılıcını öpenler, yaltakçılık yaparak kılıcını değil, onun kınını öpmüşlerdir.

Sonra kendi kılıcını göstererek dedi ki:

- Bu kılıç ondan daha keskin ve daha çok bilenmiştir.

Bu görüşmelerden sonra anlaşmaya varılamadı ve yapılan Kadısiye Meydan Muharebesinde, Müslümanlar galip geldi. Bu savaşta, Hz. Mugîre büyük bir kahramanlık göstermiştir.

Mugîre hazretleri bir kadınla evlenmek istemişti. Peygamber efendimiz Mugîre'ye buyurdu ki:

- Onu gördün mü?

- Hayır yâ Resûlallah.

- Onu gör! Zîrâ birbirinizi görmeniz, aranızdaki muhabbeti artırır.

Hz. Mugîre buyurdu ki:

- Bir kimse evine girdiği zaman selâm verirse, şeytan, **"Artık, benim burada duracak bir yerim kalmadı"** der.

Sofraya oturup yemek yemeye başladığı zaman, Allahü teâlânın adını anarsa, yâni Besmele-i serîfeyi söylerse, şeytan bu sefer de, **"Benim burada ne duracak yerim, ne de yiyecek bir şeyim kaldı"** der.

Eli boş çıkar

Su içeceği zaman, Allahü teâlânın adını anarsa, şeytan bu sefer de şöyle der: **"Artık burada benim için ne durak, ne yemek, ne de içmek kaldı."** Şeytan, bundan sonra eli boş olarak çıkar gider.

Hz. Mugîre, dâhi olup, teşkilâtçı bir Sahâbiydi. Zekâ ve aklını, meşhur dâhilerden Halîfe Hz. Muâviye de takdir ederdi. Büyük meseleleri üstün görüşüyle hemen hâlledip, en şıkışık durumlarda bile bir çıkar yol bulurdu.

Dînî ilimlere vâkif, tedbir sahibiydi. Pek çok talebe yetiştirip, bunlara dînî ilimleri öğretip, hadis-i şerif rivâyet etti. Yüzotuzüç hadis-i şerif rivâyet etti.

Vefâtına kadar Kûfe vâlisi kaldı. Kûfe'de 670 senesinin Saban ayında, yetmiş yaşında taundan vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Eshab-ı kiramın elçilerinden: RİBİ BİN ÂMİR

Hz. Ömer'in hilafeti zamanı idi. İslâm adaleti altında müslümanlar, bir taraftan altın devirlerini yaşarken, diğer taraftan da İslâm orduları, dört bir cephede yeni fetihler yapıyor, zaferler kazanıyor ve İslâm topraklarını genişletiyorlardı.

Zincirlerle bağlıydılar

Sâd ibni Ebî Vakkas'ın kumandası altındaki 34 bin kişilik İslâm ordusu, Acem topraklarına dayanmıştı. Resul-i ekremin duâsının gerçekleşmesine çok az bir zaman kalmıştı. İran Kisrası Resul-i ekremin mektubunu parçalamış, Resulullah efendimiz de, **"Ya Rabbi, nasıl o benim mektubumu parçaladıysa, sen de onu ve onun mülkünü parça parça et"** diye duâ etmişti.

Bu duâ gerçekleşmiş, İran Kisrası, oğlu tarafından hançer ile öldürülmüş, şimdi sıra mülkünün parçalanmasına gelmişti.

İran kisrası Yezd-i Cürd'ün kumandanı Rüstem, İslâm ordusuna karşı hazırlıklarını tamamlamıştı. İslâm ordusunun 34 bin mevcuduna karşılık, İran ordusunun 80 bin yedeği yanında 120 bin mevcudu vardı. Bu mevcudun 30 bini, kaçmaması için zincirlerle birbirine bağlanmıştı.

İslâm ordusu, dinimizin emrine uyarak, elçiler göndererek, önce düşmanını İslâm dinine davet ediyordu. Bunun için Rüstem'e de birkaç defa elçi gönderilmişti. Rüstem her seferinde reddetmişti.

Rüstem'in yanına giden ikinci elçi de Ribî bin Âmir idi. Rüstem'in yanına vardığında, hiç görmediği şatafatlı bir manzara ile karşılaştı. Rüstem'in bulunduğu yer, nakışlı yastıklar, kadifeden halılar, inci ve yakutlar ve daha birçok zinetlerle süslenmişti. Rüstem, altından yapılmış bir koltukta oturuyor, etrafındaki insanlar bir köle gibi kendisine hizmet ediyorlardı.

Ribî'nin ise eski bir kıyafeti, eğri bir kılıcı, yer yer eğilmiş bir kalkanı ve çelimsiz bir atı vardı. Ancak gördüğü şatafat Ribî bin Âmir'i hiç mi hiç cezbetmemişti. Bütün bu gördüklerine karşılık, onun da sarsılmaz bir imanı, yıkılmaz bir şecaati ve cesareti vardı.

Böyle kabul ederseniz...

Halılarla örtülü yere varınca, atından indi ve hemen oraya atını bağladı. Silahı, zırhı üzerinde ve miğferi başında idi. Ona, "Silâhını bırak" dediler. O da şu cevabı verdi:

- Beni böyle kabul ederseniz ne âlâ, yoksa döner giderim.

Orada bulunanlar, bu çelimsiz insandan çıkan cesurane sözler karşısında şaşırıp kalmışlardı.

Rüstem, "Bırakın onu" dedi. Ribî ilerledi ve Rüstem'in yanına yaklaştığında, mızrağını yere sapladı. Yerde ise ipekli yastıklar vardı. Mızrağın keskin ucu, ipek yastıkları delip geçti. Etrafındakilerin fevkalâde değer verdiği bu süslü yastıkların, Ribî için hiçbir ehemmiyeti yoktu. Onun tek düşündüğü, elçilik vazifesini, İslâmın izzetine uygun bir şekilde yerine getirebilmekti. Ribî, süslü yastıklara aldırmayıp yere oturdu.

İslâm elçisi Ribî bin Âmir'in, huzurunda mızrağını yere saplamasından sonra, Rüstem dedi ki:

- Ne diyorsan, anlat bakalım!

Ölen için cennet var

Ribî şöyle cevap verdi:

- Allahü teâlâ, dilediği kimseleri, kula kulluktan kendisine kulluğa, dünya sıkıntılarından feraha çıkaralım, bâtıl dinlerinin zulmünden kurtarıp İslâm adaletine ulaştıralım diye, bize bir Peygamber gönderdi. Kim bu dini kabul ederse, bizden olur, biz de döner gideriz. Kim de kabul etmezse, Allahın vâd ettiğine kavuşuncaya kadar onunla savaşırız.

- Allahın vâd ettiği nedir?

- Kâfirlerle savaşırken ölen için cennet, geride kalanlar için ise zaferdir.

- Söylediklerini dinledim. Bu mevzuu düşünmemiz için bize mühlet verir misin?

- Evet, istediğiniz mühleti veririz.

- Kaç gün mühlet verirsiniz?

- Bir veya iki gün ancak mühlet veririz.

Bunun üzerine Rüstem dedi ki:

- Hayır. Âlimlerimiz ve reislerimizle mektuplaşmamız için bu vakit az olur.

Onun bu cevabı üzerine Ribî dedi ki:

- Peygamberimiz düşmanla karşılaştığımız zaman, üç günden fazla mühlet vermememizi emretti. Düşün ve adamlarına sor, bu mühlet içinde şu üç şıktan birini tercih et: Müslüman olmak, cizye vermek ve harb etmek.

Rüstem tekrar sordu:

- Sen onların efendisi misin?

- Hayır, müslümanlar birbirlerine kuvvet veren tek vücut gibidir.

Rüstem bunun üzerine adamlarını topladı ve dedi ki:

- Bu adamın sözlerinden daha kıymetli ve kabule sayan bir söz duydunuz mu?

Adamları, Rüstem'in bu sözlerine şiddetli bir şekilde karşılık verdiler:

- Kendi dinini bırakıp, onun söylediklerine meyletmekten Allah seni muhafaza etsin! O adamın elbiselerini görmedin mi? Böyle elbiseler giyen adamın sözlerinde ne olabilir ki?

Yazıklar olsun size!

Bunun üzerine Rüstem, adamlarına dedi ki:

- Yazıklar olsun size! Siz elbiselere mi bakıyorsunuz? İnsanın şahsiyeti elbiseleri ile değil, akıl, kabiliyet ve konuşması iledir. Bunlar zaten yiyecek ve elbiseye önem vermiyorlar. Onlara göre önemli olan, akıl ve kabiliyettir.

Kısa bir zaman sonra, Ribî gibi elbise giyenlerden müteşekkil 34 bin kişilik İslâm ordusu, süslü elbiseler ve zinetler içerisinde bulunanların 200 bin kişilik ordusuna galip gelmiş ve İslâm orduları Medayin'e girerek, Resul-i ekremin duâsının gerçekleşmesine şahit olmuşlardı.

İslâm ordusundan, çok az kimse şehit olurken, İran ordusu 120 bin kişi zayiat vermiş, geri kalanları da yaralı olarak firar etmişlerdi.

| BAŞA DÖN |

Ensârın sancaktarlarından: SA’D BİN UBÂDE

Sa’d bin Ubâde, ikinci Akabe bîatinda Müslüman oldu. O da bu bîatte, Peygamberimizle görüşüp, kendi canlarını ve mallarını korudukları gibi Peygamberimize yardım edeceklerine söz veren Sahâbîlerdendi.

Her gün yemek gönderdi

Bu bîatte seçilen 12 temsilciden biri de Hz. Sa’d bin Ubâde’dir. Çok zengin ve cömert idi. Peygamber efendimiz Medîne-i münevvereye hicret ettiğinde, Hz. Hâlid bin Zeyd’in evinde yedi ay misâfir olmuştu. Sa’d bin Ubâde hazretleri, Peygamberimize bu misâfirliği sırasında her gün yemek göndermiştir. Hicretin ikinci yılında yapılan ve ilk gazve olan Ebvâ gazvesinde, Hz. Sa’d bin Ubâde Medîne’de vekil olarak görevlendirildi.

Peygamberimiz Bedir savaşı yapılmadan önce müsâvere heyetini topladığında, Sa’d bin Ubâde hazretleri de bu heyette bulunmuştur. Bedir ve Uhud savaşlarına katılmıştır. Uhud savaşında Peygamberimiz Hazrec kabîlesinin sancağını Sa’d bin Ubâde hazretlerine vermiştir. Bu savaşta düşman karşısı da büyük bir sebatla savaşmıştır.

Müreysi gazâsında ensârın sancağı onun tarafından taşınmıştır. 627 yılında vuku bulan Gared gazvesinde, orduya erzak olarak on deve yükü hurma vermiştir. Onun bu hizmeti üzerine Peygamberimiz, **“Allahım Sa’d’a ve Sa’d ailesine rahmet eyle!”** diyerek duâ etti ve buyurdu ki:

- Sa’d bin Ubâde ne iyi kimsedir.

Hazrec kabîlesinden olanlar da dediler ki:

- Yâ Resûlallah! Sa’d bin Ubâde aramızda büyüğümüzdür. Babası da öyle idi.

Kuraklık ve kıtlık yıllarında halkı doyururlar, yolda kalanlara da yardım ederlerdi. Misâfirleri ağırlarlar, musibet ve ihtiyaç zamanlarında yardım yaparlar, kabileleri yurtlarına göçürürlerdi.

Bunun üzerine Peygamberimiz buyurdu ki:

- Câhiliye devrinde en ileri olanınız, İslâmiyette de en ileridir.

Ensârın sancağını taşıdı

Hendek savaşı yapılmadan önce, Peygamberimiz istişâre için Sa’d bin Mu’âz ve Sa’d bin Ubâde’yi çağırmıştı. Bu istişâre sırasında, Peygamberimizin emirlerine uymakta en ufak bir tereddüt göstermeyeceklerini ve müşriklerle savaşmaya, canlarını fedâ etmeye hazır

olduklarını belirtmişlerdir.

Bu sırada gösterdikleri sebat ve düşmanla çarpışma hususundaki kararları karşışıda, Peygamber efendimiz çok memnun olmuştur. Hendek savaşına da katılan Sa'd bin Ubâde hazretleri, bu savaşta ensârın sancağını taşımıştır.

Hendek savaşından hemen sonra yapılan Benî Kurayza gazâsında bütün orduya yiyecek vermiştir. Hudeybiye antlaşmaşında ve Bîat-i Ridvânda bulundu. Hayber gazvesindeki ordunun kumandanlarından birisi de Sa'd bin Ubâde idi. Mekke'nin fethinde de bulundu. Bu sırada sancaklardan birini de o taşıdı. Bundan sonra vuku bulan Huneyn gazvesinde Hazrec kabîlesinin sancağını taşıdı.

Sa'd bin Ubâde hazretleri, vefât edinceye kadar canıyla ve malıyla devamlı hizmette ve cihadda bulunmuştur. Medîne civarında pek çok arazisi, bağı ve bahçesi vardı. Evi, Medîne'nin kenar mahallesinde idi. Mescid-i Nebîye uzak olduğu için, orada bir mescit yaptırmıştı.

Hz. Sa'd bin Ubâde, sülâlece cömert bir âiledendi. Dedesi, "Et, yağ isteyen, Düleym'in evine gelsin" diye nida ettirir ve gelenlere et ve yağ dağıtırdı. Düleym vefât edince, oğlu Ubâde de aynı şekilde nida ettirir ve gelenlerin ihtiyaçlarını görürdü.

Su sadakası iyidir

Hz. Sa'd, dedelerinden beri sürüp gelen bu cömertliklerini, Müslüman olduktan sonra daha çok artırmıştır. "Allahım, bana cömertlik yapabileceğim mal ver" diye duâ ederdi.

Kale şeklinde bir evi vardı. Orada ikâmet ederdi. Burada hergün büyük ziyâfetler verirdi. Herkes oraya gidip, yer içerdi.

Eshâb-ı kirâm içinde Eshâb-ı Suffa denilen kimsesiz, yoksul Müslümanlardan hergün 80 kişiye yiyecek ve içecek verirdi.

Resûlullah efendimiz hicret edince de, Peygamberimize her gece et, süt ve tereyağı veya yemek gönderirdi.

Annesi vefât edince, Peygamberimize gelip dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Annem öldü. Ona ne iyilik yapabilirim?

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Su sadakası iyidir. Zîrâ sadaka vermek, Allahü teâlânın gadabını yumuşatır. İnsanı azâbdan kurtarır. Eceli gelmemiş olan hastanın şifâ bulmasına sebep olur.

Bunun üzerine Hz. Sa'd bin Ubâde Medîne'de bir kuyu açtırdı. "Sikâye-i âl-i Sa'd" adını verdiği bu su kuyusunu Müslümanların iştifadesine sundu.

Arap kabîleleri içinde ensârdan olan Evs ve Hazrec kabîlesinin İslâma çok büyük hizmetleri olmuştur. Savaşlarda çok şehit vermişlerdir. Sa'd bin Ubâde ve Sa'd bin Mu'âz bu kabîlelerin en ileri gelenlerinden idi.

Her ikisinin de İslâmiyete hizmetleri ve Müslümanlar için gösterdiği fedakârlıkları, akılları şasırtacak derecede idi. Bu uğurda feda etmedikleri hiçbir şeyleri kalmamıştı. Mallarıyla, canlarıyla hizmet ettiler. Sa'd bin Mu'âz Peygamberimiz hayatta iken şehit olmuştur.

Hizmete teşvik etmiştir

Onun vefâtından sonra, Ensâr arasında en önde gelen zat, Sa'd bin Ubâde olmuştur. O da dâimâ İslâmiyete hizmet etmiş, Medîneli Müslümanları Dîn-i İslâm için fedâkârlık ve hizmet etmeye teşvik etmiştir.

Hz. Sa'd bin Ubâde, Hz. Ebû Bekir'in halîfeliği sırasında Medîne'de ikâmet etti. Sonra Şam tarafında Havran'a gitti. Ömrünün sonuna kadar orada yaşadı. 635 senesinde orada vefât etti. Gûta kasabasında defnedildi.

Sa'd bin Ubâde hazretleri, Peygamberimizden bizzat işiterek hadis-i şerif rivâyet etmiş ve hadis-i şerif öğrenmekle meşgul olmuştur. Rivâyetleri, meşhur hadîs kitaplarından olan Kütüb-i sittenin dördünde yer almıştır.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin halası: SAFİYYE BİNTİ ABDÜLMUTTALİB

Resulullah efendimizin halası olan Hz. Safiyye, oğlu Zübeyr ile birlikte müslüman oldu. Oğlu Zübeyr ile birlikte hicret etti. Peygamber efendimize eziyet eden, kardeşi Ebu Leheb'e dedi ki:

- Ey kardeşim! Kardeşimin oğlunu ve Onun dinini yardımsız, hor, hakîr bırakmak, sana yakışır mı? Vallahi bugün yaşayan bilginler, Abdülmuttalib'in soyundan bir Peygamberin çıkacağını bildiriyorlar. İşte, o peygamber, budur!

Böyle söyleyerek Ebu Leheb'i de islâma davet etmiş, fakat o kabul etmemiştir.

Savaşların çoğuna iştirak etti

Hz. Safiyye'nin annesi Hâle ile Resul-i ekremin annesi Amine Hatun kardeş idiler. Bu suretle, Peygamberimiz ile, hem ana, hem de baba tarafindan çok yakın akraba olurlardı.

Hz. Safiyye gazaların çoğuna iştirak etmişti. Gayet cesur idi. Uhud gazasına kati şöyle olmuştu: Resul-i ekrem efendimiz, Uhud savaşına gittikleri zaman, kadınlar da Hz. Hassan bin Sabit'in köşkünde bulunuyorlardı. Erkek olarak sadece Hassan vardı. O da yaşlı ve zayıf idi. Yahudîler bunu fırsat bilip saldırmak istiyorlardı. İçlerinden birisi köşkün dibine kadar sokulup, olup bitenleri dinlemek istedi. Hz. Safiyye bunu gördü ve bağırdı:

- Hassan, şu yahudînin yanına in, onu öldür!

Hz. Hassan dedi ki:

- Ben onunla savaşacak hâlde olsaydım, şimdi herhalde Resulullahın yanında olurdum.

Hz. Hassan, hastalık geçirdiginden kılıç sallayamıyordu. Hz. Safiyye bunun üzerine, bir çadır direğini kaptı ve aşağı indi. Yahudînin kaçmaması için kapıyı yavaş yavaş araladı. Birden çadır direğini yahudînin başına indirdi. Yahudî, yediği darbe sonucu bir daha kalkamadı ve öldü.

Bundan sonra Safiyye eline bir kılıç alarak Uhud'un yolunu tuttu. Elindeki kılıcı ile önüne gelene saldırıyor, bir yandan da müslümanları harbe teşvik ederek, "Siz nasıl

insanlarsınız, Resulullahı bırakıp da nereye gideceksiniz” diyordu.

Cesedini görmesin

Peygamber efendimiz onun vaziyetini görünce, oğlu Hz Zübeyr’i çağırdı ve buyurdu ki:

- Annen Safiyye, kardeşi Hamza’nın cesedini görmesin. Çünkü cesedin durumu çok kötü idi. Kardeşinin cesedini böyle görse, herhalde aklını kaçırır.

Hz. Zübeyr de bu emir üzerine annesinin yanına sokularak dedi ki:

- Anneciğim, Resulullah efendimiz senin geri çekilmeni buyuruyor.

- Nasıl? Geri mi dönecekmişim? Kardeşimin cesedinin nasıl olduğunu biliyorum. Bunun intikamını alacağım. Allahü teâlâ bilir ki, ben böyle yapılmasından hiç hoşlanmam. Fakat sabredeceğim. Ama bir gün bunların karşılığını da göreceğim.

Hz. Zübeyr, durumu Resulullaha arz etti. Resulullah efendimiz de halasının metanetini duyunca, cesedin yanına gelmesine izin verdi. Cesedin parça parça olduğunu gördü. Kendisine hakim oldu. Yalnız **“İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn"** dedi. Ellerini açıp duâ etti ve oradan ayrıldı.

Hz. Safiyye Hendek gazvesinde de Hassan bin Sabit’in köşkünde, içeriyi dinlemek isteyen bir yahudîyi öldürmüştür.

Böylece Hz. Safiyye, gerek Uhud’da, gerekse Hendek savaşında birer düşman öldürmesiyle, eshabın takdirine mazhar olmuştur.

Orduları idare edecektir

Hz. Safiyye, Hz. Ömer halife iken, 640 yılında, 73 yaşında iken vefat etti. Bakî kabristanında Mugire bin Sube’nin kabri yanına defnedildi.

Hz. Safiyye disiplinli bir anneydi. Bazen oğlu Zübeyr’e sert davrandığı olurdu. “Niçin böyle yapıyorsun” diyenlere şöyle cevap vermişti:

- Ben onun iyi yetişmesi için böyle yapıyorum. Çünkü o, ileride orduları idare edecektir.

Gerçekten de Hz. Zübeyr büyük bir İslâm fedaisi oldu.

Hz. Safiyye cahiliyye devrinde Hâris bin Harb ile evlenmişti. Hâris’ten bir oğlu oldu.

Hâris öldükten sonra Hz. Zübeyr’in babası Avvam bin Hüveylid ile evlendi. Bundan da üç çocuğu oldu. Bunlar Hz. Zübeyr, Saib ve Abdülkâbe’dir.

Sen bizim ümidimizdin

Hz. Safiyye, cesaret ve secaati ile nesillere örnek olacak şekildeydi. Gayet fasih ve beliğ mersiyeler yazardı.

Hz. Safiyye, Arap edebiyatında, şiir ve mersiye söylemekte çok ileri idi. Hamasî şiirleri de meşhurdu. Bir tanesinde şöyle demiştir:

Benden Kureyş’e haber salın ve deyin ki: “Ne hakla bize tahakküm etmeye kalkarsınız?

Bizim büyüklüğümüz sizden eksik mi? Şunu iyi biliyorsunuz ki; bizim eski bir şerefimiz ve önce gelme hakkımız vardır.

Bizim için zulüm ateşi yakılmamıştır. Verdiğimiz sözü bozduğumuzun alameti hiç belirtilmemiştir. Bütün hayır ve fazilet bizdedir." Babası Abdülmuttalib'in vefatında, Hz. Hamza'nın şehit edildiğinde ve Resul-i ekremin vefatlarında yazdıkları mersiyeler meşhurdur.

Resullullah efendimizin vefatındaki mersiyesinde demiştir ki:

Ya Resulallah! Sen bizim ümidimizdin,
Sen bize hep iyilik edenimizdin.

Sen, değildin hiç, haksızlık edenlerden,
Sen, şefkat sahibi ve yol gösterenlerden.

Ve dahî anlatılmayan ilim deryası,
Bugün ağlayanların, senin içindir feryadı.

Senin yoluna hep ecdadım feda olsun!
Malım, canım, bütün varlığım feda olsun!

Ah! Şimdi aramızda sağ olsaydınız,
Ne kadar mesrur olurduk kalsaydınız.

Hak teâlânın hükmü bu, ya sabır diyoruz,
Bilmem ki ne yapsak, hep figan ediyoruz.

Allahın selamı, sana olsun ya Resulallah!
Adın Cennetine girip kalasın ya Resulallah!

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin hanımlarından: SAFİYYE BİNTİ HUYEY

Safiyye binti Huyey, Hayber'de, soyluluğu, güzelliği, iyi ahlâk ve namusluluğu ile herkesçe beğenilirdi. Hayber'de ilk önce meşhur bir şair ve kumandan olan yahûdi Sellam bin Mişkem ile nişanlandı. Bundan ayrılarak, Hayber'in en meşhur kalesi olan Şemmus kalesinin, çok zengin kumandanı Kenane bin Hakik ile evlendi.

Gözü morardı

Hz. Safiyye, Kenane ile evliyken, rüyasında; Ay'ın, onun odasına düştüğünü görmüştü. Bu rüyasını kocasına anlatınca; Kenane, "Sen ancak Hicaz'ın meliki Muhammed'i istiyorsun" deyip, yüzüne bir tokat attı. Gözü morardı. Peygamber efendimiz, Hayber'i 629 senesinde fethetti. Safiyye'nin babası ve kocası öldürülüp, kendisi de esir edildi.

Esirler paylaşılınca, Safiyye de âlemlere rahmet olarak yaratılan Peygamber efendimizin hissesine düştü. Peygamber efendimiz, Safiyye'yi azat etti. Bunun üzerine Safiyye, seve seve iman edince, Resulullahın nikâhıyla şereflendi. Bütün müslümanların annesi oldu.

Sehba mevkiinde düğünü yapılıp, kavun ve hurma velime [Düğün yemeği] olarak verildi. Gözünün morarmasına, Resulullah efendimiz, **"Nedir bu iz?"** diye buyurunca, şöyle arz etti:

- Bir gece rüyamda sanki Ay gökten inip, koynuma girmiş görmüştüm. Kocam Kenane'ye anlattım. "Sen şu üzerimize gelen Arap melikinin hanımı olmaya göz dikmişsin" diyerek yüzüme bir tokat vurdu. O tokatın izidir.

Hz. Safiyye İslâmiyetle şereflenince, çok samimi bir müslüman oldu. Vaktini ibadet ve zikir ile geçirdi. Zinet eşyası fazla olduğundan, bunu Peygamber efendimizin hanımları arasında paylaştırdı. Çok yardımsever olup, daima fedakârlıklarda bulunurdu.

Peygamberimize karşı çok büyük muhabbeti vardı. Peygamber efendimizin hastalığında dedi ki:

- Ey Allahın Resulü! Keşke sizin bütün ağrılarınızı, acılarınızı ben çekseydim.

Hz. Safiyye akıllı, halim, selim ve ağırbaşlı bir hanımdı. Hakkında şu hadise anlatılır:

Metanetini bozmadı

Müslümanlar Hayber'i fethettiklerinde, Safiyye, akrabaları ve ahalisi esir edilmişti. Peygamberimizin yanına getirilirken, yahûdilerin cesetlerinin bulunduğu yerden geçmek zorunda kalındı. Hz. Safiyye'nin yanında bulunan kadın bağırıp, çağırarak, başına toprak attı. Fakat, o metanetini bozmadı. Hatta, geçerken kocasının cesedini de gördü. Fakat, istifini bile bozmadı.

Hz. Safiyye çok cömertti. Eline geçenleri dağıtırdı. Vefatında bir evi kalmıştı. Emlakının üçte birini yeğenine, kalanı da fakirlere sadaka olarak verilmesini vasiyet etti.

Hz. Safiyye, Hz. Harun'un neslindendir. Annesi Berre binti Semvan idi. Baba tarafından Benî Nudayr ve anne tarafından da yahûdilerin Benî Kureyza aşiretinin ileri gelenlerindendi. Babası Huyey bin Ahtab, Arabistan'daki bütün yahûdilerin başı sayılırdı. Annesi Berre'nin babası Semvan Arabistan'da şecaat ve cesareti ile şöhretliydi.

Hz. Safiyye'nin Hayber'de 611 senesinde doğduğu tahmin edilmektedir. Medine'de 671 senesinde, altmış yaşında vefat etti.

| BAŞA DÖN |

Ailece müslüman olan sahabilerden: SEDDAD BİN EVS

Seddad bin Evs, Medineli ensardan idi. Müslüman bir aile ocağında yetişti. Yaşı küçük olduğu için, Resulullah efendimizin gazalarına katılamadı. Ancak Resulullah efendimizin huzurunda devamlı bulunarak yüksek derecelere ve ilimlere kavuştu. Peygamber efendimizin vefatından sonra Şam'da, Filistin'de, Beyt-ül-Mukaddes'te ve Humus'ta bulundu.

Uykum kaçıyor

Seddad bin Evs, eshabın faziletlilerindendir. Geniş bir bilgiye sahipti. Devrinde, her ilimde kendisine müracaat edilirdi. Yumuşak huylu, açık sözlü, hiddet zamanında gadabına hakim idi. İbadette ve Allahü teâlânın beğendiği işlerde çok gayretliydi. Kalbi, Allahü teâlânın korkusu ile doluydu.

Yattığı zaman tefekküre dalardı. Allahü teâlânın rahmeti ile birlikte, azabını da hatırlar, "Ya Rabbi! Cehennem ateşini düşündükçe uykum kaçıyor" derdi. Allahü teâlânın emir ve yasaklarına uymakta çok titiz olup, bunları güler yüz, tatlı dille insanlara anlatırdı.

Seddad hazretlerinin hususiyetlerinden biri de, ağzından, lüzumsuz ve olur olmaz sözlerin çıkmamasıdır. O, riya ve gösterişten çok sakınırdı. Ebu Esas Sagani şöyle anlatır:

"Sam Cami-i şerifine gitmiştim. Orada Seddad bin Evs hazretleri ile karşılaştım. Bir yere gidecekti. Nereye gideceğini sordum. Hasta bir arkadaşını ziyaret edeceğini söyledi. Ben de kendileriyle gelebileceğimi söyledim ve beraberce gittik.

Oraya varınca, hastaya, durumunun nasıl olduğunu sordular. Hasta, nimet içerisinde olduğunu söyledi. Bunun üzerine, Seddad hazretleri şöyle buyurdu:

- Günahlarının affedildiğini sana müjdelerim. Çünkü, Peygamber efendimiz, **(Allahü teâlâ buyurur ki: "Mümin olan kullarımdan birini imtihan ettiğim zaman, o bu imtihanı hamd ile karşılarsa, yatağından anasından doğduğu günkü gibi, günahlarından temizlenmiş olarak kalkar)** buyurdu."

Şirke düşecek mi?

Ubade bin Nesi naklediyor: Seddad bin Evs ağlarken görüldüğünde, ona niçin ağladığı soruldu. Buyurdu ki:

- Resulullahtan duyduğum bir hadis-i şerifi hatırladım da, onun için ağlıyorum. Resulullah efendimiz bu hadis-i şerifinde, **"Ümmetim için, şirk ve gizli şehvetten korkuyorum"** buyurdu. O zaman ben, " Ya Resulallah! Ümmetin senden sonra şirke düşecek mi" diye sordum. Resulullah efendimiz buyurdu ki:

(Evet, gerçi onlar, güneşe, ay'a ve puta tapmayacaklar, fakat işlerinde riyakârlık yapacaklar, Allah için değil de, Ondan başkalarının rızası için yapacaklar. Gizli şehvet ise şudur: Onlardan biri, oruç tutar, oruçlu olur, sonra şehvete sebep olan bir şeyi görür ve orucunu terkedip bozar.)

Seddad bin Evs şöyle anlatır:

"Peygamberimiz ile beraber idik. Buyurdular ki:

- Yanımızda yabancı, Ehl-i kitap birisi var mı?

Biz de olmadığını bildirdik. Bunun üzerine kapının kapatılmasını emrettiler ve buyurdular ki:

- Ellerinizi kaldırın, Lâ ilâhe illallah deyiniz!

Sizi müjdelerim!

Ellerimizi kaldırdık. Bu hâl bir müddet devam etti. Sonra mübarek ellerini indirip, şöyle buyurdular:

- Sana hamd olsun ya Rabbi! Beni bu kelime ile gönderdin. Bana, onu emrettin.

Bana, onunla cenneti vâdettin. Vâdinde duran yalnız Sensin.

Peygamber efendimiz, bundan sonra buyurdular ki:

- Sizi müjdelerim! Allahü teâlâ sizi mağfiret buyurdu."

Bir gün Peygamber efendimiz Seddad'i sıkıntılı bir vaziyette görünce, buyurdular ki:

- Ne oluyor ya Seddad?

- Ya Resulallah! Dünya bana dar geliyor.

Bunun üzerine Peygamberimiz buyurdu ki:

- Üzülme, Şam feth olunacak, Kudüs feth olunacak. Sen ve senden sonraki çocuklarından bir cemaat inşaallah orada bulunacak.

Seddad bin Evs riyadan, gösterişten çok sakınırdı. Derdi ki:

- Resulullahtan duydum. Buyurdu ki: **"Kim riya ile namaz kılar, oruç tutar, sadaka verirse, o, Allahü teâlâya ortak koşmuş olur."** Dünyaya ve nefse aldanmaktan çok sakınır ve şu hadis-i şerifi okurdu:

(Akıllı kimse, kendini hesaba çekip, ölümden sonrası için çalışan kimsedir. Aciz olan da, nefsine, arzu ve isteklerine tabi olur ve Allahü teâlâdan olmayacak şeyler bekler.)

Gittiği yerlerde insanlara nasihat eder ve hadis-i şerifler okurdu. Bir defasında şöyle demişti:

Ahiret adamları

Resulullahtan işittim buyurdu ki:

- Ey insanlar! Dünya, hazır bir metadır. Ondan, iyiler de kötüler de yer. Ahiret, hak bir vaattir. Ahirette, her şeye kâdir olan Allahü teâlâ hükmeder. Orada hak ne ise o olur. Batıl, hükümsüz kalır.

Ey İnsanlar! Sizler ahiret adamlarından, ahireti düşünüp, ona hazırlananlardan olunuz! Dünya adamlarından, ahireti unutup dünyaya dalmışlardan olmayınız!

Allahü teâlâdan korkarak, amel yapınız! Biliniz ki, amellerinize göre arz olunursunuz. Allahü teâlâya mutlaka kavuşacaksınız. Kim, zerre miktarı hayır, iyilik işlerse, onun karşılığını görür. Kim de zerre kadar şer, kötülük yaparsa, onun karşılığını görür.

Seddad bin Evs, Peygamber efendimiz ve eshabın büyüklerinden hadis-i şerif rivayet etmiştir. Oğulları Yala ve Muhammed ile başkaları da ondan hadis-i şerif bildirmişlerdir. Fıkıh ilminde de çok ileri idi. Eshab-ı kiramın kadılarından Ebüdderda buyurdu ki:

- Her ümmetin bir fakihi vardır. Bu ümmetin fakihi de Seddad bin Evs'dir.

Seddad 677 de, Kudüs'te vefat etti.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin hanımlarından: SEVDE BİNTİ ZEM'A

Hz. Sevde, amcasının oğlu Sekran bin Amir ile ilk evliliğini yapmıştı. İslâmiyetin geldiği ilk yıllarda; kocası Sekran ile iman ederek müslüman oldular. Bu sırada Mekkeli müşriklerin müslümanlara yaptıkları, akıllara durgunluk verecek eza ve cefalar dayanılmaz hâlde idi. Bunun üzerine Peygamberimiz müslümanların Habeşistan'a hicretine izin vermişlerdi.

Hz. Sevde; kocası Sekran ile birlikte Habeşistan'a hicret etti. Daha sonra Habeşistan'dan Mekke'ye döndüler. Hz. Sekran Mekke'ye dönüşünden kısa bir müddet sonra vefat etti.

Öleceğime işarettir

Hz. Sevde, kocası Hz. Sekran'ın vefatından önce şöyle bir rüya görmüştü: Rüyada Peygamberimiz mübarek ellerini Sevde'nin omuzuna koymuşlardı. Hz. Sevde de gördüğü bu rüyasını, kocası Hz. Sekran'a anlatmıştı. Rüyayı dinleyen Sekran dedi ki:

- Ey Sevde, sen gerçekten böyle bir rüya gördünse, bu benim mutlaka öleceğime, senin de Peygamber efendimizle evleneceğine bir işarettir.

Hz. Sevde birkaç gün sonra başka bir rüya daha gördü. Rüyasında, kendisini bir yastığa yaslanmış, gökyüzünden inen Ay da, başının etrafında dönmüştü.

Hz. Sevde; gördüğü bu güzel rüyasını da kocası Hz. Sekran'a anlattı. Sekran bu rüyayı da dinledi ve şöyle dedi:

- Ey Sevde! Bil ki, artık benim ölümüm yaklaşmıştır. Ben öyle inanıyorum ki; benim ölümümden sonra mutlaka evleneceksin.

Gerçekten de Hz. Sekran bu rüyadan birkaç gün sonra vefat etti.

Hz. Sevde, kocası Hz. Sekran'ın vefatında 50 yaşlarında idi. Onun imanındaki sadakatı, bütün zorluklara rağmen İslâm dininden dönmemesi, bu yolda başını ortaya koyması, Peygamberimiz üzerinde çok derin bir tesir bırakmıştı.

Hz. Sevde, kocasının vefatı ile çok üzüldü, sanki kolu kanadı kırılmış gibiydi. Hiçbir sahabînin üzülmesine ve kalbinin kırılmasına dayanamayan Peygamberimiz, yaşlı ve dul olan Hz. Sevde'ye evlilik teklif etti. O ise bunu sevinerek kabul etti. Böylece üzüntüsü ve kederi gitmiş, onun yerine yaratılmışların en şereflisine eş olma saadeti gelmişti.

Evliliklerim izinle olmuştur

Peygamber efendimiz evlenmelerinin hepsini; Allahü teâlânın emri ile yapmıştır. Bunlar dinî, siyasî veya merhamet ve ihsan ederek yapılan evlenmelerdir. Nitekim Hz. Sevde ile olan evlenme de böyledir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Bütün zevcelerimle evliliklerim ve kızlarımı evlendirmem, hepsi Cebrail'in Allahü teâlâdan getirdiği izinle olmuştur.)

Hz. Sevde iman edip müslüman olduğu zaman, babası Zem'a ile kardeşi Abdullah henüz İslâm Dinini kabul etmemişlerdi. Onun İslâmiyetten aldığı güzel ahlâkı, edebi ve terbiyesi; çevresi üzerinde çok büyük tesir yapmıştı. Onlara devamlı hareket ve sözleriyle İslâmiyetin üstünlük ve büyüklüğünü anlatırdı.

Hz. Sevde'nin, Peygamberimiz ile evlenmesini duyan kardeşi Abdullah bin Zem'a çok üzüldü. Saçını başını yolmaya başladı. Eline yüzüne üzüntüsünden toprak serpmişti. Daha sonra bu yaptıklarından pişman olduğunu şöyle anlatmıştır:

“Kardeşim Sevde'nin Resulullaha nikahlandığını duyunca, saçımı yolduğum, başım ve yüzüme topraklar serptiğim zamanki kadar, gülünç ve aşağı duruma düştüğümü hiç hatırlamıyorum.”

Hepsi iman etti

Hz. Sevde'nin iman bütünlüğü, çevresinde bulunan kardeşlerine ve yeğenlerine çok tesir etmişti. Onların müslüman olmasına sebep olarak, onları, İslâmiyeti ilk kabul edenler safına sokmuştu. Yakınlarının hepsi Peygamberimizin Medine'ye hicretinden önce iman ederek müslüman olmuşlardı.

Hz. Sevde, Peygamberimize karşı çok itaatkâr idi. Ona karşı edep ve terbiyesinde hiç kusur etmez, emirlerini titizlikle yerine getirirdi. Her yerde Onunla beraber olmayı ve Ona hizmetle şereflenmeyi canla başla isterdi. Çok şakacı ve latifeyi severdi. Birçok kere Peygamberimizi şakalarıyla sevindirmiş ve duâsını almıştır.

Hz. Sevde de, Peygamberimiz ile birlikte, diğer hanımları gibi, sırası geldiğinde savaşlara iştirak ederdi. Uhud savaşına katılarak, oradaki birçok müslümanın yarasını sarmış, onlara su taşıyarak çok büyük hizmetler etmişti.

Peygamberimizle son veda haccında bulunmuş, Onun vefatından sonra, bir daha hac ve umreye gitmemiştir.

Hz. Sevde, alçakgönüllülüğü, el açıklığı, bol sadaka dağıtmasıyla tanınırdı. Kendisine gelen bütün hediyeleri fakirlere verir, onların sevinmesinden çok zevk duyardı. Birgün Peygamber efendimizin hanımları huzura toplanarak sordular:

- Ya Resulallah, bizim içimizden hangimiz size en önce kavuşacak?

İlk kavuşacak olan

Bunun üzerine Peygamber efendimizin, **“Vefatımdan sonra bana ilk kavuşacak olan, kolu uzun olanınızdır”** buyurduğunu Hz. Sevde nakletmiştir.

Peygamberimizin vefatından sonra, hanımlarının içinde, en çok sadaka dağıtan ve cömert olan Hz. Zeyneb binti Cahş vefat etti. Peygamberimizin diğer hanımları ise, yukardaki hadis-i şerifin manasını ancak o zaman anlayabilmişlerdi.

Hz. Sevde'nin, Peygamberimizden naklettiği hadis-i şerifler dört-beş taneyi geçmemektedir.

Hz. Sevde'nin babası Zem'a, annesi de, Şemmus binti Kays'dır. Doğum tarihi kesin olarak bilinmeyen Hz. Sevde'nin vefatı ise, Hz. Ömer'in halifeliğinin son yıllarına rastlamaktadır.

Resulullah efendimiz Hz. Hadice'nin vefatından sonra, önce Hz. Aişe'yi, sonra Sevde'yi nikâhladı. Hz. Sevde'yi Mekke'de, Hz. Aişe'yi ise Medine'de evine aldı. Hz. Sevde yaşlı olduğundan Medine'de sırasını Hz. Aişe'ye bağışladı.

| BAŞA DÖN |

Eshâb-ı kirâmın süvârilerinden: SÜRÂKA BİN MÂLİK

Peygamber efendimize, Peygamberliğinin bildirildiğinin 13. senesinde, Kureyş müşrikleri, Peygamber efendimizin vücudunu ortadan kaldırmak için kesin karar almışlardı. Bu hususta ısrarlı idiler. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Habîbine hicret etmesi için izin verdi.

Beraber hicret edecekler

Resûlullah efendimiz Hz. Ebû Bekir'e, beraber hicret edeceklerini bildirince, Hz. Ebû Bekir'in gözlerinden sevinç yaşları aktı. Çünkü Kâinatin efendisiyle böyle bir yolculuk yapmak, herkese nasip olmazdı. Hz. Âişe vâlidemiz buyurmuştur ki:

- O güne kadar, bir kimsenin, sevincinden dolayı bu derece ağladığına şâhit olmamıştım.

Resûlullah efendimiz ile Hz. Ebû Bekir hicret için yola çıktıktan sonra, müşrikler arzularını yerine getirmek için, Peygamberimizin hâne-i saadetlerine uğramışlardı. Fakat, Peygamberimizi evde bulamayınca, şaşkına döndüler. Derhal her tarafı aramaya başladılar. Ancak Mekke'de olmadığını anlayınca, dışarıda aramaya karar verdiler. Bunun için herşeylerini ortaya koydular.

Peygamber efendimizle, Hz. Ebû Bekir'i öldürene veya esir edene çok miktarda mal, para vereceklerini vâdettiler. Miktarını da 100 deve olarak bildirdiler.

Bu haber, Sürâka bin Mâlik'in bağlı olduğu Müdlicoğulları arasında da yayıldı. Sürâka bin Mâlik iyi iz takibi yapan birisiydi. Bu yüzden bu haberle yakından ilgilendi.

Bir salı günü Sürâka bin Mâlik'in oturduğu bölge olan Kudeyd'de, Müdlicoğulları toplantıda bulunuyorlardı. Bu toplantıya Sürâka bin Mâlik de katılmıştı. O sırada Kureyş'in adamlarından biri gelip, Sürâka'ya dedi ki:

- Ey Sürâka! Vallahi ben az önce, sâhile doğru giden üç kişilik bir yolcu kâfilesi gördüm. Onlar herhalde Muhammed ile arkadaşıdır.

Sürâka, durumu anladı. Ancak, ortada çok fazla miktarda mükâfat vardı. Bunu kendisi elde etmek istiyordu. Onun için başkasının bundan haberdar olmasını istemiyordu. Bu yüzden, ortada önemli bir şey yokmuş gibi konuştu:

- Hayır, o senin gördüğün kimseler, filân kişilerdir. Biraz önce geçmişlerdi. Onları biz de gördük.

Fal oklarına baktı

Sürâka bin Mâlik biraz daha orada kaldı. Dikkat çekmeden evine geldi. Hizmetçisine, atını ve silâhını alıp vâdinin arkasında kendisini beklemesini söyledi. Kendisi de kargısını almış, ucunun parlaklığının, başkalarının dikkatlerini çekmesini önlemek için de, kargının ucunu aşağıya çevirmişti.

Müşriklerin bâtıl bir âdetleri vardı. Bir işi yapmadan evvel, oklarla fala bakarlardı. Sürâka da yanına aldığı çantadan fal oklarını çıkardı. Peygamber efendimiz ile arkadaşına zarar verip veremeyeceğini, fal oklarından anlayacaktı.

Sürâka oklarla fala baktığında, oklar, Hz. Muhammed ve arkadaşına zarar veremeyeceğini gösteriyordu. Sürâka'nın buna çok canı sıkıldı. Fakat bütün düşüncesi

vadedilen yüz deveyi almaktı.

Yüz deveyi almak askıyla yanan Sürâka, başka bir şeye aldırmadan atına bindi. Falının ters göstermesi bile, onu bu takibinden vazgeçiremedi. Atını koşturmaya başladı. Fakat Sürâka'nın atı tökezlenerek yere düştü ve kendisi de yuvarlandı. Acaba yanlış mı fala baktığını öğrenmek için, tekrar birkaç defa daha aynı işi yaptı.

Netice hep aynı çıkıyordu. Muhammed ve arkadaşına zarar veremeyecekti. Buna rağmen, yine yoluna devamda ısrar etti. Aldığı bir haber üzerine Resûlullahın ve Hz. Ebû Bekir'in izlerini yine buldu.

Telâşa kapıldı

Nihayet Sürâka yaklaşmıştı. Artık onları iyice görebiliyordu. Hatta, o sırada Resûlullahın okuduğu Kur'an-ı kerimi dahî isitiyordu. Fakat Resûl-i ekrem efendimiz arkalarına hiç bakmıyorlardı.

Hz. Ebû Bekir arkasına bakınca, Sürâka'yi görüp, telâşa kapılmıştı. Peygamber efendimiz ona, mağaradaki gibi buyurdu ki:

- Üzülme, Allahü teâlâ bizimle beraberdir!

Sürâka yanlarına iyice yaklaşınca, Hz. Ebû Bekir, ağlamaya başladı. Peygamber Efendimiz, ona niçin ağladığını sordu. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir şöyle cevap verdi:

- Vallahi kendim için ağlamıyorum. Sana bir zarar gelirse diye ağlıyorum.

Sürâka, Peygamber efendimize saldırabilecek kadar yaklaşmıştı ki, seslendi:

- Yâ Muhammed! Seni, bugün benden kim koruyacak?

Resûl-i Ekrem efendimiz de buyurdu ki:

- Beni Cebbâr ve Kahhâr olan Allahü teâlâ korur.

O sırada Sürâka'nın atının iki ön ayakları, dizlerine kadar yere battı. Bundan kurtulup, tekrar saldırmaya teşebbüs edince, atının ayakları yine yere saplandı. Atını bu durumdan bir türlü kurtaramadı. Başka yapacağı hiçbir şey yoktu.

Bunun üzerine çâresiz kalan Sürâka, âlemlere rahmet olarak gönderilen şefkat ve merhamet sahibi Resûlullaha yalvardı:

- Yâ Muhammed! Bu işin, senin sebebinle olduğunu anladım. Duâ et de kurtulayım. Bundan sonra sana asla zarar vermem. Senin peşine düşenlere de senden hiç bahsetmeyeceğim.

Bütün olgunlukları ve iyi ahlâkı kendisinde toplayan, üstün ahlâk ve yaratılış üzere olan Peygamber efendimiz, onun bu dileğini kabûl etti ve Allahü teâlâya şöyle duâ etti:

Onun atını kurtar!

Yâ Rabbî! Eğer o sözünde doğru ve samîmî ise, onun atını kurtar.

Allahü teâlâ bu duâyı kabûl buyurdu. Sürâka bin Mâlik'in atı bir haylı çaba sarfettikten sonra ayağını çukurdan çıkarabilmişti. Bu sırada atın ayağının çıktığı yerden, ateş dumanı gibi birşey göğe doğru yükseliyordu. Bu manzarayı gören Sürâka hayretler

içerisinde kaldı.

Resûlullah efendimiz ile arkadaşları, Sürâka'nın atını kurtarmasını beklediler. Sürâka, bütün bu olup bitenleri dikkatle düşünüyordu. Anladı ki, Hz. Muhammed bu hâdiselerde dâima korunuyordu. Bütün bunları gördükten sonra Sürâka dedi ki:

- Yâ Muhammed, ben Sürâka bin Mâlik'im, benden asla şüpheniz olmasın! Size söz veriyorum. Bundan sonra beğenmediğiniz hiçbir işi yapmayacağım.

Bunları söyledikten sonra, Kureyş müşriklerinin, kendilerini yakalayanlara çok mükâfat vereceklerini ve yapmak istedikleri şeyleri tek tek haber verdi.

Yetişmesine meydan verme!

Bu sırada Sürâka, onlara yol azığı ve binek deve vermek istediyse de, Peygamberimiz kabûl etmedi ve buyurdu ki:

- Ey Sürâka! Sen İslâm dînini kabûl etmedikçe, ben de senin deveni ve sığırını arzu etmem, istemem. Sen bizi gördüğünü gizli tut, hiç kimsenin bize yetişmesine meydan verme yeter.

Allahü teâlâ dileyince herşey oluyordu. O'na hâlis bir şekilde güvenilip, rızâsı yolunda yürüyünce, akıllara durgunluk veren hâdiseler meydana geliyordu. Resûlullahı öldürüp, büyük mükâfatlara kavuşma hırsıyla, kükreyen bir aslan misâli yola çıkan Sürâka, şimdi munis, uysal, bir çocuk oluvermişti.

Her şeye kâdir olan Allahü teâlâ, Habîbine zarar vermemesi için Sürâka'nın kalbini iyiliğe doğru çevirmişti. Elbette Allahü teâlâ, Habîbini yalnız bırakmayacaktı. Çünkü O, insanlara merhamet için, onların dünyada ve âhirette ebedî saadet ve mutluluğa kavuşması için gönderdiği Peygamberiydi.

Peygamber efendimiz, ayrılmadan önce, Hz. Ebû Bekir'e, Sürâka'nın bir isteği olup olmadığını sormasını emir buyurdular. Hz. Ebû Bekir sorunca, Sürâka dedi ki:

- Sizinle benim aramda emannâme olacak bir yazı verir misiniz?

Peygamberimiz emannâmenin verilmesini emretti. Hz. Ebû Bekir, hicrette yanlarında bulunan Âmir bin Füheyre'ye bu emannâme'yi yazdırıp, Sürâka'ya verdi. O da alıp çantasına koydu.

Peygamber olduğunu anlardın

Sürâka bundan sonra izini takip ederek geri döndü. Karşılaştığı bu durumları yolda kimseye anlatmadı. Ebû Cehil, onun eli boş döndüğünü görünce, Müslüman olduğunu zannetti. Söylediği şiirlerle onu kötüleyip herkesin gözünden düşürmeye çalıştı.

Sürâka şâir birisiydi. Onun için Ebû Cehil'e şiirle şöyle cevap verdi:

- Ey Ebû Cehil! Ben Muhammed'e iyice yaklaşmış, saldırmak üzereyken, atımın ayakları birdenbire yere batıverdi. Sen eğer bu hâli görmüş olsaydın şüphesiz, Muhammed'in apaçık Peygamber olduğunu anlardın.

Sen söyle, artık buna kim dayanabilir? Senin yapacağın, Kureyşlileri ona saldırmaya teşvik değil, bilâkis buna mâni olmandır. Ben inanıyorum ki, Onun dâvet ettiği İslâmiyet bir gün yerleşip, her tarafa yayılacaktır. Öyle olacak ki, herkes ona karşı gelmeyi değil, Onunla sulh içerisinde yaşamayı isteyecektir.

Sürâka, bundan sonraki senelerde, İslâmiyetin hızla ilerlediğine, karşısına çıkan küfür ve şirk engellerini bir bir aştığına şahit oluyordu. Sürâka anlatır:

“Tâif’ten Cirâne’ye indiği sırada, Resulullah efendimizle buluştum. Müslümanlar; Resulullahın önünde, aralıklı olarak; birbirlerinin ardınca, takım takım gidiyorlardı. Ensardan, otuz-kırk kişilik bir süvari birliğinin arasına girince, onlar, mızraklarını bana dürtmeye ve, **"Sen, ne istiyorsun?"** demeye başladılar. Beni, tanımadılar.

Ben Sürâka bin Mâlik’im

Ben, Resulullah efendimizi görünce, tanıdım. Sesimi işiteceği kadar, yanına yaklaştım. Hicret sırasında, Hz. Ebû Bekir’in, benim için yazmış olduğu emannâmeyi, iki parmağımın arasında tutarak kaldırdım ve dedim ki:

- Ya Resulallah! Bu, benim için yazdırdığın yazıdır! Ben, Sürâka bin Mâlik’im. Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Bugün, verilen sözde durma ve sözü yerine getirme günüdür. Yanıma, yaklaş!

Hemen, yanına yaklaştım ve Müslüman oldum. Resulullah efendimize soracağım bir şeyi, hatırlamaya çalıştımsa da, hatırlayamadım. Onun yerine başka bir meseleyi sual ettim:

- Ya Resulallah! Kendi develerim için doldurduğum havuzlarımın etrafını, yitik develer sararlar. Havuzumdan, onları da sularsam, bana ecir ve sevap var mı?

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Evet! Her susamış canlıyı sulamakta, ecir ve sevap vardır!

Sonra Peygamber efendimiz tekrar bana buyurdular ki:

- Ey Sürâka! Kisrânın bileziklerini kollarında görür gibi oluyorum.

Ben, “Krallar kralı Kisrâ bin Hürmüz’ün mü?” diye hayretle sordum. Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Evet, Kisrânın!”

Aradan uzun zaman geçmişti. Hz. Ömer devrinde, ülkesi fethedilen Kisrânın kürk ve bilezikleri Medine’ye getirilmişti. O sırada Hz. Sürâka bin Mâlik de Medine’de idi.

Bilezikler Sürâka'ya verildi

Hz. Ömer bu gümüş bilezikleri Sürâka bin Mâlik’e verdi.

Sürâka, bu bilezikleri bileğine takmış çok geniş olduğu için, bilezikler dirseklerine kadar uzanmıştı.

Sürâka bu sırada Resul-i ekremin seneler önce buyurduğu mübârek sözü hatırlayıp, bu mucize karşısında ağladı.

Sürâka’nin bileğinde bu bilezikleri gören Hz. Ömer de buyurdu ki:

- Kisrânın iki bileziğinin, Müdlicoğullarından biri olan Sürâka bin Mâlik’in bileklerine takildığı günü bize gösterdiği için, Allahü teâlâya şükürler olsun.

Sürâka'nın künyesi Ebû Süfyân'dır. Doğumu kesin olarak bilinmiyor. 645 senesinde, Hz. Osman zamanında vefat etti.

| BAŞA DÖN |

Hz. Ali'nin abisi: UKAYL BİN EBİ TÂLİB

Hz. Ukayl Peygamberimizin amcası Ebû Tâlib'in dört oğlundan ikincisidir. Başlangıcından beri İslâma yakınlık duyuyordu. Ancak, Mekke'deki sosyal durumdan ve Mekkeli müşriklerin Müslümanlara yaptığı işkenceleri görüp çekindiğinden, bu düşüncesini açığa vuramadı.

Hz. Ukayl, Mekke müşrikleri baskı yaptıkları için, Bedir savaşında istemeyerek onların yanında yer aldı. Müslümanlar onu esir aldılar. Kendisi fakir idi. Kurtuluş fidyesini ödeyecek durumu yoktu. Bundan dolayı, onun fidyesi, amcası Abbâs bin Abdülmuttalib tarafından ödendi.

Hizmette kusur etmezdi

Hz. Ukayl'in İslâmı kabûl edişi, Hudeybiye anlaşmasından sonra olmuştur. Müslüman olan Ukayl, Mûte gazâsına iştirak etti. Ancak dönüşünde uzun süren bir hastalığa yakalandı ve bu sebeple Mekke, Huneyn ve Tâif gazâlarına iştirak edemedi.

Daha sonra, tekrar Mekke'ye yerleşti. Ancak, zaman zaman Resûlullahı ziyâret eder, hizmette kusur etmezdi. Bu bakımdan Resûl-i Ekremden birkaç hadis-i şerif rivâyet etmiştir.

Hz. Ukayl, Müslüman olmadan önce fakir idi. Müslüman olup, hicret ettikten sonra daha da fakirleşti. Resûlullah efendimiz bu durumu görünce, Hayber seferinden sonra, kendisine yıllık bir maaş bağladı. Başka geliri olmadığından, geçimini yalnız bu maaşla temin ediyordu.

Ukayl bin Ebi Tâlib, Peygamberimizi çok severdi. Her fırsatta Resûlullaha olan bağlılığını ve sevgisini gösterdi. Resûlullah efendimiz de onu severdi. Ukayl hazretlerine buyurdu ki:

- Yâ Ukayl! Ben seni iki cihetten seviyorum. Birincisi, yakın akrabam olduğun için, ikincisi, amcamın seni sevdiğini bildiğim için.

Hz. Ukayl, Resûlullahın kıymetli sünnetine uymakta çok dikkatli ve titiz idi. Çevresindekilere, câhiliyye âdetlerinden uzaklaşmalarını tavsiye ederdi. Nesepler, soylar üzerinde geniş bir bilgiye sahipti.

Câhiliyye devrine dâir, örf ve âdetler, meşhur günler, hikâye ve destanlar hakkında da derin bilgisi vardı. Bu yüzden komşu kabîleler arasında hürmet ve saygı görürdü. Bu konuda sorulan suâllere geniş ve doyurucu cevaplar verirdi.

Hazır cevap idi

Müslüman olduktan sonra, câhiliyye devrine ait âdetlerini iyi tanıdığından, neleri terkedeceğini de gayet iyi biliyordu. Çünkü, şerri, günahı, haramı bilmeyenin, tanımayanın, o kötülüğe, harama düşme ihtimali her zaman mevcuttur. Ama tanırsa, ondan kendisini muhafaza etmesi mümkündür.

Ukayl hazretleri hazır cevap bir zat idi. Yüz küsur sene yaşamıştır. Yezid ile olan

anlaşmazlıkta Hz. Hüseyin'in tarafını tutarak, bu konuda önemli rol almıştır.

Bidat sahiplerinden uzak dururdu. Bildirdiği bir hadis-i şerifte buyuruldu ki:

- Bidat sahipleri ile birlikte bulunmayınız! Onlarla birlikte yiyip içmeyiniz! Onlardan kız alıp vermeyiniz!

Ukayl hazretleri, Câfer-i Tayyar hazretlerinden on, Hz. Ali'den yirmi yaş büyük olup, üçü de aynı anadandır. Künyesi Ebû Yezid'dir. 680 tarihinde vefât etti.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin dadısı: ÜMM-İ EYMEN

Peygamber efendimiz, doğmadan önce babasını, altı yaşında da annesini kaybetmişti. Hem yetim, hem de öksüz olarak büyüdü. Fakat birçok kadın, bir anne şefkatiyle o yüce Peygamberi bağrına bastı. Ona annesizlik acısını hissettirmemek için ellerinden gelen gayreti gösterdiler.

Ailenin yardımcısıydı

İşte bu kadınlardan birisi de Ümm-i Eymen'di. Peygamberimizin ehl-i beytten saydığı ve **"Annemden sonra annem"** diyerek iltifat ettiği bu büyük İslâm kadınının asıl ismi, Bereke binti Salebe idi. Uzun yıllardan beri Abdülmuttaliboğullarının hizmetlerini görüyordu. Peygamber efendimizin babası Abdullah'ın vefatından sonra da, aynı evde kaldı. Artık, hem Peygamberimizin annesi Amine'nin, hem de Peygamberimizin yardımcısıydı.

Resulullah efendimiz altı yaşına geldiğinde, Hz. Amine, yanına Ümm-i Eymen'i de alarak Medine'ye gitti. Niyeti hem oradaki akrabalarını, hem de kocası Abdullah'ın kabrini ziyaret etmekti. Bir ay Medine'de kaldılar.

Ümm-i Eymen Medine'deki bir hatırasını şöyle anlatır:

“Birgün yahudî âlimlerinden ikisi yanıma gelerek dediler ki:

- Bize Ahmed'i göster!

Ben de Resulullah efendimizi dışarı çıkardım. İyice incelediler ve dediler ki:

- Bu çocuk, ahir zaman peygamberi olacaktır. Burası da onun hicret edeceği yerdir. Bu memlekette büyük savaşlar olacaktır.”

Ümm-i Eymen onların bu konuşmalarından sonra çok korkmuştu. Sevgili Peygamberimize bir zarar vermelerinden endişe duyuyordu.

Herhangi bir tehlikeye karşı onu korumak için, Peygamberimizin yanından ayrılmamaya gayret gösteriyordu.

Nihayet Mekke'ye hareket günü gelmişti. Ümm-i Eymen buna çok sevindi. Artık yahudîlerin Resulullaha bir zarar veremeyeceklerini düşünüp rahatladı.

Bu üç kişilik kafile Medine'den ayrıldılar. Mekke'ye doğru yola koyuldular. Neşeli bir şekilde yollarına devam ediyorlardı. Fakat biraz sonra beklemedikleri birşey oldu. Ebva

denilen yerde, Hz. Amine birdenbire rahatsızlandı. Hz. Amine bu hastalıktan kurtulamayıp vefat edeceğini anlamıştı.

Cenab-ı Hak seni koruyacaktır!

Başucunda duran Peygamberimizin yüzüne baktı. Bir rüyasını hatırlayarak şöyle dedi:

- Şayet rüyada gördüklerim doğruysa, sen celal ve bol ikram sahibi olan Allah tarafından, Âdemoğullarına helal ve haramı bildirmek üzere, Peygamberliğin bildirilecektir. Sen, teslimiyeti, ceddin İbrahim'in dinini yerleştireceksin. Cenab-ı Hak seni devam edegelen putlardan, putperestlikten koruyacaktır.

Bundan sonra şu şiiri söyledi:
Her yaşayan ölür, eskir her yeni,
Her yaşlanan elbet, oluyor fani.

Ben de öleceğim, birgün elbette,
Lâkin kalacaktır, adım dillerde.

Çünkü senin gibi, hayırlı evlat,
Bıraktım geriye, ne büyük nimet.

Hz. Amine, Ebva denilen yerde hastalığının artması üzerine, ciğerparesini Ümm-i Eymen'e emanet etti. Ona iyi bakması ricasında bulundu. Çok geçmeden de ruhunu teslim etti. O sırada otuz yaşında bulunuyordu. Peygamberimiz böylece, altı yaşında iken öksüz kalıyordu.

Cenab-ı Hak sevgili Resulüne, küçük yaşından beri her türlü acıyı tattırıyor ve onu kemâle erdiriyordu ki, ümmetine tam örnek olabilsin. Ona iman edenler, Peygamberlerinin çektiği sıkıntıyı hatırlayarak teselli bulsunlar, karşılaştıkları musibetlere sabretsinler.

Can da Onun, mal da...

Ümm-i Eymen'in sırtına, artık ağır bir yük yüklenmişti. Ağlamak, hıçkırmak istiyor, fakat Peygamberimizin üzüleceğini düşünerek vazgeçiyordu. Kendini toparladı. Bundan sonra ona, annesinin yokluğunu hissettirmeyecekti. Bunun için de elinden gelen fedakârlığı göstermeye çalışacaktı. Öz evladıymış gibi mübarek yavruyu bağrına bastı. Sonra da onu şöyle teselli etti:

- Üzülme, ağlama! İlâhî kadere karşı boynumuz kıldan incedir. Can da Onun, mal da. Hepsi bize emanet. O, emaneti nasıl vermişse, öyle alır.

Sevgili Peygamberimizin gözü yaşlıydı. Artık hem yetim, hem de öksüz kalmıştı. Babasının yüzünü hiç görmemişti. Bundan sonra annesinin de yüzünü göremeyecekti. Gözyaşları arasında dedi ki:

- Ben de biliyorum. Onun hükmüne her zaman boyun eğerim. Fakat anne yüzü unutulmayacak bir yüzdür. O yüzü tekrar göremem diye üzülüyorum.

Fakat kendisini toparlamakta gecikmedi. Annesine karşı son vazifesini yerine getirmek istiyordu. Yaşından beklenmeyen bir olgunluk içerisinde dadısına şöyle dedi:

- Haydi! O, emaneti sahibine teslim etti. Biz de onun nâşını toprağa teslim edelim de, rahat etsin.

Biraz sonra annelerin en şereflisini, en bahtiyarını birlikte defnettiler. Artık Resulullahı Mekke'ye götürme vazifesi Ümm-i Eymen'e kalmıştı. Peygamberimizi deveye bindirdi.

Birlikte yola çıktılar. Beş günlük meşakkatli bir yolculuktan sonra Mekke'ye ulaştılar.

Dadısını unutmamıştı

Ümm-i Eymen gözyaşları arasında Peygamberimizi, dedesi Abdülmuttalib'e teslim etti. Fakat gerek dedesinin yanında bulunduğu sıralarda, gerekse onun vefatından sonra amcası Ebu Talib'in himayesinde iken, Peygamberimizin hizmetinde bulunmaktan geri durmadı. Bunu kendisi için büyük bir şeref saydı.

Aradan yıllar geçti. Peygamberimiz, kendisini bir anne şefkatiyle bağrına basan, ancak bir annenin yapabileceği kadar fedakârlık gösteren sevgili dadısını unutmamıştı. Ona her türlü maddî yardımda bulunuyor, bir evladın annesine duyabileceği saygı kadar hürmet gösteriyordu. Bu arada sevgili dadısının bir yuva kurmasını temin etti. Onu Ubeyd bin Zeyd ile evlendirdi. Bu evlilikten Eymen adlı bir oğlu oldu. Ve Ümm-i Eymen diye tanındı.

Peygamber efendimiz Mekkelileri İslâmiyete davete başlayınca, çocukluğundan beri, Onun mühim bir şahsiyet olacağını tahmin eden Ümm-i Eymen, hemen iman etti. Çünkü gerek doğumunda, gerekse doğumundan sonra birçok harika hâllerine şahit olmuştu. Bunun için tereddütsüz iman ederek Resulullahı sevindirdi.

O devirde müslüman olmak, akıl almaz işkenceleri peşinen kabul etmek demekti. Ümm-i Eymen de bu acı işkencelerden hissesini aldı. Fakat imanından zerre kadar taviz vermedi. Çünkü bu yolda ölmeyi büyük bir şeref sayıyordu.

Tevekkül sahibiydi

İşkenceler tahammül edilemeyecek bir duruma geldiğinde, önce Habeşistan'a, sonra Medine'ye hicret etti. Böylece iki hicret sevabı birden aldı. Ümm-i Eymen Mekke'de olduğu gibi Medine'de de Resulullahı bir an olsun yalnız bırakmadı. Hizmetinden geri durmadı.

Ümm-i Eymen tevekkül sahibi bir hanımdı. En zor durumlarda bile cenab-ı Haktan ümidini kesmez, Ondan yardım beklerdi. Bu teslim ve tevekkülünün mükâfatını hemen görürdü.

Hicret ederken, Revha yakınlarında gecelemişti. Çok susamıştı. Yanında bir damla dahî su yoktu. Hiç telaşlanmadı. Çünkü kullarına karşı son derece merhametli olan Rabbinin, gördüğüne ve yardım edeceğine inancı sonsuzdu. Susuz ve bîtap düşmeyeceğinden emindi. Nitekim cenab-ı Hakkın yardımı gelmekte gecikmedi.

Gökten beyaz bir urgana bağlanarak sarkıtılmış bir kova gördü. Cenab-ı Hakka hamd ve şükür ederek kalktı, kovanın yanına gitti. İçi tamamiyle, berrak ve buz gibi su ile doluydu. Kana kana içti. Tamamen susuzluğu geçti ve rahatladı.

Bu vakayı nakleden Ümm-i Eymen şöyle der: "Artık bundan sonra bir daha hiç susamadım."

Ümm-i Eymen çok cesur idi. Bazı savaşlara katılmıştı. Hatta birkaç kadınla birlikte Uhud'da yaralıları tedavi etti. Mücahidlere su dağıttı.

Niçin ağlıyorsun?

Ümm-i Eymen, Peygamberimizi çok severdi. Hayatını Peygamberimize feda edebilecek bir imana sahipti. Resulullahı devamlı sevinçli görmek ister, onun üzülmesine hiç tahammül edemezdi. Resulullahla birlikte sevinir, onunla birlikte üzülürdü.

Birgün Peygamberimiz hasta bir çocuğu kucağına almıştı. Çocuk hastalığın tesiriyle inliyordu. Peygamberimiz şefkatinden ağladı. Resulullahın ağladığını gören Ümm-i

Eymen de ağlamaya başladı. Peygamber efendimiz niçin ağladıklarını sordular. Ümm-i Eymen de, Ona olan sevgisini şöyle ifade etti:

- Resulullah efendimiz ağlarken, ben nasıl olur da ağlamam?

Ümm-i Eymen, oğlu Eymen'in Huneyn gazvesinde şehit olması üzerine çok sabır gösterdi. Şehit annesi olmaktan büyük bir memnuniyet duydu. Bunun gibi her türlü sıkıntılara büyük bir tevekkülle sabretti.

Ümm-i Eymen, kocası Ubeyd bin Zeyd ile mesut bir hayat yaşıyordu. Kocası Ubeyd'in vefatından sonra, Peygamber efendimiz, kendisine annelik yapan, imanı uğrunda her türlü yokluk, çile ve ızdıraplara göğüs geren, hatta bunun için işkencelere maruz kalan fedakâr dadısını tek başına bırakmadı. Birgün eshabına hitaben buyurdu ki:

- Cennet ehlinden bir kadınla evlenmek isteyen Ümm-i Eymen'le evlensin.

Böylece onun Cennetlik bir kadın olduğuna işaret ediyordu.

Zeyd ile evlendi

Ümm-i Eymen Resulullahın kendisi hakkında bu sözünü duyunca, sevinçten ne yapacağını şaşırdı. Öyle ya! Bir müslüman için, bundan daha büyük bir saadet düşünülebilir miydi?

Resulullahın davetine ilk icabet eden, evlatlığı Zeyd bin Hârise oldu. Hz. Zeyd, genç bir sahabîydi. Ümm-i Eymen gibi yaşlı bir kadın ile evlenmeye, sırf Allahın Resulünü memnun edebilmek için talip olmuştu. Peygamberimizin rızasını dünyevî lezzete tercih etti. Bundan sonra Resulullah efendimiz bu büyük sahabîsi ile dadısını nikâhladı.

Babası gibi büyük bir sahabî olan, İslâm kumandanlarından Üsâme bin Zeyd, bu evlilikten dünyaya geldi.

Ümm-i Eymen'in, Peygamberimizin yanında ayrı bir yeri vardı. Bazan latifede bulunarak onun gönlünü alırdı. Fakat Peygamber efendimiz latife yaparken bile doğru söyler, hakikati ifade buyururdu. Muhatabını incitmeden sevindirir, neşelendirirdi.

Ümm-i Eymen bir defasında Resulullahın huzuruna girerek, "Bana bir binek temin ediniz" diye ricada bulundu. Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Seni dişi devenin yavrusuna bindireceğim.

Ümm-i Eymen Resulullahın nüktesini anlamadı. Bu sebeple dedi ki:

- Ey Allahın Resulü, yavrunun beni taşımaya gücü yetmez. Hem ben deve yavrusu istemiyorum ki...

Peygamberimiz sözünü tekrarlayarak buyurdu ki:

- Seni, ancak dişi bir devenin yavrusuna bindireceğim.

Böylece yüce Peygamberimiz şaka yaparken dahî hakikati beyan ediyordu. Her deve, dişi bir deveden doğması sebebiyle dişi devenin yavrusu değil miydi?

Vahyin kesilmesine ağlıyorum

Ümm-i Eymen Peygamberimizin vefatında, yanında bulundu. Gözyaşlarını tutamıyordu.

Kendisine dediler ki:

- Niçin bu kadar ağlıyorsun?

- Ben Resulullahtan ayrılacağımızı biliyordum. Bunun için ağlamıyorum. Ben vahyin kesilmesine ağlıyorum.

Bu büyük İslâm kadınına Peygamberimizden sonra Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer de layık olduğu hürmeti gösterdiler. Çünkü, Resulullahın değer verdiği kimseler, sahabîlerin yanında da kıymetliydi. Bu sebeple zaman zaman ziyaretine giderler, varsa ihtiyaçlarını görürlerdi. O da duâ ederdi.

Yaşı bir hayli ilerleyen Ümm-i Eymen Hz. Osman'ın halifeliğinin ilk yıllarında vefat etti.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin hanımlarından: ÜMM-İ HABİBE

Ümm-i Habîbe, ilk önce Resulullahın halasının oğlu Ubeydullah bin Cahş ile evlendi. Kocasıyla birlikte İslâmiyeti kabul eden ilk müslümanlardandır. Mekke'deki kâfirlerin, müslümanlara eziyet ve zararları dayanılmayacak bir dereceye geldiğinde, Habeşistan'a hicret ettiler.

Kızı Habîbe, Habeşistan'da doğdu. Kocası Ubeydullah bin Cahş, papazların propagandalarına aldanıp, fakirlikten kurtularak, dünya malına kavuşmak için mürted oldu. Dinini bıraktı.

Dünyaya değişmeyeceğini bildirdi

Ümm-i Habîbe kocasının mürted olacağını rüyasında görmüştü. Rüyada, kocasının suratının gayet çirkinleşip, kapkara olduğunu gördü. O sabah rüyasını tabir etmek için düşünürken, kocası hıristiyan olduğunu söyleyip, ona, "Sen de hıristiyan ol" dedi.

Kocası dinini dünyaya değişince, Ümm-i Habîbe'yi de İslâmiyetten çıkıp, zengin olmaya zorladı. O, **fakirliğe, ölüme razı olacağını, fakat Muhammed aleyhisselamın dinini ve sevgisini, bütün dünyaya değişmeyeceğini,** bildirdi.

Ubeydullah bin Cahş, Ümm-i Habîbe'yi boşayıp, sürünerek ölmesini bekledi. Fakat kendisi içki âlemlerine dalıp, az zaman sonra sarhoşken öldü.

Peygamber efendimiz, Ümm-i Habîbe'nin dininin kuvvetini ve başına gelen acı hâli işitti. İman kuvvetine hayran kalıp, hâline çare aradı. Kendisi de, Ümm-i Habîbe'nin babası ve Mekke kâfirlerinin başkumandanı olan Ebu Süfyan ile mücadele ediyordu.

Peygamber efendimiz, daha önce müslüman olan Habeşistan hükümdarı Necâsî'ye, hicretin yedinci senesinde mektup yazıp, Amr bin Ümeyye ile gönderdi.
Mektupta; **"Oradaki Ümm-i Habîbe ile evleneceğim. Nikâhımı yap! Sonra kendisini buraya gönder"** şeklinde talepte bulundu.

Necâsî, Peygamberimizin mektubuna çok hürmet edip, hemen hazırlıklara başladı. Hizmetçisini gönderip, Resulullahın isteğini bildirdi. Ümm-i Habîbe, Resulullahın nikâhına girmeyi kabul edince, Habeşistan hükümdarı iki gümüş gerdanlık, mücevherat, yüzükler ve bilezikler hediye etti.

Müslümanlar çok rahat etti

Daha sonra Necâsî, mühacir müslümanları sarayına davet etti ve Resulullah efendimiz ile Ümm-i Habîbe'nin nikâhını kıydı. Ümm-i Habîbe, imanının mükâfatına kavuşarak orada zengin ve rahat oldu. Necâsî sayesinde Habeşistan'daki müslümanlar da çok rahat etti, ferah yaşadı.

Ümm-i Habîbe, cennette, kadınlar kocalarının yanında bulunacakları için, cennetin en yüksek derecesi ile de müjdelenmiş oldu ki, dünyanın bütün zevk ve nimetleri, bu müjde yanında pek küçük kalır.

Ümm-i Habîbe'nin Resulullah efendimiz ile evlenmesi, babası Ebu Süfyan'ın kalbinin yumuşayıp, ileride müslüman olmasını hazırlayan sebeplerdendir.

Ümm-i Habîbe, muhacirlerle Necâsî'nin temin ettiği gemiyle, Car limanına geldiler. Oradan da deveye binip, Medine'ye geldi. O sırada Peygamberimiz Hayber'de idi.

Ümm-i Habîbe Peygamberimizi çok severdi. Mekkeli müşrikler, Hudeybiye antlaşmasını bozduktan sonra, endişeye kapılıp, anlaşmayı yenilemek istediler. Bu iş için o zaman henüz müslüman olmamış olan Ebu Süfyan'i Medine'ye gönderdiler. O da aracı olması için kızının yanına gitti.

Başını kucağına koymuştu

Ebu Süfyan, kızının odasına girip, Peygamberimizin her zaman oturduğu mindere oturmak üzere iken, Ümm-i Habîbe; "Sen bu mübarek yere oturmaya lâyık değilsin" diyerek oturmasına mâni oldu.

Ebu Süfyan, kızından bu sözleri işitince, onun dinine bağlılığına hayret etti. Ebu Süfyan daha sonra Mekke'nin fethinde müslüman oldu. Birgün Resulullah efendimiz, Ümm-i Habîbe'nin odasına geldi. O esnada Hz. Muaviye başını, kızkardeşi Ümm-i Habîbe'nin kucağına koymuş, uyuyordu. Bu hâli görünce, hanımı Ümm-i Habîbe'ye buyurdu ki:

- Ya Ümm-i Habîbe! Kardeşini bu kadar çok mu seviyorsun?

- Evet, ya Resulallah, kardeşimi çok seviyorum.

- Onu Allah ve Resulü de çok seviyor.

Hz. Ümm-i Habîbe çok fazıl, kâmil birisiydi. Peygamberimizden pek çok hâdiseye şehadet edip, otuz hadis-i şerif rivayet etti. Hadis-i şeriflere çok dikkat ederdi. Bu hususta kendisine danışılırdı.

Abdestli pişirmek

Yeğeni Ebu Süfyan bin Said'e, abdestli bulunmayı tavsiye edip, şu hadis-i şerifi rivayet etti.

(Her kim bir şey pişirecek olursa, abdest alması iyidir.)

Yine, **(Her kim her gün oniki rekat nafile namaz kılarsa, o kimse için cennette bir ev hazırlanır)** hadis-i şerifini rivayet ettikten sonra buyurdu ki:

- Ben bunu işittikten sonra, o namazları hep kıldım.

Bu nafilelere verilecek sevaplar, farz borcu olmayanlar içindir.

Babası Ebu Süfyan bin Harb vefat ettikten bir müddet sonra, güzel kokular sürünüp, iyi ve yeni elbise giymişti. Etrafındakilere Peygamber efendimizin şu hadis-i şerifini de nakletti:

(İman sahibi bir kadın için, herhangi bir şekilde üç günden fazla matemli bulunmak caiz değildir. Ancak, kocası için, bunun müddeti dört ay ve on gündür.)

Hz. Ümm-i Habîbe, kardeşi Hz. Muaviye'nin hilafeti zamanında hastalandı. Hasta yatağında Hz. Aişe'yi çağırtıp dedi ki:

- Benimle senin ve diğerlerinin arasında münasebetler vardı. Eğer her ne suretle olursa olsun, aramızda hataen bir şey geçmiş ise, senden affetmeni isterim. Affeyle ve hayır duâ ile yâd edip, benim için mağfiret talep et.

Hz. Aişe bu söz üzerine duâ edip buyurdu ki:

- Sen beni memnun etmişsin. Hak teâlâ da seni memnun kılsın.

Medine-i münevverede 664 senesinde yetmişüç yaşında vefat etti.

| BAŞA DÖN |

Hz. Ali'nin kızkardeşi: ÜMM-İ HÂNİ

Peygamber efendimiz hicretten bir yıl önce Tâif'e gidip, Tâif halkına bir ay nasîhat edip, onları îman etmeye dâvet etmişti. Tâif halkından hiç kimsenin îman etmemesi ve işkence yapmaları üzerine Mekke'ye dönmüştü.

Misâfir geldim

Çok üzgündü ve her taraf düşman doluydu. Bir gece Mekke'de Ümm-i Hânî'nin Ebû Tâlib mahallesinde bulunan evine geldi. Ümm-i Hânî, o zaman îman etmemişti. Peygamber efendimiz kapısını çaldı. İçeriden Ümm-i Hânî'nin sesi duyuldu:

- Kimdir o?

- Amcanın oğlu Muhammed'im, kabûl edersen, misâfir geldim.

- Senin gibi doğru sözlü, emin, asil, şerefli misâfire can fedâ olsun. Yalnız, tesrif edeceğinizi önceden bildirseydiniz bir şeyler hazırlardım. Şimdi yedirecek bir şeyim yok.

- Yiyecek, içecek istemem. Hiçbiri gözümde yok. Rabbime ibâdet etmek, yalvarmak için bir yer bana yetişir.

Ümm-i Hânî, Resûlullahı içeri alıp, bir hasır, bir leğen, ibrik verdi. Gelen misâfire ikrâm etmek, onu düşmandan korumak, Araplar için en şerefli vazife sayılırdı. Bir evdeki misâfire zarar gelmesi, ev sahibi için büyük yüzkarası olurdu.

Ümm-i Hânî düşündü ki; "Amcasının oğlunun Mekke'de düşmanları çok, hatta öldürmek isteyenler var. Şerefimi korumak için, sabaha kadar onu gözeteyim" dedi. Babasının kılıcını alıp, evin etrafinda dolaşmaya başladı.

Resûlullah efendimiz, o gün çok incinmişti. Abdest alıp, yalvarmaya, af dilemeye, kulların îmana gelmesi, saadete kavuşmaları için duâya başladı. Çok yorgun, aç ve üzüntülüydü. Hasır üzerine uzanıp uyuyuverdi.

Sonra Cebrâil aleyhisselâm gelip, ayağının altından öperek uyandırdı. Bundan sonra Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem uyanıkken ruh ve bedeniyle Mîrâca çıkarıldı.

Ertesi sabah Peygamber efendimiz Ümm-i Hânî'ye, gece mîrâca çıktığını anlattı. Ümm-i Hânî dedi ki:

- Ey amcamın oğlu! Sakın bunu Kureyşlilere söyleme! Onlar seni yalanlarlar ve seni üzerler.

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Vallahi ben bunu onlara söyleyeceğim.

Îman etti

Ümm-i Hânî, kocası Hübeyre bin Ebî Vehb'in müşrik olması sebebiyle, hicret sırasında îman etmemiş olarak Mekke'de kalmıştı. Bu durum Mekke'nin fethine kadar devam etti. Mekke'nin fethedildiği gün, kocası Necrân'a kaçtı.

Ümm-i Hânî ise Kureyş kadınlarından on kişilik bir grupla Peygamberimizin yanına gelip, Müslüman oldu. Vefât tarihi kesin olarak bilinmemekte olup, Hz. Ali'den sonra vefât ettiği rivâyet edilmiştir.

Ebû Tâlib'in kızı ve Hz. Ali'nin kızkardeşi olan Ümm-i Hânî'nin asıl adı Fakite idi.

| BAŞA DÖN |

Hala sultan olarak tanınan kadın sahabi: ÜMM-İ HİRAM

Ümm-i Hiram, Enes bin Malik'in teyzesidir. Resulullahın da teyzeleri tarafından akrabasıdır. Cahiliyye devrinde Amr bin Kays ile evlendi. İman ile şereflenip, müslüman oldu. Kocası iman etmeyince, ayrıldılar. Ondan Kays ve Abdullah adında iki oğlu oldu. Müslüman olduktan sonra, ensarın büyüklerinden Ubade bin Samit ile evlendi. Bundan da Muhammed adında bir oğlu oldu.

Gazaya giderler

Ümm-i Hiram'in Medine-i Münevveredeki evini, Resulullah efendimiz sık sık ziyaret ederdi. Ümm-i Hiram da bundan çok memnun olur ve çok ikramda bulunup, hizmet etmekle şereflenirdi.

Yine Resulullah efendimiz evine teşrif etmiş ve istirahat için evinde uyumuştu. Bir müddet sonra Peygamber efendimiz gülümseyerek uyandılar. Bunun üzerine Ümm-i Hiram sordu:

- Ya Resulallah! Niçin güldünüz?

- Ey Ümm-i Hiram! Ümmetimden bir kısmını gemilere binmiş hâlde, kâfirlerle gazaya giderlerken gördüm.

- Ya Resulallah! Duâ et, ben de onlardan olayım!

Peygamberimiz de onun bu arzusunu geri çevirmeyip, kabul etti ve şöyle duâ buyurdular:

- Ya Rabbi! Bunu da onlardan eyle!

Resulullah efendimiz tekrar uyuyup, yine gülümseyerek uyandılar. Tekrar gülme sebebini sorunca, buyurdular ki:

- Bu defa da, ümmetimden bir kısmının, padişahların tahtlarına kuruldukları gibi debdebeli bir kalabalık hâlinde gazaya gittiklerini gördüm.

Ümm-i Hiram bu sefer de dedi ki:

- Ya Resulallah! Duâ et, ben de bir gazi olarak onların arasında bulunayım.

Bu sefer Peygamberimiz buyurdu ki:

- Hayır, sen öncekilerdensin.

Böylece onun deniz seferinde bulunacağını önceden haber vermiş oldu.

Ümm-i Hiram, Resulullah efendimizin vefatından sonra, kocası Ubade bin Samit Şam'a gönderilen ilmî heyet içinde olduğundan, Humus'a yerleştiler.

Seksenaltı yaşında idi

Halife Hz. Osman'in izniyle, 647 yılında Hz. Muaviye, Kıbrıs adasındaki insanların da saadete kavuşmaları, cehennemden kurtulmaları için bir deniz seferi düzenledi. Bu sefer, müslümanların ilk deniz savaşıydı. Bu sefere gönüllü seçilen kimseler arasında eshab-ı kiramın ileri gelenleri de vardı. Bunlar arasında Hz. Ebu Zer, Hz. Ebüdderda, Hz. Ubade bin Samit ve hanımı Ümm-i Hiram da vardı.

Hz. Muaviye, bu orduya Hz. Abdullah İbni Kays'ı kumandan tayin etti. Deniz yoluyla yolculuk başladı. Hz. Ümm-i Hiram, seksenaltı yaşında olmasına rağmen, bu zahmetli yolculuğa katlanıyor, oradaki insanlara İslâmiyeti bildireceklerini, onların da kurtuluşa, saadete kavuşacaklarını düşünerek, teselli buluyordu.

| BAŞA DÖN |

Hz. Ebu Bekir'in hanımı: ÜMM-İ RUMAN

Ümm-i Ruman, Yemen'de, Abdullah bin el-Haris-i Ezdî ile nikahlandı. Peygamberimizin davetinden önce, Yemen'in Serat şehrinden Mekke'ye göç ettiler. Tufeyl adında oğlu, bundan oldu. Kocasının vefat etmesi üzerine, Hz. Ebu Bekir ile evlendi.

Bu evlilikten Hz. Aişe-i Sıddıka ve Abdurrahman adında iki çocuğu oldu. İslâm dini tebliğ edilmeye başlayınca, kocası Hz. Ebu Bekir ile beraber müslüman oldu.

Sana gizli değildir

Hicretten sonra Medine-i Münevvereye hicret ettiler. Kızı Hz. Aişe, burada Resulullah

efendimiz ile evlendi. Peygamber efendimizin kayınvalidesi olmakla şereflendi.

Ümm-i Ruman'in faziletleri çoktur. Peygamber efendimiz, onu cennetle müjdelemiş ve buyurmuştur ki:

(Her kimi, cennet hurilerinden birine bakmak sevindirirse, Ümm-i Ruman'a baksın!)

Yine hakkında mağfiret diledikten sonra buyurmuştur ki:

(İlâhî! Ümm-i Ruman'ın, senin yolunda ve Resulünün uğrunda çektiği sıkıntılar sana gizli değildir.)

Ümm-i Ruman, Resulullah efendimizi çok severdi. Kızı Hz. Aişe'nin, Resulullaha gelin olmasına pek taraftar olup, gerçekleşmesine de çok memnun oldu.

Çok iyilik ve ikram severdi. Hadis-i şerif ile övüldü.

Hicretin altıncı senesinde, müslümanların eshab-ı Soffaya yemek gönderdikleri bir sırada, Hz. Ebu Bekir, Eshab-ı Soffadan bazılarını eve gönderdi. Kendisi de Resulullah efendimizin yanında kaldı. Geç vakitte evine döndüğünde, Ümm-i Ruman sordu:

- Misafirleri gönderdin de, kendin nerede kaldın?

Hz. Ebu Bekir buyurdu ki:

- Yoksa onlara yemek yedirmedin mi?

- Abdurrahman ile yemek gönderdim. Ancak onlar, sen gelmedikçe yemek yemeyeceklerini söylemişler.

Sonra hazırlanan yemeği yemeye başladılar. Hz. Ebu Bekir'in oğlu Abdurrahman der ki:

- Yemin ederim ki, aldığımız her lokmanın altından yeni bir lokma çıkıyordu. Nihayet hepimiz doyduk, ancak yemek önceki gibi, aynen duruyordu.

Gönderdiğim gibi duruyor

Bu hâli gören Hz. Ebu Bekir sordu:

- Bu nedir ey Ümm-i Ruman?

Ümm-i Ruman dedi ki:

- Efendim, yediğiniz yemek gönderdiğim gibi aynen duruyor.

Bunun üzerine kalan yemeği Resulullah efendimize gönderdiler.

Ümm-i Ruman'in ismi Zeynep, künyesi Ümm-i Ruman olup, bununla meşhurdur. Nesebi; Ümm-i Ruman Zeynep binti Amir Kinaniyye-i Firasiyye'dir. Kinane kabilesinin Benî Firas koluna mensuptur. Yemenlidir.

Ümm-i Ruman 630 senesinde, Medine-i Münevverede vefat etti. Resulullah efendimiz, cenaze namazını kıldırıp, defninde bulundu. Kabre bizzat Resulullah efendimiz indirdi.

| BAŞA DÖN |

Devsli muhacir hanım sahabîlerden: ÜMM-İ ŞERİK

Devs'de müslüman olan Ümm-i Şerik, kendisiyle birlikte hicret edecek bir arkadaş bulamamıştı. Medine'ye giden bir yahudî ailesine katıldı. Yolculuk esnasında suyu tükendi. Yahudî ailenin yanında su vardı. Fakat yahudî, Ümm-i Şerik'e, dininden dönmedikçe su vermeyeceğini söyledi. Hanımını da, "Ona su verirsen fena yaparım" diye tehdit etti.

Hava çok sıcaktı. Güneş âdeta kavuruyordu. Bu şartlarda susuz olarak yolculuk yapmak, Ümm-i Şerik'i iyice hâlsiz düşürmüştü. Zorlukla yürüyor, zorlukla konuşabiliyordu. Bu durum yahudîyi ümitlendiriyor, Ümm-i Şerik'in biraz sonra dininden döneceğini zannediyordu.

Su içmiş birinin sesi

Fakat Ümm-i Şerik imanın tadını almıştı bir kere. Dünyayı ahirete hiçbir zaman tercih etmeyecek kadar kuvvetli bir imana sahipti. Cenab-ı Hakkın mutlaka bir yerden yardım göndereceğine de inancı sonsuzdu.

Nitekim geceleyin Allaha olan teslimiyetinin peşin mükâfatını gördü. Herkesin uyuduğu bir sırada, göğsünün üzerine bir miktar suyun konduğunu hissetti. Aldı ve içti. Suya kanmıştı. Biraz sonra yol arkadaşlarını uyandırmak için seslendi. Yahudî onun sesini işitince dedi ki:

- Ben su içmiş birinin sesini duyuyorum.

Yahudî şaşırmıştı. Hanımını sıkıştırdı. Kızdı, bağırdı. Ümm-i Şerik, suyu hanımının vermediğini söyledi. Cenab-ı Hakkın lütfuna mazhar olduğunu bildirdi. Yahudî, inanmıştı. Gördüğü bu keramet karşısında kelime-i şehadet getirerek müslüman oldu.

Böylece Ümm-i Şerik, hem dininde sebat etmiş, hem de kendisini yahudî olmaya zorlayan birinin müslüman olmasına sebep olmuştu. Ayrıca cenab-ı Hakkın ihsanını kazanmıştı.

Ümm-i Şerik'in bir yağ tulumu vardı. Onunla Resulullah efendimize yağ hediye ederdi. Birgün çocukları ondan yağ istediler. Ümm-i Şerik başka yağı olmadığı için kalkıp tuluma baktı. Tulumdan yağ damlıyordu. Onlara bir miktar yağ çıkardı. Çocuklar bu yağdan bir müddet yediler.

Uzun zaman yetecekti

Bir müddet sonra bir daha yağ istediler. Bu sefer tulumu ters çevirip boşalttı. Böylece yağ bitti. Ümm-i Şerik durumu Resulullah efendimize arz etti. Resulullah efendimiz ona buyurdu ki:

- Yağı boşalttın mı? Şayet ters çevirip boşaltmasaydın uzun zaman sana yetecekti.

Ümm-i Şerik, bu yağ tulumunu isteyenlere emanet olarak da verirdi. İçinde yağ yokken bir gün tulumu şişirip kuruması için asmıştı. Daha sonra baktığında tulumun içinin yağla dolu olduğunu görmüştü. Allahü teâlânın bu ikramından dolayı hamdetmişti.

Resulullaha iman etmiş ve bu uğurda birçok sıkıntıya katlanmış bahtiyar kadınlardan biri olan Ümm-i Şerik'in asıl adı Gaziyye idi. Devsoğullarındandır. Bütün sıkıntılara rağmen inancında sebat eden, Allaha teslimiyet ve tevekkülden ayrılmayan bu mübarek kadın,

birkaç defa cenab-ı Hakkın lütuf ve ikramına nail olmuştu. Hayatı hakkında başka bir bilgi kaynaklarda geçmemektedir.

| BAŞA DÖN |

Eshabın kadın kahramanlarından: ÜMM-İ ÜMARE NESİBE HATUN

Ümm-i Ümare, Uhud gazasına, kocası Zeyd bin Asım, oğulları Habib ve Abdullah ile birlikte katılarak, secaat ve kahramanlıklar gösterdi. Gazilere su dağıtmak ve yaralarını sarmak vazifesiyle katıldığı savaşın en şiddetli bir anında, Resulullah efendimize saldıran bir müşriki atından aşağı düşürüp öldürdü.

Ok, kılıç ve kalkan kullanarak düşmana saldırırken kendisi de birkaç yerinden yaralandı. Yaralı hâliyle kocasını ve oğullarını savaşa teşvik etti. Düşman, Resulullah efendimize hangi istikametten saldırırsa, hemen kocası ve oğullarıyla oradan müdafaa ederlerdi.

Çarpışmaya koyuldum

Ümm-i Ümare der ki: "Gündüzün başlangıcında Uhud'a vardım. Halk ne yapıyor bir bakayım dedim. Yanımda bir kirba ve içinde su vardı. Resulullahın yanına kadar gittim. Kendisi, o sırada Eshabı arasında bulunuyordu. Bu zamanda müslümanlar savaş üstünlüğünü devam ettiriyorlardı.

Müslümanlar dağılmaya başlayınca, Resulullahın yanına vardım. Çarpışmaya koyuldum. Kılıçla, okla müşrikleri Resulullahtan uzaklaştırmaya çalıştım. Bu arada da yaralandım. Resulullahın yanında on kişi kalmamıştı. Ben, oğullarım ve kocam, Resulullahın önünde çarpışıyor, müşrikleri ondan uzaklaştırıyorduk.

Bir ara Resulullah efendimiz, benim yanımda kalkan bulunmadığını gördü. Yanında kalkan bulunanlardan birisine buyurdu ki:

- Ey kalkan sahibi, kalkanını çarpışana bırak!

O kimse kalkanını Resulullaha verdi. Ben de Resulullah efendimizden alıp, onunla korundum.

Bize ne yaptılarsa, müşrik süvarileri yaptılar. Atlı bir adam gelip, bana vurdu. Kalkanımla korundum. Ben de onun atının ayaklarına kılıç çaldım. At arkaüstü yıkılınca, Peygamber efendimiz oğlum Abdullah'a şöyle buyurdu:

- Ey Ümm-i Ümare'nin oğlu! Annene, annene yardım et!"

Ümm-i Ümare'nin oğlu Abdullah ibni Zeyd anlatır:

"Uhud günü sol kolumdan yaralanmıştım. Beni, hurma ağacı gibi upuzun bir adam vurmuştu. Resulullah efendimiz; **"Yaranı sar"** buyurdu. Anam yanıma geldi. Yaraları sarmak için yanında bulunan hazır bezlerle yaramı sardı.

Herkes katlanabilir mi?

Bu sırada Resulullah efendimiz bana bakıyordu. Annem, yaramı sardıktan sonra, bana dedi ki:

- Kalk yavrucuğum! Müşriklerle çarpış!

Resulullah efendimiz de buyurdular ki:

- Ey Ümm-i Ümare! Senin katlandığın, dayanabildiğin şeye, herkes katlanabilir, dayanabilir mi?

Beni yaralayan müşrik o sırada oradan geçiyordu. Resulullah efendimiz tekrar buyurdular ki:

- İşte, oğluna vuran adam!

Annem, hemen onun önüne geçip, bacağına vurup çökertti. Bunun üzerine, Resulullahın, mübarek dişleri görünecek kadar gülümsediğini gördüm. Sonra buyurdu ki:

- Allaha hamd olsun ki, seni düşmanına muzaffer kılıp, gözünü aydın etti. Öcünü almayı sana gözünle gösterdi."

Peygamber efendimiz, Uhud savaşında Ümm-i Ümare'nin oğlu Abdullah'a buyurdu ki:

- Ey Ümm-i Ümare'nin oğlu!

Hz. Abdullah, "Buyur ya Resulallah" deyince, ona, taş atmasını buyurdu.

Hz. Abdullah, önünde gitmekte olan atlı müşrike bir taş attı. Taş, atın gözüne değince, at ürktü ve at da, atlı da yere yıkıldı. Hz. Abdullah taşa tutup, o müşriki yaraladı.

Su dağıtıyordu

Ümm-i Ümare, Uhud'da oğlu yaralanınca, oğlunun yarasını ve diğer sahabilerin yaralarını sarıyor, susuz olanlara su dağıtıyordu. Daha sonra, eline bir kılıç alarak çarpışmaya başladı.

İbni Kamia kâfiri, Resulullahı öldürmeye yemin etmişti. Resulullahı gördü. Resulullaha hücum edince, Ümm-i Ümare atının önüne geçti. Atını durdurup İbni Kamia'ya saldırdı. O müşrikin üzerinde zırh olduğu için darbeleri pek tesir etmedi. Zırh olmasaydı, o da öldürülen diğer müşriklerin yanına gidecekti.

Sonunda o müşrikin şiddetli bir hücumu ile boynundan ağır yaralandı. Resulullah efendimiz onun için buyurmuştur ki:

- Uhud günü ne tarafıma baktıysam, hep Ümm-i Ümare, hep Ümm-i Ümare'yi gördüm.

Nesibe Hatun, bu savaşta oniki-onüç yerinden yaralanmıştı. Bunlardan en ağırı, İbni Kamia'nın, boynunda açtığı yaraydı. Resulullah efendimiz, oğlu Abdullah'a bu yarayı sarmasını emrettiler. Sonra buyurdular ki:

- Ev halkınızı Allahü teâlâ mübarek kılsın. Senin annenin makamı filan ve filanların makamından hayırlıdır. Allahü teâlâ sizin ev halkınıza rahmet etsin!

Bir sene tedavi gördükten sonra bu yara iyileşti.

Müseylemet-ül Kezzab, yalancı peygamberlik iddiasıyla ortaya çıkınca, Ümm-i Ümare'nin oğlu Habib, Amman'dan Medine'ye gelirken esir düştü. Müseyleme, kendisinin peygamberliğini kabul etmesini istedi. Habib onu tasdik etmeyince, tek tek uzuvları

kesilerek şehit edildi.

Ölümünü göstersin

Bunu işiten Ümm-i Ümare Müseyleme'nin ölümünü göstermesi için Allahü teâlâya duâ etti. Yaşı altmışın üzerinde olmasına rağmen, oğlu Abdullah'la beraber Yemame savaşına iştirak etti. Savaşın şiddetli bir anında, müslümanların dağılmaya başlamaları üzerine, kılıcını çekerek düşmana hücum etti. Oniki yerinden yara aldı. Müseyleme'yi de yaraladı.

Ümm-i Ümare'nin oğlu Abdullah'ın da bulunduğu, bir grup müslümanın önünden atla kaçmaya çalışan Müseylemet-ül Kezzab, Hz. Vahşi tarafından mızrakla vurularak öldürüldü.

Ümm-i Ümare bu savaşta kolunun birini kaybetti. İslâm ordusunun kumandanı Halid bin Velid, kendisiyle yakından alâkadar oldu. Yaralarını sardırdı. Böylece Müseyleme'nin ölüşünü görmüş oldu.

Bir gün Nesibe Hatun, Peygamberimize dedi ki:

- Ya Resulallah, Allahü teâlâya duâ et de cennette sana komşu olalım. Peygamber efendimiz de, "Allahım! Bunları, cennette bana komşu ve arkadaş et" diye duâ etti. Bunun üzerine Ümm-i Ümare dedi ki:

- Bu bana kâfidir. Artık dünyada ne musibet gelirse gelsin, hiç ehemmiyeti yok.

Melekler duâ ederler

Birgün Resulullah efendimiz Ümm-i Ümare'nin evine teşrif ettiler. Ümm-i Ümare de yemek ikram etti. Resulullah efendimiz **"Sen de ye"** buyurdular. O da oruçlu olduğunu arz etti. Bunun üzerine Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Bir oruçlunun yanında yemek yenildiği zaman, sofra kalkıncaya kadar, melekler oruçluya duâ ederler.

Hz. Ebu Bekir de hilafeti zamanında, kendisini evinde ziyaret eder, hâlini, hatırını sorardı. Hz. Ömer zamanında, bir savaşta elde edilen ganimetler içinde kıymetli kumaşlar da vardı. Bunların en kıymetlisi olan altın sırmalı bir elbise, Hz. Ömer'e isabet etti.

Herkes gelinine veya hanımı Hz. Ali'nin kızı Ümm-i Gülsüm'e verecek diye beklerken, Hz. Ömer, "Bu elbiseye Ümm-i Ümare herkesten daha layıktır" buyurdu ve arkasından ilave etti:

- Resulullah efendimizin, **"Savaşta ne tarafa baktımsa, hep Ümm-i Ümare, hep Ümm-i Ümare'yi gördüm"** buyurduğunu işittim.

Bunları söyledikten sonra elbiseyi Ümm-i Ümare'ye gönderdi.

Ümm-i Ümare Uhud'dan başka, Hudeybiye, Hayber Umret-ül kaza, Huneyn ve Yemame gazalarına da katıldı. Biat-i Rıdvan'da hazır bulunmakla şereflendiler. Oğulları Habib ve Abdullah da, Peygamber efendimizin bütün gazalarına iştirak ettiler.

Ümm-i Ümare, ensarın Hazrec kabilesinden olup, Medine'nin ileri gelen ailelerindendir. Mazin bin Neccar'in evladındandır. Annesi, Rebab binti Abdullah'tır. Tahminen miladî 573 yılında doğdu. İkinci Akabe biatında bulunarak, zevciyle birlikte müslüman olmakla şereflendi.

Onlardan da biat aldım

Akabe'de, kocası Zeyd biat ettikten sonra, Peygamberimize gelerek dedi ki:

- Ya Resulallah! Ümm-i Ümare ve Ümm-i Müney adlı iki kadın da bizimle birlikte biat için gelmişlerdir.

Bunun üzerine Resulullah efendimiz, **"Hangi şartlarda sizden biat aldımsa, onlardan da aynı şartlarda biat aldım. Ellerini tutup müsafeha zarureti yoktur"** buyurdular ve kadınların elini tutmadılar.

Ümm-i Ümare'nin ilk kocası ensardan Zeyd bin Asım'dır. Zeyd'den Abdullah ve Habib isminde iki oğlu vardı. Her iki oğlu da Bedir savaşına katıldı. Diğer gazaların hepsine birlikte iştirak ettiler.

Hz. Zeyd'in vefatından sonra Ümm-i Ümare, Guzeyye İbni Amr'la evlendi. Bu zattan da oğlu Temim ve kızı Havle dünyaya geldi. Ümm-i Ümare'nin ne zaman vefat ettiği bilinmemektedir. Ancak Medine'de vefat etmiş, Bakî kabristanına defnedilmiştir.

Ümm-i Ümare'den, Abbad ibni Temim, Hâris ibni Abdullah ibni Kâb, İkrime ve Leyla hadis rivayet etmişlerdir.

| BAŞA DÖN |

Yalancı peygamber Müseyleme'yi öldüren sahabî: VAHŞİ

Vahşî, Hz. Hamza'nın Bedir savaşında öldürdüğü Tuayme'nin kardeşinin oğlu olan Cübeyr bin Mutim'in kölesi idi. Habeşli olduğu için, el ile ok ve mızrak atmakta usta idi. Uhud savaşında, Cübeyr buna demişti ki:

- Hamza'yı öldürürsen seni azat ederim!

Daha o zamanlar müslüman olmakla şereflenmemiş olan Ebu Süfyan'ın hanımı Hind de, babasının ve amcasının intikamı için, Vahşî'ye mükâfat vâd etmişti.

Niçin lanet etmiyorsunuz?

Vahşî, Uhud'da taş arkasına pusuya girip, yalnız Hz. Hamza'yı gözetirdi. Hz. Hamza sekiz kâfiri öldürüp, saldırırken, Vahşî mızrağını atarak, onu şehit etti. Sonra, gidip durumu Hind'e haber verdi. Hind sevinip üzerindeki zinetlerin hepsini Vahşî'ye verdi. Daha da vereceğini söyledi.

Uhud savaşında Peygamberimiz birkaç kâfire bedduâ etmişti. "Vahşî'ye niçin lanet etmiyorsun" dediklerinde, buyurdu ki:

- Miracda, Hamza ile Vahşî'yi kolkola, birlikte cennete girerlerken görmüştüm!

Hicretin sekizinci yılında, Mekke fethedildiği gün, Vahşî, Mekke'den kaçtı. Bir zaman uzak yerlerde kaldı. Sonra pişman olup, Medine'de mescide gelip, selam verdi. Resulullah efendimiz selamını aldı. Vahşî dedi ki:

- Ya Resulallah! Bir kimse Allaha ve Resulüne düşmanlık yapsa, en kötü, en çirkin günah işlese, sonra pişman olup temiz iman etse, Resulullahı canından çok seven biri olarak,

huzuruna gelse, bunun cezası nedir?

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- İman eden, pişman olan affolur. Bizim kardeşimiz olur.

- Ya Resulallah! Ben iman ettim. Pişman oldum. Allahü teâlâyı ve Onun Resulünü herşeyden çok seviyorum. Ben Vahşî'yim.

Resulullah efendimiz, Vahşî adını işitince, Hz. Hamza'nın şehit edilmiş hâli gözünün önüne geldi. Ağlamaya başladı.

Niçin affetmiyorsun?

Vahşî, öldürüleceğini anlayarak kapıya yürüdü. Eshab-ı kiram kılıçlarına sarılmış, işaret bekliyordu. Vahşî, "Son nefesimi alıyorum" derken, Cebrail aleyhisselam geldi. Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ey sevgili Peygamberim! Bütün ömrünü puta tapmakla, kullarımı bana düşman etmeye uğraşmakla geçiren bir kâfir, bir kelime-i tevhid okuyunca, ben onu affediyorum. Sen, amcanı öldürdü diye Vahşî'yi niçin affetmiyorsun? O pişman oldu. Şimdi sana inandı. Ben affettim. Sen de affet!

Herkes, "Öldürün!" emrini beklerken, Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Kardeşinizi çağırınız!

Kardeş sözünü işitince, saygı ile çağırdılar. Peygamber efendimiz Vahşî'ye, "affolunduğunu" müjdeleyerek buyurdu ki:

- Fakat, seni görünce dayanamıyorum, elimde olmadan üzülüyorum.

Hz. Vahşî, Resulullahı üzmemek için, bir daha yanına gelmedi. Mahcup, başı önünde yaşadı. Aynı mızrak ve okla yalancı peygamber Müseyleme'yi öldürdü ve büyük hizmet etti. Hz. Osman zamanında vefat etti.

| BAŞA DÖN |

Darağacından Resulullaha selam gönderen sahabî: ZEYD BİN DESİNNE

Uhud savaşında bazı yakınları ölen müşrikler, müslümanlardan bunların intikamını almak istediler. Alçakça bir plân hazırladılar. Hemen de plânı tatbike koydular. Bu maksatla bir heyet Medine'ye gidip, Resulullahın huzuruna çıkarak şu ricada bulundular:

- Ya Resulallah! Bizim kabilelerimiz, İslâmiyeti kabul ettiler.

Yalnız Kur'an-ı kerim öğretmenine ihtiyacımız var. Lütfen bize; İslâmiyeti, Kur'an-ı kerimi öğretecek kimseler yollar mısınız?

Öğretmenler heyeti

Sevgili Peygamberimiz kendilerine, 10 kişilik bir öğretmenler heyeti yolladılar.

Başlarında, **Asım bin Sabit** hazretlerinin bulunduğu bu heyette, Mersed bin Ebî Mersed, Halid bin Ebî Bükeyr, Hubeyb bin Adiy, Zeyd bin Desinne, Abdullah bin Tarık, Muattib bin Ubeyd de bulunuyordu.

Bu öğretmenler kafilesi, geceleri yürüyerek, gündüzleri gizlenerek Hüzeyl kabilesi topraklarında, Reci suyu başında, seher vakti konakladılar.

Bu sırada yanlarında bulunan Adal ve Kare kabilesi heyetinden biri, bir bahane ile yanlarından ayrıldı. Hemen Lıhyanoğularına gidip, haber verdi. Çok geçmeden kafilenin etrafı sarıldı. 200'den fazla silahlı eşkıya oradaydı.

“Bize öğretmen lazım!” diyenler, çekip gittiler. O güzide müslümanları, eşkıya ile karşı karşıya bıraktılar.

Lıhyanoğulları mensupları, esir ticareti ile geçinirlerdi. Bu sebeple, “Teslim olun ve canınızı kurtarın!” teklifinde bulunuyorlardı. Asıl niyetleri, onları Mekke'de köle olarak satmaktı. Böylece çok para kazanacaklardı. Çünkü Mekke'li müşrikler, kendilerine, “Yakaladığınız her müslüman için, değerinden fazla para öderiz” demişlerdi.

Bunu müslümanlar da duymuşlardı. Onun için, aralarında istişare ederek, çarpışmaya karar verdiler. Arkalarını dağa dönüp, kılıçlarını çekip, Allahın dini uğrunda vuruşmaya başladılar.

İkiyüz kişilik düşmana karşı, görülmemiş bir kahramanlıkla çarpıştılar. Üzerlerine saldıran kuvvetten bir kısmını öldürdüler. Nihayet çarpışa çarpışa on sahabîden yedisi okla vurularak orada şehit düştü.

Size yoldaş olmam

Sadece Hubeyb bin Adiy, Zeyd bin Desinne ve Abdullah bin Tarık kalmış, müşriklerle çarpışıyorlardı. Çok geçmeden müşrikler, onları sağ olarak yakaladılar. Üçünü de yayların kirişleri ile bağladılar. Mekke'ye götürmek üzere yola çıktılar.

Abdullah bin Tarık Mekkeli müşriklere götürülmeye razı olmadı. Gitmemek için zorlandı. **“Vallahi ben size arkadaş ve yoldaş olmam! Şehit olan arkadaşlarım bana örnek ve önderdir"** deyip, bir zorlayışta ellerini kurtardı. Lıhyanoğulları onu taşa tuttular, sonunda onu da şehit ettiler.

Lıhyanoğulları, Hubeyb bin Adiy ve Zeyd bin Desinne'yi Mekke'ye götürüp müşriklere yüksek bir fiyatla sattılar. Zeyd bin Desinne'yi de Safvan bin Ümeyye, Bedir savaşında öldürülen babası Ümeyye bin Halef'in intikamını almak üzere satın aldı.

Mekkeli müşrikler, Hz. Hubeyb ve Zeyd'i satın aldıktan sonra, onlara ne ceza vereceklerini konuşuyorlardı. Bu hususta çeşitli fikirler ileri sürülüyordu:

- Hemen öldürelim!

- Hayır! Evvela işkence etmeliyiz!

- Ama Haram aylar içinde bulunuyoruz!

- Evet! Bu sebeple, hemen öldüremeyiz! Haram ayların geçmesini beklememiz gerek.

- O hâlde, hapsedelim!

- Ellerini, ayaklarını zincire vuralım!

Kararlaştırdıkları gün geldi

Nitekim öyle de yaptılar. Yani zincire vurup hapsettiler. Harp meydanındaki yenilginin intikamını, müdafaasız bu insanlardan alacaklardı. Hem de onları; harpte değil, parayla pazardan almışlardı!

Hubeyb bin Adiy ve Zeyd bin Desinne'yi öldürmek için, müşriklerin kararlaştırdığı gün gelmişti. Fakat müşriklerin kin ve intikam hisleri geçmek bilmedi.

Herkese haber verildi. Bu yüzden şehrin zengin-fakir, genç-ihtiyar, kadın-erkek ve bütün çocuklar oradaydılar... Bu iki yüce sahabenin başına gelecekleri merak ediyorlardı.

Bir sabah erkenden iki sahabînin zincirlerini çözüp, zindandan çıkardılar. Mekke dışında Tenim denilen yere götürdüler. Çünkü bütün melanetlerini, orada yapmayı âdet edinmişlerdi.

Bu iki Allah ve Resulullah dostu ise, heyacanlı değildiler. Yolda karşılaşıp görüşen bu iki sahabî, kucaklaşarak, birbirlerine uğradıkları belaya sabretmelerini tavsiye ettiler.

Hz. Zeyd, son namazını kıldıktan sonra, Mekkeli müşrikler, onu tutup darağacına kaldırarak bağladılar. Yüzünü kıbleden Medine'ye doğru çevirdiler. Sonra dediler ki:

- Haydi dîninden dön, seni serbest bırakalım!

- Vallahi dinimden aslâ dönmem! Bütün dünya benim olsa, bana verilse, yine de İslâmiyetten dönmem!

- Şimdi senin yerine Peygamberinin olmasını, onun öldürülmesini, sen de evinde rahat oturasın ister misin?

- Ben Muhammed aleyhisselamın, değil benim yerimde olmasını, Medine'de yürürken ayağına bir diken bile batmasına aslâ razı olmam!

- Ey Zeyd, İslâm dininden dön, eğer dönmezsen seni muhakkak öldüreceğiz!

- Allah yolunda olduktan sonra, benim için öldürülmemin hiç ehemmiyeti yoktur.

Bu konuşmalardan sonra Zeyd bin Desinne, **“Ya Rabbi, selamımı Resulüne ulaştır” diye duâ etmişti. Allahü teâla da onun duâsını kabul etmişti.**

Müşriklerin kararı iyice kesinleşti. Safvan bin Ümeyye, azatlı kölesi Nistas'a işaret ederek, Hz. Zeyd'i öldürmesini istedi. Nistas mızrağını Hz. Zeyd'in göğsüne saplayarak sırtından çıkardı. Böylece, Peygamber âşığı Hz. Zeyd, cennetteki makamına yükseldi.

Hz. Zeyd'in şehadetini haber alan Peygamberimiz ona duâ buyurdu.

| BAŞA DÖN |

İlk îman eden köle: ZEYD BİN HÂRİSE

Zeytin gözlü çocuk, korkuyordu... Çünkü Arabistan’ın meşhur Ukaz Panayırı,

karmakarışıktı. Burası, esir pazarıydı. Genç, yaşlı her cins köle satılıyordu. Kendisi kadar küçükler bile vardı.

Adın ne?

Heyecanlı pazarlık sesleri arasında, sıcak, toz ve gürültü çok bunaltıcıydı. Bu kargaşada, güler yüzlü bir adam, ona yaklaşarak sordu:

- Senin adın ne oğlum?
- Zeyd.
- Babanın adı?
- Hârise, efendim!
- Nerelesin?
- Yemenli.
- Hangi kabîledensin?
- Kudâa kabîlesinden.
- Öyle mi? O, eski ve kıymetli bir kabîledir...

Küçük Zeyd, beyaz dişlerini göstererek gülümsedi ve mırıldandı:

- Doğrudur, efendim...

Bu güzel yüzlü amcayı sevmeye başlamıştı... Adam tekrar sordu:

- Karnın açtır, değil mi?

Çocukcağız önüne baktı. Cevap vermedi. Fakat günlerdir aç, susuz, perişan bekleşiyorlardı. Adam tekrar sordu:

- Benimle gelmek ister misin? Güzel yemekler, temiz elbiseler ister misin?

- Sizinle yemek olmasa da gelirim efendim!

Esir tüccarı ile pazarlık ettiler. Küçük Zeyd, boynu bükük bekliyordu. Nihâyet dörtyüz dirheme anlaştılar. O kimse, parasını ödedi. Gülerek başını okşadı ve dedi ki:

- Haydi bakalım küçük Yemenli! Şimdi gidip, ikimiz de bir güzel karnımızı doyuralım!

O amca kendisini, çok daha iyi kalbli bir hanıma götürdü. Teslim ederken dedi ki:

- Ey amcamın kızı! İşte, senin için aldığım köle!

Bu hanım, Hz. Hatice idi. Hediye eden de, yeğeni Hâkim bin Hizâm idi.

İlk Müslüman köle

Hz. Hatice gerçekten, dünyadaki bütün kadınların en hayırlısı idi. Öyle olmasa, sevgili Peygamberimizle evlenmek nasip olur muydu?

Düğünden hemen sonra, Hz. Hatice de Zeyd'i, Peygamber Efendimize hediye ettiler.

Allahın Resûlü, onu görür görmez pek sevdiler. Esirlikten kurtulması için, azâd ettiler ve himâyelerine aldılar.

Yemenli Zeyd, böylece, yeni yuvasına yerleşti. Her gün o kadar hârika şeyler görüyordu

ki, hayranlığı gittikçe artıyordu.

Çok kısa zaman sonra, o da, ilk Müslümanlar arasına katıldı. **Böylece, ilk Müslüman olan kadın, Hz. Hatice; ilk Müslüman olan çocuk, Hz. Ali; ilk Müslüman olan erkek, Hz. Ebû Bekir ve ilk Müslüman olan köle de Hz. Zeyd oldu.**

Zeyd bin Hârise, Mekke'de Resûlullahın yanında rahata kavuştuğu sıralarda, Yemen illerinde dertli bir baba dolaşıyordu. Kaybolan oğlunu arıyor ve hasret dolu şiirler okuyordu:

Zeyd için ağlıyorum,

Karalar bağlıyorum.

Geri döner mi diye,

Kalbimi dağlıyorum...

Dağlara çıkayım mı?

Zeyd'imi arayım mı?

Bir haber versin diye,

Rüzgâra sorayım mı?

Yemenliler hemen tanıdılar

Yemen'den ayrılan her kervana, oğlunu tenbih ediyordu. Gelen her yolcuya da, onu soruyordu. Bir şeyler öğrenebilmek için çırpınıyordu. Yemenliler o sene de Mekke'ye gittiler...

Kâbe'yi tavâf e-denler arasında, Zeyd de bulunuyordu. Yemenliler, onu hemen tanıdılar. Memlekete dönünce, babasına müjdeyi verdiler. İhtiyar Hârise, sevinçten sanki deli olacaktı!..

Oğlunu kaybettiğine ne kadar üzüldüyse; yaşadığına da, o kadar sevindi... Üstelik iyi kalbli efendisinin, oğlunu azâd ettiği söyleniyordu. O hâlde, hür idi. Peki öyleyse, niçin yurduna dönmüyordu?

Bu karışık düşünceler arasında, yine de; bir an evvel, oğluna kavuşmak istiyordu...

Ertesi sabah Zeyd'in amcasıyla birlikte, yola çıktılar. Yanlarına bir de, köle almışlardı. Bu genç ve kuvvetli esirin adı, Serahbil idi. Uzun ve meşakkatli bir yolculuktan sonra, Mübârek Beldeye vardılar...

Sevgili Peygamberimizi bulmaları zor olmadı. Konuşabilmek için, izin istediler. Yerlerde ve göklerde bulunanların en merhametlisi olan Resûlullah efendimiz, onlari kabûl ettiler.

Oğlumdan ayrı düştüm

Yemenli Hâris, şöyle dedi:

- Ey Abdülmuttalib'in torunu! Ey Abdullah'in oğlu! Ey büyük Mekkeli! Ey bu kavmin reisi! Ben, tâlihsiz bir babayım.

Çünkü, en sevgili oğlumdan ayrı düştüm. Ancak sizin yardımınızı diliyor ve bekliyorum.

Oğlumun yerine, size başka bir köle getirdim! Şu Serahbil adındaki genci, lütfen kabûl buyurun. Kendisi kuvvetli ve güvenilir bir insandır. Onu alınız ve oğlumu bana geri veriniz!

Bu teklif karşısında, Peygamberimiz buyurdular ki:

- Zeyd'i çağırıp kendisine durumu bildirelim. Onu serbest bırakalım. Şâyet size gelmeyi tercih ederse, bir şey vermenize gerek kalmadan, onu alıp götürebilirsiniz. Şayet beni tercih eder, yanımda kalmayı isterse, Allaha yemin ederim ki, beni tercih edeni kimseye terk etmem, yanımda kalır.

Hârise ve kardeşi, Peygamber efendimizin, Zeyd ile ilgili olarak verdikleri bu cevaba çok memnun olarak dediler ki:

- Sen bize çok adâletli ve insaflı davrandın.

Bunun üzerine Peygamberimiz, Zeyd'i huzuruna çağırarak, kendisine buyurdu ki:

- Bunları tanıyor musun?

- Evet efendim, tanıyorum. Biri babam, diğeri amcamdır.

- Ey Zeyd! Sen, benim kim olduğumu öğrendin, sana olan şefkat ve merhametimi, davranışımı da gördün. Şimdi bunlar seni almaya gelmişler. O hâlde, ya beni tercih et ve yanımda kal veya onları tercih et, git!

Eşsiz insan

Resûlullah efendimizin, kendisini serbest bırakması üzerine, Zeyd, hayatının en önemli anlarını yaşıyordu. Herkes ne cevap vereceğini, ne yapacağını merakla bekliyordu! Müthiş bir imtihan içindeydi. Kendi kendine şunları düşündü:

"Bir tarafta, öz babam duruyor. Dünyaya gelmeme sebep olan kimse. Diğer tarafta ise, esirleri ve efendileri eşit kılan; yetimlerin, öksüzlerin, kölelerin, güçsüz ihtiyarların, dul kadınların, misâfirlerin, garip yolcuların ve fukaranın yardımcısı eşsiz insan."

Karar vermek, gerçekten zordu... Fakat Hârise oğlu Zeyd, Peygamberimize dönerek şunları söyledi:

- Ben hiç kimseyi size tercih etmem. Siz benim hem amcam, hem babam makâmındasınız. Sizin yanınızda kalmak istiyorum.

Bu sözleri duyanlar, şaşırıp kaldılar! Sadece Resûlullah Efendimiz gülümsüyordu. Hz. Zeyd de, huzur içindeydi. Babası kızarak, Zeyd'e dedi ki:

- Yazıklar olsun sana! Demek ki, sen köleliği hürriyete, annene, babana ve amcana tercih ediyorsun! Bunları mahsustan söylüyordu. Belki fikrinden cayar da, geri döner ümidindeydi. Fakat oğlu, gâyet sâkin bir şekilde, kara gözlerini babasına çevirip cevap verdi:

- Babacığım, ben bu zattan öyle şefkatli muamele gördüm ki, Ona kimseyi tercih edemem.

Daha sonra Peygamber Efendimiz, ayağa kalktılar. Zeyd'i, kocaman bir taş üzerine

çıkarttılar. Orada bulunanlara dediler ki:

- Şâhit olunuz ey insanlar! Zeyd bundan sonra, benim oğlumdur. Onu evlât ediniyorum. O bana vâris, ben ona vârisim.

Sevinçle memleketlerine döndüler

Babası ve amcası bu durumu görünce, kızgınlıkları geçti. Sevinç içinde memleketlerine döndüler. Bundan sonra Zeyd'e, Zeyd bin Muhammed, yâni Muhammed'in oğlu Zeyd denilmeye başlandı.

Bu hâdiseler olduğunda, henüz İslâmiyet gelmemişti. Daha sonra Allahü teâlânın, Ahzâb sûresinin 5. ve 40. âyetlerindeki, **(Evlâtlarınızı babalarının ismiyle çağırın, böylesi Allah katında daha doğrudur), (Muhammed aleyhisselâm sizden hiçbir erkeğin** (Zeyd gibi) **babası değildir)** meâlindeki emirleri ile evlât edinmek de kaldırılınca, Hz. Zeyd babasının ismiyle, yâni "Hârise'nin oğlu Zeyd" mânasında **(Zeyd bin Hârise)** diye çağrılmaya başlandı.

Allahın Resûlü, Zeyd'i çok severlerdi. O kadar ki, onu, öz amcaları Hz. Hamza ile kardeş ilân ettiler. Peygamber efendimizin ailesinde ve akrabâlarında da, aynı sevgi mevcuttu. Şehitlerin en büyüğü Hz. Hamza, her savaşa çıkışta, bütün varlığını ona vasiyet ederdi.

Bir gün Peygamber Efendimiz buyurdular ki:

- Cennetlik hanım isteyen, Ümmü Eymen'le evlensin!..

Üsâme adlı bir oğulları oldu

Ümmü Eymen iyi kalbli ve Habeşli bir câriye idi. Peygamber Efendimize, anacığından emânet kalmıştı...

Artık delikanlı olan Hz. Zeyd, hemen, o siyahî hanımla evlendi. Üsâme adlı bir de oğulları oldu.

Zeyd bin Hârise, Bedir harbinden Mûte harbine kadar, Peygamber efendimizin bulunduğu bütün savaşlara katılmıştır. Yalnız Müreysi gazâsında, Peygamber efendimiz onu Medîne'de yerine vekil bıraktığından bulunamadı. Bunun dışında pek çok seferde bulunmuş, bir çoğunda kumandanlık ederek, secâati, kahramanlığı ile örnek olmuştur.

Hicretin 8. yılında, Mûte seferine çıkılacaktı. Mücâhidlerin başında, Hz. Zeyd bulunuyordu. Çünkü sevgili Peygamberimiz sancağı ona teslim etmişlerdi. Hz. Ali'nin kardeşi Hz. Câfer ve Hâlid bin Velîd gibi kumandanlar, onun emrinde idiler. Medîne'de vedâlaşırken, Allahın Resûlü buyurdular ki:

- Muharebede Zeyd şehit olursa, sancağı Câfer alsın! O da şehit düşerse, Abdullah bin Revâhâ başa geçsin!

Söyledikleri aynen çıktı. Üç büyük Sahâbî de, arka arkaya Cennete uçtular.

Sahih-i Buhâri'de, bu olay şöyle anlatılıyor:

Resûlullah efendimiz Mûte'ye orduyu gönderdikten epey sonra, bir gün minberde konuşma yapıyorlardı. Birdenbire Efendimizin gözlerinden yaşlar boşanmaya başladı ve konuşmalarını keserek buyurdular ki:

- İşte Zeyd şehit oldu, bayrağı Câfer aldı. O da şehit oldu. Bayrağı Abdullah aldı. O da şehit oldu. Şimdi bayrağı Hâlid bin Velîd aldı. Cenâb-ı Hak zaferi Hâlid'e nasîb

etti.

Hz. Zeyd'in kumandan olduğu bu savaşta, ondan sonra kumandan olarak şehit edilen Câfer-i Tayyâr'ın, savaş sırasında iki kolu birden kesilmişti. Onun hakkında Peygamber efendimiz buyurdu ki:

- Cenâb-ı Hak Câfer'e kesilen kollarının yerine iki kanat ihsân buyurdu. Cennette meleklerle birlikte uçtuğunu Rabbim bana gösterdi.

Bu sebeple, vefâtından sonra kendisi, "Uçan Câfer" mânasına gelmek üzere, **"Câfer-i Tayyâr"** lâkabıyla anılmıştır.

Hz. Zeyd'in Mûte savaşında şehit edilmesinden bir sûre sonra, bu defa mübârek şehidin oğlu Üsâme kumandasında bir ordu daha hazırlandı. Fakat, Resûlullah efendimizin hayatının son günlerine rastlaması yüzünden onları uğurlayamadı. Daha sonra bu ordu Hz. Ebû Bekir tarafindan Şam üzerine gönderilmiş ve zaferle dönülmüştür.

Hz. Zeyd ilk îman edenlerdendi. Îman edince, Mekke'de iken pek çok ezâ ve cefâlara mâruz kaldı. Buna rağmen o, hepsine katlandı ve îmanından zerre kadar tâviz vermedi.

Peygamberimiz, Tâif halkını İslâmiyete dâvet için, Zeyd ile beraber Tâif'e gitmişti. Tâif halkına bir ay nasîhat ettiler. Hiç kimse îman etmedi. Alay ettiler. İşkence yaptılar. Yuhaladılar. Peygamber efendimiz, Zeyd bin Hârise ile dönerlerken, yolda Tâifliler tarafından taşa tutuldular. Her tarafları kan revân içinde kaldı.

Birçok yerinden yaralandı

Hz. Zeyd, Peygamberimizi atılan taşlardan korumak için, Onun önüne, arkasına, sağına, soluna geçerek siper oluyordu. Bu sırada başından ve birçok yerinden yaralanmıştı. O buna rağmen, buna aldırmıyordu. Onun için önemli olan, Resûlullah efendimize bir zarar gelmesin, Ona gelecek zarar kendisine gelsindi. Bu seferden Mekke'ye dönerken, Addâs adlı tek bir köle îman etmişti.

Hz. Zeyd, hicret izni çıkınca, Medîne'ye hicret etti. Medîne'de, Ensardan Gülsüm bin Hedm'in evinde misâfir kaldı.

Hz. Zeyd Peygamberimizi o kadar çok seviyordu ki, canını Onun yolunda fedâ etmekten çekinmiyordu. Hattâ Peygamberimizi öz babasına tercih etmişti. Peygamber efendimiz de, Zeyd'i ve oğlu Üsâme'yi çok severdi. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Bana insanlar arasında en sevimli gelen kişi, benim ve Allahın ihsânına mazhar olan kişidir. Bu zat Zeyd'dir.)

Allahü teâlânın ihsânı; Müslüman olmasını nasib etmesi, Peygamberimizin ihsânı ise, onu hürriyetine kavuşturmasıdır.

Zeyd bin Hârise, uzak bir yere gidiyordu. Kirâ ile tuttuğu katırcısı, tenha bir yerde bunu öldürmek istedi. İzin isteyip iki rekat namaz kıldı. Sonra üç defa, **"Yâ Erhamerrâhimîn"** dedi. Her birini söylerken, "Onu öldürme" sesi geldi.

Üçüncüsünde geldim

Dışarıda adam var sanarak, katırcı dışarı çıkıp içeri girdi. Üçüncüsünde, elinde kılıç bulunan bir süvâri içeri girip katırcıyı öldürdü. Sonra Zeyd'e dönerek dedi ki:

- Sen, "Yâ Erhamerrâhimîn" duâsına başlarken, ben yedinci gökte idim. İkincisini

söylerken birinci göke, üçüncüsünde yanınıza geldim.

Hz. Zeyd, bu gelen süvârinin, melek olduğunu anladı.

Kur'an-ı kerimde, Eshâb-ı kirâm içinde Hz. Zeyd'den başka hiçbir kimsenin ismi açıkça zikredilmedi. Sadece Zeyd'in ismi geçmektedir. Bu, onun için büyük şeref olmuştur.

Zeyd, beyaz, güzel idi. Oğlu Üsâme ise esmer idi.

Hz. Zeyd, tahminen milâdi 575 yılında doğmuş olup, annesi Su'de binti Sa'lebe'dir. Künyesi oğluna nisbetle **Ebû Üsâme'**dir. Yemenlidir. Yemen'in o zamanki en muhterem kabîlesi olan Kudâa kabîlesine mensuptur. Annesi ise Tay kabîlesinin bir kolu olan Maan oğullarındandır.

Hicretin altıncı senesinde Zeyd bin Hârise, Eshâbdan bâzılarının ticaret mallarını Şam'a götürüp satmak üzere yola çıktı. Zeyd bin Hârise ve arkadaşları atlı idiler.

Zeyd bin Hârise ve arkadaşları, ticaret malları ile Vâdilkurâ'ya yaklaştıkları sırada, Fezâre bin Bedir kabîlesinden birtakım adamlar, onların önlerini kestiler. Zeyd'i ve arkadaşlarını kılıçtan geçirdiler. Onların öldürüldüklerine kanaat getirerek, yanlarındaki bütün ticaret mallarını gasp ettiler.

Gündüzleri gizleniniz!

Zeyd bin Hârise'nin arkadaşları şehit oldu. Zeyd bin Hârise de ağır surette yaralanıp şehitler arasına baygın düşmüştü. Ölme derecesine geldi.

Zeyd bin Hârise, bir müddet sonra ayıldı. Yavaş yavaş Medîne'ye geldi. Başlarına gelenleri, Peygamberimize haber verdi.

Zeyd bin Hârise, Benî Fezârelerle çarpışmak için yemin etti ve kendisini, Benî Fezârelere göndermesini, Peygamberimizden diledi.

Zeyd bin Hârise'nin yaraları iyileşince, Peygamberimiz, onu, askerî bir birliğin başına geçirerek Benî Fezârelere gönderdi. Gönderilen birlik, büyükçe bir süvâri bölüğü idi. Gönderirken, onlara buyurdu ki:

- Gündüzleri gizleniniz, geceleri yürüyünüz!

Zeyd bin Hârise ve arkadaşları kılavuzlarının yanılması sonucu, bir gün boyunca yanlış yolda ilerlediler. Benî Fezâreler de, İslâm mücâhidlerinin geldiklerini haber aldılar. Zîrâ, âdet olarak kendilerine bir gözcü tayin etmişlerdi. Her gün, gözcü kendilerine ait bir dağın tepesine çıkıp, yoldan kendilerine doğru gelenlere bakar, gelenleri, bir günlük uzaklıktan haber verir ve, "Rahatça uyuyunuz! Bu gece size gelebilecek bir tehlike, bir zarar yok" derdi.

Zeyd bin Hârise ve arkadaşları, Benî Fezâreleri geceleyin gâfil iken basmayı bekleyerek sabahladılar. Sabaha çıktıkları zaman, Benî Fezârelerin, yurtlarından gitmiş olduklarını gördüler.

Zeyd bin Hârise, Benî Fezâreleri araştırmak için, ileri gitmekten arkadaşlarını men etti. O sırada, Benî Fezârelerden, küçük bir cemaata rastladılar. Onları kuşattılar.

Zeyd bin Hârise ve arkadaşları tekbir alarak, onlarla şiddetle çarpıştılar. Benî Fezâreler, bozguna uğradı. Benî Fezârelerin belli başlı adamlarından Abdullah bin Mesade ile Kays bin Numan bin Mesade öldürüldü.

Seleme bin Ekva, araştırmaya devam etti. İçlerinde kadın ve çocukların da bulunduğu bir grubun dağa doğru seğirttiklerini görüp, ok atarak, onların dağa kaçmalarına engel oldu.

Zeyd'i kucakladı

İslâm mücâhidlerinden Kays bin Muhassir, Ümmü Kirfe'nin ardına düşüp onu yakaladı. Ümmü Kirfe, yaşlı bir kocakarı idi. Yakalanınca, Peygamberimize sövüp saymaya başladı. Zeyd bin Hârise de, onu öldürmesini, Kays bin Muhassir'e emretti ve derhal öldürüldü.

Benî Fezârelerin, ele geçirilebilen malları ganîmet olarak alındı. Zeyd bin Hârise, Ümmü Kirfe'nin zırh gömleğini Peygamberimize gönderdi.

Mücâhidler, Medîne'ye döndükleri sırada, Peygamberimiz evinde idi. Zeyd bin Hârise, gidip Peygamberimizin kapısını çaldı. Peygamberimiz, Zeyd'i karşılayıp kucakladı ve alnından öptükten sonra, ne yaptıklarını ona sordu. Zeyd de, Allahın lutfettiği yardım ve zaferi Peygamberimize haber verdi.

Peygamber efendimizin mektubunu Rum Kayseri Heraklius'a götüren Eshâb-ı kirâmdan Hz. Dihye, dönüşte, Kayserden aldığı bahşişler, kıymetli hediyeler ve elbiselerle Hisma'ya geldi.

Cüzâmlardan Hüneyd ve oğlu ile daha birtakım adamlar, orada Dihye'nin yolunu keserek, üzerindeki eskimiş elbisesinden başka yanındaki her şeyi yağmaladılar.

Eski elbisemle geldim

Dihye, Medîne'ye gelince, evine girmeden, doğruca Peygamberimizin yanına gidip, Kayser Heraklius ile aralarında olup bitenleri başından sonuna kadar haber verdikten sonra dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Kayserin yanından dönüp gelirken, Hisma'da bulunduğum sırada, Cüzâmlardan bir cemaat beni baskına uğrattılar. Hiçbir sey bırakmaksızın yanımdaki şeyleri yağmaladılar. Nihayet, Medîne'ye şu eski püskü elbisemle gelebildim!

Sonra da Hüneyd ile oğlunun cezâlandırılmalarını diledi.

Bunun üzerine Peygamberimiz, Zeyd bin Hârise'yi, beşyüz kişilik bir kuvvetle Cüzâmlara yolladı. Hz. Dihye'yi de, Zeyd bin Hârise'nin yanına kattı. Benî Uzrelerden bir adam da, kılavuz olarak yanlarına katıldı.

Zeyd bin Hârise, kılavuzlar ile birlikte geceleri yürüyorlar, gündüzleri gizleniyorlardı.

İslâm mücâhidlerinin, Cüzâmların yurtlarına geldikleri sırada, Cüzâmların ileri gelenlerinden Rifaa bin Zeyd, Müslüman olup, Peygamberimizin mektubu ile kavminin yanına dönmüştü. Cüzâmlardan ve civâr bâzı kabîlelerden birçok kimse Harretürrecla'ya gelip konmuşlardı.

Kılavuz, İslâm mücâhidlerini, Harre'nin Evlac tarafından getirmişti. İslâm mücâhidleri, sabahleyin Hüneyd ve oğlunun konak yerine ve onların yanında bulunanlara ansızın baskın yaptılar. Hüneyd'le oğlu öldürüldü. Benî Ahnef veya Ecneflerden de, iki kişi öldü. Birçok kadınlar ve çocuklar esir edildi. İslâm mücâhidleri; bin deve ve beş bin davar ele geçirdiler.

Dubeyboğulları, İslâm mücâhidlerinin Medan çölünde bulunduklarını öğrenince, onlardan Hassân bin Melle, Üneyf bin Melle, Ebû Zeyd bin Amr atlarına binip gittiler.

Bugün sakın yapma!

Bunlar, İslâm mücâhidlerine yaklaşınca, Ebû Zeyd'le Hassân, Uneyf bin Melle'ye dediler ki:

- Sen, bizimle gel! Fakat, şimdiye kadar yapageldiğin şeyleri bugün sakın yapma! Biz, konuşurken, sen, dilini tut! Bugün, bize bir uğursuzluk getirme!

İçlerinden, yalnız Hassân bin Melle'nin konuşmasını kararlaştırdılar. Hassân, Zeyd bin Hârise'nin yanına kadar varıp durdu ve dedi ki:

- Biz, Müslüman bir cemaatiz!

- Öyle ise, Fâtiha sûresini okuyunuz bakayım!

Hassân, Fâtiha sûresini okuyunca, Zeyd bin Hârise dedi ki:

- Askere sesleniniz ki, yüce Allah, şu kavmin içinden çıkıp geldikleri yeri bize haram ve dokunulmaz kılmıştır. Ahdini bozan, bundan müstesnâdır!

Bu konuşmalardan sonra, onlarla savaşmaktan vazgeçildi.

| BAŞA DÖN |

En meşhur vahiy kâtibi Sahâbî: ZEYD BİN SÂBİT

Sevgili Peygamberimiz, Medîne'ye hicret ettikleri zaman, Müslümanlar, akın akın gelip bîat ediyorlardı. Bunlar arasında bir de, küçük çocuk vardı. Gözleri ışıl ışıl parıldıyordu. Peygamber efendimiz onun başını okşadılar. Bu sırada oradakilerden biri, Resûlullaha dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Bu çocuk, Neccaroğullarına mensuptur. Size indirilen, Kur'an-ı kerim âyetlerini ezberlemiştir.

Bunun üzerine, Peygamber efendimiz tebessüm ederek, çocuğa sordular:

- Senin adın ne, yavrum?

- Zeyd, efendim... Sâbit'in oğlu Zeyd.

- Ne kadar âyet ezberledin bakalım!

- 17 sûre, efendim.

- Bizlere, biraz okur musun?

- Peki efendim.

Kâf sûresini okudu

Bundan sonra, Zeyd, Eûzü-Besmele çekerek, şu meâldeki âyet-i kerimeleri okumaya basladı: **(Gökten bereketli bir su indirdik de; onunla bahçeler, biçilecek taneler** [buğdaylar] **meydana getirdik. Ve tomurcukları, birbiri üzerine sıralanmış,**

uzun boylu hurma ağaçları yetiştirdik ki, kullarımız için, yiyecek rızık olarak yaratılmışlardır. Biz onunla, ölü bir memlekete can verdik. İşte kabirden çıkış da, böyledir.) [Kâf 9-11] Okuması bitince; sevgili Peygamberimiz pek memnun kaldılar.

Küçük Zeyd'in zekâ ve kabiliyeti karşısında buyurdular ki:

- Sen artık, Yahûdilerin dilini de öğrenmeye çalışmalısın! Çünkü biz mektuplarımızı, Yahûdilere emniyet edemeyiz.

Gerçekten, o zamana kadar, yabancılarla olan yazışmalarda tercümanlığı, ekseriya Yahûdiler yapıyordu. Onların arasında, yabancı dil bilenler fazlaydı. Bu sebeple Peygamber efendimiz, Müslümanların yabancı dil öğrenmesini teşvik ediyorlardı.

Vahiy kâtibi oldu

Sâbit'in küçük oğlu, çok kısa zamanda İbranîceyi, yâni Yahûdi dilini öğrendi. Hem okuyor, hem de mükemmel yazabiliyordu. Daha sonra, Süryanîceyi de öğrendi.

Onun bu çalışkanlığı ve zekâsı, kendisine çok şerefli bir görev kazandırdı. Allahü teâlânın Resûlünün kâtipleri arasına katıldı. Artık Peygamber efendimize gelen giden mektupları, o tercüme ediyordu.

Bir müddet sonra, Vahiy kâtipliği şerefine de erişti. Peygamber efendimize vahiy olunan Allahü teâlânın kelâmını da yazmaya başladı ve vahiy kâtiplerinin en meşhuru oldu.

Hz. Zeyd'in yaşı büyüdükçe; ilmi de, vazifeleri de büyüyordu. Artık Kur'an-ı kerimi tamamen ezberlemişti. Ayrıca, fıkıh üzerinde çok ilerledi. Savaşlara da katılıyordu. İlmiyle olduğu kadar, kılıcıyla da; din düşmanlarına karşı savaşıyordu.

Bir gün sevgili Peygamberimiz, Eshâbıyla oturuyorlardı. O sırada vahiy geldi. Derin bir vecd içinde kaldılar. Ayaklarının biri, Hz. Zeyd'in ayağı üzerine geldi. Mübârek ayağı o kadar ağırlaşmıştı ki, vahiy kâtibi kendi ayağını eziliyor zannetti. Az sonra bu hâlleri geçince, **"Yaz, Zeyd"** buyurdular ve mücâhidler hakkında indirilen şu âyet-i kerimeyi söylediler:

(Müminlerin; evlerinde oturanları ile, cihâda çıkanları, eşit değildirler.)

Mücâhidlerin şânı büyüktür

Hz. Zeyd yazıyordu. Cenâb-ı Hakkin bu mübârek kelâmını işiten, Ümmü Mektum'un oğlu Abdullah çok üzüldü. Çünkü, kendisinin gözleri görmüyordu. Ayağa kalkarak sordu:

- Yâ Resûlallah! Evet, mücâhidlerin şânı, böyle büyüktür. Lâkin bizim gibi, cihâda çıkmaya gücü yetmeyenler ne yapacak?

Tekrar vahiy inmeye başladı. Çünkü Peygamber efendimizin mübârek vücudu ağırlaşmıştı. O hâlleri geçince, tekrar Hz. Zeyd'e, **"Yaz"** buyurarak, biraz önce yazdığı âyet-i kerimenin devamını yazdırdılar:

(Mâzereti, özrü, engeli, sakatlığı olanlar hâriç... Bunlar dışında; savaşa çıkan ve çıkmayanlar, şüphesiz eşit değillerdir.)

Ümmü Mektum'un oğlu ve onun gibiler, bu habere derecesiz memnun oldular.

Uhud savaşında sevgili Peygamberimiz Zeyd bin Sâbit'i, Sa'd bin Rebî hazretlerini

aramaya göndererek buyurdular ki:

- Şâyet bulursan, selâmımı söyle ve kendisini, nasıl hissettiğini sor!

Savaş meydanını dolaşan Hz. Zeyd, henüz 14-15 yaşlarındaydı. Aradığı zatı, kâfir ölüleri ve İslâm şehitleri arasında buldu. O da son nefesini vermek üzereydi. Yanına yaklaşıp dedi ki:

- Ey Sa'd! Resûl-i Ekremin sana selâmları var. Kendini nasıl hissettiğini soruyor.

Hz. Sa'd, o anda bile tebessüm ederek şöyle cevap verdi:

- Sen de, Peygamber efendimize, benim selâmımı arz et! Ben şu anda, Cennet kokularını duyuyorum. Medîneli Müslümanlara da şöyle ki, tek kişi kalsalar bile; Peygamber efendimize hizmette, kusur etmesinler. Yoksa özürleri, kabûl olunmaz.

Bunları söyledikten sonra ruhunu teslim etti. Birkaç yıl sonra Hz. Zeyd, bu büyük şehidin kızkardeşiyle evlendi.

Beraber yiyelim!

Hz. Zeyd, çoğu zaman sevgili Peygamberimizle beraber oluyorlardı. Bir seher vakti, erkenden Resûlullahın huzûruna geldi. Peygamber efendimiz birkaç hurma yiyorlardı... Selâmdan sonra, buyurdular ki:

- Gel, beraber yiyelim!

- Yâ Resûlallah! Ben, oruca niyetlenmek istiyorum.

- Ben de niyetleneceğim.

Beraberce, hurmayla sahur yaptılar. Sonra da, sabah namazına çıktılar.

Günler, ne de çabuk geçiyordu. İki cihân güneşi, bu dünyaya saadet ışıklarını saçtıktan sonra; âhirete teşrif ettiler. Artık Müslümanlar için tek teselli kaynağı, Peygamberimizin emirlerini yerine getirmekti. Çünkü O, Allahın emirlerini bildiren; en son ve en büyük Peygamber idi.

Fakat bu vefât üzerine, bütün kâfirler, dinsizler, müşrikler ümide düştüler! Hepsi birden, İslâma saldırmaya başladılar. Müslümanlar da, olanca güçleriyle karşı koyuyorlardı. İlk halîfe Hz. Ebû Bekir etrafında, bir hilâl gibi çepeçevre kenetlendiler.

Hâfızlar şehit oldu

Onlarla yapılan Yemâme cenginde, çok sayıda seçkin Sahâbe şehit oldu. Savaştan sonra halîfe, bir haberci yolladı. Hz. Zeyd'i çağırttı. Halîfenin yanında, Hz. Ömer de bulunuyordu. Hz. Ebû Bekir, Hz. Zeyd'e buyurdu ki:

- Hz. Ömer, **"Yemâme'de, 70'ten fazla Kur'an-ı kerim hâfızı şehit düştü. Korkarım öteki savaşlarda, kalan hâfızlar da şehit olurlar. İşte o zaman, Allah korusun Kur'an-ı kerim de, Yahûdi ve Hıristiyanların din kitapları gibi, noksan, eksik hâle gelir. Bu sebeple, şimdiden tedbir almalıyız. Allahü teâlânın kelâmını, sözlerini toplayalım ve yazdıralım"** diyor.

Bunun üzerine Hz. Zeyd, Hz. Ömer'e sordu:

- Yâ Ömer! Sevgili Peygamberimizin yapmadıkları bir işi, bizler nasıl yapabiliriz?

Bu suâle, halîfe cevap verdi:

- Aynı şeyleri, Ömer'e ben de sordum. Fakat bana, **"Efendimiz yaşarlarken, böyle birşey olamazdı. Olacağını düşünsek bile, o zaman Cenâb-ı Hak; bütün Kur'an-ı kerimi yeniden Resûlüne vahiy ile bildirebilirdi"** diye cevap verdi.

Bunun üzerine Hz. Zeyd dedi ki:

- Haklısınız.

Hz. Ebû Bekir, Hz. Zeyd'e buyurdu ki:

- Ey Resûlullahın kâtibi! Sen zekî, bilgili ve genç bir Müslümansın. Hakkında hiçbir şüphemiz de yoktur. Bu zor işi, ancak sen başarabilirsin. Şânı yüce kitabımızı, toplayabilir ve bir mushaf hâlinde yazabilirsin. Zaten Peygamber efendimize vahiy olunan âyetleri de, yazmıyor muydun?

Hz. Zeyd çok şaşırdı! Doğrusu, bunu beklemiyordu. Dedi ki:

- Yâ Emîr-el Müminîn! Vallahi bana, bir dağı yerinden söküp kaldırmayı teklif etseydin; verdiğin bu emir kadar ağır gelmezdi!

Fakat Hz. Ebû Bekir buyurdu ki:

- Bu, yapılması îcabeden bir iştir.

Hz. Ömer de ilâve etti:

- Çok şerefli bu vazifeyi, mutlaka yapmaya çalışmalısın!

Mushaf hâlinde yazdı

Hz. Zeyd, gerçekten şerefli ve gerekli olan bu işi; uzun çalışmalar sonunda başardı. O zamana kadar dağınık olan mübârek âyetleri, îtinayla topladı. Hepsini, bir Mushaf hâlinde yazdı. Halîfeye teslim etti. Böylece, ilk yazılı Kur'an-ı kerim mushafını hazırlama şerefi, ona nasip oldu.

Hz. Osman zamanında halîfenin emri ile yine Zeyd bin Sâbit başkanlığında bir heyet tarafindan çoğaltılıp, altı tane daha mushaf-ı şerif yazılarak, belli merkezlere gönderilmiştir. Böylece bu şerefli vazifeyi de yapmak ona nasip olmuştur.

Günler, her zamanki süratiyle geçip gitti. Hz. Ebû Bekir de, ömrünü tamamladı. Yerine, Hz. Ömer halîfe seçildi.

Fıkıh ilmini en iyi bilen

O da Hz. Zeyd'i, Medîne kâdılığına, hâkimliğine tâyin etti. Çünkü Peygamber efendimiz buyurmuşlardı ki:

(Fıkıh ilmini en iyi bilen, Sâbit'in oğlu Zeyd'dir.)

Abdullah bin Abbas hazretleri, geniş bilgisine rağmen Zeyd bin Sâbit'in evine kadar gidip, ondan istifade ederdi. Bir defasında Zeyd bin Sâbit hazretleri hayvanına bineceği zaman, üzengisini tutmuştu. Zeyd bin Sâbit hazretleri, buna mâni olmak istediğinde, İbni Abbas

hazretleri demiştir ki:

- Biz âlimlerimize böyle hürmet ederiz.

Bunun üzerine Hz. Zeyd de İbni Abbas'ın elini tutarak öpmüş ve demiştir ki:

- Biz de Peygamber efendimizin Ehl-i beytine böyle hürmet etmekle emrolunduk.

Onun adâlet ve bilgisine; devrin halîfeleri bile, seve seve müracaat ettiler. Hükümlerine, rızâ gösterdiler...

Bir sene Arabistan'da, kıtlık başgösterdi. Hz. Ömer, Mısır'dan buğday getirtti. Fakat buğdayın hak geçmeden ve herkese yetecek şekilde dağıtılması, zor bir işti. Halîfe, bu zor iş için de, Hz. Zeyd'i vazifelendirdi.

Medîne kâdısı, herkes için vesika hazırlattı. Buğdaylar, tam bir adâletle dağıtıldı. Böylece o kıtlık yılı, hiçbir üzüntü ve şikâyete meydan verilmeden atlatıldı. Yermük zaferinde alınan ganimetler de, yine Hz. Zeyd tarafından, tam bir adâletle dağıtıldı.

Sonraki halîfe Hz. Osman, onun vazifelerini artırdı. Kâdılığa ek olarak, bir de, Beytülmal Muhâfızlığını verdi. O sıralarda, bir arkadaşına gönderdiği mektupta:

- Kardeşim Übey! Cenâb-ı Hak dilimizi, kalblerimize tercüman olarak yaratmıştır. Diline hâkim olamayan kimsede, akıl aranmaz. Kişi eğer, dilini serbest bırakır ve ağzına gelen herşeyi söylerse; kendi sözleriyle kendi başını kesebilir.

Kur'an-ı kerim öncedir

Hz. Zeyd 665 yılında vefât eyledi. Cenâze namazında, bir arkadaşı, **"En büyük fakîh vefât etti"** diyerek ağladı. Resûlullahın şâiri Hz. Hassân bin Sâbit, şiirler yazdı ve dedi ki:

- Hassân ve oğlunun vefâtından sonra, onlar gibi şâir nasıl yetişecek? Zeyd bin Sâbit'ten sonra, şiirlerimin mânasını kim anlayabilecek?

Tebük gazvesinde, Mâlik bin Neccâr'in sancağını, Ümâre bin Hazm taşırken, Resûl-i Ekrem, sancağı alıp, Zeyd bin Sâbit'e vermişti. Ümâre'nin, "Yâ Resûlallah, yoksa aleyhimde birşey mi duydunuz?" demesi üzerine de buyurmuştur ki:

- Hayır! Kur'an-ı kerim öncedir. Zeyd ise Kur'an-ı kerimi senden daha çok bilir.

İslâm ilimleri içinde en yüksek olanı, kıraat ilmiydi. Bu ilim sayesinde, Kur'an-ı kerim, bozulmaktan ve değişmekten korunmuştur. Bu ilmin mütehassis âlimleri, Kur'an-ı kerimin okunuş şekillerini kaydetmişlerdir. Böylece Kur'an-ı kerimin okunması hususundaki tereddütleri bertaraf etmişlerdir.

Kıraat âlimleri

Zeyd bin Sâbit hazretlerinin bu ilimdeki üstünlüğü, Eshâb-ı kirâmın ve Tabiînin ileri gelenlerinin îtirafları ve takdirleri ile sabittir. Eshâb-ı kirâm arasında kıraat ilminde imamlık derecesine yükselenler, Hz. Ebû Bekr-i Siddîk, Hz. Ömer bin Hattâb, Hz. Osman bin Affân, Hz. Ali bin Ebî Tâlib, Übeyy bin Ka'b, Zeyd bin Sâbit, Abdullah bin Mes'ûd, Ebûdderdâ ve Ebû Mûsel-Es'arî'dir. Bunlar, Resûlullah efendimizden bizzat okuyuşlarını tasdik ettirenlerdir.

Hz. Ömer, Hz. Zeyd'in kıraatı ile Ubeyy bin Ka'b'in okuyuşunu karşılaştırır ve Hz. Zeyd'in okuyuşunu tercih ederdi. Çünkü o, Kureyş kıraatına tam uygun okuyordu. Bu itibarla onun okuyuşunu diğer okuyuşlara tercih etmek îcab ederdi. Bütün Müslümanlar, Medîne-i

münevverede Hz. Zeyd'in etrafında toplanmışlar ve kendisi, bütün ilim ehlinin müracaat yeri olmuştur.

Zeyd bin Sâbit hazretleri, tefsir ilminde de çok ilerde idi. Vahiy kâtibi olmak şerefine sahip, fevkalâde zekî, Hulefâ-i Râsidîne yakın olmasından dolayı, birçok âyet-i kerimenin nüzûl sebebini bilir, hakîkat ve hikmetlerine vâkıf bulunurdu. Buyurdu ki:

- Eshâb-ı kirâm arasında bulunan birtakım kimseler, Uhud harbine giderken, yoldan geri dönmüşlerdi. Bunlar Abdullah bin Ubey bin Selûl'e tâbi üçyüz kadar münâfıktı. İnsanlar, bunların hakkında iki fırkaya ayrılmış, bir kısmı bunların öldürülmesini, bir kısmı da öldürülmemesini Resûlullahtan istiyorlardı. Bunun üzerine şu âyet-i kerime nâzıl oldu.

(Size ne oluyor ki, o münâfıklar hakkında iki fırkaya ayrılmış bulunuyorsunuz.) [Nisâ 88]

Hz. Zeyd, hadis, fıkıh, ferâiz, ve fetvâ ilimlerinde de son derece bilgili idi. Resûl-i Ekrem efendimizden 92 hadis rivâyet etmiştir. Hz. Zeyd, rivâyet ettiği hadis-i şerifleri doğrudan doğruya Peygamberimizden işitmiş, Onun vefâtından sonra Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman'dan da hadis-i şerif öğrenmişti.

İnsanlar bir tarafta...

Hz. Zeyd bin Sâbit, kendi bulunduğu bir mecliste, bir sahih hadis söylendiği zaman, onu derhal tasdik ve teyit ederdi. Nitekim bir gün Ebû Saîd-i Hudrî şu hadis-i şerifi rivâyet etmişti: Resûl-i Ekrem efendimiz Nasr sûresi nâzıl olduğu zaman, onu okumuş ve şöyle buyurmuştu:

- İnsanlar bir tarafta, ben ve Eshâbım bir taraftayız.

Sonra Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Fetihten sonra hicret olmaz, ancak cihâd ve niyet vardır.

Orada hazır bulunan Mervan bin Hakem, Ebû Saîd-i Hudrî'ye, "Yalan söylüyorsun" deyince, Zeyd bin Sâbit ve Râfi bin Hadic, "Ebû Saîd doğru söyledi" diyerek onun hakkında hüsn-i şehâdette bulunmuşlardı.

Hz. Zeyd, daha Hz. Ömer devrinde iken, ferâiz ile ilgili meseleleri bir araya toplamış, bu ilmin esaslarını, bizzat yazarak bir tertip ve düzene sokmuştur. Zaten bu ilimdeki üstünlüğünü, Resûlullah Efendimiz, **"Ümmetimin içinde ferâizi en iyi bilen Zeyd bin Sâbit'tir"** buyurarak tasdik ve taltif buyurmuştur.

İlmin yayılmasına hizmet etti

Fıkıh ilminin her meselesinde, Eshâb-ı kirâmın en yüksek müctehidlerindendi. Daha Resûl-i Ekrem zamanında fetvâ vermek şerefine kavuşmuştu. Fetvâları son zamanlarda büyük ciltler hâlinde toplanmıştır. Bütün Müslüman memleketlerinde yayılmış ve herkes bunlarla amel etmiştir.

Zeyd bin Sâbit hazretleri, Mescid-i Nebevi'ye geldiği zaman, müskülü olan ona gelir, meselesini sorar, cevabını alırdı. Onun namaz, hayvan kesimi, av hayvanları, hibe (bağış) ve ziraat ortaklığı meselesine ait fetvâları, fıkıh meselelerinin yazıldığı kitaplarda yer almaktadır.

Hz. Zeyd bin Sâbit, büyük işler başaran ve büyük hizmetler bırakan bir Sahâbîdir. Ümmetin ıslâhı hususundaki gayretleri, yerinde ve zamanında müdâhalelerle işleri yoluna

koyma çabaları ve ilmin yayılması hususundaki çalışmaları gibi nice hizmetleri vardır.

Onun hizmetleri anlatılamayacak kadar çok ve büyüktür. Kur'an-ı kerimi tamamen ezberlemesi, emin bir kimse olması, güzel yazı yazması gibi birçok meziyetlere sahiptir. Zâten Resûlullah efendimizin zamanında vahiy kâtibi olmak şerefine kavuşmuştu.

Bütün Ehl-i Beyt ve Eshâb-ı Kirâm arasında, o derece üstün bir îtibara erişmişti ki, cuma günleri sokağa çıktıkları vakit, ilim ve irfânına hayran kalan Medîne ahâlisi, kendisini, tam bir istiyakla karşılarlardı. Halkın bu teveccühünden utanan Zeyd bin Sâbit hazretleri, hemen evine giderdi.

Bu hâlini soranlara buyururdu ki:

- İnsanlardan hayâ etmeyen, Allahtan utanmaz.

Zeyd bin Sâbit vefât edince, Ebû Hüreyre demiştir ki:

- Bu ümmetin âlimi vefât etti. Umulur ki, Allahü teâlâ, Abdullah ibni Abbâs'i ona halef buyurur.

Fıkıhta meşhur Sahâbîler

Enes bin Mâlik hazretleri, Peygamber efendimizin şöyle buyurduklarını rivâyet etmektedir:

(Ümmetimin en merhametlisi Ebû Bekir, Allahın dîni hususunda en şiddetlisi Ömer, en ziyâde hayâya mâlik olanı Osman ve ferâizi en iyi bileni Zeyd bin Sâbittir.)

Eshâb-ı kirâm arasında fıkıh ilminde dört Sahâbe meşhurdur. Bunlar, Zeyd bin Sâbit, Abdullah bin Mes'ûd, Abdullah bin Ömer ve Abdullah bin Abbâs'dır. Bütün dünyaya yayılan fıkıh ilminin kaynağı bu dört büyük Sahâbîdir.

| BAŞA DÖN |

Peygamberimizin hanımlarından: ZEYNEB BİNTİ CAHŞ

Hz. Zeyneb validemiz, Peygamberimizin halasının kızı olup, ilk iman edenlerdendi. Mekke'den Medine'ye hicret etti. Önceleri, Resulullahın azatlı kölesi olan Zeyd bin Hârise ile evli idi. Zeyd bin Hârise, Hz. Zeyneb'in hakkını gözetemediğinden ayrıldılar.

Beni ona sen ver!

Resul aleyhisselam, halasının kızının durumuna üzülüp, onun şerefini iâde etmek ve onu üzüntüden kurtarmak için, Hz. Zeyneb'i nikâh etmek istedi.

Hz. Zeyneb bunu işitince, sevincinden iki rekat namaz kılıp, şöyle duâ etti:

- Ya Rabbî! Senin Resulün beni istiyor. Eğer onun zevceliği ile şereflenmemi takdîr buyurdun ise, beni ona sen ver!

Duâsı kabul olup, Ahzâb suresinin otuzyedinci ayet-i kerimesi gelerek, buyuruldu ki:

- Zeyd, onun hakkında istediğini yaptıktan sonra [yani Zeyneb'i boşadıktan sonra]**,**

biz, onu sana zevce eyledik.

Hz. Zeyneb'in nikâhını Allahü teâlâ yaptığı için, Resulullah ayrıca nikâh yapmadı. Hz. Zeyneb bununla her an övünür ve derdi ki:

- Her kadını babası evlendirir. Beni ise, Allahü teâlâ nikâhladı.

O zaman otuzsekiz yaşında idi.

Hz. Zeyneb'in, Zeyd bin Hârise ile nikâhlanıp evlenmesi ile, eshab-ı kiram arasında eskiden kalma birçok örf ve âdetlerin ortadan kalkması sağlanmıştır. Mesela önceleri halk, evlat edinilmiş bulunan kimseyi, kendi öz evladı hükmünde zannederdi.

Cenab-ı Hak, son Peygamberi vasıtasıyla, bu hususu ortadan kaldırmıştır. Hür kimse ile köleyi aynı seviyede tutmuştur. Aradaki imtiyazı ortadan silip atmıştır. Hz. Zeyd gibi bir köleyi, Beni Hâşim ile aynı seviyeye getirmiştir.

Abdülhamid hânın hizmeti

Fransızların edepsiz şâiri Volter, Resulullahın Hz. Zeyneb'i zevceliğe kabul buyurmasını, tarihlere, vak'a ve haberlere taban tabana zıt ve uydurma, âdî ve alçak iftiralarla, şiir düzerek bir tiyatro kitabı yazmıştır.

Edebiyat ve fikir adamına yakışmayan bu çirkin, iğrenç yazısı, kendisini aforoz etmiş olan, büyük düşmanı papanın hoşuna gitmiş, kendisini okşayıcı mektup yazmıştır. Müslümanların halifesi Sultan İkinci Abdülhamid Hân, bu piyesin sahnede oynatılacağını işitince, Fransız ve İngiltere hükûmetlerine ültimatom vererek, hemen önlemiş, bütün insanlığı, yüz kızartıcı aşağılıklardan kurtarmıştır.

Hz. Zeyneb'in düğün gecesi, Peygamber efendimizin bir mucizesi daha görüldü. Duâsının bereketiyle az yemek çoğaldı. Bütün davetliler yediği hâlde, Enes bin Malik hazretlerinin annesi Ümm-i Süleym'in gönderdiği yemek, hiç azalmadı. Enes bin Malik, “Üçyüz kişi kadar yediği hâlde, Peygamber efendimiz, **(Yemeği kaldır)** buyurmasıyla, kaptaki yemeğin, ortaya koyduğum zamanda mı, yoksa kaldırdığım zamanda mı çok olduğunu anlayamadım” buyurdular.

Hz. Zeyneb, ihsanı, sadakayı pek çok severdi. El işlerinde de mahir idi. İşlediği şeyleri ve eline geçen herşeyi, akrabasına ve fakirlere verirdi. Resulullah efendimiz, Hz. Zeyneb için buyurmuştur ki:

- Zevcelerim arasında, bana en önce kavuşacak olanı, eli uzun, yani eli açık, cömert olanıdır.

Hepsini dağıtırdı

Hz. Zeyneb, Peygamber efendimizin pek çok iltifatına kavuşarak, yüksek makamlara sahip oldu. Sadaka ve ihsanı o kadar çoktur ki; Resulullah efendimizin vefatından sonra, halife Hz. Ömer, Peygamberimizin hanımlarının her birine onikibin dirhem verirdi. Bunu alır almaz, hepsini sadaka eder, dağıtırdı.

Nesilden nesile intikal eden menkıbede, Hz. Zeyneb, Hz. Ömer'den hediye gelince derdi ki:

- Buna benden daha fazla ihtiyacı olanlar vardır. Onu şuraya koyun, üzerini örtün.

Sonra bir başörtüsünü parçalayarak, onu kese yapar ve bu keselerle parayı akrabalarından muhtaç olanlara ve yetimlere dağıtır, sonra da elini kaldırarak buyururdu

ki:

- Allahım, bundan sonra bana, Ömer'in hediyesini nasip etme!

Hakikaten o sene vefat etti. Resulullahtan sonra, Peygamberimizin zevceleri arasında, en önce vefat eden budur.

Yüreğimdeki ateş

Hz. Zeyneb, hicretin yirminci yılında, elliüç yaşında Medine'de vefat etti. Naaşının, Peygamberimizin Seriri üzerine konularak taşınmasını vasiyet ettiğinden, öyle yapıldı. Cenaze namazını halife Hz. Ömer kıldırdı. Tabutu Bakî kabristanlığına getirilirken, kardeşi Ahmed bin Cahş âmâ hâliyle ağlıyordu. Hz. Ömer, onun ağlamasını işitince buyurdu ki:

- Ey Ahmed, tabuttan uzaklaş! Cemaat seni sıkıştırmasın. Zeyneb'in tabutunu taşımak için kalabalık fazlalaşıyor.

Ahmed ise şöyle cevap verdi:

- Ya Ömer! Bu, her türlü hayır ve bereketi sayesinde kazandığımız kız kardeşimizdir. Bu ağlamam, yüreğimdeki ateşi soğutuyor.

Defnedileceği esnada, Hz. Ömer, Peygamberimizin hanımlarına, Hz. Zeyneb'i kimin kabre koyabileceğini sordu. Onlar da, “Sağlığında onu görmek, kimlere helal ise, kabrine de onlar girer, indirirler” cevabını verdiler. Bunun üzerine yakın akrabaları kabre indirdiler.

Hz. Aişe, Hz. Zeyneb'i çok medh ve sena ederdi. Onun hakkında buyurmuştur ki:

“İster dinî meseleler olsun, ister takva ve sadakat olsun, ister sıla-i rahm, yani akrabayı ziyaret olsun, isterse cömertlik ve fedakârlık olsun, Zeyneb'den daha iyi hiçbir hatun yoktur.”

"Resulullahın zevceleri içinde Zeyneb'den başka kimse, zat-ı saadetlerine yakınlık bakımından benimle boy ölçüşemez.”

“O saadetli ve iyi hatun aramızdan gitti. Yetimler ve dullar hamisiz kaldılar.”

“Allahü teâlâ, Zeyneb binti Cahş'a rahmet eyleye. Hakikaten dünyada onun mertebesinde hiçbir hatun yoktu. Hak teâlâ, Nebîsini onunla evlenmeye sevk eyleyip, Kur'anın bazı ahkâmını indirmiştir.”

Hz. Ümm-i Seleme de, Hz. Zeyneb hakkında, “Zeyneb, salih, oruç tutan ve ibadetle vakit geçiren bir hatundu” buyurdu.

| BAŞA DÖN |

RASULULLAH(s.a.v)’A, ASHABINA VE EHLİ BEYT’İNE SALAT VE SELAM OLSUN…